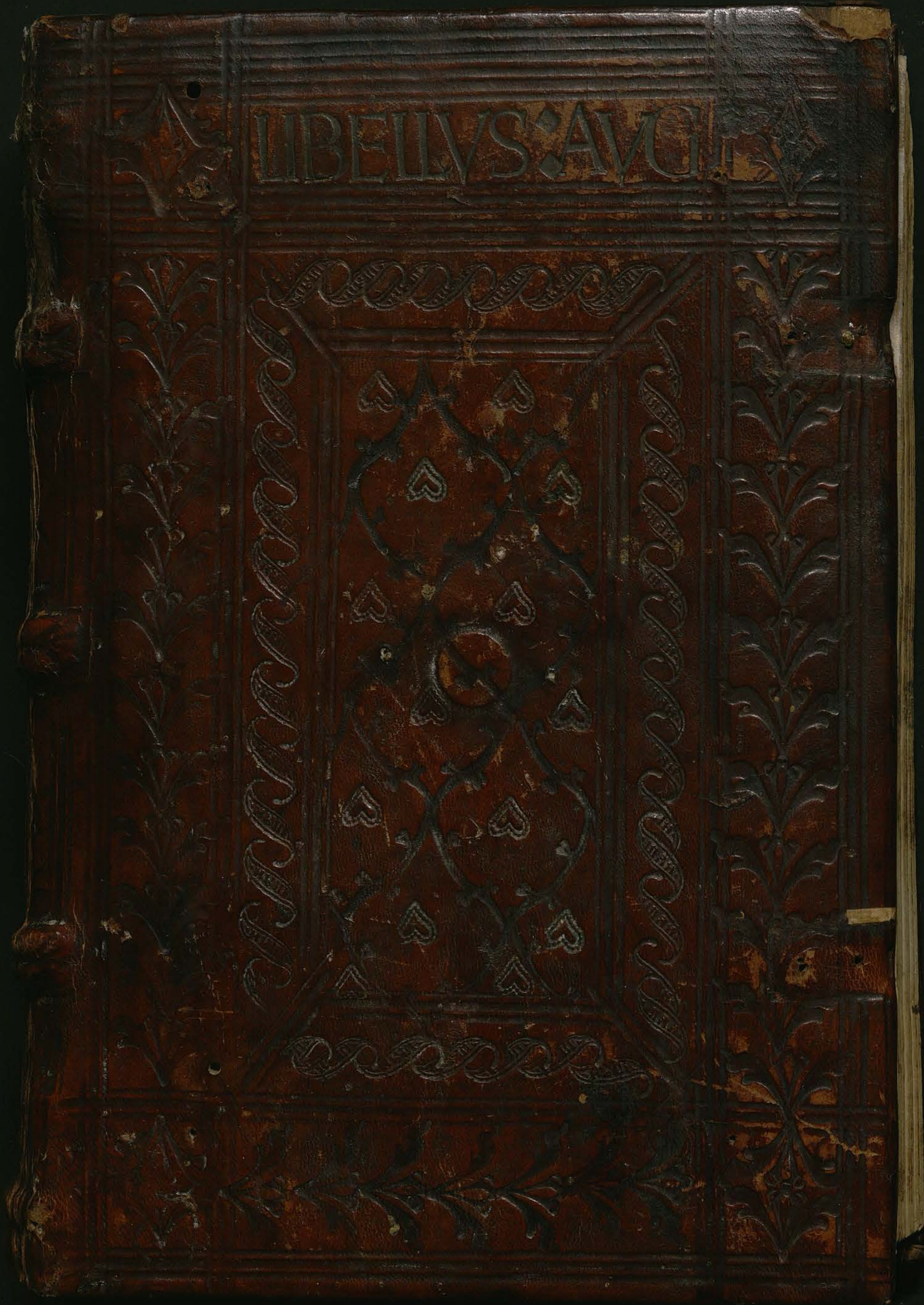

LIBELLUS AUG

Jnc. 143

180

Incun. 143
Bibl. Jag.

Augustini opuscula.

Hain 1946

II. IV. 40.

Meditationes Diui Auguſtini
Epiſcopi Hipponenſis

Inuocatio dei omnipotētis ad mo
rum ⁊ vite reparationē: Capitulū.j.

Domine deus

da cordi meo te ꝯſidera
re: ꝯſiderādo q̄rere: q̄rē
do iuenire iueniēdo ama
re: amādo mala meā re
dimere: redēpta ñ iterare. Da dñe cor
di meo ſpūs ꝯtritionē: oculis lachry/
maꝝ fōtē: manibus elemoſyne largi
tatē. Rex meus extigue in me ꝯſide/
ria carnis: ⁊ accēde viꝫ tui amoris. re
dēptor meus expelle a me ſpiritū ſuꝑ
bie: ⁊ cōcede ꝓpiti⁹ theſauꝝ humilita
tis tue. Saluator me⁹ amoue a me fu
rorē ire: ⁊ īdulge mihi benignus ſere
nuꝫ patientie. Creator meus euelle a
me animi rācoreꝫ: ⁊ largire mihi men
tis dulcedinē. Da clemētiſſime pater
mihi ſolidā fidē: ſpeꝫ ꝯgruā: charitatē
cōtinuā. Rector me⁹ auerte a me va
nitatē: mētis incōſtātiā: cordis vagati
onē: oris ſcurilitatē: oculoꝝ elationeꝫ
ventris ingluuiē: opprobria ꝓximo/
ruꝫ: ſcelera detractionū. curioſitatis
pruriginē. diuitiarū cupidinē: potēta/
tuū rapinā: inanis glie appetitū. hypo
criſis malū: adulatiōis vermē. cōtem
ptū inopū: oppreſſionē debiliū: auari
cie ardorē: inuidie rubiginē: blaſphe/
mie mortē. Reſeca ī me factor meus
temeritatē iniquā: ptinaciā: īquietu/
dinē. ocioſitatē: ſomnolentiā: pigriciā
mentis hebetudineꝫ: cordis cecitateꝫ
ſenſus obſtinationeꝫ. morū truculen
tiā: boni inobedientiā. cōſilij repugna
tionē: lingue effrenationeꝫ: pauperū
p̄daꝫ: impotentuꝫ violentiā: innocen
tū calumniā: ſubditoꝝ negligentiaꝫ:
Circa domeſticos ſeueritateꝫ: aduer
ſus familiares īpietateꝫ. Deus meus
miſericordia mea: Oro ꝑ dilectuꝫ fi
liuꝫ tuū da mihi miſericordie oꝑa: pie
tatis ſtudia: cōpati afflictis: ſuccurre
re miſeris: ſubuenire egenis: cōſolari
meſtos. releuare oppreſſos: pauꝑes
recreare: flebiles refouere. dimittere
debitoribus: parcere ī me peccātib⁹
odientes me diligere. ꝓ malis bona
reddere: nemineꝫ ꝯſpicere ſꝫ honora/
re: bonos imitari: malos cauere: vir/
tutes amplecti. vicia reijcere ī aduer
ſis patientiā: cuſtodiā oris: ⁊ hoſtiū cir
cūſtātie labijs meis. terrena calcare
celeſtia ſitire.

Hoīs accuſatio ⁊
cōmēdatio miſicordie diuīe. Cap.ij.

Ecce plaſmator meus: multa
rogās cū nec pauca ꝓmeruj
Fateor heu fateor: nō ſoluꝫ
que poſtulo non debentur dona: ſed
multa mihi exq̄ſita ſupplicia. animāt
me publicani: meretrices: ⁊ latrones
q̄ a faucibus hoſtis momentanee eru
ti. ſinibus excipiunt̄ paſtoris. Tu enī
factor omniū deus: licet in cūctis oꝑi
bus ſis mirabilis. mirabilior tamen
crederis in viſceribus pietatis. Unde
de temetipſo ꝑ quendā tuuꝫ ſeruum
dixiſti. Miſeratiōes eius ſuꝑ omnia
oꝑa eius. Et quaſi de ſingulo loquen
te vniuerſo populo tuo te dixiſſe con
fidimus: miſericordiā auteꝫ meā non
diſpergā ab eo. Nullū enim ſpernis:
nemineꝫ abijcis: nemineꝫ ꝑhorreſcis:
niſi forte q̄ amens te exhorruerit. Er
go modo iratus nō ꝑcutis: ſed te irri
tātib⁹ dona ſi quieuerint tribuis. de/
us me⁹ cornu ſalutis mee: ⁊ ſuſceptor
meus. Ego īfelix. ego te irritaui: ego
maluꝫ corā te feci: furoreꝫ tuū prouo
caui: irā promerui. Prouocaui ⁊ paſ
ſus es: loquor ⁊ adhuc ſuſtines. Si pe
niteo parcis. ſi reuertor ſuſcipis: inſu/

BIBLIOTHECA VNIV. JAGELL. CRACOVIENSIS
Bibl. Jag.

per dũ differo prestolaris. Reuocas
errantē: mutas repugnātē: expectas
torpentez. amplexaris redeuntez: do
ces ignorantez: merentem mulces: a
ruina suscitas: post lapsuz reparas: pe
tenti largiris: querenti inueniris: pul
santi aperis. Ecce domine deus salu-
tis mee quid opponaz nescio: quomo
do respondeā ignoro: nulluz abs te cō
fugiuz: nullum a te patet latibulum.
ostendisti mihi bene viuendi viam. ⁊
gradiendi scientiam dedisti: minatus
es mihi gehennaz. ⁊ pollicitus es pa-
radisi gloriaz. Nunc pater misericor
diarum: ⁊ deus totius consolationis:
confige timore tuo carnes meas: qua
tenus que minaris metuendo euadā
⁊ redde mihi letitiam salutaris tui: vt
que spondes diligendo participez for
titudo mea domine: firmamentũ me
uz deus refugiuz meũ ⁊ liberator me
us. Suggere quid de te cogitez: doce
quibus te sermonibus inuocez: da q
bus operibus tibi placeaz. sed nāque
scio vnũ quo tu placaris ⁊ aliud quod
non spernis. Est vtique tibi spiritus
contribulatus sacrificiuz: ⁊ acceptas
cor contrituz ⁊ humiliatũ. Hiis me de
us adiutor meus dita muneribꝰ. His
contra inimicuz muni protectionibus
Hoc de flāmis viciorum presta refri
geriũ. Hoc aũt desideriorũz passioni
bus pande piuz refugiuz. fac dñe vir
tus salutis mee ne siz de numero coꝝ
q ad tēpꝰ credũt ⁊ ī tēpore tēptatiōis
recedũt: Obũbra caput meũ ī die bel
li spes mea ī die afflictionis ⁊ salus in
die tribulationis. En dñe illuminatio
mea ⁊ salus mea. Rogaui qbus egeo
intimaui que timeo: sed remordet cō
sciētia: reprehēdũt me cordis secreta:
⁊ qd amor ministrat: timor dissipat: ze
lus mutat: metus increpat: Acta mea
formidinē: sed tua pietas fiduciā. tua
hortatur benignitas: mea turbat mali
gnitas. Et vt verius fatear occurrũt
memorie phantasmata vitioꝝ que re
uerberāt audaciā p̄sumētiũ animoꝝ.

Dominis cōquestio q ꝓpter inobe
dientiā a dño non auditur. Cap iij.

Um enī quis pena dignus sit
qua frōte gratiā requirit? cui
pena debetur: qua temerita
te gloriā deposcit? vir qui lacessit iu-
dicē: q postposita satisfactione delicti
q̄rit premijs honorari: regi insultat ob
noxius supplicio q donari flagitat in
debito brauio: ⁊ dulcez affectũ patris
stultus exacerbat filius: qui post illa
tas contumelias hereditatis usurpat
celsitudinē. Quid mi pater me gessis
se recolo merui mortē peto vitaz. Cō
moui regē meũ: cuiꝰ īpudēs īuoco p̄si
diũ. Cōtēpsi iudicē quē temere postu
lo adiutorē. Insolēs renui audire pa
trē: quē demũ p̄sumo habere tutorez
heu mihi quaz sero venio: heu heu: q̄
tarde festino: heu quia curro post vul
nera dedignās incolumis p̄cauere pi
cula: Neglexi ꝓspicere tela: mō solli
citor de morte vicina: vulnera vulne
ribꝰ īfixi: qꝛ scelera sceleribꝰ addere n̄
timui. Recenti cicatrices labe resp̄si.
qꝛ prisca flagitia modernis iniqtatibꝰ
reciprocaui. ⁊ que diuina solidauerat
medicina: mea resoluit prurigo phre
netica: cutis que supducta vulneribꝰ
morbuz celauerat: sanie erũpente pu
truit: qꝛ iterata iniqtas ꝯcessaz miseri
cordiā exinaniuit. Nā quippe scriptũ
ī q̄cũq; hora iustus peccauerit oēs iu
sticie eiꝰ obliuiscētur. si iusticia abolet̄
iusti ruētis: quāto magis peccatoris ī
id ipsũ reuertētis: q̄tiens canis redii
ad uomitũ. ⁊ q̄i sus repetii volutabꝝ?
Fateor qꝛ mihi recordari ē īpossibile

Quot mortaliũ peccare ignorantes docui: volẽtes delinquere ꝑsuasi: resistentes coegi: volentibus consensi. Quot sane gradientib⁹ laqueũ induxi: viam querentibus fouam retexi: ꝛ patrare non abhorrui: obliuisci nõ metui: Sꝫ tu iustus iudex signãs peccata quasi ĩ sacculo obseruasti omnes semitas meas: ꝛ cunctos gressus meos dinumerasti tacuisti ꝛ sẽper siluisti patiens fuisti. Ueh mihi: demũ loqueris q̃si ꝑturiẽs. Judicij timor. Ca. 4.

Eus deoꝝ domine prestabilis sup malicia. Noui q̄ non sẽper silebis cũ ĩ ꝯspectu tuo ignis exardescet: ꝛ ĩ circuitu tuo tẽpestas valida ĩgruerit: cũ aduocaueris celuꝫ desuper: ꝛ terraꝫ discernere populuꝫ tuum: ꝛ ecce coraꝫ tot milibus populorũ nudabuntur omnes iniquitates mee: tot agminib⁹ angeloꝝ patebunt vniuersa scelera mea: nõ solũ actuũ sed ꝛ cogitationũ simulq̃ locutionum. Tot iudicibus inops astabo quot me precesserunt ĩ opere bono: tot arguẽtib⁹ ꝯfundar quot mihi prebuerũt bene viuẽdi exẽpla: tot conuincar testib⁹ quot me monuerũt proficuis sermonib⁹: seq̃ imitãdos iustis dederũt actionib⁹. Dñe cor nõ suppetit quid dicã: nõ occurrit quid respondeã. Et cũ anima itersit illi discrimini torquet me ꝯsciẽtia cruciãt cordis arcana: coarctat auaricia: infestat luxuria: accusat superbia: cõsumit inuidia ĩflãmat cõcupiscẽtia: dehonestat gula: ebrietas cõfutat: ꝺtractio lacerat: ambitio supplantat: rapacitas obiurgat. discordia dissipat. ira ꝑturbat. leuitas dissoluit. torpor opprimit. hypocrisis fallit. adulatio frãgit. fauor tollit. calumnia pungit. Ecce liberator meus de gentibus iracundis. ecce cũ quib⁹ vixi a die natiuitatis mee quibus ꝛ studui: quibus ꝛ fidem seruaui. Ipsa me que dilexerã studia damnãt que laudaueraꝫ vituperãt. Hi sunt qbus acquieui amici. qb⁹ parui magistri. ꝛ quibus seruiui domini. cõsules quibus credidi. ciues quibus cohabitaui. domestici quibus consensi. Heu mihi rex meus. ꝛ deus meus. quia incolatus meus prolongatus est. Ueh mihi illuminatio mea q̄ꝛ habitaui cuꝫ habitantibus cedar. Et cuꝫ dauid sãctus dixerit multum. quanto magis ego infelix dicere possuꝫ nimis incola fuit anima mea firmamentuꝫ meum deus non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Spes mea non ẽ in filiis hominuꝫ. queꝫ si remota pietate iudicaueris iustuꝫ inuenies. ꝛ nisi preueneris miserando impiuꝫ. non ẽ queꝫ glorificet piuꝫ. Credo nãque salus mea quod audiui. quoniam benignitas tua ad penitentiaꝫ me adduxit tui oris mihi sonuerũt nectarea labia Nemo potest venire ad me nisi pater meus qui misit me traxerit euꝫ. Eniꝫ vero quia instruxisti. tantaque propitius instructiõe formasti. totis medullis cordis. toto nisu mentis. te omnipotens pater. cuꝫ dilectissimo puero teque dulcissima proles cuꝫ serenissimo inuoco paraclyto. trahe me. quatenus post te curraꝫ in odoreꝫ vnguentoruꝫ tuoruꝫ dulciter. Inuocatur pater per filium. Capitulum. 5.

Nuoco te de⁹ me⁹ inuoco te. q̄ꝛ ꝑpe es oĩb⁹ inuocãtib⁹ te ĩ veritate. Tu eni veritas es. doce me q̃so ꝑ clemẽtiã tuã sãcta veritas te inuocare in te q̄ꝛ hoc fieri quõ oporteat nescio. sꝫ a te doceri btã ueritas hũiliter iploro. abs te eni sapere ẽ dissipere. te eni nosse ẽ ꝑfectũ scire

Erudi me diuina veritas ꝛ doce me
legez tuã:Credo nãque quia quez tu
erudieris beatus.ꝛ de lege tua docu
eris euz.Desidero inuocare te quod
queso vt fiat in veritate. Quid est in
veritate inuocare veritatez.nisi in fi
lio patrez:'Ergo sancte pater sermo
tuus ueritas est quia principium uer
borum tuorum ueritas. Hoc quippe
est uerborum tuoruz principiũ quod
in principio erat uerbum. In ipso
ueritatis uerbo te perfecta inuoco
ueritas:in quo ipa eadez veritas diri
gas me ĩ veritate:ꝛ doceas.Quid.n.
est dulcius q̃ȝ genitorẽ ĩ noĩe vnigeni
ti ĩuocare.patrẽ recordatione filii ad
pietatez ĩflectere.regez charissime so
bolis deuocatione mitigare:'Sic eni
solent rei carceribus eripi:sic cõman
cipati vinculis liberari.sic tristẽ exci
piẽtes sententiã capitis nõ solũ absol
ui sed insuper nãcisci insolitã gratiã.
dũmodo iratis pñcipibus dilecte ꝓ
lis ĩtimauerĩt charitatẽ.Sic deliquẽ
tes seruuli euadũt supplicia domino
rũ:dũ pro eis interuenit dulcedo filio
rũ.Sic te oĩpotens pater per oĩpotẽ
tez filii charitatẽ postulo:educ d̃ car
cere ad cõfitẽdũ nomini tuo animaz
meã.libera me a vinculis peccatoꝝ.
per coeternũ flagito vnicũ tibi natũ
meqȝ cui propria merita letalẽ minã
tur sentẽtiã preciosissime ad dexterã
tuã cõsedentis prolis interpellatione
restaura placatus ad vitã.Quẽ.n.ali
uz dirigaz intercessorẽ tibi nescio nisi
hũc qui ẽ propitiatio ꝓ peccatis nr̃is:
qui sedet ad dexterã tuaz ĩterpellãs
ecce aduocatus meus apud te deuz
patrez.Ecce pontifex sũmus qui non
alieno eget expiari sanguine:qui pro
prio refulget perfusus cruore.Ecce
hostia sancta bene placẽs ꝛ perfecta
ĩ odorez suauitatis oblata ꝛ accepta

Ecce agnus sine macula:qui coram
se tondentibus obmutuit:qui alapis
cesus.sputis illitꝰ.opprobriis affectꝰ
os suũ non aperuit.en qui peccatuz
non fecit.peccata nostra pertulit:ꝛ lã
gores nr̃os suo liuore sanauit. Hic
repñsẽtat hõ pr̃i passionẽ filii .Cap.vi.

Aspice pater pie piissimuz fili
uz pro me tã ipia passũ. respi
ce piissime rex quis patitur ꝛ
reminiscere pro quo patitur. Nonne
hic est mi domine innocens ille quez
vt seruuz redimeres filiũ tradidisti:'
Nunquid non auctor vite hic est qui
vt ouis ad occisionez ductus tibique
vsque ad mortem obediens factus
atrocius non timuit necis genus subi
re:'Recole totius salutis dispẽsator
quia hic ẽ ipse quẽ ꝛ si tua virtute ge
nuisti mee tamẽ ĩfirmitatis participẽ
fieri voluisti.Uere hec ẽ tua d̃itas q̃
meaz induit naturaz . crucis ascendit
patibulum qui in assũpta carne triste
tulit suppliciuz.'Reduc deus meꝰ ocu
los tue maiestatis super opus ineffa-
bilis pietatis:intuere dulcez natuz to
to corpore extensuz:cerne manus in
noxias promanãtes sanguine.ꝛ remit
te placatus scelera que patrarũt ma-
nus mee.Considera inerme latus cru
deli perfossuz cuspide.ꝛ renoua me sa
cro fõte quẽ ĩde credo fluxisse. Uide
ĩmaculata vestigia q̃ nõ steterũt ĩ via
peccatoꝝ sȝ sẽper ãbulauerũt in lege
tua diris ↄfixa clauis.ꝛ pfice gressus
meos ĩ semitis tuis ꝛ fac me odio ha
bere benignꝰ oẽs vias iniqtatis. viaz
iniqtatis amoue a me.ꝛ fac me ꝓpiti
us viã v̓itatis eligere. Oro te rex san
ctoꝝ p hũc redẽptorẽ meũ fac me cur
rere viã mãdatoꝝ tuoꝝ vt ei valeaz
spũ vniri.q mea nõ horruit carne ve-
stiri. Nunqd nõ attẽdis pie pater ado
lescẽtis filij charissimi caput niuea cer

uice deflexa preciosissimā resolutū i
morte. Aspice mitissime ɔditor dilecte
sobolis humanitatē. ⁊ miserere sup in
firmi plasmatis debilitatē: cādet nuda
tuʒ pect⁹: rubet cruētuʒ lat⁹: tēsa arēt
viscera: decora lāguēt lumina: regia
pallēt ora: pecra rigēt brachia: crura
pēdēt marmorea. Rigat terebratos
pedes beati sanguinis vnda. Specta
gloriose genitor gratissime plis lace/
rata mēbra: ⁊ memorare benignus q̄
mea ē substātia: ɔspicare di hois pe/
nā: ⁊ releua ɔditi hois miseriā. Uide
redēptoris suppliciū: ⁊ remitte rdēpti
delictū. Hic ē dñe quē ppē pccā ppli
pcussisti. Iʒ ipse sit dilectus i q̄ tibi bñ
cōplacuisti. hic ē ille inocēs i q̄ dolus
nō ē inuēt⁹: ⁊ tñ iter iniquos deputat⁹
est. Hic recognoscit homo se causā
esse passionis. Capitulū. vij.

Quid cōmisisti dulcissime pu/
er vt sic iudicareris? Quid
cōmisisti amātissime iuuenis
vt a do sic tractareris? Quod scel⁹ tu
uʒ. q̄ noxa tua: q̄ causa mortis: q̄ occa
sio tue dānatiōis? Ego enī ego suʒ tui
plaga doloris. tue culpa occisionis.
Ego tue mortis meritū. tue vindicte
flagitiū. Ego tue passiōis liuor tui cru
ciat⁹ labor miserabilis cēsure ɔditio.
⁊ ineffabilis mysterij dispositio. Pec
cat iniqu⁹ ⁊ punit iust⁹. delingt reus ⁊
vapulat inocēs. offēdit ipi⁹ ⁊ dānat
pius: quod meret malus patit bonus:
quod ppetrat su⁹ exoluit dñs: quod
cōmittit hō sustinet deus. Quo nate
di quo tua descēdit humilitas? Quo
tua flagrauit charitas: q̄ processit pie
tas: quo excreuit benignitas: quo tu
us attigit amor: quo puenit ɔpassio?
Ego enī inique egi: tu pena mulctaris
Ego facin⁹ admisi tu vltiōe plecteris
ego crimē edidi. tu torture subijceris
ego supbiui: tu humiliaris: ego tumui
tu attenuaris. ego inobediēs extiti: tu
obediēs scelus inobediētie luis. ego
gulle parui tu iedia afficeris. me ad il
licitā cōcupiscentiā rapuit arbor: te p
fecta charitas duxit ad crucē. ego p/
sumpsi vetitū. tu subisti eculeuʒ. ego
dlector cibo: tu laboras patibulo. ego
fruor delitiis: tu laniaris clauis: ego
pomi dulcedineʒ: tu fellis gustas ama
ritudinē: mihi arridēs cōgaudet eua:
tibi plorās ɔpatit maria. ecce rex glie
ecce mea ipietas: ⁊ tua claret pietas
En mea iniustitia ⁊ tua liquet iustitia
Quid rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹ qd retribuaʒ
tibi pro oib⁹ q̄ retribuisti mihi? Nō. n.
iueniri pōt i corde hois qd ɔdigne tali
b⁹ referat pmiis. Nūquid sagacitas
machinari potest hūana: cui cōparet
mīatio diuina? Nec ē creature me/
liori officiū q̄ iuste creatoris recōpen
set psidiū. ē aūt ds i hac tua admirabi
li dispēsatiōe: ē cui fragilitas mea i ali
quo suppeditet si tua visitatiōe cōpū
cta mēs carnē suā crucifigat cū vitiis
⁊ ɔcupiscētiis: ⁊ h̄ si a te ɔcedit q̄i iā ti
bi icipit ɔpati: qr ⁊ tu p pctō dignat⁹
es mori. Sicq₃ p iterioris hois victo
riā: te duce armabit ad extiorē palmā
q̄ten⁹ deuicta psecutiōe spūali n̄ h̄eat
pro amore tui subiici gladio māli. Ita
exiguitas ɔditiōis si tue ɔplaceat pie
tati: magnitudi valebit p uirib⁹ rñde
re creatoris. ⁊ hec celestis medicia bo
ne iesu. h̄ tui ātidotū amoris Oro te p
āticqs misicordias tuas ifūde vlneri
b⁹ meis q̄ reiecta vipee ɔtagiōis ile i
tegret me incolumitati pstine q̄ gusta
tū tue nectar suauitatis faciat me ille
cebrosa mūdi toto affectu dspicere ⁊
nulla ei⁹ aduersa p te formidare: me
morq₃ ppetue nobilitatis semper fasti
diam ventos huius transitorii tumo/
ris. Nihil queso sine te mihi dulce/
scat nihil complaceat. nil preciosum

nil preter te mihi arrideat speciosum:
vilescāt obsecro abste mihi omnia: sor
deāt vniuersa. Qd tibi auersum ē sit
mihi molestū: sit ⁊ bene placitū indefi
ciēs desideriū: tedeat me gaudere si/
ne te. ⁊ delectet cōtristari pro te. Sit
mihi nomen tuū refocilatio ⁊ memo/
ria tua cōsolatio: fiant mihi lachryme
mee panes die ac nocte īuestigādo iu
stificatiōes tuas. sit mihi bonū lex oris
tui sup milia auri ⁊ argenti. Sit obe/
dire tibi amabile: ⁊ resistere tibi exe/
crabile. Rogo te spes mea. p omnes
pietates tuas: vt propitieris ipietati
bus meis. Adaperi aures meas man
datis tuis: ⁊ ne declines flagito p no/
mē tuuz i verba malicie cor meuz: ad
excusandas excusatiōes in peccatis.
Peto etiā p admirabilē humanitatē
tuā ne veniat mihi pes supbie ⁊ man⁹
peccatoris non moueat me. Hic
exponit homo deo patri passionez filij
in suam reconciliationem. Cap. viij.

Ecce omnipotens deus pater
dn̄i mei dispone benignus:
qso miserearis mei qm̄ qcqd
preciosius iueni deuote obtuli. quic/
quid charius repperi suppliciter pre/
sētaui. Nihil mihi reliq quin tue expo
sueri maiestati: nihil iaz supest qd adij
ciā qr totā tibi delegaui spez meā. Di
rexi tibi aduocatū meuz dilectū filiū
tuū. misi gloriosaz pgeniē inter me ⁊
te mediatorē. misi inqȝ itercessorē per
quez confido veniaz. misi verbis ver
bū quez pro meis dixi missuz factis ⁊
numeraui tibi sanctissime sobolis pas
sionē quā pro me credo fuisse ppessaz
credo a te missaz deitatez: meaz susce
pisse humanitatez i qua dignū duxit
alapas: vincula: sputa: irrisiones pfer
re: nec nō crucem clauos telūqȝ susci/
pere: hāc oliz infantie vagitibus de/
molitaz: puericie pannis astrictam: iu
uentutis sudoribus vexataz: ieiunijs
maceratam: vigilijs afflictaz: itinerib⁹
fessaz postea affectā flagris. laceratā
supplicijs: deputataz cū mortuis. Di/
tauit gloria resurrectiōis: celorū gau/
dio iduxit: ⁊ i dextera tue celsitudinis
collocauit. Hec placatio mea ⁊ propi
tiatio tua. Hic attende pius quez ge/
nueris filiuz: ⁊ quez redemeris seruū.
hic aspice factorem ⁊ ne despicias fa/
cturaz. Amplectere serenus pastorez
⁊ respice misericors allatam proprijs
humeris ouē. hic est ipse fidelissimus
pastor ille qui duduz errabundaz per
abrupta montiuz: per precipitia valli
uz: multis quesierat varijsque lango
ribus. Quique iaz morienti iaz per lō
ga exilia deficienti: tamen iuente gau
dens se supposuit ⁊ miro sibi annixu
charitatis in uexāde cōfusionis abis/
so leuauit: pijsque astrictam comple
xibus ad nonagintanouez vnaz que
perierat reportauit. Ecce domine mi
rex deus omnipotens: ecce pastor bo
nus refert tibi qd cōmisisti ei. Susce/
pit te disponente ad saluandum homi
nez disponētez quē tibi restituit omni
labe imunem. Ecce tuuz tibi charissi
mus natus plasma reconciliauit qd a
te pcul deuiauit. En gregi tuo pastor
mitis reformat qd pdo violētus ab/
egerat. Reddit tuis conspectibus ser
uuz quē sua fecerat cōscientia fugiti
uū: vt q p se meruit penitētiā p factio
nez huius mereat veniā. Cuiqȝ p cul
pis superat gehēna: tāto duce iā cōfi
dat reuocari ad patriā: potui p me te
pater offēdere: sz nō valui p me placa
re. Fact⁹ ē adiutor me⁹ ds me⁹ tu⁹ di
lect⁹ fili⁹ meā participās hūanitatez
vt curaret infirmitatē: qten⁹ vn̄ cau
sa emerȝat offēsiōis: īde tibi imolaret

sacrificiū laudis: meq̄ per hoc redderet tue pietati placabilez. quo sedens ad dexterā tuaz semper mee substantie se ostēderet esse cōsortē: ecce spes mea: ecce tota fiducia mea. Si me ꝓ mea vt dignū est despicis iniquitate: respice saltez misericors pro dilecte sobolis charitate. Attēde ī filio quo ꝓpitieris seruo: vide carnis sacramentū ꝛ remitte carnis reatū: quotiēs beate prolis tibi patent vulnera: delitescant obsecro scelera mea. Quotiens rubet preciosus pio de latere sanguis diluatur obsecro labes mee pollutionis. Et quia te caro lacessiuit ad iraz: caro reflectat īploro ad misericordiā ꝛ sicut me caro seduxit ad culpaz caro deducat ad venia. Multum nanque est quod mea meretur īpietas: lōge autez maius quod redēptoris mei reposcit iure pietas. Magna eniz est mea iniusticia: q̄ȝ vero maior redemptoris iustitia. Quanto nāque est superior deus homine. tanto mea malicia est inferior eius bonitate: aut qualitate ꝛ quantitate. Quid enī deliquerit homo: q̄ non redemerit filius dei factus homo. Que tāta superbia tumeret: quaz non tanta humilitas sterneret. Quodnam tantuz mortis īperiuz: quod nati dei nō destrueret mortis suppliciuz. Nimiruz deus meus si equa lance delicta peccātis hominis ꝛ redimētis gratia librentur auctoris non taz oriēs ab occidente seu inferiori separatur superius a sūmo celi cardine. Jaz lucis optime creator iaz culpis ignosce meis: pro dilecti filij laboribus immensis: Jaz eius queso pietati mea īpietas: ei⁹ modestie mea ꝑuersitas: ꝛ mansuetudini donetur ferocitas. Jaz sua humilitas meaz supbiaz. patientia impatientiaz: benignitas duritiā. obediētia iobediētiā. trāglitas īgetudinē: dulcedo amaritudinē suauitas irā: charitas lucrifaciat crudelitatē. De iuocatiōe spūs sci. c. ix.

Iam diuini amoris numinis patris omnipotētis prolisq̄ beatissime sancta cōmunicatio paraclyte spiritus: merentiū consolator clementissime: iaz cordis mei penetralibus potenti illabere virtute: ꝛ tenebrosa queque laris neglecti latibula: corusci luminis fulgore pius habitator letifica: tuiq̄ roris abundantia longo ariditatis marcentia squalore visitando fecunda. Saucia interioris hominis arcana tui amoris iaculo ꝛ torpētis medullas iecoris flāmis salutaribus penetrando succende: sanctique feruoris igne illustrando mentis ꝛ corporis vniuersa depasce. pota me torrente voluptatis: vt nil iā mundanorū ꝯgustare libeat venenate dulcedinis: Judica me ꝛ discerne causaz meā de gēte nō sancta: doce me q2 deus meus es tu facere voluntatē tuaz Credo ergo q2 quēcūq̄ inhitaris patris ac pariter filii domiciliū ꝯdis ꝯte merebit hospitē qm̄ ꝑ te pat̄ ꝛ fili⁹ apd eū faciet māsionē. Ueni iā veni benignissime dolētis aie ꝯsolator: ꝓtegēs ī opportunitatib⁹: ī tribulatiōe adiutor: veni fortitudo fragiliū: releuator labētiū: veni hūiliū doctor: supboꝝ ꝺstructor: veni orphanoꝝ pi⁹ pr̄: viduaꝝ dulcis iudex: veni spes pauꝑꝝ: refocillator deficiētiū: veni nauigātiū sidus: naufragii port⁹: veni oīuz viuētiū singulare decus: moriētiū vnica salus: Ueni scīssime spūs: veni ꝛ miserere mei: apta me tibi ꝛ ꝯdescē de ꝓpiti⁹ mihi: vt mea tue magnitudini exiguitas: roboriq̄ tuo ībecillitas secundum multitudinem tuarum cō

placeat miserationum. Oro serui di de se humiliter sentientis. Cap. x.

Cio dñe scio et fateor qr non sum dign⁹ quē tu diligas: sed certe tu nō es idignus quem ego diligā: Indignus qdē sū tibi seruire: sed tu nō es idign⁹ seruitio creature tue. da ergo mihi dñe vnde tu es dign⁹. et ego ero dign⁹ vnde sum idign⁹: Fac me quō vis a peccatis cessare: vt quō debeo possim tibi seruire. cōcede mihi sic custodire et regere et finire uitā meā vt i pace dormiā et i te requiescā: psta mihi i finē vt me excipiat somnus cum rege: reges cū securitate: securitas in eternitate. Amen.

Oratio ad sanctam trinitatem.

Te patrē igenitū: te filiū vnigenitū. te spm̄ scm̄ paraclitū scām et idiuiduā trinitatē toto corde et ore ɔfitemur: laudamus atq; bñdicim⁹ tibi gloria in secula. Amen.

Confessio omnipotentis dei et maiestatis eiusdem. Capitulo. xi.

Summa trinitas: virt⁹ vna: et idiscreta maiestas: ds nr̄ ds oipotēs: ɔfiteor tibi ego vltim⁹ fuor tuor et exiguū mēbr ecclie tue: ɔfiteor et honorifico te debito sacrificio laudis: p scire et posse qd mihi tātillo donare dignatus es. Et qr exteriora mihi munera desunt q̄ possint offerri: ea q̄ i me sunt vota laudatōis ex dono misericordie tue ecce libēs atq; ouās offero tibi: de fide nō ficta et ɔsciētia pura. Credo igit te ex toto corde rex celi et terre dñe: et ore ɔfiteor patrē et filiū et spm̄ scm̄ in psonis trinū: et i substātia vnū: ver deum oipotētē: vnius simplicis et icorporee iuisibilis et icircūscripte nature. Nihil te superius aut inferius: maiusue aliqd habētē: sed p oēs modū sine dformitate pfectū: sine quātitāte magnū. sine qualitate bonū. sine tēpore sempiternū: sine morte vitā: sine ifirmitate fortē: sine mēdacio veritas: sine situ vbiq; presentē: sine loco vbiq; totū: sine extēsione oia iplētē: sine cōtractione vbiq; occurrētē. sine motu omnia trāscēdentē. sine statu itra oia manētē: sine indigētia omnia creātē sine labore omnia regētē. sine tui initio omnibus initia dātē. sine tui mutatiōe omnia mutabilia faciētē. i magnitudine ifinitū: i virtute oipotētē i bonitate summū. i sapiētia iextimabilē: i ɔsiliis terribilē in iudicijs iustū: i cogitatōibus secretissimū i verbis veracē: i opibus scm̄: i misericordiis copiosum: erga delinquētes patientissimū. erga penitētes piissimū: semper eūdē ipsum eternū ac sempiternū imortalē atq; icōmutabilē: quē nec spatia dilatāt: ne breuitas locor angustat: nec receptacula ulla coartant nec volūtas variat: nec necessitudo corrūpit: nec mesta pturbāt: nec leta demulcēt. Cui nec obliuio tollit: nec memoria reddit nec preterita trāseūt nec futura succedūt Cui nec origo initiū: nec tpa icremētū: nec casus finem dabit: sz añ scl'a et i seculis et p secula i etnū viuis: et ē tibi perēnis laus et etna glia summa potestas et singularis honor ppetuū regnū et sinefine iperiū p ifinita et idefessa et imortalia scl'a seculor. amē. Qualit generi humano dignat⁹ē subuenire ds pater et de hbi icarnatōe et grar actōe. Cap. xii.

Hucusq; ops ds trinitas cordis mei ispector et scrutator ɔfessus sū oipotentiā maiestatis tue et maiestatē oipotentie tue: nūc āt qlit humāo generi subueīre dignat⁹ es i fine sclor sic corde credo

ad iusticiã:ita ore corã te ↄfiteor ad sa
lutẽ. Tu qdẽ ds pr̃ solus nũq̃ꝫ ⁊ nusq̃ꝫ
legeris missus. ꝺ filio aũt tuo ita scribit
apl'us. Cũ aũt venit plenitudo tp̃is mi
sit ds filiũ suũ. Cũ dic̃ misit satis oñdit
q2 ĩ hũc mũdũ missus aduẽit:cũ ꝺ ma
ria semp ꝟgine nat⁹ ver⁹ ⁊ pfect⁹ hõ ĩ
carne apparuit: Sꝫ qd ẽ qð ꝺ illo euã
gelistaꝝ p̃cipu⁹ ait. ĩ mũdo erat ⁊ mũ
dus p ip̃ꝫ fcũs ẽ: Illuc ꝟo missus ẽ p
humanitatẽ vbi semp fuit ⁊ ẽ p diuini
tatẽ. Quã videlicet missionẽ op⁹ esse
toti⁹ scẽ trinitatis toto corde credo. ⁊
ore ↄfiteor. Quõ aũt nos amasti pr̃ scẽ
⁊ bone: quãtũ nos dilexisti pie ↄditor
q ẽt ꝓprio filio ñ pepcisti: sꝫ ꝓ nob ipũs
tradidisti illũ subdit⁹ tibi ille fuit vsq̃ꝫ
ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: tollẽs cyro
graphũ pctõꝝ nr̃oꝝ ⁊ affigẽs illð cru
ci: Crucifixit peccatũ ⁊ occidit mortẽ
vn⁹ ille ĩter mortuos liber: potestatẽ
habẽs ponẽdi aĩaꝫ suã ꝓ nobis ⁊ iteꝝ
sumẽdi eã ꝓ nobis: tibi victor ⁊ victi
ma: ⁊ iõ victor q2 victima tibi sacer-
dos ⁊ sacrificiũ. Et iõ sacerdos q2 sa-
crificiũ: merito mihi spes valida ĩ illo
ẽ: q2 sanabis oẽs lãgores meos p eũ q
sedet ad ꝺxterã tuã: ⁊ ĩterpellat ꝓ no
bis. Lãgores quippe mei dñe magni
sũt ⁊ mlti: mlti sũt ⁊ magni: habet. n.
mlta ĩ me pꝛiceps mũdi hui⁹: scio ⁊ fa
teor: Sed rogo te libera me p sedẽtẽ
ad ꝺxterã tuã redẽptorẽ nostrũ: ĩ quo
nihil suũ potuit ĩuenire. Per ip̃m me
iustifica q pctm̃ nõ fecit: nec ĩuẽt⁹ est
dolus ĩ ore ei⁹: p ipsũ caput nr̃ꝫ ĩ quo
nulla ẽ macula libera mẽbrũ ei⁹ licet
exiguũ ⁊ ĩfirmũ: libera q̃so me a pec
catis. vitiis: culpis ⁊ negligẽtiis meis
Reple me tuis scĩs ꝟtutib⁹ ⁊ fac me
bonis pollere morib⁹: fac me ĩ sanctis
opib⁹ ꝓpter nomẽ tuũ pseuerare vs-
q̃ꝫ ĩ finẽ secũdum tuam voluntatem.

De fiducia quã habere debet aĩa ĩ
dño iesu atq̃ꝫ eius passione. Cap. xiiii.

Esperare vtiq̃ꝫ potuissẽꝫ ꝓ-
pter nimia pctã mea ⁊ ĩfini-
tas negligentias meas: nisi
verbũ tuũ de⁹ caro fieret ⁊ habitaret
ĩ nobis. Sed desꝑare iã nõ audeo. q2
cũ inimici essem⁹. recõciliati sumus p
mortẽ filii tui. Quãto magis salui fa
cti sum⁹ p eũ: Oĩs nãq̃ꝫ spes ⁊ totius
fiducie certitudo: mihi ẽ ĩ p̃cioso san-
guine ei⁹: q effusus ẽ ꝓpter nos ⁊ ꝓ-
pter salutẽ nostrã. In ipso respiro ⁊ in
ipso ↄfisus ad te ꝑuenire ꝺsidero. nõ
habẽs meã iusticiã sed eã q̃ est ex filio
tuo dño nr̃o iesu xp̃o. Unde gratias
agim⁹ tibi clemẽtissime ⁊ benignissi-
me amator hoĩuꝫ deus: q p iesuꝫ xp̃ꝫ
filiũ tuũ dñꝫ nostrũ: ⁊ cũ nõ essemus
potẽter fecisti nos: ⁊ cũ pditi fuissem⁹
culpa nr̃a mirabiliter recupasti nos.
Gratias ago pietati tue ⁊ multas ti-
bi gr̃as refero ex totis p̃cordiis meis
q ꝓpter tuã ĩenarrabilẽ dilectionẽ q̃
nos miseros ⁊ ĩdignos mirabili boni-
tate amare dignat⁹ es. Misisti eniꝫ
vnigenitũ tuũ ꝺ sinu tuo ad publicũ
nr̃ꝫ saluare nos pctõres tũc filios pdi
tõis. Gratias ago tibi ꝓ scã ĩcarna-
tõe ⁊ natiuitate ei⁹ ⁊ ꝓ gl'iosa genitri
ce ei⁹: ꝺ q̃ ip̃e carnẽ assumere digna-
tus est ꝓpter nos ⁊ ꝓpter nostrã salu
tẽ vt sic̃ ver⁹ ds ex deo: ita verus hõ
ex hoĩe esset: gr̃as tibi ago ꝓ passione
⁊ cruce ei⁹ ꝓ morte ⁊ resurrectõe ei⁹:
ꝓ ascẽsione ei⁹ ĩ celũ: ⁊ sede maiesta-
tis ei⁹ ad ꝺxterã tuã. Ip̃e. n. q̃dragesi
mo die p⁹ resurrectionẽ suã ascẽdẽs
vidẽtib⁹ discipulis sup oẽs celos se-
dẽsq̃ꝫ ad ꝺxterã tuã sp̃m scm̃ sꝫ ꝓmis-
sionẽ suaꝫ ĩ filios adoptionis effudit.
Gr̃as tibi ago ꝓ sacratissima illa effu
sione preciosi sanguinis ei⁹ quo sum⁹

redēpti: simul ꝛ ꝑ sacroscō ꝛ viuifico mysterio corporis ꝛ sāguinis ei⁹: quo quotidie i ecclīa tua pascimur ꝛ pota mur: abluimur: ꝛ scificamur: ꝛ vnius summe diuinitatis participes effici mur. Gratias tibi ago ꝓ hac tua mi ra ꝛ ienarrabili caritate: qua nos idi gnos sic amasti ꝛ saluasti ꝑ vnicū di lectū filiū tuū. sic. n. dilexisti mūdū vt vnigenitū tuū dares vt oīs ꝗ credit i eū nō pereat sed habeat vitā eternā Hec est aūt vita eterna vt cognosca m⁹ te veꝝ deū ꝛ quē misisti iesū xp̄m ꝑ fidē rectā ꝛ condigna fidei opera.

De immensa caritate patris eter ni ad genus humanum. Cap. xiiij.

Immēsa pietas ꝛ iextimabi lis caritas: vt liberares ser uū filiū tradidisti. De⁹ fact⁹ ē homo vt ꝑditus homo de potestate demonū erueretur: q̄ꝫ benignissimus amator hoīꝫ filius tu⁹ deus noster: cui⁹ piis viscerib⁹ nō satis visum est vt se iclinaret: factus homo de vera virgine: nisi etiā subiret crucis suppli ciū effuso sanguine ꝓpter nos ꝛ pro pter nostrā salutē. Uenit pius deus: venit ꝓ pietate ꝛ bonitate sua: venit querere ꝛ saluū facere qd̄ perierat. Quesiuit ouē ꝑditā: q̄siuit ꝛ iuenit: ꝛ humeris suis reportauit ad caulas gregis pius dn̄s: ꝛ vere multū mitis pastor. O caritas: O pietas ꝗs au diuit talia: ꝗs sup tanta misericordie viscera nō obstupescat: ꝗs nō mireť: ꝗs nō colleteť: ꝓpter nimiā caritatē tuā qua nos dilexisti: misisti filiū tuū i similitudinem carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatū: vt nos effi ceremur iusticia tua i ipso. Ipse. n. ve r⁹ agn⁹ imaculat⁹ ꝗ abstulit peccata mūdi: ꝗ mortē nostrā moriēdo destru xit ꝛ vitā resurgendo reparauit. Sed ꝗd tibi retribuere possum⁹ deus no ster: ꝓ tātis bn̄ficiis misericordie tue quas laudes q̄sue graꝝ actōes: Etiā si illa btōꝝ angeloꝝ sciētia ꝛ potētia nobis foret: nihil tn̄ dignū tāte pieta ti ꝛ bonitati tue recōpēsare valeā. Sꝫ certe si oīa mēbra nr̄a verterētur i li guas ad repēdēdas tibi debitas lau des nequaq̄ꝫ sufficeret exiguitas no stra. Supeminet. n. oēm scientiā tua iextimabilis caritas: quā ostēdisti no bis idignis ꝓ sola bonitate ꝛ pietate tua. Fili⁹ nāqꝫ tu⁹ ds̄ noster nō ange los sed semē habrae apphēdit: assimi latus nobis ꝑ oīa: absqꝫ peccato: hu manā itaqꝫ nō angelicā suscipiēs na turaꝫ: ꝛ eam stola scē resurrectōis ꝛ i mortalitatis glificās vexit super oēs celos: sup oēs choros angeloꝝ: super cherubin ꝛ seraphin: collocās ad de xterā tuā: hāc aūt laudāt angeli: ado rāt dn̄atōes ꝛ oēs virtutes celoꝝ tre mūt: sup se ꝛ sup hoīeꝫ deū: Hec nē pe mihi tota spes ē oīsqꝫ fiducia. Est n. i ipo ih̄u xp̄o dn̄o vniuscuiusqꝫ nr̄ꝫ portio: caro ꝛ sāguis vbi ꝰ portio mea regnat: ibi me regnare credo. Ubi ca ro mea glificat: ibi gl'iosū me eē co gnosco. Ubi sāguis me⁹ dn̄at: dn̄ari me sētio. Quāuis peccator sim: d̄ hac communione gr̄e nō diffido: ꝛ si pctā mea me ꝓhibēt substātia mea reqrit Et si dlicta mea excludūt nature cō munio nō repellit. Nō. n. tā imitis est dn̄s vt obliuiscať hoīs. ꝛ si memierit ipi us quē ipe gestat: vt ꝛ quē mei cā su scepit ei⁹ cā ñ me reqrit. Mitis ꝺo ꝛ valde benign⁹ est dn̄s ds̄ nr̄: ꝛ diligit carnē suā: mēbra sua ꝛ viscera sua in ipso deo ꝛ domino nostro iesu christo dulcissimo benignissimo atqꝫ clemen tissimo in quo resurreximus et iam celos ascendimus et iam i celestibus

ↄsedim⁹.caro nostra nos diligit habemus aũt sãguinis nostri pꝛogatiuam i ipso:sum⁹ aũt mẽbꝛa ei⁹:ꝛ caro ei⁹: ipse deniqꝫ ẽ caput nostrũ ex quo totũ coꝛp⁹ sicut scriptũ est.os ex ossib⁹ meis:ꝛ caro ꝺ carne mea:ꝛ erũt duo ĩ carne vna. Et nemo vnquã carneꝫ suã odio haber.sed fouet ꝛ diligit eaꝫ Mysteriũ hoc magnum ego dico in xp̃o ꝛ in ecclesia ait apostolus. De duplici xp̄i natura qui ꝑ nobis misetetur ꝛ ꝑ nobis ĩterpellat. Cap.xv.

Ratias itaqꝫ ago tibi labiis ꝛ coꝛde ꝛ oĩ qua valeo virtute: infinite misericoꝛdie tue dñe ꝺs noster ꝑ oĩbus miseratõibus tuis q̃bus mirabiliter nobis perditis subuenire dignat⁹es ꝑ eũdẽ filiũ tuũ saluatoꝛẽ ꝛ recuperatoꝛẽ nostrũ qui moꝛtu⁹ est ꝓpter pctã nostra:ꝛ resurrexit ꝓpter iustificatõeꝫ nostrã ꝛ nũc viuẽs sine fine sedet ad dexterã tuã ꝛ ĩterpellat ꝑ nobis:ꝛ simul tecũ misereꝛ q2 de⁹ ex te pr̃e coeternus ꝛ ↄsubstãtialis tibi ꝑ oĩa vnde põt ĩ ꝑpetuũ nos saluare.sed secũdũ id qꝺ homo ẽ ex qua parte minoꝛ te ẽ:data ẽ ei oĩs potestas ĩ celo ꝛ ĩ terra:vt ĩ noĩe iesu omne genu flectat̃:celestiũ terrestriũ ꝛ ĩfernoꝝ.ꝛ oĩs lingua ↄfiteat̃ q2 dñs iesus xp̃s ĩ gloꝛia tua deus pater oĩpotẽs. Ipse q̃dẽ ↄstitutus est a te iudex viuoꝝ ꝛ moꝛtuoꝝ:tu vero nõ iudicas quẽquã.sed omne iudiciũ dedisti filio tuo in cuius pectoꝛe reconditi sunt oẽs thesauri sciẽtie ꝛ sapientie. Ipse aũt testis ꝛ iudex est:iudex ꝛ testis quẽ nulla peccatrix ↄsciẽtia effugere poterit. Oĩa enim nuda ꝛ apta sunt oculis ei⁹.ipse sane q̃ iniuste iudicat⁹ ẽ iudicabit oꝛbẽ terre in eq̃tate ꝛ populos in iusticia. Benedico ego nomẽ sanctũ tuũ ĩ eternũ ꝛ gloꝛifico ex toto coꝛde meo oĩpotens ꝛ misericoꝛs dñe pꝛo illa ĩenarrabili ꝛ mirabili ↄiũctõe diuinitatis ꝛ humanitatis ĩ vnitate ꝑsone vt nõ alter de⁹: alter homo esset:sed vnus ideqꝫ deus ꝛ homo.homo ꝛ ꝺs.Sed licet mirabili dignatõe verbũ caro factũ sit : neutra tñ ex duabus naturis ĩ aliã mutata ẽ substãtiã :trinitatis mysterio quarta nõ est addita ꝑsona.vnita q̃ppe ẽ nõ ↄfuse verbi dei hoĩsqꝫ substãtia : vt ĩ deũ qꝺ ex nobis susceptũ fuerat pueniret: ꝛ illud quod nũq̄ꝫ fuerat idem semper quod fuerat permaneret. O mirabile mysterium . O ĩenarrabile cõmerciũ.o mira semperqꝫ mirãda diuine ꝓpitiationis benignitas.serui digni nõ fuim⁹ꝛ ecce filij dei facti sum⁹:heredes q̃dem dei coheredes aũt xp̄i. Unde hoc nob: ꝛ q̃d nos ad h̃ꝛ:ſꝫ rogo te clemẽtissime pater ꝑ hãc iextimabilẽ pietatẽ bonitatẽ ꝛ caritatẽ tuam:vt dignos nos facias multis ꝛ magnis ꝓmissionibus eiusdẽ filii tui dñi nr̄i iesu xp̄i. Mãda virtuti tue et ↄfirma hoc qꝺ opat⁹ es ĩ nobis:ꝑfice quod cepisti vt ad plenã tue pietatis gratiã mereamur ꝑuenire. Fac nos ꝑ spiritũ scm̃ ĩtelligere ꝛ mereri:ꝛ debito semꝑ honoꝛe venerari hoc magnũ pietatis mysteriũ qꝺ manifestatum est in carne iustificatum est in spiritu ; apparuit angelis: p̄dicatũ ẽ gẽtib⁹:creditũ ẽ ĩ mũdo.assũptũ ẽ in gl̃ia. De gr̃a quã habere ꝺbet homo ꝺo ꝑ bñficio redẽptõis.Cap.xvi

Uãtũ sumus tibi debitoꝛes dñe ꝺs noster tãto redẽpti ꝑcio.tãto saluati dono ꝛ tã glorioso adiuti beneficio.q̃tum a nobis miseris es timẽdus:amãdus bñdicẽd⁹ laudãd⁹ honoꝛãd⁹ ꝛ gl̃ificãd⁹ q̃ nos sic amasti sic saluasti sic sãctificasti sic

sublimasti. Tibi nēpe debem⁹ omne q̄ possumus: omne q̄ viuim⁹: omne q̄ sapimus: sed qs habet quidq̄ non tuū? Tu dn̄e de⁹ noster a quo bona cūcta ꝓcedūt. propter te ⁊ nomē sanctū tuū. da nobis de bonis tuis vt de bonis ac datis seruiamus tibi. ⁊ ī veritate placeamus: atq̄ debitas quotidie laudes repēdamus tibi ꝓ tātis bn̄ficiis misericordie tue. Nō enī aliunde possumus tibi seruire neq̄ placere nisi de tuo munere. Omne datū optimū ⁊ omne donū perfectū desursum est: descēdens a te patre luminū. Apud quē nō est trāsmutatio nec vicissitudinis obūbratio. Dn̄e deus noster: deus pie: deus bone: deus oīpotēs: deus ieffabilis ⁊ icircūscripte nature: institutor omnium rex: ⁊ dn̄i nostri iesu christi pater: qui eundē dilectū filiū tuuz misisti de sinu tuo ad publicū proficuū nostrū suscipere vitā nostrā vt nobis donaret suā: esset q̄ perfectus deus ex te patre. ⁊ perfectus homo ex matre: totus deus: ⁊ totus homo: vnus idē q̄ christus. Eternus ⁊ tēporalis: īmortalis ⁊ mortalis creator ⁊ creatus: fortis ⁊ infirmus. nutritor ⁊ nutritus. pastor ⁊ ouis. tēporaliter mortuus. ⁊ tecū viuēs ī eternū: suis dilectoribus vite municipatum promittens de discipulis dixit: Quodcūq̄z petieritis patrē ī nomine meo dabit vobis: per ipsum summuz sacerdotē ⁊ verū pōtificē ⁊ bonū pastorē qui se tibi obtulit ī sacrificiū: ponēs animam suā ꝑ grege suo te rogo per ipsum qui sedet ad dexterā tuaz: ⁊ īterpellat te pro nobis: redēptorez ⁊ aduocatū nostrū pietati ⁊ bonitati tue supplico clemētissime ⁊ benignissime amator hominū deus. vt des mihi cū filio tuo ⁊ sancto tuo spiritu. te ī omnibus bn̄dicere ⁊ glorificare. cum multa cordis cōtritione ⁊ lachrymaꝝ fonte. cū multa reuerētia ⁊ tremore. Quia quoꝝ vna est substātia. vnum est datū. Sed quoniā corpus qd̄ corrūpitur aggrauat animā. excita queso torporē meū tuis stimulis ⁊ fac me strenue perseuerare ī preceptis ⁊ laudib⁹ tuis die ac nocte. Tribue vt cōcaleat cor meū intra me: ⁊ ī meditatione mea exardescat ignis. Et quia ipse tuus vnicus natus dixit. Nemo venit ad me nisi pater q̄ misit me traxerit eū. Et nemo venit ad patrē nisi ꝑ me. obsecro ⁊ suppliciter rogo. trahe me tu semper ad ipsū ⁊ ipse me tādē perducat ad te illuc: vbi ille est in dextera tua sedēs. Ubi est sempiterna vita. ⁊ sempiterne beata: vbi est amor perfectus ⁊ timor nullus. vbi ē dies eternus: ⁊ vnus omniū spiritus: vbi summa ⁊ certa securitas ⁊ secura trāquillitas. ⁊ trāquilla iocunditas ⁊ iocunda felicitas. ⁊ felix eternitas. et eterna beatitudo. ⁊ beata tui sine fine visio atq̄ laudatio. Ubi tu cum illo ⁊ ille tecum ī communione sancti spiritus eternaliter ac sempiternaliter viuis ⁊ regnas d̄s ꝑ oīa sc̄la sc̄loꝝ.

Orō d̄uotissima ad xp̄z. Cap. xvii.

Spes mea xp̄e de⁹: hominuz tu dulcis amator. lux. via. vita sal⁹. ⁊ decus omne tuorum: oīa ꝓ quoꝝ voluisti ferre salute. Cerne vīcla crucē vulnus mortē q̄ sepulchrū. p⁹ tres īde dies deuicta morte resurgēs Discipulis visus nutātia corda reformās: luce quaterdena celoꝝ summa petisti. viuis ī eternū nūc ⁊ ꝑ sc̄la regnas. Tu es d̄s me⁹ viu⁹ ⁊ ver⁹: p̄r me⁹: sc̄us dn̄s me⁹. pi⁹ rex meus magn⁹ pastor me⁹: bon⁹ maḡr meus: vn⁹ adiutor me⁹: optim⁹ dilect⁹ me⁹:

pulcherrim⁹ panis me⁹: viuus sacer/
cerdos me⁹: i eternū dux me⁹: ad pa
triā lux mea ṽa dulcedo mea: scā via
mea: recta sapīa mea. p̄clara simplici
tas mea: pura ɔcordia mea : pacifica
custodia mea: tuta portio mea : bona
salus mea : sempiterna misericordia
mea: magna patiētia mea: robustissi
ma victima mea: imaculata redēptio
mea: scā spes mea: firma caritas mea
pfecta resurrectio mea ṽa vita mea
etna exultatio ⁊ visio mea: btissima ⁊
sine fine māsura. Te dep̄cor supplico
⁊ rogo: vt p te ambulē: ad te veniā: i
te reqescā: q es via. ṽitas ⁊ vita : sine
qua nemo venit ad patrē. Te. n. desi
dero dulcissimuz ⁊ pulcherrimū dn̄z
o splēdor patne glie q sedes sup che/
rubin: ⁊ itueris abyssos: lumē veridi
cū: lumē illuminās: lumē ideficiēs: i
quez desiderāt angeli pspicere. Ecce
cor meū corā te est: discute tenebras
ei⁹ vt amoris tui claritate pleni⁹ pfun
dar. Da mihi de⁹ meus te. redde mihi
te. en amo te. Et si pax ē amem vali/
di⁹. Nō possū metiri vt sciā quātū de/
sit mihi amoris tui: ad id qđ sat est: vt
currat vita mea i amplexus tuos nec
auertat donec abscōdat i abscōdito
vult⁹ tui. Hoc tātū scio qꝛ male mihi
ē p̄ter te nō solū extra te sed i meipo
Et oīs mihi copia q̄ de⁹ meus nō est
egestas est. Bonū nāq3 qđ neq3 i me
lius neq3 i deteri⁹ ɔmutari pōt: tu so
lus es qui solus simplex es. cui nō est
aliud viuere: ⁊ aliud btē viuere: quia
tua btitudo tu es. Creatura vero tua
cui est aliud viuere ⁊ aliud btē viue/
re. Omne qđ viuit ⁊ btē viuit nō de/
bet nisi gratie tue: nos egemus te. nō
tu nobis: qꝛ si omnino nō essem⁹ nihil
tibi deesset ad bonum q̄ tu es. Tibi
itaq3 dn̄o deo nostro semp adherere
necesse habemus vt p ɔtinuū auxiliū
gratie tue sancte ⁊ pie ac recte uiue/
re valeamus: pōdere si quidē fragili
tatis nostre deorsuz trahimur : dono
aūt tuo accēdimur: ⁊ sursuz ferimur:
iardescimur ⁊ imus: ascēdimus: ascē/
siones i corde facimus: ⁊ cātamus cā
ticū graduū igne tuo: bono tuo. igne
iardescimus ⁊ imus. Quo iā sursum
imus. Ad pacē hierusalē quoniā iocū
datus suz in his que dicta sunt mihi.
In domū dn̄i ibim⁹. Illic collocauit
nos volūtas bona: vt nihil velimus
aliud q̄3 permanere illic in eternum:
sed qꝛ dū sumus i corpore peregrina
mur a te dn̄e: nō habemus hic ciuita/
tē manētē. sed futurā iquirimus: no /
ster aūt municipatus i celis est. Ideo
duce gratia igredior i cubile cordis
mei. ⁊ cāto tibi amatoria rex meus ⁊
de⁹ meus gemēs ienarrabiles gemi/
tus i loco peregrinationis mee. Ubi
cātabiles mihi facte sunt iustificatio
nes tue. Et recordās hierusalē extē/
dor i eā. sursuz corde hierusalē patriā
meā hierusalē matrē meā. Teq3 sup
eā regnatorē: illustratorē: patrē. tuto
rē: patronū. rectorē. castas ⁊ fortes
delitias: ⁊ solidū gaudiū. ⁊ omnia bo
na ieffabilia simul omnia: quia vnuz
summū ⁊ verū bonum ⁊ nō auertar
donec i eius pacē matris charissime
vbi sūt primitie spiritus mei colligas
totū q̄ sum a dispersione ⁊ difformi/
tate hac ⁊ conformes atq3 ɔfirmes i
eternū deus me⁹ misericordia mea.

Hic distiguit iter sapiētiā q̄ dom⁹
di ē ⁊ sapiētiā q̄ diuina ē. Cap. xviii.

HEc domus tua deus nō ter
rena. neq3 vlla celesti mole
corporea: sed particeps eter
nitatis tue quia sine labe manet in
eternum: statuisti eam in seculum se/

culi preceptum posuisti ⁊ non prete/
ribit. Nō tñ tibi deo coeterna qꝛ nō si
ne initio facta ē:prioꝛ qppe oiū crea
ta ē sapiētia pr̄is deo plane coeterna
⁊ coeq̄lis:p quā creata sūt oia ⁊ i quo
pricipio factū ē celū ⁊ terra:sed ꝑfe/
cto sapiētia sp̄ualis natura.s.q̄ ɔtēpla
tōe luminis lumē dicitur.⁊ ipsa q̄uis
creata sapiētia. Sed q̄ntū distat inter
lumē illūinās ⁊ lumē qd illuminatur
tātū differt iter te sūmā sapiētiā que
creas.⁊ istā que creata ē:sicut iter iu/
sticiā iustificātē:q̄ tu deꝰ meꝰ es.⁊ iu
sticiā q̄ iustificatōe facta est. Nā ⁊ nos
sumus dicti iustitia dei pr̄is i te filio
eiꝰ dn̄o nr̄o:testāte apostolo. Ergo qꝛ
prioꝛ oiū creata est quedā sapientia
mēs ratōalis ⁊ itellectualis : caste.s.
ciuitatis tue matris nostre que sursū
est ⁊ libera est ⁊ eterna i celis. Quibꝰ
celis? Nisi q te laudāt celi celorū qꝛ
hoc est celū celi dn̄o. Et si nō iuenimꝰ
tēpus ante illā que creaturā tēporis
antecedit.qꝛ prioꝛ oiū creata est:an
te illā tñ es tu deus eternus creatoꝛ
oiū a quo est ipsius creatoris eterni
tas:a quo facta sūpsit exordiū:q̄uis
nō tēporis:qꝛ nōdū erat tēpus:ipsius
tñ ɔditionis sue vnde ita est abs te do
mino deo nostro vt aliud sit plane q̄
tu.licet nec ante illā iueniamꝰ tēpus.
Est.n.idonea faciē tuā semp videre:
nec vspiam deflectiẽ ab ea quo fit vt
nulla mutatōe varietur. Inest tñ ipsi
mutabilitas qua tenebresceret ⁊ fri/
gesceret nisi amoꝛe grādi coherēs ti/
bi tanq̄ sup meridiē luceret ⁊ ferue/
ret ex te. Deniq̄ tā casto amoꝛe cohe
ret tibi deo vero ⁊ vere eterno:vt q̄
uis tibi nō sit coeterna p nullius tēpo
ris varietates ⁊ vicissitudines a te re
soluaẽ ⁊ defluat:sed i tui solius veris/
sima ɔtēplatōe regescat. Quoniā tu
deus diligēti te q̄ntū ꝑcipis ostendis

te:⁊ sufficit ei vnde nō declinaẽ a te
nec a se:sed semp i eodē statu manet
te idesinēter vidēdo:te ideficienter
amādo:veꝝ lumē ⁊ castū amoꝛē. O
btā ista sublimis creatura creaturaꝝ
maxie btā iherēdo sēp btitudini tue
felix ħ ⁊ nimiū felix te sēpit̄no ihitato
re atq̄ illustratoꝛe suo.nec iuenio qd
licētiꝰ appelādū extimē celū celi dn̄o
q̄ domū tuā ɔtēplātē ᵭlectatōe3 tuā
sine defectu ⁊ absq̄ affectu egrediē/
di i aliud mētē purā ɔcordissime vnā
stabilimētū pacis:btōꝝ spirituū:i ce/
lestibꝰ sumit ista celestia. Unde itelli
gat aia cuiꝰ ꝑegrinatio lōgiqua facta
ē si iā sitit tibi si iā facte sunt ei lacri/
me sue panes sui:si iam petit vnā :⁊
hāc reqrit vt ihitet i domo tua p oēs
dies vite sue. Et q̄ vita eiꝰ nisi tu? Et
q dies sui nisi eternitas tua? Sicut an
ni tui q ñ deficiūt. Hic ergo itelligat
aia q̄ pōt quē lōge sup oia tēpora sis
eternꝰ qñ domꝰ tua q̄ peregrinata nō
est q̄uis tibi nō sit coeterna idesinē/
ter tamē ⁊ ideficiēter coherendo tibi
nullā tēporis patitur varietatē:teq̄
semp ꝑseuerātissima castitate hauri/
ens mutabilitatē suā nusquā ⁊ nūquā
exierit:⁊ te sibi p̄ñte ad quē toto affe
ctu se tenet nō hñs futuꝝ qd expectet
nec i ꝑteritū traiiciēs qd meminerit p
nullas vices variaẽ ⁊ i nulla tpā extē
diẽ. Hic orat homo vt ipa quoq̄ do
mꝰ di oret ꝑ eo. Cap.xviiij.

Omꝰ di lumiosa ⁊ speciosa:
dilexi ᵭcoꝛē tuū:⁊ locū hita/
tōis glīe dn̄i di nr̄i possessoris ⁊ fabri
catoris tui tibi suspiret ꝑegriatō mea
nocte ac die tibi ihiet coꝛ meū:tibi itē
dat mēs mea:ad societatē btitudinis
tue ꝑuenire ᵭsideret aia mea. Dico ei
q fecit te vt possideat me i te : qꝛ ipse
fecē me ⁊ te:imo tu dic:tu roga eū vt
dignū me faciat participatōe glorie

tue:sanctam enim societatem tuaz ꝛ mirabilē pulchritudinē tuaz nō p meritū requiro:sed p sāguinē eius quo redemptus sum adipisci nō despero tñ adiuuent me merita tua:subueniant paruitati mee sancte ꝛ purissime orationes tue: que inefficaces apud deum nullatenus esse possunt. Erraui fateor sicut ouis perdita:ꝛ incolatꝰ meus prolongatus est:atqꝫ pcul proiectus sum a facie dñi dei mei in hac exilij cecitate. Ubi expulsus a paradisi gaudijs deploro quottidie mecū super miserias captiuitatis mee lugubre carmen:īgentesqꝫ lamentatiōes cum recordor tui mater hierl'm:dum stant pedes mei in atrijs tuis sancta ꝛ decora syon: nec dū interiora tua conspicere ī propatulo valens:sed in humeris pastoris mei structoris tui spero me reportari:tibi vt tripudiem tecū illo ienarrabili gaudio quo letātur illi qui tecū sunt coram ipo deo ꝛ saluatore nr̄o: q dissoluit inimicitias ī carne sua ꝛ pacificauit oīa q̄ in celis sunt ꝛ que in terra sanguine suo. Ipe enim ē pax nr̄a:qui fecit vtraqꝫ vnū Qui duos ex aduerso venientes parietes cōiugēs in se: beatitudinis tue pmanentem felicitatez pari mō ꝛ eadē mensura se nobis datuꝝ promisit dicens. Erūt equales angelis dei in celis. O hierl'm domꝰ dei etn̄a: post xpi dilectionem tu esto leticia ꝛ cōsolatio mea:dulcis memoria tui beati noīs sit releuatio meroris tediorūqꝫ meoꝝ.

Quātis amaritudinibus vita ista sit respersa. Cap. xx.

Tedet enim me dñe valde vite huius:ꝛ istiꝰ erūnose peregrinatiōis. Uita hec:vita misera: vita caduca:vita icerta: vita laboriosa vita immunda:vita dñā maloꝝ:regina superborum:plena miserijs et erroribus:que nō est vita dicēda: sed mors in qua momētis singulis morimur p varios mutabilitatis defectꝰ: diuersis generibus mortiū. Nūquid ergo hoc qꝫ viuimus in hoc mundo dicere possumus vitam: quā humores tumidant:dolores extenuant: ꝛ ardores exiccant:aera morbidant:esce inflant:ieiunia macerāt:ioci dissoluunt tristicie ɔsumūt:sollicitudo coarctat: securitas hebetat:diuitie iactāt:paupertas deijcit:iuuētus extollit: senectus īcuruat: īfirmitas frāgit: meror deꝑmit. Et his malis oībꝰ mors furibūda succedit:simulqꝫ cūctis gaudijs istiꝰ misere vite ita finē īponit:vt cū eē desierit nō fuisse putet̄. Mors ista vitalis ꝛ vita mortal'. lꝫ his alijsqꝫ sit respsa amaritudinibꝰ: ph dolor q̄s plurimos suis capit illecebris:ꝛ q̄s mltos suis falsis pmissiōibꝰ decipit. Et cum ita p se sit falsa et amara vt etiā suos cecos amatores latere nō valeat:tñ īfinitā stltoꝝ mltitudinē aureo calice quē ī manu hꝫ potat:ꝛ prorsus iebriat. Felices illi ꝛ ipi rari q familiaritatē eiꝰ refugiūt:pſūctoria gaudia spnūt:societatē abijciūt:ne cū peūte deceptrice qñqꝫ perire cogantur.

De felicitate vite quaz pparauit deꝰ diligētibꝰ se. Cap. xxi.

O Tu vita quā ppauit ds his q diligūt eū:vita vitalis:vita btā: vita secura:vita trāquilla:vita pulchra:vita mūda:vita casta: vita scā. vita ignara mortis:nescia tristitie: vita sine labe. sine dolore. sine anxietate:sine corruptiōe: sine pturbatiōe:sine varietate ꝛ mutatiōe: vita totiꝰ elegātie:ꝛ dignitatis plenissima: vbi nō ē aduersariꝰ ꝛ impugnās vbi nulla pcci illecebra: vbi ē amor

pfect⁹: ⁊ timor nullus: vbi dies eter-
nus: ⁊ vn⁹ omnium spūs: vbi de⁹ facie
ad faciē cernit: ⁊ hoc vite cibo mens
sine defectu satiat. Libet me tue itē-
dere claritati. Delectat me bona tua
auido corde: q̄ntum plus valeo mecū
ɔsiderare: tuo eni amore lāgueo: tuo
vehemēter desiderio tuaq3 dulci me
moria admodū delector. Libet itaq3
lib3 i te oculos cordis attollere: statū
mētis erigere: affectū animi cōforta-
re: lib3 sane de te loq de te audire: de
te scribere: de te cōfortare: de tua be
atitudine ⁊ glia quottidie legere: ⁊ le
cta sepi⁹ sub corde reuoluere: vt vel
sic possim ab hui⁹ mortalis pitureq3
vite ardorib⁹: piculis: ⁊ sudorib⁹: sub
tue vitalis aure dulci refrigerio trāsi
re: ⁊ trāsiens i sinu tuo fessum caput
dormitur⁹ vl paululū reclinare: hui⁹
rei gr̄a scripturaꝝ scāꝝ amena prata
ingredior: viridissimas sn̄iaꝝ herbas
exarando carpo: legēdo comedo: fre
quētando rumino: atq3 cōgregādo tā
dem i alta memorie sede repono: vt
tali mō tua dulcedine degustata: mi
nus istius misere vite amaritudines
sentiam. O tu vita felicissima: o re-
gnu3 vere beatum: carens morte va
cans fine: cui nulla tempora succe-
dunt p euum: vbi continuus sine no
cte dies nescit hr̄e tp̄s: vbi victor mi-
les illis hymnidicis angeloꝝ sociat⁹
choris: cātat deo sine cessatōe cāticū
de cāticis syon: nobile ppetue caput
amplectēte corona. Utinā ɔcessa mi
hi peccatoꝝ venia: moxq3 hac carnis
sarcina deposita i tua gaudia veram
regem habiturus intrarem. Et tue ci
uitatis p̄clara atq3 speciosa menia: co
ronam vite de manu dn̄i accepturus
igrederer: vt illis sāctissimis choris in
teressem ⁊ cū btissimis spiritib⁹ glie
cōditoris assisterē vt p̄ntem xp̄i vul-
tū cernerē: vt illud sūmū ⁊ ieffabile ⁊
incircūscriptū lumē sēp aspicerē: sicq3
nullo metu mortis affici: s3 de icorru-
ptione ppetue glie letari potuissem
sine fine.

De felicitate anime sācte hinc exeuntis. Capitulo. xxij.

Felix aīa que terreno resolu-
ta carcere libera celu3 petit
secura ē ⁊ tranquilla: non ti-
met hostem: neq3 mortē: h3 eni semp
p̄ntē: cernitq3 idesinent pulcherrimū
dn̄m: cui seruiuit: quē dilexit: ⁊ ad quē
tādem leta ⁊ gliosa puenit. Hanc vo
tāte beatitudinis gliam nulla dies i-
minuet: nullus iprob⁹ poterit aufer-
re: viderūt eā filie syon: ⁊ btissimā3 p̄
dicauerūt regine: ⁊ cōcubine lauda-
uerūt eā dicētes. Que ē ista q̄ ascen-
dit d̄ deserto delitijs affluens inixa su
per dilectum suū? Que ē ista q̄ pgre
ditur sicut aurora cōsurgens pulchra
vt luna electa vt sol terribilis vt ca-
stroꝝ acies ordinata? Q̄ leta exit: fe-
stinat: currit: cū dilectū suū sibi dicen
tem attonitis auribus audit. Surge
ppera amica mea speciosa mea ⁊ ve-
ni: iam eni hyems trāsijt imber abijt
⁊ recessit: flores apparuerūt in terra
nr̄a: tp̄s putatiōis aduenit: vox turtu
ris audita ē i terra nr̄a: ficus protulit
grossos suos: florētes vinee dederūt
odorē suū. Surge ppera amica mea
formosa mea: colūba mea i foramini
b⁹ petre: i cauernis macerie. Ostēde
mihi faciē tuā: sonet vox tua i aurib⁹
meis. Uox eni tua dulcis: ⁊ facies tua
decora. Ueni electa mea: speciosa mea
columba mea. imaculata mea: sponsa
mea: veni ⁊ ponā i te thronū meū: qa
cōcupiui speciem tuā. Ueni ⁊ leteris
i cōspectu meo cū angelis meis: quo-
rū societas tibi a me repromissa est.

Ueni post multa picula ꝛ labores. intra in gaudiū dn̄i tui qḋ nemo tollet a te. Orō ad scōs vt nobis succurrant in periculis. Cap.xxiij.

Felices sci dei oēs: q iam pertransistis hui⁹ mortalitatis pelagus ꝛ peruēire meruistis ad portuz ꝑpetue qetis securitatis et pacis securi ꝛ trāglli: semperq̄ festiui atq̄ gaudētes estis obsecro vos ꝑ vr̄am caritatē:q securi estis de vobis:solliciti estote de nobis. Securi estis de vr̄a īmarcescibili gloria solliciti estote de nr̄a mltiplici miseria. Per ip̄m vos rogo:q vos elegit:q vos tales fecit. de cui⁹ pulchritudie iā satiamini de cui⁹ īmortalitate īmortales facti estis:de cuius beatissima visione sēper gaudetis:estote iugiter memores nr̄i. Subueīte nobis miseris q adhuc in solo huius vite circūflantibus agitamur procellis. Uos porte pulcherrime que ī magnā surrexistis altitudinē:adiuuate nos vile pauimentum lōge īferius iacentes. Date manum ꝛ erigite iacētes sup pedes: vt cōualescētes ꝯ īfirmitate:fortes efficiamur ī bello. itercedite ꝛ orate ꝯstanter atq̄ īdesinent ꝑ nobis miseris:multumq̄ negligētib⁹ peccatorib⁹: vt ꝑ vr̄as orōnes vr̄o scō cōsortio cōiungamur qꝛ aliter salui eē nō possumus:sumus nāq̄ valde fragiles ꝛ nullius virtutis homūciōes:animalia vētris ꝛ carnis:mancipia ī qb⁹ vix aliqḋ ꝟtutis vestigiū apparet. Et tn̄ sub xp̄i ꝯfessione positi:ligno crucis ferimur:nauigātes ꝑ h̄ mare magnū ꝛ spatiosū vbi sꝫ reptilia quoꝝ non ē numer⁹ vbi sꝫ animalia pusilla cū magnis. vbi ē draco seuissim⁹ sēp parat⁹ ad deuorādū. Ubi sūt loca piclosa sylla ꝛ carybdis ꝛ alia īnumerabilia. vbi naufragant scauti ꝛ ī fide dubij. Orate dn̄m orate pijssimi. orate omnia agmina scōꝝ ꝛ vniuersos cetus beatoꝝ vt vestris precibus meritisq̄ adiuti salua naue ꝛ integris mercibus:ꝑuenire mereamur ad portum perpetue qetis. ꝛ continue pacis. ꝛ nūq̄ finiende securitatis. Anime desiderium ad ciuitatē supernam hierusalem. Cap.xxiiij.

Mater hierusalem ciuitas sancta dei carissima sponsa xp̄i: te amat cor meum. pulchritudinē tuā nimiū desiderat mens mea. q̄ decora. q̄ gloriosa q̄ gn̄osa tu es. Tota pulchra es ꝛ macula nō ē in te. exulta ꝛ letare formosa filia ꝑncipis qa cōcupiuit rex speciem tuā. ꝛ amauit decorē tuum. speciosus forma pre filijs hominum: Sed qualis ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto o pulcherima: dilect⁹ meus candidus ꝛ rubicundus. elect⁹ ex milibus. Sicut malus inter ligna siluaꝝ. sic dilectus tu⁹ īter filios. Sub vmbra illius quē desiderani. ecce letus sedeo. ꝛ fructus eius dulcis gutturi meo. Dilect⁹ tuus misit manū suam ꝑ foramē. ꝛ venter me⁹ ītremuit ad tactū ei⁹. In lectlo meo ꝑ noctes quesiui quem diligit anima mea: quesiui ꝛ inueni eum. teneo nec dimittaz illum. donec introducat me in domū tuam. in cubiculum tuuz. gloriosa genitrix mea. Ibi enim dabis mihi dulcissima vbera tua abundantius ꝛ perfectius. ꝛ satiabis me satietate mirifica. ita vt neq̄ esuriam neq̄ sitiam in ceterum. felix anima mea semperq̄ felix in secula. si intueri meruero gloriam tuam: beatitudinem tuam. pulchritudinem tuam: portas et muros tuos: ꝛ plateas tuas: ꝛ mansiōes tuas mltas. Nobilissimos ciues tuos ꝛ fortissimum regē tuum dn̄m nr̄z: in

decore suo. Muri nanqꝫ tui ex lapi/
dibꝯ ꝑciosis: porte tue ex margaritis
optimis: platee tue ex auro purissi/
mo ĩ qbus iocũdũ alleluya sine ĩter/
missione cõcinit. mãsiones tue multe
quadris lapidibꝯ fundate: saphiris cõ
structe: laterculis coopte aureis: q̃s
nullus ĩgredit̃ ĩmũdꝯ: nullus habitat
ĩnqnatꝯ. Speciosa facta es ꝛ suauis:
ĩ delitijs tuis mater hierl'z. Nihil ĩ te
tale q̃le hic patimur: q̃lia ĩ hac mise/
ra vita cernimꝯ. Nõ sũt in te tenebre
neqꝫ nox: aut q̃libꝫ diuersitas tẽpoꝝ
Nõ lucet ĩ te lux lucerne aut splẽdor
lune: vel iubar stellaꝝ: sꝫ deus de deo
lux de luce: sol iusticie semp illũinat
te agnus cãdidus ꝛ ĩmaculatus luci/
dus ꝛ pulcherrimꝯ ẽ lumen tuũ. Sol
tuꝯ ꝛ claritas tua ꝛ oẽ bonũ tuũ huiꝯ
pulcherrimi regis ĩdeficiẽs cõtẽpla/
tio. Ipe rex regũ ĩ medio tui: ꝛ pueri
eiꝯ in circuitu eius. Ibi hymnidici an
geloꝝ chori. ibi societas supernorum
ciuiũ. Ibi dulcis solennitas oĩum ab
hac tristi peregrinatione ad tua gau
dia redeũtiũ. Ibi ꝓphetaꝝ ꝓuidus
chorus. ibi iudex apostoloꝝ numerꝯ.
ibi ĩnumerabiliũ martyꝝ victor exer
citus. ibi scõꝝ cõfessoꝝ sacer cõuen/
tus. ibi veri ꝛ ꝑfecti monachi. ibi san/
cte mulieres q̃ voluptates seculi ꝛ se/
xũ ĩfirmitatis vicerũt. ibi pueri ꝛ pu
elle q annos suos scĩs moribꝯ trãscen
derũt. ibi sunt oues ꝛ agni q iã huius
voluptatis laqueos euaserũt. Exul/
tãt oẽs ĩ proprijs mãsionibus: dispar
gloria singl'oꝝ: sed cõmunis ẽ leticia
oĩum plena ꝛ ꝑfecta. Ibi regnat cari
tas: qꝛ deus est oĩa in oĩbus quẽ sine
fine vidẽt: ꝛ semp vidẽdo ĩ eius amo
re ardent: amãt ꝛ laudant. laudant ꝛ
amãt. omne opꝯ eoꝝ laus dei sine d̃fe
ctione: sine labore. Felix ego ꝛ vere
in ꝑpetuũ felix si post resurrectionẽ
huius corpusculi audire meruero il/
la cantica celestis melodie q̃ cantan
tur ad laudẽ regis eterni ab illis su
ꝑne patrie ciuibus beatorũqꝫ spũuꝫ
agminibus. Fortunatus ego nimi/
umqꝫ beatus si et egoipse meruero
cantare ea et assistere regi meo deo
meo: duci meo: ꝛ cernere eũ ĩ gloria
sua: sicut ip̃e polliceri dignatꝯ ẽ dicẽs
Pater volo vt quos dedisti mihi sint
mecũ vt videant claritatẽ meã quaꝫ
habui apd̃ te ante cõstitutionẽ mũdi
Et alibi: qui mihi ministrat me sequa
tur: ꝛ vbi sum ego illic ꝛ minister me
us erit. Et iterum. qui diligit me dili
getur a patre meo: ꝛ ego diligam eũ
ꝛ manifestabo ei meip̃m. Hymnꝯ
de gl'ia paradisi. Capitulum. xxv.

AD perennis vite fontez mẽs
sitiuit arida
Claustra carnis presto fran
gi clausa querit anima.
Gliscit: ambit. eluctat̃ exul frui p̃ria.
Dum pressuris ac erumnis se gemit
obnoxiam.
Quam amisit cum deliquit contem
platur gloriam.
Presens malum auget boni perditi
memoriam
Nam quis promat sũme pacis q̃ta
sit leticia.
Ubi viuis margaritis surgũt edificia
Auro celsa micant tecta: radiant tri
clinia.
Solis gemmis preciosis hec structu
ra nectitur.
Auro mundo tanq̃ vitro: vrbis via
sternitur.
Abest limus: deest fimus: lues nulla
cernitur.
Hyems horrens: estas torrens: illic
nunq̃ seuiunt.

Flos perpetuus rosarum: ver agit perpetuum.
Candent lilia rubescit crocus sudat balsamum.
Uirent prata. vernant sata: riui mel lis influunt.
Pigmentorum spirat odor: liquor et aromatum.
Pendent poma floridorum non la/psura nemorum.
Non alternat luna vices sol vel cur/sus siderum.
Agnus est felicis vrbis lumen in oc ciduum.
Nox et tempus desunt ei diem fert continuum.
Nam ꝛ sancti quique velut sol pre/clarus rutilant.
Post triumphuz coronati mutuo cō iubilant.
Et prostrati pugnas hostis iam secu ri numerant.
Omni labe defecati: carnis bella ne sciunt.
Caro facta spiritalis ꝛ mens vnum sentiunt.
Pace multa perfruētes scandala nō perferunt.
Mutabilibus exuti repetunt origi/nem.
Et presentem veritatis contemplan tur speciem.
Hinc vitalem viui fontis hauriunt dulcedinem.
Inde statum semper idem exeuntes capiunt.
Clari viuidi iocundi nullis patent ca sibus.
Absunt morbi semper sanis senect⁹ iuuenibus.
Hinc perēne tenent esse nam transi/re transijt.
Inde virent vigent florent corrupte la corruit.
Immortalitatis vigor mortis ius ab sorbuit.
Qui scientem cuncta sciunt quid ne/scire nequeunt.
Nam et pectoris arcana penetrant alterutrum.
Unum volunt vnum nolunt vnitas est mentium.
Licet cuiqꜫ sit diuersum pro labore meritum.
Caritas hec suum facit q̄ dum amat alterum.
Proprium sic singulorum commune fit omnium.
Ubi corpus illic iure congregātur ꝛ aquile.
Quo cum angelis ꝛ sancte recreen/tur anime.
Uno pāe viuūt ciues vtriusqꜫ patrie
Auidi ꝛ semper pleni qđ habent desi derant.
Non satietas fastidit neqꜫ fames cru ciat.
Inhiantes semper edunt ꝛ edentes inhiant.
Nouas semper armonias vox melo da concrepat.
Et in iubilum prolata mulcēs aures organa.
Digna per quem sunt victores regi dant preconia.
Felix celi que presentem regem cer/nit anima.
Et sub sede spectat alta orbis volui machina.
Solem lunam ꝛ globosa cum plane tis sidera.
Christe palma bellatorum hoc in mu nicipium.
Introduc me solutum militare cin/gulum.
Fac consortem donatiui beatorum ciuium.

Probe vires i exhausto laborati plio
Ut quietem post precinctum debeas emerito.
Tecq mereat potiri sine fine premio. Amen.

Laus cōtinua quā facit anima ex ɔtēplatione supne diuinitatis. C.xxvj.

Benedic anima mea domino ꝛ omnia que intra me sūt nomini sācto eius: benedic aīa mea domino et noli obliuisci omnes retributiones eius: benedicite domino omnia opera eius in omni loco dominationis eius. benedic anima mea domino: laudemus dominum quem laudant angeli: adorāt dominatiōes: tremunt ptātes: cui cherubin ꝛ seraphin incessabili voce ꝓclamant. Sāctus. scūs. sanctus. iungamus voces nostras vocibus angelorum sanctorum et communem dominum laudemus pro modulo nostro. Jlli enim laudant dominum purissime et inculpabiliter: quia semper inherent contemplationi diuine. Non per speculum ꝛ in enygmate: sed facie ad faciem: sed quis dicere vel cogitare sufficiat qualis sit in conspectu dñi dei omnipotentis illa beatorum spirituū celestiūq virtutū: innumerabilis multitudo. Que sit in eis sine fine festiuitas visionis dei: que leticia sine defectu. Quis amoris ardor non crucias: sed delectans. Quod sit in eis desiderium visionis dei cum satietate: ꝛ satietas cum desiderio. Jn quibus nec desiderium penam generat nec satietas fastidium parit. Quomodo inherendo sūme btitudini sint bti. Quomodo coniuncti vero lumini facti sūt lux. quomodo semp aspicientes icōmutabilem trinitatē mutati sūt i icōmutabilitatē: sꝫ qñ illam angelice dignitatis celsitudinē ɔphēdere poterim⁹ q nec ipsius aie nr̄e naturā inuestigare valem⁹: qualis ē ista q̄ carnem viuificare pōt: se aūt i scis cogitationib⁹ vt volet constringere nō potest: qualis ē ista tā fortis tā infirma tam parua tā magna q̄ tāta rimat̄ secreta ꝛ celestia cōtēplat̄ atq humanis cōmodis multaꝝ artiū peritiā perspicaci ingenio adinuenisse ꝓbatur: Qualis ergo ista ē q̄ taꝫ multa de ceteris nouit ꝛ se qualit̄ facta sit ꝓrsus ignorat: licet eniꝫ nō nulla ambigua a q̄busdā sup ei⁹ origine ꝓferant̄. inuenimus tñ eam esse quendam intellectualem spiritū: per creatoris potētiā factū. imortalit̄ iuxta modum suum viuētem: mortale corp⁹ quē sustinet viuificātē: mutabilitati subiectum: obliuioni deditū. Quem timor sepe afficit: leticia extollit: o res mirabilis oīq stupore dignissima. De deo quideꝫ creatore oium: q ē icōprehensibilis ꝛ ineffabilis: excelsa ꝛ mirabilia nimis oī remota ambiguitate legimus: loqmur ꝛ scribimus. De angelis auteꝫ ꝛ animab⁹ qcqd dicim⁹: nō tā euidēter approbare possum⁹. Sed trāseat ab his aīus: ꝛ trāscendat oē qd creatū ē: currat ꝛ ascēdat: volitet ꝛ ptrāseat: ꝛ in eum q creauit oīa quātū pōt oculos fidei dirigat: faciā gradus ascensiōis in corde meo: ꝛ p ipsos ascendaꝫ aīaꝫ meā: ꝛ p ipam mētē meā: ascēdam ad dñm meū q capiti meo desup manet: qcqd visibilit̄ cernit̄: qcquid spiritalit̄ imaginatur: forti manu ab ītuitu mētis procul remoueatur. Solus intellectus purus: ꝛ simplex incedens: rapido volatu ad ipum ꝑueniat: conditionem angelorum: ꝛ animaruꝫ oiuꝫ rerum mēs illa beata que ima defit sūma petit: que ponit in arduis sedeꝫ

habitationis sue: et de summis rupibus cõtemplatur solem iusticie: aquilinis obtutibus. Nihil enim tam pulchrum atque iocũdũ quam ipm solũ mentis intuitu et cordis auiditate contemplari deum: et miro modo inuisibiliter cernere inuisibilem: sicque aliam non istam gustare dulcedinẽ: et inspicere aliã nõ istam lucem: lux eni ista que loco clauditur: tempore finitur: noctium interruptione variatur: quam cõmunem cũ vermiculis et pecudibus habemus: in comparatione illius summe lucis: non est lux dicenda sed nox.

Quid sit quodammodo deum cernere et tenere et qualiter sit de deo sentiendum. Cap. xxvij.

Uñque autem illa summa et incõmutabilis essentia lux vera lux indeficiens: lux angelorum a nemine conspici valeat in hac vita: qđ solum premium sanctis reseruatur in celesti gloria: illud tamen credere et intelligere: sentire et ardenter inhiare: quodammodo illum cernere est: atque tenere. Sonet itaque vox sup angelos et bõ intẽta mente contempletur deum: verbis quibus potest: suas illi dicat laudes. Justum nãque est vt creatura suum laudet creatorem: ipse enim ad laudandum se nos creauit. quãuis nostris nõ indigeat laudibus. Est autem virtus incõprehensibilis nullius indigens: ipse sibi sufficiẽs: magnus deus noster: et magna virtus eius et sapientie eius non est numerus: magnus dominus noster et laudabilis valde. Hunc itaque mens diligat: lingua canat. manus scribat: atque in his scis studijs fidelis animus se totum exerceat. Huius videlicet celestis theorice. Suauissimis dapibus vir deside riorum: et celestium contemplator: assidue reficiatur in hoc celesti pabulo: saginatus clamet clamore magno. clamet totis medullis cordis: clamet ĩ iubilo et ardentissimo mẽtis dẽsiderio dicat. Oratio explicans plurimas deitatis proprietates. Cap. xxviij.

Summe optime omnipotẽtissime misericordissime et iustissime secretissime et psẽtissime: pulcherrime et fortissime stabilis et incõprehensibilis inuisibilis videns omnia: immutabilis mutans omnia: immortalis illocalis interminus incircunscriptus nusque finitus inextimabilis ineffabilis inscrutabilis immotus: tangens omnia: inuestigabilis indicibilis metuẽdus atque terribilis honorandus atque horrendus venerandus atque reuerendus. Nunque nouus nũque vetus innouans omnia et in vetustatem pducens superbos et nesciunt. Semper agens semper quietus colligens et non egens: omnia portãs sine onere: oĩa implens sine inclusiõe omnia creans protegens nutriens et proficiens. Querens cum nihil desit tibi. Amans nec estuas: zelans et securus es: penitet te et non doles: irasceris et tranquillus es: opera mutãs sed non consilium. Recipis quod non inuenis et nũque amisisti. Nũque inops et gaudes lucris: nunque auarus et vsuras exigis: supererogatur tibi vt debeas: et quis habet quicque non tuum? Reddis debita nulli debẽs: donas debita nihil perdens: qui solus viuificas omnia: qui creasti omnia: qui vbique es et vbique totus: qui sentiri potes videri non potes: qui nusquam dees et tamen ab iniquorum cogitationibus longe es. Qui nec ibi dees

vbi lõge es:qꝛ vbi non es per gratiaꝫ
ades per vidictã. Quod oĩa tangis.
nec tamen oĩa equaliter tangis .que
dam enĩ tangis vt sint:nec tamen vt
viuãt ꝛ sentiãt:q̃dã ꝟo tãgis vt sint vi
uãt ꝛ sentiant nec tñ vt discernãt.q̃/
dã ꝟo tangis vt sint viuãt ꝛ sẽtiãt ꝛ di
scernãt. Et cuꝫ tibimetipsi nũq̈ dissi
milis sis:dissimiliter tamẽ tãgis dissi
milia:q vbiqꝫ presens es ꝛ ĩueniri vix
potes:queꝫ stantem sequimur ꝛ app̃
hendere non valemus qui tenes oĩa:
ĩples oĩa.circũplecteris omnia: sup/
excedis oĩa.sustĩes omnia. Neqꝫ enĩ
ex alia parte sumus atqꝫ ex alia par
te excedis.neqꝫ ex alia parte ĩples: ꝛ
ex alia circumplecteris:sꝫ circumple
ctendo imples ꝛ ĩplendo circũplecte
ris.sustinẽdo superexcedis:ꝛ superex
cedendo sustines. Quod doces cor
da fidelium sine strepitu verborum.
Quod attigis a fine vsqꝫ ad fineꝫ for
titer ꝛ disponis omnia suauiter:q̃ lo
cis non distẽderis. nec tẽporibus va
riaris.neqꝫ habes accessus ꝛ reces
sus.sed habitas lucẽ ĩaccessibilẽ:quã
nullus hominũ vidit nec videre põt.
In te manes getus.vbiqꝫ circuis to
tum:vbiqꝫ prorsus totus. Non enim
scindi vel diuidi poteris qꝛ vere vnꝰ
es.nec in partes efficeris:qꝛ totꝰ totũ
tenes.totuꝫ ĩples.totum illustras et
possides. Huiꝰ videlicet mysterij im/
mensam ꝓfunditatem mẽs humana
concipere non potest. Nec oratoria
lingua enarrare: neqꝫ diffusi sermo
nes nec bibliothecarũ volumĩa q̃unt
explicare.si totꝰ munduꝫ libri reple
ant:tua scientia ĩenarrabilis non po
test enarrari:quoniam vere indicibi/
lis es.nullo modo scribi potes neque
concludi:q es fons lucis diuine:ꝛ sol
claritatis eterne.magnus enim es si
ne quãtitate:ꝛ ideo ĩmensus.bonꝰ es
sine qualitat e:et ideo vere et summe
bonus et nemo bonꝰ nisi tu solus cu
ius volũtas ẽ opus:cuius velle posse
est. Quod oĩa que de nihilo creasti so
la voluntate fecisti. Q̃ oẽm creatu
ram tuam absqꝫ indigentia aliqua
possides:et sine labore gubernas et
absqꝫ tedio regis. Et nihil ẽ q̃ ꝑturbet ordinem imperij tui vel ĩ sũmis
vel ĩ imis. Q̃ in omnibus locis sine
loco haberis et omnia contines sine
ambitu: ꝛ vbiqꝫ presens es sine si
tu et motu. Q̃ nec mali auctor es:
quodqꝫ facere non potes: quod ni
hil non potes:neqꝫ vnq̈ te aliquid fe
cisse penituit.nec vllius cõmotionis
animi tẽpestate turbaris.nec totius
terre pericula regnuꝫ tuuꝫ ẽ. Nulla
flagitia vel scelera probas aut impe
ras. Nunq̈ mẽtiris:quia eterna veri
tas es.cuius vnius bonitate facti su
mus et iusticia penas luimus et cle
mẽtia liberamur. Nã nihil celeste ni
hil igneuꝫ nihil terrenum. nihilqꝫ q̃
corporis spũs attigat pro te colẽduꝫ
est qui vere es:q̃ es et non mutaris
Cui maxime spũalit̃ cõuenit illũ q̃
greci dicunt latine ẽ.qꝛ q̃ sem
per idem ipse es et anni tui nõ defici
ent. Hec et alia multa docuit me sã
cta mater ecclesia cuius factus sum
mẽbrum per gratiã tuã. Docuit me
sane te solum viuum et verum deuꝫ:
non esse corporeuꝫ et passibileꝫ. Ni
hilqꝫ de substãtia tua vel natura vllo
modo esse violabile aut cõmutabile
aut cõpositũ vel factuꝫ . Et ideo cer
tum est corporeis oculis te nõ posse
sentiri:sed nec ab vllo mortaliũ ĩ pro
pria essentia aliquando potuisse vi
deri. Hinc eteniꝫ patenter datur in/
telligi q vnde angeli te intuent̃ inde

et nos post hanc vitam videbimus.
Sed nec ipi ꝑfecto te videre possũt
sicuti es. Nulli deniqȝ alij tota nisi ti
bi soli nota est omnipotens trinitas.

De vnitate personarũ et pluralita te in deo. Capitulum .xxix.

TU vero vnitas diuinitatis
personaruȝ pluralitate mul
tiplex: numerabiliter es innumerabi
lis: ac idcirco mensurabiliter imensu
rabilis et ponderabiliter impõdera
bilis. Non enim summe bonitatis q̃
tu ipse es profitemur originem: ex q̃
omnia: per quam omnia: in qua oĩa.
sed eius participatione dicimus bo
na omnia. Nam tua diuina essentia
semper caruit ac caret materia: licet
non careat forma: forma informata:
forma formarũ: forma formosissima:
quam dum imprimis quasi figulum
rebus singulis eas sine tui augmen/
ti aut tui detrimenti mutabilitate ꝓ
culdubio a te facis differri. qcquid
autem in natura creaturarum ẽ cre
atura tua est. O vna trinitas et tri
na vnitas deus: cuius omnipotẽtia
oĩa possidet et regit et implet q̃ crea
uit. Nec ideo te implere oĩa dicimꝰ.
vt te contineant. sed vt ipa potius a
te contineantur. Nec particulatim
imples omnia. nec vllatenus ita pu
tandum est vt vnaqueqȝ res pro ma
gnitudine portionis sue capiat te ma
xima maius et minima minus. dum
sis potius ipe in omnibꝰ siue omnia
in te. cuius omnipotentia concludit
vniuersa. nec euadendi potentiã tuã
quis aditum inuenire poterit. Qui
enim te nõ habet placatum nequaq̃
euadet iratum. sicut scriptum est. ne
qȝ ab oriente neqȝ ab occidente ne
qȝ a desertis montibus quoniaȝ deꝰ
iudex est. Et alibi. quo ibo a spiritu
tuo et quo a facie tua fugiam. Imen
sitas diuine magnitudinis tue ista ẽ
vt intelligamus te intra omnia: sed
non inclusum: extra omnia sed nõ ex/
clusum. Et ideo interior es vt omnia
contineas. ⁊ ideo exterior es vt incir
cunscripte magnitudinis tue imẽsita
te omnia cõcludas. per illud ergo ꝙ
interior es: ostenderis esse creator.
ꝑ id vero ꝙ exterior es: gubernare
omnia demonstraris: ac ne ea q̃ crea
ta sunt sine te essent: interior es. exte
rior vero vt oĩa concludãtur a te: nõ
locali magnitudine: sed potentiali p̃/
sentia: qui vbiqȝ presens es: ⁊ oĩa tibi
presentia: Quis quidam hec itelligãt:
quidam vero non intelligant. Insepa
rabilis ergo nature tue vnitas sepa/
rabiles nõ põt habere personas: qa si
cut es trinitas i vnitate ⁊ vnitas i tri/
nitate: sic separationem nõ potes ha/
bere personaꝝ. Nominantur quidẽ
ille persone aliquando singule: sȝ ita
te voluisti deus trinitas inseparabi/
lem ostendere in personis: vt nullum
tibi nomen sit i qualibet persona: qđ
non ad aliam secundum relationis
regulã referatur: sicut pater ad filiuȝ
filius ad patreȝ: sicut spũs scũs ad pa
trem ⁊ filium verissime refertur. Ea
vero nomina que subiectum vel per
sonam vel potentiam vel essentiam
tuam significant: vel quicquid ꝓprie
dicitur deus: omnibus personis eq̃/
liter conueniunt: vt deus magnꝰ oi/
potens eternus ⁊ omnia q̃ naturali/
ter de te deo deum. Nõ est ergo ali/
quod nature nomẽ: qđ sic tibi đo pr̃i
conuenire valeat: vt aut filio tuo aut
spiritui scõ conuenire nequeat. Dici/
mus te patreȝ naturaliter esse deuȝ:
sed naturaliter ẽ filius deus: natura
liter est ⁊ spiritus sanctus. Nõ tamẽ

tres dij sed vnus naturaliter deus pa
ter ⁊ filius ⁊ spūs scūs. Idcirco īsepa
rabilis es sancta trinitas. deus in psō
nis sensu intelligēda. Quis voce sepa
rabilia habeas noīa: qz pluralem nu-
merum ī nature nominibus nullate-
nus recipis. In hoc enim ostēdit psō-
nas non posse diuidi in sancta trinita
te: que vnus deus verus es: qa cuili
bet nomen semper ad alterā respicit
personaz. Si patrē dico filiū ostēdo:
si filiū nomino pdico patrē. si spiritū
scūz appello alicuius eē spiritum: ne
cesse est intelligi: scilicet patris ⁊ filij.
Hec est enim fides vera de sana do
ctrina. hec certe est fides catholica ⁊
orthodoxa: quā me docuit ī sinu ma
tris ecclesie tue ds grā tua. Oro
ad sanctaz trinitatē. Capitulū. xxx.

Inuocat itaqz domine te fi
des mea quam dedisti mihi:
ppter bonitatem tuā ad sal
uationē meā. Fidelis autez aīa ex fi
de viuit. tenet in spe qđ videbit in re.
Inuocat te ds meus casta cōsciētia
⁊ suauis amor fidei mee: quā cōcussis
ignorantie tenebris ad veritatis ītel
ligentiaz pduxisti: ⁊ quam a stulta se
culi vita amaritudine eruisti: atque
adhibita tue dulcedinis caritate io
cundā mihi ⁊ mellifluā reddidisti. In
uocat te trinitas beata vox clara: et
sincerus amor fidei mee: quā ab ipsis
enutriens cunabulis. illuminasti sem
per per illustrationez gratie tue: et qz
adaugēs cōfirmasti ī me per documē
ta matris ecclesie. Te īuoco beata et
benedicta ⁊ gloriosa trinitas. pater ⁊
filius ⁊ spūs scūs. deus dn̄s. paradisi
caritas. gratia. communicatio. geni
tor genitus regenerās verū lumen: ⁊
lumine vera illuminatio. fons flumē
irrigatio: ab vno oīa: p vnū oīa: ī vno
oīa: a q: p quē: ī q oīa. viuēs vita. vita
a iuuētute viuētiū viuificator. vn9 a
se vn9 ab vno. vn9 ab ābob9. on a se.
on ab altero. on ab vtroqz. verax pa
ter veritas filius. veritas spūs scūs.
vna ergo pater logos paraclit9 essen
tia: vna virtus. vna bonitas. vna be-
atitudo: a quo. per quem ⁊ in quo be
ata sunt oīa quecūqz btā sūt. Quid
ds sit ⁊ sūma vita ē. Ca. xxxi

Deus vera ⁊ sūma vita: a q p
quē ⁊ ī quo viuūt oīa q̄cūqz
vere ⁊ beate viuūt. De9 bonuz ⁊ pul
chruz a quo p quē ⁊ ī quo bona ⁊ pul
chra sunt oīa q̄cunqz bona ⁊ pulchra
sūt. Deus cui9 nos fides excitat. spes
erigit: claritas iūgit. Deus q peti iu-
bes ⁊ īueniri facis: ⁊ pulsantib9 apis:
Deus a quo auerti cadere ē: ad quez
cōuerti resurgere ē. ī quo manere cō
sistere ē. Deus quē nemo amittit ni-
si deceptus: nemo q̄rit nisi admonit9:
nemo īuenit nisi purgatus. De9 quē
nosce viuere ē. cui seruire regnare ē.
quē laudare salus ⁊ gaudium ē aīe.
te labijs ⁊ corde oīqz q valeo virtu-
te laudo benedico atqz adoro. tueqz
clemētie ⁊ bonitati p vniuersis bene
ficijs tuis gratias refero: ⁊ hymnum
glorie tue cano: scūs scūs scūs te īuo
co o beata trinitas: vt venias ī me: ⁊
tēplū facias dignū glorie tue. Rogo
patrē p filiū. Rogo filiū p prēm. Ro
go spūz scūm p patrez ⁊ filiuz: vt oīa
vitia elōgentur a me: ⁊ oēs scē virtu
tes plātentur ī me. deus inmense: a
quo oīa: per quē oīa: ī quo oīa facta
sūt visibilia ⁊ inuisibilia. Qui opera
tua extra circūdas: ītra reples. supra
tegis ⁊ īfra fers. custodi me op9 ma-
nuū tuarz ī te sperātē. ī tua solummo
do misericordia cōfidētē: custodi me
q̄so hic ⁊ vbiqz. nūc ⁊ semp. ītus ⁊ foris
ante ⁊ retro. sup ⁊ īfra circū circa. ita
vt ī me nullus pateat loc9 īsidijs ini-

micoꝝ. Tu es deus oῖs custos ⁊ pre
ctoꝛ oiuz i te spãtiũ:sine q̃ nemo ẽ tu/
tus:nemo ꝺ piculꝭ liberatꝰ:tu es ꝺs ⁊
nõ ẽ aliꝰꝺs pter te:neqȝ i celo sursũ:
neqȝ i terra deoꝛsũ.q facis maglia et
mirabilia ⁊ iscrutabilia:qꝛ nõ est nu
merus.te decet laus te decet honoꝛ.
te decet hymnꝰ. tibi oẽs angeli: tibi
celi ⁊ vniuerse potestates hymnos di
cũt ⁊ laudes idesinẽter cõcinũt:vtpo
te creatori creatura:dño serui: regi
milites:te sanctã ⁊ idiuiduã trinitatẽ
ois creatura magnificat.omnis spũs
laudat. Laus angelorum ⁊ ho
minum. Capitulum.xxij.

Ibi sancti ⁊ humiles corde:
tibi spũs ⁊ aĩe iustoꝝ:tibi oẽs
supni ciues ⁊ cũcti beatoꝝ spũum oꝛ
dines.gliaȝ ⁊ honoꝛẽ suppliciter ado
rãtes cõcinũt.sine fine laudãt.te dñe
illi supni ciues magnifice ⁊ laudabili
ter. Laudat te hõ magna portio crea
ture tue:sȝ ⁊ ego peccatoꝛ homũcio:
desiderio magno cupio te laudare.
amare te opto amoꝛe pcipuo:deus
meꝰ vita mea:fortitudo mea ⁊ lauda
tio mea.dignare me laudare te. Da
mihi lumẽ i cordi.ꝟbum i oꝛe.vt coꝛ
meũ mediteꝛ gloriã tuã.⁊ ligua mea
tota die cantet laudes tuas: sȝ qꝛ nõ
ẽ pulchꝛa laus i oꝛe peccatoris:⁊ qa
vir pollutus labijs ego sũ:mũda ob/
secro os meũ ab oĩ iquinamẽto.scifi/
ca me scificatoꝛ oipotẽs iteriꝰ ⁊ exte
rius:⁊ fac me dignũ laudibꝰ tuis. Su
scipe benigne ⁊ acceptabiliꝛ ꝺ manu
cordis ⁊ de mẽtis amoꝛe. suscipe sa
crificiũ labioꝝ meoꝝ.fiatqȝ accepta
bile i cõspcũ tuo ⁊ ascẽdat ad te i odo
rẽ suauitatis.memoria tua scã et dul
cedo tua bẽissima possideat totã aĩaȝ
meam atqȝ in iuisibiliũ amoꝛẽ rapiat
eã. Trãseat ꝺ visibilibꝰ ad iuisibilia:
de ẽrenis ad celestia:de tẽpoꝛalibus

ad eẽna trãseat:et videat visionẽ mi
rabileȝ.o ẽna ꝟitas.o ꝟa caritas.o ca
ra eẽnitas.tu es ꝺs meꝰ:ad te suspiro
nocte ac die:tibi ĩhio.tibi ĩrẽdo.ad te
pueĩre desidero:q nouit te nouit dei
ꝟitatẽ eẽnitatẽ. Tu ꝟitas sup oĩa psi
des:quẽ videbimꝰsicuti es cũ ptrãsi/
erit hec vita ceca et moꝛtalꝭ:i q̃ diciꝛ
nobis vbi ẽ ꝺs tuꝰ: Et ego dico deus
meꝰ vbi es.respiro i te paululũ cũ ef
fũdo sup te aĩam meã:i voce exulta/
tionis et cõfessiõis soni festiuitatẽ ce
lebrãtis et adhuc tristis est:qꝛ relabiꝛ
et fit abyssus. vel gn potiꝰ sentit se ad
huc eẽ abyssũ. dicit ei fides mea quã
accẽdisti i nocte ante pedes meos:q̃/
re tristis es aĩa mea et q̃re cõturbas
me:spera i deo lucerna pedibꝰ meis
ꝟbũ tuũ. Spa et pseuera donec trã
seat nox mater iniquoꝝ:donec tran/
seat ira dñi:cuius fuimꝰ aliqñ filij. fui
mus eni aliquãdo tenebre:donec p/
trãseat iste ĩpetꝰ aq̃ruȝ residua adhuc
trahimꝰ i coꝛpe moꝛtuo pp pccm̃ do/
nec aspiret dies et remoueanꝛ ũbꝛe.
Spabo i dño:mane astabo ei et ɔtẽ
plaboꝛ:sempqȝ ɔfiteboꝛ ei.mane asta
bo ⁊ videbo salutare vultꝰ mei deum
meũ.q viuificabit moꝛtalia coꝛpoꝛa
nr̃a:pp ĩhabitãtẽ spũȝ eiꝰ ĩ nob: vt iã
simus lux: dum adhuc spe salui facti
sumus:⁊ filij lucis:et filij diei:non no
ctis neqȝ tenebrarum. Fuimꝰ aliqñ
tenebꝛe nũc ãt lux i te ꝺs nr̃:et tamẽ
adhuc p fidẽ necdũ p spẽȝ. Spes q̃ vi
deꝛ ñ ẽ spes. Laudãt te dñe illi ppli
ãgeloꝝ tuoꝝ imoꝛtales:et glificant
nomẽ tuũ celestes ꝟtutes q̃ ñ hñt opꝰ
legẽ scripturã hãc nr̃aȝ.et cogscere te
scãȝ et idiuiduã trinitatẽ. Uidẽt.n. fa
ciẽ tuã semp.et ibi legũt sine syllabis
tpoꝝ. quid velit eterna volũtas tua.
legunt eligunt et diligunt semp et q̃
legunt et nũq̃ pteriȝt qđ legunt:eli

gendo et diligēdo. legūt ipām icōmu
tabilitatē cōsilij tui nō claudit̄ codex
eoꝝ: nec plicabit̄ liber eoꝝ: qm̄ tu ill̄
hoc es et eris i eternū. O btē nimiū
ille celoꝝ ꝟtutes: q̄ laudare te possūt
sancte ⁊ purissime: cuz nimia dulcedi
ne ⁊ ieffabili exultatiōe: ide laudant
vnde gaudēt: qr semꝑ vident vn̄ gau
dere valeāt et laudare. Nos ꝟo mo
le carnis p̄ssi et procul a vultu tuo in
hac ꝑegriatōe positi: atq₃ ꝑ mūdanas
varietates distēti: digne laudare ne-
qm⁹: laudam⁹ tn̄ ꝑ fidē: n̄ ꝑ spēz: illi ꝟo
āgelici spūs ꝑ spēz nō ꝑ fidē. Hec eni
causa facit vt multo aliter laudemus
q̄₃ illi. Sed l₃ diuersis modis laudes
dicam⁹: tu tn̄ vnus es deus: creator
oīum cui sacrificiu₃ laudis i celo et in
terra offertur. ꝑuēturi tamē sum⁹ mi-
sericordia tua ad eoꝝ cōsortiū cū qb⁹
te semper videbimus et sine fine lau-
dabimus. Tribue dn̄e vt donec in
hoc fragili corpore posit⁹ sū laudet te
cor meū: laudet te ligua mea: et oīa
ossa mea dicāt dn̄e qs similis tui: tu
es de⁹ oīps quē trinū i ꝑsonis et vnū
in substantia deitatis colimus et ado
ramus: patrē ingenitū: filium de p̄re
vnigenitum. spm̄ scm̄ de vtroq₃ ꝓce
dētē: et i vtroq₃ ꝑmanētē: scām et idi
uiduā trinitatē. vnū deū oīpotētez. q
cū nō essem⁹ potēter fecisti nos: et cū
ꝑditi fuissem⁹ culpa nr̄a: pietate ⁊ bo
nitate tua mirabilit̄ recuperasti nos:
ne sinas nos esse ingratos obsecro tā
tis beneficijs ⁊ indignos tam multis
miꝫatiōib⁹. Te dep̄cor supplico et ro
go auge fidē auge spem auge carita
tē: fac nos ꝑ ipa₃ grām tuā sēꝑ et in fi
de stabiles: ⁊ i ope efficaces: vt ꝑ fidē
rectam: ⁊ cōdigna fidei opa ad vita₃
te miserāte perueniam⁹ eternam: vt
ibi vidētes gl̄iam tuā sicuti ē: adore-
m⁹ maiestatē tuā: ⁊ dicam⁹ parit̄ q̄s
dignos feceris videre imēsā pulchri
tudinē tuam. Gl̄ia p̄ri q creauit nos.
gl̄ia filio q redemit nos. gl̄ia spūi scō
q scificauit nos gl̄ia sūme ⁊ idiuidue
trinitati c⁹ opa isepabilia sūt. c⁹ ipiū
sine fine manet: te decet laus: te de-
cet hymn⁹: tibi d̄bet̄ oīs honor: tibi bn̄
dictio ⁊ claritas: tibi grārū actio: tibi
honor virt⁹ ⁊ fortitudo deo nr̄o i scl̄a
scl̄oꝝ amen. Hic conqueritur
homo ꝙ non compungitur in con-
templatione ex quo angeli quoq₃ tre
munt deum videntes. Cap. xxxiij.

Gnosce domie. ignosce pie.
ignosce ⁊ miꝫere: parce igno
rantie mee. ⁊ multe iꝑfectio
ni mee. Noli me tā₃ temerarium re
probare. ꝙ audeā seruus vtinā vl̄ bo
nus. ⁊ nō etiā inutilis ⁊ malus. Et iō
valde malus. qr te oīpotentem deu₃
nostrum. terribilē ⁊ nimis metuendū
sine cordis contritione ⁊ lachrimarū.
fonte sine reuerētia d̄bita ⁊ tremore
laudo bn̄dico atq₃ adoro: Si eni₃ an-
geli te adorātes et laudantes tremūt
mira exultatōe repleti. ego peccator
dū tibi assisto. laudes dico. sacrificiū
offero. cur nō corde paueo. vultu pal
leo. labijs tremo. toto corꝑe inhorre-
sco. sicq₃ abortis lachrymis cora₃ te
indesinenter lugeo. Uolo sed non va
leo. quia nequeo ꝙ desidero. Hinc
enim mecum vehementer admiror.
dum te nimis terribilem oculis fidei
cerno. S₃ quis hoc sine ope grē tue:
vniuersa eni₃ salus nostra magna mi
sericordia tua. Miseru₃ me: quomo-
do sic insensata facta est anima mea
vt non terreatur terrore nimio. dum
stat ante deum. et suas illi laudes de-
cantat miserum me quomodo sic idu
ruit cor meū. vt oculi mei idesinēter

nō producant flumina lachrymnarū: dū cōseruus sermocinatur coraz domino suo: homo cū deo. creatura cuz creatore: q factus est ex limo cū eo q oīa fecit ex nihilo. Ecce dñe pono me ante te: τ qd in secretis de me sentio fraternis auribus nō taceo: tu diues in misericordia: τ largus ī premijs: da mihi de bonis tuis: vt ex eis fruiaz tibi. Non enim aliūde possumus fruire neqȝ tibi placere nisi d̄ tuo munere. confige queso timore tuo carnes meas. letet̄ cor meū vt timeat nomē tuum. vtinā sic te timeret peccatrix anima: quō ille vir scūs q dixit. Semper enī q̄si tumentes sup me fluct⁹ timui deū. Dator enī oīuz bonoꝝ deus da mihi inter laudes tuas fontez lachrymaꝝ simul cū cordis puritate τ mentis iubilatiōe: vt perfecte te diligēs τ digne te laudās: ipo cordis palato sentiam: gustem τ sapiaz. q̄ʒ dulcis et suauis es dñe. sicut scriptuȝ ē. gustate τ videte qm̄ suauis est dñs. beatus vir q sperat ī eo. beatus ppl's q scit iubilationē. beatus vir cuius ē auxilium abs te. ascensiones in corde suo: disposuit in valle lachrymarum: in loco quem posuit: beati mundo corde qm̄ ipi deuz videbūt. beati q habitāt ī domo tua dñe ī secula seculoꝝ laudant te.

Oratio cor multū mouēs ad deuotionem τ diuinum amorem. Caplm. xxxiiij.

Iesu nostra redemptio: amor τ desideriū: deus de d̄o adesto mihi fruo tuo: te inuoco: ad te clamo clamore magno ī toto corde meo te inuoco ī aīaz meā: itra ī eam: τ coapta eā tibi: vt possideas eā sine ruga τ sine macula. Mūdissimo nāqȝ dño mundissima debet̄ habitatio. scifica ergo me vas tuū quod fecisti: de malicia euacua τ iple de gratia: τ plenū cōserua: ita vt dignum habitationis tue efficiar tēplū hic τ ī ppetuū. Dulcissime. benignissime. amātissime. carissime. potētissime. desideratissime. p̄ciosissime. amabilissime. pulcherrime. tu melle dulcior. lacte τ niue candidior. nectare suauior: gēmis τ auro preciosior: cūctisqȝ terraꝝ diuitijs et honorib⁹ mihi carior. Quid dico d̄s me⁹ vna spes mea: tā grādis miseria mea. qd dico dulcedo mea: nō fallax dulcedo mea: felix τ secura. Quid dico dū talia dico? Dico q̄ valeo: sȝ nō dico quod debeo. vtinā possez talia q̄lia illi hymnidici angeloꝝ chori. o q̄ʒ libēter me ī tuis laudibus totuz effunderez. o q̄ʒ deuotissime illa celestis melodie cantica ad laudē τ glīaz noīs tui ī medio ecclesie īfatigabilis perorarē. Sed q̄a talia non possum nūquid tacebo? veh tacētibus ꝓ te: qui ora mutoꝝ resoluis: τ linguas īfātiū sufficiēter facis disertas. Veh tacētib⁹ de te: qm̄ ipi loquaces muti sūt: cum nō tuas laudes dicūt. Quis digne te laudare pōt? O ieffabilis virtus τ sapientia pr̄is: τ qm̄ nulla inuenio verba qb⁹ te valeā explicare: cūctipotēs τ omnisciens verbū: dicam iterim quod valeo: donec iubeas me venire ad te vbi possim dicere qd̄ te d̄cet: τ me oportet. Et iō suppliciter rogo vt non respicias tantum ad id quod modo dico: sed quantum ad id quod dicere opto. Cupio enī desiderio magno de te eloqui qd̄ oportet τ decet: q̄z te decet laus: te decet hymnus: tibiqȝ debet̄ oīs honor. Scis ergo occultorū cognitor deus: q̄ non solum terra τ oībus que in ea sūt tu mihi carior es: sed etiā ipo celo τ oīb⁹ que in eo sunt: tu mihi acceptabilior

tu mihi amabilior es. diligo enim te supra celum ꝛ terram. et cetera oia que i eis sũt. imo nisi amore nominis tui q̄ trãsitoria sũt ꝓcul dubio amanda nõ sunt. Amo te deus meus amore magno: magisq̃ te amare cupio. Da mihi vt amē te semꝑ q̃ntum volo: q̃ntum debeo: vt tu solus sis tota itētio ꝛ oĩs meditatio mea. te meditor ꝑ dies sine cessatione: te sentiã ꝑ soporem i nocte. te alloquat̃ spiritus meꝰ: tecũ fabulet̃ mēs mea: lumen sancte visitationis tue. illustret̃ cor meũ vt te rectore: te duce ambulem de v̄tute i virtutē. Tandemq̃ videã te deum deoꝝ i syon. Nũc q̄dē ꝑ speculũ ꝛ i enygmate: tũc autē facie ad faciē: vt cognoscã te sicut ꝛ cognitus sum. Beati mundo corde. q̃m ipi deũ videbunt. Beati q habitant in domo tua dñe i secula seculorũ laudabunt te. Rogo itaq̃ te dñe ꝑ oēs miserationes tuas: q̄bus d̄ morte eterna liberati sumꝰ: mollifica cor meũ durũ ꝛ lapideũ: saxeũ ꝛ ferreũ: tua sacratissima ꝛ potēti vnctione: ꝛ fac me per ignē cõpunctionis coram te omni hora hostiã viuã fieri: fac me i tuo cõspectu cor cõtritum ꝛ humiliatũ semper habere: fac me ex tuo desiderio huic mũdo fũditus extingui: ꝛ transeuntium reꝝ obliuisci. pre magnitudine timoris ꝛ amoris tui: vsq̃ adeo vt d̄ tēporalibꝰ nec lugeã nec gaudeã: nec metuã aliq̄d tēporale nec diligã: nec blandis corrũpar: nec aduersis cõcutiar. ꝛ quia tua valida ē vt mors dilectio: absorbeat queso mētē meã ab omnibus que sub celo sunt ignita et melliflua vis amoris tui. vt tibi soli ĩhaeream: solaq̃ tue suauitatis memoria pascar. descendat dñe descendat ꝓcor. descendat in cor meum odor tuus suauissimus: igrediatur amor tuꝰ mellifluus. Ueniat mihi tui saporis mira ꝛ ienarrabilis fragrãtia: q̄ sempiternas i me suscitet ↄcupiscētias: et ex corde meo ꝑducat venas saliētis aque i vitã eternã. Immēsus es dñe ꝛ sine mēsura debes amari ꝛ laudari ab his quos tuo ꝑcioso sanguine redemisti. Amator boĩuꝫ benignissime clementissime ꝛ equissime. iudex cui omne iudiciũ dedit pater sapientissimo tue eq̄tatis iudicio. Discernis hoc rectũ ꝛ iustũ eē: vt filij huiꝰ seculi noctis ꝛ tenebraꝝ prestãtiori desiderio virtute atq̃ studio diligant ꝛ querãt perituras diuitias ꝛ fugitiuos honores: q̃ nos serui tui diligamus te deus noster: per quem facti ꝛ redempti sumus. Si enĩ hõ hominē tanta diligit dilectione: vt alter alterum vix patiat̃ abesse: si spõsa spõso tãto ↄglutinant̃ mentis ardore: vt pre magnitudine amoris nulla ꝑfrui valeat requie. cari sui absentiam non sine magno merore ferēs. qua ergo dilectione quo studio. quo feruore aĩa quã d̄sponsasti tibi i iusticia ꝛ fide ꝛ miserationibus debet diligere te deũ verũ ꝛ pulcherrimũ spõsum: q nos sic amasti ꝛ saluasti. q pro nobis tot tanta et talia fecisti? Quãq̃ autem hec infima habeant suas delectatiões suosq̃ amores. nõ tamen tali modo delectant sicut tu deus noster. In te eniꝫ delectatur iustus: q2 amor tuus suauis ē ꝛ quietus. nã pectora que possides dulcedine ꝛ suauitate ꝛ trãquillitate replet. Ecõtra amor seculi ꝛ carnis: anxius ꝛ ꝑturbatus: animas certe quas igreditur quietas esse nõ patitur. Semper enĩ suspitionibꝰ ꝛ ꝑturbationibus vanisq̃ timoribus sollicitat eas. Tu itaq̃ es delectatio recto

rum. τ merito: q̃es enim apud te valida τ imperturbabilis vita. Qui ĩtrat in te intrat in gaudium domini sui. et non timebit amplius. sed habebit se optime ĩ optimo loco dicens. Hec requies mea ĩ seculũ seculi: hic habitabo quoniam elegi eam. τ illud. Dominus regit me τ nihil mihi deerit. in loco pascue ibi me collocauit. Dulcis christe: bone ihũ: reple semper queso cor meum inextinguibili dilectione tua: tua continua recordatione: adeo vt sicut flãma vrens totus ardeã in tui amoris dulcedine: quem et aque multe in me nunq̃ possint extinguere. Fac me dulcissime amator amare: τ desiderio tuo deponere pondus oĩum carnalium desideriorum: τ terrenorũ cõcupiscentiarum grauissimã sarcinam: que impugnant τ ĩpediunt miseras animas: vt post te expedit[9] in odorem vnguentorum tuorũ currens vsq̃ ad tue pulchritudinis visionẽ efficaciter satiandus q̃tocius: te quoq̃ duce merear peruenire. Duo enĩ amores: alter bonus alter malus alter dulcis: alter amarus: non se simul in vno capiũt pectore. Et iõ si q̃s preter te aliud diligit non est caritas tua deus in eo. amor dulcedinis et dulcedo amoris: amor non crucians sed delectãs: amor sincere τ caste p̃manẽs in seculum seculi. amor q̃ semper ardes τ nũq̃ extingueris. dulcis christe: bone ihũ. caritas deus meus. accẽde me totũ igne tuo: amore tuo suauitate τ delectatione tua. iocũditate τ exultatione tua. voluptate et concupiscentia tua: que sancta est et bona: casta τ munda: tranquilla et secura: vt totus dulcedine amoris tui plenus: totus flãma caritatis tue succẽsus: diligam te deũ meum: ex toto corde tuo: totisq̃ medullis p̃cordiorum meorũ: habẽs te in corde. in ore τ pre oculis meis: semper τ vbiq̃ ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus. Audi deus meus: audi lumen oculorũ meorum: audi q̃ peto τ da que petam: vt audias me. pie τ exorabilis domine: ne efficiaris mihi ĩexorabilis p̃pter peccata mea: s; p̃pter bonitatẽ tuã suscipe preces serui tui: τ da mihi effectũ petitiõis τ desiderij mei: intercedente τ ĩpetrãte gloriosa virgine genitrice tua maria: domina mea cum omnibus sanctis tuis. Amen.

Oratio deuotissima ad laudes xp̃ĩ dñdas. Cap. xxxv.

Christe domine verbum patris: q̃ venisti in hunc mundũ peccatores saluos facere. rogo te p̃ ĩdulgẽtissima misericordie tue viscera: emẽda vitã meã. meliora actus. cõpone mores. tolle de me q̃d mihi nocet: τ tibi displicet: τ da q̃d nosti tibi placẽ et mihi p̃desse. Quis põt facere mũdũ d̃ ĩmũdo cõceptũ semie. nisi tu solus? Tu de[9]ops ĩfinite pietatis. q̃ iustificas ĩpios τ viuificas mortuos. q̃ mutas peccatores τ non sunt. Tolle ergo de me q̃cq̃d tibi displicet ĩ me. ĩpfecta mea plurima vident oculi tui. mitte queso manũ pietatis tue. τ tolle de me q̃cq̃d offendit oculos pietatis tue ĩ me. Corã te dñe ẽ sanitas mea τ infirmitas. illã preco: serua. istam sana. Sana me dñe τ sanabor: saluũ me fac τ saluus ero tu qui infirma sanas et sanata cõseruas. q̃ solo nutu tuo restauras dissuta et collapsa. Si enim dignaris in agro tuo cordi meo serere bonum semen necesse est vt manu pietatis tue prius germina euellas viciorũ meorũ. Dulcissime. benignissime. amãtis

sime carissime d̄sideratissime: amabi
lissime pl'cherrime: ifūde obsecro mł'
titudinem dulcedinis tue et caritatis
tue pectori meo: vt nihil terrenum: ni
hil carnale desiderem vel cogitem:
sed te solum amem: te solum habeam
in corde ⁊ in ore: scribe digito tuo in
pectore meo dulcem memoriam tui
mellifluí nominis: nulla vnq̄ obliui
one delendam. Scribe in tabulis cor
dis mei voluntatem tuam: ⁊ iustifica
tiones tuas: vt te immēse dulcedinis
dn̄m: ⁊ precepta tua semp̄ ⁊ vbiq̄ ha
beam p̄ oculis meis. Succende men
tem meam igne illo tuo: quez misisti
in terram ⁊ voluisti vehementer ac
cendi: vt sacrificium spiritus contri
bulati ⁊ cordis cōtriti ardoris lachry
mis quottidie offerā tibi. Dulcis xp̄e
bone ih̄u: sicut d̄sidero: sicut tota mē
te mea peto: da mihi amorem tuum
scm̄ ⁊ castum: qui me repleat: teneat:
totūq̄ possideat. Et da mihi euidens
signum amoris tui: irriguum lachry
marum fontem iugiter emanantem:
vt ip̄e quoq̄ lachryme tuum ī me te
stentur amorem. Ip̄e p̄dant: ip̄e lo
quantur: quantum te diligit aīa mea
dum pre nimia dulcedine amoris tui
nequit se a lachrymis continere. Re
miniscor pie domine illius bone mu
lieris anne. que ad tabernaculum ro
gatura pro filio venit: de qua scriptu
ra refert: q̄ vultus eius post lachry
mas ⁊ preces: non sunt amplius in di
uersa mutati. Sed memor tante vir
tutis tanteq̄ constantie: dolore tor
queor: ⁊ verecundia confundor: quia
me miserum nimis deorsum iacere i
tueor. Si enim ita fleuit ⁊ in fletu p̄
seuerauit mulier: que querebat filiū:
quomō plangere et in planctu persi
stere debet anima mea que querit ⁊
āmat deum: ⁊ ad eum peruenire de
siderat? Quomō gemere ac flere de
talis anima die ac nocte: que preter
xp̄m nil vult amare? Mirum quip
pe est: si iam non facte sunt ei lachry
me sue panes die ac nocte. Respice
ergo et miserere mei: dolores cor
dis mei multiplicati sunt: da mihi cō
solationem tuaz celestem: ⁊ noli sper
nere peccatricem animam pro qua
etiam mortuus es. Da mihi queso
lachrymas ex tuo affectu internas:
que peccatorum meorum possint sol
uere vincula: ⁊ celesti iocunditate sē
per repleant animam meam. Si non
cum veris ⁊ perfectis monachis quo
rum vestigia nequeo imitari: saltē cū
deuotis mulieribus quātulācūq̄ por
tionem in regno tuo merear adipisci.
Uenit quoq̄ mihi in mentem alteri⁹
mulieris deuotio mira: que te in se
pulchro iacentem pio amore quere
bat: que recedentibus discipulis d̄ se
pulchro non recedebat tristis ⁊ me
rens: ⁊ diu multūq̄ flebat. Que mł'
tis lachrymis: iteꝝ iterūq̄ antra sepł'
chri. vigilātibus oculis explorabat: si
forte alicubi te videre posset: quē fer
uenti desiderio querebat: iam certe
semel ⁊ iterum ingressa sepulchrū vi
derat: sed nimium amanti non satis
erat: virtus enim boni operis p̄seue
rantia est. Et quia pre ceteris dilexit
⁊ diligendo fleuit: ⁊ flendo quesiuit:
⁊ querendo perseuerauit: ideo p̄ma
omnium te inuenire: te videre: te al
loqui: tibi loqui meruit. Et non soluz
hec sed etiam ipsis discipulis gloriose
resurrectionis tue prenuncia extitit:
te precipiente ⁊ clementer monente
Uade dic fratribus meis vt eant in
galileam ibi me videbunt. Si ergo
ita fleuit ⁊ in fletu p̄seuerauit mulier

que viuentem cū mortuis querebat: que te manu fidei non tangebat: q̄uo plāgere ⁊ in planctu persistere debꝫ anima que te redemptorem suuꝫ iaꝫ celo presidentem ⁊ vbiq₃ regnantem corde credit: ore confitetur. Quomodo ergo gemere et flere debet talis anima que te toto corde diligit: teq₃ toto desiderio videre cōcupiscit. Solum confugium: ⁊ vnica spes miserorum: cui nūq₃ sine spe mi̇ſericordie supplicatur: presta mihi hanc gratiam: propter te: ⁊ propter nomen sanctuꝫ tuū vt quotiens de te cogito: de te loquor: de te scribo: de te lego: de te cōfero: quotiens tui reminiscor: tibi assisto: laudes preces ⁊ sacrificium offero: totiens obortis lachrymis: in conspectu tuo copiose ⁊ dulciter fleam: ita vt efficiantur mihi lachryme mee panes die ac nocte. Tu quidem rex glorie ⁊ omnium virtutum magister docuisti nos verbo ⁊ exemplo gemere ⁊ flere dicens. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Tu fleuisti defunctum amicuꝫ: ⁊ lachrymatus es valde super perituram ciuitateꝫ. Rogo te per illas beatissimas lachrymas tuas: ⁊ per omnes miserationes tuas: quibꝰ mirabiliter nobis ꝑditis subuenire dignatus es: da mihi gratiam lachrimarum: quā multum desiderat: ⁊ a te petit anima mea: q̄r sine dono tuo non possuꝫ habere eā: sꝫ ꝑ spm̄ scm̄ tuū: qui dura corda peccatorum mollit: ⁊ ad fletum compungit. Da mihi gratiam lachrymarum: sicut dedisti patribus nostris: quoruꝫ vestigia debeo imitari: vt plangam me i omni vita mea: sicut ipsi se planxerunt nocte ac die: propter merita ⁊ orationes eorum qui tibi placuerūt et deuotissime seruierūt. Miserere mei indigni fui tui: ⁊ da mihi grām lachrymarum: da mihi irriguū superius ⁊ iferius: vt sint mihi lachryme mee panes die ac nocte: efficiarq₃ in conspectu tuo deus meus: per ignem compunctionis holocaustuꝫ pingue ⁊ medulatum: macter totus in ara cordis mei: ⁊ tāq₃ pinguissimum holocaustū assumar tibi in odorem suauitatis. Da mihi fontem irriguum fontemq₃ perspicuum: in quo lauetur assidue istud inquinatuꝫ holocaustum. Licꝫ enim me totum tibi obtulerim opitulante gratia tua: in multis tamē quotidie offendo per nimiam fragilitatē meā. Da ergo mihi gratiaꝫ lachrymarum benedicte ⁊ amabilis deus: precipue ex multa dulcedine amoris tui ⁊ commemoratione misericordiaruꝫ tuarum. prepara hanc mensaꝫ famulo tuo in conspectu tuo: ⁊ da mihi eaꝫ in potestateꝫ vt quotiens volo satier ex ea. Tribue ꝑ pietate ⁊ bonitate tua vt iste calix tuꝰ inebriās q̄ꝫ preclarus satiet sitim meam: vt inhiet tibi spiritus meꝰ ⁊ ardeat mens mea amore tuo oblitus vanitatis ⁊ miserie. Audi deus meus: audi lumen oculorum meorū: audi que peto: ⁊ da que petam vt quod audias: pie ⁊ exorabilis domine: ne efficiaris mihi inexorabilis ꝓpter peccata mea: sed propter bonitatem tuam suscipe preces serui tui: ⁊ da mihi effectum petitionis et d̄siderij mei precibꝰ ⁊ meritis omniū sanctorum. Amen.

In ista oratione mens humana copiosius compūgit̄ si in gēte dicat̄. C.xxxvj

IEsu domine: iesu pie: iesu bone: qui mori dignatus es: ꝓpter peccata nostra: ⁊ resurrexisti ꝓpter iustificationem nostram: rogo te per gloriosam resurrectionem tuam:

resuscita me de sepulchro vitiorum ꝛ
peccatorum omnium: et da mihi quo
tidie partem in resurrectione prima:
vt ĩ resurrectione tua merear vera/
citer percipere portionẽ. Dulcissime:
benignissime: amantissime: carissime
preciosissime: desideratissime: amabi
lissime: pulcherrime: ascendisti in ce/
lum cũ triumpho glĩe tue: ꝛ sedes ad
dexterã patris. Rex potẽtissime tra/
he me sursũ ad te: currã post te ĩ odo
rem vnguẽtorum tuoruz: currã ꝛ nõ
deficiaz te trahente: te ducente: me
currente: trahe os sitientis te anime:
ĩ superna fluenta interne satietatis:
imo trahe me ad te fontem viuum:
vt inde pro captu meo bibam vnde
semper viuaz deus meus vita mea.
tu. n. dixisti ore tuo sancto et benedi
cto: si quis sitit veniat ad me et bibat
Fons vite da sitienti anime semper
bibere ex te: vt secundum sanctam ꝛ
veridicam promissionem tuaz de vẽ
tre meo fluant aque viue. Fons vi
te reple mentem meam torrente vo
luptatis tue: et inebria cor meum so/
bria ebrietate amoris tui: vt obliuis/
car que vana sunt et terrena: et te so
luz iugiter habeam in memoria mea
sicut scriptum est: Memor fui dei et
delectatus sum. Da mihi spiritum sã
ctum tuum quem significabant ille
aque quas sitientibus daturum te
promiseras. Da queso toto desiderio
et omni studio tendere quo te ascen/
disse post resurrectionez die quadra
gesimo credimus: vt in presenti qui/
dem miseria solo tenear corpore: te/
cuz autez sim cogitatione semper ex
auiditate: vt ibi sit cor meuz: vbi tu
es thesaurus meus desiderabilis et
ĩcomparabilis multumqꝫ amabilis
In hoc. n. magno huius vite diluuio
vbi circũflantibus agitamur procel
lis et non inuenitur fida statio: et lo
cus eminentior vbi pes columbe va
leat aliquatenus requiescere nusq̃ꝫ
tuta pax nusq̃ꝫ secura qes: vbiqꝫ bel/
la ꝛ lites: vbiqꝫ hostes foris pugne: in
tus timores: et quia altera pars su/
mus celi: altera terre: corpus quod
corrumpitur aggrauat animam: id/
circo animus meus sotius ꝛ amicus
meus fatigatus de via veniens: lan
guet ꝛ iacet discissus atque lacerat⁹
ab his per quas transierat vanitati
bus: esurit ꝛ sitit valde: nõ habeo qđ
ponã ante illuz: pauper sum ꝛ mendi
cus. tu dñe deus me⁹ diues: omniũ
bonoruz ꝛ dapuz superne satietatis
oplentissimus largitor: da lasso cibũ:
collige dispersuz: redintegra scissum.
En stat ad hostiuz ꝛ pulsat: obsecro
per viscera misericordie tue quibus
visitasti nos oriens ex alto: aperi pul
santi misero manuz pietatis tue: ꝛ iu
be propiciabili dignatione vt ingre
diatur ad te: requiescat in te: reficia
tur de te viuo celestiqꝫ pane: quo sa
tiatus resumptisqꝫ viribus ad supe
riora conscendat: et de hac valle la/
chrymarum pẽna sancti desiderij ra
ptus: ad celestia regna volitet. Assu
mat domine: assumat rogo assumat
spiritus meus pẽnas vt aquile voli/
tet ꝛ non deficiat: volet ꝛ perueniat
vsqꝫ ad decorez domus tue: ꝛ locuz
habitationis glorie tue: vt ibi super
mensaz refectionis ciuiuz superno/
ruz pascatur de occultis tuis in loco
pascue iuxta fluenta plenissima: re/
quiescat in te deus me⁹ cor meũ: cor
mare magnũ tumẽs fluctib⁹. Tu q ĩ/
perasti vẽtis ꝛ mari ꝛ fcã ẽ trãqllitas
magna: veni ꝛ gradere super fluctus
cordis mei vt tranquilla ꝛ serena fi/

ant omnia mea: quatenus vnum bonum meuz amplectar te: ⁊ dulce lumen oculorꝫ meorꝫ contempler te sine tumultuantiuz cogitationū ceca caligine. Confugiat dn̄e mens mea sub vmbra allaruz tuaruz ab estibus cogitationū huius seculi: vt i tui refrigerij tēpamēto abscōsa letabunda cātet ⁊ dicat: i pace i idipꝫ dormiā ⁊ requiescaz. Dormiat obsecro deus meus: dormiat memoria mea ab oībus malis: iniquitatē odiat: iusticiaz diligat. Quid eniz pulchrius quidue dulcius: qꝫ inter tenebras huius vite multasqꝫ amaritudies: diuine dulcedini inhiare: ⁊ eterne beatitudini suspirare: illicqꝫ teneri mente: vbi vera haberi gaudia certissimū est? Dulcissime: amātissime: benignissime: carissime: ꝑciosissime: desideratissime amabilissime: pulcherrime: quando te videbo? qn̄ apparebo ante faciem tuā? qn̄ satiabor d̄ dulcedine tua? qn̄ educes me de hoc carcere tenebroso: vt confitear nomini tuo: ita vt deinceps non compungar? Quando transibo in illaz admirabilez ⁊ pulcherrimaz domuz tuaz: vbi personat vox leticie exultatiōis i tabernacul' iustorꝫ? Beati q habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Beati ⁊ vere beati quos elegisti: iam ⁊ assumpsisti in illam celestez hereditatē. Ecce sancti tui domine florent ante te sicut lilium. Replētur eni ab vbertate domus tue ⁊ torrente voluptatis tue potas eos: qm̄ tu es fons vite: ⁊ in lumine tuo vidēt lumen: vsqꝫ adeo vt ipsi videlicet lumen illuminatuz per te deum lumen illuminans illuminantez: sicut sol fulgeat in conspectu tuo. Quam mira: qꝫ pulchra: qꝫ acceptabilia sunt domus tue habitacula domine virtutum: concupiscit intrare in ea hec peccatrix anima mea. Domine dilexi decorem domus tue: ⁊ locum habitationis glorie tue. Unam petij a domio et hāc regrā vt inhabitē in domo tua i oībus dieb⁹ vite mee. Quēadmodum ceruus desiderat ad fontes aq̄rum ita desiderat anima mea ad te: deus: quando veniam ⁊ apparebo ante faciem tuam? quando videbo deum meuz quem sitit anima mea? quā do videbo eum in terra viuentium? In ista enim terra morientium videri nō potest mortalibus oculis. Quid faciam miser ego grauatus cū pede mortalitatis mee atqꝫ constrictus? quid faciam? Dum sumus in corpore peregrinamur a domino: ⁊ non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus: noster autē municipatus in celis est. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea. Quis dabit mihi pēnas sicut columbe ⁊ volabo ⁊ requiescam? Bonuz est: nihil mihi tam dulce qꝫ cum domino meo eē Mihi autem adherere deo bonum est. Da mihi domine donec his fragilibus assisto membris tibi adherere: sicut scriptum est: qui adheret domino vnus spiritus est cum eo. Prebe mihi rogo contemplationis pennas: quibus indutus ad te volitez sursuz. Et quia omne sinistrum deorsum iacet: tene mentem meam ne ad ima tenebrose vallis corruat: ne iterueniente vmbra terre: a te vero iusticie sole separetur: ⁊ obducta tenebris nebule prohibeatur alta respicere: sꝫ sursū tendat ad pacis gaudia: lucisqꝫ delectabilem ⁊ serenissimum statū: tene

cor meum manu tua: q2 sine te ad altiora non rapitur. Illuc abstinet vbi summa pax regnat et iugis tranquillitas rutilat. Tene et rege spiritū meum: et assume illum secundum volūtatem tuam: vt te duce ascendat in illaz regionē vbertatis vbi pascis israel in eternū pabulo veritatis: vt ibi vel rapida cogitatiōe attingat te sūmam sapiētiam: super omnia manentem: cuncta scientem et omnia gubernantem. Sed volitanti ad te anime multa sunt que obstrepunt. iussu tuo domine conticescant mihi omnia. Et ipsa sileat anima mea: pertrāseat oīa que creata sunt: transcendat et se: et perueniat ad te: atqz in te solo creatore omnium oculos fidei figat: tibi ībiet. tibi intendat. te meditetur. te cōtemplet̄. te sibi ante oculos ponat. te sub corde reuoluat verū et summuz bonū gaudiū sine fine mansurum. Multe deniqz sunt contemplationes quib9 anima deuota tibi mirabiliter pascit̄: sed in nulla earum ita delectat̄ et requiescit anima mea: sicut quando te solum cogitat et contēplatur. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine: quam mirabilit̄ īspiras cordib9 amatorꝫ tuorꝫ: q̄z mira suauitas amoris tui quo perfruuntur illi q nil preter te diligūt: nil etiam cogitare concupiscunt. Felices illi qbus tu solus spes es: et omne opus eorum oratio. Beatus qui sedet solitarius et tacet: et stat super custodiā suaz iugiter die ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus: prelibare valeat aliquatenus dulcedinem tuam. Rogo te per illa salutifera vulnera que passus es in cruce ꝓ salute nostra: e quibus emanauit ille preciosus sanguis quo sumus redempti: vulnera hanc animam meā peccatricem: pro q̄ etiā mori dignatus es. vulnera eā igneo et potentissimo telo tue nimie caritatis. viuus ē sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu sagitta electa et gladius acutissimus qui durum scutuz hūmani cordis penetrare tua potentia vales. Confige cor meū iaculo tui amoris: vt dicat tibi anima mea. caritate tua vulnerata sum ita: vt ex ipso vulnere amoris tui vberrime fluant lachryme die ac nocte. Percute dn̄e percute: percute domine obsecro. percute hanc durissimā mentem preualida cuspide dilectionis tue: et altius ad intima penetra potenti virtute. Et sic da capiti meo aquam immensā. et oculis meis infunde verum fontem lachrymaruz iugiter manantem ex nimio affectu et desiderio visionis pulchritudinis tue: vt lugeam die ac nocte: nullaz i presenti vita recipiens cōsolationez: donec te i celesti thalamo merear videre dilectum sponsū meū pulcherrimum deū et dominum meū: vt ibi vidēs gloriosam admirabilē et pulcherrimā faciē tuā oī dulcedine plenam: cuz his quos elegisti maiestatē tuaz supplex adorem. et illo tandē celesti et ineffabili replet9 iubilo eterne exultationis exclamē cum diligentibus te dicens. Ecce quod concupiui iam video: quod speraui iam teneo: quod desideraui iam habeo. Illi nāqz ī celis iunctus sum: quem in terris positus tota virtute dilexi: tota caritate complexus sum. toto amore inhesi: Ipm laudo: benedico atqz adoro: q̄ viuit et regnat d̄s i secula seculorum

Orō i tribulatione. Cap. xxxvij.

Miserere domine: miserere pie miserere mihi miserrimo peccatori idigna agēti: ꝛ digna patienti: assidue peccāti: ꝛ tua flagella q̊tidie sustinenti. Si penso malū q̊tidie qđ feci nō est tantum qđ patior. grauius est qđ commisi: leuius est qđ tolero. Justus es dn̄e ꝛ rectum iudicium tuum. oīa iudicia tua iusta sunt et vera: iustus ꝛ rectus tu es dn̄e deus noster ꝛ non est vlla iniquitas in te. Non enim iniuste necꝫ crudeliter affligis nos peccatores omnipotens ꝛ misericors domine: qui cum nō essem⁹ potenter fecisti nos: ꝛ cum perditi fuissemus culpa nostra: pietate ꝛ bonitate tua mirabilit̄ reparasti nos: scio et certus sum ꝙ vita nostra non temerarijs motib⁹ agit̄: sꝫ a te domio deo nostro disponitur ꝛ gubernatur. Unde tibi cura est de omnibus. precipue de seruis tuis qui totam spem suam posuerunt ī sola misericordia tua Jdcirco obsecro ꝛ suppliciter rogo vt non facias mihi secundum peccata mea: quibus iram tuam merui: sed secundum magnam misericordiam tuam: que superat etiam peccata toti⁹ mundi. Tu domine qui exterius flagella irrogas: da semper interius indeficiētē patientiā: ita vt laus tua nō recedat ꝺ ore meo. Misere mei dn̄e misere mei ꝛ adiuua me sicut tu nosti ꝙ mihi necesse est ī corpore ꝛ ī aīa scis oīa potes oīa: qui viuis in scl'a.

Oratio multum deuota ad filiuꝫ. Capitulum. xxxviij

Domine iesu xp̄e fili dei viui qui expansis in cruce manibus propter mortalium omniuꝫ redemptionem hausisti calicem passionis: mihi peccatori hodie prebere digneris auxilium. Ecce pauper venio ad te diuiteꝫ: miser ād misericordem: ne recedam vacuus vl' contemptus: esuriens incipio: ne desinam de te ieiunus. Famelicus accedo: ne recedā impastus. Et si anteꝙ̄ comedam suspiro: da vel post suspiria vt comedā. Jn primis dulcissime iesu coram magnificentia tue suauitatis confiteor aduersum me iiusticiā meā. Ecce domine quia in peccatis fui conceptus ꝛ natus: ꝛ tu me abluisti: ꝛ sanctificasti. Et ego postea me maioribus sordidaui peccatis. Fui eniꝫ in necessarijs natus. postea in spontaneis volutatus. sed tu dn̄e miserationis tue nō immemor tulisti me de domo patris mei carnalis ꝛ de tabernaculis peccatoruꝫ: ꝛ inspirasti mihi vt sequerer te cū generatiōe querentiuꝫ faciē tuam ambulantiuꝫ semitaꝫ rectaꝫ: cōmorantiuꝫ inter lilia castitatis: et tecuꝫ discumbentiuꝫ in cenaculo altissime paupertatis: ꝛ ego tot beneficiorum ingratus. post religionis ingressuꝫ multa cōmisi illicita: multa ꝑpetraui nefāda: ꝛ vbi peccata emendare debui: peccata peccatis addidi. Hec sunt mala mea dn̄e quib⁹ exhonoraui te ꝛ maculaui me: quē ad imagineꝫ ꝛ similitudineꝫ tuaꝫ creasti: superbia: vanagloria: et cetera multa alia mala: quibus vexatur ꝛ affligit̄ laceratur ꝛ destruitur infelix anima mea. Ecce domine iniquitates mee supergresse sūt caput meuꝫ: ꝛ sic on⁹ graue ğuate sūt sup me: ꝛ nisi tu cui propriuꝫ est miseri semper ꝛ parcere dexteram tue maiestatis supponas. mergi cogor miserabiliter in profunduꝫ. Attende dn̄e deus ꝛ vide: quoniaꝫ sanctus: ꝛ ecce insultat aduersū me inimicus meus dicens. deus dereliquit euꝫ persequar ꝛ cōprehendā

euz quia non est qui eripiat et tu dñe vsquequo? cõuertere: z eripe animam meam saluum me fac ꝓpter misericordiam tuam: miŕere filio tuo quez in dolore nõ modico peperisti: z noli attendere malum meuz vt obliuiscaris bonum tuum: qs est pater qui filium nõ liberet? Aut quis filius quez pater pietatis bacculo nõ corripiat? Ergo pater z domine licet peccator sim: non possum non esse filius tuus: quia tu me fecisti z refecisti: sicut peccaui emẽda me: z prius flagello emẽdatum trade me filio tuo. Nũqd obliuisci põt mater infantem vteri sui? Et certe si illa oblita fuerit: tu pater ꝓmisisti te non obliuisci. Ecce clamo z non exaudis me: dolore crucior z ñ consolaris me. Quid dicam vel quid faciam miserrimus? Ego tanto destitutus solatio proiectus suz a facie oculorum tuoꝝ. Heu me de quanto bono in quãtum maluz cecidi: quo tẽdebam: z quo deueni: vbi sum z vbi nõ sum: ad quem aspiraui z nunc in quibus suspiro? Quesiui bona z ecce turbatio. Ecce iam morior z iesus nõ est mecum: z certe melius est mihi nõ eẽ q̃ȝ sine ihu esse. Melius est nõ viuere q̃ȝ viuere sine vita. Et tu domine ihu vbi sũt misericordie tue antique? Nunquid irasceris mihi in finem? Placare obsecro z miŕere mei z non auertas faciem tuaz a me: qui pro me redimendo non auertisti faciem tuam ab increpantibus z conspuentibus in te. Fateor quia peccaui z conscientia mea meretur damnationem: z penitentia non sufficit ad satisfactionez: sed certum est q̄ misericordia tua superat omnez offensionẽ Noli queso piissime dñe scribere aduersum me amaritudines meas: vt intres in iudicium cum seruo tuo: sed secũdum multitudinem miserationũ tuarum dele iniquitatẽ meam. Ueh mihi misero cum venerit dies iudicij z aperti fuerint libri cõscientiarũ cuz dicetur de me. Ecce homo z opa ei9. Quid faciam tũc domine deus me9 cum celi reuelabunt iniquitatez meam: z aduersum me terra cõsurget? Ecce nihil respondere potero: sed d̄misso capite pre confusione coram te stabo trepidus z confusus. Heu me miserum quid dicam clamabo ad te dñe deus meus. Quare tacens cõsumor? Uerũtamẽ si locutus fuero nõ quiescet dolor me9: z si tacuero amarissima amaritudine crucior interius. Plange anima mea sicut vidua sup virũ pubertatis tue. Ulula misera z plora quoniã dimisit te sponsus tuus. i. christus. Ira omnipotentis ne irruas super me q2 nunq̃ȝ capi posses ĩ me. Certe non est in toto me qd̄ possz tollerare te. Miserere ne desperez: sed desperando respirez. Et si ego cõmisi vnde me damnare potes: tu nõ amisisti vnde saluare soles. Tu domine non vis mortem peccatorum nec letaris in perditione morientiuz: imo vt mortui viuerent tu mortuus es: z mors tua peccatorum mortem occidit. Et si ipsi te moriente vixerũt. Obsecro domine vt ego te viuente non moriar. Mitte manum tuam de alto: z libera me de manu inimicorum meorum: ne supergaudeãt mihi z dicant deuorabimus eum. Quis vnq̃ȝ bone iesu d̄ tua misericordia diffidat qui cum inimici tui essemus redemisti nos in sanguine tuo z reconciliasti nos deo? Ecce sub tue misericordie

umbra verba protectus ad thronū glie veni
am postulans:curro clamans:ꝛ pul/
sans donec miserearis mihi. Si enim
ad veniam nos vocasti veniam non
querentes:quanto magis veniaʒ im/
petrabimus postulantes? ne memine
ris dulcissime iesu tue iusticie aduer/
sus peccatorem tuum:sʒ esto memor
benignitatis tue aduersus creaturaʒ
tuam:ne memineris ire aduersus reū
sed memor esto miserationis tue ad/
uersus miserum obliuiscere superbū
ꝓuocantem:ꝛ respice miserum inuo
cantem. Quid enim est iesus nisi sal/
uator? Ergo ihū ꝑ temetipm̄ exur/
ge in adiutorium mihi: et dic anime
mee salus tua ego sum. Multum do
mine de tua bonitate presumo: quo/
niam tuipse doces petere querere ꝛ
pulsare:ꝛ ideo tua oratiōe admonitꝰ
peto q̄ro ꝛ pulso. Et tu domīe qui iu
bes petere:fac accipere:consulis que
rere:da ꝛ īuenire:doces pulsare ape
ri pulsanti.ꝛ confirma me infirmum
restaura me perditū:suscita me mor
tuum:ꝛ omnes sensus meos:cogita/
tus:ꝛ actus:dirigere ꝛ gubernare di
gneris:in beneplacito tuo: vt de ce/
tero tibi seruiā:tibi viuam: tibiq; me
tradam. Scio domine mi : qꝛ ex hoc
quod me fecisti:debeo tibi meipsum
ꝛ quia me redemisti: ꝛ pro me homo
factus es : deberem tibi plusq̄ me si
haberē:q̄nto tu maior es pro q̄ dedisti
te ipʒ. Ecce nec plus hēo nec q̄d hēo
dare tibi possum sine te. sʒ accipe me
tu.ꝛ trahe me ad te vt tuus sim imita
tione ꝛ dilectione sicut tuus sum con
ditione ꝛ creatione. Qui viuis ꝛ re/
gnas in secula. Orō vtilis ꝛ dirigi
tur ad patrē. Capitulū.xxxi
Domine deus omnipotens q
es trinus et vnus qui es semper in
omnibus:et eras ante omnia et eris
semper in omnibus deus benedi/
ctus in secula : commendo animam
meam in manus potentie tue: vt cu/
stodias eam diebus ac noctibus:ho/
ris ꝛ momentis. Exaudi me domine
ꝑ oratione patriarcharū: per merita
ꝓphaꝝ ꝑ suffragia apostolorū ꝑ coro
nas martyrū:per fidem confessorum
per castitatem virginū. et ꝑ interces/
sionem omnium sanctorum qui tibi
placuerunt ab initio mundi : expelle
a me iactantiam mentis et auge com
punctionem cordis:minue superbiaʒ
meam:et perfice in me humilitatem
veram:suscita in me fletum et molli/
fica cor meum durum et lapideuʒ.li/
bera me domine et animā meā ab oī
bus insidijs inimici : et conserua me
in tua voluntate. Doce me volunta/
tem tuam facere:quia deus meus es
tu. Da mihi domine sensum perfectū
et intellectum : vt suscipere veleam
profundam benignitatē tuam. illud
da mihi petere quod te audire dele/
ctet. Da mihi lachrymas ex toto affe/
ctu quo peccatorum meorum possim
dissoluere vincula. Audi deus me/
us. Audi fletum oculorum meorum.
Audi que peto:et da vt quod peto
exaudias:si despicis pereo:si respicis
viuo:si iusticiam meam requiris mor
tuus feteo si cum misericordia respe/
xeris fetentem resuscitas de sepul/
chro. Q̄d odis in me longe fac a me:
et castitatis ac continentie spiritum
insere in me: vt quodcūq; petiero in
ipsa petitione te non offendā : tolle a
me quod nocet:et prebe quod iuuet.
Presta mihi dn̄e medicinam: vn̄ mea
possim curare vulnera. Da mihi

domine timorem tuum:cordis cōpū
ctionem.mentis humilitatem:ꝛ con/
scientiam puram.presta mihi domine
vt fraternā semper tenere valeā cari
tatē ꝛ mala mea oīa obliuiscar. alie/
na nō requiraꝫ.parce aīe mee:parce
matis meis.parce peccatis meis.par
ce criminibus meis.Uisita me infir/
mum.cura me egrū:sana me languē
tem:ꝛ suscita me mortuū.da mihi do
mine cor quod te timeat:sensum qui
te intelligat.oculos qui te videāt.mi/
serere mei deus miserere mei ꝛ respi
ce de sede sancta maiestatis tue.ꝛ te/
nebras cordis mei radio splēdoris tui
illumina.da mihi dn̄e discretionē di/
scernēdi inter bonuꝫ ꝛ maluꝫ:ꝛ cōce
de vt sensuꝫ habeaꝫ vigilem. Peto a
te domine remissionē oīum peccato/
rum meoruꝫ:a quo ꝛ per quem mihi
fiat ꝓpitiatio tempore necessitatis et
angustie mee. Sancta ꝛ imaculata
virgo dei genitrix maria ꝛ mater do
mini nostri iesu christi īteruenire pro
me digneris apud illum cui meruisti
effici templum.Sancte michael.san/
cte gabriel: sancte raphael. sancte
chorus angelorum atqꝫ archange/
lorum. patriarcharum atqꝫ prophe/
tarum. apostolorū.martyruꝫ. confes
sorum.sacerdotuꝫ.leuitarum.mona/
chorum.virginuꝫ:oīumqꝫ iustorum.
per illū qui vos elegit:ꝛ de cuius con
tēplatione gaudetis:vos rogare p̄su
mo:vt pro me culpabili ipi d̄o suppli/
care dignemini:quatenus d̄ faucib⁹
diaboli ꝛ de morte perpetua merear
liberari amen. Largiri mihi digneris
domine perpetuaꝫ vitā secundū cle/
mentiaꝫ ac benignissimā misericordi
am tuaꝫ.Da domine sacerdotib⁹con
cordiaꝫ.regibus.episcopis ꝛ principi
bus iuste iudicantibus tranquillita/
tem ꝛ paceꝫ. Oro domine ꝓ vniuer/
sa sancta ecclesia catholica. ꝓ viris ꝛ
feminis:pro religiosis ꝛ secularibus.
ꝛ omnibus rectoribus christianoruꝫ:
cunctisqꝫ in te credentibus. qui pro
tuo amore sancto laborant: vt perse/
uerantiā boni operis obtineant. Pre
sta domine rex eterne: virginibus ca
stitateꝫ:deo dicatis continentiaꝫ ꝛ cō
iugatis sanctimoniaꝫ.penitētibus in
dulgētiā.viduis ꝛ orphanis sustenta
tioneꝫ.pauperibus protectionem.pe
regrinantibus redituꝫ.lugentib⁹con
solationem.defunctis veniaꝫ ꝛ requi
em sempiternaꝫ.nauigantibus ī por
tū venire salutis.optimis vt in bono
consistant:bonis ꝛ mediocrib⁹ vt me
liores fiant.praue agentibus ꝛ delin
quentibus vt cito se corrigant. O do
mine iesu christe inter omnes ꝛ ꝑ oīa
me peccatoreꝫ cōsidero:sed tu clemē
tissime pater ꝛ sūme qui omnium mi
sereris.non me patiaris a tua miseri
cordia fieri alienū. Et tu domine rex
reguꝫ qui inducias viuendi prestas:
corrigēdi deuotionē tribue:excita in
me mentem que te requirat:ꝛ te qui
es vbiqꝫ totus trinus ꝛ vnus semper
pre omnibus amet. te timeat: tuāqꝫ
voluntatē faciat. Precipue ergo do
mine sancte pater deprecor qui es be
nedictus ꝑ secl'a: vt oēs q mei memo
riā faciunt in suis orōnib⁹: ꝛ orōnib⁹
meis se cōmendauerūt:ꝛ qui mihi ali
quod caritatis officiū ꝛ pietatis studi
um impenderunt.seu et illos qui con
sanguinitate ac compassiōe ꝛ affectu
sunt mihi propinqui.tam et illos qui
nunc consistunt ī corpore q̄ꝫ et illos q
teguntur funere: misericorditer gu/
bernare digneris:oībus etiam chri/
stianis viuis adiutorium prestare di/
gneris:et defunctis absolutionē ꝛ re

quiem sempiternam per eterna secula. Necnon et illud magnopere supplico domine qui es alpha et o: vt cum extrema dies mea aduenerit tu ipse sias iustus iudex contra maligni accusationem diaboli: et sis mihi perpetuus defensor aduersus insidias hostis antiqui: et in societatē angelorum omniumque sanctorum i sancto paradiso tuo me perseuerare facias quia tu es benedictus in secula amen.

Oratio deuota de recordatione passionis christi. Capl'm. xl.

Domine ihu xpe redemptio mea. misericordia mea: salus mea te laudo. tibi gratias ago: quāuis valde impares tuis beneficijs: quāuis multum expers deuotionis: quāuis macras a desiderata pinguedine dulcissimi tui affectus: tamen qualescunque gratias: non quales scio me debere: sed sicut potest conari tibi persoluit aīa mea. Spes cordis mei. virt' aīe mee. compleat tua potētissima dignitas qd conatur mea tepidissima imbecillitas. vita mea. tu finis intentionis mee. Et si nondum merui tantū quātum debitor sū amare. vtique saltē desidero te amare quātū debeo. Illuminatio mea tu vides osciētiā meā: qr dñe ante te est oē ōsideriū meū: et tu donas si qd bñ vult oscientia mea. Si bonū ē dñe qd inspiras: imo qa bonū ē vt te velim amare. da qd me facis velle. Da vt quātum iubes tantum te merear amare. laudes et grās offero ne sit mibi donū tuū ifructuosū. qd tua spontanea dedisti volūtate: perfice quod incepisti: et dona qd me benigne preueniendo imeritū desiderare fecisti. Cōuerte benignissime meū torporem in feruētissimū tui amorē. Ad hoc clemētissime tendit hec oratio mea: hec memoria et meditatio bñficior tuor vt accendas i me tuum amorē. Tua me dñe bonitas creauit: tua misericordia creatū ab originali peccato mundauit. tua patiētia post illā emūdatione baptismi in alijs peccatorum sordibus iuolutū hacten' tolerauit. nutriuit. et expectauit. Expectas tu bone dñe correctionem: expectat anima mea ad penitēdū: ad bene viuendum tue grē ispirationē. Deus meus creator me': tolerator et nutritor meus: te sitio. te esurio. te desidero. ad te suspiro: et te cōcupisco: et sicut pupillus benignissimi patris orbatus presentia: flēs et eiulās icessanter ei' dilectā faciē toto corde amplectit: sic ego non quātū debeo. s3 quātū queo memor passionis tue. memor alaparū tuar. memor flagellor. memor vulnerū tuor memor qualiter p me occisus es: qliter cōditus: qliter sepultus. simul memor tue gloriose resurrectionis et admirabilis ascensiōis. hec idubitata fide teneo. exilij mei erūnas defleo. spero tui aduēt' solā consolationē. ardenter desidero tui vultus gloriosam ōtēplationē. Heu mihi qr videre non potui dñm angelor humiliatū: ad cōuersationē hoium. vt hoies exaltaret ad cōuersationē angelor: cum de' offensus moriebat: vt peccator viueret Heu qr tā admirabili: tā iextimabili pietati pñs obstupescere nō merui. Cur o aīa mea te pserti nō transfigit gladi' doloris acutissimi: cū ferre nō posses vulnerari lancea latus tui saluatoris. Cū videre negres violari clauis pedes et manus tui plasmatoris: cū horrore effūdi sanguinem tui redēptoris. cur nō es iebriata lachrymar amaritudine: cū ille potaret amaritudine fellis. Cur nō es cōpassa castissi/

me virgini dignissime matri eius: di/
gnissime dñe tue. Dña mea miserícor
dissima quos fontes dicã erupisse de
tuis pudicissimis oculis: cũ attẽderes
vnicũ filiũ tuũ inocẽtẽ: coraz te liga/
ri: flagellari ⁊ mactari. Quos fletus
credam pfudisse pijssimũ tuum vultũ
cũ suspiceres eũdẽ filiũ tuũ deum ⁊
dñz tuũ i cruce sine culpa extẽdi: et
carnez de carne tua ab impijs crude
liter desecari. Quib⁹ singultib⁹ exti/
mabo purissimũ pectus tuũ vexatuz
esse cũ tu audires. Mulier ecce fili⁹
tu⁹: ⁊ discipulus ecce mater tua. Cũ
accipes discipulũ pro magistro: fuuz
ꝓ dño. Utinaz cũ felice iosep h dñm
meũ de cruce deposuissez: aromati/
bus condidissem i sepulchro collocas
sem: vt saltẽ psecutus vel consecut⁹
essem: vt tãto funeri nõ defuisset ali
quid mei obsequij. Utinã cuz beatis
mulierib⁹ corrusca visione angelorũ
essẽ territus: ⁊ audissem nũciũ dñice
resurrectionis: nunciũ mee cõsolatio
nis: nũciũ tã expectatũ. nũciũ tã desi
deratuz. Utinã inqͣ audissez ex ore
angeli. Nolite timere vos: Jhm que/
ritis crucifixũ. Surrexit: nõ ẽ hic: be
nignissime. suauissime. serenissime qñ
restaurabis mihi: qr non vidi illã bea
te tue carnis icorruptionẽ. Quia nõ
fui deosculatus loca vulnerũ fixurã
clauor: qr nõ respersi lachrymis gau
dij cicatrices corpis veri. Admirabi
lis. inextimabilis. icõparabilis: quã/
do consolaberis et cõpesces me a do
lore meo. Non eniz capit i me dolor
meus qͣdiu peregrinus sum a domi/
no meo. Heu mihi dñe heu aĩe mee:
recessisti cõsolator aĩe mee: nec vale
dixisti. Ingrediens vias tuas bene/
dixisti tuis nec affui. Eleuatis mani/
bus a nube susceptus es i celum: nec
vidi. Angeli promiserũt te redituruz
nec audiui. Quid dicã. Quid faciaz?
quo vadam? Ubi euz queram: vl qñ
iueniam? Quez rogabo? Quis nun/
ciabit dilecto: quia amore langueo?
defecit gaudiuz cordis mei. Uersus
ẽ in luctum risus meus. defecit caro
mea et cor meũ. deus cordis mei et
pars mea deus in eternũ. Renuit cõ
solari anima mea: nisi de te dulcedo
mea. Quid enim mihi est in celo? ⁊ a
te quid volui super terrã? Te volo: te
spero. te q̃ro. tibi dixit cor meũ que/
siui vultũ tuũ. vultuz tuũ domine re
quiram: ne auertas faciẽ tuaz a me.
Amator hominuz benignissime: tibi
derelictus ẽ pauper. orphano tu eris
adiutor. Mi aduocate tutissime: mi
serere mei orphani derelicti. pupillus
factus sum absqz patre: anima mea
quasi vidua. Respice orbitatis ⁊ vi/
duitatis mee lachrymas: quas tibi of
fero donec redeas: eya iam dñe eya.
Appare mihi et cõsolatus ero. Exhi/
be presentiam tuam ⁊ cõsecutus ero
desiderium meũ. Reuela gloriã tuã
⁊ erit perfectũ gaudiũ meũ. Sitiuit
i te aĩa mea qͣ multipliciť tibi ⁊ caro
mea. Sitiuit aĩa mea ad deũ fõtẽ vi/
uum: quãdo veniaz ⁊ apparebo ante
faciẽ domini: quando venies conso/
lator meus. Quẽ expectabo. o si qñ
videbo gaudiuz meum quod deside
ro. O si satiabor cũ apparuerit glo/
ria mea quam esurio. O si inebria/
bor ab vbertate domus tue ad quaz
suspiro. Si potabis me torrente vo/
luptatis tue quem sitio. Sint mihi
domine iterim lachryme mee panes
die ac nocte: donec dicatur mihi. Ec
ce deus tuus: donec audiat aĩa mea.

Ecce sponsus tuus: pasce interim me singultibus meis. refocila me doloribus meis. veniet fortasse redemptor meus quia bonus est: nec tardabit: quia pius est. Ipsi gloria in secula seculorum amen.

Finis meditationum beati augustini episcopi hipponensis

Domine deus omnipotens pater nostrorum abraam: isaac et iacob et semini eorum iusto. qui fecisti celum et terram cum omni ornatu eorum qui signasti mare precepti tui verbo: qui conclusisti abyssum et signasti terribili et laudabili nomini tuo quod omnes pavent et tremunt a vultu virtutis tue. Insustentabilis ira sup peccatores comminationis tue: quoniam tu dominus altissimus super omnem terram: longanimis et misericors et patiens super malicias hominum. Tu autem domine secundum bonitatem tuam promisisti penitentiam remissionis peccatorum. Et tu domine iustorum non posuisti penitentiam iustis. Abraam isaac et iacob, his qui non peccaverunt: Quoniam peccavi. super numerum arene maris: et multiplicate sunt iniquitates mee. Incurvatus sum multo vinculo ferri et non est respiratio mihi quia excitavi iracundiam tuam et malum coram te feci: statuens abominationes et multiplicans offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei precans ad te bonitatem domine peccavi: domine peccavi domine peccavi: iniquitatem meam agnosco: peto rogans te domine remitte mihi remitte mihi: ne simul tradas me cum iniquitatibus meis: neque in eternum serves mala: quia indigne salvabis me propter magnam misericordiam tuam. Et laudabo te in omnibus diebus vite mee: quoniam te laudat omnis virtus celorum semper: et tibi est gloria in secula seculorum amen.

Divi augustini hipponensis epi. Soliloquorum. Ca. j.

Cognoscam te domine cognitor meus: cognoscam te virtus anime mee. Ostende te mihi consolator meus: ut videam te lumen oculorum meorum. Veni gaudium spiritus mei: ut videam te leticia cordis mei: ut diligam te vita anime mee. Appare mihi delectatio mea magna: solatium meum dulce: domine deus meus vita mea: et gloria tota anime mee ut inveniam te desiderium cordis mei: teneam te amor anime mee: ut amplectar te sponse celestis. Exultatio mea intus et extra: ut possideam te beatitudo sempiterna: ut possideam te in medio cordis mei vita beata. dulcedo summa anime mee. diligam te domine fortitudo mea: domine firmamentum meum et refugium meum: et liberator meus ut amem te deus meus: adiutor meus: turris fortitudinis mihi: et spes mea dulcis in omni tribulatione mea: ut amplectar te bonum: sine quo nihil bonum. fruar te optimum: sine quo nihil est optimum. Aperi penetrabilia aurium mearum: verbum penetrabilius omni gladio ancipiti: ut audiam vocem tuam. Intona domine desuper voce grandi et forti. Tonet mare et plenitudo eius: commoveatur terra et omnia que in eis sunt. Illustra oculos meos lux incomprehensibilis. fulgura coruscationes et dissipa eos: ut non videant vanitatem. Flumina multiplica et conturba eos: ut appareant fontes aquarum: et revelentur fundamenta orbis terrarum. Tribue visum lux invisibilis: qui te videat. Crea novum olphatum odor vite: qui post te currat in odorem unguentorum tuorum. Gustum sana qui sapiat et cognoscat et discernat quam magna multitudo dulcedinis tue domine: quam

abscondisti timentibus te siue his q pleni sunt caritatis tue. Da cor qd te cogitet: animū qui te diligat: atqꝫ mē tē q te recolat: intellectuꝫ qui te ītelligat: rōnem que tibi semper summo dulci fortit adhereat: te sapienē amor sapiens diligat. O vita cui omnia viuūt: vita que das mihi vitam: vita que es mea vita: per quam viuo: sine qua morior: vita per quā resuscitor: sine qua pereo: vita ꝑ quam gaudeo sine qua tribulor: vita vitalis: dulcis ꝛ amabilis semꝑ memorialis: vbi q/so es: vbi te inueniam: vt in me defi/ciam: ꝛ in te subsistam? prope esto in animo: prope in corde: prope in ore: prope ī auxilio: quia amore langueo quia sine te morior: quia te recolens suscitor. Odor tuus me recreat: memoria tua me sanat: sed satiabor cum apparuerit glia tua: vita anime mee. cōcupiscit ꝛ deficit anima mea de memoria tua. quando veniam et apparebo tibi leticia mea. Quare fa/ciē tuā auertis gaudium meū per qd gaudeo? vbi es absconditus pulcher quē desidero? Odorē tuum haurio: amo te ꝛ gaudeo: te autē non video: vocem tuā audio ꝛ reuiuisco: sed cur faciem tuam abscondis? forte dicis. Non me videbit homo ꝛ viuet. Eya dn̄e moriar: vt te videā. videā vt hic moriar. Nolo viuere: nolo mori: dis/solui cupio ꝛ esse cum xp̄o. Mori d/siderio vt videam christuꝫ: viuere re nuo vt viuam cum christo. Domine iesu accipe spiritum meum: vita mea suscipe animam meam. Gaudiū meū attrahe cor meuꝫ dulcis cibus meus comedam te: caput meum dirige me. Lumen oculoꝝ meoꝝ illumina me: melos meꝰ tēpera me: creator meus viuifica me: verbum dei recrea me. Laus mea letifica animam serui tui. Intra in eam gaudium meum vt te ꝛ in te gaudeat. intra in eam dulcedo sūma vt dulcia sapiat: lumen eternuꝫ illustra super eam: vt te intelligat cognoscat ꝛ diligat. Ob hoc. n. n̄ te diligit domine: qꝛ si non diligit non te cognoscit. Et te ideo non cognoscit: qꝛ non intelligit. Et idcirco nō intelligit. quia lumen tuum non comprehendit lux in tenebris lucet ꝛ tenebre eam non comprehenderunt. O lux men/tis: o lucens veritas: o vera claritas que illuminas oēm hominem veniē/tem in hunc mundum. Venienteꝫ q/dem: sed non diligentem: quia qui diligit eum inimicus dei constituitur. Expelle tenebras desuꝑ faciē abyssi mentis mee: vt videat te ītelligēdo: vt cognoscat te cōprehēdendo: vt diligat te cognoscendo. Quisqꝫ enim cognoscit te se obliuiscitur: diligit te: amat te plusqꝫ se: relinquit se ꝛ venit ad te: vt gaudeat de te: hinc est ergo domine ꝙ non tm̄ diligo quantum debeo: qꝛ non plene cognosco te. Sꝫ qꝛ paꝝ cognosco: paꝝ diligo ꝛ qꝛ paꝝ diligo de te paꝝ gaudeo. sed a te vo gaudio interiori per exteriora rece/dens: dum te careo adulterinas amicicias in his exterioribꝰ quero. Et sic miser ego: cor meū qd tibi soli debui toto amore totoqꝫ affectu impēdere vanis dedi: ꝛ ideo vanus effectus sū dū vanitatē dilexi. Hic etiā est dn̄e ꝙ in te non gaudeo: ꝛ iō tibi nō adhereo: qꝛ ego in exterioribꝰ: tu in īterioribus ego in tꝑalibus tu in spiritualibus: ego in transitorijs animo diffundor: cogitatione versor: locutiōe īplicor: ꝛ tu domine ī eternis habitas eꝫnitatem: tu in celo ego ī terra: tu diligis alta: ego īfima: tu celestia ego ter

restria. Et qñ poterũt hec contraria cõuenire. De miseria ꝛ fragilitate hominis. Capitulũ. ij.

Miser ego qñ poterit obligtas mea tue rectitudini adeq̄ri? Tu dñe diligis solitudinẽ: ego multitudinẽ: tu silẽtiũ ego clamorẽ: tu ỽitatẽ ego vanitatẽ. tu mundiciã ego imundiciã sequor. Quid plura dñe. Tu vero bonus: ego malus. tu pius ego impius. tu sanctus: ego miser. tu iustus ego iiustus. tu lux ego cecus. tu vita ego mortuus. tu medicina ego eger. tu gaudiũ ego tristicia. tu sũma veritas ego vniuersa vanitas: vt oĩs hõ viuens. heu qd igit̃ o creator dicã. audi o creator Creatura tua sum. iã perij. creatura tua suz iã morior. Factura tua suz: iã ad nihilũ redigor. Plasma tuũ sum. Manus tue domine fecerũt me ꝛ plasmauerũt me. manꝰ inq̃ꝫ ille q̄ affixe clauis sũt ꝓ me. Opꝰ manuũ tuaꝝ dñe ne despicias. Uulnera manuũ tuaꝝ ꝑcor vt aspicias. Ecce i manibꝰ tuis ds scripsisti me. lege ipaz scripturã ꝛ salua me. En ad te suspiro creatura tua: creator es recrea me. En ad te clamo factura tua: vita es viuifica me. En ad te respicio tuum plasma. plasmator es restaura me. Parce mihi dñe: nihil eniz sunt dies mei. Parce mihi colloq̄nti tibi. Ignosce seruo tuo q presumit loq tãto dño Legẽ nõ habet necessitas. Dolor me ꝯpellit dicere: calamitas quã patior cogit me exclamare. Egrotus suz ad medicũ clamo. cecus sum ad lucẽ ꝓpero. Mortuus sũ ad vitã suspiro: tu medicus. tu lux. tu vita ihũ nazarene miserere mei. miserere mei fili dauid miserere fons misericordie. Audi qui ad te clamat ifirmuz. Lux que trãsis expecta cecũ. prebe manum vt ad te veniat ꝛ i lumine tuo videat lumen vita viuẽs reuoca mortuũ. Quid sũ ego q loq̄r tecũ. Ueh mihi dñe parce mihi domine. ego cadauer putridũ: esca vermiũ: vas fetidum: cibꝰ igniũ Quid suz ego q loq̄r tecũ? Ueh mihi pce mihi dñe. Infelix ego suz. homo inquit natus de muliere breui viuẽs tempore. repletus multis miserijs. homo inq̃ꝫ vanitati similis factus. cõparatus iumẽtis insipientibus: ꝛ iam similis factus illis. Quid iteruz ego abyssus tenebrosa. terra misera. filiꝰ ire. vas aptum in contumeliaz. genitus ꝑ immundiciam. viuens in miseria: moriturus in angustia. Heu miser quid sũ. heu quid futurus sum: et quid sum. vas sterquilinij vas putredinis. plenus fetore ꝛ horrore. cecus. pauper: nudus. plurimis necessitatibus subditus. ignorans introitum et exitum meum. miser ꝛ mortalis: cuiꝰ dies sicut vmbra preterẽt. cuius vita sicut vmbra lunatica euanescit: sicut flos i arbore crescit ꝛ statim marcescit. nunc floret ꝛ statim aret. Uita inq̃ꝫ mea vita fragilis: vita caduca: vita que q̃to magis crescit tãto magis decrescit. q̃to magis ꝓcedit tãto magis ad mortẽ accedit. vita fallax ꝛ vmbratica plena laqueis multis. nunc gaudeo stati tristor. nunc vigeo sepe infirmor. nũc viuo statiz morior. Nunc felix appareo semꝑ miser. nũc rideo iam fleo. sicq̃ꝫ oĩa mutabilitati subiacent vt nihil vix vna hora i vno statu permaneat. Hinc timor hic tremor. hinc fames hinc sitis. hinc calor hinc frigus. hinc languor inde dolor exuberat. subsequitur his iportuna mors que mille modis miseros homines cõtinue rapit. hunc nãq̃ febribꝰ illuz opprimit doloribꝰ. hũc cõsumit

fames:illum sitis extinguit:hunc suf-
focat aqs:illum interimit laqueo. Il-
lum perimit flāmis:aliū dentibꝰ be-
stiarum ferociū vorat. hunc trucidat
ferro. illum veneno corrumpit. alterū
tantum repentino terrore miserā vi-
tam finire compellit. Et nunc super
hec omnia magna miseria:qꝛ cuȝ ni-
hil sit certius morte: ignorat tn̄ hō fi
nem suum. Et cuȝ non putat tollitur
ꝛ perit spes eius. Nescit enim homo
quando vel vbi vel quomodo moria
tur. tantuȝ certum est ꝙ mori oporte
at. Ecce dn̄e ꝙ̄ magna miseria hoīs
in qua sum:nec timeo:ꝙ̄ grādis cala
mitas quam patior. nec doleo:ꝛ ad
te nō clamo. Clamabo domine ante
ꝙ̄ transeam:si forte nō trāseam. sed i
te maneā. Dicā ergo dicam miseriaȝ
meam:confitear:nec erubescaȝ ante
te vilitatem meam. Adiuua me forti
tudo mea per quā subleuor ꝛ succur
re mihi. Succurre virtus per quam
sustentor. Ueni lux per quam video
appare in gloria per quam gaudeo:
Appare inꝙ̄ ꝛ viuā o domine deus
meus ¶ De mirabili lumine dei
Capitulum tertium.

O Lux quam videbat thobias
qn̄ oculꝭ clausis docebat filiū
suum viam vite. Lux quam videbat
isaac interius: quando caligantibus
oculis exterius filio futura narrabat
Lux inꝙ̄ inuisibilis cui omnis abys-
sus humani cordis est visibilis. Lux
quaȝ iacob videbat quando sicut tu
intus docebas:filijs vētura predice
bat. Ecce tenebre sunt super faciem
abyssi. tu es lumen. Ecce caligo tene
brosa super aquas cordis mei: tu es
veritas. O verbum per quod facta
sunt omnia: sine quo factum ē nihil.
verbum qđ es āte oīa: ante quod
nihil. verbū creans oīa:sine quo oīa
nihil. verbū regēs oīa sine quo nihil
sunt omnia. verbuȝ quod dixisti fiat
lux ꝛ facta est lux. Dic etiā nunc fiat
lux ꝛ facta sit lux: vt videaȝ lumen:ꝛ
cognoscam qcquid non est lumen. qa
sine te mihi tenebre lumē:ꝛ lumē te-
nebre ponunt̄. Et sic sine tua luce nō
ē veritas. non ē discretio:adest error
adest vanitas non est veritas. Non ē
discretio:adest confusio. adest ignorā
tia non ē sciētia. adest cecitas:non est
visio:adest inuium:non est via: adest
mors:ꝛ vbi est mors non ē vita. ¶ De
mortalitate hūane nature. Cap. iiij.

E Cce dn̄e qꝛ lux nō est: mors
est. immo nec mors est:qꝛ ni
hil est mors. Mors enim est
priuatio vite. Nam propter ipsaȝ ad
nihilū tendimus dum nos nihil face-
re per peccatū non formidamus:ꝛ iu
ste quidē hoc domine. nam digna fa-
ctis recipimꝰ:dum ad nihilum deue-
nimus tāꝙ̄ aqua decurrēs. quia sine
te factū est nihil:ꝛ nos faciēdo pecca
ta facti sumus nihil:quia sine te faci-
mus per quem facta sūt oīa sine quo
factū est nihil. O dn̄e verbū. o deus
verbū ꝑ qđ facta sūt oīa:sine q̊ fcūm
ē nihil: Ueh mihi misero totiēs obce-
cato:qꝛ tu lux:et ego sine te. veh mi-
hi misero totiens vulnerato:qꝛ tu sa-
lus. ꝛ ego sine te. Ueh mihi misero to
tiēs ifatuato:qꝛ tu es veritas et ego
sine te. Ueh mihi misero et sine te
totiens mortuo: qꝛ tu vita:et ego si-
ne te. Ueh mihi misero totiēs adnihi
lato:qꝛ tu verbū:ꝑ qđ facta sunt oīa.
et ego sine te:sine quo factū est nihil.
O dn̄e ꝟbū:o deus verbū:q es lux.
per quē facta est lux:qui es via veri-

tas et vita. via ĩ qua non sũt tenebre: error vanitas neqȝ mors. Lux sine q̃ tenebre. via sine qua error. veritas sine qua vanitas. vita sine qua mors. Dic verbũ dic dñe fiat lux: vt videaȝ lucẽ ⁊ vitem tenebras. videam viaȝ: ⁊ vitẽ inuium. videam veritatẽ ⁊ vitẽ vanitateȝ. videam vitaȝ ⁊ vitem mortem. Illuminare dñe lux mea: illuminatio mea: ⁊ salus mea queȝ timebo: deus meus quẽ laudabo. Deus meꝰ queȝ honorabo. Pater meus quem amabo: sponse meus cui me seruabo Illũĩnare lux illuminare inq̃ꝫ huic ceco tuo: qꝛ ĩ tenebris et vmbra mortis sedet. Et dirige pedes eius ĩ viaȝ pacis: per quaȝ ingrediar ĩ locuȝ tabernaculi admirabilis vsqȝ ad domũ dĩ ĩ voce exultatiõis et cõfessionis. Uera eni confessio ẽ via per quaȝ ingredior ad te. via per quaȝ egrediar ab inuio ⁊ redeã ad te viã: qꝛ tu es vera via vite.

Quid sit nihil fieri. Ca. v.

Confitear ergo: confitear tibi domine pater celi ⁊ terre miseriaȝ meaȝ vt me venire liceat ad misericordiam tuam. miser quippe factus sum et ad nihilũ redactus sum: et nesciui qꝛ tu es veritas ⁊ ego nõ erã tecũ. Uulnerauerunt me et non dolui qꝛ tu es vita: et ego non eram tecum. Ad nihilũ duxerũt me: qꝛ tu es verbum: et ego non erã tecũ per quem facta sunt omnia: sine quo factuȝ est nihil: et sine te ego factus sum nihil. Quid est nihil quod ad nihilũ ducit. Omnia per ip̄m facta sunt quecũqȝ facta sunt. Et qualia facta sunt? Uidit deus cũcta que fecerat: et erant valde bona. Oĩa quecunqȝ sunt per verbum facta sunt. et quecũqȝ facta sunt valde bona sunt: quare bona sunt? quia omnia per v̓bum facta sunt: ⁊ sine ip̄o factum ẽ nihil: qa nihil bonum sine summo bono ẽ. Sȝ malum est vbi non est illud bonum: quod vtiqȝ nihil est: quia nihil aliud ẽ malum q̃ꝫ p̄uatio boni: sic̃ nihil aliđ ẽ cecitas q̃ꝫ priuatio luminis. Malum vtiqȝ nihil est. quia vtiqȝ sine v̓bo factum est nihil. Illud aũt malũ est qđ priuat illo bono: per quod facta sunt omnia bona: scilicet verbo per quod omnia sunt et quecunqȝ sunt. At q̃ non sunt. per ip̄m facta non sunt: et ideo nihil sunt: et ideo mala sunt: qa facta non sunt. quia omnia quecũqȝ facta sunt per v̓buȝ facta sunt: et iđ oĩa bona sunt. Restat igitur ꝙ oĩa q̃ facta non sunt bona non sunt. qꝛ oĩa quecunqȝ facta sunt bona sunt. ideo mala sunt que facta nõ sunt. et ideo nihil sunt: quia sine v̓bo factum ẽ nihil. Malum igitur nihil est qꝛ factuȝ nõ est. Sed qualiter malum est: si factum nõ est. Quia maluȝ priuatio boni est per qđ bonuȝ factum est. Esse ergo sine v̓bo malũ est qđ esse non ẽ quia sine ip̄o factum nihil est. Sȝ qd est separari a v̓bo? Si hoc queris scire: audi quid est v̓bum. v̓bum dei dicit. Ego sum via veritas et vita. separari ergo a verbo est esse sine via sine veritate sine vita. et ideo sine ipso nihil: et ideo malum quia separatur a bono per quod facta sunt omnia valde bona. Separari aũt a verbo per quod omnia facta sũt nihil aliud est q̃ꝫ deficere ab effectu et trãsire ĩ đfectum: quia sine ip̄o nihil. Quotiens ergo a bono đuias: a v̓bo te separas quia ipsum est bonũ et ideo nihil efficeris: qꝛ sine v̓bo es. sine quo factũ ẽ nihil. Nũc dñe illũĩnasti me lux vt vi

derem te vidi et cognoui me quia il luminasti me quia totiens nihil fact⁹ sum quotiens a te separatus sum et ideo mai⁹ effectus suz. Ueh mihi mi sero ut quid hoc nō cognoscebā quia te deserens nihil fiebam? Sed qd hoc quero si nihil eram quomodo co gnoscere ualebam? Scimus quia ni hil nihil est. et quod nihil est nō est. ꝛ quod non est bonum non est. quia ni hil ē: si ergo nihil fui cū sine te fui: q̄ si nihil fui et velut idolū quod nihil est: quod quidem aures habet et nō audit: nares habet et nō odorat ocu los habet et nō videt. os habet et nō loquitur manus habet et nō palpat pedes habet et non ambulat et oīa liniamenta habet membrorum sine sensu eorum.

De casu anime in peccatis. Capitulū. vj.

Cum igitur fui sine te: nō fui sed nihil fui. ꝛ ideo cecus erā surdus et insensibilis quia nec bonū discernebam nec malum fugiebam nec dolorem vulnerum sentiebam. nec tenebras meas uidebam quia eraz sine te uera luce: que illuminas omnem hominem venientem in hūc mūdū. Ueh mihi vulnerauerunt me et non dolui: traxerunt me et non sē si. quia nihil eram quia sine vita erā: que est verbum per quod facta sunt omnia. Ideo domine lux mea inimi ci mei de me fecerunt quecunq̧ vo luerunt: percusserūt: nudauerūt pol luerunt: corruperunt: vulnerauerūt et occiderunt me: quia recessi a te. ꝛ factus sum nihil sine te. heu domine uita mea qui fecisti me: lux mea qui dilexisti me. Defensor vite mee mise rere mei et resuscita me. domine de us meus spes mea virtus mea forti tudo mea consolatio mea: in die tri bulationis mee: respice inimicos me os et eripe me: fugiant a facie tua q oderunt me: et ego viuaz in te per te Ipsi. n. domine considerauerunt me et videntes me sine te despexerunt me. Diuiserunt sibi vestimenta mea uirtutuz quibus ornaueras me: fece rūt sibi uias per me sub pedibus su is conculcauerunt me fecibus pecca torum polluerunt templum sanctuz tuum. posuerunt me desolatuz ꝛ me rore confectum. Ibam post eos cec⁹ et nudus et illaqueat⁹ funibus pec catorum trahebant me post se in cir cuitu de vitio in vitium et de luto ī lutum. et ibaz absq̧ fortitudine ante faciem subsequentis. Seruus eraz et seruitutem amabam. Cecus eram et cecitatem desiderabam. vinctus eram et vincula non horrebam. ama rum dulce et dulce amarum crede bam. Miser eram nec cognoscebaz et hoc quia sine verbo eraz sine quo factum est nihil per quod omnia con seruantur: sine quo omnia adnihilāt Sicut. n. omnia per ipsum facta sūt et sine ipso factum est nihil: sic per ipm omnia conseruantur: quecunq̧ sunt siue in celo siue in terra: siue in mari et in omnibus abyssis. Nec ps parti in lapide aderet nec in aliquo creatorum nisi quia per verbum cō seruantur per quod omnia facta sūt Adheream ergo tibi verbum vt cō serues me quia vbi a te recessi perii ī me nisi quia tu qui me feceras refeci sti me. Ego peccaui: tu me visitasti: Ego cecidi tu me erexisti: Ego igno raui tu me docuisti. ego non vidi tu me illuminasti.

De multiplicib⁹ beneficiis dei. Cap. vij.

Miser ego de⁹ me⁹: q̄tū tene or diligere te ostende mihi

q̄tū debeo laudare te: demōstra mi/
bi q̄tū debeo placē tibi inotesce mihi
quātū debeo diligere te. Ignosce mi
hi. Intona dn̄e voce grandi ꝛ forti in
īteriorez aurez cordis mei: doce me ꝛ
salua me: ꝛ collaudabo te q creasti me
cū nihil eēz qui illuminasti me cū in te
nebris essē. qui resuscitasti me cū mor
tu⁹ essez: q pascis me a iuuentute mea
omnib⁹ bonis tuis: ꝛ hūc inutilez ver
mez fetentez peccatis nutris optimis
bonis tuis. Api mihi o clauis dauid:
qui apis ꝛ nemo claudit illi cui tu ape
ris: claudis: ꝛ nēo apit illi cui tu clau/
dis. aperi mihi hostiuz luminis tui vt
ingrediar: videaz ꝛ cognoscā ꝛ confi
tear tibi in toto corde meo: quia mise
ricordia tua magna ē super me: ꝛ eru
isti animaz meaz ex inferno inferiori.
Dn̄e deus noster q̄ admirabile ꝛ lau
dabile est nomē tuū in vniuersa terra
Et quid est hō qḋ memor es eius: aut
filius hominis qm̄ visitas eum? Dn̄e
spes sanctoꝝ ꝛ turris fortitudinis eo/
rū: deus vita anime mee per quaz vi
uo: sine q̄ morior: lumen oculoꝝ meo
ruz per qḋ video: sine quo orbor: gau
diū cordis mei ꝛ leticia spirit⁹ mei: di
ligā te toto corde meo ꝛ toto animo
meo: ꝛ totis medullis ꝛ viscerib⁹ meis
q2 tu prior dilexisti me. Et vnde hoc
mihi o creator celi ꝛ terre ꝛ abyssi qui
bonoꝝ meorū non īdiges. Unde hoc
mihi q2 dilexisti me. O sapientia que
aperis os mutoꝝ. o verbuz per qḋ fa
cta sunt oīa: aperi os meū: da mihi vo
cez laudis vt enarrē omnia beneficia
tua: que mihi dn̄e a pͥcipio cōtulisti.
Ecce. n. sum: q2 tu creasti me: ꝛ qḋ me
creares ꝛ in numero creaturaruz tua
ruz numerares ab eterno tu preordi
nasti: anteq̄ quicq̄ faceres a pͥcipio
ante q̄ extēderes celos: nec dū erāt
abyssi: adhuc terraz non feceras: nec
montes fundaueras: nec dum fontes
erumperant: ante q̄ hec omnia que fe/
cisti per verbū faceres: me creaturaz
tuā fore certissima veritatis tue pro/
uidentia p̄uidisti: ꝛ esse me creaturaz
tuam voluisti. Et hoc vnde mihi dn̄e
benignissime deus altissime: pater mi
sericordissime: o creator potentissime
ꝛ semper mitissime: que mea merita?
que mea gratia? vt complaceret ante
conspectuz tue magnifice maiestatis
creare me nō erā: ꝛ creasti me. Nihil
fueram ꝛ de nihilo me aliquid fecisti.
Quale autez aliquid? non stillā aque
non ignē: non auez vel piscez vel ser/
pentē vel aliquid ex brutis animalib⁹
non lapidez vel lignū: non ex eorū ge
nere que tātū habent esse: vel ex eoꝝ
que tantum esse possunt ꝛ crescere:
Nō ex eorū genere que tm̄ ꝛ eē ꝛ cre
scere ꝛ sentire possunt: sed super hec
omnia voluisti me esse ex his que tan
tuz hn̄t esse: quia suz: ꝛ ex his que tātū
habent esse ꝛ crescere quia sum: ꝛ cre
sco: ꝛ ex his que sunt ꝛ crescunt ꝛ sen
tiunt: quia suz ꝛ cresco ꝛ sentio: ꝛ pau/
lominus parē me creasti āgelis: quia
rationē te cognoscēdi cuz ipsis a te ac
cepi. Sed paulo minus vtique dixi.
Naz illi tuā felicē noticiā iā hn̄t p spēz
Ego āt per spez: illi vero facie ad faci
em: ego per speculuz in enigmate: Il
li plene: ego aūt ex parte. De di
gnitate hoīs futura. Capitulū. viii.

Ed cum venerit qḋ perfectū
est euacuabitur qḋ ex parte
est: qn̄ iā reuelata facie tuā fa
ciem videbimus: quid iaz prohibebit
nos non esse minores paulominus ab
angelis: quos tu domine corona spei
que ornata est gloria ꝛ honore corona
ueris quos tu nimis q̄si amicos tuos

honorificaueris: imo p omnia pares z equales angelis. Nempe z hoc veritas tua dicit: equales.n.ägelis z filij dei sunt. Quidnã mirũ si filij sunt dei si pares fiũt ãgelis. Uere quidẽ erũt filij dei: quia filius hominis fact⁹ ẽ filius dei: Hoc vtiqꝫ ɔsiderãti mibi fiducia ẽ dicere: nõ hõ minor paulominus ab angelis: nõ vtiqꝫ tãtũ equalis ãgelis: sed superior angelis: quia hõ deus z deus hõ non angelus. Et dicã propter hoc hominẽ esse creaturarum dignissimã: quia verbũ qḋ erat in pricipio deus apud deũ. deus verbuz per qḋ deus dixit: fiat lux z facta est lux: Angelica.s.natura: verbũ per quod deus creauit oĩa in pricipio. Idẽ verbũ caro factũ est z habitauit ĩ nobis z vidimus gloriam eius. Ecce gloria p quã glorior quãdo sane glorior. Ecce gaudiũ per qḋ gaudeo quando sane gaudeo: domine deus meus vita z tota gloria aĩe mee. Confiteor ergo tibi domine deus meus quia cũ me creasti rationis capacẽ: angelis quodãmodo parez creasti quia perfici possuz p verbũ tuũ vt veniaz ad equalitatem angeloꝝ: vt habeaz adoptionẽ slioꝝ per vnigenitũ verbũ tuũ domine: p filiũ tuũ dilectũ in quo tibi bene complacuit. per virũ coheredẽ z cõsubstãtialẽ tibi: z coeternũ iesũ christũ vnicũ deũ z redẽptorẽ nostrũ: illuminatorẽ z consolatorẽ nostrũ: aduocatũ nostꝝ apud te: z lumen oculorũ nostrorũ: q est vita z saluator noster: z spes vnica nostra: qui nos dilexit magis qꝫ se: per quez habemus fiduciaz repositã. z firmã apud te spez: z accesum veniendi ad te: quoniã dedit potestatem filios dei fieri: his q credunt in nomine eius Laudẽ tribuã nomini tuo domine q me ad imaginez z similitudinem tuaz creando tante glorie fecisti me fore susceptibilẽ: vt possiz fili⁹ dei fieri. hoc vtique nõ possunt arbores: nõ possũt lapides: nõ omnia generaliter que mouẽtur: vel crescũt ĩ aere vel ĩ mari vel ĩ terra: quia nõ dedit eis potestatez p verbũ tuũ filios dei fieri: quia rationẽ nõ habẽt. Nã z hec potestas in ratione cõsistit per quaz cognoscimus deuz: Dedit aũt hãc hominib⁹ quos creauit rationabiles ad imaginẽ z similitudinẽ suaz. Et ego vtiqꝫ dñe per tuã gratiaz homo suz z filius tu⁹ esse possuz per gratiaz: qḋ illi nõ possunt. Unde hoc mihi dñe veritas sũma: vera qꝫ sũmitas: z principiũ omniũ creaturarũ? Unde hoc mihi domine vt possiz fieri filius dei qḋ illi non possunt? Tu es qui manes ĩ eternũ qui omnia creasti simul. Simul creasti homines z iumenta: lapides z virentia terre. Nõ.n. precesserũt merita: nulla eorũ antecessit gratia: quia omnia tua tantũ bonitate creasti: z pares omnes creature fuere ĩ meritis: quia omniũ nulla fuere merita. Et vnde ergo magis tua bonitas in hac tua creatura quaz fecisti rationalem: qꝫ in omnibus aliis que sunt sine ratione: apparuit. Quare non ego sicut z omnes ille: aut cur omnes ille: sicut ego: aut ego solus sicut ille? Que mea merita: que mea gratia. vt me filium tuum posse fieri susceptibilem creares: qḋ illis omnibus denegares? Absit domine vt hoc sentiã. Tua tantuz gratia: tua tantuz bonitas: hoc fecit: vt essem perticeps dulcedinis eius. Illa igitur gratia qꝫ me de nihilo creasti illam queso dñe da mihi: vt tibi de hoc referã gratiaz.

De omnipotẽtia dei. Capitulũ. ix.

Omnipotens man⁹ tua semp
vna ꝛ eadē:creauit ī celo an
gelos.ꝛ ī terra vermiculos:
nō superioꝛ in illis:nō inferioꝛ in istis:
Sicut.n.nulla manus angelū:ita nul
la possꝫ creare vermiculū:sicut nulla
celū: ita nulla minimū arboris foliū:
sicut nulla corpus:ita nulla vllū capil
lū albū potest facere aut nigrū: Sed
omnipotens manus tua:cui oīa pari
modo sunt possibilia :nec.n. possibili⁹
est ei creare vermiculum ꝙ angeluꝫ:
nec īpossibilius est extendere celū ꝙ
folium:nec leuius formare capillū ꝙ
corpus:nec difficilius fundare terraꝫ
super aquas.ꝙ aquas super terrā sed
omnia quecunque voluit fecit sicut
voluit in celo ꝛ in terra in mari ꝛ in oī
bus abyssis:ꝛ me inter oīa sicut volu
it potuit ꝛ sciuit. Potuit quideꝫ man⁹
tua domine:me lapidē: vel auem: vel
serpenteꝫ vel belluā aliquaꝫ creare.
ꝛ sciuit.sed noluit propter suaꝫ boni/
tateꝫ.Quare ergo ego non suꝫ lapis
vel arbor vel aliqua bellua? quia sic
ordinauit bonitas tua. Et vt hoc ordi
naret non precesserunt merita mea.

De laude dei. Capitulum.x.

Unde hoc mihi dn̄e. vnde mi
hi laudes ad laudādū te? sicut
fecisti me sine me.sicut cōpla
cuit ante te.ita laus tibi est sine me: si
cut complacet ante te. Laus tua dn̄e
tu ipse es. Laudēt te opera tua secun
dū multitudinem magnitudinis tue.
laus tua dn̄e incōprehensibilis ē. Cor
de non comprehenditur.ore non men
suratur.aure nō percipitur quia ista
transeunt ꝛ laus tua domine manet ī
eternum.cogitatio incipit.ꝛ cogitatio
finitur. Uox sonat ꝛ trāsit.auris audit
ꝛ auditus transit.laus vero tua ī eter
nū stat.Quis ergo est qui te laudat?
quis ergo hō annunciat laudeꝫ tuaꝫ?
laus tua ꝑpetua est.trāsitoria nō est.
hic te laudat qui teipsuꝫ laudeꝫ tuaꝫ
credit:hic.n.te laudat q seipsū nosciti ī
tua laude nō posse ꝑtingere.laus ꝑpe
tua que nūꝙ trāsit. In te est laus no
stra.in te laudabitur anima mea. Nō
nos laudam⁹ te:sed tu te:ꝛ ꝑ te ꝛ ī te ꝛ
nobis etiā est laus in te:ꝛ tunc veram
habemus laudeꝫ.quando a te habe/
mus laudem. quando lux approbat
luceꝫ:quia tu vera lux tribuis verā lu
ceꝫ.Quotiēs ab alio aliquo querim⁹
laudē:totiens tuaꝫ amittimus laudē
quia illa trāsitoria est:sed tua eterna.
Si trāsitoriā querimus:eternā amitti
mus:Sic eternā volumus:trāsitoriaꝫ
non amemus:laus eterna dn̄e deus
meus a quo oīs laus sine quo nulla ē
laus. Non.n. valeo laudare te sine te
habeaꝫ te:ꝛ laudabo te:Quid.n. ego
sū dn̄e per me vt laudeꝫ te. puluis ꝛ
cinis ego suꝫ:canis mortuus ꝛ fetens
ego suꝫ:vermis ꝛ putredo ego sum:
Quis ego suꝫ vt laudē te domine de
us meus fortissime spirituū vniuerse
carnis:q hītas eternitateꝫ? Nūquid
tenebre laudabunt te lucē.aut mors
vitā? Tu lux ego tenebre tu vita.ego
mors.nunquid vanitas veritateꝫ lau
dabit.tu es veritas. ego hō similis fa
ctus vanitati.quid ergo dn̄e laudabo
te nūquid miseria mea laudabit te?
nūquid fetor laudabit odorem? nun/
quid mortalitas hoīs que hodie est ꝛ
cras tollitur laudabit te? Nunquid
laudabit te homo putredo ꝛ filius ho
minis vermis? Nunquid laudabit te
domine qui in peccatis genitus est ꝛ
natus ꝛ nutritus? Non est enim spe
ciosa laus in ore peccatoris. laudet
te domine deus meus omnipotens
potentia tua incircunscriptibilis.sa/

pientia tua: ꝛ ineffabilis bonitas tua: laudet te supeminens clementia tua. superabundans misericordia tua: sempiterna quoqꝫ virtas ꝛ diuinitas tua: laudet te omnipotentissima fortitudo tua: summa quoqꝫ benignitas tua ꝛ charitas tua: propter quā creasti nos dn̄e deus vita anime mee.

De spe erigenda ad deum. Capitulum. xi.

Ego autem creatura tua sub vmbra alarū tuaꝝ sperabo in bonitate tua q̄ creasti me. Adiuua creaturā tuā quā creauit benignitas tua: nō peat ī malitia sua qđ opata ē bonitas tua: non peat ī miseria sua qđ fecit sūma clementia tua. Que est. n. vtilitas ī creatōe tua si descendaꝫ ī corruptionē meā? Nūquid vane deus ꝯstituisti filios hominuꝫ? Creasti me dn̄e: rege qđ creasti: opera manuū tuarū ne despicias de⁹. Me fecisti de nihilo: si me nō regis dn̄e iterū reuertar ad nihilū: Sicut. n. dn̄e n̄ erā ꝛ de nihilo fecisti me: sic si me non regis adhuc ad nihiluꝫ redigar. Adiuua me domine vita mea ne pereaꝫ in malicia mea: si non creasses me dn̄e n̄ esseꝫ quia creasti me iaꝫ sum. Si non regis iaꝫ non suꝫ. Non. n. mea merita non mea gratia te coegerunt vt creares me: sed benignissima bonitas tua ꝛ clemētia tua: Jlla charitas tua dn̄e deus meus que te ad creationē coegit: ipsa queso modo cogat te ad regēdꝫ. Quid. n. prodest qđ cōpulit charitas tua ad creādꝫ si pereaꝫ ī miseria mea ꝛ nō me regat dextera tua? Hec te cogat domine deus meus clementia ad saluandū qđ creatuꝫ est que te cōpulit creare quod creatuꝫ est: Jpsa te vincat charitas ad saluanduꝫ que te vicit ad creandū quia nec nunc minor ē quia ipsa charitas tu ipse es qui semper idem es: Non est abbreuiata manus tua vt saluare nequeat: necꝫ aggrauata est auris tua vt non audiat: sꝫ peccata mea diuiserūt inter me ꝛ te: inter tenebras ꝛ luceꝫ: īter imaginē mortis ꝛ vitā: īter vanitatē ꝛ veritatē: inter lunaticaꝫ hanc vitam meam ꝛ sempiternaꝫ tuaꝫ.

De laqueis concupiscentiaruꝫ. Capituluꝫ. xii.

Ecce vmbre quibus operior in hac abysso caliginosa carceris huius in quo prostrat⁹ iaceo donec aspiret dies ꝛ inclinētur vmbre fiatqꝫ lux ī firmamēto ꝟtutis tue: vox dn̄i ī ꝟtute vox dn̄i ī magnificētia: dicatqꝫ fiat lux ꝛ effugent tenebre: ꝛ appareat arida: germinetqꝫ t̄ra herbaꝫ virenteꝫ ꝛ facientem semen ꝛ fructuꝫ bonuꝫ iusticie regni dei domine pater ꝛ deus: vita: per quā omnia viuūt: ꝛ sine qua omnia mortua computantur: ne derelinquas me in cogitatu maligno: ꝛ extollentiam oculoꝝ meoruꝫ ne dederis mihi. Aufer a me concupiscentias: ꝛ animo irreuerenti ꝛ infrunito ne tradas me: sed posside cor meū vt te cogitet semper. Jllumina oculos meos: vt te videant: ꝛ nō extollantur ante te gloria sempiterna Sed humiliter sentiant: non in mirabilibus super se: ꝛ que a dextris sunt videant: non que a sinistris absque te ꝛ palpebre mee precedant gressus meos. Nam ꝛ palpebre tue interrogant filios hominum. Allide concupiscentiam meaꝫ dulcedine tua quā abscondisti timētibus te. vt concupiscam te concupiscentijs sempiternis: ne vanis illectus ꝛ deceptus interior gust⁹ ponat amarum dulce: ꝛ dulce amarū ne tenebras lucem ꝛ lucem tenebras: in medio tot decipularum. passim ab inimico super facieꝫ vie huius ad ca-

piendas animas peccatorũ quib⁹ ple
nus est totus mundus: vt is qui vidit
sub silentio nõ trãsiret inquiens: quic
quid est ĩ mũdo: aut est concupiscẽtia
carnis aut cõcupiscẽtia oculorũ: aut
superbia vite. Ecce domine deus me
us mũdus totus plenus est cõcupiscẽ
tiarũ laqueis: quos parauerũt pedi/
bus meis: Et quis effugiet hos laque
os? pfecto a quo tu abstuleris extol/
lẽtiaz oculoꝝ suoꝝ: vt nõ eum capiat
concupiscẽtia oculoꝝ: ⁊ a quo tu ab/
stuleris carnis cõcupiscẽtiaz: ne eũ ca
piat carnis cõcupiscentia: ⁊ a quo tu
abstuleris animũ irreuerẽtez ⁊ infru
nitũ: ne euz callide decipiat superbia
vite. O q̃ felix cui hec tu facies: quip
pe trãsibit ĩmunis. Nũc te precor per
te: adiuua me ne corruã ĩ cõspectu ad
uersariorũ meorũ: captus laqueis eo
rũ: quos parauerũt pedibus meis vt
ĩcuruarent animaz meam. Sed erue
me virtus salutis mee: ne sibi risuz ex
hibeant de me inimici tui qui oderũt
te. Exurge domine deus meus fortis
meus ⁊ dissipentur inimici tui ⁊ fugi/
ant qui oderunt te a facie tua. Sicut
fluit cera a facie ignis sic pereant pec
catores a facie dei: ⁊ ego abscondar ĩ
abscondito faciei tue: ⁊ gaudebo cum
filiis tuis satiatus omnib⁹ bonis tuis.
Et tu deus pater orphanorũ: ⁊ tu ma
ter pupillorũ tuoꝝ. audi eiulatũ filio/
rũ tuoꝝ: ⁊ extende alas tuas: vt fugi
amus sub eis a facie inimici: turris for
titudinis israel: qui non dormitas ne/
que dormies custodiens israel: quia
nõ dormit neque dormitat hostis qui
impugnat israel. De miseria homi
nis ⁊ beneficiis dei. Capitulum. xiii.

Lux quã nõ videt alia lux: lu/
men qd non videt aliud lu/
mẽ: lux que obtenebras oẽz
lucez: ⁊ lumen qd excecas omne extra
neum lumen: lux a qua omnis lux: lu
men a quo omne lumen: lumẽ ad qd
omne lumen est tenebre: idest in eius
comparatione ad qd omnis lux ob/
scuritas: cui omnes tenebre lumẽ. cui
omnis obscuritas lumen. lux supre/
ma quã cecitas nõ obnubilat. quã cali
go nõ hebetat. quã tenebre non obscu
rant. quã nulla obstantia claudũt. quã
nunquam separat aliqua vmbra. lux
que illuminas omnia tota simul ⁊ se/
mel ⁊ semper. absorbe me in clarita/
tis abyssum vt videam vndique te in
te. ⁊ me in te. ⁊ cuncta sub te. Ne dere
linquas me: ne erescant vmbre igno/
rantie mee: ⁊ multiplicentur delicta
mea. Sine te eniz omnia sunt mihi te
nebre omnia mala: quia nihil bonum
sine te vero ⁊ solo ⁊ sũmo bono: Hoc
confiteor: hoc scio domine deus me⁹
quia vbicunque sum sine te: male est
mihi preter te. non soluz extra me: sed
etiaz in me: quia omnis copia que nõ
est deus meus: mihi est egestas. Sa/
tiabor tunc cuz apparuerit gloria tua
Ecce enim domine vita mea beata:
ad miseriam meam confiteor tibi: ex
quo a bonitate tua summum ⁊ vnum
bonum temporalium rerum multifor
mitas lapsum me per carnales sensus
disuerberauit: ⁊ ab vno in multa diui
sit: ⁊ facta est mihi abundantia labori
osa ⁊ egestas copiosa: duz aliud ⁊ ali/
ud sequebar: ⁊ a nullo implebar: duz
non te in me inueniebaz te incommu
tabilem: ⁊ singularẽ ⁊ indiuisũ vnum
bonum qd consecutus non erro: qd
consecutus non doleo: qd possidens
satiatur totuz desideriuz meuz. Heu
miseria mea ⁊ tamen domine mi mi/
sera anima mea te refugit: cum quo
semper gaudet ⁊ abundat: ⁊ sequitur

mundum cum quo semper eget ꝛ do/
let. Mũdus clamat: deficio. tu domi
ne clamas. reficio. ꝛ miseria mea pra
ua magis sequitur deficientem ꝙ̃ re
ficientem : plane infirmitas mea hec
est. Medice spirituu3 sana illa3 ani/
ma3: vt cõfitear tibi salus anime mee
toto corde meo super omnibus bene
ficiis tuis: quibus pascis me a iuuen/
tute mea ꝛ vsque in senecta3 ꝛ seniu3
te deprecor per teipsũ ne derelinquas
me: fecisti me cu3 non esse3: redemisti
me cu3 perisse3: periera3: mortuus fu
era3: ad mortuu3 descendisti: morte3
vicisti: mortalẽ suscepisti: ad seruũ rex
descendisti : vt seruum redimeres te
ipsũ tradidisti: vt ego viuere3: tu mor
te3 suscepisti: morte3 vicisti: me restau
rasti cu3 te hũiliasti: periera3: abierã
in peccatis venundatus era3: venisti
pro me vt redimeres me: ꝛ tantu3 me
dilexisti vt sanguine3 tuu3 in preciu3
dares pro me. Dilexisti me domine
plusꝙ̃ te: quia mori voluisti pro me: ta
li pacto ta3 charo precio reduxisti me
de exilio: redemisti me de seruitio: re
traxisti me ꝯ̃ supplicio. Uocasti me no
mine tuo: signasti me sanguine tuo: vt
memoriale tuũ semper esset apud me
ꝛ nunꝙ̃ recederet a corde meo : qui
pro me non recessit a cruce. Unxisti
me oleo tuo: quo tu vnctus fuisti : vt
a te christo dicerer christianus. Eya
ꝛ in manibus tuis descripsisti me : vt
semper sit memoria mea apud te : si
tamen memoria tua iugiter fuerit
apud me: Sic igitur gratia tua sem/
per ꝛ misericordia preuenerunt me
De multis nanque ꝛ magnis pericu/
lis sepe liberasti me liberator meus:
quando erraui ad via3 reduxisti me.
quando ignoraui docuisti me : quan/
do peccaui corripuisti me: quando fui
tristis consolatus es me: quando de/
speraui cõfortasti me : qñ cecidi erexi
sti me. qñ steti tenuisti me. qñ iui du
xisti me : quando veni suscepisti me.
quando dormiui custodisti me: quan/
do clamaui exaudisti me.

Qz de
us perpetua inspectione considerat
opera ꝛ intentiones hominũ. Ca. xiiii.

HEc eni3 ꝛ multa alia benefi/
cia fecisti mihi domine deus
meus vita anime mee: de qui
bus dulce esset mihi semper loqui: sẽ
per cogitare: semper tibi gratias age
re: vt possim te semper pro omnibus
bonis tuis laudare : ꝛ amare te toto
corde meo: ꝛ tota anima mea ꝛ tota
mente mea: ꝛ tota fortitudine mea si/
mul ex omnibus medullis ꝛ intimis
cordis mei: ꝛ omniu3 compagu3 mea
ru3: beata dulcedo domine deus me
us omniũ qui delectantur in te: Sed
ĩperfectu3 meu3 viderunt oculi tui:
oculi inꝙ̃ tui multo lucidiores super
sole3: ꝛ circunspicientes omnes vias
hominum ꝛ profundum abyssi : ꝛ in
omni loco contemplantur semper bo
nos ꝛ malos: Cum eni3 cunctis presi
deas singula ĩplens totus semper vbi
que presens: cunctorũque curã agẽs
que creasti: qui nihil odisti eorum que
fecisti: Sicque gressus meos semitas
que considerans: ꝛ die noctuque su/
per custodia3 mea3 vigilans :omnes
semitas meas diligenter notans spe/
culator perpetuus : veluti si totius
creature tue celi ꝛ terre oblitus tan/
tum me solum consideres: ꝛ nihil sit ti
bi cure de aliis. Neque eni3 tibi cre/
scit lux incõmutabilis visionis tue : si

tantuз vnuз aspicias: neque minuitur si innumera videas ⁊ diuersa. Quia sicut vnuз totuз simul perfecte considera: sic singula quelibet licet diuersa perfecte simul totaque totus cōspicit visus tuus. Sed sicut omnia sic vnuз: ⁊ sicut vnuз sic singula totuз simul sine diuisione vel cōmutatione vel diminutione consideras: Jtaque totus tu in toto tēpore: sine tēpore: totuз me simul sēperque consideras: ac si nihil aliud considerare habeas. Sic igitur ego super custodiaз meaз stabo: sicut si omniuз oblitus sis ⁊ mihi soli intendere velis: Semper quippe te presentē exhibes: sēper te paratū offers: si me paratū inuenis: quocunqз iero tu me dn̄e non deseris: nisi prior ego te deserā: vbicūqз fuero nō recedis: quoniaз vbique es: ⁊ quocunque iero inueniam te per quem possim esse: ne peream sine te. cum sine te esse non possiз: Fateor quideз: quia quicquid facio ⁊ quecunque facio: ante te facio: ⁊ illud quicquid est quod facio melius tu vides qз ego qui facio. Quicquid enim semper operor tu pariter semper presens assistis: vtpote perpetuus inspector omniū cogitationuз intentionū. delectationū: ⁊ omnium operationum mearum. Domine ante te est semper omne desiderium meuз: ante te tota cogitatio mea. Tu domine vides vnde veniat spiritus vnde sit ⁊ quo vadat. quia tu es omnium spirituum ponderator: ⁊ vtruз radix sit dulcis aut amara de qua foris pulchra folia emittuntur tu vides interius me melius ipse nosti: ⁊ etiam medullas radicum subtilius perscrutaris. ⁊ non solum intentioneз sed radicis eius medullam intimam disertissima tue lucis veritate colligis. numeras intueris ⁊ consignas: vt reddas vnicuique non soluз modo secundum operam vel intentionem sed etiam secundum ipsam interioreз abscōditam medullam radicis: de qua procedit intentio operantis ad qd̄ tendo cum operor: quicquid cogito ⁊ in quocunque delector: tu vides: aures tue audiunt: oculi tui vident ⁊ considerāt signas attendis notas ⁊ scribis in libro tuo siue bonum fuerit siue maluз vt reddas postea pro bono premia ⁊ pro malo supplicia quando aperientur libri: ⁊ indicabuntur secunduз hec que fuerunt scripta in libris tuis: hoc est forte quod iam dixisti nobis. Considerabo nouissima eorum: ⁊ qd̄ de te domine dicitur: scilicet vniuersorum finem ipse considerat: quoniaз tu quidem in omnibus que agimus finem intentionis magis qз actum operationis attendis. Cumque hec diligenter considero domine deus meus terribilis ⁊ fortis timore pariter ⁊ ingenti rubore confundor: quoniam nobis magna ē indita necessitas recte viuendi: qui cuncta facimus ante oculos iudicis cuncta cernentis. Qd̄ homo per se nihil potest sine diuina gratia. Capitulum. xv.

Ortissime magnipotens deus spirituum vniuerse carnis cuius oculi sunt super omnes vias filiorum adam a die natiuitatis eorū vsque in diē exitus eorū: vt reddas vnicuique secundū opera eorū bona vel mala. Ostēde mihi vt confitear tibi paupertateз meaз quoniam dixi qz diues esseз ⁊ nullius egereз: ⁊ ne

sciebā quoniā pauper erā cecꝰ:nudꝰ.
miser:⁊ miserabilis. credebam enim
me fore aliquid cum nihil essem. Dixi
sapiens efficiar: ⁊ stultus factus suz.
Cogitabā esse continens sed deceptꝰ
suz:⁊ video nūc quia donū tuuz est:si
ne quo nihil possumꝰ facere:quia nisi
tu dn̄e custodieris ciuitatē frustra vi
gilat qui custodit eā. Sic docuisti me
vt cognoscerem me quia dereliquisti
me ⁊ probasti me:nō propter te:qꝛ nō
cognosceres me:sed pro me:vt cogno
scerē me. Nā vt dixi dn̄e credebā me
aliquid fore ex me:existimabā me suf
ficere pro me:nec percipiebā qm̄ tu re
gebas me. donec aliquātulū elōgasti
a me ⁊ cecidi stati ī me:⁊ vidi ⁊ cogno
ui quoniaz tu regebas me. ⁊ ꝙ cecidi
fuit ex me: ⁊ ꝙ surrexi fuit ex te.
Aperuisti mihi oculos lux ⁊ excitasti
⁊ illuminasti me:⁊ vidi quoniā tēpta-
tio est vita hominis super terram:⁊ ꝙ
glori ari non valeat ante te oīs caro:
nec iustificetur oīs viuens:quoniā si-
quid boni est:parui vel magni:donuz
tuū est:⁊ nostrū non nisi malū est. Un
de igitur gloriabit̄ oīs caro? Nūqd de
malo? Hec nō ē gloria sꝫ miſia. sꝫ nū-
qd gloriabit̄ de bono? nūqd ꝺ alieno?
Tuū dn̄e ē bonū:tua est gloria. Qui
enī de bono tuo gloriā sibi querit:⁊ n̄
tibi querit:hic fur est ⁊ latro:⁊ similis
est diabolo:qui voluit furari gloriaz
tuā. Qui enī laudari vult de tuo bono
⁊ nō querit ī illo gloriā tuā. sed suā hic
licet propter tuuz donuz laudetur ab
hominibꝰ:a te tamē vituperabit̄:quia
de dono tuo non tuaz sed suaz gloriaz
quesiuit: Qui autē ab hominibus lau
datur vituperante te: non defende-
tur ab hominibus iudicante te:nec li-
berabitur condemnante te. At tu do
mine formator meus ex vtero matris
mee non me sinas cadere in illā ex-
probrationez vt exprobretur mihi fu
rari voluisse gloriaz tuaz. Tibi eni sit
gloria cuius est oē bonuz:nobis autē
confusio faciei ⁊ miseria: quorum est
oē malū:nisi tu volueris misereri. Mi
sereris qppe domine:misereris oiuz
que fecisti:⁊ nihil odisti eoruz q̄ fecisti:
⁊ das nobis de bonis tuis:⁊ ditas nos
dn̄e inopes optimis donis tuis. Quātuz
diligis pauperes. diuites facis eos di
uitiis tuis. Ecce nunc domine paupe
res nos filii tui sumus ⁊ pusillus grex
tuus aperi nobis ianuas tuas. Et
edēt pauperes ⁊ saturabuntur ⁊ lau-
dabūt te qui requirūt te. Scio etiaz
dn̄e ⁊ cōfiteor dicēte te:quoniā illi so-
li qui cognoscūt se pauperes. ⁊ confi-
tentur tibi paupertatez suaz ditabun
tur a te :quoniam qui se diuites existi
mant cū sint pauperes:a tuis diuitiis
inuenient̄ exclusi Et ego igitur confi
teor tibi domine deus meus pauper
tatez meā:⁊ sit tibi gloria tota:quoniā
tuū est oē bonū. per me eni dn̄e cōfite
or vt docuisti me : nihil aliud sum q̄
vniuersa vanitas:⁊ vmbra mortis:⁊
abyssus quedaz tenebrosa:⁊ terra ina
nis ⁊ vacua:que sine tua benedictio
ne nil germinat. fructū quoque nō fa
cit nisi cōfusionē peccatū:⁊ mortē. Si
quid boni vnq̄ habui a te recepi:quic
quid boni habeo tuū ē vel a te habeo
si quādo steti ꝑ te steti. sꝫ quādo cecidi
ꝑ me cecidi. ⁊ semper in luto iacuissē
nisi tu me erexisses. semper cecus fuis
sem nisi tu me illuminasses. Quando
cecidi nunq̄ surrexissem nisi tu mihi
manū porrexisses:postq̄ me erexisti sē
ꝑ cecidissē nisi tu me sustinuisses. Se
piꝰ perissez nisi me gubernasses. Sic
semꝑ dn̄e:sic sēper gratia tua ⁊ mise
ricordia tua preuenit me: liberās me

ab oībus malis: saluans a preteritis suscitans a presentibus: ꝛ amouens a futuris: precidēs etiā ante me laqueos peccatoꝝ: tollēs occasiones ꝛ causas: quia nisi tu hoc mihi fecisses ego oīa peccata de mūdo fecissem: quoniā scio dn̄e ꝙ nullū peccatum est quod vnq̄ȝ fecerit homo quod alter homo nō possit facere: si creatoꝛ desit a quo factus est homo. Sed ꝙ non facerem tu fecisti: ꝙ abstinerem tu iussisti ꝛ ꝙ tibi crederem gratiā tu infudisti Tu nāq̄ȝ dn̄e regebas me tibi: seruabas me tibi ꝛ mihi: vt adulterium ꝛ omne aliud peccatū non cōmitterem.

De diabolo ꝛ multiplicibus tēptationibus eius. Capitulū. xvi.

Temptatoꝛ defuit ꝛ vt deesset tu fecisti: locꝰ ꝛ tēpus defuit ꝛ vt hec deessēt tu fecisti assuit tēptatoꝛ nō defuit locus: non defuit tēpus: sed vt nō ꝯsentirē tu me tenuisti. Uenit tēptatoꝛ tenebrosus vt est: ꝛ vt eū despicerē tu me cōfortasti. Uenit tēptatoꝛ armatus ꝛ fortis ꝛ vt me nō vinceret: tu eū refrenasti ꝛ me roboꝛasti. Uenit tēptatoꝛ trāsfiguratus ī angelū lucis: ꝛ vt me nō deciperet tu eū īcrepasti: ꝛ vt eū cognoscerē tu me illuminasti. Ipse enim est draco ille magnus ꝛ ruffus: serpens antiquus: vocatus diabolus ꝛ sathanas: habens capita septē ꝛ coꝛnua decem: quē creasti ad illudēdū huic mari magno ꝛ spacioso in quo reptant aīalia quoꝛū non est numerus et aīalia pusilla et magna: idest diuersa demonioꝛum genera: qui nihil aliud die noctuq̄ȝ operāt̄ur nisi quia circueunt querentes quem deuoꝛent: nisi tu eripias Ipse enim est antiquus ille draco qui oꝛtus est in paradiso voluptatis: qui cauda sua trahit tertiā partē stellarū celi ꝛ eas mittit in terrā: qui veneno suo coꝛrūpit aquas terre: vt bibētes hoīes moꝛiāt̄ur: ꝛ qui sternit sibi aurū quasi lutū ꝛ habet fiduciam ꝙ influat iordanis in os suū: qui factus est vt nullū timeat. Et qs defendet a moꝛsibus eius: quis euadet ab oꝛe eius: nisi tu dn̄e q ꝯfregisti capita dracōis magni adiuues nos? Pretēde dn̄e super nos alas tuas vt fugiamus sub eis a facie draconis huius qui nos ꝑsequitur: ꝛ scuto tuo libera nos a coꝛnibus eius. Hoc enim est cōtinuū studiū eius: hoc vnicū desideriū suū: vt aīas quas creasti deuoꝛet. ꝛ ideo d̄s meus ad te clamamus: libera nos ab aduersario nostro quotidiano: qui siue doꝛmiamus siue vigilemus siue comedamus siue bibamus quodcūq̄ȝ opus operemur omnibus modis īstat die ac nocte fraudibus ꝛ artibus nūc palā: nūc occulte: sagittas venenatas ꝯtra nos dirigens: vt interficiat aīas nostras: ꝛ tamen dn̄e pessima insania nostra quia cū ꝯtinue videamus contra nos dracōnē oꝛe aperto paratū ad deuoꝛādū: nihilominꝰ doꝛmimꝰ ꝛ lasciuimus ī pigriciis nostris tanquā securi ante eū qui nihil aliud desiderat q̄ȝ vt nos perdat. Inimicus vt occidat semper vigilat sine somno: ꝛ nos vt custodiamus nos nolumus euigilari a somno. Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos ꝛ omnes vias nostras variis repleuit decipulis ad capiendas aīas nostras ꝛ quis effugiet? Laqueos posuit ī diuitiis: laqueos posuit in paupertate; laqueos tetendit in cibo: in potu: in voluptate: in somno: ꝛ ī vigilia. laqueos posuit in verbo ꝛ in opere: ꝛ ī omni via nostra. Sed tu dn̄e libera nos de laqueo venantium ꝛ a uerbo aspero

vt ꝯfiteamur tibi dicētes. Benedictꝰ
dñs qui non dedit nos in captionem
dentibus eoꝝ. aīa nostra sicut passer
erepta est de laqueo venantiū. laque
us cōtritus est et nos liberati sumus

Qꝫ deus est lux iustoꝝ. Ca. xvii.

Et tu quidē dñe lux mea illu
mina oculos meos vt videā
lumē: ⁊ ambulem in lumine
tuo ⁊ nō ipingar i laqueos eiꝰ. Quis
eniz euadet laqueos istos multos ni/
si videat eos? ⁊ quis videbit eos nisi
quē illuminaueris lumine tuo? Ipse
eniz pater tenebraꝝ laqueos suos ab
scōdit i tenebris suis: vt capiantur in
eis oēs qui sunt in tenebris suis: qui
sunt filii tenebraꝝ haꝝ: non videntes
lumen tuū: i quo qui ambulat non ti/
mebit: qui enim ambulat i die nō offē
dit: qui aūt i nocte ambulat offendit:
quia lux nō ē i eo. Tu lux dñe: tu lux
filioꝝ lucis: tu dies qui nescis occasū
in qua ambulāt filii tui sine offensio/
ne ⁊ sine qua oēs qui ambulant in te
nebris sunt: quia te lucē mūdi nō ha/
bēt. Ecce quotidie cernimus qꝛ quo
magis a te vero lumine quis elōgat̄
eo magis peccatoꝝ inuoluitur tene/
bris: ⁊ quo magis i tenebris eo minꝰ
videt laqueos i via sua: ⁊ ideo minus
cognoscit: ⁊ idcirco sepius capitur et
cadit i eis. ⁊ qḋ est horribilius etiā se
cecidisse ignorat: qui vero suū casuz
gnorat eo minus curat surgere: quā/
do magis se existimat adhuc stare: iō
citius cadit. Tu vero lux mētis dñe
deꝰ meus. nūc illumina oculos meos
vt videā ⁊ cognoscā: ne corruā i ꝯspe
ctu aduersarioꝝ meoꝝ. hec eni i odiū
nostrū laborat inimicus noster: quez
petimꝰ vt facias liquefieri a facie no/
stra: sicut cera liquescit a facie ignis:
quoniā ipse est latro primus ⁊ vltimꝰ
qui cōsiliū fecit vt raperet gloriā tuā:
qñ iflatus ⁊ elatꝰ crepuit ⁊ cecidit i fo
ueā suā. ⁊ eiecisti eū de mōte scō tuo:
⁊ de medio lapidū ignitoꝝ: i quorum
medio ambulauit: ⁊ nūc vita mea de/
us meꝰ ex quo cecidit non cessat per/
seq filios tuos. ⁊ in odiū tuū o rex ma
gne: cupit perdere hāc craturā tuam
quā creauit oīpotens bonitas tua ad
imaginē tuā: vt possideat gloriā tuaz
quā ipse perdidit per superbiam suā.
Sed ꝯtere eū fortis noster ante nos
agnos tuos: ⁊ illumina nos vt videa
mꝰ laqueos quos ipse parauit: ⁊ eua/
damꝰ ad leticiā israel. Et hec oīa tu
dñe melius nosti: qui nosti cōtētionē
eius ⁊ ceruicē eius durissimam. Nec
hoc dico vt ostendā tibi: quia oīa vi/
des ⁊ nulla te latet cogitatio: sed ante
pedes tue maiestatis de inimico meo
querimoniā facio. Iudex eterne: vt
ipsuz dānes: ⁊ nos filios tuos salues:
quoruz fortitudo tu es. Uersutus est
eniz dñe iste hostis ⁊ tortuosus nec fa
cile deprehēdi possunt circuitus vie
eius: nec cognosci species vultus eiꝰ
nisi tu illumines. Naz nunc hic: nunc
illic: nūc agnū: nūc lupuz: nunc tene/
bras: nunc lucē se ostendit: ⁊ singulis
quibuslibet qualitatibus ⁊ locis ⁊ tē/
poribus: secundū varias reꝝ mutatio
nes: varias exhibet tēptationes: Nā
vt tristes decipiat tristatur ⁊ ipse: vt
gaudentes illudat fingit se ⁊ ipse gau
dere: vt spirituales defraudet i ange
lū lucis se trāsfigurat: vt fortes cōpri/
mat apparet agnus: vt mites deuo/
ret apparet lupus: hec quidez omnia
secundū variaꝝ tēptationuz genera
effici habent sicut alios a timore no/
cturno: alios a sagitta volante i die:
alios a negocio perambulante in te/
nebris: alios vero ab incursu: alios a

demonio meridiano. Et ad hec qs idoneus vt cognoscat: quis reuelauit speciē indumēti eius: ⁊ gyrū dentiū eius quis agnouit. En abscōdit sagittas suas in pharetra: ⁊ laqueos etiā abscōdit sub specie lucis: ⁊ hoc difficilius perpēditur: nisi a te domine spes nostra lumen assumamus vt videamus. Nam non solum in carnis operibus que de facili cognoscuntur nec tantum in ipsis vitiis: sed in ipsis spiritualibus exercitiis quoq3 laqueos oñdit subtiles: ⁊ sub virtutū colore ipsa vitia iduit: ⁊ trāsmutat se ī angelū lucis. Hec ⁊ multa alia nititur cōtra nos filius belial ille sathan. dñe deus noster: ⁊ nūc vt leo: nūc vt draco: manifeste ⁊ occulte: intus ⁊ extra die ac nocte īsidiatur: vt rapiat aīas nostras ⁊ tu eripe nos dñe qui saluas sperantes in te: vt ipse de nobis doleat: ⁊ tu lauderis ī nobis dñe ds noster

Itē de beneficiis dei. Ca. xviii.

Go autem filius ancille tue que me recōmēdauit manui tue: iā iā his meis paupercu lis ↄfessionibus ↄfitear tibi liberator me⁹: toto corde meo: ⁊ recolā ad mētē meā bona que fecisti mihi a iuuētute mea: ī omni vita mea. Scio nāq3 q͠ ingratitudo multū tibi displiceat: q2 est radix totius mali spiritualis: ⁊ vētus quidā desiccans ⁊ vrens omne bonū: obstruēs fontē diuine miseri cordie super hoiē: qua ⁊ mala mortua iā oriūtur ⁊ viua iā opa moriūtur ⁊ vltra nō adipiscūtur. Et ego dñe gratias tibi agā ne sim īgratus tibi liberator meus. quoniā liberasti me. Quotiēs me iā absorbuerat ille draco ⁊ tu dñe ab ore eius extraxisti me. Quotiēs ego peccaui ipse parat⁹ fuit deglutire me: sed tu dñe ds meus defēdisti me: cū ↄtra te inique agebā cum tua mandata frangebā: stabat ipse paratus vt me raperet ad infernum: sed tu prohibebas. Ego te offendebam ⁊ tu me defendebas: Ego te non timebam ⁊ tu me custodiebas: A te recedebā ⁊ inimico meo me exhibebam: tu ipsum ne me acciperet deterrebas. hec mihi tu dñe deus meus beneficia ↄferebas: ⁊ ego miser non cognoscebam. Sic enim me multotiens a faucibus diaboli liberasti: de ore leonis eripuisti: ⁊ ab inferno licet me nesciētē multis vicibus reduxisti Descendi enim vsq3 ad portas inferni ⁊ ne illuc ītrarē tu me tenuisti: appropinquabam vsq3 ad portas mortis: ⁊ ne me ipse caperent tu fecisti. De morte etiam corporis sepius eripuisti me saluator meus: cum graues morbi tenerent me. cum enim fui in periculis multis per mare: per terras: ab igne ⁊ gladio: ⁊ ab omni periculo liberans: semper mihi astās ⁊ misericorditer saluans. Sciebas tu quidem dñe quia si tunc mors me occupasset īfern⁹ animam meā suscepisset: ⁊ perpetuo dānatus fuissem: sed tua misericordia ⁊ tua gratia preuenerunt me: eripiens me de morte corporis: ⁊ de morte anime domine deus meus. hec ⁊ multa mihi tua alia beneficia exhibuisti: et ego erā cecus ⁊ non cognoui, donec illuminasti me. Nunc igitur lux anime mee. domine de⁹ meus. vita mea et lumen oculorū meorū. per quod video. en illuminasti me et cognosco te. q2 viuo p te ⁊ gratias ago tibi licet villes ⁊ exiles ⁊ īpares bñficiis tuis. quales habet mea fragilitas offero. Quoniam tu es solus deus.

meus: creator meus benignus: qui
amas nostras animas: et nihil odisti
eorum que fecisti. En ego primus
iter peccatores quos saluasti: vt exē
plū aliis tribuā benignissime pietatis
tue. Confitear tibi beneficia tua ma/
gna: quoniā eripuisti me de iferno se
mel: secūdo: ⁊ tertio: ⁊ centies ⁊ mili/
es: ⁊ ego semper ad ifernū tēdebā ⁊
tu me semper reducebas: ⁊ cum iuste
millies dānasses me si voluisses nolu
isti: qꝫ amas aīas: ⁊ dissimulas pecca
ta hoīuz propter penitētiā dñe deus
meus: multe misericordie ī omnibus
viis tuis. Nunc ergo video hoc dñe
deus meus: ⁊ cognosco per lumē tuū
⁊ defecit aīa mea ī misericordia ma/
gna super me: quoniaz eripuisti aīaz
meā ex inferno inferiori: ⁊ me ad vi/
tā reduxisti. Totus eniz erā in morte
totū me resuscitasti: ⁊ tuū igitur sit id
totū quod viuo: ⁊ totus totū me tibi
offero. totus spiritus. totū cor: totum
corpus: tota vita mea viuat tibi vita
mea dulcis. quoniā totū me liberasti
vt totū me possideres. totū me refeci
sti vt totū me rehaberes. Diligā te igi
tur dñe virtus mea. diligā te ineffabi
lis exultatio mea. ⁊ viuatiā non mihi
sed tibi tota vita mea q̄ perierat ī mise
ria mea. que resuscitata est tua mise/
ricordia. qui es deus misericors ⁊ mi
serator ⁊ multe misericordie. his qui
diligunt nomē tuū. Idcirco dñe deꝰ
meꝰ sanctificator meꝰ: iussisti mihi le
ge tua vt diligā te toto corde meo: to
ta aīa mea: tota mente mea: tota for/
titudine mea: ⁊ ex omnibus viribus
meis: ⁊ etiā ex intimis medullis cor/
dis mei: omnibus horis ⁊ momentis:
quibus fruor bonis misericordie tue:
quoniā semper perirē nisi qꝫ semp re
gis me: semp. n. morerer nisi qꝫ semp
me viuificas: ⁊ omni momēto me obli
gas dū omni momento mihi tua ma/
gna beneficia p̄stas. Sicut ergo nul/
la hora est vel punctus in omni vita
mea: qua tuo beneficio non vtar: sic
nullū debet esse momētū quo te non
habeā ante oculos in mea memoria:
nō diligā te ex omni fortitudine mea.
sed nec hoc valeo nisi tu dederis mihi
cuiꝰ est omne donū perfectū: ⁊ omne
datū optimū descēdēs a patre lumi/
nū: apud quē non est trāsmutatio nec
vicissitudinis obūbratio. Nō est eniz
volētis neqꝫ currētis: sed tui miserē/
tis vt diligamus te. Tuū est dñe hoc
donū cuius est omne bonū. Iube te
diligi: da qđ iubes ⁊ iube qđ vis. De
feruore dilectōis vł caritatis. C. xix

Amo te deus meus: magisqꝫ
semper amare cupio: qꝫ tu es
reuera omni melle dulcior
omni lacte nutribilior: ⁊ omni luce cla
rior. Idcirco super omne aurū ⁊ argē
tū ⁊ lapidē preciosuz es mihi charior.
displicebat eniz mihi quicquid agebā
ī seculo: pre dulcedine tua et decore
domus tue quā dilexi. O ignis qui
semper ardes ⁊ nunqꝫ extingueris: o
amor qui semper ferues: ⁊ nūquā te/
pescis: accēde me. Accendar iqꝫ totꝰ
vt totus diligam te: Minus enim te
amat: qui tecum aliquid amat: quod
non propter te amat. Diligam te dñe
quoniam tu prior dilexisti me: ⁊ vnde
mihi verbum vt explicem signa dile/
ctionis tue: maxime erga me ꝓpter
innumera beneficia tua quibus a pri
cipio educasti me. Post beneficium
nempe creationis: quando a princi/
pio de nihilo ad imaginem tuaz crea
sti me: honorificās et exaltās me īter
eas creaturas q̄s fecisti: ⁊ nobilitās lu/
mine vultꝰ tui: qđ signasti sup lumina/

re cordis mei quo ab isensibilibus pariter et sensibilibus brutis discreuisti me. et paulominus ab angelis minuisti. Par et hoc fuit ante ospectu diuinitatis tue: quonia quotidianis et singularibus maximisque donariis tuorum beneficiorum me sine itermissione nutrires: et quasi filiu paruulu tuu tenellu: vberibus tue osolatois lactasti et cofortasti me: Ut enim tibi totus seruire omnia quecunque fecisti i meu seruitiu tradidisti. Quod deus subiiciat omnia seruituti hominum. Cap. xx.

Omnia sub pedibus hoium subiecisti: vt solus homo totus tibi subiicereris: et vt tuus totus homo esset, sup oia opa tua dominatus est homo. Exteriora nempe pro corpore cucta creasti: ipsum vero corpus pro anima: anima vero pro te: vt tibi soli vacaret: et te solu amaret: possidens te ad solatiu: inferiora vero ad seruitiu. Quicquid enim celi ambitu continetur inferius ab anima humana est que facta est vt summu bonu superius possideret. cuius possessione beata fieret: cui si adheserit cuctorum mutabiliu inferiorum necessitudines supergrediens: illius summe maiestatis cuius emulatur speciem: eternitate imortalitatis eius gaudebit: tuc vero illis bonis optimis fruetur in domo dni: quorum coparatione cuncta hec que hic cernimus velut nihilu coputatur: illa que no oculus vidit: no auris audiuit: nec i cor hois ascederut: que pparauit deus diligentibus se: et hec quide dne daturus es anime: his etia quotidie letificas animas seruorum tuorum: qui amas animas. Quid miror hec dne deus meus. imagine quippe tua honorificas et similitudine tua ad qua create sunt. Na et corpori nostro licet adhuc corruptibili et ignobili: vt videret: dedisti celi claritate per manu ministrorum tuorum indefessorum solis et lune: qui precepto tuo iugiter die ac nocte deseruiunt filiis tuis: vt spiraret largius es aeris puritate. vt audiret sonoru varietates: odoraret odoru suauitates: vt gustaret saporum qualitates: vt cotrectaret odisti corpulentiu oium grossitates: Adiuuamenta suis necessitatibus dedisti iumenta: volucres quoque celi et pisces maris: et fructus terre: ad reficiendu ipendisti. Medicinas de terra propter singulas quasque suas corruptelas creasti: singula solatia singulis malis obuiantia pparasti: quoniam es misericors et miserator et nouisti figmentu nostru: figulus noster et nos oes quasi lutu i manu tua. Quod ex consideratione bonorum temporalium colligitur magnitudo celestis consilii. Cap. xxi.

In aperiatur mihi misericordia tua magna lumine tuo. Illustra queso magis adhuc vt mihi magis aperiatur. na ex his minimis tua magna. et ex his visibilibus tua inuisibilia oprehendimus dne deus sancte et bone creator noster. Si eni dne pro hoc corpore ignobili et corruptibili ta magna et inumera bnficia prestas: a celo: ab aere: a terra et a mari: a luce et tenebris: a calore et vmbra rore et imbre: vetis et pluuiis: volucribus et piscibus: bestiis et arboribus: et multiplicitate herbarum germinu terre et cunctarum creaturaru tuaru ministerio nobis successiue per sua tempora ministrantium: vt eleues fastidium. qualia queso et quam magna et innumerabilia erunt. illa bona que preparasti diligentibus te: in illa celesti patria: vbi te videbimus facie ad facie? Si tanta facis nobis in carcere: quid

ages in palatio? Magna ꝛ inumera
bilia sunt opera tua dñe rex seculoꝝ.
Cum.n.sint hec oīa valde bona ꝛ de/
lectabilia:que bonis pariter malisqꝫ
cōmunia tradidisti:qualia futura sūt
illa que solis bonis recōdisti? Si tam
īnumera ꝛ varia dona tua:que nunc
amicis pariter tribuis ꝛ inimicis: ꝙ̄
magna ꝛ innumerabilia: ꝙ̄ dulcia ꝛ
ꝙ̄ delectabilia:que solis tuis es lar/
giturus amicis? Si tāta solatia ī hac
die lacrimaꝝ:quāta ꝯferes in die nu
ptiaꝝ? Si tāta delectabilia ꝯtinet car
cer:quāta queso ꝯtinet patria? Ocu
lus nō vidit:nec auris audiuit:q̄ pre/
parasti diligētibus te. Secūdū enim
magnā multitudinem magnificentie
tue:est etiā multitudo magna dulce/
dinis tue quā abscōdisti timētibus te
Magnus enim tu es dñe de⁹ meus
ꝛ imēsus:nec est finis magnitudinis
tue:nec est numerus sapiētie tue:nec
est mēsura benignitatis tue:nec est fi
nis seu numerus:necꝫ mēsura retri/
butiōis tue:sed sicut magnus es tu:ꝛ
magna sunt donaria tua:quoniā tu
ipse premiū ꝛ donū oīuz legitimorū
tuoꝝ pugnatoꝝ. Q diuia dulcedo
oēz ꝑsētē amaritudinē tollit. Ca.xxii

HEc sūt beneficia magna tua
dñe ds: scificatoꝛ scōꝝ tuoꝝ
qb⁹ repletur⁹ es īopiā esuri/
entiū filioꝝ tuoꝝ:quoniaz tu es spes
desperatorum ꝛ consolatio desolato
rum: tu corona spei que ornata est
gloria preparata vincentibus. Tu/
famelicorum satietas eterna danda
esurientibus. Tu consolatio sempi/
terna qui solis illis te tribuis:qui cō
solationē huius mundi pro tua conso
latione contemnūt. Naz qui hic con
solantur indigni tua cōsolatione ha
bentur sed qui hic cruciātur a te con
solantur. ꝛ qui participāt passionib⁹
participant ꝛ cōsolationibus. Nemo
enim potest ī vtroqꝫ seculo cōsolari:
nec potest quis hic ꝛ ī futuro gaude/
re:sed vnū necesse est vt perdat: qui
alteꝝ voluerit possidere. Hec vbi cō
sidero dñe cōsolatoꝛ meus. renuo in/
quā:renuo cōsolari animā meā: vt di
gna habeatur tuis cōsolatōibus eter
nis:quia iustū est vt amittat te:cū ali
quo alio magis cōsolari eligit ꝙ̄ in te
Et obsecro summa veritas te per te:
vt nō permittas me ī aliqꝫ aliā cōsola
tionē vanā cōsolari ꝙ̄ ī te:sed peto vt
omnia mihi amarescant: vt tu solus
dulcis appareas anime mee:qui es
dulcedo inextimabilis per quā cūcta
amara dulcoꝛātur. Tua enim dulce/
do stephano lapides torrētis dulcora
uit:tua dulcedo craticulā beato lau/
rētio dulcem fecit. pro tua dulcedine
ibāt apostoli gaudētes a cōspectu cō
cilii:quoniā digni habiti sunt pro no/
mine tuo cōtumeliā pati. Ibat andre
as securus ad crucē ꝛ gaudens quo/
niā ad tuā dulcedinem properabat.
Hec.n.tua dulcedo ipsos apostolorū
principes sic repleuit: vt pro ipsa cru
cis patibulū vnus eligeret:alter quo
qꝫ caput feriēti gladio supponere nō
timeret:pro hac emēda bartolomeus
propriā pellē dedit:pro hac quoqꝫ gu
stāda veneni poculū ītrepidus ioan/
nes potauit. Hāc vero petrus omni/
um inferioꝝ oblitus clamauit: quasi
ebrius dicens: dñe bonuz est nos hic
esse faciamus hic tria tabernacula:
tibi vnū:ꝛ cetera:hic moriemur te cō
templemur quia nullo alio indigem⁹
sufficit nobis domine videre te:suffi/
cit inquit tanta dulcedine satiari: vnā
enim stillam dulcedinis ille gustauit
ꝛ omnem aliā fastidiuit dulcedinem.

Quid putas dixisset si magnā illā mľtitudinē dulcedinis diuinitatis tue gustasset quā abscōdisti diligētib⁹ te? Hāc tuā dulcedinē ieffabilē ⁊ illa gustauerat virgo de qua egimus ꝙ letissima ⁊ gloriāter ibat ad carcerē. et quasi ad epulas iuitata. Hāc vt reor ⁊ ipse gustauerat qui dicebat. Ꝙ magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quā abscōdisti timētib⁹ te: quiꝗ monebat: gustate ⁊ videte quoniā suauis est dn̄s. hec est eniꝫ illa beatitudo dn̄e deus noster quam expectamus datuꝝ te nobis: pro qua tibi dn̄e cōtinue militamus: pro qua mortificamur tota die vt in tua vita viuamus

Ꝙ tota spes ⁊ d̄siderium cordis nr̄i debet esse in deum. Cap. xxiii.

Ua aūt expectatio israel dn̄e desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie: festina ne tardaueris. Surge ꝑpera ⁊ veni: vt educas nos d̄ isto carcere ad ɔfitēdū nomini tuo: vt gloriemur i lumine tuo. Aperi aures tuas clamoribus lacrimarū pupilloꝝ tuoꝝ qui clamant ad te. pater noster: da nobis hodie panē nostrū quotidianū: i cuius fortitudine ambulemus die ac nocte vsque quo perueniamus ad mōtē sanctum tuū oreb. Et ego paruulus iter paruulos familie tue deus pater ⁊ virt⁹ mea: quādo veniam ⁊ apparebo ante faciē tuā: vt qui nūc tibi ɔfiteor ad tēpus: ex tūc cōfitear i eternuꝫ: beatus ero si fuero ad videndum claritatem tam. Quis mihi hoc tribuat vt ad hoc venire permittas me? Scio domine scio et cōfiteor me idignū vt itreꝫ sub tectū tuū: sed fac ꝑpter honorē tuū. ⁊ ne ɔfūdas i te sperātē seruū tuū. Et qs itrabit i sanctuariū tuuꝫ ad ɔsiderādas potentias tuas nisi tu apias? qs āt apiet si tu clauseris? Si .n. destruxeris: nemo est qui edificet ⁊ si incluseris hominē: nemo est q aperiat: si continueris aquas omnia sicca būtur. Et si emiseris eas subuertent terras Si omnia que fecisti ad nihilū redigis: quis ɔtradicet tibi? porro sempiterna bonitas misericordie tue qua voluisti ⁊ fecisti oīa q̄cūqꝫ voluisti tu nos fecisti fabricator mūdi rege nos tu nos creasti. ne spnas nos: q2 opera tua sumus. Et quidē dn̄e deus noster nos lutum ⁊ vermiculi: nō valemus in tuas eternitates itrare: nisi tu iduxeris qui de nihilo cuncta creasti.

Ꝙ laus nostra ex deo ē. Ca. xxiiii.

Eo autē opus manuū tuaꝝ ɔfiteor tibi i timore tuo: quia nō i arcu meo sperabo: ⁊ gladius meus nō saluabit me: sed dextera tua ⁊ brachiuꝫ tuum ⁊ illuminatio vultus tui: alioquin desperarē quoniam spes mea tu es: qui creasti me: quoniam non derelinquis sperantes in te. Tu quippe es d̄s noster suauis ⁊ verus: patiens ⁊ in misericordia disponens. Nam si peccauimus tui sumus: si non peccauerimus tui sumus: quoniam apud te sumus computati. nos enim foliuꝫ vniuersi. ⁊ vanitas est omnis homo viuēs. ⁊ vētus est vita nostra super terram. ne irascaris si cadimus pupilli tui. quoniam tu nosti figmentum nostrum domine deus noster. Num deus inextimabilis fortitudinis. contra foliuꝫ quod a vento rapitur ostendere vis potentiam tuam et stipulam siccam persequeris? Num damnabis rex israle eterne canem vnum? Num damnabis pulicem vnum? Audiuim⁹ de misericordia tua dn̄e quoniā tu mortem nō facis nec letaris in perditione

moriētiū: ꝓpter hoc oramus te: ne p/
mittas dānari qd̄ nō fecisti huic crea/
ture tue quā fecisti. Si.n. doles d̄ pdi
tione. qd te ꝓhibet dn̄e: q oīa potes:
ne sēp leteris de nostra saluatiōe: si
vis potes me saluare: ego āt ꝛ si vellē
nō possē nisi tu velis: tā magna est mł
titudo miseriaꝝ meaꝝ mecuꝫ. Uelle
ꝗppe mihi adiacet: pficere aūt nō iue
nio. Uelle aūt ꝙ bonū ē nō possū nisi
tu velis: nec qd̄ volo possū nisi tua po
tētia me ꝯfortet: ꝛ ꝙ possū aliquādo
nolo: nisi tua volūtas fiat: sicut i celo
ꝛ i terra: ꝛ qd̄ volo ꝛ possū ignoro: nisi
tua sapiētia me illustret: ꝛ si etiā sciā
qn̄qꝫ volēs quandoqꝫ valēs ipfecta
ꝛ vacua transit sapiētia mea: nisi ad/
iuuet a vera sapiētia tua. In tua aūt
volūtate cūcta sūt posita: ꝛ nō ē q pos
sit resistere volūtati tue dn̄e: vniuer
soꝝ pricipatū tenēs oīs carnis: ꝛ q̄cū
qꝫ vis facis i celo ꝛ i terra: i mari ꝛ in
oīb⁹ abyssis. In nobis igiť fiat volū/
tas tua: sup quibus iuocatū est nomē
tuū ne pereat hoc nobile plasma tuū
qd̄ creasti ꝓpter honorē tuū: ꝛ qs est
homo natus de muliere q viuat ꝛ nō
videat mortē: ꝛ eripiat aīaꝫ suam de
manu iferi. nisi tu solus eripias: vita
vitalis oīs vite: p quē omnia viuunt.

Qꝫ volūtas humana inefficax sit
ad bona opa sine diuina grā. Ca. xxv

[E]T eniꝫ iā tibi ꝯfessus sū laus
vite mee dn̄e deus me⁹: vir
tus salutis mee. Sperabam
aliquādo i virtute mea: que tamē nō
erat virtus. Et cuꝫ sic volui currere:
vbi magis stare credebaꝫ: ibi magis
recidi: factusqꝫ sum magis retro ꝛ nō
ante: ꝛ qd̄ credebā ꝯseq lōgius elōga
uit a me: sic p multa similia vires me/
as pbās: cognosco nūc qꝛ illuminasti
me: quoniā ꝙ magis posse credidi p
me: minus semper ibi potui. Dicebā
.n. hoc faciā: illud pficiaꝫ: nec hoc nec
illud faciebā. Aderat volūtas ñ erat
facultas: aderat facultas non aderat
voluntas: quoniam de meis viribus
confidebam. Nunc autem confiteor
tibi domine deus pater celi ꝛ terre:
quia nō i fortitudine sua roborabitur
vir: vt gloriet̄ ante te stulta p̄sumptio
oīs carnis: nec est .n. hoīs velle quod
possit: aut posse qd̄ velit: vel scire qd̄
velit ꝛ possit: sed potius a te gressus
hoīs diriguntur: illoꝝ q nō a se sed a te
dirigi se cōfitētur. Obsecram⁹ itaqꝫ
p viscera mīsicordie tue velis dn̄e sal
uare qd̄ creasti: qm̄ si vis potes nos
saluare: ꝛ i tua volūtate virt⁹ est nr̄e
salutis.

De ātiqs bn̄ficiis. Ca. xxvi.

[R]Ecordare mīsicordie tue an
tique qua nos a pricipio i bn̄
dictōib⁹ tue dulcedinis p̄ue
nisti: ante q̄ꝫ enim nascerer ego filius
ancille tue: dn̄e spes mea ab vberib⁹
matris mee: tu me p̄uenisti preparās
mihi semitas quibus icederē: ꝛ veni/
rē ad gloriaꝫ domus tue: priusq̄ꝫ me
formares in vtero nouisti me: ꝛ ante
q̄ꝫ exireꝫ de vulua quicquid tibi pla/
cuit p̄ordinasti de me: Que ꝛ qualis
sunt i libro tuo descripta de me: i se/
creto consistorii tui: ego quidem igno
ro: vnde ꝛ valde timeo. Tu vero no
sti quoniam quod ego per successus
dieꝝ ꝛ tempoꝝ hinc ad mille annos
huius tēporalitatis expecto: in ꝯspe/
ctu eternitatis tue iam factū est: ꝛ qd̄
futurum est iam factum est. Ego au
tem stans in hac nocte tenebrosa hec
ignorans: timor ꝛ tremor venerūt su
per me: dum video mihi vndiqꝫ im/
minere multa pericula: a multis quo
qꝫ hostibus venari: multitudineqꝫ in
numerarum miseriarum in hac vita

me circundari nisi in his tantis malis affoꝛet mihi tuum adminiculū despe rarez. Sed spes mihi magna subest de te mitissime princeps deus meus ꝛ consideratio multitudinis miserati onuz tuarū que apud te sūt: sublevat mentez meaz ꝛ precedētia signa mise ricoꝛdie tue que me anteꝗ͂ nascerer prevenerunt: ꝛ nūc specialiter ī me ef fulserūt: de futuris benignitatis tue melioꝛibus ꝛ perfectioꝛibus muneri bus que amicis tuis reservas: spē me az admonent: vt in te letetur domine deus meus leticia sancta viua: qua sēper letificas iuuentutez meaz.

De angelis deputatis ad custodiaz hominuz. Capitulum. xxvii.

Ilexisti eniz me vnice amoꝛ meus anteꝗ͂ diligerem te. ꝛ ad imaginez tuaz creasti me. omnibus creaturis tuis preposuisti me. quā dignitatez tunc quidē servo cuz noveriz te. propter quē fecisti me Insuper facis angelos tuos spiritus propter me. quibus mandasti vt custo diant me in omnibus viis meis. ne foꝛ te offendaz ad lapidez pedez meuz. hi eniz sunt custodes super muros ci uitatis tue noue hierusalez: ꝛ montes in circuitu eius vigilantes ꝛ custodi entes vigilias noctis super gregez tu uz. ne quādo rapiat vt leo animas no stras. duz nō esset qui eriperet: ille an tiquus serpens adversarius noster di abolus. qui quasi leo rugiens semper circuit querens quē devoꝛet. Sed hi sūt cives beati ciuitatis superne hieru salez que sursum est mater nostra. in ministeriuz missi propter eos qui he reditatez capiunt salutis. vt eos libe rent ab inimicis suis ꝛ custodiant in omnibus viis suis. cōfoꝛtent quoque ꝛ moneant: ꝛ oꝛationes filioꝛuz tuoꝛū offerant in conspectu gloꝛie maiesta tis tue. Diligunt nēpe concives suos per quos sue ruine scissuras instaurari expectant. Ideoꝗ͂ magna cura ꝛ vigi lanti studio adsunt nobis oībus hoꝛis ꝛ locis: succurrentes ꝛ providētes ne cessitatibus nostris: ꝛ solliciti discur rentes inter nos ꝛ te domine: gemitꝰ nostros atque suspiria referentes ad te: vt īpetrent nobis facilez tue beni gnitatis propitiationez ꝛ referant ad nos desiderataz tue gratie benedicti onez. Ambulāt. n. nobiscuz in oībꝰ vi is nostris: intrant ꝛ exeūt nobiscū at tente: cōsiderantes ꝗ͂ pie ꝗ͂que hone ste in medio praue nationis converse mur: quātoꝗ͂ studio ꝛ desiderio que ramus regnuz tuū: ꝛ iusticiaz eiꝰ: quā toꝗ͂ timoꝛe ꝛ tremoꝛe serviamꝰ ꝛ ex ultemꝰ tibi in leticia coꝛdis nostri: Ad iuuāt laboꝛantes: protegūt quiescen tes: hoꝛtātur pugnantes: coꝛonant vi centes: congaudēt congaudentibus de te inquaz gaudentibus: cōpatiun tur patiētibꝰ: pro te īquā patientibꝰ: grādis ē eni cura de nobis. Magnus est effectus dilectionis eoꝛū erga nos ꝛ hoc totū propter honoꝛez tue iexti mabilis charitatis qua dilexisti nos. Diligūt eniz quos tu diligis: custodi unt quos tu custodis: ꝛ deserūt quos tu deseris: nec diligūt operantes ini quitatez: quoniam ꝛ tu odisti omnes operantes iniquitatem. ꝛ perdes oēs q loquūt mēdaciū. Quotiēs. n. bn̄ agi mus gaudēt āgeli ꝛ demōes tristant: quotiēs a bono deviamꝰ: diabolū leti ficamꝰ ꝛ āgelos tuos suo desiderio ꝺ fraudamus. Gaudiū est eniz eis super vno peccatoꝛe penitētiaz agēte. Sed diabolo sup vno iaz iusto penitētiā ꝺ serēte. da igit da pr eis sēper gaudere ꝺ nobis: vt ꝛ tu sēper p eos lauderis I

nobis: ⁊ nos cũ eis ĩ vnũ ad ouile tuũ
adducamur vt cõfiteamur nomini sã
cto tuo creator hoĩuz ⁊ ãgelorũ. Hec
ipse cõmemorãs corã te: cõfiteor lau-
dãs te: quoniã bñficia tua magna sũt
hec quibus nos honorificasti dans no
bis angelos tuos spiritus: ĩ ministeriũ
nostrũ. Dederas enĩ quicquid celi am
bitu cõtinetur: ⁊ quasi parua hec que
sub celo sũt: nisi adderes ⁊ ea que sũt
super celos. Laudẽt te domine ꝺ hoc
oẽs angeli tui: cõfiteantur tibi de hoc
omnia opera tua: ⁊ ipsi sãcti tui tibi bñ
dicant. O honorificẽtia nostra: nos ni
mis honorificãs ⁊ ditãs: multis mune
ribus decorasti. Admirabile est enim
nomen tuũ domine in vniuersa terra
Quid est enĩ hõ quia magnificas eũ:
aut apponis erga euz cor tuũ? Dixisti
enĩ veritas ãtiqua: delicie mee esse cũ
filiis hominũ. Nõne homo putredo: ⁊
filius hoĩs vermis: nõne vniuersa va
nitas omnis homo viuens? Et dignũ
ducis super huiuscemodi aperire ocu
los tuos ⁊ adducere eũ tecũ ĩ iudicio.

De antiqua predestinatione ⁊ pre-
scientia dei. Capitulũ. xxvii.

Oce abyssus profũdissima:
creator: sapientia qui librasti
mõtes in põdere: ⁊ colles in-
statera ⁊ molẽ terre tribus digitis ap
pẽdisti. Suspende molez corporalita
tis huius quã gero: trib⁹ ĩuisis digitis
tuis ad te: vt videam ⁊ cognoscam ꝙ
admirabile est nomen tuũ ĩ vniuersa
terra. Lux antiquissima que lucebas
ante omnez lucez ĩ montibus sanctis
eternitatis antique: cui nuda ⁊ aperta
erant omnia anteꝙ fierent. Lux que
odio habes omnẽ maculã. vtpote mũ
dissima ⁊ ĩmaculatissima: que tibi de-
licie ĩ hoĩe? que cõuẽtio lucis ad tene
bras? Ubi enĩ sunt ĩ hoĩe delicie tue.
Ubi preparasti tibi ĩ me dignũ sãctua
riũ maiestatis tue ad qᵭ ĩtroiens ha-
beas delitias delectatiõis tue? Mũ
dum enĩ cenaculũ decet te mundans
virtus: que nõ nisi a mũdis cordibus
videri potes: multo magis nec haberi
In hoĩe autez vbi tẽplũ tã mundũ vt
te suscipiat q regis mũdũ? Quis põt
facere mũdũ de ĩmũdo cõceptũ semi
ne: nõne tu qui solus es mũd⁹? ab ĩm
mũdo eniz quis mundabitur? Naz ⁊
secundũ legez quã dedisti patrib⁹ no
stris ĩ igne cõburẽti mõtez: ⁊ in nube
tegente aquaz tenebrosam: quicquid
tetigerit ĩmũd⁹: ĩmũdũ erit. Omnes
eniz nos quasi pãn⁹ mẽstruate: de cor
rupta massa: ⁊ ĩmũda veniẽtes: macu
lã ĩmũdicie nostre quã celare saltez ti
bi qui oĩa vides non possum⁹: ĩ fronti
b⁹ eniz portam⁹. quia mundi esse non
possum⁹: nisi tu mũdaueris qui solus
es mũdus. Mundas autez de nobis
filiis hoĩum: eos in quibus tibi cõpla
cuit habitare: quos ab ĩaccessibilibus
profũdis secretis iudiciorũ ĩcõpreben
sibiliũ sapiẽtie tue: sẽper iustorũ licet
occultorũ: sine eorũ meritis predesti-
nasti ante mũdũ: vocasti de mundo: ĩ
mũdo iustificasti: ⁊ magnificas eos p⁹
mũduz. nõ omnib⁹ autez hoc facis qᵭ
admirãt̃ oẽs tabescẽtes sapiẽtes ter-
re: ⁊ ego dñe hoc cõsiderãs expauesco
⁊ obstupesco ꝺ altitudine diuitiarũ sa
piẽtie ⁊ sciẽtie tue: ad quã ego ñ ptigo
⁊ ĩcõprehensibilia iudicia iustitie tue:
qm̃ ex eodẽ luto alia qdẽ vasa ĩ bono
rẽ: alia ĩ cõtumeliã sẽpiternaz. Quos
igit̃ tibi elegisti de multis ĩ tẽplũ san
ctũ tuũ. ipsos mũdas: effundẽs super
eos aquaz mũdaz: quorũ nomina nu-
merũꝙ tu nosti: q solus numeras mul
titudinẽ stellarũ: ⁊ oĩbus eis nomina
vocas que etiã scripta sũt ĩ libro vite

qui nequaquã perire poſſũt: quibus
omnia cooperãtur ĩ bonuz: etiaz ipſa
peccata: Cũ eniz cadũt non collidun-
tur: quia tu ſupponis manuz tuaz cu-
ſtodiens omnia oſſa eorũ: vt vnuz ex
eis nõ cõteratur. Attamen mors pec
catorũ peſſima: illorũ ĩnq̃ quos ante
q̃ faceres celũ ⁊ terraz: ſecũdũ abyſ-
ſuz multaz iudiciorũ tuorũ occultorũ
ſẽperque iuſtorũ. preſciſti ad mortem
eternaz: quorũ diuumeratio nominũ
⁊ meritoꝝ prauoꝝ apud te eſt: qui nu
merũ harene maris dinumeraſti: ⁊ di
menſus es profunduz abyſſi: quos re
liquiſti ĩ iudiciis: quibꝰ omnia coope-
rantur ĩ malũ: ⁊ ipſa etiaz oratio ver-
titur ĩ peccatũ: vt ſi etiã vſque ad ce-
los aſcẽdãt: ⁊ caput eorũ nubes teti-
git: ⁊ iter ſidera celi collocauerint ni-
dũ ſuũ: quaſi ſterquiliniũ ĩ fine pdent̃

De illis qui prius ſunt iuſti ⁊ poſtea
ipii efficiũt: ⁊ ecõuerſo. Cap. xxviii.

Magna eni ſũt hec iudicia tua
dñe deꝰ: iudex iuſtꝰ ⁊ fortis: q
iudicas equitatẽ ⁊ inſcrutabi
lia facis: ⁊ profũda: q̃ cũ cõſidero con
tremiſcũt oĩa oſſa mea: qm̃ nõ ſecurat̃
hõ viuẽs ſuper terraz: vt ſeruiamꝰ ti
bi pie ⁊ caſte cũctis diebꝰ vite noſtre
ĩ timore: ⁊ exultemꝰ tibi cũ tremore:
vt ñ ſit ſeruitiũ ſine timore: neqꝫ gau
diũ ſine tremore: ⁊ nõ glorietur accin
ctus niſi vt diſcinctꝰ: neque glorietur
ante te oĩs caro: ſed paueſcat ⁊ cõtre
miſcat a facie tua: cum ignoret homo
vtruz amore an odio dignus ſit: ſed ĩ
futuruz omnia reſeruantur incerta.
Uidimus eniz de multis dñe: ⁊ audi-
uimꝰ a patribꝰ noſtris: qđ vtique ſine
magno tremore non recolo: ſine mlto
timore ñ ↄfiteor: aſcẽdiſſe ꝑmitꝰ q̃ ẽ vſ
que ad celoſ: ⁊ iter ſidera nidũ ſuũ col
locaſſe. poſtmodũ autez cecidiſſe vſ-
que ad abyſſos: ⁊ aĩas eorũ ĩ maliſ ob
ſtupuiſſe. Uidimuſ ſtellas de celo ceci
diſſe: ab ĩpetu feriẽtis caude dracõis
⁊ eos qui iacebãt ĩ puluere terre a fa
cie ſubleuãtis manꝰ tue: mirabiliter
aſcẽdiſſe. Uidimꝰ viuos morientes: ⁊
mortuos a morte ſurgentes: ⁊ eos qui
ĩter filios dei ãbulant in medio lapi-
dũ ignitorũ: quaſi lutuz ad nihilũ de
fluxiſſe. Uidimus lucez obtenebraſſe
⁊ de tenebris lumen proceſſiſſe: quia
publicani ⁊ meretrices precedũt ico-
las in regno celorũ: filii autẽ regni eii
ciũtur in tenebraſ exteriores. Quare
autez iſta omnia? niſi quia in montẽ
illũ aſcenderũt in quez primus aſcen
dit ãgelus: ⁊ deſcẽdit diabolus. quos
autez prediſtinaſti ipſos ⁊ vocaſti: ⁊ ſã
ctificaſti / ⁊ mũdaſti. vt dignũ habita
culuz ſint tue maieſtatis. cũ quibꝰ ⁊ in
quibꝰ ſũt tibi delicie ſancte ⁊ mũde: ĩ
quibꝰ tu delectaris ⁊ letificas iuuen
tutez eorũ habitans cũ eis ĩ memoria
eoꝝ. Sicut ipſi tẽplũ ſanctũ tuũ ſunt
quod magne dignitatis cõmẽdatio ẽ
hũanitatis noſtre.

Qz anima fide
lis ſit ſanctuariũ dei. Capitulũ. xxix.

Anima eniz quaz creaſti non
de te ſed per verbũ tuũ. non
ex qualibet elemẽtorũ mate
ria ſed ex nihilo. q̃ quidẽ rationalis. in
tellectualis. ſpiritualiſ. ſẽper viuẽs. ſẽ
per in motu. quaz ſignaſti lumine vul
tus tui. ⁊ cõſecraſti virtute lauacri tui
ita facta eſt capax maieſtatis tue. q a
te ſolo ⁊ a nullo alio poſſit ĩpleri. Qñ
aũt te habet plenũ eſt deſideriũ eius.
⁊ iã nihil aliud qđ deſideret̃ exteriꝰ re
ſtat. Dũ aũt aliqđ exteriꝰ deſiderat.
manifeſtũ eſt q te nõ habet interius
quo habito nihil eſt qđ vltra deſideret

Cuz eniz sis sūmuz ⁊ omne bonū:non
habet qđ desideret amplius:sed possi
det omne bonum:ꝙ si non desiderat
omne bonū:restat vt đsideret aliqd qđ
ñ ē oē bonū.ergo nec sūmū bonū:nec
ergo deuz:sed potius creaturaz. Cuz
autez creaturaz desiderat continuaz
famez habet:quia licet qđ desiderat
de creaturis adipiscatur:vacua tamē
remanet:quia nihil est qđ eam imple
at nisi tu ad cuius imaginem est crea
ta. Imples autez tu eos qui nihil ali/
ud desiderãt preter te:⁊ facis eos di/
gnos te:sanctos:beatos:imaculatos:
⁊ amicos dei:qui omnia reputant vt
stercora vt lucrifaciant te solum. Hec
est eniz beatitudo quaz homini contu
listi:hic est honor quo eum inter oēs
creaturas ⁊ sup omnes honorificasti
vt sit admirabile nomen tuum in vni
uersa terra. Ecce domine deus meus
summe omnipotentissime:inueni lo/
cuz vbi tu habitas:quia in anima quã
creasti ad imaginem ⁊ similitudinem
tuam:que te soluz querit ⁊ desiderat:
quia non in illa que te non querit nec
desiderat. Q neque per sensus ex
teriores neque per inferiores inueni
ri potest deus. Capitulum.30.

Ego erraui sicut ouis que pe
rierat:querens te exterius
qui es interius:⁊ multū labo
raui querēs te extra me:⁊ tu habitas
in me:si tamen ego desiderez te. Cir/
cuiui vicos ⁊ plateas ciuitatis huius
mundi:querens te ⁊ non inueni:quia
male querebam foris qui eras intus.
Misi nuncios meos scilicet omnes sē
sus exteriores vt quererez te:⁊ nō in
ueni quia male querebaz. Video enī
lux mea deus qui illuminasti me quia
male te per illos querebam:quia tu
es intus:⁊ tamen ipsi vnde intraueris
nesciuerūt. Naz oculi dicūt:si colora
tus nō fuit per nos nō intrauit. aures
dicūt. si sonitū nō fecit per nos nō trã
siuit. Nasus dicit. si non oluit per me
nō venit. dicit gustus. si nō sapuit per
me nō introiuit. tactus etiaz addit:si
corpulētus nō est nihil me de hac re ī
terroges. Nō ista sūt ī te deus meus:
nō enī speciē corporis:nō decus tpis:
nō cãdorem lucis vel colorez:nō dul/
ciuz melodiarū cantus:⁊ queque dul
ce sonãtia:nō florum ⁊ vnguentorum
vel aromatum odores:non mella vel
manna gustui delectabilia:non cete/
ra que ad tangendum vel amplexan
dum amabilia:nec omnia alia sensibꝰ
his subiecta quero:cum deum meuz
quero. Absit vt ista crediderim deuz
meū:que etiam a brutaliuz sensibus
comprehenduntur. Et tamen cū deū
meuz quero:quero nihilominus quã/
dam lucez super omnem lucem quaz
non capit oculus:quandaz vocez su/
per omnez vocez:quaz non capit au/
ris:quēdã odorē sup oēm odorez quē
ñ naris capit:quēdã dulcorē sup oēm
dulcorez:quez non sapit gustus:quen
daz amplexuz super omnez amplexū
quez tactus nō tãgit exterioris qui/
dez hominis. Ista eniz lux fulget:vbi
locus nō capit:ista vox sonat vbi tem
pus non rapit. Odor iste redolet vbi
flatus nō spargit. Sapor iste sapit vbi
nō ē edacitas:amplexus iste tãgit vbi
nō diuellitur:hic est deus meus ⁊ nō
extimabitur alius ad illum:hoc que/
ro cum deum meuz quero:istud amo
cum deum meum amo. Sero te ama
ui pulchritudo tam antiqua:⁊ tam no
ua. sero te amaui. ⁊ tu ītus eras ⁊ ego
foris ⁊ ibi te querebam ⁊ in ista for/
mosa que fecisti deformis irruebam.
Mecum eras ⁊ tecum non eram. ⁊
ea me tenebant longe a te. que esse
non poterant nisi in te. Circuibaz oīa

querens te τ propter oīa derelinquēs me. Interrogaui terram si esset deus meus. τ dixit mihi ꝙ non. τ omnia q̄ in ea sunt hoc idem confessa sunt. Interrogaui mare τ abyssos τ reptilia que in eis sunt: τ responderunt non sumus deus tu⁹ quere super nos eū. Interrogaui flabilez aerez. τ inquit vniuersus aer cum omnibus incolis suis. fallitur fallitur Anaximenes. nō sum ego deus tuus. Interrogaui celuz solez lunaz τ stellas neque nos sumus deus tu⁹ inquiūt. Et dixi omnibus his qui circunstant fores carnis mee: dicite mihi de deo meo; ꝙ vos non estis deus meus. dicite mihi aliquid de illo. Et exclamauerūt omnes voce grandi ipse fecit nos. Interrogaui proinde mundi molem: dic mihi inquaz si es deus meus an non. Et respondit voce forti non suz inquit ego sed per ipsuz suz ego: quem queris in me ipse fecit me. super me quere qui regit me: qui fecit τ te. Interrogatio creaturaruz profunda est consideratio ipsarum. attestatio ipsaruz de deo meo: quoniam omnia clamant deus noster nos fecit. quoniam vt ait apostolus inuisibilia dei per ea que facta sunt a creatura mundi intellecta conspiciuntur. Et redii ad me τ iterrogaui in me τ aio ad me. Tu quis es: τ respondi mihi homo rationalis τ mortalis. τ incepi discutere quid hoc esset τ dixi. Unde hoc tale animal domine deus meus: vnde nisi abs te. tu enim fecisti me τ non ipse me. Quid tu: tu per quod viuo ego. tu per qđ viuimus τ nos. tu per qđ viuunt omnia. quid tu: Tu domine deus meus verus τ solus omnipotens τ eternus. τ incōprehensibilis. τ immensus qui semper viuis τ nihil moritur in te. inmortalis habitās eternitatez: mirabilis oculis angeloruz: inenarrabilis: īperscrutabilis: τ innominabilis: deus viuus et verus: terribilis τ fortis: nesciens principiuz neque finez: principiuz omniuz atque finis: qui ante primordia seculoruz τ ante omnes seculorū origines tu es deus τ dominus omnium que creasti: τ apud te omniū stabiliuz stāt cause īmutabiles: permanēt origines τ omniuz rationabiliū τ irrationabiliuz atque tēporaliuz sēpiterne viuunt rationes. Dic mihi supplici tuo deus meus: dic misericors misero tuo: dic queso per miseratiōes tuas: vnde hoc tale animal nisi abs te: an quisꝗ sese faciendi erit artifex. an aliunde ꝗꝫ a te trahitur esse τ viuere. nonne tu es summū esse a quo est omne esse. Quicquid eniz est: a te est: quia sine te nihil est. Nonne tu es fons vite: a quo fluit omnis vita. Quicquid enim viuit per te viuit: quia sine te nihil viuit. Tu ergo dn̄e fecisti me: quero quis fecit me: tu domine fecisti: sine quo factuz est nihil. Tu factor meus: ego op⁹ tuū: gratias tibi deus meus per quez viuo ego: τ per quem omnia viuunt: quoniam fecisti me: gratias tibi plasmator meus: quia manus tue fecerūt me τ plasmauerunt me; gratias tibi lux mea quoniaz illuminasti me τ inueni me: vbi inueni me. vbi cognoui me. vbi inueni te. vbi cognoui te. vbi autē cognoui te. vbi illuminasti me: Gratias tibi lux mea qm̄ illuminasti me. Quid ē qđ dixi cognoui te. nōne tu es deus incomprehensibilis τ īmēsus: rex reguz: τ domin⁹ dominantiū qui solus habes īmortalitatez τ lucē habitas inaccessibilez: quā nullus hominū vidit sed nec videre potest. Nōne tu es deus absconditꝰ τ īperscru

tabilis maiestatis:solus tui ipsius ma
ximus cognitor ⁊ mirabilis cōtēpla/
tor. Quis ergo cognouit quez nūquā
vidit? Dixisti eniz per veritatez tuaz
non videbit me homo ⁊ viuet. Dixit
⁊ preco tuꝰ per veritatez tuaz. deum
nemo vidit vnquā. Quis ergo cogno
uit quem nunquaz vidit? Dixit ergo
veritas tua. Nemo nouit filium nisi
pater:neqꝫ patrez quis nouit nisi filiꝰ
Sola trinitas tuā soli sibi integre no/
ta est:q̄ exuperat omnē sensuz. Quid
est ergo qđ dixit homo vanitati simi/
lis quia cognouit te? Quis cognouit
te nisi tu te? Tu quippe deꝰ omnipo/
tēs superlaudabilis ⁊ supergloriosus
⁊ superexaltatꝰ ⁊ altissimꝰ ⁊ superes
sentialis in sanctissimis ⁊ diuinissimis
eloquijs nominaris:quoniā super oēz
essentiaz intelligibilez:siue intellectu
alez atque sensibilez ⁊ super omne no
men qđ nominatur non soluz in hoc se
culo sed etiaz in futuro:superessentia
liter ⁊ superintelligibiliter esse digno
sceris:quoniā superessentiali ⁊ occul
ta diuinitate super omnē rationez:in
tellectū:⁊ essentiaz: inaccessibiliter ⁊
imperscrutabilit̄ habitas ī te ipso. vbi
lux inaccessibilis ⁊ lumē imperscruta
bile:⁊ incōprehensibile. ⁊ inenarrabi/
le. ad qđ non attingit aliqđ lumē quo
niaz incontēplabile ⁊ iuisibile ⁊ super
rationale ⁊ superintelligibile ⁊ super
inaccessibile. ⁊ superīcommutabile ⁊
superincōmunicabile creditur:qđ nul
lus vnqꝫ angelorū vel hominū vidit
nec videre potest. Hoc est celū tuum
dn̄e:celū celans superarcanū. superi/
telligibile superrationale ⁊ superessē
tiale:lumen de quo dicitur celuz celi
dn̄o:celū celi cui terra est omne celū
quia supermirabiliter:exaltatū est su
per omne celū:ad qđ etiā terra est ce
lū empyreū. hoc eniz est celū celi dn̄o

q: nulli nisi dn̄o ad qđ nemo ascendit
nisi qui de celo descendit:q: nemo no
uit patrez nisi filiꝰ ⁊ eorū spiritꝰ:⁊ ne/
mo nouit filiū nisi pater ⁊ eorū spiritꝰ
Soli qdem tibi trinitas integre nota
es:trinitas sancta. trinitas supermira
bilis ⁊ superīenarrabilis ⁊ superīscru
tabilis ⁊ superinaccessibilis. superin/
cōprehēsibilis superintelligibilis super
essētialis superessētialiter exuperans
omnē sensū. omnē rationē:omnē itel
lectū:omnē itelligētiā:omnē essētiaz
supercelestiū animorū:quā neqꝫ dice
re neqꝫ cogitare neqꝫ itelligere neqꝫ
cognoscere possibile est etiā oculis an
gelorū. Unde ergo cognoui te dn̄e dē/
us altissime super omne celū quē neqꝫ
cherubin perfecte cognoscūt. neqꝫ se/
raphin:sed alis cōtēplationū suarū ve
latur facies sedēti super soliū excelsū
⁊ eleuatū:clamātes ⁊ dicētes. Sāctꝰ
sanctꝰ. sāctꝰ. dn̄s deꝰ exercituū. plena
est oīs terra gloria tua. Expauit pro/
pheta. ⁊ dixit. veh mihi q: tacui:q: vir
pollutꝰ labijs ego sū:⁊ expauit cor me
uz ⁊ dixi: veh mihi q: non tacui q: vir
pollutꝰ labijs ego sū sed dixi. cognoui
te:verū tamē dn̄e veh tacētibꝰ de te
quoniā loquaces muti fiūt sine te. Et
ego dn̄e deꝰ meꝰ nō tacebo qm̄ fecisti
me:⁊ illuminasti me ⁊ īueni me:⁊ co/
gnoui te quoniā illuminasti me: Sed
q̄liter cognoui te? cognoui te ī te. Co/
gnoui te nō sicut tibi es. sed cognoui
te sicut mihi es:⁊ nō sine te sed ī te: q:
tu es lux q̄ illumiasti me. Sicut enī ti
bi es. soli tibi cognitꝰ es. sicut mihi es
secūdū gratiā tuā ⁊ mihi cognitꝰ es:
sed qd mihi es? Dic mihi misericors fa
mulo tuo misero:dic mihi per misera/
tiōes tuas qd mihi es? Dic aīe mee sa
lus tua ego sū:noli abscōdere a me fa
ciē tuā ne moriar vt eam videaz. Si/
ne me loq apud misericordiā tuā:me

terram ꝛ cinerem. sine me loqui apud
misericordiā tuā: quoniā misericordia
tua magna est sup me. loquar eni ad
deū meū cū sim puluis ꝛ cinis. Dic mi
hi supplici tuo: dic misericors misero
tuo. Dic per miſatões tuas q mihi es
ꝛ itonasti desup voce grādi i iteriorē
aurē cordis mei: ꝛ rupisti surditatem
meā: ꝛ audiui vocē tuā: ꝛ illuminasti
cecitatez meā: ꝛ vidi lucez tuaz: ꝛ co/
gnoui quoniā deus meus es tu: ꝓpte
rea dixi ꝙ cognoui te. Cognoui eniz
te quoniā deus meus es tu. Cogno/
ui te solū veꝝ deū: ꝛ quē misisti iesuz
christū. Erat eniz tēpus quando non
cognoscebā te: veh tēpori illi quando
non cognoscebam te. veh cecitati illi
quando non videbā te: veh surditati
illi quando non audiebā te. Cecus ꝛ
surdus per formosa que fecisti defor
mis irruebā. Et mecuz eras ꝛ tecum
non erā ꝛ ea me tenebant longe a te
que non essent nisi essent in te. Illumi
nasti me lux mūdi: ꝛ vidi te ꝛ amaui te
Nemo quippe te amat nisi qui te vi/
det: ꝛ nemo te videt nisi qui te amat.
Sero te amaui pulchritudo tā ātiqua
sero te amaui: veh tēpori illi quando
non amaui te. Gratias tibi lux mea q̄
illuminasti me ꝛ cognoui te. Qualiter
cognoui te? cognoui te solū deuz vi/
uuz ꝛ veruz creatorez meuz: cognoui
te creatorez celi ꝛ terre visibiliū omni
um ꝛ inuisibiliū: deuz veruz omnipo
tentez imortalez: ꝛ inuisibilez: incircū
scriptibilez: interminabilez: eternum:
inaccessibilez: incōprehensibilez: iper
scrutabilem incōmutabilez: imensum
infinituz: principiuz omniuz visibiliū
ꝛ inuisibiliuz creaturarum: per quem
omnia facta sunt: per quez cuncta sub
sistunt elementa. Cui⁹ maiestas sicut
principiū nunꝗ habuit sic nec desinet
in eternuz. Cognoui te vnum solum
veruz deuz eternuz deuz patrez ꝛ fi
liuz ꝛ spirituz sanctū: tres quidez per
sonas sed vnaz essentiaz: omnino sim/
plicez: indiuisaque naturā. ꝛ patrem a
nullo. filiuz a patre solo: ꝛ spiritum
sanctum pariter ab utroque: absque
initio semper: ꝛ sine fine deū trinuz: ꝛ
unū solū: ꝛ uerum deum omnipoten
tez unū uniuersorū principiū creato
rem omnium uisibilium: ꝛ inuisibiliū
spiritualium: ꝛ temporalium qui tua
omnipotenti uirtute simul ab initio
temporis utranque de nihilo condi/
disti creaturā spūalē: ꝛ corporalē: an
gelicam uidelicet ac deinde humanā
quasi cōmunem ex corpore: ꝛ spiritu
constitutam. Cognoui te: ꝛ confiteor
te deum patrem ingenitū te filium a
patre genitum: te spiritum sactum pa
raclitum necꝫ genitū necꝫ ingenitū
sanctam ꝛ indiuiduam trinitatez i tri
bus coequalibus personis consubstā
tialib⁹: ꝛ coeternis: trinitatem in vni
tate: ꝛ vnitatez in trinitate: corde cre
dens ad iusticiaz: ꝛ ore confitēs ad sa
lutez. Cognoui te veruz deum ꝛ do/
minuz iesuz christuz filiuz dei vnige/
nituz: creatorez: saluatorez ꝛ redem/
ptorez meuz: ꝛ totius humani generis
quē confiteor ex patre genitum ante
secula deum de deo: lumen de lumi/
ne: deum verum de deo vero: non fa
ctum sed genitum consubstantialem
ꝛ coeternū patri ꝛ spiritui sancto: per
quez omnia facta sunt a principio: fir
miter credens ꝛ veraciter confitens
te deum vnigenitum iesum christum
propter salutem hominum a tota tri/
nitate cōmuniter icarnatū ex maria
perpetua virgine: spiritus sancti co/
opatiōe cōceptū: veꝝ hoīez factū ex
aīa ratiōali ꝛ hūana carne subsistētē

Qui cũ secũdũ diuinitatem vnigeni tus dei ĩpassibilis sis pariter ꝛ ĩmortalis propter nimiã dilectionẽ tuaȝ qua dilexisti nos: idẽ ipse dei filius secũdũ humanitatem factus es passibilis et mortalis. Qui propter salutẽ humani generis vnice fili dei in ligno crucis pati voluisti: passionẽ ꝛ mortẽ: vt nos a morte perpetua liberares: atqꝫ ad inferos vbi sedebant in tenebris patres nostri. auctor luminis descendisti. ꝛ die tertia gloriosus victor ab inferis ad superos resurrexisti. resumens sacrum corpus quod peccatis nostris mortuum iacuerat in sepulchro: ꝛ viuificans secundum scripturas die tertia. vt ipsuȝ i patris dextera collocares. Assumpta nãqꝫ tecũ ex inferis captiuitate quã captiuauerat antiquus humani generis inimicus. verus dei filiꝰ cũ nostre carnis substãtia. idest cum aĩa ꝛ carne humana ex virgine gloriosa assumpta. super oẽs celos ascẽdisti trãscẽdẽs ordines angelorũ: vbi sedes ad dexterã dei patris. vbi est spiritus vite ꝛ lumẽ inaccessibile. ꝛ pax dei que exuperat oẽȝ sensuȝ. Ibi te deũ verꝫ ꝛ hominẽ iesuȝ xp̃ȝ adoramꝰ ꝛ credimꝰ. ꝯfitẽtes te patreȝ habere deũ. Indeqꝫ te venturũ iudiceȝ in fine seculi expectamus. vt iudices viuos ꝛ mortuos: et reddas oibus bonis ꝛ malis secũdum opera sua: que operati sunt in hac vita. vel p̃miũ vel suppliciũ. ꝓut vnusquisque dignus fuerit rege vel erũna. Resurgẽt. n. i illa die a voce ṽtutis tue oẽs homines. quotquot humanaȝ animã acceperunt in carne sua. quã hic habuerunt. vbi totus homo pro meritis vel gloriam suscipiat vel gehẽnã. Tu es ipse vita ꝛ resurrectio nostra quẽ saluatorẽ expectamus dominum iesuȝ christũ: qui reformabit corpus humanitatis nostre configuratuȝ corpori claritatis sue. Cognoui te deũ verũ ꝛ vnũ spiritũ sanctũ patris ꝛ filii ab vtroqꝫ pariter procedentẽ. cõsubstantialẽ ꝛ coeternũ patri ꝛ filio. paraclytũ ꝛ aduocatũ nostrum. qui super eundẽ deũ ꝛ dñȝ nostrũ iesuȝ christũ in colũbe specie descendisti: et super apostolos in liguis igneis apparuisti Qui oẽs sanctos dei ꝛ electos dei a principio tue gratie munere docuisti: ꝛ ora prophetaꝝ vt enarrarent mirabilia regni dei aperuisti: qui ab omnibus sanctis dei cum patre ꝛ filio simul adoraris et glorificaris: inter quos ꝛ ego filius ancille tue toto corde meo glorifico nomen tuũ: quoniã illuminasti me. Tu eniȝ es vera lux: lumẽ veridicũ: ignis dei: ꝛ magister spirituũ: qui vnctione tua doces nos ꝛ omnẽ veritatẽ spiritus veritatis: sine quo ĩpossibile ẽ placere deo: quoniã tu ipse deus es ex deo: ꝛ lux de luce procedens a patre luminũ ineffabiliter: ꝛ a suo filio domino nostro iesu christo: quibus consubstantialis et coequalis ꝛ coeternus existens ĩ vnius trinitatis essentia superessentialiter ꝛ gloriaris ꝛ regnas. Cognoui te vnũ deũ viuũ ꝛ verũ patrẽ ꝛ filiũ ꝛ spiritũ sanctũ: trinũ quidẽ ĩ personis sed vnũ ĩ essentia: quẽ cõfiteor: adoro ꝛ glĩfico toto corde meo: verꝫ deũ solũ sanctũ ĩmortalẽ inuisibilẽ: incõmutabilẽ: inaccessibileȝ: ĩperscrutabilẽ. vnũ lumen: vnũ solẽ: vnũ panẽ: vnã vitã: vnũ bonũ: vnũ principiũ: vnuȝ finẽ: vnũ creatorem celi ꝛ terre: per quẽ omnia viuũt: per quẽ omnia subsistunt: per quẽ omnia gubernantur: regũtur: ꝛ viuificãtur que ĩ celis sunt ꝛ que ĩ terris: ꝛ que sub terra: preter

quē nō est deus in celo ⁊ ī terra. Sic cognoui te cognitor meus: sic cognoui te: cognoui te per fidē tuā quā īspirasti mihi lux mea lumen oculorum meoꝝ dn̄e deus meꝰ spes oīum finiū terre: gaudiū letificās iuuētutē meā ⁊ bonū sustentans senectutē meaȝ. In te eniȝ dn̄e iubilant omnia ossa mea dicentia. dn̄e quis similis tibi in diis: dn̄e nō quē fecit manus hominis. sed q fecisti manus hominū. Simulacra gentiū argentū ⁊ auꝝ opera manuū hominū. Non sic operator hoīuȝ oēs dii gentiū demonia: dn̄s autē celos fecit: dn̄s ipse est deus. Dii qui non fecerunt celū ⁊ terrā pereant de celo ⁊ de terra deus qui creauit celum et terrā: celū celi ⁊ terra benedicant eū Quis similis tibi etiam in diis dn̄e: quis similis tibi in magnificentiis: in sanctitate: terribilis atq laudabilis ⁊ faciens mirabilia: Sero te cognoui lumen veꝝ: sero te cognoui. Erat. n. nubes magna ⁊ tenebrosa ante oculos vanitatis mee: ita vt videre non possem solē iusticie ⁊ lumē veritatis Inuoluebar in tenebris filius tenebrarū: tenebras amabaȝ quia lumen non cognoscebā. Cecus erā: cecitatē amabā: ⁊ ad tenebras per tenebras ambulabā. quis inde me eduxit vbi erā homo cecus in tenebris ⁊ vmbra mortis: qs accepit manū meā vt ide educerer: qs ē ille illuminator meꝰ: Non eniȝ querebā eū ⁊ ipse quesiuit me: non inuocabā cuȝ ⁊ ipse vocauit me. quis est ille. Tu es dn̄e deus meus misericors ⁊ miserator. pater misericordiaꝝ ⁊ deus totius consolationis: tu sancte dn̄e deus meus: quem ꝯfiteor toto corde meo gratias agēs nomini tuo. Non te querebaȝ tu me quesiuisti: nō te īuocabā: tu me vocasti. Uocasti eniȝ me nomine tuo: intonasti desuper voce grandi in interioreȝ aurē cordis mei: Fiat lux. ⁊ facta est lux: ⁊ decessit nubes magna et liquefacta est nubes tenebrosa: que operuerat oculos meos: ⁊ vidi luceȝ tuā: ⁊ cognoui vocē tuā ⁊ dixi. Uere dn̄e tu es deus meus ⁊ eduxisti me de tenebris ⁊ vmbra mortis: ⁊ vocasti me in admirabile lumē tuū ⁊ ecce video. Gratias tibi illuminator meꝰ: ⁊ ꝯuersus sum ⁊ vidi tenebras ī quibus fuerā: ⁊ abissuȝ tenebrosaȝ ī qua iacuerā. ⁊ ꝯtremui: ⁊ expaui: ⁊ dixi. Ueh veh tenebris meis ī quibꝰ iacui Ueh veh cecitati illi in qua videre non poterā lumen celi. Ueh preterite ignorātie quādo nō cognoscebā te dn̄e. Gratias tibi illuminator ⁊ liberator meus quoniā illuminasti me ⁊ cognoui te. Sero cognoui te veritas antiqua: sero te cognoui veritas eterna: ⁊ tu eras ī lumīe: ⁊ ego ī tenebris ⁊ ñ cognoscebā te: q̄ illūiari nō poterā sine te: ⁊ nō est lux extra te. Scē sanctoruȝ deus inextimabilis maiestatis. ⁊ deus deorū ⁊ dominꝰ dominoꝝ mirabilis inenarrabilis inexcogitabilis: quē tremunt in celo angelice potestates: quē adorant dominationes ⁊ troni: ⁊ omnes virtutes pauēt a ꝯspectu tuo cuiꝰ potētie ⁊ sapiētie non est numerus: qui fundasti mundū super nihilum: ⁊ mare colligasti in aere quasi ī vtre: omnipotentissime fortissime deus spirituū vniuerse carnis a cuius conspectu fugit celum ⁊ terra: ⁊ ad cuius nutuȝ omnia se subiiciunt elementa: te adorant ⁊ glorificant te omnes creature tue. Et ego filius ancille tue per fideȝ tuaȝ flecto ceruiceȝ cordis mei sub pedibꝰ maiestatis tue: gratias agens quoniaȝ dignatus es

per tuaz misericordiaz illuminare me Lumen veruz: lumen sanctuz lumē delectabile: lumen admirabile: lumē superlaudabile: qui illuminas oculos angelorū. Ecce video: gratias ago. Ecce video lumē celi interlucet ocu lis mētis mee radius desuper a facie luminis tui: ꝛ letificat oīa ossa mea O si perficerētur in me. Auge que so luminis auctor. Auge queso quod interlucet in me. Dilatetur obsecro dilatetur: ex te quid est hoc quod sen tio? quis est ignis q calefacit cor meū que est lux que irradiat cor meū? O ignis qui semper ardes ꝛ nūq̄ extin gueris: accende me. O lux que semp luces: ꝛ non extingueris illumina me O vtinā arderē ex te. Ignis sancte q̄ dulciter ardes: q̄ secrete luces: q̄ desideranter aduris: Veh his qui non ardent ex te: veh illis qui no illu minant ex te: O lumen veridicū illu minans omnē mūdū: cuius lux iplet mundū. Veh cecis oculis qui te non vident sol illuminans celū ꝛ terram. Veh caligantibus oculis qui te vide re non possunt. veh auertētibus ocu los vt nō videāt vanitatē. Nequeunt eniz oculi assueti tenebris: summe ve ritatis radios intueri. nec sciūt de lu mine aliquid extimare: quoꝝ est in te nebris habitatio. Tenebras vident: tenebras diligūt: tenebras approbāt de tenebris eūtes i tenebras: nesciūt vbi corruant. Miseri nesciunt quid amittāt: ꝛ miseriores vtiq̄ qui sciūt quod amittūt: qui cadūt apertis ocu lis ꝛ descendūt in infernum: viuētes. O lux beatissima que non nisi a pur gatissimis oculis videri potes. Bea ti mūdo corde quoniā ipsi deū vide būt. Munda me mūdās virtus: mū da oculos meos: vt sanis oculis te cō tēpler: quē nō nisi sani oculi ītuētur Aufer squamas caliginis antique ra dio tue illuminationis. splēdor iacces sibilis: vt te videre valeā irreuerbe ratis obtutibus ꝛ ī lumine tuo videā lumē. Gratias tibi lux mea. Ecce vi deo. Dilatet obsecro visus meus dn̄e ex te. Reuela oculos meos vt ꝯside rē mirabilia de lege tua qui es mira bilis ī sanctis tuis: gratias tibi lumen meū. Ecce video. video: sed per spe culū ī enigmate. Sed quādo facie ad faciē? qn̄ veniet dies leticie ꝛ exulta tionis ī qua igrediar ī locū taberna culi admirabilis vsq̄ ad domū dei: vt videam videntem me facie ad fa ciem: et satietur desiderium meum.

De desiderio ꝛ siti eius in eum.

Quēadmodū desiderat cer nus ad fōtes aquaꝝ ita de siderat aīa mea ad te deus. Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuuz quādo veniā ꝛ apparebo ante faciē dei? O fons vite: vena aquaꝝ viuē tiū: quādo veniaz ad aquas dulcedi nis tue? d terra deserta īuia ꝛ īaquo sa vt videā virtutē tuā: ꝛ gliā tuā: ꝛ sa tiē ex aq̄s misericordie tue sitiz meā? Sitio dn̄e fōs vite: satia me: sitio dn̄e sitio deū viuum. O quando veniā ꝛ apparebo dn̄e ante faciē tuaz: putas ne videbo diē illā diē iquā iocūdita tis ꝛ leticie: diē quā fecit dn̄s vt exul temus ꝛ letemur in ea. O dies pre clara nesciēs vespeꝝ: nō habēs occa suz: ī qua audiā vocē laudis: vocem exultatōis ꝛ ꝯfessionis: itra ī gaudiū dn̄i tui: itra ī gaudiū sempiternū: ī do mū dn̄i dei tui: vbi sūt magna ꝛ īscru tabilia: ꝛ mirabilia quoꝝ nō ē nume rus. Intra ī gaudiū sine tristitia quod ꝯtinet eternā letitiā vbi erit omne bo nū: ꝛ nō erit aliquod malum: vbi erit

quicquid voles: vbi erit vita vitalis
dulcis ꝛ amabilis: sempꝙ memora/
bilis: vbi nō erit hostis ipugnās: nec
vlla illecebra sed summa ꝛ certa secu
ritas: secura trāquillitas: traquillitas
ꝛ trāquilla iocūditas: iocūditas ꝛ io/
cūda felicitas: felicitas ꝛ felix eterni
tas: eternitas ꝛ eterna beatitudo: bti
tudo ꝛ beata trinitas: trinitas ꝛ trini/
tatis vnitas. vnitas ꝛ vnitatis deitas.
deitas ꝛ deitatis beata visio: que est
gaudiū dñi dei mei. O gaudiū super
gaudiū: vincens omne gaudiū: extra
qđ nō est gaudiū: quādo itrabo i te vt
videā deū meū q habitat i te. Ibo ꝛ
videbo visionē hāc grādē: quid ē qđ
me detinet. Heu me q2 icolatus me
us ꝓlōgatus est: heu me quādiu dice
tur mihi vbi est deus tuus? quādiu
dicetur expecta expecta? et nūc que
est expectatio mea? nōne dñs deus
meus? Saluatorē expectamus dñz
nostrū iesuz xp̄z qui reformabit cor/
pus humilitatis nostre: ↄfiguratū cor
pori claritatis sue. Expectamus dñz
quādo reuertať a nuptiis vt īducat
nos ad suas nuptias? Ueni dñe ꝛ no
li tardare. Ueni dñe iesu: veni visita
re nos i pace: veni ꝛ educ vinctū hūc
de carcere. letemur corā te corde pfe
cto. Ueni saluator noster: veni desi/
deratus a cūctis gētibus: ostēde fa/
ciē tuā ꝛ salui erimus. Ueni lux mea
redēptor meus: educ de carcere aīaz
meā ad cōfitēdū nomini sancto tuo:
quamdiu miser iactabor in fluctibus
mortalitatis mee: clamans ad te dñe
ꝛ non exaudis? Audi clamantem de
hoc mari magno ꝛ educ me ad portū
felicitatis eterne. Felices qui de pe/
riculo maris hui⁹ educti ad te deum
portū tutissimū peruenire meruere.
O vere felices qui đ pelago ad litt⁹
de exilio ad patriā: de carcere ap pa/
latiū peruenerunt: optata iā felici io/
cūditate adepti: iaz quiete beati: qui
ad brauiū illud perpetue glorie quod
hic per multas tribulatōes quesierūt
letātur i perpetuuz. O vere beati. o
terꝙ quaterꝙ beati: q iā omniū ma/
loꝝ exuti: securi iā de sua imarcesci/
bili gloria ad regnū decoris perueni
re meruerūt. O eťnū regnū: regnū
omniū seculoꝝ vbi lumē ideficiēs: ꝛ
pax dei que exuperat omnē sensū. in
qua scōꝝ aīe requiescūt: ꝛ leticia sem
piterna super capita ipsoꝝ gaudiū ꝛ
exultationem obtinebūt: ꝛ fugiet do
lor ꝛ gemitus. O q̄ꝫ gloriosum est re
gnū i quo tecuz dñe regnant omnes
sancti amicti lumine sicut vestimēto
habētes i capite suo coronā de lapide
precioso. O regnū beatitudinis eter
ne: vbi tu domīe spes sanctorū et di/
adema glorie: facie ad faciez videris
a sanctis letificans eos vndiqꝫ i pace
tua. que exuperat omnē sensuz: Ibi
gaudiū infinitum: leticia sine tristicia
salus sine dolore vita sine labore. lux
sine tenebris. vita sine morte: omne
bonum sine omni malo: vbi iuuētus
nunquam senescit: vbi vita terminū
nescit. vbi decor nunquam pallescit.
vbi amor nunquam tepescit: vbi sani
tas nūꝙ marcescit. vbi gaudiū nūꝙ
decrescit: vbi nullus dolor sentitur:
vbi gemitus nunquam auditur: vbi
triste nihil videtur: vbi leticia semper
habetur. vbi malum nullum timetur
quoniam ibi summum bonum possi/
detur: quod est videre semper faciez
dñi virtutū. Felices igiť q de naufra
ga vita p̄sēti ad tāta gaudia iā pueni
re meruerūt. infelices heu nos ꝛ mise
ri q p hui⁹ maris magni fluct⁹: pcello
sasꝙ voragies: nauē trahim⁹: ignorā

tes an ad portū salutis peruenire va/
leamus. Infelices inqꝫ quorū est vita
in exilio: via in periculo: finis in du/
bio: nesciētes finē nostrū: quia omnia
in futurū reseruantur incerta: adhuc
in pelagi fluctibus versamur suspirā
tes ad te portū maris.

De vita eterna. Capitulum.

Patria nostra: patria secura
a longe te videmus. Ab hoc
mari te salutamꝰ: ab hac val
le ad te suspiramus: ⁊ nitimur cuz la
chrymis si quomodo ad te perueniam
mus. Spes humani generis christe d
us de deo refugiū nostrum ⁊ virtus:
cuius lumen a longe inter caliginosas
nebulas super maris procellas quasi
stelle maris radius: oculos nostros ir
radiat vt dirigamur ad portū. Guber
na nauez nostram tua dextra: clauis
crucis tue: ne pereamus in fluctibus:
ne nos demergat tēpestas aque: neqꝫ
absorbeat nos profundū sed virtute
crucis tue trahe nos ab hoc pelago ad
te solamen vnicū nostrū. quez a lon/
ge quasi stellaz matutinaz ⁊ solez iusti
cie vix lachrymantibus oculis in lit/
tore celestis patrie nos expectantē vi
demꝰ. En ad te clamamꝰ redēpti tui:
sed ⁊ nūc exules tui quos precioso san
guine redemisti exaudi nos deus salu
taris noster: spes oīuz finiū terre: ⁊ in
mari lōge: i mari turbulēto versamur
tu i littore stās aspicis pericula nostra
saluos nos fac propter nomē tuū. Da
nobis dn̄e īter syllā ⁊ carybdin ita te
nere mediū: vt vtroque periculo cui
tato: salua naue ⁊ mercibꝰ securi per/
ueniamꝰ ad portuz.

Itez de vita eterna. Capitulum.

CUm ergo peruenerimus ad
te sapiētie fontez: ad te lumē
indeficiens ad lucez inextin/
guibilez. vt te nō iā per speculū i enig
mate: sed facie ad faciem videamus.
tūc satiabit̄ i bonis desideriū nostruz
qꝛ nihil erit exterius qđ desideret̄ nisi
tu dn̄e sūmū bonuz qui eris premiuz
beatoruz. ⁊ diadema decoris eoruz: ⁊
leticia sēpiterna super capita eorū: pa
cificans eos intus ⁊ extra in pace tua
que exuperat omnez sensuz. Ibi vide
bimꝰ: amabimus ⁊ laudabimus. Ui/
debimꝰ in lumine tuo lumen tuū: quo
niaz apud te est fons vite ⁊ in lumine
tuo videbimꝰ lumen. Quale autē lu
men? lumē īmensuz: lumen incorpore
uz incorruptibile: incōprehensibile: lu
men indeficiens: lumen inextinguibi
le: lumen inaccessibile: lumen increa/
tuz: lumen veridicū. qđ illuminat ocu
los angelorū: qđ letificat iuuentutez
sanctoruz: qđ est lumen luminū ⁊ fōs
vite: qđ es tu dn̄e deus meus. Tu es
quippe lumen i cuiꝰ lumine videbimꝰ
lumen: te scilicet in te: in splendorē vul
tus tui: quoniaz te videbimꝰ facie ad
faciez. Quid est videre facie ad faciē
nisi qđ ait apostolus. cognoscere sicut
⁊ cognitus suz. cognoscere veritatez
tuaz ⁊ gloriaz tuā. hoc est cognoscere
faciē tuā. Cognoscere patris potētiaz
filii sapiētiā spiritꝰ sancti clemētiā. ipsi
us sūme trinitatis vnaz ⁊ indiuiduaz
essentiaz. videre enim faciē dei viui.
hoc est sumū bonū. gaudiū angelorū
atque omniuz sanctoruz. premiū vite
eterne. gloria spirituū: leticia sēpiter
na. corona decoris. brauiū felicitatis
requies opulenta. Pulchritudo pacis
intimum ⁊ externum gaudium. para
disus dei hierusalez celestis. vita bea
ta. plenitudo beatitudinis. gaudium
eternitatis. pax dei que exuperat oēz
sensū hec ē plena beatitudo ⁊ tota glo
rificatio hominis videre faciē dei sui

videre qui fecit celum et terram:qui fecit eum:qui saluauit eum:⁊ qui glorificauit euz:Uidebit eum cognoscēdo.amabit diligendo: laudabit possidendo. Ipse eniz erit hereditas populi sui:populi sanctorum:populi quem redemit. Ipse possessio felicitatis eorum.ipse premiuz et merces expectationis. Ero inꝗ merces tua magna nimis. Magnū enim magna decent Uere domine magnus es tu nimis super omnes deos.⁊ merces tua magna nimis. Nec enim magnus es tu et parua merces tua:sed vt magnus es tu.magna merces tua. quoniam non aliud es tu.⁊ aliud merces tua. Sed tu ipse magnus nimis. tuipse merces magna nimis.tuipse coronator es ⁊ corona:tu ipse promissor es ⁊ promissio:tu remunerator ⁊ munus. tu premiator et premium felicitatis eterne. Tu ergo coronator es ⁊ corona deus meus et diadema spei que ornata est gloria:lumen letificās:lux renouans:decor adornans:spes mea magna:desiderium cordis sanctoruz et desideratus coruz. Uisio ergo tua tota merces est:totum premium ⁊ totum gaudiū quod expectamus. Hec est enim vita eterna. Hec est inꝗ sapientia tua:hec est vita eterna. vt cognoscant te solum verum deuz ⁊ quē misisti iesum christum. Cum igitur videbimus te solum deum:deuz verū: deum viuum omnipotentem inuisibilem:incircunscriptibilem:incomprehensibilem:⁊ filium tuum vnigenitum:consubstantialem ⁊ coeternū: tibi dominū iesum christum:quez pro salute nostra misisti in mundum in virtute spiritus sancti:trinuz in personis vnum in essentia:deum sanctum:solum extra quez non est deus:tunc habebimus quod querimus:vitaz eternam:gloriam sempiternam:quaz preparasti diligentibus te:quam abscondisti timentibus te:quam daturus es querentibus te:querentibus faciem tuam semper. Et tu deus meus formator meus ex vtero matris mee:q̄ me recommendauit manui tue. non me permittas amplius ex vno distrahi in multa:sed collige me de exterioribus ad me:de me ad te. vt dicat tibi semper cor meum.exquisiuit te facies mea faciem tuam domine requiram:faciem domini virtutum:in qua sola consistit tota gloria sempiterna sanctorum. Quam quidem videre vita eterna est:et gloria sempiterna iustorum. Letetur ergo cor meum vt timeat nomen tuum.letetur cor querētium dominum. Sed multo magis cor inuenientium. Si enim leticia est in querendo:qualis erit etiam in īueniendo? Queram ergo semper ardēter:⁊ indesinenter faciem tuam. Si quomodo tandez aperiatur mihi ostium ⁊ porta iustitie:vt intrem in gaudium domini mei hec porta domini: iusti ingredientur per eam.

Orō ad scāz trinitatē. Cap. xxxviij.

Tres coequales et coeterne persone:deus vnus et verus.pater ⁊ filius et spiritus sanctus:qui solus habitas eternitatē et lucem inaccessibilem. Qui fundasti terram in potentia tua:et regis orbem prudentia tua. Sanctus. sanct⁹. sanctus dominus deus sabaoth:terribilis et fortis:iustus et misericors: admirabilis:laudabilis: amabilis. Unus deus:tres persone:vna essentia potentia:sapientia bonitas. Una ⁊ īdiuisa trinitas. Aperi mihi clamanti portas iusticie et ingressus ī eas cō

fitebor domino. En ad ostium tuum sum paterfamilias mendicus pulso: Jube aperiri pulsanti. qui dixisti. pulsate et aperietur vobis. Pulsant enĩ ad ostium tuum: pater misericordissime desideria rugientium precordiorum meorum: et clamores lacrimarũ oculorum meorum. Ante te est omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus. Et tu domine ne auertas faciem tuam amplius a me. nec dclines ĩ ira a ßuo tuo. Pater misericordiarum audi eiulatum pupilli tui: et porrige manum tuam optimam adiutricem. vt retrahat me de profundis aquarum et de lacu miserie ⁊ de luto fecis: ne peream vidente misericordia oculorum tuorum. aspiciente clementia viscerum tuorum. sed euadam ad te dominum deum meum: vt videam diuitias regni tui et intuear faciem tuam semper. ⁊ laudem dicam nomini tuo domine qui facis mirabilia. qui cor meum letum facis memoria tua. Qui illuminas iuuẽtutẽ meã ne despicias senectutẽ meam. sed iubilare facias ossa mea. ⁊ reuiuiscere facias vt aquile canos meos.

Finis. Soliloquiorum Diui Augustini Episcopi Hipponensis.

Diui Augustini episcopi Hipponensis Manuale de verbo dei: quo sopita celestis dsiderii memoria renouet.

QUoniam in medio laqueorum positi sumus facile a celesti desiderio frigescim⁹. Quapropter assiduo indigemus munimento: vt expergefacti ad deum nostrum verum ⁊ summum bonum cum defluimus recurramus. Idcirco non presumptionis temeritate sed magna dei mei dilectione: huic opusculo ad laudez eius operam dedi: vt ex elegãtioribus dictis sanctorum patrum: breue et manuale verbum de deo meo mecum semper haberem. ex cuius lectionis igne quotiens tepesco in eius accendar amorem. Nunc adesto mihi deus meus quem quero: quem diligo: quẽ corde et ore et qua valeo virtute laudo atq; adoro. Mens mea deuota tibi: tuo amore succensa: tibi suspirans tibi inhians: te solum videre desiderans: nihil habet dulce nisi de te loqui: de te audire. de te scribere: de te conferre: tuã gloriaz frequenter sub corde reuoluere: vt tua suauis memoria sit ĩter hos turbines aliqua repausatio mea. Te ergo inuoco desideratissime: ad te clamo clamore magno: in toto corde meo: et cum te inuoco. vtiq; in me ipsum voco: vtiq; inuoco: quoniam omnino non esse nisi tu esses in me: et nisi ego essem in te non esses in me. Jn me es quando in memoria mea manes: ex quo cognoui te: et in ea inuenio te cum reminiscor tui: et delector in te: et de te: ex quo omnia: per quem omnia: et ĩ quo omnia.

De mirabili essentia dei.

TU domine: celum et terram imples: omnia portans sine onere: omnia implens sine ĩclusione: semper agens semper quietus: colligens et non egens: querens cũ nihil desit tibi: amans nec estuãs. zelans et securus es: penitet te et nõ doles: irasceris ⁊ tranquillus es: opera mutas sed non mutas consilium: Recipis q̃ inuenis et nunquam amisisti. Nunquam inops et gaudes lucris: nunquam auarus vsuras exigis Supererogas cui nõ debes: vel sem

perogatur tibi vt debeas: ꝛ quis ha bet quicquam non tuum? Reddis debita nulli debens: donas debita ni hil perdēs. Qui vbiqꝫ es et vbiqꝫ to/ tus: qui sentiri potes: videri non po/ tes: qui nusquam dees: et tamen ab iniquorum cogitationibus longe es: qui nec ibi dees vbi lōge es: quia vbi non es per gratiam ades per vindi/ ctam. Qui vbiqꝫ es et vix inueniri po tes. Quem stantem sequimur et ap/ prehendere vix valemus. Qui tenes omnia: qui imples omnia: circumple/ cteris omnia: superexcedis omnia: su stines omnia: qui corda fidelium do/ ces sine strepitu verborum: qui lo/ cis non distenderis: nec temporibus variaris: nec habes accessus et reces sus: qui habitas lucem inaccessibilē quam nullus hominum vidit nec vi/ dere potest In te manens. In te quie tus: vbique circuis totum: non enim scindi vel diuidi potes: quia vere vnus es: nec in partes efficeris: sed totus to tum tenes: totū iples. totum illustras ꝛ possides. De indicibili sciētia dei.

Si totum mundū libri reple ant: tua scientia inenarrabi/ lis non potest enarrari: quo/ niam vere indicibilis es: nullo modo scribi poteris: nec concludi. Tu es fons lucis diuine: ꝛ sol claritatis eter ne. Magnus enim es sine quantita/ te ꝛ ideo immensus: bonus sine quali tate et ideo vere et summe bonus: et nemo bonus nisi tu solus: cuius volū tas opus est: cuius velle posse est. qui omnia ex nihilo creasti: sola volunta te fecisti. Qui omnem creaturam tu/ am absqꝫ indigentia aliqua possides et sine labore gubernas. et absqꝫ te/ dio regis: et nihil est qđ cōturbet vel perturbet ordinem tuum vel in sum mis vel in imis qui in omnibus locis sine loco haberis: et omnia contines sine habitu: et vbiqꝫ p̄sens es sine situ et motu: qui nec mali actor es: quod facere non potes: qui nihil non potes nec vnqꝫ quicquam te fecisse penitu it. Cuius bonitate facti sumus: et iu/ sticia penas luimus: et clemētia libe/ ramur. Cuius omnipotentia omnia gubernat: regit et implet que creauit Nec ideo te implere omnia dicimus vt te contineant. sed ipsa potius a te continentur: nec particulatiꝫ imples omnia: nec vllatenus ita putandum est: vt vnaqueqꝫ res pro magnitudi/ ne sue portionis capiat te idest maxi ma maius: minima minus: dum sis potius ipse in omnibus et omnia in te Cuius omnipotentia omnia conclu/ dit: nec euadendi potentiam tuā quis aditū īuenire poterit. Qui eniꝫ te nō habet placatū: nequaqꝫ euadet iratū

De desiderio anime sentiētis deū

Te igitur clementissime deus inuoco in animam meā quā preparas ad capiendum te ex desiderio qđ inspiras ei. Intra ro go in eam et coapta eam tibi: vt pos sideas illam quam fecisti et refecisti et vt habeam te velut signaculum su per cor meum. Queso piissime inuo cantem te non deseras quia priusquā te vocarem me vocasti: et quesisti: vt ego seruus tuus te quererem: queren do inuenirem: et inuentum amarem Quesiui et inueni te domine: et ama re desiderio. Auge desiderium et da quod peto: quoniam si cuncta que fecisti mihi dederis: non sufficit ser/ uo tuo nisi teipsum dederis. Da ergo teipsum mihi deus: redde.

te mihi. En amo te: ꝛ si pax est: amen validius. Tuo ergo amore teneor: tuo desiderio flagro tua dulci memoria delector. Ecce dū tibi mens mea suspirat: ꝛ tuā ineffabilē pietatē meditatur: ipsa carnis sarcina minus grauat: cogitationū tumultus cessat: pōdus mortalitatis ꝛ miseriaꝝ more solito nō hebetat: silent cūcta: tranquilla sunt oīa: cor ardet: animus gaudet memoria viget: intellectus lucet: et totꝰ spiritus ex desiderio visionis tue accensus iuisibiliū amore rapi se videt. Assumat spiritus meus pēnas vt agle: volet ꝛ nō dficiat: volet vt pueniat vsqꝫ ad dcorē domꝰ tue: ꝛ thronū glorie tue: vt ibi sup mensaꝫ refectionis ciuiū supernoꝝ pascat de occultis tuis: i loco pascue iuxta fluēta plenissima. Tu esto exultatio nostra qui es spes nostra: salus atqꝫ redemptio: Tu esto nostrū gaudiū qui es futurus premiū: te semper querit anima mea: ꝛ tu pstā vt querēdo nō deficiat

De miseria anime que dominū nostruꝫ iesuꝫ christū nō amat: nec querit

Eh misere aīe que christū nō querit nec amat: arida manet ꝛ misera. Perdit quod viuit qui deuꝫ non diligit. Qui curat viuere nisi ꝓpter te domine: nihil est et pro nihilo est. Qui tibi viuere recusat mortuꝰ ē. Qui tibi nō sapit dsipit: Misericordissime tibi me ɔmēdo: reddo: ꝛ concedo: per queꝫ suꝫ: viuo ꝛ sapio. In te confido: spero: et totā speꝫ meaꝫ pono, per queꝫ resurgaꝫ: viuaꝫ ꝛ requiescaꝫ. Te cupio: diligo ꝛ adoro: cuꝫ quo manebo regnabo et beatus ero. Anima que te nō querit nec diligit: mundū diligit: et peccatis seruit: et vitiis subiecta est. nunquaꝫ quieta: nunquaꝫ secura est. Famuletur tibi semper mens mea piissime: suspiret tibi semper peregrinatio mea: ardeat in amore tuo cor meuꝫ: requiescat in te deus meus aīa mea: contēpletur te in mentis excessu: cāret laudes tuas in iubilatione: et hec sit in hoc exilio meo consolatio mea. Confugiat mens mea sub vmbra alarum tuaruꝫ ab estibus cogitationuꝫ seculi huius. Repauset in te cor meum cor mare magnuꝫ tumens fluctibus O diues omniuꝫ bonaruꝫ dapuꝫ: superne satietatis opulentissime largitor deus, da lasso cibū: collige dispersūꝫ libera captiuū et redintegra scissuꝫ. En stat ad ostium et pulsat. Obsecro mi per viscera misericordie tue quibus visitasti nos oriens ex alto: iube pulsanti misero aperiri: vt liberis gressibus ingrediatur ad te: et requiescat in te: et reficiatur de te pane celesti. Tu eniꝫ es panis et fons vite: tu lumen claritatis eterne. tu omnia ex quibus viuunt recti qui diligunt te.

De desiderio anime.

Eus lumen cordiū te videntiuꝫ et vita animarū te amātiuꝫ: et virtus cogitationuꝫ te querētiuꝫ: da vt sancto tuo amori inhereā Ueni ergo in cor meuꝫ et ab vbertate voluptatis tue iebria illud vt obliuiscar ista tēporalia. Pudet ac piget me talia pati qualia mūdus iste agit Triste est mihi quod video: graue est omne qđ de trāsitoriis audio: adiuua me domine deus meus: da letitiaꝫ in corde meo: veni ad me vt videaꝫ te. Sed angusta est mihi domus anime mee: quousqꝫ venias ad eaꝫ et dilatetur a te. Ruinosa est refice eaꝫ. habet que offendant oculos tuos: fateor et scio: sed quis mundabit eaꝫ? Aut cui alteri preter te clamabo? Ab ocultis

meis mūda me dñe: et ab alienis par/
ce seruo tuo. Fac me dulcis christe bo/
ne iesu fac me rogo: amore et desiderio
tuo deponere onus carnaliū desiderio
rū: et terrenaꝝ cōcupiscētiaꝝ. Dñetur
carni aīa: aīe ratio. ratiōi gratia tua:
et tue me interius et exterius subde volun
tati. Tribue mihi vt laudet te cor me
um: et lingua mea et oīa ossa mea. Dilata
mētē meā et attolle ītuitū cordis mei
vt vł rapida cogitatiōe spiritus meus at
tingat te eternā sapiētiā sup oīa manētē:
Dissolue me oro a vīculis qbus ostrictus
teneor. vt relinquēs oīa ista tibi festinē
tibi soli inhereā tibi soli itēdā. De fe
licitate aīe a freno carcere reuolute.

Felix aīa q̄ terreno resoluta
carcere libera celū petit. q̄ te
dulcissimū dñm facie ad faci
em cernit. q̄ nullo metu mortis afficit
sed de icorruptiōe perpetue glorie le
tatur. Trāquilla est et secura: nō timet
hostē: nō mortē. Habet iā te piū dñm
quē diu q̄siuit: sēperq̄ amauit hymni
dicis sociata choris. mellifllua perpe/
tue festiuitatis carmīa ad laudez glie
tue: rex christe bone iesu i eternū con
cinit. Inebriat enī ab vbertate domus
tue et torrēte voluptatis tue potas eā
Felix societas supernoꝝ ciuiū: et glo/
riosa solēnitas oīuz ad te redeūtiū: ab
huius nr̄e pegrinatiōis tristi labore ad
amenitatē pulchritudīs: ad formosita
tē totius splēdoris: atq̄ dignitatē totius
elegātie vbi te iugit dñe tui ciues cer
nūt. Nihil oīno q̄ oturbz mētē ibi au
ribus audire dat. Que cātica: q̄ orga/
na q̄ cātilene: q̄ melodie ibi sine fine
decātant? Sonāt semp mellifllua hym
noꝝ organa suauissīa āgeloꝝ melodia
cātica cāticoꝝ mira q̄ ad laudē et glo
riā tuā a supernis ciuibus decātantur.
Amaritudo et oīs fellis asperitas i re
gione tua locū nō habēt. Non enī ē ibi
malignus neq3 malicia: nō est aduersa
rius et īpugnās: nec vlla peccati illece/
bra: nulla ē ibi īdigētia: dedecus nullū:
nulla dubietas: nulla violētia: nulla
discordia: sz est ibi pax sūma: charitas
plena: iubilatio et laus dei eterna: sine
fine secura reqes: et gaudiū sēper i spi
ritu sācto. O q̄ fortunatus ero si audi
uero iocūdissimas ciuiū tuoꝝ cantile
nas: carmina mellifllua: laudes sūme
trinitatis debito honore ꝓmētia. sed
nimiū felix si ego ipse meruero cātare
canticū dño iesu christo de dulcibus
canticis syon. De gaudio paradisi.

Uita vitalis: vita sēpiterna:
et sēpiterne beata: vbi gaudi
uz sine merore: reqes sine la
bore. dignitas sine tremore. opes sine
amissiōe: sanitas sine lāgore. abūdan
tia sine defectōe: vita sine morte: per
petuitas sine corruptiōe. btitudo sine
calamitate: vbi oīa bona i charitate p
fecta. vbi spes et visio facie ad faciez:
vbi plena sciētia i oibus et p oīa: vbi sū
ma dei deitas cernit: et lumen illumi
nās a sāctis glorificat: vbi p̄sens maie
stas dei conspicit: et hoc vite cibo sine
defectu mens ituētiū satiat. Uidēt sē
per et videre desiderāt: sine āxietate
desiderāt et sine fastidio satiātur: vbi
verus sol iusticie: mira sue pulchritudi
nis visiōe oēs reficit: et ita vniuersos
celestis patrie ciues illuminat: vt lu/
ceat ibi lumē videlicet illuminatū p
diuinū lumē: illuminās vltra oēm so
lis nr̄i splēdorē. atq3 cūctaꝝ stellarū
claritatē. imortali adherētes deitati
ac phoc imortales et icorruptibiles
facti iuxta ꝓmissionez dñi saluatoris
Pater quos dedisti mihi volo vt vbi
ego sū et illi sint mecū. vt videāt clari
tatē meā: et oēs vnū sint sicut tu pater

in me ⁊ ego in te:⁊ ipsi in nobis vnuȝ sint. De regno celoruȝ.

Regnū celoꝝ:regnū felicissimū regnū carens morte ⁊ vacās fine:cui nulla tēpora succedūt ꝑ euū:vbi continuꝰ sine nocte dies nescit habere tēpꝰ:vbi victor miles donis ineffabilibꝰ cumulat̄: nobile ꝑpetua caput ā plectēte corona: Utinā repromissa peccatoꝝ mole me vltimū seruoꝝ christi iuberet diuina pietas hāc carnis sarcinā deponere: vt ī tue ciuitatis gaudia eterna repausandū seu represētādū trāsirē:sāctissimis supnoꝝ choris īteresse: cū btissimis spiritibꝰ glorie cōditoris assisterē presentē dei vultū cernerē:nullo mortis metu tāgerer:de ꝑpetue īmortalitatis icorruptiōe securꝰ gauderē:⁊ scienti oīa cōiunctus:omneȝ ignorantie cecitatē amittereȝ:terrena cūcta paruipēdereȝ:cōualleȝ lachrymaꝝ istarū intueri vel reminisci vlterius non dignarer:vbi vita laboriosa:vita corruptibilis vita omni amaritudine plena vita dn̄a maloꝝ:ancilla īfernoꝝ:quā humores tumidant:dolores extenuāt ardores exiccāt:⁊ aera morbidāt:esce īflāt:ieiunia macerāt ioci soluūt:tristitie consumunt:sollicitudo coartat:securitas hebetat:diuitie iactāt:paupertas deijcit:iuuentꝰ extollit: senectus īcuruat:īfirmitas frāgit:meror deprimit:diabolus īsidiat̄: mūdus adulat̄: caro delectat̄:aīa excecat̄:totꝰ homo cōturbat̄:⁊ ī iis tātis malis mors furibūda succedit:vanisq̄ȝ gaudiis ita fineȝ imponit:vt cuȝ esse desierint nec fuisse putentur. Post nimios ploratus mestam animaȝ consolat̄ deus.

Ed quas laudes quasue gratiaꝝ actiones tibi referre valeamus deus noster:qui nos etiaȝ inter has tantas mortalitatis nostre erūnas non desinis cōsolari mira visitatione gratie tue. Ecce me miserū multis merorībꝰ plenuȝ:dum vite mee timeo. dū peccata mea cōsidero: duȝ iudiciū formidor:dū mortis horā cogito:dū supplicia tartari horreo:dū opera mea q̄ discretiōe ⁊ discussione a te pensentur ignoro:dum quo fine illa clausurus siȝ penitꝰ nescio: dūq̄ȝ hec ⁊ alia multa mecuȝ sub corde retracto:cōsolaturus adeo solita pietate domine deꝰ:⁊ inter has querelas. nimiosque ploratꝰ ac profūda cordis suspiria:assumis mestā ⁊ āxiā mētem super alta iuga mōtiū:ad areolas vsque aromatū ⁊ collocas me ī locō pascue secus riuulos dulciuȝ aquaruȝ: vbi preparas in cōspectu tuo mensaȝ multiplicis apparatꝰ: que fatigatum spiritum repauset: ⁊ cor triste letificȝ quibus tādē refocillatus deliciis multaruȝ miseriarum meaꝝ:oblitus ⁊ leuatus super altitudineȝ terre in te vera pace quiesco. De dulcedine diuini amoris. Capitulum.iiii.

Mo te deus meus amo te: ⁊ magis atque magis amare volo da mihi domine deus meus speciose pre filiis hominuȝ vt desidereȝ te: vt amem te:quantuȝ volo ⁊ quantum debeo. Immensus es ⁊ sine mensura debes amari:presertim a nobis quos sic amasti:sic saluasti:pro quibus talia ⁊ tanta fecisti. O amor q̄ sēper ardes ⁊ nunq̄ȝ extīgueris:dulcis christe ⁊ bone iesu: charitas deus meus:accende me totū igne tuo:amore tuo:dulcedine tua: dilectione tua: desiderio tuo:tua charitate iocunditate ⁊ exultatione tua:pietate ⁊ suauitate tua: voluptate ⁊ cōcupiscentia tua que sancta est ⁊ bona:que casta est ⁊

mūda: vt totus dulcedine amoris tui
plen⁹: tot⁹ flāma tue charitatis uapo
rat⁹ diligā te dn̄z meū dulcissimū ⁊ pul
cherrimū ex toto corde meo: ex tota
aīa mea: ex totis uisceribus meis: et
ex omni ītentione mea: cū multa cor/
dis ↄtritiōe ⁊ lachꝛimaꝝ fōte: cū mlta
reuerentia ⁊ tremoꝛe: hn̄s te in oꝛe ⁊
in coꝛde. ⁊ pꝛe oculis meis sēper ⁊ vbi
que: ita vt nullus in me adulterinis
amoꝛibus pateat locus. De pꝛepa/
ratione nostre redemptionis.

Ulcherrime iesu chꝛiste per
illam sanctissimā effusionem
pꝛeciosi sāguinis tui quo re/
dempti sumus: da mihi coꝛdis contri/
tionez ⁊ lachꝛymaruz fontē: pꝛecipue
duz pꝛeces ⁊ oꝛationes tibi offero: dū
tue laudis tibi psalmodiam decanto:
dum mysterium nostre redemptionis
manifestum misericoꝛdie tue indiciuz
recolo vel pꝛofero: dum sacris altari
bus licet indignus assisto: cupiens il/
lud offerre mirabile ⁊ celeste sacrifici
um: omni reuerentia ⁊ deuotione di/
gnum: quod tu domine deus meus sa
cerdos imaculate īstituisti. ⁊ offerre p̄
cepisti in cōmemoꝛationē tue charita
tis. moꝛtis scilicet ⁊ passiōis. ꝓ salute
nostra. pꝛo quotidiana nostre fragili/
tatis reparatiōe. Cōfirmet mēs mea
īter tāta mysteria dulcedīe p̄sētie tue
sētiat te sibi adeē: ⁊ letet coꝛā te ignis
q sēper luces. amoꝛ q sēper ardes. dul
cis chꝛiste bone iesu. lumen eternum
⁊ indeficiens. panis vite qui nos refi
cis. ⁊ in te nō deficis. quotidie come/
deris ⁊ sēper integer manes. resplen
de mihi. accende me. illumina ⁊ sāctifi
ca vas tuum. de malicia euacua. īple
de gratia: ⁊ plenuz conserua. vt ad sa
lutem anime mee manducem cibum
carnis tue. quatenus māducādo te. vi
uaz de te. viuam per te. perueniā ad
te. ⁊ repausem in te. De gaudio.

Dulcedo amoꝛis ⁊ amoꝛ dul
cedinis: comedat te venter
meus. ⁊ nectare tui amoꝛis
repleātur viscera mea. ⁊ eructet mēs
mea verbum bonum. charitas deus
meus mel dulce: lac niueuz. cibus es
grādiuz. fac me crescere in te. vt sano
palato possis māducari a me. Tu es
vita mea qua viuo. spes cui inhereo.
gloꝛia quaz adipisci desidero. tu mihi
coꝛ tene. intellectuz dirige. amoꝛē eri
ge. animuz suspende. ⁊ in superna flu
enta os sitientis te spiritus trahe. Ta
ceat queso tumultus carnis. contice
scāt phātasie terrarum. ⁊ aquarum.
aeris. ⁊ poli. Taceāt somnia ⁊ imagi
narie reuelationes. omnis lingua. oē
signum. ⁊ quicquid trāseundo fit. Si
leat sibi ⁊ ipsa anima. ⁊ transeat se nō
cogitando se. sed te deus meus. quo/
niam tu es reuera tota spes ⁊ fiducia
mea. Est eni in te deo meo ⁊ dn̄o iesu
chꝛisto dulcissimo ⁊ benignissimo atq
clemētissimo vniuscuiusq nostꝛ ⁊ poꝛ
tio: ⁊ sanguis ⁊ caro: Ubi ergo poꝛtio
mea regnat: ⁊ regnare me credo vbi
sāguis me⁹ dominat ⁊ dn̄ari me ↄfido
vbi caro mea gloꝛificatur: gloꝛiosuz
me esse cognosco: Quis peccatoꝛ sim:
de hac tamen cōmunione gratie non
diffido. ⁊ si peccata mea pꝛohibēt sub
stantia mea requirit. si delicta pꝛo/
pꝛia me excludūt. nat̄e cōmunio n̄ re/
pellit. Uerbū īcarnatū ē cā spei nr̄e

On. n. tā inimic⁹ ē dn̄s vt nō
diligat carnē suā: mēbꝛa sua:
⁊ viscera sua. Desperare vtiq
potuissē ꝓpter nimia peccā mea ⁊ vitia
⁊ culpas ⁊ īfinitas negligētias meas
que egi. ⁊ quotidie idesinēter ago coꝛ
de: oꝛe. ⁊ ope. ⁊ oib⁹ modis qb⁹ hūana

fragilitas peccare poteſt:niſi verbuꝫ
tuū deꝰ caro fieret ⁊ habitaret in no
bis:ſed deſperare iā nō audeo quoni
am ſubditꝰ ille tibi vſque ad moꝛtem
moꝛteꝫ autē crucis tulit chirographū
peccatoꝛū noſtroꝝ ⁊ affigēs illud cru
ci peccatū crucifixit ⁊ moꝛtē. In ipſo
autē ſecuriꝰ reſpiro qui ſedet ad dex
teram tuam ⁊ īterpellat pꝛo nobis in
ipſo confiſus ad te peruenire deſide/
ro:ī quo iaꝫ reſurreximꝰ iaꝫ ī celū con
ſcēdimꝰ ⁊ in celeſtibus conſidemus:
Tibi laus:tibi gloꝛia.tibi honoꝛ: tibi
gratiarum actio. Quanto maioꝛ ē
de dō meditatio tāto dulcioꝛ.

Piiſſime dn̄e q ſic nos amaſti ⁊
ſaluaſti:ſic iuſtificaſti: ſic ſu/
blimaſti piiſſime dn̄e ꝙ̄ dul/
cis eſt memoꝛia tua.quāto magis ī te
meditoꝛ tanto es mihi dulcioꝛ ⁊ ama
bilioꝛ. Idcirco delectāt me valde bō
na tua puro mētiſ ītuitu:⁊ dulciſſimo
pij amoꝛis affectu ī loco peregrinatio
nis mee iuxta moduluꝫ meuꝫ.interiꝫ
quandiu his fragilibus ſubſiſto mem
bꝛis:miraꝫ tuaꝫ dilectioneꝫ ⁊ pulchꝛi
tudineꝫ ideſinenter cupio deſiderare
⁊ cōſiderare. Tue eniꝫ chaꝛitatis vel
dilectiōis iaculo vulneratꝰ ſuꝫ:tuo ve
hementer deſiderio flagro:ad te per/
uenire cupio:te videre deſidero. Id/
circo ſuper cuſtodiaꝫ meā ſtabo ⁊ vi/
gilantibꝰ oculis:pſallaꝫ ſpiritu:pſallā
⁊ mente:⁊ totis viribus meis te facto
rem:te refoꝛmatoꝛeꝫ meum collauda
bo:poluꝫ penetrabo mente:⁊ deſide/
rio tecū ero:vt ī pꝛeſenti quideꝫ miſe/
ria ſolo coꝛpoꝛe tenear:tecū auteꝫ co
gitatiōe ⁊ auiditate atꝙ omni deſide
rio ſim ſēper:quatenꝰ ibi ſit coꝛ meuꝫ
vbi tu es theſaurus meꝰ deſiderabi/
lis ⁊ incōparabilis multūque amabi/
lis. Sed ecce deꝰ meꝰ piiſſime ac miſe
ricoꝛdiſſime duꝫ tue īmenſe bonitatis
⁊ pietatis gloꝛiam conſiderare volo:
coꝛ meuꝫ non ſufficit.excedit enī oēꝫ
ſenſuꝫ humane mentis tuū decꝰ: tua
plchꝛitudo:tua virtus:tua gloꝛia:tua
magnificētia:tua maieſtas ⁊ tua cha/
ritas.ſicut īextimabilis eſt tue gloꝛie
ſplendoꝛ.ita ineffabilis eſt eterne cha
ritatis benignitas.qua illos quos de
nihilo creaſti adoptas in filios ⁊ tibi
coniungis. Deſiderande ſunt pꝛo
chꝛiſto tribulationes in hac vita.

Anima mea ſi quotidie opoꝛ
teret nos toꝛmēta perferre.
ſi ipſaꝫ gehēnaꝫ lōgo tēpoꝛe
tolerare vt chꝛiſtuꝫ in gloꝛia ſua vide
re poſſemꝰ.⁊ ſāctis eius ſociari. nōne
dignum eſſet pati quicquid triſte eſt.
vt tāti boni tāteque gloꝛie participes
haberemur? Inſidiētur ergo demo/
nes.parēt ſuas temptatiōes frāgant
coꝛpus ieiunia.pꝛemāt carnem veſti/
mēta.laboꝛes grauēt. vigilie exiccēt
clamet ī me iſte.inquietet me ille. vel
ille.frigus īcuruet.cōſciētia murmu/
ret.caloꝛ vrat. caput doleat.pectus
ardeat.infletur ſtomachus.palleſcat
vultus.īfirmetur totuꝫ coꝛpus. defi/
ciat ī doloꝛe vita mea.⁊ anni mei ī ge
mitibꝰ.īgrediatur putredo ī oſſibus
meis ⁊ ſubter me ſcateat vt requieſcā
ī die tribulatiōis ⁊ aſcēdaꝫ ad popu/
lum accīctū noſtrū. Que eniꝫ erit iu/
ſtoꝛuꝫ gloꝛia? quaꝫ grādis ſanctoꝛum
leticia? cuꝫ vnaqueque facies fulge
bit ſicut ſol.cuꝫ oꝛdinibꝰ diſtīctis po
pulū ſuū dn̄s ī regno patris ſui cepe
rit recēſere:⁊ meritiſ atꝙ operibꝰ ſin
guloꝛū pꝛomiſſa pꝛemia reſtituet.pꝛo
terrenis celeſtia:pꝛo tēpoꝛalibus ſem
piterna:pꝛo modicis magna. Reue/
ra cumulus felicitatis erit cuꝫ domi
nus adducet ſanctos ſuos in viſione

paterne glorie: et faciet in celestibus considere ut sit deus omnia in omnibus

Quomodo regnum celorum possit acqri.

Felix iocunditas et iocunda felicitas. sanctos uidere et cum scis esse. et ee scm. deum uidere. et deum habere i eternum et ultra. Hoc sedula mete cogitemus: hoc toto desiderio desideremus: ut ad eos cito peruenire ualeamus. Si queras quomodo istud potest fieri: vel quibus meritis: quibusue auxiliis. Audi. Res ista posita est in potestate facientis: quoniam regnum celorum vim patitur. Regnum celorum o homo aliud non querit precium nisi te ipsum. tantum enim valet quantum es: te da: et habebis illud. Quid turbaris de precio? christus semetipsum tradidit vt acquireret te regnum deo patri: ita tu temetipsum da: vt sis regnum eius: ac non regnet peccatum i tuo mortali corpore: sed spiritus i acquisitionem vite. Quid sit et qd beat paradisus:

Anima mea reuertamur ad ciuitatem celestem in qua scripti sumus et ciues decreti. Sicut enim ciues sanctorum et domestici dei: et sicut heredes dei et coheredes christi consideremus inclitam nostre vrbis felicitatem inquantum considerare possibile est. Dicamus ergo cum propheta. O quam gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei sicut letantium omnium habitatio est in te. Fundaris enim exultatione vniuerse terre. Non est in te senectus: nec senectutis miseria: non est in te mancus. nec claudus: neque gibbosus neque deformis: dum oes occurrunt i virum perfectum: i mensura etatis plenitudinis christi. Quid hac vita beatius. Ubi non est paupertatis metus: non egritudinis ibecillitas: ibi nemo leditur: nemo irascitur: nemo iuidet: cupiditas nulla exardescit: nullum ibi desiderium: nulla honoris et potestatis pulsat ambitio: nullus ibi diaboli metus: isidie demones nulle: terror gehenne procul. mors neque corporis neque anime: sed imortalitatis munere iocunda vita: nulla erunt tunc mala nusquam discordia: sed cuncta consona: cuncta conuenientia. quia omnium sanctorum vna erit concordia: pax cuncta et leticia otinet: tranquilla sunt omnia: et quieta: iugis splendor. non vt est ille qui nunc est sol: sed tanto clarior: quanto felicior: quia ciuitas illa vt legitur non egebit sole neque luna: sed dns oipotens illuminabit eam: et lucerna eius erit agnus. Ubi sancti fulgebunt vt stelle i perpetuas eternitates: et sicut splendor firmamenti qui erudiunt multos. Quapropter nox ibi nulla: nulle tenebre: concursus nubium nullus: nec frigoris ardorisue asperitas vlla: sed talis erit rerum temperies quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois ascendit: nisi illorum qui ea perfrui digni iueniuntur: quorum noia scripta sunt i libro vite: Uerum sup hec oia e consociari i choris angelorum et archangelorum atque oium celestium virtutum: intueri patriarchas et prophetas: videre apostolos atque oes sanctos: videre etiam parentes nros. Gloriosa sunt hec. sed multo gloriosius e presentem dei vultum cernere: incircumscriptum lumen videre: supexcellens gloria erit cum deum videbimus i seipso: videbimus et habebimus i nobis quem cernere finis non erit. Non valet homo deo vicem reddere nisi per amorem.

Anima isignis: dei imagine illustris: similitudine dns in se ex deo. quo aio versabitur semper aut stare cum eo aut redire si mota cum suis affectibus imo defectibus fuerit. Et non solum het vnde respirare quat in

ſpe venie ⁊ miſericordie: ſ3 etiã vt au/deat aſpirare ad nuptias. vbi erit cu3 deo inire fedus ſocietatis atq3 cu3 rege ãgelorꝝ ducere ſuaue iugũ amoris. Hec oia facit amor ſi aia exhibeat ſe ſimilẽ deo ꝑ volũtatẽ cui ſimilis ẽ ꝑ naturã diligẽs ſicut dilecta ẽ. Solus eni ẽ amor ex oib⁹ aie motib⁹: ſenſib⁹ atq3 affectib⁹ i quo preter creatura3 ⁊ ſi nõ ex equo rñdet auctori: vl̃ de ſimili vita repẽdere. Amor vbi inuenit cecos oẽs ĩ ſe traducit ⁊ captiuat affect⁹. Amor per ſe ſufficit: per ſe placet ⁊ propter ſe. Ipſe meritu3: ipſe premium: ipſe cauſa: ipſe fructus. ipſe vſus. Per amorem enĩ coniungimur deo. Amor facit vnum ſpiritũ de duobus. Amor facit idem velle ⁊ idem nolle. Amor facit pri⁹ mores cõponere: poſtmodũ oia q̃ adſunt: tanq3 ñ adſint cõſiderare. tertio vero loco munda cordis acie ſuꝑna ⁊ ĩterna ↄſpicere. Per amorẽ primũ in ſeculo bona gerũtur: boneſta poſtmodum: inboneſta ſeculi deſpiciuntur: ad extremu3 etiã dei intima conſpiciuntur.

Quid in nobis deus requirat ſibi ſimile.

Eus pater eſt charitas: deus fili⁹ charitas eſt: ſpirit⁹ ſanct⁹ amor pr̃is ⁊ filii ẽ. H charitas ⁊ hec charitas aliquid ſimile q̃rit ĩ nobis ſcilicet charitatẽ qua veluti quadã affinitate cõſanguinitatis ei ſociemur ⁊ cõiũgamur. Amor dignitatis reuerẽtiã neſcit: ſed qui amat ꝑ ſemet ipſũ fiducialiter accedit: ⁊ nihil timẽs nihil heſitãs. ꝑdit qđ viuit q nõ diligit q aũt diligit oculos ſuos ſẽper hẽt ad deũ quẽ diligit: quẽ deſiderat: ĩ q̊ meditat̃ ⁊ ĩpiguat̃. Iſte talis ſic deuotus ita cãtat: ita legit: ⁊ in oib⁹ opib⁹ ſuis ſic ẽ ꝓuid⁹ ⁊ circũſpect⁹ quaſi de⁹ ad ſit preſens ante oculos eius: ſicut reuera adeſt. Ita orat quaſi ſit aſſũpt⁹ ⁊ preſentatus ante faciem maieſtatis in excelſo throno: vbi milia miliu3 miniſtrant ei: ⁊ decies cẽtena milia aſſiſtunt ei. Animam quam viſitat amor expꝑgefacit dormiente3: mouet ⁊ mollit eam ⁊ vulnerat cor eius: tenebroſa illuiat: clauſa reſerat: frigida ĩflammat. mẽtẽ aſꝑa3 ⁊ iraſcibilẽ ⁊ ĩpatiẽtẽ mitigat. vitia fugat: carnales affect⁹ ↄprimit: mores emẽdat: reformat ⁊ innouat ſpm lubrice etatis: mot⁹ actuſq3 leues coercet: Hec oia facit amor cũ p̃ſẽs ẽ. cũ vo abſceſſerit ita incipit anima iacere lãguida ac ſi cacabo bulliẽti ſubtraxeris ignem.

De confidentia anime amantis deum.

Agna res ẽ amor: q̊ aia ꝑ ſemetipſã fiducialit̃ accedit ad deũ. ↄo ↄſtãter ĩheret: deũ familiarit̃ ꝑcũtat̃. ↄſultatq3 đ oĩ re. Aia q̃ amat deũ nil aliđ põt cogitare nil loq. cet̃a ↄtẽnit: oĩa faſtidit. Quicqd meditat̃ qcqd loqt̃: amorẽ ſapit: amorẽ redol3 ita amor đi eã ſibi vẽdicauit: Qui vl̃t hr̃e noticiã đi amet. Fruſtra accedit ad legẽdũ: ad meditãdũ: ad p̃dicãdũ: ⁊ ad orãdũ q ñ amat. Amor đi amorẽ aie pit. ⁊ eã ĩtẽdere ſibi facit. Amat de⁹ vt amet̃: cũ amat nil aliud vult q3 amari. ſciẽs amor̃ eẽ btõs q ſe amauerit. Aia amãs cunctis ſuis renũciat affectib⁹: ⁊ tota ſibi ĩcũbit amori: vt poſſit reſpõdere amori ĩ redimẽdo amore. Et cũ ſe totã effuderit ĩ amorẽ. q3 tũ ẽ ad illđ fõtis ꝑenne ꝓfluuiũ ñ pari vbertate currũt ⁊ amãs aĩa ⁊ deus creator ⁊ creatura. tñ ſi ex toto ſe diligit: nihil deeſt vbi totũ ẽ. Non timet anima que amat: pauet q̃ ñ amat. Aia amãs fert̃ votis: trahit̃ deſiderijs. diſſi

mulat merita: maiestati oculos claudit: apit volūtati: ponēs se i salutari: et fiducialiť agēs in eo. Amore aia secedit et excedit a corporeis sēsib⁹ vt se se ñ sentiat que deuz sentit. Hoc fit cuz mens ineffabili dei illecta dulcedine: quodāmō sese sibi furať: imo rapiť atq3 elabiť a seipa vt deo fruať ad iocūditatē. Nihil tā iocūdū nisi eēt tā modicū. Amor dat familiaritatē dī. familiaritas ausū. ausus gustū. gust⁹ famē Aia quaz tangit amor dei nihil aliud pōt cogitare nil ðsiderare. sed frequēter suspirat dicēs sicut ceruus desiderat ad fōtes aquaꝝ ita desiderat anima mea ad te deus meus.

Quid fecit deus propter hominem.

Eus amore venit ad hoīes venit in hoīes: fact⁹ ē hō. Amore de⁹ inuisibilis fuis suis fact⁹ ē similis. Amore vulnerat⁹ est propter delicta nr̄a: tuta et firma reges ē infirmis et peccatoribus i vulneribus saluatoris. Securus illic habito: patent mihi viscera per vulnera: qcquid ex me mihi deest vsurpo mihi ex visceribꝰ dn̄i mei: qm̄ misericordia affluunt. nec desunt foramina p que affluant. Per formina corporis patēt mihi arcana cordis. p magnum pietatis sacramentuz patēt mihi viscera misericordie dei nostri in qbus visitauit nos oriēs ex alto. Vulnera iesu christi plena sunt misericordia. plena pietate. plena dulcedine et charitate. Foderunt manus eius et pedes eius. et latus lancea perforauerunt. per has rimas licet mihi gustare q̄ꝫ suauis est deus meus. q̄ꝫ reuera suauis et mitis et multe misericordie est omnibus euz inuocantibus in veritate. omnibus inquirentibus et maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis i vulneribus iesu christi saluatoris nostri. Magna multitudo dulcedinis plenitudo gratie et perfectio virtutū. De recordatiōe vulneꝝ iesu xp̄i dn̄i nr̄i.

Um me pulsat aliqua turpis cogitatio recurro ad vulnera christi. Cū me premit caro mea. recordatione vulneruz domini mei resurgo. Cum diabolus mihi parat īsidias. fugio ad viscera misericordie dn̄i mei: et recedit a me. Si ardor libidinis moueat membra mea recordatiōe vulneꝝ dn̄i nr̄i filij dī extiguiť In oīb⁹ aduersitatib⁹ nō iueni tā efficax remediū q̄ꝫ vulnera christi: In illis dormio securus. et requiesco ītrepid⁹: Christ⁹ mortu⁹ ē pro nobis. Nihil tā ad mortē qd̄ morte christi nō sanetur Tota spes mea in morte domini mei. Mors eius merituz meuz. refugiuz meum salus mea. et resurrectio mea. merituz meuz miseratio domini. Nō suz meriti iops q̄ꝫdiu ille miserationū oblitus non fuerit. Et si misericordie domini multe: multus ego sum in meritis. Quāto ille potentior ē ad saluādū. tāto ego securior. Recordatio vulnerum christi est efficax remediū contra omnes aduersitates.

Eccaui peccatum grande et multorum sum mihi conscius delictorum. nec sic despero: quoniam vbi abundauerunt delicta superabundauit et gratia. Qui de venia peccatorum suorum desperat. negat deum esse misericordem. Magnam iniuriam deo facit qui de eius misericordia diffidit. Quantum in se est negat deū habere charitatē. veritatem. et potestatem. in quibus tota spes mea consistit: scilicet. in charitate adoptionis. in veritate promissionis et in potestate redemptionis. Mur/

muret tã q̃tũ voluerit insipiens cogi
tatio mea dicẽs. Quis eniz es tu aut
q̃ta gl'ia illa qbusue meritis illã obti
nere speras? Ego fiducialiter re-
spõdebo. Scio cui credidi qꝛ i carita
te nimia adoptauit me in filiũ: qꝛ ve-
rax ẽ i ꝓmissione: potẽs ex inhibitõe
ꝛ licet ei facere quod vult. Nõ possũt
terreri multitudine peccatoꝝ si moꝛs
dñi i mẽtẽ meaz venerit: quoniã pec
cata mea illuz vincere non possunt.
Claui ꝛ lancea clamant mihi ꝙ vere
recõciliatus suz xp̃o si euz amauero:
Lõginus aperuit mihi latus xp̃i lan-
cea: ꝛ ego itraui ꝛ ibi requiesco secu-
rꝰ. Qui timet ñ amat: quoniã caritas
foras mittit timoꝛẽ. Nullũ tã potens
est ꝛ tã efficax cõtra ardoꝛẽ libidinis
medicamentũ: q̃ꝫ moꝛs redemptoꝛis
nostri. Extendit bꝛachia sua in cruce
ꝛ extẽdit manus suas paratas i am-
plexus peccatoꝛũ. Inter bꝛachia sal-
uatoꝛis mei ꝛ viuere volo ꝛ moꝛi cu-
pio. Ibi securus decantabo. Exalta-
bo te dñe quoniam suscepisti me: nec
delectasti inimicos meos super me:
Saluatoꝛ noster caput inclinauit in
moꝛte: vt oscula daret suis dilectis.
Totiens deum et osculamur quo-
tiens in eius amoꝛe compungimur.

Meditatio aĩe ad amoꝛez chꝛisti.

Anima mea isignita dei ima
gine: redẽpta xp̃i sanguine:
desponsata fide: dotata spũ:
oꝛnata virtutibus: deputata cũ ange
lis: dilige illũ a quo tãtũ dilecta es:
Intẽde illi q itẽdit tibi. quere q̃rẽtez
te: ama amatoꝛẽ tuuz a quo amaris:
cuiꝰ amoꝛe ꝑuẽta es q ẽ causa amo-
ris tui. Ipse est meritũ. ipse ꝑmiũ: ipse
fructꝰ: ipse vsus: ipe finis. Esto sollici-
ta cũ sollicito: ꝛ cũ vacãte vacãs: cũ
mũdo mũda: cũ scõ scã. Qualẽ te ꝑ-
paraueris deo: talis opoꝛtet appareꝛ
at tibi deꝰ. Suauis ꝛ mitis ꝛ multe
misericoꝛdie suaues mites dulces hu
miles ꝛ misericoꝛdes reqrit. ama illũ
q eduxit te de lacu miserie ꝛ de luto
fecis. elige illũ amicũ tuũ ꝑ oĩbꝰ ami
cis tuis: q cũ oĩa subtracta fuerit so-
lus tibi fidẽ seruabit in die sepulture
tue cũ oẽs amici tui recedẽt a te: ille
te nõ relinquit: sed tuebit̃ a rugiẽtibꝰ
ꝑparatis ad escã. ꝛ cõducet te ꝑ igno
tã regionẽ: atq ꝑducet ad plateas su
perne syon: ꝛ ibi collocabit te cũ an-
gelis ãnte faciem maiestatis sue: vbi
audies illud angelicũ melos. sanctus
sanctus: sanctus: ꝛ cetera. Ibi est cã-
ticũ letitie: vox exultationis ꝛ salutis
gratiaꝝ actio ꝛ vox laudis atq alle-
luia i perpetuũ: vbi est cumulus feli-
citatis supeminẽs gloꝛia: supabũdãs
letitia ꝛ oĩa bona. O aĩa mea suspira
ardẽter: desidera vehemẽter: vt pos
sis ꝑuenire i illã supnã ciuitatẽ d̃ qua
tã glorioſa dicta sunt: i qua letãtium
oĩuz habitatio est in te. amoꝛe potes
ascẽdere. amãti nihil est difficile: nihil
ipossibile: aĩa q̃ amat ascẽdit frequẽ
ter ꝛ currit familiariter ꝑ plateas ce
lestis hierusalẽ: visitãdo illos patriar
chas ꝛ ꝓphetas salutãdo apostolos:
admirãdo exercitus martyꝝ ꝛ cõfes
soꝝ: choꝛosq virginũ speculãdo. Ce-
lũ ꝛ t̃ra ꝛ oĩa q i eis sũt nõ cessãt mihi
dicere: vt amem deũ meũ. Nihil
potest aĩe sufficere. ꝑter sũmũ bonũ.

Oꝛ humanũ i desiderio et̃ni
tatis nõ fixũ: nũq stabile po
test eẽ: sed omni volubilitate
volubiliꝰ de alio i aliud trãsit querẽs
reqẽ vbi nõ est: In his aũt caducis ꝛ
trãsitoꝛiis i qbus eiꝰ affectꝰ captiuus
tenet̃ verã requiẽ inenire non valet:
qm̃ tãte est dignitatis vt nullũ bonũ

p̄ter summū bonū ei sufficere possit:
Tāte est eniz libertatis vt ī aliqđ vi
tiū cogi nō possit. propterea vnicuiqꝫ
ꝓpria volūtas est causa sue dānatio
nis vel saluationis: ⁊ ideo nihil ditius
bona volūtate deo offertur. Bona
volūtas deū ad nos deducit: ⁊ nos ī
eū dirigit. Per bonā volūtatē deuz
diligimus: deū eligimus: ad deū cur
rimꝰ: ad deū ꝑuenimꝰ ⁊ eū possidemꝰ
O bona volūtas ꝑ quā ad dei simili
tudinē reformamur: ⁊ ei similes effici
mur. Jta amabilis est deo bona volū
tas vt ipse ī corde habitare nō velit:
ī quo bona volūtas nō fuerit. Bona
volūtas illiꝰ summe maiestatis trini/
tatē ad se īclinat. Sapiētia nanqꝫ ad
cognitionē veritatis illaz illuminat:
caritas ad desideriū bonitatis inflā/
mat paternitas ī ea custodit ꝙ crea/
uit ne pereat:

Quid sit cognitio veritatis.

Quid est cognitio veritatis?
primo cognoscere teipsum ⁊
qđ esse debes esse studeas:
qđ aūt corrigēdū est corrigas. Deīde
cognoscere ⁊ amare creatorē tuum:
hoc enim est totū hominis bonū. Ui
de ergo q̄ꝫ ineffabilis est diuine chari
tatis erga nos dilectio. De nihilo aūt
nos creauit: et quicquid habemꝰ do
nauit. sed qꝛ plus dileximꝰ datū q̄ꝫ da
torē. creaturā q̄ꝫ creatorē: cecidimus
in laqueū diaboli: et facti sumus eius
serui. Deus vero misericordia motus
misit filiū suū: qui nos redimeret. mi
sit etiā spūm scūm in priuilegiū amo/
ris. se deniqꝫ totū seruat hereditatez
adoptionis. Jta deus vt piissimus et
misericordissimus pre desiderio vel
amore hoīs nō solū sua vez etiā ⁊ se/
ipsuz ipēdit: vt hoīez recuperaret nō
tā sibi q̄ꝫ homini ipsi. Ut homines ex
deo nascerētur primo ex ipsis natꝰ est
deꝰ. Quis est tā durus quē nō emol/
liat amor dei? Sic hoīez ꝑueniēs tā/
q̄ꝫ īquā vehemēs amor ꝙ homo ꝓ/
pter hoīez dignatꝰ est fieri. Quis pōt
odire hoīez cuiꝰ naturā ⁊ similitudinē
videt ī humanitate dei? Reuera q
odit illū odit deū: ⁊ ita ꝑdit qcqđ facit
Deus nāqꝫ ꝓpter hoīez factus est ho
mo vt esset redēptor q ē ⁊ creator. vt
de suo redimeretur homo: ⁊ vt fami/
liariꝰ diligeret̄ ab hoīe deꝰ ī similitu/
dinē hoīs apparuit: ⁊ vtqꝫ sēsus hoīs
ī ipso btificaret̄ ⁊ reficeret̄ ocl'us cor/
dis eius diuinitate: ⁊ oculus corporis
eius humanitate vt siue īgrediēs siue
egrediēs ī ipso pascua īueniret vita
facta vel cōdita ab ipso.

Quid in nobis operetur missio spiritꝰ sancti.

Saluator nanqꝫ noster natus
est nobis: crucifixus ⁊ mor/
tuus ē ꝓ nobis vt morte sua
mortē nostrā destrueret: ⁊ qꝛ botrus
carnis portatꝰ fuerat ad torcular cru
cis ⁊ exꝓ̄ssione facta fluere cepat my
steriū diuinitatis: missus est spūs scūs
quo vasa cordiū ꝑpararētur ⁊ vinum
nouū ī vtres nouos poneretur: ꝑmū
vt corda mūdarētur: ne īfusū pollue
retur: ⁊ postea ligaret̄ ne īfusū amitte
ret̄. Mūdarētur aūt gaudio iniqta/
tis: ligarētur ꝯtra gaudiū vanitatis.
Nō eniz ꝙ bonū est venire potuit: ni
si p̄riꝰ recederet ꝙ malū est. Gaudiū
iniqtatis posuit: ⁊ gaudium vanitatis
effudit. Gaudiū iniqtatis reddit vas
sordidū: ⁊ gaudiū vanitatis facit rui/
nosū. Gaudiū iniqtatis ē cū pctm̄ di/
ligit: ⁊ gaudiū vanitatis ē cū trāsito/
ria amatur. Eiice ergo qđ malū ē vt
ꝙ bonū est ꝑcipe possis. Effūde ama
ritudinē vt dulcedine impleri possis.
Spūs scūs gaudiū ē amor est. Eiice

spm̄ diaboli ⁊ spm̄ mūdi hui⁹ vt acci/
pias spiritū dei. Spūs diaboli opaṫ
gaudiū iniqtatis: ⁊ spūs mūdi gaudiū
vanitatis: ⁊ hec gaudia mala sūt: quo
niā aliud habet culpā: aliud occasio/
nē culpe. Ueniet aūt spirit⁹ dei cū eie
cti fuerit spūs mali: ⁊ intrabit taber/
naculū cordis ⁊ opabiṫ gaudiū bonū
⁊ amorē bonū: quo expelliṫ amor mū
di ⁊ amor peccati. Amor mūdi allicit
⁊ decipit. Amor peccati polluit ⁊ ad
mortem conducit. Amor dei mentez
illuminat: conscientiam mundat: ani
mam letificat: et deum demonstrat.

De operatione eius q diligit deū.

In quo amor dei est semper
cogitat quādo ad deū pueni
at: quādo mūdū dereliquat.
quādo carnis corruptionē euadat: vt
verā pacē iuēiat: semp habet cor suū
⁊ dsideriū in superna eleuatū: quan/
do sedet: quādo ambulat: quādo req/
escit: vel quando aliquid agit: cor a
deo nō recedit: omnes ad amorē dei
exhortatur: omnes ad amorem dei
commendat: ⁊ q̄ꝫ dulcis sit dei amor:
et q̄ꝫ malus ⁊ q̄ꝫ amarus sit amor
seculi. corde: ore ⁊ opere omnibus
demōstrat. Deridet huius seculi glo
riā: arguit sollicitudinem: ⁊ q̄ꝫ stultuz
sit i his que transeunt fiduciā habere
ostēdit. Miratur cecitatē hominuz
qui hec diligūt. Miratur etiā ⁊ quo/
modo vniuersa hec trāsitoria ⁊ cadu/
ca omnes non derelinquunt. Omni/
bus extimat dulce qđ sibi sapit: oī/
bus placere quod diligit: oībus qdē
esse manifestū quod cognoscit. Fre/
quēter deū suū cōtēplatur ⁊ eius cō/
tēplatōe suauiṫ reficiṫ: tāto felici⁹ quā
to frequēti⁹. Dulce ē semp ad dsiderā
dum q̄ꝫ amādū ⁊ laudādū semp sua/
ue est.

De vera cordis requie.

Re eni vera hec ē vera cordis
reqes cū se totū i amorē dei
p desideriuz figiṫ. Nec qcq̄ꝫ
aliud appetit: ſꝫ i eo qđ tenet felici q̄
dā dulcedine delectaṫ. dlectādo iocū
daṫ. Si ṽo vana aliq̄ cogitatiōe vel
rep̄ occupatōe ide aliquātulū abstra
ctum fuerit: summa cum festinatio/
ne: illuc redire festinat exilium repu/
tans alibi q̄ꝫ ibi moram facere. Nā si
cut ibi nullū ē momētum quo homo
non fruaṫ vel vtaṫ pietate diuina: sic
nullū debet eē momētum q̄ cū p̄sētē
nō habeat i memoria. Jdcirco nō bre
ui crimine teneṫ astrict⁹ qs i celo cum
deo loqṫ ⁊ subito astrahiṫ ab ei⁹ cōspe
ctu q̄si ab oculis nō videtis nec au/
dietis: hoc aūt fit quādo cogitatiōes
suas malas seqṫ ⁊ iportunas ⁊ aliq̄ꝫ vi
lissimā creaturā ad quā mētē ſtituit⁹ fa
cile distrahiṫ: ⁊ p̄fert illā: videlicꝫ i co
gitatione: sepius reuoluēdo vel cogi
tando q̄ꝫ deum: quem assidue debe/
ret recolere creatorē: adorare saluato
rem: expectare iudicem. Quicquid
mentis aspectum ab eo retrahit omni
no fugiendum est atq̄ꝫ execrandum.

Quisquis amas mundum ti/
bi pspice quo sit eūdū. Hec
via qua vadis via pessima
plenaq̄ꝫ cladis. Fuge ergo o hō pau
lulū occupatōes tuas: ⁊ abscōde mo
dicū a tumultuosis cogitatōib⁹ tuis.
Abiice nūc onerosas curas. postpo/
ne laboriosas dissēsiones: vaca ali/
quātulū deo ⁊ reqesce i eo: itra i cu/
biculū mētis tue: exclude oīa preter
deū ⁊ q̄ valēt ad qrēdū euz: ⁊ clauso
ostio q̄re eū. Dicat nūc totū cor tuuz
deo. Quero vultū tuū: vultū tuum
dñe regro. Eya nūc ergo dñe ds me⁹
tu doce cor meū vbi ⁊ quomodo te re
grat: vbi ⁊ quō te iueniat. Dñe si hic

nō es vbi te q̄rā absentē? Si aūt vbiq̄ es cur te nō video p̄sentem? Sed certe habitas lucē iaccessibilē. Sed quō ascēdā ad lucē iaccessibilē? Aut q̄s me deducet ⁊ iducet i illā: vt videā te i illa? Deīde q̄bus signis: qua facie te querā. Nūquā te vidi dn̄e: nūquā novi faciē tuā. Quid faciet altissime dn̄e: q̄d faciet iste lōginquus exul tu⁹ Quid faciet seruus tu⁹ anxius amore tui? En lōge p̄iect⁹ a facie tue. En anhelat videre te: ⁊ nimis illa abest facies tua. Accedere ad te desiderat ⁊ iaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit ⁊ nescit locū tuū. Querere te affectat ⁊ ignorat vultū tuū. Uisio d̄i p̄dita p̄p̄t pct̄m ⁊ miſia iuēta ē.

Domine de⁹ meus es tu ⁊ nūquā vidi te: tu me fecisti ⁊ refecisti ⁊ oīa bona tua mihi cōtulisti. Nōdū vidi te neq̄ noui. Deniq̄ ad te vidēdū factus suz. O dirus ac dur⁹ casus ille. Heu mihi quid p̄didi ⁊ quid iueni? Quid abscessit ⁊ q̄d remansit? Perdidi beatitudinem ad quā factus suz: ⁊ iueni miseriā ad quā fact⁹ nō suz: Mādu cabat tūc homo panē angeloꝝ quo nūc esurit: mādu cat nūc panē doloꝝ quē tunc nesciebat. O tu dn̄e vsq̄quo obliuisceris i finē? vsq̄quo auertis faciē tuam a nobis? Inuita nos: adiuua nos: obsecro dn̄e: amaricatum est cor meum. Quando respicies ⁊ exaudies nos? Quando humiliabis oculos nostros ⁊ ostēdes nobis faciē tuā? Quādo restitues te nobis. Respice dn̄e ⁊ exaudi ⁊ illumina nos: ⁊ ostende nobis teip̄z. Restitue te nobis. vt bn̄ sit nobis: sine q̄ tam male ē nobis. Inuita nos adiuua nos obsecro dn̄e. amaricatū est coꝛ meū sua desolatōe. idulcoꝛa illud tua consolatione. Obsecro domine. Esuriēs cepi q̄rere te: ne desinā ipastus a te. Famelicus accessi: ne recedā ipastus. Pauper ad diuitē: miser ad misericoꝛdē ne recedā vacuus ⁊ cōtēptus. Dn̄e icuruatus suz ⁊ non possuz nisi deoꝛsum aspicere. Erige me vt possim sursum videre vel intēdere: iniquitates mee supergresse sūt caput meum, obuoluerūt me: ⁊ sicut onus graue grauant me. Euolue me ⁊ exonera me: ne vrgeat super me puteus os suuz. Doce me querere te: ⁊ ostēde te querenti te: quia nec querere te possum nisi doceas tu: nec inuenire nisi te ostendas. Queram te desiderando: desiderē te querēdo: amē inueniendo.

De bonitate dei.

Fateoꝛ domine ⁊ gratias ago quia creasti in me hanc imaginez tuam: vt tui memoꝛ te cogitē: te amē: ⁊ sicut est abolita coꝛruptione vitioꝛum: sic est offuscata fumo peccatoꝛum: vt non possit facere ad quod facta est nisi tu renoues eaz Ergo domine qui das fidei intellectum: da mihi vt quantum scis expedire intelligam: quia potes sicut credimus te esse aliquid quo nihil maius excogitari possit. Quid ergo es domine deus: quo nihil maius excogitari possu: nisi id quod summum omnium solum existens per seipsuz: omnia alia fecit ex nihilo? Quod ergo bonum deest summo bono: per quod omne bonum? Tu itaque es iustus verax: beatus: ⁊ quicquid aliud est melius esse quam non esse. Uerum malis quomodo parcis: si es totus summe iustus? An quia bonitas tua est incomprehensibilis? Latet hoc in luce inaccessibi

quā ĩhabitas. Uere ĩ altissimo ⁊ secre
tissio bonitatis tue ꝓfūdo latet fons
vñ manat fluui⁹ misicordie tue. Nā
cū tot⁹ ⁊ sūme iust⁹ sis: tñ idcirco etiā
malis benign⁹ es: qꝛ tot⁹ ⁊ sūme bon⁹
es. Min⁹ nāqꝫ bon⁹ eēs si nulli malo
esses benign⁹: Melioꝛ ē eñi q ⁊ bonis
simul ⁊ malis bon⁹ est: ꝗꝫ q bonis tm̄
bon⁹ ē: ⁊ melioꝛ ē q malis ⁊ parcēdo
⁊ puniēdo bon⁹ est: ꝗꝫ q puniēdo tm̄.
Jō ḡ misicoꝛs es qꝛ tot⁹ ⁊ sūme bon⁹
es.

De delectabili fruitione dei.

Jmmēsa bonitas q̄ oīuz ĩtel
lectū excedis. Ueniat sup me
misicoꝛdia illa q̄ d̄ tāta opulē
tia ꝓcedit: ĩfluat ĩ me qd̄ ꝓcedit d̄ te.
Parce ꝑ clemētiā: ne vlciscaris ꝑ iu
sticiā: Excita te nunc aīa mea: ⁊ erige
totū ĩtellectū tuū: ⁊ cogita quātū po
tes: q̄le ⁊ quātū sit illd̄ bonū quod d̄s
ē. Si eñi singula bona d̄lectabilia sūt
cogita ĩ te ꝗꝫ delectabile sit illd̄ quod
ꝯtinet iocūditatē oīuz bonoꝝ: ⁊ ñ q̄le
ĩ reb⁹ creatis sum⁹ expti: sꝫ tāto diffe
rent: quāto differt a creatura creatoꝛ
Si eñi est bona vita creata: ꝗꝫ bona
ē vita creatrix: Si iocūda ē salus fa
cta ꝗꝫ iocūda est salus q̄ fecit oēm sa
lutē: Si amabilis ē sapiā ĩ cogitatōe
vł cognitione reꝝ cognitaꝝ: ꝗꝫ ama
bilis ē sapiā q̄ oīa fecit ⁊ ꝯdidit ex nihi
lo: Deniqꝫ si multe ⁊ magne sūt dele
ctatiōes ĩ reb⁹ d̄lectabilib⁹: q̄lis ⁊ quā
ta ē d̄lectatio ĩ eo q ipā d̄lectabilia fe
cit: O q h̄ bono fruet̄: qd illi erit: Et
qd illi ñ erit: Certe qcqd voluerit illi
erit: ⁊ qcqd noluerit ñ erit. Jbi qppe il
li erūt bona coꝛpoꝛis ⁊ aīe: q̄lia q̄ nec
ocul⁹ vidit: nec auris audiuit: nec ĩ coꝛ
hoīs ascēdit.

Sūmū bonū apetēdū ē

Ur ḡ ꝑ multa vagaris homū
cio q̄rēdo bona aīe tue ⁊ coꝛ
poꝛis tui: Ama vnū bonū in
q̄ sūt oīa bona ⁊ sufficit. Desidera sim
plex bonū qd̄ est oē bonum ⁊ satis ē.
Quid. n. amas caro mea: Quid desi
deras aīa mea: Jbi ē qcqd amas: qc
qd d̄sideras. Si d̄lectat pulchritudo:
fulgebunt iusti sicut sol. Si velocitas
aut foꝛtitudo: aut velocitas coꝛpoꝛis
tui: ibi nil obsistere poterit: erūtque si
miles āgelis d̄i: qꝛ seminat̄ coꝛp⁹ aīa
le: surget coꝛp⁹ spūale: potestate itaqꝫ
ñ natura. Si longa aut salubꝛis vita
ibi erit sana eternitas ⁊ eterna sanitas
qꝛ iusti ĩ ꝑpetuū viuēt ⁊ salus iustoꝝ
a dño Si satietas: satiabūt̄ cū apparu
erit gloꝛia dñi. Si ebꝛietas: inebꝛiabū
tur ab vbertate dom⁹ d̄i. Si melodia
Jbi āgeli ꝯcinūt sine fine d̄o. Si q̄libꝫ
ñ ĩmūda sꝫ mūda voluptas: toꝛrēte vo
luptatis sue potabit eos dñs. Si sapiā
ipā d̄i sapientia oñdꝫ eis se ipsā sapiāz
Si amicicia. diligēt deū plusqꝫ seip
sos. qꝛ illi ⁊ illū ⁊ se inuicē ꝑ illū: ⁊ ille
se ⁊ illos ꝑ seipsū. Si ꝯcoꝛdia. oīb⁹ il
lis vna ē volūtas: qꝛ nulla illis ē nisi
d̄i volūtas. Si potestas. oīpotentes
erūt sue volūtatis vt d̄us sue. Nā sic
de⁹ poterit quod volet per seipsū. ita
poterūt illi qd̄ volēt ꝑ illū. qꝛ sic illi ñ
aliud̄ volent qꝫ ille volꝫ. ita ille volet
qcqd illi volēt. ⁊ qd ille volet nō pote
rit ñ eē: Si honoꝛ ⁊ diuitie. De⁹ suos
suos bonos ⁊ fideles sup̄ multa bona
ꝯstituet. Jmmo filii d̄i ⁊ dii vocabūt̄
⁊ erūt heredes qdē d̄i. coheredes aūt
xp̄i. Si vera securitas. Certe ita certi
erūt vnqꝫ nullaten⁹ illd̄ bonū sibi de
futuꝝ. sic certi erūt se ñ sua spōte illd̄
amissuros. nec dilectionē dñi illd̄ di
lectoꝛib⁹ suis ĩuitis ablatuꝝ. nec ali
qd d̄o potēti⁹ deū ⁊ illos separatuꝝ.
Gaudium vero quale quantumue:
vbi tale ac tantum bonum est:

De mutua charitate sanctorum in celis.

Cor humanū. cor idigēs cor exp
tū erūnas ⁊ miſias: imo obru
tū miſiis: quātū gauderes ſi
his oib⁹ abūdares: īterroga vlṫa itima
tua ſi cape poſſent gaudiū ſuū ḋ tāta
btitudīe ſua. ſ; certe ſi q̄s ali⁹ quē oīo
ſicut teip̄; amares: eādē btitudinē hē
ret: duplicaret gaudiū tuū: qꝛ ñ min⁹
gauderes ꝓ eo ꝙ̄ ꝓ teipo. Si vo duo
vel tres vl̕ mltō plꝛes idip̄; haberēt: tā
tūdē ꝓ ſinglis ꝙ̄tūdē ꝓ teipo gaude
res ſi ſinglos ſic teip̄; amares. Ergo
erit i illa pfecta hieruſalē mirabiliu;
bonoꝝ angeloꝝ ⁊ hoiu;: vbi nullus
diliget aliū min⁹ ꝙ̄ ſeip̄;. Nō .n. alit̕
gaudebit vnuſq̄ſq; pro ſingulis aliis
ꝙ̄ pro ſeipſo. ſi ergo cor hoīs de tāto
bono ſuo vix gaudiū ſuū capiet: quō
capax erit tot ⁊ tātoꝝ gaudioꝝ: ⁊ vti/
q; qm̄ tātū q̄ſq; diligit aliquē quātū
de bono ei⁹ gaudet. Sed ſicut i illa
btā felicitate vnuſq̄ſq; ſine opatione
plus amabit deū ꝙ̄ ſe: ⁊ omnes alios
ſecū: ita plus gaudebit abſq; extima
tōe ḋ felicitate dī ꝙ̄ ḋ ſua ⁊ oiu; alio
rū ſecū. Sed ſi deum ſic diligēt toto
corde tota mente. tota aīa: vt tñ totū
cor: ratio: mēs: corp⁹: aīa nō ſufficiat
dignitati dilectōis: pfecto ſic gaude
būt toto corde: corpore: mēte: ratiōe:
aīa vt nō ſufficiat plenitudo gaudii.

De pleno gaudio vite eterne.

Eus meus ⁊ dñs me⁹: ſpes
mea: gaudiū cordis mei: dic
aīe mee ſi hoc eſt gaudiū de
quo nobis p filiū tuū dicis. Petite ⁊
accipietis vt gaudiū vr̄; ſit plenū. In
ueni nāq; gaudiū plenū ⁊ pluſꝙ̄ ple/
nū: plenū q̄ppe corde: plēa mēte. plēa
aīa: pleno toto hoīe: gaudio illo: ſupra
modū ſemp erit gaudiū. Nō ergo to
tū illud gaudiū itrabit i gaudētes: ſ;
toti gaudētes itrabūt i gaudium dñi
ſui. Dic dñe dic ſuo tuo itus i corde
meo ſi hoc ē gaudiū i q̄d intrabūt ſci
tui: q itrabūt i gaudium dñi ſui. Sed
certe gaudiū illud quo gaudebūt vl̕
itrabūt electi tui nec oclus vidit: nec
auris audiuit: nec i cor hoīs aſcēdit.
nōdū ḡ cogitaui aut dixi quātū gau/
debūt electi tui. Utiq; tm̄ gaudebūt
quātū amabunt. tm̄ amabūt quātū
cognoſcēt. Oro te de⁹ me⁹ vt cogno/
ſcā te. amē; te. vt gaudeā ḋ te. ⁊ ſi nō
poſſū i hac vita ad plenū. vel pficia;
de die in diem. vſq; dū veniat illud
plenum. Proficiat in me hic notitia
tua vt ibi fiat plena. creſcat in me hic
amor tuus vt ibi ſit plen⁹. vt ibi gau
diū meū ſit plenū. Meditetur interī
in te mēs mea. loquatur inde lingua
mea. amet illud cor meū. ſermocine
tur os meū. eſuriat illud aīa mea. ſiti/
at illud caro mea. deſideret illud itē
tio tota ſubſtantie mee. donec intre;
in gaudium domini mei.

Manualis de verbo dei diui Au
guſtini epiſcopi hipponenſis finis.

Abula capitu; in enchyridion
diui Auguſtini epiſcopi hippo/
nenſis et doctoris eminētiſſimi.

Ex libro secūdo: capite sexagesimo tertio retractionū Diui augustini.

Scripsi ⁊ librū de fide: spe ⁊ caritate cū a me ad quē scriptū ē postulasset vt aliqd̄ opusculum haberet meum de suis manib⁹ nō recessuruz. Quod genus greci enchyridion vocant: vbi satis diligenter mihi videor esse complexus. quō sit colendus deus: quaz sapientiam eē hoīs vtiq3 verā diuina scriptura definit. Hic liber sic īcipit. Dici nō pōt dilectissime fili laurēti.

Diui Augustini ep̄i hipponensis enchyridion ad laurētium: proemium.

DIci nō pōt dilectissime fili laurenti q̄tū tua eruditiōe delecter: q̄tūq3 te cupiā eē sapiētē. Non ex eoꝝ numero d̄ qb⁹ dr̄. Ubi sapiēs: vbi scriba: vbi cōqsitor hui⁹ sc'li? Nōne stultā fecit deus sapiam hui⁹ mūdi? S3 ex eoꝝ nūero de qb⁹ dcm̄ ē. Multitudo sapiētū sanitas est orbis terraruz. Et q̄les vult ap'lus fieri de qb⁹ dr̄. Uolo aūt vos sapiētes qdem eē ī bono: simplices aūt in malo.

¶ Q hoīs sapia pietas idest dei cultus breuiter in sacto iob dicatur. Capitulum. i.

HOminis aūt sapiētia pietas ē. Habes hec in libro sci iob Nā ibi legit̄ q̄ ipa sapia dixerit hoī. Ecce pietas ē sapia. Si autez queris quā dixerit eo loco pietatē distincti⁹ in greco repies theosebiā: q ē dei cultus. Dicitur. n. grece pietas: ⁊ aliter. i. eusebia: q̄ noīe significatur bon⁹ cultus: q̄uis ⁊ hoc pcipue referat̄ ad colēdū deum. S3 nihil est cōmodius illo noīe: q̄ euident̄ dei cultus expressus est: cum qd eēt hoīs sapia diceretur. Querisne aliqd dici breui⁹: q petis a me vt breuiter magna dicātur? An lib⁹. ip3 tibi fortasse d̄sideras breuiter aperiri: atq3 in ſmonem colligi breuē: quonā mō sit colendus deus?

¶ Quonā mō sit colendus de⁹. Ca. ij.

SIc si rn̄dero: fide spe caritate colēdū deū: pfecto dicturus es: breui⁹ h dcm̄ eē q̄ velles. Ac deinde petitur⁹ ea tibi breuit̄ explicari: q ad singula tria ista ptineāt. Quid credēdū. s. qd spandū. qd amādu3 sit. Quod cū fecero: ibi erūt oīa illa: que ī ep'la tua querenda posuisti. Cui⁹ exēplū si ē penes te: facile

est vt ea reuoluas ꝛ relegas. Si aũt
nõ est cõmemorante me recolas.

Qualẽ sibi librũ fieri voluerit: vł
q̃ vt cõtineret poposcerit. Cap.iij.

Is eni tibi: vt scribis: librꝝ a
me fieri: quẽ enchiridion: vt
dñt hẽas: ꝛ de tuis manib⁹ ñ
recedat: ꝛ ↄtinẽs postłata.i.qd sequẽ
dũ maxime qd pp diuersas p̃ncipali
ter hereses sit fugiẽdũ.iquãtũ rõ pro
religiõe cõtendat: vel qd ĩ rõne cum
fides sit sola ñ ↄueniat: vł qd p̃mũ qd
vltimũ teneatur: q̃ toti⁹ diffinitionis
sũma sit qδ certũ ꝓpꝛiũq₃ fidei catho/
lice fũdamẽtũ. Hec ãt oĩa q̃ regris ꝓ
culdubio scies: diligẽter sciẽdo quid
credi qd spari debeat qd amari. Hec
eni maxĩe: imo ꝟo sola ĩ religiõe se/
quẽda sũt. His q cõtradicit aut oĩno
a xp̃i noĩe alien⁹ ẽ: aut heretic⁹. Hec
sũt defẽdẽda rõe: q̃ vł a sẽsib⁹ corpo
ris inchoata vł ab ĩtelligentia mẽtis
ĩuẽta. Que aũt nec corpeo sẽsu expti
sum⁹ nec mẽte asseq valuim⁹ aut vale
m⁹ eis sine vlla dubitatõe credẽda sũt
testib⁹: a qb⁹ ea q̃ diuĩa vocari iã me/
ruit scriptura ↄfecta ẽ. q ea siue p cor
p⁹ siue p aĩuz diuinit⁹ adiuti: vł vidẽ
vł etiã p̃uidere potuerũt. De initio
fidei ꝛ pfectiõe spẽi: ꝛ q̧ xp̃s sit ꝓpꝛiuz
fidei catholice fũdamẽtũ: qδ apδ he
reticos noĩetenus inuenit̃. Cap.iiij.

Cum aũt initio fidei: q p dile/
ctionẽ opat̃ imbuta mẽs fue
rit: cõtẽdit bene viuẽdo etiã
ad spẽm puenire: vbi ẽ scis ꝛ pfectis
cordib⁹ nota ineffabilis pulchritudo.
cuius plena visio ẽ summa felicitas.
Hoc ẽ nimirũ qδ regris: qd p̃mũ qd
vltimuz teneat̃. inchoari fide: teneri
spe: pfici caritate. Hec iã toti⁹ diffini/
tiõis ẽ sũma. Certũ ꝟo ꝓpꝛiũq₃ fidei
catholice fũdamẽtũ xp̃s ẽ. Fũdamẽ
tum eni aliud ait apł'us nemo põt po
nere: p̃ter id qδ positũ ẽ: qδ ẽ xp̃s ihs
Neq₃ hoc ideo negãdũ ẽ ꝓpꝛium fun/
damentũ eẽ fidei catholice: qꝛ putari
põt aliqb⁹ hereticis hoc nobiscũ esse
cõe. Si eni diligẽter q̃ ad xp̃z ptinẽt
cogitentur: noĩetenus ĩuenitur xp̃s
apud quoslibet hereticos: qui se xp̃ia
nos vocari volũt: re ꝟo ip̃a nõ ẽ apδ
eos: Qδ oñdere nimis lõgũ ẽ: qm̃ cõ
memorãde sũt oẽs hereses: siue que
fuerũt: siue que sũt: siue que potue/
rũt eẽ sub vocabulo xp̃iano: ꝛ etiã q̧̃
sit hoc verum p singulas quasq₃ mõ/
strãdũ. Que disputatio tam multorꝝ
est voluminũ: vt etiã infinita videat̃.

Quid sit enchiridion qδ sibi fieri
velit: ꝛ q̧̃ laboriosũ sit ↄtra fidẽ spez
caritatẽ sẽtiẽtib⁹ respõdere. Cap.v.

Tu aũt enchiridion a nobis
postulas.i. qδ manib⁹ pos/
sit adstringi: nõ qδ armaria
possit onerare. vt igit̃ ad illa tria rede
amus: p que diximus colẽdũ deũ: fidẽ
spem caritatẽ: facile ẽ vt dicat̃ qd cre
dẽdũ. qd sperãdũ: qd amãdũ sit. Sed
queãdmodũ aduersus eos q diuer/
sa sentiunt veritas calumnias de/
fendatur: operosioris vberiorisq₃ do
ctrine est. Que vt habeatur: nõ bre/
ui enchiridion man⁹ oꝫ ĩpleri: sꝫ gran
di studio pectus accendi. Qδ
symbolum ꝛ dñica orõ fidẽ ĩ se ꝛ spez
ꝛ caritatem contineant. Ca.vj.

Iam ecce tibi ẽ symbolum et
dñica orõ: quid breuius au/
dit̃ aut legit̃: qd facili⁹ mẽo
rie cõmẽdat̃: quia eni de pccõ graui
ꝛ mĩsia p̃mebatur genus humanum:
ꝛ diuine indigebat mĩsicordie. gratie
dei tp̃s ꝓpha p̃uidẽs ait. Et erit: oĩs
q ĩuocauerit nom̃ dñi: saluus erit: pp
hoc dñica orõ. Sꝫ apł'us cum ad ip̃sã
grãm cõmendandã hoc propheticum
cõmemorasset testimoniũ: continuo

p defendenda

que credenda

felicitas

Christus fidei
fundamentum

subiecit. quõ aũt iuocabũt in quẽ nõ
crediderunt? pp hoc symbolũ. In his
duobus tria illa ĩtuere. Fides credit
spes ⁊ caritas orãt. Sʒ sine fide eẽ nõ
possũt: ac p hoc ⁊ fides orat: ppterea
qppe dcm̃ ẽ. Quõ iuocabũt in quem
nõ crediderũt? ¶ Qualiter fides
spes ⁊ caritas sine se inuicem esse nõ
possint: quamuis a se in quibusdam
differant. ¶ Cap. vij.

Quid ãt spari põt qđ ñ credit?
Porro etiam aliqd qđ non
sperat̃ credi põt. Quis nãqꝫ fidelium
penas nõ credit impioꝝ? Nec sperat
tñ. Et qsqs eas imminere sibi credit:
ac fugaci aĩ motu exhorret: rectius ti
mere dr̃ qꝫ spare. Que duo Lucan⁹
distinguẽs ita cõplexus ait. Liceat
spare timẽti. Non aũt ab alio poeta
quis meliore ppe dcm̃ ẽ. Hũc ego si
potui tm̃ spare dolorẽ. Deniqꝫ nõnul
li ĩ arte gramatica vbi hui⁹ vtuntur
exẽplo ad ostẽdendam ĩpropriaʒ di
ctionẽ: ⁊ aiunt. Sperare dixit p time
re. Est itaqꝫ fides ⁊ malaꝝ reꝝ ⁊ bo
naꝝ: qꝛ ⁊ bona credũt ⁊ mala: ⁊ hoc fi
de bona nõ mala. Est etiã fides p̃teri
tarũ reꝝ p̃ñtiũ ⁊ futuraꝝ. Credimus
eñi mortuũ xp̃ʒ: qđ iã p̃terijt. Credi
mus sedere ad dexterã p̃ris: qđ nũc ẽ
credim⁹ vẽturꝝ ad iudicãdũ: qđ futuꝝ
est. Item fides ⁊ suaꝝ reꝝ ẽ ⁊ aliena
rũ: Nã ⁊ se qsqꝫ credit aliqñ eẽ cepis
se: nec fuisse vtiqꝫ sẽpiternum: et alia
atqꝫ alia. Nec solũ de alijs hoĩb⁹ m̃l
ta q̃ ad religionẽ ptinẽt: veꝝ etiã de
angelis credim⁹. Spes aũt nõ nisi bo
naꝝ reꝝ ẽ: nec nisi futuraꝝ. ⁊ ad eũ p
tinẽtiũ: q eaꝝ spem gerere phibetur.
Que cũ ita sint: pp has causas distin
guẽda erit fides ab spe: sicut vocabu
lo ita rõnabili differentia. Nã qđ atti
net ad nõ videre siue q̃ credunt̃ siue

q̃ sperant̃: fidei speiqꝫ cõe est. In ep̃la
qppe ad hebreos: qua teste vsi sunt il
lustres catholice regule defensores:
fides eẽ dicta ẽ cognitio reꝝ q̃ nõ vi
dent: quis qñ se qsqꝫ non vbis: nõ te
stibus: nõ deniqꝫ vllis argumẽtis: sʒ
p̃ñtium reꝝ euidentie credidisse: hoc
est fidẽ accõmodasse dic̃. Et nõ ita vi
det̃ absurdũ: vt recte rep̃hendebatur
in verbo eiqꝫ dicat̃. Vidisti? Ergo nõ
credidisti. Unde putari põt nõ esse
consequẽs: vt non videatur res que
cunqꝫ credit̃. Sed melius hãc appel
lamus fidẽ quam diuina eloquia do
cuerunt: earum. s. rerum: que nõ vidẽ
tur. De spe quoqꝫ ait ap̃ls. Spes q̃ ñ
videtur: nõ est spes. Quod eñi videt
quis quid speratur. Si aũt qđ non vi
demus: speramus: per patiẽtiam ex
pectamus. Cuʒ ergo bona futura eẽ
creduntur a nobis: nihil est aliud: qꝫ
q sperant̃. Iam de amore qd dicam
sine q̃ fides nihil põt? Spes vero sine
amore eẽ nõ põt. Deniqꝫ ait ap̃ls ia
cobus. Et demones credunt ⁊ contre
miscunt: nec tamen sperant vel amãt
sed potius qđ amamus vel speram⁹
credendo venturum esse formidant.
Propter quod apostolus Paulus fi
dem que per dilectionẽ operatur: ap
probat atqꝫ cõmendat: que vtiqꝫ si
ne spe esse non potest. Proinde nec
amor sine spe est: nec sine amore spes
nec vtrunqꝫ sint fide. ¶ Quod
credulitas fidei christiane non in na
turis rerum: sed in creatoris bonita
te consistat. ¶ Cap. viij

Cum ergo q̃rit̃ qd credendũ
sit ad qđ religionẽ ptineat: ñ
reꝝ nã ita rimãda ẽ: queãdmodũ ab
eis quos physicos greci vocãt. Nec
metuẽdũ ẽ queãdmodũ ab eisdem: si
aliquid de vi ⁊ numero elementoruʒ

de motu atqꝫ ordīe ⁊ dfectibꝰ sydeꝝ
de figura celi. de generibꝰ ⁊ naturis
aīalium. fructicū. lapidum. fōtiuꝫ. flu
minū. montiū. de spatijs locoꝝ et tē
porum. de signis imīnētium tēpesta
tuꝫ. ⁊ alia sexcēta de his rebꝰ: quas il
li iuenerūt vel inuenisse se existimāt:
xpianꝰ ignoret. quia nec ipi oīa iuene
runt tāto excellētes igenio: flagran
tes studio. abūdātes ocio. ⁊ quedā hu
mana cōiectura inuestigātes. qdā ve
ro historica expiētia pscrutātes. et in
eis q̄ se iuenisse gl̄iant. plura opinan
tes potiꝰ q̄ sciētes. Satis est xpiano
rerū creataꝝ cās siue celestiū ⁊ terre
striū. siue visibiliū ⁊ iuisibiliū. nō nisi
bonitatē intelligere creatoris. q vnꝰ
⁊ verꝰ ē ds. nullamqꝫ esse naturaꝫ. q̄
non aut ipe sit aut ab ipo. eumqꝫ eē
trinitatē. patrem. f. ⁊ filiū a patre ge
nitū: ⁊ spūꝫ scūꝫ ab eodē pr̄e pcedētē
sꝫ vnū eūdēqꝫ spūꝫ pr̄is ⁊ filij. Qua
lia bona sint q̄ a sūma trinitate crea
ta sunt. Capitulum. ix.

A Bhac sūme et equaliter et
imutabiliter bona trinitate
creata etiā oīa: ⁊ nec sūme: nec equa
liter nec imutabiliter bona: sed tn̄ bo
na etiā singl'a. Simul vo vniuersa val
de bona: qꝛ ex oībꝰ cōsistit vniuersita
tis admirabilis pulchritudo. Qua
liter deꝰ mala ordinet: ⁊ que sit diffini
tio mali. Capitulūꝫ decimū

I Nq̄ et illd qd malū dr̄ bn̄ or
dinatū ⁊ loco suo positū emi
nentius cōmēdat bona: vt magis pla
ceāt ⁊ laudabiliora sint: dū cōparant
malis. Neqꝫ eni ds ops: qd etiā ifide
les fatent: rerū cui sūma ptās: cuꝫ sū
me bonus sit. vllo mō sineret mali ali
quid esse i operibꝰ suis: nisi vsqꝫ adeo
essꝫ ops ⁊ bonꝰ: vt bn̄ facere et d ma
lo possꝫ. Quid ē āt aliud qd malū dr̄:
nisi priuatio boni? Nā sic corporibꝰ

Malū priuatio boni.

aīaliū nihil ē aliud morbis ⁊ vulneribꝰ
affici: q̄ sanitate priuari. neqꝫ id agit
cū adhibet curatio: vt mala illa que
inerant. idest morbi ac vulnera rece
dāt hic ⁊ alibi sint: sed vtiqꝫ vt n̄ sint.
nō eni vlla substātia: sꝫ carnalis sub
stātie vitiū ē vulnꝰ aut morbi. Cuꝫ ca
ro sit ipa substātia: profecto aliqd bo
nū ē: cui accidūt ista mala: idest priua
tiones eiꝰ boni: qd dicit sanitas. Ita
etiā ⁊ aīaꝝ q̄cūqꝫ sunt vitia: naturali
um sunt priuatiōes bonoꝝ. Que cuꝫ
sanant nō aliq trāsferunt: sed ea q̄ ibi
erāt nusq̄ erūt: qn̄ i illa sanitate non
erūt. Bonas eē oēs naturas a sū
mo bono factas: qbusqꝫ ex causis et
qliter corruptio noceat itimat. Ca. xi

N Ature igit oēs: qm̄ nārū pr
sus oīuꝫ sūme cōditor bonꝰ
ē: bone sūt. Sꝫ qꝛ nō sic ea
rū cōditor sūme atqꝫ icōmutabiliter
bone sūt. iō i eis ⁊ minui bonuꝫ ⁊ au
geri pōt. Sꝫ bonū minui malum est.
Quis q̄tūcūqꝫ minuatur: remaneat
aliquid necesse ē: si adhuc natura ē:
vnde natura sit. Neqꝫ eni si q̄liscūqꝫ
aut q̄tulacūqꝫ natura ē: cōsumi bo
nū qd natura ē: ni et ipsa cōsumatur
pōt. Merito qppe natura icorrupta
laudat. Porro si icorruptibilis sit que
corrūpi oīno nō possit: multo ē pcul
dubio laudabilior. Cū vo corrūpitur
iō malū est eiꝰ corruptio: qꝛ eā q̄licūqꝫ
puat bono. Nā si nullo bono priuat n̄
nocet: nocet autem adimēdo bonum
Quādiu itaqꝫ natura corrūpit inest
ei bonū qd puet. At per hoc si natu
re aliqd remanebit qd iā corrūpi ne
queat: pfecto natura icorruptibilis
erit: ⁊ ad hoc tā magnū bonuꝫ corru
ptio nō pueniet. At si corrūpi non de
sinet: nec bonū vtiqꝫ habere desinet:
quo eā possit priuare corruptio. Quā
si penitꝰ totāqꝫ cōsūpserit: iō nullum

bonū ierit: q̄z natura nulla erit. Quocirca bonū corruptio cōsumere non pōt: nisi cōsumēdo naturā. Ois ḡ natura bonū est magnū si corrūpi n̄ pōt paruū si pōt. Negari tn̄ bonū eē: nisi stulte atq̄z iperite p̄rsus nō pōt. que si corruptiōe consumit: nec ipa corruptio remāebit nulla vbi eē possit subsistente natura. ¶ Q̄r nullū possit eē malū: si nullū sit bonū: ⁊ q̄p hec assertio sentētie prophetice non sit contraria. Capl'z duodecimū

A ¶ per hoc nullū ē qd̄ dr̄ maluz si nullū sit bonū. s̄z bonuz oī malo carēs: integz̄ ē. Cui ꝟo iest malū vitiatū vl' vitiosū bonū ē: nec malū vnq̄ꝫ pōt eē vllū: nisi vbi bonū ē vllū. Uñ res mira cōficit. vt q̄z ois natura inq̄ntū natura: bonū ē: nihil aliō dici videat: cū vitiosa natura mala esse nā dr̄ nisi malū esse: qd̄ bonū est: nec maluz eē nisi qd̄ bonū ē. q̄z ois natura bonū ē: nec res aliqua mala esset: si res ipa q̄ mala ē nā nō eēt. Nō igit pōt esse maluz. nisi aliquod bonū: qd̄ cū dici videat absurde. cōnexio tn̄ ratiocinationis huius velut inevitabiliter nos cōpellit hec dicere. Et cauendum est ne icidam⁹ i illā s̄niam p̄phe ticā: vbi legitur. Ue his q̄ dñt q̄p bonum ē malum: ⁊ q̄p malū ē bonū: qui dñt dulce amarz̄ ⁊ amaruz dulce. qui dñt tenebras lucez: ⁊ lucē tenebras: Q̄r dñs ait. Malus hō de malo thesauro cordis sui profert mala. Quid est autem mal⁹ hō nisi mala nā: quia hō nā ē. Porro si hō aliqd̄ bonū ē: q̄z nā ē: qd ē malus hō: nisi malū bonū. Tamē cum duo ista discernimus: inuenim⁹ nec iō malū: q̄z hō est: nec iō bonū. q̄z iniquus ē. s̄z bonū q̄z hō: malū q̄z iniquus. Quisq̄s igitur dic malū ē hoiem eē: aut bonū ē iniquū eē ipe incidit i p̄pheticā illā s̄niam. Ue his q̄ dicūt q̄p bonū ē malū: ⁊ q̄p malū ē bonū. opus. n. dei culpat qd̄ ē hō: ⁊ vitium hoīs laudat qd̄ ē inigtas. ois nāq̄z nā etiā si vitiosa ē. inq̄ntū nā est. bona ē. inquātū vitiosa ē. mala est.

¶ Q̄r in bonis ac malis sibimet contrariis dialecticoꝝ regula deficiat. ⁊ quid sit corruptio. ⁊ q̄p ex bonis mala orta sint. ¶ Cap. xiij.

Q uapropter in his cōtrariis q̄ mala ⁊ bona vocāt. illa dialecticorum regula deficit: qua dñt nulli rei duo simul inesse contraria. Nullus. n. aer simł' et tenebrosus ē ⁊ lucidus. Nullus cib⁹ aut pot⁹ simul dulcis ē ⁊ amarus: Nullum corp⁹ sil' vbi albū: ibi ⁊ nigrū. Nullū siml' vbi deforme: ibi ⁊ formosū. Et h̄ i multis ac pene i oib⁹ cōtrariis repit: vt i vna re simul eē nō possint. Cum aūt bona ⁊ mala nullus ambigat esse cōtraria: nō solū simul eē possūt: sed etiā mala cino sine bonis: ⁊ nisi i bonis eē non possūt: q̄uis bona sine malis possint. Pōt eni hō vl' angelus nō esse iniustus: iniust⁹ aūt nō pōt eē nisi hō vl' angelus. Et bonū q̄p hō. bonū q̄p āgel⁹. malū q̄p iniustus. Et hec duo ꝯtraria ita simul sūt: vt si bonū nō eēt: in quo malū eēt: p̄rsus nec malū eē potuissz. Q̄r nō mō vbi cōsisteret: s̄z vñ oriret corruptio nō hēret: nisi esset qd̄ corrūperet. Q̄r nisi bonū eēt: nec corrūperet: q̄m nihil ē aliō corruptio q̄̄ boni exterminatio. Ex bonis igit mala orta sūt ⁊ nisi i aliqb⁹ bonis non sūt: nec erat alias vñ oriret vlla mala nā. nā si eēt: iq̄ntū nā eēt p̄fecto bona eēt. Et aut icorruptibil' nā magnū eēt bonū aut nā etiaz corruptibilis nullo modo esset nisi aliquod bonum: qd̄ bonū corrumpēdo. posset ei nocere corruptio.

mala sine bonis esse non possunt

Corruptio

homo malus malū boni

Quõ ñ sit ɔ̃riũ dñice sñie. q̃ dic̃. ñ
põt arbor bona fruct⁹ malos facere.
cũ dñr mala ex bõis eẽ orta. Ca. xiiii

SEd cũ mala ex bonis orta eẽ
dicim⁹: nõ putet̃ h̃ dñice sñie
refragrari. q̃ dic̃. Nõ põt ar/
bor bona fruct⁹ malos facẽ. Nõ põt
eni. sic̃ veritas dicit. colligi vua d̃ spi
nis: q̃r nõ põt vua nasci de spinis. Sz
ex bona t̃ra ꝛ vites nasci posse vide/
mus ꝛ spinas. ꝛ eodez mõ tãq̃ arbor
mala fructus bonos. i. opa bona non
põt facere volũtas mala. Sz ex bo/
na hoĩs nã oriri volũtas ꝛ bona põt
ꝛ mala. Nec fuit ꝓrsus vñ ꝑmit⁹ ori
ret̃ volũtas mala: nisi ex ãgeli ꝛ hoĩs
nã bona. Q d̃ ꝛ ipe dñs eodem loco:
vbi d̃ arbore ꝛ fructib⁹ loq̃bat̃ aper/
tissime oñdit. Ait. n.: aut facite arborẽ
bonã ꝛ fructũ ei⁹ bonũ: aut facite ar/
borẽ malã ꝛ fructũ ei⁹ malum. Satis
admonẽs ex arbore gdẽ bona malos
aut ex mala bonos nasci fructus non
posse: ex ipa tñ t̃ra cui loq̃bat̃: vtrãq̃
arborem oriri posse. Non ꝑ/
tinere ad beatitudinem consequen/
dam scire causas in mundo corpora/
lium motionum. Cap. xv.

QUe cũ ita sint: qñ nobis ma
ronis ille v̾sus placet. Felix
q̃ potuit rer̃ cognoscere cãs: non nob
videat̃ ad felicitatẽ cõsequẽdã ꝑtine
re. si sciam⁹ cãs magnar̃ ĩ mũdo cor
paliũ motionuz: q̃ abditissimis nẽ si/
nib⁹ occultãt̃: vñ tremor terris: qua
vi maria alta tumescũt: obicib⁹ rup/
tis: rursusq̃ i seipa residãt: ꝛ cet̃a hi⁹
sz bonar̃ ꝛ malar̃ rer̃ cãs nosse debe
m⁹. Et id hacten⁹ q̃ten⁹ eas hoĩ i hac
vita errorib⁹ erũnisq̃ plenissima ad
eosdem errores ꝛ erũnas euadẽdas
nosse cõcedit̃. Ad illã gppe felicitatez
tẽdẽdũ ẽ: vbi nulla quatiamur erũna
nullo errore fallamur. Nã si cãe cor
ꝑoraliũ motionũ noscẽde nobis eẽnt:
nullas magis nosse q̃ nr̃e valitudinis
deberem⁹. Cũ eas v̾o ignorãtes me/
dicos q̃rim⁹: q̃s nõ videat: qd̃ de se/
cretis celi ꝛ t̃re nos latet q̃ta sit pati
entia nesciẽdũ? Disputatio q̃lit̃ er
ror caueri possit. Cap. xvi.

QUãuis. n. error q̃ta possum⁹
cura cauẽd⁹ sit: ñ solũ ĩ maio
rib⁹ ver̃ ẽt ĩ minoribus reb⁹: nec nisi
rer̃ ignorãtia possit errari: nõ ẽ tñ cõ/
seq̃ẽs: vt cõtinuo erret q̃sq̃s aliquid
nescit: sz q̃sq̃s se existimat scire qd̃ ne/
scit: ꝓ v̾o gppe approbat falsũ: qd̃ est
erroris ꝓpũ. Uerũtñ ĩ q̃ re q̃sq̃ erret
int̃est plurimũ. Nã ĩ vna eadẽq̃ re ꝛ
nesciẽti sciẽs: ꝛ errãti nõ errãs recta
rõe ꝑponit̃. In diuersis aũt reb⁹. i. cũ
iste sciat alia: ille alia: ꝛ iste vtiliora ille
minus vtilia. vl ẽt noxia: q̃s nõ ĩ eis q̃
ille scit: ei ꝑferat nesciẽtẽ? Sũt. n. q̃dã
q̃ nescire: q̃ scire sit meli⁹. Itẽq̃ non/
nullis errare ꝓfuit aliqñ: sz ĩ via pedũ
nõ ĩ via mor̃. Nã nobis ipis accidit vt
ĩ q̃dã biuio falleremur: ꝛ nõ iremus ꝑ
eũ locũ: vbi opiẽs trãsitũ nr̃m dona/
tistar̃ man⁹ armata subsederat. atq̃
ita fcm̃ ẽ: vt eo q̃ tẽdebam⁹ ꝑ deuiuz
circuitũ venirem⁹: cognitisq̃ ĩsidijs il
lor̃ nos gratularemur errasse: atq̃ ĩ/
de gr̃as agerem⁹ deo. Quis g̃ viato/
rẽ sic errãtẽ: sic ñ errãti latrõi ꝑpone
re dubitauerit? Et fortasse iõ apud il
lũ sũmũ poetã loq̃ns q̃dã miser ama/
tor: vt vidi igt: vt perij: vt me malus
abstulit error: qm̃ ẽ error bon⁹ q̃ ñ solũ
nihil obsit ver̃ ẽt ꝓsit aliq̃d. Sz dili/
gẽti⁹ ɔ̃siderata v̾itate: cũ nihil sit aliud
errare: q̃ verũ putare: qd̃ falsũ ẽ: fal
sũq̃ qd̃ ver̃ ẽ: vl certũ hr̃e ꝓ ĩcerto.
ĩcertuz ve pro certo: siue falsũ siue sit
ver̃: idq̃ tã sit ĩ aĩo deforme atq̃ ide
cens. q̃ pulchr̃ ac decorum esse senti
mus vel in loq̃ndo vel ĩ assentiẽdo: ẽ

est:nō nō: ꝑfecto ꝛ ob hoc ipm̄ ē vita
misera ista qua viuim⁹: ꝙ ei nōnūꝗ̄
vt ñ amittat:erroꝛ ē necessari⁹: Ab/
sit vt talis sit illa vita: vbi est aīe nr̄e
ipa veritas vita: vbi nemo fallit:fal/
lit̄ nemo. Hic āt hoīes fallūt atq̄ fal/
luntur.miſioresq̄ sūt cū mētiēdo fal
lūt:q̄ cū mētientib⁹ credēdo fallūt̄.
vsq̄adeo tñ rōnabilis nā refugit fal
sitatē: ꝛ q̄tū pōt ūuitat errorē: vt fal
li nolint ēt qcūq̄ amāt fallere. Non
eni sibi q mētit̄ vr̄ errare:ſ3 aliū i er/
rorē mittere credentē sibi. Et in ea q
dem re nō errat: quā mēdacio cōte/
git:si nouit ipe qd verū sit:ſ3 i hoc fal
litur:ꝙ putat sibi suū nō obesse men/
daciū:cū magis facieti:q̄ patieti ob/
sit oē pctm̄. Utrū ad offm̄ hoīs
iusti sit aliqñ mētiri. C.xvij.

Verū difficillima ꝛ latebro/
sissima hic gignit̄ q̄stio: de q̄
iā grādē libꝝ cū respōdēdi necessitas
nos vrgeret absoluim⁹. Utrū ad of/
ficiū hoīs iusti ptineat aliqñ mentiri.
nōnulli.n.eo vsq̄ ꝑgrediūt̄: vt ꝛ peie
rare: ꝛ de reb⁹ ad dei cultū ptinētib⁹
ac de ipa dei natura falsū aliqd dice/
re nōnūq̄ bonū piūq̄ opus eē cōtē/
dāt. Mihi aūt vr̄ pccm̄ eē qdē oē mē
daciū:ſ3 mltū interesse q̄ aīo ꝛ qb⁹ d̄ re
bus qsq̄ mētiatur. Nō enim sic pec
cat ille qui consulendi quomodo ille
q nocēdi volūtate mētit̄. Haud vero
tm̄ nocet:q viatorē mētiēdo i diuer/
sū iter mittit:q̄tū is q viā vite mēda
cio fallēdi deprauat. Nemo sane mē
tiens iudicandus est:q dicit falsū qd
putat veꝝ:qm̄ q̄tū i ipo est:nō fallit
ipe ſ3 fallit̄. Nō itaq̄ mēdacij:ſ3 aliqñ
temeritatis arguēd⁹ ē:q falsa icauti
us credita ꝑ veris h3. Potiusq̄ ecō
trario q̄tū in ipo ē:mentit̄ ille:q dicit
verum:qd putat falsum. Quātū eni
ad aīum eius attinet: q2 nō qd sentit
hoc dicit.nō veꝝ dicit. Quis verū in/
ueniat eē qd dicit. Nec vllo mō lib ē
a mēdacio.qui oꝛe nesciens veꝝ loqt̄
sciēs aūt volūtate mentit̄. Nō cōside
ratis itaq̄ reb⁹ ipis de qb⁹ aliqd dicit̄
ſ3 sola itētiōe dicentis:melior ē q ne/
sciens falsū dic.qm̄ id veꝝ putat:q̄ q
mētiēdi aīum sciens gerit nesciēs ve
rum eē qd dicit. Ille nāq̄ aliud ñ h3
i aīo aliud i ꝟbo.huic ꝟo q̄lecūq̄ per
seipm̄ sit qd ab eo dr̄ aliud tñ clausū
i pectoꝛe aliud in lingua promptu3 ē:
qd malum est proprium mentientis.
In ipsarum aūt que dn̄r consideratio
ne rerum:tm̄ interest qua i re quisq̄
fallatur siue mentiatur: vt cum falli
q̄ mentiri minus sit malum quātum
pertinet ad hoīs voluntatem. Tamē
longe tolerabilius sit in his q̄ a religi
one sunt seiuncta mentiri:q̄ in his si/
ne quorum fide vel noticia deus coli
non potest:falli: vt in pluribus a per/
quirente lucidius inuestigabitur.
Quod vt illustret̄ exemplis: intuea/
mur q̄le sit. Si qspiam dum mentit̄:
viuere nunciat aliquem mortuum. ꝛ
alius dum fallitur.credat iterum ip3
post quelibet longa tempora moritu
rum.nonne illo modo mentiri.q̄ isto
modo falli incōparabiliter prestat?
Multoq3 minoris mali est nullum
errorem aliquem inducere:q̄ in istu3
ab aliquo induci? Quibus i re
bus fallamur. Cap. xviij.

In quibusdam ergo rebus
magno: in quibusdā paruo:
in quibusdam nullo malo: in quibus/
dam etiam nonnullo bono fallimur.
Nam magno malo fallit̄ hō.cu3 hoc
non credit. qd ad vitam ducit etnā3:
vel credit: qd ad morte3 ducit etnā.
Paruo aūt malo fallitur:q falsum ꝑ

vero approbãdo icidit i aliquas mo lestias temporales: quibus tamẽ adhi bita fideli patiẽtia cõuertit eas i vsũ bonũ: veluti si qsq3 bonũ hoiem putã do q malus est: aliquid ab eo patiat̃ mali. Qui vero malũ hoĩez ita bonũ credit vt nil ab eo patiat̃ mali: nullo mõ fallit̃. nec i eo cadit illa ꝓphetica detestatio. Ueh his q dicũt q malũ ẽ bonũ. Ipsis eni de reb⁹ quib⁹ hoĩes mali sũt: non de hoĩbus dcm̃ itelligẽ dũ ẽ: vnde q adulteriũ dicit bonũ: re cte arguit̃ illa voce ꝓphetica. Qui vero ipm̃ hoiem dicit bonũ: quẽ pu tat castũ ⁊ nescit adulterũ: ñ i doctri na rez bonaꝝ ⁊ malaꝝ: s3 in occultis humanoꝝ fallit̃ moꝝ. vocãs hominẽ bonũ. in q̃ putat esse quod eẽ nouit bonũ. et dicẽs malũ adulterũ. et bo nũ castũ. S3 hũc bonũ dicẽs nescien do adulterũ eẽ: illũ malũ nesciẽdo ca stũ. Porro si p errorẽ euadit qsq3 pni tiẽ: sicut superi⁹ dixi nobis in itinere contigisse. ẽt aliqd boni hoĩ errore cõ fert̃. s3 cũ dico in quibusdã reb⁹ nul lo malo aliquẽ vel nonnullo etiã bo no falli. nõ ipm errorẽ dico nullũ ma lũ vel nonnullũ bonũ. s3 malũ q̃ non venitur vel bonũ quo venitur erran do. i. ex ipo errore qd nõ eueniat vel quid ꝓueniat. Nã ipe per seip3 error aut magnũ i re magna: aut paruum in re parua. tñ semp ẽ malu3. Quis eni nisi errãs malum neget approba re falsa ꝓ veris. aut iprobare vera ꝓ falsis. aut habere icerta ꝓ certis vel certa ꝓ icertis. S3 aliud ẽ malũ ho minẽ putare q bon⁹ ẽ: qđ ẽ erroris: et aliud est ex h̃ malo aliud malũ nõ pati: si nihil noceat hõ malus q eẽ pu tatur bon⁹. Itẽq3 aliud ẽ ipam via3 putare q̃ nõ ẽ ipa: et aliud ẽ ex h̃ erro ris malo aliqd boni cõsequi. velut est

Error sẽp malum

ab isidijs maloꝝ hoiu3 liberari. An pccã dicẽda sint cũ qs de malo hoie hñ sentit: vl' verisimilib⁹ fallit̃. C. xix.

NEscio sane. vtrũ ẽt eiusmo di error sit. cũ hõ de malo ho mine bene sentit. qualis sit nesciens. aut ꝓ eis q̃ ꝑ sensus corpo ris capimus occurrunt similia. q̃ spũ tãq3 corpore: aut corpe tãq3 spũ sen tiuntur. Qualẽ se putabat eẽ aposto lus petrus. qñ existimabat se visu3 vi dere repẽte de claustris et vic'lis ꝑ angelũ liberatus. Aut i ipis reb⁹ cor poreis leue putat̃ eẽ qđ aspũ est: aut dulce qđ amaꝝ. hñ olere qđ putridũ est: aut tonare cũ rheda trãsit. aut il lũ eẽ hoiem cũ ali⁹ sit. qñ duo sibi si millimi sunt: qđ i geminis sepe ɔtigit Unde ait ille. Gratusq3 parẽtib⁹ er ror: ⁊ cetera. talia ẽt pccã dicẽda sũt Hec q̃stio nodosissima: q̃ hoies acu tissimos achademicos torsit. nunc mi hi enodãda suscepta ẽ. vtru3 aliqd de beat sapiẽs approbare ne icidat i er rorẽ si ꝓ veris approbauerit falsa. cũ oĩa. sicut affirmãt. vel occulta sint vl' icerta. Unde tria ɔfeci volũina i ini tio cõuersiõis mee. ne ipedimẽto no bis eẽnt. que tãq3 in ostio contradice bãt. Et vtiq3 fuerat remouẽda inne niẽde desperatio veritatis. q̃ illoꝝ vi detur argumẽtationibus roborari. Apud illos ğ error oĩs putat̃ eẽ pccm̃ qđ vitari nõ possit cõtẽdũt. nisi oĩs su spẽdatur assẽsio. Errare qppe dicũt cũ q̃s assentit icertis. nihilq3 certũ eẽ in hoium visu ꝓpter idiscretã simi litudinẽ. Falsi etiã si qd videt̃ forte sit veꝝ. Acutissimis qdẽ sed ipudẽtissi mis cõflictatiõibus disputãr. Apud nos aũt iustus ex fide viuit. At si tol latur assensio ⁊ fides tollit̃. q̃a sine as sensione nihil credit̃. Et sũt va q̃uis

nō videātur. q̄ nisi credātur ad vitaꝫ
btām. q̄ nō nisi eterna ē. nō pōt pue
niri. Cū istis ꝟo vtꝝ loq̄ ōbem⁹ igro
q̄ nō victuros ī etnū. sꝫ ī pñtia se viuē
nesciūt. Immo nescire se dicūt qđ se
scire negare nō pñt. Neqꝫ eni quisq̄ꝫ
sinitur nescire se viuere. qñquideꝫ si
viuit nō pōt aliq̄d vel nescire. qm̄ nō
solū scire. verū ēt nescire nisi viuētis
ē. Sed videlicet nō assentiēdo ꝙ vi
uāt. cauere sibi vidētur errorē: cū ēt
errādo cōuicantur viuere: qm̄ nō pōt
q̄ nō viuit errare. Sicut g̊ nos viuere
nō solū veꝝ: sꝫ ēt certuꝫ ē: ita vera et
certa sūt multa: q̄bus nō assētiri ab/
sit: vt sapiā poti⁹ q̄ꝫ dmētia noīanda
sit. Quib⁹ ī reb⁹ errātes nō pecce/
m⁹: q̄ꝫuis ad hui⁹ vite miserias erroꝛ
ptineat Capitulum. xx.

In q̄busdā āt reb⁹ nihil inter/
est ad capessēdū dei regnū:
vtrū credātur an non: vel vtrū vera
siue sint siue putētur: an falsa. In his
errare. i. aliud p alio putare: nō arbi/
trādū ē eē pccm̄. Aut si ē: minimū est
atqꝫ leuissimū. Postremo q̄lecunqꝫ
illđ ꝛ q̄ꝫtūqꝫ sit: ad illā viaꝫ nō ptinet:
qua im⁹ ad deū. Que via fides ē xp̄i:
q̄ p dilectionē opat̄. Neqꝫ eni ab hac
via deuiabat apl's petr⁹: qñ se existi
mās visū videre aliud p alio sic puta/
bat. Ut a corpoꝝ imaginib⁹ in q̄b⁹ se
eē arbitrabat̄: vera: ī q̄b⁹ erat: corpo
ra nō dignosceret. nisi cū ab illo ange
lus p quem fuerat liberat⁹ abscessit.
Ab hac via nō deuiabat iacob patri/
archa: qñ viuentē filiū a bestia crede
bat occisū. In his atqꝫ hi⁹ falsitatib⁹
salua fide q̄ in deū nobis est fallimur
et via nō relicta q̄ ad illum nos ducit
erram⁹. Qui erroꝛes ēt si pccā n̄ sūt:
tamē ī malis hui⁹ vite deputādi sūt.
Que ita subiecta ē vanitati: vt appro
bent̄ hic falsa p veris: respuātur vera
p falsis. incerta teneantur p certis.
Q̄uis eniꝫ hec ab ea fide absint: per
quā ad verā certāqꝫ atqꝫ eternaꝫ be
atitudinē tēdim⁹: ab ea tñ miseria nō
absūt: ī qua adhuc sum⁹: nullomō q̄p
pe falleremur ī aliquo vel aī vel coꝛ/
poris sensu. si iā vera illa atqꝫ pfecta
felicitate frueremur. Quō sit pec
catū oē mēdaciū: vel q̄liter ēt illi licꝫ
venialiter peccēt. q̄ non nisi p salute
hoīum mentiūtur. Cap. xxi.

Porro āt oē mēdaciū iō dicē
dū est eē pccm̄. q̄ꝛ hō nō solū
qñ scit q̄d veꝝ sit. sed etiā si qñ errat ꝛ
fallit̄. sicut hō hoc debet loq̄. Sēper
. n. hō debet loq̄ sicut aīo gerit. siue il
lud verū sit. siue putetur ꝛ n̄ sit. Ois
q̄ nititur ↄtra id quod aīo sentit: loq̄t̄
volūtate fallēdi. Et vtiqꝫ ꝟba pptea
sūt īstituta. nō p q̄ se iuicē hoīes fal/
lant: sed p q̄ ī alterius q̄sq̄ꝫ noticiā co
gitatiōes suas pferat. Uerbis igitur
vti ad fallaciā. nō ad qđ īstituta sunt
pccm̄ ē. Nec iō vlluꝫ mēdaciū putā/
dū ē nō eē pccm̄. q̄ꝛ possum⁹ aliqñ ali
cui pdesse mētiendo. Possum⁹. n. et
furādo aliqñ pdesse. si paup cui palā
dat̄ sentit cōmodū. et diues cui clam
tollit̄ nō sentit īcōmodū. Nec iō tale
furtū q̄sq̄ꝫ dixerit nō eē pccm̄. Possu
mus ꝛ adulterādo. si aliq̄ nisi ad hoc
ei cōsentiat̄ appareat amādo moritu
ra. et si vixerit penitēdo purganda.
nec iō pccm̄ negabit̄ tale adulteriuꝫ.
Si aūt merito nobis placet castitas:
q̄d q̄so offendit̄ veritas. vt pp̄ter ali/
enā vtilitatē illa nō violet̄ adulteran/
do. et violet̄ ista mentiēdo. Nō iō mē
daciuꝫ poterit aliquādo laudari: q̄a
nōnunq̄ꝫ p salute quoꝛūdā mētimur.
Peccatuꝫ g̊ ē: sꝫ veniale. qđ bñiuolē
tia excusat. et iō fallacia dānat. Plu
rimū q̄ppe ad bonū pfecisse hoīes q̄
nō nisi p salute hoīs mētiūtur. nō est

negādū:sed i eoꝝ tali ꝑfectu merito
laudaꝛ vel ēt tēporaliter remuneraꝛ
beniuolētia nō fallacia:que vt agno/
scaꝛ satis ē:nō vt ēt ꝓdiceꝛ. Maxie i
heredibꝰ testamēti noui:qbꝰ dr̄. Sit i
ore vr̄o:est est.nō nō. Qđ.n.amplius
ē a malo ē.propter qđ malū:' Quia
subripere i hac mortalitate nō d̄sinit
Etiā ipi coheredes xp̄i dicūt. Dimit/
te nobis debita nr̄a. Que sint cau
se bonaꝝ rerū ꝛ q̄ malaꝝ. Cap.xxij.

His itaqꝫ ꝑ huiꝰ breuitatis ne
cessitate tractatis:qm̄ cause
cog̊scēde sunt reꝝ bonaꝝ et
malarū: que sit via q̄ nos ꝑducat ad
regnū vbi erit vita sine morte.sine er
rore veritas.sine ꝑturbatiōe felicitas
nequaq̄ꝫ dubitare debemꝰ rerū que
ad nos ꝑtinēt bonaꝝ cām non eē:nisi
bonitatē dei.malaꝝ ꝟo ab imutabili
bono deficientem boni mutabilis vo
lūtatē:ꝑus angeli:hoīs postea. Qđ
sit creature rōnabilis malū:vl̄ q̄ hic
mala sequuta sūt. Ca.xxiij.

Hoc ꝑmū ē creature rōnabi/
lis malū.i.ꝑma ꝑuatio boni.
deide ēt iā nolētibꝰ subītrauit igran
tia reꝝ agēdaꝝ ꝛ cōcupiscētia noxia
rū:qbꝰ comites subītrarūt error ꝛ do
lor.que duo mala qn̄ iminētia sentiū
tur:ea fugiētis aī motꝰ vocaꝛ metus.
Porro aīus cū adipisciꝛ cōcupita:q̄ꝫ/
uis ꝑniciosa ꝛ inania:qm̄ id errore n̄
sētit vel delectatiōe morbida viciꝛ:
vl̄ vana ēt leticia vētilaꝛ. Ex his mor
boꝝ nō vbertatis ſꝫ idigētie tāq̄ꝫ fon
tibꝰ oīs miſia nature rationalis ema
nat. Qđ i suis mal̄ rōnal̄ nā btitudi
nis apetitū nō amiserit:ꝛ q̄ꝫ hō habe/
at penā ꝑpriā corpis mortē. C.xxiiij.

Quē tn̄ natura i malis suis n̄
potuit amittere btitudinis
appetitū. Uerū hec oia ma
la sunt ꝛ hoīum ꝛ angeloꝝ:ꝑ sua ma
licia dn̄i iusticia dānatoꝝ. Sꝫ hō ha/
bet ꝛ penā propriaꝫ:q̄ ēt corpis mor
te punitꝰ ē. Mortis qppe supplicium
dn̄s ei cōminatꝰ fuerat si peccaret:sic
eū remunerans libero arbitrio:vt tn̄
regeret iperio:terreret exitio. Atq̄ꝫ i
paradisi felicitate tāq̄ꝫ i vmbra vite:
vn̄ iusticia custodita i meliora cōscen
deret collocauit. Qđ pccm̄ adā ori/
ginal̄r i posteros trāsierit. Cap.xxv.

Hinc post pccm̄ exul effectus
stirpē q̄qꝫ suā:quā peccādo i
se.tanq̄ꝫ i radice viciauerat:
pena mortis ꝛ dānatiōis obstrinxit:
vt qcqd ꝑlis ex illo et simul damna/
ta per quaꝫ peccauerat coniuge per
carnalē cōcupiscētiā:i qua iobedien
tie pena simul retributa ē nasceret.
traheret originale pccm̄:q̄ traheret
ꝑ errores doloresqꝫ diuersos ad illō
extremū cū d̄sertoribꝰ angelis vicia/
toribꝰ ꝛ possessoribꝰ ꝛ cōsortibus suis
sine fine suppliciū:sic ꝑ vnū hominez
pccm̄ itrauit i mūdū.ꝛ ꝑ pccm̄ mors i
oēs hoīes ꝑtransiuit:in quo oēs pec
cauerūt. Mūdū qppe appellauit eo
loco apl̄s vniuersuꝫ genꝰ humanum.
Qual̄r hūani generis massa ex ira
dei iacebat i malis:luēs cū desertori
bus angelis iustissimas penas manē
te i eis bonitate creatoris. Ca.xxvi.

Ita ḡ res se habet. Jacebat
in malis:vl̄ ēt voluebaꝛ:et
de malis i mala ꝑcipitabaꝛ
totiꝰ hūani generis massa dānata et
adiūcta parti eorū q peccauerāt an/
geloꝝ.luebat ipie desertiōis dignissi
mas penas. Ad iraꝫ qppe dei ꝑtinet
iustā qcqd ceca ꝛ idomita cōcupiscē/
tia faciūt libēter mali:et qcqd māife
stis aptisqꝫ penis patiūtur iuiti. Nō
iane creatoris d̄sistē;ꝫ bonitate ꝛ ma

lis angelis subministrare vitā viuacēqȝ potētiā. Que subministratio si auferatur iteribūt. ⁊ hoīuȝ ꝯuis de ꝓpagie vitiata nascētiū. formare femina ⁊ aīare ac ordinare mēbra per tpoꝝ etates. p locoꝝ spatia. vegetare sensus. alimēta donare: Melius .n. iudicauit ds mal' bona facē: ꝗ̄ mala nulla cē pmittere. Et sigdē i meli⁹ hoīum reformationē nullā ꝓrsus esse voluisset: sicut ipioꝝ nulla ē angelorum: nōne merito fieret vt natura q̄ deuȝ deseruit: q̄ pceptū sui creatoris qd̄ custodire facillime possȝ: sua malevtēs prāte calcauit atqȝ trāsgressa ē: que sui i se creatoris imaginem ab eius luīe contumaciter auersa violauit: q̄ salubrē suitutē ab ei⁹ legibus male vtens libero abrupit arbitrio: vniuersa i eternū dēserēt: ⁊ p suo merito penā pēderet sēpiternā? Plane ita faceret si tm̄ iustus nō ēt misicors cēt: suāqȝ idebitā misicordiaȝ multo euidēti⁹ i idignoruȝ poti⁹ liberatione mōstraret. De qbusdā angel' cadētib⁹ p supbiā residui certissimā ppetue btitudis stabilitatē accepūt. C. xxvij.

Angelis igit aligb⁹ ipia superbia deserētib⁹ deū: ⁊ in hui⁹ aeris imā caliginē de supna celesti hitatiōe deiectis: residuus numer⁹ angeloꝝ i eterna cū deo btitudine ⁊ scitate pmāsit. Neqȝ enim ex vno angelo lapso atqȝ dānato ceteri ꝓpagati sūt: vt eos sicut hoīes originale malū obnoxie successionis vinculis obligaret: atqȝ vniuersos traheret ad debitas penas. sed eo q diabolus scūs ē: cū socijs ipietatis elato: et ipā cū eis elatione ꝓstrato: ceteri pia obediētia dn̄o coheserūt: accipiētes ēt qd̄ illi nō habuerūt: certā sciētiā q̄ eēnt de sua sempitna ⁊ nunq̄ casura stabilitate securi. Placuit itaqȝ vniuersitatis creatori atqȝ moderatori deo. vt qm̄ nō tota mltitudo angelorū deū deserēdo pierat: ea q̄ pierat i ppetua dānatiōe remaneret. q̄ autē cum deo illa deserente pstiterat de sua certissime cognita semp futura felicitate secura gauderet. De numerus bonoꝝ angeloꝝ q diminutus ē post ruinā maloꝝ ex hoīb⁹ suppleatr: ⁊ q hic numer⁹ ds sit not⁹. C. xxviij.

Alia vo creatura rōnalis q̄ i hoīb⁹ erat: qm̄ pccis atqȝ supplicijs ⁊ originalib⁹ ⁊ ꝓprijs tota pierat: ex ei⁹ parte reparata: q̄ angelice societati ruina illa diabolica minuerat: suppleret. Hoc ꝓmisū ē resurgētib⁹ scīs: q erūt eq̄les āgelis dei. Itaqȝ supna illa hierl'z mater nr̄a ciuitas dei nulla ciuiū suorū numerositate fraudabit: s; vberiore ēt copia forsan regnabit. Neqȝ .n. nūe ꝝ aut scōꝝ hoīuȝ aut imūdorū demonū nouim⁹: i quorū locū succedentes filij scē mrīs q̄ steril' apparebat i terra ea pace de q̄ illi ceciderant: sine vllo tpis termino pmanebunt. S; illoruȝ ciuiū numer⁹: siue q est: siue q futur⁹ ē in cōtēplatione ē ei⁹ artificis: qui vocat ea que nō sūt taq̄ ea q̄ sūt: atqȝ i mēsura ⁊ numero ⁊ pondere cuncta disponit. De nō ꝓprijs meritis nec p liberū arbitriū: sed p filium dei liberari possit gen⁹ humanuȝ. Cap. xxix.

Verū hec pars generis hūani cui liberationē ds regnūqȝ ꝓmisit eternū: nūgd meritis opū suoꝝ reparari pōt? Absit. Quid enim operatur perditus. nisi quando fuerit a perditione liberatus? Nungd libero volūtatis arbitrio? Absit. Nam libero arbitrio male vtens homo ⁊ se perdidit et ipsum. Sicut eniȝ qui se occidit vtiqȝ viuendo se occidit: sed se occidendo non viuit: nec se

ipm poterit resuscitare : ita cum libo
peccaret arbitrio: victore pccō amis/
sū ē ⁊ liber arbitriū. A quo.n.qs de
uict⁹ ē:huic ⁊ seruus addict⁹ ē. Petri
certe apl'i ē ista snia:q̄ cū vera sit:q̄lis
q̄so pōt serui addicti esse libtas:nisi qn̄
eū peccare dlectat:' Libalit.n.seruit q
sui dn̄i volūtatē libent facit. Ac per h
ad peccādū liber ē:q pcci seru⁹ ē. Vn̄
ad iuste faciēdū lib nō erit:nisi a pccō
libatus eē iusticie ceperit seruus. Ipsa
est vera libertas pp recti faciēdi leti/
ciaz:simul ⁊ pia seruit⁹ pp p̄cepti obe/
diētiā. Sz ista libtas ad bn̄ faciēdum:
vn̄ erit hoi addicto ⁊ vēdito:nisi redi/
mat ille cui⁹ illa vox ē. Si vos filius
libauerit:tūc vere liberi eritis:' Qd
anteq̄ fieri i hoie icipiat:quō q̄sq̄ d
libero arbitrio i bono gl'iabit ope: q
nōdū liber ē ad opādū bn̄: nisi se va
na supbia extollat:quā cobibet apl's
dicens. Gr̄a salui facti estis p fidem.

Qr etiam fidem a qua bona opa
incipiunt gr̄a tribuat Cap.xxx.

Et ne ipam sibi saltē fidē sic
arrogarēt: vt nō itelligerēt
diuinit⁹ eē donatā:sicut isdē
apl'us alio loco se dic: vt fidelis esset
miaz ɔsecutū:hic q̄z adiūxit atq̄ ait.
Et hoc nō ex nobis.sz di donū ē. Nō
ex opib⁹:ne forte qs extollat. Et ne
putarēt fidelib⁹ bona defutura opa
rursus adiecit. Ipi.n.sum⁹ figmētum
creati i xp̄o ih'u i opib⁹ bonis: q̄ p̄pa/
rauit ds: vt i ill' ambulem⁹. Tūc er/
go efficimur vere liberi.cū de⁹ nos fin
git.i.format ⁊ creat: nō vt hoies : qd
iā fecit:sz vt boni hoies sim⁹: qd nūc
gr̄a sua facit: vt sim⁹ i xp̄o ih'u noua
creatura:sm qd dcm̄ ē. Cor mūdum
crea i me de⁹. Neq̄.n.cor ei⁹ q̄ntum
ptinet ad nām cordis hūani:nō iā cre
auerat de⁹.

Qr de⁹ opatur i no
bis velle ⁊ pficere:sic apl's p̄dicat et
ois diuina scriptura. Cap.xxxi.

Item ne q̄sq̄:⁊ si nō de ope/
rib⁹:de ipo gl'iet libero arbi
trio volūtatis:tāq̄ ab ipo in
cipiat meritū.cui tāq̄ debitū redda/
tur p̄miū bn̄ opādi ipa libtas: audiat
eūdē gr̄e p̄conē dicētem. Deus ē eni
q opatur i nobis:⁊ velle ⁊ opari pro
bona volūtate. Et alio loco. Igitur
nō volētis neq̄ currētis: sz misentis
ē dei. Duz pculdubio si hō ei⁹ etatis
est: vt rōe iā vtat:non possit credere:
spare:diligere:nisi vellet:nec pueni/
re ad palmā supne vocatiōis: nisi vo
lūtate cucurrerit. Et quō ergo nō vo
lētis neq̄ currētis:sz misentis dei:ni
si q̄ ⁊ ipa voluntas :sicut scriptū ē:a
deo p̄parat:' Alioquin si pptereа di/
ctum ē nō volētis neq̄ currētis :sed
miserētis ē di:q̄ ex vtraq̄ fit ⁊ volū
tate hois:⁊ mia dei. Et sic dcm̄ acci/
piam⁹:nō volētis neq̄ currētis : sed
misentis ē dei tāq̄ diceret:nō sufficit
sola volūtas hois:si nō sit etiā mia di
Nō g sufficit sola mia dei:si nō sit et
volūtas hois: Ac p hoc:si recte dcm̄
ē:nō volentis hois:sed misentis dei:
q̄ id volūtas hois sola nō iplet:cur n̄
ecōtrario recte dr̄:n̄ misentis di ē:sz
volētis hois:q̄ mia dei id sola nō im/
plet:' Porro si nullus xp̄ian⁹ dicere
audebit:nō misentis ē di. sz volētis
hois ē:ne apl'o aptissime ɔtradicat.
restat pptereа recte dcm̄ itelligat
nō volentis neq̄ currentis:sz misen
tis ē dei: vt totū deo det q hois volū
tatē bonā ⁊ p̄parat adiuuādā:⁊ adiu/
uat p̄paratā.precedit.n.bōa volūtas
hois mlta di dona:sz n̄ oia:q̄ āt n̄ p̄ce
dit.ipa i eis ē ⁊ ipa:nā vtrūq̄ legit in
scis elogis.⁊ mia ei⁹ p̄ueniet me ⁊ mia
ei⁹ subseq̄tur me. Nolētē p̄uenit. vt

velit volētē ſubſeq̄r ne fruſtra velit. Cur.n.admonemur orare ꝑ inimicis noſtris vtiq3 nolētib⁹ pie viuere. niſi vt ds̄ i ilł opeř ⁊ velle. Cur itē admonemur petere vt accipiamus.niſi vt ab illo fiat qđ volum⁹.a quo fcm̄ e vt velim⁹∴ Oram⁹ ergo ꝑ inimicis noſtris vt miſericordia dei ꝑueniat eos ſicut ꝑuenit ⁊ nos.oram⁹ ꝑ nobis vt miſericordia ei⁹ ſubſequať nos. De iuſta dānatōe ſub ira dei tenebať genus humanum donec veniret mediator q nos ab hac ira libaret. C.xxxij.

T Enebať itaq3 iuſta dānatione genus humanum. et oēs erant ire filij. de qua ſcriptū ē. Qm̄ oēs dies nr̄i defecerūt. et in ira tua defecim⁹. Anni nr̄i ſicut aranea meditabunť: de q̄ ita dicit etiam iob. Hō eni natus ex mł'iere breuis vite ⁊ plen⁹ ire. De q̄ ita dicit ēt dn̄s ihs. Qui credit i filiū dei hēt vitam eternā.q aūt nō credit i filiū dei non habet vitā eternā.ſ3 ira dei manet ſuper eu3.non ait veniet: ſed manet ſuper eū. Cū hac q̄ppe oīs hō naſcitur: ꝓpť qđ dicit ap̄ls. Fuim⁹ eni ⁊ nos natura filij ire ſic̄ et ceteri. In hac ira cū eēnt hoīes ꝑ originale pccm̄. tāto grau⁹ ⁊ pnitioſius. q̄nto maiora vel plura īſup addiderūt.neceſſari⁹ erat mediator hoc eſt reconciliator: qui hanc iram ſacrificij ſingularis cuius erant vmbre omnia ſacrificia legis ⁊ prophetarum oblatione placaret. Un̄ dicit ap̄ls. Si autem cū inimici eēm⁹:recōciliati ſum⁹ deo ꝑ morte3 ei⁹:mł'to magis recōciliati nūc i ſanguie ei⁹ ſalui erim⁹ ab ira ꝑ ip̄3. Cū āt ds̄ iraſci dr̄:n̄ ei⁹ ſignificať ꝑturbatio q̄lis ē i aīo iraſcētis hoīs: ſed ex hūanis motib⁹ trāſlato vocabulo vīdicta ei⁹.q̄ nō niſi iuſta ē:ire nomē accepit.

Qđ q̄ ꝑ mediatorē recōciliamur deo ⁊ accipim⁹ ſpū3 ſcm̄: vt ex inimicis efficiamur filij:q̄tquot.n.ſpū dei agūť: hi filij ſūt dī.hec ē grā dei ꝑ ih̄3 xp̄m dn̄3 nr̄3. De admirabili ſacramēto mediatoris. Capitulum.xxxiij.

D E quo mediatore lōgu3 eſt vt q̄nta dignū ē tāta dicanť q̄uis ab hoīe dici digne nō poſſint. Quis eni hoc ſolū cōgruentibus explicet ꝟbis: q ꝟbū caro fcū3 ē:et habitauit i nobis:vt crederem⁹ i dei pr̄is oīpotētis vnicū filiū natū d ſpū ſcō ⁊ maria ꝟgīe. Ita q̄ppe ꝟbū caro fcm̄ ē a diuinitate carne ſuſcepta nō i carnē diuinitate mutata. Carnem porro hic hoīe3 debem⁹ accipe a parte totū ſignificāte locutione:ſic̄ dcm̄ ē:q̄m ex opib⁹ legis nō iuſtificabiť oīs caro .i.oīs hō. Nā nihil nature humane i illa ſuſceptiōe fas eſt dicere defuiſſe:ſ3 nature ab oī pcci nexu omnimō libere:⁊ nō q̄lis d vtroq3 ſexu naſciť ꝑ cōcupiſcētia3 carnis cū obligatione delicti:cui⁹ reat⁹ ꝑ regeneratione diluiť:ſ3 q̄lē d ꝟgine naſci oportebat.quē fides mr̄is non libido conceperat. Qđ ſi vł ꝑ naſcētē corrūpereť eius integritas:nō iam ille de ꝟgine naſcereť:eūq3 falſo:qđ abſit:de ꝟgine maria natū:tota cōfitereť ecclīa: q̄ imitās ei⁹ mr̄e3 quottidie parit mēbra ei⁹:⁊ ꝟgo ē. Lege:ſi placet:d virginitate ſcē marie meas lr̄as ad illuſtr̄ virū:quē cū honore ac dilectiōe noīo voluſianū. De duab⁹ naturis i vna dei filij perſona conſiſtentibus. Capitulū trigeſimūquartū.

P Roīde xp̄s ihs dei fili⁹ eſt: ⁊ ds̄ ⁊ hō eſt. Ds̄ an̄ oīa ſecula:hō i nr̄o ſeculo. Deus q2 dei verbū:ds̄ .n.erat verbū:hō aūt q2 i vnitate pſone acceſſit ꝟbo aīa rōnalis ⁊

caro. Quocirca inq̄ꝫtū ds ē: ipe et pr̄ vnū sūt. inq̄ꝫtū āt hō ē: pr̄ maior ē illo. Cū eni essꝫ vnicus dei fili⁹ nō gr̄a sed natura. vt eēt plen⁹ ēt gr̄a scūs est ⁊ hōis fili⁹. Ideq̄ꝫ ipe vtrūq̄ꝫ ex vtroq̄ꝫ vn⁹ xp̄s. quia cū i forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ ē: qḋ nature erat: idest eē se eq̄lē deo. Exinaniuit autē se formā serui accipiēs: nō amittens vel minuens formā dei. Ac ꝑ hoc et minor ē fact⁹ ⁊ māsit equalis vtrūq̄ꝫ vn⁹. sic dcm̄ ē: s̄ꝫ aliḋ ꝑꝑ v̄bū: aliḋ ꝑꝑ hoiēꝫ. Propt̄ eni v̄bū eq̄lis pr̄i: ꝑpt̄ hoiēꝫ minor: vn⁹ dei fili⁹: ideq̄ꝫ hōis filius. vn⁹ hōis fili⁹: ideq̄ꝫ dei fili⁹. nō duo filij dei ds ⁊ hō: s̄ꝫ vn⁹ dī fili⁹. De⁹ sine initio: hō accepto initio: ds nr̄ iesus xp̄s. Quā euidēs indicium sit abūdātis gr̄e dī q̄ i hoīe xp̄o hūana natura ꝑmeruit. Ca. xxxv.

Hic oīno granditer et euidēter dī gr̄a ꝯmēdat̄. Quid. n. natura hūana i hoīe xp̄o meruit: vt i vnitate ꝑsone vnici filij dei singulariter eēt assūpta? Que bona volūtas: cui⁹ boni ꝑpositi studiūꝫ: q̄ bona opa precessere. qb⁹ mereret̄ iste hō: vt vna fieret ꝑsona cū dō. Nunqḋ ante fuit hō: ⁊ hoc ei singl'are bn̄ficiū ꝑstitū ē: vt singl'arit̄ ꝑmereret̄ dm̄? Nēpe ex q̄ hō eē cepit: nō aliḋ cepit eē hō q̄ꝫ filī⁹ dei: ideq̄ꝫ hōis fili⁹. et hoc vnic⁹: ⁊ ꝑꝑ dm̄ v̄bū: qḋ illo suscepto: caro factū ē: vtiq̄ꝫ ds: vt queādmodū ē vna ꝑsona qlibet hō: aīa. s. rōnalis ⁊ caro: ita sit xp̄s vna ꝑsona verbū ⁊ hō. vn̄ nature humane tāta gl'ia nullis ꝑcedētib⁹ meritis. sine dubitatiōe gratuita. nisi q̄ꝛ mag̃ hic ⁊ sola dī gr̄a fidelit̄ ⁊ sobrie ꝯsiderātib⁹ eui dent̄ ōndit̄. vt itelligāt ꝑ eādē gr̄aꝫ se hoīes iustificari a pccis. ꝑ quā fcm̄ ē. vt hō xp̄s nullū h̄re possꝫ pccm̄. Sic ⁊ ei⁹ m̄rēꝫ āge lus salutauit. q̄n ei futurꝫ annūciauit hūc ptū. Aue igr̄ gr̄a plena. Et paulo p⁹. Inuenisti ait gr̄aꝫ apḋ deū. et hec qdē gr̄a plena: et iuenisse gr̄am apud deū dr̄. vt dn̄i sui: imo oīum dn̄i mat̄ eēt. De ip̄o āt xp̄o iohēs euāgelista cū diceret. et v̄buꝫ caro fcm̄ ē. ⁊ habitauit in nobis. et vidim⁹ inqt gl'iam ei⁹. gl'iam q̄si vnigeniti a pr̄e plenū gr̄e ⁊ v̄itatis. Qd̄ aūt ait. verbū caro fcm̄ ē hoc ē plenū gr̄e. Qd̄ ait gl'iam vnigeniti a pr̄e. hoc plenuꝫ ē v̄itatis. Ueritas q̄ppe ip̄a vnigenit⁹ dei fili⁹. n̄ gr̄a. s̄ꝫ natura. gr̄a suscepit hoiēꝫ tāta vnitate ꝑsōe: vt idē ēt ip̄e eēt hōis fili⁹.

Qd̄ gr̄a demōstrat̄ in h̄ q̄ ꝑ spū sancto natus dr̄. Cap. xxxvi.

Ipē nāq̄ꝫ ih̄s xp̄s fili⁹ dei vnigenit⁹. idē vnicus ds noster natus est de spū scō ⁊ maria virgine. Et vtiq̄ꝫ spūs sāctus dei donum est. quod q̄dem ⁊ ip̄m ē eq̄le donāti. et iō deus ē ēt spūs scūs pr̄e filioq̄ꝫ nō minor. Et h̄ ergo quod de spū scō ē fm̄ hoīem natiuitas xp̄i. q̄d aliud q̄ꝫ ip̄sa gr̄a demōstrat̄? Cū eni virgo q̄siuissꝫ ab angelo quō fieret: qḋ ei nūciabat: q̄n̄qdē illa virū non cognouissꝫ. r̄ndit angelus. Spūs scūs supueniet in te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. Iōq̄ꝫ et quod nascet̄ ex te scūm: vocabitur fili⁹ dei. Et ioseph cū vellet eā dimittere suspicās adulteriū: quaꝫ sciebat nō eē de se grauidā: tale r̄nsuꝫ ab angelo accepit. Noli timere accipe mariā cōiugē tuā: quod. n. i ea natuꝫ ē: de spū scō ē. Idest quod tu esse de alio viro suspicaris de spū scō ē. Qd̄ q̄uis non sit consequens patrem hominis christi dici spiritus sanctus, modus tamen ip̄e quo de illo ⁊ maria virgine natus est sit inexplicabilis. Capitulum trigesimūseptimum

NUnqd tñ iõ dicturi sum⁹ hoīs xp̄i eē sp̄m scū3: vt deus pater verbum genuerit: spiritus scūs hoīem: ex qua vtraq3 substātia xp̄s vnus eēt: et dei p̄ris filius ꝫ verbū: ⁊ spūs sci fili⁹ ꝫm hoīez: q̄ q̄si eū spūs scūs tāq̄ pater ei⁹: de matre v̄gie genuisset? Quis h̄ dicere audebit? Nec opus ē oñdere disputando q̄ta alia sequant̄ absurda: cū h̄ ipsum iā ita sit absurdū: vt nulle fideles aures id valeant sustinere. Proinde sicut cōfitemur dñs noster ih̄s christ⁹: q de deo d̄s: hō aūt natus ē de spiritu scō et maria virgine ex vtraq3 substātia diuina. s. atq3 hūana: filius ē vnicus dei patris oīpotētis: de q̊ p̄cedit spūs scūs. Quō ergo dicim⁹ xp̄m natū de spū scō: si nō eū genuit spūs sanctus? An q2 fecit eū? qm̄ dñs noster ih̄s xp̄s inq̄tū deus ē: oīa p ip̄m fcā sunt: inq̄tū āt hō ē. et ip̄e fcūs est: vt ap̄ls dicit. Fcūs ē ex semīe dauid ꝫ carnē. Sz cū illā creaturā quā virgo cōcepit ⁊ pepit: q̄uis ad solā p̄sonam filij pertinētē tota trinitas fecerit: neq3 enim separabilia sunt opa trinitatis: cur i ea faciēda solus spūs sāctus noīatus est? An ⁊ qñ vnus triū i aliq̊ opere noīatur vniuersa opari trinitas itelligit̄? Ita h̄ ē ⁊ exemplis doceri pōt: sz nō est i h̄ diutius imorādū. Illud eni manet quō dcm̄ sit natus de spū scō: cū fili⁹ nullo mō sit spūs sācti. Neq3 eni q2 mūdū istū fecit d̄s: dici eū fas ē dei filiū: aut eū natū de d̄o: sed fcū3 vt creatū: vl' cōditū vl' institutū ab illo: vl' si qd hi⁹ recte possum⁹ dicere. Nūc g̊ cū cōfiteamur natum de spū scō ⁊ maria v̄gīe: quō nō sit filius spūs sci: et fili⁹ virgis marie: explicare difficile ē. Proculdubio qp̄pe nō sic de illo vt de patre: sic autē de illa vt de matre natus est.

Exēpla qb⁹ oñdit̄ non semp̄ dici filiū q̄cq̄d de re aliqua nascitur: et dici filiu3 de quo nascitur. Cap̄lz. xxxviij

NOn igitur cōcedendu3 ē q̄cquid de aliqua re nascit̄: continuo eiusdē rei filium nuncupādu3. Ut eni3 omittā3 alia: aliter de homine nasci filiū: aliter capillum: pediculu3: lūbricū: quorū nihil est filius. Ut ergo hec omittam: que tante rei deformiter comparātur: certe q nascuntur ex aqua et spū sancto non aque filios eos rite dixerit q̄spia3: sed plane dicuntur filij dei patris ⁊ matris ecclesie nō spiritus sancti. Sic ergo de spiritu sancto natus ē filius dei p̄ris: non spiritus sancti. Nam et illud qd̄ de capillo ⁊ de ceteris diximus: ad h̄ tātum valet vt admoneamur: non oē quod de aliquo nascitur: etia3 filium eius de quo nascit̄ posse dici: sicut nō omnes qui dicūtur alicui⁹ filij: consequēs ē vt de illo etiam nati eē dicant̄ sicut sūt q adoptant̄. Dicūtur etia3 filij gehenne: nō ex illa nati: sed in illa3 preparati: sicut filij regni preparātur in regnum.

Modus significās xp̄m iesu3 de spū scō ita natu3 vt insinuet grām qua ei⁹ humanitas nullis precedētibus meritis in ipsa ɔceptione d̄o copulata ē. Ca. xxxix.

QUm itaq3 de aliq̊ nascat̄ aliqd ēt nō eo mō vt sit fili⁹: nec rursus oīs q d̄r fili⁹: de illo sit natus: cui⁹ d̄r fili⁹: profecto modus iste quo natus ē christus de spiritu sancto nō sicut filius: ⁊ de maria sicut filius insinuat nobis gratiam dei: qua homo nullis precedentibus meritis in ipso exordio nature sue quo esse cepit verbo dei copularetur i tantam persone vnitatem: vt idem ip̄e esset filius dei

qui fili⁹ hominis: et fili⁹ hominis qui fi li⁹ dei. Ac sic in nature humane susceptione fieret quodammodo ipsa grã illi homini naturalis: qui nullum peccatum posset committere. Que grã propterea per spm̃ sanctum fuerat significanda: qr ipse proprie sic est deus vt sit in dei donum. Unde sufficient loqui. si tamẽ id fieri potest: valde ꝓlise disputatũ est. Q̃uo xp̃s nec originale nec propriũ habens peccatũ fcũs sit ꝓ nobis ipe peccm̃. Cap. xl.

Nulla igitur voluptate carnalis concupiscentie seminat⁹ est siue cõceptus: et ideo nullum peccatum originaliter trahens: dei quoqꝫ gratia verbo patris vnigenito nõ grã filio. sꝫ nã i vnitatẽ ꝑsone mõ mirabili et ieffabili adiũctus atqꝫ ɔcret⁹: et iõ nullũ pctm̃ et ipe ɔmittẽs tñ propter similitudinem carnis pcci in qua venerat dcũs ẽ et ipse peccatũ sacrificandus ad diluẽda peccata. In veteri quippe lege peccata vocabantur sacrificia ꝓ peccatis. Q̃d vere iste fcũs est: cuius erant vmbre illa. Hinc apostolus cum dixisset obsecramus per christũ reconciliari deo. cõtinuo subiunxit atqꝫ ait. Eum q non nouerat peccatum: ꝓ nobis peccatũ fecit: vt nos simus iusticia dei in ipo Nõ ait: vt in quibusdam mẽdosis codicib⁹ legitur: is qui nõ nouerat peccatum pro nobis peccatũ fecit tãqꝫ pro nobis christus ipse peccauerit: sꝫ ait. Eum qui non nouerit peccatum idest christũ: pro nobis peccatũ fcũs est deo. vel pro nobis peccatum fecit deus: cui reconciliati sumus: hoc est sacrificium pro peccatis per qd recõciliari valeremus deo: ipse ergo peccatum: vt nos iusticia: nec nostra: sed dei: nec in nobis: sed i ipso. Sicut ipe peccatum nõ suum: sed nostrum: nec in se: sed in nobis constitutũ: similitudine carnis peccati: in qua crucifixus est demonstrauit. Ut quoniam peccatum ei non inerat: ita quodammodo peccato moreretur: dum moritur carni: in qua erat similitudo peccati. Et cum ꝟm vetustatem peccati nũqꝫ ipe vixisset: nostrã ex morte veteri qua in peccato mortui fueramus reuiuiscentem vitam noua sua resurrectione signaret. Q̃r mors et resurrectio christi sacramentũ baptismi significet. Capitulum. xli.

Ipsum est qd in nobis celebratur magnum baptismatis sacramentum: vt quicũqꝫ ad istã pertinent gratiam moriantur pccõ: sicut ipse peccato mortuus dr̃. quia mortuus est carni: hoc est peccati similitudini. Et viuant de lauacro renascendo. Sicut ipe a sepulchro resurgendo: quãlibet corporis etatem gerant. Q̃r generaliter oĩ etati necessariũ sit christi baptismũ. C. xlii.

A paruulo enim recens nato vsqꝫ ad decrepitũ senẽ: sicut nullus prohibendus est a baptismo: ita nullus est: qui non peccato moriatur in baptismo. Sꝫ paruuli tñ originali: maiores autem etiã his omnibus moriuntur peccatis: quecũqꝫ male viuendo addiderunt ad illõ qd nascendo traxerunt. Q̃uo plerunqꝫ maiores singulariter mori peccato dr̃ in baptismo: cum habeant propria plura peccata: econtrario paruuli in remissionem peccatorum dicantur baptizari. Cap. xliii.

Sed ideo etiam ipsi peccato mori plerunqꝫ dicunt: cum proculdubio nõ vni. sed multis peccatis omnibusqꝫ moriant: que

cũq3 iam propria cõmiserunt vel cogitatione vel locutione vel opere. ga etiam per singularem numerum pluralis numerus significari solet. Sic ait ille. Uterũq3 armato milite complent: q̃uis hoc multis militib⁹ fecerint. Et i nostris litteris legitur. Ora ergo ad dominum vt auferat a nobis serpentem. Non ait serpentes quos patiebatur populus: vt hoc doceret & innumerabilia talia. Quum ho & illõ originale vnũ p̃lali numero significat: qñ dicimus in peccatoꝝ remissionez baptizari paruulos: nec dicimus in remissionem peccati: illa est econtrario locutio: quia per pluralez locutionem significatur numerus singularis. Sicut de herode mortuo in euangelio dictum est. Mortui sunt enim qui querebant animam pueri. Non dictum est: mortuus est. Et in exodo. Fecerunt inquit sibi deos aureos. cũ vnũ vituluz fecerint tantum de quo dixerunt. Hi sunt dij tui isrl' qui eduxerunt te d̃ terra egypti. Et hic ponentes pluralez pro singulari.

Quõ illo peccato qd̃ p vnũ hoiez intrauit in munduz: inueniantur plura peccata. Cap. xliiij.

Uãuis & in illo peccato vno qd̃ per vnum hoiez intrauit in munduz: & in oẽs hoies pertransijt propter qd̃ etiaz paruuli baptizãtur possint itelligi p̃la peccata: si vnũ ip̃z in sua quasi mẽbra diuiditur singula. Naz et superbia est illic: quia homo in sua potius esse: q̃ in dei potestate dilexit. Et sacrilegium: quia deo non credidit. Et homicidiuz: quia semetipsuz precipitauit in mortez. Et fornicatio spiritalis: quia integritas mentis hũane serpentina suasione corrupta est. Et furtuz: quia cibus prohibitus vsurpatus est. Et auaritia: quia plusq̃z illi sufficere debuit appetiuit. Et si qd aliud i h̃ vno admisso diligenti consideratione inueniri potest.

Qr nõ inaniter dicat̃ peccatis parẽtum filios obligari nisi gratia diuina q3 misericordia succurrat. Cap. xlv.

Parentum quoq3 pccis paruulos obligari: non soluz primorum hominum: sed etiam suorum: de quibus ipsi nati sunt: non improbabiliter dicitur. Illa quippe diuina sententia: reddaz peccata patrum in filios. tenet eos vtiq3 anteq̃3 per regenerationem ad testamentuz nouuz incipiant pertinere. Quod testamentum prophetabatur: cum diceretur per Ezechielem non accepturos filios peccata parentum suorum nec vlterius futuram in israel parabolã illam. Patres manducauerunt vuam acerbam: & dentes filiorũ obstupescunt. Ideo enim quisq3 renascitur vt soluatur in eo: qdqd peccati est cum quo nascitur. Nam peccata que male agendo postea cõmittũt̃: possũt & penitendo sanari: sicut etiaz post baptismum fieri videmus. Ac per hoc non ob aliud est instituta regñatio: nisi quia vitiosa ẽ generatio vsq3 adeo vt etiam de legitimo matrimonio procreatus dicat. In inigtatibus conceptus sum: & i peccatis mater mea me i vtero aluit. neq3 hic dixit. In inigtate vel peccato: cum et hoc recte dici poss3: s3 inigtates & pctã dicere maluit. Qr etiã i illo vno: qd̃ in oẽs hoies ptrãsijt: atq3 tã magnũ est. vt i eo mutaret̃ & cõuerteret̃ i necessitatez mortis hũana nã. repiunt̃. sic̃ supra disserui. plura pccã & alia parẽtũ. q̃ & si nõ ita possunt mutare nã̃ reatu. tñ obligãt filios. nisi g̃tuita gr̃a & mĩa diuina

subueniat. Non esse temere dif/finiendum vtrũ pctã parẽtũ vsqz ad prẽm vniuscuiusqz an ĩ tertiã & qrtam gñationem an alio aliq mõ iputetur.

Ed de pccis Cap.xlvi.

alioꝝ parẽtum: qbus ab ipo adam vsqz ad prẽm suũ ꝓgeneratoribus suis qsqz succedit: nõ imerito disceptari põt: & vtꝝ oĩuz malis actib⁹ & multiplicatis delictis originalib⁹ q nascũt iplicẽt: vt tãto pei⁹ q̃to posteri⁹ qque nascãt: an ꝓpterea ds ĩ tertiã & qrtam generationẽ d pccis parẽtũ eoꝝ posteris cõminet. qz irãz suã q̃tuz ad progeneratoꝝ suoꝝ culpas nõ extendit vlteri⁹ moderatione miſatiõis sue. Ne illi qb⁹ regenerationis grã nõ cõfert: nimia sarcina aĩe ĩ ipa sua etña dãnatiõe ꝓmerent: si cogerent ab initio generis hũani oĩum ꝑcedẽtiũ parẽtũ suoꝝ originalit pccã cõtrahere: & penas ꝓ eis debitas pẽdere. An aliud aliqd ĩ re tãta de scripturis scis diligẽti⁹ ꝑscrutãs atqz tractãs: valeat vl nõ valeat repiri: temere nõ audeo affirmare. Nullũ ab originali pccõ posse saluari nisi ꝑ mediatorẽ dei & hoĩuz ihz xpz. xlvij.

Llud tñ vnũ pccm: qd tã magnũ ĩ loco & hitatu tante felicitatis omissũ ẽ: vt ĩ vno hoĩe origialit: atqz: vt ita dixeri: radicabiliter totũ genus hũanũ dãnaret: non soluit ac diluit: nisi ꝑ mediatorẽ dei & hoĩum xpm ihm: q solus potuit ita nasci: vt ei op⁹ nõ eẽt renasci. Neminẽ renasci in baptismate iohis: qd xps hũilitatis cã sicut mortis dispensationẽ suscipere voluit. Cap.xlviij.

On. n. renascebãt: q baptismate iohis baptizabãt: a q̃ et ipe baptizatus ẽ: sz q̃dã precursoris illi⁹ minysterio: qui dicebat: parate viã dñõ: huic vno ĩ quo solo renasci poterãt parabãtur. Hui⁹. n. baptisma ẽ: ñ ĩ aqua tm̃ sicut fuit iohis verũ etiã ĩ spũ scõ: vt de illo spũ sãcto regeneret qsqs ĩ xpm credit: de quo xps generat⁹ regeneratiõe nõ eguit Unde vox illa prum: q̃ sup baptismũ fcã ẽ: ego hodie genui te nõ vnũ illuz tpis diem: quo baptizatus ẽ: sed innumerabilis eternitatis: vt illum hoĩem ad vnigeniti psonã ptinere mõstraret Ubi. n. dies nec hesterni fine inchoat nec initio crastini terminat: semp hodiern⁹ ẽ. In aqua ĝ voluit baptizari a iohe: nõ vt ei⁹ iniqtas vlla diluere tur: sz vt magna cõmẽdaret hũilitas Ita qppe nihil ĩ eo baptism⁹ qd ablueret: sicut mors nihil qd puniret: iuenit: vt diabolus ṽitate iusticie: nõ violẽtia ptãtis oppssus & vict⁹: qm̃ ipm sine vllo pecc̃i merito iniqssime occiderat: ꝑ ipz iustissime amitteret q̃s pecc̃i merito detinebat. vtrũqz igit ab illo .i. & baptisma & mors certe dispẽsationis cã nõ miserãda necessitate: sz miserãte poti⁹ volũtate susceptũ est: vt vn⁹ pccm̃ tolleret mũdi: sic vn⁹ pccm̃ misit ĩ mũdũ: hẽ ĩ vniuersũ gen⁹ humanũ. Q xpi grã nõ solũ originale pccm̃: sed cũcta simul abstulit: q̃ addita inuenit. Cap.xlix.

Isi q ille vn⁹ pccm̃ misit in mũdũ: iste ṽo vn⁹ ñ solũ vnũ illd: sz cuncta sil abstulit q̃ addita inuenit. Uñ dicit apl's. Non sicut dãnatio ꝑ vnũ peccãtẽ: ita ẽ & donum. Nã iudiciũ qdẽ ex vno ĩ cõdẽnatõez grã aũt ex m̃ltis d̃lictis ĩ iustificationẽ. Qr vtiqz illd vnũ: qd originalit trahit: ẽt si solũ sit: obnoxios dãnationi facit. Grã ṽo ex m̃ltis d̃lictis iustificat hoĩez: q ꝑter illd vnũ: qd cõiter cũ oĩb⁹ originalit traxit: sua q̃z ꝓpria

mlta cõmisit. Oẽm ex adam natũ i adã dãnatiõe õtineri: ⁊ oẽs i xp̃o re natũ a dãnatiõe liberũ. Cap.l.

Erũtñ: qd paulo post dic: sic p vni⁹ delictũ i oẽs hoies ad condẽnatiõez: ita ⁊ p vnius iusticiã i oẽs hoies ad iustificatiõem vite: satis idicat ex adã neminẽ natũ nisi dãnatiõe õtineri: ⁊ neminẽ nisi in xp̃o renatum: a damnatiõe libari.

Qualit̃ misteriũ baptismi i cruce xp̃i ap̃ls cõmẽdauerit: in q̃ maiores ⁊ paruuli saluantur. Cap.li.

E q̃ re.i.p vnũ hoiez pena: ⁊ p vnũ hoiez gr̃a: cũ locutus fuisset: q̃tũ illi ep̃le sue loco sufficere iudicauit: ⁊ deinde sacri baptismi in cruce xp̃i grãde mysteriũ cõmẽdauit eo mõ itelligam⁹. Nihil aliõ eẽ i xp̃o baptismum. nisi mortis xp̃i similitudinem: et nihil aliud mortem christi nisi remissiõis peccati similitudinem vt quẽadmodũ i illo mors vera fcã ẽ: sic i nobis vera remissio pecõꝝ. Et quẽadmodũ i illo vera resurrectio: ita i nob ṽa iustificatio. Ait.n. Quid g̃ dicem⁹? Permanebim⁹ in pctõ vt gr̃a abundet? Dixerat.n. sup̄ius: vbi abũdauit pecc̃m supabũdauit gratia. Et iõ q̃õnẽ sibi ip̃e ꝑposuit: vtrũ pp abũdãtiã gr̃e cõsequẽdã i pccõ sit p manẽdũ. Sz rñdit. Absit. Atq₃ subiecit. Si mortui sum⁹ pccõ quõ viuem⁹ i illo? Deinde: vt oñderet nos mortuos eẽ pccõ: an ignoratis igr: q̃m qcũq₃ baptizati sum⁹ i xp̃o ih̃u: in morte ip̄ius baptizati sum⁹? Si g̃ hinc ostẽdimur mortui eẽ pccõ: q̃z i morte xp̃i baptizati sum⁹: ꝑfecto ⁊ paruuli qui baptizãt̃ i xp̃o pccõ moriũt̃: q̃z i morte ipi⁹ baptizãt̃. Nullo.n. excepto: dictũ ẽ. Quicũq₃ baptizamur i xp̃o ie

su: in morte ipi⁹ baptizati sum⁹. Et iõ dcm̃ ẽ: vt ꝓbaret̃ mortuos nos esse pccõ. Cui ãt puuli renascẽdo moriũt̃: nisi q̃õ nascẽdo traxerũt? Ac p h̃ etiã ad ipos ptinet qd seq̃t̃ dicens: consepulti.n. sum⁹ illi p baptismũ i morte: vt quẽadmodũ surrexit xp̃s a mortuis p gl̃iaz p̃ris: ita ⁊ nos i nouitate vite ambulem⁹. Si cõplantati fci sum⁹ similitudini mortis ei⁹: simul ⁊ resurrectiõis erim⁹. Hoc sciẽtes: q̃z vetus hõ noster sit̃ crucifixus ẽ: cuz illo vt euacuet̃ corp⁹ pcci: vt vltra nõ seruiam⁹ pccõ. Qui.n. mortu⁹ ẽ: iustificatus ẽ a pccõ. Si aũt mortui sum⁹ cuz xp̃o: credim⁹ q̃z sit̃ viuemus cuz illo. Sciẽtes q̃z xp̃s resurgẽs a mortis iã nõ moritur: ⁊ mors illi vltra non dominabit̃. Qd eni mortuus est peccato mortu⁹ ẽ semel: qd aũt viuit. viuit deo. Ita ⁊ vos existimate mortuos q dẽ vos eẽ pccõ: viuere aũt deo i xp̃o ih̃u. Hic.n. ꝓbare cepat nõ eẽ nobis pmanẽdũ i pccõ vt gr̃a abũdaret: et dixerat. Si mortui sum⁹ pccõ: quõ viuem⁹ i eo? Atq₃ vt ostẽderet mortuos nos eẽ pccõ: subiecit. An ig̃ratis q̃m qcũq₃ baptizati sumus in christo ih̃u: in morte ipsius baptizati sum⁹? Sic itaq₃ totum locum istum clausit vt cepit. Mortez qppe christi sic insinuauit: vt etiam ipsum mortuum diceret p ccato. Cui peccato nisi carnis: in qua erat non peccatum: sed similitudo peccati: ⁊ ideo nomine appellata peccati? Baptizatis itaq₃ in morte xp̃i: in qua non solum maiores verum etiam paruuli baptizãtur ait. Sic ⁊ vos: idest quemadmodum christus: Sic ⁊ vos existimate mortuos esse peccato: viuentes autem deo in christo iesu.

Quid significēt ea q̄ i cruce xp̄i se pultura resurrectione ⁊ ascensione gesta sunt. Capitulum.lxij.

Uicqd igit̄ gestum ē i cruce xp̄i:i sepultura:i resurrectio ne tertio die i ascensiōe i celum:⁊ se/ dere ad dexterā p̄ris.ita gestū est:vt his reb⁹ non mystice tm̄ dictis.sed ēt gestis cōfigurare vita xp̄iana:q̄ hic gerit̄. Nā ꝓpter ei⁹crucē dcm̄ ē.Qui aūt ihū xp̄i sūt:carnē suā crucifixert cū vitijs ⁊ cōcupiscētijs.ꝓpt̄ sepul turā.cōsepulti eni sum⁹ cū xp̄o p ba/ ptismū i mortē.ꝓpt̄ r̄surrectionē. vt quēadmodū xp̄s resurrexit a mor tuis p gl'iā p̄ris:ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹.ꝓpt̄ ascēsionē i ce lū:sedēsq3 ad dexterā p̄ris.Si āt re/ surrexistis cū xp̄o:q̄ sursum sūt q̄rite: vbi xp̄s ē in dextera dei sedēs.Que sursū sūt sapite:nō q̄ sup terrā Mor tui.n.estis ⁊ vita vestra abscōdita est cū xp̄o i deo.

Nō ptinere ad hāc vi tā q̄ xp̄s ad viuos ⁊ mortuos iudicā/ dos vētur⁹creditur. Ca.liij.

Am vero qd̄ de xp̄o confite mur futurū:qm̄ de celo ven turus ē viuos iudicatur⁹⁊ mortuos. non ptinet ad vitā nr̄a3 q̄ hic geritur Qr nec i reb⁹gestis ei⁹ē:s3 i fine secu li gerēdis. Ad h̄ ptinet qd̄ ap̄ls secu/ tus adiūxit.Cū xp̄s apparuerit vita vr̄a:tūc ⁊ vos apparebitis cu3 ip̄o in gl'ia.

Duob⁹significari modis q̄ viuos ⁊ mortuos iudicabit. Ca.liiij.

Uob⁹āt modis accipi pōt q̄ viuos ⁊ mortuos iudicabit. Siue vt viuos itelligamus: q̄s hic nōdū mortuos:sed adhuc i ista carne viuētes iuētur⁹ ē ei⁹ aduētus Mortuos āt q de corpe priusq̄ veni at exiere ad iudiciū vl' exituri sūt. Si ue viuos iustos:mortuos aūt iiustos. quoniā iusti q̄q3 iudicabūtur. Alioqn eni iudiciū dei poni t̄ i malo: vn̄ illd̄ ē. Qui āt male egerūt: i resurrectione iudicij. Aliqn̄ in bono:s̄m q̄ dcm̄ est. Deus in noīe tuo saluū me fac:⁊ in iu sticia tua iudica me. ꝓpt̄ iudicium q̄ppe dei fit ip̄a bonoꝝ maloꝝūq3 di scretio: vt liberādi a malo:nō pdēdi cū malis boni ad dexterā segregent̄. ꝓpter qd̄ ille clamabat. Iudica me d̄s. Et qd dixerat velut exponēs et discerne ingt cām meā de gēte nō scā.

De nomine sp̄ūs sc̄i tota tri nitas cōpleat̄ cui ordinatissime sācta ecclesia subiuncta sit tanq̄ deo tem plum suum. Capitulum.lv.

Um aūt de iesu xp̄o filio d̄i vnico dn̄o nostro:qd̄ ad ve ritatē cōfessionis ptinet dixerimus. adiūgim⁹hīs credere nos ⁊ i sp̄ū3 san ctū: vt illa trinitas cōpleat̄:q̄ deus ē. deide scā cōmemorat̄ eccl'ia. Un̄ dat̄ intelligi rōnalē creaturā ad hierl'3 li bere ptinētē post cōmemorationem creatoris.i.sūme illi⁹trinitatis fuisse subdēda3. Qm̄ gcqd de hoīe xp̄o di ctū ē:ad vnitate3 psone vnigeniti pti net. Rectus itaq3 cōfessiōis ordo po scebat: vt trinitati subiūgeret̄ eccl'ia: tāq̄ habitatori domus sua:⁊ deo tē plū suū:⁊ cōditori ciuitas sua. Que tota hic accipiēda ē:n̄ solū ex parte q̄ peregrinat̄ in terris a solis ortu vsq3 ad occasū laudās nomē dn̄i:et post captiuitatē vetustatis cantans canti cum nouum: verum etia3 ex illa que i celis semper ex quo condita est co/ hesit deo.nec vllum sui casus malu3 experta est. Hec i sanctis angelis be ata persistit:et sue parti peregrināti sicut oportet opitulat̄.qr vtraq3 vna erit consortio eternitatis:⁊ nunc vna ē vinculo caritatis:que tota istituta

est ad colendū vnū deū. Unde nec tota nec vlla ps ei⁹. vult se coli pro deo nec cuiqꝫ esse deus pertinenti ad tēplum dei qđ edificatur ex dijs: quos fecit non factus deus. Ac per hoc spiritus scūs: si creatura non creator esset ꝑfecto creatura rationalis eēt. Ipa.n. eēt summa creatura. ꝛ iō i regula fidei non poneretur ante ecclesiam. quia ꝛ ipse ad ecclesiam pertineret in illa eius parte que in celis est. Nec haberet templum. sed etiam ipe templum esset. Templum autem habet. de quo dicit aplꝰs. Nescitis. qꝛ corpora vr̄a templum sūt spūs sancti. q in vobis ē. quē habetis a deo? De qb⁹ alio loco dicit. Nescitis qꝛ corpora vr̄a membra xp̄i sūt? Quō ḡ de⁹ nō ē: q templum habꝫ: aut minor xp̄o ē cuius mēbra tēplū hꝫ? Neqꝫ enim aliud templuꝫ eius: ꝛ aliud templum dei ē: cū ideꝫ dicat aplꝰs. Nescitis qꝛ templuꝫ dei estis. Qđ vt ꝓbaret: adiecit. Et spūs dei habitat i vobis. Deus ḡ hītat i tēplo suo. Non solū spūs scūs. ſꝫ etiam pr̄ ꝛ filius. Qui etiam de corpore suo: p qđ scūs ē caput ecclesie: que ī oībus est: vt sit ipe i oībus ꝓmatum tenens ait. Soluite templum hoc: ꝛ i triduo suscitabo illđ. Templum ḡ dei: hoc ē totius sūme trinitatis scā est ecclesia. s. vniuersa in celo ꝛ in terra. Qꝛ i ecclesia primitiuorum: que in celis est: nullus sit malus.

Ed de illa que in celis est: affirmare qd possumus: nisi qꝛ nullus in ea malus est? Nec quisqꝫ deinceps cecidit aut casurus ē: ex q̊ ds angelis peccātib⁹ non pepercit: sicut scribit aplꝰs petrus: sed carceribus caliginis inferi retrudens tradidit in iudicium punituros seruari. Quid sentiendum sit de differentijs angelorum: ꝛ vtrum ad eandem societatem pertineant sol ꝛ luna ꝛ sydera. Cap. l vi.

Cap. l vii.

Uomodo auteꝫ se habeat beatissima illa ꝛ superna societas: que ibi sint differentie ꝑsonarum: vt cum omnes tāqꝫ generali nomine angeli nuncupentur: sicut i epl̄a ad hebreos legimus. cui eni an gelorum dixit aliquando: filius me⁹ es tu? hoc quippe modo significauit omnes vniuersalit̄ angelos dici. Sit tn̄ illic archangeli: ꝛ vtrum ijdem archangeli nominent̄ ꝟtutes: ꝛ ita dcm̄ sit: laudate dn̄ꝫ oēs āgeli ei⁹: laudate eū oēs ꝟtutes eius: ac si diceret̄: laudate euꝫ oēs angeli eius: laudate eū oēs archāgeli. ꝛ qd inter se distent q̄tuor illa vocabula: qbus vniuersam ipam celestem societatem videt̄ apl̄s esse complexus dicendo. Siue sedes siue dn̄ationes: siue principatus siue ptātes. dicāt q possūt si tn̄ possūt ꝓbare qđ dicunt: ego me ista ignorare cō fiteor. Sꝫ nec illud qdē certū habeo vtrū ad eādē societateꝫ pertineat sol ꝛ luna ꝛ cūcta sydera: qꝫuis nōnullis lucida corpora esse videantur: nō cū sensu vel intelligentia. Utrum vel qualia corpora angeli habeant.

Cap. l viij.

Temqꝫ angeli quis explicet cum quib⁹ corporibus apparuerunt hominibus: vt non solum cernerent̄: verū etiam tangerētur: ꝛ rursus non solida corpulentia: sed spiritali potentia quas visiones nō oculis corporis vl̄ mentibus ingerant: vel dicant aliqd non ad aurem forinsecus: sed intus i animo hominis: etiam ibidem ipsi cōstituti. sicut scriptum est in prophetarum libro. Et dixit mihi angelus: qui loquebatur in me. Non enim ait. qui

loquebatur ad me:sed in me. Uel ap/
pareant ꝛ in somnis: ꝛ ꝙ loquantur
more somniorum. Habemus quippe
in euangelio. Ecce angelus domini
apparuit illi in somnis dicens. His
enim modis velut indicant se angeli
contrectabilia corpora non habere:
Faciuntq; difficillimaz questionem
quomodo patres eis pedes lauere:
quomodo iacob cum angelo tam so/
lida contrectatione luctatus sit. Cuz
ista queruntur: ꝛ ea sicut potest quis/
q; coiectat:non inutiliter exercentur
ingenia:si adhibetur disputatio mo/
derata: ꝛ absit error opinantiuz se sci
re qđ nesciunt. Quid enim opus est
vt hec atq; huiusmodi affirmentꝰ vel
negentur vel diffiniantur cuz discri/
mine:qñ sine crimine nesciuntur?

Qz maxime per dei gratiam di/
gnoscendum sit.cum se sathanas trãs
figurat i angelum lucis. Cap.lix.

Magis opus est dijudicare at/
q; dignoscere:cum se satha/
nas transfigurat in ange/
lum lucis: ne fallendo ad aliqua per/
nitiosa seducat. Nam quando sensus
corporis fallit:mentem vero non mo
uet a vera rectaq; sententia:qua qsq;
vitam fidelem gerit:nullum est in re/
ligione periculum. Uel cum se bonũ
fingens ea facit siue dicit:que bonis
angelis congruunt:etiam si credatur
bonus non est error xp̄iane fidei pe/
riculosus aut morbidus. Cum vero p
hec aliena ad sua incipit ducere tunc
eum dignoscere nec ire post eum:ma
gna ꝛ necessaria vigilantia est. Sed
qũo vnusquisq; hominum idoneus ē
omnes mortiferos eius dolos euade
re:nisi regat atq; tueatur deus? Et
ip̄a huius rei difficultas ad hoc ē vti
lis: ne sit spes sibi qsq; aut homo al/
ter alteri:sed deus suis omnibus. Id
enim nobis potius expedire prorsus
piorum ambigit nemo. Quãdo
habebimus plenam noticiaz celestis
ecclesie. vel qualiter mors xp̄i etiam
pro angelis fieri dicatur. Cap.lx.

Hec ergo que in scis angelis
ꝛ virtutibus dei est ecclesia
tunc nobis sicuti est innote/
scet:cum ei cõiuncti fuerimus in fine
ad simul habendam btĩtudinez sem/
piternam. Ista vero que ab illa pere
grinatur in terris eo nobis notior est:
ꝙ in illa sumus: ꝛ qꝛ hoĩum est qđ et
nos sumus. Hec sanguine mediato/
ris nullum habentis peccatum ab oĩ
est redempta pccõ:eiusq; vox est. Si
deus pro nobis:quis contra nos?
Qui filio suo proprio non pepercit:sꝫ
pro nobis oĩbus tradidit illum. Non
enim pro angelis mortuus est xp̄s:sꝫ
ideo etiam pro angelis fit quicquid
hoĩum p eius mortẽ redimitꝰ ꝛ libatꝰ a
malis:qm̃ cũ eis quodãmodo redit in
grãm post inimicitias quas inter ho/
mines ꝛ sanctos angelos peccata fe/
cerunt: ꝛ ex ipsa hominuz redemptio
ne ruine illius angelice detrimenta
reparentur. Qz sancti angeli
docti de deo nouerint numeruz qui
ex hominibus ascensurus est ad bea
titudinem. Cap.lxi

Et vtiq; nouerunt sancti an/
geli docti de deo:cuius veri
tatis eterna contemplatiõe btĩ sunt:
quanti numeri supplementum de ge
nere humano integritas illius ciuita
tis expectet. Propter qđ ait aposto/
stolus. istaurari oĩa i xp̄o q̃ i celis sũt
ꝛ q̃ i t̃ris: In ip̄o qppe istaurãtꝰ q̃ i ce/
lis sũt.cũ id qđ ide i ãgelis lapsũ ē:ex
hoĩbꝰ redditꝰ. Instaurãtꝰ aũt q̃ i terris
sũt.cũ ip̄i hoĩes.q p̄destinati sunt ad

eternā vitā a corruptiōis vetustate reuocāt. Ac sic p illud singulare sacrificium i q̄ mediator est immolat⁹: qd vnū multe in lege victime figurabāt pacificāt celestia cū terrestrib⁹ z terrestria cum celestibus. qm̄. sicut idez apl's dicit. in ipo cōplacuit oēm plenitudinem diuinitatis inhabitare: z per eum reconciliari oīa. in ipsuz pacificans p sāguinem crucis eius siue q̄ in celis sunt siue que in terris:

Quomodo accipiatur pax dei p̄cellere omnem intellectum et q̄lem pacē hēbimus cū āgelis. Cap. lxii.

Pax ista precellit: sicut scriptum est: omnem ītellectum: neq3 sciri a nobis nisi cū ad eā venerim⁹ pōt. Qūo. n. pacificāt celestia nisi ī nobis. i. concordādo nobiscū? Nā ibi semp ē pax z inter se vniuersis intellectualibus creaturis et cū suo creatore. Que pax p̄cellit: vt scriptum est: oēm intellectum: s3 vtiq3 nr̄um: non eorum q semper vident faciem pr̄is. Nos aūt quātuscūq3 sit in nobis intellectus humanus: ex parte scimus z videmus nunc p speculum ī enigmate. Cū ỽo equales angelis dī fuerimus tūc queadmodū z ipsi videbimus facie ad faciem: tantāq3 pacem habebimus erga eos quātam et ipsi erga nos: qz tm̄ eos dilecturi sumus quantū ab eis diligimur. Itaq3 pax eoꝝ nota nobis erit: qz nr̄a z talis ac tāta erit. Dei ỽo pax que illic ē erga eos: z nr̄m z illorum ītellectum sine dubitatione p̄cellet. De ipso gppe btā est rationalis creatura q̄cūq3 btā ē nō ipē de illa. Unde ẜm hoc melius accipitur qd scriptum est: pax dī que precellit omnem intellectum: vt in eo qd dixit omnem: nec ipse intellectus sanctorum exemptus angelorum esse possit: sed dei solius. Neq3 enim z ipsi⁹ ītellectū pax ei⁹ excellit.

Quomodo etiam nunc nobiscuz angeli concordant: z q̄ remissio peccatorum etiā baptizatis ē necessaria.

Concordant autē Cap. lxiii. angeli nobiscum etiaz nunc cum remittuntur nostra peccata. Ideo post commemorationem scē ecclesie in ordine confessionis ponitur remissio peccatoruz. Per hanc enim stat ecclesia: que in terris est: per hanc non perit quod perierat: et inuentum est. Excepto quippe baptismatis munere qd contra originale peccatum donatum est: vt quod generatione attractum est regeneratione detrahatur: z tamen actiua quoq3 peccata q̄cūq3 corde: ore: ope. cōmissa iuenerit tollit. Hac ergo excepta magna indulgentia: vnde incipit hoīs renouatio: ī qua soluit oīs reat⁹ z igener tus z addit⁹: ipa etiam vita cetā iā rōe vtētis etatis quātalibet p̄polleat fecūditate iusticie nō agit. Qm̄ filij dei q̄diu mortalit viuūt: cū morte ɔfligūt. Et q̄uis de illis sit veracit dcm̄: q̄tq̄t spū dei agūt: hi filij sc dī: sic tm̄ spū dī excitāt z tāq3 filij dī p ficiūt ad deū: vt etiā spū scō maxime aggrauāte corruptibili corpore tāq3 filij hoīu3 ī qbusdā motib⁹ hūanis deficiāt ad seipos: z iō peccēt. Interest gdē quātū. Neq3. n. qz pccm̄ ē oē crimē: iō crimē ē oē pccm̄. Itaq3 scōruz hoīu3 vitā q̄diu ī hac morte viuitur īueniri posse dicim⁹ sine crimine: peccatū aūt si dixerim⁹ qz nō hēmus: ait scūs apl's: nosipsos seducim⁹ z ỽitas in nobis nō est:

Q2 ītra eccl'iam catholicā q̄trūlib3 erūnosis non denegetur penitētie locus: z qualiter dbeat agi ipa penitētia. Cap. lxiiii.

Ed neqȝ de ipis criminibus q̈tulibȝ magnis remittēdis in scā ecclesia dei desperāda ē misericordia agētib⁹ penitētiā secū dū modū sui cuiusqȝ pcci. In actione aūt penitētie vbi tale crimē cōmissū est: vt is qui cōmisit a xp̄i ēt corpore separetur. nō tā cōsiderāda ē mēsura tēporis q̄ȝ doloris. Cor enī cōtritum ꝛ humiliatū deus nō spreuit. Uerum qꝛ plerūqȝ dolor alteri⁹ cordis occultus ē alteri: neqȝ i aliorū noticiā per v̄ba vel q̄cūqȝ alia sig̃ ꝓcedit: cū sit corā illo cui dicit̃. gemitus meus a te nō ē abscōdit⁹. recte constituūtur ab his qui i ecclesia p̄sunt t̄pa penitētie: vt fiat ēt satis ecclesie i q̄ remittūtur ipa pccā. Extra eā q̄ppe nō remittuntur. Ipa nāqȝ p spūm scūm pign⁹ accepit: sine quo nō remittūtur vlla peccata: ita vt qbus dimittunt̃ cōsequantur vitā eternā. Qꝛ remissio pccōꝝ ad futurū iudiciū ptineat: cū i hac vita ēt puuli baptizati diuerso mō crucientur: quorūdā vero pene i posterū reseruentur. Capitulūȝ. lxv.

Agis eniȝ pp futuꝝ iudiciuȝ fit remissio pccōꝝ: ī hac autē vita vsqȝ adeo valet: qḋ scriptum est: graue iugū sup filios adā a die exit⁹ de vētre mr̄is eoꝝ vsqȝ i diē sepulture in mr̄em oīum: vt ēt paruulos videamus post lauacruȝ regenerationis diuersorū maloꝝ afflictione cruciari: vt itelligam⁹ totū qḋ salutaribus agit̃ sacramentis magis ad speȝ futuroꝝ bonoꝝ: q̄ȝ ad retētioneȝ vel adēptionē p̄ntiū ptinere. Multa etiam mala hic videtur ignosci ꝛ nullis supplicijs vīdicari. sed eoꝝ pene resuant̃ in posterū. Neqȝ eniȝ frustra ille ꝓprie dr̄ dies iudicij quando vēturus ē iudex viuoꝝ atqȝ mortuorum: sicut ecōtrario vindicant̃ hic aliqua: ꝛ tn̄ si remittant̃ ꝑfecto i futuro sclo nō nocebūt. Propterea de qbusdam t̄palib⁹ penis: q̄ i hac vita peccātibus irrogant̃ eis: quoꝝ pccā delentur: ne reseruent̃ in finē: ait apl's. Si. n. nosmetipos iudicarem⁹: a dn̄o n̄ dijudicaremur. Cū iudicamur āt a dn̄o corripimur: vt nō cū hoc mūdo dānemur.

De his q intra eccl'iam catholicam sceleratissime viuūt: ꝛ nullo mō penitētiam agūt: ac sibi salutionē p ignē promittūt. Capitulum. lxvj.

Redūtur aūt a qbusdaȝ etiā hi q nomē xp̄i non reliqrūt: ꝛ ei⁹ lauacro i ecclesia baptizātur: nec ab ea vllo scismate vl' heresi precidūtur. i q̄tislibet scelerib⁹ viuāt: q̄ nec diluant penitēdo: nec elemosynis redimāt. ſȝ in eis vsqȝ ad hui⁹ vite exitū ptinacissime perseuerēt: salui futuri p ignē: licȝ p magnitudine facinoruȝ flagitiorūqȝ diuturno: non tn̄ eterno igne puniri. Sȝ q hoc credūt: ꝛ tamē catholici sūt. hūana quadā beniuolētia mihi falli vident̃. Nā scriptura diuina aliud cōsulta rn̄det. Librū autē de hac q̄stione scripsi: cui⁹ titulus est de fide ꝛ operib⁹. Ubi ſȝ scripturas scās q̄tū: do adiuuāte: potui demonstraui eā fidē saluos facere: quā satis euidēter exp̄ssit paulus apl's dicēs. In christo. n. ih̄u neqȝ circūcisio q̄cq̄ȝ valet neqȝ p̄puciū: sed fides q̄ p dilectionē opatur. Si aūt male ꝛ nō bene opat̃: ꝓculdubio ſm apl'm iacobū mortua ē i semetipa. Qui rursus ait. Si fidē dicat se q̄sq̄ȝ habere: opa aūt nō habeat. nūqd poterit fides saluare eū? Porro aūt si hō sceleratus pp fidē solā per ignē saluabit̃. ꝛ sic ē accipiēduȝ quod ait apl's paulus. Ipe aūt saluus erit: sic tn̄ quasi p ignē. po

terit ergo saluare sine opibus fides: et falsū erit qḋ dixit ei⁹ coapl's iacob⁹ falsū erit et illḋ: qḋ idē ipse paulus dixit. Nolite ingt errare. neqȝ fornicatores neqȝ idolis fuiētes: neqȝ adulteri neqȝ masculoꝝ cōcubitores: neqȝ fures: neqȝ auari: neqȝ maledici. neqȝ ebriosi. neqȝ rapaces. regnum dei possidebūt. Si enī etiā in istis pseuerantes criminibus tn̄ propter fidē xp̄i salui erūt: quomodo ī regno dei non erūt?

Quid sentiendū sit de his qui super fūdamentum edificāt: et q sint hi q p ignē saluātur. vel qualis sit iste ignis. Capitulū. lxvij.

Sed qȝ hec apl'ica māifestissima et aptissima testimōia falsa eē nō pn̄t: et illud quod obscure dictū est de his qui supedificāt sup fundamētū: qḋ est xp̄s: nō auꝝ: nō argētū. non lapides p̄ciosos: sed ligna. fenū. stipulā. de his dcm̄ est qꝫ p ignē pbati salui erūt: qm̄ fūdamenti merito ñ pibūt. sic itelligēdū ē vt his manifestis nō iueniať eē cōtrarium. Ligna qppe et fenum et stipula nō absurde accipi pn̄t rerū seculariū: q̄uis licite cōcessarū tales cupiditates: vt amitti sine dolore nō possint ai. Cum iste dolor vrit: si xp̄s i corde fūdamenti locū habet. i. vt ei nihil anteponať: et malit homo qui tali dolore vritur: rebus quas ita diligit magis carere q̄ xp̄o: per ignem fit saluus. Si autē res huiusmodi tēporales ac secl'ares tp̄e tētatiōis maluerit tenere q̄ xp̄ȝ: eū in fundamēto non habuit: qa hec p̄ori eo loco habuit cū i edificio pri⁹ ñ sit aliqd fundamēto. Ignis enī ḋ q̄ locutus ē eo loco apl's paulus: talis debet itelligi: vt ambo p eū trāseāt: idest et q edificat supra hoc fūdamentū aurū: argentum lapides p̄ciosos. et qui edificat ligna. fenū. stipulā. Cū enim hoc dixisset: adiūxit. Uniuscuiusqȝ opus quale sit: ignis pbabit. Si cui⁹ opus permanserit: qḋ superedificauit mercedē accipiet. Si cui⁹ autē opus exustū fuerit: dāna patieť: ipe aūt saluus erit: sic tn̄ q̄si p ignē. Non ergo vni⁹ eoꝝ: sȝ vtriusqȝ op⁹ ignis pbabit. Est qdē ignis tētatio tribulationis: de quo apte alio loco scriptuȝ ē. Uasa figuli pbat fornax. et hoīes iustos tētatio tribulationis. Iste ignis i hac interī vita facit quod apl's dixit. Si accidit duob⁹ fidelib⁹: vni .s. cogitanti q̄ dei sūt: quomodo placeat dō. hoc est edificāti supra fundamentum xp̄i auꝝ. argētū. lapides p̄ciosos. Alteri autem cogitāti ea que mūdi sunt quō placeat vxori: idest edificanti supra idē fūdamētū ligna: fenū. stipulā Illi⁹ enī op⁹ nō exurit: qȝ nō ea dilexit. quorum omissione cruciet. Exuritur aūt hui⁹: quoniam sine dolore ñ pereunt que cum amore possessa sūt Sed quoniam alterutra conditione proposita eis poti⁹ carere mallet q̄ christo: nec timore amittēdi talia deserit xp̄m: q̄uis doleat dū amittit. saluus est quidem: sic tamen quasi per ignem. Quia vrit eum rerum dolor quas dilexit amissaꝝ: sed nō subuertit neqȝ ɔsumit fundamenti stabilitate atqȝ icorruptiōe munitū.

Posse etiam fieri post hanc vitam ignem purgatorium. per quem saluantur: q hic taliter vixerunt: vel penitentiam congruam egerunt. Capitulū. lxviij.

Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri incredibile nō ē: et vtrū ita sit queri potest. Et aut iueniri aut latere nōnullos fideles per igneȝ quedā purgatoriū: q̄to magis minusue bona pereūtia dile/

xerūt: tanto tardius citiusqȝ saluari. Nō tales de qbus dictū est: q regnū dei nō tñ possidebūt: nisi ɔuenienter penitentibus eadē crimina remittantur. Conueniēter autem dixi: vt steriles i elemosynis nō sint: qbꝰ tantum tribuit scriptura diuina: vt earū tantūmodo fructū se imputaturū prenūciet dñs dextris. et earū tantūmodo sterilitatē sinistris: quando his dicturus est. Uenite benedicti patris mei percipite regnuȝ dei. Istis autē. Ite i ignem eternum. Cauendum esse ne putemus infanda crimina elemosynis posse redimi: nisi ab eis abstinēdo. Capitulum. lxix.

Sane cauendum ē ne quisq̄ existimet infanda illa crimina: qualia qui agūt regnum dei non possidebunt quotidie perpetrāda: et elemosynis quotidie redimēda. In melius qppe ē vita mutanda: ꝛ p elemosynas de pccis preteritis est propitiādus ds: nō ad hoc emēdus quodammodo: vt ea semper liceat impune committere. Nemini enim dedit laxamētū peccandi: q̄uis miserando deleat iam facta peccata: si non satisfactio cōgrua negligatur. De per oratione dominicaȝ non tantū quotidiana peccata: sed et preterita deleantur. Capitulum. lxx.

De quotidianis autem breuibus leuibusqȝ peccatis: sine quibus hec vita nō ducitur: quotidiana oratio fidelium satisfacit. Eorum est enim dicere. Pater noster q es in celis. Qui iā patri tali regenerati sūt ex aqua ꝛ spū scō. Delet oīno hec orō minimā quotidiana peccā: dlet et illa a quibus vita fideliū scelerate etiā gesta: sed penitēdo in melius mutata discedit: si quēadmodū veraciter dicit dimitte nobis dbita nr̄a: qm̄ nō dsūt que dimittantur: ita veraciter dicat. sicut ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is. idest fiat quod dicit: qꝛ ꝛ ipsa elemosyna ē veniā peccāti dimittere. De multis elemosynaꝝ gn̄ibꝰ. Cap. lxxi.

Ac per hoc ad oīa q̄ vtili misericordia fiūt valet quod dñs ait. Date elemosynaȝ: et ecce oīa mūda sūt vobis. Nō solum autē qui dat esuriēti cibū. sitiēti potū. nudo vestimētū. peregrināti hospitium: fugienti latibulū. egro vel iclūso visitationē. captiuo redēptionem: debili subuectionē. ceco deductioneȝ. tristi consolationem: non sano medelā. errāti viā. deliberāti cōsiliū. ꝛ quod cuiqȝ necessariū ē indigēti. verū etiaȝ ꝛ qui dat veniā peccāti elemosynā dat Et q emēdat verbere in quē potestas datur vel coercet aliqua disciplina: et tñ peccatū quo ab illo lesus ē. aut offensus: dimittit ex corde atqȝ orat vt ei dimittatur: nō solū i eo quod dimittit atqȝ orat: verū etiā et i eo qđ corripit. et aliqua emendatoria pena plectit elemosynā dat: qꝛ misericordiam prestat. Multa eni bona prestantur iuitis: quādo eoꝝ cōsulit vtilitati nō volūtati. qꝛ et ipsi sibi iueniuntur eē inimici. Amici vero illoꝝ potiꝰ sūt illi quos inimicos putāt ꝛ reddūt errādo mala p bonis: cum reddere mala xpianus nō debeat nec p mal. Multa itaqȝ sūt genera elemosynaruȝ: q̄ cū facimꝰ adiuuamur vt dimittātur nobis nostra pccā. Qualis sit elemosyna pfectorū. Cap. lxxij

Sed ea nihil ē maius: qua ex corde dimittimꝰ: quod i nos qsqȝ peccauit. Minus eni magnum

ē erga eū eē beniuolū. siue ēt benefi cū q tibi nihil mali fecerit. Illud multo grandi⁹ ꝛ magnificentissime boni tatis ē vt tuum quoqꝫ inimicum di/ ligas. et eū q tibi malū vult: et si pōt facit. tu bonū semper velis: faciasqꝫ cū possis. audiēs dicētem iesum. Dili gite inimicos vestros. benefacite eis q vos odere. et orate ꝓ eis q vos per/ sequuntur. Sed quoniam perfecto/ rū sunt ista filioꝝ dei: quo qdez se de bet oīs fidelis extēdere: ꝛ humanum aīum ad hūc affectū orādo deum: se/ cumqꝫ agēdo luctādoqꝫ perducere: tñ qꝛ hoc tā magnū bonū tante multi tudinis nō ē: ꝙtā credimus exaudiri cū in oratione dicitur: dimitte nobis debita nr̄a: sicut ꝛ nos dimittim⁹ de/ bitorib⁹ nr̄is. proculdubio verba spō/ sionis hui⁹ īplentur: si homo qui non/ dum ita ꝑfecit: vt iam diligat inimi/ cuz. tñ quando rogatur ab homine q peccauit in eum: vt ei dimittat: dimit tit ei ex corde. Quia etiā sibi roganti vult vtiqꝫ dimitti cū orat ꝛ dicit. sic ꝛ nos dimittimus d̄bitoribus nostris. idest sic dimitte debita nostra rogan/ tibus nobis: sicut ꝛ nos dimittim⁹ ro gantibus debitorib⁹ nr̄is. Nō eē deputādū inimicum: qui peccato suo mouetur vt roget: ꝛ nullatenus a dō peccata dimitti eis: qui petentib⁹ nō dimittūt ex corde. Ca. lxxiii.

Iam vero qui cuz in quē pec cauit hominē rogat: si pecca to suo mouetur vt roget: nō ē adhuc deputandus inimicus: vt eum dilige re sit difficile: sicut difficile erat quan do inimicitias exercebat. Quisqs au tē roganti et pecī sui penitenti non ex corde dimittit: nullo modo existimet a dn̄o sua pecā dimitti: quoniam mē/ tiri veritas nō pōt. Quem vero euā/ gelij lateat auditorem siue lectorez: qs dixerit ego sum veritas? Qui cuz docuisset orationem hāc: in ea positā sententiam vehementer cōmendauit dicēs. Si enim dimiseritis hominib⁹ pecā eorum: dimittet vobis pater ve ster celestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hoībus: nec pater ve ster dimittet vobis peccata vr̄a. Ad tam magnū tonitruum q nō expergi scitur: nō dormit sed mortuus ē: ꝛ ta men potens ē ille etiam mortuos su/ scitare. De his qui scelerate viuūt ꝛ testimonio dei abutūtur. q ait. Da te elemosynam. et ecce omnia mūda sunt vobis. Capitulū. lxxiiij.

Sane q sceleratissime viuunt nec curant talē vitā moresqꝫ corrigere. et inter ipa facinora ꝛ flagi tia sua elemosynas frequentare non cessant. frustra sibi ideo blandiuntur quoniam dn̄s ait. Date elemosynaz: et ecce oīa munda sunt vobis. Hoc eniz ꝙ̄ late pateat non ītelligūt. Sꝫ vt intelligāt attēdant qbus dixerit. Nēpe ī euāgelio dictuz ē. Cū loq̄ret̄ rogauit illū qdā phariseus vt prande ret apd̄ se. Et īgressus recubuit. Pha riseus aūt cepit ītra se reputās dice/ re. Quare nō baptizatus ē ante prā/ dium? Et ait dn̄s ad illum. Nūc vos pharisei qd̄ deforis ē calicis ꝛ catini mūdatis: quod aūt ītus ē vestrū. ple nū est rapina ꝛ iniqtate. Stulti nōne q fecit id quod foris ē: etiā id qd̄ ītus est fecit? Uerūtamen qd̄ supest date elemosynam. et ecce omnia munda sunt vobis. Itane hoc intellecturi su mus. vt phariseis non habentibus fi dem xp̄i. ēt si nō ī eū crediderint. nec renati fuerint ex aqua ꝛ spiritu scō

munda sint omnia: tantum si elemosy
nas dederint: sicuti isti eas dandas
putãt: cũ sint imũdi oẽs: q̊s nõ mũdat
fides xp̄i? De qua scriptũ ẽ. Mũdãs
fide corda eoꝝ. Et cũ dicat apl̃s. Jm
mũdis aũt ⁊ ĩfidelibꝰ nihil ẽ mũdum
sꝫ polluta sũt eoꝝ ⁊ mens ⁊ cõsciẽtia.
Quõ ḡ phariseis oĩa mũda essent: si
elemosynas darẽt: ⁊ fideles nõ eẽnt?
Aut quõ fideles eẽnt: si ĩ xp̄m crede-
re: atq; ĩ eius renasci gr̃a noluissent?
Et tñ verum ẽ qđ audierãt. Date ele
mosynã ⁊ ecce oĩa mũda sũt vobis.

**Qđ a seip̄o debeat ĩcipe: q vult ele
mosynã ordinate facere: sicut pharise
os dñs admonet. Cap. lxxv.**

QUi aũt vult elemosynã ordi-
nate dare: a seip̄o dꝫ ĩcipe-
re: ⁊ eã sibi ꝑmũ dare. Est. n. elemosy
na opus mĩe ꝓissime: đ q̃ dcm̃ ẽ. Mi
serere aĩe tue placens deo. Propter
hoc renascimur: vt đo placeamꝰ: cui
merito displicet: qđ nascẽdo cõtraxi-
mus. Hec ẽ ꝑma. n. el̃ya quaꝫ nobis
debemus: vt nosip̄os merito mĩs̃os
ꝑ mis̃ãtis dei mĩam reqramꝰ: ⁊ iustũ
iudiciũ eius cõfitentes: q̊ miseri effe-
cti sumus: de quo dicit apl̃s. Judici-
um q̄dem ex vno ĩ cõdẽnatiõeꝫ. ⁊ ma
gne caritati eius gr̃as agentes: de q̃
idẽ ip̄e dicit gr̃e ꝑdicator. Cõmẽdat
aũt suã dilectionẽ đs ĩ nobis: qm̃ cũ
adhuc pccõres eẽmus: xp̄s ꝓ nobis
mortuus est: vt ⁊ nos veracit̃ de nr̃a
miseria iudicãtes ⁊ dei caritatẽ quaꝫ
donauit ipsi diligentes pie recteq; vi
uamꝰ. Qđ iudiciũ ⁊ caritatẽ dei cum
pharisei ꝑterirent: decimabãt tñ ꝑꝑ
el̃yas: quas faciebãt: etiam quecũq;
minutissima fructuũ suoꝝ. Et iõ ñ da
bant elemosynã a seip̄is incipientes:
secũq; prius mĩam faciẽtes. sicut isti
eas dãdas putãt: ꝑꝑ quẽ dilectiõis or
dinẽ dcm̃ ẽ. Diliges ꝓximũ tuũ sic̃ te
ipsũ. Cũ ḡ ĩcrepassꝫ eos q̄ forinsecꝰ se
lauabãt: ĩtus ãt rapina ⁊ iniq̄tate ple
ni eẽnt admonẽs quãdã el̃yaꝫ: quã si
bi hõ dꝫ ꝑmitus dare ⁊ intiora mun-
dare verũtñ iq̄t qđ supest date el̃ynã
⁊ ecce oĩa mũda sũt vobis. Deinde vt
oñderet q̄d admõuissꝫ: ⁊ q̄d ip̄i facere
nõ curarẽt. ne illũ putarẽt el̃yas eoꝝ
ignorare: sꝫ veh vobis ĩquit pharise
is. Tãq; diceret. ego q̄dem cõmonui
vos ad el̃yam dãdã ꝑ quã vobis oĩa
mũda sint: sꝫ veh vobis q decimatis
mẽtã ⁊ rutam ⁊ oẽ olus. Has. n. noui
el̃yas vr̃as: nec de illis me nũc admo
nuisse arbitremini: ⁊ ꝑteritis iudiciuꝫ
⁊ caritatẽ dei qua el̃ya possitis ab oĩ
ĩgnamẽto ĩteriori mundari: vt vobis
mũda eẽnt ⁊ corpa q̃ lauatis. Hoc est
. n. oĩa: ⁊ ĩteriora. s. ⁊ extiora: sic̃ alibi
legit̃. mũdate q̃ ĩtus sũt: ⁊ q̃ foris sunt
mũda erũt. Sꝫ ne istas el̃yas: q̃ fiunt
de fructibus terre: respuisse videret̃
Hec inquit oportuit facere. s. iudiciũ
⁊ caritatem dei: ⁊ illa non omittere. i.
el̃ynas fructuũ terrenoꝝ.

**Qđ multum se seducunt. qui per largissi-
mas elemosynas indulgentiam sibi
cõparare existimant ⁊ a peccato non
cessant Capitulũ. lxxvj.**

NOn ergo se fallant qui per
elemosynas quaslibet lar-
gissimas fructuum suorum vel cuius
cũq; pecunie impunitatem se emere
existimant. in flagitiorum immanita-
te ac facinorum nequitia perseueran
tes. Non solum enim hec faciunt. sed
ita diligunt. vt in eis semper optent
tantum si possint: impune versari.
Qui autem diligit iniquitatem: odit
animam suam. Et qui odit animam

suā nō ē misericors:sed crudelis. Dili
gēdo eā qppe fm seculū odit eam fm
deū. Si ergo vellet ei dare elemosy-
nā:p quā mūda illi eēnt oīa:odisſz ea
fm secl'm ꝛ diligeret fm deū. Nemo
ǧt dat elemosynā qlē libet:nisi vn̄ det
ab illo accipiat q nō eget. ꝛ iō dc̄m est
mi̇ꝛicordia ei⁹ pueniet me. Qz le
uia vl' grauia pccā dīno sūt pēsāda iu
dicio,p qbus tamen orare frequēter
debemus. Capitulū. lxxvij.

Que sūt aūt leuia et q̄ grauia
pccā:nō hūano:ſz diuino sūt
pēsanda iudicio. Uidem⁹ eni̇ quedaz
ab ip̄is q̄qz apl'is ignoscēdo fuisse cō
cessa:q̄le illō ē qō venerabilis paulus
cōiugib⁹ ait. Nolite fraudare inicez:
nisi ex cōsensu ad tp̄s:vt vaceris oro
ni. Et iterū. Ad idip̄z reuertimini:ne
vos tētet sathanas pp icōtinētiā ve-
strā. Qō putari posset nō eē pccm̄:ni
sceri.s.cōiugi nō filioꝝ procreādoꝝ
cā:qō bonū ē nuptiale:ſz carnalis ē et
voluptatis:aut pp̄ter euitādū forni-
catiōis siue adulterij:siue cuiuscꝙ al-
teri⁹ imūdicie pestiferū malū:qō tur
pe ē ēt dicere q̄ pōt tētāte sathana li-
bido ptrahere:si cōtinentiā debilitet
infirmitas. Pōt ergo:vt dixi:h̄ puta-
ri nō eē pccm̄:nisi addidisſz. Hoc aūt
dico fm indulgētiā:nō fz ip̄iū. Quis
aūt iā eē pccm̄ neget:cū dare se veni
am faciētib⁹ ap̄lica auctoritate fatea
tur? Tale qddā ē vbi dicit. Audet ql-
cꝙ vestrū aduersus alteꝝ negocium
hn̄s iudicari apō iniquos:et nō apud
scōs? Et paulopost. Secl'aria igitur
iudicia si habueritis inqt:q cōtēptibi
les sūt in eccl'ia.hos collocate ad iu-
dicandum ad reuerentiam vobis di
co. Sic non est inter vos qlcꝙ sapiēs
q possit frēm suū iudicare:ſz frat̄ cuz
frē i iudicio cōtēdit:et hoc apō ifide-
les. Nā ꝛ hic possꝫ putari iudiciū ha-
bere aduersus alterū nō eē pccm̄.sed
tātūmō id extra ecclesiā velle iudica-
ri:nisi secut⁹ adiūgeret. Iā qdez oīno
delictū ē in vobis:qꝛ iudicia habetis
vobiscū. Et ne qlcꝙ ita h̄ excusaret:ꝛ
diceret iustū se habere negociuz:sed
inīqtatē se pati:quā vellet a se iudicij
sētētia remoueri:cōtinuo talib⁹ cogi
tatiōib⁹ vl' excusatiōib⁹ occurrit at-
qꝫ ait. Quare nō magis inīqtatē pa-
timini? Quare nō poti⁹ fraudamini?
Ut ad illud redeat̄ qō dn̄s ait. Si
qs voluerit tunicā tuā tollere:ꝛ iudi-
cio tecū cōtēdere:dimitte illi ꝛ palli-
um. Et alio loco. Qui abstulerit inqt
tua:noli repetere. Prohibuit itaqꝫ
suos de secl'arib⁹ reb⁹ cū alijs habere
iudiciū. Ex q̄ doctrina dicit apl's esse
delictū. Tn̄ cū sinit i eccl'ia talia iudi
cia finiri iter frēs frib⁹ iudicātib⁹:ex-
tra eccl'iā vo terribilit̄ vetat:manife
stū ē ēt hic qd fm veniā cōcedat̄ infir
mis. Propt̄ hec atqꝫ hi⁹ ꝛ alia licꝫ his
mitiora:q̄ fiunt v̄boꝝ ꝛ cogitationuz
offensiōib⁹ apl'o iacobo cōsitēte ac di
cēte. I mlt'is.n.offendimus oēs. opoꝛ
tet vt q̄tidie crebroqꝫ orem⁹ dn̄z at-
qꝫ dicam⁹. Dimitte nob debita nr̄a:
nec i eo qō seqtur mētiamur:sicut et
nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. De
quibusdā pccis que leuia putarēt̄ur
nisi grauiora i scripturis demonstra-
rentur. Capitulum. lxxviij.

Sunt aūt quedaz que leuissi
ma putarent̄:nisi i scripturis
demōstrarentur opinione grauiora.
Quis.n.dicētē fri suo fatue reū ge-
hēne putaret:nisi v̄itas diceret. Cui
vulneri subiecit.cōtinuo medicinā p̄
ceptū fraťne recōciliatiōis adiūgēs
Mox quippe ait. Si g̃ offers mun⁹
tuū ad altare:ꝛ ibi recordat⁹ fueris:

qr frater tu9 habet aliqd aduersū te: ꝛ cet̄a. Aut qs estimaret q̄ꝫ magnum pcc̄m sit dies obseruare ꝛ mēses ꝛ an nos ꝛ tēpora: sicē obseruāt q certis di/ ebus siue mēsibus siue ānis volunt vl' nolūt aliqd inchoare: eo ꝙ ſm va nas doctrinas hoīuꝫ fausta vl' infau sta existimēt tp̄a: nisi huius mali ma gnitudinē ex timore apl'i pensarem9. q talibus ait. Timeo ne forte sine cā laborauerim in vobis. Qꝫ magna peccata cū i vsuꝫ venerint: aut parua aut nulla eē credātur. Capl'm. lxxix.

Tunc accidit ꝙ peccata q̄ꝫuis magna ꝛ horrēda cuꝫ in consuetudineꝫ venerint: aut parua aut nulla esse creduntur: vsqꝫ adeo vt nō solū nō occultāda: veruꝫ etiaꝫ iā p̄dicāda ac diffamāda videā/ tur. Qñ: sicut scriptū ē: laudat̄ pecca tor in desiderijs aīe sue: ꝛ q iniqua ge rit benedicitur. Talis i diuinis libris clamor vocat̄. Sic habes apd̄ esaiā ꝑphetā d̄ vinea mala. Expectaui igt vt faceret iudiciū: fecit aūt iniqtatē ꝛ nō iusticiā sꝫ clamorē. Unde est ꝛ il lud in genesi. Clamor sodomorum et gomorreoꝝ multiplicat9 ē. quia nō so lū iam apud eos nō puniebantur illa flagitia: verū ēt publice velut lege frequētabant̄. Sic nr̄is tēporib9 mul ta mala: ꝛ si nō talia i aptā cōsuetudi nē iā venerūt: vt ꝑ his nō solū excō/ municare aliquē laycū nō audeam9: sed nec clericū degradare. Uñ cū ex ponerē ante aliquot ānos ep̄lam ad galathas: i eo ip̄o loco vbi ait apl's. timeo ne forte sine cā laborauerim in vob: exclamare ꝯpulsus sū. Ueh pec catis hoīum q̄ sola inusitata exhorre/ scim9. Usitata vero ꝑ qb9 abluendis filij dei sanguis effusus ē: q̄ꝫuis tam magna sint: vt oīno claudi cōtra se se faciāt regnū dei: sepe vidēdo oīa to/ lerare: tolerādo nōnulla etiā facere cogimur. Atqꝫ vtinā o dn̄e nō oīa q̄ nō potuerim9 ꝓhibere faciam9. Sed videro vtrū me īmoderat9 dolor īcau te aliqd cōpulerit dicere. De dua/ bus causis ignorātia ꝛ infirmitate q/ bus peccamus. Capl'ꝫ. lxxx.

Hoc nūc dicam qd̄ qdem ꝛ in alijs opusculoꝝ meoꝝ locis sepe iā dixi. Duabus ex causis pecca mus. Aut nōdū vidēdo qd̄ facere de bemus. aut nō faciēdo qd̄ debere fi eri iā videm9. Quoꝝ duoꝝ illd̄ igno rantie malū ē: hoc īfirmitatis. Cōtra q̄ pugnare nos cōuenit: sꝫ ꝑfecto vinci mur: nisi diuinitus adiuuemur: vt nō solū videam9 qd faciēdū sit: sꝫ ēt acce dēte sanitate delectatio iusticie vicat̄ i nobis caꝝ rerū delectatiōes: quas vl' habere cupiēdo: vl' amittere me/ tuēdo. sciētes vidētesqꝫ peccam9. Ac ñ solū iā peccōres ꝙ eram9: cuꝫ p igno rantiā peccabamus. veꝝ ēt legis pre uaricatores cū id nō facimus qd̄ faci endū eē iā nouimus. vl' facimus qd̄ nō faciēdū eē iam scimus. Quapp ñ solū si peccauimus vt ignoscat pp qd̄ dicimus. dimitte nobis debita nr̄a: si cut ꝛ nos dimittimus debitorib9 no stris. verū ēt ne peccemus. vt regat̄. pp quod dicimus. ne nos iferas i ten tationē. ille rogandus ē cui dr̄ i psal mo. Dn̄s illumiātio mea ꝛ salus mea Ut illumiātio mea detrahat ignorā tiam: salus īfirmitatē. Qꝫ miseri cordia dei pellat̄ pudor vt penitētia agatur. Capitulum. lxxxi.

Nam et ip̄a penitētia quādo digna causa est ſm morem ecclesie vt agatur. plerūqꝫ infirmita te non agit̄. qr pudor ꝛ timor ē displi cendi. dū plus delectat hoīuꝫ estima

tio q̄ iusticia qua se humiliat penitē do. Unde nō soluz cum agit̄ penitentia. verum etiam vt agatur dei misericordia necessaria ē. Alioquin nō diceret apl's de qbusdam. ne forte det illis deus penitentiam. Et vt petrus amare fleret. p̄misit euāgelista ꝛ ait. Respexit eū dn̄s. Qui in spūm scm̄ irremediabiliter peccent. q i eccl'ia catholica remitti sibi peccata vsqꝫ in finem vite non credunt. Cap̄. lxxxii.

Ui vero i eccl'ia remitti peccata nō credēs cōtēnit tātā diuini muneris largitatem ꝛ in hac obstinatione mentis diē claudit extremū: reus est illo irremissibili peccō i spūm scūm: i quo xp̄s peccā dimittit. De q̄ questione difficili i quodā pp hoc solū cōscripto libello enucleatissime q̄tū potui disputaui. De vltima ꝛ generali resurrectione carnis. Capitulum. lxxxiij.

Am vero d̄ resurrectiōe carnis: non sicut qdam reuixere iterūqꝫ sunt mortui: sed i eternam vitam: sicut xp̄i ipsius caro resurrexit: quēadmodū possim breuiter disputare: ꝛ oib⁹ q̄stionibus q̄ de hac re moueri assolēt satisfacere nō iuenio. Resurrecturā tn̄ carnē oium qcūqꝫ nati sunt hoiuz atqꝫ nascētur: ꝛ mortui sūt atqꝫ morient̄: nullo modo dubitare debet xp̄ian⁹. Questio de abortiuis fetib⁹. Capituluz. lxxxiiij

Nde p̄ occurrit de abortiuis fetibus q̄stio: q iā quidem nati sunt i vteris matrū: sed nōdū ita vt ēt possint renasci. Si enī resurrecturos eos dixerim⁹ de his q iam formati sunt: tolerari pōt vtrūqꝫ qd̄ dicitur Informes vero abort⁹ qs nō pcliui⁹ perire arbitrent̄. sicut semina q̄ cōcepta nō fuerit. Sꝫ qs negare audeat: ꝛ si affirmare nō audeat: id acturam resurrectionē: vt qcqd forme defuit ipleatur: atqꝫ ita non iā d̄sit pfectio que accessura erat tempore: quēadmodum nō erūt vitia que accessura erant tempore. vt neqꝫ in eo qd̄ aptum ꝛ congruū dies allaturi fuerant natura fraudaret̄: neqꝫ i eo quod aduersum atqꝫ contrarium dies attulerunt natura turpet̄: sed itegret̄ quod nōdum erat itegrū: sicut instaurabit̄ quod fuerat viciatuz. Disputatio quando incipiat homo i vtero matris viuere q ad carnis resurrectionē ptinere credit̄. Capitulū. lxxxv

C per hoc scrupulosissime qdem inter doctissimos queri ac disputari potest: qd̄ vtruz ab hoie iueniri possit ignoro: quando icipiat homo in vtero viuere. Utrū sit q̄dam vita occulta q̄ nōdū motib⁹ viuētib⁹ appareat. Nam negare vixisse puerperia: que ppterea membratim excātur: vt eijciantur ex vteris p̄gnantium: ne matres quoqꝫ: si mortua ibi relinquantur occidant̄: īpudentia nimia videret̄. Ex quo autem incipit hō viuere: ex illo vtiqꝫ iam mori potest. Mortuus vero vbicūqꝫ illi mors potuit euenire: quomō ad resurrectionem non pertineat mortuorū reperire non possum. De monstris q̄ nascuntur ꝛ cito moriuntur cū commemoratiōe cuiusdā bimēbris. C. lxxxvi

Eqꝫ enim ꝛ monstra que nascunt̄ ꝛ viuunt q̄tūlibet cito moriantur aut resurrectura negabuntur: aut ita resurrectura credenda sunt: ac non potius erecta emendataqꝫ natura. Absit enim vt illum bimēbrem qui nuper natus ē i

oriente: de quo ⁊ fratres fidelissimi. qui eum videre rettulerunt. ⁊ scē memorie hieronym⁹ presbyter cardinalis scriptum reliquit. Absit inquā vt vnum hominem duplicem: ac nō potius duos: qđ futurum erat: si gemini nascerentur. resurrecturos existimemus. Ita cetera que singuli quiqȝ partus vel amplius vel minus habēdo. vel quadam nimia deformitate monstra dn̄r. ad humane nature figuram resurrectione reuocabuntur ita. vt singule anime singula corpora obtineant: nullis coherētib⁹ etiaȝ quecūqȝ coherentia nata fuerant: sȝ seorsum singulis sibi sua membra gestātibus: quib⁹ humani corporis completur integritas.

Quod caro hoīs mortui in quibuslibet elementis aliisqȝ corporibus transmittet̄ anime quā reliqt resurrectiōe reuocet̄. C. lxxxvii.

Non autē perit deo terrena materies: de qua mortaliū creatur caro: sed in quenlibet puluerem cineremue soluatur: in quoslibet alitus aurasqȝ diffugiat: in quācūqȝ aliorum corporum substātiā vel in ipsa elementa vertatur: in quorūcūqȝ animalium vel etiam hominum cibum cedat carnēqȝ mutetur illi anime humane puncto tpis redit: que illam primit⁹ vt homo fieret: cresceret viueret animauit.

Non esse consequens membra ad easdem corporis partes vn̄ lapsa sunt: in resurrectione reuocari: cum exēplo solubilis statue. Cap. lxxxviii.

Ipsa itaqȝ terrena materies que discedente anima fit cadauer: non ita resurrectione reparabitur: vt ea que dilabuntur: ⁊ in alias atqȝ alias aliarum rerum species formasqȝ vertuntur: q̄uis ad corpus redeant: vnde lapsa sunt: ad easdem q̄s corporis partes vbi fuere: redire necesse sit. Alioqn si capillus capitis redit: qđ taȝ crebra tonsura detraxit: si vnguibus: qđ totiens dempsit exectio: īmoderata ⁊ indecens cogitantibus: ⁊ ideo resurrectionem carnis nō credentibus occurrit infirmitas. Sȝ quemadmodum si statua cuiuslibet metali aut igne liquesceret: aut contereret̄ in puluerem: aut confunderetur in massam: ⁊ eā vellet artifex rursus ex illius materie quātitate reparare: nihil interesset ad eius integritatem: que particula materie cui membro statue redderetur: duȝ tamen totum ex quo constituta fuerat restituta resumeret. Ita de⁹ mirabilit̄ atqȝ ineffabiliter artifex: de toto quo caro nostra constiterat: eam mirabili et ineffabili bonitate ⁊ celeritate restituet: nec aliqđ attinebit ad eius reintegrationem vtrum capilli ad capillos redeant ⁊ vngues ad vngues: an quicquid eorum perierat mutetur ī carnem: ⁊ in parte alia corporis reuocet̄ curante artificis prouidentia ne quid indecens fiat.

Utrum equales an diuerse future sint stature vel figure resurgentium. Cap. lxxxix.

Nec illud est consequens: vt iō diuersa sit statura reuiuiscentium singulorum: quia fuerat diuersa viuentium. Ut macri cum eadem macie aut pingues cum eadem pinguedine reuiuiscant. Sed si hoc ē in consilio creatoris: vt in effigie sua cuiusqȝ proprietas ⁊ discernibilis similitudo seruetur in ceteris autem corporis bonis equalia cuncta reddātur: ita modificabitur illa in vnoquoqȝ materies: vt nec aliquid ex ea pereat ⁊ qđ alicui defuerat ille suppleat. g

etiam de nihilo potuit qd voluit opa-ri. Si autem in corporibus resurgen-tiu rōnabilr iequalitas erit. sicut est vocu gbus cant⁹ iplet: hoc fiet cuiqȝ de materia corporis sui: qd z hoīem reddet eqlē angelicis cetibus: z nihil icōueniens eorꝫ igerat sensibus: Indecorꝫ qppe aliqd ibi ñ erit: sed qcqd futurū ē hoc decebit: qꝛ nec futuruz ē si nō decebit. Qualiter resurgant corpora scōrum. Cap. xc.

Resurgent igitur scōꝫ corpora sine vllo vitio: sine vlla dformitate. Sic sine vlla corruptiōe onere difficultate. In qbus tāta facilitas resurgēdi qñta felicitas erit. Propter qd etiā spiritalia dicta sunt: cuz proculdubio corpora sint futura nō spūs. Sed sicut corpus animale dicitur quod tamen corp⁹ non aīa ē: ita tunc spiritale corp⁹ erit: corpus tñ non spūs erit. proinde qñtum attinet ad corruptionē: q nūc aggrauat aīam: z ad vitia qb⁹ caro aduersus spm̄ cōcupiscit: tūc nō erit caro: sȝ corpus: qꝛ z corpora celestia phibent. pp. qd dcm̄ est. Caro z sanguis regnū dei non possidebūt. Et tāqȝ exponēs qd dixerit. Neqȝ corruptio igr icorruptionem possidebit. Qꝫ prius dixit caro et sanguis: hoc postea dixit corruptio. Et qd pus regnuz dei: h postea icorruptiōem. quantū aūt attinet ad substātiam: etiam tūc caro erit: ppt qd z post resurrectionem corpus xpi caro appellata est. Sed iō ait aplus: seminat corpus aīale resurget corp⁹ spiritale: qm̄ tanta erit tunc cōcordia carnis z spiritus viuificante spiritu sine substentaculi alicuius indigentia subditam carnem: vt nihil nobis repugnet ex nobis: sed sicut foris neminem: ita nec intus nosipos patiamur inimicos. Qualiter etiam illi resurgant q a massa pditionis non sunt discreti. Capitulum. xci.

Quicūqȝ vo ab illa perditionis massa q facta est per hominem pmum: nō liberantur p vnuz mediatorem dei z hominuz: resurgēt qdē etiam ipi vnusquisqȝ cuz sua carne: sed vt cū diabolo z angelis eius puniatur. Utrum sane ipsi cum vitijs z deformitatibus suorum corporum resurgant quecūqȝ in eis vitiosa z dformia mēbra gestarūt: i regrēdo laborare qd opus ē. Neqȝ. n. fatigare nos dꝫ icerta eorꝫ habitudo vel pulchritudo: quorum erit certa z sempiterna damnatio. Nec moueat qūo in eis erit corpus icorruptibile si dolere poterit: aut qūo corruptibile si mori non poterit. non est enim vera vita nisi vbi feliciter viuit: nec vera incorruptio: nisi vbi salus nullo dolore corrumpitur. Ubi autem infelix mori ñ sinitur: vt ita dicā: mors ipa nō morit. Et vbi dolor ppetuus nō intimit: sed affligit: ipa corruptio nō finit. Hec i scis scripturis scda mors dicitur.

Qꝫ nec prima nec secunda mors homini accidisset: si nemo peccasset. Et qꝫ qñuis ipii diuerso mō crucient: puulorꝫ parua pena erit. Cap. xcii.

Nec pma tñ mors qua suum corp⁹ aīa relinquere cogitur: nec scda qua penale corpus aīa relinquere nō pmittit: hōi accidisset: si nemo peccasset. Mitissima sane oīum pena erit eorꝫ q preter peccatū qd originale traxerūt: nullū insuper addiderūt. Et i ceteris q addiderūt: tāto qsqȝ tolerabiliorē ibi habebit dānatiōeȝ: qñto hic minorē habuit iniqtatē. Qꝫ remanētib⁹ impijs i dānatione: tunc scient sci qd

boni eis contulerit gr̃a. Cap.xciij.

Remanētib⁹ itaq3 angelis ꝛ hoib⁹ reprobis ī eterna pena: tūc scī sciēt pleni⁹ qd boni eis cōtulerit gr̃a. Tūc reb⁹ ipsis euidentius apparebit: qd in psalmis scriptū ē. Mi̾icordiā ꝛ iudiciū cātabo tibi dñe. Quia nisi per indebitā mi̾icordiā nemo libaẗ: ꝛ nisi ꝑ ɔ̄bitū iudicium nemo damnaẗ. Qꝛ oīa q̄ nūc nos latēt tūc ñ latebūt. C.xciiij.

Nunc nō latebit qđ nūc latet cum de duob⁹ paruulis vn⁹ eēt assumēdus per dei miaȝ alius ꝑ iudicium relinquendus. In q̄ qui assumeretur agnosceret quid sibi per iudicium deberetur: nisi misericordia subueniret. Cur ille potius q̄ꝫ iste fuerit asumptus: cū cā vna eēt ambobus. Cur apud quosdā non fcē sūt ꝟtutes: q̄ si fcē fuissent egissent illi hoies pñiam: ꝛ fcē sūt apud eos: qui non fuerant credituri. Apertissime nāq3 dñs dic̃. Ueh tibi corozaiȝ: ꝛ veh tibi bethsaida: qꝛ si in tyro et sydone fcē fuissent ꝟtutes que facte sunt ī vobis: olim ī cilicio ꝛ cinere pniam egissent. Nec vtiq3 de⁹ iniuste noluit saluos fieri: cum possent salui esse si vellent. Tūc ī clarissima sapie luce videbiẗ: qđ nūc pioꝝ fides hꝫ añ q̄ꝫ manifesta cognitione videatur: q̄ꝫ certa et immutabilis ꝛ efficacissima sit voluntas dei: q̄ꝫ multa possit ꝛ nō velit: nihil autem velit qđ non possit: q̄ꝫq3 sit verum qđ ī psalmo caniẗ. De⁹ autem noster in celo sursum: ꝛ in terra oīa q̄cūq3 voluit fecit. Qđ nō est verum. si aliqua voluit ꝛ non fecit. Et qđ est indignius: ideo non fecit: quoniaȝ ne fieret qđ volebat oṗs deus voluntas hominis impediuit. Non ergo fit aliquid nisi omnipotens fieri velit: vel sinendo vt fiat vel ip̄e faciendo.

Qꝛ recta ɔfessiōe credamus omnipotentē benefacere etiam cum sinit mala fieri. Capitulū. xcv.

Nec dubitādū ē deū bñ facē: ēt sinēdo fiūt q̄cūq3 fieri male. Nō.n.h̄ nisi iusto iudicio sinit. Et ꝑfecto bonū oē qđ iustum est. Quāuis ergo ea que mala sunt: inquantū mala sunt: non sint bona: tñ vt non solum bona: sed etiam sint ꝛ mala bonū est. Nam nisi esset hoc bonum vt essent ꝛ mala: nullo mō eē sinerenẗ ab omnipotēte bono. Cui proculdubio q̄ꝫ facile est quod vult facere: tam facile ē qđ ñ vult esse nō sinere. Hoc nisi credamus: ꝑiclitatur ipsum nostre fidei cōfessiōis initiū: q̄ nos ī deū p̄rem oīpotētē credere confitemur. Neq3 enim veraciter ob aliud vocaẗ oṗs: nisi qꝛ q̄cqd vult pōt. Nec volūtate cuiuspiam creature oīpotentis īpediẗ effect⁹. Questio de dcō apl̄i q̄ ds̄ vult oēs hoīes saluos fieri.

Quāobrem vidē Cap.xcvi.

dū ē queādmodū sit de deo dcm̄: qꝛ ꝛ h̄ apl̄s verissime dixit: q oēs hoīes vult saluos fieri. Cū ñ oēs: sꝫ mlt̄o plures nō fiūt salui: videẗ vtiq3 ñ fieri: qđ ds̄ vult fieri: hūana.s. volūtate īpediēte volūtatē dei. Qñ.n. q̄riẗ cā cur nō oēs salui fiāt: rñderi solet: qꝛ h̄ ipi volūt. Qꝛ qdē ō paruulis dici ñ pōt: q̄rū nōdū ē velle seu nolle. Nā qđ ifantili motu faciunt: si coꝝ volūtati iudicareẗ eē tribuēdū: qñ baptizāẗ: cū resistūt q̄ꝫtū possūt: ēt nolentes saluos eos fieri diceremꝰ. Sꝫ apti⁹ dñs ī euāgelio ɔpellās ipiā ciuitatem. Quotiēs iqt volui ɔgregare filios tuos. sic gallina pullos suos: ꝛ noluisti. Tāq3 dī volūtas supata sit hoīuȝ volūtate: ꝛ infirmissimis volēdo īpediētib⁹: ñ potuerit facē potētissim⁹ qđ volebat. Et vbi ē illa oī

potētia:q̄ i celo ⁊ i t̄ra oīa q̄cūq̧ vo/ luit fecit:ſi colligē filios hierl'm voluit ⁊ nō fecit: An poti⁹ ⁊ illa q̄dem filios ſuos ab ip̄o colligi noluit:ſʒ ea q̄ʒ vo lēte filios ei⁹ collegit ip̄e q̄s voluit:q̄ꝛ i celo ⁊ i t̄ra n̄ q̄dā voluit ⁊ fec̄ q̄dā v̄o vouit ⁊ n̄ fec̄: ſʒ oīa q̄cūq̧ voluit fec̄.

Q̄ȯ oīpotētia d̄i malas boīuʒ volū tates i bonū ꝯuertat. xcvii.

Quis porro tā ip̄ie deſipiat vt dicat deū malas boīuʒ volū tates: q̄s voluerit:q̄n voluerit vbi vo luerit i bonū nō poſſe cōuertere: Sʒ cū facit p̄ mīaʒ facit:cū aūt nō facit p̄ iudiciū nō facit. Q̄m cui⁹ vult miſere tur: ⁊ quē vult idurat. Cōmēda tio gr̄e iuxta ap̄l'um q̄ iacob ab Eſau diſcretus eſt. Cap. xcviii.

Quod vt diceret ap̄l's:gr̄aʒ cō mēdabit. Ad cui⁹ cōmēdatio nē de illis i rebecce vtero geminis fu erat iā locut⁹:q̄b⁹ nōdū natis nec ali/ q̄d agētib⁹ boni ſeu mali: vt ſʒ electi onē p̄poſitū dei maneret, nō ex opi/ b⁹:ſʒ ex vocatiōe dictū ē ei:q̄ꝛ maioꝛ ſuiet minoꝛi. Prop̄t q̄ȯ adhibuit alte rū p̄pheticū teſtimoniū: vbi ſcriptuʒ ē. Jacob dilexi. Eſau āt odio habui. Sētiēs āt h̄ q̄ȯ dcm̄ ē q̄uēadmoʒ poſ ſet p̄monere eos q̄ penetrare itelligē do n̄ poſſūt hāc altitudinē gr̄e. Quid ḡ dicem⁹ ait: Nūq̄d iniq̄tas ē apȯ d̄/ um: Abſit: Iniquū.n. vr̄ vt ſine vllis bonoꝝ maloꝝue opuʒ meritis vnuʒ d̄s diligat odiatq̧ alteꝝ. Qua in re ſi futura op̄a vl' bona hui⁹ vel mala illi us:q̄ d̄s vtriq̧ p̄ſciebat:vellet itelligi nequaq̄ diceret non ex operibus:ſed diceret ex futuris op̄ib⁹. eoq̧ mō iſtā ſolueret q̄ōnem:imo nullā: quā ſolui op⁹ eēt faceret q̄ſtionē. Nūc v̄o cuʒ reſpōdiſſet: abſit.i.abſit vt ſit iniq̄tas apud deuʒ:mox vt p̄baret nulla hoc iniquitate dei fieri inquit. Moyſi enim dicit. Miſerebor cui miſertus ero:⁊ mīſicoꝛdiaʒ p̄ſtabo cui miſert⁹ fuero. Quis.n.niſi iſipiēs deū iniquū putet:ſiue iudicium pēale igerat di/ gno: ſiue miſericoꝛdiam preſtet indi/ gno: Deniq̧ infert ⁊ dicit. Igit̄ n̄ vo/ lētis neq̧ currētis:ſʒ miſerentis ē dei. Ambo itaq̧ gemini nā filii ire naſce bāt̄. Nullis q̄dē op̄ib⁹ p̄p̄iis.ſʒ oꝛigina lit̄ ex adā vinculo dānatiōis obſtricti Sʒ q̄d dixit: Miſeboꝛ.cui miſtus ero. Jacob dilexi p̄ mīam gratuitam Eſau āt odio habui p̄ iudiciū debituʒ Q̄ȯ cū deberet̄ ambob⁹ i altero alt̄ agnouit non de ſuis diſtātib⁹ meritis ſibi eſſe gl'andū:q̧ in eadem cā idem ſuppliciuʒ non incurrit: ſed diuīe gr̄e largitate. q̄ꝛ nō volētis neq̧ currētis ſʒ miſerentis eſt dei:altiſſimo quippe ac ſaluberrimo ſacramento vniuerſa faciens:atq̧: vt ita dixerim: vultus ſanctarum ſcripturarum bene intu/ ens id admonere inuenitur: vt q̄ glo/ riatur:i dn̄o gl'iet̄. Cōmēdatio iudicii dei ſecumdum apoſtolum i ob durationue Pharaonis. Cap. xcix.

Cum aūt mīam dei ꝯmēdaſ/ ſet i eo quod ait:nō volentis neqʒ currētis:ſʒ miſerentis ē dei:deinde: vt etiā iudicium cōmēda ret:q̄m̄ i q̄ nō ſit mīa. n̄ iniq̄tas ſit: ſed iudiciū n̄ ē q̄ppe iniq̄tas apȯ deū:ſub iecit cōtinuo atqʒ ait. Dicit.n.ſcriptu/ ra pharaoni. q̄ꝛ ad hoc te excitaui: vt oſſderē i te potētiā meā:⁊ anūciet̄ no mē meū i vniuerſa t̄ra. Quib⁹ dictis ad vtrūqʒ cōcludēs.i.⁊ ad mīaʒ ⁊ ad iudiciū:iquit. Ergo cui⁹ vult miſeret̄ d̄s:⁊ quē vult idurat. Miſet̄.ſ.maḡ bonitate:⁊ obdurat nulla iniquitate Ut nec libat⁹ de ſuis meritis gl'ietur nec damnat⁹ niſi de ſuis meritis con/ queraſ. Sola.n.gr̄a redēptos diſcer nit a perditis:quos in vnā p̄ditionis

tõcreuerat massaz ab origine ducta
cũ cõis. Hoc aũt q eo mõ audit: vt di
cat qd adhuc cõquerimur: nã volũta/
ti ei⁹ qs resistit? Tãq̃ malus n̄ videat
eẽ culpãdus: qr ds cuius vult misere
tur: ꝛ quẽ vult idurat. Absit vt pude/
at nos respõdere: qd rñdisse videm⁹
aplm. O hõ tu qs es q rñdeas deo?
Nũqd dicit figmẽtum ei qui se finxit
qd me fecisti sic? An nõ habet ptãtez
figulus luti ex eadẽ massa facere: ali
ud quidem vas i honorem: aliud vo i
contumeliã? Hoc eni loco qdam stul
ti putant aplm in rñsione defecisse. ꝛ
inopia reddẽde ratiõis repressisse cõ/
tradictoris audaciã. Sed magnũ ha
bet põdus qd dictũ ẽ. O hõ tu quis
es? Et vt in talib⁹ q̃stiõib⁹ ad sue ca/
pacitatis cõsideratioñe reuocet ho/
minẽ: vbo qdẽ breui: sed re ipa mag
ẽ redditio rõnis. Si eni nõ capit hec:
qs ẽ q rñdeat deo? Si ãt capit: magis
nõ iuenit qd respõdeat. Uidet eniz si
capit: vniuersuz gen⁹ hũanũ tã iusto
iudicio diuino i apostatica radice dãna
tũ: vt ẽt si nullus ide liberaret: nemo
recte possit dei vitupare iusticiã: ꝛ q
liberantur: sic oportuisse liberari: vt
ex plurib⁹ nõ liberatis. atq3 in dãna/
tione iustissima derelictis: ostendere/
tur qd meruisset vniuersa cõspsio: ꝛ q̃
ẽt istos debitũ iudiciuz dei duceret.
nisi eius idebita misericordia subueni/
ret: Ut volẽtiũ de suis meritis gl'iari
oẽ os obstruat: et q gl'iat i dño gl'iet.

Admiratio operũ dei q̃ fit vt ds ma
lis hoĩum volũtatib⁹ bonã ipe ipleat
voluntatẽ suaz. Capl'z. xcix.

Hec sunt mag̃ opa dñi exq̃si
ta i oẽs volũtates ei⁹. Et tã
sapiẽter exq̃sita. vt cum angelica et
humana creatura peccassz. idest non
quod ille: sz quod voluit ipa fecissz: ẽt
p eãdẽ creature volũtatẽ. q̃ factuz ẽ
quod creator voluit. ipleret ipe quod
voluit. bene vtẽs et malis tãq̃ sũme
bonus. ad eoꝝ dãnationẽ. quos iuste
pdestinauit ad penaz: ꝛ ad eoꝝ salu/
tẽ quos benigne pdestinauit ad gra/
tiam. Q̃tum eniz ad ipos attinet. qd
voluit fecerũt. Q̃tum vero ad oipo/
tẽtiam dei. nullo mõ id efficere valu/
erũt. Hoc qppe ipo quod cõtra volũ
tatẽ dei fecere. de ipsis facta ẽ volun
tas dei. Proptea nãq̃ magna opera
dñi exq̃sita in oẽs volũtates eius. vt
miro ꝛ ineffabili mõ nõ fiat preter ei⁹
volũtatẽ. quod ẽt cõtra ei⁹ fit volũta
tẽ. qr nõ fieret si nõ sineret. nec vtiq3
nolẽs sinit. sz volens. Nec sineret bo
nos fieri male. nisi oipotẽs ꝛ de ma/
lo facere possz bene. De bonis vo
lũtatibus hoĩum: q̃ plerũq3 volũtati
dei n̄ ɔueniũt: ꝛ d malis q̃ cõueniũt.

Aliqñ aũt bona Cap. c.
voluntate hõ vult aliqd qd
deus nõ vult. etiã ipe bona
multo ampli⁹ mltoq3 certi⁹ volũtate
Nã illi⁹ mala volũtas eẽ nunq̃ põt.
Tãq̃ si bon⁹ filius prem velit viuere
quẽ de⁹ bona volũtate vult mori. Et
rursus fieri põt vt h' velit hõ volũta/
te mala quod ds vult bona. Uelut si
malus fili⁹ velit mori patrez. velit h'
ẽt de⁹. Nẽpe ille quod nõ vult deus.
iste vo vult qd vult et ds. Et tñ bone
volũtati di pietas illi⁹ poti⁹ cõsonat.
Q̃uis aliud volẽtis. q̃ hui⁹ idẽ nolen
tis ipietas. Tm itrerest qd velle hoi
qd deo cõgruat. et ad qnez finẽ suaz
q̃sq3 referat volũtatẽ. vt aut pbetur
aut iprobet. Nã ds quasdã volunta
tes suas vtiq3 bonas iplet p maloruz
hoĩum volũtates malas. Sicut p iu/
deos maliuolos bona voluntate pa
tris christus p nobis occisus est. Qd

tam bonum factum est:ut aposto/lus petrus quando id fieri nolebat sathanas ab ipso qui occidi uenerat diceref. Quam bone apparebant uoluntates pioꝝ fidelium qui nole/bant apostolum paulũ hierl'z' ꝑgere ne ibi pateretur mala que ꝓphets agabus predixerat. ⁊ tamen deꝰ hec illum pati volebat pro annuncianda fide xp̄i exercens martirẽ xp̄i. Neqꝫ istam bonam voluntatẽ suam imple uit p xp̄ianorum voluntates bonas: sed per iudeoꝝ malas. Et ad eum po tius pertinebant qui nolebãt quod volebat ꝙ̄ illi per quos volentes fa ctum est qꝺ volebat. Quia idipũm quidem est:sed ipse per eos bona:illi autem mala voluntate fecere.

Qꝫ ꝙ̄telibet sint volũtates q̃ ꝯue niant aut nõ cõueniant dei volunta ti:iuicta sẽp sit dei volũtas. Cap.ci:

Sed ꝙ̄telibet sint volũtates vl'ãgeloꝝ vl'hoĩuz vl'bono rũ vel malorũ:vel illud qꝺ deus vel aliud volentes ꝙ̄ deus omnipotentis voluntas dei semper iuicta est:que mala esse nũquã põt. Quia etiaꝫ cum mala irrogat iusta est:et profecto que iusta est mala nõ est. Deus igitur omnipotens siue per misericordiã cuius uult miseretur:si ue p iudiciuꝫ quẽ uult obdurat. Nec inique aliquid facit: nec nisi volens quicꝙ̄ facit ⁊ omnia quecunqꝫ uult facit. Qualiter itelligatur deꝰ uelle omnes homines saluos fieri.

Cp hoc cuꝫ audimꝰ Ca.cii. ⁊ in sacris lr̄is legimus ꝙ velit oẽs hõies saluos fieri: ꝙ̄uis certum sit nobis nõ oẽs homi/nes saluos fieri: nõ tamẽ iõ debemꝰ omnipotentissime dei voluntati ali/quid derogare.sꝫ ita itelligere qꝺ scriptuꝫ est:qui uult omnes hõies sal uos fieri:tãꝙ̄ diceretur nullũ hoiem fieri saluuꝫ,nisi quẽ saluum fieri ipe voluerit. Nõ quod nullus hominum saluus sit:sꝫ ꝙ nullus fiat nisi quem uelit quia necesse est fieri si voluerit et iõ sic rogandus ut uelit. De oran/do quippe deo agebat apostolus ut hoc diceret. Sic enim itelligimus et quod i euangelio scriptum est. Qui il luminat omnẽ hominẽ. Nõ quia nul lus est hominum qui nõ illuminetur sed quia nisi ab ipo nullus illuminet. aut certe sic dictum est. Qui omnes hõies vult saluos fieri: non ꝙ nullus hominum esset quẽ saluum fieri nol let qui virtutes miraculorum facere noluit apud eos q̃s dic acturos fuisse penitentiam si fecisset:sꝫ ut oẽs hõies oẽ genus humanũ itelligamꝰ p quas/cunque differẽtias distributum. re/ges priuatos nobiles ignobiles subli mes humiles doctos indoctos inte gri corporis debiles igeniosos tardi cordes fatuos diuites paupes medi/ocres mares feminas ĩfãtes pueros adolescentes iuuenes seniores senes in linguis omnibus i moribus omni bus i artibus omnibus i professioni bus omnibus:ĩ voluntatum et con/scientiarum varietate innumerabili cõstitutos et si quid aliud differenti/aruꝫ est i hominibus. Quid est enim coruꝫ vnde ñ deꝰ per vnigenitum su um dominum nostrum p omnes gen tes saluos fieri hoĩes velit: Et iõ fa cit quia omnipotens velle ianiter nõ potest quodcũqꝫ voluẽit. Precepat enim apostolus vt oraretur pro sin/gulis hominibus:et specialiter addi/derat pro regibus et his qui in subli

mitate sunt: qui putari poterant fastu & supbia seculari a fidei xpiane humilitate abhorrere: proinde dicēs. Hoc enim bonum est coram saluatore nostro deo. i. ut etiā pro talibus oretur Stati ut desperationē tolleret addidit. Qui oēs hoīes vult saluos fieri & ad agnitionē veritatis veīre. Hoc quippe deus bonum iudicauit: ut orationibus humilium dignaretur salutē prestare sublimium. Quod utique etiam videmus impletum. Isto locutionis modo et dominus ē vsus ī euāgelio vbi ait phariseis. Decimatis mētam et rutam et omne olus. Neque enim pharisei et quicunque alienigena & omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabāt Sicut ergo hic omne olus omne olerū genus: ita & illic omnes homines omne hominum genus intelligere possumus. Et quocūq alio mō intelligi potest: dum tamen credere non cogamur aliquid omnipotentem deum voluisse fieri factūq non esse. Qui sine vllis ambiguitatibus: si in celo & in terra: sicut eum veritas canit: oīa quecūq voluit fecit: profecto facere noluit qđcūq non fecit.

Quod prescius deus pmum hominem peccaturum predestinauit benefacere de malo eius. Cap. ciii.

Quapropter etiam primum hominem deus in ea salute ī qua conditus: erat si custodire voluisset: eumq opportuno tempore post genitos filios sine interpositione mortis ad meliora perducere: vbi iam non sol peccatum committere: sꝫ nec voluntatem posset habere peccnadi: sed ad permanendum sine peccato: sicut factus erat: perpetuam volūtatem etiam habiturum: presciisset: Quia vero eum male vsurum libero arbitrio: hoc est peccaturum esse presciebat: ad hoc potius preparauit voluntatē suam: vt bene ipse faceret etiam de malefaciente. Ac sic hominis voluntas mala non euacuaretur sed nihilominus impleretur omnipotentis bona.

Qualem oportuit prius hoīem fieri vł q̄lis postea futurꝰ sit. Cap. ciiii.

Sic enim oportebat prius hominem fieri: vt & bene velle possꝫ & male: postea vero sic erit vt male velle n̄ possit. Nec libero ideo carebit arbitrio. Multo quippe liberius erit arbitrium: quod omnino non poterit seruire peccato. Neq enim culpanda est voluntas: aut voluntas non est: aut libera dicēda nō est: qua beati eē sic volumus vt esse miseri non solum nolimꝰ sed nequaq prorsus velle possimus. Sicut ergo nunc etiam anima nostra nolle infelicitatem: ita nolle iniqtatem semper habitura est. Sꝫ ordo preter mittendus non fuit in quo deus voluit ostendere q bonum sit animal rationale. qđ etiam peccare possit q̄uis sit melius q peccare non possit.

De immortalitate quam perdidit homo per liberum arbitrium: & quam est accepturus per gratiā. Cap. cv.

Sic minor fuit immortalitas: sed tamen fuit: in qua potuit etiam non mori: q̄uis maior futura sit: in qua non possit mori. Illā natura perdidit per liberum arbitriū hanc est acceptura per gratiam: quā fuerat: si non peccassꝫ: acceptura per meritū: q̄uis sine gr̄a nec tūc illū meritū eē potuissꝫ. Quia & si pctm̄ ī solo erat libero arbitrio cōstitutū: nō tn̄ iusticie retinēde sufficiebat liberū arbitrium: nisi participatione īmutabilis

boni diuinum adiutorium preberetur Sicut enim mori est in hominis potestate cum velit: nemo est enim qui nō seipsum vt nihil aliud dicam: vel non vescendo possit occidere: ad vitā vo tenendam voluntas satis non est: si adiutoria siue alimētorum: siue quorū que tutaminum desint. sic homo in paradiso ad se occidendum relinquendo iusticiam idoneus erat per voluntatem: vt autem ab eo teneretur vita iusticie parum erat velle: nisi ille qui eū fecerat adiuuaret. Sed post illam ruinam maior est misericordia dei. qn̄ et ipsum liberum arbitrium liberandum est a seruitute: cui dominatur cū morte peccatum. Nec omnino per seipsum: sed per solam dei gratiam: que in fide christi posita est: liberatur. Ut voluntas ipsa: sicut scriptum est: a domino preparetur: qua cetera dī munera capiantur per que veniatur et ad mun⁹ eternum. Qr gratia dei sit vita eterna secundum aplm: stipendium vero peccati mors: et que primus homo suam potius q̄ dei faciens voluntatē de ipso facta sit volūtas dei. c. vi.

Unde et ipsam vitam eternam q̄ certe merces est operum bonorum: gratiam dei appellat apl's. Stipendium enim igitur peccati mors est: gratia autem dei vita eterna i xpo ihu dn̄o nr̄o. Stipendium pro ope militie debitū redditur: nō donatur: ideo dixit: stipēdiū pec̄i mors: vt mortē pcc̄o nō imerito illatam: sed debitam demonstraret. Gratia vero nisi gratis ē gratia nō ē. Intelligēdū ē igitur tē ipa hoīs bona merita eē dī munera qb⁹ cū vita eterna redditur: qd nisi gratia pro gr̄a reddit. Sic ergo fc̄us est homo rectus: vt et manere in ea rectitudine posset: non sine adiutorio diuino: et suo fieri peruersus arbitrio. vtrumlibet horum elegisset: dei voluntas fieret: aut etiam ab illa aut certe de illo preuaricāte. Proinde qr suam maluit facere q̄ dei. de illo fc̄a est voluntas dei: qui ex eadem massa perditionis: que de illius stirpe pfluxit: facit aliud vas in honorem aliud incōtumeliā. In honorem p misericordiam in contumeliam p iudicium: vt nemo glorietur in homine: ac per hoc nec in se. Per qualem mediatorem reconciliari oportebat genus humanum deo. Cap. c vii.

Nam neq̄ p ipsum liberaremur vnum mediatorem dī et hoīum hominem xp̄m ihm nisi eēt et deus. Sed cum factus est adam hō s. rectus: mediatore non opus erat. Cum vero genus humanum peccata separauerunt a deo: p mediatorem q solus sine pcc̄ō nat⁹: vixit et occisus ē: recōciliari nos oportebat dō: vsq̄ ad carnis resurrectiōem i vitā et̄nā. vt et hūana supbia p hūilitatē dī argueret ac sanaret: et dm̄ōstraret hōi q̄ lōge a deo recesserat: cū p icarnatū deū reuocaret: et p deū hoiem exēplū obediētie ɔtumaci hōi pberet: vt p vnigenitū suscipiētē formā s̄ui: q nihil ante meruerat: fons gr̄e ipāderet: et carnis etiā i resurrectiōem redēptis pmissa i ipo redēptore pmōstraret: ac p eādem nām: quā se decepisse letabat: diabol⁹ vinceret: Nec tn̄ hō gl'iaret: ne iterum supbia nasceret. Et si qd de tāto mediatoris sacramēto a pficiētib⁹ vidēi et dici pōt: aut tm̄ videri: et si dici nō pōt. Qualiter se habeāt aīe defunctorum añ vltimā resurrectiōem. c viii

Temp⁹ aūt qd int̄ hoies mortē et vltimā resurrectionē int̄ positū ē: aīas abditis r̄ceptacul' ɔtinet

quod prosit defunctis si pro eis deo sacrificium offeratur: sicut vnaqueque digna est vel requie vel erumna pro eo quod sortita est in carne dum viueret.

De sacrificijs et elemosynis que pro baptizatis defunctis offeruntur. cix.

Neque negandum est defunctorum animas pietate suorum viuentium releuari: cum pro illis sacrificium mediatoris offertur: vel elemosyne in ecclesia fiunt. Sed eis hec prosunt: qui cum viuerent vt hec sibi postea prodesse possent meruerunt. Est enim quidam viuendi modus: nec tam bonus: vt non requirat ista post mortem. nec tam malus: vt ei non prosint ista post mortem. Est vero talis in bono vt ista non requirat. et est rursus talis in malo: vt nec his valeat cum hec vita transierit adiuuari. Quocirca hic omne meritum comparatur: quo possit post hanc vitam releuari quispiam vel grauari. Nemo autem se speret quod hic neglexit. cum obierit deum promereri. Non igitur ista que pro defunctis commendandis frequentat ecclesia: illi apostolice sunt aduersa sententie: qua dictum est. Omnes enim astabimus ante tribunal christi vt referat vnusquisque secundum ea que per corpus gessit: siue bonum siue malum. Quia etiam hoc meritum sibi quisque dum in corpore viueret comparauit: vt ei possent ista prodesse. Non enim omnibus prosunt. Et quare non omnibus prosunt: nisi ob differentiam vite: quam quisque gessit in corpore. Cum ergo sacrificia siue altaris: siue quarumcunque elemosynarum pro baptizatis defunctis omnibus offeruntur: pro valde bonis gratiarum actiones sunt: pro non valde malis propitiationes sunt. pro valde malis etsi nulla sunt adiumenta mortuorum: qualescunque viuorum consolationes sunt. Quibus autem prosunt: aut ad hoc prosunt vt sit plena remissio: aut certe vt tolerabilior fiat ipsa damnatio.

Quos fines habiture sint bonorum malorumque due ciuitates post resurrectionem. Capitulum. cx.

Post resurrectionem vero facto vniuerso completoque iudicio: suos fines habebunt ciuitates due. vna christi. altera diaboli: vna bonorum: altera malorum. vtraque tamen et angelorum et hominum. Istis voluntas: illis facultas non poterit vlla esse peccandi: vel vlla conditio moriendi. Istis in eterna vita vere feliciterque viuentibus: illis infeliciter in eterna nocte sine moriendi potestate durantibus: quoniam vtrique sine fine. Sed in beatitudine isti alius alio prestabilius. in miseria vero illi alius alio tolerabilius permanebunt.

De his qui humana miseratione commoti non credunt eternas esse penas impiorum. Capitulum. cxi.

Frustra itaque nonnulli immo quamplurimi: et eternam damnatorum penam: et cruciatus sine intermissione perpetuos humano miserantur affectu: atque ita futurum non credunt. Non quidem scripturis aduersando diuinis: sed pro suo motu dura queque molliendo: et in leniorem flectendo sententiam: que putant in eis terribilius esse dicta quam verius. Non enim obliuiscetur inquiunt misereri deus: aut continebit in ira misericordias suas. Hoc quippe in psalmo legitur sancto. Sed de his sine vllo scrupulo intelligitur: qui vasa misericordie nuncupantur. Quia et ipsi non pro meritis suis: sed deo miserante de miseria liberantur. Aut si hoc ad omnes existimant

pertinere. non ideo necesse est vt da/mnationem opinetur posse finiri eo/rum de quibus dictū ē. Et ibūt hi in suppliciuз eternum: ne isto mō puteт habitura finem: quandoqз felicitas etiam illoꝝ: de quibus ecōtrario di/ctum est. Justi autem ī vitam eternā. Sed penas damnatorum certis tem porū interuallis existimēt: si hoc eis placet: aliquatenus mitigari. Etiā sic qppe ītelligi potest manere ī illis ira dei: hoc est ipsa dānatio. Hec enī vo/catur ira dei: non diuini animi ptur/batio: vt ī ira sua. hoc est manēte ira sua: non tamen contineat miseratio/nes suas: non eterno supplicio finem dando: sed leuamen adhibendo vel interponēdo cruciatibus. Quia nec psalmus ait ad finiendam iram suaз vel post iram suam: sed in ira sua: que si sola esset quanta ibi minima cogi/tari potest: perire a regno dei: exula/re a ciuitate dei: alienari a vita dī: ca rere tam magna multitudine dulce/dinis dei: quam abscondit timētibus se: perfecit autem sperantibus in se. tam grandis est pena: vt ei nulla pos/sint tormēta comparari que nouim⁹: si illa sit eterna: ista autem sint q̄tūli/bet multis seclis lōga.

Qꝫ ppetua sit pena dānatoꝝ q̄uis diuersa q̄lita te factorū: sicut ꝛ iustoꝝ beatitudo meritis iter se differt. Capl'm. cxij.

Manebit ergo sine fine mors illa perpetua damnatorum: idest alienatio a vita dei. Et omnibus ipa communis q̄tūlibet ho mines de varietate penarum: de do/lorū releuatione vel intermissione p suis humanis motibus suspicentur: si cut manebit communiter omniuз vi/ta eterna sanctorum q̄tūlibet bono/noꝝ distantia concorditer fulgeant:

Qualis ex cōfessione fidei nascat spes fidelium: ne quis in seipso spem habeat. Capitulum. cxiij.

Ex ista fidei confessione que breuiter symbolo contine/tur hec carnaliter cogitata lac ē par uulorum. Spiritualiter autem consi derata atqз tractata cibus ē fortiuз: nascitur spes bona fidelium: cui cari/tas sancta comitatur. Sed de his oī/bus que fideliter sunt credēda ea tm̄ ad spem ptinent: que in orōne dñica continentur. Maledict⁹ est eniз oīs: sicut diuina testantur eloquia: q spez ponit ī hoīe. ac per hoc ꝛ in semetipo qui spez ponit huius maledicti vincu lo innectitur. Jō nō nisi a domino dō petere debem⁹ qcquid speram⁹ nos: vel bene opaturos vel p bonis ope/ribus adepturos.

Quomō dominica oratio septem petitiones conti/neat apđ euāgelistā matthē. C. cxiiij.

Proinde apud euangelistam mattheū septē petitiones cō tinere dñica videt oratio: q̄/rū in trib⁹ eterna poscūtur: ī reliquis quatuor tēporalia: que tamen pter eterna consequenda sunt necessaria. Nam qđ dicim⁹: sctificet nomen tuū: adueniat regnum tuū: fiat voluntas tua: sicut ī celo et in terra: qđ non ab surde qdā intellexerunt ī spū ꝛ corpo re omnino retinenda sūt sine fine. Et hic incohata q̄tūcūqз pficim⁹ augen tur ī nobis: perfecta vero: quod ī alia vita sperandū est. semper possidebū tur. Quod vero dicim⁹. panem nr̄m quottidianū da nobis hodie. et dimit te nobis debita nostra. sicut ꝛ nos di mittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. et ne nos īdu cas ī tētationē. sз libera nos a malo. qs nō videat ad presentis vite īdigē/tiā pertinere? Jn illa itaqз vita etna

vbi nos semp speramus futuros: et nominis dei sanctificatio: et regnum eius ⁊ voluntas eius ī nostro spiritu et corpore perfecte atq3 immortaliter pmanebūt. Panis vero quotidianus ideo dict⁹ ē: q2 hic ē necessarius q̄ntus aīe carniq3 tribuēdus est: siue spiritualiter siue carnaliter: siue vtroq3 ītelligat̄ mō. Hic est ēt quā poscimus remissio: vbi ē oīs cōmissio peccatoꝝ. Hic tētationes q̄ nos ad peccandū vł alliciūt vel īpellūt. Hic ōniq3 malū vñ cupim⁹ liberari. Illic aūt nihil est istoꝝ.

De qnq3 petitionibus apud lucā euāgelistā a mattheo non discrepantibus. Capitulū. cxv.

Euangelista vero lucas ī orōne dñica petitiones qnq3 nō septē ɔplexus ē. Nec ab isto vtiq3 discepauit: s3 quēadmodu3 ista septem sint intelligenda: ipa sua breuitate cōmonuit. Nomē qppe dī sanctificat̄ in spū: dei aūt regnū ī carnis resurrectione vēturū. Ostēdēs ergo lucas tertiā petitionē duarū supiorū eē quodāmō repetitionē: magis eam ptermittēdo fecit ītelligi. Deīde tres alias adiūgit. de pane quotidiano: d̄ remissione peccatorum: de tētatiōe. At vero qđ ille vltimo posuit: sed libera nos a malo: iste nō posuit: vt ītelligeremus ad illud superi⁹ qđ de tētatione dcm̄ ē ptinere. Jđ qppe ait: s3 libera. ñ ait. ēt libera. tāq̄3 vnā petitionem eē demonstrās. Noli hoc: s3 hoc vt sciat vnusq̄sq3 ī eo se liberari a malo quod nō infert̄ ī tētationē.

De excellētia caritatis: sine qua etiā qui recte credit ac sperat non pōt ad beatitudinem peruenire. cxvi.

Jam porro caritas quā duabus istis: idest fide ac spe maiorē dixit apl's: q̄nto ī quocūq3 maior ē: tāto melior est ī quo ē. Cū enī q̄rit̄ vtrū q̄sq3 sit bō bon⁹: non q̄ritur quid credat aut speret: sed qd amet. Nā q recte amat: pculdubio recte credit ⁊ sperat. Qui vero nō amat. inanit̄ credit: etiā si sint vera q̄ credit. Jnaniter spat ēt si ad verā felicitate3 doceant̄ ptinere q̄ spat: nisi ⁊ h̄ credat ac spet: q̄ sibi petēti possit donari vt amet. Quāuis enī spare sine amore nō possit: fieri tñ pōt vt id nō amet: sine quo ad id qđ sperat nō pōt puenire. Tāq̄ si speret vitā eternā quā amat: et ñ amet iusticiā: sine q̄ nemo ad illā puenit. Jpa ē aūt fides xp̄i: quā cōmēdat apl's q̄ p dilectionē opat̄. Et quod in dilectione nō habet: petit vt accipiat: q̄rit vt īueniat. pulsat vt apiat̄ ei. Fides nāq3 īpetrat qđ lex īperat. Nam sine dei dono. i. spū scō p quē diffūditur caritas ī cordib⁹ nr̄is: iubere lex pōt: non adiuuare: ⁊ p̄uaricatorē īsuper facere: q de ignorantia se excusare non possit. Regnat enī carnał cupiditas vbi nō est caritas dī.

De q̄tuor differētijs hoīs: quez d̄s grā sua de tenebris ignorātie ad se vocare dignatur. quibus dei quoq3 populus ordinatus dicit̄. Capłm. cxvii.

Sed cū ī altissimis ignorantie tenebris nulla resistēte rōne viuit̄ ꝫm carnē hec sunt prima hominis. Deide cu3 p legē cognitio fuerit facta pcci: si ñ diuinit⁹ adiuuet' spūs: ꝫm legē volēs viuere vincit̄: Et sciēs peccat: peccatoq3 subdit⁹ seruit. A q̄ enī q̄s deuictus ē: huic ⁊ seruus addictus ē. Jd agēte sciētia mandati: vt pccm̄ operetur ī hoīem cōcupiscētiā cum1o p̄uaricatiōis adiecto: atq3 ita qđ scriptū ē īpletur. Lex subintrauit vt abūdaret delictum. Hec sūt secūda hominis. Si aūt respexerit deus

vt ad impléda q̄ mādat ip̄e adiuua/
re credatur: ⁊ agi homo cepit dī sp̄ū:
cōcupiscit aduersus carnē fortiore ro
bore caritatis: vt q̄uis sit adhuc qđ
hoī repugnet ex hoīe: nōdū tota īfir/
mitate sanata: ex fide tñ iustus viuat
iusteqȝ viuat inq̄tum non cedit male
concupiscētie vincente delectatione
iusticie. Hec sunt tertia bone spei ho
minis. In qbus si pia p̄seuerātia q̄sqȝ
p̄ficiat: postrema pars restat: q̄ post
hanc vitā i rege sp̄ūs: deīde ī resurre/
ctione etiam carnis iplebiẗ. Harum
quatuor differētiarū prima ē ante le
gez. secunda sub lege. tertia sub gr̄a.
quarta in pace plena atqȝ perfecta.
Sic ē et dei populus ordinatus per
tempoꝝ interualla: sicut deo placuit
q in mensura ⁊ numero ⁊ pōdere cū/
cta disponit. Nam fuit primitus ante
legē: deīde secūdo sub lege: que per
moysen data ē. tertio sub gratia q̄ re/
uelata est p̄ primū mediatoris aduen
tum. Que quidem gr̄a nec ante d̄fu/
it qbus impartiri eam oportuit: q̄uis
p̄ tēporis dispositione velata et oc/
culta. Neqȝ enim antiquorum qcun
qȝ iustoꝝ p̄ter christi fidē salutē potu
it inuenire. At vero nisi et ab illis co/
gnitus fuisset: non potuisset nobis p̄
eoꝝ ministeriū alias aptius: alias oc
cultius prophetari. Ex in qualibet
istarū q̄tuor: velut etatū gr̄a rege/
nerationis hoīem īuenerit: ibi remit
tuntur cūcta pecc̄a: ⁊ q̄ qbusdam gra
tia tribuat: vt omnino sub lege non
seruiat Capitulum. cxviij.

In quacūqȝ autem quatuor
istarū velut etatum singulo/
rū quecūqȝ hoīuȝ gr̄a regeneratiōis
īuenerit: ibi ei remittūtur preterita
vniuersa peccata: et reat⁹ ille nascē
do contractus: renascēdo dissoluitur
Tāqȝ multum valet q̄ sp̄ūs vbi vult
spirat: vt qdā secūdū illā seruitutem
sub lege non nouerint: sed cum man/
dato incipiant adiutorium habere di
uinum. Nō obesse his qui p̄ bapti
smum iam regenerati sūt et mūdati:
nec dum capaces si mox ex hac vita
discedūt: dūḱȝ carnē viuerēt. cxix.

Nte q̄ possit autē homo ca
pax esse mādati: ḱm carnem
viuat necesse ē: sȝ si iā sacra/
mento regeneratiōis ībutus ē: nihil
ei mors oberit: si tūc ex hac vita mi/
grauerit. Quia iō christus mortuus
ē ⁊ resurrexit: vt et viuoꝝ et mortuo
rum dominetur. Nec tenebit regnū
mortis eū: p̄ quo mortu⁹ ē ille liber ī
mortuis. De caritate dei ⁊ p̄ximi:
ad quaȝ oīa p̄cepta referūtur: ⁊ d̄ q̄li
tate ei⁹ ī p̄sēti ⁊ ī futuro. cxx.

Mnia igitur precepta diui
na referūtur ad caritatem:
de qua dicit ap̄ls. Finis au
tem p̄cepti ē caritas de corde puro
et conscientia bona ⁊ fide non ficta.
Oīs itaqȝ p̄cepti finis ē caritas: idest
ad caritatē refertur oē p̄ceptū. Qđ
vero ita fit vel timore pene vł aliqua
tētatione carnali: vt non referat̄ ad
illā caritatē quā diffūdit spiritus san
ctus in cordibus nostris: nondum fit
quēadmodū fieri oportet: q̄uis fieri
videatur. Caritas q̄ppe ista dei est ⁊
p̄ximi. Et vtiqȝ ī his duob⁹ p̄ceptis
tota lex pēdet ⁊ p̄phete. Adde euan
geliū: adde ⁊ ap̄los. Non eni aliūde
vox ista est. Finis p̄cepti ē caritas: et
deus caritas est. Quecūqȝ ergo mā
dauit deus: ex quibus vnum est: non
mechaberis: et quecunqȝ non iuben
tur: sed spirituali consilio monentur:
ex qb⁹ vnū ē. bonuȝ ē hoī mulierē nō
tāgere. tūc recte fiūt cū referunt̄ ad

diligendum deum et proximum propter deum: et in hoc seculo et in futuro. Nunc deum per fidem: tunc per speciem: et ipsum proximum nunc per fidem. Nunc enim nescimus mortales corda mortalium: tunc autem illuminabit domin⁹ abscōdita tenebrarum et manifestabit cogitationes. Et tunc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Quia id laudabitur et diligetur in proximuz a proximo: quod ne lateat ab ipso illuminabitur deo. Minuit autē cupiditas caritate crescēte donec veniat ad tantam magnitudinē qua maior esse non possit. Maiorez autem caritatem nemo habet: qꝫ vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ibi autē quis explicet quāta caritas erit. vbi cupiditas: quā vel cohérēdo superet: nulla erit? Quam summa caritas erit: quando contentio mortis nulla erit?

Finis libri enchiridion.

Adsit aliquando huius voluminis finis: qd̄ ipse videris vtrum enchiridion vel appellare debeas vel habere. Ego tamen cum spernenda tua in christo iesu studia non putarez: bona de te credens in adiutorio redemptoris confidens ac sperans: teqꝫ in eius membris plurimum diligens: librum ad te sicut valui: vtinam tam commodum qꝫ prolixum: de fide: spe et caritate conscripsi.

Diui Augustini hipponensis episcopi de triplici habitaculo libellus feliciter incipit.

Tria sunt sub oīpotentis manu habitacula: primū: imum: medium: quorum summum regnum dei: vel regnum celorū dicitur. Imum vocatur infernus. Medium mundus presens: vel orbis terrarum appellatur. Quoꝝ extrema oīa sibi inuicem sunt contraria: et nulla sibi sotietate coniuncta. Que enim sotietas potest esse lucis ad tenebras? et christi ad belial? Medium autem nonnullam habet similitudinem ad extrema. Unde lucem et tenebras habet: frigus et calorem: dolorem et sanitatem: leticiam et merorem: odium et amorem: bonos et malos: iustos et iniustos: dominos et seruuos: regnuz et subiectionem: famem et satietatem mortem et vitam: et innumera huiusmodi. Quoꝝ omniuz pars vna imaginem habet regni dei: pars altera īferni. Comixtio nāqz simul bonorum et malorum in hoc mundo est. In regno autem dei nulli mali sunt. sed omnes boni. At in inferno nulli boni: sed omnes mali. Et vterqꝫ locus ex medio suppletur. Dominū enī huius mundi alij eleuantur ad celū: alij trahuntur ad īfernū. Siles quippe similibus iunguntur: idest boni bonis: et mali malis. Iusti homines iustis angel. et trāsgressores hoīes trāsgressorib⁹ āgel. Serui dī dō. Serui diaboli diabolo. Bn̄dicti vocātur ad regnū sibi paratū ab origine mundi. Maledicti expellunt in ignē eternuz: qui parat⁹ ē diabolo et angelis eius. Bona aūt regni celestis dicere: vel cogitare: vl intelligē: vt sūt: nullus pōt carne vestit⁹. Mlto. n. maiora et meliora sūt: qꝫ cogi

tantur: et intelliguntur: dum scriptū est. Quod oculus non vidit neqȝ auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que parauit deus diligētibus se. Regnū nāqȝ dī oī fama maiꝰ oī glīa q̄ putat excellētiꝰ. Mala aūt iferni dicere vel cogitare vt sūt: nemo pōt. Peiora qppe sūt valde q̄ȝ cogitātur Regnum itaqȝ dei plenum est lucis ꝛ pacis et caritatis: et sapientie ꝛ glorie ꝛ honestatis ꝛ dulcedinis ꝛ melodie: ꝛ leticie ꝛ beatitudinis. ꝛ omnis boni ineffabilis: quod nec dici nec cogitari potest. At lacus inferni plenꝰ ē tenebrarum: ꝛ discordie. odij. stultitie mifie turpitudinis. amaritudinis. offensionis. doloris. adustionis. sitis. famis. ignis inextīguibilis. tristitie. vindicte perēnis ꝛ omnis ineffabilis mali: quod nec dici nec cogitari potest. Ciues celi sunt iusti homines: ꝛ angeli: quorum rex est deus omnipotens. At contra. Ciues iferni sūt ipij hoīes ꝛ demōes: quoꝝ pīceps ē diabolus. Satiat iustos visio scōꝝ hoīum ꝛ angelorū: et super oīa ipsius dī. Cruciat ipios ꝛ peccatores visio hoīuȝ dānatoꝝ ꝛ demonū. ꝛ super oīa ipsiꝰ diaboli. Nihil in regno dei desideratur qd̄ non iueniat. at i inferno nihil iuenit qd̄ desiderat: nihil sentit neqȝ videt. In regno dei nihil iuenit nisi qd̄ placet ꝛ delectat ꝛ satiat. At cōtra i lacu miserie pēnis neqȝ videt: nihilqȝ sentit nisi quod displicet: nisi qd̄ offendit: nisi qd̄ cruciat. Oē bonū i regno dei abūdat: ꝛ nullū malū. Oē maluȝ abūdat i carcere diaboli: ꝛ nulluȝ bonū. Nullus idignꝰ i regno suscipit dī. Nullus ṽo dignꝰ: nullus iustꝰ ad ifernū trahitur. Pīcipalia duo sunt tormēta i iferno: frigus intollerabile. et calor ignis inextinguibilis. Unde in euangelio legitur. Illic erit fletus et stridor dētiū. Fletꝰ nāqȝ ꝛ liq̄factio oculoꝝ ex calore nascit. Stridor ṽo dētium ex frigore nascitur. Hinc etiam beatus iob. de aquis niuiū trāsibunt ad calorē nimiū. De quibꝰ duobꝰ innumera pēdent penarum genera: videlicet sitis intollerabilis. pena famis. pena fetoris. pena horroris. pena timoris. pena angustie. pena tenebrarum. seueritas tortoris. presentia demonum. ferocitas bestiaꝝ. crudelitas ministrātiū. laceratio imortalium vermiū. vermis cōscientie. ignite lachryme. suspiria. mifie. dolor sine remedio. vīcula sine solutiōe. mors eterna. pena sine fine. Absentia christi pꝰ visionē eiꝰ. q̄ sola oīa supradicta superat: ꝛ oībꝰ penis itollerabilior. Ue igitur illis perenne: q subire hec oīa mala ꝛ sine fine merētur pro delectabili vnius hore somnio. Tanta etenī et talis ē omnis huius mundi gloria ad eternam comparata gloriaȝ. Melius erat eis quod dictum est de infelice iuda non nasci. q̄ȝ malis suis meritis plagas inferni sustinere. Quid stultius: quid isanius est q̄ȝ vmbra et imagine: ꝛ similitudine vere glorie: et vere delectationis: vere pulchritudinis. veri decoris. veri honoris more infantiū accipi ꝛ superari. ꝛ ipsā verā gloriam non q̄rere: non desiderare? Quis imaginē auri in aqua: ipso auro neglecto eligeret: ꝛ nō statiȝ a cūctis fatuus ꝛ isanus crederet? Quis orbē solis in speculo redditū: vel i q̄libet materia formatum plus diligeret q̄ȝ ipsum solem: ꝛ nō ab omnibus

derideretur? Sic irridēdus. sic exti
mādus est: quisquis mundi huius ha
bens caducā fragilitatem ⁊ inutilem
carnis voluptatem diligit. querit: cō
tendit eterna gloria cōtēpta: ⁊ negle/
ctis regni celestis ieffabilibꝰ gaudijs.
hoc ꝯmercium insipientium valde ē.
et miserorū: ⁊ cor non habētium sa/
num: etiam si plage iferni non seque
rentur. que nec dici nec cogitari pos/
sunt. Duplex vero plaga est. abesse
regno dei ⁊ esse semper i iferno: idest
cum diabolo dānari. presentiaz amit
tere angelorum: ⁊ terribilem semper
pati demonum presentiam. Quantū
caueri. vitari. metui dēberet nullo mo
do dici potest. Quis cū sano sensu ꝑ
vnius diei delitijs: centum ānorum
penā eligeret? Et miseri tn̄ ⁊ sine vlla
sapiētia voluptatez carnis sequētes
non vitant. non effugiunt intolerabi/
les penas. non centum annorum. nō
milies mille: sed omnium sine fine se/
culorū pro quadraginta vel ꝑ sexagi
ta annorum delitijs vel qualibet cor
ruptibili delectatione. Quantuz au
tem est inter vnum diem ⁊ cētum an
nos: nō tantum vtiqz: sed plus inter
quadraginta vel sexaginta vel centū
annos et eternitatem: siue in bono si
ue in malo futuram. Unus enim di
es aliqua portio est centum annorū
spatio. quis modica valde. At vero
centum annorum spatium nulla por
tio est in illa eternitate. Si enim ver/
bigratia cētesima vel milesima pars
esset eternitatis: predictum eius spa
tium: post centuplum eius spatium:
vel miluplū eternitas eē desineret.
Et ideo nō sunt eternitatis: que si vl
lo modo: vllo tempore finiretur: eter
nitas omnino non esset. Fortiter er/
go carnali resistendum est voluptati.
fortiter contra fallaces huius mundi
blanditias pugnandum est. Contra/
qz multimodas sathane suggestiōes
vigilādum omni studio lata secli via
vitanda est, que ducit ad mortem. At
vero omni dēsiderio via angusta que
ducit ad vitam adeunda est et appe
tenda. Uia hec angusta est via absti/
nentie ⁊ caritatis: humilitatis ⁊ oīs
religionis: quam viam ante nos chri
stus attriuit: qua via ad suum regnū
migrauit. Cuiꝰ vestigia ⁊ nos sequa
mur: donec post eum eadem via ad
vrbē regiā ꝑueniamꝰ: in qua ipe re
gnat. De qua vrbe qcquid hō dixerit
quasi stilla de mari est: non quasi scin
tilla de foco. In q̄ videlicet vrbe ful
gebūt iusti sic sol: vt dn̄s ait. Ubi sū/
ma pax erit sūma qes: nullus labor
nullus dolor. nulla pauptas nec sene
ctꝰ: nulla mors: nec vlla nox: nulluz
cibi desideriū: nullū sitis icēdiū. Sz
cibi ⁊ potus omnium erit visio: christi
et sancte trinitatis: ⁊ contēplatio pu
ro cordis oculo ipsius diuinitatis et
assidua lectio: vt ita dicam: libri vite
idest eterne veritatis ⁊ summe sapiē
tie: et verbi dei quod ē xp̄i iesu visio
vbi quicquid nos nunc latet manife

stius erit. vbi ratio inde manifesta ē. Cur hic electus ē: et iste reprobat⁹? Cur hic in regnum assūptus ē: ⁊ ille i seruitutē redact⁹? Cur alius ī vtero moritur. alius ī īfantia: alius in iuuē tute. alius in senectute? Cur ali⁹ pauper ⁊ alius diues? Cur filius adulte re baptizatur ⁊ aliquando filius legitime coniugis moritur? Cur q bene incipit viuere aliquando male finit: ⁊ qui male incipit: sepe bene finitur. Hec oīa ⁊ huiusmodi multa in libro vite plana ⁊ aperta erunt. In eadem vrbe premium singulorum oīum: et singulorum per caritatē omniū erit. Ibi omnium bonum omnibus patebit. ibi omnes īuicem suas cogitatiōnes cognoscēt. Ibi nullus superbus superior erit. nullus inferior inuidus. Quomodo. n. qui omnes sicut seip̄m diliget alicui īuidere poterit: cum nemo sibiip̄si īuideat? Ibi nullus esse meli⁹ vel superius cōcupiscet ꝙ̄ erit: quia aliter esse ꝙ̄ quod meruit nō esset decorum: nec aliter esse desiderabit ꝙ̄ quod erit: quia ita esse vt erit: pulchrū erit: nō sibi solum: sed etiam vniuerso corpi ecclesie celestis. Quō enim membrum in corpore: si superi⁹ vel inferius ponatur aliter ꝙ̄ natura cōstituit monstruosum efficit corpus ⁊ turpe. Sic nimirum si aliquis in regno dei superius ordinetur ꝙ̄ postulat ars ⁊ voluntas omnipotentis artificis turpitudinem efficeret: ⁊ non solum sibimet: sed etiam omni congregationi: in qua qui erit minimus maiorē sine dubio habebit gloriam: ꝙ̄ totuȝ habens mundi regnum: etiam si eternum esset. Uile enim est valde elementis frui in comparatione fruendi: et gaudendi ipso deo: et visibilibus delectari: et gaudio quod nascitur: ex īuisibilibus et incorporeis: et ex societate angelorum et iustorum omnium: et ex certa scientia et cognitione ipsius diuine nature: et ex dei ipsius facie ad faciem visione: cuius pulchritudinem mirantur angeli: cuius imperio suscitātur mortui: cuius sapientie non est numerus: cuius regnum finem nescit. cuius gloria negat variari: cuius lux tam solem obscurat: vt eius comparatione nullaȝ habeat lucem. cuius dulcedo tam mel superat: vt ei comparatum velut absinthiū sit amarissimū. Cuius faciē si omnes carcere īferni inclusi viderēt: nullam penam: nullum dolorem nullamqȝ tristiciam sentirent. Cuius presensia si in inferno cum sanctis habitatorib⁹ appareret: Continuo īfernus in amenum conuerteretur paradisum. Cuius sine nutu nec folium de arbore cadit. Cuius oculus flammiuomi profundum penetrat inferni. Cuius auris tacitam cordis voceȝ audit: idest cogitationem. Cuius oculus non minus audit ꝙ̄ cuius auris. non minus videt ꝙ̄ quod audit: quia non corpus sunt: sed sūma sapiētia et certa cognitio: cui⁹ delitie sine fasti

dio satiāt: que cū a btīs inueniūtur: semp tñ desiderāt: ⁊ esuriē ⁊ sitiz sine pena efficiūt. i. ardenti sēp desiderio delectāt: cui⁹ secreta mirabilia vidē- tib⁹ ea semp noua ⁊ mirabilia: et non plus cū icipiūt videri pariūt stuporez cernētib⁹: q̄ȝ post mille ānos ⁊ milies mille. Et cū angeli ab initio mūdi ea soliti sint videre: inde hodie nō min⁹ mirant̄ ea q̄ȝ i pmo die: alioqn dudū coram angelis assiduo videndi vsu vi lescerent. Cuius cognitioni preterita ⁊ futura non preterita et futura: sed presentia sunt. Unde non diem iudi- cij videbit: ⁊ primum diem seculi nō vidit: sed vtrūq̄ȝ videt. Cuius pſcien- tia neminem cogit ad peccandum: vt multi errantes dicunt: si eniz iquiūt pſciuit adam peccatuꝝ esse: non pec- care non potuit. Ex quo errore nasci tur deū causaz esse peccati. quod ne fas est dicere: ⁊ illi cum suis verbis al ligantur. Si enim qđ prescientia dei habet necesse est fieri: ideo voluntate propria hō peccauit: ⁊ non alia neces- sitate: q₂ pſciētia dei fuit vt volūtate ⁊ libero arbitrio: ⁊ nō necessitate co- gente peccaret. Si ḡ pſcientia dei nō pōt vitari nō potuit deo aliter pecca re nisi volūtate: nulla alia vi cogēte: q₂ ita deus pſciuit peccatuꝝ. Si ḡ vo luntarie: non coactus est. Si enim nō coact⁹ est ad peccandum potuit sine dubio nō peccare si vellet. idq̄ȝ penā meruit. q₂ non inuitus peccauit: alio- qn a deo penam mortis non susciper- ret. Cuius locutio est occulta inspira tio: qua menti bus suam voluntatem ⁊ suam caritatē inuisibiliter ostendit: quam videndo angeli per omnia deo obediunt. Cuius laus est qua electos laudabit. Manifestatio qua suorum electorum bona omnibus monstra- bit: assidua animi laus qua electi euz laudabunt est admiratio eius peren- nis. Qui miro modo non tempore p̄- cessit mundum et tempus. Nullius enim hore spatio fuit ante mundum: ⁊ tamen semper erat sine initio. Non enim erat tempus ante tempus. Tē- pus autem cum mundo concreatum est. Si igit̄ tp̄s ab initio mundi cepit currere: ante mundum factum non erat. Ideoq̄ȝ nullo tempore: vt predi ximus: precessit deus tempora ⁊ mū- dum eis coeuum: immo paulo eis pri or est: eius eni motu ceperunt curre- re. Quicquid mouetur suum motum precedit. ineffabili eternitate preces- sit deus mundum: non tempore: cu- ius tempus ante mundum non erat Cui⁹ lux tenebras depellit ignorātie. Cuius aliqua particula: hec omnia que diximus vera ⁊ certa esse cogno scimus. Eadem luce melius esse ve- rum: q̄ȝ falsum videmus: et tamē pe- ius esse verum malum: vel verum peccatum q̄ȝ falsum malum vel falsū pecm̄: nō q₂ verum est: sed quia ma- lum vel peccatum: sed ideo malū vel peccatū est: q₂ veruz malum vel pec catuz ē: aliter. n. non posset esse malū vel peccatū. falsuz eni maluz non est maluz vt falsuz argētuz est: potest ali quis dicere a veritate malū vel pec catum exortuz esse: vel factuz: ⁊ quo dāmodo opus esse veritatis malū: qđ omnino falsum est. Omne enim inq̄ȝ tum verum bonum est. a veritate igi tur esse est verum: vt sit malum vel peccatum: non ipsum malum vel pec catum. aliud nāque est ipsum malum

aliud verum esse illud. Quamuis igitur ipsum malum bonum non est: bonum est tamen verum esse vt sit illud Nisi enim bonum esset esse malum. nullo mō sineret de⁹ illud fieri. Multa quippe bona ō malis omnipotens facit. vt de adulterio hominuz bonos format ꝛ facit homines. si vero quadā lucis particula quasi per angustas rimas infusa. ꝛ hec alia que nouimus vera esse cognoscimus. qualia ꝛ quā ta luce sapientie ꝛ scientie illic illustrabimur vbi ipsum solem veritatis facie ad faciem videbimus. idest certa. ꝛ vera sapientia cognoscemus. Cuius presentia similes ei facit presentes.

Qui enim vere sapientie vere pulchritudini vere eternitati adherebit sapiēs vtique ꝛ pulcher ꝛ eternus erit Sicut enim absentia eius dissimiles omnino ei facit cuius eternitas sine initio ꝛ sine fine est. Si enim esset tēpus quando non esset: quis eum faceret? Ipse est solus deus: ꝛ ante ipsum alius deus non erat: nec est: nec erit Non seipsum creauit: cum nihil seipsum creat. Qua enim potentia qui omnino non esset seipsum faceret? Restat igitur ꝙ omnino non est factus deus: Cum ergo nullo modo deus factus est: sine initio ante omnia erat. Quicquid enim factum est habet initium: quicquid initiuz habet sine dubio factum est: non ab alio: nisi a deo non facto: sed omnia faciente. Cuius scientia sine vlla varietate cognitionis: ꝛ sine vllo visu. huc ꝛ illuc inumerabilem varietatem omnium creaturarum angelorum hominum: stellarū harenarū capillorum verborum cogitationuz momentoruz omnium simul ꝛ semel comprehendit ꝛ intelligit. fons igitur ꝛ origo omnis scientie deus est. quomodo ꝙ̄to plus quis bibet tanto plus sitiet? Incomparabiliter ergo totius mundi regnum. vt supra diximus: ꝛ si eternum esset. precellit satietas angelorum ꝛ sanctorum: ꝛ presentie ipsius dei adesse visioni. In cuius visione trina scientia nascitur: idest homo qui cernit. ꝛ deus qui cernitur: ꝛ ceteri omnes omnia videbunt ꝛ intelligent. Sicut eniz per speculū vitreum trina nobis uisio administratur. quia nosipsos: ꝛ ipsum speculum: ꝛ quicquid est presens videm⁹ Sic per speculum diuine claritatis ꝛ ipsum deum vt est videbimus: ꝙ̄tum possibile est creature: ꝛ nos ipsos: ꝛ ceteros vera ꝛ certa scientia cognoscemus. Tunc abdita creaturaꝝ ꝛ ipsius inferni videndo deum videbimus Tunc iustis manifestum erit quomodo deus est inuisibilis incomparabilis: ꝛ sine initio: ꝛ sine fine ante omnia Quicquid interest inter nasci: qđ ad filiuz pertinet: ꝛ procedere: qđ ad spiritum sanctum. Et quomodo omnia dei vnum sunt in deo: excepto qđ ad relationem pertinet: Nam sapientia ꝛ veritas dei. ꝛ eternitas non diuersa sunt inter se: sed vnum sunt: sicut ꝛ omnia. Sapientia enim dei non magis sapiētia: ꝙ̄ veritas ē: Et nō magis veritas veritas est: ꝙ̄ sapientia: ꝙ̄ eternitas: ꝙ̄ cetera dei omnia. vnum enim sunt in deo. ꝛ non solum hec inter se eadem sunt in deo: sed non aliud sunt: ꝙ̄ ipse de⁹. Et quomodo mūdus erat in deo: ante ꝙ̄ in seipso esset non mundus: sed deus. Et quomodo vbique totus sine loco. Magnus sine ꝙ̄titate bonus sine qualitate. Et quomodo omnia penetrat munda ꝛ immunda sine sui pollutione: Si eniz lux ista visibilis omnia loca illustrat:

⁊ sterquilinia: ⁊ penetrat sine sui feto/re. ⁊ sine sui pollutiõe. Quanto magis de/us qui est invisibilis ⁊ icommutabilis lux omnia penetrat regit sustinet cir/cundat illustrat sine ulla mutatione vel pollutione: non solum celestia ⁊ terrestria: sed infernalia. Tunc erit electis dei trina visio idest corporalis qua corpora cernentur quorundam splendentia vt sol: quorundam vt lu/na. aliorum vt stelle: ⁊ spiritualis qua similitudines corporum in spiritu ve/ro fallaci fantasia inspicient qua vi/sione ⁊ hodie fruuntur spiritus iusto/rum post corporum claustra: Et visio intellectualis: qua puro mentis ocu/lo i spiritu deum videbunt: ⁊ suas ani/mas: ⁊ virtutes vltimas: ⁊ spiritus an/gelicos. Tunc duplices deo acturi sunt gratias videlicet pro sua libera/tione a perpetua damnatione: ⁊ pro beatorum ineffabili retributione.

Tunc cõmunis omnium reus ⁊ ho/stis diabolus in conspectu omnium electorum dei damnabitur. Cuius damnatio ⁊ intolerabilis pena dele/ctabile spectaculum prebebit electis Tunc ardentissimo amore liberato/rem suum ⁊ omnium bonorum dato/rem amabunt. ⁊ sine fine ⁊ fastidio cla/more cordis laudabunt deũ omnipo/tentem: benignum ⁊ misericordem Cui est honor ⁊ gloria ⁊ nunc ⁊ per omnia secula seculorum. Amen.

Diui Augustini episcopi hipponẽsis de triplici habitaculo liber explicit.

Eiusdem Diui Augustini Episco/pi Hipponensis Scale paradisi.

Cum die quadam corpora/li manuum labore occupa/tus de spiritualis hominis exercitio cogitare cepissẽ quatuor spirituales gradus animo co/gitanti se subito obtulerunt: scilicet le/ctio: meditatio: oratio: ⁊ cõtemplatio Hec est scala claustralium qua de ter/ra in celum subleuantur: gradibus di/stincta paucis: imense tamẽ ⁊ incredi/bilis magnitudis. Cuius extrema pars terra mixta est: superior vero nubes penetrat: ⁊ secreta aliorum rimatur. Hi gradus sicut nominibus ⁊ nume/ro sunt diversi: ita ordine ⁊ numero sunt distincti. Quoruz proprietates ⁊ officia quidem singula quid circa nos efficiant quomodo inter se inuicez dif/ferant ⁊ preemineant. siquis diligen/ter inspiciat quicquid laboris aut stu/dij impenderit in eis: breue reputabit ⁊ facile: pre vtilitatis ⁊ dulcedinis ma/gnitudine. Est autez lectio sedula scri/pturarum cum animi intentione in/spectio. Meditatio est studiosa men/tis actio: occulte veritatis noticiam ductu proprie rationis investigans. Oratio est devota cordis intentio in deum pro malis amouendis ⁊ bonis adipiscendis. Contemplatio est men/tis in deum quedam suspense eleva/tio: eterne dulcedinis gaudia degu/stans.

Descriptio officiorum quattuor graduum.

Assignatis ergo quatuor gra duum descriptionibus: restat vt earum officia videamus breue vite dulcedinem: Lectio inquirit meditatio inuenit: oratio postulat: contemplatio degustat. Unde ipse dominus dicit. Querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Querite legendo: et inuenietis meditando. Pulsate orando. et aperietur vobis contemplando. Lectio quasi solidum cibum ori apponit. Meditatio masticat et frangit Oratio saporem acquirit. Contemplatio est ipsa dulcedo que iocundat et reficit: Lectio in cortice: meditatio in adipe. Oratio in desiderii postulatione. Contemplatio in adepte dulcedinis delectatione. Quod vt expressius videri possit vnum de multis supponam exemplum. In lectione audio. Beati mundo corpe quoniam ipsi deum videbunt. Ecce breue verbum sed suaue et multiplici sensu: Redeo super ad pastum anime. quasi vue ministralis quod postquam anima diligenter inspexit dicit intra se. potest aliquid boni esse: Redeo ad cor meum et temptabo si forte intelligere et inuenire potero mundiciam hanc. preciosa enim et desiderabilis est res ista cuius possessores dei dicuntur. Cui visio dei que est vita eterna promittitur: que tot sacre scripture testimoniis collaudatur Hoc ergo sibi plenius explicari desiderans incipit hanc viam masticare et frangere: eamque in torculari ponit dum excitat rationem ad inquirendum an sit et quomodo haberi possit hec adeo preciosa et desiderabilis mundicia

Officium meditationis.

Accedens ergo sedula meditatio: non remanet extra: non habet aliquid in superficie alterius: pedem signat: interiora penetrat: singula rimatur: attente considerat quod non dixit. beati mundo corpore sed mente. quia non sufficit manus habere innoxias a malo opere: nisi et prauis cogitationibus mundemur in mente. Quod auctoritate prophete confirmatur dicentis. Quis ascendet in montem domini: aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus et mundo corde. Item considerat hanc cordis mundiciam quam optabat idem propheta qui orans inquit. Cor mundum crea in me deus. Cogita quam sollicitus erat in hac custodia beatus iob qui dicebat. Pepigi fedus cum oculis meis ne cogitarem quicquam de virgine. Ecce quantum arctabat se vir sanctus qui claudebat oculos suos ne videret vanitatem: ne forte incautus respiceret: quod postea intus desideraret. Postquam et huiusmodi de cordis mundicia pertractauit incipit tractare de eius premio. Quam gloriosum: et delectabile esse videre faciem desideratam domini: preciosa forma pre filiis hominum. Non iam abiectum et vilem non habentem speciem quam vestiuit eum mater sua: sed stola immortalitatis indutum et coronatum diademate quo co-

ronauit eum pater suus in die resur/
rectionis et glorie: diem quā fecit do
minus. Cogitat quod in illa visione erit
satietas illa de qua dicit propheta.
Satiabimur cum apparuerit gloria
tua. Videsne quantum liquoris ema
nauit ex minima vua: quantus ignis
ex hac scintilla ortus est. quam hec mo
dica massa. Beati mundo corde quo
niam ipsi deum videbunt. in eandem
meditationem extensa est. Sed quam
adhuc posset extendi si accederet
aliquis talia expertus. Sentio enim
quod puteus altus est: sed ego ad hec rudis
vas in quo pauca haurirem vix in/
ueni. His anima faucibus inflamma
ta: his mactata desiderijs: fracto ala/
bastro suauis vnguenti presentire in
cipit: non de gustu sed quasi narium
odoratu. Ex hoc colligit quam suaue est
huius meditatione sentire experien/
tiam cuius meditationez nouit a deo
esse iocundam. Sed quid faciet?
habendi desiderio exestuat: sed non i
uenit apud se quomodo habere possit
et quanto plus inquirit plus sitit dum
apponit meditationem: apponit et do
lorem: quia non sentit dulcedinē quā
in cordis mundicia meditatio esse mō
strat: sed non prestat. Non enim est le
gentis atque meditantis hanc sentire
dulcedinem nisi data fuerit desuper.
Legere enim et meditari tam bonis
quam malis commune est. Et ipsi physi/
ci gentium in quo sūma veri boni con
sisteret inuenerunt: ductu rationis:
Sed quia cum deum cognouissent
non sicut deum glorificauerunt: sed
de suis viribus presumentes dicebāt
Linguam nostram magnificabimus
labia nostra a nobis sunt: non merue
runt percipere quod potuerunt videre:
Euanuerunt in cogitationibus suis et
eorum sapientia deuorata est quā eis
contulerat humanum studium disci/
pline: non spiritus sapientie: qui solus
dat veraz sapientiaz sapidaz scilicet
scientiaz: que eniz alicui inest et inexti
mabilis sapor iocundat et reficit. Et
de illa dictū est. Sapientia non intra
uit in maliuolaz animaz. Hoc autem
a solo deo est et sicut officiuz baptizan
di dominus concessit multis: potesta
tez vero et auctoritatem in baptismo
remittendi peccata sibi soli retinuit.
Unde Joānes antonomatice et discre
tiue de eo dixit. Hic est qui baptizat
in spiritu sancto. Et de eo possumus
dicere. Hic est qui sapientie saporem
dat: sapidam anime facit scientiam.
Sermo siquidez datur multis: sapiē
tia paucis: quam distribuit dn̄s cui
vult et quō vult. Officiū orationis

Videns autem anima quod ad
desideratam cogitationis et
experientie dulcedinem per
se nō possit attingere: et quanto magis
ad cor altum accedit: tanto magis ex
altetur deus: humiliat se et fugit ad
orationez dicens. Domine qui non vi
deris nisi a mundis cordibus: inuesti/
gaui legēdo: meditando quesiui quo
modo haberi possit vera cordis mun/
dicia vt ea mediāte vel ex media par
te possez te cognoscere. Querebā vul
tū tuū domine vultū tuū dn̄e quere
bā. Diu meditatus suz in corde meo et
in meditatione mea exardescet ignis:
et desideriū āplius cognoscendi te dū
panez sacre scripture mihi frangis in
fractione panis in quo magis cognitus
es. Et quantū plus te cognosco plus
te cognoscere desidero: non iaz in cor
tice littere sed in sensu experientie:
Nec hoc peto domine propter meri/
ta mea sed pro tua misericordia. Fa/

teor enim quia idigna et peccatrix sum: sed catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Da mihi domine arram hereditatis future saltem guttam celestis pluuie: qua refrigerem sitim meam quia amore ardeo.

Officium contemplationis.

His et huiusmodi ignitis elogijs suum inflammat desiderium sicut ostendit suum affectum. His incantationibus aduocat sponsum: dominus autem cuius oculi super iustos et aures eius non solum ad preces: sed ipsas preces eorum non expectat donec sermonem finierit: sed medium orationis cursum interrumpens festinus ingerit se: et anime desideranti festinus occurrit: celestis rore dulcedinis circunfusus: vnguentis optimis delibutus: animam fatigatam recreat: esurientem reficit: aridam impinguat: facit eam terrenorum obliuisci. Immemor sui mirabiliter fortificando viuificans: et inebriando sobriam reddens. Et sicut in quibusdam carnalibus officijs adeo vincitur: carnali concupiscentia quod omnem vsum rationis amittit et fit homo quasi totus carnalis: Ita merito in hac superna contemplatione ita sumuntur et absorbentur carnales motus ab anima: vt in nullo caro spiritui contradicat et fiat homo quasi totus spiritualis.

Signa spiritus sancti ad animam venientis.

Domine quomodo appares quando hec facies? et quod signum aduentus tui? Nunquid huius consolationis et leticie testes et nuncij sunt suspiria et lachryme. Si ita est: noua est antiphrasis ista: et significatio inusitata. Que enim conuentio consolationis ad suspiria? leticie ad lachrymas? si tamen iste dicende sunt lachryme et non potius roris interioris superinfusi superfluens abundantia ad interioris ablutionis iudicium et exterioris purgamentum. Ut sicut in baptismo puerorum per exteriorem ablutionem significatur et figuratur interior anime ablutio: ita hic econtra exteriorem ablutionem interior precedit purgatio. O felices lachryme per quas macule interiores purgantur: per quas peccatorum incendia extinguuntur. Beati qui sic lugetis quia ridebitis. In lachrymis agnosce o anima sponsum tuum: amplectere desideratum. Nunc torrente te voluptatis inebria: sugge ab vbere consolationis eius lac et mel. Hec sunt munda munuscula et solatia que dedit tibi sponsus tuus: gemitus scilicet et lachryme. Adducit tibi potum his lachrymis in mensura. He lachryme sunt tibi panes die ac nocte: panes vtique confirmantes cor hominis: et dulciores super mel et fauum. O domine iesu si adeo sunt dulces iste lachrime que ex memoria et desiderio tui excitantur quam dulce erit gaudium quod ex manifesta tui visione capietur? si adeo dulce est flere pro te: quam dulce erit gaudere de te? Sed quid huius secreta colloquia proferimus in publicum? Cur in carnales affectus verbis communibus conamur exprimere? Inexperti talia non intelligunt: in libro experientie quos ipsa docet vnctio. Aliter autem littera exterior non prodest quicquam legenti. Modicum sapida est lectio exterioris littere: nisi glosam et interiorem sensum sumat ex corde.

Quomodo remanet anima spiritus sancti feruore discedente

Anima diu protraximus sermonem: Bonum enim erat nos hic esse cum Petro et Joanne contemplare gloriam sponsi, et diu ma

nere cum illo. Sed vellet hic fieri nō
duo non tria tabernacula sed vnum
ī quo essemus simul: ⁊ simul delectare
mur. Sed vt dicit spōsus dimitte me.
iam eniʒ ascēdit aurora: iaʒ lumē gra
tie ⁊ visitationeʒ quā desiderabas ac
cepisti. Data ergo benedictione mor/
tificato neruo femoris ⁊ mutato no
mine de iacob in israel: paulisper se
credit spōsus diu desideratus: cito ela
psus: Subtrahit se taʒ a predicta vi/
sione ꝙ a dulcedine cōtemplationis:
manet tamē presens ꝙtum ad guber
nationeʒ: ꝙtum ad gloriam: ꝙtuʒ ad
vnionem. Hic redditur causa qua
re spūs sci feruor aiaʒ aliquātū deficit

Ed ne timeas o sponsa ne de
speres ne existimes te cōtem
ni: si paulisp tibi subtrahit spō
sus faciem suam. Omnia ista cooperā
tur tibi in bonum: ⁊ de accessu ⁊ reces
su lucrū acquiris. tibi venit: tibi ⁊ re/
cedit. Uenit ad consolationem: rece/
dit ad cautelam: ne magnitudo conso
lationis extollat te: ne si semper apud
te sit sponsus īcipias contemnere so/
dales: ⁊ hanc continuam visitationeʒ
non iam gratie attribuas sed nature
Hanc autem gratiam cui vult ⁊ quā
do vult sponsus attribuit: non iure he
reditario possidetur. Uulgare prouer
bium est quod nimia familiaritas pa/
rit contemptum. Recedit ergo ne for
te nimis assiduus ꝯtemnatur. ⁊ absēs
magis desideretur: desideratus auidi
us queratur: diu quesitus tādem gra
tius inueniatur. Preterea que est p̄/
sens via: que respectu future glorie: q̄
reuelabitur in nobis enigmatica est: q̄
ex parte forte putemus. Nam hic ci/
uitatem manentem nō habemus: sed
inquirimus futuram. Ne ergo exili/
um deputemus pro patria: arraʒ pro
precij summa. venit sponsus ⁊ rece/
dit vicissim. nunc consolationem af/
ferens: nunc vniuersum statum no/
strum in infirmitate commutans pau
lisper nos permittit gustare. quam su
auis est. ⁊ ante ꝙ plene sentiamus
se subtrahit: ⁊ ita quasi alis expansis
supra nos volitans prouocat nos ad
volandum. quasi dicat. Ecce parum
gustatis. sum dulcis: sed si vultis ple/
ne saturari hac dulcedie currite post
me in odorem vnguentorum meoruʒ
habentes sursum corda: vbi ego sum ī
dextera dei patris: vbi videbitis me
non per speculum in enigmate: sed fa
cie ad faciem: ⁊ vbi plene gaudebit
cor vestrum: ⁊ gaudium vestrum ne/
mo tollet a vobis. Cura ⁊ diligē/
tia aīe ne omnino a deo deseratur.

Ed caue tibi o spōsa quomō
auertat se spōsus. Non lōge
abijt ⁊ si non vides eum: ipse
tamen videt te plenus oculis ante ⁊
retro. nunꝙ potes eum latere. habet
etiam circa te nuncios suos spiritus
quasi sagacissimos exploratores vt
videāt quomodo absente sponso con
uerseris: ⁊ accusent te coraʒ ipso si ali
qua signa lasciuie ⁊ scurrilitatis ī te d̄
prehenderit: zelotypus est spōsus iste
si forte alium amatorem acceperis: si
aliis placere studueris statiʒ discedet
a te: ⁊ alijs adherebit adolescentulis:
delicatus est sponsus iste nobilis: ⁊ di
ues ē: speciosus forma pre filiis homi
num: ⁊ ideo non nisi speciosam digna/
tur habere sponsam: Si viderit in te
maculam siue rugam statim auertet
oculos: Nullam enim immundi/
tiam potest sustinere. esto ergo casta:
esto verecunda ⁊ humilis: vt sic a spō
so tuo merearis frequēter visitari. Ti
meo ne diutiꝰ detinuerit nos sermo

iste: sed ad hec compulit me materia sterilis pariter & dulcis. quaz ego non protrahebam spontaneus: sed nescio qua eius dulcedine trahebar inuitus.

Officia & effectus singulorum gra duum per repetitionem.

Tergo que diffusius dicta sunt simul iuncta: vel vnita melius videantur predictorum summam recapitulando colligamus sicut i predictis exemplis prenotatum videri potest: quomodo predicti gradus cohereant & sicut temporaliter & casualiter se precedãt. Lectio enim quasi fundamentum: prima occurit: & data materia mittit nos ad meditationez. Meditatio vero quid appetendum sit diligentius inquirit: & quasi effodiens thesaurum inuenit & ostendit. Sed cum per se obtinere nõ valeat mittit nos ad orationem. Oratio se totis viribus erigit vbi reperit thesaurum desiderabilem: contemplationis suauitatem: hoc adueniens predictorum trium laborem remunerat dum celestis rore dulcedinis animam sitientez inebriat. Lectio ergo est secundum exterius exercitium. Meditatio secundum interius intellectum. Oratio secundum desiderium. Contemplatio super omnem sensum. Primus gradus est incipientium. Secundus est proficientium. Tertius est deuotorum. Quartus beatorum. Hi autem gradus ita cathenati sunt: & vicaria ope sibi inuicem deseruiunt. q precedentes sine subsequentibus aut parum aut nihil prosint. Sequentes vero sine precedentibus aut raro: aut nũq̃ prosũt. Quid enim prodest. lectione continua tempus occupare: sanctorum gesta & scripta legendo transcurrere: nisi ea masticando & ruminando: sucum & bibamus & trãsglutiendo vsque ad cordis intima transmittamus. vt ex his diligẽter consideremus: statum nostrum & studeamus eorum opera agere: quorũ facta cupimus lectitare. Sed quomodo hec cogitabim⁹ aut quomodo cauere poterimus: ne falsa aut inania quedam meditando limites a sanctis patribus constitutos transeamus: nisi prius circa hi⁹ aut ex lectiõe: aut ex auditu fuerimus ĩstructi. Auditus eniz quodammodo pertinet ad lectionem Unde solemus dicere non solum libros ipsos nos legisse quos nobis ipsis vel aliis legim⁹: sed illos quos a magistris audiuimus. Item quid prodest homini si per meditationes que agenda sunt videat nisi orationis auxilio: & dei gratia ad ea obtinenda cõualescat. Omne inquit datũ optimũ & omne donum perfectum desursum est descẽdẽs a patre luminũ: sine quo nihil possumus facere: sed ipse in nobis facit opa: nõ tamẽ omnino sine nobis. Cooperatores quidez dei sumus sicut dicit apostolus. Uult si gdẽ de⁹ vt euz orem⁹: & vt ei aduenienti p̃sto lãti ad ostiuz aperiamus sinum voluntatis nostre: & ei cõsentiamus. Hunc consensuz exigebat a samaritana q̃n do dicebat. voca virũ tuũ. Uolo tibi ĩfundere gratiaz. tu applica liberum arbitriuz. Orationez exigebat ab ea cum dicebat. Tu si scires donuz dei: & quis est qui dicit tibi. da mihi bibere: forsitan petisses ab eo aquam viuam. Hoc audito quasi ex lectiõe mulier instructa meditata est i corde suo bonum sibi fore & vtile habere hanc aquam. Accensa ergo habendi desiderio: conuertit se ad orationez dicens. Domine da mihi hanc aquã vt nõ siti

am nec veniam vnq̄ haurire aquā.
Ecce audit⁹ verbi domini et sequēs
super eo meditatio incitauerunt eā
ad orandum. Quomodo nanq̄ esset
sollicita ad postulandum nisi prius eā
accendisset meditatio? Aut quid eniz
precedens meditatio contulisset nisi
que appetenda monstrabat sequens
oratio impetrasset? Ad hoc ergo vt
fructuosa sit meditatio oportet se-
quatur orationis deuotio. cuius qua
si effectus est contemplationis dulce
do. Hic ostendūtur oēs hi gradus
ita eē simul iūcti vt sint iseparabiles.

Ex his possum⁹ colligere q̄ le
ctio sine meditatiōe arida ē:
Meditatio sine lectiōe erro
nea ē. Oratio sine meditatōe est tepi
da. Meditatio sine oratione infru
ctuosa. Oratio cum deuotione con
templationis acquisita. Contempla
tionis adeptio sine oratione aut rara
aut miraculosa. Deus enim cuius po
tentie non est numerus vel terminus
et cuius misericordia sup omnia ope
ra eius quādoq̄ ex lapidib⁹ suscitat
filios abrahe dum duros ⁊ nolentes
acquiescere cogit vt velint. Et ita
quasi prodigus vt vulgo dici solet. bo
uem cornu trahit quando non voca
tus se infundit. Qđ ⁊ si qn̄ aliq̄bus le
gimus contigisse vt Paulo ⁊ quibus
dam aliis: non tamen ideo debemus
nos quasi deum temptando diuina
presumere: sed facere quod ad nos p̱
tinet legere scilicet et meditari i lege
dei. Orare vel amare ipsum vt adiu
uet infirmitatem nostram et videat i
perfectū nostrū: quod ipse docet nos
facere dicens: petite ⁊ accipietis: que
rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperietur
vobis. Nunc eniz regnū celoruz vim
patitur ⁊ violenti rapiunt illud. Ecce
si gratis distinctionibus perfici pos
sunt predictoꝝ graduū proprietates
quo modo sibi cohereant ⁊ quid sin
guli in nobis efficiant. Beatus homo
cuius animus a ceteris negociis va
cuus his quatuor gradibus versari
semper desiderat qui vēditis vniuer
sis que habuit emit agrū illuz in quo
latet thesaurus desiderabilis scilicet
quia notate ⁊ videte quiā suauis est
dn̄s: qui in primo gradu exercitatus:
in secundo circūspectus. in tertio de
uotus: i quarto supra se leuatus per
has ascensiones quas i corde suo di
sposuit accendet de virtute in virtu
tem. donec videatur dominus do
minoꝝ in syon. Beatus qui i hoc su
premo gradu vel modico ipse conce
ditur manere. Quod vere potest di
cere. Ecce sentio gratiā domini: ecce
cū Petro ⁊ Joanne contemplando.
ecce cū iacob plerunq̄ rachel ample
xibus delector. Sed caueat sibi iste
ne post contemplationem istam qua
eleuatus fuerat vsq̄ ad celos inordi
nato casu corruat vsque ad abyssos
nec post facta visitatione ad lasciuos
mundi actus ⁊ carnis illecebras con
uertatur. Cum vero mentis humane
acies infirma ueri luminis illustratio
ne diutius sustinere non poterit: ad
aliquem triuz graduū per quos ascē
derat leuiter ⁊ ordinate descendat et
alternatim modo in vno modo in al
tero: iam in alio secundum metum li
beri arbitrii pro ratione loci ⁊ tem
poris demoretur tanto iam deo vici
nior quanto a primo gradu remotior
Sed heu fragilis et misera humana
conditio. Ecce ductu rationis ⁊ scri
pturaruz testimoniis aperte videm⁹
in his quatuor gradibus bone vite p̱
fectionem contineri ⁊ in his spiritua

libus bonis hominis exercitium de/
bere versari. Sed quis est hic ꝛ lauda
bimus eum? Velle multis adiacet:
sed proficere paucis. Et vtinam de
istis paucis essem⁹. Quatuoꝛ cause
retrahūt nos ab iis quinq; gradibus

Unt aūt quatuoꝛ cause que
retrahunt nos plerunq; ab
istis gradibus scilicet ineui
tabilis necessitas: honeste actiōis vti
litas. humana infirmitas. mundialis
vanitas. Pꝛima excusabilis: secūda
tolerabilis: tertia miserabilis: quar/
ta culpabilis. Cur culpabilis? Illis
enim quos huiusmodi causa a sancto
pꝛoposito retrahit: melius erat glori/
am dei non cognoscere q̄ꝫ post agni/
tam retroire. Quam sibi excusatio/
nem habebit de peccato? Nam iuste
potest dicere dominus: Quid debui
tibi facere: ꝛ non feci: non eras ꝛ crea
ui te: peccasti ꝛ diaboli seruum te fe/
ceras et redemi te: in mundi circuitu
cum impiis currebas. ꝛ elegi te: dede
ram tibi gratiam in conspectu meo. ꝛ
volebam facere apud te mansionē.
tu vero despexisti me: et non solū ser
mones meos sed meipsum pꝛoiecisti
retroꝛsum et ambulasti post concupi
scentias tuas. Sed o deus bene sua/
uis: et mitis: amicus dulcis: consilia/
rius pꝛudens. adiutoꝛ foꝛtis. q̄ꝫ ina/
nis: q̄ꝫ temerarius est qui te abiicit q
tam humilem tam mansuetum hospi
tem a suo coꝛde repellit. O q̄ꝫ infe/
lix et damnosa commutatio creato/
rem suum abiicere et prauas noxias
q; cogitationes recipere. Illud etiā
secretum cubile spiritus sancti secre
tum coꝛdis qđ paulo ante celestibus
gaudiis intendebat tam subito im/
mundis cogitationibus et peccatis
tradere conculcandum. Adhuc in eo
dem calent sponsi vestigia et iam in/
tromittūtur adultera desideria. Ma
le conueniens indecoꝛum. aures que
modo audierunt verba que nō licet
homini loqui tam cito inclinari ad fa
bulas et detractiones audiendas.
O domine qui sacris lachꝛymis mo
do baptizati erant repente conuer/
ti ad videndas vanitates: lingua
que modo dulce epithalamium de/
cantauerat: que ignitis persuasio/
nis eloquijs suis cum sponso reconci
liauerat sponsam: ꝛ introduxerat eā
in cellā uinariā: iteꝝ ꝯuerti ad uana
eloquia: ad scurilitates: ad conci/
nandum dolos: ad detractiones. Ab
sit a nobis domine. Sed si foꝛte ex
humana īfirmitate ad talia dilabi/
mur non ideo desperemus: sed iteꝝ
recurramus ad clementem medicū
qui suscitat de terra inopem ꝛ erigit
de stercoꝛe pauperem. Et qui non
uult moꝛtem peccatoꝛis iterum cu/
rabit ꝛ sanabit nos: Jam tempus est
ut epistole finem imponamus. Oꝛe
mus ergo deū ut impedimenta que
nos ab eius cōtemplatione retrahūt
in presenti nobis mitiget: in futuro
nobis penitus auferat qui per pꝛedi
ctos gradus de virtute in virtutem
nos perducat: donec videamus deū
deoꝛum in syon. Ubi electi non gut
tatim non interpolatim perciperent
electi diuine contemplationis dul/
cedinem: sed toꝛrente voluptatis
indesinenter repleti habebunt gau
diū quod nemo tollet ab eis ꝛ pacē
incommutabilē: pacem in id ipsum

Diui Augustini Episcopi Hippo
nensis Scale paradisi Finis.

Sãcti Augustini Episcopi Hippo nẽsis de duodecim abusionum gradibus libellus. Aut Beati Ugonis de sancto Uictore. vt verius.

Uodecim abusiua sunt seculi: hoc est.
Sapiens sine operibus.
Senex sine religione.
Adolescens sine obedientia.
Diues sine elemosyna.
Femina sine pudicitia.
Dominus sine virtute.
Christianus contentiosus.
Pauper superbus.
Rex iniquus.
Episcopus negligens.
Plebs sine disciplina.
Populus sine lege.

Rimo sine bonis operibus sapiens et si predicator fuerit: qui quidem sermone docet: actibus explere negligit. Auditores enim doctrine dicta contemnunt: cum predicatoris opera predicationis verbis discrepare conspiciunt. Nunquam enim fit efficax predicantis auctoritas: nisi eam effectu operis cordi affixerit audientis: presertim cum ipse doctor si in uitiorum amorem dilapsus fuerit: alterius doctoris medicamentum suis vulneribus adhiberi paruipendat. Unde et ipse dominus in euangelio de doctrina pariter et bono opere discipulos instruere volens: qualem in his cautelam haberent admonebat dicens. Si sal euanuerit in quo salietur? Hoc est si doctor errauerit a quo iterum doctore emendabitur? Et si lumen qd̃ i te ẽ tenebre sũt: ipe tenebre quãte erũt? Si nãq3 oculus vidẽdi officiu3 deseruerit: qs a manu aut pede vel a reliquo corpore illud ministerium exiget? Quapropter lectores cogitent ne ampliori iniusticie subiaceant: si plurimis perditionis occasionẽ abũdantius prestent. Nam et Salomon dum multe sapientie transgressione3 incurrit: totius israelitice plebis et regni dispersionem solo suo merito prestitit. Quibus ergo committuntur multa: maiora perdunt: si non recte dispensauerint rectoris sui munera que perceperunt: Cui enim plus committitur plus ab eo exigitur. Et seruus qui voluntatem domini sui intelligens non facit: artioribus et grauiorib9 flagris vapulabit.

Ecundus abusionis gradus est si sine religione senex esse inueniatur: cui cum multa membra exterioris hominis veterascunt vires animi idest interioris hominis membra incrementa roboris non capiunt: Plus enim omnibus religioni operam dare senibus conuenit: quos presentis seculi florida etas transacta deserit. Liquet nanque in lignis. Ipsa reproba arbor cõparet: que post flores fructus optimos cultori suo non exhibet. Sic et in hominibus. Ipse reprobus est quem flos iuuentutis deserit: ⁊ tamen in sui corporis senectute bonoru3 operu3 maturos fructus proferre paruipendet. Quid eni3 sto

lidi⁹ potest fieri si mens ad perfectio nem festinare non contendat quādo toti⁹ corporis habitus senectute cō fectus ad interitum properat. Dum oculi caligāt: aures grauiter audiūt: capilli fluunt: facies in pallorē mutatur: dētes lapsi numero minuūtur: cutis arescit: flatus nō suauiter olet. pectus suffocatur: tussis cachinnat: genua trepidāt: talos & pedes tumor inflat. Homo interior qui nō senescit his omnibus aggrauatur. Et hec omnia ruituram iā iamq; domum corporis cito prenunciant. Quid ergo superest nisi dum huius vite defectus appropiat: nil aut nihil aliud cogitare nisi quomodo future uite aditum prospere comprehēdat: quisq; senex appetat. Juuenibus enim incertus huius vite terminis istat. Senibus uero cūctis maturior ex hac luce excessus. Cauende ergo sunt homini due particule que & i illius carne nō ueterescūt: & totum hominē ad peccādū pertrahunt: cor videlicet & lingua. Quia cor nouas semp cogitationes machinari non desinit. Ligua impigre loquitur quodcūq; cor machinari sēserit. Caueat ergo senilis etas ne iste iuuenescentes particule totā sibi armoniam decipiāt: & per res ieptas reliqui corporis grauitatem illudāt. Unicuiq; nanq; considerandum est quid etate & eminentia dignum est: i hoc agat: quod nec vitam: nec etatē nec ministerium vile reddat.

Tertius abusionis gradus ē adolescēs sine obediētia: quo mundus a recto rationis ordine deprauatur. Qualiter nanq; in senectute ille ministrari sibi sperabit qui i adolescentia senioribus obedientiam exhibere cōtemnit. Unde & in pverbio apud veteres habetur: Quod seruiri nequeat qui prius alicui seruitutē prebere. denegat. Propter quod & dominus iesus i tēporibus sue carnis: dum adhuc ad legitimā etatem doctoris non perueniret: obedienter ministrationem suis parētibus exhibuit. Sicut i senibus sobrietas & morum perfectio requiritur: ita & in adolescentibus obsequium & subiectio & obedientia rite debetur. Quapropter & in mandatis legis primum i his que ad homines pertinēt patris & matris honor imperatur: ga cuius carnalis pater non supuixerit: aut idignus fuerit: alicui tamē patri digno & uiuenti paternus honor vsq; ad dignam etatem a filiis prebendus esse ostenditur. Quattuor enim modis per scripturas diuinas patres vocantur: hoc ē natura: gēte: admonitione: & etate. De patre nāque naturaliter: iacob ad laban loquitur: nisi timor patris mei Jsaac affuisset: tulisses omnia que mea sunt. Gente uero pater dicitur. Quando dominus ad Moisē de rubo loquebatur. Ego sum inquies deus patrum tuorū: deus Abraā: deus Jsaac: deus Jacob. Etate autē & monitione pater dicitur cū Moises in cantico deuteronomio loquitur. Interroga patrem tuum: et annunciabit tibi: maiores tuos et dicent tibi. Quod si ergo naturalis pater superstes non fuerit aut indignus fuerit: admonenti tamen aut seniori ab adolescentibus

obedientia prebenda erit. Quomo/do enim honoratus in senectute appa rebit: qui discipline laborem in adole scētia non sustinuerit? Quodcunque renī hō laborauerit: h̄ ꝛ metet. Ōis nanque disciplina in presēti nō videtur esse gaudij sed meroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eaz reddit iusticie. Sicut ergo fructus in arbore non īuenitur ī qua pampinus aut flos prius non apparuerit: sic ꝛ in senectute honorem legitimum consequi non poterit. qui in adolescentia discipline alicuius exercitationibus non laborauerit. Disciplina igitur absque obedientia qualiter fieri potest? Adolescens ergo sine obedientia adolescens sine disciplina est.

Quoniaz ꝛ ipsa obediētia que omnium disciplinaruz mater est magna exercitatione indiget vt sui normam studij christo domino exhibeat qui obediens patri vsque ad mortem: mortē aūt crucis ignominiā libēter sustinuit.

Quartus abusionis gradus est diues sine elemosyna. qui superflua vsus sui custodienda in posterum recondit. indigentibus ꝛ nihil habentibus non distribuit. Propter ꝙ efficitur vt dum in terra quesita: diligenti cura custodit: celestis patrie perēnem thesaurum amittat: De quo thesauro dominus adolescenti diuiti qui illum de perfectione interrogauerat ita respondit. Si vis perfectus esse: vade ꝛ vende omnia que habes ꝛ da paupibꝰ: ꝛ veni sequere me ꝛ habebis thesaurum in celo: quem thesaurum nullus vnquam hominuz habere potest nisi qui pauperibus solatia prestat aut per semetipsum pauper est. Non ergo dormiat in thesauris suis qui pauperi prodesse potest, nam diues que congregauit his frui solus nequaquam poterit. Quid ergo stultius est ꝙ̄ propter vnius hominis victum ꝛ vestitum totaz regni celestis perdere iocunditatem? ꝛ eternos inferni cruciatus absque consolationis prestolatione subire? Quod ergo aliquando per necessitatem amittendum est pro eterna remuneratione sponte distribuendum est. Omnia eniz que vidētur: temporalia sūt: que autem non videntur eterna. Quamdiu nanque temporales sumus temporalibus temporalia deseruiant ꝛ cū hinc transierimus: eternis eterna solatia prestabuntur. Idcirco diligere non debemus ea que non semper habebimus: presertim cuz expertem rationis auarum diuitem thesauri sui ꝛ agri ꝛ omnia que habebat: ostendant se vicem amoris ei rependere nō posse. Quid autem a ratione longius est ꝙ̄ diligere quod te amare non valet: ꝛ negligere illum qui tue ditioni cum delectatiōe omnia prebet? Propter hoc igitur non diligere mundum sed diligere proximum a domino precipimur: quia proximus vicē sui amoris potest rependere: quod mundus minime posse non dubitatur. Licet enim inimicum esse diligendum dominus imperet: vt illa dilectio amicū illum ex inimico efficiat. Quisquis ergo diues cupidus si vult eternas habere diuitias distribuēdo egenis: perdat interim non mēsuras. Si enim quod diligit non vendit: nemo emere potest quod cupit. Auari nanque ideo in iudicio a rectissimo iudice nūcupātur maledicti: quia q preteribāt eorū habitacula ñ dicebāt. Bñdictio domini sup vos: benedicimus vobis ī nomine domini Infelices ḡ sūt aua

ri diuites ꝙ ꝓpter res trāsitorias ꝛ in
eterna damnatione dilabuntur. Et e
cōtrario. Beati misericordes quoniā
ipsi misericordiā cōsequētur: Felix ē
misericors dū i hac virtute nō substā
tiam sed affectum dominus requirit.

Quintus abusionis gradus ē
Femina sine pudicicia. Si
cut enim oēs mores bonos
ꝓcurat ꝛ custodit i viris prudētia: sic
i feminis cūctos honestos actus nu
trit ꝛ fouet ꝛ custodit pudicicia. Pu
dicicia nāq castitatē habet: auariciā
refrenat: lites deuitat: iras mitigat:
libidinē occupat: cupiditatē tēperat:
lasciuiā castigat: ebrietatē cauet: ver
ba nō multiplicat. gulle ꝯcupiscētias
oppugnat. fraudē oīno dānat. Quid
plura? Omnia vitia ꝯstringit. ꝛ oēs
virtutes: ꝛ quicquid corā deo ꝛ homi
nibus bonis laudabile est: nutrit. Im
pudica vita nec laudari ab hominib⁹
i presenti seculo: nec remunerationē
a dō expectat i futuro. Pudica uero
vita famā bonā iter hoīes possidet ꝛ
de spe futura remuneratōis gaudet:
Presentibus semetipsā imitabilē fa
cit: posteris memoriā amabilē relin
quit. Bonis semper moribus dele
ctatur ꝛ consentit: ꝛ assiduis scriptu
rarū meditationibus ꝛ eloquiis aīā
vegetat. Bonoꝝ precedētiū: exēpla
custodit ꝛ iseparabilia perfectis ꝯtu
bernia nectit. Duob⁹ ergo modis cō
stat vere pudicitie exercitatio idest
corporis habitu ꝛ superficie ꝛ animi
affectu iterno. Per exteriorē modū
iuxta apostolū: Corā hominibus exē
pla. Per iteriorē corā deo prouide
mus opera bona. Pudicicia nāq est
corporis: alienas res nō appetere: et
omnē imūdiciā deuitare. Ante horā
cōgruā nō gustare velle. Risum non
excitare. Uerba vana ꝛ falsa nō lo
qui: habitū per oīa ordinatū proposi
toq; conueniētē tā capilloꝝ ꝙ̄ vestiū
sicut decet habere: cū idignis ꝯtuber
nia nō inire. Superciliosō ituitu ne
minē aspicere. Uagari oculos nō ꝑ
mittere. Pōpatico ꝛ illecebroso gres
su nō icedere. Nullo iferior i cepto bo
no opere apparere. nulli contumeliā
aut ruborē icutere. Neminē blasphe
mare: senes nō irridere. Meliori nō
cōtrouersari. De iis que ignoras non
tractare. Etiā que scis nō oīa profer
re. Hec eniz ꝓximis amabilē hoīem
reddūt: ꝛ dō acceptabilē faciūt. Pu
dicitia vero animi est plus ꝓpter dei
oculos ꝙ̄ hoīs: bona omnia facere.
Appetitiones turpiū cogitationū cō
pescere. Oēs meliores se extimare.
Nemini iuidere: De semetipso nihil
cōfidere. Dei semper auxilio res oēs
committere. Ante dei oculos semet
ipsum constituere. Heretica prauita
te sensum non maculare. Catholicis
per omnia consentire. Deo soli adhe
rere castitatem interne mentis domi
no iesu christo offerre: Omnia cepta
bona opera mortis tantum termino
finire. Presentes tribulationes ani
mi fortitudine paruipendere. In ter
ra preter proximos nihil amare: Cun
cti amoris sui thesaurum in celo con
stituere: ꝛ pro omni bono actu merce
dem in celestibus a deo sperare. Pu
dicitia ornamētū nobiliū ē: exaltatio
humiliū: nobilitas ignobiliū pulchritu
do viliū: ꝓsperitas laborātiū: solamē
merētiū. augmētū oīs pulchritudi
nis: decus religionis: defensio cri
minū: multiplicatio meritorum: crea
toris omnium dei amica.

Sextus abusionis gradus est
dominus sine virtute. Quia

nihil pficit dominādi habere potestatē: si dn̄s ipse nō habeat ꝛ virtutis rigorē. Sꝫ hic v̄tutis rigor nō tā exercitio fortitudinis que i ipsis secularibus dominis necessaria est idiget: ꝙ̄ animi iteriorē fortitudinē per bonos mores exercere debet. Sepe enim dominādi virtus per animi negligētiaꝫ perditur. Sicut i heli sacerdote factū fuisse cōprobatur. Qui dū per severitatē iudicii peccātes filios non coercuit: i eoꝝ vindictā dn̄s velut cōsentiēti nō pepercit. Tria ergo necessaria his qui dominātur habere oportet: terrorem scilicet: ordinationem: ꝛ amorē. Nisi eni ametur dn̄s ꝛ metuatur: ordinatio illius minime cōstare poterit. Per beneficia ergo ꝛ affabilitatē pcuret vt diligatur: ꝛ per iustas vindictas nō proprie iniurie sed legis dei: studeat vt metuatur. Propterea quoqꝫ dum multi pēdēt i eo: ipse deo adherere debet qui illū i ducatū ɔstituit: qui ad portādā multoꝝ onera ipsum veluti fortiorē solidauit. Pax eniꝫ illius nisi bn̄ficus firmiter alicui fortiori adhereat: oē qđ i eo pēdet cito dilabitur: ꝛ ipse solutus a rigore sue firmitatis cuꝫ oneribus ad terrā dilabitur. Sic ꝛ princeps si suo creditori pertinaciter adheserit: ꝛ ois qui ei cōsentit cito deperit. Quidam namqꝫ dominādo solidius deo appropinquāt: quidam imposito sibi dignitatis honore deteriores fiunt. Moises enim accepto ducatu familiarius dei locutionibus utebatur. Saul uero filius eius postꝗ̄ sceptra regni suscepit: per īobedientie superbiam deum offendit. Rex Salomon postquā domini sui patris sedem obtinuit: deus illum ultra omnes mortales uelut ad inumerosi populi gubernationeꝫ sapiētie munere donauit. E cōtrario vero Hieroboā seruus Salomonis postquā regni dom⁹ dn̄i partes accepit: ad idoloꝝ cultū tribus israel que erāt i partes Samarie attraxit. Per que exēpla euidēter ostēdit̄: quosdā sublimiori statu ad maiorē pfectionē crescere: quosdā vero p supciliū dn̄ationis ad deteriora defluere. Per qđ vtrunqꝫ itelligit̄ eos q ad meliora cōscēdūt p virtutē animi ꝛ dei auxiliū posse id facere. Et eos q ad deteriora diuertūt p mētis ībecillitatē pariter ꝛ negligentiā errare. Unde dn̄s absqꝫ virtute fieri nō debet: quā virtutē sine d̄i auxilio nemo habet. Qui eniꝫ multa tuet̄ si nō habet fortitudinē nō valet id agere quoniaꝫ magna magnis īfestationib⁹ ꝛ aduersitatib⁹ solēt laborare. Ois igit̄ q preest: hoc primit⁹ tota animi itētōe pcuret: vt p oia de dn̄i adiutorio omnino nō dubitet. Si nāqꝫ ceperit i actib⁹ suis auxiliatorē eē deū nullus hoiuꝫ ɔtēptū poterit habere ei⁹ dn̄atū. Non enim est potestas nisi a deo. Ipse eleuat d̄ stercore egenū vt sedeat cum pricipib⁹ populi sui: Deponit potētes de sede ꝛ exaltat humilies vt subdit⁹ fiat ois mūdus deo ꝛ egeat glia ei⁹ dei.

Septimus abusionis gradus est xp̄ianus contentiosus. Qui cū participationē nōis xp̄i p fidē ꝛ baptismū susceperit: ɔtra xp̄i dicta ꝛ ppositū mūdi caduca delectamēta diligit. Omne enim quod contenditur aut propter propriā eius dilectionē rei de qua agitur: aut pter alterius amorē quod sub odiosa specie latet appetitur: Quēadmoduꝫ verbi gratia: bellū animosum pugnātiū ɔflictu: cum odiosa res sit: pter amorē victorie libertatis peragit̄: ꝛ

multe alie dilecte species sub odioso labore vel formidine satis contentiose expetuntur. Unde patenter itelligit nihil otedere posse ppter dilectionem subsequete: scilicet amabile remunerationem. Qui igitur mudu psentez ex quacuq causa contedit: perspicue ostedit mudu diligere. quod p Joannem spiritus sancti sermones iterdicut quibus ait. Nolite diligere mudu: neq ea que i mudo sunt. Mundi enim amor et dei: pariter i vno corde tobabitare no possunt. Queadmodu oculi celu pariter et terra nequaqua respiciut. Sed requiredu est si vere i mudo aliquid sit quod amari debeat. et quid sit ille mudus que diligi diuina eloquia vetant. Terra vero cum nascentibus ex ea: et metallum et animantia: et pulchritudo vestium et oblectationes ciborum: et ea que ad hec pertinent no diligi precipiutur: sed proximus per quem hec omnia facta sunt amari iubetur. Hec enim omnia predicta velut non mansura: ad celestem patria pergentes cocomitari nequeunt. Proximi vero velut mansuri regis coheredes: semetipsos liceter inuice diligunt. Quod ergo semper in mudo no manet et cu mudo pariter deficiet. Ipse mudus no amari iperatur. proximus autem qui est pars regni celestis i terra iterim a regni celorum petitoribus no icogrue amatur: dum i summa illa patria i eternu coheres. habebit. Propterea vero mudus presens non diligi iperatur: ne a dei dilectione alienus seculi dilector quisqz efficiatur. No ergo debet otedi quod non licet amari. Igitur christianus qui nominis christi similitudinem tenet: morum quoque similitudinem habere debet: Christianus nemo recte dicitur nisi qui christo moribus coequatur. De christo vero per prophetam ita describitur. Ecce puer meus quez elegi: electus meus coplacuit sibi in illo anima mea. Pona spiritum meum super eum. Non contendet neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocez eius. Ecce christus non contendit neque clamauit: et tu si morum christi similitudinem retinere cupis ne contendas ne abusiuus i ecclesia christiana existas Suis eniz sectatorib9 christus precepit: Nolite vocari rabi. Unus est enim magister vester qui est christus: et patrem nolite vocare super terram. Unus est enim pater vester qui in celis est. Omnes enim vos fratres estis: quibus ad supplicandum imperauit dicens. Sic autem orabitis. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum. Frustra eniz patrem contendit in terra qui patrez et patriam profitetur se habere in celo. Cuius pessessor nemo efficit nisi q deterrene patrie otetoe secur9 habet

Ctauus abusionis gradus est pauper superbus: qui nihil habens in superbiam extollitur. cum econtrario diuitibus seculi non superbe sapere per apostolum imperatur. Quid ergo stolidius potest fieri q illum qui per infimam miseriam velut in terra abiectus: extremus et humilis incedere et contristari debuerat: supercilioso superbie tumore inflatam mentem contra dominum erigere? Per quod vitium lapsi corruerunt qui in summo celi conditi erant culmine. Quid ergo vult quasi potens in terra superbire. qui pre omnibus hominibus debuerat humilis appa-

aug[illegible]

rere? Sed ne de paupertate sua tristiciã habeant: quod a dño recepturi sunt pauperes attẽdãt. Ipse eteniз dixit. Beati pauperes spiritu quoniaз ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Recta namqȝ dispẽsatione misericors regnũ celorũ illis cõmittit: quibus regni terrarum participationẽ abstulit: ꝛ ipse diues ĩ celi sede appareat: qui ĩ terra penit⁹ nihil procurat. Cauẽdũ vero pauperibus est ne dũ per necessitatẽ terrenã regnũ perdũt: per mẽtis ĩprudẽtiã: etiã celoꝝ regna amittant. Cum enim dei dispensatione paupertateз necessariã acceperint: in ipsoꝝ arbitrio pẽdet vtrũ pauperes spiritu sint Nõ eniз quibuscũqȝ pauperibus celi regna promittũtur: sed his tãtũmodo quibus diuitiaꝝ ĩopiã animoꝝ humilitas comitatur: Pauper enim humilis pauper spiritu appellatur: qui cuз egenus cernitur nunqȝ ĩ superbiam eleuatur. Quoniam ad appetẽda regna celoꝝ plus valet mẽtis humilitas qȝ presentiũ diuitiaꝝ tẽporalis paupertas. Eteniз humiles q bene possessas diuitias habẽt: possunt pauperes spũ appellari. Et supbi nihil habẽtes haud dubiũ est beatitudine paupertatis priuari. De quibus vtrisqȝ scã scriptura ita loquit̃. Est quasi diues cũ nihil habeat: ꝛ iste quasi paup cũ ĩ multis diuitiis sit. Quasi diues ẽ paup supb⁹ mẽtis affectu. ꝛ qĩ paup ẽ diues humilitate. Diues ergo ĩopia ẽ mẽtis humilitas: ꝛ ĩepte diuitie sunt aĩoꝝ enormitas. Prouidẽdũ ergo pauperibus est vt semetipsos quales sunt intelligant ꝛ quod rebus ꝯsequi non valẽt mẽtis tumore supbire desistãt.

NOnus abusionis gradus est Rex iniquus. Etenim regẽ non iniquuз sed correctoreз iniquoꝝ esse oportet. Inde in semetipso nominis sui dignitatẽ custodire debet. Nõ eni rex itellectu aliter hoc retinet: nisi vt subiectis oĩbus rectoris officiũ ꝓcuret. Sed qualiter alios corrigere poterit: q ꝓprios mores ne iniqui sint nõ corrigit? Quoniã iusticia regis exaltat̃ soliũ: ꝛ veritate solidãtur gubernacula populoꝝ. Justicia vero regis est nemine iniuste ꝑ potentiã opprimere: sine acceptõe ꝑsonaꝝ ĩter viꝝ ꝛ ꝓximũ suũ iudicare. Aduenis ꝛ pupillis ꝛ viduis defensorẽ esse furta cohibere: adulteria punire: iniquos nõ exaltare: ĩpios de terra ꝑdere: parricidas ꝛ peierãtes viuere nõ sinere: ecclesias defendere pauperes elemosynis alere: Justos super regni negocia ꝯstituere: senes sapiẽtes ꝛ sobrios ꝯsiliarios habere: magoꝝ ꝛ harioloꝝ: phytonissarũqȝ superstitionibus nõ ĩtẽdere: iracũdiã differre: patriã fortiter ꝛ iuste ꝯtra aduersarios defendere: per omnia in deo viuere: prosperitatibus nõ eleuare animuз: cuncta aduersa patiẽter ferre: fidem catholicã ĩ deũ habere: filios suos nõ sinere ĩpie agere: certis horis orationibus insistere. ante horas congruas nõ gustare cibũ. Veh eniз terre cuius rex est puer: ꝛ cuius principes mane comedũt. Hec regni prosperitatem in presenti faciũt ꝛ ad celestia regna meliora perducunt. Qui vero secundũ hanc legem nõ dispensat multas nimiꝝ aduersitates imperiũ tollerat: Idcirco enim pax populoꝝ sepe rumpitur: ꝛ offẽdicula etiã de regno suscitãtur. Terraꝝ quoqȝ fruct⁹ diminuũtur ꝛ seruitia populoꝝ perpediũtur: Multi etiã dolores ꝓsperitatẽ regni ĩficiũt: charoꝝ ꝛ liberoꝝ mortes tristiciã ꝯferũt: hostiũ ĩcursus ꝓuicias

vndiq; vastant bestie armētoꝝ ꝛ pecorum greges dilacerant: tēpestates veris ꝛ hyemis t̄rarum fecunditatē ꝛ maris ministeria ꝓhibēt: ꝛ aliquando fulminum ict⁹ segetes ꝛ arborum flores pāpinos quosq; exurit. Super oīa vo regis iniusticia nō solū p̄sentis imperij faciem fuscat: sꝫ etiam filios suos ꝛ nepotes ne post se regni hereditatē teneāt: obscurat. Propter piaculū enim Salomonis regnū domus isrl' dn̄s de manib⁹ filioꝝ suoꝝ dispersit. Et propter iusticiam Dauid regis: lucernā de semine eius semper i hierl'ꝫ reliquit. Ecce q̄ntum iusticia regis seculo valet: intuentib⁹ p̄spicue patet. Est. n. pax populoꝝ: tutamē p̄rie: imunitas plebis: munimētū gētis: cura lāgorum: gaudiū hoīuꝫ: tēperies aeris serenitas maris: terre fecunditas solatium pauperum: hereditas filioruꝫ ꝛ sibimetipsi spes future beatitudinis. Attamen sciat q̄ sicut in throno hominum primus constitutus est: sic ꝛ in penis si iusticiam nō fecerit primatuꝫ habiturus est. Omnes nāq; q̄scūq; peccatores sub se in presenti habuit: supra se mō plagali in illa futura pena habebit.

Decim⁹ abusionis gradus ē. Episcopus negligens: q gradus sui honorem requirit inter hoīes sed ministerij sui dignitatē corā dō: ꝓ quo legatione fūgitur: nō custodit. Primo nanq; ab epō que sui nominis dignitas sit inquiratur: quoniam episcopus cū grecū nom̄ sit speculator interpretatur. Quare vero speculator ponitur ꝛ qd a speculatore req̄rit: dn̄s ip̄e denūciat: cū sub Ezechielis ꝓph̄e p̄sona epō officij sui rationē denunciat. Ita inquiens speculatorem dedi te domui israel. Audiēs ergo ex ore meo s̄monē nūciabis eis ex me. Si aūt videris gladiū venientem ꝛ tu nō ānūciaueris: vt reuertat̄ impius a via sua. ip̄e q̄dem impius in iniquitate sua morietur. Sāguinem autē eius de manu tua req̄rā. Si autē tu annunciaueris: ꝛ ille fuerit reuersus. ip̄e quidē in iniquitate sua morietur: sed tu animam tuam liberasti. Decet ergo episcopum qui omnium speculator posit⁹ est. peccata diligenter intendere. Audiēs ergo ꝛ postq̄ attenderit sermonem: si poterit actus oportet corrigere: et si non poterit iuxta euāgelij regulam sceleruꝫ operarios declinare. ¶ Si enim inquit peccauerit frater tuus: corripies illuꝫ inter te ꝛ ipsum solum. Si te audierit: lucratus es fratrem tuum. Si te nō audierit. adhibe tecum adhuc vnum vl' duos: vt in ore duorum vel triū stet omne verbum. Si illos non audierit dic ecclesie. Si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus ꝛ publican⁹. Tali ordīe expellēdus est qui cuicūq; doctori vel episcopo adherere noluerit: ꝛ qui tali ordine expulsus fuerit ab aliq̄ doctore vel episcopo: alio non debet recipi. De sacerdote in lege scribitur. Uiduam autem repudiatam non accipiat vxorem. Qui ergo excommunicatum a catholico illo non permittente. recipit iura sacri sacerdotij. in quod christianorum gen⁹ electum est: excedit. Hac ratione episcopum ad eos quibus in speculatione positus est esse oportet. Ceterum qualis in semetipsum esse debeat: Paulus apostolus exponit. Ut ad gradum episcopi veniens sit sobrius: prudens: castus: sapiens: modestus:

Paulus

hospitalis filios hn̄s subditos cū oī castitate. testimonium habēs bonū ab iis qui foris sunt: proferēs doctrinarum fidelem sermonem ante episcopatum: non plures habens vxores q̄ vnam. ¶ Non percussor: non bilinguis: non ebriosus: nō neophitus. Ut per hec ipse prius ostendat in opere quod alios docet in sermone doctrine. Caueāt ergo negligentes episcopi: quod in tempore vindicte dominus per prophetam ita conqueritur. Pastores multi demolliti sunt populum meum: et pascebant pastores semetipos. Sed potius procurent q̄s constituit dominus sup familiam suā dare illis cibum in tempore suo mensuram tritici: puram scilicet et probatam doctrinam: quatenus veniente domino mereantur audire. Euge serue bone et fidelis quia supra pauca fuisti fidelis supra mlta te constituam intra in gaudium domini tui.

Undecimus abusionis gradus est plebs sine disciplina: que dum discipline exercitationibus non seruit: absq3 rigore discipline domini non euadit. Atq3 idcirco psalmiste vocibus indisciplinate plebi predicatur Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus. Disciplina vero est morum ordinata correctio: et maiorum precedentium regularum obseruatio. De qua disciplina. Paulus apostolus ita loquitur dicens. In disciplina perseuerate tanq̄ filiis vobis offert dominus. Q si extra disciplinam estis cuius participes facti sūt oēs: ergo adulteri et n̄ filii estis. Qui ḡ adulti sine disciplina sunt et celestis regni hereditatem non capiunt. Si filii autem paterne discipline correctionis fuerint: hereditatem queq3 recipere posse non desperāt. De qua etiā disciplina Esaias eidē indisciplinate plebi p̄dicat dicēs. Quiescite agere peruerse. discite benefacere: et eidem psalmista cōsona voce psallit dicens. Declina a malo et fac bonum. Infelix ergo est qui abiicit disciplinam. Agit enim extra milites aliquid: qui deum crucifigentes non sciderunt tunicam: qui ecclesie christi scindit disciplinam. Sicut enim tunica totum corpus preter caput tegit: ita disciplia oīs ecclesie xp̄o q ecclīa et disciplina est: protegitur et ornat. Ipsa. n. tunica textra super fuerat per totum: et eadem et ecclesie discipline domino de celo tribuitur et integratur. De q̄ domin⁹ cū ad patrem ascendit postq̄ resurrexit a mortuis ad apostolos suos loquit dicens. Uos autem sedete hic in ciuitate: quoadusq3 induamini virtute ex alto. Tunica ergo corporis christi: disciplina ecclesie est. Qui autē extra disciplinam est: alienus est a corpore christi. Non scindamus igitur illam: sed sortiamur de illa cuius sit. Non soluamus quicquā de mandatis xp̄i: sed vnusquisq3 in quo vocatus est: in eo permaneat apud dominum.

Duodecimus abusionis gradus est populus sine lege: qui dum dei dicta et legum scita contemnit: per diuersas errorum vias eūdē perditionis laqueum incurrit. De quibus viis sub persona preuaricatoris populi humanum genus ita deplangit. nos autem sicut oues errauimus vnusquisq3 in via sua declinauit. De quibus etiam eadem sapientia loquitur per Salomonē. Multe vie videntur hominis recte: et nouissima eorum deducunt ad mortē. Que vtiq3 multe perditionis vie tūc

incedũtur cũ vna regalis via: lex di: videlicet que neq̃ ad dexteram neq̃ ad sinistram declinat. per negligentiam deseritur. De qua. s. via dominus iesus christus qui est finis legis ad iusticiam omni credenti denũciat. Ego sum via: veritas: et vita: et nemo venit ad patrem nisi per me. Ad quam viã omnes communiter inuitat dicens. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos reficiam. Quia non est personarum acceptio apud deuz. ibi non est iudeus: neq̃ grecus masculus: et femina: seruus et liber: barbarus et scytha: sed omnia ĩ omnibus christus. Omnes ergo vnum sunt in christo iesu. Dum ergo christus finis est legis. qui sine lege sunt. sine christo sunt. Igitur populus sine lege populus sine christo est: abusiue vero in tẽporibus euangelij populum fieri sine christo: quando apostolis in cunctas gentes licentia predicationis data ẽ: quando tonitruuz euangelij per cunctas seculi partes intonuit: quãdo gẽtes nõ sectabant̃ iniusticiaz apprehẽderunt iusticiam. Quando qui longe fuerant facti sunt prope in sanguine christi: qui aliquando non populus: nunc autem populus sanctus in christo: quando est tempus acceptabile: et dies salutis et tempora refrigerij in conspectu altissimi: quãdo vnaqueq̃ gens habet testez resurrectiõis: quãdo protestatur dominus. Ecce enim vobiscum sum omnibus diebus vsq̃ ad consumationem seculi. Non fiamus ergo sine christo in hoc tempore transitorio: ne sine nobis christus eẽ incipiat in futuro.

Finis duodecim graduũ abusionũ. Sancti Augustini.

¶ Ex libro retractationum beati Augustini in librum de beata vita.

Librũ de btã vita non post libros de achademicis: sed int̃ illos: vt scriberẽ cõtigit. Ex occasiõe quippe ortus natalis mei ẽ. et tridui disputatione completus sicut satis ipse indicat. in quo libro constitit inter nos q̃ sit̃ querebamus: non eẽ btãm vitam. nisi ꝑfectam cognitionẽ dei: displicet tamen illic: ꝙ mallio theodoro: ad quẽ librũ ipz scripsi: q̃uis docto et christiano viro: plus tribui: q̃ deberem. Et ꝙ fortunã ẽt illic sepe nominaui: et ꝙ tp̃e vite huius ĩ solo aĩo sapiẽtis dixi habitare vitã beatã: quõlibz se hẽat corpus eius: cũ ꝑfectã cognitionẽ dei: hoc ẽ: q̃ hõi maior eẽ nõ possit. ĩ futura vita speret ap̃ls: q̃ sola btã vita dicẽda ẽ vbi et corpus ĩcorruptibile. atq̃ imortale sp̃ũi suo sine vlla molestia: vel reluctatiõe subdet̃. Sane istũ librũ ĩ nr̃o codice iterruptũ reppi et nõ paꝝ minus habere: et sic a fratribus q̃busdã descriptus ẽ: nec apud aliquẽ adhuc itegrũ iuenerã: ex quo emẽdarẽ: q̃n hec retractaui. hic liber sic icipit. Si ad philosophie portum:

¶ Beati augustini epi. de btã vita liber incipit. ¶ Proemium

Si ad phie portũ: e q̃ iã in btẽ vite regionẽ solũq̃ ꝓcedit̃. vir hũanissime atq̃ magne theodore: rõe ĩstitutus: cursus et volũtas ip̃a ꝑducet̃. Nescio vtrũ temere dixeri. mlto minoris numeri homines: ad eũ ꝑuenturos fuisse: q̃uis nũc q̃z vt videmus: rari admodũ paucíq̃ ꝑueniãt. Cũ eni ĩ hũc mũdũ: siue d̃s siue nã: siue necessitas siue voluntas nr̃a: siue cõiũcta hoꝝ aliq̃: siue sit̃ oĩa. res eni mlt̃ũ obscura ẽ: sz tñ a te iã illustrãda suscepta veluti in q̃ddaz ꝓcellosũ solũ. nos q̃si temẽ passimq̃

de vita beata

proiecerit quotus quisq3 cognosce/
ret quo sibi nitẽdũ eẽt: quaue redeũ/
dum: nisi aliqñ ⁊ inuitos contraq3 ob
nitẽtes aliqua tempestas: que stultis
videt̃ aduersa ĩ optatissimã terrã ne/
sciẽtes: errantesq3 compigeret. Igit̃
boĩum q̃s phĩa potest accipere: tria
quasi nauigãtiũ genera mihi videor
videre. vnu3 est eorũ: quos vbi etas
cõpos rõnis assũpserit: paruo ĩpetu
pulsuq3 remorꝝ de ꝓximo fugiũt: se/
seq3 cõdũt ĩ illa trãqllitate. Vñ cete/
ris ciuibus q̃bus possunt quo admo/
nitis conẽtur ad se lucidissimũ signũ
sui alicui' opis erigere. Alterũ vero
ẽ eoꝝ: superiori q3 ɔtrariũ q fallacissi
ma facie maris decepti. elegerunt in
mediũ ꝑgredi lõgeq3 a sua patria pe
regrinari audẽt: et eius sepe obliui/
scunt̃. Hos si nescio quo ⁊ nimis latẽ
te modo a puppi vẽtus: q̃tem ꝓsperũ
putãt fuerit ꝓsecut': penetrant in al/
tissima miseriarum elati atq3 gaudẽ
tes q̈ eis vsquequaq3 fallacissima se
renitas voluptatum: bonorũq3 blan
ditur. His ꝑfecto q̃d aliud optãdũ ẽ:
q̃3 q̃dã ĩ illis reb' a q̃b' licet hi excipi/
untur ĩ prospera. et si parũ ẽ: seuiens
omnino tempestas: cõtrarieq3 flans
ventus: q eos ad certa ⁊ solida gau/
dia vl' flentes gemẽtesq3 perducat.
Huius generis tamen pleriq3 nõdũ
longius euagati: quibusdam non ita
grauibus molestijs reducuntur. Hi
sũt homines: quos cum vel lachryma
biles tragedie fortunarum suarum:
vel ianes negociorum anxie difficul
tates: quasi nihil aliud habentes q̃d
agant ĩ libros doctorũ sapiẽtissimo
rumq3 boĩum traxerit: in ip̃o quodã
modo euigilãt. Unde illos nulla ma
ris illi' ꝓmissa nimiũ fallo ridẽtis ex/
cludãt. Est aũt gen' inter hec tertiu3

eoꝝ: q vel ĩ ipso adolescentie limine:
vel iã diu multũq3 iactati: ũ q̃dam si
gna respiciunt: et sue dulcissime p̃rie
quãuis in ipsis fluctibus recordan/
tur et aut recto cursu ĩ nullo falsi et
nihil morati eam repetunt: aut ple/
runque vel inter nubila deuiantes:
vel mergentia contuentes sidera. vl'
nõnullis illecebris capti: bone naui/
gationis tẽpora differentes: errãt di
utius: quos item sepe nonnulla ĩ flu/
xis fortunis calamitas: quasi conati
bus eorum aduersa tẽpestas ĩ opta
tissimam vitam getãq3 cõpellit. His
aũt oĩbus qui quocũq3 modo ad bea
te vite regionẽ ferũtur. vnus ĩmanis
simus mons ante ip̃m portum consti
tutus: q etiã magnas ĩgredientib' gi
gnit angustias vehemẽtissime formi
dandus cautissimeq3 vitãdus ẽ. Na3
ita fulget ita mẽtiẽte illa luce vestit̃:
vt nõ solũ peruenientib' nõdũq3 in
gressis incolendum se offerat. et eoꝝ
volũtatib' ꝑ ip̃a beata terra satisfa
cturũ polliceat̃. Sed plerũq3 de ip̃o
portu ad sese hoĩes iuitat. eosq3 non/
nũq̃3 detinet ipsa altitudine delecta
tos: vñ ceteros despicere libeat. Hi
tamen admonẽt sepe venientes: ne
aut occultis subter scopulis decipiã/
tur: aut ad se ascẽdere facile putent:
⁊ quasi ne periculo ĩgrediantur ꝓp̃
illius terre vicinitatẽ: beniuolentissi/
me docẽt. Ita cũ eis inuident vanissi
mam gloriam: locum securitatis ostẽ
dunt. Nam quẽ montem alium vult
intelligi ratio ꝓpiquantibus ad phi/
losophiam: ingressisue metuendum:
nisi superbu3 studium inanissime glo
rie: quod ita nihil intus plenum atq3
solidum habet: vt inflatos sibi super
ambulantes: sub crepante fragili so/
lo demergat ac sorbeat: eisq3 ĩ tene/

bras reuolutis eripiat luculētissimā
domum: quam pene iā viderāt. Que
cū ita sint. accipe mi theodore. Nā
que ad id quod desidero. te vnum in
tueor teque: aptissimum admiror sem
per. accipe inquam et quod illorum
triū genus hominum me tibi dede
rit et quo loco mihi esse videar ⁊ abs
q̄ cuiusmodi auxiliū cert⁹ expectē.
Ego ab usq̄ vndeuigesimo āno eta/
tis mee postquā ī scola rhetoris librū
illū ciceronis q̄ hortensius vocat: ac
cepi tanto amore philosophie succen
sus sum: vt statim ad eam me ferre
meditarer. Sed neque mihi tenebre
defuerunt: quibus cōfunderetur cur
sus meus: et diu fateor. quibus in er
rorē ducerer labentia in oceanum
astra suspexi. Nam et superstitio que
dam puerilis me ab ipsa inquisitiōe
terrebat. Et vbi factus erectior. illā
caliginem dispuli: mihique persuasi:
docentibus potius q̄ iubentibus eē
cedendum. incidi in homines. qui/
bus lux ista que oculis cernitur īter
sūme diuina colenda videretur. Nō
assentiebā: sed putabam eos magnū
aliquid tegere illis inuolucris: quod
essent aliquando aperturi. At vbi
discussos eos euasi: maxime traiecto
isto mari: diū gubernacula mea re/
pugnantia omnibus ventis in medi/
is fluctibus achademici tenuerunt.
Deinde veni in has terras. hic septen
trionē cui me crederem: didici. Ani/
maduerti enim ⁊ sepe ī sacerdotis no
stri ⁊ aliquando in sermonibus tuis:
cum de deo cogitaretur nihil omni/
no corporis esse cogitādum. neq̄ cū
de anima. Nam idem vnū in rebus
proximum deo. Sed ne ī philosophie
gremiū celeriter aduolarem. fateor.
vxoris honorisq̄ illecebra dtinebar:
vt cum hec essem consecutus. tū de
mum me: quod paucis felicissimis li/
cuit. totis velis omnibusq̄ remis in
illum sinum raperem. ibiq̄ conquie/
scerem. Lectis autem plotini paucis
simis libris cuius te esse studiodissi/
mum accepi: collataq̄ cum eis quā/
tum potui: etiā illoꝝ auctoritate. qui
diuina misteria tradiderunt. sic exar
si. vt omnes illas vellem anchoras rū
pere. nisi me nonnullorum hominū
existimatio cōmoueret. Quid ergo
restabat aliud: nisi vt immoranti mi/
hi superfluis: tempestas que putatur
aduersa succurreret: Itaq̄ tantum
me arripuit pectoris dolor: vt illius
professionis onus sustinere nō valēs:
qua mihi velificabam: fortasse ad si/
renas abiicerem omnia: ⁊ optate trā
quillitati vel quassatā nauem fessam
q̄ perducerē. Ergo vides ī qua phi
losophia quasi in portu nauigem. Sꝫ
etiam ipse late patet. eiusq̄ magnitu
do: quāuis iam minus periculosum:
non tamen penitus excludit errorē
Nā cui parti terre. que profecto vna
beata est. me admoueā. eamq̄ conti
gam prorsus ignoro. Quid enim soli
dum tenui. dum adhuc de anima que
stio nutat ⁊ fluctuat. Quare obsecro
te per virtutē tuā: per humanitatē:
per animarum inter se vinculū atq̄
commerciū: vt dexteram porrigas:
hoc autem ē vt me ames ⁊ a me vicis
sim te amari credas carūq̄ haberi.
Qđ si impetrauero: ad ipsam beatā
vitam cui te iam herere presumo: par
uo conatu facillime accedā. Quid
autem agam: quoue modo ad istum
portum necessarios meos congregē
vt cognoscas ⁊ ex eo animum meū
neq̄ enim alia signa inuenio quibus
me ostendam: plenius intelligas dis/

putationum mearum quod mihi vi/
detur religiosius euasisse. atq; tuo ti/
tulo dignius ad te scribēdū putaui: et
ipso tuo nomine dedicandum: aptis/
sime sane. Nam de beata vita quesi
uimus inter nos: nihilq; aliud video:
quod magis dei donum vocandum
sit. Eloquentia tua territus non sum.
Quicquid enim amo. q̄uis non asse/
quar: timere non possum: fortune ve
ro sublimitatem multo minus: apud
te enim vere q̄uis sit magna: secun/
da est. Nam quibus dominatur: eos/
dem ipsos secundos facit. Sed iaz qd
afferam: queso attende. ¶ Incipit
narratio: q̄ ad disputationem parat.

Idibus nouembris: mihi nata
lis dies erat: post tam tenue
prandium: vt ab eo nihil in/
geniorū impediretur: omnes. qui si/
mul: nō mō illo die: sz q̊tidie cōuiuaba
mur in balneas ad sedendum voca/
ui. Nam his temporibus aptus loc⁹
secretus occurrerat. Erant autez. 6.
Non enim vereor eos: singulari be/
nignitati tue notos interim nominib⁹
facere. In primis nostra mater cuius
meriti credo esse. omne qđ viuo. na/
uigius frater meus: trigetius ꝛ liten/
tius ciues ꝛ discipuli mei: Nec larti/
dianum ꝛ rusticum consobrinos me/
os q̄uis nullum vl' grāmaticum pas
si sint: deesse volui: ipsumq; eorum sē
sum cōem ad rem: quam molliebar:
necessarium putaui. ¶ Erat enim no/
biscum etate minimus omnium. sed
cuius ingenium: si amore non fallor:
magnum quoddam pollicetur adeo/
datus filius me⁹. Quib⁹ attentis sic
cepi. ¶ Incipit disputatio đ btā vita

Manifestuz vobis videtur ex
anima ꝛ corpore nos esse cō/
positos? Cum omnes consē
tirent. nauigius se ignorare respōdit.
cui ego: nihil ne omnino scis inq̄: an
inter aliqua: que ignoras etiam hoc
numerandum est? Nō puto me inqt
omnia nescire. potes ne iq̄: nobis di/
cere aliquid eorum: que nosti? possuz
inquit: nisi molestū est: inq̄ profer ali
quid: ꝛ cum dubitaret: scis ne inq̄ sal
tim te viuere? scio inquit. Scis ergo
habere te vitam: si quidez viuere ne/
mo nisi vita potest: ꝛ hoc inquit scio.
Scis etiam corpus te habere? assen/
tiebatur: ğ iaz scis te constare ex cor
pore ꝛ vita: scio interim. sed vtrum
hec sola sint: incertus sum. Ergo duo
ista inq̄: esse non dubitas corpus et
animam. sed incertus es vtrū sit aliđ
qđ ad complenduz ac perficiendum
hominem valet. Ita inquit. hoc qua/
le sit: alias si possumus: queremus i/
q̄. nūc illud iam ex oībus quero: cuz
fateamur cuncti: neq; sine corpore:
neq; sine aīa: eē posse hoīem cibos p/
pter quid horum appetam⁹? Propt
corpus iquit licēti⁹. Ceteri aūt cōcta/
bantur varioq; ſmone: inter se age/
bant quō possit ppter corp⁹ cib⁹ ne/
cessarius videri cum appeteret ppt
vitam ꝛ vita non nisi ad animam pti/
neret? Tū ego videtur inq̄ vobis ad
eā partem cibum ptinere: quam cibo
crescere robustioreq; fieri videmus?
Assentiebant̄ pter trigetiuz. Ait eni.
cur ego non p edacitate mea creui?
Modū inq̄ suum a natura constitu
tum hnt omnia corpora: vltra quā mē
suram progredi nequeant: tñ ea men
sura minora essent si eis alimenta de/
fuissent: quod ꝛ in pecorib⁹ facilius
animaduertimus ꝛ nemo dubitat: ci/
bis subtractis: oīum animātiū corpo
ra macrescere. Macrescere inquit li
centius non decrescere. Satis ē mi/
hi inq̄: ad id quod volo: ꝛ enim que/
stio est. Utrum ad corpus cibus perti

neat:pertinet autem:cũ eo subducto ad maciẽ deducit̃.omnes ita esse cen suerunt.Quid ergo aĩa inq̃ nulla ne habet alimẽta ꝓpria:an enim esca sci entia vobis videtur: plane inqt mat̃ nulla re alia credo ali aĩam q̃ͣ intel lectu rerum atq̃ scientia. de qua re cum trigetius dubiuz se ostenderet. hodie inquit illa:tuipse nõne docuisti vnde aut vbi aĩa pascatur, nam post aliquãtã prãdij partem te dixisti non aduertisse:quo vasculo vteremur:q̃ alia nescio:q̃ cogitasses nec tñ ab ipa ciboꝝ parte abstinueras manus:atq̃ morsus: vbi igit̃ erat aĩus tuus:quo tempore illud te vescente:nõ attende bat.inde mihi crede:ꝛ talibus epulis animus pascitur:idest curis:ꝛ cogita tionibus suis:si super eas aliquid pci pere possit. De qua re cum dubitant̃ streperent nõne inq̃ conceditis homi num doctissimoꝝ multo esse animos q̃ͣ imperitorum:q̃si in suo genere ple niores atq̃ maiores:' Manifestũ eẽ dixerunt. Recte igitur dicimus eo/ ruz animos:qui nullis disciplinis eru diti sunt:nihilq̃ bonarum artiũ hau/ serunt:ieiunos:ꝛ quasi famelicos eẽ: plenos inquit:trigetius ꝛ illoꝛuz ani mos esse arbitroꝛ:sed vitijs atq̃ neq/ tia:ista ipsa est inq̃ crede mihi quedã sterilitas ꝛ quasi fames animorum. Nam quemadmodũ corpus detra/ cto cibo plerunq̃ morbis:: atq̃ sca/ bie replet̃: que in eo vitia indicãt fa/ mem ita ꝛ illoꝛuz animi pleni sũt mor/ bis quibꝰ sua ieiunia confitentur.ꝛ.n. ipsam nequitiam matrem oĩum vitio rum:ex eo q̃ nequicq̃ sit:idest ex eo: q̃ nihil sit: veteres dictaz eẽ volue/ runt. Cui vitio que cõtraria virtus est frugalitas nominat̃: vt igitur hec a fruge.i.a fructu.propt̃ quãdã aĩoꝝ fecunditatẽ.ita illa ab sterilitate hoc ẽ:a nihilo nequitia nominata ẽ: nihil ẽ.n. oẽ qd̃ fluit:qd̃ soluit̃:qd̃ liquescit q̃si semꝑ perit. Ideo tales hoĩes etiaz perditos dicimꝰ. Est aũt aliqd si ma/ net:si constat:si semꝑ tale: vt est ṽtus cuiꝰ magna pars ẽ atq̃ pulcherrima: q̃ tẽpantia ꝛ frugalitas dr̃. Sꝫ si hoc obscuꝝ est:q̃ vt id iã vos videre pos/ sitis:certe illud conceditis:q2 si animi iperitoꝛum etiaz ipsi pleni sunt: vt coꝛ porum ita aĩoꝛum. Duo alimentoꝛuz genera inueniunt̃. vnuz salubꝛe:atq̃ vtile:alteꝝ moꝛbidũ atq̃ pestiferuz. q̃ cũ ita sint:arbitroꝛ die natali meo. qm̃ duo q̃dã eẽ i hoĩe ꝯuenit:int̃ nos idest coꝛpꝰ atq̃ aĩam nõ me prãdium paulo latius coꝛpoꝛibus nr̃is solũ:sed ꝛ animis:etiã exhibere debere. Qd̃ aũt hoc sit prandium: si esuritis ꝓfe/ rã:nã si vos iuictos ꝛ fastidiẽtes ale/ re conaboꝛ frustra opã ꝯsumã:magis q̃ vota faciẽda sc̃: vt tales epulas po tius q̃ͣ illas coꝛpoꝛis desideretis: qd̃ eueniet si sani animi vr̃i fuerit. Egri enim sicut i moꝛbis ipiꝰ coꝛpoꝛis vi/ demus. Cibos suos recusant ꝛ respu/ unt. Oẽs se vultu ꝛ cõsẽtiente voce q̃cq̃d p̃parassẽ:iã sumẽ ac voꝛare vel/ le dixerũt. Ad q̃ ego rursus exoꝛdiẽs beatos eẽ nos volumꝰ inq̃: vix hoc effuderã occurrerũt vna voce cõsen/ tientes. videt̃ne vobis inq̃:btũs eẽ q qd̃ vult.non hꝫ:' negauerũt. Quid oĩs:q qd̃ vult hꝫ btũs ẽ. Tũ mater si bona iqt velit ꝛ hẽat btũs ẽ.si ãt ma/ la velit:q̃uis hẽat miser ẽ. Cui ego arridẽs:atq̃ gestiẽs ipaz inq̃ ꝓrsus mater arcẽ phie tenuisti.nã tibi ꝓcul dubio ṽba defuerũt: vt ñ sic̃ tullius ter modo panderes:cuius de hac sẽ tentia verba istasunt.nam in hoꝛten/ sio: quem de laude ac defensione

philosophie librum fecit. Ecce autez
ait. Non philosophi quidē: sz prōpti
tamen ad disputandū. Omnes aiunt
esse beatos qui viuant: vt ipsi velint
Falsū id qdē. velle eni qd nō deceat
id ē ipz miserrimū. nec tā miserū ē n̄
adipisci, qd velis q̄ adipisci velle qd n̄
oporteat. Plus enim mali prauitas
volūtatis affert: q̄ fortuna cuiq̄ bo
ni. In quibus verbis illa sic exclama
bat: vt obliti penitus sexus eius ma/
gnuz aliquez viruz considere nobis/
cuz crederemus. me interim intelli/
gente ex quo illa: et q̄ diuino fonte
manarent. Et licentius. Sed dicen/
duz inquit tibi ē: vt beatus sit quisqz
quid velle debeat: ꝛ quarū reruz euz
oporteat habere desideriuz. Inuita
me inq̄ natali tuo quando dignabe/
ris: quicqd apposueris libenter sumā
qua conditiōe hodie apud me vt epu
leris peto: nec flagites quod fortasse
non est paratuz. Quē cum modeste
ac verecūde cōmonitiōis sue penite/
ret. Ergo illud inq̄ cōuenit iter nos.
neqz quēq̄ beatuz esse posse: qui qd
vult non habet: neqz omnem qui qd
vult habz beatū eē. Dederūt. Quid
illud inq̄ conceditis omnez qui bea/
tus non sit miseruz eē? Non dubita
uerunt. Omnis igitur inq̄ qui quod
vult nō habet: miser ē. Placuit oib⁹.
Quid ergo sibi homo comparare de
bet vt beatus sit inq̄? Forte eniz eti/
am hoc isti nostro conuiuio submini
strabitur: ne licentij auiditas negliga
tur. nā: vt opinor: ei comparāduz est:
qd cum vult habet. Manifestuz est:
dixerūt. Id ergo inq̄ semper manēs
nec ex fortuna pēdulū: nec vllis sub/
iectuz casibus eē debet. Nā qcquid
mortale ꝛ caducum non potest a no
bis: quando volumus: ꝛ q̄diu volu
mus haberi. Assentiebantur omnes
Sed trigetius inquit: sunt multi for
tunati: qui easipsas res fragiles: casi
busqz subiectas: tamen iocundis pro
hac vita cumulate largeqz possideāt
nec qcq̄ illoruz eis quod volunt de
sit: Cui ego. Qui timet inq̄: videt̃
ne tibi btūs eē? Non videt̃ iquit. Er
go quod amat quisqz si amittere pōt.
potestne non timere? non potest inqt
Amitti autem possūt illa fortuita. nō
igitur hoc qui amat et possidet: pōt
vllo modo beatus eē. nihil repugna
uit. Hoc loco autez mater etiam si se
curus sit: inquit: ea se omnia non esse
amissurum: tamen talibus satiari nō
poterit. ergo et eo miser quo semper
est indigēs. Cui ego. Quid si inq̄ his
omnibus abūdans rebus atqz circū/
fluens: capiendi modum sibi statuat:
eisqz contentus: decenter iocundeqz
perfruatur. nonne tibi videtur bea/
tus? Nonne ergo inquit illis rebus
sed animi sui moderatiōe beatus ē?
Optime inq̄: nec huic iterrogationi
aliud. nec abs te aliud debuit respon
deri. Ergo nullo modo dubitamus
siqs beatus eē statuit: id eum sibi cō
parare debere quod semper manet
nec vlla seuiente fortuna eripi potest
Hoc inquit trigetius iam dudum cō
sensimus. Deus inq̄ nobis etern⁹ et
semper manēs videtur? hoc qdē inqt
licentius. Ita certum est vt interro/
gatione non egeret: ceteriqz oēs pia
deuotione cōcinnuerunt. Deum igit̃
inq̄ qui habet beatus est. Quod cuz
gaudētes libentissime accepissent. ni
hil ergo inq̄ nobis iam querendum
arbitror eē: nisi quis hominum habe/
at deum. Beatus eni profecto is erit

de quo quero quid vobis videatur.
Hic licētius deuz habet qui bene vi
uit. Trigetius deū habet inqt qui fa
cit q̄ deus vult fieri. i cuius sentētiaz
lartidianus concessit. Puer autez il/
le minimus omnium. is habet deum
ait qui spiritum immundum non ha/
bet. Mater vero omnia: sed hoc ma
xime approbauit. Nauigius tacebat
Quem cū interrogassem quid senti/
ret: illud vltimum sibi placere respō/
dit. Nec rusticum percontari visuz ē.
nec legēdū que nam esset de re tāta
ei⁹ sententia: qui mihi videbatur non
deliberatione magis q̄ꝫ pudore ipe/
ditus silere: trigetio consensit. Tum
ego teneo inq̄ꝫ omnium placita de re
magna sane: ꝛ vltra quā nec q̄ri qdē
oportet: nec inueniri potest: si mō eaz
vti cepimus serenissime ac sincerissi
me inuestigemus. Quod hodie quia
longuz est: ꝛ habēt in epulis suis ꝛ ai
quandam luxuriaz: si vltra modum ī
eas ꝛ voraciter irruant. Ita eniz ma/
le quodāmodo degerunt. vnde vali/
tudini mentium non minus q̄ꝫ ab illa
ipsa fame metuenduz est. melius nos
hec questio. cras esuriētes si videtur
accipiet. illud modo libēter ligurria/
ris volo: quod subito mihi ministrato
ri nostro in mentē suggestū ē. inferen
duz: et est: ni fallor: qualia solent vlti/
ma apponi: q̄si scholastico melle con
fectum atq̄ꝫ conditū. Quo audito se
se omnes quasi in allatū ferculuz te/
tenderunt: coagitaruntq̄ꝫ vt dicere
properarem quid naz eēt. Quid inq̄ꝫ
putatis: nisi cum achademicis totum
quod susceperamus cōfectum eē ne/
gocium? Quo accepto nomine tres
illi quibus res nota erat: sese erexe/
rūt alacrius: et velut porrectis: vt fit:
īmanibus inferentem ministrum ad/
iuuerunt quibus potuerunt verbis:
nihil se iocundi⁹ audituros eē mōstrā
tes. Tum ego ita rem posui. Si ma
nifestum est inq̄ꝫ beatuz non esse: qui
quod vult non habet: quod paulo an
te ratio demonstrauit. Nemo autem
querit quod īuenire non vult: et que/
runt illi semper veritatem. Volūt er
go īuenire: volunt igitur habere īuē/
tionem veritatis at non īueniūt. Se
quitur eos non habere: quod volunt.
Et ex eo sequit̄ etiam beatos nō eē:
at nemo sapiens nisi beatus. Sapiēs
igitur achademicus non est: hic repē
te illi: quasi totuz sapientes exclama
uerunt. Sed licenti⁹ attentius et cau
tius aduertens timuit assensionē: at/
q̄ꝫ subiecit. Rapui quidem vobiscuz
siqdē exclamaui illa cōclusiōe ꝯmot⁹
sꝫ nihil hinc admittam in viscera: et
partem meā seruabo alipio. Nā aut
simul eam mecum lambet: aut admo
nebit: cur nō oporteat attigere. Dul
cia inq̄ꝫ magis metuere nauigius de
beret splene vitioso. Hic ille arridēs
plane inquit me talia sanabūt. Nam
nescio quomodo contortuz hoc ꝛ ac/
culeatuz: quod posuisti: vt ait ille de
mellesmetio. Acriter dulce est: nihil
q̄ꝫ inflat viscera. quare totum etiam
palato aliq̄ꝫtū remorsum. tamen vt
possum libentissime in medulas. trai
cio. Non eni video quō redargui pos
sit ista cōclusio. Prorsus nullo modo
pōt īquit trigetius: quare gaudeo iā
diu. cum illis me inimicitias suscepis/
se. Naz nescio q̄ impellente natura:
vel vt verius dicam deo etiam nesci
ens quomodo refellendi essēt. tamē
animis aduersabar. Hic licentius
ergo inquit illos nondum desero. Er

go ait trigetius. diſſentis a nobis?
Nūquidnaz ille inquit vos ab alipio
diſſentitis? Cui ego. non dubito inq̄
quin ſi adeſſet alipius: huic ratiuncu
le cederet. Non enim tam abſurde
ſentire poterat: vt aut beatus illi vi
deretur: qui tātuz bonū animi quod
ardentiſſime vellet habere non habe
ret. aut illos nolle īuenire veritatem
aut eum qui beatus non ſit eſſe ſapiē
tem. Nam his tribus quaſi melle far
re atqz nucleis illō quod metuis gu
ſtare confectū ē: Ille ne huic taz par
ue puerozuz illecebre cederet inq̄t
achademicozum tanta vbertate de/
ſerta: qua innundante. hoc neſcio q̄d
breue aut obruetur aut pertrahetur
Quaſi vo inq̄ longum aliquid nos
queramus. preſertim aduerſus alipi/
um. Nam nō mediocriter parua iſta
eſſe fortia ꝛ viua ſatis ſibi ip̄e de ſuo
corpore argumētatur. Tu autez qui
elegiſti de abſentis auctoritate pen/
dere: q̄d horum nō probas vtrum be/
atuz nō eſſe qui quod vult nō habet:
an illos negas velle habere īuentam
veritatez: quā vehementer ingrunt?
An videt̄ tibi quiſq̄ ſapiēs nō beat⁹?
Prorſus beat⁹ ē inq̄t: qui quod vult
non habet: quaſi ſtomachanter arri/
dens. Quod cū iuberez vt ſcriberet̄:
non dixi inq̄t exclamās. Quod item
cuz annuerem ſcribi: dixi inquit atqz
ego ſemel p̄ceperaz: vt nullū verbuz
preter litteras fūderet. Ita adoleſcē
tem inter verecūdiā atqz conſtātiam
exagitatū tenebaz. Sed cuz his ver
bis euz iocātes: quaſi ad veſcendam
particulam ſuam p̄uocamus. Aiad/
uerti ceteros rei toti⁹ ignaros: et ſci/
re cupiētes q̄d inter nos ſolos: taz io/
cunde ageretur ſine riſu nos intueri:
q̄ mihi prorſus ſimiles viſi ſunt: quod
plerunqz ſolet his q̄ cū epulant̄ inter
auidiſſimos rapaciſſimoſqz cōuiuas
a rapiēdo vel grauitate ſeſe abſtinēt
vel pudore terrētur. Et q2 ego īuita/
ueraz: ꝛ magni cuiuſdā hominis p̄ſo/
nam: atqz vt totuz explicē: veri homi
nis etiam ī illis epulis īuitatorē: aliaſ
perſonā gerebaz. Suſtinere non po/
tui. Cōmouit me illa inequalitas mē
ſe noſtre: ꝛ diſcrepantia. Arriſi matri
Atqz illa liberrime q̄ō minus habe/
bāt: quaſi de ſuo cellario promēdum
imperās. Iā dic nobis inquit qui ſint
iſti achademici: ꝛ q̄d ſibi velint. Cui
breuiter cū expoſuiſſez: aperteqz ita
vt nemo illoruz ignarus abſcederet.
Iſti hoīes inq̄ caducarij ſūt: quo no/
mine vulgo apud nos vocant̄: quos
comitialis morbus ſubuertit ꝛ ſimul
ſurrexit vt abiret. Incipit
ſecunde diei diſputatio.
POſtridie aūt cuz itē poſt prā
dium. ſed aliq̄nto q̄ pridie ſe/
rius ijdē: ibidēqz conſediſſem⁹. Tar/
de inq̄ veniſtis ad conuiuium: quod
vobis n̄ cruditate accidiſſe arbitror
ſed paucitatis ferculoruz ſecuritate:
quod tā mature aggrediēdum viſum
ē: q̄ō nō cito vos peruſuros putatis.
Non multum enim reliquiarum cre
dendum erat remanſiſſe: vbi die ip̄o
atqz ſolēnitate exiguum reptū erat.
Fortaſſe recte. Sed quid vobis pre/
paratū ſit. ego quoqz vobiſcū neſcio.
Alius eſt enim qui omnibus cū oēs:
tuz maxime tales epulas prebere nō
ceſſat. Sed nos ab edendo: vel imbe
cillitate: vel ſaturitate: vel negocio
plerūqz ceſſamus: quem manentem
in hominibus beatos eos facere: iter
nos heri niſi fallor: pie conſtanterqz
conuenerat. Nā cuz ratio demōſtra
ret euz beatum eſſe: qui deum habe/
ret: nec huic quiſq̄ veſtrum ſentētie
reſtitiſſet. Queſitum eſt qui nam vo

bis videretur deum habere. De qua re:si bene memini:tres sententie dicte sunt. Nam partim placuit deum ha/bere illum qui ea faceret que deus vellet. Quidā autem dixerant q̄ is deum haberet:qui bene viueret. Reliquis vero ī eis deus eē visus est: in quibus immūdus:qui appellat̄ spūs non est. Sz fortasse omnes diuersis verbis vnum idemqz sensistis. Nam si duo prima consideremus:⁊ omnis qui bene viuit ea facit que vult de⁹:⁊ qui ea facit que vult deus bene viuit Nec quicq̄ est aliud bene viuere:q̄ ea facere que deo placeant:nisi quid vobis aliud videtur. Assentiebātur. Tertiū vo illō paulo diligēti⁹ cōsiderādū ē: ppt̄ea q̄ ritu castissimoꝝ sa/croꝝ:spūs imūd⁹ q̄tū itelligo: duo/b⁹modis appellari solet: vl̄ ille q̄ ex/trisec⁹ aīaz iuadit:sensusqz ɔturbat: ⁊ quēdā hoīb⁹ ifert furorē:cui exclu/dēdo q̄ psūt manū iponere vl̄ exorcizare dnr̄: h̄ est p̄ diuina eū adiurādo expel lere. Aliter aūt dr̄ spirit⁹ imūdus Ōis oīno aīa imōda qō nihil ē aliud q̄ vitijs et erroꝝib⁹ inquinata. Itaqz abs te q̄ro:tu puer:q̄ fortasse aliq̄to sereniore ac purgatiore spiritu. Istā sententiam protulisti qui tibi videat̄ immundum spiritum non habere. Ille ne qui demonem nō habet:quo vesani homines fieri solent:an ille q̄ animam suam iam a vitijs omnibus peccatisqz mūdauit:? Is mihi videt̄ inqt immūdum spiritum non habere: qui caste viuit. Sed castū inq̄ quē vocas eū ne q̄ nihil peccat:an eū tantū q̄ ab illicito cōcubitu sese abstinēs:ceteris pccis n̄ ɔsinit inqnari. Ille ē ve cast⁹. q̄ deū attendit:et ad ipz solū se tenet q̄ vba pueri sic̄ dicta erāt cū cōscribi mihi placuisset hec vltima. Is ergo inq̄ necesse est bene viuat:et q̄ bene viuit necessario talis est:nisi quid ti/bi aliud videt̄. Consensit cum ceteris. Ergo vna est. Hic inq̄ dicta sententia Sed illud a vobis paululum quero: velit ne deus: vt homo deuz querat Dederunt. Item quero nūquidnam possum⁹ dicere. Illum qui deuz que/rit male viuere. Nullo modo dixe/rūt. Etiā hoc tertiū respondete. Spi/ritus immundus potest ne deū que/rere. Negabant aliq̄ttum dubitāte nauigio qui postea ceteroruz vocib⁹ ccessit. Si igitur inq̄ q̄ deū q̄rit id facit quod deus vult et bene viuit. ⁊ spiritum immūdū non habet. qui autez deū q̄rit nōdū habet deū. Nō igitur q̄sq̄s aut bn̄ viuit:aut qō vult ds facit aut spūz imūdū n̄ habet: ɔtinuo deū habere dicēdus ē. Hic cū se ceti concessiōib⁹ suis deceptos riderēt. Po/stulauit mat̄:cū diu stupida fuissz: vt ei hoc ipz qō cōclusiōis necessitate i/torte dixerā explicādo relaxarē atqz soluerē:qō cū factū eēt. Sz nemo in/quit pōt puenire ad deū:nisi deū q̄si/erit. Optime inq̄. Tū q̄ adhuc q̄rit nōdū ad eū puenit ⁊ iā bn̄ viuit. Non igit̄ q̄sq̄s bn̄ viuit deū habet. Mihi i/q̄t videt̄ deū oēs habere:sz eū q̄ bn̄ viuūt:hn̄t ppitiuz: q̄ male :ifestū. Male igit̄ inq̄ hesterno die ɔcessim⁹ eum btūz eē q̄ deū hēt. Si q̄dē oīs hō deū hēt:n̄ tn̄ oīs hō btūs ē. Adde ḡ inqt ppitiū. Salti inq̄ h̄ iter nos ɔstat satis eū btūz eē q̄ hēt ppitiū deū. Uellē i/q̄t nauigi⁹ ɔsentire. Sz illū vereoꝝ q̄ adhuc q̄rit p̄serti ne ɔcludas btūz eē achademicū q̄ hesterno smōe vulgari q̄dē ⁊ male latino:sz aptissimo sane vt mihi videt̄ vbo:caducari⁹ noīat⁹ ē. Nō.n.possū dicere hoī deū q̄rēti ad/uersū deū eē:qō si dici nefas ē. ppiti⁹ erit ⁊ q̄ ppitiū deū hēt btūs ē. Beat⁹ ḡ erit ille q̄ q̄rit. Ōis aūt q̄rēs nō/

dum habet quod vult. Erit igitur beatus hõ: q qd vult nõ hẽt: qd heri nob oib⁹ videbat absurdũ. vñ credebam⁹ academicoꝝ tenebras eẽ discussas. Quare iã de nobis licentius triũphabit: mihique illa dulciaque contra valitudinem meam temere accepi has de me penas exigere: quasi prudens medicus admonebit. hic cũ etiam mater arrisisset. Ego iquit trigetius non concedo continuo deum aduersari cui non sit propitius: sed esse aliquid mediuz puto. Cui ego istuz tamen hominẽ inquã mediuz cui nec deus propitius est nec infestus: deuz quoquomodo habere concedis: hic cum ille cunctaretur. Aliud est iquit mater deum habere. aliud non esse sine deo. Quid ergo inquã melius vtrum habere deum: an non esse sine deo: Quantum inquit possum intelligere. ista ẽ sẽtẽtia mea: Qui bene viuit habet deum. sed propitium qui male: habet deuz. sed aduersuz. Qui autẽ adhuc querit nondumque inuenit. neque propitium neque aduersum. sed nõ est sine deo. Hec ne iquã vestra etiaz sententia est: Hanc esse dixerunt. Dicite mihi queso inqꝫ. nõ vobis videtur esse homini deus ꝓpitius. cui fauet: esse confessi sunt. Non ergo inqꝫ fauet deus querenti sese homini: Responderunt fauere. Habet igitur inqꝫ: qui deum querit deum propitium: ⁊ omnis: qui habet deum propitiuz. beatus est. Beatus est ergo: ⁊ ille qui querit. Qui autez querit. nondum habet qd vult. Erit igitur beatus: qui quod vult non habet: prorsus inquit mater. Non mihi videtur beatus esse. qui quod vult nõ habet. Ergo inqꝫ. non omnis qui habet deum propitium beatus est. Si hoc cogit rõ igt ñ possũ negare. Ista igitur: inqꝫ distributio erit vt omnis qui iam deum inuenit: et propitium deũ habeat: ⁊ btũs sit. oĩs ãt q deũ qrit ꝓpitiũ deũ hẽat. sꝫ nõdũ sit beat⁹ Iam vero quisquis vitijs atqꝫ peccatis a deo se alienat non modo beat⁹ non sit. sed ne deo quidem viuit ꝓpitio. Quod cum placuisset omnib⁹ bene habꝫ inqꝫ: sed adhuc illud vereor ne vos moueat: quod iam superius concesseramus: miserum esse qsquis beatus non esset: cui consequẽs erit esse miserum hominez. qui propitium tenet deum: quem adhuc deuz querentem nondum dixim⁹ esse beatuz. An vero quod ait Tullius multorum in terris prediorum dominos diuites appellamus. omnium virtutum possessores pauperes nominabimus: Sed illud videte, vtrum quomodo verum est: ꝙ omnis egens miser sit. Ita sit verum. ꝙ omnis miser egeat. Ita erit veꝝ nihil aliud esse miseriam qꝫ egestatem: quod me nunc cũ dicẽtur laudare sensistis. Hoc autem hodie longum est: vt queramus: quare peto: ne fastidio nobis sit ad istam mensam cras etiam cõuenire. Quod cum omnes se libẽtissime habere dixissent. surreximus.

Incipit disputatio ẽtie diei.

Tertius autem dies disputationis nostre matutinas nubes: que nos cogebant in balneas dissparauit: tẽpusqꝫ ꝓmeridianũ candidissimũ reddit: placuit ḡ i pratuli ꝓpiqua descendere atqꝫ omnibus nobis vbi commodum visum est considentib⁹ reliqu⁹ ita sermo paratus ẽ. Oia pene inqꝫ. que interroganti mi

hi concedi a nobis volui: habeo ac te-
neo. quare hodierno die quo possi-
mus tādem hoc nostrū conuiuiū aliq̄
interuallo dierū distinguere: aut nihil
aut non multū erit: vt opinor: qd̄ mi-
hi vos respondere necesse sit. Dictuȝ
enim erat a matre: nihil aliud eē mise
riam q̄ȝ egestatē. conuenitq; inter nos
qui egeant miseros eē. Sed vtrum
oēs etiam miseri egeant: nonnulla q̄-
stio ē: quam hesterno die nō potuim⁹
explicare. Hoc aūt ita se habere: si ra
tio demōstrauerit. perfectissime inuē-
tum est: q sit beatus. erit eni ille q nō
eget. Ois enim non miser beatus ē.
Beatus ē ergo qui egestate caret: si
quam dicimus egestatē: eandem mi-
seriam eē cōstiterit. Quid. n. ait. Tri
geti⁹ nō potest ex eo iā confici: oēȝ n̄
egentem beatum eē: quo manifestuȝ
est: omnem q egeat eē miseruȝ. Naȝ
concessisse nos memini nihil eē medi
um inter miserum ꝛ beatuȝ. aliqd ne
inq̄t inter mortuum ꝛ viuuȝ tibi medi
um videtur eē? Nonne omnis homo
aut viuus aut mortuus est? Fateor
inq̄t: neq; hic eē aliqd mediū: sed cur
sum istuc. Quia inq̄ etiā istud te fate
ri credo: omnē qui ante annū sepult⁹
ē: eē mortuuȝ nō negabat. Quid ois
qui ante annum sepultus nō ē: viuit?
Nō ait. Sequit ergo inq̄: non sequi-
tur vt si omnis qui eget miser est. ois
q nō eget sit beatus. Quāuis inter mi
serū et beatuȝ vt inter viuum ꝛ mor-
tuum mediū nihil inueniri queat. Qd̄
cum aliqui eorum paulo tardi⁹ intel
lexissent me id quib⁹ potui verbis ad
eorum sensum accommodatis aperi-
ente. Ergo inq̄ miserum eē omnem
qui egeat dubitat nemo: nec nos ter-
rent quedam sapientium corpori ne-
cessaria. Nō enim eis eget ipse aius: i
quo posita est vita beata. Ipe eni pfe
ctus ē. nullus autē perfectus aliquo
eget: ꝛ qd̄ videtur corpori necessariū
sumet: si affuerit. si nō affuerit. nō eū
istaruȝ rerū frangit inopia. Omnis
nāq; sapiens fortis est. nullus autem
fortis aliquid metuit. Non igit metu
it sapiens: aut mortem corporis aut
dolores: qbus pellendis vel vitandis
vel differendis: sūt necessaria illa: q̄ꝛ
ci potest contingere inopia. Sed ta-
men non desinit eis bene vti si ipa nō
desūt. Verissima ē enim illa sentētia.
nam tu qd̄ vitare possis stultū admit-
tere est. Vitabit ergo morteȝ ac dolo
reȝ q̄tū potest ꝛ q̄tū decet. ne si mi
nime vitauerit: non ex eo miser sit: qꝛ
hec accidūt: sed qꝛ vitare cū posset no
luit: qd̄ manifestū stultitie signum ē.
Erit ista ergo non vitans: non earuȝ
rerū perpessione: sed stulticia miser.
Si autē non valuerit vitare: cum id
sedulo ac decenter egerit. non eū ista
irruentia miserum facient. Etenim: ꝛ
illa eiusdeȝ comici sentētia non min⁹
vera est. quoniam non potest id fieri
quod vis. id velis quod possis. Quo-
modo erit miser. cui nihil accidit pter
voluntatem: quia quod sibi videt
non posse puenire: non potest velle.
Habet enim rerum certissimarū vo-
lūtatē: idest vt quicqd agit non agat:
nisi ex virtutis quodam prescripto: ꝛ
diuina lege sapie: que nullo ab eo pa-
cto eripi possūt. Jam nūc videte vtꝝ
etiam omnis qui miser est egeat. Nā
huic sentētie cōcedende difficultateȝ
illa res facit qd̄ multū magna fortu
narum rerum copia constituti: quib⁹
ita facilia sunt omnia: vt ad eoruȝ nu
tum presto sit: qcquid cupiditas po-

scit. Difficilis qdem ista vita est. Sed fingamus aliquem: tamen qualē tullius fuisse dicit Oratã. Quis enim facile dicat oratã egestate laborasse. hoiem ditissimũ. amenissimũ. delitiosissimũ: cui neqꝫ ad voluptatem qcꝗ̃ defuit. neqꝫ ad gratiam: neqꝫ ad bonam integramqꝫ valitudinē? Nam et prediis questuosissimis ꝛ amicis iocundissimis: quantũ libuit abundauit: ꝛ illis omnibus aptissime ad salutem corporis vsus ē: eiusqꝫ vt breuiter totũ explicem omne institutum voluntatemqꝫ omnē successio prospera cõsecuta ē. Sed fortasse inqet aliquis vestrũ. Plus illũ q̃ habebat habere voluisse. Hoc ignoramus: sed quod satis ē questioni faciamus eũ nõ desiderasse ampliꝰ q̃ tenebat. Videtne vobis eguisse? etiã si concedã inquit licentius nihil eum plus desiderasse quod in homine non sapiente nescio quomodo accipiã. Metuebat tamē Erat enim vt dicitur ingenii nõ mali. ne illo oĩa sibi vel vno aduerso ĩpetu raperentur. Nõ enim magnũ erat ĩtelligere talia cũcta q̃tacũqꝫ essēt eē sub casibus constituta. Tum ego arridēs. vides inqt licenti fortunatissimũ istum hominē a beata vita ĩgenii bonitate ĩpeditũ: quo eniꝫ erat acutior eo videbat illa omnia se posse amittere: q̃ metu frãgebat: illõqꝫ vulgare satis asserebat ĩ fidē. hominem malo suo eē cordatũ. Hic cũ ꝛ ille et ceteri arrisissent. illud tamē inq̃ diligentius attendamus: qa et si timuit iste non eguit. vnde questio ē. Egere est enim in non habendo: non in timore amittẽdi que habeas. Erat autem iste miser qꝛ metuebat: q̃uis nõ egeret. Non igitur oĩs qui miser ē eget. Quod cum approbauisset cũ ceteris etiã ipsa cuius sententiaꝫ defendebã aliq̃tũ tamen addubitãs. Nescio inquit tamen et nõdum plene ĩtelligo quomodo ab egestate possit miseria: aut egestas a miseria separari. Nam ꝛ iste qui diues ꝛ locuples erat: ꝛ nihil vt dicitis amplius desiderabat. tñ qꝛ metuebat ne amitteret egebat sapientia. Ergo ne hũc egẽtem diceremus: si egeret argẽto ꝛ pecunia: cum egeret sapiẽtia: nõ dicemus? Ubi cũ omnes mirãdo exclamassent: meipo etiam non mediocriter alacri atqꝫ leto: qđ ab ea potissimũ dictum esset: qđ pro magno de philosophorum libris: atqꝫ vltimũ proferre parauerã. Videtis ne inq̃ aliud eē: multas variasqꝫ doctrinas: aliud animuꝫ attentissimum in deum? Nam vnde ista q̃ miramur: nisi inde ꝓcedũt? Hic licentius letus exclamans prorsus inquit. Nihil verius nihil diuinius dici potuit. nã ꝛ maior ꝛ miserabilior egestas nulla est q̃ egere sapientia: ꝛ qui sapientia nõ eget: nulla re oĩno egere potest. Est ergo animi egestas inq̃ nihil aliud q̃ stultitia. Hec est enim cõtraria sapientie: ꝛ ita contraria vt mors vite: vt beata vita misere: hoc est sine aliquo medio. Nã vt omnis non beatus homo miser est: oĩsqꝫ homo non mortuus viuit. sic omnem nõ stultum manifestũ est eē sapiẽtē. Ex quo ꝛ illud iam licet dicere: non ex eo tñ sergiũ oratã fuisse miseruꝫ: qui timebat ne fortune illa munera amitteret: ſꝫ quia stultus erat: quo fit vt miserior eēt. si tam pẽdulis nutantibusqꝫ his: que bona putabat: nihil omnino me-

tuisset. Est etiã eni3 non fortitudinis
excubus: sed mẽtis sopore securior:
et altiore stulticia demersus miser.
At si omnis qui caret sapiẽtia magnã
patitur egestatem. omnisq3 compos
sapientie nihilo indiget. sequitur vt
stulticia sit egestas: vt autem omnis
stultus miser: ita omnis miser stultus
est. Ergo vt omnis egestas miseria:
ita omnis miseria egestas eẽ conuin
citur. Quam conclusionem trigeti⁹
cũ se parũ itellexisse diceret. Quid
inq̃ iter nos rõne cõuẽit? Cũ egẽ ingt
q 7 sapiẽtiã ñ hẽat. Quid ẽ ĝ inq̃ ege
re. Sapiẽtiã iquit ñ habere. Quid est
inq̃ sapiẽtiã nõ habere? hic cũ tace
ret. Nõne hẽ inq̃ habere stulticiã?
Hoc ingt. Nihil est ergo aliud inq̃
habere egestatem q̃ habere stulticiã
Ex quo iam necesse est egestate3 alio
verbo nominari quando stulticia no
minatur. Quã q̃ nescio quomodo di
camus. Habet egestatem aut habet
stulticiam. tale est enim ac si locu3 ali
quem qui lumine careat dicam⁹ ha
bere tenebras: quod nihil est aliud q̃
lumen non habere. Non enim tene
bre quasi veniunt aut recedunt: s3 ca
rere lumine hoc ipsum est iã tenebro
sum esse: vt carere veste: hoc est esse
nudum. Non enim veste accedente
veluti aliqua res mobilis: nuditas fu
git. Sic ergo dicimus aliquem habe
re egestatẽ: quasi dicam⁹ habere nu
ditatem. Egestas enim verbum est
non habendi: q̃obrem vt quod volo
explicem sicut possum ita dicitur. ha
bet egestatem: quasi dicatur: habet:
non habere. itaq3 si stulticiam ipsam
veram: certam egestatem esse mon
stratum est. vide iam questione3: quã
susceperamus vtrum soluta sit. Dubi
tabatur enim inter nos vtrum cum
appellaremus miseriam nihil aliud
q̃ egestate3 nominaremus. Dedim⁹
autem ratione: recte stulticiam voca
ri egestatem. Sic ergo 7 omnis stul
tus miser et omnis miser stultus est.
Ita necesse est non solum omne3 qui
egeat miserum: sed etiam omnis qui
miser sit egentem eẽ fateamur. At si
ex eo q 7 omnis stult⁹ miser ẽ: et oĩs
miser stultus est: conficitur stulticia3
eẽ miseriam. cur non ex eo qđ et qs
quis eget miser: et quisquis miser est
egeat: nihil aliud miseriam q̃ egesta
tem eẽ conficimus? Quod cum oẽs
ita eẽ faterentur: illud iam inq̃ sequi
tur vt videamus quis non egeat. Js
enim erit sapiens et beatus. Egestas
autem est stulticia egestatisq3 nomẽ
Hoc autem verbum sterilitate3 quã
dam 7 inopiam solet significare. At
tendite queso altius q̃ta cura prisco
rum hominum: siue omnia siue quod
manifestum est queda3 verba creata
sunt earum rerum maxime quarum
erat noticia per necessaria. Jam eni3
conceditis omnem stultum egere et
omnem qui egeat stultum esse. Cre
do vos etiam concedere animu3 stul
tum esse vitiosum: omniaque animi
vitia vno stultitie noĩe icludi. Primo
aũt die hui⁹ disputatiõis nr̃e nequi
tiam dixeramus esse ab eo dictam:
q nequiq̃ sit cui contraria3 fruga
litate3: a fruge fuisse nominata3. Er
go in his duobus contrarijs: hoc est
frugalitate: atq3 nequitia: illa duo vi
dentur eminere: esse. 7 non esse. Ege
stati autem de qua fit questio: quid pu
tamus esse contrarium? Hic cum ali

quantum cũctarentur. Si dicam in/
quit Trigeti⁹ diuitias: video his pau
pertatem esse contrariam. Est quidẽ
inꝗ vicinum. Nam paupertas ⁊ ege
stas: vnum atqꝫ idem accipi solet. Ta
mẽ aliud verbum inueniendũ est: ne
meliori parti desit vnum vocabulũ:
vt cum illa pars paupertatis ⁊ ege/
statis nomine abundet: ex hac parte
solum oppinatur diuitiarum nomen.
Nihil eniꝫ absurdius: ꝙ vt hic sit ege
stas vocabuli: vbi est contraria pars
egestati. Plenitudo inquit licentius:
si dici potest: videtur mihi recte oppo
ni egestati. Postea inquam de verbo
queremus. Fortasse diligentius. Nõ
enim obscrutandum est in inquisitio/
ne veritatis. Quamuis enim Salu
stius lectissimus pensator verborum
egestati opposuerit opulentiaꝫ: tamẽ
accipio istã plenitudinẽ. Nõ.n.nec hꝫ
grãmaticorũ formidine liberabimur
aut metuẽdũ ẽ ne ab eis castigemur
ꝙ incuriose vtimur ꝟbis qui res su/
as nobis ad vtendum dederunt. vbi
cum arrisissent. Ergo quia mẽtes ve
stras inquã. cũ intenti estis in deum:
velut quedam oracula: non contẽne
re statui videamus quid sibi velit hoc
nomen. Nam nullum accõmodatius
esse arbitror veritati. Plenitudo igit̃
⁊ egestas contraria sunt: at etiam hic
similiter: vt in nequitia ⁊ frugalitate
apparent: illa duo esse et non esse.
Et si egestas est ipsa stulticia: plenitu
do erit sapientia. Merito etiam vir/
tutum omnium matrem multi fruga
litatem esse dixerunt: quibus consẽ/
tiens Tullius etiam in populari ora/
tione ait: vt volet quisqꝫ accipiet.
Ego tamen frugalitatem. idest mode
stiam et temperantiam: virtutem
maximam iudico. prorsus doctissime
ac decentissime. Cõsiderauit enĩ fru/
gem idest illud: quod esse dicimus
cui est: non esse contrariuꝫ: sed ꝓpter
vulgarem loquendi consuetudinem:
qua frugalitas': quasi parsimonia di
ci solet duob⁹ ꝯsequẽtibus quid sen/
serit illustrauit subijciẽdo modestiã
⁊ temperantiam: ⁊ hec duo verba di
ligentius attendamus. Modestia vti
ꝗ dicta est a modo. ⁊ a temperie tem
perantia. vbi autem modus est atqꝫ
temperies: nec plus est quicꝗ: nec mi
nus. Ipsa est igitur plenitudo: quam
egestati contrariaꝫ posueramus. mul
tum melius: ꝗ si ibi abundantiã po/
neremus. In abundantia enim in/
telligitur affluentia: ⁊ quasi rei nimi
um exuperantis effusio: quod cum
euenit vltra ꝗ satis est etiam ibi de/
sideratur modus: ⁊ res q̃ nimia ẽ mo
do eget. ergone ab ipsa redundantia
egestas aliena est? Amodo autem et
plus ⁊ minus aliena sunt. Ipsam etiã
opulentiam: si discutias inuenies eã
nihil aliud tenere: ꝗ modum. Nam
nõnisi ab ope dicta ẽ opulentia. quo/
modo autem opitulat̃ quod nimiũ est
cum incõmodius sit sepe ꝗ parum?
Quicqd igitur vel paruꝫ vel nimium
est: quia modo eget: obnoxium ẽ ege
stati. Modus ergo animi sapientia. ẽ
enim sapientia ꝯtraria stultitie. Non
negatur et stultitia egestas: egestati
autẽ contraria plenitudo. Sapientia
igitur plenitudo. In plenitudine au/
tem modus. Modus igitur animi
in sapientia est. Unde illud preclaruꝫ
est et non immerito diffamatur hoc
primum in vita esse vtile. vt ne quid
nimis. Dixeramus autem in exordio
hodierne disputatiõis nostre: ꝙ si in/
ueniremus: nihil esse aliud miseriam:
ꝗ egestatem: cum beatum esse fate/

remur: qui non egeret. Est aũt inuentum. Ergo btm̃ esse nihil est aliud: q̃ non egere: hoc est: eẽ sapiẽtez. Si aũt queritis: quid sit sapientia. iam ⁊ ipsa ratio quantum in presentia potuit: et voluit: atq̃ eruit. Nihil est enim aliud q̃ modus ai. hoc ẽ: a quo sese aius librat: vt neq̃ excurrat in nimiuz: neq̃ infra: q̃ plenũ est: coartetur. Excurrit aũt in luxurias: dñationes: superbias: ceteraq̃ id genus: quibus imoderatoꝝ miseroꝝq̃ ai sibi leticias atq̃ potentias comparari putant. Coartatur autem sordibus. timoribus: merore. cupiditate. atq̃ alijs: quecũq̃ sũt quibus homines miseros: etiam miseri confitentur. Cũ vero sapientiaz cõtemplatur inuentam: cũq̃: vt huius pueri verbo vtar: ad ipsam se tenet: nec se ad simulacrorum fallaciam: quorum pondus amplexus a deo suo cadere: atq̃ demergi solet: vlla commotus inanitate conuertit. nihil immoderationis: ⁊ ideo nihil egestatis ꝑtimescit. Habz ergo modũ suuz. idest sapientiam: q̄sq̄s btũs ẽ. Que ẽ autẽ dicenda sapia: nisi q̄ di sapia ẽ? Accepimus aũt etiã auctoritate diuina: di filiũ nihil eẽ aliud: q̃ dei sapiam: ⁊ est dei filius profecto deus. Deũ hz igit̃ q̄sq̄s btũs ẽ: qd oib⁹ nobis: iam ante placuit. cũ hoc diuiniũ igressi sumus. Sed quid putatis eẽ sapiam: nisi veritatẽ? etiam enĩ hoc dictũ ẽ: Ego sũ veritas: veritas aũt vt sit. fit ꝑ aliquẽ sũmũ modũ. a quo procedit. ⁊ ĩ quez se perfecta cõuertit. Ipsi aũt sũmo modo nullus alius modus ĩponitur. Si eni summus modus per sũmũ modũ modus ẽ. ꝑ seipsum modus est. Sed etiam sũmus modus necesse ẽ vt verus modus sit. Ut igitur veritas modo gignitur: ita modus veritate cognoscitur. Neq̃ igitur veritas sine modo, neq̃ modus sine veritate vnq̃ fuit. Quis ẽ di filius? dictum est veritas. Quis ẽ: q nõ hz patrem? q̄s alius q̃ summus modus? Quisquis igitur ad sũmũ modũ ꝑ veritatez venerit. btũs ẽ. Hoc est animis deum habere. idest deo perfrui. Cetera enĩ q̃uis a deo habeantur nõ habẽt deum. Admonitio autem quedam que nobiscũ agit. vt deuz recordemur. vt eum queramus. vt eum pulso omni fastidio sitiamus de ipso ad nos fonte veritatis emanat. Hoc interiorib⁹ luminibus nr̃is iubar sol ille secret⁹ infundit. huius est verum omne qd loqmur: ẽt qñ adhuc vl' min⁹ sanis. vl' repẽte apertis oculis audacter conuerti ⁊ totũ ĩtueri trepidam⁹: nihilq̃ aliud etiã hoc apparet eẽ. q̃ deũ. nulla degeneratione ĩpediẽte ꝑfectum Nã ibi totũ atq̃ oẽ ꝑfectũ ẽ. siq̃ est omnipotẽtissimus ds. Sz tñ q̃diu q̃rim⁹. nõdũ ipo fonte: atq̃. vt illo verbo vtar: plenitudine saturati nõdum ad nr̃uz modũ nos ꝑuenisse fateamur Et ideo: q̃uis deo adiuuãte. nõdum tñ sapiẽtes ac bti sum⁹. Illa ẽ igit̃ plena satietas aioꝝ. hoc ẽ btã vita pie ꝑfecteq̃ cognoscere a quo iducaris ĩ veritatẽ. qua veritate ꝑfruaris: ꝑ quaz cõnecteris sũmo mõ. Que tria vnũ deum intelligẽtib⁹ vnãq̃ substãtiaz exclusis vanitatibus varie superstitionis ostẽdũt. Hic mater recognitis verbis. que sue memorie penitus inherebãt. ⁊ quasi euigilãs ĩ fidez suã. verbũ illud sacerdotis nr̃i. Foue precantes trinitas: leta effudit: atq̃ subiecit Hec ẽ. nullo ãbigente. btã vita. que vita perfecta ẽ. ad quã nos festinant̃ posse perduci. solida fide. alacri spe. flagranti caritate presumendum est.

Ergo inquit: quoniam modus ipse nos admonet: et conuiuium aliquo interuallo dierum distinguere: quantas pro viribus possum gratias ago summo et vero deo: patri domino: liberatori animarum: deinde vobis qui concorditer inuitati: multis etiam me cumulastis muneribus. Nam tantum in nostrum sermonem contulistis: vt me negare non possim ab inuitatis meis esse satiatum. Hic omnibus gaudentibus et laudantibus deum: quod vellem: inquit trigetius: hoc modo nos quotidie pasceres. Modus inquit ille: vbique seruandus est: vbique amandus si vobis cordi est ad deum reditus noster. His dictis facto disputationis fine discessimus. Deo gratias amen.

Explicit liber de beata vita.

Diui Aurelij Augustini hipponensis episcopi de assumptione beate virginis Marie in corpore et anima liber incipit. Solutio et responsio omnium preclarissima.

Ad interrogata de virginis matris domini resolutione temporali et assumptione perenni: quod intelligam responsurus: te deus omnipotens pater uoto supplici exoro: vt qui mandas nubibus et pluunt imbres. qui tangis quod proferam probeas: ad quod sermonem dirigam aspias. Venerabile est enim mihi domine et precordijs meis reuerendissimum: de matre filij tui loqui: et de sanctissimo corpore eius linguam sermonibus occupari. Que sola meruit deum hominem pariter suscipere: facta tronus dei: et aula regis eterni: secundum quod nos docuisti per sanctos patriarchas et prophetas: et apostolos: figuris et sermonibus quibus credidimus et certi sumus: quia nunquam fefellisti: qui nec fallere nec falli nouisti: ostendens filium tuum coeternum tibi et consubstantialem incarnandum et incarnatum per virginis vterum. de quo carnem assumpsit qui corporalia cuncta tecum creauit auctor vel administratrix: et deus ab homine factus homo ab ea naturam sumens non originem: sanctificate spiritu sancto tuo in ea vterum humanum et purificante atque mundante ad conceptionem filij tui: cuius dignitatis et gratie effectum: nec cor concipere nec lingua valet exprimere. Non enim talis conceptus talisque partus nisi deum decuerat. qui venerat redimere quos voluit creare: creare profecto potestate: redimere humilitate: humilitatis naturam sumens sanctam de sanctificato corpore: et immaculatam de immaculato. Ineffabilem enim sanctificationis gratiam quam concipiendus prebuit conceptus et natus non abstulit. Que quantum in corpore valuerit virginis illi soli notissimum est: qui de eius natura naturam suscepit quam condidit. Per quem te queso domine quia per illum cuncta tribuis: quos vt tribuas eligis inoffense de tanta sanctitate loqui tribuas: et si non totum vt est: quod impossibile lingue humane est: tamen ipsum ex parte quod est dicatur vt est. Sonet ergo preciosum natura preciositate: sanctissimum certa sanctitate: inextimabilissimum fidelissima veritate. Que quia humanam rationem excedunt spiritus tuus assit: qui suo sacro spiramine inducat in omnem dicendorum veritatem. Et quia de corpore et anima loquendum est: quod ipse preter naturalem vsum sanctificauit: et gratiam contulit: non aliena dicere patiatur: sed propria ad laudem et gloriam tuam deus omnipotens pater: et ad honorem filij tui per virginem nati: et eiusdem spiritus sancti dei et domini nostri cum quo est tibi regnum et imperium in secula seculorum amen.

Explicit prohemium incipit liber.

Quia profundissime et sua dignitate altissime sum responsurus questioni: lectorem meum obsecro vt pro me deprecetur: et si qua a me pleniter dicta cognouerit donis dei gratus existat: si autem minus: nostre compatiatur humilitati. Quia et licet minus valeamus dicere: vana tamen proculdubio volumus. De sanctissimo igitur corpore perpetue virginis Marie: cuius

q̈ sacre anime assumptione: q̄tū dn̄s docuerit loq̄ suscipientes: h̄ p̄mū dici m⁹: q̄m ī diuinis scripturis postq̄ dn̄s in cruce matrem discipulo cōmendauit: vt castitas castis tueretur obsequijs: nihil repit̄ d̄ ea p̄terq̄ qđ lucas cōmemorat ī actib⁹ ap̄loꝝ: cōmemoratis eisdē ap̄lis nōīatim dicēs: Hi oēs erāt p̄seuerātes vnaminit̄ ī orōe cū mulierib⁹ ⁊ Maria m̄re ih̄u ⁊ fratrib⁹ eius. h̄ dicim⁹: qꝛ tāto q̄ magna existunt cautius tractanda sunt. q̄to īp̄alius auctoritatuꝫ testimonijs non possunt ad liq̄dū roborari. Sed qꝛ q̄dam scriptura sancta veris indagationū studijs querēdā religt: nō sūt superflua extimāda: dum uera indagatione fuerit patefacta. Est enī veritatis auctoritas: ⁊ dum diligent̄ discutitur de se gignere qđ ipsa est cog̃scit̄. Sepe enī discussa v̄aꝫ cōuenientiam parit quā māifestis s̄monib⁹ abscondit. Et sepe aptis s̄monib⁹ insinuat ī quibus nihil p̄ter id qđ sonat querendū inuitat. Ut est illud quod abraam genuit isaac. isaac genuit iacob. iacob genuit iudā ⁊ frēs ei⁹ ⁊ cet̄a alia ī q̄b⁹ sola tenenda ē l̄ra. Quedā aūt sic cōmēdat: vt piter l̄ram ⁊ mysticū itellectū īsinuet: ut ī transitu maris rubri: māna celesti: ⁊ tabernaculo dei: atqꝫ archa testamēti nisi futuroꝝ figura: baptismi. vꝫ. xp̄i ⁊ eccl̄ie oñsa est p̄rogatiua. Quedā tm̄ mystice vt cū deū dicit insufflasse in faciē Ade spiraculū vite: q̄ tñ os ad inspirādū nō hꝫ: nec man⁹ ad opādū: lꝫ dicat p̄pħa. Manus tue fecerūt me et plasmauerunt me. Sunt etiam quedā que q̄uis cōmēorari omissa sint: v̄a tamē rōe credunt: atqꝫ ip̄a ɔueniētia rei: quemadmoduꝫ dux ⁊ p̄uia creditur. Nihil. n. de melchisedech sacerdotis dei excel

si iusticia loq̄t̄ cū eā p̄cessisse tante laudis cognoscat̄. Nihil d̄ helye ⁊ enoch postq̄ rapti sunt vite felicitate cōmēdat cūctis liquido sciētib⁹ eos brē viuere: q̄s dn̄s hic ⁊ ī futuro s̄uādos voluit rapere. Quid ḡ de marie morte: q̄d de ei⁹ assūptiōe dicēdū ē: vnde diuina scriptura nihil cōmemorat: nisi querendū rōne qđ cōueniat v̄itati. Fiatq̄ ip̄a veritas auctoritas sine q̄ nec est nec valet auctoritas. Memores. n. cōditiōis hūane mortē illā subisse tp̄alē dicere nō metuimus: quā idem certe eius filius q̄ deus ⁊ hō est lege sortis hūane sustiuit: ⁊ h̄ qꝛ hō de eius suscept⁹ ē ⁊ p̄fusus vtero. Sed si dicim⁹ eā mortis teneri vinculis et resolutā ī cōem putredinē v̄mē cinerem: laborandū ē videre si h̄ cōueniat tāte s̄citati tante p̄rogatiue. Aule dei. Scimus enī dcm̄ p̄mo parēti: qꝛ puluis es ⁊ in puluerē ibis. Quod si de morte dr̄: ḡnalis ē s̄nia: si de resolutione ī puluerē hanc cōditionē xp̄i caro euasit de carne Marie sumpta q̄ corruptionē nō vidit. De q̄ āt s̄cō dcm̄ sit angelus prodidit q̄ ad mariā ait. Et qđ nascet̄ ex te s̄cm̄ vocabit̄ fili⁹ dei vere s̄cūm ⁊ s̄cūꝫ s̄cōꝝ: vnde ⁊ illa s̄cā sanctorum dicunt̄ q̄ illa s̄uabant q̄b⁹ ille figurabat̄: q̄ v̄acit̄ s̄cūs s̄cōꝝ dr̄. Hic ē enim de quo idem gabriel angelus danieli loquitur int̄ cetera que futura ostendit dicens. ⁊ impleatur visio ⁊ p̄pħia: ⁊ vngatur sanct⁹ sanctorum. Hic enim sanctus corruptionem non vidit: ⁊ tertia die cū triumpho d̄ inferis rediens resurrexit. Caro eius que de Maria sumpta est ⁊ si mortus est ex infirmitate: reuixit ex dī v̄tute. Sꝫ hoc ille. qui q̄ñ voluit mori: q̄ñ voluit resg̃e potuit: excipit̄ ḡ ab illa ḡnali s̄nia de v̄gīe sūpta nā.

Quod si nō marie congruit: cōgruit tñ filio quē genuit. Post hec que ade dicta sunt: de qb⁹ excipit̄ marie fili⁹: cōtenēda sunt q̄ etiaz eue dicta sunt: si cūctis feminis sunt generalia: ꝛ si i aliquo excipiat̄ maria. Scriptū quippe ē: mulieri q̄q₃ dixit ds. Multiplicabo erūnas tuas: ꝛ ↄcept⁹ tuos: i dolore paries filios: ꝛ sub viri potestate eris: ꝛ ipe dominabit̄ tui. Erūnā maria sustinuit: cui⁹ aīaz gladi⁹ passionis xp̄i pertransit. Sed ↄcept⁹ nō multiplicauit: nec sub viri. i. mariti potestate deguit que integerrimis visceribus de spū scō xp̄m suscepit: ꝛ virginitatis itegritate permanēte ↄgo p̄māsit. Quē q₂ sine peccati colluuiōe: et sine virilis admixtionis detrimento suscepit. sine dolore genuit: et sine integritatis violatione pudore virginitatis integra permansit. Maria ergo etsi cōmunicat erūnis eue: non communicat pariendo cum dolore. hoc enim potuit efficere de matre: q₂ sic deus elegit nasci de hoīe. Promeruit eni hoc singl'aris sanctitas et singularis gr̄a: qua susceptiōe dei singulariter existimāda ē digna. Nō immerito ergo excipit̄ a q̄busdā generalib⁹ natura ex itimatiōe quā tāta seruat gr̄a: ꝛ attollit dignitatis ꝑrogatiua. Quātum eni xp̄i potestas possit: mūdi ondit vniuersitas: q̄ntum vero gr̄a. marie mōstrat itegritas. Que sicut diuersa ē a natura: ita diuersa est ab vsu: Quid ḡ si in tāta diuersitate dicimus humane sortis mortē subijsse. nec tamen ei⁹ viculis detineri. per quā deus voluit nasci. et carnis substātiam coīcare: Nūqd ipium erit? Scimus eni iesū oīa posse: q ꝺ seipo ait: Data ē mihi oīs potestas i celo et in terra. Si ergo voluit integrā mr̄ez i virginitatis seruare pudorē. cur nō velit icorruptā a putredinis seruare fetore? Dicat ergo q cognouit sensū dn̄i: et qcōsiliari⁹ ei⁹ fuit. Nūqd non pertinet ad benignitatem dn̄i mr̄is seruare honorē. q legē soluere nō venerat. sed adimplere? Lex eni sicut honorē matris p̄cipit. ita inhonoratione dānat. Qui eni in vita pre ceteris illā gratia sui conceptus honorauit. perinde est credere singulari saluatione eā i morte ꝛ speciali gratia honorasse. Potuit eni eā a putredine et puluere alienaz facere. qui ex ea nascēs potuit virginē relinquere. Putredo nāq₃ ꝛ vermis hūane ē opprobriū cōditionis: a quo opprobrio cū ih̄s sit alienus: natura marie excipit̄. quā ih̄s de ea suscepisse ꝓbat̄. Caro eni ih̄u caro ē marie. Et multo specialius q̄ ioseph iude ceterorūq₃ fratrū ei⁹ q dicebāt. Frater enim ꝛ caro nr̄a ē. Caro. n. xp̄i q̄uis glīa resurrectiōis fuerit magnificata. et potēti super oēs celos ascēsione gl'ificata. eadem carnis māsit et manet natura. q̄ suscepta est de maria. Ipe eni q cōceptus et genitus atq₃ mortu⁹ et suscitatus ē per glīam patris. sicut ipe testat̄ p⁹ resurrectionez qn̄ ap̄lis dicit. Uidete manus meas et pedes meos q₂ egoipe sū. Quid eni ē. ipe ego suz. nisi q₂ alter non suz q̄ tūc eraz quando passus sū? Hoc siqdē coḡscere potestis q i māib⁹ ꝛ pedib⁹ meis clauoꝝ vulnera clare videtis. Ipe ḡ ideq₃ celos ascendit: et carnez quā de mr̄e suscepit sup astra transuexit. honorans oēz humanā naturaz: s₃ multo magis maternā. Si igit̄ natura matris ē filius: conueniēs ē vt sit filij mater: non q̄tū pertinet ad equā administrationem: sed q̄tū ptinet ad eandez reciprocam substātiā vt homo de hoīe caro de carne: mater a filio. fili⁹ a mr̄e

nõ ad vnitatẽ persone: sed ad vnita-
tẽ corporal' nature. Si.n. vnitatẽ põt
facere gr̃a sine ꝓprietate spãl' natu-
re: q̃nto magis vbi gr̃e vnitas et cor-
poris ẽ spãlis natiuitas? Unitas nãq3
ẽ gr̃e vt discipuloꝝ ĩ xp̃o: de qb' dic.
Pr̃ scẽ ſua eos ĩ noĩe tuo. Quos dedi
sti mihi volo vt sint vnũ: sicut et nos.
Eadẽ rõe de oĩb' iustis: nõ ꝓ his aũt
rogo tm̃: s3 ꝛ ꝓ his q credituri sũt per
vbũ eoꝝ ĩ me: vt oẽs vnũ sint: sicut ꝛ
tu pr̃ in me: ꝛ ego ĩ te: hoc ẽ vt ipi sint
p gr̃am qd̃ nos sumus p diuinitatẽ.
hec qppe gr̃e vnitas q̃ cũctis ĩ xp̃z cre
dẽtib' ſuãt. si Marie ẽt minus sapiẽ
tiũ extimatiõe ñ tollit q̃nto magis cũ
gr̃e vnitate ipa spãlitas nẽ vnũ effic̃
mr̃em ꝛ filiũ: ꝛ filiũ ꝛ matrẽ. Uidẽdũ
ẽ ẽt qd de his quos secũ p gr̃az vnum
eẽ voluit: cõsequẽter adiũgit. Ait.n.
Pr̃ q̃s dedisti mihi volo vt vbi sũ ego
ꝛ illi sint mecũ: vt videãt claritatem
quã dedisti. O magnã ꝛ ĩextimabilẽ
bonitatẽ dĩ: q hr̃e secũ suos ĩ glĩa vult
vt sua claritate fruãt: q h̃ sua fide iun
cti vnũ cũ eo eẽ digni iudicãt. Si igit̃
eos secũ hr̃e vult: ꝛ hoc põt q oĩa põt
qd extimãdũ ẽ de mr̃e: vbi digna sit
hr̃i nisi ĩ pñtia filij? Quãtũ igit̃ cõtue
or: q̃tũ ĩtelligo: q̃tuz credo. Marie
aĩa claritate fruit̃ xp̃i ꝛ gl̃iosis cõspe-
ctib' ei' semp videre sitiẽs: ꝛ semper
cõspiciẽs: dũ ĩextimabiliter pascitur
excellẽtiori q̃dã: spãliq3 p̃rogatiua a
filio honorat̃: possidẽs ĩ xp̃o corp' suũ
qd̃ genuit: ꝛ q̃re nõ suũ p qd̃ genuit?
Si.n. ñ obuiat nec dũ ꝑspecta aucto-
ritas vere credo: ꝛ p qd̃ genuit: qm̃ tã
tã scĩficatio dignior celo est q̃3 terra:
qm̃ thronum dĩ: thalamũ dñi. atq3 ta-
bernaculũ xp̃i dignũ ẽ ibi eẽ: vbi est
xp̃s. Tã p̃ciosũ enĩ thesaurũ digni' ẽ
celũ ſuare q̃3 terra. Tãtã ĩtegritatẽ
merito ĩcorruptibilitas nõ putredis

vlla resolutio seq̃t̃. Istud g̊ sacratissi-
mũ corpus de q̊ xp̃s carnẽ assumpsit.
cũ diuinã nãm hũane vniuit: nõ amit
tẽs qd̃ erat: s3 assumẽs qd̃ nõ erat vt
vbũ caro: h̃ ẽ ds̃ hõ fieret escã vmib'
traditũ cõi sorde putredis ꝛ futuri de
vmib' pulueris: q2 sentire non valeo
dicere ꝑtimesco. De quo si nihil alti'
sentirẽ: q̃3 de ꝓprio: nihil dicerem ni
si quẽadmoduz de proprio qd̃ absq3
ambiguitate soluẽdũ ẽ in morte: post
morte ẽ futuꝝ putredo: post putredi
nẽ vermis: post vmẽ: vt dignũ ẽ: abie
ctissim' puluis. Qd̃ de Maria cre-
dẽdũ non videtur: nec extimabile: q2
extimationẽ procul propellit incõpa-
rabile munus gr̃e. Q̃ dme dicere m̃l
taꝝ ꝯsideratio reꝝ ĩuitat: q̃rũ ꝛ vna
qdẽ est quam suis aliq̃n ministris ipa
v̊itas ait: Qui mihi ministrat me se-
quatur: ꝛ vbi ego sum ibi ꝛ minister
meus erit. Si.n. hec ẽ gñal' sñia oĩuz
p fidem ꝛ piã operationẽ ministrãtiũ
q̃nto magis ꝛ q̃3 spãli' marie? Mariã
nãq3 opis exhibitiõe et fidei rigidissi
ma v̊itate ministrã xp̃i fuisse: oĩs q sa
ne sapit ĩtelligit. Absq3 dubio oĩ ope
ministratrix extitit: que hunc in vte-
ro gessit: partu fusum aluit ꝛ fouit: at
q3: vt euãgelium ait. ĩ presepe reclina
uit: ꝛ a facie herodis ĩ egyptũ fugiẽs
abscõdit: ꝛ oẽm ĩfantiã eius ꝓ mr̃is
affectu ita prosecuta ẽ: vt vsq3 ad cru
cẽ ĩ q̃ filiũ iã virũ ꝑfectũ vidit pẽdere
ab eius ĩdubitãter ministerio non re-
cesserit cõsecuta eũ nõ solũ gressib'
pedũ tãq̃3 pro reuerẽtia deũ veꝝ etiã
imitatiõis affectu. Maria g̊ ministra
trix xp̃i spãliũ opũ q̃litatib' sicut de-
uotissima extitit: ita absq3 dubio reli
giõis fide: ꝛ v̊e credulitatis caritate
secutrix fuit. Nõ.n. potuit diuinita-
tis ei' eẽ nisi credula q̃ se nouerat hũc
ñ virili semĩe s3 ordinẽ nẽ: s3 diuino spi-

ramie nūciāte archāgelo ↄcepisse. vi
dēs īsup famulātiū āgl'oꝝ ei adeē fre
quētiā: vt ↄcepto nato: qñ vz fcā ē cū
angelo mltitudo celestis exercit⁹ cla/
mātiū ꝛ dicētiū. Gl'a i altissimis dō: ꝛ
ī t̄ra pax hoīb⁹ bōe volūtatis: ꝛ i egy
ptū fugiēdo: atq͡ȝ iñ iteꝝ rediēdo gb⁹ liq/
do cogſcē potuit: qꝛ talia obſeqa ñ ni/
ſi dm̄ ↄcuerāt. Uñ ꝛ stelle demr̄atio ꝛ
magoꝝ ↄ̄ longissimis ptib⁹ īspata ad/
ductō: q̄ maximū illi extitit īdiciū ꝟita
tis. Sil'r ē simeōis atq͡ȝ āne ꝑphali di
gnitate īsolit⁹ cel'is ꝛ huic spāl' occur
sus. Que oīa ꝑfecto maria cōꝟuans
his cunctis alti⁹ ad fidē roborata pio
corde ↄferebat intm̄ vt oīo ñ nutabun
da: ſȝ certa de filij ptāte: tāq͡ȝ de dīꝟa
ꝟtute ↄ̄ficiēte ī nuptijs vino dixerit.
Qꝛ vinū ñ hñt. sciēs plane h̄ illū potu
isse: ꝙ eū mox ↄtigit dino miracl'o cō
pleuisse. Ecce igr̄ maria fidē ꝛ ope xp̄i
mistratrix: ꝛ ↄ̄uota vsq͡ȝ ad ei⁹ mortē
secutrix: nō pl's gressu q͡ȝ imitationis
vt credēdū ē: affectu: si ibi ñ fuerit: vbi
xp̄s mistros suos vl't eē: vbi g̊ erit? ꝛ
si ergo erit. nūquid equali gratia? et
si equali gratia vbi equa dei censu/
ra q vnicuiq͡ȝ reddit ꝟm sua merita. si
merito marie viuēti ꝑ oīb⁹ donata est
gr̄a mortue erit minuēda? absit. Qꝛ si
oīuȝ scōꝝ mors ē ꝑciosa: marie sane ꝑ
ciosissima: quā tāta comitata ē gr̄a vt
mr̄ dī dicat ꝛ sit. Cōsiderātis igitur his
vniuersis ꝟa rōe cōfitēdū cēseo ma/
riā ī xp̄o ꝛ apd̄ xp̄ȝ eē: qꝛ ī ip̄o viuim⁹
mouemur. ꝛ sum⁹ apd̄ xp̄ȝ gl'iose ad
et̄nitatis gaudia assūptā: benignitatē
xp̄i honorati⁹ susceptā cel'is: nec vsqȝ
ad cōeȝ vilitatē eē adductā p⁹ mortē
putredis. vȝ. ꝛ ꝟmis ꝛ pl'ueris: q̄ suuȝ
ꝛ oīuȝ gēuit saluatorē. In c⁹si ptāte ē
scōꝝ ↄ̄ capite capillū ñ ꝑire: ē illa ī aīa
ꝛ ī corpe ītegrā posse ꝟuare. de cuius
ptāte si nll's dubitet eccl'iasticoꝝ: qn
possit mr̄eȝ sñ corruptiōe ī ꝑpetuū ser
uare: cur dubitādū ē: voluisse qd̄ atti
net ad tātā benignitatis gr̄aȝ? Si ele
git dīna volūtas sola gr̄a inc̄ crepitā/
tes vehemētiū igniū flāmas nō soluȝ
pueroꝝ corpa ꝟuare illesa: veꝝ ꝛ ip̄a
vestimenta ꝟuare inusta: cur abnuat
ī mr̄e ꝓp̄a qd̄ elegit ī veste aliena. Jo
nā ꝟuare ī vētreȝ ceti ꝑter nālē vsuȝ
voluit incorruptum sola misericordia
incorruptum preter nām non ꝟuauit
gr̄a? Seruat⁹ ē daniel ī intēꝑatissima
fame leonū: nō ꝟuāda est maria tātis
meritis dignitatū? hec cuncta q̄ dixi/
mus: qꝛ naturā nō ꝟuātiū cognoscim⁹
in marie ītegritate plus potuisse gra
tiā: q͡ȝ nāȝ nō dubitam⁹. Diuinitatis. n.
st̄ opa q̄ dicimus: ꝛ iō possibilia: qꝛ ab
oīpotētia xp̄s g̊ dei ꝟtus: ꝛ dī sapiā:
cuius oīa q̄ p̄ris oīa sūt q̄ sūt ꝛ velle:
velle aūt oīa que sūt digna ꝛ iusta: ac
ꝑꝑ h̄ videntur digna et iusta: ac ꝑꝑ h̄
videt̄ digna: letare maria ꝟgo leticia
īenarrabili in aīa ꝛ corpe: ī ꝓp̄o fi/
lio: cū ꝓp̄o filio: ꝑ ꝓp̄um filiū. Nec
vllā sequi debere corruptiōis erūnaȝ
quā nulla secuta ē tātū filiū pariēdo
ītegritatis corruptio: vt semꝑ īcorru/
pta quā tāta ꝑfudit gr̄a: sit integralit̄
viuēs q̄ oīuȝ ītegraȝ ꝑfectāq͡ȝ genuit
vitā: sit cū illo quē in suo gessit vtero:
sit apd̄ illū illa que genuit fouit ꝛ alu
it illuȝ. letare ꝛ cel'a maria dī genitrix
dei nutrix dei mistratrix ꝛ dei secu/
trix: de qua vt iam dixi: quia aliter
sentire non audeo: aliter sentire ꝛ di/
cere non ꝑsumo. Suscipiat igit̄ hunc
sensū caritas vr̄a: ꝟm eniȝ ꝙ spiritus
christi īspirauit dīſa sūt ex parte que
talit̄ hortata sūt me dicere. Si quis
auteȝ refragare his elegit: cum dice
re nō velit h̄ nō posse xp̄m ꝓferat: qꝛ
nō cōueniat velle ac ꝑ hoc nō eē. Et
si se ꝟaciter cōsilium dei de his nosce

manifestauerit icipiā ei credere: de q
bus aliter nō presūpsi sentire. Mira
bor illā altitudinē cōsilij diuini inue/
stigasse: quā me cū aplo digna reue/
rentia video debere admirari dicēs
O altitudo diuitiarū sapientie ⁊ scie
dei ꝙ incōprehēsibilia sunt opa eius
⁊ inuestigabiles vie eius: ⁊ qꝛ ſm eun/
dem aplm ex parte cognoscimus: et ex
parte ꝓphetam⁹ dixi de his ⁊ si non
qntū ē: tn̄ queadmodū me dicere de/
buisse credidi. Si g̊ vera sūt que scripsi
tibi grās ago xpe: qꝛ de scā vgie mrē
tua nisi qđ piū est ac dignū visū senti
re nō potui. Si dixi vt debui appro/
ba xpe tu ⁊ tui. Si aūt non vt debui
ignosce tu ⁊ tui. Qui cū deo patre ⁊
spū scō viuis ⁊ regnas per omnia se/
cula seculorum. Amen. MST

Diui augustini ipponēsis episcopi
de diuinatiōe demonū. liber incipit.

Quadam die in dieb⁹ scis
octauarum cū mane apđ
me adessent multi fratres
layci xpiani ⁊ in loco soli/
to sedissemus ortus ē sermo de religi
one xpiana aduersus presūptionez ⁊
tanq̄ mirā ⁊ magnam scientiam paga
norum: qm̄ recordatum atq̄ comple
tum litteris mādari putaui non expsi/
sis psonis cōtradicentiū qui xpiani
eēnt ⁊ magis cōtradicēdo querere vi
derent. Quid paganis rn̄deri oporte
ret. Cū g̊ đ diuinatiōe demonū que/
reret: ⁊ affirmaret pdixisse nescio quē
euersionē tēpli serapis q̄ ī alexādria
fcā ē rn̄di non esse mirandum si istam
euersionem templi simulacris suis im
minere demones ⁊ scire ⁊ predicere
potuerunt sicut alia multa qntum eis
nosce ⁊ prenunciare permittitur. Et
cum mihi referretur nō ergo sunt ma
le diuinationes huiusmōi nec deo di
splicent alioquin ops ⁊ iustus ista fieri

non permitteret si mala et iniusta es/
sent. Respondi nō iđ hec videri iusta
debere ꝙ ea fieri permittit oipotētissi
mus ⁊ iustus dn̄s. Nā ⁊ alia mlta ma
nifestissime iniusta fieri sicut homici/
dia: adulteria: furta: rapias ⁊ cetera:
huiusmōi qui iusto đo eo ꝙ iniusta
sunt sine dubitatione displiceāt. Idez
tn̄ omnipotens ea fieri certa iudicij
sui rōne pmittit non vtiq̄ impune. sꝫ
ad eorum dānationē a quibus fiant
que displicent iusto. Et cum econtra/
rio diceret ñ qdē eē dubitādū ꝙ ops
⁊ iustus sit de⁹: sꝫ hoc hūana pccā que
cōtra societatē hoium fierent non eū
curare dū fierēt: ꝓpterea posse fieri
que vtiq̄ fieri nō possent si omnipo/
tēs nō fuisset. Illa vero que ad ipm re
ligiōis cultū pertineant nullomodo
ab eodē credēdum esse contemni ac
per hoc fieri non potuisse nisi ei pla/
cuissent: ⁊ iđ ea mala putari non opor
tere. Ad hoc quoq̄ respondi: nunc g̊
ei displicent cum templa ⁊ simulacra
euertunt: ⁊ illa gentiuꝫ sacrificia si fa
cta fuerint puniuntur. Sicut eni dici
tur nō ea fieri potuisse nisi deo placu
issent ⁊ iđ bona putanda: qm̄ iusta pla
cent ita dici pōt nō ea prohibere euer
ti puniri potuisse nisi deo displicerēt.
Ac p hoc si tūc iđ recte fiebāt quia iu
sto deo placere hinc ostendebantur:
ꝙ ab illo sinebantur: ideo nūc inique
fiunt quia displicere cōtra me ostē/
duntur. ꝙ ea vel iubet vel permittit:
euerti. Cōtra hoc dictū ē iniusta qdē
esse nūc ista: nō tn̄ mala iniusta qꝛ cō/
tra leges quibus prohibent fiunt. iđ
autem non mala: quia si mala essent
nūq̄ deo vtiq̄ placuissent. Porro si
nūq̄ placuissent nūq̄ et facta essent
illo nō sinente. qꝛ oia potest. ⁊ qꝛ talia
non contēneret: qm̄ tam magna sunt
vt ꝯ ipam religionē q̄ đs colit fierēt.

Hic ego si ppterea inq̃3 mala nõ sunt: q2 dõ placere hic pbãt: q2 ea fieri sinit ops: quõ erit bonũ q fieri phibeẽtur ⁊ euertũt. Si ãt bonũ ñ ẽ q euertũt q̃ dõ placẽt hoc fieri ñ sineret ops q2 ⁊ hõ ꝯ religionẽ fit q̃ colit ds: si ea q̃ dõ placẽt ab hoib⁹ euertũt. Si aũt hõ vt male fiat pmittat ops: ñ iõ putãda sũt illa bona q ea fieri pmisit ops. Dictũ ꝯ ẽ ꝯcedẽdũ eẽ: nẽ ista recte ñ fieri. imo iõ prsus iã ñ fieri q oĩpotenti nũc displicent: verũtñ placuisse cum fierent. Nos enĩ nescire vnde tũc placuerint: nũc autẽ vnde displiceãt: dũ tamen certũ sit: nec tũc fieri potuisse nisi placuissent oĩpotẽti: nec nũc cessasse: nisi displicuissent oĩpotenti. Ad hoc ego. Cur ergo inq̃3 et nunc talia clanculo fiunt: que vel ppetuo delitescunt: vel deprehẽsi puniunt. Sz nihil horuz fieri sinit oĩpotẽs: nisi qd ei iusto placet: cũ iusto qd ĩiustũ ẽ placere non posset. Contra hoc dictum ẽ: non oĩno talia non fieri. Sacra eniz illa inquit non fiũt q̃ pontificalib⁹ cõscripta sũt libris. Ea qppe tunc recte fiebãt: ea tũc deo placere demõstrabantur eoipõ q ab oĩpotẽte ac iusto fieri sinebant. Si qd aũt nũc phibitorum sacramẽtorũ fit occulte atq3 illicite nõ ẽ illi pontificali sacrificiorũ gratie cõparãdum: sed ĩ eo deputandũ qd ẽt hõ nocturno fit tẽpore: cũ hec oĩa illicita ipsis pontificalibus libris certũ sit phiberi atq3 dãnari. Hic respondi cur vel talia pmittit ds fieri. si nihil horũ maleficoꝝ ꝯtẽnit q̃ ꝯ rligionẽ fiũt: cũ pẽti hõ eũ curare hic ẽt cogãt ꝯcedẽ q põtificales libros magni estimãt: q ea q̃ his libris phibẽt vtiq3 phiberi diuinit⁹ asserũt. Quomodo ergo diuinit⁹ phibẽtur. nisi q2 displicent deo: que vtiq3 phibẽdo nõ solũ sibi displicere. veruz etiam curare se

oñdit. nec oĩno ꝯtẽnere. Unde colligit q ds aliqd ⁊ ĩprobet iust⁹: ⁊ tñ pmittit oĩpotẽs. Hec cũ dicta eẽnt cõcessuz est nõ iõ putãdũ aliqd iuste ac bene fieri q hoc ops q̃uis ei displiceat: fieri tamẽ sinit. fatẽdũq3 eẽ etiam illa mala. q̃ ꝯ religionẽ q̃ colit ds fiũt et displicere deo iusto ⁊ rõne iudicij ei⁹ ab oĩpotẽte pmitti. Sz aliõ iã eẽ tractãdũ vñ sint dinationes vel demonũ vel qlibz illi sint quos deos pagani vocãt: Uidendũ enĩ eẽ ne forte nõ qdẽ ppterea hec bona putãda sunt q2 ea fieri permittit ops. sz iõ q2 tam magna sunt. vt non nisi di potẽtie tribuẽda eẽ videant. Ad hec me postea rñsuꝝ eẽ pmisi: quoniã tũc hora pdeũdi ad ppl'z iã nos regebat: nec distuli cũ spaciũ datũ est scribendo et illa retexere. Demonum eã eẽ naturã vt aerei corporis sẽsu trenoꝝ corporũ sensũ facile pcedãt. Celeritatez ẽt pp eiusdẽ aerei corpis supiorẽ mobilitatẽ non solũ cursus q̃rũlibet hoiuz vl' ferarũ: verũ ẽt volat⁹ auiũ ĩcõparabilit' vicãt. Quib⁹ duab⁹ reb⁹ q̃tũ ad aereũ corp⁹ attinet pditi: hõ ẽ acrimonia sensus ⁊ celeritate mot⁹ mlta añ cognita pnũciãt vl' nũciãt q̃ hoies p sensus trẽni tarditate mirent. Accessit ẽt dmonib⁹ p tã lõgũ tps q̃ eoꝝ vita ptẽdit reꝝ lõge maior expiẽtia q̃3 põt hoib⁹ pp breuitatẽ vite euenire p has efficacias: q̃s aerei corporis natura sortita ẽ. Nõ soluz mlta futura pdicũt demões: veꝝ ẽt mlta mira faciũt. Que qm̃ hoies dicere ac facere nõ pñt eos digs qdã qb⁹ fuiãt ⁊ qb⁹ dĩnos honores dferãt arbitrãt: istigãte maximo vitio curiositatis ppter amorẽ felicitatis false atq3 trene excellẽtie tẽporalis. Qui aũt se ab his cupiditatibus mũdãt: nec eis se fallẽdos capiẽdosq3 pmittũt: sz ingrunt et

amāt aliqd qđ eodē mō semp ē: cui⁹
participatione beati sint. Primo ꝯsi
derāt ñ iō sibi p̄ponēdos eē demōes:
q̊ acriori sensu corpis p̄ualēt aerei. s.
subtilioris elemēti: qꝛ nec ī ip̄is ter/
renis corpib⁹ bestias sibi p̄ponendas
putāt q̄ acri⁹ mlťa presentiūt velut sa
gacē canē: qꝛ latētē ferā olfatu acer/
rimo sic īuenit: vt ad eā capiēdaꝫ du
catū quēdā hoī p̄beat. Nō vtiqꝫ pru
dētiori ītellcū aī: sꝫ acutiore corpiſ sē
su: vľ volucrē: qꝛ ꝓiecto cadauere ex
prouisa lōgingtate aduolat: nec aqlā
quia sublimiť volās ꝺ tāto īteruallo
sub fluctib⁹ natātē piscē dr̄ ꝓuidē: et
ꝗuiť aqs illisā exertis pedib⁹ atqꝫ vn
guib⁹ rape. Nec alia multa aīantiuꝫ
gn̄a q̄ inter herbas saluti sue noxias
pascēdo circumeāt: nec aliqd eoꝝ q̊ le
dāť attigūt cū eas hō expiēdo vix ca
uē̄ didicerit: ꝛ mlťa inoxia ꝙ sint īex
pta fōmidet. Un̄ ꝯiicere facile ē q̄to
possit ī aereis corpib⁹ sēsus acrior eē
Nec iō cū ꝺmōes q eo p̄diti sint bo
nis hoīb⁹ p̄ponēdos prudēs qsq̄ ꝯsen
serit. Hoc ꝛ ꝺ corpū celeritate dixe/
rā: ꝛ hac. n. p̄stātia ñ solū a volucrib⁹
hoīes: veꝝ ēt a mlťis q̄drupedib⁹ ita
supāť. vt ī coꝝ cōpatiōe plūbei ꝺpu/
tādi sint. Nec tñ iō sibi hec aīantiū ge
nera existimāt p̄ponēda: qb⁹ capiēdis
māsuefaciēdis: atqꝫ ī sue voluntatis
vsū: ꝯmodūqꝫ redigēdis: ñ vi corpis:
sꝫ rōnis īpāť. Illā ꝰo ēťiā ꝺmonū po/
tētiaꝫ ꝙ diutna reꝝ expiētia queād/
modū p̄noscāt atqꝫ p̄nūciēt mlťa de/
dicerūt. ita cōtēnūt q hec vigilanť cu
rāt a verissime lucis veritate discer/
nere: vt nec malos senes plura exp/
tos: ꝛ ob h̄ q̄si doctiores: iō ꝓbi adole
scētes sibi antecellere existimēt: nec
medicos: nec nautas: nec agricolas:
quos praue volūtatis ꝛ inqs mori/
ribus viderint ī ea sibi putent eē p̄fe

rēdos ꝙ illi ꝺ valitudib⁹: illi de tēpe/
statib⁹: illi ꝺ arbustoꝝ fruguqꝫ gn̄ib⁹
mlťa ei p̄nūciāt: ꝛ harū rerū inexꝑto
dinare videantur. Ꝙ ꝰo ñ solū q̄daꝫ
demones futura p̄dicūt: veꝝ ēt qdaꝫ
mira faciūt ꝓ ip̄a vtiqꝫ sui corpis ex
cellētia cur nō ꝯtēnať a prudētib⁹: cū
plerūqꝫ iniqui ac ꝑditi hoīes ita exer
ceāt corpa sua: tātaqꝫ diuersis arti/
b⁹ agere possint: vt ea q hec nesciunt
nec aliquādo viderūt: ēt narrata vix
credāt: q̄ mlťa funabuli cetiqꝫ thea/
trici artifices: q̄ multa opifices ma/
ximeqꝫ mechanici mirāda fecerunt.
Ipi iō meliores sūt bonis ꝛ scā pieta/
te p̄ditis hoīb⁹. Que iō cōmemoraui
vt q hec sine ꝑuicacia: ꝛ sine vana resi
stēdi aīositate ꝯsiderat: simľ cogitet:
si dū subiacēte crassiori maťia vel sui
qsqꝫ corpis vľ certe ꝛ aq̄ lapidū atqꝫ
lignoꝝ: metalloꝝqꝫ varioꝝ tāta qdā
hoīes p̄nt: vt eos illi q hec ñ p̄nt: ple/
rūqꝫ stupēdo ī sui cōpatiōe diuos vo/
cāt. Cū qdā illoꝝ sint artib⁹ potentio
res: qdaꝫ istoꝝ morib⁹ meliores: q̄to
maiora ꝛ mirabiliora ꝓ subtilissimi
corpis: h̄ ē aerei facľtate ꝛ facilitate
ꝺmōes possint: cū tñ sint volūtatis p̄/
uitate: maximeqꝫ supbie fastu ꝛ īui/
dētia malitie sp̄us īmūdi atqꝫ ꝑuer/
si. Quātū āt valeat aeris elemētuꝫ: q̊
eoꝝ corpa p̄ualēt ad multa visibilia
inuisibiliť molliēda. mouēda. mutan
da atqꝫ ꝰsāda lōgū ē nūc ꝺmōstrare
et puto ꝙ vľ mediocriť ꝯsiderāti fa/
cile occurrat. Que cū ita sint p̄mum
sciēdū ē qm̄ ꝺ diuinatiōe ꝺmonuꝫ qđ ē
illos ea plerūqꝫ p̄nūciare q̄ ip̄i factu
ri sūt: Accipiūt. n. ptātē se ꝛ morbos ī/
mittere: ꝛ ip̄ꝫ aerē viciādo morbiduꝫ
reddē: ꝛ ꝑuersis atqꝫ amatorib⁹ ťre/
noꝝ ꝯmodoꝝ malefacta suadē: ꝺ q̊ꝝ
morib⁹ certi sunt ꝙ sint eis talia sua/
dētib⁹ ꝯsēsuri. Suadēt āt miris ꝛ īui

sibilib⁹ modis p illā s̄btilitatē suo℞ cō po℞ corpa hoīu℥ ñ sētiētiū penetrādo seseq℥ cogitationibus eorum per q̄/dam imaginaria visa miscendo: siue vigilantium siue dormientium. Ali/qñ autem nō que ipi faciūt: s℥ q̄ nāli/b⁹ futa p̄noscūt: q̄ sig̃ i hoīu℥ sēs⁹ vēiī ñ p̄nt ante p̄dicūt. Neq℥.n.q₂ p̄uidet mēdic⁹ q̄ ñ p̄uidet ei⁹ artis igr⁹: iō ia℥ diu⁹ h̄nd⁹. Quid āt mi℞: si quēadmo/dū ille i cōpis hūani vł p̄tbata vł mo dificata tēpie seu bōas seu malas p̄/uidet valitudīes: sic d̄mō i aeris affe/ctiōe atq℥ ordiatiōe sibi nota: nob ig̃/ta: futas p̄uidet tēpestates. Aliqñ et hoīu℥ dispositiōes ñ solū voce platas: ve℞ ēt cogitatiōe ↄceptas ↄsigt: q̄ dū ex aīo exp̄mūt̃ i corpe tota facilitate p̄discūt: atq℥ hic ēt mł'ta futa p̄nūciāt alijs v℥ mira. q ista miracła dispositō ne ñ nouerīt. Sic.n. appet ↄcitatiō aī mot⁹ i vłtu vt ab hoīb⁹ q̄s aliqd forīse cus agſcat̃ q̄d itrīsec⁹ agit̃. ita ñ d℥ eē icredibile. si ēt leuiōes cogitationes dāt aliq̄ sig̃ p cōp⁹: q̄ obtuso sēsu hoī℥ cogſci ñ p̄nt: acuto āt dēonū p̄nt. hac at℥ hi⁹ facłtate mł'ta d̄mōes p̄nūciāt: cū tñ ab eis lōge sit altitudo illi⁹ pphe tie quā d̄s p scōs āgelos suos ⁊ pphas opat̃. Nā si qd d̄ illa d̄i dispositiōe p̄/nūciāt: et cū ea p̄dicūt q̄ ide audiūt: ñ fallūt neq℥ fallūt̃. Ueracissima.n. sūt āgelica ⁊ pphetica oracła. Sic āt idi g̃nē accipit q̄ aliq̄ ⁊ talia d̄mōes ⁊ au diāt ⁊ p̄dicāt. q̄si aliqd idignum sit: vt q̄d iō d̄r: vt hoīb⁹ inotescat. Hoc ñ so lū boni: ve℞ ēt mali ñ taceāt: cū i ipis hoīb⁹ ēt vite bōe p̄cepta videam⁹ pīt a puersis iustisq℥ cātari. Nec obesse aliqd: imo ēt p̄deē ad maiorē noticiā famāq℥ v̄itatis cu℥ de illa ēt hi q̄cqd nonuerīt dicūt q eis ⁊ puersis morib⁹ ↄ̄ licūt. In ceteris āt p̄dictiōib⁹ suis de/mōes plerūq℥ ⁊ fallūt ⁊ fallūt̃. Fallū tur q̄dē: q₂ cū suas dispositiōes p̄nūci ant ex iprouiso d̄sup aliqd iubet̃ q̄ eo rū ↄsilia ↄcta p̄tbet: velut si aliqd di/sponāt q̄lib℥ hoīes q̄buslib℥ p̄tātib⁹ sb/diti q̄ ñ phibitos suos p̄positos arbi trāt̃: idq℥ factos se eē pmittāt. At illi penes q̄s maio℞ ptās ē ex alio supiori cōsilio h̄ totū dispositū atq℥ p̄patū re pēte phibeāt. Fallūt̃ ēt cū cās nāles sic medici aut naute: aut agricole: s℥ lōge acuti⁹: lōge p̄stāti⁹ p aerei cōpis sēsu solertiōe ⁊ exercitatiōe p̄noscūt q₂ ⁊ h̄ ab āgel' d̄o sūmo pie s̄uientib⁹ ex alia dispōne ig̃ta d̄mōib⁹ ex iprouiso ac repēte mutāt̃: tāq̄ si egro aliqd extrīsec⁹ accidat q̄ moriat̃: quē medi/c⁹ vis salutis p̄cedētib⁹ signis victu℞ eē pmisat. Aut si aeris q̄litate p̄ui/sa diu flatu℞ illū vētū nauta℞ aliq̄ p̄ dixissent: cui d̄ñs xp̄s cū discipłis na uigāsꝫ vt gescēt i pauit. fcā ē trāqllitas mag̃. Uł si agricola illo āno fructifi/caturā vitē polliceat̃ nā℥ vtiq℥ t̃re et numeros seminū q̄ tñ calens āno eā: vel improuisa celi intemperies aresa faciat vel aliqua iussio potētioris era dicet. Ita multa etiam ad prescienti/am predictionemq℥ d̄monū ptinētia q̄ miorib⁹ ⁊ vsitatiorib⁹ causis futa p̄ uidēt̃ eadē maiorib⁹ ⁊ occłtiorib⁹ cau sis ipedita mutāt̃. Fallunt ēt studio fallēdi: ⁊ iuida hoīu℥ volūtate: q̄ hoī℥ errōe letāt̃. S℥ ne apō cultores suos pōd⁹ auctoritatis amittāt id agūt: vt iterp̄tib⁹ suis: sig̃℞q℥ suo℞ ↄiectorib⁹ cłpa tribuat̃: qñ vł d̄cepti fuerit vel mētiti. Quid g̃ mi℞: si iminēte tēplo℞ ⁊ simłacro℞ euersiōe quā pphe sūmi tāto an̄ p̄dixerāt. Serapis d̄mō alicui cłto℞ suo℞ h̄ d̄ pxi⁹ p̄didit: vt suā q̄si diuinitatē recedēs vł fugiēs cōmenda ret. Fugātur.n. isti vł ēt iussis supio rib⁹ colligati abstrahūt̃ ⁊ alienāt̃ a lo cis suis: vt dum rebus quib⁹ domina bant̃: quibus colebant̃ fiat voluntas dei: q₂ hoc tāto ante p omnes gētes

futurum esse p̄dixit: ꝛ vt p suos fide/
les fieret imperauit. Cur autem hoc
non sineretur demon predicare: cuꝫ
sibi iam p̄noscеret immiere: cum hec
p̄dictio ꝛ pphis attestaret̄: qb⁹ sūt ista
ↄscripta: ꝛ prudētib⁹ daret ītelligi ꝙ
vigilāter eēt demonū cauēda falla/
cia: cl'tusqꝫ fugiēd⁹. Qui cū añ p taꝫ
lōgū tp̄s ī tēplis suis hec fut̄a tacuis/
sēt: q̄ p pphas p̄dcā igr̄are n̄ possēt: po
steaq̄ȝ appropiq̄re cepūt: voluer̄t ea
q̄si p̄dicare: ne igr̄i vtiqꝫ putarēt̄. Cū
igit̄ tā lōge añ p̄dcm̄ eēt atqꝫ conscri/
pta: vt alia īteri taceā illō qō sophōi/
as ppha dic̄. Preualebit dn̄s aduer
sus eos oēs: ꝛ extēmiabit oēs dos gē/
tiū t̄re: ꝛ adorabūt eū vnusqsqꝫ d lo/
co suo oēs īsule gētiū. Aut nō crede/
bāt ista sibi futura. q ī tēpl' gētiū cole
bant̄: et h̄ iō p suos vates ac phanati/
cos frequētare voluer̄t. Sic eoꝝ po
eta iunonē īduc̄: n̄ oī mō credētē q̄ d
turni morte iupit̄ dixerat. Juno aūt
ab istis ptās aerea p̄dicat̄: q̄ apō vgi/
liū sic loqt̄. Nūc manet īsōtē gūis exi
t⁹ aut ego veri vana feror: ꝙ vt p⁹ for
midie falsa: Ludas ꝛ ī meli⁹ tua q po/
tes orsa refectas. Aut g̊ ista sibiqꝫ p
pphas p̄dcā nouerāt posse accidē d/
mōes: h̄ē ptātes aeree dubitabāt: et
ppea p̄dictionē eoꝝ celebrar̄ voluer̄t
Et hic ītelligēdū ē q̄les sūt: aut cū ea
vētura certissime scirēt: iō p sua tem
pla tacuerūt: ne iā tc̄ īcipēt ab hoīb⁹
ītelligētib⁹ dr̄i atqꝫ ↄtēni qō d tēplo/
rū atqꝫ siml'acroꝝ suoꝝ fut̄a eis euer
siōe pphis attestaret̄: q eos coli phibe
bāt. Nc̄ vo postea cū tp̄s aduēit q̊ ↄ/
plerēt̄ vaticinia pphaꝝ di vni⁹: q istos
dos falsos dic̄: ꝛ ne colant̄ vehemētis
sime p̄cipit. Cur n̄ h̄ēt ipi ↄgtū p̄dicē
sinerēt̄: vt ide clari⁹ apperet eos hec
antea vl' mīme credidisse: vl' suis cul

toꝛib⁹ enūciare timuisse. In fine aūt
tāq̄ȝ nihil hn̄tes āpli⁹ qō agerēt ēt ibi
voluisse suā ostare dinationē vbi iā
pdūt̄ diu siml'asse dinitatē. Q̄ꝫ āt di
cūt relig eoꝝ cl'toꝛes ēt suoꝝ qbusdā
libris hec p̄cognita cōtleri: q̄ȝq̄ȝ ex re
b⁹ ipletis cōficta putāda sint: q ī eoꝛū
tēplis tā lōgo antea tp̄e pp'lis eoꝛū si
vera eēnt inotescē dbuer̄t: sic n̄ra n̄ so/
lū ī eccl'ijs n̄ris: veꝝ ēt: ꝙ ad gui⁹ te/
stimoniū ↄ̄ oēs inimicos valet ī iudoꝝ
synagogis antiq̄ssima ꝛ notissima r̄ci
tāt̄. Tn̄ nec ista ipa q̄ ab eis vix raro ꝛ
clāclo pferūt̄ mouere nos dbꝫ si cui/
q̄ȝ dmonū exoꝛtū ē id pdē cl'toꝛib⁹ su
is ꝙ didicerat ex elogis pphaꝝ: vel
ex oraclis āgeloꝝ. Qō cur n̄ fiet cū ꝛ
ista n̄ sit opiatio: ſꝫ attestatio vitatis.
Illō. n. qō solū ab eis flagitādū ē. nec
vnq̄ȝ antea ptuler̄t. nec vnq̄ȝ postea
nisi forte cōfictū pferre conabūt̄ ali
qd dos suos p vates suos ↄ̄ deuꝫ isrl'
ausos p̄dr̄e aut dr̄e. De q̊ d eo doctis/
simi eoꝝ auctoꝛes. qꝛ oia illa legere.
aut noscе potuer̄t magis q̄sier̄t qs d̄s
eēt. quē deū negare potuerūt. Pōꝛo
āt ds iste quē null⁹ eoꝝ negare ausus
ē veꝝ dm̄. q etsi negaret. n̄ solū subia
ceret dbitis penis. veꝝ ēt certis ↄui
ceret̄ affectib⁹. Iste g̊ ds queꝫ nemo:
vt dixi. illoꝝ ausus ē negare veꝝ dm̄
illos falsos eē dos ꝛ oino dserēdos.
eoꝛumqꝫ templa ꝛ simulacra ꝛ sacra
euertēda p suos vates. h̄ē pphas ap
ta dnūciatiōe p̄dixit. apta ptāte p̄ce
pit. apta vitate ↄpleuit. Un̄ qs vsqꝫ/
adeo desipiat. qui non potius eū co
lenduꝫ eligat quē coli non prohibēt.
quos et colebant. Quē proculdubio
cū colere ceperit illos vtiqꝫ non cul/
turus. q̊s phibet coli quē colit. Q̄ꝫ āt
ipꝫ eēnt cl'ture gētes extēmiatis dijs
falsis. q̊s antea colebāt a pphis cin

eē p̄dictū paulo ante cōmemoraui: ⁊ nūc repeto. Preualebit igr̄ d̄s aduersus eos ⁊ exterminabit oēs d̄os gētiū t̄re ⁊ adorabūt eū vnusq̄sq̃ d̄ loco suo oēs īsule gētiū. Neq̃ sole īsule: sȝ ita oēs gētes vt ēt oēs īsule gētiū q̄n q̄dē alibi n̄ īsulas noīat. sȝ vniuersū orbē t̄rarꝝ dicēs. Cōmemorabūt̄ ⁊ ꝯuertēt̄ ad dn̄m vniuersi fines terre: ⁊ adorabunt ī cōspectu eius vniuerse patrie gētiū: q̄m dn̄i ē regnū: ⁊ ip̄e dn̄abitur gentiū. Hec aūt p xp̄m fuisse cōplenda ⁊ alijs plrib⁹ testimonijs ⁊ ī eodeȝ ip̄o psalmo: vn̄ h̄ cōmēoraui satis apparet. Cū.n. paulo sup̄i⁹ futurā passionē p ꝓpheȝ ip̄e loquētur dicēs: foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos dinumerauerūt ossa mea: ip̄i ꝯsiderauer̄t ⁊ ꝯspexerūt me ⁊ diuiser̄t sibi oīa vestimēta mea ⁊ sup vestē meā miserūt sortē. Paulo post īfert illud q̄d posui. cōmemorabūt̄ ⁊ ꝯuertentur ad dn̄m vniuersi fines terre ⁊ cetera. Quāq̄ ⁊ illud testimoniū q̄d pri⁹ adhibui. vbi dc̄m est: p̄ualebit dn̄s aduersus eos ⁊ extermiabit oēs d̄os gētiū t̄re. In eo q̄ positū ē: p̄ualebit: satis ostēdit̄ hoc ēt p̄nūciatū pagani p̄us oppugnaturi cēnt ecclesiā nomēq̃ xp̄ianū q̄ntū valerēt psecuturi: vt si fieri possȝ oīno d̄ terra delerēt̄. Et q̄r eos patientia martyꝝ ⁊ magnitudine miraculoꝝ ⁊ consequente fide pplorum erat supatur⁹: iō sic dc̄m ē: preualebit dn̄s aduersus eos nisi oppugnādo illi resisterent. vnde ⁊ ī psalmo ita ꝓphetatū ē: vt q̄d fremuerūt gētes ⁊ ppl'i meditati sūt inania? astiterunt reges p̄ncipes cōuener̄t ī vnū aduersus dominū ⁊ aduersus xp̄m eius. Et paulo post dicit. Dn̄s dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te postula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatē tuaȝ ⁊ possessionē tuā terminos terre. ecce vn̄ dictū ē ī alio psalmo q̄ supius interposui. cōmemorabūt̄ et cōuertent̄ ad dn̄m vniuersi fines terre. His atq̃ huiusmōi ꝓpheticis documētis p̄dictū ōndit̄ q̄d videmus īpleri p xp̄m futurū fuisse vt deū israel quē vnuȝ deum verum ītelligūt nō in vna ip̄sa gēte q̄ appellata ē isrl': sȝ ī oīb⁹ gētibus colerēt̄ ⁊ oēs falsos deos gētiuȝ ⁊ a tēplis eoꝝ ⁊ a cordib⁹ cultoꝝ suoꝝ demolliret̄. Eāt nūc isti ⁊ cōtra xp̄ianā religionē ⁊ cōtra verū dei cultum vanitates p̄stinas defēsitare audeāt vt cū strepitu pereāt. Nā ⁊ hoc de ill' p̄dictū ē ī psalmis dicēte ꝓpheta. Sedisti sup thronū q̄ iudicas eq̄tatē: īcrepasti gētes ⁊ perijt ip̄i⁹ nomē eoꝝ delesti ī eternū ⁊ ī seculū seculi. Inimici defecerūt framee ī finem ⁊ ciuitates d̄struxisti. perijt memoria eoꝝ cū strepitu ⁊ dn̄s ī eternū p̄manet. Necesse ē ē° vt impleāt̄ oīa hec. Neq̃ q̄d adhuc audēt ip̄i pauci q̄ remāserunt vaniloquas suas ostētare doctrinas ⁊ xp̄ianos īperitissimos irridere: moueri d̄beremus: dū ī eis īpleri ea que p̄dicta sūt videam⁹ ip̄a q̄ppe velut īperitia ⁊ stulticia xp̄ianoꝝ que humilibus ⁊ scīs einsq̃ diligēter studiosis apparet excelsa ⁊ sola vera sapiētia. Ip̄a inq̃ velut stultitia xp̄ianoꝝ eos ad istā paucitatē redegit: q̄m sicut dicit ap'ls stultā fecit d̄s sapiam hui⁹ mūdi. Deīde subiūgit rē mirabilē si quis ītelligat ⁊ ita seq̄t̄. Nā q̄m ī dei sapiētia nō cognouit mūdus p sapiam deū placuit deo per stulticiam p̄dicatiōis saluos facere credētes. Q̄m quideȝ iudei signa petunt ⁊ greci sapientiam querunt. Nos autē predicamus xp̄ȝ crucifixum iudeis quidem scādaluȝ: gentibus aūt stultitiā. Ip̄is auteȝ vocatis iudeis ⁊ grecis christum dei virtutē ⁊ dei sapiētiam. Q̄m q̄d stultum

ẽ dei ſapiẽtius ẽ hoibus: ⁊ qđ miſer/
rimũ eſt dei fortius eſt hominib⁹: Ir/
rideant ergo q̃tũ poſſunt tanq̃ ipe/
ritiam ⁊ ſtulticiam noſtram: ⁊ iactent
doctrinam ⁊ ſapientiã ſuam. Illud
ſcio q̄ iſti irriſores noſtri pauciores
ſunt hoc anno q̃ fuerint priore anno
Ex quo eni fremuerũt gẽtes et me/
ditati ſunt inania aduerſus dominũ
et aduerſus xp̄z ei⁹ qñ ab eis fũdebat̃
ſãguis ſcõꝝ ⁊ vaſtabat̃ eccl'ia vſq̨ ad
hoc tẽpus: ⁊ deinceps quotidie minu
untur. Nos aũt aduerſus eoꝝ oppro
briuz: ⁊ ſupbas irriſiones fortiſſimos
reddũt oracula dei nři. que de hac re
quoq̨ videm⁹ ⁊ gaudem⁹ ipleri. Sic
eni nos allogtur p ꝓphetã. Audite
me q ſcitis iudiciuz meũ: ppl's me⁹ in
quoꝝ corde lex mea ẽ: opprobria ho
minũ nolite metuere: ⁊ detractione
eoꝝ ne ſuperemini: ne q̄ uos ſpnũt
magni duxeritis. Sicut. n. veſtimẽtũ
ita p tẽpus abſumẽtur: ⁊ ſicut lana a
tinea comedẽtur. iuſticia autẽ mea i
eternũ manet. Legant tñ hec mea ſi
dignãtur: cũ ad nos ꝯtradictiões eoꝝ
puenerit q̃tũ dñs adiuuat rñdebim⁹
Explicit de diuinatione demonũ
Diui auguſtini hypponẽſis epi de
honeſtate mulierum liber incipit.

NEmo dicat frẽs q̄ tpibus
nřis martyꝝ certamĩa eẽ
nõ pñt: hẽt eni pax marty
res ſuos. Nã frequenter
iracũdiã mitigare: libidinẽ fugere: iu
ſticiã cuſtodire: cupiditatẽ contẽnere
pars magna eſt martyrij. Contẽnen/
da nãq̨ ẽ cupiditas: q gdẽ velut ignis
q̃to ampli⁹ accipit: tãto ampli⁹ requi/
rit. Iracũdia vero ẽ mitigãda: q prius
nocituris nocet q̃ nocẽdis. Qꝫ ãt li/
bidinẽ fugiẽdã eẽ diximus aplo do/
ctore euidẽter didicim⁹: qꝛ cũ oib⁹ vi
tijs reſiſtendũ eẽ pdixerat: cõtra libi/
dinem nõ dixit reſiſtere: ſ3 ait. fugite
fornicationẽ. ac ſi diceret reliquis vi
tijs dõ adiuuãte obem⁹ i pñti reſiſte/
re: libidinez vo fugiẽdo ſupare: ſic ⁊ i
ſcripturis alibi legim⁹. Noli attẽde/
re i faciem virginis: ne ſcandalizet te
vultus ei⁹. Nã ⁊ btũs ioſeph: vt ipu/
dicam dñaz poſſet euadere: palliuz: q
apphenſus erat reliquit: ⁊ fugit. Con
tra libidinis ipetũ apprehende fugã
ſi vis obtinere victoriaz. Nec ſit tibi
verecũdũ fugere: ſi caſtitatis palmã
deſideras obtinere. Videte fratres
quomõ ab oibus xpianis: pcipue ta/
men a monachis ſeu clericis idigna
⁊ inhoneſta familiaritas fugiẽda eſt:
quia ſine vlla dubitatione q familia/
ritatẽ mulieꝝ nõ vult fugere: cito da
bitur i ruinã. Sed forte negligẽs qſ/
q̨ ⁊ min⁹ de aie ſue ſalute ſollicit⁹ re
ſpondet ⁊ dicit. Ecce ego ⁊ familiari
tatez habeo mulierũ extranearum: ⁊
tamẽ arma caſtitatis cuſtodio. Infe pſumptio
lix ẽ ⁊ nimium periculoſa pſumptio.
Multi enim ſe putãt vincere cuz vi
cti ſunt. Sed adhuc addet aliqs ⁊ di
cet. Ego iter extraneas mulieres ha
bito: ⁊ continentiã ſeruo: ⁊ volo habe
re qđ vincam. Quid eſt volo habere
qđ vincaz: niſi hoc volo habere q̄ pe/
ream: Sed ego inqt libidinis ipetũ
tanq̃ aduerſarium meũ retinere vo
lo. Vide ergo ne cõtra te incipiat ca
ptiuitas ipa pualere: et vnde putabas
obtinere triũphuz inde eternuz icur
ras opprobriũ. Inter oia eni xpiano
rum certamina ſola dura ſũt prelia prelia castitatis
caſtitatis: vbi q̊tidiana pugna ⁊ rara
victoria. Grauẽ nãq̨ caſtitas ſortita
ẽ inimicum: cui quotidie reſiſtitur: et
ſemper timetur. Et ideo ſicut dictuz
eſt nemo ſe falſa ſecuritate decipiat

vt de suis virib⁹ periculose p̄sumat. sed audiat apostolū clamātē. fugite fornicationē. Dauid eni ille sanctissimus in mille passib⁹ passus vidit mulierem nudā et adamauit. et stati homicidiū simul fecit et adulteriū. Et qui cum mulierib⁹ habitātes putant se castitatis obtinere triūphū ignorāt se apud deū dupliciter reos existere. duz seipos in piculuz mittūt. et alijs exemplū pverse familiaritatis ostendunt. Quāti enim per illarum ĩhonestam familiaritatē castitatis decorez perdiderunt. Illorum anime qui pereunt ab illis in die iudicij regrende sunt: qui illud exemplum perditionis ostēdūt. Et ideo fratres otra mortifera blādimēta: ꝛ otra adiutores diaboli: qui familiaritatē suspectam habere non metuūt: nec erubescunt: ne nos suo exēplo decipiant dei adiutorium ĩploremus: vt de laqueo venātium nos liberare dignetur. Scientes q̄ in his omnibus que supra diximus bonis ꝛ castis quotidiana ñ desunt martyria. Qibus xp̄ianis martyria deesse nō p̄nt: sicut castitas: veritas ꝛ iusticia xp̄i est: sic et ille q eis ĩsidiatur persecutor xp̄i ē. Ille vero q castitatē: veritatē ꝛ iusticiā ĩ fratrib⁹ suis defensare. ĩ alijs ꝛ ĩ seipso custodire voluerit: martyr erit. Et iō q hoc tota virtute animi et ip̄e diligit et vt alij diligant: verbis simul et exēplis ostendit: et vbicūq3 veritas ꝛ iusticia vel castitas laborat: q̄tū prevalet se etiā vltro ingerit: ꝛ ƀm vires suas defensare contēdit: nō vnā: sed plures coronas dn̄o remunerante percipiet Et vt hec obtinere mereamur cū de adiutorio ñ solū extranearꝫ mulierꝫ: sed etiam ancillaruz nostrarum quorūcūq3 vicinorum aut filie aut ancille vnusquisq3 nostrū collocutionē vitare pcuret. Quia q̄to vilior est illarū conditio: tanto ruina facilior. De tali re admonet salomon dicēs. Nūquid alligabit aliquis ignem in sinu suo: vt vestimenta eius non comburantur: aut qs ambulabit super prunas: et plante eius non comburētur? Et illud pciū meretricis vix est dimidij panis. O q̄ta iniquitas: o q̄ta puersitas: vt anima quam christus suo sacro sanguĩe redemit luxuriosus qsq3 ppter vnius momēti delectationē libidinis diabolo pessimo inimico suo vendit ac tradit. Vere nimium miseranda ꝛ plangenda conditio est vbi cito preterit quod d̄lectat: ꝛ permanet sine fine quod cruciat. Sub momento enim libidinis impetus transit: et permanet sine termino anime infelicis opprobrium. Sed dicit aliquis iuuenis. homo sum: facio quod me delectat modo. ꝛ postea penitentiā agā. Quomodo sic dicat. pcutio me crudeli gladio: ꝛ postea vadam ad medicum. Heu miser homo: nescis q̄ vni⁹ hore puncto vulnus accipitur: sed vix longo tempore ad sanitatem pristinā reuocatur? Qui eniz fornicans dicit penitentiam se acturum: quare nō timet ne eum subitanea febricula: vel aliquo casu subita mors superueniens rapiat ꝛ pereat dilatio: et succedat eterna damnatio? Et quia de ĩfelici libidine vnde locuti sumus credēduz est qd̄ dicit propheta. Confract⁹ est malleus vniuerse terre: q̄uis post aduentum domini nostri iesu christi: per vniuersa monasteria monachoꝝ et per clericos vel etiam laycos castitatem seruantes: quasi confractus malleus ille videatur: quod tamen multo peius est: adhuc mlto plures

sunt qui ab illo malleo quotidie con/
fringuntur: q̄ illi qui de ruina collisi/
onis illius liberantur. Unde iterum
atq3 iterum rogo vt diligentius con
sideremus. ⁊ q̄tum possumus timea
mus illud quod dn̄s in euangelio di/
cit. Qui viderit mulierē ad concupi/
scendum eam: iam mechat⁹ est. Pro
qua re: sicut iam dictum est: non solū
ab extraneis mulieribus: sed etiam a
vicinis ⁊ domesticis: et ancillis nr̄is
refrenāda est et secreta familiaritas
⁊ oculorum intenta fragilitas. Ne il/
lud eueniat nobis quod dn̄s p̄ ꝓphe
tā terribiliter clamat dicens. Mors
intrauit ad animas nostras per fene/
stras nostras. Ueh eni illis. Per q̄s:
per visum oculorū ⁊ auditum auriū.
Si per linguam tuā amico tuo aut fa
mulo tuo iusseris vt ad te meretrix
adducatur: aut turpe cū meretrice lo
cutus fueris per os tuum ad animaz
tuam gladius eterne mortis ingredi/
tur. Si autem malum vel sordidū cō
silium libenter audieris. si detrahen
tem aut luxuriose loquētem. aut can
tica turpia ꝓferentem non respuis p̄
aurium tuarum fenestras mors itra/
uit ad animam tuā. Et quia dn̄s di/
xit. Qui viderit mulierem etc̄. Uolū
tas ꝓna faciendi reputatur pro ope/
re facti. Ac sic dum aliquis mulierez
libidinoso oculo considerat: per fene/
stras corporis sui in secretuz mentis
venenum mortis instillat. Talis eni
cogitatio: etsi aliquando impeditur
casu ⁊ non impleat voluntatem suā:
nihilominus actionis crimine condē
natur a domino. ac si illa casta est: cū
qua libidinis maluz voluit exercere.
et ille iam adulter tenetur in corde.
Ideo audiamus scripturam dicentē
illud. Omni custodia serua cor tuū.

Et illud. Auerte oc'los meos ne vide
ant vanitatem ⁊c̄. Quomodo si ali/
quis carbones appprehēderit si cito
eos proiecerit: nihil ei nocebunt. Si
vero diuti⁹ tenere voluerit sine vul/
nere abire non poterit. Ita ille qui
ad concupiscendum oculorum desi/
xerit intuituz: et libidinis maluz i cor
de suscipiens moras i corde suo habe
re: morari in corde suo libere p̄mise
rit: excutere a se sine anime plaga nō
poterit. Ideo iugiter clamemus cuz
propheta. Oculi mei semper ad do
minum: quoniam ipse euellet de laq̄o
pedes meos. Ipso domino nostro ie
iesu christo mediatore dei: ⁊ hominū
cui⁹ misericordia plena est t̄ra. Amē

¶ Explicit liber d̄ honestate mulieꝝ

Diui aurelij augustini hypponēsis
episcopi de cura agēda pro mortuis
liber incipit.

DIu sanctitati tue coepi/
scope venerande. pauline
rescriptorum debitor fui
ex quo mihi scripsisti p̄ hoies filie no/
stre religiosissime flore querēs a me
vtrū prosit alicui post mortem q̄ cor
pus apud sancti alicuius memoriam
sepelitur. Hoc enim abs te vidua me/
morata petierit pro defuncto i eis par
tibus filio suo ⁊ rescripseras conso/
lans eam. id quia etiaz nūciās de ca
dauere fidelis iuuenis cynegij: q̄d pa
trono ⁊ pio affectu desiderauit eē cō
pletum. vt scilicet i beatissimi felicis
confessoris basilica poneretur. Qua
occasione factum ē vt per eosdē per/
latores litterarum tuarum etiam mi
hi scriberes. i gerens huiusmodi que/
stionem: atq3 vt responderē quid ide
mihi videretur exposcens: nec tacēs
ipse quid sentias. Nā dicis videri ti
bi nō eē inanes mot⁹ aioꝝ religioso/

rum atq3 fideliū pro suis ita curātiū3
adiungis etiam vacare nō posse q vni
uersa pro defunctis ecclesia supplica
re cōsueuit. Ut hic ⁊ illud comiici pos/
sit homini prodesse post mortē si fide
suoꝝ humano corpori talis prouidea
tur locus in quo appareat opitulatio
etiam isto modo quesita sāctoꝝ. Sȝ
cum hec ita sint quō huic opinioni cō
trariū nō sit qđ dicit apostolus. Oēs
enim astabimus ante tribunal christi
vt ferat vnusqsq3 secundum ea q̄ per
corpus gessit siue bonū siue malū: nō
te satis significas videre. Hec quidē
apostolica sentētia ante mortē admo
net fieri qđ possit prodesse post mor/
tē: non tunc quando iā recipiēdū est
qđ quisq3 gesserit ante mortē. Uerū
Solutio
hec ita soluitur questio: qm̄ quodā vi
te genere acqritur dū in hoc corpore
viuitur vt aliqd adiuuet ut ista defun
ctos: ac p hoc secūdū ea que per cor/
pus gesserunt eis q̄ post corp⁹ religio
se p illis facta fuerit adiuuātur. Sūt
enim quos nihil omnino adiuuāt ista
siue p eis fiant: quoꝝ tā mala sūt me
rita: vt neq3 talib⁹ digni sint adiuua/
q̄ prosint suffragia
ri: siue pro eis quoꝝ tā bona vt talib⁹
nō indigeāt adiumētis. Genere ergo
vite quā gessit quisq3 per corp⁹ effici/
tur vt psint vel non prosint quecūq3
p illo pie fiunt: cū reliquerit corpus.
Nā meritū p qđ ista psint si nullū cō
pertū ē in hac vita: frustra qritur post
hāc vitā. Ita fit vt neq3 inaniter eccle
sia vel suoꝝ cura pro dfūctis quod
potuerit religiosius īpēdat: ⁊ tñ ferat
vnusquisq3 secūdum ea que per cor/
pus gessit siue bonum siue malū: red
dente domino vnicuiq3 secundū ope/
ra eius. Ut enim hoc qđ īpendit possit
ei pdesse post corp⁹: ī ea vita acquisi
tum est quā gessit ī corpore. Poterat
inquisitioni tue sufficere mea breuis
ista responsio. sed quia talia mouent
quibus respondendum esse existimo
parumper attende. In machabeoꝝ
libris legimus oblatum p mortuis sa
crificiū: sed ⁊ si nusq3 in scripturis ve
teribus omnino legeret: nō parua tñ
ē vniuerse ecclie que in hac cōsuetu/
dine claret auctoritas: vbi in pcibus
sacerdotis que domino deo ad eius
altare fundunt: locum suū h3 etiā cō
mendatio mortuorum. Sȝ vtrū aliqd
prosit aīe mortui locus corporis sui
operiosius inquirendum est. Ac pmū
vtrum intersit aliquid ad inferendaȝ
vel augendam miseriam post hāc vi/
tam spiritibus hoīum si eoꝝ corporaȝ
sepulta non fuerint. non ꝑm opinio/
nem vtcūq3 vulgatā: sȝ poti⁹ ꝑm reli
gionis nr̄e sacras litteras est vidēdū.
Neq3 eni credēdū ē sicut apud Ma
ronē legitur insepultos a nauigādo
atq3 transeundo īferno aīe prohiberi
quia. s. neq3 ripas datur horrēdas et
rauca fluenta trāsportare priusq3 sedi
b⁹ ossa quieuerint. Quis cor christi/
anū inclinet his poeticis fabulisq3 fig
mentis: cū dominus iesus vt inter ini
micoꝝ manus q eoꝝ corpora in eoꝝ
potestate haberēt securi occūberent
christiani: neq3 capillū capitis eoꝝ as
serat periturū exhortās ne timeāt eos
qui cū corpus occiderint amplius nō
habent quid faciant. vnde in primo li
bro de ciuitate dei: satis: qtum existi
mo: suȝ locutus vt eoꝝ dentē retunde
rem. qui barbaricā vastitatē: precipue
quaȝ nuper roma perpessa est christi/
anis tēporibus īputādo ēt id obijciūt
illic quid suis subuenerit christ⁹. Qui
bus cū responsū fuerit animas fideli
um pro fidei sue meritis ab illo fuisse
susceptas: insultāt de cadauerib⁹ ise/

pultis. Totū itaqʒ istum de sepultura locum verbis talibus explicaui: At enim in tanta inqͣ strage cadauerum ne sepeliri potuerant. neqʒ istud pia fides reformidat tenēs predictū: neqʒ assumentes bestias resurrecturis corporibus obfuturas quorū capillus capitis non peribit: nullo modo diceret veritas. Nolite timere eos q occidunt corpus: aīam autem nō possunt occidere. Si quicqͣ obesset future vite quidquid inimici de corporibus occisorum facere voluisset: nisi forte quispiam sic absurdus est vt cōtendat eos qui corpus occidunt: non debere timeri ante mortē: ne corp⁹ occidant: et timeri debere post mortē ne corpus occisi sepeliri non sinant. Falsum est ergo qd ait: qui corp⁹ occidunt et postea non habent quid faciant: si habent tāta que d cadauerib⁹ faciāt. Absit vt falsum sit qd veritas dixit. Dcm est eni aliqd eos facere vt occidant: qr i corpore sensus est occidendo. postea vero nihil habere quid faciant: qr nullus sensus est in corpore occiso. Mlta quoqʒ corpora xpianor̄ tra non texit: sʒ nullū eor̄ quisqͣ a celo et terra separauit: quā totaʒ implet sua pñtia qui nouit vnde resuscitet qd creauit. Dr gdē in psalmo. posuerunt mortalia suorum tuor̄ escaʒ volatilibus celi. carnes scōr̄ tuor̄ bestijs terre. effuderunt sāguinē eor̄ tāqͣ aquā i circuitu hierl'm et nō erat q sepeliret. Sʒ magis ad exagerandaʒ crudelitatē eor̄: q ista fecerūt nō ad infelicitatē eor̄: q ista ppessi sūt quis h i cōspectu hominis dura et dira videātur: sʒ pciosa i conspectu dñi mors sāctor̄ ei⁹. Proinde ista oīa. i. curatio funeris. conditio sepulture. pompa exequiarum magis viuorum solatia sunt qͣ subsidia mortuorum. Si aliquid pdest ipio sepultura pciosa: oberit pio vilis aut nll'a. Preclaras exequias i cōspectu hoīu purpurato illi diuiti turba exhibuit famulor̄: sʒ mlto clariores i cōspectu dñi vlceroso illi pauperi ministeriū pbuit angelor̄ q eū nō extulerūt i marmoreo tumulo sed in abrahe sinum sustulerunt. Rideant hec illi contra quos defendendam suscepim⁹ ciuitatē dei. Verūtñ sepulture curā etiā eor̄ philosophi cōtēpserunt: et vniuersi exercitus dū p terrena patria morerentur: vbi postea iacerēt: vl' qb⁹ bestijs esca fierēt nō curauerūt: licuitqͣ poetis de hac re plausabiliter dicere. Celo tegitur: qui nō hʒ vrnā. Qͣto de corporib⁹ insepultis insultare xpianis: quibus et ipsius carnis membrorūqʒ oīuʒ reformatio non solum ex terra verū et aliorū elemētor̄ secretissimo sinu quo dilapsa cadauera recesserūt in tēporis pūcto reddenda et reintegrāda pmittit. Nec iō tñ odēnanda et abijciēda sunt corpora defūctor̄ maximeqͣ iustor̄ ac fideliū quib⁹ tāqͣ organis et vasis ad oīa bona opa sanctus vsus est spūs. Si eniʒ paterna vestis et annulus ac si qd huiusmodi tanto cari⁹ est posteris quāto erga parentes maior affectus: nullo modo ipsa spernēda sunt corpora que vtiqͣ multo familiarius atqͣ coniunctius qͣ quelibet indumenta gestamus. Hec eniʒ non ad ornamentum vel adiutorium qd adhibetur extrinsecus: sed ad ipaʒ naturam hominis pertinent. Unde et antiquorum iustorum funera cuʒ pietate curata sunt et exequie celebrate et sepultura prouisa: ipsiqͣ cū viuerēt d sepeliēdis vl' ēt trāsferēdis suis corporib⁹ filijs mādauerūt: et tobias sepe

philosophi sepulturam contempserunt

no abjicienda corpora

Curatio funeris

liēdo mortuos deuz ꝓmeruisse teste angelo cōmendatur. Ipse quoqꝫ dn̄s die tertio resurrecturus religiose mulieris bonum opus predicat ꝑdicādūqꝫ cōmendat: ꝙ vnguentum ꝑciosuz super mēbra eius effuderit atqꝫ hoc ad eū sepeliendum fecerit ⁊ laudabiliter cōmemorātur in euangelio: qui corpus eius de cruce acceptum diligēter atqꝫ honorifice tegēdum sepeliendūqꝫ curarunt: veruz iste auctoritates nō hoc admonent ꝙ insit vllus cadaueribus sensus: sꝫ ad dei prouidentiam cui placent etiaz talia pietatis officia corpora quoqꝫ mortuorum pertinere significant propter fidem resurrectionis astruendam vbi ⁊ illud salubriter discitur q̄ta possit esse remuneratio pro elemosynis quas viuentibus ⁊ sentientibus exhibemus. Sed neqꝫ hꝫ apud deum ꝑeunt que ex animis hominum mēbris officia diligentieqꝫ ꝑsoluūtur. Sunt quidem ⁊ alia que sācti patriarche de corporibus suis cōdiēdis vel transferendis prophetico spiritu dcā itelligi voluerūt. Nō aūt hic locus vt ea pertractemus intenditur cum sufficiant ista que diximus. Sꝫ si ea q̄ sustentandis viuentibus sunt necessaria sicut victus et amictus que q̄uis cum graui afflictiōe desint nō frangunt in bonis perferendi tolerādiqꝫ vtutem: sed excitatā faciūt fecūdiorem: q̄to magis cū desunt ea que curandis funeribus cōdendisqꝫ corporibus defūctoꝝ adhiberi solēt non efficiunt miseros in occultis ꝑioꝝ sedibus iam quietos. At per hoc quando ista cadaueribus xp̄ianorum in illa magne vrbis vel etiam aliorum oppidorum vastatione defuerunt: neqꝫ viuorum culpa est qui non potuerunt ista prebere nec mortuorum pena qui non potuerunt ista sentire. ¶ Hec est mea de sepulture causa atqꝫ ratione sententia. Quam propterea ex alio libro meo in istum transtuli: quia facilius hic a me recēseri potuit q̄ ad ipꝫ alio mō eloquēdum fuit. Quod si verum est profecto ⁊ prouisus sepeliendis corporibus apud memoriam sāctorum locus bone affectionis est: et humane erga funera suorum: quoniā si nonnulla religio est vt sepeliantur non pōt nulla eē qn̄ vbi sepeliantur: attenditur. Sed cum talia viuorum solatia requirunt quibus eorum pius in suos aīus appareat non video que sunt adiumenta mortuorum nisi ad hꝫ vt dum recolunt vbi sunt posita eorum quos diligunt corpora eisdē scīs illos tāq̄ patronis susceptos apd̄ deum adiuuādo ⁊ orādo cōmendant: qđ quidem facere possent etiam si talibus locis eos humare non possent. Sꝫ nō ob aliud vel memorie dicunt vel monumenta eoꝝ: eaqꝫ insignita fiunt sepulchra mortuorum: nisi quia eos qui viuentiuz oculis morte subtracti sūt sic ne obliuione etiam cordibus subtrahantur in memoriam reuocant et faciunt admonendo cogitari. Nam ⁊ memorie nomen id aptissime ostendit Monumentuz enī eo ꝙ moneat mētem .i. admoneat nūcupatur: propter qđ greci mēnemion vocant qđ nos memoriam seu monumentum appellamus quā lingua eorum memoria ipsa qua meminimus mēneme dicitur: Cuꝫ itaqꝫ recolit aīus vbi sepultū sit carissimi corpus: ⁊ occurrit locus nomine martyris venerabilis eidem martyri animam dilectam commendat recordātis ⁊ precantis affectus. Qui cum

defunctus a fidelibus carissimis ex/
hibetur eum prodesse non dubiũ est
his q cũ ĩ corpore viuerent talia sibi
post hãc vitã ꝓdesse meruerũt. Ve/
rum ⁊ si aliqua necessitas vel huma/
ri corpora vel in talibus locis huma/
ri nulla docta facultate ꝑmittat: non
sunt pretermittende supplicationes
pro spiritibus mortuorum quas faciẽ
das pro omnibus in xp̃iana et catho/
lica sotietate defunctis etiam tacitis
nominibus: quos sub generali cõme/
moratione suscepit ecclesia: vt quib⁹
ad ista desunt parentes aut filij aut q
cũq; cognati vel amici: ab vna eis ex/
hibeatᷣ matre cõi. Si autẽ deessẽt iste
supplicationes que fiunt recta fide ac
pietate pro mortuis puto ꝙ nihil pro
desset spiritibus eorũ q̃tũlz in locis
scis exanimata corpora ponunt̃. Cuz
ergo fidelis mater fidelis filij d̃fũcti
corp⁹ desiderauit ĩ basilicã martyris
poni: si qdem credidit ei⁹ aĩaz meritis
martyris adiuuari hoc qd̃ ita credidit
supplicatio q̃dam fuit. Et hoc ꝓfuit si
quid profuit ⁊ qd̃ ad idem sepulchruz
recurrit aĩo ⁊ fidelium precibus ma/
gis magisq; cõmendat ⁊ adiuuat de/
fũcti spm̃ nõ mortui corporis locus:
sed ex loci memoria viuus matris af/
fectus. Simul eniz ⁊ quis ⁊ cui cõmẽ
datus sit non vtiq; infructuose religi
osam matrem ꝓcantis attingit. Naz
⁊ orantes de membris sui corporis fa
ciunt qd̃ supplicantibus ꝯgruit: cum
genua figunt: cũ extẽdunt man⁹: vel
etiam prosternuntur solo: ⁊ si quid ali
ud visibiliter faciunt q̃uis eorum in/
uisibilis volũtatis et cordis intentio
deo nota sit: nec ille indigeat his indi/
cijs vt humanus ei pandatur aĩus: sz
hinc magis seipsum excitat homo ad
orandum gemendũq; humilius atq;
feruentius. ¶ Et nescio quomodo hi
motus corporis fieri nisi motu animi
non possunt. Eisdẽq; rursus exterius
visibiliter factis ille interior inuisibi/
lis qui eos facit augetur. Ac per hoc
cordis affectus qui: vt fierent ista pre
cessit: quia facta sunt crescit verun/
tamen si eo modo quisq; teneatur vel
etiaz ligetur: vt hec de suis membris
facere nequeat: non ideo non orat in/
terior homo: ⁊ ante oculos dei ĩ secre
tissimo cubili vbi cõpungitur: sterni/
tur: ita etiam cum plurimum intersit
vbi ponat corpus mortui sui qui pro
spiritu eius deo supplicat: quia ⁊ pre
cedens affectus locum eligit sanctũ:
⁊ illic corpore posito recordatus loc⁹
sanctus eum qui precesserat renuat ⁊
auget affectum: ¶ Tamen ⁊ si non
possit: vbi religiosus amicus elegit
humare quem diligit nullo modo de/
bet a supplicationibus necessarijs in
eius cõmendationẽ cessare. Ubicũq;
in. iaceat vel ñ iaceat d̃fũcti caro: spũi
requies acquirenda est. Qui cum in/
de exiret secum abstulit sensum quo
interesse possit quomodo quisq; sit si
ue in bonis siue in malis: neq; ab ea
carne expectat adiuuari vitã suã cui
prebebat ipse vitam quam detraxit
excedens ⁊ redditurus est rediens:
quoniam non caro spiritui: sed spiri/
tus carni etiam ipsius resurrectionis
meritum comparat: vtruz ad penam
an ad gloriam reuiuiscant. Legimus
in ecclesiastica historia quã grece scri
psit eusebius: et in latinam linguam
vertit ruffinus: martyruz corpora in
gallia canibus exposita canumque
reliquias atque ossa mortuorum vs/
que ad extremam consumptionem

ignibus concremata: eos deniqꝫ cineres fluuio rodani: ne quid ad memoriam qualencunqꝫ relinqueretur inspersos. Qđ nõ ob aliđ credēdū ē diuinitus fuisse permissum: nisi vt discerent xp̄iani i confitendo christum dum contēnerent hanc vitam. multo magis contemnere sepulturaꝫ. Hoc eniꝫ quod ingenti seuitia de corporibus martyrū factum est: si eis quicꝙ noceret ꝙ minus beati regescerent: eoꝝ victoriosissimi spūs non vtiqꝫ fieri sinerētur. Re ipa ǵ declaratū ē nõ ideo dixisse dn̄m. Nolite timere eos qui corpus occidunt: ꝛ postea non habent qđ faciāt. ꝙ non eēt ꝑmissurus aliquid eos facere de suoꝝ corporibus mortuoꝝ. Sed quoniā quicquid facere permissi eēnt nihil: quo minueretur christiano defūcto felicitas fieret: nihil inde ad sensum post morteꝫ viuētiū ꝑueniret: nihil ad detrimentum: saltē ipsorum corporum: quo minus integra resurgerent pertineret: Et tamen ex illo humani cordis affectu: quo nemo vnꝙ carnem suā odio habet: si cognoscāt aliquid homines post mortem suis corporibꝰ defūctis obesse: qđ i sua cuiusꝙ gente vel patria poscit solennitas sepulture cōtristantur vt hoīes: et quod ad eos post mortē non pertinet: ante morteꝫ suis corporibꝰ timent: ꝙ iuenit i libris regum deus per prophetam minari alteri prophete: q eius transgressus ē verbum ꝙ nõ ferretur cadauer eiꝰ i sepulchrū patrū eius. Que scriptura sic se habet. Hec dicit dn̄s. Quia inobediens fuisti ori domini. et non custodisti mandatuꝫ quod precepit tibi dominus deus tuus. ꝛ regressus es et comedisti panem: et bibisti aquam i loco: i q̊ precepit tibi ne comederes panem neqꝫ biberes aquam: non inferetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. Quanti hec pena pendenda sit ẜm euangelium cogitemus: vbi post corpus occisum nihil metuendum eē didicimus: ne membra exanimata patiantur: neqꝫ pena dicenda est. ¶ Si aūt humanum erga suam carnem consideremus affectū: potuit inde terreri vel contristari viuus qđ sensurus non erat mortuus: ꝛ hec erat pena: quoniā dolebat animus id de suo corpore futuruꝫ: Quis cum fieret non doleret. ¶ Hactenus enim noluit dominus seruum suum plectere. qui non sua cōtumacia spreuerat preceptum eius implere: sꝫ aliena decipiente fallacia obedire se credidit: qn̄ non obediuit. ¶ Neqꝫ enim putandum est ita fuisse interemptuꝫ morsu bestie: vt ad supplicium tartareum eius demum anima raperetur quandoquidem ipsum corpus idem leo qui occiderat custodiuit: iumento etiam quo vehebatur illeso: ꝛ simꝉ cum illa in manifesta intrepida presentia ad sui domini funus astante: q̊ mirabili signo appareret hominem dei coercituꝫ potius carnaliter vsqꝫ ad mortem ꝙ punitū eē post mortem De qua re apl's cū ꝓ quibusdā offensis commemorasset īfirmitates mortesqꝫ multorum. ¶ Si enim nosipsos iudicaremus a domino non iudicaremur. Cum iudicamur autem a domino corripimur: ne cum hoc mundo damnemur. ¶ Cum sane qui deceperat in moumento proprio honorifice sepeliuit: seque sepeliendum iuxta

ossa ei⁹ curauit ita sperās parci pos/
se ossibus suis cū veniret tēpus quā/
do secundū hominis illius ꝓphetiam
Josias rex iuda in illa terra multoꝝ
eruit ossa mortuoꝝ:eisdemq; ossibus
sacrilega q̄ sculptilibus cōstituta fue
rant funestauit. Pepcit qppe illi mo
numēto vbi iacebat ꝓpheta q ante
ānos amplius q̄ꝫ trecentos ista predi
xerat ⁊ ꝓpter ipsū neq; illius q eum
seduxerat violata est. Affectu nanq;
illo quo nemo unq̄ꝫ carnē suam odio
habet ꝓuiderat cadaueri suo q occi
derat mēdacio animā suā. Ex hoc igi
tur quo carnē suā q̄sq; naturaliter di
ligit ⁊ illi pena fuit addiscere nō eum
futurū i sepulchro patrū suorum et
huic cura prospicere vt parceretur
ossib⁹ suis si iuxta eū iaceret:cui⁹ se/
pulchrū nemo violaret: hūc affectū
martyres christi pro veritate certan
tes vicerūt. Nec mirū q̄a contēpse/
runt qd̄ nō fuerāt pro acta morte sē/
suri q nō potuerūt eis quos viuen/
tes sentiebāt cruciatibus vinci. Po/
terat vtiq; deus qui leonē prophe
te corpus qd̄ ipse occiderat vlteri⁹ nō
permisit attingere ⁊ fecit de proem/
ptore custodem. Poterat inq̄ꝫ a suis
suorum interfectis corporibus canes
quibus fuerant prohibere. Poterat
⁊ ipsorum hominum innumerabilib⁹
modis tenere seuitiam: ne cadauera
incendere ne cineres disꝑgere aude/
rēt. Sꝫ huic q̄ꝫ expimento multiplex
tēptatio deesse non debuit ne fortitu
do confessionis que imanitati ꝑsecu
tionis pro corporis salute nō cederet
ꝓ sepulchri honore trepidaret. Po/
stremo ne fides resurrectionis consu
mationem corporum formidaret. De
buerunt ergo ⁊ ista promitti vt etiam
post hec tanti horroris exempla mar
tyres in christi confessione feruentes
huius quoq; testes fierent veritatis
in qua discerēt eos a quibus sua cor
pora interficerentur postea nihil ha/
bere qd̄ facerent:quoniā quicquid
mortuis corporibus facerēt: vtiq; ni/
hil facerēt :quoniā in carnē omni vi
ta carente neq; aliqd sentire posset q
inde migrauit : neq; aliqd inde pro/
dere qui creauit. Sed inter hec que
fiebant de corporibus occisorum cū
martyres non ea metuentes magna
fortitudine paterentur. tamen apud
fratres luctus ingens erat q̄ nulla
dabatur potestas sanctorum funeri
bus iusta persoluere : nam occulte
subtrahere aliquid sicut eadem testa
tur historia crudelium custodum vi/
gilie permittebāt. Itaque cum illos
qui occisi fuerant in dilaceratione
membrorum suorum:in confragra/
tione ossium:in dispersione cinerum:
miseria nulla contingeret:istos tamē
qui nihil eorum sentire poterant:ma
gna miseria cruciabat:quia nullo mo
do iis seuientibus ipsi quodam modo
sentiebant.et vbi iam illorum nulla
erat passio : erat istorum mira com/
passio secundū istam quam dixi mi/
ram compassionem laudantur illi et
a rege Dauid benedicuntur qui sau
lis et Jonathe ossibus aridis sepul/
ture misericordiam prestiterant.que
tamen misericordia cum prestatur
nihil sentientibus: multum prodest
misericorditer eam prestantibus. ¶
An forte hoc reuocandum est ad illā
opinionem q̄ infernum fluuium inse
pulti non poterant transmeare? Ab/
sit hoc a fide christiana. Alioquin
pessime actum est cum tanta marty/
rum multitudine quorum non potue
runt corpora sepeliri et fallaciter eis

veritas dixit. Nolite timere eos qui corpus occidunt et postea non habent quid faciant si eis tanta mala facere potuerunt quibus impedirentur ad loca expectata transire. Sed quia hoc sine vlla dubitatione falsissimum est: neque aliquid obest fidelibus negata eorum corporibus sepultura: neque aliquid si exhibeatur infidelibus prodest. Cur ergo illi qui saul et filium eius sepelierunt misericordiam fecisse dicuntur et ex hoc a rege pio benedicuntur: nisi quia bene afficiuntur corda miserantium: quando et a dolentibus pro mortuorum corporibus nondumque alienis illo affectu quo nemo vnque carnem suam odio habet relicti volunt fieri post mortem suam in corporibus suis. et quod sibi exhiberi volunt: quando sensuri non sunt: alijs non sentientibus curant exhibere dum ipsi sentiunt. Narrantur visa quedam que huic disputationi non negligendam videantur inserere questionem. Feruntur quippe mortui non mali vel in somnis vel in alio quocunque modo apparuisse viuentibus atque vbi eorum corpora iacerent inhumata nescientibus locis monstratis admonuisse vt sibi sepultura que defuerat preberetur. Hec si falsa esse responderemus contra quorundam scripta fidelium: et contra eorum sensus qui talia sibi accidisse confirmant impudenter videre videbimur. Sed respondendum est: non ideo putandum esse mortuos ista sentire: quia hoc dicere vel indicare vel petere videntur in somnis. Nam viuentes apparent sepe viuentibus dormientibus dum seipsi nesciant apparere et ab eis qui hec somniauerint audiunt dicentibus quod eos in somnis agentes aliquid vel loquentes viderunt. Si ergo me potest aliquis in somnis videre sibi aliquid quod factum est indicantem: vel etiam quod futurum est prenunciantem: cum id ego prorsus ignorem et omnino prorsus non curem: non solum quidem ille somniat: sed vtrum dormiente me vigilet: an vigilante me dormiat: an vno eodemque tempore vigilemus ambo siue dormiamus: quando ille somnium videt et in quo me videt. Quid mirum si nescientes mortui: neque ista sentientes: tamen a viuentibus videntur in somnis: et aliquid audiunt quod euigilantes verum esse cognoscant. Angelicis igitur operationibus fieri crediderim siue promittantur desuper: siue iubeatur vt aliquid dicere de sepeliendis corporibus suis videantur in somnis cum id penitus nesciant quorum illa sint corpora: ideo autem aliquando vtiliter fit siue ad viuorum qualecunque solatium: ad quos pertinent illi mortui quorum apparent imagines somniantibus: siue vt his admonitionibus generi humano commendetur humanitas licet defunctis non opituletur: culpanda tamen irreligiositate negligitur. Aliquando autem fallacibus visis homines in magnos mittuntur errores quos talia perpeti iustum est: velut si quisque videat in somnis quod eneas vidisse apud inferos poetice causa falsitatis narratur: et vt eius cuiuspiam non sepulti appareat imago: et loquatur qualia fertur illi locutus fuisse

palinurus: et cum euigilauerit ibi cor pus eius inueniat vbi iacere inbumatum cum somniaret audiuit: admonitus et rogatus vt sepeliret inuentum. Et quia id verum esse comperit credat ideo mortuos sepeliri: vt eorum anime ad loca transeant: vnde insepultorum animas inferni probiberi lege somniauit. Nonne ita credens plurimuz a tramite veritatis exorbitat? Sic autem īfirmitas bumana sese babet: vt que mortuum in somnis quēꝙ viderit: ipsius animam se videre arbitretur. Cum autem somniauerit similiter viuum non eius animam neꝙ corpus: sed bominis similitudinez sibi apparuisse nō dubitet: quasi non possint et mortuorum bominum eodē modo nescientium non anime: sed similitudines apparere dormientibus. Porro certe cum mediolani essemus audiuimus: qđ cum debituz repeteretur a quodam defuncti patris cautione prolata ꝙ filio nesciente a patre iam fuerat persolutuz: contristari cepit bomo grauissime et mirari ꝙ ei pater moriens non dixerit quid deberet: cum fecisset etiaz testamentum. Tūc nimis anxio apparuit idem pater eius in somnis: et vbi esset repositum quod illa cautio vacuata fuerit indicauit. Quo inuento iuuenis atꝙ monstrato: non solum falsi debiti calūniam propulsauit: sed etiam recepit p̄rnū cirograpbū qđ p̄r nō receperat qñ ē psoluta pecūia. Hic itaqz putatˀ aīa bois curā gessisse ꝓ filio: et ad euz venisse dormientē vt docēs qđ ignorabat magna euz molestia liberaret. Sz eodez ipso ferme tp̄e quo id audiuimus nobis apud mediolanum constitutis: cartaginis rbetor eulogius: q meus in eadem arte discipulus fuit: sicut ipse postea ꝙ̄ in africaz remeauimus rettulit cuz rbetoricos ciceronis libros discipulis meis tradidit recensēs lectionem quā post diem fuerat traditurus quendaz locum offendit obscurum quo non intellecto: vix potuit dormire sollicitus. Qua nocte somnianti ego illi qđ nō intelligebat exposui: imo non ego: sed imago mea me nesciente et tamen lōge et trās mare aliquid aliud siue agente: siue soniante: et nibil de illiˀ curis omnino curāte: Quomodo fiant ista nescio. Sz quomodolibet fiant: cur non eodem modo fieri credimus: vt in somnis qsqz videat mortuum quomodo fit vt videat eum et viuum? Ambobus vtiqz nescientibus neqz curantibus qs vel vbi: vel quando eorum imagines somniet. Similia sunt autem somnijs nonnulla etiam visa vigilantium qui turbatos babent sensus: sicut freneticiː vel quocunque furentes modo. Nā et ipsi loquūtur secum quasi vere presentibus: loquūtur etiam cum absentibus quasi presentibus: quorum imagines cernunt siue viuorum siue mortuorum. At quomodo bi qui uiuūt ab eis se videri et cum eis se loqui quos nesciunt putant. Neqz eniz re vera ipsi assunt. aut ipsi sermocinantur. sz turbati sensibus boies: talia visa imaginaria patiunť. Eo mō

ꝛ bi qui hac vita migrarũt:sic affectis
hoib⁹ vidētur q̃ſi pn̄tes cũ ſint abſen
tes:ꝛ vtruz aliquis eos imaginabilit̃
videat oīno neſciētes.huic rei ſimile
ē ēt illud:cũ hoies alti⁹ q̃3 ſi dormiāt
ſubtrahuntur corporis ſenſib⁹: ꝛ oc/
cupātur talib⁹ viſis.et his.n.apparēt
imagines viuoꝝ ꝛ mortuorum. Sed
cũ fuerit ſenſibus redditi quoſcunqȝ
mortuos vidiſſe ſe dixerit vere ↄctis
credũtur. Neqȝ attēdũt q hec audi/
unt ſimilit̃ ab eis abſētiũ atqȝ neſciē
tiũ quorũdaz ēt imagines viſas eē vi
Curina uoꝝ. Hō.n.qdā Curina noie munici
pij tulieſis:qđ hipponi ꝓximum ē:cu
rialis paup erat vix illius loci duũui
ri alicuius et ſimpliciter ruſticanus:
cũ egrotaret ablatis ſenſibus :pene
mortuuſ iacuit aliq̊t dieb⁹ tenuiſſim⁹
flatus ī narib⁹ ei⁹ erat.q manu amota
vix ſentiebatur. Exiguũ erat ī eo vi
uētis indiciũ ꝙ illũ ſepeliri vt exani/
mē ñ ſinebat. Nullos art⁹ mouebat
nulla ſumebat alimēta.nihil ocul̃: ni
hil vllo alio ſēſu corpis q̃libet ipacta
moleſtia ſentiebat. Uidebat tñ mlta
velut ī ſōnis:q̃ tñ aliquādo poſt dies
plurimos q̃ſi euigilās: viſa narrauit:
Ac ꝑmũ mox vt apuit ocl̃os.eat ali/
qs ait ad domũ curie fabri ferarij vt
videat qd ſibi agat̃. Quo cuz itũ eēt
īuentus ē mortuus eo momēto:quo
iſte fuerat ſēſibus reddit⁹.et pene a
morte reuixerat. Tũc itentis q ade/
rant dixit illũ exhiberi iuſſũ eē: quā/
do ipe dimiſſus ē vt dicebat. Sicqȝ
illic vnde redierat dixit ſe audiſſe: ꝙ
nō curina curialis:ſed curina ferari⁹
ad loca illa mortuoꝝ ꝑcept⁹ fuiſſz ad/
duci. In illis ḡ viſis tāq̃3 ſomnijs ſuis
fuit inter eos defũctos q̊s videbat ꝓ
meritoꝝ diuerſitate tractari. Agno
uit ēt nōnullos quos nō nouerat vi/
uos. Ipos aũt vere forſitan credidiſ
ſem ſi nō inter illa:quaſi ſomnia ſua
vidiſſet ēt quoſdā qui nũc vſqȝ adhuc
viuũt clericos: videlicet regiōis ſue:
a quoꝝ ibi ꝑſbytero audiuit: vt apđ
hipponē baptizaretur a me:qđ ꝛ fcm̃
eē dicebat. Uiderat itaqȝ in illa viſi
one preſbyteroꝝ:clericoꝝqȝ meipm
nondum.ſ.mortuos in qua poſtea vi/
dit ꝛ mortuos. Cur non etiaz illos ſic̊
nos vidiſſe credat̃ vtroſqȝ.ſ.abſentes
atqȝ neſciētes:ac ꝑ hoc nō ipos:ſz ſi/
militudines eoꝝ: ſicut etiā locorum.
Nā ꝛ fũdũ vidit vbi erat ille cũ cleri
cis ꝑreſbyteris:ꝛ hipponez vbi a me
quaſi baptizat⁹ ē. In qb⁹ locis profe/
cto nō erat qñ illic ſibi eē videbatur.
Nam qd ibi ageret̃ eo tp̄e neſciebat
qđ ꝓcul dubio ſciret ſi vere ibi eſſet.
Uiſa ſunt igitur que nō pn̄tant̃ ī ipis
reb⁹ vt ſũt.ſed ī qbuſdā rerũ imagini
bus adũbrātur. Deniqȝ poſt multa q̄
vidit:ēt in paradiſũ ſe introductũ eē
narrauit:dēmqȝ ſibi eē cũ inde enire
retur rediturus ad ſuos. Uade bapti
zari ſi vis eē ī illo loco beatoꝝ. Dein/
de vt a me baptizaret̃ admonit⁹:iam
factũ ē reſpondit. Cui rurſus ille qui
cum eo loquebatur. Uade inqt vere
baptizare. Nā illud in viſione vidiſti.
Poſt iſta conualuit.perrexit hippo/
nem.paſca iā appropiquabat. Dedit
nomē īter alios cōpetētes:pariter cũ
plurib⁹ īcognit⁹ nobis:neqȝ illā mihi
viſionē:neqȝ cuiq̃3 nr̃oꝝ īdagare cu/
rauit. Baptizat⁹ ē peractis dieb⁹ ſan
ctis remeauit ad ꝓpria. biennio vel
amplius tranſacto. Ego cuncta hec
cognoui. Primo ꝑ quēdam meum
eiuſqȝ amicũ in cōuiuio meo dũ q̄dā
talia loqueremur. Deinde inſtiti ac fe
ci: vt hec mihi pn̄s ipe narraret atte/
ſtantib⁹ honeſtis ciuib⁹ ſuis:ꝛ de mi/

rabili eius egritudie: vt iacuerit pe/ne mortuus p dies plurimos: ꝛ de il lo alio curina fabro ferario qđ cõme moraui superius: ꝛ de his oib⁹ q̄ cũ mihi diceret: ẽt se tũc ab illo audisse recolebãt atq3 firmabant. Quãobrẽ sicut vidit baptismũ suuz ꝛ meipsum ꝛ hipponẽ: ꝛ basilicã ꝛ baptisteriũ nõ i rebus ipis: s3 in qbusdam similitudi nib⁹ rex. Ita ꝛ alios quosdam viuos eisdẽ nesciẽtibus viuis. Cur non er/go ita ꝛ illos mortuos eisdẽ nesciẽtibus mortuis: cur non istas opatiões angelicas credim⁹ per dispensationẽ prouidentie dei bene vtentis ꝛ bonis ꝛ malis ẜm inscrutabilem altitudinẽ iudicioꝝ suoꝝ: siue instruant hic mẽ/tes mortaliũ: siue fallantur: siue con solentur: siue terreant: sicut vnicuiq3 vel prebenda est misericordia: vel ir/rogãda vidicta ab illo cui misericor/diam ꝛ iudiciũ non inaniter cãtat ec/clesia. Ut volet accipiat quisq3 qđ di cam. Si rebus viuẽtibus interessent anime mortuoꝝ: ꝛ ipi nos qñ eas vi/demus: alloq̄rentur in somnis: vt de alijs taceã: meip̄3 pia mater nulla no cte desereret: quẽ terra mariq3 secu ta ẽ: vt mecũ viueret. Absit enim vt facta sit vita feliciore crudelis vsque/adeo: vt quãdo aliquid angit cor me/um: nec tristẽ filium consoletur que3 dilexit vnice: quem nunq̃ voluit me stum videre: Sed pfecto quod sacer psalmus personat verũ est: qm̄ pater meus ꝛ mater mea dereliquerũt me. dñs aũt assũpsit me. Si ergo dereli/querũt nos patres nostri: quomõ no/stris curis et reb⁹ itersunt. Si autem parentes non intersunt: quomõ sunt alij mortuoru3: q non nouerunt quid agamus: q due patiamur? Esaias p/pheta dicit. Tu es.n. pater noster: q3 abraam nesciuit nos: ꝛ isrrael non co/gnouit nos. Si tãti patriarche: quid erga pplm ex eis pcreatũ ageretur ignorauerũt. quibus deo credentib⁹ populis ipe de eorũ stirpe pcreat⁹ ẽ: quomodo mortui viuorum reb⁹ atq3 actibus cognoscendis adiuuandisq3 miscentur? Quomodo dicemus eis fuisse consultũ q obierunt anteq̄ ve/nirent mala que illoꝝ morte consecu ta sunt: si ꝛ post mortẽ sentiũt quecũ/q3 in vite humane calamitate cõtin/gunt? An forte nos errando dicim⁹: ꝛ hos putamus qetos quos inquieta vita viuoꝝ sollicitat? Quid ẽ ergo q pijssimo regi iosie p magno bñficio Josias pmisit ds q eẽt ante moritur⁹: ne vi deret mala que ventura illi loco ꝛ po pulo minabãtur: Que dei verba sũt. Hec dicit dñs deus isrl. Uerba mea que audisti: ꝛ veritns es a facie mea cũ audisti q̄ locutus sũ de loco isto: ꝛ qui commorantur in eo vt deseratur et in maledicto sit: ꝛ conscidisti vesti menta tua ꝛ fleuisti in cõspectu meo ꝛ ego audiui dixit dñs ds sabaoth. Ecce ego apponã te ad pr̃es tuos et apponeris cũ pace: ꝛ nõ videbũt ocu li tui mala oia q̄ iudicaui in locũ hũc et qui commorantur in eo. Territus iste dei dãnationibus fleuerat: ꝛ sua vestimenta cõsciderat: ꝛ fit oium ma lorum futurorum de pperata morte securus. quia ita requieturus esset i pace: vt illa omnia non videret. Ibi ergo sunt spiritus defunctorum: vbi non vident quecunq3 aguntur: aut eueniunt in ista vita hoibus. Quo/mõ ergo vidẽt tumulos suos aut cor pora sua vtrũ abiecta iaceant an se/pulta: quomodo intersunt miseric vi uorum: vel cum sua ipi mala patiun tur. si talia merita contraxerunt vel

in pace requiescant sicut huic ipi p/
missione confirmatū ē: vbi mala vlla
neqȝ patiēdo neqȝ compatiēdo susti
neant liberati ab omnib⁹ malis q̂ pa/
tiendo ⁊ compatiendo cū hic viuerēt
sustinebant. Dixerit aliquis. Si nul/
la est mortuis cura de viuis: quomō
ille diues: q apud inferos torquebat̄
rogabat abraam vt mitteret lazaruȝ
ad qnqȝ frēs suos nōduȝ mortuos: et
ageret cū eis ne venirent ⁊ ipi i eun/
dē tormētorum locū. Sed nunquid
qꝛ hec ille dixit: ideo diues quid age
rent vel quid paterentur in illo tem/
pore sciuit. Ita illi fuit cura de viuis
q̄uis quid agerent omnino nesciret.
quēadmodum est cura d̄ mortuis no
bis: q̄uis quid agant vtiqȝ nesciam⁹
Nam si nihil de mortuis curaremus:
non vtiqȝ p illis deo supplicarem⁹.
Deniqȝ neqȝ abraam lazarū misit: et
moysen ac pphetas: hic eos habere
respondit. quos audire deberent: vt
ad illa supplicia non venirēt. Ubi rur
sus occurrerit quomodo qd hic age/
retur abraaȝ pater ille nesciebat vbi
sciebat eē moysen ⁊ pphetas: idest li/
bros eorum: quibus hoīes obediēdo
tormēta inferni euitarēt: vbi deniqȝ
nouerat diuitem illum ī delitijs: pau
perem vero lazarū i laboribus dolo/
ribusqȝ vixisse. Nam et hoc illi ait.
Memento fili quia recepisti bona in
vita tua: lazarus aūt mala. Sciebat
ergo hec que vtiqȝ apud viuos: n̄ apd̄
mortuos gesta fuerāt. Ueꝝ n̄ cū age
rentur in viuis: sed eis mortuis potu
it lazaro indicāte cognoscere ne falsū
sit quod ait ppheta. Abraaȝ nesciuit
nos. Proinde fatendum est nescire
quidem mortuos qd hic agatur. s. dū
hic agit̄. Postea vero audire ab eis q
hinc ad eos moriendo pergūt. Nō q/
dem oīa: sed que indicare sinuntur: q
sinuntur etiā ista meminisse: et que il/
los quibus indicant oporteat audire.
Possūt ab angelis: qui reb⁹ que agū
tur hic presto sunt audire aliqd mor/
tui: qd̄ vnūquēqȝ illorum audire d̄be
re indicat: cui cuncta subiecta sunt.
Nisi eniȝ eēnt angeli q possūt inter/
esse ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ locis non di
xisset dn̄s ih̄s. Contigit autē mori io/
pem illuȝ: ⁊ referri ab angelis ī sinuȝ
abrahe. Nūc igitur hic: nunc ibi esse
potuerunt qui hinc illuc queȝ d̄s vo/
luit abstulerunt. Possunt etiā spirit⁹
mortuoꝝ aliqua que hic agūtur: que
necessarium est eos nosse: non solum
p̄terita ⁊ p̄ntia: verum ⁊ futura spiri/
tu dei reuelante cognoscere: sicut nō
omnes hoīes: sed pphete dū hic viue
rēt cognoscebāt nec ipi oīa. sed q̄ illis
etiam reuelāda dei puidētia indica/
bat. Mitti quoqȝ ad viuos aliquos
ex mortuis: sicut ecōtrario paulus q
ex viuis ī paradisū raptus ē diuina scri
ptura testatur. Nam ⁊ samuel pphe
ta d̄functus viuo sauli regi futura p̄/
dixit. Q̄uis nonnulli non ipm fuisse q
potuisset magicis artib⁹ euocari: sed
aliquem spm̄ tam malis operib⁹ con/
gruētē illius existimēt similitudineȝ
figurasse: cū liber ecclesiasticus: quē
ih̄s fili⁹ sirach scripsisse tradit̄: ⁊ pp̄t
eloquij nōnullā similitudinē salomo/
nis pnūciat: continet in laude patrū
q samuel etiaȝ mortuus pphetauit.
Sed huic libro ex hebreorū: qꝛ in eo
non est canone ꝯtradicitur: qd d̄ moy
se dicturi sum⁹: q certe ⁊ ī deuterono
mio mortuus: ⁊ in euangelio cū helia
qui mortuus nō ē legit̄ apparuisse vi
uentibus. Hinc ⁊ illa soluit̄ questio:
quomodo martyres ipis bn̄ficijs que
dantur orantibus indicant se interes/

se rebus humanis: si nesciunt mortui qd agunt vivi. Nō .n. būfactoꝝ solū affectib⁹: verū etiā ipsis hominū aspectibus confessorem apparuisse felicē civibus: vel inquilinis pie a se dilectis cū a barbaris nola oppugnaret audivimus: non incertis rumoribus: sed testibus certis. Verū ista divinit⁹ exhibentur longe aliter q̄ sese habet usitatus ordo singulis creaturarum generibus attribut⁹. Non enī quia ī vinū aqua cū voluerit dn̄s repente conversa ē. ideo non debemus quid aqua valeat in elementoꝝ ordine ꝓprio ab istius divini operis unitate vl' potius singularitate discernere: Neq3 quoniā lazarus resurrexit: iō mortuus oīs: quando vult surgit: aut eo modo exanimus a vivēte: quomodo a vigilante dormiens excitatur. Alij itaq3 sunt humanarū limites rerum alia divinarū signa virtutum: alia sūt que naturaliter: alia que mirabiliter fiunt: q̄uis ꝛ nature ds assit ut sit: et miraculis natura non desit. Non igitur putandū est iō vivoꝝ rebus: q̄slibet interesse posse defunctos: quoniam qbusdā sanādis vel adiuvādis martyres assunt. sed ideo potius itelligendum est ꝙ per divinam potentiam martyres vivorum rebus intersunt: quoniam defuncti per naturam propriam vivorum rebus interesse n̄ possunt. Quāq̄ ista questio vires intelligentie mee vincit: queādmodum opitulentur martyres his: quos per eos certum est adiuvari: utrum ipi ꝑ seipos assint uno tempore tam diversis locis: ꝛ tanta inter se longitudine discretis: sive ubi sunt eorum memorie: sive preter suas memorias ubicūq3 adesse sentiuntur: an in loco ipsis suis meritis congruo ab omni mortalium conversatione remotis: ꝛ tn̄ generaliter orantibus ꝓ indulgētia supplicantiū. sicut nos oramus pro mortuis: quibus utiq3 non presentamur: neq3 ubi sint: vel quid agant nescim⁹ Deus omnipotens qui est ubiq3 presens: neq3 concretus nobis: neq3 remotus a nobis: exaudiens martyruz p̄ces per angelica ministeria usquequaq3 diffusa prebet hominibus ista solatia: quibus in huius vite miseria indicat eē prebēda: ꝛ suorum merita martyrum: ubi vult: quādo vult: quō vult: maximeq3 per eorum memorias: quoniaz hic novit expedire nobis ad edificandū fidē christi pro cuius illi cōfessione passi mirabili atq3 ieffabili potestate ac bonitate commendat. Res hec altior est: q̄ ut a me possit attigi: et abstrusior q̄ ut a me valeat perscrutari. Et iō qd hoꝝ duoꝝ sit an non fortassis sit utrunq3. ut aliqn̄ ista fiant per istam presentiam martyrum. aliquando per angelos suscipiētes personas martyrum: diffinire nō audeo: mallem a scientibus ista perqrere. Neq3 enī nemo ē q hec sciat: nō qui sibi scire videatur ꝛ nesciat. Dona enim dei sunt his alia. et illis alia largientis ſm apostolū qui dicit unicuiq3 dari manifestationes spiritus ad utilitatē. Alij quidem inquit dat per spiritum sermo sapientie. alij sermo scientie secundū eūdem spirituz. Alteri fides in eodem spiritu. Alteri gratia curationum in uno spū. Alii operationes virtutū. Alij prophetie. Alii diiudicatio spirituuz. Alii genera linguarum. Alii interpretatio sermonum. Omnia autem hec operatur unus atq3 idem spiritus: dividens unicuiq3 prout vult. Dorum omniū spiritalium donoruz que me-

morauit apostolus: cui data ē diiudicatio spirituū ipe scit ista sicut scienda sunt. Talem fuisse credendum est ioannem monachum: quem de belli ciuilis euentu maior theodosius ꝯsuluit imperator. Habebat quippe etiaꝫ prophetiam. Neqꝫ enim singulos singula numerum istorum: sed etiaꝫ plura vnum habere posse non ambigo: Joannes ergo iste cuidam religiosissime impatienter videre eum cupienti: atqꝫ vt hoc impetraret per maritum suum vehementer instanti: cuꝫ ille nollet: qm̄ id nūqꝫ ꝑmiserat feminis: vade inquit dic vxori tue. Uidebit me nocte proxima: sed in sōnis: et factum est. Monuitqꝫ illam quicq̄d coniugatā fidelē moneri oportebat. Que cum euigilasset: talem se vidisse hominem dei viro suo qualeꝫ ille eū nouerat: ⁊ quid ab illo audierat īdicauit. Qui hec ab eis comperit retulit mihi. Uir grauis ⁊ nobilis ⁊ dignissimus credi. Sed et illum sanctū monachum ipse vidissem: q̄r sicut fertur: patientissime īterrogabatur: ⁊ sapientissime respondebat: quesisseꝫ ab eo qđ ad istā ꝑtinet q̄ōnem vtrum ad illam feminam venisset in sōnis. i. spiritus eius in effigie corporis sui sicut nosipos in effigie corporis nostri sōniamus: an ipso aliud agente: vel si dormiebat aliud sōniante: siue per angl'ꝫ siue q̊cūqꝫ alio mō ī mulieris sōnium talis facta est visio: atqꝫ id futuruꝫ vt ipse promitteret ꝓphie spiritu reuelāte prescinerit. Si enim ipse īterfuerit sōnianti mirabili gr̄a vtiqꝫ id potuit n̄ natura: ⁊ dei munere nō propria facultate. Si autem ipso aliud agente siue dormiente et visis alijs occupato eum mulier vidit in somnis: profecto tale aliquid factum est quale illđ est quod ī actib⁹ apostolorum legim⁹ vbi dominus ih̄s loquitur ananie đ saulo: et indicauit ei q̄ saulus vidit ad se venientem ananiam: cum hoc ananias ipe nesciret. Quodlibꝫ hoꝝ mihi respōderet ille hō dei: ⁊ đ martyrib⁹ ab illo ꝑquereꝫ q̄rere: vtrū ipsi assint in sōnis: vel quocūqꝫ alio mō videntibus eos in qua figura voluerit: ⁊ maxime: quādo ab eis torqueri demones in hominibus cōfitentur et rogant eos vt parcant sibi: An ista fiāt dei nutu per angelicas potestates in honorem comendationēqꝫ sanctorū ad hoīum vtilitatem illis in sūma gete positis: ⁊ ad alia longe meliora visa vacantibus seorsum a nobis orantibusqꝫ pro nobis. Naꝫ mediolani apđ sanctos prothasium ⁊ geruasiuꝫ martyres expresso nomine sicut defūctorum quos eodem modo cōmemorabant adhuc viuum demones ep̄m cōfitebātur ambrosium: atqꝫ vt sibi parceret obsecrabant illo aliud agente: atqꝫ hoc cum ageretur oīno nesciente. An forte aliquando per ipsam presentiam martyruꝫ fiant ista: per angelorum aliquando. ⁊ vtrum possint: vl' q̄b⁹ signis possint a nobis duo ista discerni: an ea sentire: ac diiudicare valeant nisi q̄ habet istud donum ꝑ dei spm̄ diuidentem propa ꝓut vult vnicuiqꝫ. Dissereret mihi prout arbitror hec cū sicut velleꝫ ipe ioannes: vt aut eo docente discerem: ⁊ ea que audirē vera ⁊ certa esse cognoscerē: aut ego crederem que nescirem illo docente que sciret. Qui si mihi forsitan de sancta scriptura responderet: ac diceret. Altiora te ne quesieris. ⁊ fortiora te ne scrutaueris: sed que precepit tibi dn̄s cogita semp: id etiā gratanter acciperē. Non eniꝫ paruus est fruct⁹

si aliqua obscura & incerta que com-
prehendere nō valemus: clarum sal-
tē certumqȝ sit nobis non eē querē-
da. Et quod vnusquisqȝ vult discere: pu-
tās pdesse si sciat: discere nō obesse si
nesciat. Que cū ita sint ñ existimem⁹
ad mortuos p quibus curam gerimus
puenire nisi qd pro eis siue altaris si
ue orōnū: siue elemosynarū sacrifici
is solēniter supplicam⁹: quis nō his
pro qbus fiunt omnibus prosint: sed
his tātū: quibus dū viuunt operant
vt psint. Sed qz non discernimus q
sint oportet ea p regeneratis oīb⁹ fa
cere: vt nullus ptermittatur ad quos
hec beneficia possint & debeant pue
nire. Melius eni supererunt eis ista
quib⁹ neqȝ obsunt neqȝ psunt: qz eis
deerūt qbus psunt. Diligenti⁹ tamen
facit quisqȝ hec p necessarijs suis quo
pro illo fiāt similiter a suis. Corpori
aūt humano qcqd ipēditur non ē psi
diū salutis: sed humanitatis officium
fm affectū: quo nemo vnqȝ carnē suā
odio habet. Unde oportet vt qntum
pōt pro carne pximi curā gerat: cuȝ
ille recessit qui gerebat. Et si hec fa
ciunt qui carnis resurrectionez non
credunt: qnto magis debent facere q
credūt: vt corpori mortuo: sed tamen
resurrecturo & i eternitate mansuro
impensum eiusmodi: sit etiaȝ quodā-
modo eiusdē fidei testimōiū. Qd ve
ro quisqȝ apud memoriā martyrum se
pelitur: hoc tātū mihi videtur pdesse
defūcto: vt cōmēdans eū etiā marty
rū patrocinio affect⁹ p illo supplica
tionis augeatur. Habes ad ea que a
me putasti eē querēda: qualem potui
reddere respōsionē meā: q si vltra qz
satis plixa est: da veniā. Id eni fcm
ē amore diutius loquēdi tecuȝ. Huc
ergo librū queadmodū acceperit di

lectio tua. peto rescriptis tuis noue-
rim quē tibi perlator faciet sine du
bio gratiorē. Frater. s. & cōpresbyter
noster candidianus: quē p tuas litte
ras cognituz toto corde suscepi: inui
tusqȝ dimisi. Multū eni nos i carita
te christi sua pñtia cōsolatus ē. et qd
fatēdū ē: eius instātia tibi parui. Nā
cor meū tāta distēdūt. vt nisi ipo as
siduo cōmonēte nō sineret obliuisci.
profecto interrogationi tue mea re
sponsio defuisset. ¶ Explicit augu
stinus de cura p mortuis agenda.

¶ Beatissimi aurelij augustini de ve
ra & falsa penitētia ad christi deuotā.

Quantū sit appetēda gra-
tia penitētie oīs auctori-
tas clamat: oīs beatorū
conatur ondere. Lango-
res eni sanat: leprosos curat. mortu-
os suscitat. Uicia fugat: virtutes ex-
ornat. mētē munit & roborat. oīa sati-
at. oīa reitegrat. oīa letificat. sanita-
tem auget quam conseruat. Claudis
gressū. aridis copiaȝ. cecis restituit vi
sum. tēperat successus. cōstringit im-
petus. moderat excessus. Ignorans
se p hāc se recognoscit. qrēs se p hāc
se iuenit. hec ē q hoīes ad āgelos du-
cit: & creaturam reddit creatori: Ista
ouē pditā monstrauit querēti: & deci
mam dragmaȝ obtulit anxiāti. Hec
dissipatorē filiuȝ ad prēm reduxit: et
vulneratū a latrōibus custodi curā-
dū ēt reseruauit. In hāc oē bonū in-
nititur. per hanc oē bonū conseruat.
fugat tenebras. inducit lucē. excogi
oīa ipa ignis cōsumēs. Hec oīa pui-
da virago sensisti: que hoc bonū tan-
tum dilexisti. Uix eni diligitur quod
omnino ignoratur. Super hoc bonū
inixa secura eē poteris ad oīa bona.
Itaqȝ volūtatē tuā quam super hoc

bono cognoui libenter adiuuo: et sua uem laborem vt rogasti: super hac re desideranter suscipio: sperans dei ad iutorium in tuo merito. scio enim intentio nem tuam nunquam frustrandam. sed in omnibus que desiderat ditandam. Nam cum esses di ues pauperem te christo reddidisti: et in anima diues eris sancti comercij. Unde felix ego: si quod auxilij ad veras tu as diuitias adhibere potero. Tue itaque trado dilectioni: quicquid de peni tentia sentio auctoritate patrum et illu stratione sancti spiritus. nec modo huius tem poris tantum impugnamus errores: sed etiam de impugnatis per copiam rationum co namur tibi addere dulcedinem suaui tatis. vt integritas tue mentis: que do dante omnes repulit falsitates suffuga tis ratiocinando letetur. ¶ Qualiter fi des est penitentie fundamentum: et quod per la borem et dolorem acquiritur donum indul gentie: Capitulum. ij.

Si fides fundamentum est peni tentie: preter quam nihil est quod bonum sit appetenda est penitentia quam constat in fide fundatam. Non enim potest arbor bona fructus malos facere. Penitentia itaque que ex fide non proce dit vtilis non est. oportet autem credi reme dium penitentie a saluatore concedi. Si enim omnis penitentia sterilis esset peccato ribus: nequaquam ad penitentiam reuocarentur christi interfectores: quam predicauit dominus mitis et mansuetus: et eius precursor. di xit. n. fructus facite dignos penitentie: ostendens penitentiam non fieri leuiter: sed digne fructificare. Qui enim dixit: malo miseri cordiam quam sacrificium: non expectabat mortem peccatoris: sed vt conuersus vi ueret. Quis autem conuerti potest vt viuat nisi qui erat in regione longiqua? In iniqui tatibus se meminit conceptum dauid: et in delictis a matre sua genitrice: cui dominus testimonium perhibet. Inueni ho minem secundum cor meum. hic idem a domino lau datus presumens de domino dicit. Propitius eris peccato meo: multum est enim. non quia multum erat: sed quia id dauid multum reputabat. Sicut qui iam satur erat et fastidiosus. Non enim laborat exonerari peccato: cui non videtur nimium. Quod si multum vide retur: si adhuc in illo delectaretur? Quod ro garet perdere: nisi doleret habere? Si. n. non doleret habere gauderet commisisse. Scimus quod doluit dominus peccatum dauid: aut quia dolebat peccasse: aut quia geme bat: et stratum suum lachrymis rigabat: et tanquam panem cinerem manducabat. si autem gauderet: non magnum: sed paruum peccatum su um diceret. Falluntur itaque qui obiicien tes penitentiam apostolo: et eum irridentes dicunt contra eum. peccabimus vt gratia abundet. dicebat .n. Conuertimini per penitentiam. spate de venia: etsi maxima iniquitas: quia vbi abundauit peccatum: superabundabit ibi et gratia. poterit remanere si ante penitentiam predicat eum conuer ti. Sed vnde se conuerteret aliquis. cui prior status placeret? Qui itaque conuertitur. necessa rio dolet habere quod gaudet perdere. Pe nitentia itaque acquirit indulgentiam: sine qua nemo peruenit ad veniam. Si. n. sine ea anima saluaretur: non diceret peccasti: quiesce. Quod. n. quiesceret: nisi quia malum est si pec caret? Quod diligi et non odio haberi potest quod retentum damnat et fugatum saluat? Qui ergo nunc quiescit dolere oportet quod non prius ge uit. Sicque saluatur quia dolet: sicque libe ratur quia penitet. Ex dolore. n. dicitur est peccaui: quid faciam tibi: quasi dicat adeo doleo peccasse quod mihi tam graue quod non veli contra me te non vindicare. Quero .n. quid supplicij in me possim excogitare quod tibi possit sufficere. Nil mihi gra ue. si me a peccato potest liberare. Relinqui tur. n. penitere veniam volentibus inuenire. ¶ Contra eos qui dicunt non valere penitentiam:

nisi vsqz ad baptismū:postea nō. mul
tisqz pbatˀ exēplis:ēt lapsis pˀ bapti/
smū pniaz pficere ad salutē. Ca.iij.

Sunt aūt q credūt vsqz ad ba
ptismū pniam pficere. nāqz
syrus erat naamā:q p aquaz
pdidit leprā:sed postea peccātibˀ cas/
sam pseuerare. gaudēt.n.singularita
te arrogātes ex hoc qd nō hnt iactā/
tes se mūdos. vtpote quasi nō pˀ ba/
ptismū ɔmiserit vn̄ mere dolere pos/
sint. Hi sinistre oīa itelligētes vires
ex scōꝝ auctoritate sumētes:ꝛ sequē
tes prem mēdacii mendaciter expo/
nūt qd ɔcordat vitati. Legāt i aplo
qd itelligē volūt. Impossibile ē eos
semel q illumiati sūt ꝛ gustauerūt do
nū celeste:ꝛ participes effecti sūt spi/
ritus sci:ꝛ gustauerūt bonū vbuz dī.
Uirtutesqz seculi futuri iteruz reno/
uari p pniam. Rursū crucifigētes fi/
liū dei:ꝛ ostētatui hntes. Sed si sup/
bia eos nō excecasset: videret aplm
nō ita eē destructorē sui laboris atqz
sui gaudij. Q nos eni p eplas corre/
xit:nisi q post baptismū ceciderāt. ꝛ i
pccō pseuerabāt: Gentiles.n. visita/
bat corporali pn̄tia:ꝛ rōnibusꝛ mira
culis eos cōfutās. Quō scriberet ifi/
delibˀ ipis eidē multipliciter cōtradi/
centibˀ:hūc lapidabāt: virgis cede/
bāt:et eis scriberet vt se corrigerent.
Cur aūt scriberet correptionez fide/
libus.si de eoꝝ salute dsparet: Quō
scriberet q sciēter ocio ꝛ necessario ni
hil pficeret:si nō possz renouari p pe
nitētiā cū pdicaret eā: Pretea corin
thū reuocat pˀ baptismū:pccm̄ et for
nicationē gētiū supātē. Quō recipet
penitētē si sic ɔ suū pdicaret pceptū:
Sz de baptismo h itellexit. dixit enī
eos renouari p pniam ipossibile esse
vt rursum crucifigāt filiū dei: ꝛ ostē
tatui habeāt.i. vt baptizent. Qui.n.
baptizatˀ:mortē crucis ꝛ sepulturā dn̄i
repn̄tat i imersione sua. In sig.n. cru
cis qsqz i aq̄ submergitˀ: ꝛ submersus
sepultˀ ondit. Nō eni q plapsi sūt per
iteratū baptismū ɔseq veniā poterūt
sicut semel xps crucifixˀ ē: sic bapti/
smus iterandus non est. Una enim
morte sua oēs redemit: vt ampliˀ mo
ri nō oporteat:qd vidēs eccl'ia itelle
xit nō iterādū baptismū:p fructˀ ita/
qz pnie ꝛ baptizatis adhibetˀ spes ve/
nie. Nam filius erat qui recesserat a
patre i regionez longinquaz:ꝛ susce/
ptus est per penitētiā cōfitētem. Di/
xit enim patri. Jam non sum dignus
vocari filiˀ tuus. Non enī ista a te di
dici:ista apud te reputo. Hunc susce/
pit paterfamilias:ꝛ stola ꝛ annulo i/
duit. Stolam induit eum:quia in eo
integritatē caritatis restaurauit :at/
qz annulū i manu posuit: q arratus
ex fide fecit operari. p spūs scī dona
enim subarrauit:ꝛ calciamēta peduz
reddidit:quia ecclesiaz eius predica/
tione preditauit. In cuius cōuiuio oc
cisus est vitulus saginatus:qr in quo
habitat omnis plenitudo diuinitatis
corporaliter illi factus est cibus: per
hoc ondens etiā sacramēta dn̄ici cor/
poris per penitētiā ꝛ cōfessionē red/
di pccōribus baptizatis. Si eni aliter
eēt:petrˀ post dn̄i ascēsionem caput
ecclesie non persuasisset symoni in
emptione spiritus sancti spem haben
ti: vt penitentiam sumeret inde: cui
pecuniam ditauerat i maledictionē.
Ille quoqz qui incidit in latrones:ab
hierusalem descendebat. Non i egy
ptū ad tenebras:n̄ ad idumeos sāgui
neos ꝛ sāguie asp̄sos: sz ad hierico q
icidit i latrones nō habitauerat cum
eis. Sed licet inciderit qui prius la/
tro non erat:non est relictus a sama/
ritano. Sed adiutus ꝛ curare factus

qđ non fuisset si solum non baptizatis spem venie reliquisset. Amic⁹ vocatus est lazarus ⁊ postea resuscitat⁹ est fetidus ⁊ quatriduanus a mortuis: ostēdēs ꝙtūcūqꝫ peccōꝛ etiā postqꝫ fuerit amic⁹ dei: viuere poterit gratia spūs sci. Sed valitudo dei clamore ⁊ multorum fletu foras a peccato vocabitur: prius tolletur lapis desupꝑ ab ipso: qui a corde duritiam proijciet: ex animo quā tollent intercessores ⁊ predicatores labore suo: filiam babrabe quā alligauerat sathanas: soluit dn̄s reclamātib⁹ iudeis: licet erat filia ⁊ ligata ⁊ soluta in sabbato.

¶ Contra eos qui dicunt non valere penitentiam lapsis post baptismuꝫ ⁊ qualiter intelligendum sit peccatuꝫ in spm̄ ⁊ ad mortem. ¶ Capl'm. iiij.

Adhuc sunt qui reclamant nō esse remissionem baptizatis per penitentiam dicentes pecc̄m in patrem ⁊ filium remitti: i spm̄ scm̄ omnino non remitti: putātes peccare i prēꝫ ⁊ filiū eē īfideliuꝫ: habere remissionem ꝑ baptismum. Isti peccant absqꝫ spū quē nō acceperūt Illi autem in spm̄ scūm peccant queꝫ acceperunt per baptismum: qui eius dona non retinent: ⁊ diaboli venena eligunt. Istos intelligunt nec hic nec in futuro mīſicordiā consequi posse. Sed iste ītellectus magis est erroris ꝙ fidei sācte. Si enim per baptismuꝫ qđ iterādū non ē: fit peccatorum remissio: cur adderet domin⁹. neqꝫ i futuro? Constat quedam futuro remitti vbi nō est operatio baptismi. In futuro autē nemo baptizabitur ⁊ a peccato liberabitur. Sicqꝫ falsa est iterꝑtatio: ꝙ remissiōeꝫ ꝯcedit soli baptismo. Nō itaqꝫ soli īfideles peccāt i patrē ⁊ filiū: ſꝫ ꝗcūqꝫ peccata cōmittūt. Sed soli peccant in spiritum sanctuꝫ ꝗ impenitentes exiſtūt vſqꝫ ad mortē Spiritus enim scūs caritas diuinitatis: amoꝛ est genitoris ⁊ genite veritatis: qui suam gratiaꝫ nobis tribuit sui ipsius arraꝫ. Qui igitur peccat: ⁊ gratiam suam recuperare non amat: et nūqꝫ curat ab eo diligi qui totus est amoꝛ ⁊ caritas: nec ad illud tendit vnde sumpsit arram. in spiritum scm̄ peccat: ⁊ nūqꝫ post mortē sicut nec viuēs consequetur veniā. Sicqꝫ nullus peccat in spiritum sanctum qui fugit ad ipm̄. Siquis lectiōis seriem ⁊ vbi hoc legitur: ⁊ verbi causam cogitauerit: ⁊ si aliter intelligat sinistre interpretationibus non concordat. Dicebant. n. iudei. i beelzebub eijcit demonia: op⁹ spiritus sancti attribuentes diabolice potestati. Dixit ergo sūt peccata ꝙ ꝗquomodo sūt ferenda. sunt blasphemie persequentes misericoꝛdiam. Sꝫ blasphemie in spiritum sanctum vti incepistis ducent vos ad mortem. Unde postea dixit. non potest arboꝛ mala fructus bonos facere. Consiliumē conuertimini in arborem bonam: trāsite: qđ iam non poteris de spiritu scō sentire: obijciunt aliud. dictum iohis Est peccatum non ad moꝛtem pro ꝙ oret quis: quasi pro peccato ante baptismum est orānduꝫ: ꝑ alijs non. Falluntur qui sic intelligunt. Cōtrarius enim esset sibi ipsi qui penitentiā admonuit ecclesie pergami. Sed sunt quedam peccata venialia que oratione dominica quotidie soluuntur cum dicitur. dimitte nobis debita nostra hec vt idem ait non sunt ad mortem: alia vero que sunt ad morteꝫ non sic sed per fructus penitentię soluuntur Qui petrum lacbrymantem suscepit remissioneꝫ non negauit baptizatis.

iam enim audierat. tibi dabo claues regni celorum. Qui licet postea dominum negauerit: et a se amicos xpi excommunicauerit: per pniam et amaros fletus veniam recuperauit. Egrum se dns dicit respiciens membra sibi unita. qui xpi membra sunt per baptismi sacramenta deo vniti sunt. In quibus se egrum cum commemorat non ab hominibus peccata committi negat: que quotidie per penitentiam destruit.

Contra eos qui dicunt semel tantum et non amplius deum peccata dimittere lapsis post babtismum. Sed econtra toties apparet diuina miseratio quotiens fit a penitente confessio: Cap. v.

Adhuc instant perfidi qui sapiunt plusque oporteat non sobrii: sed excedentes mensuram. Dicunt enim et semel si peccantibus post baptismum valeat pnia: non tamen sepe peccantibus prodest: iterata: alioquin remissio ad peccatum esset inuitatio. dicunt. n. quis non sepe peccaret si redire sepe posset? Dicunt enim dnm incitatorem mali si semper penitentibus subueniret: et etiam ei placere pecca quibus semper presto est gratia. Errant enim: imo ei peccata multum displicent: quia sepe presto est ea destruere. si. n. ea amaret: non ita sepe destrueret: sed conseruaret atque sua munera foueret. Semper destruit pecca que inuenit: ne soluatur quod creauit: ne corrumpatur quod amauit. Sumunt occasionem hipocrite isti ex factis domini. Quem. n. bis illuminauit? quem leprosum bis mundauit? quem mortuum bis suscitauit? Non lazarum quem dilexit: non filium vidue quem misericorditer matri reddidit: non filium dissipatorem legitur bis suscepisse: non filiam abrahe bis a demonio liberasse. In nulla persona iteratum est factum: docens vt aiunt non sepe a domino ferri remedium: dixit mulieri: vade et amplius noli peccare: ne deterius aliquid tibi contingat: permittens penam non amplius veniam. Qui autem multos cecos et diuerso tempore illuminauit: et multos debiles confortauit: ostendit in diuersis illis eidem sepe peccata dimitti: vt quem prius sanauit leprosum: alio tempore illuminauit cecum. Ideo enim tot saluauit claudos cecos et aridos ne desperet peccator: ideo non scribitur aliquis nisi semel sanatus: vt timeat quisque iungi peccato. Uidemus adhuc quottidie in ecclesia sepe febricitantes: sepe languidos: sepe passionibus captos: sepe liberari: vt appareat totiens opus miserentis. quotiens confessio fit penitentis. Quod enim corpus quod vilis res est et ab ipso dissimilis sepe sanaret: et aiam digniorem et redemptam non totiens liberaret? Medicum se vocat: et non sanis: sed male habentibus opportunum: sed qualis est medicus qui malum iteratum nesciret curare? Medicorum enim est centies infirmum visitare. centies curare. Qui ceteris minor esset si aliis possibilia ignoraret: memor est sui quod dicit nolo mortem peccatoris. sed vt conuertatur et viuat. Quem enim peccatorem excludit? et quod omnibus promisit indulgentiam aliis promissionibus declarat. Qui me confessus fuerit coram hominibus omnes: quantumcumque cuiuscumque ordinis: etiam si fuerit sacerdos: confitebor et ego eum coram patre meo. Nam qui inuocauerit nomen dni idest secundum quod nominatur dns: idest qui inuocauerit eum ad se: seruiendo et non contradicendo: vt forsitan sepe fecit: omnis quicumque sit ille peccator saluus erit: omnem enim animam iste promissor saturabit bonis: etiam sedentes in tenebris et vmbra mor-

tis:nullam excipiens aiam: Hūc magistrū intellexerat discipulus ille qui chorintios ꝑ epistolas suas voluit corrigere: vt ꝛ ipse testatur ter ī lr̄is suis eos correxit. Oportebat eniꝫ vt quotiens videbat eos cadere totiens iuuaret eos surgere. Memor enī erat illi⁹ q dixerat: q̄ꝛ remiseritis. ꝛ cetera. Scim⁹ autē ꝛ primos p̄res ꝛ ī oī t̄pe ecclam dei semꝑ vsq̄ ī septuagiesseptiēs: q̄ð ē semꝑ: pctā dimittere. quam potestatē isti ab eccl'ia conant̄ auferre. oportet enim sic ecclīam credere que cōfitet̄ se sepe peccare: negāt enī veritateꝫ ī seip̄is: q se absq̄ pccō audēt iactare. In multis eniꝫ offendim⁹ oēs: nec īfans vni⁹ diei absq̄ peccato super terram eē pōt. Quapropter eleuandus ē ab eccl'ia iste error q vnq̄ penitentib⁹ negat indulgentiā. Non enī ignit qd apl's sēserit q dic̄: nihil mihi cōscius sū: sed nō in hoc iustificat⁹ sū. Scim⁹ ēt ꝛ iustis pccā solere contingere: nō se ꝯfirmat absq̄ pccō: qui se cognouit īdissolubili vinculo caritatis xp̄o coniunctum. Nisi. n. sciret se pe iustos venia īdigere: quō dubitaret se peccare: qui se sciebat sp̄m dei habere: ꝛ ītētiōe mūdissima ei fuire? Cur dn̄s petri pedes lauissꝫ: ꝛ eccl'iaꝫ hoc idē docuissꝫ: nisi q̄ꝛ quottidiana ē offēsio: oportet vt quottidiana sit remissio? Cur docuissꝫ orātes dicere: dimitte nobis ꝛc̄. nisi ip̄e q ē mi̇sicors ꝑseuераret: q nos ab hac petitiōe non vult deficere? Nullus itaq̄ tm̄ vnq̄ posset peccare q̄ð petēs veniaꝫ velit desꝑare. Quid. n. aliud ē desꝑare q̄ȝ deū sibi cōparare? nā q de d̄o n̄ ꝑ̄sumit veniā nō animaduertit plus pccō dei posse clemētiā. Si. n. sētiret deuꝫ magis bonū q̄ȝ se malū: q̄ð ī se iusticie nō īueniret a deo magis bono expectaret: ꝛ qdeꝫ diffidit: q̄ꝛ sūmi boni bonitatē maiorē sua neq̄tia nō sentit. Ille. n. solus diffidat q tm̄ peccare potest q̄ȝtū d̄s bonus ē: cū sit nullus q h̄ possit: q timet d̄ se malo ꝑ̄sumat d̄ meliore. Diabolus. n. ꝛ oīs neq̄tia minor est q̄ȝ dei mi̇sicordia. Ip̄e. n. si posset sꝑare ꝛ culpā ī se sētire: q̄ð nō īuenit ī se: ꝑ̄sumeret ī d̄i bonitate. Adhuc qui diffidit ꝛ suā neq̄tiā dei benignitati cōparat. finē īponit diuine veritati: dās finē īfinito ꝛ ꝑfectionē diuinitatis auferēs deo: cui nihil deest q̄ð ēt cogitari nō pōt. Nō itaq̄ ēt si sacerdos peccauerit desꝑare debꝫ: lꝫ scriptū sit. qs orabit pro eo? tota nanq̄ ecclesia atq̄ alius sacerdos: et oīum scōꝝ ordo orabit ꝑ eo: ꝛ ip̄e xp̄s: q ꝑ nob̄ offert se deo. Sꝫ h̄ cōsiderandū ē sacerdoti ne facile cadat: cui in h̄ grauior notat̄ pena: dicat apđ se: si plebs ieiuna verbi dei peccauerit oportebit me ferre partē pōderis: nō audebo īportabilia īponere ꝛ nō digito ea mouere. Sed ego si peccauero qd faciā? nō sic facile euadā. me oportebit flere mi̇siam: n̄ enī ē sic statutū de me sicut d̄ subiecta plebe. Sic sacerdos ꝛ timeat peccare: sꝫ magis timeat desperare.

¶ Cōtra eos q audacter peccant nimis ꝑ̄sumētes d̄ d̄i mi̇sicordia. Ca. vi

Sunt aūt inimici desperationis qui adeo ꝑ̄sumūt. ꝛ de d̄o cōfidūt: q̄ quādā sibi licētiā acgrūt peccādi: ꝛ sine pn̄ia expectant veniā. q̄ꝛ credūt qm̄ xp̄iani sūt nō posse dānari: adulātes sibi eo q̄ scriptuꝫ ē: oīs qcūq̄ īuocauerit nomē dn̄i saluus erit. Putāt. n. se nomē dn̄i īuocare qm̄ possūt credere ꝛ sacra eccl'ie sumere: nō verentes multos esse vocatos: sed paucos electos. Putāt. n. oēs xp̄ianos paucos electos esse ī multitudine gentiuꝫ ꝛ iudeorum. Quare ꝛ si omnes saluantur credentes: paucorū

tamen electio in tanta multitudine: sed si quis animaduertere voluerit dece ptos hos cū ecclesia dānabit licet confi dant i xp̄i redemptione. Dicunt enim qd prodesset xp̄m venisse si mali tantū sicut ante aduentū suum adhuc peri rent. Ante.n.q̄ fieret d̄us bō mali tm̄ dampnabant: ⁊ si adhuc idē eēt cū ve nisset qd pdesset? Multum inq̄: nam omnis bonus ante aduentū dn̄i salu' factus est p venturū. Nemo iſernum egredi posset: nisi a xp̄o pueniēte i eū extrahi meruisset: nec facultas bene opandi ⁊ diabolo cōtradicendi tanta omnibus inesset: nisi xp̄s tanta pati ⁊ resurgere decreuisset. Hi nec aposto los nec eorum verba attendunt: q for nicatoribus ⁊ criminosis hominibus tam multipliciter: ⁊ totiens penas p mittunt. ¶ Adhuc contra eos pre sumentes. ¶ Capitulum. vij.

Adhuc additur iniquitas prio ri consimilis: licet contraria. desperantes enim dei iudicant mise ricordiam. Hi condēnant iusticiam i iustum dn̄m blasphemantes qui red dere mala malis igrat: ⁊ peccata eorū exaltat. Sed miror cur credunt ap̄lo dicenti. Spes nō confūdit. q negant penā quā idem criminosis promittit Si enim vbi minat' verax nō ē: cur cō fidūt qd sperantibus verū dicat? Sed q verus ē in promittendo ver' ē i mi nando: sed nō ē spnere bonū pro ma lis expectare: imo temerarius est: qui peccatum nō abhorreret. Sed si cum peccat ad penitentiam recurrat cōfi dat in domino: quē timeat ⁊ imūditi arum inimicum. ¶ Que sint peccā venialia: ⁊ q in his assidue peccan tib' assidue penitēdū ⁊ ɔfitēdū ē: ⁊ de dolore pro dilatione penitentie.

Capitulum octauum.

Cum itaq; penitentia efficax est ⁊ fructifera neminem re linquens sine venia mortu os resuscitans: de modo ⁊ veritate ei' asseramus aliqua. Penitentia enim baptizandis non est necessaria: sed ba ptizatis de maioribus et minoribus peccatis penitendum est. Per fidem enim ecclesie sola remittuntur pecca ta que contraxit homo in origine. ¶ Ut sicut a patre peccante damnatio nem accepit. ita per matris fidem cō sequatur remissionem. Sed qui per se peccauit per dolorem proprium ⁊ per fidem ecclesie indulgentiam acquisi uit. ¶ Hoc est post baptismum. ita re maneat qd deo displiceat. Sine pe nitentia nulli profuit baptismus qui peccauit spontaneus. Si quis autem baptizaretur inuitus: et i falsitate cō fessus: cum penituerit saluus erit ad iuuante fide ⁊ caritate totius matris ecclesie per totum orbem diffuse: ob hoc sunt catecumini ab ecclesia con stituti: vt dum baptismum expectant vnde iure peniteant docēatur. Hac restituit homini libertatē arbitrij pri mi parentis adhuc in abundantia vir tutum constituti. Est enim penitentia assidue peccātib' assidue necessaria in multis enim offendimus omnes: q̄ quotidie remittuntur sicut semp plo ratur. Ita per sacramenta ecclesie et orōnes sēp fugātur vt iure audiāt. to ta pulchra es: ⁊ macula non est in te non quin fiat dico: sed manere nō po test tanta est petitionis tue communi tatis ecclesie: vt quidquid extraneum acciderit durare non possit: licet.n. speci osi sint pedes euāgelizātiū bōa: laua tis tn̄ i remissiōib' frugū excutiēdus ē puluis q ɔtrahit' i via. Hec peccata ⁊ si sint parua per dei miam fiunt ma

gna ĩ peccõribus negligẽtia. Nullum pccm̃ adeo paruũ qđ nõ crescat ꝑ neglectũ. nõ enĩ cõsiderãdũ est qđ fecerit sed quẽ offenderit: ꝙ̃ bonꝰ ẽ ꝙ̃ benignꝰ: ꝙ̃ piꝰ ꝙ̃ ꝓpitiꝰ: qui illũ sua dulcissima pietate creauit ex nihilo: qui eũ ꝓduxit ad baptismũ: ⁊ educauit ⁊ nutriuit vt filiũ: ad cuiꝰ cõmodũ creauit celũ ⁊ terrã: ⁊ oĩa q̃ in eis sunt ex nihilo: cui seruiũt oĩa tãꝙ̃ filio: ⁊ misit angelũ in auxiliũ: ꝑꝑ quẽ fortem et callidũ ꝺbilitauit hostẽ eiꝰ antiquuʒ: ꝑꝑ quẽ tã multipliciter pati sustinuit vt eũ mereretur habere filiũ: cũ q̊ dignatur habere cõsortiũ. Qui deꝰ manifeste regit ⁊ gubernat oĩa ꝑꝑ eũ potestate sua. Talẽ p̃rem offendere. cõtra eius volũtatẽ aliq̄d committere: aĩaduertẽtibꝰ ac se nõ ignorantibus ꝙ̃ ẽ crudele. Unñ q̄ se cognoscunt sicut semper peccant. ita semꝑ plorãt: vt tota vita sua que ẽ tentatio super terrã ploret totã vitã suam. Ista aũt sũt: cũ aliq̄d citra vel vltra modũ agitur. Ipa enĩ bona q̃ ꝑ se bona sũt aliquid cõtrahũt cũ excedit̃. Quicquid deest a perfectione: q̄cq̄d deficit ab hoĩe: q̄cquid ⁊ nr̃um ẽ plorãdo dolendũ ẽ. Quicquid aliquo mõ agit̃: non recta ⁊ mũdissima ĩtẽtiõe: q̄cq̄d operamur: ⁊ nõ tñ purissimo dei amore: nõ est liberũ a fragilitatis operatiõe. Quicũq3 tã misuʒ eẽ vt hoĩs ẽ dilexerit: et q̄ eiꝰ fragilitatẽ oĩno non abhorruerit: sed sibi reseruauerit. ⁊ suum eẽ nũꝙ̃ nisi propter acgrendũ veruʒ eẽ qđ ꝺs ẽ tolerauerit. addit opi diuino ꝓculdubio dolẽdum. Et q̄ se cognoscit q̄d est: diligat hoc solũ qđ spectat ad illũ q̄ est. Si q̄s enĩ sapienter cogitat q̄d turpissime fragilitati ab ipa cõditione ĩhereat ꝙ̃ fedus ⁊ turpis sit ĩ carne: ꝙ̃ mutabilis ĩ mente. h

solũ ĩ se diliget quia talẽ eum ad deum ducet. Quicq̄d enĩ boni facimus si id meliꝰ facere possumꝰ a nobis est: ꝙ in culmĩe boni nõ sumꝰ. Si q̄d boni nouerimꝰ: ⁊ minus aliquo mõ operamur: nõ oĩno a nostra operatione ẽ alienũ. Ista cõtinua ⁊ assidua: ⁊ q̊dãmodo necessaria quasi assidua lauentur cõfessione: assidua restaurentur cõpunctione. Surgamꝰ purissimi ad purissimam perfectionem: ne istis ꝙ̃uis parua multiplicatis quasi q̃dã scabie patiamur corrũpi ⁊ collidi: ne pĩguedĩe caritatis imĩnuta: sinamur ĩ acie affligi: ⁊ tortura ĩmũde consciẽtie macerari. Semꝑ tẽdamꝰ ĩ meliꝰ: semꝑ in puritatẽ baptismi tẽdentes: ⁊ eã summoꝑe cõseruãtes. vt cũ ꝺ hac vita exibimꝰ: ad eũ qui mũdissimꝰ est mũdi perueniamꝰ: ⁊ sine mora ab eo suscipiamur. Doleamꝰ eẽ exules a patria: doleamus viuere in corruptibili materia. hic dolor magis ex ꝺsiderio ꝙ̃ ex vĩdicta sit. vñ differt a pnĩa. Penitentia enĩ ẽ q̃dã dolentis vindicta: puniẽs in se qđ dolet cõmisisse. Qui aũt dolet qđ detinet̃ ĩ mortali corpore: desiderat qđ amat: plorãs qđ tardat. Omnis penitentia ẽ de mala vsa libertate. Iste vero dolor magis ẽ ĩ necessitate. Nullum enĩ peccatuʒ ẽ necessarium. Ipm autem peccatũ originis ob hoc malum: quia fuit in adam spontaneum. Illius enim voluptas male vse libertatis punitur ĩ nobis: non quia necessarium: sed q2 fuit spontaneum. Nihil enim a nobis queritur qđ commisissemus nihil a nobis exigitur nunc qđ fecissemus. Reliquitur in filijs opus paterne voluptatis. Requirit diabolus filios in seruitute: quorum patris emit libertatẽ: Iste dolor factus est non ex con

cessa peccātrice: sz ex opāte caritate: nō puniēs malū: sed augmētans bonū: nō ipatiēt habit⁹: sed ex desiderio susceptus. In hoc desiderio erat Andreas qui in cruce positus a domino regrebat: tps est: vt cōmendes terre corpus meū. Uolebat.n. eū plebs de cruce deponere: ipe aūt cepit dn̄z rogare. Ne me pmittas domine descēdere viuū. Sz tēp⁹ ē vt cōmēdes terre corpus meū: tā diu.n. iam portaui. tā diu sup cōmēdatū vigilaui ꝛ laboraui: ꝙ vellē iā ab ipa obedientia liberari: ꝛ isto grauissimo indumēto expoliari. Recordor quantū i portādo onerosū: i fouēdo infirmū: in coercēdo letū: in domādo supbū laboraui. Scis domine quotiēs a puritate cōtemplationis me retrahere conabatur: quotiens a dulcissimo quietis tue somno me excitare cōtēdebat: ꝗtuz ꝛ q̊tiēs dolorē ingerebat. Qd̄ igit̄ tā diu pr̄ benignissime pugnāti restiti: ꝛ tua ope superaui ꝛ vici: a te pio ꝛ iusto remuneratore posco: ne mihi vltra cōmendes: sed depositum reddo Cōmēda alij quē vltra ille nō ipediet: ꝛ resurrecturum fuet ꝛ reddat: vt et ipum q̊z meritum sui laboris recipiat: terre me cōmenda: vt vigilare me amplius nō oporteat: ꝛ libere ad te fōtem īdeficientis gaudij tendere anxiantē iam nō retrahat: nec impediat. Hic dolebat iam non eē cū dn̄o Sic itaqꝫ nō oīs dolor est penitētia.

De differentia vere ꝛ false penitētie: ꝛ quod de omnibus peccatis penitendum est. Cap.ix.

SUnt etiam peccata alia que eripiunt vitam nisi succurrat penitētia. Nō oīs.n. q dixerit dn̄e domine intrabit in regnuz celoꝝ: quare agenda est penitentia: vt deleantur crimina. Sed quoniam penitētia oīs nō est bona: dicamus aliqua que separant veram a falsa. sterilem a fructifera. Sūt enim quos peccasse penitet propter presentia supplicia: displicent latroni peccata quando operantur penam: desit vindicta reuertit̄ ad crimina. Ista est penitentia nō ex fide procedens: nec caritate munita: sterilis manet ꝛ sine mīficordia. Hec non purgat conscientiam: nec sanat crimina. In hac nulla fit spes venie: nulla expectatio indulgentie. Huic concordant q confitentur inuiti non amore boni: sed vt fugiant dānum ꝛ incōmodum seculi. Seruiunt mundo quē amāt: querunt suam gloriaz quā anhelāt: recipiūt mercedem quā expectant. Siquis tali penitentia securus extiterit: ꝛ ad verā pn̄iam de ista non cōscēderit decept⁹ ꝛ miser mirabilit̄ peribit. Utilis g̊ erit si spōtanea dn̄m querēs quē amisisse doleat ad illū anxians p̄ter quem non est vita. Sunt plures quos penitet peccasse: sed non omnino: reseruantes sibi quedam in quibus delectēt̄: nō atāduertentes dn̄z simul surdū ꝛ mutū a demonio liberasse per hoc docēs n̄ unꝗ nisi de oib⁹ sanari. Si enī vellet ex parte pccā reseruari: hn̄ti septem demonia ꝑficere potuerat sex expulsis: expulit autem septem vt omnia crimīa simul emendanda doceret. legionem autem ab illo eijciens neminem reliquit de omnibus qui liberatum possideret ostendens si peccata sint mille oportere de omnibus penitere. laudatus est dn̄s qm̄ eiecto demonio locutus est mutus. nūꝗ aliquem sanauit nisi in sabbato: quia ꝛ corpus ab infirmitate: ꝛ animam ab omni cōtagiōe: indicans penitentem oportere simul

dolere: de omni crimine orto i anima
ꝛ corpore. Scio enim dn̄m inimicum
oi criminoso. quō ḡ q crimen reseruet
de illo recipiet veniā: sine amore dei
ꝯsequetur indulgentiaꝫ: sine quo ne
mo vnꝗ̄ iuenit grām. hostis. n. dei ē
dū offendit ꝑseuerant. Quedā ipie
tas ꝛ ifidelitas ē ab illo q iustus ꝛ iu/
stitia ē dimidiam ſꝑare mīſicordiam
Jam. n. foret sine pnīa invenire grāꝫ.
Pnīa. n. vera ad baptismi puritatem
cōfitētē conat̄ ꝑducere. Recte. n. pe/
nitēs q cgd ꝑter purificatiōeꝫ ꝯtraxit
vt abluat saltē lachrymis mētis. Sꝫ
satis durus ē cui⁹ mētis dolorē ocu/
li carnis nequeunt declarare. Sꝫ sci
at culpabiliter se durū: q deflet dāna
tp̄ris vl̄ mortem amici: ꝛ dolorē pcci
lachrymis non ostendit. Non itaque
vt quis excuset non habere fontem
lachrymarum: nisi q nūꝗ̄ lachrymis
ostendit dolorē tp̄alem. ¶ De fru
ctu erubescētie ꝛ vtilitate ꝯfessionis
ꝛ qb⁹ ꝛ q̄lr̄ cōfitendum est. ¶ Cap. x.

Quezḡ penitet oīno peniteat:
ꝛ dolorē pcci lachrymis ostē
dat: preueniat iudiciū dei ꝑ
cōfessionē: precepit dn̄s mūdatis vt
oñderēt se sacerdotib⁹. docēs corpo/
rali pn̄ia cōfitēda pctā. nō ꝑ nūciū nō
ꝑ scriptū manifestāda sūt. Dixit. n. ite
mōstrate. ꝛ oēs ñ vn⁹ ꝓ oibus: ñ aliū
statuatis nūciū: q ꝓ vob offerat mu/
n⁹a moyse statutū. Sꝫ q ꝑ vos pecca/
stis ꝑ vos erubescatis: erubescētia. n.
ip̄a partē hꝫ remissiōis: ex mīſicordia
enī hoc precipit dn̄s vt neminē peni/
teret in occulto. In hoc. n. qd̄ ꝑ seip̄m
dicit sacerdotib⁹: ꝛ erubescentia vin
citur timore offensi: fit venia remis/
sionis: fit. n. ꝑ cōfessionē veniale quod
criminale erat ꝑ opatione: ꝛ si nō sta/
tim purgat: fit tñ veniale qd̄ cōmiſat
mortale. Mltū. n. satisfactiōis obtu
lit q erubescentie dn̄ans: nihil eorum
que commisit nūcio dei negauit. De⁹
enim q misericors ꝛ iustus ē: sicut cō/
seruat mīſicordiam in iustitia: ita ꝛ iu
sticiaꝫ i mīſicordia. opus enim est mi
sericordie p̄cāti pccā dimittere. Sed
oꝫ vt iust⁹ mīſeat̄ iuste. opꝫ. n. vt nō so
lum qd: sꝫ i quo doleat cōsideret: si di
gnus nō dico iusticia sed mīſicordia.
Justicia. n. sola dānat: sꝫ dignus mise
ricordia ē q sp̄ūali labore petit grām.
laborat. n. mens patiēdo erubescētiā
ꝛ qm̄ verecūdia magna ē pena q eru
bescit ꝓ xp̄o fit dignus mīa. Vñ pa/
tet qd̄ q̄to plib⁹ cōfitebit̄ i spe venie
turpitudinē criminis: tāto facili⁹ con
sequatur veniā remissionis. Ip̄i eniꝫ
sacerdotes plus iā possūt ꝓficē: plus
ꝯfitentib⁹ parcere: qb⁹ crimē remittit
donis. Lazarū enī de monumēto iā
suscitatū obtulit discipulis soluēdum
ꝑ hoc oñdēs ptātē soluēdi cōcessiā sa/
cerdotib⁹: dixit. n. qd̄cūꝗ̄ solueritis
sup terrā soluet̄ ꝛ i celis: hoc ē: ego ds
ꝛ oēs ordīes celestis militie ꝛ oēs sci i
mea gl̄a laudāt ꝛ ꝯfirmāt q̊s ligatis ꝛ
soluitis. Nō dixit q̊s putatis ligare ꝛ
soluere: sed i q̊s exercetis op⁹ iusticie
aut mīſicordie. Alia autem opa vr̄a
i peccatore non cognosco: quia qui
cōfiteri vult peccata: vt inueniat gra
tiaꝫ querat sacerdoteꝫ scientē ligare
ꝛ soluere: ne cū negligēs circa se ex
titerit negligatur ab illo q eum mise
ricorditer monet ꝛ petit: ne ambo in
foueam cadant quā stult⁹ euitare no
luit. Tanta itaꝗ̄ vis confessionis est
vt si dest sacerdos confiteatur proxi
mo. Sepe enim contigit qd̄ penitens
non potest verecundari coram sacer
dote: quem desiderāti nec temp⁹ nec
locus offert. Et si ille cui confitebitur
potestatem soluendi non habet: fit ta
men dignus ex desiderio sacerdotis

qui ei confitetur turpitudinez crimi
nis: mundati sunt enim leprosi dum
irent ostendere se coram sacerdotibꝰ
anteq̃ ad eos peruenirēt. Unde pa
tet dn̄m ad cor respicere: dū ex neces
sitate ꝓhibetur ad sacerdotem perue
nire. Sz quidam eos querunt sani et
leti: ⁊ dū querunt anteq̃ ꝑueniāt mo
riunt̃. Sed dei misericordia est vbiq̃
ꝙ ⁊ iustis nouit parcere: ⁊ si non tam
cito sicut soluerent̃ a sacerdote. Qui
igitur omnino confitet̃: sacerdoti me
liori q̃ pōt ꝯfiteatur. ¶ De ꝓuata ⁊
publica ꝯfessiōe ⁊ satisfactiōe. Ca. xi.

Si peccatū occultuz est suffi
ciat referre in notitiam sa
cerdotis: vt grata sit obla
tio muneris: nā ī restitutiōe filie ꝓnci
pis pauci fuerūt ꝙ viderēt nōdū erat
sepl'ta nōdū extra portas ciuitatis ꝺ
lata: nōdū extra domū in notitiā por
tata: intus resuscitauit quā intus iue
nit: relictis solis petro ⁊ iacobo ⁊ iohe
⁊ patre ⁊ matre puelle. In q̊ꝫ figura
continētur sacerdotes ecclesie: quos
aūt extra inuenit aīaduertendum est
quō suscitauit. flebat aūt turba post
filium vidue: fleuit martha et maria
supplicans ꝓ fratre. flebat ⁊ turba q̄
mariam fuerat secuta lachrymis ma
rie admonita. In q̊ docemur publi
ce peccantibus nō ꝓprium: sed eccle
sie sufficere meritū. Sic itaq̃ mortu
us iaceat: sicq̃ se mortuum ostendat
publice mortem suam predicando
publice fructus pn̄ie ostēdēdo vt tur
ba ploret amissuz: ⁊ defleat quem do
let mortuum. Istis lachrymis moue
bitur dn̄s qui reddet mr̄i vnicum fi
lium. Si nimis ꝑseuerauerit si se mor
tuum per fructꝰ pn̄ie non declaraue
rit tanto plus oportet addere: vnde
lachrimas excitet: non solum marthe
sed etiam marie tantum se affligat tā
tum se dolere: ⁊ se mortuum sentire
ostendat. Ut audientes ⁊ contemplā
tes plorando oret veniam quoruz fle
tum miretur ecclesia. Qui enim mul
tos offendit peccando: placare mul
tos oportet satisfaciendo: vt ecclesia
prius offensa per culpam: in conuersi
one flectat̃ per misericordiaz: orās ꝓ
ipso que prius adhibuit misericordiaz
quem defunctum dolebat. vnde deꝰ
flectetur ad misericordiam. ¶ Quod
extra vnitatem ecclesie nemo potest
digne penitere: ⁊ q̃rum penitenti ꝓ
sunt suffragia ecclesie. ¶ Cap. xij

Laboret itaq̃ penitens in ec
clesia esse. ⁊ ad ecclesie vnita
tem tendere: nisi enim vni
tas ecclesie succurrat: nisi quod deest
peccatori sua opitulatione compleat
de manibus inimici non eripitur ani
ma mortui. Credendum est enim: et
pietas fidei expostulat credere: ꝙ
omnes elemosyne totius ecclesie et
orationes ⁊ opera iusticie ⁊ misericor
die succurrant recognoscenti mortē
suam ad conuersionem. Ideoq̃ ne
mo digne penitere potest: quem non
sustineat vnitas ecclesie. Ideo n̄ pe
tas sacerdotes per aliquam: culpam
ab vnitate ecclesie diuisos. Iudas
enim penitens iuit ad phariseos: reli
quit apostolos: nihil inuenit auxilij
nisi augmentum desperationis: dixe
runt enim: quid ad nos tu videris. si
peccasti tibi sit non tibi succurrimus:
non peccata tua suscipimus: non com
portando promittimus: non qualiter
ponas onus docemus. Quid enim
nobis ⁊ misericordie ꝙ nec opa seqmur
iusticie? Si isset ad fratres: si isset ad
illos qui orauerant pro socru symōis
febricitante: qui cananeam improbā
misericordi mīe obtulerunt. Interro
gasset petrū ꝓ se lachrymas effūdētē

nō fugisset mariā ⁊ marthā: que vitā lazaro impetrauerūt. adisset turbaȝ plorātē: q̄ vnicū filium acquisierat vidue. Iuit ad diuisos: ⁊ diuisus perijt. Hāc vnitatē oīs boni sentit opatricē q̄ dixit. Viue sui pacifico i ea q̄ haber ppl'os: nisi enim in ecclesia vniuersali ppl'os se cōtinētes cognosceret. se veniā impetraturū nō p̄sumeret. Scit enim ⁊ experimēto cognoscit: vtpote q̄ p oiuȝ salute laborauerat: se absqȝ auxilio eccl'ie stare n̄ posse. Non eni ē parū cui omne bonū succurrit: siue in celo siue in terra cōstitutū. H amittens p excōicationē nisi recupet per sancte matris pietatē: quō vnq̄ poterit penitere: quō deū beniuolū poterit inuenire? qui eius scissimā spōsaȝ ⁊ m̄rem: ⁊ filiā ⁊ sororē nō dubitauit offēdere: ⁊ ei⁹ auxiliū oīno ɔtēnere?

¶ Quod semp ex fide penitēs doleat: ⁊ de dolore gaudeat. ¶ Capitulū. xiij.

Ex fide peniteat: credat hāc eē medicinā. oēs fruct⁹ sue pnīe paruos ḗat. nunq̄ credat sufficere. semp doleat. semp ƌ domino ante q̄ peccauerit erubescat: dolorē cū vita finiat. Nā et si apl's ēt peccā p baptismū remissa cōtinue plorat: nobis sup fūdamētum apostolorū positis quid preter plorare restat? qd nisi semp dolere i vita. vbi eni dolor finit deficit pnīa. Si aūt pnīa finitur qd reliquit de venia: tā diu enim gaudeat ⁊ speret de gr̄a: q̄diu sustentat a pnīa. Dixit. n. dn̄s: Vade ⁊ amplius noli peccare: nō dixit ne pecces sed nec volūtas peccādi in te oriatur. Hō quō seruabit: nisi dolor cōtinue i pnīa custodiat? Sic semp doleat: ⁊ ƌ dolore gaudeat: ⁊ de doloris pnīa si cōtigerit semp doleat: ⁊ nō sit satis q̄ doleat ⁊ ex fide doleat: ⁊ nō semper doluisse doleat.

¶ Quod nō soluȝ peccā s̄ʒ oēs circūstātias peccōꝝ peccōr deflere: ⁊ cōfiteri debet. ¶ Cap. xiiii.

Consideret qualitatē criminis i loco. i tpe. in p̄seuerātia i varietate p̄sone. ⁊ q̄li h̄ fecerit tētatiōe. ⁊ ipi⁹ vitij m̄ltiplici executiōe. Oportet eni penitere fornicantē s̄m excellētiā sui stat⁹ aut officij. et s̄m modū meretricis. ⁊ s̄ʒ modū operis. ⁊ qual'r turpitudinē suā pegit. si i loco sacro: aut cui debuit excellentiā fidei: vt sūt domus dn̄oꝝ ⁊ aliorū m̄l'toꝝ. Si in tēpore or̄oni cōstituto. aut i festiuitate scōꝝ et i tēpore ieiunii. Cōsideret q̄tū p̄seuerauit ⁊ doleat q̄ p̄seuerāter peccauerit: et q̄ta vict⁹ fuerit ipugnatiōe. Sūt eni q̄ n̄ solū nō vicūtur. s̄ʒ vltro se peccō offerūt nec expectāt tētationē. s̄ʒ p̄ueniūt voluntatē et ptractāt secū q̄ m̄ltiplicit' i actiōe vitii ɔlectabilit' peccent. oīs ista varietas cōfitēda ē et deflēda. vt cū cognouerit q̄ peccet m̄l'tuȝ cito iueniat deū ppitiū. In cognoscendo augmētū pecci. inueniat se cui⁹ fuerit etatis: cui⁹ sapie et ordīs. et statū oēȝ alteri⁹ nō peccātis. imoret' i singulis istis. et sentiat modū criminis purgans lacbrymis oēm q̄litatē vitii: defleat virtutē: q̄ iteri caruit. dolēdum est eni et dolere purgāduȝ. nō solum q̄ peccauit. s̄ʒ ēt q̄ se v̄tute p̄uauit. Nā licet spet se cōsecutuꝝ veniā: dolere tñ pōt: q̄ non meruit vn̄ remūerari cōfidat. Anxiet' et doleat q̄ mō effugiēs de p̄teritis penā miser n̄ expectat gr̄am. cui⁹ oē tp̄s. q̄m breuissimū ē ɔbuit decertauisse ad cōseq̄ndum p̄mium. Defleat etiam quoniaȝ in vno offendens factus oiuȝ p ingratitudinem reus ingratus extitit. qui plenus v̄tutibus deum non omnino

ubi dolor finitur

timuit. In hoc eniz qsqz p ccator sit
culpabilior quo ē deo acceptior. Ideo
eni adā plus peccauit: qr oī bono abū
dauit. ꝛ iam alio mō offendēs in vno
reus est oīum: qr oīs virtus patit̃ ðtri
mētū ab vno vitio. Nā si quis cadit ī
auaritiā: largitatē ðstruit ꝛ castitatē
minorauit. amore eni pecunie vl̃ vio
laret castitatē: vel saltē minus ama/
ret. Si eni pp deū tanta adhuc casti/
tas inest: vt nolit eā pdere. tñ saltem
minori gaudio minori affectiōe tuet̃
eā vbi videt ide pcedere dānū pecu/
nie. Sicqz ꝛ ī aliis: q etiā si nō expel/
lant̃: tñ per cōceptionez vni⁹ vitii vel
satis vel parū minuuntur. vl̃ ītentio
ne deteriorant̃. vñ oīs virtus cuicū/
qz crimini ē deflenda: ꝛ de oībus in/
dulgētia est petenda. Aīaduertere
ēt opz: ꝛ aīaduertendo deflere aīam
proximi: quam fornicator dei eripuit
vel ereptā ī malo cōfirmauit. Exem
plum etiam qꝫ extitit mali in opatiōe
sui criminis: cui magis pfuisset: si ali/
is fuisset causa conuersionis. gemat
itaqz vitam alienā ī sua corruptā: vel
corruptā cōseruatā: ꝛ cōmodum pxi
mi qđ dedisset exēplis boni. Doleat
de tristicia: quā peccādo bonis intu/
lit. ꝛ de leticia quā eis nō adhibuit: ꝛ
nō solū cogitet qd ꝛ qualiter fecerit
sʒ qr iiuste deuz: vt dixim⁹: offende/
rit. Timeat illā veritatis sententiaz.
non potestis duobus dominis serui/
re. Timeat ergo ne omnia bona que
fecit dum ī peccato perseuerauerit
a cōtaminatione mali perdiderit. vt
qui fuiuit diabolo per crimē: di quā
obtulit amiserit seruitutē. Pium est
tamen credere vt recepta dei gratia
que in eo destruet mala priora etiaz
remuneret bona: vt cum destruxe/
rit quod suum non īuenit. amet ꝛ di

ligat bonū quod in pectōre p lantauit

De plenaria satisfactiōe p iudiciū
sacerdotis: ꝛ de dignis fructib⁹ pnie
Ca. xv.

In omibus dolēs:
aut seculum derelinquat: aut
saltē illa que sine admixtio/
ne mali nō sunt administrata. vt mer
catura ꝛ militia: ꝛ alia q̄ vtētib⁹ sunt
nociua. Et administrationes secula/
riuz potestatū: nisi his vtatur ex obe
diētie licentia. Ponat se oīno ī ptāte
iudicis. in iudicio sacerdotis nihil si/
bi reseruās sui: ꝛ oīa eo iubēte para/
tus sit facere p reparanda aīe vita:
quecūqz faceret p vitanda corporis
morte. Et hoc cū desiderio: qr vitam
recuperat īfinitā vt ðs. Cum gaudio
eniz debet facere īmortalis futurus
q̄ faceret p differenda morte moritu
rus. Semp deprecetur dñm cert⁹ ðve
nia: qui oīb⁹ modis ꝛ sine tedio dubi/
us rogaret ptātē terrenā. Abstineat
a multis licitis q in libertate arbitrii
commisit illicita. Semp offerat deo
mēte cordis contritionē: ꝛ deīde qđ
pōt de possessiōe: tūc qđ offert secu/
rus offerat. Respexit enim dñs ad
abel ꝛ ad munera eius: sed prius re/
spexit ad abel q̄ ad mūera. Sumēs
enim mētem quā cognouit humilem
ꝛ puraz: remunerauit eius largitatis
munera. Ad cayn ðo nō respexit nec
ad ei⁹ munera. Mentem enim quaz
viderat qm̄ nō cognouit humilē: ei⁹
munera non recepit. In iudicio eniz
cordis cōsiderāda ē elemosyna tribu
entis: nō iā cōsiderādum ē qđ datur.
sed qua mēte qua affectione dat qđ
potest. Uidua eni duob⁹ que habuit
minutis larga plus oīb⁹ misit. Qui
igitur vult pccā sua redimere: tpali/
um oblatione caueat vt offerat men
tem pri⁹. Cautus sit: ne verecundia

ouct⁹ diuidat apud se cõfessionem.et
diuersa diuersis sacerdotib⁹ velit ma
nifestare. Quidã enĩ vni celant q̃ alij
manifestãda conseruãt:q̄ ẽ se lauda/
re:⁊ ad hipocrysim tendere.⁊ semper
venia carere.quam per frusta totam
putat iuenire. Caueat preterita quẽ
vera delectat penitentia. Non pri/
us ad deũ accedat q̃z se confortet bo
na consciẽtia:sed in hac reparatioue
tremẽdũ dei iudiciũ cogitet: vbi ma/
gis terribilis sentẽtia peccãtes sepa/
rabit ĩ ignẽ:gemat q̄ nõdũ audet su/
mere:quẽ multũ desiderauit cibũ sa
lutare. Isti sũt digni fruct⁹ pnie :aiaz
captiuã elaq̃antes:⁊ ĩ libertate ꝑuan
tes: Cohibeat se a ludis ⁊ a spectacu/
lis secl̃i q ꝑfectã vult ꝯseq gr̃az remis/
sionis. Nã Dina si se cohibuiss3:si iter
suos remãsisset:ab extraneo rapta ñ
fuisset. Tãto igiĩ magis sibi caueat ⁊
cohibeat se anima que sepe vel semel
corrupta ẽ vel rapta:timeat iã docta
expimẽto qd̃ ignorat ꝟgo.eligat quẽ
imitet̃.nõ sequat̃ aius dãna sua. Si
enĩ iudicat q fruct⁹ pnie nõ hñt:⁊ a se
elõgat:laudat tñ ⁊amat q̊s digne fru
ctificare nõ ignorat. Querat fruct⁹
dignos:⁊ si nõ dignos pnie. Sũt enĩ
fruct⁹ digni fruct⁹ q nõ sufficiũt peni/
tẽtib⁹. Penitẽtib⁹ enĩ grauiores ex/
postulat vt sic pacet̃ eccl̃ia: vt paca/
ta dolore ⁊ gemitib⁹ mortuis ĩpetret
vitã. Q penitẽs nõ excuset pccm̃
suum:nec defendat qd̃ multis modis
fieri solet. Capitulum.xvi.

SEntiat culpã:nec velit excu
sare: ne augeat crimen: vt
adã:cui nõ sufficiebat peccasse:s3 am
pliãdo crimẽ culpãdo vxorẽ ⁊ culpaz
trãsferẽs ĩ auctorẽ: Istud pccm̃ mul
totiẽs ĩcurrit̃:s3 neglectũ ignoratur.
Nõ itaq3 peccãtes dicam⁹ ñ alid̃ po/
tui:cur me cõstituisti furẽ.q2 d̃s fecit
me paupez. Nec mirũ si deditus su3
fornicatiõi:q2 talis creat⁹ sũ nature ⁊
fragilitatis. Fragilitas enim vi cogit
vt voluntas cõmittat criminalia. Er/
rat q fallit̃. natura enĩ talis ẽ vt q̄sq3
possit resistere malo:cui se subijcit ex
arbitrio. Sũt ãt q d̃fendũt culpaz in
d̃i ꝓuidẽtia:reputãtes d̃i ordinationi
⁊ necessitati qd̃ relictũ ẽ voluntati ⁊
arbitrij libertati. Sciuit.n.d̃s q̄d fa/
ctur⁹ eẽt q peccat:s3 nõ ordinauit pec
c̃atũ:q nullũ relinq̄t ĩpunitũ. Ordia/
uit penã amãtib⁹ culpã. Ignis .n.op⁹
ẽ iusticie: vt hẽant vñ doleant:q gau
dere nõ amãt. Nõ ordinauit peccare
q pccm̃ voluit curare: s3 ꝑmisit liber/
tati qd̃ pccõr donauit necessitati. Si
enĩ nõ poss3 peccare:nõ deberet q to/
tus ẽ iusticia remunerare. Id̃ nõ scifi
cat aialia muta:q2 nulla pñt cõmitte
re crimina. Angeli q̊q3 q perstiterũt
si liberi nõ fuissẽt. vñ coronarentur:
Potuerũt enĩ peccare quoꝝ similes
ceciderũt. Licet mĩꝑicordit̃ cũcta cre
aret. Iusticiã tñ nimiã q iustus ẽ cu/
stodire oportuit. Sed dicit q non sen
tit culpã suã:nihil boni possũ habere:
nisi ĩspirãte grã.nihil enĩ sine ea pos/
sũ facere. Si ipe itaq3 me ñ cõꝑuat:
ego q ex me nihil possu3 quõ hẽo cul/
pam:⁊ Si ego sine eo possẽ vitare cri/
men me sentirẽ culpabilẽ. Adhuc oia
q̃cũq3 voluit dñs fecit ĩ celo ⁊ ĩ terra
Quid itaq3 culpe ĩ me ẽ si nõ vult sal
uare:⁊ Multũ inq̃z:licet enĩ nil cõseq
possis siñ mĩꝑicordia illa quã repellis.
Potes tñ libere tenere gr̃am:quã re
tinendo potes.si tñ placeat deuitare
culpã. De⁹ enĩ q semel ĩcepit bene fa/
c̃ere.nisi:qd̃ oĩno nr̃um ẽ: dereliqua
mus ei⁹ bñficiũ:q pri⁹ ĩspirando cogit̃
ex necessitate.iuste mĩꝑicordie nemi
nẽ pri⁹ posse reliquere nisi relinq̂ntẽ:
Idcirco culpa nr̃a ẽ q2 fugim⁹ gr̃am:

a ludis & spectaculis

quã possem⁹ hẽre ꝑpetuã. Semꝑ i ui ta recedit: ⁊ nũꝙ̃ aliquẽ ĩspõtanea deserit. Qui tñ sñie nõ ꝯdicit: ſ3 oĩa q̃cũ q3 voluit fec̃. Creauit.n. q̃cq̃d voluit nec prius creauit ꝙ̃ voluit quoq3 bonum ⁊ in nullo malum. Et sic vult vt hõ quẽ ñ vult peccare ñ desit eẽ hõ: ñ tñ vult ita hoiez ñ peccare vt eũ velit boũe statuere. Nõ eni haberet quez remunneraret: nec cui fulgorẽ sue claritatis ĩfunderet: nec quez coheredẽ statueret: nec ĩ q̃ imaginẽ ⁊ siĩtudiez suã ĩueniret: nec illi⁹ q tot⁹ iusticia est fuit aliquẽ sic creare vt ñ possit peccare: nisi hõ ꝓmereret ĩ hũana libtate: vult itaq3 fieri bon⁹ saluo vtriusq3 eẽ vt ipe remaneat ds: ⁊ iste hõ. Si eniz formaret hoiez sine libtate ꝯ iusticiã faceret q̃ ds ẽ. Si auferret libtatẽ humana dignitas ñ remaneret. Voluit itaq3 nõ peccare hoiez. s. hũanã nãm ñ amittere. Sic itaq3 pi⁹ q nr̃am vult salutẽ: ⁊ ñ ẽ ĩpotẽs: q h̃ vult saluo vtriusq3 iure. Justus eni ẽ: res cui⁹ tueri oportet. ꝑsto semꝑ ẽ gr̃a q̃ nũꝙ̃ ꝺfuit nisi pri⁹ expulsa. Cõtinue ⁊ necessario qd̃ suuz ẽ ĩspirat: si ẽ q recipiat: ⁊ expulsa reuertit̃ ꝑ pniaz. vt ñ ꝑeat creatura: quã pietate sua creauit: liberauit: ⁊ ex libertate ditataz ĩ auxilium gr̃e retinẽde q̃ semꝑ p̃cedit oẽz creaturã fecit vt libere seruiret. Ad hanc ꝓtegẽdã: ad hãc nõ expellẽdaz addidit ãgelos ⁊ oẽs spũs btõs. addidit ciues ĩ eterna vita collocatos. addidit ĩ carne viuos ⁊ totã scãz ecclĩã. oĩb⁹ ĩ oĩ suo bono succurrẽtẽ: et qd̃ maximuz ẽ filium suũ ĩ auxiliũ: quẽ tãta ꝓ nob̃ pati ꝺcreuit. ⁊ ĩterpellatorẽ cõstituit ꝯtinuũ quẽ dilexit: vt ĩspirationẽ sue pietatis p̃ter quã nihil creauit ñ expellam⁹. ñ fugiam⁹: nõ fastidiam⁹: sed oĩbus admirãtib⁹ firmiter ⁊ cũ gr̃arum actione teneam⁹. sic cl̃pa nr̃a ẽ ñ creaturarũ nob̃ ĩ auxiliũ tributarũ. ñ auctoris nihil ĩiuste ſ3 pie volẽtis. ⁊ oĩ voluntate sua oĩpotẽtis: q itaq3 ĩ cõfessione aĩaduertit: aut saltẽ cõtra istã culpã suã nõ ꝺsẽderit ꝑ pniaz consequet̃ veniã. Hec ẽ vera pnia q̃ sic ẽ fructifera: quã nob̃ cõcedat q ẽ tot⁹ v̄a misericordia. ¶ Ne differat̃ confessio vsq3 ad mortẽ. ⁊ de ꝑic̃lo dilationis.

Ca. xvii.

Nullus ꝰ expectet qñ iã ñ possit peccare. Arbitrij eni querit libtatẽ: vt dolere possit cõmissa ñ necessitate. qui pri⁹ itaq3 a pccĩs reliquit̃. ꝙ̃ ipe relinquat ea nõ libe. ſ3 q̃si necessitate condẽnat̃. Licet.n. latro veniã meruiss3 ĩ fine de oĩ suo crimie. nõ tñ dedit baptizatis peccãdi ⁊ ꝑseuerãdi auctoritatẽ. tũc.n. primum ĩ cruce xp̄m ꝯfessus ẽ. ꝑnia.n. si ĩ extremo hyatu vite aduenerit: sanat ⁊ libat ĩ ablutiõe baptismi. Itaq3 nec purgatoriũ sentiũt q ĩ fine baptizãt̃. S3 ipi ditati bonis scẽ mr̃is eccl̃ie: sũt recepturi mltiplex bonũ ĩ v̄a btitudĩe. Illi ãt q cuz potuerũt. nũꝙ̃ ꝯuerti voluert̃. ꝯfitentes cũ iã peccare nequnt. ñ sic facile acq̃rũt qd̃ volũt. Op3.n. pccõrẽ vt in pnia fructificet. ad h̃ vt mortuo vitã ĩpetret. Scriptũ ẽ sine caritate nemĩnẽ saluũ eẽ. Nõ itaq3 ĩ solo timor̃ viuit hõ. Quẽ ꝰ sero pẽitet o3 ñ solũ timere deũ iudicẽ. ſ3 ⁊ iustũ diligẽ. nõ timeat̃ ꝑ pena. ſ3 amet̃ ꝑ gl̃ia. ob3.n. dolere ꝺ crimĩe. ⁊ ꝺ oĩ ei⁹ p̃dcã varietate. qd̃ qm̃ vix i3 ꝺ ei⁹ salute augusti n⁹ potuit dubitare. credo ꝙ ille q dixit q̃cũq3 hora pccõr ĩgemuerit ⁊ cõuersus fuerit vita viuet. dixit ꝯuersũ ñ tñ v̄sũ vita viuere. Versũ puto q dolet ꝺ crimĩe. ꝯuersũ q dolet ꝺ ei⁹ quã exposuim⁹ varietate. Verti a pccõ q iã vult dimittere peccatũ. Conuertit̃: idest totus ⁊ omnino iam vertit̃ a

iam non penas tm̄ timet: sed ad bonū
dn̄i intendere festinat. Que conuer
sio si contigerit alicui i fine desꝑandū
nō est de eius remissiōe. Sed qm̄ vix
vel raro est tā iusta conuersio timen
dū ꝯ pe͞ite͞te sero. Quē si morbꝰ vrget
pena terret aduerā vix veniet satisfa
ctionem: maxime cū filios quos illici
te dilexerit sint pn̄tes. Uxor ꝛ mūdꝰ
ad se vocat: mltos solet serotina pn̄ia
decipe: sꝫ qm̄ ds̄ sēꝑ potēs ē ꝛ i morte
iuuare qbꝰ placꝫ. Cū itaqꝫ opꝰ sit non
hoīs. sꝫ dī fructifera pn̄ia. ispirare eā
pōt: qn̄cūqꝫ vult sua mia ꝛ remunera
re ex mia qs dān̄are pōt ex iusticia: sꝫ
qm̄ mlta sᷓt q̄ ipediūt: ꝛ lāguētē retra
būt: ꝑiculosissimū ē ꝛ interitui vicinū
ad mortez ꝓtrahere pn̄ie etiā mediū.
Sꝫ magnū est cui deus tūc ispirat:
Si qs ē igitᷣ ꝙ veraz tūc querat pn̄iaz
expectat dei misericordiā maiorē senti
ens dei bonitatem sua nequitia.

De duritia ignis purgatorii ꝛ pēa gehēne ipenitētibus debita. C. xviij

Sed si etiā conuersus euadat ꝛ vita viuat ꝛ nō moriat: nō tamē ꝓmittimus ꝙ euadat
oēm penā: nā prius purgādus ē igne
purgatiōis: q i aliꝰ seculū distulit fru
ctū cōuersiōis: hic aūt ignis ꝛ si etnꝰ
nō sit: miro tn̄ mō est grauis: excellit
eniꝫ oēm penā quā vnqꝫ passus ē ali
quis i hac vita. Nūqꝫ i hac carne tā
ta iuēta ē pena: lꝫ mirabilia passi sint
tormēta: ꝛ mlti negter iniq tāta susti
nuerit supplicia. Studeat ḡ quilibet
sic delicta corrigere vt post mortē nō
oporteat talē penam tolerare. Que
dā eim peccā sūt que sūt mortalia que
ꝑ pn̄ia fiunt vēialia ñ tn̄ stati sanata:
Sepe. n. qdā egri morerēt: nisi medi
carēt: nec stati sanant. lāguet victurꝰ
qui erat moriturꝰ. Qui aūt ipenitēs
moritur: omnino moritur ꝛ eternalit
cruciatur. Qui autem ipenitens mo
ritᷣ vlᷓ finitᷣ si sēꝑ viueret sēꝑ peccaret:
at dī ē misericordia ꝙ opatᷣ finē peccātis:
ob hᷓ ēt sine fine torquetur: qꝛ virtute
priuatur: semper plenus iniqtate: sem
per sine caritate torquetur sine fine.
Omnia ista mala deuitat penitentia
que dolorem semper expetit in pena.

Replicatio de cōtinuo dolore penitētis ꝛ erubescētia ꝯfessiōis. C. xix.

Continue enim dolendum ē de peccato qꝺ declarat ipsa dictionis ꝟtus: penitere enī
est penitentiam tenere: vt semper pu
niat in se vlciscēdo: qꝺ cōmisit peccā
do. Pena eniꝫ ꝓprie dr̄ lesio q̄ punit
ꝛ vindicat quod qsqꝫ commisit. Ille
igitᷣ pn̄iam tenet q sēꝑ punit qꝺ cōmi
sisse dolꝫ. Supradictis itaqꝫ mois re
quirat idulgētiā q dolet ꝺ culpa. Nō
erubescat ꝯfiteri peccā peccōri. Si enī
sacerdos peccm̄ ñ hēret erubescē pos
set q peccā sua ei manifestaret.

De scā ꝯuersatiōe ꝛ discretiōe ꝛ diligēti inquisitione ꝛ beniuolentia ꝛ ꝯpassione sacerdotum. Cap. xx.

Sacerdos itaqꝫ cui oīs ꝓferᷣ peccator: āte quē statuitᷣ oīs
lāguor: i nllo eoꝝ sit iudicādꝰ: q̄ i alio
iudicare ē ꝓmptꝰ: iudicās. n. aliū q est
iudicādus ꝯdēnat seipꝫ. cogꝰscat igitᷣ ꝛ
purget alios q̄s videt offerri sibi. Ca
ueat: vt a se ꝑiecerit qcqd i alio dā
nosū videt ꝛ reprehēdit. Mādurtat ꝙ
q sine peccō ē pmꝰ in eā lapidē mittat.
Iō. n. libauit peccatricē: qꝛ ñ erat q iu
ste ꝑijceret lapidē. Quō lapidarꝫ q se
lapidādū cogꝰsceret: nullꝰ. n. erat sine
peccō: i q̄ itelligitᷣ oēs fuisse crimīe reos
Nā venialia sēꝑ remittebātᷣ ꝑ cerimo
nias. Si qꝺ igit peccm̄ i eis erat crimi
nale erat detiores itaqꝫ i hᷓ sᷓt sacerdo
tes sepiꝰ nos edificātes illᷓ q dn̄ꝫ obs
uabāt isidijs. i hᷓ itaqꝫ potissimū ē crim

sacerdotū:ꝛ vltra modū detestabile
q non prius se iudicāt ꝛ alios alligāt.
Deberent enī i se timere crimē:quod
in alijs timuerūt:ꝛ detestabile sense
runt. Illi qdē adeo ceci erant ꝙ sum
mā sapiētiā sperabāt capere suis in/
sidijs:qđ illis patuit quod tūc qsqꝫ vi
tauit:vitet sacerdos q in hoc peior il
lis iudeis extitit. Caueat spūalis iu/
dex:vt sicut nō cōmisit crimen nequi
tie:ita non careat munere scientie.
Oportet.n.vt sciat cognoscere quid
debeat iudicare. Judiciaria enī po/
testas hoc expostulat:vt quod debꝫ
iudicare discernat. Diligēs igit̃ inqsi
tor:subtilis.īuestigator:sapiēter ꝛ qsi
astute īterroget a pccōre quod forsi/
tan ignorat:vl̃ verecūdia velit occul
tare. Cognito itaqꝫ crimine varieta/
tes eiꝰ non dubitet īuestigare:ꝛ locū
ꝛ tēpus:ꝛ cetera q̄ supra diximꝰ i ex/
ponēdo eoꝝ qualitates. Quibus co/
gnitis adsit beniuolus paratꝰ erigere
ꝛ secū onus portare. Habeat dulce/
dinē in affectiōe:pietatē i alteriꝰ cri/
mine.discretionē in varietate. adiu/
uet cōfitētē orādo:elemosynas faciē
do:et cetera bona ꝑ eo agēdo. Sem
per eū iuuet leniēdo.consolādo.spē
ꝑmittēdo.ꝛ cū opus fuerit etiam in/
crepādo.doceat loquēdo.īstruat ope
rando.sit particeps laboris q parti/
ceps vult fieri gaudij.doceat pseue/
rātiā.caueat ne iuste perdat potesta/
tem iudiciariā.licet enī penitētia ei
possit acqrere grām:non tn̄ mox re/
stituit in potestatē primam. Licet enī
petrꝰ post lapsū restitutꝰ fuerit:ꝛ se/
pe lapsis sacerdotibus reddita sit di
gnitatis ptās:nō est tamen necesse vt
i oībus concedat̃ quasi ex auctorita/
te. Jnuenit̃ auctoritas q̄ cōcedit ꝛ q̄/
si imperat. Jnuenit̃ alia q̄ minime cō
cedit sed negat. que scripture non re
pugnat:sꝫ cōcordat. Si tēpus ꝛ locꝰ:
ꝛ modus pnīe pacē adhibeāt:cuꝫ tot
sūt qui labūtur:vt pristinā dignitatē
ex auctoritate defendāt:ꝛ quasi au/
sum peccādi sibi faciant restituenda
ē spes ista. Si vero locus ē vbi ista n̄
euehiūt restitui possunt qui peccant.
Jtaqꝫ pōtifex iustus atqꝫ discretus
non cogit̃ sacerdotes suos semꝑ abij
cere:nec mox restituere:nisi tātū fiat
a romano pontifice. Ex supradictis
itaqꝫ patet ꝙ penitētia oībus vtilis
est:nec spem auferēs nec temeritatē
concedēs. Sꝫ digne ꝛ vere suscepta
ꝑmittit:non solum idulgētiā:.sꝫ cer/
ta premia. Hec scribimus tibi studio
sa veritatis ꝛ amatrix certitudinis đ
ꝟa pnīa:verā a falsa separātes:quaꝫ
nobis det experimēto cognoscere:et
vsqꝫ ad finē dulcedinē sentire.q tibi
illustratiōe sui luminis prerogamen
ꝯtulit sanitatis. Amē. Explicit au/
gustinꝰ đ ꝟa ꝛ falsa pnīa. Incipit đ
cordis contritione eiusdem libellus.

NJhil certiꝰ morte vel icer
tius hora mortis. Cogite
mus ergo q̄ breuis sit vi
ta nostra:q̄ via lubrica:
q̄ mors certa:ꝛ hora mortis incerta.
Cogitemꝰ q̄tis amaritudib̄ꝰ admix/
tuꝫ sit:si qd dulce aut iocūdū i medio
huiꝰ vite occursu nobis alludit. Q̄
fallax ꝛ suspectū:q̄ īstabile ꝛ trāsito
riū ē qcqd huiꝰ vite amor perturbat:
qcqd spēs aut pulchritudo tēporalis
ꝑmittit. Consideremus etiā q̄ sit prie
celestis suauitas aut dulcedo.ꝛ attē
damꝰ ꝛ ꝑpēdamꝰ vn̄ cecidimꝰ ꝛ vbi ia
ceamꝰ:qd ꝑdidimꝰ ꝛ qd īuenimꝰ.ꝛ ex
vtroqꝫ itelligamꝰ q̄tū nobi i h̄ exilio
lugēdū sit. Hic enī salomō ait. Qui
apponit sciaꝫ apponit laborē:qꝛ q̄to
magis qs itelligit mala sua.tāto am/
pliꝰ suspirat ꝛ gemit. Meditatio siq/

dē parit sciaꝫ:scia ɔpūctionē: ɔpun/
ctio ꝺuotionē:ꝺuotio ɔmēdat orōnē
meditatiōe assidua. Hic ad cognitio
nē sui illumināt' i ɔpūctiōe ex ɔsidera
tiōe maloꝝ suoꝝ cor itēso dolore tā
git. Mirꝰ ego iq̄tū deberē diligere
deū meū q me fecit cū nō eram. rede
mit cū pierā. nō. n. erā: ꝛ ꝺ nihilo me ñ
arborē. ñ auē: nec aliqd ꝺ talibꝰ: sꝫ ho
minē me voluit eē. dedit mihi viuere
sentire ꝛ discernē. pierā. ad mortalē
ꝺscēdit imortalis. passionē suscepit.
mortē vicit: ꝛ sic me restaurauit. Sic
grā eiꝰ ꝛ mīꝫcordia semp p̄uēit me. ꝺ
multis ēt picul' sepe liberauit me li
berator meꝰ. qñ errabā corripuit me.
qñ ɔtristabar ɔsolatꝰ ē me. qñ despe
rabā cōfortauit me. qñ cecidi errexit
me. qñ steti tēuit me. qñ iui duxit me.
qñ ad eū veni suscepit me. Hec ꝛ mlt'
ta alia fec̄ mihi ꝺs meꝰ. ꝓ qbꝰ dulce
ē mihi semp loq: semp cogitare. sem/
per grās agere. vt ꝓ oībꝰ bñficijs su/
is possiꝫ cū laudare ꝛ amare. ꝓ his
. n. oībꝰ q̄ illi repēdā ñ hēo: nisi vt ipꝫ
diligā: non. n. meliꝰ nec decētiꝰ repen
di possūt: q̄ꝫ qꝺ p dilectionē mihi da
tū ē. Cōsidera o hō qd tibi erat et qd
tibi fcm̄ sit: ꝛ pēsa qs tibi hec fec. Q̄ꝫ/
to amore dignꝰ sit: ituere necessitatē
tuā ꝛ bonitatē eiꝰ: ꝛ viꝺ q̄s grās red/
das ꝛ q̄tū debeas honori eiꝰ. i tene/
bris. i lubrico. i descēsu semp eras ad
t'ribile chaos iferni. imēsum ꝛ q̄si plū
bi pōdꝰ pēdēs a collo tuo ꝺorsū te tra
hebat: ꝛ onꝰ iportabile ꝺsup te p̄me/
bat. hostes inuisibiles toto conatu te
ipellebāt. Sic eras sine auxilio: ꝛ ne/
sciebas qꝛ sic ɔceptꝰ eras ꝛ natꝰ. In
tenebris inq̄ erā: qꝛ meipꝫ nesciebā.
In lubrico qꝛ ibecillis ad lapsuꝫ pcci
erā. In descēsu erā q sup chaos ifer
ni pōdus horribil' pcci ꝺorsū me p̄me
bat: ꝛ inimici mei ꝺmones vt me ali/
is pccis dānabiliorē facerēt vehemē
ter isistebāt. Sic oī auxilio ꝺstitutus
illuxisti mihi ꝺs meꝰ. ꝓiecisti pōdꝰ tra
hens: ꝛ onus grauās ꝛ hostes ipellen
tes reiecisti. qꝛ pccm̄ i q̊ natꝰ ꝛ ɔceptꝰ
fui: ꝛ dānationē amouisti. et maligno
spūi. ne viꝫ aīe mee faceret ꝓhibuisti
ꝛ xp̄ianū me vocari fecisti noīe tuo: p
qꝺ ego cōfiteor ꝛ tu me cog̃scis inter
redēptos tuos. erexisti et leuasti me
ad noticiā tuā ꝛ amorē. fecisti me ɔsi
dere ꝺ salute aīe mee: ꝓ q̄ ꝺdisti aīaꝫ
tuā ꝛ mihi si te seq̃rer ꝓmisisti glīaꝫ.
Et certe q̄uis te ñ seqbar sic ɔsului
sti. sꝫ isup mlta pccā feci meqꝫ ꝓhibu
isti. ꝛ adhuc expectas vt seq̃r ꝛ donas
qꝺ ꝓmisisti. Cōsidera aīa mea: itendi
te oīa itima mea. q̄tū illi debeat to
ta suba mea. Certe dñe qꝛ me fecisti
ꝺbeo tibi meipꝫ totū: imo ꝺbeo amo
ri tuo plus q̄ꝫ me q̄to tu maior es me
ꝓ q̊ ꝺdisti temetipꝫ ꝛ ꝓmisisti teipm̄.
Fac me pccōrē dñe gustare p amorē
qꝺ gusto p agnitionē: sentiā p affectū
qꝺ sētio p itellectū. Plus tibi ꝺbeo
q̄ꝫ meipꝫ totū. Sꝫ nec plus hēo. nec
h ipꝫ qꝺ hēo p me totū r'ddere possū.
Trahe me o dñe i amorē tuū: ꝛ h ipꝫ
totū qꝺ sine ɔditiōe tuū ē: fac tuū di
lectione. Ecce dñe corā te ē cor meū
accedere ad te p se nō pōt: admitte
me itra cubiculū amoris tui. peto. q̄/
ro. pulso. qꝺ me facis petere fac me
accipe. das q̄rere. da iuenire. doces
pulsare. aperi pulsanti. Cui das si ne/
gas petēti? Quis iuēit si q̄rens fru/
strat'? Cui apis si pulsanti claudis? qd
das ñ orāti: si amorē tuū negas orāti?
A te hēo ipetrare: ipetrare aīaꝫ meā
volo a te o bone dñe. Si amorē tuū
negas qs dabit? Fac me pticipē amo
ris tui. Lāguet aīa mea: refocilla illā
Sanet illā dilectio tua. Impinguet
eā affectꝰ tuꝰ. Impleat eā amor tuus

erigat me totũ ꝛ possideat. Scio do/
mine scio ꝛ fateoꝛ: ꝙ ñ sũ dign⁹ vt me
diligas. Sꝫ certe ñ es indign⁹ ſuitio
creature tue. Da igiẽ dñe vñ es dign⁹
ꝛ ego ero dign⁹ vñ sũ idign⁹. Fac me
q̊quomõ vis a pccõ cessare: vt quoq̃/
mõ volo possiꝫ tibi ſuire. Cõcede mi/
bi sic custodire: regere ꝛ finire vitam
meã: vt ĩ pace dormiã ꝛ regescã: ꝛ p̃/
sta mihi ĩ fine vt me accipiat sõn⁹ cum
rege: reges cũ securitate: securitas ĩ
eternitate. Amẽ. ¶ Oratio

Domine redẽptoꝛ me⁹ vita ꝛ
salus mea. te laudo: tibi gra
tias ago. tua me dñe bonitas creauit
tua mi̾icordia me a pccõ origĩali mũ
dauit. tua patiẽtia p⁹ illã emũdationẽ
ab alijs pccõꝝ sordib⁹ hacten⁹ tolera/
uit. nutriuit ꝛ expectauit. Dñe ds cre
atoꝛ me⁹ adiutoꝛ me⁹: te sitio. te esu/
rio. te ꝺsidero. ad te suspiro. te ꝯcupi/
sco. bẽignissimũ. suauissimũ. serenissi/
mũ te volo. te q̃ro. te spero. Rennuit
ꝯsolari aĩa mea: nisi ꝺ te dulcedo mã:
accede ad me dñe. api mihi et ꝯsolat⁹
ero. oñde mihi faciẽ tuã ꝛ saluus ero.
exhibe pñtiã tuã ꝛ ĩplebiẽ ꝺsiderium
meũ. Reuela gl̃iam tuaꝫ ꝛ ꝑfectum
erit gaudiũ meũ. Sitiuit ĩ te aĩa mea
ꝙ̃ multiplicit̃ tibi ꝛ caro mea. q̊ñ ve/
nies ꝯsolatoꝛ me⁹ quẽ ego expecto?
O si ego videbo gaudiũ qꝺ ꝺsidero.
O si satiaboꝛ cũ apparuerit gl̃ia ei⁹
quẽ esurio. O si inebriaboꝛ ab vbta/
te dom⁹ tue ad quã suspiro. O si po/
tabis me torrẽte voluptatis tue queꝫ
sitio. Da mihi dñe ĩ h̃ exilio pnie dolo
rem ꝛ lachrymarum: quem esurio su
per omnem copiam delitiarum. Sit
mihi domine interim lachryme mee
panes die ac nocte: donec dicat̃ mi/
hi ecce ds tuus pasce me dñe iterim
singl̃tib⁹ meis: refocilla me doloꝛib⁹
meis: donec audiã ecce ds tu⁹. Deus
me⁹ q̃lẽ me fecisti ꝛ q̃lẽ iteꝝ me feci?
In pccis erã cõcept⁹ ꝛ nat⁹. ꝛ abluisti
me atqꝫ scificasti: ꝛ ego peioꝛib⁹ soꝛdi
daui me pccis. Innocẽs erã tũc: na/
tus nẽ sũ ĩ volũtarijs volutat⁹: Heu
me mi̾ũ nimisqꝫ miseꝝ: quẽ torquet
ꝯscia mea quã fugere ñ possũ. Nimis
.n. miser ẽ quẽ expectat dãnatio sua
quã vitare ñ potest. Nimis ĩfelix cui
moꝛs et̃na ẽ sensibilis: nimis erũno/
sus quẽ t̃rẽt ꝯtinui de sua infelicitate
hoꝛroꝛes. nimis erũnosioꝛ queꝫ toꝛq̃/
bãt et̃ni ꝑ sua inigtate doloꝛes. malũ
h̃ ꝛ malũ h̃: sꝫ min⁹ h̃ ꝛ mai⁹ h̃. pecca/
re ꝙ̃ amara res est ꝛ mala: ꝙ̃ faciles
adit⁹ hẽtis dũ suadetis: Sꝫ postꝙ̃ su
aseritis vsqꝫ ad moꝛtẽ aĩe pũgitis: fe
toꝛes q̊s ĩducitis vsqꝫ ĩ iniq̊s vtres ĩ/
cluditis. Intelligite ꝙ̃ amaꝝ ꝛ malũ
ẽ relinq̃re dñꝫ. g peccatis nolite pec/
care amplius: sꝫ redite ad coꝛ. nolite
peccare. malũ ẽ eñi ꝛ amaꝝ. Expt⁹
sũ: aut g̊ ꝯtinui doloꝛes. puniãt peni/
tẽtẽ vitã meã. aut ẽt cruciat⁹ et̃ni ve/
xabũt puniẽdam aĩaꝫ meã. malũ est
vtrũqꝫ: sꝫ libã me ab vtroqꝫ. aĩa mea
añ oĩa: te sic mr̃eꝫ ꝯtutũ moneo: ne ĩ
recoꝛdatiõib⁹ maloꝝ tuoꝝ alicui⁹ dia
boli laq̊os incurras: q̊s multi incauti
ĩcurrũt: q̊s ꝺ malis suis q̃si ꝑ eis plo/
rantes ante mentis oculos reducũt:
ꝛ ꝑ easdem recoꝛdationes ĩ ip̃as ma
loꝛuꝫ delectationes insipiẽter vadũt
Sepius etiaꝫ cum sine alicuius mali
intentione cum aliquo loqui incipio:
statim in detractionem incurro: vel
pro aliqua re imprudenter vl̃ vitio cu
riositatis inepte succũbo: vel malaꝝ
cogitationũ turpitudis mot⁹ illicitos
ꝛ ĩpudicos ĩ ip̃is ĩterioꝛib⁹ meis susti
neo. Heu tante infelicitati seu tante
perditioni: dũ. n. q̊ retro sunt obliui/

scēs ad ea q̄ añ sūt me extēdere volo subita nescio q̄ miseria me relabi ad īania ↄspicio ꝛ noxia: ꝛ tāq̄ mors subito interueniens: vel quemadmodum canis rabidus: qui nec ꝑcussus a laceratiōe hoīs sepaꝛ. Carnal' ↄlectatio ꝑforat mentē meaȝ: ꝛ ꝓ suaui odore virtutum sentio intolerabileȝ ac teterrimum fetorem. Interior enī est fetor: amissa dulcedine: coram te expādo omnes iniquitates meas q̄s intus sustineo. Sunt autem hec mala decē. Prima impatientia inimica deo: ꝛ omnibus sanctis odiosa. discordia. Indignatio. Rancor animi. Tedium mentis. voracitas gule. Murmuratio. Desiderium voluptatis. Delectatio carnis. Tempestas libidinis. ꝛ multa his similia quibus laqueatur ꝛ decipitur atq̄ afficitur infelix anima mea. O q̄ tolerabilius canis putridus fetet hominibus q̄ anima peccatorum deo: magis infelix ista deo q̄ ille hominibus. Anima arbor īfructuosa es: vbi sunt fructus tui? talis autem arbor digna est securi et igne: digna succidi ꝛ incēdi: qui sunt fruct⁹ tui? vtiq̄ spine pungentes: et amara pocula: que vtinam sic te penitendo pungerent vt confoderēt: sic amarescerent: vt euanescerent. forsitan parum quid putas qd peccatum sit. Sȝ heu nonne omne peccatum personā domini inhonorat? q̄ paruȝ ergo audebit peccator dicere: qn̄ propter peccatum filius dei moritur: vltra quem nil aliud potest extimari. Jesu domīe bone cum de celo venisti: qd mundo fecisti? ad quid te morti dedisti: nisi vt peccatores saluares? quoꝝ maximus ego sum. Respira ergo o peccator respira ne despes in eo quem times: fuge ad eū a quo aufugisti. inuoca importune quem superbe prouocasti. Jesu propter nomen tuum dulce fac mihi secundum nomen tuuȝ. Jhū obliuiscere superbum te prouocantem: respice miserum inuocantem: nomen dulce: nomen delectabile: nomen cōfortans peccatorem ꝛ nomen beate spei: quid est enim iesus nisi saluator? ergo propter temetipsū iesu esto mihi benignus: noli domine noli attendere: sic malum meum. vt obliuiscaris bonum tuum. O bone domine si ego admisi vnde me damnare potes tu non amisisti vnde saluare soles. Si aūt castitatē meam perdidi nunqd misericordiam tuaȝ peremi? Uerum est conscientia mea meretur dānationeȝ. ꝛ penitentia mea non sufficit ad satisfactioneȝ. Sed certum est quod misericordia tua superat oēm offensionem. Parce ergo domine qui es salus: ꝛ qui non vis mortem peccatoris miserere domine peccatrici anime mee: solue vincula sana vulnera eius. Ecce misericors deus coraȝ te exibo animam meam: virtutū muneribus desolatam: catenis vicioꝝ ligatam pondere peccatorum grauatam: delictorum sordibus fedatam: discissam vulneribus demonum putridam et fetidam vlceribus criminum. His ꝛ alijs grauioribus malis: que melius vides: obstetricaui oppressam: circundatam. obuolutaȝ: bonorum omnium releuamine destitutam. Heu coartat me miseria: heu miser semper ꝛ vbiq̄ miser: quanta captiuitate vita hominis circundatur? Si male viuit aperta est damnatio. Si ratione quidem viuere videtur ꝛ non sapienter nec caute se custodiēs inde gloriatur: Iterū certa ē mors ꝛ eterna dānatio. Oēs isti sunt inimici

misi hominis. Superbia inuidia ina/
nis gloria. que infelicem hominē conti
nue infestant: z nisi misericordia eius te
neat sepius ad mortē vulneratur. Li/
bera me domine ab his hostib⁹ meis
a quib⁹ me liberare nō valeo. peruer
sum z pessimū est cor meū. ad deplorā
da propria peccata est lapideum. ari/
duz. ad resistendū insultib⁹ molle z luteū
ad inutilia noxia pertractanda. velox
z infatigabile. ad cogitanda salubria
fastidiosum z imobile. anima mea di/
storta z depravata ad percipiendū bo
num. z ad voluptatū vicia nimis faci/
lis z prompta ad salutē reminiscēdā.
nimis etiā difficilis z pigra. lōgum est
enarrare singula. castrimargiā somno
lentiam leuitatem impatientiam de/
tractionem cenodoxiam idest vanam
gloriam. inobediētiaz z cetera vicia
quib⁹ facta est infelix anima mea quo
tidiano ludibrio quib⁹ detrahatur cū
cultura z perdit. Libera eam domi/
ne. exonera mole peccatorū obrutā:
siue delictorum funibus ligatam ex/
pedi criminibus irretitaz. erige iacen
tem. sustine nutantem. instrue spiri/
tualib⁹ armis virtutib⁹ iermem. rege
z protege pugnantem. Jesu bone vi/
de humilitatez z delue delicta mea:
adiutor me⁹ esto ne derelinquas me
neque despicias me: sed doce me face
re voluntatem tuam. Anima mea te
sitetur quod libēter hoc os confitetur
Adiuua me domine pius benigne z
clemens plus q̄ possum cogitare non
minus hoc sentiam q̄ presumo spera
re. O peccata mea magna estis nimis
multa estis. Judex terribilis distrīct⁹
iequaliter seuerus imoderate offēsus
vehementer iratus: sententia imuta/
bilis: carcer irremediabilis tormēta si
ne internallo: sine tēperamento torto
res horribiles q nūq̄ lassescūt nūq̄ mi
serēt. timor reū cōturbat. cōscientia con
fūdit. cogitatiōes increpant z fugere
non licet. Ecce in quo piculo consisto
incessanter z: quia semper hoc non co
gito eo miserior z miserabilior q̄ obli
uisci possum. semper enim videt deus
me z peccata mea semper incutiun/
tur mihi districta iudicia: semper inui
sibiles insidiatores parati. vt illic capi
ant miseram animam meam. Sic suz
positus cum vigilo: sic cum dormio. sic
sum cum letor: sic sum cuz superbio z
cum detraho. sic cum irascor. sic sū cū
tristor. Sic sum cū delicias cordis mi
serabilis amplector: denique sic sum
semper z vbique. Heu me miser z vbi
sū z vbi non suz: qui nescio vbi futur⁹
suz heu mihi miso qd faciā heu q̄to tē
pore angetur mens mea. q̄to stupo/
re induratum est cor meū: q̄to tempo
re obturatur anima mea. Quid est q̄
me sic ipedit: quid est qđ ceruicē meā
sic pmit: vult domie: vult anima mea
ad te erigere faciem suaz: z duz plum
beo onere aggrauata oneratur: conat
se expedire z cathenis ferreis cuz stri
gitur tēptat: exire tunc eneo cratere
claudit. Cupit in te dirigere seruitiū
suum z caliginosis tenebris obscurat
Que sunt ista de⁹ meus q̄ sic animam
meā obtenebrant z grauant z ligant:
forsitan hec sunt peccata mea imo ve
ro hec sūt peccata. Hi sūt affect⁹ car/
nales qui ificiūt i me affectionē spiri/
tualiū. Intentio iferior icurnat aiaz
meaz ab ituitu supernorū. Amor ter
restriū excecat i me dilectionē celorū
Usus viciorū euacuauit i me sēsus do
norū bonorū. Ab his donis sum elon
gatus. i his malis suz occupatus. ab il/
lis exclusus i istis inclusus. ab illis de
uolutus. istis obuolut⁹. Hic est carcer

ꝛ vincula. hinc sũt tenebre ꝛ peccata. Ueh mihi qꝛ prope ē dies mortis: prope incꝫ ꝛ incognita. Subito venit ꝛ forsitã hodie erit: Delicta mea an eratis taꝫ noxia futura cũ animã meã vestra dulcedine pulsabatis? cũ cor meũ vestra dulcediē vngebatis? Cur hec ante celabatis ꝛ cur me tradebatis? immo vos nõ tradidistis me: sed ego tradidi me quãdo vobis me tradidi. Nõ vos me ↄ̃cepistis sꝫ ego me ↄ̃cepi qñ vos ĩtra me suscepi. heu cur vobis habui fideꝫ ꝛ credidi vobis? Sed quomodo horribili modo vidẽs cecus me cõmisi vobis. videns enĩ quia vos cognoscebaꝫ ꝛ mala que precipiebatis non abhorrebã. sed consentiebaꝫ. Cecus quia me a vobis nõ cauebaꝫ heu peccatum horrendũ res detestabilis nullo modo comparabilis. Cecus nõ videt foueã in quã ĩsanus putat se cadere. qꝺ facit qui sponte facit peccatũ audens ꝛ sciens ꝛ precipitio se tradidit. Cũ mors ꝛ tormẽta qlibet tãtũ sunt ĩ se feda quia ĩordinata. peccatũ auteꝫ ĩ se habet feditateꝫ ꝛ secũ ĩfelicitateꝫ eternaꝫ. Meliꝰ enim erat eligere tormentũ qꝺ per se feditatẽ eternam non contrahit qꝫ peccatũ qꝺ feditateꝫ supra dolores adiũgit. Et certo omnis feditas peccati ipa sola plꝰ est. magis est ergo vitanda peccati feditas qꝫ qlibet tormentorũ ĩmanitas. Atq ꝛ ipe homo ĩ peccãdo fedissima peruersitate preposuit se creatori suo quo nihil ĩiustiꝰ: sed ĩ tolerãdo peccatorũ tormẽto ordine prepostero subijcit se creatura factori suo q̊ nihil iustius. O homo quo euanuit humanitas tua. quo deuenit ratio tua. didiceras quoniã q facit peccatũ ſuꝰ est peccati ꝛ peccatũ fecisti. Jnaudita ĩsania sẽper peccare: Sciebas enim qꝛ tu es spũs vadẽs ꝛ nõ rediẽs. ꝛ ĩ pcci abyssuꝫ irremediabilẽ ꝛ sine fũdo te proiecisti. Uere abyssus peccata mea sunt qꝛ ĩcõprehẽsibilia sũt profũditate ꝛ ĩextimabilia numero et ĩmẽsitate. O abyssus abyssuꝫ ĩuocans. O peccata mea tormẽta qbꝰ me ſuatis abyssus sũt qꝛ ĩfinita ꝛ oĩo ĩcõprehẽsibilia sũt. Est ꝛ tertia abyssus ꝛ ē nimis ſ̃ribilis Judicia dei abyssus mlˀta: qꝛ sup oẽꝫ sẽsũ occlˀta. Ueh sup me: qꝛ timor sup tiorẽ dolor sup dolorẽ. Abyssus abyssuꝫ ĩ voce cataractaꝝ tuaꝝ ĩuocat qꝛ peccati abyssus abyssũ tormẽtoꝝ meret: qꝛ iudicia dei pronũciat. Abyssus ergo iudicioꝝ dei sup me. Abyssus inferni subtꝰ me. abyssus peccatoꝝ meoꝝ ē ĩtra me illaꝫ q̃ sup me ē timeo ne ĩ me irruat: ꝛ me cũ abysso mea ĩ illa q̃ subtꝰ me latet obruat. vbi p tormẽta peccata nũqꝫ delebunt: sed peccata tormẽta sup me tenebũt. miser ego peccator quo abii a sancto meo: quo fugi a facie tua? ꝛ certe si ego negter fugio ꝛ ĩ abysso me dãnabili abscõdo quo vado vides me. Quis enĩ nisi tu ad renitẽdũ moues animã meã? bone domine tu pulsasti ꝛ excitasti eam in abysso ↄ̃lictoꝝ meoꝝ velut ĩ luto dormiẽtẽ: tu ↄ̃cussisti pigritãtẽ: tu sollicitasti negligẽtẽ: tu fecisti penitentẽ vnde iocũdabar: ꝛ dolẽtẽ vnde delectabar bone domine oĩa hec fecisti in abysso exaudi ergo clamãtẽ de abysso ad te benignissimũ. peccata mea nõ abscondo sꝫ pãdo corã te: nõ ↄ̃fẽdo sꝫ ostẽdo: nõ excuso: sꝫ accuso: ego sũꝫ reus: ego ipse accusator meꝰ: nõ accuses me q fecisti me. solus suffeci ad peccãdũ solus ad penitẽdũ. Sꝫ inde deꝰ meꝰ tãtoꝝ criminũ correctio. vñ tibi tãtoꝝ scelerũ satisfactio. p̃cipitat mis hõ ĩ pfũdũ ĩmoderate mestitie q sponte p̃cipitatꝰ

ẽ i baratrũ horrẽde negtie. Obruisti in-
felix mole t̃ribilis doloris q libent̃ cor-
ruisti i cenũ ĩfernalis fetoris obuolu-
tus es i tenebris icõsolabilis luctus q
inuoluisti te ĩ voragine tã sordidi fluct⁹
Uolutare ergo in gurgite amaritudi-
nis q volutat⁹ es in volutabro turpi-
tudinis: t̃ror t̃ribilis horror horribilis
meror icõsolabilis aggregate vos sup
me: irruite obruite possidete. iustũ ẽ
torquete eũ. Judicate deũ celi. p̃senti
at fornicator iferni tormẽta q̃ meruit
p̃gustet qd̃ preparauit bibat qd̃ nutri-
uit assuescat qd̃ est passur⁹. Cõsolatio
sanitas letitia nolo vos nisi forte pñia
reduxerit vos procul estote añ mortẽ
nisi forte idulgẽtia reuocet vos. q2 ne-
cessariũ ẽ flere peccatorẽ hic vel i fu-
turo. Sit ergo pñia cõtinua amara co-
mes etatis mee: ɔtinuus dolor isatia-
bilis terror ihereat vite mee. Sit me-
ror acerb⁹ luct⁹ ĩfatigabilis tortiões
iuuentutis et senectutis mee vt ita sit
oro et desidero. Si enĩ nõ suz dignus
oculos ad celos leuare orãdo: certe ñ
sũ dignus plorãdo cecare. Si ɔfũdit
mẽs pudore ɔsciẽtie equũ ẽ vt ɔfũda-
tur turbĩe luctuose doloris et tristitie:
si timet exhiberi ante conspectuz do-
mini sui. iustũ est vt habeat ante cõspe-
ctum suũ tormenta sceleris sui. Re-
spira o peccator respira aliquando. et
fuge ad ip̃m deum quez offendisti. fu-
ge inq̃ȝ ab irato ad placatũ. Memen-
to q̧ mĩsicors es et creator meus. Si
iudex es ad iudicandũ reum tuũ: es et
deus ad defendendum s̃uũ tuuz. es et
creator ad s̃uandum opus tuuz. es et
deus ad saluandũ credentem et bapti-
zatum. Ne ergo memineris domine
iustitie tue aduersus peccatorez tuũ:
sed memor esto benignitatis tue erga
creaturaz tuam. ne memineris ire ad-
uersus reũ: sed memor esto mĩsatiõis
aduersus mĩsum. scio quidez et fateor
q̧ conscientia mea mereĩ dãnationẽ:
et penitentia mea nõ sufficit ad satisfa-
ctione. Parce ergo domine bone qui
es salus qui non vis mortem peccato-
ris: parce ergo peccatrici anime mee
Deus in te pono spez meaz et tibi cõ-
mitto animaz meaz. Custodi animam
meaz dum dormio s̃ua eã dum aliqd
facio memento deus dum ego obli-
uiscor peccator sum et mĩs sed pec-
casse me doleo et mĩsum me cogno-
sco. mĩsicors deus mĩsere mei humi-
lis. Peccare est deum inhonorare qd̃
homo facere non debet etiã si necesse
esset perire quicquid deus nõ est. heu
me peccaui: deum vero exhonoraui
omnipotẽtẽ prouocaui peccator quid
feci que mala feci. Ueh mala agenti
Ueh bona negligẽti veh veh ira oĩpo-
tentis dei non poterit capi in me ita
q̧ ñ possit tolerari i toto me. De⁹ cui⁹
bonitas nõ exhaurit̃ cui⁹ scia ñ ɔ̃ficit
cui⁹ misericordia non exinanitur: cu-
ius potentia qd̃ vult efficit. vnde po-
tero respirare qui sic ob peccata mea
cogor desperare. nam si irasceris pec-
cantibus soles tamen benigne dare
consilium petentibus doce domine
vnde debeam sperare vt possim ora-
re: volo sed nescio secunduz ignoran-
tiam meam non possum dei mĩsicor-
diã prouocare. Ideo cogor ɔ̃ sperare
propter iniquitatem meam. Scio qui-
dem et fateor quia peccator: quia spõ-
te subii iuste non exaudior quia non
obediui: Utique domine peccaui ve-
runtamen te non negaui nec dete-
stor bonitatem tuam. Amen.

Explicit de contritione cordis di-
ui Augustini Epscopi libellus.

Tractus diui aurelii Augustini de
cōtemptu mundi ad clericos.

Audite fratres carissimi
salutiferā patris nostri do
ctrinā: qui nō terrenā. sed
eternā cōcupiscitis here-
ditatē. qui non vultis sortē accipere
ī terra morientiū. sed cū psalmista de-
cātare. Portio mea ī terra viuētiuz:
qui egyptū reliquistis: ⁊ ad promissio
nis terrā festinatis. Audite itaq; ha-
bentes aures audiendi pium patrem
ad hereditatē celoꝝ vos vocātē ⁊ di-
centē. Uenite filii audite me: timorē
dn̄i docebo vos. Quis est homo qui
vult vitā? Quis es. qui ad vitā vis ī-
gredi? Serua mādata dei. Quoruz
mādatoꝝ alia sunt specialia alia vero
cōmunia. Specialia sunt proprie ca-
nonicoꝝ siue clericoꝝ ⁊ monachoruz
cōmunia aūt omniū catholicoꝝ. Spe
cialia igitur sunt hec. si vis perfectus
esse: vēde omnia que habes ⁊ da pau
peribus: ⁊ sequere me. Et iteruz. oīs
qui reliquerit domū aut agrum: aut
patrē. aut matrē: aut fratres: aut so-
rores: aut filios: aut agros ꝓpter me
cētuplū accipiet: ⁊ vitā eternā possi-
debit. Et ad discipulos. Uos qui secu
ti estis me: ī regeneratione quū sede-
rit filius hominis in sede maiestatis
sue: sedebitis ⁊ vos super sedes duo-
deciz iudicātes duodeciz tribus isra-
el. Hec itaq; fratres q̄to singularia
tāto precipua: quanto acriora: tanto
deo gratiora. Dicit iteꝝ saluator iter
cetera. Qui nō renunciauerit omni-
bus que possidet: nō potest meus esse
discipulus. Qui dixit omnibus: nihil
proprium a suis discipulis possideri
voluit. Qui quicq; possidet ī terra: re
motus est a christi disciplina. Qui
aūt nō est discipulus christi: quomo-
do presumit sibi ligādi atq; soluendi
potestatē? Intendite fratres verba
euangelii dicentis. Intrauit iesus ia-
nuis clausis ad discipulos: ⁊ īsufflās
dixit eis. Accipite spiritū meū: quoꝝ
remiseritis peccata remittūtur eis: ⁊
quorum retinueritis retenta sunt.
Nunquid illi habebāt propriū: quib⁹
magister īdixerat: nihil tuleritis ī via?
De quibus Lucas euāgelista refert.
Erāt eis omnia cōmunia. Uidete qd
Petrus dixerit ad iesum. Ecce nos
reliquimus omnia: ⁊ secuti sumus te.
Qui omnia reliquerāt: nihil sibi de-
nitus retinuerant. Unde ergo sibi
arrogāt ligādi atq; soluēdi potestatē
qui ī terra ꝓsumūt possidere faculta-
tē? Quō non erubescunt dicere: dn̄s
pars hereditatis mee? Ubi est illud
aplicū. Que ꝯuētio xp̄i ad Belial?
Qui terēas possessiōes relinq̄re nolūt
cur petā ppl'i comedūt? Si decimas
cū filiis leui accipiūt: quō iter ceteras
trib⁹ partē accipiēt? Si noīs sui ethy
mologiā attēdūt: cur clerici a sorte di
cti sūt: nisi q2 dn̄s eoꝝ sors ē: vt here-
ditas sit? Cur saltē clericat⁹ sui signa
qb⁹ a laicis discernūt: ñ ꝓpēdūt? Nō
enī sine cā capita eoꝝ radūt: sz ꝑspica
cissima ⁊ euidētissima rōne. Nā his si
gnis secernūt a laicoꝝ ꝯuersatōe. Qd
vt mltis dō ꝓpiciāte ꝓficiat: admōitōi
vtilissime duxim⁹ īsere Dicim⁹ mltoꝝ
patꝝ auctoritate cerebꝝ eē sedē sapi
entie: xp̄z vō Paulo atestāte: dī vtu
tē ⁊ sapiaz eē. Quū itaq; cerebrū sit ī
capite: sapia vō iuxta patꝝ auctorita-
tē ī cerebro hēat sedē: ⁊ sic p sapiaz si-
bi īfusā cūcta mēbra regāt a capite:
qd̄ p cerebꝝ ē qd̄ ē sedes sapiē: sic int
nos ⁊ verā sapiaz: q̄ vt diximꝰ: xp̄s ē
getiā iuxta apl'z caput nr̄z ē. Dicit. n.
caput mlieris ē vir: caput vō viri est
xp̄s. xp̄i āt caput ē dš: vt oñdamꝰ nul
lū obstaculū iterceē: ī ea pte pilos ca-

mādata
duplicia

pitis icidim⁹:i q̃ nouā ſapiaȝ.i.xp̄ȝ iter
eē cog̊ſcim⁹.p h̄ ſig̃ntes malā trenaꝝ
reꝝ ſollicitudinē nr̄e mētis ad d̄ȝ ɔtē/
plādū ipedir̄.Scim⁹.n.ꝙgſꝗ ꝗ̃to ma
gis trenis occupatiōib⁹ occupat̄:tāto
magis a ſui ɔditoꝛis viſiōe ipedit̄.Uñ
apl̄s.Nēo mili.d̄o iplicat ſe nego.ſec.
Jtē.Qui ſine v.ē.co.q̃ d̄i ſt̄.Hic Mo
yſes ait.leuite radāt pilos carnis ſue.
Leuita iterp̄tat̄ aſſūpt⁹.gſꝗ nāꝗ i of
ficiis diuis aſſūpt⁹ ē:pilos carnis ſue.i.
ſup̲fluas cogitatōes cōdis radē dȝ.ca
put igr̄ radre ſig̃t cogitatōes ſup̲fluas
a mēte reſecare.Nec icōgrue p̲ piloſ ꝛ
capilos ſig̃nt̄ cogitatōes ſup̲flūe.Sic
.n.pili ñ ſūt p̲s coꝛp̲is:ſȝ q̃dā ſup̲fluitas
ꝓcedēs ex coꝛp̲is hūore:ſic bona tp̲a⁴
ñ ſt̄ nob̄ nālia ſȝ aliēa ꝛ ſup̲flua.hic ita
ꝗȝ fideles xp̄i q ad et̄nā vitā medulit⁹
ſuſpirāt:q mūdū cū ſuis oblectatōib⁹
ſb̄ pedib⁹ ɔculcāt:q i t̄ra nil poſſid̄re vo
lūt ſȝ cū apl̄o dn̄t:nr̄a ɔuerſatio i cel̄ē
capiloꝝ mīmā p̲tē i capitib⁹ retinēt:vt
p̲ eoꝝ abraſiōeȝ ſe mīmā t̄reāꝝ ſollici
tudinē h̄re d̄ſig̃nt.q̃ p̲p̲ ēt illā mīmā p̲ti
culā capilloꝝ retinēt:qꝛ dū i h̄ mūdo ſt̄
a t̄renis cogitatōib⁹ oīo vacui eē ñ pñt
qſqs igr̄ cleric⁹ ad ſoꝛtē dn̄i vocat⁹ q co
mā nutrit ꝛ capillos radē vl̄ tōder̄ eru
beſcit:ꝑfecto ſe ñ d̄ d̄i:ſȝ d̄ mūdi ſoꝛte
eē teſtat̄.quāto.n.qſꝗ carnis crīes dili
git fouet ꝛ nutrit tāto coꝛ ſuū ñ i celis
ſȝ i t̄ra fixū eē oñdit.ꝗ̃to āt radit ꝛ edo
mat:tāto ſe ñ t̄reā:ſȝ cel̄na diligē ɔp̲ro/
bat.Si v̄o vt p̄dixim⁹ crieſ iccirco radi
m⁹:vt int̄ nos ꝛ deū nihil itercē appro
bem⁹ ꝑfecto p̲ȝ ꝙ cū i oꝛatiōe p̲ſiſtim⁹
aliēa velamīa capitib⁹ nr̄is apponer̄,ñ
d̄bem⁹.p̄ſ̄ti cū apl̄s dicat.Uir ñ d̄bet
oꝛar̄ velato capite:imago.n.d̄i ē.ceſſēt
itaꝗȝ clerici plaſmodie hymnis ſp̄ūali/
b⁹ iſiſtētes:capillos.mitras cet̄a velāi
na i capitib⁹ poꝛtar̄:ne dū d̄o loq̄mur ſa
ml̄at⁹ ſui ſig̃ occultātes ei⁹ idigni iudi
cemur ꝓpiciatōe:cui⁹ ſalubꝛi doctrine
p̄ſumim⁹ ñ obedire.Qui.n.non obedit
apl̄o:ɔdicit euangelio.ꝛ iuxta eiuſdē
apl̄i vocē dicētis.An q̃ritis expimen
tū ei⁹ q i me loq̄t xp̄s:iteꝝ.Si angel⁹
venerit d̄ celo ꝛ aliud euāgeliū nūcia/
uerit vob̄:anathēa ſit.Extirpet̄ g̊ peni/
t⁹ de clero talis p̄ſūptio.ne qd̄ abſit:a
deo expellat̄ ei⁹ oꝛ̄o.His igr̄ ſignis cle
ricalibus p̄libatis:qb⁹ a laicis diſcerni
d̄bem⁹:ad ꝓpoſitā admonitiōeȝ rede
am⁹.Audi apl̄ȝ Joānē dicentē:Noli/
te diliger̄ mūdū neꝗȝ ea q̃ i mūdo ſūt
Audiam⁹ ꝛ p̄s mūdi amatoꝛes increpā
tē.fili hoīuȝ vt qd.d.v.ꝛ q̃.m.Salomō
q̊ȝ ib̄ſeq̄t di.Uanitas vāitatū ꝛ oīa vani
tas.Libȝ intueri ꝗ̃ bñ cōſonāt oꝛgana
.ſ.ſ.Monȝ apl̄s vt nō diligam⁹ mūdū:
inuehit̄ pſalmograph⁹ in ei⁹ amatoꝛes:
clamat Salomō cūcta ſbiacere vanita
ti.Quare ñ diligam⁹ mūdū ne ſeq̄mur
mendaciū eccl̄iaſtes d̄clarat ac ſi dice
ret.Jō ñ ſūt amāda ima:qꝛ tranſitoꝛia
mendacia:qꝛ q̄ ꝓmittūt ñ ɔferūt.bōa
igr̄ ñ ſūt.Cū.n.bonoꝝ oīuȝ auctoꝛ ſit d̄
us:ꝛ a fidelibus ſuis q̄ri ꝛ diligi q̄ꝗȝ bo
na p̄cipiat.ſi mūdana bona v̄a eēſſēt.nec
ip̄e qdē cōtēnerȝ:nec aliis ſeq̄cib⁹ ɔtē
ptui eſſe p̄cipet.qd igr̄ d̄ ſe v̄itas teſtat̄:
audiam⁹.Ul̄pes f.h.f.āt h.ñ.h.v.c.ſ.r.
Jtē ſi mūdi gl̄ia vana ñ eēt:ñ ſe abſcon
diſſȝ cū t̄be eū regē facere voluiſſent.
Jtē ſi mūdi gl̄ia vana ñ eēt:ſi diuitie
t̄rene v̄a bōa eſſent:ñ eaꝝ poſſeſſoꝛib⁹
ip̲arȝ dñs dicens.Ueh vob̄ diuites ꝛc̄.
Et alibi.facilius ē c.p̲ f.ac⁹ t.ꝗ̃ d.i.r.c.
audiam⁹ ēt:qd ſuis dicat imitatoꝛibus
Si vis.p̲.e.v.ꝛ.v.oīa q̃.h.ꝛ da.p.Jteȝ
Niſi qs.r.oīb⁹ q̃.p.non p.m.eē.di.Jtē
nemo p̄t d.d.ſ̄.i.deo ꝛ māone.vidit pi
t⁹ magr̄ ſuos diſcipl̄os luctaturos cū
mūdo.q ſi hērēt vñ tenerēt̄:leui⁹ d̄iice/
rēt̄.Tulit igr̄ arma ſua ꝛ nr̄is hoſtib⁹
dū nos p̄uauit t̄renis poſſeſſiōib⁹.Nu
d⁹ nāꝗȝ latrōes ñ ſolȝ timere.q vero ſe
mūdanis iplicat:tela parat qbus cōfo

diat. Qui ḡ n̄ vlt ɔfodi:nud⁹ ꝓcedat ꝑ viā h⁹ exilij. Fortassis q̄ret aliqs. Cū d̄s se q̄ces suos mūdana iubeat postponere:q̄ sūt q̄ iubeat appetere. Audi ip̄z dn̄ē. q̄ri te regnū d̄i. Itē. Thesaurizate vob thesau. i cel. Queret iteꝝ aliqs si d̄s vlt oēs trēa odire:q̄ d̄bēt diligere? Ista sūt q̄ p̄cipit diligere:cū ꝑ moise r̄ndit. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo:⁊ p̄xi^m tuū tāq̄ teip̄z. Proxim⁹ in trā tm̄ diligi p̄cipit qr celestis regni h̄rditatē nobcū ɔsortit. In q̄ caritate diuīa ꝑfusi:scripta testāte q̄ ait: vt ciues n̄ros sic nosip̄os diligam⁹: ꝓpitiāte d̄o ibi facturi sum⁹:ꝑ quē r̄dē/pti siñ fine viuem⁹. q ēt cū ꝑꝑ opa n̄ra mala inimici ei⁹ eēm⁹:p̄or dilexit nos. ⁊ cū eēm⁹ s̄ui iutiles:i filios suos nos adoptauit ⁊ h̄rdes filiū suū vnige^m rdēs ꝓ nob: vt nos eripet a ꝑpetue mortis laq̄o: Quis nā puer tā bēignū p̄r̄z digne p̄t diligē qs ei⁹ tātis bn̄ficiis aliqd dignū pōt retribuere? Hec tāta bn̄ficia admirās p̄s. ait Quid retribuā d. ꝓ o. q̄ retri. mihi? Cui ip̄e īq̄sitōi d̄inde s̄biūgit. Calicē salu. ⁊c. Quātulacūq̄ sit h̄ retributio:calicē. s. dn̄i accipe:nlla tm̄ alia ita digne videt pas sīōi dn̄ice ɔgruere. Hac vtiq̄ rōe: vt quēadmodū sāguinē suū de die ꝓ n̄ra redē ptōe:sic ⁊ nos n̄r̄z fūdam⁹ ꝓ sui nōis ɔfessiōe. Sz quō ꝓ xp̄o suū dabit sāguinē:q ꝓ eo n̄ vlt abijcere mūdi vāitatē:cū nos magis q̄ n̄ra diligam⁹? Quō ꝓ xp̄o vitā tradz:q ɔ̄ ei⁹ p̄cepta h̄ vana ⁊ falsa possidz? ip̄e. n. dic̄. Si diligitis me:mādata mea s̄uate. loqt ⁊ Joā. apl's. Qui dic̄ se diligē d̄z ⁊ mādata ei⁹ n̄ custodit:mēdax ē. Cōuicit itaq̄ se ⁊ n̄ deū diligere:q mādata ei⁹ n̄ vlt custodire. cū xp̄s ꝓ nob pau ꝑ fact⁹ sit ⁊ egen⁹:nos ꝓ ip̄o cur paupes eē erubescim⁹? Nūqd ei⁹ paupes n̄ fac diuites: v̄itate attestāte regnū celoꝝ n̄ diuitū s̄z paupū eē? Dicit nāq̄ paupib⁹ Bti paupes sp̄ū. qm̄ ip̄oꝝ ē re. celoꝝ. Si ē regnū celoꝝ paupū, restat vt īfern⁹ sit diuitū. Hoc q̄z d̄clarat nob euāge^m di. Hō qdā erat diues. Et p⁹ pauca s̄biūgit. Erat āt ⁊ qdā mēdic⁹ lazar⁹ nōie:q iacebat ad ianuā ei⁹ vlcerib⁹ plen⁹ ⁊c. Factū ē āt vt moreret mēdic⁹. ⁊ portaret ab āgel'i sinū abrae:mōtu⁹ ē āt ⁊ diues ⁊ sepl't⁹ ē ī īferno. Nō puter q̄sq̄ h̄ v̄ba eē aug. n̄ sūt hōis s̄z v̄itatis:q̄ nec fallere pōt nec falli. Quisq̄s ḡ vis regr̄e cū xp̄o:elige paupiē cū ip̄o: vt regescas cū, lazaro mēdi co. Nēo. n. p̄t gaudere cū sc'lo:⁊ regr̄e cū xp̄o. Audi apl'z di. Per mltas tribula tōes op̄z nos ītrare ī re. ce. Et iux v̄itatis vocē:ꝑ nos op̄z bibere calicē dn̄i: vt sic ꝑtigam⁹ ad regni ɔfessiōz. Qui āt vlt epl'ari cū diuite p̄pat se epl'as v̄mib⁹ gehē ne:ī q̄. ꝓ gaudio momētāeo ardēbit ꝑpetuo cū capite suo diabolo. īfelix ɔmerciū ꝓ tā b̄ui gaudio celesti p̄uari reg̃. felix pauptas ꝑ q̄ celestis acqrit hērditas. Felix ɔmerciū ꝓ ꝑ:tis oīa recipe:⁊ q̄ ieffabile bonū ē cū xp̄o siñ fine regr̄e. eo⁹ ieffabil' mis̄ia:ꝑpetua cū diabolo pati supplicia. Quapꝑ f̄res kmi vos illō euāgelicū rūi nātes:qd ꝓdest hōi. ⁊c. volūtarie nūc ꝓ xp̄o pōam⁹ qñq̄ dittēda:ne :qd̄ absit:ꝓ tūsitoriis amittam⁹ etna. Hauriam⁹ ātidotū momētāee amaritudis: vt qñq̄ ꝑci piam⁹ imēse gaudia salutis. Sic mō curram⁹. vt ī futo ɔp̄hēdam⁹. vbi iuēiemur ibi iudicabiur. Nō ꝑdam⁹ tp̄s acceptabile. n̄. n. erit apd̄ īferos tp̄s pnie. Dū igit vacat: dū sum⁹ ī via aduersario n̄ro legi d̄i ɔsētiam⁹. Lex q̄ppe dia n̄r iō dr̄ ad/ v̄sari⁹. qr n̄ris carnalib⁹ oīo ɔ̄dic̄ voluptatib⁹. Aduersario itaq̄z n̄ro. i. euāgelio dū rex expectat: dū nos adhuc ad pacē īuitat:nūcios mittam⁹. cū eo pacis fe d⁹ iiam⁹: vt cū venerit ille magn⁹ p̄rfamil'. n̄ vt s̄uos iutiles puniēdos:s̄z vt filios h̄rditādos iuēiat. secūq̄ ītroducat ad nuptias: vt de suis bn̄ficiis sibi p̄enes red dam⁹ grās iesu xp̄o dn̄o n̄ro:q cū p̄re ⁊ sp̄ū scō viuit ⁊ regnat in sc'la sc'loꝝ. amē

Aurelii Augustini de ꝯueniẽtia decẽ p̃ceptoꝝ ⁊ .x. plagaꝝ egypti liber ĩcipit

NOn sine cã fr̃es dilcĩssimi p̃ceptoꝝ legis dĩ nũer⁹ plagaꝝ cũ nũõ qb⁹ egyptus ꝑcutit̃: exeq̃ri vr̃. Nã sic .x. p̃cepta sũt: qb⁹ ad cl̃tũ dĩ ppl̃s admõet̃: ita .x. plage eligũt̃ qb⁹ supbia egyptioꝝ afligit̃. Cõsid̃rem⁹ ḡ p̃cepta: cur ⁊ ibi .x. ⁊ hĩ .x. plage mẽoꝛãt̃. Jdõ sine dubio q2 ĩ istis erãt vl̃nera: ⁊ ĩ ill̃ medicam̃ta ⁊ op⁹ erat vt tã picl̃os .x. plagaꝝ vl̃nerib⁹ .x. p̃ceptoꝝ medicaĩa sbueĩrẽt. vñ rogo vos fr̃es nolite hõ ociose accipe: q2 si auxiliãte dõ diligẽt̃ attẽdetis poĩtis agnscẽ .x. illa p̃cepta ill̃ .x. plagis ꝑ ordinẽ ꝯt̃ se eẽ ꝯt̃ria. nã dõ p̊ p̃cepto p̊ᵃ plaga ꝑcutit̃: dõ 2° 2ᵃ. dõ 3° 3ᵃ. ⁊ sic vsq3 ad .x. nũeꝝ ꝑueĩt̃. p̊ᵐ ĩ lege ẽ p̃ceptũ dõ vno dõ. Nõ erũt igĩ tibi alii dii p̃t me. p̊ᵃ plaga egyptioꝝ aq̃ ĩ sãguinẽ ꝯuersa. ꝯꝑa p̊ᵐ p̃ceptũ ꝑrie plage. Deũ vnũ ex q̊ sũt oĩa ĩ siĩtudinẽ aq̃ accipe: ex q̃ gñant̃ vniuersa: ad q̃3 ãt rẽ ꝑtinz sãguis nisi ad carnẽ mortalẽ: qd ẽ ḡ ꝯv̄sio aq̃ ĩ sãguinẽ nisi q2 illi q credere ĩ dõ3 noluẽrt: sic d. apl̃s pau. obscuratũ ẽ isi. c. e. d. se eẽ sa. st. fa. sũt. Aq̃ ḡ ĩ sãguinẽ v̄tiẽ q2 sẽs egiptioꝝ obscur⁹ ⁊ tñbrosus efficit̃: ⁊ iusto dĩ iudicio fc̃z ẽ vt dõ illo fluuio sãguinẽ biberẽt: ĩ q̊ hebreoꝝ pul̃os necare ꝯsueuerãt. 2ᵐ p̃ceᵐ ẽ. Nõ assu. no. d. t. ĩ vanũ. q. n. accepit nomẽ dĩ sui ĩ vanũ: ñ mũdabit̃. nomẽ dñi n. i. x. v̄itas ẽ. ip̃e. n. dic̃ Ego sũ v̄i. ⁊ q2 v̄itas mũdat: vãitas ignat. videam⁹ huic 2° p̃cepto ꝯt̃riã plagã q̃ ẽ 2ᵃ sa plaga. rãe ĩ abũdãᵃ. Jn rãis hr̃tici ĩtellĩr atz p̄hi. hẽs ꝯgruẽt̃ sigtã p̄hoꝝ t̃ hr̃ticoꝝ p̃uitatẽ: si ꝯsideres ranaꝝ loq̃citatẽ. P̄hi. n. ⁊ hr̃tici q2 ĩ xp̃o hũana oĩa eẽ dñt rãe sũt cl̃antes ĩ paludib⁹ liosis ꝑ supbiã ⁊ ianes ꝯtẽtõẽs. strepitũ vocũ hr̃e pñt: doctñas sapĩe ñ pñt ĩsinuare. q. n. xp̃iãe v̄itati ꝯt̃dñt ⁊ ĩ sua vãitate decepti d̃cipiũt: rane sũt tediũ afferẽtes aurib⁹ ñ cibos mẽtib⁹. 3ᵐ p̃ceᵐ ẽ. mem̃to igt diẽ sabbĩ scĩficare. ĩ 3° isto p̃cepto ĩsinuat̃ q̃dã vocatõis dic⁹. s. reges cõdis tñgllitas m̃tis q̃3 sac̃ bõa ꝯscĩa. Jbi. n. ẽ scĩfica°: q2 ibi ẽ sp̃s dĩ. Deniq3 vid̃ e vocatõez. sup quẽ igt dñs regescã: nisi sup hũilẽ ⁊ getũ ⁊ tremẽtẽ v̄ba mea. Jngeti ḡ resiliũt a. s. s. rixaꝝ amatores: calũniaꝝ seiatores ꝯtẽtõis magis q̃3 caritatis amatores: igetudie sua ñ admictũt ad se qetẽ sabbĩ sp̃ũal̃. sp̃ũale. n. sabᵐ ñ obs̃uãt: nisi illi q se ita tpate opib⁹ t̃rẽis acõmodãt: vt tñ lcõi ⁊ orõi: ⁊ si ñ sp certe freq̃nt̃ ĩsistãt s̃3 illõ apl̃. Attẽde lcõi ⁊ doctrĩe. Et iteꝝ. Sine ĩt̃missi. orate. q. n. tales sũt: q̊tidie sp̃ũal̃r sabb3 colũt. q v̄o igeti sũt: ⁊ iugit̃ t̃rẽis actib⁹ ĩplicãt̃. dõ qb⁹ scriptũ ẽ. ipedim̃ta mũdi fecer̃t eos miſos. sabb3. i. regẽ hr̃e ñ pñt. Cõtra istoꝝ igtudinẽ dr̃. vt tãq3 sabb3 hẽant ĩ corde ⁊ scĩficatõ3. s. s. Esto igt mãsuet⁹ ad audiẽᵐ v̄bũ: vt ĩtell̃as. cessa ab ĩiqtate tua: ñ sit tuml̃t⁹ qdõ ĩ cordõ tuo ꝑ cõruptõ3 volãtis fãtasmatis ad siĩtuᵐ muscaꝝ igetãtis t̃ ꝯpũgẽtis te. Deũ ĩtellcũr⁹ audi dñtẽ t̃. Uacate ⁊ vi. q. e. s. de⁹: Tu ꝑ igetudinẽ vacar̃ ñ vis: ꝯtẽtõu3q3 viaꝝ cõruptõe cecat⁹ exigis vid̃re qdõ nõ potes. Attẽde 3ᵃᵐ plagã huic 3° p̃cepto ꝯt̃riã. cinifes nate sũt ĩ t̃ra egypti dõ lio: musce miuĩtissĩe igetissĩe ⁊ iordiate volãtes ĩ ocl̃is irruẽtes ñ ꝑmittẽtes hoĩes qescẽ dũ abigũt̃ irruũt dũ expulse fuerĩt iteꝝ redeũt: tales sũt hoĩes igeti: q sabb3 sp̃ũal̃r s̃uare ⁊ bõis opib⁹ stud̃re lcõi t̃ orõi ĩsistẽ nolũt. Talia sine dubio sũt fãtasmata cordõ ꝯtẽtiosoꝝ. quõ. n. corp⁹ hũanũ ab istis muscis affligr̃: ita cor coꝝ diuet̃ cogitatõib⁹ igetat̃ atz ꝯpũgit̃. tñte p̃ceᵐ cauete plagã. Seq̃t̃ 4ᵐ p̃cᵐ. Honora. p. t. ⁊ m. t. huic ꝯt̃ᵃ ẽ 4ᵃ plaga egiptioꝝ cinõia. i. musca cania. grecũ. n. vocabl̃3 ẽ. q. n. pẽtes hõrare dissĩl̃at: musca eũ cania. i. negᵃ diaboli sp̃ũal̃r affligit ⁊ cruciat. caninũ ẽ. n. pẽtes ñ agnscẽ. 5ᵐ p̃ceptũ ẽ. ñ mecaberis. 5ᵃ plaga mors ĩ pecora. oĩs. n. q aut vxore ꝑp̃a ĩtẽꝑate: excepto dõsid̃rio filioꝝ: vtit̃. aut certe: qdõ ẽ criĩ ḡuissĩᵐˢ q vxori: aut filie aliene: aut ãcille: aut sue vl̃ alti⁹ ĩsidiat̃ vict⁹ cupiditate bestiaꝝ

tãq̃ amisso hoĩs noĩe: erit pec⁹. Nõ q̃si
ɔuersus ĩ nãƺ pecoris: ſƺ in forma hoĩs
ſilitudinẽ pecoris hñs: q ñ vl't audire di
cẽtẽ dƺ. Nolite fi. ſic. e. ⁊. m. q. ñ ẽ ĩ. Et
illd. Hõ. c. ĩ. h. e: ñ ĩ. c. ĩ. ĩ. ⁊ ſi. f. ẽ illis. Si
pec⁹ eẽ ñ times: l' saltẽ mori ſic pec⁹ time
6m p̃ceptũ ẽ. Nõ occides. 6a plaga pu/
ſtule ĩ corpe: ⁊ vesice bulliẽtes ⁊ ſcatu
riẽtes: ĩcẽdia vlceꝝ vl' vlneꝝ d̃ fauilla
fornacis. Tales ſt aĩe hõicidiales. Ar/
dẽt ita ⁊ p irã hõicidii ſr pit. ardẽt hoĩes
iracũdia: ardẽt ⁊ grã. Nã q vl't ſbuenir
feruet: ⁊ q vl't occidẽ feruet. ille p̃cepto
iſte morbo: ille hõis opib⁹ iſte ſanuoſis
vlcerib⁹. O ſi poſſem⁹ videre aĩas ho/
micidaꝝ: ſiñ dubio plus plãgerem⁹: q̃
putreſcẽtia corpa vlceratoꝝ. Seq̃t p̃ce
ptũ. 7m Nõ furaberis. Et plaga 7a grã/
do ĩfructib⁹. Or p furtũ ɔ d̃i p̃ceptũ ſb
ducis: d̃ celo pdis. Nemo. n. hƺ ĩiuſtũ lu
crꝝ ſiñ iuſto dãno. v. g. Qui furat: acq̃rit
veſtẽ: ſed celeſti iudicio pdit fidẽ. Ubi
lucꝝ: ibi dãnũ. Uiſibil'r fidẽ: inuiſibil'r
dãnũ: lucꝝ ſua cecitate: dãnũ q̃ iã vi/
uit ſiñ eq̃tate Ergo q ſuo malo d̃ſiderio
foriſec⁹ furãt: iuſto iudicio d̃i ĩtriſecus
grãdinãt. O ſi poſſẽt fures aut latrões
vl' raptores ĩſpicere agꝝ cordis ſui: pfe
cto lugerẽt: dũ ibi ñ ĩuẽirẽt qd ĩ os aĩe
mitterẽt: tãetſi ĩ furto ſuo ĩuenirẽt: qd
gutturis auiditate ſorberẽt. Maior ẽ
fames aĩe: q̃ corpis: maior fames ⁊ pi/
cl'oſior plaga: ⁊ grauior mors: qd pei⁹ ẽ
Ml'ti p iſtã famẽ aĩe mortui ambulãt:
⁊ viuẽtes portãt fũera ſua. Uiuẽ q̃dẽ
videẽt ĩ corpe: ſƺ mal' actib⁹ mortui pbã
tur ĩ corde. Et ml'ti ĩ aĩa famelici: d̃ va/
nis d̃liciis ⁊ diuitiis gl'iãt. Deĩq̃ bonũ
xp̃ianũ ſcripta it⁹ eẽ diuitẽ dic. Abſcõ/
dit⁹ igt corde theſaur⁹: hõ q ẽ añ dƺ di/
ues. Nõ añ hoĩes ſƺ añ dƺ diues vbi d̃s
videt. Quid g̊ tibi pdeſt ſi vbi hõ ñ vi
det: furaris: ⁊ vbi d̃s videt iuſto iudicio
grãdinaris. 8m p̃ceptũ ẽ. falſũ teſtimo
niũ ñ dices. 8a plaga: locuſta aĩal dẽte
noxiũ. Quid ãt vl't falſus teſtis: niſi no
cere mordẽdo: ⁊ ɔſumere mẽtiẽdo. Et
iõ nos admõet apl's: ne nos falſis crimi
nib⁹ appetam⁹. Si igt mordetis ĩuicẽ ⁊
cõedetis: videte ne ab ĩuice ɔſumami/
ni. 9m p̃ceptũ ẽ: ñ ɔcupiſces vx. p. t. 9a
plaga: dẽſe tenebre. Si. n. pccƺ ẽ vxorẽ
ppriã excepta cã filioꝝ ag̊ſcere: putas
q̃le pctm̃ ẽ: ñ ſolũ ĩ ſua peccare ſƺ ⁊ alie
nã appetere. Ve dẽſe ſt tenebre. nihil
. n. ſic dolet ĩ corde patiẽtis: quõ ſi vxor
illi⁹ appetat. Et q h̊ fac alt'i nihil ẽ qd ſic
nollet pati: Alia mala ſolẽt hoĩes patiẽ
ter excipe. h̊ ãt neſcio vtꝝ vnq̃ ĩuẽiri
potuerit q tolerabil'r patiat: o q̃ dẽſas
tenebras patiũt: q talia faciũt ⁊ talia ɔ
cupiſcũt: Ve excecãt furore hõribili. fu
ror. n. ĩdomit⁹ ẽ alienã vxorẽ ɔmacl'are
velle atq̃ polluere. 10m p̃ceptũ ẽ. ñ ɔcu
piſces vllã rẽ pximi tui. Huic mãdato
plaga ɔ̃ria ẽ 10a mors p̊genitoꝝ. Oẽs
res q̃s hñt hoĩes heredib⁹ ſuãt: ⁊ ĩ her/
dib⁹ nihil p̊genitis cari⁹. Qui volũt res
aliẽas tãq̃ iuſte poſſidẽ heredes ſe q̃rũt
fieri a moriẽtib⁹. q̃d. n. tã iuſtũ vr: q̃ ſibi
rẽ d̃relictã poſſidere. Dic. n. aliq̃s. dimis
ſũ ẽ mihi ĩ teſtõ. Lege nihil vr̃ iuſti⁹ iſta
voce. Tu laudas q̃i iure poſſidentẽ:
d̃s dãnat ĩiuſte ɔcupiſcentẽ. Uides q̃/
lis es: q optas te ab aliq̊ heredẽ fieri
ñ g̊ vis vt hẽat heredes: in q̃b⁹ nihil ẽ ca
ri⁹ p̃mogẽitis. Proĩde in p̃mogẽitis tu
is punieris: q ɔcupiſcẽdo res aliẽas. i. q̃
tibi iure nõ d̃bebãt: q̃i iuris vmbra pq̃/
ris. Perdis g̊ p̃mogenita tua. ⁊ facile
ẽ q̃dẽ fr̃es corpal'r pdere p̃mogẽitos.
mortales. n. ſũt hoĩes: ſine añ pẽtes: ſi/
ue poſt pentes morimur: moriãt. Iſtd
moleſtũ ẽ: ne p hãc occl'tã ⁊ iniuſtã ɔcu
piſcẽtiã p̊genita cordis tui pdas. Pri/
mogenita cõdis nr̃i fidẽs ẽ: nemo. n. bñ
opat: niſi fides p̃ceſſerit. Oĩa opa tua
bõa filii tui ſt ſp̃uales: ſƺ iter iſtos tibi

ꝓgenita fidꝰ ē. Quisqꝫ rē alienā occt/
te concupiscit: eťnā fidē ꝑdit. Erit. n. ꝓ
mū sine dubio famulatō obseqns ñ ca
ritate sꝫ fraude: veluti amās eū a q̄ se
cupit fieri heredez. Amare se dicit eū
quē mori desiderat: ⁊ vt rex eiꝰ se vide
at possessorē optat vt ꝓpriū nō d̄reliq̄t
heredē. Nec fr̄es ꝯpatio ⁊ q̄dāmō cō/
trarietas decē p̄ceptoꝝ ⁊ d̄cē plagaꝝ
cautos nos faciat: vt hēamꝰ securi res
nr̄as in p̄ceptis d̄i. Res igr̄ nr̄as iteri/
ores ⁊ ī archa ꝯsciē nr̄e repositas. Ipse
sūt thesauri nr̄i: q̄s nob̄ nec fur: nec la
tro: nec vicinꝰ malus poterit aliq̄ñ au/
ferre: vbi nec tinea ne rubigo ē metu/
enda. Iste sť. n. ṽe diuitie. i. bona ꝯscia
iusticia mīficordia castitas atq̃ sobrie
tas. Qui talibꝰ rebꝰ plenꝰ est: diues ē:
ēt si de naufragio nudꝰ euaserit. Sꝫ h̄
si diligenť attēditis: ⁊ q̄ sť mala fugere:
⁊ q̄ bona sť volueritis auxiliāte d̄o exer
cere: eritis ppl's dñi: ⁊ d̄ iniq̄ egyptioꝝ
societate. i. sp̄ualiū negtiaꝝ ꝑsecutiōe
lib̄ati: ad ťrā repromissionis pocitie feli
ciť ꝑuenire: auxiliāte d. n. i. x. q v. ⁊ r.
in s. s. am̄.

Libellus d̄ cog̃ne ṽe vite.

Apia dei q̄ os muti aperuit: ⁊
rudibili ali hūana ṽba forma/
re tribuit: me q̃ꝫ ñ solū s̄mone
sed ēt scia īpitū ad fandū īpellit: atq̃ ꝑ
se ac de se intellcā aliis pie innotescere
ꝯpellit. Huiꝰ ğ īstinctu ad vtilitatē. ut
spo. multoꝝ iterū ꝯmitto me ad corro
dendū dētibus īuidoꝝ: ⁊ forsitā ad ꝯso
uendū cordibꝰ dilcōꝝ. cū xp̄s ṽitas et
vita dicat. hec est vita eťna vt te soluz
veꝝ deū cog̃scant. ꝯstat ꝑfcō nāꝫ rōalē
ad h̄ solū fcāꝫ vt fcōrē suū veꝝ deū in/
telligat. itellīgēdo diligat. diligēdo ī eo
q est eťna vita eťnalr̄ btē viuat. Diuita
tis ğ eēntiā rōabilr̄ inuestigare ē ad vi
tā eťnā festinare. Hanc ṽo negligendo
ignorare est vtiq̃ꝫ ad morťe īdeficiētez
ꝑpare. q̄r nimirū hic ab eo ignorabiť.
dū q̄ñꝫ a btā vita seq̄strabiť. Quāob/
rē cū de hac p̄clara mā ꝑrimi scōrum
ꝑrūꝫ multa g̃liosa conscripserit. ipsaq̃ꝫ
rē simplicioribꝰ obscuriorē reddid̄rint.
libet me ꝑ h̄ ꝯdēsa q̄i quandā semit/m
stilo ꝯplanare: q̄ īfirmis intellcibꝰ reli
cto erroris deuio ꝑ planū ṽitatis lice/
at libe āb̄ulare. Sed hic glꝫ īuidꝰ nebu
losa facie mihi occurrit. ⁊ virꝰ diu sub
liuido corde ꝯcretū in me acerbiť euo
mit. q̄d tu ingēs tētas ligna siluis īpor
tare. aut redūdanti mari ūdā īstillare?
Huius tā mordacis mordacē dentē h̄
petra retundat. ⁊ venenū malitiose e/
uomitū in viscera ipiꝰ d̄nuo torquenda
refundat. Inuidia diaboli ītrauit morť
in orbē ťraꝝ. imitāť illū: q sť ex ꝑte eiꝰ.
O iuide infelix: q aliēa felicitate torq̄
ris: alieno dāno d̄pasceris: ipis rebꝰ ꝓ
bas te esse ex ꝑte eiꝰ q īuides aliis ꝗtu
igrās scire. ac mihi ob piū laborē colla
tū egris: suspiriť ingemiscis: q̄d tibi ob
d̄sidiā: imo ob inuidiā d̄negatū cog̃scis
Age misꝑ potiꝰ letiferū virꝰ: q turges:
euome: salubre dilcōis ātidotū excipe
Sin āť: ꝑti p̄ris tui nigro felle tabe/
scēs fauero: ego āť cū īuidia tabescen
te iť nō hēo. Egregiā scripturaꝝ siluā
alacer ingrediēs: ñ ī eā: vt tu venena/
ta ligua asseris: ligna d̄ferēs: sꝫ p̄ciosū
vite lignū iusticiā esurientibꝰ d̄ ea of/
ferre conabor: ⁊ dlce vite haustū vitā:
sitiētibꝰ d̄ pelago scripťe haurire ñ mo
rabor. oēs ğ fid̄les ad lignū vite fōteq̃
curramꝰ: cuiꝰ gustu in eťnū btē viua/
mꝰ. Libellus ğ nomē cog̃ vite sortiať
dū ī eo ṽa vita tardioribꝰ ītellcū cog̃sci
biť reddi videať. Fr̄es. Sr̄as d̄o ꝑsol/
uimꝰ: cuiꝰ dono apte ī rebꝰ dubiis cer/
tificari: possumꝰ. Qñq̄dē ğ nos ī h̄ ipsū
videas ꝯfluxisse: ne ad p̄riā redeūtes ī
via lassabūdi deficiamꝰ: pastu potuq̃
vite: vt soles: refice: ⁊ tp̄s irremeabil
cursu labile nexui q̄stionū figēs fac sta

bile:ne sua volubilitas nos ociātes īuol
uat:s; tua affabilitas ī ois laborātes ad
sp manēs euū sustolat. Magr. Fructū
ligni vite ī rāis crucis pēdulū mecū ala
cres adite:fōtēq; vite a vita p̄re q̄i d lo/
co voluptatis manātē padisū:vz eccl'iā
ortū d̄liciaꝝ irrigātē vnaies aurite c'la
poꝛ si palatū cōdis vr̄i idl'coꝛabit:restoꝛ
vob:q vos cū euo pmāsos d tōꝛēte vo
luptatis sue qn̄z satiabit. F. cū carnalia
sapiētes spūalia cogitaf negam':regnū
celoꝝ regionē clarissimā oī opulētia af
fluētissimā:i q̄ celestē hirl'z vrbē p̄clarā
meritis atz opib'iclitā ꝛ i hac d̄z q̄i glīo
sū regē āgl'os vl'ut milites vario cl'tu ɔ
spicuos mēte formam':iccirco poscim'
vt rōe idagāte argumētis q̄q; obstātia ɔ
p̄mēs:v̄itatē q̄i i tenebris latitātē ad lu
cē nob p̄ducas:ac d̄z:vt asseris:fcm̄ q̄/
dā mō visibilē:an̄ ocl'os cōdis ɔstituas.
M. Cū d̄s ops:sol' imortal':sol' iuisi/
bil':sol' icōphēsibil' lucē hitet:iaccessibi
lē:ego āt tenebris vitioꝝ oblit' tetrā ca
liginē ihitē luci v̄tutū iadibilē:q̄lr ieffa
bile lumē scis alioꝝ ocl'is iferre pos'og
cecutiēte ocl'o cōdis splēdoꝛē tāte ma/
iestatis reuerb'atis nl'lo mō icueri p̄ua
leo. F. Tn̄ eni tere p̄ posse i illā rapi:q̄
ten' disiecta caligine:merearis ab illa
illuiari:nosq; p te illuiari:sic sepe vide
m' valles a mōtib' iubare sol' irradiari
M. cōaboꝛ p̄ virib':vob oꝛātib':ac lo
gica p̄euīte comitātib' argumētis seq̄r
v̄itatē vsq; i ip̄i' iaccessibil' lucis lati/
bulū fugiētē:ip̄aq; ɔcedēte p̄ducā eā
vob idagātib' se ōndētē. F. Nr̄a q̄dē ti
bi n̄ d̄erit oro.tm̄ sit tibi p̄uia dux v̄ita
tis rō. Magr̄ q̄ppe a te audire d̄side
ram' q̄lr i oroib' d d̄o cogitare d̄bea/
m'.ne forte ifirma mēs si pl'chꝛ hoiez
imagiet:ꝛ h' sil'acꝛ p̄ v̄o d̄o d̄cepta ve
neret. M. Fateoꝛ magnitudie altitu
dis suscept':negociis vict' succūbo:q2 q̄
verūq; mēte ɔcipio:vix verb explana
re sufficio. Excedit.n.oē p̄clarū lōge sū
moꝝ phoꝝ igēiū:q2 s'blimitas h'rei q̄
r̄ctat:exupat oēz itell'z q̄to.q̄ppe ma
gis oēz creaturā igressus conoꝛ eā dili
gēti ituitu ɔtēplari:tāto magis sētio eā
ab aspcū itell'ts mei elōgari.opā tn̄ da/
bo igsitōi vr̄e p̄ modulo mō satisfacē.p
ut ip̄e d q̄ agim' digbit notitiā sui d̄side
rāti aie inotescere.vos āt vbi vires pō
deretāte eminētie p̄isse succūbūt:ops
fragilitati igscere. F. Nos q̄to diligē
ti' h'rei p̄pēdim' altitudinē:tāto ardē/
ti' optam' eā nob vtcūq; fieri cogscibi
lez.ꝛ iō libēti aio tibi igscim' si ea q̄ v̄b
exeq n̄ vales saltē nutib' explices. M.
Sciēdū igr̄ d̄z nullis v̄bis exp̄mi nl'la
posse cogitatōe ɔphēdi.quō.n.imēsus
ꝛ icōphēsibil' p̄dicaret:si hūane locutōi
vl' meditatōi icluderet:nc.āt p3 q̄q; sit
admirabil' cū oib' liguis sit idicibil':oi/
b' cōdib' sit icogitabil': dialetica nāq;
disserēdi potēs potēter q̄q3 dubia dif/
finiēs cūctas scriptas euibrās ꝛ euisce
rās cūctā hūanā sciaz ānihilās cū diui
nitatez itēdit tāte maiestatis luce rep/
cussa pauidū caput tremefcā reflectit
atz i abdita mūdane sapīe fugiēs d̄lite
scit:dissolutis syl'loꝝ nexib' nl'la obmu
tescit.nēpe noie ꝛ v̄bo cūcta exp̄mūt
q̄ s'b.x.p̄ntis hūmāo cōde ɔcipiūt.s; q
ex his nl'z p̄pe d̄o ɔuēiat māifeste rō
cōpꝛobat.nā si dixcrim' q d̄s s'ba sit q̄
oib' s'bsistē tribuat:ꝛ p quā oēs res eē
habēt:mox vl'ta ꝛ idiuidua de qb' s'ba
p̄tur gn̄a ꝛ spēs i qb' v̄sat:sil' ꝛ.ix.acci
tia q̄ ei ncc̄io iherēt.aio occurrūt.q̄ cū
cta liquēt q2 mime i d̄z ɔcurrūt.si p̄di/
cem' q d̄s ip̄a magni° existat:q̄ oia ꝛ
mēsura ꝛ nuō ꝛ pōdere dispōat:ꝑtin' p
uitas huic q̄titati se oppōit:ꝛ sua exi/
guitate q̄d ē sup oia max'm ɔminuit:quē
si ip̄az boitatē ꝛ sūmū bonū noiem':q
cūcta valde bōa fac:stati malū huic q̄
litati ɔ'm obuiat:ꝛ tāto bono se oppōe/
re n̄ trepidat q si creatoꝛ ꝛ dn̄s p̄dicet
q vtꝛq; ad aliqd.s.r̄fert:ɔfesti rel'o op
pōit an̄ mūdi istōez.ꝛ cū h' vocabl'o ca
ruisse:ꝛ h' rel'm ex mūdi creatōe ei acci

diffe: cū rō astruat nl' d̄o accn̄tale: sʒ to
tū qd̄ ptur d̄ eo ei eē eēntiale. porro si
vbiqʒ tot' eē dicat mox localitas clād/
stie irrepēs illū loco icludit. si āt sēpit'nū
p̄dicet: ⁊ ɔcta ip̄a dispōer̄ affirmet: ɔti'
p̄tito pn̄s: futuꝝ pn̄ti succedē festiat. ⁊ i/
itiū atʒ finē et'nitati ascribē n̄ formidat.
si ṽo dicat̄ ꝙ oīa possid̄at: ⁊ amict' luie
sic vestim̄to refulgʒ: stati h̄ bitu cogita'
eū p̄uat dū amictū lucis l' possiōez reꝝ
ab eo sepat. ꝙ si sp̄ pn̄s adeē restat: ɔfe
sti sit' stādi l' sedēdi imagiat. si ṽo vniuer
sa r̄gē r̄ferat̄: act' laboīs et'nā regē anul
lar̄ cōat. pōro si afirmet̄ patic' mala nr̄a
sufferēs: ilico passio se igerit: ⁊ ipassibl'ʒ
pati ɔtēdit. His gppe. x. ɔcta hūana ɔdi
tio icludit̄ ⁊ ab his oib' ɔpetas sūme eēn
tie euidēti rōe excludit. ɔcta ⁊. n. q̄ l' op/
pōnē l' ɔrietatē l' accn̄s suscipiūt: nulla
rōe do ppe ɔueiūt. Igr̄ rōe r̄pugnte l' d̄
d̄o ppe: loq valem': tn̄ saltē iprop̄e ⁊ p
enigmata d̄ eo loq satagam'. ¶ euidēs
rō qd̄ docet d̄ʒ hūanis ṽbi edocibl'ʒ: sʒ i
tellcual' mēs ibiāt d̄sid̄rat eū sibi vtꝗʒ
fieri cogscibilē. q̄ mēs istar specli aīe vr̄
i q̄ ip̄a imaginē sui creatōis ɔtēplet. M
Uniṽsa q̄ i reb' creatis nouim': p cōpo
reos sēs cogscim'. Et ea gdē q̄ nec visu
nec expiētia didicim' p ɔpatōez visoꝝ l'
exptoꝝ discim'. vt q̄ d̄ bestiis l' igtis hoi
b' legim'. q̄ āt nob icognita p ɔpatiōes
nōs n̄ signt̄: nūꝗ pzsus scie nr̄e notificāt
Et iō qz spūalia nob sūt iuisibilia nūꝗ
erūt aliq rōe nob pbabilia. qz ṽo h̄ ɔstat
eē sʒ p sitia edoceri neqūt: fidē tm̄ crdē
tiūt exigūt. ¶ q̄ rō argum̄tis pbat ꝗꝗ
i opōe d̄ficiāt: necē ē vt rōal' gsꝗ credē
n̄ renuat. Tu tm̄ pfer: qd̄ d̄ spiritib' sciē
dū rō inuat. M. vi. mōis i scriptis spūs
sbal'r dici. n̄ nescio a vob sciri. p sūm' oiʒ
d̄s sp̄s appellat̄: vt ibi. sp̄s ē d̄s: ⁊ q ado
rāt d̄ʒ i spū opʒ adorare. 2' āgeli sp̄s nū
cupāt̄. vt ibi. Qui fac āglos suos spūs.
3' aīe sp̄s nūcupāt̄: vt ibi. Exibit sp̄s ei'
⁊ caro r̄uertet̄ i t̄rā. 4' vita brutoꝝ aīaliū
sp̄s vocat̄: vt ibi. qs scit si sp̄s iumtoꝝ d̄/
scēdit d̄orsū. 5' vēti dn̄r sp̄s: vt ibi. spūs
pcellaꝝ. 6' h̄ aer scribit̄ sp̄s. vt ibi. Os
meū apui ⁊ attrxi sp̄m. Quoꝝ diffo tal' ē
Aer ē spūs sēsibil': quē nos atthēdo sēti
m' ip̄e nl' sētiēs: ɔctis tn̄' s̄b celo viuētib'
spiram̄ exhibēs. Uēt' sp̄s ē aer d̄i nutu
aliq̄ mō agitatis pcell' aq̄ꝝ augm̄tat' p
āglica misteria excitat': p eād̄ tn̄gllat'
Uita brutoꝝ aīaliū ē spūs vital'. ɔstās
d̄ aere ⁊ sāguie aīalis iuisibil' sʒ sēsibil'
memoriā hn̄s itellcu carēs: cū carne mo
riēs i aera euanescēs. Aīa ṽo spūs est
s̄ba icorpea corpis sui vita. iuisibil': sē
sibil': mutabil': illocal': passibil'. nec ꝗti
tate mēsure: nec qlitatē forme vl' colo
ris susceptibil': mēorial': rōal': itellcual'
imortal'. ⁊ ne vacillet diffinitio: rō cāʒ
pbatōis roboret. aīa ē spūal' s̄ba: Dē
n. qd̄ alii vitā s̄bmistrat: ipʒ ē necesse vt
s̄bsistat. sʒ aīa corpi vitā tribuit: igr̄ aīa
real'r s̄bsistit: Hāc ṽo vitā eē ip̄amet
pbat: dū pn̄tia sua corpus viuificat: ab
sētia sua idē mortificat. Hec nob gdē ē
iuisibil' sʒ spiritib' ē visibil'. Hāc eē sen
sibilē ɔstat: dū ocl'is colōes: palato sapo
res: mā̄ib' aspa vl' lenia sētire pstat: est
ꝙ mutabil'. oē. n. qd̄ melioraт̄ ⁊ peioraт̄
mutabile ē. sʒ aīa vitūs peiorat̄: ṽtuti'
b' melioraт̄: igr̄ mutabil' ē. Est ēt illocal'
oē. n. qd̄ loco icludit̄: altitudine: latitu/
die lōgitudine aeris circūscribit̄: corp'
ē. Sʒ rō docuit aīaʒ icorpeā esse. i. nec
corp' nec aliqd̄ mēbroꝝ hr̄e. igr̄ cōstat
eā eē illocalē. n̄. n. spatiū aeris: vt corp'
occupat nec corp': vt aq̄ ventrē iplet: sʒ
vt calor toto igni illocal'r iē. ita aīa to'
cōp' illocal'r iplet. ignis qd̄ ē visibil' sʒ ca
lor iuisibil': ⁊ sēsibil' ⁊ q̄dāmō ignē viuifi
cās. ita aīa iuisibil' sʒ sēsibil' visibile cōp'
q̄dā occulta vi sēsificat ⁊ viuificat. h̄ ē qʒ
passibil'. ꝙ. n. merore afficit̄ passibl'e ē. sʒ
aīa dū volūtatis ɔpos n̄ efficit̄: mestitia

afficit̄:igr̄ paſſibil̄ eē ꝯuicit̄. Ab hac ꝗ̄titas excludit̄. duʒ nec altitudīe ꝛ latitudīe aut lōgitudīe metit̄: nec ſex circūſtātias.ſ.añ ꝛ retro.dextrū ꝛ ſiniſtruʒ ſurſū ꝛ deorſū ſe icludere patit̄. qualitas.n.forme vl̄ coloris ab hac ſe/cernit̄ dū nl̄la forma vl̄ hūani corpis l̄ vlli⁹ colorate rei illi aſcribit̄. Hec ē memorial̄:q2 p̄tita recolligit.ē rōal̄:q2 p̄ntia diſcernit.ē itellcūalis:q2 fut̄a itelligit. Hāc imortalē hic eē ꝯſtat:ꝙ mēoriā ſui apd̄ poſteros pēnit̄. durare laborat. Angelic⁹ āt ſps ē ſba icorpea iuiſibil̄:ſēſibilis:rōalis:itellcūal̄: imortal̄: bonoꝝ lucida ꝛ ipaſſibil̄:maloꝝ tet̄ ꝛ paſſibil̄. Sʒ videdū vtꝝ aliq̄ ſbā talis i reb⁹ creatis eē credat̄:cū a nob minīe videat̄. Anglos eē ip̄a iſēſibilia ꝓbāt: q̄ tā certā ſui mot⁹ legē obſuāt. Oē ꝗppe qd̄ mouet̄:aut motū a ſe hʒ aut aliūde ſumit. Sʒ oē qd̄ motū a ſe hʒ ē ſēſibile vt aīa:qd̄ aliūd̄ iſēſibile vt corp⁹: Oē ſi ſol lūa ꝛ ſidera p ſe mouēt̄:ſēſu vl̄ rōne vigere videt̄ q̄ tā certa tp̄a tā certa celi ſpatia cuſtodiūt:ꝛ q̄dāmō ſuuʒ intellectū huic mūdo lumīe ul̄ ſignis innuūt. Sʒ q ea rōabilia vl̄ ſaltē ſēſibilia corpa arbitrāt:iure ſēſu carētes iter irratiōabilia ꝯputāt. Cū āt ve ſit corpa viſibilia ſʒ motu carētia vtputa iſēſibilia ꝛ tm̄ moueant̄:ꝯſtat ꝑfecto ꝙ aliuñ mouēt̄.reſtat igr̄ ea p āgelica miſteria moueri: Silr̄ vētos pluuias grādines ſl̄gura tōitrua tēpeſtates auras iuſſu d̄i p illos regi q dubitat:ꝛ ea ſenſibilia putat:hūc rō ſtultū cū iſēſibilib⁹ ꝓbat Bruta q̄ʒ aīalia vſib⁹ hūais p illos obſecūdar̄ vl̄ aduerſari q ñ credūt:aut illa rōalē p itelcm̄ h̄ facē credūt:lōge a rōe recedūt. Sʒ ꝯcta q̄ i reb⁹ iſēſibilib⁹ ꝛ creatis ſēſibilib⁹ gerūt p illos adminiſtrari q ābigit:multū a luce v̄itatis d̄ſipit. Igr̄ ꝯſtat āglos ve eē:ꝛ ꝯcta nob patiētia noſſe.ſʒ h̄ differt it̄ illoꝝ ꝛ nr̄aʒ ſciaʒ:ꝙ ipi oēs cāos reꝝ añ ꝙ eueniāt

p̄ſciūt:nos āt vix ꝛ cū magno labore inueſtigam⁹ eas:poſtꝙ res i actu conſtāt Porro ſūmus ſps ſic a nullo intellectu valet ꝓp̄e cogitari:ita nulla diffinitiōe poterit ꝓp̄e determinari. Sʒ q2 intellectualis mēs eū vtcūꝙ agnoſcere anhelat:hec enigmatica diffinitio ei in teriʒ ſufficiat. De⁹ ſps ē eſſētia inuiſibilis:oi create incōphēſibilis: totā vitā totā ſapiaʒ:totā et̄nitatē ſiml̄ eſſentiał̄r poſſidens. Ul̄ ip̄a vita ip̄a ſapia : ip̄a iuſti͡a ip̄a et̄nitas exiſtens oēʒ creaturā iſtar pūcti i ſe ꝯtinens. Si aūt aliqs iſipiēs tm̄ deſipiat: vt deū eē diffidat.hūc ſolū ve eē:ꝛ alia oīa ab ip̄o hr̄e eē hac rōne colligat. Oīs ſubſtātia aut p ſe ſubſiſtit aut p aliud̄:ſʒ hūc mūdū ñ ſbſiſtere q cōtēdit:hic fatu⁹ in nihilū tendit. Mūdū āt ñ p ſe ſbſiſtere cōſtat:dū eū ratio cepiſſe doceat.ptib⁹.n.ꝯſtat.oē āt qd̄ cōiūgit̄ vel in ptes reſoluit̄:ab aliq̄ vtrꝙ ꝯiūctionē vl̄ reſolutionē patit̄. mūd⁹ g̊ ñ p ſe ſubſiſtit:ꝛ iō ſeqt̄ ꝙ creatura ſit: Creatura āt ad aliqd.i.ad creatoreʒ refert̄. Solus ergo creator p ſeip̄ʒ ꝛ in ſeip̄o exiſtit:oīs āt creatura p ip̄ʒ ſubſiſtit Si enim ab alio eē habʒ:tūc deo mai⁹ eſt a quo habʒ:qd̄ deo incōueniēs eſt. At cū nihil p̄ter creatorem ꝛ creaturā exiſtat.ſi deus p ſeipſū non habet eſſe: neceſſitate cōſeqt̄ vt p creaturā exiſtat qd̄ icōueniētiſſimū ē. Ampli⁹ ſubſtātia mūdi i diuerſa gn̄a ꝛ i differētes ſpēs diuidit̄.ꝛ in his ſingulis bonū inuenitur: Oē enim vtile bonuʒ. Uniuerſa ꝗppe vtilia ꝯſiderant̄:ꝛ iō ſingl̄a bona cōprobant̄.oē aūt bonū aut p ſe bonū ē aut p aliud:ſed diuerſa bona participatōe vnius boni bona eē neceſſe ē. Diuerſitas ꝗppe recipit maius ꝛ minus. Nam ꝗtū ad gen⁹ lapis ē min⁹ bonū.q tm̄ eſt ꝛ ñ viuit.lignū mai⁹ bonū:qd̄ creſcendo viuit.equ⁹ illo meli⁹:q viuit ꝛ ſentit hō illo p̄ſtāti⁹:q viuit:ſentit:ꝛ ratōe diſcernit. Reſtat igr̄ his maxime ꝛ ſum/

mū bonū: ꝺ quo oībꝰ īferiorībꝰ ꝓflu/
at bonū. Et hͦ bonū ꝺs ē ꝺ q̄: q̄ſi ꝺ fō
te cuncta bona ꝓfluūt: ⁊ ī eūdē cūcta
refluūt. Hic ſolus ꝟe ē: ⁊ iō ꝟitas eſt
oē.n. qꝺ ē: veꝝ ē. Q ꝺ veꝝ n̄ ē: falſū
ē. Sꝫ ꝺs ꝟe ē: igit̄ ꝟitas ē. Creatura
āt ei collata: q̄ſi nō ē: ⁊ idcirco q̄ſi fal/
ſitas ad veritatē ē. Oē .n. qꝺ ex nihi
lo eē cepit: ī nihilū redigi poterit: ſed
oīs creatura ex nihilo a ꝺo producta
ad aliqꝺ eē ē ꝓducta. igit̄ ſi ei ꝯparat̄
nihil eē ꝓbat̄. Nulla ḡ mēs deū eſſe
dubitat: ꝑ quē alia cūcta eē ꝯſiderat
Cuiꝰ eſſētia ē vita. Oē .n. qꝺ eſt: aut
viuit: aut vita caret. oē aūt qꝺ viuit
aut ꝑ ſe viuit aut ꝑ aliꝺ: ſꝫ ꝺs ꝑ ſeipſū
⁊ ī ſeipō viuit: ⁊ aliis oībꝰ viuere tri/
buit: igit̄ ꝟa ē vita ⁊ vitalis vita. Se
ipſuꝫ quoqꝫ ⁊ totā facturā ſuā ſapit ⁊
ītelligit: cū nil aliud ē ſape q̄ꝫ viuere
⁊ eē. Igit̄ ſapīa ē. Seipꝫ etiā ⁊ oēm
creaturā diligit: q̄ iuſtū ē ⁊ hāc iuſti/
ciā n̄ aliūde accipit: igit̄ iuſticia ⁊ di/
lectio exiſtit. Initio ⁊ fine caret: ꝑteri
tū ⁊ futurū n̄ hēt: igit̄ etn̄itas ē. Quū
itaqꝫ rō deū ꝟacit̄ eē ꝓbauerit: ⁊ hūc
vitā: ſapīaꝫ: ꝟitatē: iuſticiā: ⁊ etn̄itatē
ꝟis aſſertorībꝰ eſſētialit̄ eē docuerit.
reſtat nūc vt ad hūc q̄qꝫ vidēdū aliq̄ꝫ
feneſtrā aꝑiat: ꝑ quā mēs quoſdā gra
dus ſcādēs ꝑſpiciat: q̄tenꝰ regē glīe ī
decore ſuo videre ꝑualeat. Pedetētī
aūt rō ꝑ corꝑalia gradiat̄: ne īfirmꝰ ī/
tellectꝰ ꝑ ardua nitēs difficultate cō/
fractꝰ relabat̄. In primis igit̄ hūc nūc
corporeū ſolē mēte ꝯſideremꝰ cuiꝰ cla
ritudīe totū orbē illuminari videmꝰ
Poſt hūc ſolē milia miliū angelorū
ꝺo miniſtrātiū attēdamꝰ: q̄s ſinglos
ratōe mōſtrāte ſeptieſ īmo cēties ſo
le ſplēdidiores ſciamꝰ. Nā hic ſol ē mi
niſter mūdi: angeli aūt tēpla ꝺi. Quā
tū ḡ differt tēplū ꝺi a ꝟuo mūdi: tāto
differt claritas angeloꝝ a claritate
ſolis. Deinde ꝺcies milies cētena mi/
lia ſublimiū angeloꝝ ꝺo aſtātiū ꝑpē/
damꝰ: q̄s ſinglos cēties īmo milies ꝑ
ſole clariores ꝑfecto noſcamꝰ. Sicut
eni luna ſtellas: ſol lunā ī claritate ex
tollere cernit̄: ſic q̄libet ſupior ordo an
geloꝝ īferiorē ab angelis vſqꝫ ad ſe/
raphin glīa: dignitate: claritate ꝑcel
lere credit̄. Poſt hͦ innumerabilia mi/
lia ſcāꝝ aīarū īſpiciamꝰ: q̄s ſinglas lō
ge ſole lucidiores angelis btitudine ⁊
claritudine coequādas n̄ dubitamꝰ.
Tot ⁊ tātis luminaribꝰ ꝯſideratis: ſin
gloꝝ ēt magnitudinē ꝯtēplemur: q̄te
nus ad id qꝺ ītueri hanelamꝰ: facilꝰ
ſbleuemur. Cogitemꝰ itaqꝫ aīaꝫ ſplē
didū ignē: cuiꝰ minia ſcītilla rōne īſtru
ente vicat hūc ſolē. oē .n. qꝺ ab alio ī/
cludit̄: minꝰ eo qꝺ ſe īcludit eē neceſſi
tate ꝯuicit̄. Sꝫ cogitatio aīe q̄ eiꝰ eſt
ſcītilla: n̄ ſolū hūc ſolē. ſꝫ ⁊ totū mū/
di ambitū breui ſpatio īcludit: ⁊ totꝰ
orbis eā minime circūſcribit. Igit̄ cō
ſtat q̄ꝫ aīaꝫ toto mūdo lōge maiorē
fore. Angeli āt ſicut ab aīabꝰ btitudi
ne: ita etiā differūt magnitudine: hic
nemo magnitudinem corporalis q̄n/
titatis ītelligat: ſed illā potiꝰ ītellectu
alē: q̄ hūc mūdū corporeū ⁊ cūcta ī eo
corꝑa ad ꝑuitatē redigat. Hic iā mēs
ī alta eleuet cor ſuū q̄ꝫtū pōt ⁊ dilatet
tot luces īeſtimabili claritate: īcōpa
bili magnitudīe reſplēdētes ſ bſe ꝑ/
ſpiciat. Suꝑ ſe ꝺo q̄ꝫdā admirabilē lu
cē q̄ oīuꝫ illaꝝ luciū lux ſit ītēdat: q̄
ſic ſuꝑ tot ⁊ tātas luces lōge refulge/
at: ſic ſol ſuꝑ oēs ſtellas luceat cuiꝰ lu
cis īeffabilē magnitudinē ⁊ admira/
lē pl̄chritudinē ille tot ⁊ tāte luces iu
git̄ admirēt̄: ⁊ ī cuiꝰ aſſuētiſſimā dul/
cedinē īdeffeſſe ꝑſpicere ꝺlectēt̄. Hec
ꝑfecto ē lux īacceſſibilis: quā ībitat
eſſētia ꝺi: ſolis mūdi cordibꝰ viſibilis
Nullus hic cogitet luce deū q̄ſi ta/

bernaculo hoīez circūdatū: qi aliđ sit
đs q lucē ĩhitet. ⁊ aliđ lux quā ĩhitet:
sȝ poti⁹ illā lucē ↄtinuā sciat. Hec est
lux q̄ angelos vł aīas ĩ celis sua visiō
ne satiat: hec ē q̄ mūdicordes p cōtē/
plationē illuīat: hec ē q̄ solis lucernā ĩ
mūdo ↄmorātib⁹ vt cādele lumē ĩ car
cere positis p̄stitit: q̄ de tenebris ad lu
cē: đ morte ad vitā: đ exilio ad p̄rīā re
meare possint. Ergo ĩ ordie talr̄ mēs
nr̄a đȝ meditet̄: talr̄ itētio nr̄a imagi/
nē ei⁹ ↄtēplet̄. s. talē lucē: q̄ sic sup solē
vt sol sup cādelā resplēdeat. imo talē
q̄ sic sr̄ innūera āgloꝝ ⁊ aīaꝝ milia p̄ so
le cēt ies splēdida: vt sol sup sidera re
fulgeat. Nō mł'tū qppe a v̄itate aber
rat: q talē đi imaginē an̄ ocłos cordis
ĩ oratōe versat. Hec p̄ns visio đi facie
ad faciē: regnū celoꝝ vocat̄: q̄ȝ extra
hoc corporeū celū: imo extra oēȝ lo/
cū: angeli ⁊ iusti: q celi noīant̄: hac vi/
sione fruūt̄. Idcirco etiā q̄uis đs ĩ oī
b⁹ creaturis essētialr̄ manere credat̄
ꝓprie ĩ celis vel ĩ iustis p̄dicat̄: q̄ȝ ipi
ĩhitationē ei⁹ fruēdo sētiūt: ⁊ eū oīb⁹
reb⁹ icē ↄspiciūt: quē sibi minime ad/
eē cognoscūt q t̄rena diligūt. Sic. n.
cec⁹ ⁊ vidēs ĩ sole stātes: vidēs clarita
te solis vidēdo fruit̄: cecus lumine ei⁹
p̄uat̄: ⁊ q̄uis p̄ntia solis vtriq̄ȝ eque
adsit: tñ ei⁹ p̄ntiā ñ eq̄lit̄ vterq̄ȝ sentit:
sic đs hos tm̄ ĩhitare dr̄: q ei⁹ p̄ntia fa
cie ad faciē videndo: vt angeli: aut p
ↄtēplationē: vt iusti: ĩ hac vita fruun/
tur. In his āt ñ eē dr̄: q ei⁹ visione p̄/
uāt̄. Vn̄ ⁊ itra nos regnū celoꝝ eē p̄/
dicat̄: q̄ȝ visio đi oīpotētis: q̄ regnū ce
loꝝ. i. iustoꝝ noīat̄: in angelis ⁊ iustis
ↄtēplat̄. Hec etiā vita et̄na appellat̄
q̄ȝ bti p̄sētia ĩdeficiētis vite: plene p/
fruunt̄: ⁊ nūq̄ȝ nec morti nec vllis do
lorib⁹ ministris mortis subiacere p/
mittūtur. Ad hoc nāq̄ȝ creati sunt: vt
et̄nalr̄ viuāt: ⁊ et̄nā vitā et̄ne aspiciāt
Hec quoq̄ȝ celestis ciuitas nūcupat̄:

q̄ȝ vnanimitas illoꝝ ciuiū ad vidēdū
regē glīe ĩ đcore suo ↄgregat̄. hec ni/
hilomin⁹ hierusalē cognominat̄: q̄ȝ vi
sione semp manētis pacis satiat̄. Hec
paradisus vocitat̄: q̄ȝ oīmoda oīuȝ đ/
liciaꝝ abundantia iocūdat̄. Hec q̄q̄ȝ
supna p̄rīa noīat̄: q̄ȝ oēs iusti hāc visi/
onē: vtputa filii đi hereditare nō du/
bitāt. Quū ḡ scōs ĩ oratōe ĩuocatis:
sic oportet de eis cogitare ↄstitutis ĩ
glīa et̄ne claritatis. s. splēdidissima lu
mina lōge p̄ solis fulgore lucētia: qui
oīa bona pleniter ĩ đi visione hn̄t:
⁊ cūctis se ĩuocātib⁹ potēter subueni/
ant. R. Sol et̄n⁹ ad quē vidēdū nos
tua dulcis oratio pduxit: ⁊ cui⁹ sere/
na lux ĩ cordib⁹ nr̄is p tua v̄ba illuxit
ipe đ tenebris exēptū ĩ lucis regione
ↄstituat: ⁊ iter luces q̄s p̄dicas te lu/
centē luce sue visionis perēniter frui
tribuat. M. Si qd p me ꝓbabile p/
fert̄: nolo vt ide mihi sȝ đo cui⁹ donū
ē gr̄a referat̄. q sepe p abiectos suos
ad hereditatē sue visionis filios suos
ↄuocat: ⁊ p hostes đ exilio ad patriaȝ
iter salutis amicis p̄notat. Et bn̄ vi/
distis aliquē đformē formoso specu/
lū: imo cecū vidērib⁹ lumen tenuisse:
ac claudū sanis gressu viā ostēdisse:
F. Nos q̄ ad viuim⁹ penni đo gr̄as re
ferim⁹: cui⁹ visio p te nob̄ inotuit: ⁊ q
talē thesauꝝ carnalib⁹ abscōditū p te
nob̄ ꝓtulit. Sȝ q̄ȝ pōdus carnis aīaȝ
aggrauat: ecce iteꝝ carnalis cogita/
tio mētē diuina ↄtēplātē pulsat Quū
. n. supi⁹ rō ĩ vnū deū v̄issime eē đmō
strauerit: ⁊ ipȝ solū cūcta ex nihilo fe
cisse ꝓbauerit: quō q̄si tres đos ado/
rare docemur: dū p̄rēȝ p̄ fcēȝ đȝ: filiū
p̄ fcēȝ đȝ. s. s. p̄ fcēȝ đȝ ↄfiteri monemur:
Dū. n. sb distincte tres p̄sone distiguūt̄:
qd aliđ q̄ȝ tres dii a nob̄ itelligūt̄. M.
In ipa v̄itate se đmōstrāre ⁊ ratōe p
bāte: cui⁹ videbitis necessariā in vna
essētia trinitatē: itē p oīa necessariā ĩ

tribꝰ ꝑsonis īdiuidue ſbſtātie vnitatē
quū iā ſupiꝰ enigmatice ꝺ ꝺo loq̄rer
q̄ nō poterā ꝓprie: qd dixi eſſētiā dei
eē? F. Lucē. M. De luce qd gignit?
F. Splendor. M. Quid in luce et
ſplēdore ſimł ɔſiderať. F. Calor M.
Nū i ſbſtātia lucis. ſplēdoris. caloris
īuenit̄ diuerſitas. F. Nō: ſʒ idētitas.
M. Nū i vocabulis vł officiis ꝑdicat̄
idētitas? F. Minime: ſʒ diuerſitas.
Nā lucis vocabulū: ipāʒ ſbſtātiā: ſplē
doris vocabulū: lucis grāʒ: caloris vo
cabulū videt̄ exꝑmere lucis efficaciā
. M. Igit̄ patet tria vocabula diuer
ſa vnā ɔſtare indiuiduā eſſentiā. F.
Per oīa patet. M. Sūmū ſpm̄ prēʒ
lucē appellari hētis i apło. Deꝰ lux ē:
ꝛ i eo tenebre n̄ ſūt vlle. Sūmū q̄ꝫ fi
liū ſplēdorē appellari: habetis ī alio.
Qui ē ſplēdor ſbſtātie eiꝰ. Sūmū ni
hilominꝰ. ſ. ſ. calorē nūcupari apud
moyſē. Deꝰ nr̄ ignis ē. Quū itaqʒ lux
ſplēdor: calor ſit vna nā ꝛ iduidua ſb
ſtātia. vocabła vo diuerſa: ɔſtat ꝑfe
cto pr̄is ꝛ filii ꝛ. ſ. ſ. vnā nāʒ īdiuiduā
qʒ eſſētiā dū ī eo qꝺ ſignificat qꝺ ſb
ſtātia ł r̄ ſpūs noīat: ꝛ itē ī ꝑſōis diuer
ſitatē neceſſariā: dū pr̄ gignēs: filiꝰ na
ſcēs. ſ. ſ. ab vtroqʒ ꝓcedēs ꝑdicat̄. F.
Plāe trinitatē ī ꝑſonis ꝑſpicue vide
mꝰ: ꝛ neceſſariā ī ſbā vnitatē euidē
ter tenemꝰ. M. Iō diligētiſſime hec
duo noīa. ſ. ſbā ꝛ ꝑſona diuine eſſen
tie coaptāt̄: qꝛ ſemꝑ ſbā ꝺ īdiuiduis ī
pł'alitate ɔſiſtētibꝰ: ꝑſona āt ꝺ īdiui
dua rōali nā ꝑdicat̄: quū nos ſoleamꝰ
ꝑſonis pł'alitatē ſbe āt ꝺſignare eſſē
tie vnitatē. F. Qua ſiłitudine vocat̄
et̄na lux pr̄? M. Qꝛ ex ſe ꝓlē genuit
eq̄lē. F. Nōne ſibi magis m̄ris nomē
ɔuēire videret̄. M. In pr̄e ē ſemꝑ ꝓri
cipalis cā ꝓlis: ꝛ iō a pricipali ſexu ꝺ
buit iure h̄ noīe appellari. F. Qua ſi
militudie dr̄ gignēs? M. Certū ē: ꝙ
mēs gignit cogitatōeʒ: quū āt mēs ſe
ipāʒ cogitat: q̄ſi aliā ſibi ſimilē gn̄at.
Sic ſūmus ꝺs: quū ſeipʒ talē q̄lis eſt
cogitauit: ꝑfc̄ł dubio ſimilē ſibi ꝑ oīa
imaginē gn̄auit. Et ſic gignēs iure pr̄
vocat̄: ita rectiſſime gēitꝰ filiꝰ noīat̄
F. Si ꝺs filiū gēuit: videt̄ aliq̄n fuiſ
ſe: ꝙ filiū n̄ hūit: ꝛ h̄ nom̄ ex accn̄ti poſ
ſeꝺrit. Qꝛ ſi h̄ ita ē ſupior ꝓlatio labe
factat̄: q̄ ꝺo nihil accn̄tale ſʒ totū eſſē
tiale ꝑdicabat̄. M. Iā docuit rō dei
eſſētiā eē et̄nā vitā initij ꝛ finis neſciā
ꝙ ſi. h̄ ſingł'aris vā vita abſqʒ initio ſꝑ
fuit: ɔſtat qꝛ ab initio ſe viuere itelle
xit. ꝙ ſi ſe vē viuere n̄ itellexit ſapiēſ
n̄ fuit: qꝺ ē nephas ꝺ ꝺo drē: ꝙ ſi ali
q̄n ſapiāʒ aliun̄ accepit q̄ ꝓꝰ caruit: tē
id a q̄ tm̄ bonū accepit ꝺ meliꝰ extitit
ꝛ itellexit: qꝺ abſurdiſſimᵐ ē. ſʒ ſēpit̄na
vita ſꝑ ſe viuē itelexit. h̄ itelḡtie ſapia
n̄ aliun̄ ei accidit ſʒ ſꝑ eiſ coeētialł'fu
it: ꝙꝫ hāc ex ſe vt ꝓlē ſuā ineffabił'r
gēuerit. igr̄ pr̄ nūꝙ ſiň filio extitit. F.
Qua ſiłitudie ſplēdor et̄ne lucis filiꝰ
vocat̄ n̄ filia? M. qꝛ per oīa ſiłitudo
pr̄is ī eo exprimit̄ vn̄ ꝛ ſiłitudo eiꝰ dr̄.
nihil. n. ī rebꝰ creatis ad ītegrū eiꝰ ſiłi
tudineʒ ꝑuat aq̄ naſcit̄. capilli nāqʒ a
capite nati ſt̄ ei diſſiłes. poma ab ar
boribꝰ nata ilł' diſſiłia. lana diſſiłis o
uibꝰ. Fetꝰ aliū ł'ipi filii hoīʒ n̄ ꝑ oīa ſi
łes q̄litati genitoꝝ. h̄ āt ꝑ oīa gignēti
ē ſiłimꝰ. ꝛ iō dīgniſſime n̄ filia ſʒ filiꝰ vo
cat̄. F. q̄ āt hitudie filiꝰ vbū vocat̄?
M. Tripł'r vbū itellr̄. v. ḡ. cū h̄ vbū
hō ꝓfert ore. aut cū iꝺ vbū hō abſqʒ
motu ligue ī corꝺ ſuo format. aut cū
res ipa quā ſigt̄ illꝺ vbū q̄ł' ſit itellcū
cogitat̄. h̄ 3ᵒ mō ꝺs vbū ſuū genuit: cū
ſeipʒ cogitādo dixit. Et qꝛ totā mūdi
formā eaꝺ cogitatōe creauit: iō dr̄ ꝙ
oīa ī vbo ſuo fecerit. vn̄ ꝺ c̄ratōe mū
di legr̄. Ipē dixit ꝛ fcā ſt̄. nihł'. n. ē aliꝺ
filiꝰ vbū ꝺi q̄ꝫ cogiꝰ ł' arſ ł' ſapia eiꝰ. cū

nos aliquā veni cogion⁹:ip̄m rei ima/
glnē i cogitatiōe nr̄a formā. Sic de⁹
cuz sepisū cogitauit.similez sui p oīa
imagīe formauit.etiā iō h̄ vbū imago
vl' similitudo dicit̄ dei:s3 nihil aliđ nisi
essētia exprimit̄: vñ ⁊ hoc vbū dicit̄ q̄
si ve bonū. Fr̄es. Qr̄ dicit̄ oē qđ fa/
ctū ē:i ip̄o vita erat? Nā lapides q̄ soli
di sūt i vbo đi viuūt. Magister. Oīs
creatura tripharie subsistere dicit̄. In
đo.i seip̄a.i nobis. In đo vita imutabi
lis:i seipsa substātia cōmutabilis: i no
bis similitudo rex imaginabilis. Ver
bi gr̄a Lapis i seip̄o ē substātia muta
bilis:q2 i calcē ɔmutabilis. In nr̄a co
gitatiōe similitudo lapidis. In arte đi
scia iterminabilis. vite durabilis. Cū
.n. artifex domū facere cogitat. iā do
m⁹ i ip̄a arte viuit:q̄ȝ postmodū man⁹
edificat. S3 illa quā man⁹ erigit cor
ruet:illa vo q̄ in arte viuit p̄manet. Ni
bil q̄ppe ē aliđ ars q̄ȝ aīa:⁊ aīa nihil ali
ud q̄ȝ ars ei⁹ ⁊ ars ei⁹ nibil aliđ ē q̄ȝ ip̄a
vita. Sic vbū đi nihil ē aliđ q̄ȝ ars ei⁹:
⁊ ars nihil aliđ ē q̄ȝ ip̄a vita:⁊ i hac cū
cta imutabilia p̄manebūt:q2 i substā
tia sui cōmutabilia đficiūt. Fr̄es. Cuz
euidēs ratio idē vbū cū p̄re ⁊ sp̄ū scō
vnā ⁊ idiuiduā substātiā i expugnabi
lit̄ p̄bauerit quō solū icarnari potuit?
Si .n. a p̄ris ⁊ sp̄ūs sci essentia ē sepa
tū ⁊ singularit̄ hūanatū. ɔstat p̄fecto
q̄ patris ⁊ sp̄ūs sci substātia nec ē idi
uidua q̄ potuit pati sepatiōis discrimi
na. Magister. Sic sēpiterna vt⁹ diui
nitatis p ea q̄ fcā ɔspiciūt pōt itelligi:
sic h̄ profūdū nimisq̄ȝ occultū p ea q̄ in
nob gerūt rōne p̄scrutāte poterit ispi
ci. Notū ē .n. q̄ hūana mēs vbū cōmu
nis locutiōis ex se cogitando gignit:⁊
idē vbū i mēte ⁊ i memoria simul vna
essētia existit. Cū vo vbū suū aliis in
notescere cupit. cū eadē cogitatiōe. q̄
nihil aliđ ē q̄ȝ vbū suū:⁊ cū memoria
disponit qđ idē vbū vocis corp⁹ iduit
⁊ aurib⁹ audibile ⁊ cordib⁹ audienti/
u3 visibile p̄cedit ⁊ i litteris corp⁹ suū
ligari ⁊ videri permittit: ⁊ tñ iuisibile
manēs đ essētia mētis ⁊ memorie nō
recedit. Nō ḡ mēs neq̄ȝ memoria. sed
solū vbū singularit̄ sonuit p corp⁹ vo
cis sēsibile:⁊ tñ isep̄abile māsit i essē
tia mētis ⁊ memorie iuisibile. Sic si
m⁹ pr̄ vbū suū seip̄m cogitādo genuit
qđ i p̄ris ⁊ sp̄s sci essētia simul coessē
tiale substitit. Sed tñ nec pr̄ nec sp̄ūs
scūs:s3 solū vbū qđ ē p̄ris fili⁹ singula
rit̄ hūanū corp⁹ iduit:se hoib⁹ sēsibile
exhibuit:corp⁹ sūptū idigna pati p̄mi
sit ip̄m isep̄abilit̄ i essētia p̄ris ⁊ sp̄ūs
sci iuisibile ⁊ ipassibile p̄mansit. Fr̄es
Qua aūt similitudīe amor đi sp̄ūs no
minat̄? Magister. Dei essētiā dixi eē
vitā. vera aūt vita se viuere itelligit:⁊
si se vitam itelligit: se vtiq̄ȝ diligit. Dei
aūt viuē itelligere diligere: nihil ē ali
ud q̄ȝ existere. Dilectio ḡ đi ē vita ⁊ vi
ta ē sp̄ūs. Et q2 p dilectiōe3 cūctis eē
vl' viuere tribuit:iccirco sp̄ūs nūcu/
pat̄. Ideo aūt scūs addit̄:q2 cūcta p eū
scificāt. Fr̄es. Qualit̄ p̄bat̄ hic sp̄ūs
a p̄re ⁊ filio p̄cedere? Magr̄. Nihil ali
ud sp̄ūs scūs q̄ȝ amor đi itelligit̄: vñ ⁊
de⁹ caritas dicit̄. Cōstat aūt q2 pr̄ fili
u3: vt seip̄m diligit:⁊ itē fili⁹ p̄re3 tan
q̄ȝ semetip̄m diligit. Uita nāq̄ȝ diligit
se sep̄are:⁊ iter sap̄ia diligit se viuere
Uite aūt ⁊ sapie p̄bata ē vna essētia
eē:igit̄ dilectio vel amor ⁊ vel caritas:
ē sp̄ūs scūs i substātia p̄ris ⁊ filii coes
sētialis existit:⁊ iō ab vtroq̄ȝ eq̄lit̄ p̄ce
dit. Fr̄es. Si sp̄ūs scūs patri ⁊ filio co
essētialis existit: quō ab idiuidua sub
stātia separi potuit: cū i specie co lūbe
sup dñm vl' i forma ignis sup ap̄los ap
paruit. Magr̄. Sci sp̄ūs substātia ñ
i colūbā vel ignē ē trāsmutata: sed spi
ritus scūs colūbe corp⁹ ɔdidit. Finis

Ex libro retractationũ: Diui aug.

Confessionũ mearũ libri tredeciz ⁊ de malis ⁊ de bonis meis deũ laudãt iustuz ⁊ bonũ: atq3 i eũ excitãt humanũ itellectũ ⁊ affectũ. Interi qδ ad me attinet hoc i me egerũt cũ scriberẽt: ⁊ agũt cũ legũt. Quid de illis alii sẽtiãt ipsi viderint: multis tamen fratribus multum placuisse ⁊ placere scio. A primo vsq3 ad decimuz de me scripti sunt. In tribus ceteris de scripturis sãctis: ab eo qδ scriptuz est: In pricipio fecit de⁹ celum ⁊ terram: vsque ad sabbati requiem. In quarto libro cuz de amici morte animi mei cõfiterer miseriaz dicẽs q̄ anima nostra vna quodãmodo facta fuerat ex duabus: ⁊ ideo inq̄3 forte mori metuebam: ne totus ille moreretur quem multum amaueram. Que mihi quasi declamatio leuis q̄3 grauis confessio videtur: q̄3uis vtcũque temperata sit hec inepcia i eo qδ additum est forte. Et illud in libro tertiodecimo q̄ dixi firmamentum factum inter spirituales aquas superiores ⁊ corporales inferiores non satis considerate dictum est. Res autem i abscõdito ẽ valde. ¶ Aurelii Augustini deuotissim⁹ cõfessionũ liber incipit.

Magnus es domine ⁊ laudabilis valde: magna virtus tua: ⁊ sapientie tue nõ est numerus. Et laudare te vult homo aliqua portio creature tue ⁊ homo circunferens mortalitatem suaz: circunferẽs testimoniũ peccati sui ⁊ testimoniũ quia superbis resistis: ⁊ tamẽ laudare te vult homo aliqua portio creature tue. Tu eni excitas vt laudare te delectet: qa fecisti nos ad te: ⁊ iquietũ est cor nostruz donec regescat i te. Da mihi de⁹ scire ⁊ intelligere vtr3 sit pri⁹ iuocare te an laudare te: ⁊ si scire te pri⁹ sit an iuocare te. Sed q̄s te iuocat nesciens te? aliud enim pro alio potest inuocare nesciẽs An potius inuocaris vt sciaris? Quomodo autẽ iuocabũt i quẽ ñ credide rũt? Aut quomodo credẽt sine p̄dicãte: ⁊ laudabũt dominũ q̄ reqrunt eũ? Querẽtes eni iueniẽt eũ: ⁊ iueniẽtes laudabũt eũ. Querã te dñe iuocans te: ⁊ iuocẽ te credẽs i te. predicat⁹ es eniz nobis. Inuocat te de⁹ fides mea quã dedisti mihi: quã ispirasti mihi p̄ humanitatẽ filij tui per ministerium predicatoris tui: ⁊ quomodo iuocabo deũ meuz: deũ ⁊ dominũ meũ? Quõ vtique i meipsum iuocabo cum inuocabo eum? Et quis locus est in me: quo veniat in me de⁹ meus: quo veniat in me deus qui fecit celuz ⁊ terrã? Itane dñe de⁹ meus est quicq̄3 i me qδ capiat te? An vero celum ⁊ terra que fecisti ⁊ in quib⁹ me fecisti capiũt te? An quia sine te nõ est quicquid ẽ fit vt quicquid est capiat te? Quoniã itaque ⁊ ego suz quid: peto vt venias in me: qui non essem nisi esses in me. Non enim ego iam in inferis: ⁊ tamẽ etiam ibi es: Nam ⁊ si descendero in infernum ades. Non ergo essem de⁹ meus non omnino essem: nisi esses in me. An potius non essem nisi essem in te: ex quo omnia: per quem omnia in quo omnia? Etiã sic dñe etiã sic. Quomodo te inuoco: cum i te sim? Aut vnde venias in me? Quo enim recedaz extra celum ⁊ terram vt in me inde veniat deus meus: qui dixit celuz ⁊ terram ego impleo? Capiunt ergo ne te celum ⁊ terra: quoniaz tu imples ea? An imples ⁊ restat: quoniam non te capiunt? Et quomodo refundes quicquid ipleto celo ⁊ terra restat ex te?

An nō op⁹ habes vt a quoq̄ cōtine/
aris q cōtines oīa: quoniā q̄ iples: cō/
tinendo iples? Non eni vasa q̄ te ple
na sūt: stabilē te faciūt: quia ⁊ si fran/
gātur nō effūderis: Et cū effūderis su
per nos non tu iaces sed erigis nos.
Nec tu dispergeris: sed colligis nos.
Sed quo iples oīa? Te toto iples oīa
An q: nō possūt te totū cape oīa par/
tez tui capiūt: ⁊ eandez partem simul
omnia capiunt? An singulas singula:
maiores maiora ⁊ minores minora ca
piunt? Ergo est aliqua pars tua maior
aliqua minor? An vbique totus es: ⁊
res nulla te totū capit? Quid es ergo
deus meus? Quid ergo nisi domin⁹
deus? Quis eni domin⁹ preter dn̄z?
Aut quis deus preter deum nostruz.
Sūme optime potētissime misericor
dissime ⁊ iustissime secretissime ⁊ pre
sentissime pulcherrime ⁊ fortissime:
stabilis ⁊ icōprehēsibilis: imutabilis
mutās oīa: nunq̄ nou⁹ nūq̄ vet⁹ ⁊ in
nouās oīa: ⁊ in vetustatē pducēs sup/
bos ⁊ nesciūt. Sēper agēs sēper quie
t⁹: colligēs ⁊ ñ egēs: portās ⁊ iplēs ⁊ p
tegēs: creās ⁊ nutriēs ⁊ pficiēs: q̄rens
cum nihil desit tibi: amas nec estuas:
Zelas ⁊ securus es: penitet te ⁊ ñ do/
les: irasceris ⁊ trāquill⁹ es: opera mu/
tas nec mutas ɔsiliū: recipis q̄ iuenis
⁊ nūq̄ amisisti: Nūq̄ inops ⁊ gaudes
lucris: Nunq̄ auar⁹ ⁊ vsuras exigis:
Superogat tibi vt debeas: ⁊ q̄s ha/
bet aliqd ñ tuū. Reddis debita nulli
d̄bēs: donas debita nihil pdēs. Et qd
dixi deus me⁹ vita mea: dulcedo mea
sancta. Aut quid dicit aliquis: cū de
te dicit. Et veh tacētibus de te: quo/
niā loquaces muti sūt. Quis mihi da
bit acquiescere in te. Quis dabit vt
venias i cor meum: ⁊ inebries illud vt
obliuiscar mala mea: ⁊ vnum bonum
meū amplecter te. Quid mihi es. Mi
serere vt loquar. Quid tibi sum ipse:
vt amari te iubeas a me: ⁊ nisi faciam
irascaris mihi ⁊ mineris ingētes mise
rias? Paruane ipsa est miseria si non
amen te? Heu mihi: Dic mihi per mise
rationes tuas domine deus meus qd
sis mihi: Dic anime mee salus tua ego
sum. Sic dic vt audiam. Ecce aures
cordis mei ante te: domine aperi eas:
⁊ dic anime mee: sal⁹ tua ego sū: Cur/
ram post vocem hanc: ⁊ apprehendaz
te: noli abscondere a me faciem tuaz
moriar ne moriar vt eam videaz. An
gusta est domus anime mee: quo ve/
nias ad eam dilatetur abs te. Ruino
sa est refice eaz. Habet que offendāt
oculos tuos: fateor ⁊ scio: sed quis mū
dabit eaz. Aut cui alteri preter te cla/
mabo. Ab occultis meis mūda me do
mine: ⁊ ab alienis parce seruo tuo. Cre
do: propter q̄ ⁊ loquor. Domie tu scis
Nonne tibi prolocutus sum aduer/
sum me delicta mea deus meus: ⁊ tu
dimisisti impietatez peccati mei. Nō
iudicio contendo tecum qui veritas
es: ⁊ ego nolo fallere meipsum ne mē
tiatur iniqtas mea sibi. Nō ergo iudi
cio contendo tecum: quia si iniquita/
tes obseruaueris domine: dn̄e q̄s su/
stinebit. Sz tamen sine me loq apud
misericordiaz tuaz: me terrā ⁊ cinerē
Sine me tamen loqui: quoniam ecce
misericordia tua est. nō hō irrisor me⁹
cui loquor. Et tu fortasse irrides me:
sed cōuersus misereberis mei. Quid
enim est q̄ volo dicere domine deus
meus: nisi quia nescio vnde venerim
huc. in istam dico mortalem vitaz: an
mortez vitalez nescio. Et susceperūt
me cōsolatiōes miserationū tuar: sic
audiui a parētib⁹ carnis mee: ex qua
⁊ i qua formasti me i tēpore. Non eni
ego memini. Exceperunt ergo me cō
solatiōes lactis hūani: nec mater mea

vel nutrices mee sibi vbera implebāt
sed tu mihi dñe dabas per eas alimē
tū infantie secūdū institutiōez tuaz:
⁊ diuitias vsque ad fundū rerum di
spositas. Tu etiam mihi dabas nolle
amplius q̄ȝ dabas: ⁊ nutrientibus me
velle mihi dare q̄ illis dabas. Dare
eniz mihi per ordinatū affectū vole
bāt: quo ex te abundabant. Naz bo
nū erat eis bonū meū ex eis: qḋ ex
eis nō: sed per eas erat. Ex te qppe bo
na oīa deus: ⁊ ex deo meo salus mihi
vniuersa. Qḋ animaduerti postmodū
clamante te mihi per hec ipsa que tri
buis intus ⁊ foris. Naz tunc suggere
noraz ⁊ acquiescere delectationibus:
flere autē offensiones carnis mee
nihil amplius: postea ridere cepi dor
miens primo, deinde vigilans. Hoc
enim de me mihi indicatū est ⁊ credi
di: quoniaz sic videmus ⁊ alios infan
tes. Naz ista mea non memini. ⁊ ecce
paulatiz sentiebaz vbi essē: ⁊ volun
tates meas volebaz ostendere eis p
quos implerentur: ⁊ non poteraz: q̄ꝛ i
tus ille erant: foris autem illi: nec vllo
suo sensu valebant introire in animā
meā. Itaque iactabam mēbra ⁊ vo
ces signa similia voluntatibus meis:
pauca que poteram: qualia poteram
Non eniz erant verisimilia. Et cū mi
hi non obtemperabatur vel non intel
lecto vel ne obesset indignabar: non
subditis modo sed maiorib⁹ ⁊ liberis
nō seruientibus: ⁊ me de illis flēdo vi
dicabaz. Tales esse infantes didici
quos discere potui: ⁊ me talem fuisse
magis mihi ipsi īdicauerūt nō sciētes:
q̄ȝ sciētes nutritores mei. Et ecce ifā
tia mea mortua ē: ⁊ ego viuo. Tu aūt
domine qui semper viuis ⁊ nihil mori
tur in te: quoniam ante primordia se
culorum ⁊ ante omne qḋ vel ante di
ci pōt tu es de⁹ ⁊ dñs omniū q̄ crea

sti: ⁊ apud te rerū oīū istabiliū stāt cau
se: ⁊ rerū oīū mutabiliū icōmutabiles
manēt origines: ⁊ oīū irratiōabiliū ⁊
tēporaliū sēpiterne viuūt ratiōes. Dic
mihi supplici tuo de⁹ ⁊ misericors mi
sero tuo: Dic mihi vtrū alicui iā etati mee
mortue successerit īfantia mea: an illa
ē quā egi ī īra viscera matris mee:
Naz ⁊ de illa mihi non nihil indicatū
est: ⁊ p̄gnātes ipse vidi femīas. Quid
etiaz ante hanc dulcedo mea de⁹ me⁹
fui ne alicubi an aliquis. Namquis
mihi dicat ista ñ habeo: nec pater nec
mater potuerunt: nec aliorū experi
mentū: nec memoria mea. An irrides
me ista querentē: teque de hoc q̄ no
ui laudari a me iubes ⁊ cōfiteri me ti
bi. Cōfiteor tibi dñe pater celi ⁊ terre
laudē dicens tibi de primordijs ⁊ infā
tia mea que non memini: ⁊ dedisti ea
hoī ex aliis de se cōiicere: ⁊ auctorita
tibus muliercularū multa de se crede
re. Eraz enim ⁊ viuebaz etiam tunc:
⁊ signa quib⁹ secreta mea nota alijs fa
cerē: iaz in fine infantie querebā. Un
de tale animal: nisi abs te dñe? An q̄s
q̄ȝ se faciendi erit artifex. Aut vlla ve
na trahit aliūde: q̄ eē ⁊ viuere currat
ī nos: p̄terq̄ȝ qḋ tu facis nos dñe: cui
eē ⁊ viuere ñ aliḋ atq̄ȝ aliḋ ē: q̄ꝛ sūme
eē atq̄ȝ sūme viuere idipz ē. Sūmus
es eni ⁊ ñ mutaris: nec peragit ī te ho
diern⁹ dies: ⁊ tñ ī te pagitur: q̄ꝛ ī te sūt
⁊ ista oīa. Nō eni hērēt vias trāseūdi:
nisi ɔtineres ea. Et q̄m āni tui ñ d̄ficī
ent: āni tui hodiern⁹ dies. Et q̄ȝ multi
iā dies nr̄i ⁊ patrū nostrorū p hodier
nū tuū trāsierūt: ⁊ ex illo acceperunt
modos: ⁊ vtcūq̄ȝ extiterūt: ⁊ trāsibūt
adhuc alii, ⁊ accipiēt vt cūq̄ȝ existēt.
Tu aūt idē ipse es et oīa crastina: atq̄ȝ
vltia omnia que hesterna ⁊ retro: ho
die facies hodie fecisti. Quid ad me si
quis non intelligat? Gaudeat ⁊ ipse

dicēs: Quid est hoc? Gaudeat etiaꝫ
sic et amet: nō īueniēdo īuenire poti/
us q̄ȝ inueniendo nō īuenire te. Exau
di deus. Ueh peccatis hoīuꝫ. Et hō di
cit hoc et misereris eius quoniam fe/
cisti eum et peccatum nō fecisti in eo
Quis mihi cōmemorat peccatū īfan
tie mee? quoniā nemo mūdus a pecca
to coram te: nec infans: cuius est vni
us diei vita super terrā. Quis mihi
commemorat? An qlibet tātillus nec
paruulus in q̊ video q̄ꝫ nō memini de
me? Quid ergo tūc peccabā? An q̄a
vberibus īhiabaꝫ plorās? Nā si nūc
faciā nō quidē vberibus ſꝫ esce ꝯgru
enti annis meis ita inhiās deridebor
atqꝫ reprehēdar iustissime. Tūc ergo
reprehēdēda faciebaꝫ: sed quia repre
hēdētē intelligere nō poterā: nec mos
rep̄hēdendi me nec ratio sinebat. Nā
extirpamus ⁊ eiicimus ista crescētes
Nec vidi quēquā scientē cū aliquid
purgat bona ꝓiicere. An ꝓ tempore
etiā illa bona erāt flendo petere etiā
quod noxie daretur: īdignari acriter
nō subiectis hominibus liberis et ma
ioribus: hisqꝫ a quibus genitus est:
multisqꝫ prudētioribus: nō ad nutū
volūtatis obtemperātibus feriendo
nocere niti quātū potest: quia nō obe
ditur īpiis quibus pniciose obediret?
Ita ībecillitas mēbrorū īfantiliū īno
cēs est: nō animus īfātiū. Uidi ego et
expertus sū zellātē puulū: nec dū lo/
quebatur et ītuebatur pallidus ama
ro aspectu collactaneū suū. Quis hoc
ignorat? Expiare se dicunt ista ma/
tres atque nutrices nescio quibus re
mediis. Nisi vero et ista īnocētia est
in fonte lactis nō vbertī manāte: atqꝫ
abūdātie opibus egentissimam: ⁊ illā
adhuc vno alimento vitā ducentem
ꝯsortē nō pati. Sed blande tollerant

hec non quia nulla vel parua: sed quia
etatis accessu peritura sunt. Quod li/
cet pbes tamē ferri equo animo eadē
ipsa nō possunt: quādo ī aliquo ānosio
re deprehēdūtur. Tu itaqꝫ dn̄e deus
meus qui dedisti vitā īfanti et corp⁹
quod ita vt videmus sēsibus īstruxi/
sti: ꝯpegisti mēbris: figura decorasti: ꝓ
qꝫ ei⁹ vniuersitate atqꝫ īcolumitate oēs
conatus animātis īsinuasti: iubes me
laudare te ī istis ⁊ ꝯfiteri tibi ⁊ psalle/
re nomini tuo altissime: qꝛ deus es oī
potēs ⁊ bonus: etiaꝫ si sola ista fecisses
q̄ nemo alius potest facere nisi tu: vn/
de ⁊ a quo ē omnis modus formosissi
me q formas oīa ⁊ lege tua ordinas
omnia. Hāc ergo etateꝫ dn̄e qua me
vixisse nō memini: de qua aliis credi/
di: ⁊ quā me egisse ex aliis īfātibus cō
ieci: q̄ȝq̄ȝ ista multum fida coniectura
sit: piget me ānumerare huic vite mee
qua viuo ī hoc seculo. Quātū eniꝫ at/
tinet ad obliuiōis mee tenebras: par
illi est qua vixi ī matris vtero. Qđ ⁊
sīi iniqtate conceptus suꝫ: ⁊ ī peccatis
me mater mea ī vtero aluit: vbi oro
te deꝫ me⁹? vbi dn̄e ego fu⁹ tu⁹ vbi aut
qn̄ īnocēs fui? Sed ecce omitto illud
tēp⁹. Et qđ mihi iā cū eo ē: cui⁹ nulla
vestigia recolo? Nonne ab infantia
huc pgēs veni p pueriā? vel potius
ipsa in me venit ⁊ successit infantie?
Nec discessit illa. Quo.n. abiit? Et tn̄
iā n̄ erat.n̄.n. erā īfās q n̄ farer: ſꝫ iā pu
er erā loquēs: ⁊ memini hic: ⁊ vn̄ loq̄ di
diceraꝫ p⁹ aduerti. Nō.n. docebāt me
maiores hoīes p̄bētes mihi v̄ba cer/
to aliq̊ ordie doctrine sic̄ paulo p⁹ lit/
teras: ſꝫ ego ipe mēte quā dedisti mi/
hi de⁹ cū gemitib⁹ ⁊ vocibus ⁊ variis
mēbrorū motib⁹ edere vellē sēsu cor/
dis mei: vt volūtati pere̅t: Nec vale
rē q̄ volebā oīa: nec qb⁹ volebā oīa p̄

ſtabā memoriam cū ipi appellabant rez aliq̄: ꝛ cū ſm eā vocē corp⁹ ad aliquid mouebāt: videbā ꝛ tenebaz hec ab eis vocari rem illam quod sonabant cū eam vellent oſtendere. Hoc autē eos velle ex motu corporis apiebatur: tāq̄ verbis naturalib⁹ oīuz gētiuz q̄ fiunt vultu ꝛ nutu oculoꝝ ceteroꝝq; mēbroꝝ: actu ꝛ sonitu vocis idicante affectiōes animi i petēdis habēdis reiiciēdis fugiēdiſq; reb⁹. Ita verba i varijs sñtiis locis suis posita: ꝛ crebro audita: quaꝝ reruz signa eſſent paulati colligebā: measq; voluntates edomito i eis signis ore per hoc enūciabā. Sic cū his iter quos erā volūtatū enūciādaꝝ signa cōmunicaui: ꝛ vite hūane procelloſā ſocietatē altius ingreſſus ſum: pēdēs ex parētū auctoritate nutuq; maioꝝ hoīuz. Deus de⁹ meus quas ibi miserias expertus ſū ꝛ ludificatiōes: quādo qde mihi recte viuere puero id proponebat obtēperare monētibus: vt i h ſeculo florerez ꝛ excellerez linguoſis artib⁹ ad honorē hoīuz ꝛ falſas diuitias famulantib⁹. Inde i ſcolā dat⁹ ſū vt diſcerē litteras: i quib⁹ qd vtilitatis eſſet ignorabā miſ. ꝛ tñ ſi ſegnis i diſcēdo eſſez vapulabaz. Laudabat eni h a maiorib⁹. Et multi ante nos vitā iſtā agētes ꝯſtruxerūt erūnoſas vias: p q̄s trāſire cogebamur multiplicato labore ꝛ dolore filijs adā. Inuenimus aūt dñe hoīes rogātes te: ꝛ didicim⁹ ab eis ſētiētes te vt poteram⁹ eē aliquē magnū q poſſes etiā nō apparēs ſēſibus nr̄is exaudire nos ꝛ ſubuenire nobis. Nā puer cepi rogare te auxiliū ꝛ refugiū meū: ꝛ i tuā iuocationē rūpebā nodos lingue mee: ꝛ rogabā te pu⁹ ñ puo affectu: ne i ſcola vapularē: Et cū me ñ exaudiebas: q ñ erat ad inſipientiā mihi

irridebar a maiorib⁹ hoīb⁹ vſq; ab ipiſ parentibus q mihi accidere mali nihil volebāt plage mee. magnū tūc ꝛ graue malū meū. Eſt ne qſq; dñe tā magn⁹ aīm⁹ p grādi affectu tibi coherēs: eſt ne iq̄ qſq;: facit eni h qdā etiā ſtoliditas. Eſt ergo q tibi pie coherendo ita ſit affect⁹ grāditer vt eculeos ꝛ vngulas atq; huiuſmodi varia tormēta p qb⁹ fugiēdis tibi p vniuerſas t̄ras cū timore magno ſupplicat. Ita parui eſtimet irridēs eos q hec acerbiſſie formidāt: queadmoduz patres noſtri ridebāt tormēta qb⁹ pueri a magiſtriſ affligebamur. Non eni aut min⁹ ea metuebamus: aut minus te de his euadēdis dep̄cabamur: ꝛ peccabam⁹ tamen minus ſcribendo aut legendo aut cogitando de litteris q̄ exigebatur a nobis. Nō eni deerat memoria vel igeniū q̄ nos hēre voluiſti p illa etate ſatis: ſ; dlectabat ludere ꝛ vindicabat i nos ab eis q talia agebāt. Sz maioꝝ nuge negocia vocāt. pueroꝝ aūt talia cū ſunt puniunt a maiorib⁹: ꝛ nēo miſat pueros vl illos vl vtroſq;: Niſi vo approbz qſq; bon⁹ reꝝ arbiter vapulaſſe me: q; ludebā puer pila: ꝛ ludo ipediebar: q̄ min⁹ celere diſcerē lr̄as: qb⁹ maior d̄formi⁹ luderē haud aliō faciebat idē ipe a q̄ vapulabā: Qui ſi i aliq̄ qſtiūcula a ꝯdoctore ſuo vict⁹ eēt: magis ira bile atq; inuidia torqueret: q̄ ego cū i certaie pile a colluſore ſupabar. Et tñ peccabā de⁹ ordiator ꝛ creator oīuz reꝝ naturaliū: pccōꝝ aūt tm ordiator: dñe de⁹ peccabā faciēdo ꝯtra p̄ceptū parētū ꝛ magiſtroꝝ illoꝝ. Poterā.n. poſtea bñ vti lr̄is: q̄s volebāt vt diſcerē: q̄cūq; aio illi mei. Nō eni meliora eligēs erā iobediēs: ſ; amore ludēdi amans i certamib⁹ ſupbas victorias: ꝛ ſcal

pi aures meas falsis fabellis q̊ prurirẽt ardẽtius: eadẽ curiositate magis magis q̧ per oculos periculosa micante i spectacula ludos q̧ maiorũ. Quos tñ q edũt ea dignitate p̄diti excellunt vt hec pene oẽs optẽt puulis suis: q̊s tñ cedi libẽter patiũt: si spectaculis talib⁹ ipediãt a studio: q̊ eos ad talia edẽda cupiũt puenire. Uide ista dñe misericordit̃: ⁊ libera nos iã iuocãtes te. Libera etiã eos q nõdũ te iuocãt: vt iuocẽt te ⁊ liberes eos. Audierã.n. adhuc puer de vita et̃na nobis pmissa p humanitatẽ dñi dei nr̃i d̄scẽdẽtis ad supbiã nr̃az: ⁊ signabar iã signo crucis ei⁹ ⁊ condiebar iã ei⁹ sale ĩde ab vtero mr̃is mee: q̄ multũ sperauit in te. Uidisti dñe cũ adhuc puer essẽ ⁊ q̄dã die p̄ssus stomaco repẽte estuarez pene moritur⁹. vidisti de⁹ qm̄ custos meus iã eras: q̊ motu aĩ ⁊ q̄ fide baptismũ xp̄i tui dei ⁊ dñi mei flagitaui pietate mr̃is mee ⁊ mr̃is oĩuz nr̃m ecclesie tue: ⁊ cõturbata mr̃ carnis mee: qm̄ ⁊ sẽpiternã salutẽ meã cari⁹ parturiebat corde casto i fide tua iã curaret festĩabũda vt sacramẽtis salutarib⁹ ĩitiarer ⁊ abluerer: te dñe iesu cõfitẽs ĩ remissionẽ peccatoꝝ nisi statim recreatus essez. Dilata ẽ itaq̧ mũdatio mea: q̄si necesse esset vt adhuc sordidarer si viuerẽ: Qr videlicet post lauacꝝ illud maior ⁊ periculosior ĩ sordib⁹ delictoꝝ reat⁹ foret Ita iã credebã ⁊ illa ⁊ oĩs domus: nisi pr̃ solus: qui tñ nõ euicit ĩ me ius matne pietatis: q̊ min⁹ ĩ xp̄m crederẽ: sicꝫ ille nõdũ crediderat. Nã sibi illa satagebat vt tu mihi pr̃ esses dñs poti⁹ q̄ȝ ille: ⁊ ĩ h̄ adiuuabas eã: vt superaret virũ cui melior seruiebat: q̄r ⁊ ĩ h̄ tibi vtiq̧ iubẽti seruiebat. Rogo te deus vellẽ scire si etiã velles q̊ cõsilio dilat⁹ sũ ne tunc baptizarer: vtrum bono meo mihi quasi laxata sunt lora peccandi: an ñ laxata sũt. Uñ ḡ etiã nũc de aliis atq̧ alijs sonat vndiq̧ in aurib⁹ nr̃is sine illũ faciat qđ vlt: necdũ eñi baptizat⁹ ẽ: ⁊ tñ ĩ salute corporis nõ dicim⁹ sine vulneret ampli⁹: necdũ.n. sanat⁹ est. Quãto ḡ meli⁹ vt cito sanarer ⁊ id ageret mecũ meoꝝ meaq̧ diligẽtia: vt recepta salus aĩe mee ĩde tuta eẽt tutella tua q dedisses eã. Meli⁹ vero. Sȝ q̊t ⁊ quãti fluct⁹ ĩpẽdere tẽptationũ p⁹ puericiã videbãt: nouerat eos iã ea mater: ⁊ t̃rã p eos vñ postea formarer: quã ip̄az iã effigiẽ cõmittere volebat. In ip̄a tñ puericia d̄ q̄ mihi min⁹ q̄ȝ de adolescentia metuebat ñ amabã lr̃as: ⁊ me ĩ eas vrgeri oderaz. Et vrgebar tñ: ⁊ mihi bñ fiebat: nec faciebã ego bñ. Nõ.n. discerẽ vbi cogerer Nemo aũt ĩuit⁹ bñ facit etiã si bonũ ẽ qđ facit. Nec q me vrgebãt bñ faciebãt: sȝ bñ mihi fiebat abs te de⁹ me⁹: Illi eñi ñ ĩtuebant q̊ referrẽ q̄ me discere cogebãt p̄ter q̄ȝ ad satiãdas ĩsatiabiles cupiditates copiose inopie ⁊ ignominiose glie: Tu vero cui nũerati sũt capilli nr̃i errore oĩuz q mihi instabãt vt discerẽ vtebaris ad vtilitatez meã: meo aũt q discere nolebã vtebaris ad penã meã: q̄ plecti ñ erã ĩdign⁹ tãtill⁹ puer ⁊ tãt⁹ peccator. Ita nõ de bñfaciẽtib⁹ tu bñfaciebas mihi: ⁊ de peccãte meip̄o retribuebas mihi iuste Iussisti.n. ⁊ sic ẽ: vt pena sua sibi sit oĩs ĩordiat⁹ anim⁹. Quid aũt erat cause cur grecas lr̃as oderã: qb⁹ puerulus ĩbuebar: ne nũc mihi qdẽ satis exploratũ ẽ. Adamauerã.n. latinas: ñ q̄s p̄mi magr̃i: sȝ q̄s docẽt q grãmatici vocant. Nã illas p̄mas vbi legere ⁊ scribere ⁊ numerare discit̃: ñ min⁹ onerosas penalesq̧ hẽbã q̄ȝ oẽs grecas. Uñ tñ ⁊ h̄ nisi de pccõ ⁊ vanitate vite: q̄r caro erã ⁊ sp̄us ãbulãs ⁊ ñ reuertẽs? Naz vtique meliores: quia certiores

erant prime littere quibus fiebat in
me quod factū ē: et habeo illud vt le
gā: si quid scriptum inuenio: et scribā
ipse si quid volo: q̄ꝫ ipse quibus tene
re cogebar Enee nescio cuius errores:
oblitus errorū meorū: et plorare Di
donē mortuā: quia se occidit ob amo
rem: cuʒ interea meipsū ī his a te mo
rientē deꝰ meꝰ vita mea siccis oculis
nō flerē miserrimꝰ. Quid eniʒ miseriꝰ
misero nō miserāte seipsū? Et flente
Didonis mortē q̄ fiebat amādo eneā:
nō flēte autē mortē suā que fiebat nō
amādo te: Deꝰ lumē cordis mei et pa
nis oris intꝰ aīe mee: et virtꝰ maritās
mētē meā et sinū cogitatiōis mētis
mee nō te amabā et fornicabar abs
te et fornicāti sonabat vndiqꝫ euge
euge. Amicitia .n. huiꝰ mūdi fornica
tio ē abs te: et euge euge dicitur vt
pudeat si nō homo ita sit. Et hoc non
flebam: sed flebam Didonem extin-
ctā: ferroqꝫ extrema secutā sequens
ipse extrema condita tua relicto te et
terra iens in terrā: et si prohiberer ea
legere dolebā q2 nō legerē qđ dole
rē. Tali dmētia honestiores et vtilio
res littere putāt q̄ꝫ ille qbꝰ legere et
scribere didici. Sꝫ nūc ī aīaʒ meā cla
met deꝰ meꝰ: et veritas tua dicat mihi
Nō ē ita. Melior ē prorsus doctrina
illa prior. Nā ecce paratior sū obliui
sci errores Enee atqꝫ oīa huiusmodi
q̄ꝫ scribere et legere. At .n. vela pen
dēt ī liminibus grammaticarū scola
rum: sed non illa magis honorem se
creti q̄ꝫ tegumentum erroris signifi
cant. non clament aduersum me vē
ditores grammatice vel emptores:
quia si proponā eis interrogans vtꝝ
veꝝ sit q̄ eneā aliqñ cartaginē venis
se poeta dicit: idoctiores se nescire re
spōdebūt: doctiores aūt etiaʒ nega-
būt veꝝ esse. At si q̄raʒ qbus litteris
scribat' enee nomē: oēs mihi q hec di
dicerūt veꝝ respōdebūt secūdū id pa
ctū ꝛ placitū quo īter se hoīes ista si-
gna firmarūt. Itē si q̄rā qd hoꝝ maio
re vite huiꝰ īcōmodo qsqꝫ obliuiscat'
legere ꝛ scribere: an poetica illa fig-
mēta: quis nō videat qd respōsurus
sit q nō est penitꝰ oblitꝰ sui. Peccabā
ego puer cū illa īania istis vtilioribus
amore p̄ponebā: vel potiꝰ ista oderā
illa amabā. Iā vero vnū ꝛ vnū duo:
duo ꝛ duo quatuor: odiosa cātio mihi
erat: ꝛ dulcissimū spectaculū vanita-
tis: equus ligneus plenus armatis et
troie īcēdiū atqꝫ ipsius vmbra creu-
se. Cur ergo grecam etiam gramma
ticā oderā talia cātātē? Nā ꝛ home-
rus peritꝰ texere tales fabellas ꝛ dul-
cissime vanꝰ ē: mihi tñ amarꝰ erat pu
ero. Credo etiā grecis pueris vgiliꝰ
ita sit cū eū sic discere cogūt: vt ego:
videlʒ difficultas oīno discēde lingue
peregrie: q̄ꝫ felle aspgebat oēs suauita-
tes grecas fabulosaꝝ narrationum:
Nulla eni verba illa nouerā: ꝛ seuis
terroribꝰ ac penis vt noscerē istabat'
mihi vehemēter. Nā et latina aliun
de īfās vtiqꝫ nulla nouerā: et tamen
aduertēdo didici sine vllo metu atqꝫ
cruciatu: inter ēt blandimēta nutri-
cū et loca arridētium et letitias allu-
dētiū. Didici vo illa sine penali onere
vrgētiū: cū me vrgeret cor meū ad
pariēda cōcepta sua q̄ ñ possē nisi ali
qua vba didicissē nō a docētibꝰ sꝫ a
loquētibꝰ. In quoꝝ auribus ꝛ ego p
turiebā qcqd sētiebā. Hic satis elucet
maiorē hēre vi ad discenda ista libe
raʒ curiositatem q̄ꝫ meticulosam ne
cessitatem: Sed illius fluxum restri
gis legibus tuis deus a magistroruʒ
ferulis vsqꝫ ad tēptationes mrm va

lentibus legib⁹ tuis miscere salubres
amaritudines reuocātes nos ad te a
iocūditate pestifera qua recessimus
a te. Exaudi domine dep̄cationē me
am ne deficiat aīa mea sub disciplina
tua: neq̧ deficiā in confitēdo tibi mi
serationes tuas: quib⁹ eruisti me ab oī
bus viis pessimis: vt dulcescas mihi
super oēs seductōes quas sequebar.
⁊ amē te validissime: ⁊ amplexer ma
nū tuā totis p̄cordiis meis: vt eruas
me ab oī tēptatione vsq̧ in finē. Ec
ce eni tu dn̄e rex meus et de⁹ me⁹ ti
bi seruiat qcqd vtile puer didici tibi
seruiat quod loquor et scribo et lego ⁊
numero. Quoniā cū discerē vana tu
mihi disciplinā dabas ⁊ in eis vanis
peccata delectationū meaꝝ dimisisti
mihi. Didici eni in eis multa verba
vtilia: sed etiā ī reb⁹ n̄ vanis disci pos
sunt: et ea via tuta ē in qua pueri am
bularēt. Sed ve tibi flumen maris
humani. Quis resistet tibi? Quo diu n̄
siccaberis? Quousq̧ volues eue fili
os ī mare magnū ⁊ formidolosū: qđ
vix trāseūt q lignū ɔscēderint. Nō
ne ego intelligo ⁊ tonātem iouem ⁊
adulterantem? Et vtiq̧ non posset
hec duo: sed actum est vt haberet au
ctoritatē ad imitādū veꝝ adulteriū:
lenocinante falso tonitru. Quis aūt
penulatoꝝ magistroꝝ audit aure so
bria ex eodē puluere hoīem clamātē ⁊
dicētē: fingebat hec homer⁹ ⁊ huma
na ad deos trāsferebat: diuina mallē
ad nos: sed verius dicitur q̄ finge
bat hoc quidē ille sed hominibus fla
gitiosis diuina tribuendo: ne flagitia
flagitia putarentur: ⁊ vt quisquis ea
fecisset non hoīes perditos sed cele
stes deos videretur imitatus. Et tn̄
o flumē tartareū: iactātur ī te filii ho
minū cū mercedibus vt hoc discāt: ⁊

Cicero in Tus. 1

magna res agitur. cū hoc agitur pu
blice ī foro ī ɔspectu legū super mer
cedē salaria ɔcernētiū: ⁊ saxa tua p̄
cutis ⁊ sonas dicēs. Hinc verba di
scūtur: hinc acquirit eloquētia reb⁹
p̄suadēdis sentētiisq̧ explicādis ma
xime necessaria. Ita vero non co
gnosceremus verba hec. imbrē au
reū ⁊ gremiū ⁊ fucū ⁊ templa celi: ⁊
alia verba que in eo loco scripta sunt
nisi terētius īduceret neq̧ adolescē
tē p̄ponētē sibi iouē ad exēplū stupri
dū spectat tabulā quādā pictā ī parie
te: vbi ierat pictura hec: iouē quo pa
cto Danae misisse aiūt ī gremiū quen
dā ībrē aureū fucū factū mulieri? ⁊
vide queādmodū se ɔcitat ad libidi
nē quasi celesti magisterio. At quem
deū īquit. Qui tēpla celi summo soni
tu cōcutit: ego homuncio id nō face
rē? Ego vero illud feci ac libēs. Non
omnino p hāc turpitudinē verba ista
ɔmodius discūtur: sed per hec verba
turpitudo ista ɔfidētius perpetratur
Nō accuso verba quasi vasa electa
atq̧ p̄ciosa: sed vinū erroris q̄ in eis
nobis p̄pinabat ab ebriis doctorib⁹ ⁊
nisi biberem⁹ cedebamur: nec appel
lare ad aliquē iudicē sobriū licebat
Et tamē ego deus meus ī cuius con
spectu iā secura ē r̄cordatio mea libē
ter hec didici: ⁊ eis delectabar miser:
⁊ ob hoc bone spei puer appellabar.

Sine me deus meus dicere
aliquid: ⁊ de igenio meo mu
nere tuo: in quibus a me deli
ramentis atterebatur. Proponeba
tur enim mihi negocium anime mee
satis īquietū. premio laudis ⁊ dede
coris vel plagaꝝ metu: vt dicerem
verba iunonis irascentis: et dolētis
q̄ non posset italia teucrorum auer
tere regem. Que nunquam iuno

nem dixisse audieraz:sed figmentorũ
poeticorũ vestigia errãtes sequi coge
bamur:et tale aliquid dicere solutis
verbis:quale poeta dixisset ṽsib⁹.et
ille dicebat laudabili⁹: in quo pro di
gnitate adũbrate psõe ire ac doloris
similior affectus eminebat:ṽbis sen
tentias congruẽtes vestiẽtib⁹. Ut qd
mihi illud o vera vita mea de⁹ meus
qd mihi recitanti acclamabať p̃ mul
tis coetãeis et collectorib⁹ meis? Nõ
ne ecce illa oĩa fumus et vẽtas? Ita
ne aliud nõ erat:vbi exerceretur ige/
niũ ꝛ lingua mea? Laudes tue dñe:
laudes tue per scripturas tuas suspẽ
derẽt palmitẽ cordis mei:ꝛ ñ rapere
tur per ĩania nugaꝝ turpis preda vo/
latilibus. Nõ eniz vno modo sacrifi
catur trãsgressoribus angelis: Quid
aũt miꝝ ꝙ ĩ vanitates ita ferebar:et
a te deus meus ibã foras:quãdo mi/
bi imitãdi ꝑponebãtur hoĩes qui ali/
qua facta sua nõ mala si cũ barbaris/
mo aut soloecismo enũciarẽt rephẽsi
cõfundebãtur:si aũt libidines suas ĩ/
tegris ꝛ rite ꝯsequẽtibus verbis copi
ose ornateq̃ narrarẽt laudati gloria
bãtur? Uides hec dñe ꝛ taces: lõga/
nimis ꝛ multum misericors ꝛ verax.
Nũquid semꝑ tacebis? Et nũc eruis
de hoc imanissimo ꝓfundo querẽtez
te aĩaz ꝛ sitiẽtẽ ꝺlectatõẽs tuas:ꝛ cui⁹
cor dicit tibi:q̃siui vultũ tuũ vl̃tũ tuũ
dñe regrã. Nã iui lõge a vultu tuo:ĩ
affectu tenebroso. Nõ enim pedibus
aut spaciis locoꝝ itur abs te:aut redi
tur ad te. Aut vero fili⁹ ille tu⁹ minor
equos aut curr⁹ vel naues q̃siuit:aut
auolauit penna visibili:aut moto po/
plite iter egit:vt ĩ longinqua regione
viuẽs ꝓdige dissiparet qđ ꝺderas ꝓ
ficiscẽti dulcis pater:quia dederas ꝛ
egeno redeunti dulcior. In affectu
ergo libidinoso:id eniz est tenebroso:
atq; id est lõge a vultu tuo Uide dñe
de⁹:ꝛ patiẽter vt vides vide quomo
do diligẽter obſuẽt filii hoĩuz pacta
lr̃aꝝ ꝛ sillabaꝝ accepta a p̃orib⁹ locu
tõib⁹.ꝛ a te accepta eterna pacta ꝑpe
tue saluti negligãt vt q illa sonoꝝ vete
ra placita teneat aut doceat:si cõtra
disciplinã grãmaticã sine aspiratione
prime sillabe hoĩez dixerit magis di/
spliceat hoĩbus:q̃ si cõtra tua prece/
pta hominẽ oderit cũ sit hõ. Quasi ve
ro quẽlibet inimicũ hominẽ pernici/
osiorez sẽtiat:q̃ ipsũ odiũ quo ĩ eum
irritatur:aut vastet quisq̃ persequẽ
do alium graui⁹:q̃ cor suum vastat
inimicando. Et certe non est interi/
or litterarum scientia q̃ scripta con
scientia id se alteri facere quod nolit
pati. Quã tu secretus es habitãs ĩ ex
celsis in silentio de⁹ solus magn⁹: le/
ge infatigabili spargẽs penales ceci/
tates supra illicitas cupiditates. Cuz
hõ eloquẽtie famã querit astãs ante
hominẽ iudicẽ circũstante hoĩnũ mĺ
titudĩe:inimicũ suũ odio ĩmanissimo
insectãs: vigilantissime cauet:ne per
lingue errorem dicat inter homines:
et ne per mentis furorẽ hominẽ aufe
rat ex hominibus non cauet. Horuz
ego puer morũ in limine iacebaz mi
ser:et huius harene palestra erat illa
vbi magis timebã barbarismũ face
re:q̃ cauebã si facerem non faciẽti/
bus inuidere. Dico.n.hec et confite/
or tibi deus meus in quib⁹ laudabar
ab eis quib⁹ placere:tũc mihi erat ho
neste viuere. Nõ.n. videbã voraginẽ
turpitudinis in quã proiectus erã ab
oculis tuis. Nã in illis iã quid me fe/
dius fuit:vbi etiã talib⁹ displicebã fal
lendo innumerabilib⁹ mẽdaciis ꝛ pe
dagogum:ꝛ magistros et parentes

oratorem
circa

amore ludēdi: studio spectādi nugatoria: et imitādi ludicra inquietitudine? Furta etiā faciebā de cellario parētū meorum et de mēsa: vel gulla iperitāte: vel vt haberē qd darē pueris: ludū suū mihi quo pariter vtique delectabātur tamē vēdētib⁹. In quo etiā ludo fraudulentas victorias ipse vane excellētie cupiditate vict⁹ sepe aucupabā. Quid aūt tā nolebā pati: atque atrociter si deprehēderē arguebā: quam id qd aliis faciebā: et si deprehēsus argu/erer: seuire magis quam cedere libebat. Ista ne inocētia puerilis? Nō ē dñe nō ē: oro te de⁹ me⁹. Nā hec ipsa sunt que a pedagogis et magistris: a nucibus et pillulis et passerib⁹: ad prefectos et reges: aurum pdia mācipia: hec ipsa oīno succedētib⁹ maiorib⁹ etatib⁹ trāseunt: sicuti ferulis maiora supplicia succedūt. Humilitatis ergo signū in statura puericie rex noster probasti: cū aisti: talium regnū celorum. Sed tamē dñe tibi excellētissimo atque optimo cōditori et rectori vniuersitatis deo nostro gratias: etiā si me puerum tātum esse voluisses. Erā eniz etiā tūc viuebā atque sentiebā: meāque icolumitatē vestigiū secretissime vnitatis ex qua erā cure habebar: custodiebā iteriore sensu itegritatē sēsuū meorum: i quē ipsis paruis: paruarūque rerum cogita/tōibus veritate delectabar. Falli nolebā: memoria vigebā: locutione instruebar: amicicia mulcebar: fugiebā dolorē: abiectionē: ignorātiā. Quid i tali animāte nō mirabile atque laudabile? At ista oīa dei mei dona sūt: nō mihi ego dedi hec: et bona sunt et hec oīa ego. Bon⁹ ergo ē q fecit me: et ipse bonū meū: et illi exulto bonis oīb⁹ quibus etiam puer erā. Hoc eniz peccabā quod nō i ipso sed i creaturis ei⁹ me atque ceteras voluptates: sublimitates: veritates qrebā: atque ita irruebā i dolores cōfusiones errores. Gratias tibi dulcedo mea et honor meus et fiducia mea deus me⁹: gratias tibi de donis tuis: sed tu mihi ea serua. Ita eni seruabis me: et augebuntur et perficientur que dedisti mihi: et ero ipse tecum quia et vt sim tu dedisti mihi.

¶ Explicit liber primus.

Incipit secundus.

Recordari volo transactas feditates meas: et carnales corruptiones anime mee. non quod eas amez: sed vt amem te deus meus. Amore amoris tui facio istud: recolēs vias meas neqssimas in amaritudie recogitationis mee: vt tu dulcescas mihi dulcedo non fallax. dulcedo felix et secura: et colligens me a dispersione in qua frustatim discissus sum: dum ab vno te auersus in multa euanui. Exarsi eniz aliquando satiari in inferis in adolescentia: et siluescere ausus sum variis et vmbrosis amoribus. et contabuit species mea: et computrui coraz oculis tuis placens mihi: et placere cupiens oculis hominum. Et quid erat quod me delectabat: nisi amare et amari. sed non tenebatur modus ab animo vsque ad animum: quatenus est luminosus limes amicicie: sed exalabantur nebule de limosa concupiscentia carnis et scatebra pubertatis et obnubilabant atque offuscabant cor meum: vt non discerneretur serenitas dilectiōis a caligine libidinis Utrūque inconfuso estuabat: et rapiebat inbecillā etatem per abrupta cupiditatum: atque mersabat gurgite fla

gitiorum. Inualuerat ſuper me ira tua ⁊ neſciebā. Obſurdueram ſtridore catene mortalitatis mee: pena ſuperbie anime mee: et ibaꝫ longius a te: et ſine bas et iactabar ⁊ effundebar et diffluebam et ebulliebam per fornicationes meas ⁊ tacebas. O tardum gaudium meuꝫ tacebas tunc et ego ibam porro longe a te ī plurima et plura ſterilia ſemina dolorum ſuperba deiectione: et inquieta laſſitudine. Quis mihi moderaretur erūnā meam et nouiſſimaruꝫ rerum fugaces pulchritudines ī vſum verteret: earumque ſuauitatibus metas preſigeret: et vſque ad coniugale littus exeſtuarent fluctus etatis mee: ſi tranquillitas in eis non poterat eſſe ſine procreandorum liberoruꝫ contēta ſicut preſcribit lex tua domine: qui formas etiam propaginē mortalitatis noſtre potens imponere leuem manū ad temperamentuꝫ ſpinarum a paradiſo tuo ſecluſarum. Non enim longe eſt a nobis omnipotentia tua etiam cū lōge ſumus a te. Aut certe ſonitū nubiū tuarum vigilantius aduerteꝛeꝫ. Tribulationē autem carnis habebūt huiuſmodi: ego autē vobis ꝑco. Et bonum eſt hoī mulierē non tangere. Et qui ſine vxore eſt cogitat que ſunt dei quomodo placeat deo: Qui autē matrimonio iūctus eſt cogitat ea que ſūt mundi quomodo placeat vxori. Has ꝫ voces exaudire vigilantior: ⁊ abſciſſus propter regnū celorum felicior expectarē amplexꝰ tuos. Sꝫ efferbui miſer ſequens īpetuꝫ fluxus mei relicto te: et exceſſi omnia legitima tua: nec euaſi flagella tua. Quis eniꝫ hec mortalium. Nam ſēper aderas miſericorditer ſeuiens et amariſſimis aſpergēs offenſionibus omnes illicitas iocunditates meas: vt ita quererem ſine offenſione iocūdari: et vbi hec poſſē non inuenirem quicquam: preter te domine: preter te qui fingis dolorem in precepto: et ꝑcutis vt ſanes: et occidis nos ne moriamur abs te. Ubi eram et ꝙ longe exulabam a delitiis domus tue anno illo ſextodecimo etatis carnis mee cum accepit in me ſceptrū ⁊ totas manus ei dedi veſania libidinis licentioſe per dedecus humanū: illicite autē per leges tuas. Non fuit cura meorum ruentem excipere me matrimonio: ſed cura fuit tātū vt diſcerem ſermonem facere ꝙ optimum et perſuadere dictione. Et anno quidem illo ītermiſſa erant ſtudia mea dū mihi reducto a madauris ī qua vicina vrbe iam ceperā litterature atqꝫ oratorie ꝑcipiende gratia peregrinari lōgiquioris apud cartaginē ꝑegrinationis ſumptus preparabantur. animoſitate magis ꝙ opibus patris municipis thagaſtēſis ad modū tenuis. Cui narro hec. Neque enim tibi deus meus ſed apud te narro hec generi meo generi humano ꝙ̃tulacūqꝫ ex particula incidere poteſt in iſtas meas litteras. Et vt quid hec. Ut videlicet ego et quiſquis hec legit cogitemus de ꝙ profundo clamandum ſit ad te. Et quid propius auribus tuis ſi cor cōfitens et vita ex fide eſt. Quis enim non extollebat laudibus tunc hominū patrē meum: quod vltra vires rei familiaris ſue impenderet filio quicquid etiam longe ꝑegrināti ſtudiorum cauſa opꝰ eſſet. Multorum enim ciuium longe opulētior nullum tale negocium pro liberis erat: cum interea non ſatageret idē pater qualis creſcerē tibi aut ꝙ caſtus eſſem. dūmodo eſſē diſertus vel deſertꝰ potiꝰ a cultura tua

Cura parentū in erudiendo filio

deus qui es vnus verus ꝛ bonus do
minus agri tui cordis mei. Sȝ vbi se
xto illo ꝛ decimo āno īterposito ocio
ex necessitate domestica feriatus ab
oī scola cum parentibus eē cepi: ex/
cesserūt caput meū vepres libidinū:
ꝛ nulla erat eradicans manus. Quī/
īmo vbi me ille pater ī balneis vidit
pubescentē ꝛ inquieta indutū ado/
lescentia: quasi ia ex hoc in nepotes
gestiret gaudens matri īdicauit: gau
dens vinolētia: in qua te iste mund⁹
oblitus ē creatorē suuȝ: ꝛ creaturam
tuam: pro te amauit de vino inuisibi
li peruerse atqȝ inclinate in ima volū
tatis sue. Sed matris in pectore iam
incboaueras tēplū tuū ꝛ exordiū san
cte bitationis tue. Nā ille adhuc cha
tecuminus: ꝛ hoc recens erat. Itaqȝ
illa exiliuit pia trepidatiōe ac tremo/
re. ꝛ q̄uis mihi nōdū fideli. timuit tñ
vias distortas: in quibus ambulant
qui ponūt ad te tergum: ꝛ nō faciem
Hec mihi ꝛ audeo dicere tacuisse te
deus meus cum irem abs te longius
Ita ne tu tacebas tunc mihi? Et cu/
ius erant nisi tua verba illa per ma/
trem meam fidelem tuam que canta
sti in aures meas? Nec ide quicq̄ de
scēdit in cor vt facerē illud. Volebat
eni illa ꝛ secreto memini vt monuerit
cuȝ sollicitudine ingēti ne fornicarer
maxieqȝ ne adulterareȝ cuiusq̄ vxo
rem. Qui mihi mōitus muliebres vi
debantur: quibus obtemperare eru/
bescerem. Illi autē tui erant ꝛ nesci
ebam: ꝛ te tacere putabam atqȝ illaȝ
loqui per quā mihi tu non tacebas ꝛ
in illa cōtemnebaris a me filio eius:
filio ancille tue seruo tuo. Sed ne/
sciebam et preceps ibam tanta ceci/
tate: vt inter coetaneos meos pu/
deret me minoris dedecoris: q̄ audi
ebā eos iactātes flagitia sua: ꝛ tanto
gloriātes magis quāto magis turpes
essent: ꝛ libebat malū facere nō solū
libidine facti: veꝝ etiā laudis. Quid
dignū ē vituperatiōe: nisi viciū? Ego
ne vituperarer viciosior fiebā: ꝛ vbi ñ
suberat q̄ admisso equarer pditis: fin
gebā me fecisse q̄ nō fecerā: ne vide
rer abiectior q̄ erā inocētior: ꝛ ne vili
or haberer q̄ erā castior. Ecce cū qb⁹
comitib⁹ iter agebaȝ plateaꝝ babylo
nie: ꝛ volutabar ī ceno eius tanq̄ in
cinamomis ꝛ vnguētis preciosis: ꝛ in
vmbilico eius quo tenacius hereręȝ.
Calcabat me inimicus iuisibilis ꝛ se
seducebat me: qꝛ ego seductilis eraȝ.
Nō eni ꝛ illa que iam de medio ba/
bilonis fugerat: sed ibat in ceteris ei⁹
tardior mater carnis mee: sicut monu
it me pudiciciaȝ: ita curauit qđ de me
a viro suo audierat. Jāque pestilenti
osuȝ ꝛ ī posterum periculosum sentie
bat coercere termino cōiugalis affe/
ctus si resecari ad viuuȝ non poterat
Non curauit hoc quia metus erat ne
impediretur spes mea compede vxo/
ria. Non spes illa quaȝ ī te futuri se/
culi habebat mater: sed spes litteraꝝ
quas vt noscem nimis volebat parēs
vterqȝ: Ille quia de te prope nihil co
gitabat: de me autem inania: illa aūt
qꝛ nō soluȝ nullo detrimēto: sed etiā
nonnullo adiumento ad te adipiscen
dum pro futura existimabat vsitata
illa studia doctrine. Ita eniȝ conicio
recolēs vt possuȝ mores parētū meo/
ruȝ. Relaxabāt etiā mihi ad ludēduȝ
habene vltra tēpamētū seueritatis ī
dissolutionē affectionū variaꝝ: ꝛ ī oī/
b⁹ erat caligo ītercludēs mihi de⁹ me
us serenitateȝ veritatis tue: ꝛ prodi/
bat tanq̄ ex adipe iniquitas mea.
Furtum certe punit lex tua dñe ꝛ

lex scripta in cordibus hominum quā
ne ipsa qdem delet iniquitas. Quis
enim fur equo animo furez patitur?
Nec copiosus ad actū iopia. Et ego
furtū facere volui et feci nulla ꝯpul/
sus egestate: nisi penuria et fastidio
iusticie ⁊ sagina iniqtatis. Nā id fura
t⁹ suz qđ mihi abūdabat et multo me
lius. Nec ea re volebā frui quā furto
appetebam sed ipso furto et peccato.
Arbor erat pir⁹ i vicinia vinee nostre
pomis onusta nec forma nec sapore il
lecebrosis. Ad hāc excutiēdā atqꝫ as
portādā nequissimi adolescētuli ꝑ/
reximus nocte itēpesta: quousꝫ ludū
đ pestilētie more i areis ꝑduxeram⁹.
⁊ abstulimus īde onera īgētia: nō ad
nostras epulas: sed vel ꝓiiciēda por/
cis etiā si aliqd īde comedimus: dum
tamē fieret a nobis ꝙ eo liberet quo
nō liceret. Ecce cor meū deus meus
ecce cor meū quod miserat⁹ es i imo
abissi: dicat tibi nūc cor meū qd ibi q̄/
rebat vt essē gratis malus: ⁊ malicie
mee causa nulla eēt nisi malicia. Fe/
da erat et amaui eam. Amaui perire
amaui defectū meū nō illud ad quod
deficiebā: sed defectū meū ipsū ama/
ui turpis anima et dissiliēs a firma/
mēto tuo i exterminiū nō đ đcore ali
quid sꝫ dedecus appetēs. Etenī spe/
cies est pulchris corporib⁹ ⁊ auro ⁊ ar
gēto ⁊ omnib⁹ ⁊ i cōtactu carnis cō/
gruētia valet plurimū: ceterisqꝫ sen/
sibus est sua cuiqꝫ accōmodata mo/
dificatio corporuꝫ. Habet etiā honor
tēporalis ⁊ iperitādi atqꝫ superādi po
tētia suū đc⁹: vñ etiā vidicte auiditas
oritur. Et tamē i cūcta hec adipiscen
da ñ ē egrediēdū abs te dñe neqꝫ de/
uiādū a lege tua. Et vita q̄ hic viuim⁹
habet illecebrā ꝓpter quēdā modum
decoris sui ⁊ ꝯueniētiā cū his omnib⁹
īfimis pulchris. Amicicia q̄qꝫ hoīuꝫ
caro modo dulcis est ꝓpter vnitatē
de multis animis. Propter vniuersa
hec atqꝫ huiusmodi pctm̄ admittitur
dū imoderata i ista iclinatōe cū ex/
trema bona sint meliora ⁊ sūma dese
rūtur tu dñe de⁹ noster ⁊ veritas tua
⁊ lex tua. Habēt eni ⁊ hec ima dele/
ctatōes: sed nō sicut deus meus: q fe/
cit oīa: qr i ipso đlectaꝛ iust⁹ ⁊ ipse ē
delicie rectoꝝ corde. Cū itaqꝫ de fa/
cinore q̄rit̄ q̄ causa factū sit: credi nō
solet nisi cū apperit⁹ adipiscēdi alicui⁹
illoꝝ bonoꝝ q̄ īfima dixim⁹ esse potu
isse apparuerit: aut metus amittēdi.
Pulchra sūt.n. ⁊ decora q̄q̄ ꝑ bonis
supiorib⁹ ⁊ btīficis abiecta ⁊ iacētia.
Homicidiū fecit. Cur fecit? Adama/
uit ei⁹ ꝯiugē aut ꝑdiū: aut voluit de/
ꝑdari vnde viueret: aut timuit ab illo
tale aliquid amittere: aut lesus vlcisci
se exarsit. Nū homicidiū sine causa fa
ceret ipo homicidio delectat⁹? Quis
crediderit? Nā ⁊ de quo dictū ē ve/
cordi ⁊ nimis crudeli hoīe ꝙ gratuito
poti⁹ malus atqꝫ crudelis erat: ꝑdicta
ē tamē causa ne ꝑ ociū iquit torpesce
ret man⁹ aut animus. Quare id quo/
qꝫ? Cur ita? Ut scilicet illa exercita/
tōe sceleꝝ capta vrbe honores ipe/
ria diuitias assequeret̄: ⁊ careret me/
tu legū ⁊ difficultate reꝝ ꝓpter iopiā
rei familiaris ⁊ ꝯsciētiā sceleꝝ. Nec
ipse igit̄ catilina amauit facinora sua:
sed vtiqꝫ aliud: cui⁹ causa illa facie/
bat. Quid ego miser i te amaui o fur
tum meū: o facinus illud nocturnum
sextidecimi anni etatis mee? Nō eni
pulchrum erās cum furtuꝫ esses. Aut
vero aliqd es vt loquar ad te? Pul/
chra erāt poma illa que furati sumus
quoniā creatura tua erāt pulcherri/
me omniū creator omniū deus bone

deus summũ bonũ ꝛ bonũ veꝝ meũ
Pulchra erãt illa poma sed non ipsa
concupiuit aīa mea miserabilis. Erat
eniȝ mihi melioꝝ copia: illa aũt decer
psi tantũ vt furarer. Nã decerpta ꝓ
ieci epulat⁹: ide sola iniqtate qua le/
tabar fruẽs. Nã ꝛ si qd illoꝝ pomoꝝ
itrauit i os meũ ꝯdimẽtũ ibi facinus
erat. Et nũc dñe deus me⁹ quero qd
ĩ me furto dlectauerit: ꝛ ecce species
nulla est. Nõ dico sicut i eqtate atq̈
prudẽtia sȝ neq̈ sicut i mẽte hoīs at/
q̈ memoria ꝛ sensibus et vegetante
vita. Neq̈ sicut speciosa sunt sidera ꝛ
decora locis suis ꝛ terra ꝛ mare ple/
na fetibus q succedũt nascẽdo dece/
dẽtibus nõ saltẽ vt est quedã defecti/
ua species ꝛ vmbratica viciis fallẽti/
bus. Nã ꝛ supbia celsitudinẽ imitat̃
cũ tu scis vnus super oīa deus excel
sus. Et ambitio quid nisi honores q̃/
rit ꝛ gloriã: cũ tu sis pre cũctis hono/
rãdus vnus ꝛ gloriosus i eternũ? Et
seuicia potestatũ timeri vl't. Quis ãt
timẽdus nisi vnus deus? cuius pote
stati eripi aut subtrahi qd potest quã
do: et vbi: aut quo: vel a quo potest?
Et blãditie lasciuiẽtiũ amari volũt:
sed neq̈ blãdius est aliquid tua cari/
tate: nec amatur quicq̈ salubrius q̈
illa pre cunctis formosa ꝛ luminosa
veritas tua. Et curiositas affectare vi
detur studiũ sciẽtie: cũ tu oīa summe
noueris. Ignorantia quoq̈ ipsa atq̈
stulticia simplicitatis ꝛ inocẽtie noīe
tegitur: quia te simplicius quicq̃ non
reperitur. Quid auteȝ te ĩnocentius
quãdoquidẽ opera sua malis inimi/
ca sũt? Et ignauia quasi quietẽ appe
tit. Que vero quies certa preter do/
minũ? Luxuria satietatẽ atq̈ abũdã
tiã se cupit vocari: tu aũt es plenitu/
do ꝛ ideficiẽs copia ĩcorruptibilis sua
uitatis. Effusio liberalitatis obtẽdit
vmbrã: sed bonoꝝ oīuȝ largitor afflu
entissimus tu es. Auaricia multa pos
sidere vult ꝛ tu possides oīa. Inui/
dia de excellẽtia litigat: qd te excel/
lẽtius? Ira vindictã querit: te iustius
quis vindicat? Timor ĩsolita ꝛ repẽ
tina exhorrescit rebus que amantur:
aduersantia dũ precauet securitati.
tibi enim quid ĩsolitũ quid repẽtinuȝ
Aut quis a te separat quos diligis?
Aut vbi nisi apud te firma securitas?
Tristicia rebus amissis contabescit:
quibus se oblectabat cupiditas: quia
ita sibi nollet sic̃ tibi auferri nihil po/
test. Ita fornicatur anima cũ auerti/
tur abs te: ꝛ querit extra te ea q̃ pu/
ra ꝛ liquida nõ ĩuenit nisi cũ redit ad
te. Peruerse te imitãtur oẽs q longe
se a te faciũt ꝛ extollũt se aduersuȝ te
Sed etiã sic te imitãdo ĩdicãt creato/
reȝ te eẽ oīs nature: ꝛ ideo nõ eẽ quo
a te omni modo recedatur. Quid er/
go in illo furto ego dilexi: ꝛ i quo dñȝ
meũ vel viciose atq̈ peruerse imita
tus sũ? An libuit facere ꝯtra legẽ: sal
tẽ fallacia quia potẽtatu nõ poteraȝ?
vt maneã libertate captiuus imita/
rer faciẽdo ĩpune quod nõ liceret te
nebrosa omnipotentie tue similitudi/
ne. Ecce est ille seruus fugiens dñm
suũ: ꝛ ꝯsecutus vmbraȝ. O putredo.
O monstrũ vite ꝛ mortis profundi/
tas. Potuitne libere quod non lice/
bat non ob aliud nisi quia nõ licebat?
Quid retribuã dño quod recolit hec
memoria mea: ꝛ anima mea non me/
tuit inde? Diligã te dñe: ꝛ gratias agaȝ
ꝛ ꝯfitear nomini tuo: quoniam tanta
dimisisti mihi mala ꝛ nefaria opa mea
Gratie tue ꝯputo ꝛ misericordie tue q̈

peccata mea tanq̃ glaciem soluisti: gratie tue deputo ⁊ quecūqꝫ nō feci mala. Quid eniꝫ nō facere potui: qui etiā gratuitum facin⁹ amaui? Et oīa mihi dimissa esse fateor ⁊ q̄ mea sponte feci mala et que te duce non feci. Quis est hominum: qui suaꝫ cogitās infirmitatē: audet uiribus suis tribuere castitatē atqꝫ inocētiā suā: vt minus amet te: quasi minus ei necessaria fuerit mi̅icordia tua: qua donas peccata cōuersis ad te. Qui enim vocatus a te secutus ē vocē tuā: et uitauit ea que me de meipso recordātez et fatētē legit: nō me derideat ab eo medico egrū sanari: a quo sibi prestitum ē vt nō egrotaret: vel potius vt minus egrotaret: ideo te tātūdē imo vero amplius diligat: quia per quem me videt tantis peccatorum meoruꝫ languoribus exui: per euꝫ se videt tātis peccatorum languoribus non implicari. Quem fructum habui miser aliquando in his que nunc recolens erubesco: maxime in illo furto. ī quo illum furtum amaui nihil aliud cum et ipsum esset nihil? Et eo ipso ego miserior. Et tamen solus id non fecissem: si recordor animum tunc meum: solus omnimodo id non fecissē. Ergo ibi amaui etiam consortium eoꝝ cuꝫ quibus id feci: Non ergo nihil aliud q̃ꝫ furtum amaui: imo vero nihil aliud quia et illud nihil est. Quid reuera? Quis est qui doceat me: nisi qui illuminat cor meū ⁊ discernit vmbras eius? Quid est quod mihi venit in mentem querere ⁊ discutere ⁊ considerare. Quia si tūc amarem poma illa que furatus sum: ⁊ eis frui cuperem: possem etiam solus si satis esset committere illam iniquitatem: qua

peruenirē ad voluntatem meaꝫ: nec confricatione consciorum animoruꝫ accenderem pruritū cupiditatis mee Sed quoniam ī illis pomis voluptas mihi ñ erat ea erat ī ip̄o facinore quā faciebat consortium simul peccantiū Quid erat ille affectus animi? Certe enim plane turpis erat nimis: et veh mihi erat qui habebam illum: Sed tamen quid erat? Delicta quis intelligit? Risus erat: quasi titillato corde: q̄ fallebamus eos: qui hec a nobis fieri non putabant: et vehementer nolebāt. Cur ergo eo me delectabat: quo id non faciebam solus? An quia etiam nemo facile solus ridet? Nemo quidem facile: sed tamen etiā solos et singulos homines: cum alius nemo presens est vincit risus aliquando: si aliquid nimie ridiculū vel sensibus occurrerit vel animo. At ego illud solus non facerem: non facerem omnino solus: Ecce est coram te deus meus viua recordatio animi mee: solus non facerem furtum illud: in quo me non libebat id quod furabar: sed quia furabar quod me solum facere prorsus non liberet nec facerem. O nimis inimica amicicia seductio mentis inuestigabilis ex ludo et ioco nocendi auiditas et alieni damni appetitus: nulla lucri mei nulla vlciscendi libidine. Sed cum dicitur eamus faciamus et pudet non esse impudentem. Quis exaperit istam tortuosissimam et implicatissimam nodositatem. Feda est: nolo in eam intendere: nolo eam videre. Te volo iusticia et innocentia pulchra et decora: honestis luminib⁹ ⁊ īsatiabili satietate. quies ē apud te valde ⁊ vita imperturbabilis. Qui

itrat in te: intrat i gaudiũ dñi sui: ꝛ nõ timebit: ꝛ habebit se optime i optimo Defluxi abs te ego: ꝛ erraui deꝰ meꝰ nimis deuiꝰ ab stabilitate tua i adolescẽtia: ꝛ factꝰ sũ mihi regio egestatis.

Explicit liber secũdus icipit tertiꝰ.

Veni cartaginẽ: et circunstrepebat me vndiqʒ sartago flagitiorum amorũ. Nondũ amabã: ꝛ amare amabam: ꝛ secretiore indigentia oderam me minus indigentem. Querebam quid amarem amans amari: et oderam securitatem et viam sine muscipulis: quoniam fames mihi erat intus ab interiori cibo teipso deus meus: ꝛ ea fame non esuriebam: sed erã sine desiderio alimẽtorum incorruptibiliũ. nõ quia plenus eis eram: sed quo inanior ꝛ fastidiosior. Et ideo nõ bene valebat anima mea: ꝛ vlcerosa proiiciebat se foras miserabiliter scalpi auida cõtactu sensibiliuʒ. Sed si nõ haberẽt animam nõ vtiqʒ amarentur. Amare ꝛ amari dulce mihi erat: magis si etiã amãtis corpore fruerer. Venam igiť amicitie coiquinabã sordibus concupiscentie: candorẽ qʒ eius obnubilabã de tartaro libidinis: ꝛ tamẽ fedus atqʒ ihonestus elegans ꝛ vrbanus esse gestiebã abundanti vanitate. Rui etiã in amorem quo cupiebam capi. Deus meus misericordia mea quanto felle mihi per suauitatẽ illam ꝛ ꝙ̃ bonus aspersisti quia ꝛ amatus sum ꝛ perueni occulte ad vinculum fruendi: ꝛ colligabar letus erũnosis nexibus vt cederer virgis ferreis ardentibus zeli ꝛ suspitionũ ꝛ timorũ ꝛ iraꝝ atqʒ rixarũ. Rapiebant me spectacula theatrica plena imaginibus miseriaꝝ mearũ: ꝛ fomitibus ignis mei. Quid: ꝙ homo ibi vult dolere cũ spectat luctuosa ꝛ tragica: que tamẽ pati ipse nollet? Et tamẽ pati vult ex eis dolorẽ spectator. ꝛ dolor ipse est voluptas eius Quid: nisi miserabilis isania? Nam eo magis eis mouetur quisqʒ: quo minꝰ a talibus sanus est affectibus: ꝙ̃ꝗ̃ cũ ipse patiť miŝia cũ aliis cõpatitur misericordia dici solet. Sed qualis tandem misericordia in rebus fictis et scenicis? Non enim ad subueniendum prouocatur auditor: sed tantuʒ ad dolendum inuitatur. Et actori earum imaginum amplius fauet: cũ amplius dolet. Et si calamitates ille hominũ vel antique vel false sic agãtur: vt qui spectat nõ doleat: abscedit idẽ fastidiens ꝛ reprehẽdẽs. Si aũt doleat: manet itẽtus ꝛ gaudens. Lachrime ergo amantur ꝛ dolores. Certe oĩs homo gaudere vult. An cũ miseꝝ neminẽ esse libeat: libet tñ esse miŝicordeʒ: qꝛ nõ sine dolore hac vna causa amantur dolores: ꝛ hoc de illa vena amicitie est. Sed quo vadit: quo fluit? Vt quid decurrit i torrẽtẽ picis bulliẽtis estus: inmanes tetraꝝ libidinum: in quos ipsa mutať ꝛ vertitur: per nutum proprium de celesti serenitate detorta atqʒ delecta. Repudietur ergo misericordia? Nequaquaʒ. Ergo amentur dolores aliquãdo. Sed caue immundiciam anima mea sub tutore deo meo: deo patruʒ nostrorum ꝛ laudabili ꝛ superexaltato in omnia secula: caue immundiciam. Neque enim nunc non misereor sed tunc in theatris cum gaudebam amantibus: cum sese fruebantur per flagitia: ꝙ̃uis hec imaginarie gererent in ludo spectaculi. Cum aũt sese amittebant: quasi misericors cõtristabar: ꝛ vtrunqʒ me delectabat tamẽ.

Nunc vero magis misereoꝛ gauden
tē i flagitio: ꝙ velut dura ꝑpessū de/
trimento ꝑnicioſe voluptatis ⁊ amiſ
ſione miſere felicitatis. Hec certe ve
rioꝛ misericoꝛdia: ſed non ī ea delecta
tur coꝛ. Nā ⁊ ſi approbat̄ officio cari
tatis q dolet miſ̄um: mallet tm̄ vtiqꝫ
nō eſſe ꝙ doleret q germanitus miſe
ricoꝛs ē ſin maliuola beniuolētia qđ
fieri nō poteſt: poteſt ⁊ ille qui vera/
citer ſinceriterqꝫ miſeret̄ cupere eſſe
miſeros vt miſ̄eat̄. Non vllus itaqꝫ
doloꝛ appꝛobandus: nullus amādus
eſt. Hoc enim tu dn̄e deus q animas
amas: longe alteqꝫ purius q̄ȝ nos et
īcoꝛꝛuptibilius misereris: ꝙ nullo do
loꝛe sauciaris. Et ad hec quis idone/
us? At ego tunc miſer dolere ama/
bam ⁊ querebam vt eſſet quod dole
reȝ quando mihi in erumna aliena ⁊
falſa ⁊ ſaltatoria ea magis placebat
actio hyſtriōis. neqꝫ alliciebat vehe/
mentius. qua mihi lachꝛyme excutie
bantur. Quid autem mirum: cum in/
felix pecus aberrans a grege tuo: ⁊
īpatiens cuſtodie tue turpi ſcabie fe
darer? Et inde erant doloꝛum amo/
res: nō quibus altius penetrarer: nō
enim amabam talia ꝑpeti qualia ſpe/
ctarem: ſed quibus auditis ⁊ fictis
tāqꝫ in ſuperficie raderer: q̄ſ tm̄ quaſi
vngues ſcalpentiuȝ feruidus tumoꝛ
⁊ tabes ⁊ſanies hoꝛꝛida conſequebat̄
Talis vita mea: nūquid vita erat dš
meꝰ? Et circūuolabat ſuper me fide
lis a longe miſericoꝛdia tua. In quā/
tas iniquitates diſtabui: ⁊ ſacrilega
curioſitate ſecutus ſum: vt deſerentē
te deduceret me ad ima infida ⁊ cir/
cunuentoꝛia obſequia demonioꝛuȝ:
quibus immolabaȝ facta mea mala.
⁊ in omnibus flagellabas me. Auſus
ſum etiam in celebꝛitate ſolēnitatuȝ
tuarum inter parietes eccleſie tue cō
cupiſcere et agere negocium pꝛocu/
rādi fructus moꝛtis. Unde me ver/
beraſti grauibus penis: ſed nihil ad
culpam meam. O tu pregrandis mi
ſericoꝛdia mea deus meus: refugiuȝ
meum a terribilibus nocentibus in
quibus vagatus ſum pꝛeſidenti col/
lo a longe recedendo a te: amans vi/
as meas ⁊ nō tuas: amans fugitiuam
libertatem. Habebant ⁊ illa ſtudia q̄
honeſta vocabantur ductum ſuum ī/
tuentem foꝛa litigioſa: vt excellerem
in eis: hec laudabilioꝛ quo fraudulen
tioꝛ. Tanta eſt cecitas hominum de
cecitate etiam gloꝛiantium: et maioꝛ
iam eram in ſcola rhetoꝛis: ⁊ gaude/
bam ſuperbe: ⁊ tumebam typo ꝙqꝫ
lōge ſedatioꝛ: domine tu ſcis: ⁊ remo/
tus omnino ab euerſionibus quas fa
ciebant euerſoꝛes. Hoc enim ſce/
uum nomen ⁊ diabolicum velut īſi/
gne vrbanitatis eſt: inter quos viue/
bam pudoꝛe impudenti: quia talis nō
eram ⁊ cum eis eram. Et amicitijs eo
ruȝ delectabar aliquādo a quoꝛuȝ ſē
per factis abhorrebaȝ: h̄ eſt ab euer/
ſionibus quibus pꝛoterue inſectabāt̄
ignotoꝛum verecundiam: quā ꝑturba
rent gratis illudēdo: atqꝫ inde paſcē
do maliuolas leticias ſuas. Nihil
eſt illo actu ſimilius actibus demo/
nioꝛum. Quid itaqꝫ verius ꝙ euer
ſoꝛes vocantur? Euerſi plane pꝛius
ipſi atqꝫ peruerſi deridentibus eos ⁊
ſeducentibus fallacibus occulte ſpiri
tibus: in eo ipſo q̊ alios irridere amāt
⁊ fallere. Inter hos ego ībecilla tunc
etate diſcebam libꝛos eloquentie: in
q̄ eminere cupiebā fine dānabili ⁊ vē
toſo ꝑ gaudia vanitatis hūane: ⁊ vſi/
tato iā diſcēdi oꝛdine ꝑuenerā ī libꝝ
quēdā cuiuſdā ciceronis: cuiꝰ linguā

de studio sacre scripture

fere oēs mirātur: pectꝰ non ita. Sed liber ille ipiꝰ exhortationē cōtinet ad phiā: ꝛ vocatᷣ hortēsius: ille vero lib mutauit affectū meū: ꝛ ad teipꝫ dn̄e mutauit ꝓces meas ꝛ vota ac desideria mea fecit alia. Uiluit mihi repēte oīs vana spes: ꝛ īmortalitatē sapie cōcupiscebā estu cordis īcredibili: ꝛ surgē iā cepā vt ad te redirē. Nō.n. ad acuēdā liguā: qđ videbar emere maťnis mercedibꝰ: cū agerē ānū etatis vndeuigesimū: iā defūcto pr̄e an̄ bienniū. Nō ğ ad acuēdā liguā referebā illuꝫ librum. neqꝫ mihi locutionē. ſꝫ qđ loquebatur ꝑsuaserat. Quomō ardebā đs meꝰ quō ardebā reuolare a ťrenis ad te: ꝛ nesciebā qd ageres mecum.

amor sapie

Apud te est eī sapia. Amor aūt sapie nom̄ grecū hꝫ phiā: q̊ me accendebāt ille lr̄e. Sūt q seducāt ꝑ phiam mağ ꝛ blādo ꝛ honesto noīe colorātes ꝛ fucantes errores suos. Et ꝓpe oēs qui ex illis ꝛ supra tꝑibꝰ tales erāt notanť ī eo libro ꝛ demōstranť: ꝛ manifestať ibi salutifera illa admonitio spūs tui ꝑ ſuū tuū bonū ꝛ piū. Uidete ne qs vos decipiat ꝑ phiam ꝛ ianem seductionē ſꝫ traditionē hoīuꝫ: ſꝫ elemēta huiꝰ mūdi ꝛ nō ſm xp̄ꝫ: qꝛ ī ipo ihitat oīs plēitudo diuinitatis corꝑaliť. Et ego illo tꝑe scis tu lum̄ cordis mei qm̄ nōduꝫ mihi hec ap̄lica nota erāt. Hoc tn̄ solo delectabar ī illa exhortatiōe ꝙ n̄ illā aut illā sectaꝫ: ſꝫ ipaꝫ q̄cūqꝫ eēt sapiētiā vt diligerē ꝛ q̄rerem ꝛ assequerer ꝛ tenerem atqꝫ āplexarer fortiter excitabar ſmone illo ꝛ accendebar: ꝛ ardebam: ꝛ hᷣ solū me ī tanta flagrantia refrāgebat: ꝙ nom̄ xp̄i n̄ erat ibi: qm̄ hᷣ nom̄ ſm misericordiā tuam domine: hᷣ nom̄ saluatoris mei filij tui ī ipo adhuc lacte matris teneꝝ cor meū pie biberat ꝛ alte retinebat ꝛ qcqd sine hᷣ noīe fuissꝫ qūuis litteratū ꝛ expollitū ꝛ vidicuꝫ nō me totum rapiebat. Itaqꝫ institui aīum intēdere in scripturas sanctas: vt viderē q̄les eēnt. Et ecce video rē nō opertaꝫ suꝑbis neqꝫ nudatā pueris: ſꝫ incessu humilē: successu excelsā ꝛ velatā misterijs: ꝛ nō eram ego talis vt intrare ī eā possēꝫ aut inclinare ceruicem ad eius gressus. Nō enim sicut mō loq̊r ita sensi cū attendi ad illam scripturā sed visa mihi est indigna quā tulliane dignitati compararem. Tumor enim meus refugiebat modum eiꝰ: ꝛ acies mea nō penetrabat intiora eius. Ueruntamen illa erat q̄ cresceret cū paruulis: sed ego dedignabar esse cū paruulis: ꝛ turgidꝰ fastu mihi grandis videbar. Incidi itaqꝫ ī hoīes suꝑbe delirātes: carnales nimis ꝛ loq̄ces: ī q̊ꝝ ore laquei diaboli: ꝛ viscū cōfectum cōmixtione syllabaꝝ nominis tui: ſꝫ ꝛ dn̄i ih̄u xp̄i et paracliti cōsolatoris n̄ri spūs sci. Hec enim oīa nō recedebāt đ ore eoꝝ: ſꝫ sonotenꝰ ꝛ strepitu ligue ceteꝝ cor inane veri: ꝛ dicebāt veritas ꝛ veritas ꝛ m̄lti eā dicebāt mihi ꝛ nusq̄ꝫ erat ī eis: ſꝫ falsa loq̄bāť n̄ đ te tātū q vere veritas es: ſꝫ ēt đ istis elem̄tis huiꝰ mūdi creaturis tuis: de qbus etiā vera dicētes philosophos trāsgredi debui ꝑ amore tuo mi pater sūme bone pulchritudo pulchroꝝ oīum. O veritas veritasqꝫ ītime etiā tūc medulle aī mei suspirabant tibi: cum te illi sonarent mihi frequenter ꝛ multipliciter voce sola ꝛ libris multis ꝛ ingētibus: ꝛ illa erant fercula in quibus mihi esurienti te inferebatur ꝓ te sol ꝛ luna pulchra opera tua: sed tamen opera tua non tu: nec ipsa prima: priora eniꝫ spiritualia opera tua: q̄ꝫ ista corporea: q̄uis lucida ꝛ celestia. At ego nec priora il

la:sed te ipsam:te vitas in qua non ē
commutatio:nec momenti obumbra
tio esuriebā ꝛ sitiebam: ꝛ apponebā
tur adhuc mihi in illis ferculis fantas
mata splendida quibus iam melius
erat amare istum solem saltē istis ocu
lis verum ꝙ̄ illa falsa animo ↄcepto
ꝑ oculos. Et tamen qꝛ te potabā mā
ducabā non auide quidem: quia nec
sapiebas in oꝛe meo sicuti es:neqꝫ. n.
tu eras illa figmenta inania:nec nu
triebar ex eis:sed exauriebar magis
Cibus in sonis simillim⁹ ē cibis vigi
lantium:quo tamen doꝛmientes non
alunt:doꝛmiunt enim. At illa nec si
milia erant vllo modo tibi:sicut nunc
mihi locutus es:quia illa erāt coꝛpo
ralia phantasmata falsa coꝛpoꝛea:q
bus certioꝛa sunt vera coꝛpoꝛa ista q̄
videm⁹ visu carneo siue celestia siue
terrestria. Cum pecudibus ꝛ volatili
bus videmus hec ꝛ certioꝛa sunt: ꝙ̄
cum imaginamur ea. Et rursus cer
tius imaginamur ea: ꝙ̄ ex eis suspi
camur alia grandioꝛa ꝛ infinita: que
oīo nulla sunt:q̄libus ego nunc pasce
bar inanibus ꝛ non pascebar. At tu
amoꝛ meus in quem deficio vt foꝛtis
sim:nec ista coꝛpoꝛa es q̄ videm⁹ ꝗꝫ ꝙ̄
in celo:nec ea es que nō videmus ibi
qꝛ tu ista ↄdidisti.nec in summis tuis
coditionib⁹ abes. Quāto ergo longe
es a phantasmatibus illis meis phan
tasmatibus coꝛpoꝛum que omnino
non sunt:quibus certioꝛes sunt phā
tasie coꝛpoꝛum eoꝛum que sunt ꝛ eis
certioꝛa coꝛpoꝛa que tamen non es
sed nec anima es que vita est coꝛpoꝝ.
Ideo melioꝛ vita coꝛpoꝛum certioꝛ
qꝫ ꝙ̄ coꝛpoꝛa. Sed tu vita es anima
rum:vita uitarum:viuens teipā ꝛ nō
mutaris vita anime mee. Ubi ergo

mihi tunc eras:ꝛ ꝙ̄ longe? Et lon
ge peregrinabar abs te exclusus ꝛ a
siliquis poꝛcoꝛum quos de siliquis
pascebam. Quanto enim melioꝛes
grammaticoꝛum ꝛ poetarum fabel
le ꝙ̄ illa decipula? Nam versus ꝛ car
men ꝛ Medea volans vtilioꝛes cer
te ꝙ̄ quinqꝫ elementa varie fuccata
ꝓpt̄ qnqꝫ antra tenebraꝝ que omni
no nulla sunt ꝛ occidunt credentem.
Nam versum ꝛ carmen etiam ad ve
ra pulmenta transfero. Uolātē autē
Medeam ꝛ si cantabam: nō assere
bā:ꝛ si cātari audiebā:ñ credebā.illa
aūt credidi. Ueh veh:qbus gradib⁹
deductus sum in pꝛofunda inferi:qp
pe laboꝛans ꝛ estuans inopia veri:cū
te deus meus: tibi enim confiteoꝛ q
me miseratus es ꝛ nondum confiten
tem:cum te non secundum mentis i
tellectum:quo me pꝛestare voluisti
belluis: sed secundum sensum carnis
quererem. Tu autem eras interioꝛ i
timo meo:ꝛ superioꝛ summo meo: of
fendi in illam mulierem audacem io
pem pꝛudentie:enigma Salomonis
sedentem super sellam in foꝛibus et
dicentem: panes occultos libenter
edite:ꝛ aquam dulcem furtiuam bi
bite: Que me seduxit:quia īuenit fo
ris habitantē in oculo carnis mee:ꝛ
talia ruminantem apud me:qualia ꝑ
illum voꝛassem. Nesciebam eniꝫ aliō
vere quod est:et quasi acutule moue
bar vt suffragarer stultis deceptoꝛi
bus:cum a me quererent vnde malū
ꝛ vtrum foꝛma coꝛpoꝛea deus finire
tur ꝛ haberet capillos et vngues:et
vtrum iusti existimandi essent qui ha
berent multas vxoꝛes simul ꝛ occide
rēt hoīes.ꝛ sacrificarēt ↄ̄ aīalib⁹.qb⁹
reb⁹ ignar⁹ ꝑturbabar:ꝛ recedēs a ve

Enigma Salomonis

ritate ire i eā mihi videbar: qꝛ nō no-
uerā malū nō eē nisi priuationē boni
vsqȝ ad quod oino non ē. Qd vn̄ vi
derez: cui⁹ videre vsqȝ ad corp⁹ erat
oculis. ꝛ aīo vsqȝ ad fantasma. Et nō
noueram deū eē spiritum: nō cui mē-
bra eēnt per longum ꝛ latum: nec cui
moles eēt. quia moles ī parte minor
ē q̄ȝ in toto suo: et si īfinita sit minor
est in aliqua parte certo spacio defi-
nita q̄ȝ per infinitū: ꝛ non ē tota vbi-
qȝ sicut spūs sicut deus. Et quid ī no
bis eēt secūdū q̄ eēmus similes d̄o.
et recte in scripturis diceremur ad
imaginē dei ꝑrsus ignorabam: ꝛ non
nouerā iusticiam veram interiorē nō
ex consuetudine iudicantē: sed ex le-
ge rectissima dei omnipotentis: qua
formarentur mores regionū: ꝛ dierū
ꝑ regionib⁹ ꝛ dieb⁹: cū ip̄a vbiqȝ ac
semper eēnt non alibi alia: nec alias
aliter: ſȝ quā iusti eēnt abraā: et isaac
ꝛ iacob ꝛ moyses ꝛ dauid: et illi oēs
laudati ore dei: sed eos ab imperitis
iudicari iniquos iudicantibus ex hu
mano die: et vniuersos mores huma
ni generis ex parte moris sui metien
tibus. tanq̄ȝ si qs nesciēs in armamē
tis qd cuiqȝ mēbro accōmodatū sit:
ocrea velit caput contegi ꝛ galea cal
ciari: et murmuret quod non apte cō
ueniat. aut in vno die indicto a ꝑme
ridiāis horis iusticio qsq̄ȝ stomache-
tur: non sibi cōcedi qd venale ꝑpone
re. qꝛ mane cōcessum ē. aut ī vna do-
mo videat aliqs tractari manibus a
quoq̄ȝ seruo qd facere non sinatur q
pocula ministrat. aut aliqd post prese
pia fieri quod ante mensam ꝑhibeat
ꝛ īdignetur cum sit vnū habitaculū
ꝛ vna familia nō vbiqȝ atqȝ oīb⁹ idē
tribui. sic sunt isti qui īdignantur cū
audierint illo seculo licuisse iustis: ali
qd q̄ isto nō licet iustis. ꝛ quia illis ali
ud precepit d̄s: istis aliud ꝑ tempora
libus causis: cū eidem iusticie vtriqȝ
seruierint: cū in vno hoīe ꝛ in vno die
ꝛ in īmis edib⁹ videāt aliud alij mem
bro cōgruere: ꝛ aliud iam dudū licu
isse: ꝛ post horā non licere. qddā ī illo
angulo permitti aut iuberi: qd in isto
iuste vetetur et vindicetur. Nunqd
iusticia varia ē ꝛ mutabilis? Sed tē-
pora quibus p̄sidet non pariter eunt:
tēpora enim sunt. Hoīes aūt quorū
vita super terram breuis est: qꝛ sensu
non valēt causas contexere seculoꝝ
priorum aliarūqȝ gentiū quas exper
ti non sunt cum his quas experti sūt.
in vno autē tempore vel die vl' domo
facile possunt videre quid cuiqȝ mē
bro: qb⁹ momētis: qb⁹ ꝑtib⁹ p̄sonisue
congruat. In illis offendūtur: hic ser
uiunt. Hec ego tūc nesciebā ꝛ nō ad-
uertebā: et feriebant vndiqȝ ista ocu
los meos ꝛ nō videbā. Et cantabam
carmina: ꝛ nō mihi licebat ponere pe
dem quēlibet vbilibet: sed ī alio atqȝ
alio metro aliter: aliterqȝ ꝛ in vno ali
quo versu: non omnibus locis eundē
pedē. Et ars ip̄a qua canebā non ha-
bebat aliud alibi: ſȝ omnia simul. Et
non intuebar iusticiā cui seruirēt bo-
ni ꝛ sc̄i hoīes: longe excellētius atqȝ
sublimius habere simul oīa que p̄ce-
pit d̄s: ꝛ nulla ex parte variari: et ta-
men varijs tēporibus non oīa simul:
sed ꝑpria distribuētē ac p̄cipiētē. Et
rep̄hēdebā cecus pios pastores: nō so-
lū sicut d̄s iuberet atqȝ inspiraret vtē
tes p̄sentib⁹: verū quoqȝ sicut d̄s re
uelaret futura p̄nūciātes. Nūqd ali-
quando aut alicui īiustum ē diligere
deū ex toto corde: ex tota anima: ex
tota mēte. ꝛ diligere ꝑximum tanq̄ȝ
teipsū? Itaqȝ flagitia que sunt cōtra

naturā vbiq; ac semꝑ detestāda atq;
punienda sunt: qualia sodomitarum
fuerunt. Que si omnes gentes face
rent eodē criminis reatu diuina lege
tenerentur. que nō sic fecit hoīes: vt
se illo vterentur mō. Violatur quip/
pe ipa societas q̄ cū deo nobis eē de
bet: cū eadē natura: cuius ille auctor
ē: libidinis puersitate polluitur. Que
aūt cōtra mores hoīnū sūt flagitia: p
morū diuersitate vitāda sūt: vt pactū
inter se ciuitatis aut gētis cōsuetudi
ne vel lege firmatū nulla ciuis aut
peregrini libidīe violetur. Turpis.n.
oīs pars est vniuerso suo nō cōgruēs
Cū autē deus aliqd contra morē aut
pactū quorūlibet iubet: ꝛ si nunq̄ ibi
factū ē: faciendū ē: ꝛ si omissū: instau
randū: ꝛ si institutū nō erat instituen
dū ē. Si enī regi licet ī ciuitate cui re
gnat iubere aliqd: quod nec āte illū
quisq̄: nec ipse vnq̄ iusserat: ꝛ nō cō/
tra societatē ciuitatis eius obtēpera
tur: imo cōtra societatē ñ obtēpatur
Generale q̄ppe pactū ē societatis hu
mane obedire regib⁹ suis: quāto ma/
gis deo regnatori vniuerse creature
sue ad ea que iusserit sine dubitatiōe
seruiēdū ē. Sicē enī ī potestatibus so/
cietatis humane maior potestas mi/
nori ad obediēdū preponitur: ita de⁹
oibus. Itē in facinorib⁹ vbi libido ē
nocendi siue per cōtumeliā siue p iniu/
riā: ꝛ vtrūq; vel vlciscēdi causa sicut
inimico inimicus: vl' adipiscēdi alicu/
ius extra cōmodi: sicut latro viatori:
vel euitandi mali: sicut ei q timet: vel
inuidendo: sicut feliciori miserior: aut
in aliquo prosperat⁹ ei quē sibi eq̄ri ti
met: aut equalē dolet: vel sola volu/
ptate alieni mali: sicut spectatores gla
diatorū aut irrisores vl' illusores q̄rū/
libet. Hec sūt capita iniquitatis: que
pullulāt principandi ꝛ spectādi ꝛ sen/
tiēdi libidine: aut vna aut duab⁹ eaꝝ
aut simul oibus. Et viuitur male ad/
uersus tria ꝛ septē: psalteriū decem
chordarū decalogū tuū de⁹ altissime
ꝛ dulcissime. Sed que flagitia in te q
nō corrūpis? Aut que aduersus te fa
cinora: cui noceri nō pōt? Sed hoc vi
dicas qd in se homines perpetrāt: qr
etiā cū in te peccāt ipie faciūt in ani/
mas suas: ꝛ mentitur iniquitas sibi: si
ue corrūpendo ac puertēdo naturā
suam: quam tu fecisti ꝛ ordinasti: vel
īmoderate vtēdo concessis reb⁹: vel
in nō concessa flagrādo in eū vsū qui
ē contra naturā: aut rei tenētur ani/
mo ꝛ verbis seuientes aduersus te ꝛ
aduersus stimulū calcitrātes. aut cū
dirruptis limitib⁹ humane societatis le
tantur audaces priuatis conciliatiōi
bus aut direptionibus: put quidq;
delectauerit aut offēderit: ꝛ ea fiūt cū
tu derelinqueris fons vite: q es vnus ꝛ
verus creator ꝛ rector vniuersitatis:
ꝛ priuata superbia diligitur ī parte vnū
falsū. Itaq; pietate humili redit in te ꝛ
purgas nos a consuetudine mala: et
propitius es peccatis confitentium ꝛ
exaudis gemitus cōpeditorum ꝛ sol/
uis a vinculis que nobis fecimus: si
iam non erigamus aduersus te cor/
nua false libertatis auaricia plus ha
bendi: ꝛ damno totū amittendi: am/
plius amando propriū nostrū q̄ te oī
um bonum. Sed inter flagitia ꝛ faci
nora ꝛ tam multas iniq̄tates sūt pec
cata proficiētium: que a bene iudicā
tibus ꝛ vituperantur ex regula perfe
ctionis ꝛ laudātur spe frugis sicut her
ba segetis. Et sunt quedā similia vel
flagitio vel facinori ꝛ non sunt pecca
ta quia nec te offendūt dominū ꝛ de
um nostrum: nec sociale consortium

cum conciliantur aliqua in vsum vi/
te congrue tempori: ꝛ incertum ē an
libidine habendi aut puniūtur corri/
gendi studio potestate ordinata: ꝛ in/
certum est an libidine nocendi. Mul
ta itaqꝫ facta que hominibus impro
bāda viderēt: testimōio tuo approba
ta sunt: ꝛ multa laudata ab hominibꝰ
te teste damnantur: cum sepe se alitͤ
habet spēs facti. ꝛ aliter facientis ani
mus: atqꝫ articulus occulti temporis
Cum vero aliquid tu repente inusita
tum ꝛ improuisum imperas: etiam si
hoc aliquando vetuisti: q̄uis causam
imperij tui pro tempore occultes: et
q̄uis contra pactum sit aliquorum
hominum societatis: quis dubitet eē
faciendum quando ea iusta est socie/
tas hominum que seruit tibi? Sz be
ati qui te imperasse sciunt: fiunt eniz
omnia a seruientibus tibi: vel ad ex/
hibendum qꝺ ad presens opus ē vel
ad futura prenuncianda: Hec ego ne
sciens irridebam illos sanctos seruos
ꝛ ꝓphas tuos. Et quid agebam cum
irridebam eos: nisi vt irriderer ābs te
sensiz atqꝫ paulatiz perductus ad eas
nugas. vt crederem ficum plorare cū
ficus plorat
decerpitur ꝛ matrem eius arborē la/
chrimis lacteis? Quam tamen ficum
si comedisset aliquis sactus alieno sa
ne non suo scelere decerptam misce/
ret visceribus ꝛ hanellaret de illa an
gulos. imo vero particulas dei gemē
do in oratione atqꝫ ructando: q̄ parti
cule summi ꝛ veri dei ligate fuissent i
illo pomo: nisi electi sancti dente ac
vētre soluerent. Et credidi miser ma
gis esse misericordiam prestandā fru/
ctibus terre q̄ꝫ hominibus propter
quos nascerentur. Si quis enim esu/
riens peteret qui manicheus non eēt
quasi capitali supplicio dānanda bu/
cella videretur si ei daretur. Et misi/
sti manum tuam ex alto: ꝛ de hac pro
funda caligine eruisti animam meam
cū pro me plorares ad te mea mater
fidelis tua āplius q̄ꝫ flent matres cor
porea funera. Uidebat enim illa mor
tem meam ex fide ꝛ spiritu quem ha/
bebat ex te: ꝛ exaudisti eam domine.
Exaudisti eam nec despexisti lachry/
mas eius: cum profluentes rigarent
terram sub oculis eius in omni loco
orationis eius ꝛ exaudisti eam. Naz
vnde illud somnium quo eam conso/
latꝰes vt viuere me secuz crederet ꝛ
haberet mecū eandē mensā i domo:
qꝺ nolle ceperat auersās ꝛ detestās
blasphemias erroris mei? Uidit eniz
se stantem in quadaz regula lignea ꝛ
aduenientem ad se iuuenem splendi/
dum hylarem atqꝫ arridentem sibi cū
illa esset merens ꝛ merore confecta.
Qui cū causas ab ea quesisset mesti/
tie sue q̊tidianarūqꝫ lachrymaꝝ do/
cēdi vt assolet n̄ discendi gratia: atqꝫ
illa rn̄disset ꝑditionē meaz se plange/
re: iussisse illum quo secura esset atqꝫ
admōuisse vt attēderet ꝛ videret vbi
esset illa ibi esse ꝛ me. Quod illa vbi
attendit vidit me iuxta se in eadez re
gula stantez. Unde hoc: nisi quia erāt
aures tue ad cor eiꝰ? O tu bone oi/
potens qui sic curas vnūquēqꝫ nostꝝ
tāq̄ꝫ solum cures. ꝛ sic omnes tāq̄ꝫ sin
gulos: Unde illud etiam q̄ cum mihi
narrasset ipꝫ visū ꝛ ego ad id trahere
conarer: vt illa se potius nō despera/
ret futuram esse quod eram: cōtinuo
sine aliqua hesitatione non inquit:
non enim mihi dictum est vbi ille ibi
ꝛ tu: sed vbi tu ibi ꝛ ille. Confiteor ti/
bi dn̄e recordationez meam quantuz
recolo q̄ sepe non tacui: amplius me
isto per matrem vigilantem responso

tuo: q tam vicina interpretationis falsitate turbata nō est: et tā cito vidit qd videndū fuit: qd ego certe ante q̄ dixisset non videram etiam tum fuisse commotum q̄ ipso somnio: quo femine pie gaudium tanto post futurū ad consolationem tunc presentis sollicitudinis: tanto ante predictum est.

Nam nouem ferme anni secuti sunt qbus ego in illo limo profundi ac tenebris falsitatis: cum sepe surgere conarer. et grauius alliderer volutatus sū: cum tamen illa vidua casta pia et sobria quales amas: iam quidem spe alacrior: sed fletu et gemitu nō segnior nō desineret horis omnibus orationum suarum de me plangere ad te: et intrabant in conspectum tuum preces eius: et tamē me dimittebas adhuc volui et inuolui in illa caligine: et dedisti alterum responsum interim qd recolo: nam et multa pretereo pter qd propero ad ea que me magis vrgent confiteri tibi: et multa non memini. Dedisti ergo alterum per sacerdotem tuum quendam episcopum nutritum in ecclesia et exercitatum in libris tuis. Quē cū illa femina rogasset vt dignaret mecū colloq et refellere errores meos. et dedocēt me mala ac docēt bona: faciebat enī hō si qs forte idoneos iuenisst: noluit ille prudenter sane quantū sensi postea. Respondit enim me ad hoc esse indocilē: eo q inflatus essem nouitate heresis illius: et nonnullis questiunculis iam multos iperitos exagitassem sicut illa indicauerat ei: sed sine inquit illum ibi. et tamen roga pro eo dominum: ipse legendo reperiet quis ille sit error et quanta impietas. Simul etiam narrauit se quoq paruulum a seducta matre sua datum fuisse manicheis: et omnes pene nō legisse tantū: verum etiam scriptitasse libros eorum sibiq apparuisse nullo contra disputante et conuincente q̄ esset illa secta fugienda: itaq fugisse. Que cum ille dixisset: atq illa nollet acquiescere: sed instaret magis deprecādo et vbertim flendo vt me videret et mecum dissereret: ille iam substomachans tedio: vade inquit a me: ita viuas: fieri enim non potest vt filius tantarum lachrymarum pereat. Quod illa ita se accepisse inter colloquia sua mecum sepe recordabatur: ac si de celo sonuisset.

Explicit liber tertius. Incipit quartus.

Per idem tempus annorū nouem ab vndeuigesimo anno etatis mee vsq ad duodetrigesimum seducebamur: et seducebamus: falsi atq fallentes in varijs cupiditatibus: et palam per doctrinas quas liberales vocant: occulte autem falso nomine religionis: hic superbi: ibi superstitiosi: vbiq vani ac popularis glorie sectantes inanitatem vsq ad theatricos plausus et cōtentiosa certamina: et agonem coronarum fenearum et spectaculorum nugas: et intemperantiam libidinum. Illic autem purgari nos ab istis sordibus expetentes cum eis qui appellarentur electi et sancti afferemus escas de quibus nobis in officina aqualiculi sui fabricarent angelos et deos per quos liberaremur. et sectabar ista atq faciebam cū amicis meis per me ac mecum deceptis. Irrideāt me arrogantes et nōdū salubriter pstrati et elisi a te deus meus. ego tñ confitear tibi dedecora mea i laudē tua. Sine me obsecro: et da mihi circuire

presenti memoria pteritos circuitus erroris mei. et imolare tibi hostiã iubilationis. Quid enĩ sũ ego mihi sine te: nisi dux in preceps? Aut qd sũ cũ mihi bene ẽ. nisi sugẽs lac tuum. aut fruẽs te cibo q nõ corrũpitur? Et qs hõ ẽ qlibet homo cũ sit hõ? Sed irrideãt nos fortes ⁊ potentes. nos autẽ infirmi ⁊ inopes cõfiteamur tibi. Docebã ĩ illis annis artẽ rhetoricã. ⁊ victoriosam loquacitatem victus cupiditate vẽdebã. Malebã tamen domine: tu scis. bonos habere discipl'os sicut appellantur boni. et eos sine dolo docebã dolos. non in qbus contra caput innocẽtis agerent. sꝫ aliquãdo ꝑ capite nocẽtis. Et deus vidisti de longinquo lapsantẽ ĩ lubrico. ⁊ ĩ multo fumo scintillãtẽ fidem meã quam exhibebã ĩ illo magisterio diligẽtibꝰ vanitatẽ. ⁊ querẽtibꝰ mẽdaciũ socius eoꝝ. In illis annis vnã habebã nõ co q legitimũ vocat̃ ꝯiugio cognitã. sꝫ quã ĩdagauerat vagus ardor ĩops prudẽtie. sꝫ vnã tñ ei qqꝫ fuãs thori fidẽ: ĩ q sane experirer exẽplo meo qd distaret iter cõiugalis placiti modũ qd federatũ eẽt generãdi grã: et pactũ libidinosi amoris: vbi ꝓles etiã ꝯ votũ nascit̃: qũuis iã nata cogat se diligi. Recolo etiã cũ mihi theatrici carminis certamẽ inire placuissꝫ mãdasse mihi nescio quẽ aruspicẽ qd ei dare vellẽ mercedis vt vincerẽ: me autẽ feda illa sacramẽta detestatũ ⁊ abominatũ respondisse: nec si corona illa eẽt ĩmortaliter aurea. muscã ꝑ victoria mea necari me sinere. Necaturꝰ enĩ erat ille in sacrificijs suis animantia: ⁊ illis honoribꝰ ĩuitaturꝰ mihi suffragatura demonia videbat̃. Sꝫ hoc quoqꝫ malũ nõ ex tua caritate repudiaui ds cordis mei. Non enĩ amare te noueraꝫ: q nisi fulgores corporeos cogitare non nouerã. Talibꝰ enim figmentis suspirãs aĩa. nonne fornicat̃ abs te: et fidit ĩ falsis: et pascit vẽtos? Sed videlicet sacrificari ꝑ me nollẽ demõibꝰ: qbꝰ me illa supstitiõe ipe sacrificabã. Quid ẽ eniꝫ aliud vẽtos pascere ꝙ̃ ipos placare: hoc est errando eis eẽ voluptati atqꝫ derisui? Jdcqꝫ illos planetarios: quos mathematicos vocant plane cõsulere nõ desistebã: q quasi eis nullũ esset sacrificium: et nulle ꝑces ad aliquẽ spiritũ ob diuinationẽ dirigerẽtur: qd tñ xpiana ⁊ vera pietas cõsequent̃ repellit ⁊ dãnat. Bonũ ẽ. n. confiteri tibi dñe: ⁊ dicere miserere mei: cura aĩam meã quia peccaui tibi: neqꝫ ad licẽtiã peccandi abuti indulgentia tua: sed meminisse dñice vocis: ecce sanus factꝰ es: iã noli peccare: ne qd tibi deterius contingat. Quã totã illi salubritatẽ iterficere conãtur cũ dicũt. de celo tibi ẽ ineuitabilis cã peccãdi: et venus hoc fecit aut saturnus aut mars. s. vt homo sine culpa sit caro ⁊ sanguis: ⁊ suꝑba putredo: culpãdus sit aũt celi ac siderum creator ⁊ ordinator. Et quis est hic nisi ds noster: suauitas ⁊ origo iusticie: q reddis vnicuiqꝫ secundũ opa eius: ⁊ cor contritũ ⁊ humiliatũ non spernis? Erat eo tẽpore vir sagax medicine artis peritissimus atqꝫ ĩ ea nobilissimus: q ꝓconsule manu sua coronam illam agonisticam ĩposuerat nõ sano capiti meo: sꝫ nõ vt medicꝰ. Naꝫ illiꝰ morbi tu sanator q resistis suꝑbis: humilibꝰ aũt das grãꝫ. Nũqd tñ ẽt ꝑ illũ senem defuisti mihi: aut destitisti mederi aĩe mee? Qꝛ enĩ factꝰ ei eraꝫ familiarior: ⁊ eiꝰ sermonibꝰ. erãt eniꝫ sine verboꝝ cultu viuacitate sententiarum iocũdi ⁊ graues: assiduus ⁊ fi

rus inherebā: Ubi cognouit ex col/
loquio meo libris geneiblyacorūz es/
se me deditū: benigne ac patne mo/
nuit: vt eos abijcerē: neqʒ curā ⁊ opā
rebꝰ vtilibꝰ necessariā illi vanitati fru
stra impēderē: dicēs ita se illā didicis/
se vt eiꝰ ꝓfessionē primis ānis etatis
sue deferre voluisset q̄ vitā degeret:
et si ippocratē itellexissʒ: ⁊ illas vtiqʒ
litteras potuisset intelligere: et tamē
nō ob aliam causaʒ se postea illis relī
ctis medicinā assecutū: nisi ꝙ eas fal
sissimas cōperisset: ⁊ nolet vir grauis
decipiēdis hoībꝰ victū q̄rere. At tu
inqt quo te i hoībꝰ sustētās rhetoricā
tenes. Hāc aūt fallaciā libero studio
nō necessitate rei familiaris sectaris:
quo magis mihi te oportet de illa cre
dere: q ea tā pfecte discere elaboraui
q̄ꝫ ex ea sola viuere volui. A quo ego
cū q̄sissē q̄ cā ergo faceret vt multa
inde vera ꝓnūciarent. respōdit ille vt
potuit vim sortis hoc facere i rerū na/
tura vsquequaqʒ diffusā. Si.n.d̄ pa/
ginis poete cuiuspiā longe aliđ canē/
tis atqʒ itēdēris cū forte qs consulit
mirabiliter ɔsonus negocio sepe ver
sus exiret: mirādum nō eē dicebat: si
ex aīa hūana supiore aliquo instictu
nesciente qd in se fieret: non arte: sed
sorte sonaret aliqd qđ iterrogātis re/
bus factisq̄ʒ ɔcineret. Et hoc qdē ab
illo vel p illū pcurasti mihi. et qd ipse
postea p meipʒ q̄rerē i memoria mea
deliniasti. Nūc aūt nec ipē nec caris/
simꝰ meꝰ nebridiꝰ adolescēs valđ bo
nus ⁊ valde cautꝰ irridēs totū illđ di/
uinationis genꝰ psuadere mihi potue
runt vt hec abijcerē: quoniā me am/
plius ipoꝝ auctorū mouebat aucto/
ritas. ⁊ nullū certū quale querebam
documetū adhuc iuenerā: quo mihi
sine ambiguitate appareret: q ab eis
consultis vera dicerētur forte vł sor/
te: non arte inspectoꝝ siderū dici. In
illis annis q̄ primū tempore i munici
pio quo natꝰ sū docere cepā: compa
rauerā amicum societate studioꝝ ni
mis carū. coeuum mihi ⁊ conflorētē
flore adolescētie. mecum puer creue
rat: ⁊ pariter in scolā ieramꝰ: pariter/
qʒ luseramꝰ. Sʒ nōdū erat sic amicꝰ
q̄ꝫ ne tūc qdē sicuti ē vera amicitia
qz nō ē vera: nisi cū eā tu agglutinas
inter inherētes tibi caritate diffusa i
cordibꝰ nr̄is p spūm scm̄ q datꝰ est no/
bis. Sed tñ dulcis erat nimis coacto
feruore parilū studioꝝ. Nā ⁊ a fide
vera quā nō germanitꝰ ⁊ penitꝰ ado/
lescēs tenebat deflexerā eū in supsti
tiosas fabellas ⁊ perniciosas: ꝓpter
quas plāgebat me mater mea: cuʒ iā
errabat i aīo ille hō. ⁊ nō poterat aīa
mea sine illo. Et ecce tu iminēs dor/
so fugitiuoꝝ tuorum: deus vltionum
et fons misericordiarum simul qua
conuertis nos ad te miris modis: et/
ce abstulisti hoīem ab hac vita: cū vix
expleuissʒ ānum i amicitia mea: sua/
uis mihi sup oēs suauitate s illiꝰ vite
mee. Quis laudes tuas enumerat:
vnꝰ i se vno q̄s exptus ē: Quid tunc
fecisti deꝰ meꝰ: ⁊ q̄ꝫ iuestigabił abys/
sus iudicioꝝ tuoꝝ: Cū enim labora/
ret ille febribꝰ: iacuit diu sine sensu i
sudore letali: et cū desperaret bapti
zatus ē nesciēs me nō curāte ⁊ presu
mente id retinere potiꝰ aīam eius qđ
a me accepat: nō ꝙ i nesciētis corpo
re fiebat.. Longe autem aliter erat
nam recreatus ē ⁊ saluus factus: sta
timqʒ vt primū cū eo loqui potui. po/
tui aūt mox vt ille potuit. quādo non
discedebā ⁊ nimis pendebamꝰ ex iui/
cem: tēptaui apud illū irridere tanq̄ꝫ
⁊ illo irrisuro mecū baptismū quem

acceperat mēte atqꝫ sensu absentissi
mus:sed tamē iā se accepisse didice/
rat. At ille ita me exhorruit vt inimi/
cum:admonuitqꝫ mirabili ꝛ repenti/
na libertate: vt si amicus esse vellez:
talia sibi dicere desinerē. Ego autez
stupefactus atqꝫ turbatꝰ distuli oēs
motꝰ meos vt ɔualesceret priꝰ: eētqꝫ
idoneus viribꝰ valitudīs:cū quo age
re possem qḋ vellē. Sed ille abreptꝰ
demētie mee: vt apḋ te seruaret con
solatiōi mee post paucos dies me ab
sente repetit febribꝰ ꝛ defūgit. Quo
dolore cōtenebratū ē cor meū: ꝛ qc/
qd aspiciebaz mors erat. Et erat mi/
hi patria suppliciū: ꝛ paterna domus
mira infelicitas: ꝛ qcqd cū illo cōmu/
nicauerā sine illo ī cruciatū imanem
verterat. Expectabāt eū vndiqꝫ ocu
li mei ꝛ nō dabat: ꝛ oderā oīa quādo
non haberē eū:nec mihi iā dicere po
terāt:ecce veniet:sicut cū viueret qn̄
absens erat. Et factus eraz ipe mihi
magna questio: ꝛ interrogabā animā
meā quare tristis eēt:et q̄re cōturba
ret me valde: ꝛ nihil nouerat rn̄dere
mihi. Et si dicebā spera ī deo: iuste n̄
obtēperabat:qꝛ verior erat ꝛ melior
hō quem carissimū amiseram: ꝙ̄ fan
tasma in eo ꝙ sperare videbat. So
lus fletus erat dulcis mihi: ꝛ successe
rat amico ī delicijs aī mei. Et nūc do
mine iā illa trāsierūt: ꝛ tēpore lenituz
ē vulnus meū. Possum ne audire ex
te q veritas es: ꝛ admouere aurē cor
dis mei ori tuo: vt dicas mihi cur fle/
tus dulcis sit miseris? An tu ꝙ̄uis
vbiqꝫ adsis:lōge abiecisti a te miseri/
am nostram? Et tu in te manes: nos
autē ī experimētis voluimur. Et tn̄
nisi ad aures tuas ploraremus. nihil
residui de spe nostra fieret. Unde igi
tur suauis fructꝰ de amaritudine vi/
te carpit gemere flere ꝛ suspirare: et
conqueri. An hoc tibi dulce ē ꝙ spe/
ramus exaudire te? Recte istud ī p̄/
cibus:qꝛ desideriū perueniēdi habēt
Nūqd in dolore amisse rei et luctu q̊
tūc operiebar? Neqꝫ eniz sperabam
reuiuiscere illū:aut h̄ petebā lachry/
mis:sed tātū dolebā ꝛ flebā. Miser
enī eraz:et amiseram gaudiū meuz.
An ꝛ fletus res amara ē: ꝛ p̄ fastidio
reruz qbꝰ prius fruebamur: dum ab
eis abhorremus delectat? Quid aūt
ista loq̄r? Nō enī tēpus querēdi nūc
ē:sed cōfitēdi tibi. Miser eniz eram:
ꝛ miser ē oīs animus victꝰ amicitia re
rū mortaliū: ꝛ dilaniat cuz eas amit/
tit: ꝛ tūc sentit miseriā:qua miser est ꝛ
ante ꝙ̄ amittat eas. Sic enī ego erā
illo tēpore: ꝛ flebā amarissime ꝛ rege
scebā ī amaritudīe. Ita miser eraz: ꝛ
habebā cariorē illo amico meo vitaz
ipsam miserā. Nā ꝙ̄uis eam mutare
vellē:nollē tn̄ amittere magis ꝙ̄ illū
Et nescio an vellē vel ꝓ illo sicut de
horeste et pilade tradit si nō fingitur:
q vellēt ꝓ īuicē vel simul mori:q̄ mor
te peiꝰ eis erat nō simul viuere. Sed
ī me nescio qs affectus nimis huic cō
trarius ortus erat: ꝛ tedium viuendi
erat. ī me grauissimū: ꝛ moriēdi metꝰ
Credo quo magis illū amabā:h̄ ma/
gis mortē:que mihi cū abstulerat tā/
ꝙ̄ atrocissimā inimicā oderā ꝛ time/
mebā:et eā repēte consūpturā omnes
hoīes putabā:qꝛ illū potuit. Sic eraz
oīno memini. Ecce cor meū deꝰ meꝰ
ecce intus vide qꝛ memini spes mea
qui me mūdas a taliū affectionū im/
mūdicia dirigēs oculos meos ad te:
ꝛ euellēs de laq̄o pedes meos. Mi/
rabar eniz ceteros mortales viuere:

quia illi quez quasi non moriturũ di
lexeram: mortuus erat: ⁊ me magis
quia ille alter eram viuere illo mor
tuo mirabar. Bene quidam dixit de
amico suo dimidium anime sue. Nã
ego sensi animam meam et animam
illius vnam fuisse animam in duob⁹
corporibus: ⁊ ideo mihi horrori erat
vita: quia nolebam dimidius viuere:
⁊ ideo forte mori metuebã: ne totus
ille moreret̃ quẽ multũ amauerã. O
demẽtiam nescientez diligere hoïes
humaniter: o stultum hominez immo
derate humana patientez: quod ego
tunc eram. Itaqз estuabã: suspirabã
flebaz: turbabar: nec requies erat nec
cõsiliuz. Portabã enim cõncissam ⁊
cruentam animam impatiẽtem a me
portari: ⁊ vbi eam ponerem nõ inueni
ebam. Non in amenis nemoribus: ñ
ĩ ludis atqз cantibus: nec ĩ suaue olẽ
tibus locis: nec in conuiuijs appara
tis: neqз ĩ voluptate cubilis ⁊ lecti: ñ
deniqз ĩ libris atqз carminib⁹ acqe
scebat. Horrebãt oïa ⁊ ipa lux: ⁊ qc
quid non erat quod ille erat. improbuz
⁊ odiosuz erat ꝑter gemituz ⁊ lachry
mas. Nam in eis solis aliqũtula req
es. Ubi aũt inde auferebat̃ aïa mea:
onerabat me grandi sarcina miserie:
que a te dñe leuãda erat ⁊ curanda.
Sciebã: ʒ nec volebã nec valebã: eo
magis: qз non mihi eras aliquid soli
dum ⁊ firmũ cũ de te cogitabã. Non
enim tu eras. sed vanuz fantasma et
error meus erat deus meus. Si co
nabar eã ibi ponere vt requiesceret̃:
per inane labebatur: et iterũ ruebat
super me. Et ego mihi remãserã infe
lix locus: vbi nec eẽ possẽ nec inde re
cedere. Quo enim cor meuz fugeret
a corde meo? Quo a meipo fugerẽ:
quo non me sequerer? Et tamen fu
gi de patria. Minus enim eum que
rebant oculi mei vbi videre non sole
bãt: atqз a tagastẽsi oppido veni car
thaginem. Non vacant tempora nec
ociose voluuntur per sensus nostros:
faciunt ĩ animo mira opera. Ecce ve
niebant ⁊ preteribant de die ĩ diem:
⁊ veniendo ⁊ pretereundo ⁊ inserẽdo
parabãt mihi species alias ⁊ alias me
morias: et paulatim resarciebant me
pristinis generibus delectationum:
quibus cedebat dolor meus ille: sed
succedebant non quidez dolores alij
cause tamen aliorum dolorum. Naz
vnde me facillime ⁊ ĩ intima dolor il
le penetrauerat: nisi qз fuderã ĩ are
nã aïam meã. diligẽdo moriturũ ac
si non moriturũ? Maxime qppe me
reparabant atqз recreabant aliorũ
amicorum solacia cum quib⁹ amabã
quod pro te amabam: et hoc erat in
gens fabula ⁊ longũ mẽdacium. cu
ius adulterina cõfricatione corrum
pebatur mẽs nostra pruriens in auri
bus. Sed illa mihi fabula non morie
batur si quis amicorum meorum mo
reretur. Alia erant que ĩ eis amplius
capiebant animum: colloqui ⁊ corri
dere: et vicissim beniuole obsequi: si
mul legere libros dulciloquos: simul
nugari ⁊ simul honestari: dissentire
interduz sine odio tanqз ipe hõ mo se
cum: atqз ipa rarissima dissensiõe cõ
dire consensiones plurimas. docere
aliquid inuicem: aut discere aliquid
ab inuicem. desiderare absentes cum
molestia. suscipere venientes cum le
ticia. His atqз huiusmodi signis a
corde amantium ⁊ redamantiuz ꝓce
dentib⁹ per os. per linguaz. ꝑ oculos
⁊ mille mot⁹ gratissimos qsi fomitib⁹

cõflare aĩos ꝛ ex pluribꝰ vnũ facere. Hoc est quod diligitur ĩ amicis: ꝛ sic diligitur vt rea sit sibi humana cõsci entia si nõ amauerit redamantẽ: aut si amantẽ non redamauerit nihil que rens ex eius corpore preter indicia be niuolentie. Hic ille luctus si quis mo riatur ꝛ tenebre doloꝝ ꝛ versa dul cedine in amaritudine cor madidum ꝛ ex amissa vita morientiũ mors vi uentiũ. Beatus qui amat te ꝛ amicũ in te ꝛ inimicum propter te. Solus enim nullum caꝝ amittit cui oẽs in il lo cari sunt qui non amittitur. Et qs est iste nisi deus noster. deus qui fecit celum ꝛ terram ꝛ implet ea: quia im plendo ea fecit ea. Te nemo amittit nisi qui dimittit. Et qui amittit quo it aut quo fugit. nisi a te placido ad te iratum. Nam vbi non inuenit legẽ tuam in pena sua. Et lex tua veritas ꝛ veritas tu. Deus virtutum conuer te nos: ꝛ ostende faciem tuam ꝛ salui erimus Nam quoquersum se verterit anima hominis ad dolores figitur ali bi preterq̃ in te: tametsi figitur ĩ pul chris extra te ꝛ extra se; que tamen nulla essent nisi eẽnt abs te: q̃ oriunt ꝛ occidunt: ꝛ oriendo quasi esse incipi unt. ꝛ crescunt vt perficiantur: ꝛ per fecta senescunt ꝛ intereunt: ꝛ non oĩa senescunt ꝛ intereunt. Ergo cũ oriun tur ꝛ tendunt esse quo magis crescũt celeriter vt sint: eo magis festinant vt nõ sint. Sic ẽ modus eaꝝ. Tantũ dedisti eis: qꝛ partes sunt rerum que non sũt oẽs simul. sed decedendo ac succedendo agunt omnes vniuersũ cuius partes sunt. Ecce sic peragitur ꝛ sermo noster ꝑ signa sonantia. Nõ enĩ erit totus ſmo si vnũ ṽbũ nõ de cedat cũ sonuerit per partes suas vt succedat aliud. Laudet te ex illis ani

ma mea deus creator omnium: sꝫ nõ infigatur in eis glutino amoris ꝑ sen sus corporis. Sunt enim quo ibant vt nõ sint: ꝛ cõscendũt eaꝫ desiderijs pe stilentiosis: qm̃ ipsa esse vult ꝛ requie scere amat ĩ eis que amat. In illis au tem non est vbi: quia nõ stant. Fugi unt: ꝛ quis ea sequitur sensu carnis: aut quis ea comprehendit vel cũ pre sto sunt: Tardus ẽ enim sensus car nis: qm̃ sensus carnis est ꝛ ipẽ est mo dus eius. Sufficit ad illud ad qđ fa ctus est. ad aliud autẽ non sufficit vt teneat trãscurrentia ab initio debito vsq₃ ad finem debitũ. In ṽbo enim tuo ꝑ qđ creant: ibi audiũt hinc ꝛ huc vsq₃. Noli esse vana anima mea: et obsurdescere in aure cordis tumultu vanitatis tue. Audi ꝛ tu. Verbuꝫ ipꝫ clamat vt redeas: ꝛ ibi est locus quie tis ĩperturbabilis: vbi non deseritur amor si ipẽ non deserat. Ecce illa di scedunt vt alia succedãt: ꝛ omnibus suis partibus constet infima vniuersi tas. Nũquid ego aliquo discedo: ait verbum dei. Ibi fige mansionem tuã ibi cõmenda qcq̃d inde habes anima mea: saltẽ fatigata fallacijs. Verita ti cõmenda quicquid tibi est a verita te: ꝛ nõ perdes aliquid: ꝛ reflorescẽt putrida tua: ꝛ sanabũt oẽs lãguores tui: ꝛ fluxa tua reformabũt: ꝛ renoua bunt: ꝛ ꝯstringent ad te: ꝛ nõ te depo nent quo descendunt: sed stabunt te cum ꝛ permanebunt ad semper stan tem ac permanentem deum. Ut qd peruersam sequeris carnem tuam: Ipsa te sequatur conuersa. Quicqd ꝑ illã sentis ĩ parte est. ꝛ ignoras totũ cuius he partes sunt: ꝛ delectat te ta men. Sed si ad totũ cõprehẽdenduꝫ esset idoneus sensus carnis tue: ac nõ ꝛ ipse in parte vniuersi accepisset pro

pena tua iustum modũ: velles vt trã/ siret quicquid extat i p̃sentia: vt magis tibi oĩa placerent. Nã & q̃d loquimur per eundem sensum carnis audis: et non vis vtiq3 stare syllabas: sed trans/ uolare vt alie veniant & totũ audias Ita semp oĩa quibus vnũ aliqd constat & non sunt oĩa simul ea quibus constat. Plus delectãt oĩa q̃3 singula: si pos/ sint sentiri oĩa. sed longe his melior q fecit oĩa: et ipe est d̃s noster: & non di scedit: q2 non succedit̃ ei. Si placent corpora: deũ ex illis lauda: & in artifi cẽ eorũ retorque amorẽ: ne i his q̃ ti/ bi placent tu displiceas. Si placent anime in deo amentur: q2 & ipe muta biles sũt: et i illo fixe stabiliũtur: alio/ quin irent & perirent. In illo g̃ amen̄t & rape ad eũ tecum quos potes & dic eis. Hũc amemus: ipse fecit hec & nõ ẽ longe. Non eni fecit atq3 abijt: sed ex illo in illo sunt. Ecce vbi ẽ vbi sapit veritas. Intimus cordi ẽ. s3 cor erra/ uit ab eo. Redite preuaricatores ad cor: & inherete illi q fecit nos. State cum eo & stabitis. Requiescite i eo et quieti eritis. Quo itis i aspa? Quo itis? Bonum quod amatis ab illo ẽ. Sed q̃tũ ẽ ad illu3: bonũ ẽ & suaue. Sed amarũ erit iuste: q2 iiuste amat̃ deserto illo quicqd ab illo ẽ. Quo vo/ bis adhuc & adhuc ambulare vias dif ficiles & laboriosas. Nõ est reques vbi queritis eã. Querite q̃d q̃ritis: sed ibi non ẽ vbi queritis. Beatã vitã queri tis i regione mortis. Nõ ẽ illic. Quo modo .n. beata vita: vbi nec vita? Et descendit huc ipa vita nostra: & tulit mortem nostram. et occidit eã d̃ abũ/ dantia vite sue: & tonuit clamãs vt re deamus hinc ad eũ in illud secretum vnde processit ad nos. in ipsũ primũ virginalem vterum vbi ei nupsit hu/ mana creatura caro mortal̄ nec sem per mortalis: et inde velut sponsus p cedẽs de thalamo suo: exultauit vt gi/ gas ad currendam viam. Non enim tardauit: sed cucurrit clamãs dictis factis morte vita descẽsu ascẽsu cla/ mans vt redeamus ad eu3. et discessit a poculis vt redeam^9 ad cor & inue niamus eũ. Abscessit enĩ et ecce hic ẽ Noluit nobiscũ diu eẽ. et dereliquit nos. Illuc enim abscessit vnde nunq̃3 recessit: quia mundus per eu3 factus est: et in hoc mũdo erat. et venit i hũc mundũ peccatores saluos facere. cui confitetur anima mea vt sanet eam: quia peccauit illi. Filij hominũ vsq3/ quo graues corde? Nunquid & post descensum vite non vultis ascende/ re & viuere? Sed quo ascenditis q̃n i alto estis & posuistis in celũ os vestr̃? Descendite vt ascendatis & ascenda/ tis ad deum. Cecidistis enim ascẽdẽ do contra deum. Dic eis ista vt plo rent in cõualle plorationis: et sic eos rape tecum ad deum: quia de spiritu eius hoc dicis eis. si dicis ardẽs igne caritatis. Hec tunc non noueram. et amabam pulchra inferiora. et ibam i profundum et dicebam amicis meis. Nũ amamus aliquid nisi pulchrum? Quid est ergo pulchrum. aut quid ẽ pulchritudo? Quid est quod nos alli cit & conciliat rebus quas amamus? Nisi enim esset i eis decus & species: nullo modo nos ad se mouerent. Et animaduertebam & videbam in ipsis corporibus aliud esse quasi totum. et ideo pulchrum. aliud autem q̃d ideo deceret: quonia3 apte accommoda/ ret̃ alicui: sicut pars corporis ad vni uersum suum. aut calciamentum ad pedem. et similia. Et ista considera tio scaturiuit i aĩo meo ex ĩtimo cor/

de decore

de meo: et scripsi libros de pulchro et apto: puto duos aut tres tu scis deus. Nam excidit mihi. Non enim habemus eos: sed aberrauerunt a nobis nescio quomodo. Quid est autem quod me mouit domine deus meus: vt ad icheriũ romane vrbis oratorem scriberem illos libros: quem non noueram facie: sed amaueram hominem ex doctrine fama que illi clara erat: et quedam verba eius audieram et placuerat mihi. Sed magis quia placebat alijs: et eum efferebant laudibus stupentes quod ex homine syro docto prius grece facundie postea in latina etiam doctor mirabilis extitisset: et esset scientissimus rerum ad studium sapientie pertinentium. mihi placebat. Laudatur homo et amatur absens. Utrum nam ab ore laudantis intrat in cor audientis amor ille. Absit. sed ex amante alio accenditur alius Hinc enim amatur qui laudatur. dum non fallaci corde laudatoris predicari creditur. idest cum amans eum laudat. Sic enim tunc amabam homines ex hominum iudicio. Non enim ex tuo deus meus in quo nemo fallitur. sed tamen cur non sicut auriga nobilis sicut venator studijs popularibus diffamatus. Sed longe aliter et grauiter. et ita quemadmodum et me laudari vellem. Non autem vellem ita laudari et amari me vt histriones: quamquam eos et ipse laudarem et amarem. sed eligens latere quam ita notus esse: et velle haberi odio quam sic amari. Ubi distribuuntur ista pondera variorum et diuersorum amorum in anima vna. Quid est quod amo in alio: quod rursus nisi odissem: non a me detestaretur et repellerem: cum sit vterque nostrum homo. Non enim sicut equus bonus amatur ab eo qui nollet hoc esse etiam si posset. hoc et de histrione dicendum est: qui nature nostre socius est. Ergo ne amo in homine quod odi esse cum sim homo. Grande profundum est ipse homo cuius etiam capillos tu domine numeratos habes: et non minuuntur in te: et tamen capilli eius magis numerabiles quam affectus eius. et motus cordis eius. At ille rhetor ex eo erat genere quem sic amabam vt vellem me esse talem: et errabam typo et circunferebar omni vento: et nimis occulte gubernabar abs te. Et vnde scio: et vnde certus confiteor tibi: quod illum in amore laudantium magis amaueram: quam in rebus ipsis de quibus laudabatur. Quia si non laudatum vituperarent: cum idem ipsi et vituperando atque spernendo ea ipsa narrarent: non accenderer in eum et non excitarer et certe res non alie forent: nec homo ipse alius. sed tantummodo affectus alius narrantium. Ecce vbi iacet anima infirma: nondum herens soliditati veritatis Sicut aure linguarum flauerit a pectoribus opinantium: ita fertur et vertitur: torquetur ac retorquetur: et obnubilatur ei lumen: et non cernitur veritas et ecce est ante nos. Et magnum quiddam mihi erat: si sermo meus et studia mea illi viro innotescerent. Que si probaret flagrarem magis: si autem improbaret sauciaretur cor vanum et inane soliditatis tue: Et tamen pulchrum illud atque aptum vnde ad eum scripseram: libenter animo versabam magis ob os contemplationis mee: et nullo collaudatore mirabar. Sed tante rei cardinem in arte tua nondum videbam omnipotens qui facis mirabilia solus: et ibat animus meus per formas corporeas: et pulchrum quod per seipsum aptum: aut quod ad aliquid accommo-

quo homo amatur

datū decerēt definiebā ⁊ distingue-
bā: et exemplis corporeis astruebā.
Et conuerti me ad animi naturam: ⁊
non me sinebat falsa opinio: quā de
spiritalibus habebam verū cernere.
Et irruebat in oculos ipa vis veri: et
auertebā palpitantē mentē ab incor-
porea re ad liniamēta ⁊ colores: ⁊ tu-
mentes magnitudines. Et quia non
poteram ea videre ī animo. putabā
me non posse videre animum meum.
Et cū in virtute pacē amarē: ī viciosi
tate autē odissē discordiam: ī illa vni
tatē: in ista quandam diuisionem no-
tabam. Inq̄ illa vnitate mens rōna-
lis ⁊ natura veritatis ac sūmi boni mi
hi eē videbatur: ī ista vero diuisiōe ir-
rationalis vite nescio quā substantiā
⁊ naturam sūmi mali: que non solum
eēt substantia: sed oīno vita esset: ⁊ ta
men abs te non eēt ds meus: ex q̄ sūt
omnia. Miser opinabar: ⁊ tamen il-
lā monaden appellabā: tāq̄ sine vl-
lo sexu mētē: hāc vero diadē: irā in fa
cinorib⁹. libidinē ī flagitijs: nesciens
qd loquerer. Non eni noueram neq̄
didicerā nec vllam substantiā malum
eē: nec ipsam mentē nostrā sūmum
atq̄ incōmutabile bonū. Sicut eni
facinora sunt: si viciosus est ille animi
motus: ī quo ē imper⁹: ⁊ se iactat īso-
lenter ac turbide: ⁊ flagitia: si ē imo-
derata illa anime affectio: qua carna
les hauriuntur voluptates: ita erro-
res ⁊ false opiniones vitam contami-
nant: si rationalis mēs ipsa viciosa ē:
qualis in me tunc erat: nesciente alio
lumine illam illustrandam esse: vt sit
particeps veritatis: quia non est ipsa
natura veritatis. quoniam tu illumi-
nabis lucernam meam: domine de⁹
meus: illuminabis tenebras meas: ⁊
d̄ plenitudine tua nos oēs accepim⁹.
Es enim lumen verum quod illumi-
nat omnem hominem venientem in
hunc mundum: quia in te non ē trās-
mutatio nec momenti obumbratio.
Sed ego conabar ad te ⁊ repellebar
abs te: vt saperem mortem: quoniā
superbis resistis. Quid autē super-
bius q̄ vt assererem mira dementia
me id eē naturaliter quod tu es? Cū
enim ego essem mutabilis: et eo mihi
manifestum eēt: q̄ vtiq̄ ideo sapiēs
eē cupiebam: vt ex deteriore melior
fierem. malebam tamen etiā te opi-
nari mutabilem: q̄ me non h̄ esse qd̄
tu es. Itaq̄ repellebar: ⁊ resistebas
ventose ceruici mee: ⁊ imaginabar
formas corporeas. ⁊ caro carnē accu
sabam: ⁊ spūs ambulans nondū re-
uertebar ad te: ⁊ ambulando ambu-
labam in ea que non sunt: neq̄ in te:
neq̄ in me neq̄ in corpore. Neq̄ mi
hi creabātur a veritate tua: s̄ a mea
vanitate fingebantur ex corpore: et
dicebā paruulis fidelib⁹ tuis ciuib⁹
meis: a quibus nesciens exulabā: di
cebam illis garrulus ⁊ ineptus. Cur
ergo errat anima quā fecit deus: et
mihi nolebā dici cur ergo errat ds?
Et contendebam magis incōmutabi
lem tuam substantiam coactam erra
re: q̄ meam mutabilem sponte deui-
asse: et pene errare confitebar. Ete-
nim eram etate annorum fortasse vi-
ginti sex aut septem cum illa volumi-
na scripsi: voluēs apud me corpora-
lia figmenta obstrepētia cordi meo ⁊
auribus quas intendebā. dulcis ve
ritas ī interiorē melodiam tuam co-
gitans de pulchro ⁊ apto: ⁊ stare cu-
piens ⁊ audire te: et gaudio gaudere
ꝑpt̄ vocē spōsi ⁊ nō poterā: q̄ vocib⁹

erroris mei rapiebar foras. et pondere superbie mee in ima decidebam. Non enim dabas auditui meo gaudium et leticiam: aut exultabant ossa que humiliata non erant. Et quid mihi proderat quod annos natus ferme viginti: cum in manus meas venissent aristotelica quedam quas appellant decem cathegorias: quarum nomina cum eas rhetor cartaginensis magister meus buccis typo crepantibus commemoraret: et alii qui docti habebantur: tanquam in nescio quid magnum et diuinum suspensus inhiabat: legi eas solus et intellexi? Quas cum contulissem cum eis qui se dicebant vix eas magistris eruditissimis non loquentibus tantum: sed multa in puluere depingentibus intellexisse: nihil inde aliud mihi dicere potuerunt: quam ego solus apud me ipsum legens cognoueram. Et satis aperte mihi videbantur loquentes de substantijs sicuti est homo: et que in illis essent sicuti est figura hominis qualis sit: et statura quot pedum sit: et cognatio cuius frater sit: aut vbi sit constitutus: aut quando natus: aut stet an sedeat: aut calciatus vel armatus sit: aut aliquid faciat: aut patiatur aliquid: et quecunque in his nouem generibus quorum exempli gratia quedam posui vel in ipso substantie genere innumerabilia reperiuntur: Quid hec mihi proderat quando et oberat cum et te deus meus mirabiliter simplicem atque incommutabilem illis decem predicamentis putans quicquid esset omnino comprehensum sic intelligere conarer: quasi tu subiectus esses magnitudini tue aut pulchritudini: vt illa essent in te quasi in subiecto sicut in corpore: cum tua magnitudo et pulchritudo tu ipse sis: corpus non eo sit magnum et pulchrum quo corpus est: quia et si minus magnum et minus pulchrum esset: nihilominus corpus esset: Falsitas enim erat quam de te cogitabam. non veritas: et figmenta miserie mee non firmamenta beatitudinis tue. Iusseras. n. et ita fiebat in me, vt terra spinas et tribulos pareret mihi. et cum labore peruenirem ad panem meum. Et quid mihi proderat quod omnes libros artium quos liberales vocant: tunc nequissimus malarum cupiditatum seruus per meipsum legi: et intellexi quoscunque legere potui? Et gaudebam in eis: et nesciebam vnde esset quicquid ibi verum et certum esset. Dorsum. n. habebam ad lumen et ad ea que illuminantur faciem: vnde ipsa facies mea qua illuminata cernebam: non illuminabatur. Quicquid de arte loquendi et disserendi. quicquid de dimensionibus figurarum et de musicis et de numeris sine magna difficultate nullo hominum tradente intellexi. scis tu domine deus meus: quia et celeritas intelligendi et disputandi acumen donum tuum est: sed non inde sacrificabam tibi. Itaque mihi non ad vsum. sed ad perniciem magis valebat. quia tam bonam partem substantie mee sategi habere in potestate. et fortitudinem meam non ad te custodiebam. sed profectus sum a te in longinquam regionem vt eam dissiparem in meretrices cupiditate mea. Nam quid mihi proderat bona res non vtenti bene? non enim sentiebam illas artes etiam ab studiosis et ingeniosis difficillime intelligi. nisi cum eis eadem conabar exponere. et erat ille excellentissimus in eis qui me exponentem non tardius sequeretur. Sed quid ergo mihi hec proderat putanti quod tu domine deus veritas corpus esses lucidum et immensum et ego frustum de illo corpore? Nimia peruersitas. Sed sic eram. nec erubesco deus meus confiteri tibi in me misericordias tuas et inuocare te. qui non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas. et latrare aduersum te. Quid ergo mihi tunc

proderat ingeniū per illas doctrinas
agile:⁊ nullo adminiculo hūani magi
sterij tot nodosissimi libri enodati:cū
deformit̄ ⁊ sacrilega turpitudine ī do
ctrina pietatis errarē? Aut qd tantū
oberat puulis tuis lōge tardiꝰ igeniū:
cū a te lōge ñ recederēt vt ī nido ec/
clesie tue tuti plumescerēt:⁊ alas cari
tatis alimēto sane fidei nutrirēt? O
dñe deꝰ noster ī velamēto allaꝝ tua/
ruꝫ speremꝰ:⁊ ꝓtege nos ⁊ porta nos
Tu portabis ⁊ paruulos:⁊ vsqꝫ ad ca
nos tu portabis:qm̄ firmitas nr̄a quā/
do tu es tūc ē firmitas:cū aūt nr̄a est:
īfirmitas est. Uiuit apud te sēper bo/
nū nostrum:⁊ quia inde auersi sumꝰ:
peruersi sumus. Reuertamur iā dñe
vt nō euertamur:qꝛ viuit apud te si/
ne vllo defectu bonuꝫ nostruꝫ ꝙ tu
ipse es:⁊ nō timebimꝰ ne ñ sit quo re/
deamꝰ:quia nos inde ruimus:nobis
autē absentibus non ruit domus no/
stra eternitas tua.

Explicit liber. iiii. incipit quintus.

ACcipe sacrificium confessi
onum mearum de manu
ligue mee quā formasti ⁊
excitasti vt cōfiteatur noī
tuo:⁊ sana omnia ossa mea ⁊ dicāt. Do
mine qs similis tibi? Neqꝫ eni docet
te qd ī se agat q tibi cōfitetur:qꝛ ocu/
lū tuū ñ excludit cor clausum:nec ma
num tuaꝫ repellit duricia hoīum:sed
soluis eam cum voles aut miserans
aut vindicans:⁊ nō est q se abscondat
a calore tuo. Sꝫ te laudet anima mea
vt amet te:⁊ cōfiteatur tibi miseratio
nes tuas vt laudet te. Nō cessat nec
tacet laudes tuas vniuersa creatura
tua:nec spiritus omnis hoīs per os cō
uersum ad te:nec animalia nec corpo
ralia per os considerantium ea vt ex
urgat in te a lassitudine anima nostra
innitens eis que fecisti ⁊ transiens ad
te qui fecisti hec mirabiliter:⁊ ibi refe
ctio ⁊ vera fortitudo. Eant ⁊ fugiant
a te ingeti ⁊ iniq ⁊ tu vides eos ⁊ di/
stiguis umbras:⁊ ecce pulchra sūt cuꝫ
eis oīa:⁊ ipsi turpes sūt: Et qd nocue
rūt tibi:aut in quo imperiū tuū deho
nestauerūt a celis vsqꝫ ī nouissima in
struꝫ ⁊ ītegꝝ? Quo eni fugerūt cū fu
gerent a facie tua:aut vbi ñ inuenis
eos? Sed fugerūt vt ñ viderēt te vi/
dētēꝫ se:atqꝫ excecati ī te offenderēt
quia nō deseris aliqd eoꝝ q̄ fecisti. In
te offenderūt iniusti vt iuste vexaren
tur subtrahētes se lenitati tue:⁊ offē
dentes ī rectitudinē tuā ⁊ cadētes in
asperitatē tuā. Uidelicet nesciunt ꝙ
vbiqꝫ sis quē nullus circūscribit locꝰ
⁊ solus es ꝑsens etiā his q lōge sunt a
te. Cōuertātur ergo ⁊ querāt te:quia
nō sicut ipsi deseruerūt te creatorē su
uꝫ:ita tu deseruisti creaturā tuā. Ipsi
cōuertant̄ ⁊ querāt te:⁊ ecce ibi es ī
corde eoꝝ ī corde confitentium tibi ⁊
proiicientiū se ī te ⁊ plorātiū ī sinu tuo
pꝰ vias suas difficiles:⁊ tu facilis ter
ges lachrymas eoꝝ: vt magis plorēt
⁊ gaudeāt ī fletibꝰ:qm̄ tu dñe nō ali/
quis homo caro ⁊ sanguis:sed tu dñe
q fecisti reficis ⁊ ꝯsolaris eos. Et vbi
ego eraꝫ quādo te querebā:⁊ tu eras
ante me:ego āt ⁊ a me discesserā nec
me īueniebā:quāto minus te? Prolo/
quar ī cōspectu dei mei annū illū vn/
detrigesimū etatis mee. Iā venerat
cartaginē qdā manicheoꝝ episcopus
faustꝰ nomie magnꝰ laqueus diaboli
Et multi implicabantur in eo per ille
cebram suauis eloquentie: quaꝫ ego
iam tametsi laudabam:discernebam
tamen a veritate rerum quarum di/
scendarum auidus eraꝫ:nec quali va
sculo sermonis:sed quid mihi scientie

comedendum apponeret nominatus
apud eos ille faustus ītuebar. Fama
eniꝫ de illo ꝑlocuta mihi erat ꝙ esset
honestarum omnium doctrinarū peri
tissimus ⁊ apprime disciplinis libera/
lib⁹ erudit⁹. Et quoniā multa philoso
phoꝝ legerā memorieq̃ꝫ mandata re
tinebā: ex eis quedaꝫ comparabaꝫ il/
lis manicheoꝝ longis fabulis: ⁊ mihi
probabilia ista videbantur que dixe/
rūt illi: qui tātum potuerunt valere:
vt possent estimare seculū: q̄q̃ꝫ ei⁹ do
minū minime īuenerint: quoniam ma
gn⁹ es domine ⁊ humilia respicis: ex
celsa aūt a lōge cognoscis. Nec propi
quas nisi obtritis corde: nec īueniris
a superbis: nec si illi curiosa peritia nu
merent stellas ⁊ arenā: ⁊ dimetiantur
sidereas plagas ⁊ īuestigēt vias astro
rum. Mēte eni sua querūt ista ⁊ ige/
nio qđ tu dedisti eis: ⁊ multa inuene/
rūt ⁊ prenunciauerūt ante multos an
nos defectus luminariū solis ⁊ lune:
quo die qua hora quāta ex parte futu
ri essent: ⁊ nō eos fefellit numer⁹. Et
ita factū est vt prenunciauerūt: ⁊ scri
pserūt regulas indagatas: ⁊ leguntur
hodie: atque ex eis prenunciatur quo
anno ⁊ quo mense anni ⁊ quo die mē/
sis ⁊ qua hora diei ⁊ q̊ta parte lumi/
nis sui defectura sit luna vel sol: ⁊ ita
fiet vt prenūciatur. Et mirantur hec
homines: ⁊ stupent qui nesciūt ea: ⁊ ex
ultant atq̃ꝫ extollūtur qui sciūt: ⁊ per
impiā superbiam recedētes ⁊ deficiē
tes a lumine tuo: tāto ante solis defe/
ctum futuꝝ preuidēt: ⁊ ī presētia suū
nō vidēt. Nō enim religiose querunt
vnde habeant īgeniū quo ista querūt
Et inuenietes quia tu fecisti eos: non
ipsi dant tibi se vt serues qđ fecisti: ⁊ q̃
les se ipsi fecerāt: occidūt se tibi ⁊ tru/
cidant exaltationes suas sicut volati
lia: ⁊ curiositates suas sicut pisces ma
ris: quibus perambulant secretas se/
mitas abissi: ⁊ luxurias suas sicut pe/
cora campi: vt tu de⁹ ignis edax con/
sumas mortuas curas eorum recreās
eos īmortaliter. Sed nō nouerunt vi
am verbuꝫ tuuꝫ per qđ fecisti ea que
numerant: ⁊ ipsos qui numerāt. ⁊ sen
sum quo cernūt que numerāt: ⁊ men
tem de qua numerant: ⁊ sapientie tue
nō est numerus. Ipse autem vnigeni
tus factus est nobis sapiētia ⁊ iusticia
⁊ sanctificatio: ⁊ numeratus est inter
nos: ⁊ soluit tributum cesari. Non no
uerunt hanc viam qua descendāt ad
illum a se: ⁊ per eum ascendant ad eū
non nouerunt hanc viam: ⁊ putant se
excelsos esse cuꝫ sideribus ⁊ lucidos:
⁊ ecce ruerūt in terram: ⁊ obscuratuꝫ
est insipiens cor eorum. Et multa ve/
ra de creatura dicunt: ⁊ veritatē cre
ature artificem nō pie querūt: ⁊ ideo
non inueniūt: aut si inueniūt: cogno/
scentes deum: nō sicut deum honorāt
aut gratias agunt: sed euanescunt in
cogitationibus suis: ⁊ dicūt se esse sa/
pientes sibi tribuendo que tua sūt: ac
per hoc studēt peruersissima cecitate
etiam tibi tribuere que sua sūt: men/
dacia scilicet in te conferentes qui ve
ritas es: ⁊ immutantes gloriam incor
rupti dei in similitudinem imaginis
corruptibilis hominis ⁊ volucrum ⁊
quadrupedum ⁊ serpentium: ⁊ cōuer
tunt veritatem tuam in mendacium:
⁊ colūt ⁊ seruiunt creature potius q̄ꝫ
creatori. Multa tamen ab eis ex ipsa
creatura vera dicta retinebam: ⁊ oc/
currebat mihi ratio per numeros ⁊ or
dinem temporum: ⁊ visibiles attesta/
tiones siderum: ⁊ cōferebam cum di/
ctis manichei: qui de his rebus multa
ita scripsit copiosissime delirans: ⁊ nō

mihi occurrebat ratio nec solstitiorū:
⁊ equinoctiorum: nec defectuum lu-
minarium: nec quicquid tale in libris
secularis sapientie didiceram. Ibi au-
tem credere iubebar: ⁊ ad illas ratio-
nes numeris ⁊ oculis meis explora-
tas nō occurrebat ⁊ longe diuersum
erat. Nunquid domine deus verita-
tis: quisquis nouit ista iam placet tibi
Infelix enī homo qui scit illa omnia:
te autem nescit. Beatus autez qui te
scit etiam si illa nesciat. Qui vero ⁊ te
⁊ illa nouit non propter illa beatior:
sed propter te solum beatus est: si co-
gnoscēs te sicut deuz glorificet ⁊ gra
tias agat: ⁊ nō euanescat in cogitatio
nibus suis. Sicut enim melior est qui
nouit possidere arborem: ⁊ de vsu eiꝰ
tibi gratias agit: ꝙuis nesciat vel q̊t
cubitis alta sit: vel quanta latitudine
diffusa: ꝙ ille qui eam metitur ⁊ oēs
ramos eius numerat: ⁊ neque possidz
eā neque creatorē eius nouit aut di-
dicit: sic fidelis homo cuius totus mū
dus diuitiarū est: et quasi nihil habēs
omnia possidet: inherendo tibi cui ser
uiunt omnia: ꝙuis nec saltem septen-
trionum giros nouerit: dubitare stul-
tum est quin vtique melior sit ꝙ men
sor celi et numerator siderum et pen-
sor elementoruz: et negligens tui qui
omnia in mensura et numero et pon-
dere disposuisti. Sed tamē quis que
rebat id dicebat. manicheum nescio
quē etiam ista scribere: sine quorū pe
ricia pietas disci poterat. Dixisti eniz
homini ecce pietas est sapientia: ꝙ il-
le ignorare posset etiam si ista perfe-
cte nosset: ista vero quia nō nouerat:
impudentissime audens docere pror-
sus illam nosce nō posset. Vanitas ē
enim mundana ista etiam nota profi
teri: pietas autem tibi confiteri. Un-
de ille deuius ad hec ista multum lo-
cutus est. vt cuz victus ab eis qui ista
vere didicissent. quis esset eiꝰ sensus ī
ceteris que abditiora sunt. manifeste
cognosceretur. Non eniz parui existi
mari se voluit. sed spiritum sanctum
consolatorem ⁊ ditatorem fideliuz tu
orum auctoritate plenaria persona-
liter in se esse persuadere conatus est
Ita quecūque de celo ac stellis et de
solis ac lune motibus falsa dixisse de
prehēderetur ꝙuis ad doctrinam re
ligionis ista nō pertineāt. tamē ausus
eius sacrilegos fuisse satis emineret:
cū ea non solum ignorata sed etiaz fal
sa tam vesana superbie vanitate dice
ret. vt ea tanꝙ diuine persone tribue
re sibi niteretur. Cum eniz audio chri
stianum aliquem fratrem illum aut il
lum ista nescientem et aliud pro alio
sentientem: patienter intueor opinan
tem hominem. nec illi obesse video cū
de te domine creator omnium nō cre
dat indigna. si forte situs et habitꝰ cre
ature corporalis ignoret. obest autez
si hoc ad ipsam doctrine pietatis for-
mam pertinere arbitretur. et pertina
ciꝰ affirmare audeat qđ ignorat. Sed
etiam talis infirmitas ī fidei cunabu
lis a charitate matre sustinetᷣ: donec
assurgat nouus homo in virum perfe
ctum. et circūferri non possit omni vē
to doctrine. In illo autem qui do-
ctor qui auctor qui dux et pn̄ceps eo
rum quibus illa suaderet ita fieri au-
sus est. vt qui eum sequerentur. non
quenlibet hominem sed spiritum san
ctum tuum se sequi arbitrarentur.
Quis tantā clementiā sicubi falsa di
xisse cōuincereᷣ. nō detestādā lōgeꝙ
abiiciēdā eē iudicarz? Sz tamē non

dum ligdo cōperā: vtrū etiā secūdū
eius verba vicissitudines lōgiorū ꝛ
breuiorū dierū atque noctiū: ꝛ ipsius
noctis ꝛ diei ꝛ deliquia luminum: ꝛ si
quid eiusmodi ī alijs libris legerā pos/
set exponi: vt si forte posset incertum
quidē mihi fieret: vtrum ita se res ha
beret an nō ita: sed ad fidē meā illi⁹
auctoritatē propter creditam sanctita
tem proponerē: Et per annos ferme
ipsos nouem quibus eos animo vaga
bund⁹ audiui nimis extēto desiderio
vēturū expectabā istū faustū. Ce/
teri enī eorū ī quos forte īcurrissem
q talium rerum questionib⁹ a me ob/
iectis deficiebant: illum mihi promit
tebant: cuius aduentu collatoque col
loquio facillime mihi ꝑ hec ꝛ si qua for
te maiora quererē enodatissime expe
direntur: Ergo vbi venit: expertus sū
hominem gratum ꝛ iocundū verbis
ꝛ ea ipsa que illi solent dicere multo
suauius garrientē. Sed quid ad me
am sitim preciosorum poculorum de
centissimus ministrator: Jam rebus
talibus satiate erant aures mee: nec
ideo mihi meliora videbātur que me
lius dicebantur: nec ideo vera quia
diserta: nec ideo sapiēs anima qꝛ vul/
tus congruus ꝛ decorū eloquiū. Il
li autem qui eum mihi promittebant
non boni rerum existimatores erāt: ꝛ
ideo illis videbatur prudens ꝛ sapiēs
quia delectabat eos loquens. Sensi
aūt aliud genus hominū etiam veri/
tatem habere suspectā: ꝛ ei nolle ac/
quiescere: si cōpto atque vberi sermo
ne promeretur. Me autē iā docue
ras de⁹ meus miris ꝛ occultis modis
ꝛ propterea credo ꝙ tu me docueris
quoniā verū est: nec quisꝙ̄ ꝑter te ali⁹
doctor est veri: vbicuꝙ̄ ꝛ vndecunꝙ̄
claruerit. Jā ḡ abs te didicerā: nec eo
debere videri aliquid verū dici: quia
eloquenter dicitū: nec eo falsū: qꝛ incō
posite sonant signa labiorū: nec ideo
verum quia impolite enūciatū: nec iō
falsū qꝛ splēdidus sermo est: sed peri/
de esse sapientiā ꝛ stulticiam: sicut sūt
cibi vtiles ꝛ inutiles. Uerbis aūt or/
natis ꝛ iornatis: sicut vasis vrbanis ꝛ
rusticanis: vtrosque cibos posse mini
strari: Igitur auiditas mea qua illū
tantopere expectaueram hoīem: de/
lectabatur quidem motu affectuque
disputantis: ꝛ verbis congruentibus
atque ad vestiēdas sentētias facile oc
currētibus. delectabar autem ꝛ cum
multis vel etiam pre multis laudabā
ac efferebam: sed moleste habebā ꝙ
in cetu audientiū nō sinerer ingerere
illi ꝛ partiri cum eo curas questionū
mearum conferendo familiariter: ꝛ
accipiendo ac reddendo sermonem.
Qꝺ vbi potui: ꝛ aures eius cum fami
liaribus meis eo quoque tempore oc
cupare cepi: quo non dedeceret alter
nis disserere ꝛ protuli quedā que me
mouebant: expertus sū prius hoīem
expertem liberalium disciplinarum
nisi grammatice atque ipsius vsita/
to modo: ꝛ quia legerat aliquas tulli
anas orationes ꝛ paucissimos senece
libros: ꝛ nonnulla poetarum ꝛ sue se/
cte si qua volumina latine atque cō/
posite conscripta erant. Et quia ade/
rat q̄tidiana ꝑmocinādi exercitatio:
īde suppetebat eloquiū qꝺ fiebat acce
pti⁹ magisꝙ̄ seductoriū moderaīe in/
genij ꝛ quodā lepore naturali. Jta ne
ē vt recolo dn̄e de⁹ me⁹ arbiter ɔsciē
tie mee: Corā te cor meū ꝛ recordatio
mea: q me tūc agebas abdito secreto
ꝓuidētie tue: ꝛ īhoēstos errores meos
iā ɔuertebas aū faciē meā: vt viderē ꝛ
odissē. Nā posteaꝙ̄ ille mihi īperitus

eax artiũ qbꝰ eũ excellere putaueraz satis apparuit: desꝑare cepi posse mi/ bi eum illa que me mouebant aperi/ re atqꝫ dissoluere: quorũ quidẽ igna rus posset veritatẽ tenere pietatis: sed si manicheus nõ esset. Libri quip pe eorũ pleni sunt longissimis fabulis de celo ꝛ sideribus ꝛ sole et luna: que mihi eũ quod vtiqꝫ cupiebã collatis numerorũ rationibꝰ quos alibi ego legerã vtrũ potius ita essent vt mani cheis libris cõtinebãtur: an certe vel par etiã inde ratio redderetur subti/ liter explicare posse iã nõ arbitrabar Que tamẽ vbi cõsideranda et discu/ tienda protuli modeste: sane ille nec ausus est subire ipsam sarcinam: noue rat enim se ista nõ nosse: nec eum pu/ duit cõfiteri. Nõ erat de talibꝰ qua/ les multos loquaces passus erã conã tes ea me docere ꝛ dicẽtes nihil. Iste vero cor habebat ꝛ si non rectum ad te: nec tamẽ nimis ĩcautum ad seipsũ Nõ vsquequaque imperitus erat ĩ/ peritie sue: ꝛ noluit se temere disputã do ĩ eã coartari: vnde nec exitꝰ ei ul/ lus nec facilis esset reditꝰ. Etiam hic mihi ampliꝰ placuit: Pulchrior est eni temperãtia cõfitẽtis animi ꝙ̃ illa que nosse cupiebam: ꝛ eũ ĩ omnibꝰ diffici/ lioribꝰ ꝛ subtilioribꝰ questiõibꝰ talem ĩueniebam. Refracto itaque studio: quo ĩtẽderam ĩ manichei litteras ma gisque desperãs de ceteris eorum do ctoribꝰ: quãdo ĩ multis que me moue bãt ita ille nominatꝰ apparuit: cepi cũ eo pro studio eiꝰ agere vitaz quo ipse flagrabat: ĩ eas litteras quas tũc iam rhetor cartagini adolescẽtes docebã ꝛ legere cũ eo siue q̃ ille audita ꝯside raret siue q̃ ipse tali ĩgenio apta existi marẽ. Ceterũ conatꝰ oĩs meus quo ꝓ ficere ĩ illa secta statuerã: illo hoĩe co gnito prorsus intercidit: nõ vt ab eis omnino separarer: sed quasi meliꝰ qc quã nõ ĩueniẽs eo quo iã quoquomo do irrueram cõtentus ĩterim esse de/ creueram: nisi aliquid forte ꝙ magis eligẽdum esset eluceret. Ita ille fau/ stus qui multis laqueus extitit mor/ tis: meum quo captus eram relaxare iam ceperat nec valẽs nec sciẽs. Ma nus enim tue deꝰ meꝰ ĩ abdito proui dẽtie tue nõ deserebãt animam meã: ꝛ de sanguine cordis matris mee per lachrymas eiꝰ diebꝰ ac noctibus pro me sacrificabatur tibi: ꝛ egisti mecuz miris ꝛ occultis modis. Tu illud egi/ sti deus meus: nam a domino gressus hominum dirigentur: ꝛ viam eius vo let. Aut que procuratio salutis preter manum tuaz reficientem que fecisti? Egisti ergo mecum vt mihi persuade retur romam pergere. ꝛ potius ibi do cere qđ docebam cartagine. Et hꝫ mi hi vnde persuasum est non preteribo cõfiteri tibi: quoniaz ꝛ in his altissimi tui recessus ꝛ presẽtissima ĩ nos mise/ ricordia tua cogitãda ꝛ predicãda est. Nõ ideo romaz pergere volui: ꝙ ma iores questꝰ maiorque mihi dignitas ab amicis qui hoc persuadebant pro/ mittebãt: ꝙ̃q̃ ꝛ ista ducebãt animuz tũc meũ: sꝫ illa erat tũc cã maxima ꝛ pene sola: ꝙ audiebã getiꝰ ibi studere adolescẽtes: ꝛ ordiatiore disciplĩe co ertione sedari: ne ĩ eiꝰ scolã quo magi stro nõ vtũtur passim ꝛ proterue irru ant: nec eos admitti oĩno nisi ille per/ miserit. Cõtra: apud cartaginez feda ẽ ꝛ ĩtẽperãs licẽtia scolasticoꝝ: irrum pũt ĩpudẽt: ꝛ prope furiosa frõte per/ turbãt ordinẽ: quẽ qſq3 discipulis ad proficiẽdũ ĩstituerit. Multa iniurio/ sa faciũt mira hebetudĩe ꝛ puniẽda le/ gibꝰ: nisi consuetudo patrona sit: hoc

miseriores eos ostēdēs: quo iaȝ quasi liceat faciunt quod per tuam eternā legem nunquā licebit: et īpune se facere arbitrantur: cū ipsa faciendi cecitate puniantur: et incōparabiliter patiantur peiora ꝙ̄ faciunt. ¶ Ergo quos mores cū studerem meos esse nolui: eos cū docerē cogebar perpeti alienos: ⁊ ideo placebat ire vbi talia non fieri omnes qui nouerant indicabant. Uerū autē tu spes mea ⁊ portio mea in terra viuentiū ad mutandum terrarū locū pro salute anime mee ⁊ carthagine stimulos quibus īde auellerer admouebas: ⁊ rome illecebras quibꝰ attraherer proponebas mihi ꝑ homines qui diligebant vitā mortuā: hic insana facientes: inde vana pollicētes: ⁊ ad corrigēdos gressus meos vtebaris occulte ⁊ illorū ⁊ mea puersitate. Nā ⁊ qui ꝑturbabāt ociū meū feda rabie ceci erant: ⁊ qui īuitabant ad aliud terrā sapiebāt. Ego autē qui detestabar hic verā miseriā: illic falsā felicitatē appetebā. Sed quare hinc abirē ⁊ illuc irē tu sciebas deꝰ: nec īdicabas mihi nec matri: que me ꝓfectū atrociter planxit: ⁊ vsque ad mare secuta ē: sed fefelli eā violenť me tenētē vt aut reuocaret aut mecū ꝑgeret: et finxi me amicū nolle deserere donec vento facto nauigaret: ⁊ mētitus suȝ matri ⁊ illi matri: ⁊ euasi. Quia ⁊ hoc dimisisti mihi misericorditer seruans me ab aquis maris plenū execrādis sordibꝰ vsqȝ ad aquā gratie tue: qua me abluto siccarētur flumina mater norū oculoruȝ: quibus pro me quotidie tibi rigabat terrā sub vultu suo: ⁊ tamē recusāti sine me redire: vix ꝑsuasi vt ī loco qui proximus nostre naui erat memoria beati Cipriani maneret ea nocte: sȝ ī ea nocte clanculo ego ꝓfectus sū: illa autē māsit orādo ⁊ flendo. Et quid a te petebat deus meꝰ tātis lacbrimis: nisi vt nauigare me nō sineres? Sed tu alte cōsulens ⁊ exaudiēs cardinē desiderii eius: nō curasti quod tunc petebat: vt me faceres quod sēꝑ petebat. Flauit vētꝰ ⁊ īpleuit vella nostra: ⁊ littus subtraxit aspectibus nostris: ī quo mane illa īsaniebat dolore: ⁊ querelis ac gemitu īplebat aures tuas contēnētes ista cū ⁊ me cupiditatibꝰ meis rapes ad finiēdas ipsas cupiditates: ⁊ illius carnale desideriū iusto dolorū flagello vapularet. Amabat enī secū presētiā meā more matrū: sȝ multis multo amplius: ⁊ nesciebat quid tu illi gaudiorū facturꝰ esses de absētia mea: Nesciebat: ideo flebat ⁊ eiulabat: atque illis cruciatibus arguebatur in ea reliquiarū eue cū gemitu querens quod cū gemitu pepererat: ⁊ tamen post accusationē fallaciarū et crudelitatis mee: conuersa rursus ad deꝓcādū te pro me abiit ad solita: ⁊ ego romā. Et ecce excipior ibi flagello egritudinis corporalis: ⁊ ibaȝ iaȝ ad īferos portans omnia mala que cōmiseraȝ ⁊ in te: ⁊ in me ⁊ in alios multa ⁊ grauia super originalis peccati vinculū quo omnes in adaȝ morimur. Nō enī quicꝙ̄ eoꝝ mihi donaueras in christo: nec soluerat ille in cruce sua inimicicias quas tecum contraxerā peccatis meis. Quomodo enī eas solueret in cruce fantasmatis: ꝙ de illo crediderā? Quā ergo falsa mihi videbatur mors carnis eius: taȝ vera erat aīe mee. Et ꝙ̄ vera erat mors carnis eius: taȝ falsa vita anime mee que id nō credebat Et īgrauescētibus febribꝰ iā ibā ⁊ peribā. Quo enī irē si hinc tūc abirē nisi in ignē atque tormenta digna factis

meis i veritate cordis tui:· ⁊ hoc illa ne
sciebat: ⁊ tñ pro me orabat absens: tu
autẽ vbique presens vbi erat exaudi
ebas eã. ⁊ vbi eraz miserebaris mei:
vt recuperarẽ salutẽ corporis mei: ad
huc insanus corde sacrilego. Neque
eni desiderabã i illo tãto periculo ba/
ptismũ tuũ: ⁊ melior erã puer ꝙ illuz
de materna pietate flagitaui: sicut iã
recordatus atque confessus suz: sed i
dedecus meũ creuerã ⁊ cõsilia medi/
cine tue demens irridebã: qui nõ me
siuisti talẽ bis mori: quo vulnere si fe/
riretur cor matris: nunq̃ sanaretur.
Non eni satis eloquor quid erga me
haberet animi: ⁊ q̃tuz maiore sollici/
tudine me parturiebat spiritu q̃ car/
ne pepererat. Non itaque video quo
modo sanaret͂: si mea talis illa mors
trãsuerberasset viscera dilectiõis ei⁹.
Et vbi essent tãte preces ⁊ taz crebre
sine intermissione:· Nusq̃: nisi ad te
An vero tu deus misericordiarũ sper
neres cor cõtritũ ⁊ hũiliatũ vidue ca/
ste ac sobrie, frequentantis elemosy/
nas obsequentis atque seruiẽtis san
ctis tuis: nulluz diẽ pretermittẽtis ob
lationez ad altare tuũ: bis in die ma/
ne ⁊ vespere ad ecclesiã tuaz sine vlla
ĩtermissione veniẽtis: nõ ad vanas fa
bulas ⁊ aniles loquacitates: sed vt te
audiret in tuis sermonib⁹: ⁊ tu illaz in
suis precibus:· Hui⁹ ne tu lachrymas
quib⁹ nõ a te aurũ ⁊ argentũ petebat
nec aliquid mutabile aut volubile bo
nũ: sed salutez anime filii sui: vt cuius
munere talis erat: cõtẽneres ⁊ repel/
leres ab auxilio tuo:· Nequaq̃ dñe.
Immo vero aderas ⁊ exaudiebas ⁊
faciebas ordine quo predestinaueras
esse faciẽdũ. Absit vt tu falleres eaz
in illis visionib⁹ ⁊ respõsis tuis que iã
cõmemoraui ⁊ que non cõmemoraui
que illa fideli pectore tenebat: ⁊ semꝑ
orans tanq̃ cyrographa tua ingere/
bat tibi. Dignaris enim: quoniaz in se
culum misericordia tua: eis quibus
omnia debita dimittis etiam promissi
onibus tuis debitor fieri. Recreasti
ergo me ab illa egritudine: ⁊ saluuz fe
cisti filium ancille tue tunc interĩ cor/
pore: vt esset cui salutem meliorez at
que certiorem dares. Et iungebar
etiam tunc rome falsis illis atque fal/
lentibus sanctis: non enim tantuz au
ditoribus eorum quorum in numero
erat etiam is: in cuius domo egrota
ueram ⁊ conualueram: sed eis etiaz
quos electos vocant. Adhuc eniz mi/
hi videbatur nõ esse nos qui peccam⁹
sz nescio quã aliã in nobis peccare na
turam. ⁊ delectabat superbiam meaz
extra culpam esse: ⁊ cum aliquid ma/
li fecissez nõ confiteri me fecisse: vt sa
nares animam meam: quoniam pec/
cabat tibi: sed excusare me amabam:
⁊ accusare nescio quid aliud ꝙ mecũ
esset ⁊ ego non essem. Uerũ autez to
tum ego eram: ⁊ aduersum me impie
tas mea me diuiserat: ⁊ id erat pecca
tum insanabilius quo me peccatorez
non esse arbitrabar: ⁊ execrabilis ini/
quitas te deus omnipotens te a me
ad perniciem meam q̃ me a te ad sa/
lutem malle superari. Nondum ergo
posueras custodiam ori meo ⁊ ostiuz
cõtinentie circa labia mea: vt non de
clinaret cor meum in verba maligna
ad excusandas excusationes in pec/
catis cuz hominibus operantibus ini
quitatem: ⁊ ideo adhuc conuiuebam
cum electis eorum. Sed tamen
iam desperans ĩ ea falsa doctrina me
posse proficere: ea ipsa quibus si nihil

melius reperire͂ ↄtētus esse decreue ram: iam remissius negligentiusque retinebam. Etenim suborta est etiā mihi cogitatio prudentiores illos ceteris fuisse philosophos: quos achademicos apellant: ꝙ de omnibus dubitandum esse censuerant: nec aliquid veri ab homine deprehēdi posse decreuerāt. Ita enim ꝛ mihi ligdo sensisse videbātur: vt vulgo habent etiā illoꝝ itētionem nōdū itelligēti: Nec dissimulaui eūdē hospitē meū reprimere a nimia fiducia: quā sensi eū habere de rebus fabulosis. qbus manichei libri pleni sunt. Amicicia tamen eoꝝ familiarius vtebar: ꝙ ceteroꝝ hoīuz q i illa heresi nō fuissent. Nec eā defendebam pristina animositate: sed tamen familiaritas eoꝝ: plures enim eos roma occultat: pigrius me faciebat aliud querere: ꝓsertiz desperātē i ecclia tua dn̄e celi ꝛ terre: creator oīuz visibiliū ꝛ iuisibiliū: posse iueniri verum vnde me illi auerterāt: multūq3 mihi turpe videbatur credere te figurā habere humane carnis: ꝛ mēbroꝝ nostroꝝ liniamētis corpora lib⁹ terminari. Et quoniaz cū de deo meo cogitare vellē: cogitare nisi moles corpoꝝ nō nouerā: neq3 eniz videbatur mihi esse quicq3 quod tale nō esset: ꝛ ea maxima ꝛ prope sola causa erat ieuitabilis erroris mei. Hic eniz ꝛ mali substātiā quādā credebam esse talē: ꝛ habere suā molē tetrā ꝛ deformē siue crassam quā terrā dicebāt siue tenuem atq3 subtilē: sicuti ē aeris corpus: quā malignā mētē per illam terrā repētē imaginātur. Et qa deū bonū nullā malā naturā creasse qualiscunq3 me pietas credere cogebat: ↄstituebā ex aduerso sibi duas moles vtrāq3 ifinitā: sed malā angustius bonā grādius: ꝛ ex hoc initio pestilētioso me cetera sacrilegia sequebātur. Cū enim conaret animus meus recurrere i catholicā fidē: repcutiebar: quia nō erat catholica fides quā esse arbitrabar: Et magis pius mihi videbar si te deus meus cui confitentur ex me miserationes tue: vel ex ceteris partib⁹ ifinitū crederē: ꝙuis ex vna qua tibi moles mali opponebatur cogerer finitū fateri: ꝙ si ex oībus partibus i corporis humani forma te opinarer finiri. Et melius mihi videbar credere nullū malū te creasse: qđ mihi nescīēti nō solū aliqua substātia: s3 etiā corporea videbat: q2 ꝛ mētē cogitare nō nouerā: nisi eaz subtile corpus esse: quod tamen per loci spacia diffunderet abs te quā credere͂ abs te esse: qualē putabā naturam mali. Ipsuz quoq3 saluatorē nostrū vnigenitū tuū tanq3 de massa lucidissima molis tue porrectū ad nostrā salutez ita putabā: vt aliud de illo nō crederez: nisi qđ possez vanitate imaginari. Talē itaq3 naturā nasci non posse de maria virgine arbitrabar: nisi carni ↄcerneret. Cōcerni aūt ꝛ nō coinqnari nō videbā qđ mihi tale figurabā Metuebā itaq3 credere i carne natū ne credere cogerer ex carne iquinatū. Nūc spirituales tui blāde ꝛ amāter ridebūt me: si has ↄfessiones meas legerint: Sed tamē talis erā. Dein de que illi i scripturis tuis rephēderant defendi posse nō existimabā: sed aliquādo sane cupiebā cū aliquo illorū libroꝝ doctissimo ↄferre singula: ꝛ expiri qd ide sentiret. Iā eniz helpidii cuiusdā aduersus eosdē manicheos corā loquētis ꝛ disserētis sermones etiā apud cartaginē mouere me ceperāt: cū talia de scripturis ꝓferret

gbus resisti facile nō posset: ⁊ ībecilla
mihi respōsio videbaṫ istoꝝ: quā gdē
nō facile palā ꝓmebāt: sed nobis se/
creti⁹: cū dicerēt scripturas noui te/
stamēti falsatas fuisse a nescio gbus:
q iudeoꝝ legem īgerere xp̄iane fidei
voluerūt: atqꝫ ipsi īcorrupta exēpla/
ria nulla ꝓferrēt. Sed me maxime
captū ⁊ effocatū quodāmodo depri/
mebāt corporalia cogitātē moles ille
sub quibus anhelans ī aurē tue veri
tatis ligdā ⁊ simplicē respirare nō po
terā. Sedulo ergo agere ceperā pro/
pter qđ venerā vt docerē rome artē
rhetoricā: ⁊ prius domi cōgregare ali
quos gbus ⁊ ꝑ quos īnotescere cepe
raz: ⁊ ecce cognosco alia rome fieri q̄
nō patiebar ī africa. Nā reuera illas
euersiones a ꝑditis adolescentib⁹ ibi
nō fieri manifestū ē mihi: sed subito ī/
quiūt ne mercedē magistro reddant:
cōspirāt multi adolescētes: ⁊ trāsferūt
se ad alios desertores fidei: ⁊ quibus
pre pecunie caritate iusticia vilis est.
Oderat etiā istos cor meū q̄ꝗuis non
ꝑfecto odio. Qđ eniz ab eis passurus
erā magis oderā fortasse q̄ꝫ eo ꝙ cui
libet illicita faciebāt. Certe tamē tur
pes sūt tales ⁊ fornicātur abs te amā
do volatica ludibria tēpoꝝ ⁊ lucꝝ lu
teū: qđ cū apprehēditur manū īqui/
nat: ⁊ amplectendo mūdū fugientē:
cōtēnēdo te manētē ⁊ reuocātem: ⁊
ignoscētē redeūti ad te meretrici ani
me humane. Et nūc tales odi prauos
⁊ distortos: q̄ꝗuis eos corrigēdos dili
gā: vt pecunie doctrinā ipsaz quā di/
scūt preferāt: ei vero te deū veritatē
⁊ vbertatē certi boni ⁊ pacē castissi/
mā. Sed tūc magis eos pati nolebaz
malos propter me: q̄ꝫ fieri propter te
bonos volebā. Itaqꝫ postea q̄ꝫ missū
est a mediolano romā ad prefectū vr
bis: vt illi ciuitati rhetorice magister
prouideretur: īpartita etiā euectione
publica: ego ipse ambiui per eosdem
ipsos manicheis vanitatibus ebrios
quibus vt carerē ibā. Sed vtriqꝫ ne
sciebam⁹. vt dictōe proposita me pro
batū prefectus tūc simacus mitteret
Et veni mediolanuz ad ambrosium
episcopū ī optimis notum orbi terre:
piū cultorē tuum: cuius tunc eloquia
strenue ministrabāt adipem frumēti
tui ⁊ leticiā olei ⁊ sobriā vini ebrieta/
tem populo tuo. Ad eū aūt ducebar
abs te nesciens: vt per eū ad te sciēs
ducerer. Suscepit me paterne ille ho
mo dei: ⁊ peregrinationē meaz satis
episcopaliter dilexit. ⁊ eū amare ce
pi: primo quidē nō tanq̄ꝫ doctorē ve/
ri: ꝙ ī ecclesia tua prorsus desperabā
sed tanq̄ꝫ hominē benignū ī me. Et
studiose audiebā disputātē ī populo:
nō ītētione qua debui: sed quasi ex/
plorās eius facūdiā: vtrū conueniret
fame sue: an maior minorue ꝓflue/
ret q̄ꝫ predicabatur: ⁊ verbis eius su/
spendebar ītētus. Reꝝ aūt incurio/
sus ⁊ cōtēptor astabam: ⁊ delectabar
suauitate sermonis: q̄ꝫq̄ꝫ eruditioris
minus tamē hilarescētis atqꝫ mulcē/
tis q̄ꝫ fausti erat. qđ attinet ad dicēdi
modū. Ceteꝝ reꝝ ipsaꝝ nulla cōpa/
ratio. Nā ille per manicheas fallaci/
as aberrabat. Iste aūt saluberrime
docebat salutem. Sed longe est a
peccatoribus salus qualis ego tunc
aderā: ⁊ tamē propinquabā sensiz et
nesciebam. Cum enim non satage
rem discere que dicebat: sed tantum
quemadmodum dicebat audire: ea
mihi quippe iam desperanti ad te viā
patere homini inanis cura remanse/
rat. Sed veniebat in animum meum
simul cum verbis que diligebam res

etiā quā negligebā. Neque enī ea di rimere poterā. Et dū cor aperirē ad excipiēdū ꝙ diserte diceret pariter ītrabat ⁊ ꝙ vere diceret gradatim qdē. Nā primo etiā ipsa defēdi posse mihi iā ceperāt videri: ⁊ fidē catholi cā pro qua nihil posse dici aduersus oppugnātes manicheos putauerā: iā nō īpudēter asseri existimabā: maxi me audito vno atq₃ altero ⁊ sepiꝰ eni gmate soluto de scripturis veteribus Ubi cū ad litterā acciperē occidebar spiritualiter. Itaq₃ plerisque illoꝝ li broꝝ expositis locis: iā reprehēdebā desperationē meā: illā dūtaxat qua crediderā legē ⁊ ꝓphetas detestātibꝰ atque irridētibꝰ resisti oīno nō posse Nec tamē iā ideo mihi catholicā vi am tenēdā esse sētiebā: qa ⁊ ipsa pote rat habere doctos assertores suos: q copiose ⁊ nō absurde obiecta refelle rent: nec ideo iā dānādū illud qđ tene bā: qa defēsionis partes equabātur. Ita eīm catholica nō mihi victa vide bat: vt nōdū etiā victrix appareret. Tunc vero fortiter ītēdi animum: si quomodo possē certis aliqbus docu mentis manicheos cōuincere falsita tis. Quod si possē spiritualē substāti a₃ cogitare: stati machinamenta illa oīa soluerēt ⁊ abiicerent ex aīo meo: sed nō poterā. Uerūtamē de ipō mū di huius corpore omniq₃ natura quā sēsus carnis attingeret multo ꝓba biliora plerosque sēsisse philosophos magis magisq₃ cōsiderās atq₃ cōpa rās iudicabā. Itaque achademicoꝝ more: sicut existimāt: dubitās đ oībꝰ: atque inter omnia fluctuās maniche os qdem relinquēdos esse decreui: nō arbitrās eo ipso tēpore dubitationis mee in illa secta mihi permanendum esse: cui iam nonnullos philosophos preponebam: quibus tamen philoso phis ꝙ sine nomine salutaris xp̄i es sent: curationē languoris anime mee cōmittere omnino recusabā. Statui ergo tā diu esse cathecuminus in ca tholica ecclesia mihi a parētibus cō mendata: donec aliquid certi eluce ret quo cursum dirigerē.

Explicit liber quintus. incipit sextus

Spes mea a iuuētute me a vbi mihi eras: ⁊ quo re cesseras: An vero nō tu feceras me: ⁊ discreueras me a qdrupedibꝰ ⁊ volatilibꝰ celi: Sa piētiorē me feceras: ⁊ ambulabā p te nebras ⁊ lubricū: ⁊ querebam te fo ris a me: ⁊ nō īueniebam deū cordis mei: ⁊ veneram in profundum maris ⁊ diffidebā: ⁊ desperabā de inuētio ne veri. Iam venerat ad me mater pietate fortis t̄ra mariq₃ me sequēs ⁊ in periculis omnibus de te secura: Nā ⁊ p marina discrimina ipsos nau tas cōsolabatur: a quibus rudes abis si viatores cum perturbantur: conso lari solent: pollicens eis peruentio nem cum salute. quia hec ei tu per vi sum pollicitus eras. Et īuenit me pe riclitantem quidem grauiter despe ratione indagande veritatis: Sed ta men ei cum indicassem non me qui dez iam esse manicheum: sed neq₃ ca tholicum christianum: non quasi in opinatum aliquid audierit exiliuit le ticia: cum iam secura fieret ex ea par te miserie mee: in qua me tanq₃ mor tuum sed resuscitandum tibi fle bat: et feretro cogitationis efferebat vt diceres filio vidue: iuuenis tibi di co surge: et reuiuisceret et inciperet

loqui: et redderes illum matri sue. Nulla ergo turbulenta exultatione trepidauit cor eius cum audisset ex tanta parte iam factum: quod tibi quottidie plangebat vt fieret: veritatem me nondum adeptum: sed falsitati iaz ereptũ. Immo vero quia certa erat et quod restabat te daturum qui totum promiseras: placidissime et pectore pleno fiducie respondit mihi credere se in christo: ꝙ prius ꝙ̄ de hac vita emigraret me visura esset fidelem catholicum. Et hoc quidez mihi: tibi autem fons misericordiarum preces et lachrymas densiores: vt accelerares adiutorium tuum: et illuminares tenebras meas: ⁊ studiosius ad ecclesiam currerem: et ĩ ambrosii ora suspenderer ad fontem saliẽtis aque in vitam eternam. Diligebat autez illum virum sicut angelum dei: ꝙ per illum cognouerat me interim ad illam ancipitem fluctuationem iam esse perductũ: per quam transiturũ me ab egritudine ad sanitatez intercurrente artiore periculo: quasi per accessionem quam creticam medici vocant certa presumebat. Itaque cum ad memorias sanctorum: sicut in africa solebat: pultes et panem et merum attulisset: et ab ostiario prohiberetur: vbi hoc episcopũ vetuisse cognouit: tam pie atque obedienter amplexa est vt ipse miraretur: ꝙ tam facile accusatrix potius consuetudinis sue ꝙ̄ disceptatrix illius prohibitionis effecta sit. Non eniz obsidebat spiritum eius vinolentia: eamque stimulabat in odium veri amor vini: sicut plerosque mares et feminas: qui ad canticum sobrietatis sicut ad potionem aqua tam madidi nauseant: sed illa cum attulisset canistrum cum solennibus epulis pregustandis atque largiendis: plus etiam ꝙ̄ vnum pocillum pro suo palato satis sobrio temperatum vnde dignationem sumeret non ponebat. Et si multa essẽt que illo modo videbantur honorande memorie defunctorum. idẽ ipsum vnum quod vbique poneret circũferebat: quod iam non solum aquatissimo: sed etiam tepidissimo cũ suis presentibus per sorbitiones exiguas partiretur: quia pietatez ibi querebat nõ voluntatem. Itaqꝫ vbi cõperit a preclaro predicatore atque antistite pietatis preceptum esse ista non fieri nec ab eis qui sobrie facerẽt: ne vlla occasio se ingurgitandi daretur ebriosis: et quia illa quasi parentalia superstitioni gentilium essent simillima: abstinuit se libentissime: et pro canistro pleno terrenis fructibus: purgatioribus votis pectus ad memorias martyrũ afferre didicerat: et vt quod posset daret egentibus: et si communicatio dominici corporis illic celebraretur: cuius passionis imitatione immolati et coronati sunt martyres. Sed tamẽ videtur mihi domine deus me⁹: ⁊ ita est: in cõspectu tuo de hac re cor meum: non facile fortasse de hac amputanda consuetudine matrem meam fuisse cessuram: si ab alio prohiberetur: quem non sicut ambrosium diligeret: quem propter salutem meam maxime diligebat: eã vero ille ꝓpter eius religiosissimaz ↄuersationẽ qua in bonis operibus tã feruẽs spiritu frequẽtabat ecclesiam: ita vt sepe erũperet cũ me videret ĩ ei⁹ predica-

tiõe gratulãs mihi q̄ talẽ matrẽ ha/berẽ: nesciẽs q̄lẽ illa me filiũ q dubi/tabã de illis oĩb⁹: ꝛ iueniri posse viã vite minime putabã. Nec iã ĩgemisce bã orãdo vt subuenires mihi: ſʒ ad que rẽdũ itẽt⁹: ꝛ ad disserẽdũ inget⁹ erat anim⁹ me⁹. Ipsũq̄ ambꝛosium felicẽ quẽdam hominẽ secũdũ seculũ opi/nabar: quẽ sic tãte potestates hono/rarẽt: celibatus tamẽ eius mihi labo/riosus videbatur. Quid autem ille spei gereret aduersus ipsius excellen tie temptamẽta: quid luctaminis ha/beret: quidue solaminis ĩ aduersis: ꝛ occultum os eius q̄d erat in coꝛde ei⁹ q̄ȝ sapida gaudia de pane tuo rumina ret: nec coniicere nouerã nec expert⁹ eram: nec ille sciebat estus meos nec foueaʒ periculi mei. Non enim que/rere ab eo poteram q̄d volebam sicut volebaʒ: secludentibus me ab ei⁹ au re atque oꝛe cateruis negociosoꝛum hominum quoꝛum infirmitatibus ser uiebat. Cũ quib⁹ quãdo nõ erat q̄ per exiguũ tempoꝛis erat: aut coꝛp⁹ refi/ciebat necessariis sustẽtaculis: aut le ctiõe animũ. Sed cum legebat oculi ducebantur per paginas: ꝛ coꝛ ĩtelle ctũ rimabatur: vox autem ꝛ lĩgua qe scebant. Sepe cũ adessemus: nõ eniʒ vetabatur quisq̄ ĩgredi: aut ei veniẽ tem nũciari mos erat: sic eum legẽtẽ vidim⁹ tacite: ꝛ aliter nunq̄. Seden/tesque in diuturno silẽtio: quis enim tam ĩtento esse oneri auderet: diceba mus ꝛ coniectabamus eũ paruo ipso tempoꝛe q̄d reparande mẽti sue nãci/scebatur feriatum ab strepitu causa rũ alienarum nolle in aliud auocari: ꝛ cauere foꝛtasse ne auditoꝛe suspẽso ꝛ ĩtẽto si qua obscuri⁹ posuisset ille quẽ legeret etiam exponere esset necesse: aut de aliq̄b⁹ difficilioꝛib⁹ disceptare q̄stiõib⁹: atque huic operi tẽpoꝛib⁹ im pẽsis min⁹ q̄ȝ vellet voluminũ volue ret: q̄q̄ȝ ꝛ causa seruande vocis que illi facillime obtundebat: poterat esse iustioꝛ tacite legẽdi. Quolibet tamẽ animo id ageret: bono vtique ille vir agebat. Sed certe mihi nulla dabat copia sciscitandi que cupiebaʒ de taʒ sãcto oꝛaculo tuo pectoꝛe illi⁹: nisi cuʒ aliquid breuiter esset audiẽdum. Est⁹ autem illi mei ociosum eum valde cui refũderentur requirebãt: nec vnquã ĩueniebant. Et eum quidem in popu/lo verbum veritatis recte tractantẽ omni die dominico audiebam: magis magisque mihi cõfirmabatur: omnes versutarum calũniaruʒ nodos quos illi deceptoꝛes nostri aduersus diuios libꝛos ĩnectabant posse dissolui: Ubi vero etiam comperi ad imagineʒ tuã hominẽ a te factum a spiritalib⁹ filiis tuis quos de matre catholica per gra tiaʒ regenerasti: nõ sic ĩtelligi vt hũa/ni te coꝛpoꝛis foꝛma determinatũ cre derẽt atque cogitarẽt: q̄q̄ȝ quomodo se haberet spiritalis substãtia ne quidẽ tenuiť atqȝ ĩ enigmate suspicabar: tñ gaudẽs erubui ñ me tot ãnos aduer/sus catholicam fidem: sed contra car naliũ cogitationum figmẽta latrasse. Eo quippe temerarius ꝛ impius fue/ram q̄ ea que debebam querẽdo di scere accusando dixeram. Tu enim altissime ꝛ proxime secretissime ꝛ pre sẽtissime cui mẽbꝛa ñ sũt alia maioꝛa ꝛ alia minoꝛa: sed vbique totus es ꝛ nusq̄ȝ locoꝛum es: non es vtique foꝛ/ma ista coꝛpoꝛea: tamen fecisti homi/nem ad imaginem tuam: ꝛ ecce ipse a capite vsque ad pedes ĩ loco ẽ. Cũ er go nescirẽ quomodo hec subsisteret

imago tua: pulsansq̃ pponere quo/
modo credendū esset: nō isultās oppo
nerē quasi ita creditum esset. Tanto
igit acrior cura rodebat intima mea
quid certi retinerē: quāto me magis
pudebat tā diu illusū ⁊ deceptū pro/
missione certoꝝ puerili errore ⁊ ani/
mositate tā m̄lta icerta q̄si certa gar
risse. Que eni falsa essent: postea mihi
claruit. Certum tamē erat q̄ incerta
essent: ⁊ a me aliquādo p certis habi/
ta fuissent: cū catholicā tuā cecis cō/
tētionibus accusarē: ⁊ si nōdū cōper/
ta vera docētē: nō tamē ea docētē q̄
grauiter accusabā. Itaq̄ confunde/
bar ⁊ cōuertebar: ⁊ gaudebam deus
meus: q̄ ecclesia vnica corpus vnici
tui i qua mihi nomē xp̄i ifanti est idi/
tū: nō saperet ifantiles nugas: neq̄
hic haberet i doctrina sua sana q̄ te
creatorē oīuz i spaciū loci q̄uis sum/
mū ⁊ amplū tamē vndiq̄ terminatū
mēbroꝝ humanoꝝ figura cōtruderet
Gaudebā etiaz q̄ vetera scripta legis
⁊ pphetaꝝ iā nō illo oculo mihi legē
da pponerētur: quo antea videbāt
absurda: cū arguebā tāquā ita sentiē
tes sanctos tuos. Vez aūt nō ita sen
tiebāt: ⁊ tāquā regulam diligētissime
cōmēdaret: sepe i popularibus sermo
nib⁹ suis dicētem ambrosium letus
audiebaz. littera occidit: spiritus aūt
viuificat: cū ea que ad litterā peruer
sitatē docere videbātur: remoto mi/
stico velamēto spiritualiter aperiret
nō dicēs quod me offenderet: quā/
uis ea diceret que vtrū vera essent
adhuc ignorarē. Tenebam enim cor
meū ab omni ascensione timēs preci
pitiū: ⁊ suspēdio magis necabat. Vo/
lebā enim eoꝝ que nō viderē ita me
certū fieri: vt certus essem q̄ septē ⁊
tria decē sunt. Neq̄ enim tā insanus
erā: vt ne hoc quidez putarem posse
cōprehēdi: sed sicut hoc ita cetera cu
piebā siue corporalia que corā sensi/
bus meis nō adessent: siue spiritualia
de quibus cogitare nisi corporaliter
nesciebā ⁊ sanari credēdo poterā: vt
purgatior acies mētis mee dirigeret
aliquo modo in veritatem tuam sem
per manentem ⁊ ex nullo deficientē:
Sz sicut euenire assolet vt malū me
dicum expertus etiam bono timeat
se committere: ita erat valitudo ani/
me mee: que vtique nisi credendo sa/
nari non poterat: ⁊ ne falsa crederet
curari recusabat: resistens manibus
tuis qui medicamenta fidei confeci
sti: et sparsisti super morbos orbis
terrarum: et tantam illis auctorita/
tē tribuisti. Ex hoc tamen quoq̄ iaz
preponēs doctrinā catholicā: mode/
stius ibi minimeq̄ fallaciter sētiebaz
iuberi. vt crederetur quod nō demō/
strabatur. siue esset quid: sed cui for
te non eēt: siue nec quid eēt: q̄ illic te
meraria pollicitatione scientie credu
litatē irrideri: et postea tam multa fa
bulosissima ⁊ absurdissima que demō
strari non poterāt credenda impera
ri. Deinde paulatim tu dn̄e manu mi
tissima et misericordissima ptractās
et componēs cor meū: considerāti q̄
innumerabilia crederē que nō vide
rem. neq̄ cū gererentur affuissez si/
cut tam multa in historia gentium: tā
multa de locis atq̄ vrbibus que nō
viderā tā multa amicis: tā multa me
dicis: tā multa hominibus aliis atq̄
aliis: que nisi crederentur: omnino i
hac vita nihil ageremus postremo q̄
inconcusse fixum fide retinerem de
quibus parentibus ortus essem qd̄
scire non possem nisi audiendo credi
dissem: persuasisti mihi non qui cre/

derēt libris tuis: quos tāta in oībus fere gētibus auctoritate fundasti: sed qui nō crederēt esse culpādos: nec audiēdos esse si qui forte mihi dicerēt. Unde scis illos libros vnius veri & verissimi dei spiritu esse humano generi ministratos? Id ipsuz enim maxime credēdū erat: quoniā nulla pugnacitas calūniosaꝝ questionuz per tā multa que legerā iter se ꝯfligētiū philosophoꝝ extorquere mihi potuit vt aliquādo nō crederē te esse quicquid esses quod ego nescirē: aut administrationē reꝝ humanaꝝ ad te ꝑtinere. Sed id credebā aliquādo robusti⁹ aliquādo exilius: semper tamē credidi & esse te: & curā nostri gerere: etiā si ignorabā vel quid sentiendum esset de substātia tua: vel que via duceret aut reduceret ad te. Ideoq̄ cū essemus īfirmi ad īueniēduz liquida ratione veritatē: & ob hoc nobis op⁹ esset auctoritate sanctaꝝ litteraꝝ: iaz credere ceperā nullo modo te fuisse tributuꝝ tā excellēter illi scripture ꝑ oēs iā terras auctoritatem: nisi & per ipsam tibi credi: & per ipsam te queri voluisses. Iaz enim absurditatē que me ī illis litteris solebat offendere: cū multa ex eis ꝓbabiliter exposita audissem: ad sacramētoꝝ altitudinē referebaz. eoq̄ mihi illa venerabilior & sacrosācā fide dignior apparebat auctoritas: quo & oībus ad legēdū esset ī ꝓmptu: & secreti sui dignitatē ī itellectu profundiore seruaret verbis apertissimis & humillimo genere loquendi se cūctis prebēs: & exercēs ītētionē eoꝝ qui nō sunt leues corde: vt exciperet oēs populari sinu: & per angusta foramina paucos ad te traijceret: Multo tamē plures: q̄ si nec tanto apice auctoritatis emineret: nec turmas gremio sancte humilitatis hauriret. Cogitabam hec & aderas mihi: Suspirabā: & audiebas me. Fluctuabā: & gubernabas me. Ibā per viā seculi latā: nec deserebas me. Inhiabā honoribus lucris cōiugio: & tu irridebas. Patiebar in eis cupiditatibus amarissimas difficultates: te ꝓpicio tāto magis: quāto minus sinebas mihi dulcescere quod nō eras tu. Uide cor meū dñe qui voluisti vt hoc recordarer: & ꝯfiterer tibi: nunc tibi inhereat anima mea quā de visco tam tenaci mortis exuisti: q̄ misera erat: & sensū vulneris amiserat tu pūgebas: vt relictis omnibus cōuerteretur ad te qui es super omnia: & sine quo nulla essent omnia: cōuerteretur & sanaretur. Quā ergo miser erā: & quomodo egisti vt sentirē miseriā meaz die illo quo cū pararē recitare īperatori laudes quibus plura mētirer: & mētiēti faueretur ab sciētibus: easq̄ curas anhelaret cor meū & cogitationū tabificaꝝ febribus estuaret: trāsiens per quēdā vicū mediolanensem: animaduerti paupez mēdicū iā credo saturū iocātē atq̄ letātē: & īgemui: & locutus sum cū amicis qui mecū erant multos dolores īsaniaꝝ nostraꝝ: q2 omnibus talibus conatibus nostris qualibus tunc laborabā sub stimulis cupiditatū trahēs īfelicitatis mee sarcinā: & trahēdo exaggerās: nihil vellemus aliud nisi ad securā leticiā peruenire: quo nos mēdicus ille iā precessisset: nunq̄ illuc fortasse vēturos Quod eniz iā ille pauculis & emēdicatis nūmulis adeptus erat: ad hoc ego tā erūnosis anfractibus & circuitibus ambiebā ad leticiaz scilicet tēporalis felicitatis. Nō enim veꝝ gaudiū habebat: sz & ego illis ambitionib⁹ multo

falsius querebaʒ. Et certe ille letaba
tur:ego anxius eram. Securus ille:
ego trepidus. Et si quisq̃ percuncta
retur me vtrum mallem exultare an
metuere:responderem exultare. Rur
sus si interrogaret vtruʒ me talē mal
lē qualis ille an qualis ego: tūc esseʒ
meipsum curis timoribusq̃ confectū
eligerem:sed peruersitate. Nunquid
veritate? Neq̃ enim eo me prepone
re illi debebā quo doctior erā:quoniā
nō inde gaudebā:sed placere inde que
rebā hominibus:nō vt eos docerem:
sed tantum vt placerem. Propterea
et tu baculo discipline tue confringe
bas ossa mea. Recedant ergo ab ani
ma mea qui dicunt ei. Interest vnde
quis gaudeat. Gaudebat mendicus
ille vinolentia:tu gaudere cupiebas
gloria. Qua gloria domine? Que nō
est in te. Nam sicut illud verum gau
dium non erat:ita nec illa vera glo
ria:et amplius vertebat mentem me
aʒ. Et ille ipsa nocte digesturus erat
ebrietatem suam:ego cum mea dor
mieram et surrexeram: et dormitu
rus et surrecturus eram inde quot
diebus. Interest vero: vnde quis
gaudeat. Scio et gaudium spei fide
lis. Incomparabiliter distat ab illa
vanitate: sed et tunc distabat inter
nos. Nimirum quippe ille felicior
erat: non tantum q̄ hilaritate per
fundebatur cum ego curis euiscera
re: verum etiam q̄ ille bene optan
do acquisiuerat vinum: ego autem
mentiendo querebam typum. Dixi
tunc multa ī hac sententia caris me
is:et sepe aduertebam in his quomo
do mihi esset:et īueniebā male mihi
esse:et dolebā et cōduplicabā ipsum
male:et si quid arrisisset prosperū te
debat apprehēdere:quia pene prius
q̄ teneretur auolabat. Congemisce
bamus ī his qui simul amice viueba
mus:et maxime ac familiarissime cū
alipio et nebridio ista colloquebar:
quorū alipius ex eodē quo ego erā
ortus municipio p̄tibus primatibus
municipalibus me minor natu. Naʒ
et studuerat apud me: cū ī nostro do
cere cepi oppido:et postea carthagie
et diligebat me multū quod ei bonus
et doctus viderer:et ego illū propē
magnā virtutis idolē:que in nō ma
gna etate satis emīebat. Surges ta
men morū cartaginēsiū quibus nu
gatoria feruent spectacula absorbu
erat eū in insaniā circēsiū. Sed cū ī
eo miserabiliter volueretur:ego autē
rhetoricā ibi professus publica scola
vterer nondū me audiebat vt magi
strum:propter quādā simultateʒ que
inter me et patrem eius erat exorta
et cōpereram q̄ circum exitiabiliter
amaret:et grauiter āgebar q̄ tātam
spem perditurus vel etiam perdidis
se mihi videbatur. Sed monendi eū
et aliqua coertione reuocandi nul
la erat copia vel amicitie beniuolen
tia:vel iure magisterii. Putabam
enim eum de me cum patre sentire
ille vero nō sicut erat. Itaqʒ post po
sita in hac re patris voluntate:saluta
re me ceperat veniens in adiutoriū
meum:et audire aliquid atqʒ abire.
Sed enim de memoria mihi lapsum
erat agere cum illo ne vanorum ludo
rum ceco et precipiti studio tam bo
num interimeret ingenium. Uerum
autem dn̄e tu qui presides guberna
culis oīuʒ q̄ creasti nō eū oblitus eras fu
turū inter filios tuos antistitē sacra
mēti tui. Et vt aperte tibi tribueretur
eius correctio per me quidē illā:sed nesciē
te me operatus es. Nam quodā die cum

sederem loco solito: ⁊ coram me ades
sent discipuli: venit salutauit sedit at
q₃ in ea que agebantur animū inten
dit. Et forte lectio ī manibꝰ erat: quā
dum exponerē opportune mihi vide
retur adhibenda similitudo circēsiū
quo illud quod insinuabā et iocūdiꝰ
et planius fieret: cū irrisione morda
ci eorū quos illa captiuasset insania
Tu scis deus noster ꝙ tūc de alipio
ab illa peste sanando nō cogitauerim
At ille ī se rapuit: meq̄ illud non nisi
ꝑpter se dixisse credidit. Et qđ aliꝰ
acceperit ad succensendum mihi: ac
ceperit honestꝰ adolescens ad succen/
sendū sibi: ⁊ ad me ardētiꝰ diligēdū.
Dixeras eni tu iā oliꝫ ⁊ īnexueras lit
teris tuis: corripe sapiētē ⁊ amabit te
At ego illū nō corripueraꝫ: sꝫ vteris
tu oībus ⁊ sciētibus ⁊ nesciētibus or/
dine q̄ nosti: ⁊ ille ordo iustꝰ ē. De cor/
de ⁊ lingua mea carbones ardentes
operatus es: q̄bus mētem spei bone
adureres tabescentem ac sanares
Taceat laudes tuas q̄ miserationes
tuas nō cōsiderat: que tibi de medul
lis meis cōfitētur. Eteniꝫ ille post il/
la verba ꝓripuit se ex fouea tā alta:
qua libēter demergebatur: ⁊ cū mira
bili voluptate cecabatur: et excussit
animū forti temperātia: ⁊ resiluerūt
oēs circēsiū sordes ab eo: ampliusq̄
illuc nō accessit: sed deīde patrē relu
ctātē euicit: vt me magistro vteretur
Cessit ille atq̄ concessit: ⁊ audire me
rursus īcipiēs illa mecū superstitōe ī/
uolutus est amās ī manicheis ostēta/
tionē ɔtinētie: quā verā ⁊ germanaꝫ
putabat. Erat aūt illa vecors ⁊ sedu/
ctoria: ꝑciosas aīas captiuās nōdum
virtutis altitudinē sciētes tāgere: et
supꝼicie decipi faciles: sed tamē adū/
brate simulateq̄ virtutis. Non sane
relinquēs īcātatā sibi a parētibꝰ ter
renā viā romā precesserat: vt ius di/
sceret: ⁊ ibi gladiatorii spectaculi hia
tu incredibili ⁊ incredibiliter abre/
ptus est. Cū eniꝫ auersaretur ⁊ dete
staretur talia: q̄dā eius amici ⁊ ɔdisci/
puli cum forte de prādio redeūtibus
obuius esset: recusantē vehemēter ⁊
resistētē familiari violētia duxerūt ī
amphiteatrū crudeliū et funestoruꝫ
ludoꝝ diebus hec dicentē. Si corpꝰ
meum in locū illū trahitis et ibi cōsti
tuitis nunq̄d et animū et oculos me/
os in illa spectacula potestis intēde/
re? adero itaq₃ absens ac sic et vos
et illa superabo. Quibus auditis illi
nihilo secius eo adduxerūt secuꝫ: id
ipsū forte explorare cupientes vtruꝫ
posset efficere. Quo vbi vētū est et
sedibus quibus potuerūt locati sūt
feruebāt oīa immanissimis volupta
tibus. ille clausis foribus oculorum
interdixit animo ne in tāta mala pro
cederet: atq₃ vtinā et aures obtura
uisset. Nam quodam pugne casu cū
clamor ingens totiꝰ populi vehemē
ter eum pulsasset: curiositate victus
et quasi paratus quicquid illud esset
etiam visū cōtēnere et vincere apu/
it oculos et percussus est grauiore
vulnere ī anima: q̄ꝫ ille ī corpore quē
cernere concupiuit: ceciditq₃ misera
bilius q̄ꝫ ille quo cadēte factus ē cla
mor qui per eius aures intrauit et re
serauit eiꝰ lumina: vt esset qua ferire
tur et deiiceretur: audax adhuc poti
us q̄ꝫ fortis animus: et eo infirmior
quo ꝺ se presumpserat qui debuit de
te. Ut enim vidit illū sanguinē īma/
nitatē simul ebibit: et nō se auertit: sꝫ
fixit aspectū et hauriebat furias et
nesciebat et delectabatur scelere cer
taminis et cruēta voluptate inebria

batur. Et nō erat iā ille qui venerat:
sed vnꝰ de turba ad quā venerat: ⁊ ve
rus eoꝝ socius a quibꝰ adductus erat
Quid plura? Spectauit clamauit ex
arsit: abstulit inde secum insaniā qua
stimularetur redire nō tantuȝ cū illis
a quibꝰ prius abstractus est: sed etiaȝ
pre illis ⁊ alios trahēs. Et inde tamē
manu validissima ⁊ misericordissima
eruisti euȝ tu: ⁊ docuisti nō sui habere
sed tui fiduciā: sed longe postea. Verꝫ
tamē iaȝ hoc ad medicinā futurā i eiꝰ
memoria reponebatur: Nam ⁊ illud
ꝙ cū adhuc studeret iaȝ me audiens
apud cartagineȝ ⁊ meridie cogitaret
in foro qđ recitaturus erat sicut exer
ceri scolastici solent: siuisti euȝ cōpre/
hendi ab edituis fori tanq̄ fureȝ: Nō
arbitror aliaȝ ob causaȝ te permisisse
deus noster: nisi vt ille vir tantꝰ futu
rus iaȝ iciperet discere q̄ nō facile in
cognoscendis causis homo ab homi/
ne damnādus esset temeraria credu/
litate. Quippe ante tribunal deābu
labat solus cum tabulis ac stilo. cum
ecce adolescens quidā ex numero sco
lasticorum fur verus. securem clan/
culo apportans illo non sentiente in/
gressus est ad cācellos plumbeos qui
vico argentario desuper preminent.
⁊ precidere plumbuȝ cepit. Sono aūt
securis audito. submurmurauerunt
argentarii qui subter erant. ⁊ mise/
runt q apprehenderent queȝ forte iue
nissent. Quoꝝ vocibꝰ auditis. relicto
instrumēto ille discessit timens ne eo
teneretur. Alipius aūt q nō viderat in
tranteȝ exeunteȝ sensit: ⁊ celeriter vi/
dit abeūteȝ: ⁊ causaȝ scire cupiens in/
gressus est locum. ⁊ inuentaȝ securim
stans atq̄ admirans considerabat. cū
ecce illi qui missi erāt reperiunt eum
solū ferenteȝ ferrū. cuius sonitu exci

tati venerant. tenent attrahūt. congre
gatis inquilinis fori tanq̄ furē mani/
festū se cōprehendisse gloriantur. ⁊ in
de offerēdꝰ iudiciis ducebat̄ sed hacte
nꝰ ducendus fuit. Statiȝ eniȝ domi/
ne subuenisti inocētie. cuiꝰ testis eras
tu solus. Cū enī duceretur vel ad cu/
stodiaȝ vel ad suppliciū. fit eis obuiaȝ
quidaȝ architectꝰ cuius maxima erat
cura publicaꝝ fabricaꝝ. Gaudent illi
eū potissimū occurrisse cui solebant ī
suspicioneȝ venire ablataꝝ reꝝ que
perissent de foro: vt quasi tandeȝ iaȝ
ille cognosceret a quibꝰ hec fierent.
Verꝫ aūt viderat homo sepe alipium
in domo cuiusdaȝ senatoris ad quē sa
lutandū ventitabat: statique cognitū
manu apprehensa semouit a turbis: ⁊
tāti mali causaȝ querens: quid gestū
esset audiuit: omnesque tumultuātes
qui aderant ⁊ minaciť fremētes iussit
venire secū. Et venerūt ad domū illi
us adolescētis qui rē cōmiserat. Pu/
er vero erat ante hostiū: ⁊ taȝ paruꝰ
erat. vt nihil domino suo metuens cū
facile posset totū idicaret. cū eo quip
pe in foro fuit pedissequus. Queȝ po
stea q̄ recoluit alipiꝰ architecto inti/
mauit. At ille securiȝ demonstrauit
puero querēs ab eo cuiꝰ eēt. Qui cō
festiȝ nostra inquit. Deīde īterrogatꝰ
aperuit cetera. Sic ī illā domū trāsla
ta causa cōfusisq̄ turbis que de illo
triūphare iaȝ ceperant. futurꝰ dispē/
sator verbi tui. ⁊ multarū in ecclesia
tua causaꝝ examinator experientior
instructiorque discessit. Hūc ergo ro
me īuenerā: ⁊ adhesit mihi, fortissimo
vīculo: mecumque mediolanū profe
ctus est: vt nec me desereret: ⁊ de iu/
re qđ didicerat aliquid ageret: secun
dū votuȝ magis parentū q̄ suū. Et ī
teriȝ assederat mirabili cōtinētia cete

ris:cum ille magis miraretur eos qui
aurū inocētie ꝑponerēt. Tēptata est
quoqꝫ ei⁹indoles nō solū illecebra cu
piditatis:sed etiā stimulo timoris. Ro
me assidebat comiti largitionuz itali/
carū. Erat eo tempore quidā potētis/
simus senator:cuius ꝛ beneficiis ob/
stricti multi ꝛ terrori subditi erāt. Uo
luit sibi licere nescio quid ex more po
tentie sue qđ esset ꝑ leges illicitū. Re
stitit alipius. Promissū ē ꝓmiū: irrisit
animo. Protente mine:calcauit: mi/
rātibus omnibus iusitatā animā: que
hominē tantū ꝛ innumerabilibus pre
stādi nocēdiqꝫ modis ingēti fama ce/
lebratū. vel amicū nō optaret vel nō
formidaret inimicū. Ipse autē iudex
cui cōsiliarius erat:quāuis ꝛ ipse fieri
nollet:nō tamē aperte recusabat: sed
ī istū causā trāsferēs ab eo se nō ꝑmit
ti asserebat:quia reuera si ipse face/
ret:iste discederet. Hoc solo autē pe/
ne iā illectus erat,studio litterario: vt
preciis ꝓtorianis codices sibi cōficiē/
dos curaret. Sed cōsulta iusticia de/
liberationē in melius vertit: vtiliorē
iudicans equitatē qua prohibebatur
ꝙꝫ potestatem qua sinebatur. Parū
est hoc:sed qui ī ꝑuo fidelis est ꝛ ī ma
gno fidelis est: Nec vllo modo erit ī
ane quod tue veritatis ore processit:
Si in iiusto mām̄ona fideles ñ fuistis
quod vestrū est:quis credet vobis?
Et si in alieno fideles nō fuistis:quod
vestrū est:quis dabit vobis? Talis
ille tunc īherebat mihi:mecūqꝫ nuta/
bat in consilio quis nā esset tenendus
vite modus. Nebridius etiaz q reli/
cta patria vicina carthagini atqꝫ ip̄a
carthagine vbi frequētissimus erat:
relicto paterno rure optimo: relicta
domo:ꝛ nō secutura matre: nullā ob
aliā causā mediolanū venerat:nisi vt

mecū viueret in flagrantissimo studio
veritatis atque sapientie: pariter su/
spirabat pariterqꝫ fluctuabat beate
vite inq̄sitor ardens:ꝛ questionū diffi
cillimaruz scrutator acerrimus. Et
erant ora triū egētiū ꝛ inopiā suā sibi
met inuicē anhelātiū ꝛ a te expectāti
um vt dares eis escā in tēpore oppor
tuno:ꝛ in omni amaritudine que no/
stros seculares actus de misericordia
tua sequebatur:intuentibus nobis fi
nē cur ea pateremur: occurrebāt te/
nebre ꝛ auersabamur gemētes:ꝛ di/
cebamus. Quā diu hec? Et hoc cre/
bro dicebam⁹:ꝛ dicentes nō relique
bamus ea:quia nō elucebat certū ali
quid quod illis relictis apprehendere
mus. Et ego maxime mirabar sata/
gens ꝛ recolens ꝙꝫ longū tēpus esset
ab vndeuigesimo ānno etatis mee:quo
feruere ceperā studio sapientie:dispo
nēs ea iuēta reliquere omnes vanaꝝ
cupiditatū spes ianes ꝛ insanias mē/
daces:ꝛ ecce iā trecinariā etatē gere
baz in eodē luto hesitās auiditate fru
endi presentib⁹ fugiētib⁹ ꝛ dissipanti
bus me:dū dico cras iueniā ecce ma/
nifestū apparebit ꝛ tenebo ꝛ ecce fau
stus veniet ꝛ exponet omnia. O ma/
gni viri achademici:nihil ad degēdā
vitam certi cōprehēdi potest. Immo
queram⁹ diligenti⁹ ꝛ nō desperemus
Ecce iā nō sūt absurda ī libris ecclesi
asticis que absurda videbāt: ꝛ possūt
aliter atque honeste intelligi. Figam
pedes in eo gradu in quo puer a pa/
rentibus positus eram: donec in/
ueniatur perspicua veritas. Sed
vbi queretur quando queretur?
Non vacat ambrosio non vacat le/
gere. Ubi ipsos codices querim⁹? vn
de aut quando comparamus? a qui/
bus sumimus? Deputentur tempora:

distribuantur hore pro salute anime. Magna spes oborta est. Non docet catholica fides qd putabamꝰ ⁊ vani accusabamꝰ. Nefas habēt docti eius credere deuz figura humani corporis terminatuz: ⁊ dubitamꝰ pulsare quo aperiantur cetera? Ante meridianas horas discipuli occupant. Ceteris qd facimus? cur non id agimus? Sed qn̄ salutamus amicos maiores: quorum suffragiis opus habemus? Quando preparamus quod emant scolastici? Quando reparamus nos ipsos: laxā/do animuz ab intentiōe curaruz? Pe/reant omnia ⁊ dimittamꝰ hec vana ⁊ inania: cōferamꝰ nos ad solam inquisi/tionē veritatis. Uita hec misera est: mors incerta. Si subito subrepat: quo modo hinc exibimꝰ? Et vbi nobis di/scenda sūt que hic neglexim9? An nō potius huiꝰ negligentie supplicia luē/da sūt? Quid si mors ipsa oēm curaz cū sensu amputabit ⁊ finiet? Ergo ⁊ hoc querendū. Sed absit vt ita sit. Nō vacat non est inane qꝑ tam emi/nēs culmē auctoritatis christiāe fidei toto orbe diffūdit. Nūq̄ tāta ⁊ talia ꝓ nobis diuinitꝰ agerent: si morte cor/poris etiaz vita anime cōsumeretur. Quid cunctamur igitur relicta spe se/culi cōferre nos totos ad querenduz deuz ⁊ vitam beatam? Sed expecta. Jocunda sunt etiam ista: habent non paruaz dulcedinez suam. Non facile ab eis precidēda est intentio quia tur/pe est ad ea rursum redire. Ecce iam q̄tuz est vt impetretur aliquis honor Et quid amplius in his desiderandū? Suppetit amicorū maioruz copia: vt nihil aliud: ⁊ multum festinemus: vel presidatus dari potest ⁊ ducēda vxor cum aliqua pecunia ne sumptum no/strū grauet: ⁊ ille erit modus cupidita/tis. Multi magni viri ⁊ imitatiōe di/gnissimi sapientie studio cuz coniugi/bus dediti fuerunt. Cū hoc dicebaz ⁊ alternabāt hi vēti ⁊ impellebant huc atque illuc cor meuz. transibant tēpo/ra: ⁊ tardabam conuerti ad deum: ⁊ differebam de die in diem viuere i te ⁊ non differebam quotidie in memet ipso mori: amans beatam vitam: time/baz illā in sede sua: ⁊ ab ea fugiēs que/rebā eaz. Putabaz enim me miserum fore nimis si femine priuarer ample/xibus: ⁊ medicinam misericordie tue ad eādē infirmitatē sanādā nō cogita/bā: quia expertꝰ non eraz. Et propria/ruz virium credebaz esse continētiaz: quarum mihi nō eram conscius: cum tam stultus essez vt nescirez: sicut scri/ptū est: neminez esse posse cōtinentez nisi tu dederis. Utique dares: si ge/mitu interno pulsarez aures tuas: ⁊ si de solida in te iactarez curaz meam. Prohibebat me sane alipius ab vxo/re ducēda cantās nullo modo nos pos/se securo ocio simul i amore sapientie viuere: sicut iam diu desideraueramꝰ si id fecissez. Erat eniz ipse i ea re etiā tūc castissimꝰ: ita vt mirꝫ eēt: qr vel ex/perietiā ꝯcubitꝰ ceperat i igressu ado/lescētie sue: sꝫ n̄ heserat: magis dolue/rat ⁊ spreuerat: ⁊ deīde iā ꝯtinētissime viuebat. Ego aūt resistebā illi exēplis eoꝝ q ꝯiugati coluissēt sapiētiā: ⁊ pro/meruissēt deū: ⁊ habuissēt fidelit ac di/lexissēt amicos. A q̄rū qdē ego grādi/tate animi lōge aberā: ⁊ delicatꝰ mor/bo carnis mortifera suauitate trahe/bam catenam meam solui timens. ⁊ quasi ꝯcusso vulnere repellens verba bene suadentis: tanquā manū soluen/tis. Insuper etiaz per me ipsi quoque alipio loquebatur serpens: ⁊ innecta/bat atque spargebat per linguaz meā

dulces laqueos ĩ uia eiꝰ quibꝰ illi honesti ⁊ expediti pedes implicarentur Cuȝ enĩ me ille miraretur quem non paruipẽderet ita herere visco illiꝰ voluptatis: vt me affirmarẽ: quotiẽscunque inde iter nos quereremꝰ: celibeȝ vitã nullo modo posse degere: atque ita me defenderẽ cũ illuȝ mirãteȝ viderẽ: ⁊ dicereȝ multũ itéresse iter illud qḋ ipse raptiȝ ⁊ furtiȝ expertꝰ eẽt qḋ pene iaȝ nec meminisset quidẽ: atque ideo nulla molestia facile cõtemneret: ⁊ delectatiões cõsuetudis mee ad quas si accessisset honestuȝ nomen matrimonii: nõ eum mirari oportere: cur ego illaȝ vitaȝ nequirẽ spernere: ceperat ⁊ ip̃e desiderare cõiugiũ: nequaq̃ victꝰ libidine talis voluptatis: sed curiositatis. Dicebat enim scire se cupere quidnam esset illud: sine quo vita mea que illi sic placebat: nõ mihi vita sed pena videretur. Stupebat enĩ ille liber ab illo vinculo animꝰ seruituteȝ meaȝ: ⁊ stupendo ibat ĩ experiendi cupidineȝ vẽturꝰ ĩ ipsaȝ experiẽtiã: atq3 ĩde fortasse lapsurꝰ ĩ eaȝ quã stupebat fuiturẽ: quoniaȝ sponsioneȝ volebat facere cũ morte. Et q amat periculũ: incidet ĩ illud. Neutrũ eniȝ nostrũ si qḋ ẽ cõiugale decꝰ ĩ officio regẽdi matrimonii: ⁊ sucipiẽdoꝝ liberoruȝ ducebat nisi tenuit. Magna aũt ex parte atque vehementer cõsuetudo satiande ĩsatiabilis concupiscentie me captũ excruciabat: illũ autem admiratio capiẽduȝ trahebat. Sic eramus. donec tu altissime non deserẽs humũ nostraȝ: miseratꝰ miseros subuenires miris ⁊ occultis modis: ⁊ ĩstabatur ĩpigre vt ducerẽ vxorẽ. Iaȝ petebã: iã promittebat maxĩe matre dãte operã quo me iã cõiugatũ baptismus salutaris ablueret: quo me ĩ dies gaudebat aptari: ⁊ vota sua ac promissa tua in mea fide compleri animaduertebat: cũ sane ⁊ rogatu meo ⁊ desiderio suo forti clamore cordis abs te deprecaretur quotidie: vt ei per uisum ostẽderes aliquid de futuro matrimonio meo: nũquã voluisti. Et videbat quedã vana ⁊ phantastica: prout cogebat impetus de hac re satagentis humani spiritus: ⁊ narrabat mihi non cũ fiducia qua solebat cũ tu demonstrares cõtẽnẽs ea. Dicebat enim discernere se nescio quo sapore quẽ verbis explicare nõ poterat: quid interesset inter reuelantẽ te ⁊ animã suam somniantẽ. Instabatur tamẽ: ⁊ puella petebatur: cuius etas ferme biennio minus q̃ nubilis erat. Et quia ea placebat: expectabat̃. Et mlta amici agitaueramus animo: ⁊ colloquentes ac detestãtes turbulẽtas humane vite molestias: pene iã firmaueramus remoti a turbis ociose viuere: id ocium sic moliti vt siquid habere possemus: ꝯferretur in mediũ: vnãq3 rẽ familiarẽ cõflaremus ex omnibus vt p amicicie sinceritatẽ nõ eẽt aliud huiꝰ ⁊ aliud illius: sed quod ex cũctis fieret vnum: ⁊ vniuersũ singulorum esset: ⁊ omnia omniũ: cuȝ videremur nobis esse posse decẽ ferme homines in eadẽ societate: essentq3 inter nos p̃diuites: Romanianus maxime cõmuniceps noster. quem tunc graues estꝰ negociorũ suorũ ad comitatũ attraxerant: ab ineũte etate mihi familiarissimus. Qui maxime instabat huic rei: ⁊ magnã ĩ suadẽdo habebat auctoritatẽ: quod ampla res eiꝰ multũ ceteros ãteibat. Et placuerat nobis: vt bini ãnui tanq̃ magistratꝰ oĩa necessaria curarent ceteris quietis. Sed postea q̃ cepit cogitari vtrum

hoc mulierculę sinerēt: quas et alij no strū iaz habebant: et nos habere volebamus. totuz illud placituz quod bene firmabamus dissiluit in inanibus: atque cōfractū et abiectuz est. Inde ad suspiria et gemitus et gressus ad sequēdas latas et tritas vias seculi: quoniā multe cogitatiōes erāt in corde nostro: cōsiliuz autē tuuz manet in eternū. Ex quo cōsilio deridebas nostra: et tua preparabas: nobis daturus escaz in opportunitate: et aperturus manum tuaz: atque impleturus animas nostras benedictiōe. Interea peccata mea multiplicabātur: et auulsa a latere meo tā quam impedimēto coniugij cū qua cubare solitus eraz: cor vbi adherebat conscissū et vulneratū mihi erat et trahebat sanguinez. Et illa in africa redierat vouēs tibi aliuz se virum nescituraz: relicto apud me naturali ex illa filio meo. At ego infelix nec femine imitator dilatiōis impatiēs: tāquam post biēniuz accepturus eaz quā petebaz: quia nō amator cōiugii sed libidinis seruus eraz: procuraui aliaz nō vtique coniugez. quo tanquā sustentaretur et perduceretur vel integer vel auctior morbus aie mee satellitio perdurantis cōsuetudinis in regnū vxoriū. Nec sanabatur vulnus illud meum quod prioris precisione factuz fuerat. sed post feruorē dolorez qz acerrimū putrescebat: et quasi frigidius sed desperatius dolebat. Tibi laus tibi gloria fons misericordiarum. Ego fiebam miserior et tu propinquior. Aderat iā iāqz dextera tua erreptura me de ceno et ablutura: et ignorabaz. Nec me reuocabat a profundiore voluptatū carnaliū gurgite: nisi metus mortis et futuri iudicii tui qui per varias quidez opiniones: nunquā tamē recessit de pectore meo. Et disputabam cū amicis meis alipio et nebridio de finibus malorū et bonorū epicurum accepturū fuisse palmā in aio meo: nisi ego credidissē post mortem restare anime vitā: et tractus meritorū: quod epicurus credere noluit. Et querebam si essemus immortales et in perpetua corporis voluptate sine vllo amissionis terrore viueremus: cur nō essemus beati aut quid aliud querere mus: nesciēs id ipsū ad magnā miseriam pertinere quod ita demersus et cecus cogitare nō possē lumē honestatis: et gratis amplectēde pulchritudis quā nō vidit oculus carnis et videtur ex intimo. Nec cōsiderabā miser ex qua vena mihi quod ista ipsa feda manaret: tamen cuz amicis dulciter cōferebā: nec esse sine amicis poterā beatus etiā secūdū sensū. quē tūc habebā in quantalibet affluētia carnaliū voluptatum: quos vtique amicos gratis diligebam: vicissimqz ab eis me diligi gratis sentiebā. O tortuosas vias. Veh anime audaci: que sperauit si a te recessisset se aliquid melius habiturā. Versa et reuersa in tergū et in latera et in ventrē: et dura sunt omnia. Et tu requies et ecce ades et liberas a miserabilibus erroribus: et constituis nos in via tua: et consolaris et dicis Currite. ego feram et ego perducam: et ego ibi feram.

Explicit liber sextus. incipit septimus

Iam mortua erat adolescentia mea mala et nefanda. et ibam in iuuentutem quanto etate maior tanto vanitate turpior: qui cogitare aliquid substantie nisi tale non poteraz quale per hos oculos videri solet. Non te cogitabaz deus in figura corporis humani: ex quo audire aliquid

de sapientia cepi semper hoc fugi: et gaudebā hoc reperisse ī fide spiritualis matris nostre catholice tue: sed qd te aliud cogitarem nō occurrebat: et conabar cogitare te homo: et talis hō sū mū et solū et verū deū: et te īcorruptibilem et iuiolabilem et īcōtaminabilem totis medullis credebam: quia nesciens vnde et quomodo plane tamē videbā et certus eram: id qđ corrūpi potest deterius esse: ꝙ id qđ nō potest: et qđ violari nō potest incūctanter preponebā violabili: et qđ nullam patitur promutationem melius esse ꝙ id qđ mutari potest. Clamabat violēter cor meū aduersus omnia phātasmata mea: et hoc vno ictu conabar abigere circūuolātem turbā imūdicie ab acie mētis mee et vix dimota ī ictu oculi: ecce cōglobata rursus aderat et irruebat ī aspectū meū: et obnubilabat eū: vt ꝙuis nō forma humani corporis: corporeū tamen aliquid cogitare cogerer p spacia locorum: siue īfusū mūdo: siue etiā extra mundū per īfinita diffusum etiā ipsū īcorruptibile et iuiolabile et īcontaminabile: qđ corruptibili et violabili et cōmutabili preponebam: quoniam quicquid priuabā spaciis talib9: nihil mihi esse videbatur. Sed prorsus nihil: ne inane quidem: tanꝙ si corp9 auferatur loco et maneat loc9 omni corpore vacuatus et terreno et humido et aereo et celesti: sed tamen sit locus inanis tanꝙ spaciosum nihil. Ego itaque incrassatus corde nec mihimetipsi vel ipse cospicuus: qcquid non per aliquāta spacia tenderetur: vel diffūderetur: vel cōglobaret᷑: vel tumeret vel tale aliqd caperet vel capere posset: nihil prorsus esse arbitrabar. Per quales enī formas ire solēt oculi mei: per tales imagines ibat cor meū. nec videbam hanc eandem ītentionem: qua illas ipsas imagines formabam nō eē tale aliqd: que tamē ipsas non formaret: nisi esset magnū aliqd. Ita etiā te vitā vite mee grādem per īfinita spacia vndique cogitabam penetrare tantā mūdi molē: et extra eā quaquauersū per īmēsa sine termino: vt haberet te terra. haberet celū. haberet oīa. et illa finirentur in te: tu autem nusꝙ. Sicut autem luci solis nō obsisteret aeris corpus: aeris huius qui supra terram est quo min9 per eum traiiceret᷑ penetrās eū nō dirūpēdo aut cōcidēdo sed implendo eum totum: sic tibi putabam non solum celi et aeris et maris: sed etiam terre corp9 peruiū: et ex omnibus maximis minimisque partib9 penetrabile ad capiēdam presētiam tuam: occulta inspiratiōe ītrinsecus et extrinsecus administrante omnia que creasti. Ita suspicabar: quia cogitare aliud nō poteram: nam falsum erat. Illo enim modo maior pars terre maiorem tui partem haberet: et minorem minor: atque ita te plena essent omnia: vt amplius tui caperet elephātis corpus ꝙ passeris: quo esset isto grādi9 grādiorēque occuparet locum: atque ita frustatim partib9 mūdi magnis magnas. breuibus breues partes tuas presentes faceres. Nō es autem ita: sed nōdum illuminaueras tenebras meas. Sat erat mihi domine aduersus deceptos illos et deceptores et loquaces mutos: quoniam nō ex eis sonabat verbum tuum: sat erat ergo illud ꝙ iam diu abusque cartagine a nebridio proponi solebat. et omnes qui audieram9 cōcussi sum9: Quid erat tibi factura nescio q̄ gens tenebrarum: quā ex aduersa mole solent opponere: si tu cum ea pugnare voluisses? Si enim responderetur ali-

quid fuisse nocituraz: violabilis tu & corruptibilis fores: Si autem nihil ea nocere potuisse diceretur: nulla afferretur causa pugnandi: & ita pugnandi: vt quedaz portio tua & membruz tuū vel proles de ipsa substantia tua misceretur aduersis potestatibus & nō a te creatis naturis: atque in tantuz ab eis corrumperetur & cōmutaretur in deterius: vt a beatitudine ī miseriam verteret: & indigeret auxilio quo erui purgarique posset. & hāc esse animaz cui tu' sermo seruienti liber & contaminate purus & corrupte integer subueniret: sed & ipse corruptibilis: quia ex vna eademque substantia. Itaque si te quicquid es idest substantiaz tuā: qua es: īcorruptibilez dicerēt: falsa eē illa omnia & execrabilia. Si autē corruptibilez: id ipsuz iaz falsum & prima voce abominandum. Sat ergo erat istō aduersus eos omni modo euomēdos a pressura pectoris: quia non habebāt qua exirent sine horribili sacrilegio cordis & lingue: sentiendo de te ista & loquēdo. Sz & ego adhuc q̄uis incontaminabilez & inconuertibilez & nulla ex parte mutabilez dicerez: firmeque sentirez dominuz nostrū deuz verum: qui fecisti non solum animas nostras sed etiaz corpora: nec tantum animas nostras & corpora: sed omnes & omnia: nō tenebaz explicitaz & enodataz: causaz mali: quecunque tamē esset sic eaz querēdaz videbaz: vt nō per eam constringerer deum inconmutabilez mutabilez credere: ne ipse fierez qd̄ querebaz. Itaque securus eaz querebā: & cert' nō esse vez q̄ illi dicerēt quos toto animo fugiebaz: quia videbaz querēdo vnde malū repletos malicia qua opinarētur tuā potius substātiaz etiaz male pati q̄ suaz male facere: & itēdebaz vt cernerē q̄ audiebaz: liberū volūtatis arbitriuz causaz esse vt malū facerem': & rectū iudiciū tuū vt pateremur: & eaz liquide cernere non valebaz. Itaque aciē mētis de profūdo educere conatus: mergebar iterū: & sepe conat' mergebar iterū atque iterum. Subleuabat eniz me in lucez tuaz q̄ sciebaz tā me habere volūtatez q̄ me viuere. Itaq̄ cū aliquid vellez aut nollem: nō aliud q̄ me velle ac nolle certissim' eraz: & ibi esse causaz peccati mei iam iāque animaduertebaz. Qd̄ aūt inuit' facerez: pati me poti' q̄ facere videbam & id non culpaz sed penaz esse iudicabaz: qua me nō iniuste plecti te iustuz cogitās cito fatebar: sed rursū dicebā Quis fecit me: nōne de' me': nō tātū bon' sed ipsū bonū? Unde igitur mihi male velle & bene nolle: vt esset cur iuste penas luerez? Quis in me hoc posuit & inseruit mihi plantariū amaritudinis: cuz totus fierez a dulcissimo deo meo? Si diabolus auctor: vnde ipse diabolus? Qz si & ipse peruersa volūtate ex bono angelo diabolus fact' est: vnde & ī ipso volūtas mala qua diabolus fieret: quādo tot' angelus a cōditore optimo fact' esset bonus? His cogitationibus deprimebar iterū & suffocabar: sed non visque ad illū īfernū subducebar erroris: vbi nemo confitebitur tibi: dum tu potius mala pati: q̄ homo facere putatur. Sic enim nitebar inuenire cetera: vt iā īuenerā melius esse incorruptibile: q̄ corruptibile: & ideo te qnicquid esses esse īcorruptibilē confitebar. Neque eni vlla aīa vnq̄ potuit poteritue cogitare aliqd qd̄ sit te meli': qui sūmū & optimū bonū es: Cū autē verissime atq3 certissime corruptibile īcorrupti

bili preponat: sicut iã ego preponebã. poterã iã cogitatione aliqd attingere quod esset melius deo meo: nisi tu esses icorruptibilis. Ubi igit videbã incorruptibile corruptibili esse preferẽdũ: ibi te querere debebã: atq3 inde aduertere vbi sit malũ: id est vnde sit ipsa corruptio: qua violari substantia tua nullo modo potest. Nullo enim prsus modo violat corruptio deũ nostrũ: nulla volũtate: nulla necessitate nullo iprouiso casu: quoniam ipse est deus: et qd sibi vult bonum est: et ipse est idẽ bonũ. Corrũpi aũt nõ est bonũ nec cogeris iuitus ad aliqd: quia voluntas tua non est maior: qȝ potentia tua. Esset autez maior si teipso tu ipe maior esses. Eteniz volũtas et potẽtia dei deus ipse est. Et quid iprouisũ tibi: q nosti oĩa: et nulla natura est nisi quia nosti eã? Et vt qd multa dicimus: cur nõ sit corruptibilis substãtia que deus est: quãdo si hoc esset nõ esset deus? Et querebã vnde malũ: et male querebã: et ĩ ipa iquisitõe mea non videbaz malum: et constituebam in conspectu spiritus mei vniuersam creaturã qcqd ĩ ea cernere possum⁹ sicuti est terra et mare et aer et sidera et arbores et animalia mortalia: et quicquid in ea non videmus: sicut firmamentũ celi insuper et omnes angelos et cuncta spiritualia eius: sed etiã ipa quasi corpora essent locis et locis ordinauit imaginatio mea: et feci vnam massã grandẽ distinctã generib⁹ corporũ creaturam tuam. siue que vera corpora erant. siue que ipse pro spiritibus fixerã. et eã feci grandẽ. nõ quantum erat quod scire non poterã. sed qȝtũ libuit: vndiq3 versuz sane finitã. Te aũt dñe ex omni parte ambientẽ et penetrãtẽ eã: sed vsquequaq3 ĩfinitũ: tanq3 si mare esset vbiq3 et vndiq3 per imẽsuz ĩfinitũ solũ mare: et haberet ĩtra se spõgiã qȝlibet magnaz sed finitã: tamẽ plena esset vndiq3 spõgia illa ex omni sua parte ex ĩmẽso mari sic creatura tua finitã te ĩfinito plenã putabã: et dicebaz. Ecce deus: et ecce que creauit de⁹: et bonus est de⁹ atq3 his validissime lõgissimeq3 pstantior: sed tamen bonus bona creauit: et ecce quomodo ambit atq3 implet ea. Ubi ergo malũ et vnde et qua huc irrepsit? Que radix eius: et qd semẽ ei⁹? An omnino nõ ẽ? Cur ergo timem⁹. et cauemus qd nõ est? Aut si inaniter timemus: certe vel timor ipse maluz est quo ĩcassuz stimulatur et excruciatur cor. Et tãto grauius malũ: quãto nõ est qd timeam⁹ et timem⁹. Idcirco aũt ẽ malũ qd timemus: aut hoc malũ est quia timem⁹. Unde est igitur? Quoniã deus fecit hec oĩa bonus bona. Maius qdẽ et summũ bonũ minora fecit bona: sed tamẽ et creãs et creata bona sunt oĩa. Unde est malũ? An vnde fecit ea materies aliqua mala erat: et formauit atq3 ordinauit eã: et reliquit aliquid ĩ illa quod ĩ bonũ nõ cõuerteret? Cur et hoc? An impotẽs erat totã vertere et commutare vt nihil mali remaneret: cũ sit oĩa potẽs? Postremo cur ide aliquid facere voluit: ac nõ potius eadẽ omnipotentia fecit vt nulla esset omnino? Aut vero existere poterat cõtra eius voluntatẽ? Aut si eterna erat: cur tã diu p infinita retro spacia tẽpoz sic eã siuit esse: ac tãto post placuit aliquid ex ea facere? Aut iam si aliquid subito voluit agere: hoc potius ageret omnipotens vt illa non esset atque ipse solus esset totũ verũ et summũ et ĩfinitũ bonũ? Aut si non erat bene vt non ali-

quid boni etiā fabricaret ꝛ cōderet q
bonus erat:illa sublata ꝛ ad nihilum
redacta materie que mala erat:bonā
ipse institueret: vnde omnia crearet
Nō enim esset omnipotens:si cōdere
nō posset aliquid boni: nisi ea quam
ipse non condiderat adiuuaretur ma/
teria. Talia voluebaz pectore misero
igrauidato curis mordacissimis de ti
more mortis:ꝛ non iuenta veritate:
stabiliter tamen herebat i corde meo
i catholica ecclesia fides xp̄i tui dn̄i ꝛ
saluatoris nostri:in multis qdē adhuc
informis:ꝛ preter doctrine normā flu
ctuans:sed tamen non eam relinque/
bat animus:imo in dies magis magis
qz imbibebat. Jam etiam mathema/
ticorum fallaces diuinationes ꝛ im/
pia deliramēta reiecerā. Confiteātur
etiā hinc tibi de itimis visceribus ani
me mee miseratiōes tue deus meus
Tu eni: tu omnino:nam quis alius a
morte omnis erroris reuocat nos:ni
si vita que mori nescit:ꝛ sapiētia mē/
tes idigentes illuminans nullo indi/
gens lumine:qua mūdus administra
tur vsqz ad arboꝝ volatica folia? Tu
procurasti peruicacie mee qua oblu/
ctatus sum vindiciano acuto seni: et
nebridio adolescēti mirabilis anime:
illi vehementer affirmanti:huic cum
dubitatione quidē aliqua:sed tamen
crebro dicenti:nō esse illā artē futura
ꝓuidēdi:cōiecturas aūt hominuz ha/
bere sepe viz sortis:ꝛ multa dicendo
dici pleraqz vētura nescientibus eis
quid dicerēt:sed in ea non tacendo in
currentibus. Procurasti ergo tu ho/
minē amicū non quidē segnē ↄsulto/
rem mathematicoꝝ:nec eas litteras
bene calētē:sed vt dixi consultorē cu
riosuz:ꝛ tamē scientē aliquid quod a
patre suo se audisse dicebat:qd̄ q̄tū
valeret ad illius artis opinionē euer
tendā ignorabat. Is ergo vir nomine
firminus liberaliter istitutus ꝛ excul
tus eloquio:cū me tāq̄ carissimū de
quibusdā suis rebus i quas secularis
spes eius itumuerat consuleret:qd
mihi secūdū suas quas constellatōes
appellant videretur:ego autem qui
iam de hac re in nebridii sententiam
flecti ceperam.non quidem abnuerē
coniicere ac dicere quod nutanti oc/
currebat:sed tamen subiicerem pro/
pe iam esse mihi persuasum ridicu/
la esse illa et inania:tum ille mihi nar
rauit patrem suum fuisse librorum ta
lium curiosissimum:et habuisse ami/
cum eque illa simulqz sectantem:qui
pari studio et collatione flagrabāt in
eas nugas igne cordis sui. ita vt mu/
torum quoqz animalium si qua do/
mi parerent obseruarent momēta na
scentium:atqz ad ea celi positionē no
tarent:vnde illius artis experimen/
ta colligerent. Itaqz dicebat audisse
se a patre:quod cum de eodem firmi
no pregnās mater esset: etiam illius
paterni amici famula quedā pariter
vtero grandescebat:quod latere nō
potuit dominū:qui etiam canum sua
rum partus examinatissima diligen/
tia nosse curabat:atqz ita factum eē
vt cum iste coniugis ille autem ancil
le dies et horas minutioresqz horaꝝ
articulos cautissima obseruatiōe nu/
merarēt:enixe essent ambe simul:ita
vt easdē constellationes: vsqz ad eas
dem minutias vtriqz nascenti facere
cogerentur.iste filio ille seruulo. Nā
cum mulieres parturire cepissent in/
dicauerunt sibi ābo quid sua cuiusqz
domo ageretur:et parauerunt quos
ad se inuicem mitterent:simul vt na/
tum quod parturiebatur esset cuiqz

nunciatum: quod tamē vt cōtinuo nū ciaretur: tanq̄ in regno suo facile ef/ fecerāt. Atq3 ita qui ab alterutro mis si sunt tā ex paribus domoꝝ interual/ lis sibi obuiā factos esse dicebat: vt aliā positionē siderū aliasq3 particu/ las momētoꝝ: neuter eoꝝ notare si/ neretur. Et tamen firminus amplo apud suos loco natus dealbatiores vias seculi cursitabat: augebatur di/ uitiis: sublimabatur honoribus: ser/ uus autē ille cōditionis iugo nullate/ nus relaxato dominis seruiebat: ipso idicāte q nouerat eū. Dis itaq3 audi/ tis et creditis: talis q̄ppe narrauerat: oīs illa reluctatio mea resoluta con/ cidit: et primo firminū ipsū conatus suz ab illa curiositate reuocare. cū di cerē cōstellationibus eius īspectis vt vera pronūciarē: debuisse me vtique videre ibi parentes iter suos esse pri/ marios: nobilē familiā p̄prie ciuita/ tis: natales igenuos: honestā educa/ tionem: liberalesq3 doctrinas: At si me ille seruus ex eisdē ꝯstellationib9: quia et illius ipse essent ꝯsuluisset: vt eidē quoque vera proferrē: debuisse me rursum ibi videre abiectissimā fa/ miliā cōditionez seruilē: et cetera lon/ ge a prioribus aliena lōgeq3 distātia Unde aūt fieret vt eadē īspiciēs di/ uersa dicerez: si vera dicerē: si autem eadem dicerem falsa dicerē: inde cer tissime collegi ea que vera considera tis constellationibus dicerentur non arte dici sed sorte: que autem falsa nō artis imperitia sed sortis mendacio. Dinc autem accepto aditu: ipse me/ cuz talia ruminando ne quis eorūdē delirorum qui talem questum seque/ rentur: quos iam iamq3 inuadere at que irrisos refellere cupiebam: mibi ita resisteret quasi aut firminus mi/ bi aut illi pater falsa narrauerit: inten di considerationez in eos qui gemini nascuntur: quorum pleriq3 ita post in uicem funduntur ex vtero vt paruū ipsum temporis interuallum quantā/ libet vim in rerum natura babere cō tendant: colligi tamen bumana obser uatione non possit: litterisque signari omnino non valeat: quas mathema/ ticus inspecturus est vt vera pronun ciet. Et non erunt vera: quia easdem litteras inspiciens: eadem debuit di cere de esau et iacob: sed nō eadē vtri q3 acciderūt. Falsa ergo diceret aut si vera diceret non eadez diceret at eadem inspiceret. Non ergo arte sed sorte vera diceret. Tu enim domine iustissime moderator: vniuersitatis cō sulentibus ꝯsultisq3 nescientibus oc/ culto instinctu agis: vt dum quisque consulit: boc audiat quod euz oportet audire occultis meritis animaruz ex abisso iusti iudicii tui: cui nō dicat bo/ mo quid est boc: vt quid boc nō dicat bomo est enim. Jaz itaq3 me adiutor meus illis vinculis solueras: et quere bam vnde malum: et non erat exitus: Sed me non sinebas vllis fluctibus cogitationis auferri ab ea fide qua credebam et esse te et esse incommuta bilem substantiam tuam: et esse de bo minibus curam et iudicium tuum: et in christo filio tuo domino nostro atque in scripturis sanctis quas ecclesie tue catbolice commendaret auctoritas: viaz te posuisse salutis bumane ad eā vitam que post banc mortem futura est. Dis itaq3 saluis atq3 inconcusse roboratis in animo meo: querebam estuans vnde sit maluz. Que illa tor mēta parturientis cordis mei: qui ge

mitus deus meus? Et ibi erãt aures
tue nesciente me. Et cum in silentio
fortiter quererem magne voces erãt
ad misericordiam tuam: tacite contri
tiões animi mei. Tu sciebas quid pa
tiebar: ⁊ nullus hominum. Quantũ
enim erat quod ĩde digerebatur per
linguã meã in aures familiarissimoꝝ
meoꝝ: nunquid totus tumultus ani-
me mee: cui nec tẽpora nec os sufficie
bat sonabat eis? Totũ tamen ibat in
auditũ tuũ quod rugiebam a gemitu
cordis mei: ⁊ ante te erat desideriũ
meũ: ⁊ lumen oculorũ meorum non
erat mecũ. Intus enim erat: ego aũt
foris. Nec in loco illud. At ego inten
debã in ea que locis cõtinentur: ⁊ nõ
ibi inueniebã locũ ad requiescendũ:
nec recipiebant me ista vt dicerem:
sat est ⁊ bene est: nec dimittebant re-
dire vbi mihi satis esset ⁊ bene. Su-
perior enim eraꝫ istis: te vero ĩferior
Et tu gaudiũ verũ mihi subdito tibi:
⁊ tu mihi subieceras que infra me cre
asti. Et hoc erat rectũ tẽperamentũ
et media regio salutis mee: vt mane
rem ad imaginem tuam et tibi serui-
ens dominarer corpori. Sed cum su-
perbe contra te surgerem et currerẽ
aduersus dominum in ceruice cras-
sa scuti mei etiaꝫ ista infima supra me
facta sunt et premebant: et nusquam
erat laxamentum et respiramentum
Ipsa occurrebant vndiqꝫ aceruatim
et conglobatim cernenti: cogitanti
autem imagines corporum ipse oppo
nebantur redeunti quasi dicerent.
Quo is indigne ⁊ sordide? Et hec de
vulnere meo creuerant: quia humi-
liasti tanquam vulneratum superbũ
⁊ tumore meo separabar abs te: ⁊ ni-
mis inflata facies claudebat oculos
meos. Tu vero domine in eternum
manes: et non in eternum irasceris
nobis: quoniam miseratus es terram
et cinerẽ. Et placuit in conspectu tuo
reformare deformia mea: et stimulis
internis agitabas me vt impatiens
essem donec mihi per interiorẽ aspe
ctum certus esses. Et residebat tu-
mor meus ex occulta manu medici-
ne tue: aciesqꝫ cõturbata ⁊ cõtenebra-
ta mẽtis mee acri collirio salubriũ do
loꝝ meoꝝ de die in dieꝫ sanabatur.
Et primo volens ostendere mihi quõ
resistas superbis: humilibus autem
des gratiam: et quanta misericordia
tua demonstrata sit hominibus via
humilitatis: quod verbum tuum ca-
ro factum est: et habitauit inter ho-
mines: procurasti mihi per quendam
hominem immanissimo typo turgidũ
quosdam platonicorum librorum ex
greca lingua in latinam versos: ⁊ ibi
legi non quidem his verbis: sed hoc
ideꝫ omnino multis et multiplicibus
suaderi rationibus: ꝙ in principio
erat verbum: et verbum erat apud
deum: et deus erat verbum: hoc erat
in principio apud deum: omnia per
ipsuꝫ facta sunt: et sine ipso factuꝫ est
nihil: quod factum est in eo vita est.
Et vita erat lux hominum: et lux in
tenebris lucet. et tenebre eaꝫ non cõ-
prehenderunt. Et quia hominis ani-
ma quamuis testimonium perhibeat
de lumine: non est tamen ipsa lumen
sed verbũ dei. Deus est eniꝫ lumẽ ve
rum quod illuminat omnem homi-
nem venientem in hunc mundum.
Et quia in hoc mundo erat: ⁊ mũdus
per ipsum factus est: ⁊ mundus eum
non cognouit. Quia vero in sua pro-
pria venit et sui eum non receperunt

quotquot autez eũ receperunt dedit
eis potestatez filios dei fieri credenti
bꝰ in nomine eiꝰ: nõ ibi legi. Jtez ibi le
gi: quia deꝰ verbuz non ex carne non
ex sanguine nõ ex volũtate viri neqꝫ
ex volũtate carnis: sed ex deo natus
est. Sed quia verbũ caro factũ est ⁊
habitauit ĩ nobis. nõ ibi legi. Jndaga/
ui quippe in illis litteris varie dictuz
⁊ multis modis ꝙ sit filius ĩ forma pa
tris: nõ rapinaz arbitratꝰ esse equalis
deo: quia naturaliter id ipsum est: sed
quia semetipsum exinaniuit formam
serui accipiens in similitudinez homi/
nuz factus: ⁊ habitu inuentꝰ vt homo:
humiliauit se factꝰ obediẽs vsque ad
mortez mortez autem crucis: propter
qđ deꝰ euz exaltauit a mortuis: ⁊ do/
nauit ei nomen qđ est super omne no/
men: vt in nomne iesu omne genu fle
ctatur celestiuz terrestriuz ⁊ inferno/
rum: ⁊ omnis ligua confiteatur: quia
dominꝰ iesus in gloria est dei patris: ñ
habẽt illi libri. Qđ enim ante omnia
tempora ⁊ supra omnia tempora incõ
mutabiliter manet vnigenitꝰ filius tu
us coeternus tibi: ⁊ quia de plenitudi
ne eius accipiũt anime vt beate sint:
⁊ quia participatiõe manentis in se sa
pientie renouãtur vt sapiẽtes sint: est
ibi: qđ autez: Secunduz tempus pro
impiis mortuꝰ est: ⁊ filio tuo vnico nõ
pepercisti sed pro nobis omnibus tra
didisti eum: non est ibi. Abscondisti
eniz hec a sapiẽtibꝰ. ⁊ reuelasti ea par
uulis: vt venirẽt ad euz laborantes ⁊
onerati ⁊ reficeret eos: quoniam mi/
tis est ⁊ humilis corde: ⁊ dirigit mites
in iudicio: ⁊ docet mãsuetos via suas:
videns humilitatem nostraz ⁊ laborẽ
nostrum ⁊ dimittens omnia peccata
nostra. Qui autẽ coturno tanquã do
ctrine sublimioris elati non audiũt di
centem. discite a me quia mitis sum ⁊
humilis corde ⁊ inuenietis requiem
animabꝰ vestris: ⁊ si cognoscunt deũ
ñ sic deũ glorificãt aut gratias agũt:
sꝫ euãescũt ĩ cogitationibus suis: ⁊ ob
scuratur insipiens cor eorum: dicẽtes
se esse sapientes stulti fiunt. Et ideo le
gebaz ibi etiaz immutataz gloriaz in
corruptionis tue in idola ⁊ varia simu
lacra in similitudinem imaginis corru
ptibilis hominis ⁊ volucrum ⁊ qua/
drupedum ⁊ serpentuz: videlicet egy
ptium cibum quo Esau perdidit pri/
mogenita sua: quoniaz caput quadru
pedis pro te honorauit populus pri/
mogenitꝰ cõuersus corde in egyptũ:
⁊ curuans imaginez tuaz animaz suã
ante imaginez vituli manducãtis fe/
nũ: inueni hec ibi ⁊ nõ mãducaui. Pla
cuit eniz tibi domine auferre oppro/
brium dãnationis ab iacob vt maior
seruiret minori: ⁊ vocasti gẽtes in he
reditatez tuam. Et ego ad te veneraz
ex gentibus: ⁊ intendi in auruz qđ ab
egypto voluisti vt auferret populus
tuus: quoniam tuum erat vbicunque
erat. Et dixisti atheniensibus per apo
stolum tuum ꝙ in te viuimus ⁊ mo/
uemur ⁊ sumus: sicut ⁊ quidam secun
dum eos dixerunt. Et vtique vnde
erant illi libri. Et nõ attendi in idola
egyptiorum: quibus de auro tuo mi/
nistrabant qui transmutauerunt ve/
ritatem dei in mendacium: ⁊ colue/
runt ⁊ seruierunt creature potius q̃
creatori. Et inde admonitus redi/
re ad memetipsum: intraui in intima
mea duce te ⁊ potui: quoniam factus
es adiutor meꝰ. Jntraui ⁊ vidi quali
cũque oculo aĩe mee: supra eũdẽ ocu
lũ aĩe mee: supra mẽtẽ meã lucẽ dñi i/

cõmutabilẽ:nõ hãc vulgarem ⁊ ɔspi/
cuã omni carni:nec quasi ex eodẽ ge
nere. Grãdior erat tanq̃ si ista multo
que clarius clarescceret totũq̃ occu/
paret magnitudine. Nõ hoc illa erat
sed aliud:aliud valde ab istis oĩbus.
Nec ita erat supra mẽtẽ meaz sicut
oleũ super aquã nec sicut celũ super
terrã sed superior:qr ipsa fecit me:et
ego iferior quia factus sũ ab ea. Qui
nouit veritatẽ:nouit eam. Et q nouit
eã:nouit eternitatẽ:Caritas nouit eã
O eterna veritas et vera caritas et
cara eternitas. Tu es deus meus:ti/
bi suspiro die ac nocte. Et cũ te pri/
mũ cognoui:tu assumpsisti me vt vi/
derẽ esse qd viderẽ:⁊ nondũ me esse
qui viderẽ. Et reuerberasti ifirmita/
tez aspectus mei radians ĩ me vehe/
mẽter:⁊ cõtremui amore ⁊ horrore:⁊
iueni me lõge esse a te ĩ regione dissi
militudinis:tanq̃ audirẽ vocẽ tuam
de excelso. Cibus suz grandiũ:cresce ⁊
mãducabis me. Nec tu me ĩ te mu/
tabis sicut cibũ carnis tue:sed tu mu
taberis ĩ me. Et cognoui quoniã pro
iniquitate erudisti hoiez ⁊ tabescere
fecisti sicut araneam aiaz meã. ⁊ dixi.
Nũquid nihil est veritas:quoniã ne
que per finita neque pe ifinita locorũ
spacia diffusa est? Et clamasti de lon/
ginquo. Immo vero ego suz q suz: Et
audiui sicut auditur ĩ corde:⁊ nõ erat
prorsus vnde dubitarẽ. Faciliusq̃
dubitarẽ viuere me q̃ nõ esse verita
tez:q̃ p ea que facta sũt itellecta cõ/
spicit. Et ĩspexi cetera infra te:⁊ vidi
nec omnino esse nec omnino nõ esse.
Esse qdẽ qm̃ abs te sũt: nõ aũt quo/
niã id qd es nõ sunt. Id eniz vere est
qd icõmutabiliter manet. Mihi aũt
iherere deo bonũ est:quia si nõ mane
bo ĩ illo:nec ĩ me potero. Ille autez ĩ
se manens inouat oĩa:⁊ deus meus
es:quoniã bonorũ meorũ nõ eges. Et
manifestatũ est mihi quoniam bona
sunt que corrũpũtur:quoniã neque
si summa bona essent:neq; nisi bona
essent. corrũpi possent. Quia si sum/
ma bona essent:icorruptibilia essent:
si aũt nulla bona essent:quid ĩ eis cor
rũperetur nõ esset. Nocet eniz corru
ptio. Et nisi bonũ minueret:nõ noce
ret. Aut igit̃ nihil nocet corruptio qd
fieri nõ potest:aut qd certissimuz est
oĩa que corrũpũtur priuantur bono.
Si aũt omni bono priuabunt̃:omni/
no nõ erũt. Si eniz erũt ⁊ corrũpi iã
nõ poterũt:meliora erũt:qr icorru/
ptibiliter permanebũt. Et quid mon
struosius:q̃ ea dicere omni bono
amisso facta meliora? Ergo si omni
bono priuabũtur:oĩo nulla erũt. Er
go q̃ diu sũt bona sunt. Ergo q̃cun/
q̃ sũt bona sũt. Malũq; illud quod
q̃rebã vñ eẽt ñ ẽ substãtia: qa si suba
eẽt bonũ eẽt: Aut eni eẽt icorruptibi
lis substãtia magnũ vtiq; bonũ: aut
substãtia corruptibilis esset q̃ nisi bo
na esset corrũpi nõ posset. Itaq; vi/
di et manifestatũ ẽ mihi:quia omnia
bona tu fecisti:et prorsus nulle sub
stantie sũt quas tu nõ fecisti. Et quo
niam nõ equalia omnia fecisti:ideo sũt
omnia:quia singula bona sũt et simul
omnia valde bona: quoniã fecisti de
us noster omnia bona valde. Et tibi
omnino nõ est malũ:nõ solũ tibi sed
nec vniuerse creature tue: qa extra
te non est aliquid quod irrũpat ⁊ cor
rũpat ordinẽ quez iposuisti ei. In par
tibus autẽ eius quedaz quibusdam
quia non cõueniunt:mala putantur.
Et eadem ipsa conueniunt aliis et
bona sunt:et in semetipsis bona sunt
Et omnia hec que sibimet inuicẽ nõ

cōueniunt:cōueniūt iferiori parti rerū:quā terrā dicimus habentē celū suum nubilosū atq; vētosū cōgruū sibi. Et absit iā vt dicerē nō esse ista: quia & si sola ista cernerē: desiderarē quidē meliora:sed iam etiam de solis istis laudare te deberē:quoniā laudādum te ostendūt de terra dracones & omnes abissi:ignis grando nix glacies spiritus tempestatis que faciunt verbū tuū:montes & omnes colles ligna fructifera & omnes cedri: bestie et vniuersa pecora reptilia & volatilia pennata.reges terre & omnes populi :prīcipes & omnes iudices terre. iuuenes & virgines seniores cū iunioribus laudent nomē tuū. Cū vero etiam de celis te laudāt:laudēt te deus noster ī excelsis omnes āgeli tui : omnes virtutes tue:sol & luna omnes stelle & lumen celi celorū & aque que super celos sunt laudēt nomē tuum. Non iā desiderabam meliora:quia oīa cogitabā:& meliora quidē supiora q̄ inferiora:sz meliora oīa q̄ sola supiora iudicio sano repēdebā. Non est sanitas eis quibus displicet aliqd creature tue:sicut mihi non erat cum displicerēt multa que fecisti. Et quia non audebat anima mea vt ei displiceret deus meus nolebat esse tuū qcquid ei displicebat. Et inde ierat ī opinionē duarū substātiarū:& non requiescebat:& aliena loquebatur:& īde rediens fecerat sibi deum per infinita spacia locorū omniū:& eum putauerat esse te:& eum collocauerat ī corde suo:& facta erat rursus templū idoli sui abominādū tibi. Sed postea q̄ fouisti caput nesciētis:& clausisti oculos meos ne viderēt vanitatē:cessaui de me paululū:& sopita est īsania mea. Et euigilaui in te:& vidi te īfinitum aliter:& visus iste nō a carne trahebat̄. Et respexi alia & alia:& vidi tibi debere quia sūt & in te cūcta finita:sed aliter nō quasi in loco:sed quia tu es omnitenēs manu: veritate: aut oīa vera sunt inq̄tum sunt:nec qcquā est falsitas:nisi cum putatur esse quod nō est. Et vidi quia nō solū locis sua queq; suis eueniunt:sed etiā tēporibus:& q2 tu q solus eternus es nō post inumerabilia spacia tēpoꝝ cepisti operari:quia omnia spacia temporꝝ:& que preterierūt & que preteribūt:nec abirent nec venirent:nisi te operāte & manente. Et sensi & expertus sū non esse mirꝝ quod palato nō sano pena est panis q sano suauis est: et oculis egris odiosa lux que puris amabilis ē:& iusticia tua displicet iniquis ne dū vipera & vermiculus que bona creasti apta īferioribus creature tue partibus:quibus & ipsi iniqui apti sunt quāto dissimiliores sunt tibi:apti aūt superioribus quāto similiores fiūt tibi. Et quesiui quid eēt iniquitas & nō īueni substātiā:sed a summa substātia te deo detorte in infima volūtatis peruersitatē:proiicientis intima sua & tumescentis foras. Et mirabar q; iam te amabam non pro te phantasma:& non stabā frui deo meo sed rapiebar ad te decore tuo:moxq; diripiebar abs te pondere meo:& ruebā in ista cū gemitu:& pōdus hoc consuetudo carnalis. Sed mecum erat memoria tui:neque vllo modo dubitabā esse cui cohererē:sed nondū me esse qui cohererē:quoniam corpus quod corrumpitur aggrauat animā:& deprimit terrena habitatio sensū multa cogitantē. Erāq; certissimus q; inuisibilia tua a constitutione mūdi per ea que facta sunt

intellecta conspiciuntur: sempiterna
quoqz virtus ⁊ diuinitas tua. Que/
rēs eniz vnde approbarē pulchritudi
nē corpoꝝ siue celestiū siue terrestriū
⁊ quid mihi presto esset ītegre de mu
tabilibus iudicāti ⁊ dicēti. hoc ita eē
dbet: illud n̄ ita. Hoc ergo q̄rēs vn̄ iu
dicarem cū ita iudicarē: īuenerā īcō
mutabilē ⁊ verā veritatis eternitatē su
pra mētē meā ɔmutabilē: atqz ita gra
datim a corporibꝰ ad sentiētē p̄ corpꝰ
animā: atqz īde ad eius īteriorē vim
cui sensus corporis exteriora nūcia/
ret: quousqz possunt bestie atqz inde
rursus ad ratiocināte potētiā: ad quā
refertur iudicādū quod sumitur a sen
sibus corporis: que se quoqz ī me cō/
periēs mutabilē: erexit se ad ītelligē/
tiā suā: ⁊ abduxit cogitationē a ɔsue/
tudine: subtrahēs se cōtradicentibus
turbis phātasmatū: vt inueniret quo
lumine aspergeretur: cum sine vlla
dubitatione clamaret: incommuta/
bile preferendum esse mutabili vnde
nosset ipsum incommutabile: qđ nisi
aliquo modo nosset: nullo modo illud
mutabili certo p̄pōeret: ⁊ p̄ueni ad id
qđ est ī ictu trepidātis aspectꝰ. Tunc
vero īuisibilia tua p̄ ea que facta sūt
ītellecta ɔspexi: sed aciē figere nō va
lui: ⁊ repcussa īfirmitate redditꝰ soli/
tis: nō mecū ferebā nisi amātē memo
riā ⁊ quasi olfata desiderātē q̄ come/
dere nōdū possēt: ⁊ q̄rebā viā cōparā
di roboris qđ eēt idoneū ad fruēdū te
nec īueniebā donec amplecterer me
diatorē dei ⁊ hoīuz hoīez xp̄z iesuz: q
est super oīa deus benedictus ī secu/
la: vocātē ⁊ dicētē: ego suz via veri/
tas ⁊ vita: ⁊ cibū cui capiēdo īualidus
erā miscētē carni: quoniā verbū caro
factū est vt infantie nostre lactesce/
ret sapientia tua per quaz creasti oīa
Non eniz tenebā dn̄z meū iesuz xp̄m
humilis humilez: nec cuius rei magi/
stra esset eius infirmitas nouerā. Ver
bū eniz tuū eterna veritas superiori
bus creature tue partibus superemi
nens: subditos erigit ad seipsaz: ī in/
ferioribus autē edificauit sibi humilē
domū de limo nostro: per quā subdē/
dos deprimeret a seipsis ⁊ ad se traii/
ceret: sanans tumorē ⁊ nutriens amo
rē: ne fiducia sui progrederentur lon
gius: sed potius infirmarentur viden
tes ante pedes suos infirmā diuinita
tez ex participatione tunice pellicee
nostre: ⁊ lassi prosternerētur ī eā: illa
aūt surgēs leuaret eos. Ego vero ali
ud putabā: tātūqz sentiebam de dn̄o
xp̄o meo: quātū de excellētis sapiētie
viro: cui nullus posset equari: prefer/
tim quia mirabiliter natus ex virgi/
ne ad exemplum contēnendorum tē
poralium pro adipiscenda immortali
tate: diuina pro nobis cura tantā au/
ctoritatem magisterii meruisse vide/
batur. Quid autez sacramenti habe/
ret: verbum caro factum est: ne suspi
cari quidem poteram. Tātum cogno
ueram ex iis que de illo scripta trade
rentur: quia manducauit et bibit dor
miuit ambulauit: exhilaratus est con
tristatus est sermocinatus est non he/
sisse carnem illam verbo tuo nisi cuz
anima et mente humana. Nouit hoc
omnis qui nouit incommutabilitatez
verbi tui: quam ego iam noueram
quantuz poteram: nec omnino quic/
quam inde dubitabā. Eteniz nūc mo
uere membra corporis per volunta/
tem: nunc non mouere: nunc aliquo
affectu affici: nunc nō affici: nūc pro
ferre per signa sapientes sententias

nūc esse ī silētio: ꝓpria sunt mutabili
tatis aīe ⁊ mētis. Que si falsa de illo
scripta essent: etiā oīa periclitarentur
mēdacio: neqꝫ ī illis litteris vlla fidei
salus generi humano remaneret.
Quia itaqꝫ vera scripta sunt: totū ho
minē ī xp̄o agnoscebā. nō corpus tātū
hominis aut cum corpore sine mēte:
aīaz: sed ipsuz hoīez nō persona veri/
tatis sed magna quadā nature huma
ne excellētia ⁊ perfectiore participa/
tione sapiētie ꝓferri ceteris arbitra/
bar. Alipius autem deum carne in/
dutuz ita putabat credi a catholicis:
vt preter deum ⁊ carnez non esset in
christo anima: mētēqꝫ hoīs nō existi/
mabat in eo predicari. Et quoniā be
ne persuasum tenebat: ea que de illo
memorie mandata sunt sine vitali et
rationali creatura nō fieri: ad ipsam
christianam fidē pigrius mouebatur.
Sed postea hereticoꝝ appollinarista
ruz hunc errorē esse cognoscens: ca/
tholice fidei colletatus ⁊ ꝯtēperatus
est. Ego aūt aliquāto posterius didi/
cisse me fateor: ī eo qđ verbum caro
factū est quomodo catholica veritas
a fotini falsitate dirimatur. Impro/
batio quippe hereticoꝝ facit emine/
re quid ecclesia tua sentiat ⁊ quid ha/
beat sana doctrina. Oportuit enim ⁊
hereses esse: vt ꝓbati manifesti fierēt
īter īfirmos. Sed tunc lectis platoni
coꝝ illis libris: postea q̄ꝫ inde admo/
nitus quererē īcorporeā veritatē: in/
uisibilia tua ꝑ ea que facta sunt ītelle
cta ꝯspexi: ⁊ repulsus sensi qđ ꝑ tene/
bras anime mee cōtēplari nō sinerer
certus esse te ⁊ īfinitū esse: nec tamē
per locos finitos infinitosue diffundi
⁊ vere te esse q̄ semper idē ipse esses
ex nulla parte nulloque motu aliter
aut aliter: cetera vero ex te esse oīa:
hoc solo firmissimo documento quia
sunt. Certus quidem in istis eram: ni
mis tamē īfirmus ad fruēdū te garri
ebaz plane quasi peritus ⁊ nisi ī xp̄o
saluatore nostro viā tuā quererē: non
peritus sed periturus eēz. Jā eniz ce
perā velle videri sapiēs: plenus pena
mea ⁊ nō flebā: īsuper ⁊ īflabar sciē/
tia. Ubi eniz erat illa edificās caritas
a fundamēto humilitatis qđ est chri/
stus iesus? Aut quādo illi libri me do
cerēt eā: ī quos me ꝓptea priusq̄ꝫ scri
pturas tuas ꝯsiderarē credo voluisti
īcurrere: vt īprimerēt memorie mee
quomodo ex eis affectus essez: ⁊ cuz
postea ī libris tuis māsuefactus essez
⁊ curātibus digitis tuis ꝯtractarētur
vulnera mea: discernerē atqꝫ distin/
guerē q̄d īteresset īter ꝑsumptionē ⁊
ꝯfessionē: īter vidētes quo eūduz sit:
nec vidētes qua: ⁊ viā ducētē ad bea
tificā patriā nō tātū cernēdā sed īha/
bitādā? Nā si primo sanctis tuis litte
ris īformatus essem: ⁊ ī eaꝝ familiari
tate obdulcuisses mihi: ⁊ postea ī illa
volumina incidissem: fortasse aut
abripuissent me a solidamēto pieta/
tis: aut si ī affectu quē salubrē ībibe/
raz perstitissez: putarē etiā ex illis li/
bris eū posse cōcipi: si eos solos quis/
quaz didicisset. Itaqꝫ auidissime arri
pui venerabilem stilum spiritus tui:
⁊ pre ceteris apostoluz paulum: ⁊ pe
rierunt ille questiones in quibus mi/
hi aliquando visus est aduersari sibi
⁊ non congruere testimoniis legis et
prophetarum textus sermonis eius:
Et apparuit mihi vna facies eloqui/
orum castorum: et exultare cum tre/
more didici ⁊ cepi: ⁊ inueni quicquid
illac verum legeram: ac commenda/
tione gratie tue didici. vt qui videt
non sic glorietur quasi non acceperit

non soluʒ id quod videt sed etiam vt
videat. Quis eniʒ habet quod non ac
cepit? Et vt te qui es sẽper idem non
soluʒ admoneatur vt videat: sed etiaʒ
sanetur vt teneat: ⁊ qui de longinquo
videre non potest viaʒ: tamen ambu/
let qua veniat ⁊ videat ⁊ teneat: quia
etsi condelectetur homo lege dei secũ
dum interiorẽʒ hominem: quid faciet
de alia lege in membris suis repugnã
te legi mentis sue ⁊ se captiuũ ducen/
te in lege peccati que est in membris
eius? Quoniã iustus es domine: nos
auteʒ peccauimus: inique fecimus: i/
pie gessimus: ⁊ grauata est super nos
manus tua: ⁊ iuste traditi sumus anti
quo peccatori preposito mortis: quia
persuasit voluntati nostre similitudi/
neʒ voluntatis sue: qua ĩ veritate tua
non stetit. Quid faciat miser homo?
Quis eum liberabit de corpore mor
tis huius: nisi gratia tua per iesũ chri
stuʒ dominũ nostrũ: queʒ genuisti co/
eternuʒ ⁊ creasti ĩ principio viaʒ tua/
rum: in quo princeps hui⁹ mundi non
inuenit quicq̃ morte dignum: ⁊ occi/
dit eum: ⁊ euacuatũ est cyrographuʒ
qđ erat contrariũ nobis? Hoc ille lit
tere non habent: non habent ille pagi
ne vultum pietatis: huius lachrymas
confessionis: sacrificiuʒ tuũ spiritum
contribulatum: cor contrituʒ ⁊ humi/
liatum: populi salutem sponsaʒ ciuita
tem: arraʒ spiritus sancti poculuʒ pre
cii vestri. Nemo ibi cantat: nõne deo
subiecta erit anima mea? ab ipso eñi
salutare meuʒ: ⁊ eniʒ ipse deus meus
⁊ salutaris meus susceptor meus non
mouebor amplius. Nemo ibi audit
vocantem. venite ad me qui labora/
tis. Dedignantur ab eo discere quoni
aʒ mitis est ⁊ humilis corde. Abscon/
disti enim hec a sapientibus ⁊ pruden/
tibus. ⁊ reuelasti ea paruulis. Et ali/
ud est de siluestri cacumine videre pa
triaʒ pacis: ⁊ iter ad eaʒ non inuenire
⁊ frustra conari per inuia circumobsi
dentibus ⁊ insidiantibus fugitiuis de
sertoribus cum principe suo leone ⁊
dracone. ⁊ aliud tenere viaʒ illuc du
centeʒ cura celestis imperatoris mu/
nitaʒ. vbi non latrocinantur qui cele
steʒ militiaʒ deseruerunt. Uitant eñi
eaʒ sicut supplicium. Hec mihi inui/
scerabantur miris modis cuʒ minimũ
apostolorũ tuorũ legereʒ. ⁊ conside
rauerã opa tua ⁊ expauerã. Expli
cit liber septimus. incipit octauus.

D Eus meus recorder ĩ gra/
tiaruʒ actione tibi. ⁊ con/
fitear misericordias tuas
super me. Perfundantur
ossa mea delectatione tua ⁊ dicant.
domine quis similis tibi? Dirupisti vi
cula mea: sacrificeʒ tibi sacrificiũ lau
dis. Quomodo dirupisti ea narrabo
⁊ dicent omnes qui adorant te cũ au
dient hec. Benedict⁹ dñs in celo ⁊ in
terra magnũ ⁊ mirabile nomen eius
Inheserãt precordiis meis verba tua
⁊ vndique circunuallabar abs te: de
vita tua eterna certus eraʒ: q̃uis eã
ĩ enigmate ⁊ quasi per speculuʒ vide/
raʒ. Dubitatio tamen oĩs de incorru/
ptibili substantia qđ ab illa esset oĩs
substantia ablata mihi erat: nec cer/
tior de te sed stabilior in te esse cupie
baʒ. De mea vero tẽporali vita nuta
bant omnia. ⁊ mundandum erat cor a
fermento veteri: ⁊ placebat via ipse
saluator: ⁊ ire per eius angustias ad/
huc pigebat. Et imisisti in mẽtẽ meã
visũque est bonum in conspectu meo
pergere ad simplicianuʒ qui mihi bo/
nus apparebat seruus tuus: ⁊ lucebat
in eo gratia tua. Audieram etiam

ꝙ a iuuentute sua deuotissime tibi viueret. Jaz vero tunc senuerat: ⁊ lõga etate in tam bono studio sectande vie tue: multa edoct⁹: multa expert⁹ mihi videbatur: ⁊ vere sic erat. Unde mihi vt proferret volebaz cõferẽti secum estus meos: quis esset aptus modus sic affecto: vt ego eram: ad ambulãdũ ĩ via tua. Uidebaz eniz plenam ecclesiam: ⁊ alius sic ibat: alius autem sic: Mihi autem displicebat qđ agebaz in seculo: ⁊ oneri mihi erat valde: non iaz inflãmãtib⁹ cupiditatib⁹: vt solebãt spe honoris ⁊ pecunie: ad tollerãdam illã seruitutez taz grauem: Jam eniz me illa nõ delectabãt pre dulcedine tua: ⁊ decore domus tue quã dilexi: sed adhuc tenaciter colligabar ex femina: nec me prohibebat apostolus cõiugari: ꝙuis exhortaretur ad melius: maxime volens omnes homines sic esse vt ipse erat: sed ego infirmior eligebaz molliorem locum: ⁊ propter hoc vnũ voluebar ĩ ceteris lãguidus ⁊ tabescẽs curis marcidis qđ ⁊ ĩ aliis reb⁹ quas nolebã pati cõgruere cogebar vite cõiugali: cui dedit⁹ cõstringebar. Audieraz ex ore veritatis esse spadones qui seipsos absciderunt propter regnũ celorum: sed qui potest inquit capere capiat. Uani sunt certe omnes homines quib⁹ nõ est dei sciẽtia: nec de iis que videntur bona potuerunt inuenire eum qui est. At ego iaz nõ eraz ĩ illa vanitate. Trãscende raz eaz: ⁊ contestãte vniuersa creatura tua iueneraz te creatorez nostruz: ⁊ verbũ tuũ apud te deũ tecũque cũ spiritu sãcto vnũ deuz per qđ creasti omnia: Et est aliud gen⁹ ĩpioruz: qui cognoscẽtes deũ nõ sicut deuz glorificauerũt aut gratias egerũt. Jn hoc quoque ĩcideraz: ⁊ dextera tua deus suscepit me: ⁊ ĩde ablatũ posuisti vbi cõualescerez: quia dixisti homini: ecce pietas est sapiẽtia: ⁊ noli velle videri sapiens: quoniã dicẽtes se esse sapientes: stulti facti sunt. Et iueneraz iã bonaz margaritaz: ⁊ vẽditis oĩb⁹ que haberez emẽda erat: ⁊ dubitabaz.

Perrexi ergo ad simplicianũ patrez ĩ accipiẽda tũc gratia episcopi ambrosii: ⁊ quez vere vt patrem diligebat. Narraui ei circuit⁹ erroris mei. Ubi autez cõmemoraui legisse me quosdã libros platonicoruz: quos victorinus quondaz rhetor vrbis rome: quez christianuz defunctuz esse audieraz in latinaz linguã trãstulisset: gratulat⁹ est mihi ꝙ nõ in aliorum philosophorum scripta incidissem plena fallaciaruz ⁊ deceptionum secundum elemẽta huius mundi: in istis autez omnibus modis insinuari deuz ⁊ eius verbum. Deinde vt me exhortaretur ad humilitatez christi sapientibus absconditam ⁊ reuelataz paruulis: victorinus ipsum recordatus ẽ: quẽ rome cũ esset familiarissime nouerat: đ quo ille mihi narrauit qđ non silebo. Habet enim magnam laudez gratie tue confitendaz tibi: queadmoduz ille doctissimus senex ⁊ omnium liberalium doctrinarũ peritissimus: quique philosophorum tã multa legerat ⁊ diiudicauerat ⁊ dilucidauerat doctor tot nobiliũ senatorũ: q ẽt ob ĩsigne ꝑclari magisterii: qđ ciues hui⁹ mũdi eximiũ putãt: statuaz romão foro meruerat ⁊ acceperat: vsque ad illaz etatez venerator idolorũ sacrorũque sacrilegorum particeps: quibus tunc tota fere romana nobilitas inflata spirabat: populi vsiaz ⁊ omnigenuz deum monstra ⁊ anubez latratorez que aliquando contra neptũnũ ⁊ venerem contraque mineruaz tela

Spadonib

tenuerant:⁊ a ſe victis iaz roma ſup/
plicabat:que iſte ſenex victorinus tot
ānos oꝛe terricrepo defēſitauerat:nō
erubuerit eſſe puer chꝛiſti tui ⁊ infans
fontis tui ſubiecto collo ad humilita/
tis iuguz:⁊ edomita fronte ad crucis
oppꝛobꝛiuz. O domine domine qui i
clinaſti celos ⁊ deſcēdiſti:tetigiſti mō
tes ⁊ fumigauerūt:quibꝰ modis te ī
ſinuaſti illi pectoꝛi? Legebat:ſicut ait
ſimplicianꝰ:ſanctaz ſcripturaz:omneſ
que chꝛiſtianas litteras inueſtigabat
ſtudioſiſſime ⁊ perſcrutabatur:⁊ dice
bat ſimpliciano nō palaz:ſed ſecretius
⁊ familiariꝰ:noueris me iaz eſſe chꝛi/
ſtianū? Et reſpondebat ille. Nō credā
nec deputabo te īter chꝛiſtianos:niſi i
eccleſia chꝛiſti te videro. Ille autez ir
ridebat illū dicēs. Ergo parietes fa/
ciūt chꝛiſtianos? Et hoc ſepe dicebat
iaz ſe eſſe chꝛiſtianuz:⁊ ſimplicianꝰ il/
lud ſepe rūdebat:⁊ ſepe ab illo parie/
tuz irriſio repetebatur. Amicos.n.ſu/
os verebatur offēdere ſuperbos de/
monicolas:quoꝛū ex culmine babylo
nice dignitatis quaſi ex cedris libani
quas nōdū cōtriuerat dominꝰ graui/
ter ruituras ī ſe inimicicias arbitraba
tur. Sed poſteaq̄ȝ legēdo ⁊ inhiando
hauſit firmitatez:timuitque negari a
chꝛiſto coraz āgelis ſāctis ſi euz time/
ret coraz hominibꝰ confiteri:reuſque
ſibi magni criminis apparuit erube/
ſcēdo de ſacramētis humilitatis ver
bi tui:⁊ nō erubeſcēdo de ſacris ſacri
legiis ſuperboꝝ demonioꝝ que imita
toꝛ ſuperbꝰ acceperat: depuduit va/
nitati ⁊ erubuit veritatis:ſubitoque ⁊
inopinatꝰ ait ſimpliciano: vt ipſe nar/
rabat. Eamꝰ ī eccleſiaz:chꝛiſtianꝰ vo/
lo fieri. At ille nō ſe capiēs leticia per
rexit cū eo. Ubi aūt ībutꝰ pꝛimis īſtru
ctionū ſacramētis:nō multo poſt etiaz
nomē dedit: vt per baptiſmū regene
raretur. Mirāte roma gaudēte eccle
ſia:ſuperbi videbāt ⁊ iraſcebātur:dē/
tibꝰ ſuis ſtridebāt ⁊ tabeſcebāt. Ser/
uo aūt tuo dominꝰ erat ſpes eiꝰ:⁊ nō
reſpiciebat ī vanitates ⁊ īſanias men
daces. Denique vt vētū eſt ad horaz
pꝛofitēde fidei:que verbis certis con
ceptis retētiſque memoꝛiter de loco
eminētioꝛe ī conſpectu populi fidelis
rome reddi ſolet ab eis qui acceſſuri
ſūt ad gratiaz tuam:oblatū eſſe dice/
bat victoꝛino a pꝛeſbyteris vt ſecretiꝰ
redderet:ſicut nōnulliſ qui verecūdia
trepidaturi videbantur offerri mos
erat:illuz autez maluiſſe ſalutez ſuaz
ī cōſpectu ſācte multitudinis pꝛofite/
ri. Nō eniz erat ſalus quā docebat in
rhetoꝛica:⁊ tamē eaz publice pꝛofeſ/
ſus erat. Quāto minꝰ ergo vereri de
buit māſuetū gregez tuū pꝛonūcians
verbū tuū:qui non verebatur ī ver/
bis ſuis turbas īſanoꝛuz? Itaque vbi
aſcēdit vt redderet:omnes ſibimet in
uicez quiſque vt euz nouerat īſtrepu
erunt nomē eius ī ſtrepitu gratulatio
nis. Quis autez ibi non euz nouerat?
Et ſonuit pꝛeſſo ſonitu per oꝛa cūcto/
rū colletātiū: victoꝛinus: victoꝛinus.
Cito ſonuerunt exultatione quia vi/
debant eum:⁊ cito ſiluerunt intentio/
ne vt audirent eum. Pronunciauit il/
le fidez veracez pꝛeclara fiducia:⁊ vo
lebant euz omnes rapere intro in coꝛ
ſuū:⁊ rapiebāt amando ⁊ gaudendo.
He rapientiuz manus erāt. Deus bo
ne quid agitur in homine vt plus gau
deat de ſalute deſperate aīe ⁊ de ma
ioꝛe piculo liberate:q̄ȝ ſi ſpes ei ſēper
affuiſſet aut piculū minꝰ fuiſſʒ? Eteni
tu q̄ȝ miſicoꝛs patˀ plus gaudes ḋ vno
penitente q̄ȝ ḋ nonagitanouē iuſtis q
bꝰ n̄ ē opꝰ pn̄ia. Et nos cū magna iocū

ditate audimꝰ cū audimꝰ qm̄ exultā
tis pastoris humeris reponet̄ ouis ꝗ
errauerat: ⁊ dragma referatur ĭ the/
sauros tuos colletantibꝰ vicinis mu/
lieri que inuenit; ⁊ lachrymas excutit
gaudiuz solennitatis domus tue: cuz
legitur in domo tua de minore filio:
quoniaz mortuus erat ⁊ reuixit: peri/
erat ⁊ inuentus est. Gaudes quippe
in nobis ⁊ in angelis tuis sancta cari/
tate sanctis. Naz tu sēper idez: qui ea
que non sēper nec eodem modo sunt:
eodez modo sēper nosti omnia. Quid
ergo agitur in anima: cuz āplius de/
lectatur inuentis aut redditis rebus
quas diligit: ꝙ si eas sēper habuisset?
Contestantur enim ⁊ cetera: ⁊ plena
sunt omnia testimonijs clamantibus:
ita est. Triūphat victor ĭperator: ⁊ nō
vicisset nisi pugnauisset. Et ꝙto ma/
ius periculuz fuit in prelio: tāto maiꝰ
est gaudiuz in triūpho. Jactat tēpe/
stas nauigātes: minaturque naufra/
giuz: omnes futura morte pallescūt.
Tranquillatur celuz ⁊ mare: ⁊ exul/
tant nimis: quoniaz timuerunt nimis
Eger est carus ⁊ vena eius maluz re
nunciat: omnes qui cuz saluū cupiūt
egrotant simul animo. Fit ei recte: ⁊
nonduz āmbulat pristinis viribus: ⁊ fit
iaz tale gaudiuz quale nō fuit cuz an/
tea saluus ⁊ fortis āmbularet: Easque
ipsas voluptates humane vite etiam
nō inopinatis ⁊ preter volūtatez irru
entibꝰ: sed ĭstitutis ⁊ volūtarijs mole
stiis homines acquirūt. Edēdi ⁊ bibē
di voluptas nulla est: nisi precedat esu
riēdi ⁊ sitiēdi molestia. Et ebriosi que
daz salsiuscula comedūt quo fiat mo/
lestus ardor quez duz extinguit pota
tio fit delectatio. Et ĭstitutuz est vt iā
pacte spōse nō tradātur statiz: ne vilē
habeat maritus dataz quaz nō suspi/
rauerit sponsus dilgtaz. Hoc i turpi
⁊ execrāda leticia: hoc ĭ ea que cōces/
sa ⁊ licita est: hoc in ipsa sincerissima
honestate amicicie: hoc ĭ eo qui mor/
tuꝰ erat ⁊ reuixit: perierat ⁊ iuentus
est. Ubique maius gaudiuz molestia
maiore precedit̄ur. Quid est hoc dn̄e
deus meus: cuz tu eternū tibi tu ipse
sis gaudiuz: ⁊ quedaz de te circa te sē
per gaudeāt? Quid est qd̄ hec rerum
pars alternat defectu ⁊ profectu offē
sionibus ⁊ cōciliationibus? An is est
modus earuz: ⁊ tantuz dedisti eis cuz
a sūmis celoruz vsque ad ima terra/
ruz: ab initio vsque in finez seculoruz:
ab angelo vsque ad vermiculuz: a mo
tu primo vsque ad extremum omnia
genera bonoruz ⁊ omnia iusta opera
tua suis queque sedibꝰ locares: ⁊ suis
queque tēporibus ageres? Hei mihi
ꝙ excelsus es in excelsis: ⁊ ꝙ pro/
fundus in profūdis: ⁊ nusquā recedis
⁊ vix redimus ad te. Age domine ⁊
fac ⁊ excita ⁊ reuoca nos: accēde ⁊ ra
pe flagra dulcesce: iaz amemus ⁊ cur
ramus. Nonne multi ex profundiore
tartaro cecitatis ꝙ victorinus rede/
unt ad te: ⁊ accedūt ⁊ illuminātur reci
piētes lumē? Q ō si qui recipiūt: acci/
piunt a te potestatez vt filii tui fiant.
Sed si minꝰ noti sint populis: minꝰ de
illis gaudent etiam qui nouerūt eos.
Quādo eni cū multis gaudet̄: ⁊ ĭ sin/
gulis vberiꝰ ē gaudiū: quia feruere fa
ciūt se ⁊ ĭflamāt̄ ex alterutro. Deide
ꝙ mltis noti: mltis sūt auctoritati ad
salutē ⁊ mltis p̄eūt secuturis: ideoꝙ
multū de illis ⁊ qui eos precesserunt
letātur: quia nō de solis letātur. Absit
eniz vt ĭ tabernaculo tuo pre paupe/
ribus accipiātur persone diuituz: aut
pre ignobilibꝰ nobiles: quādo potius
infirma mūdi elegisti vt confunderes

fortia: ⁊ ignobilia huius mūdi elegisti
⁊ cōtēptibilia ⁊ ea que nō sūt tanquā
que sunt: vt ea que sunt euacuares.
Et tamen idez ipse minimꝰ apostolo/
ruz tuorum: per cuius linguam tu ista
verba sonuisti: cū paulus procōsul p/
eius militiaz debellata superbia sub
leni iugo christi tui missus esset regis
magni prouincialis effectus: ipse quo
qz ex priore saulo paulus vocari ama
uit ob taz magne īsigne victorie. Plꝰ
eniz hostis vicitur in eo quez plus te/
net ⁊ de quo plures tenet. Plus aūt
superbos tenet nomine nobilitatis: ⁊
de his plures nomine auctoritatis.
Quāto igitur gratius cogitabatur vi
ctorini pectus qđ tanꝙ iexpugnabile
receptaculum diabolus obtinuerat/
victorini lingua quo telo grādi ⁊ acu/
to multos peremerat: abūdantius ex
ultare oportuit filios tuos: quia rex
noster alligauit fortez: ⁊ videbāt va/
sa eius erepta mūdari: ⁊ aptari in ho/
norez tuū: ⁊ fieri vtilia domino ad oē
opus bonum. Sed vbi mihi homo tu
us simplicianus de victorino ista nar
rauit: exarsi ad imitandum. Ad hoc
eniz ⁊ ille narrauerat. Postꝙ vero ⁊
illud addidit qđ iperatoris iuliani tē/
poribus lege data prohibiti sunt chri
stiani docere litteraturaz ⁊ oratoriaz:
quā legez amplexus loquacez scolaz
deserere maluit ꝙ verbum tuuz qđ
linguas infantium facit disertas: non
mihi fortior ꝙ felicior visus est: quia
inuenit occasionem vacandi tibi. Cui
rei ego suspirabam ligatus non ferro
alieno: sed mea ferrea volūtate. Uel/
le meuz tenebat inimicus: ⁊ inde mihi
catenam fecerat ⁊ constrinxerat me.
Quippe ex voluntate peruersa facta
est libido. Et dum seruitur libidini: fa
cta est consuetudo. Et dum consuetu/
dini non resistitur: facta est necessitas
quibus quasi ansulis quibusdaz sibi/
met innexis vnde catenaz appellaui
tenebat me obstrictum dura seruitus
Uoluntas autem noua que mihi esse
ceperat vt te gratis colerem fruique
te vellem deus certa sola iocunditas:
nondum erat idonea ad superandaz
priorem vetustate roborataz. Ita due
volūtates mee vna vetus alia noua:
illa carnalis illa spiritualis conflige/
bāt inter se: atque discordando dissi/
pabant animaz meam. Sic intellige/
baz in meipso experimento id qđ le/
geraz: quomodo caro concupisceret
aduersus spiritū: spiritus autē aduer
sus carnez. Ego quidem in vtroque:
sed magis ego i eo qđ in me approba
bā ꝙ i eo qđ i me iprobabā. Ibi enim
magis iaz nō ego quia ex magna par
te id patiebar inuitus: ꝙ faciebam
volens. Sed tamen consuetudo ad/
uersus me pugnatior ex me facta
erat: quoniaz volens quo nollez per/
ueneraz. Et quis iure contradiceret:
cū peccantez iusta pena sequeret? Et
nō erat iā illa excusatio q̄ videri mihi
solebaz: propterea nōdū me contem
pto seculo seruire tibi: quia icerta mi
hi esset preceptio veritatis. Iaz enim
⁊ ipsa certa erat. Ego aūt adhuc ter/
ra obligatꝰ militare tibi recusabā: ⁊ i/
pedimētis oībus sic timebā expediri
quēadmodū ipediri timēdū ē. Ita sar
cina seculi velut sōno assolet dulciter
premebar: ⁊ cogitatiōes quibus me/
ditabar in te similes erant conatibus
expergisci volētiū: qui tamē superati
soporis altitudine remergūtur. Et si/
cut nemo est qui dormire sēper velit:
omniumque sano iudicio vigilare pre
stat: differt tamen plerunque homo
somnum excutere cum grauis torpor

ī mēbris est:eumque iā̄ displicētez car
pit libēti⁹ quā̄uis surgēdi tempus ad/
uenerit:ita certū̄ habebam esse meli⁹
tue caritati me dedere ꝙ̄ mee cupidi
tati cedere. Sed illud placebat et
vincebat:hoc libebat ⁊ vinciebat. Nō
enī erat quid tibi respondere dicenti
mihi:surge q dormis ⁊ exurge a mor/
tuis ⁊ illuminabit te christus. Et vn/
dique ostēdēti vera te dicere:nō erat
oīno qd respōderē veritate ↄuict⁹:ni
si tātū̄ verba lēta ⁊ sōnolēta. Modo
ecce modo:sine paululū̄. Sed modo ⁊
modo nō habebat modū̄:⁊ sine paulu
luz:in longū̄ ibat. Frustra cōdelecta/
bar legi tue secū̄duz interiorez homi/
nez:cuz lex alia in mēbris meis repu/
gnaret legi mētis mee ⁊ captiuū̄ me
duceret in legez peccati que ī mēbris
meis erat. Lex enī peccati est violen
tia cōsuetudinis qua trahitur ⁊ tenetᷣ
etiaz inuitus animus eo merito quo ī
eaz volens illabitur. Miserum ergo
me quis liberaret de corpore mortis
hui⁹:nisi gratia tua per iesuz christum
dominū̄ nostrum. Et de vinculo quidē
desiderij concubitus quo artissimo te
nebar:⁊ seculariuz negociorū̄ seruitu
te quēadmoduz me exemeris narra/
bo:⁊ confitebor nomini tuo domine
adiutor me⁹ ⁊ redēptor me⁹. Agebaz
solita crescēte anxietudine:⁊ quotti/
die suspirabaz tibi. Frequētabaz ec/
clesiaz tuā̄ quantū̄ vacabat ab eis ne
gociis sub quorū̄ pondere gemebam
Mecū̄ erat alipius ociosus ab opere
iurisperitorū̄ post assessionem tertiaz:
expectā̄s quib⁹ iterū̄ cōsilia venderet
sicut ego vēdebaz dicendi facultatez
si qua docendo prestari potest. Ne/
bridi⁹ autez amicicie nostre cesserat:
vt omniuz nostruz familiarissimo ve/
recundo mediolanensi ⁊ ciui ⁊ gram/
matico subdoceret vehementer desi
derā̄ti ⁊ familiaritatis iure flagitanti
de numero nostro fidele adiutorium
quo indigebat nimis. Non itaque ne
bridiuz cupiditas commodorū̄ eo tra
xit:maiora enī posset si vellet de litte
ris agere:sed officio beniuolētie peti
tionez nostraz contēnere noluit ami/
cus dulcissimus ⁊ mitissim⁹. Agebat
autez aliud prudētissime cauēs inote
scere personis secunduz hoc seculum
maioribus:deuitans in eis omnez in/
quietudinez animi:quē volebat habe
re liberuz ⁊ ꝙ̄ multis posset horis feri
atuz ad querenduz aliquid vel legen/
duz vel audiendū̄ de sapientia. Quo/
daz igitur die:non recolo causaz qua
erat absens nebridius cū̄ ecce ad nos
domuz venit ad me ⁊ alipiuz pontia/
nus quidaz ciuis noster inꝙ̄tuz afer
preclare ī palatio militans:nescio qd
a nobis volebat. Et consedim⁹ vt col
loqueremur. Et forte supra mensaz lu
soriaz que ante nos erat attendit quo
dicez:tulit aperuit:inuenit apostoluz
pauluz inopinate sane:putauerat enī
aliquid de libris quoruz professio me
conterebat. Tum vero arridens me
que intuens gratulatorie:miratus est
ꝙ eas ⁊ solas ꝑ oculis meis litteras
repente cōperisset. Christianus quip/
pe ⁊ fidelis erat:⁊ sepe tibi domino no
stro prosternebatur in ecclesia crebris
⁊ diuturnis orationibus. Cui ego cū̄
indicassez illis me scripturis curaz ma
ximā̄ ipendere:ortus ē sermo ipso nar
rā̄te de ā̄tonio egyptio monacho cui⁹
nomē excellēter clarebat apud seruos
tuos:nos autez vsqz in illaz horaz la/
tebat. Quod ille vbi cōperit:imorat⁹
est in eo sermone:insinuans tantū̄ vi/
rū̄ ignorantibus ⁊ admirans eandem
nostraz ignorantiaz. Stupebam⁹ aūt

audientes taz recẽti memoria ꝛ pro/
pe nostris tẽporibus testatissima mi/
rabilia tua in fide recta ꝛ catholica ec
clesia. Omnes mirabamur: ꝛ nos qꝛ
taz magna erant: ꝛ ille quia inaudita
nobis erant. Inde sermo eius deuolu
tus est ad monasteriorũ greges ꝛ mo
res suauiolentie tue ꝛ vbera deserta
heremi: quorũ nos nihil sciebamus.
Et erat monasteriũ mediolani plenũ
bonis fratribꝰ extra vrbis menia sub
ambrosio nutritore: ꝛ non noueramꝰ.
Pertendebat ille ꝛ loquebatᷣ adhuc
ꝛ nos intenti tacebamus. Unde inci/
dit vt diceret nescio quando se ꝛ tres
alios contubernales suos nimirum
apud treueres cuz imperator pro me
ridiano circentiuz spectaculo tenere/
tur: exisse deambulatuz in ortos mu/
ris contiguos: atque illic vt forte cõ/
binati spatiabantur: vnuz secuz seor/
suz ꝛ alios duos itidez seorsuz pariter
que digressos: sed illos vagabundos
irruisse in quandaz casaz vbi habita/
bãt quidaz serui tui spiritu pauperes:
qualiuz est regnuz celorum: ꝛ inuenisse
se ibi codicem in quo scripta erat vi/
ta antonii. Quã legere cepit vnus eo
ruz ꝛ mirari ꝛ accendi ꝛ inter legen/
duz meditari ꝛ arripere talem vitaz:
ꝛ relicta militia seculi seruire tibi.
Erat autez ex eis quos dicunt agen
tes in rebus. Tũc subito repletꝰ amo
re sãcto ꝛ sobrio pudore iratus sibi cõ
iecit oculos in amicuz: ꝛ ait illi. Dic q̃/
so te: omnibus istis laboribus nostris
quo ambimus peruenire? Quid que/
rimus? Cuius rei causa militamus?
Maiorne esse poterit spes nostra in
palatio q̃ȝ vt amici iperatoris simus?
Et ibi quid non fragile plenũque pe/
riculis: ꝛ per quot pericula peruenitᷣ
ad grãdius periculuz? Et q̃ȝdiu istuc
erit? Amicus autez dei si voluero ec
ce nunc fio. Dixit hoc: ꝛ turbidus par
turitione noue vite reddidit oculos
paginis: ꝛ legebat et mutabatur intꝰ
vbi tu videbas: ꝛ exuebatur mundo
mens eius vt mox apparuit. Nãque
duz legit ꝛ voluit fluctꝰ cordis sui: in
fremuit aliquando ꝛ discreuit: decre
uitque meliora: iamque tuus ait ami/
co suo. Ego iaz abrupi me ab illa spe
nostra ꝛ deo seruire statui et hoc ex
hora hac. In hoc loco aggredior. te si
piget imitari: noli aduersari. Respon
dit ille adherere se socio tante merce/
dis tanteque militie: et ambo iaz tui
edificabant turriz sumptu idoneo re/
linquendi omnia et sequendi te. Tuz
pontianus et qui cum eo per alias or
ti partes deambulabant querentes
eos: deuenerunt in eundem locũ: et i/
uenientes admonuerunt vt redirent
q̃ȝ iaz declinasset dies. At illi narra/
to placito et proposito suo: quoque
modo in eis talis voluntas orta esset
atque firmata petiuerunt ne sibi mo
lesti essent si adiungi recusarent. Isti
autem nihilo mutati a pristinis: fleue
runt se tamen vt dicebat: atque illis
pie congratulati sunt et commenda/
uerunt se orationibus eorũ: et trahen
tes cor in terram: abierunt in palaciũ
Illi autem affigentes cor in celo mã
serunt i casa. Et ambo habebant spõ
sas. Que postea q̃ȝ hoc audierunt di
cauerunt etiam ipse virginitatem ti/
bi. Narrabat hec pontianus: tu autez
domine inter verba eius retorque/
bas me ad meipsum auferens me a
dorso meo: vbi me posuerã dũ nollez
me attẽdere: et ꝯstituebas me añ fa/
ciẽ meã vt viderẽ q̃ȝ turpis essẽ ꝛ q̃ȝ di
stortꝰ et sordidꝰ et maculosus ꝛ vlcero
sus. Et videbam et horrebam: ꝛ quo a

me fugerē non erat. Etsi conabar a me auertere aspectum: narrabat ille quod narrabat: ⁊ tu me rursus opponebas mihi: ⁊ impingebas me in oculos meos vt viderē iniqtatez meam ⁊ odissem. Nouerā eā sed dissimulabā ⁊ conniuebā ⁊ obliuiscebar. Tum vero q̄to ardentius amabā illos de q̄bus audiebam salubres affectus q̄ se totos tibi sanādos dederant: tanto execrabilius me cōparatū eis oderam: quoniam multi mei anni mecū effluxerāt forte duodecim anni: ex quo ab vndeuigesimo anno etatis mee: lecto ciceronis hortēsio: excitatus erā studio sapientie: ⁊ differebaz contempta felicitate terrena ad eam inuestigandā vacare: cuius non inuentio: sed vel sola inquisitio iaz preponenda erat etiā inuentis thesauris regnisq̧ gentiū: ⁊ ad nutū circūfluentibus corporis voluptatibus. Et ego adolescens miser: valde miser i exordio ipsius adolescentie etiā petieram a te castitatē ⁊ dixerā: da mihi castitatem ⁊ continentiā: sed noli modo. Timebā eniz ne me cito exaudires: ⁊ cito sanares a morbo cōcupiscentie quē malebam expleri q̄ extingui: et ieraz per vias prauas superstitōe sacrilega: non quidem certus in ea: sed quasi preponens eā ceteris que non pie querebā: sed inimice oppugnabaz Et putaueraz me propterea differre de die i diē: contēpta spe seculi: te solū sequi: quia nō mihi apparebat certuz aliquid quo dirigerē cursuz meū Et venerat dies quo nudarer mihi ⁊ increparet me conscientia mea. Ubi es lingua? Nempe tu dicebas ꝓpter incertū verū nolle te abiicere sarcinā vanitatis. Ecce iaz certū est: ⁊ illa te adhuc premit: humerisq̧ liberioribus penas recipiunt: qui neq̧ ita inquirēdo attriti sunt: nec decennio ⁊ amplius ista meditati. Ita rodebar intus ⁊ confundebar pudore horribili vehementer cū pontianus talia loqueret. Terminato aūt sermone ⁊ causa qua venerat: abiit ille: ⁊ ego ad me. Que non in me dixi? Quibus sententiarū verberibus non flagellaui animam meā: vt sequeretur me conantez post te ire: ⁊ retinebatur? Recusabat: ⁊ nō se excusabat. Consumpta erant ⁊ cōuicta argumenta omnia. Remanserat muta trepidatio: ⁊ quasi mortem reformidabat restringi a fluxu cōsuetudinis quo tabescebat in mortē. Tū in illa grandi rixa interioris domus mee: quā fortiter excitaueram cū anima mea in cubili nostro corde meo tā vultu q̄ mente turbatus: inuado alipiū ⁊ exclamo. Quid patimur? Quid est hoc? Quid audisti? Surgūt indocti ⁊ celū rapiunt: ⁊ nos cum doctrinis nostris sine corde ecce vbi volutamur in carne ⁊ sanguine? An quia precesserunt pudet sequi: ⁊ non pudet nec saltē sequi? Dixi nescio que talia: ⁊ abripuit me ab illo estus meus cum taceret attonitus me intuens. Neque enim solita sonabam: plusq̧ alloquebantur animū meū frons gene oculi color modus vocis q̄ verba que promebā. Hortulus quidaz erat hospitii nostri: quo nos vtebamur sicut tota domo. Nā hospes ibi non habitabat dn̄s domus. Illuc me abstulerat tumultus pectoris: vbi nemo impediret ardētē litē quā mecū aggressus erā: donec exiret qua tu sciebas: ego aūt non. Sed tantū insaniebā salubriter: ⁊ moriebar vitaliter: gnarus quid mali essem: ⁊ ignarus quid boni post paululū futurus essem. Abscessi

ergo i hortū: et alipius pedē post pedē Neqȝ eniȝ secretū meū non erat vbi ille aderat. Aut quando me sic affectū desereret? Sedimus quantū potuimus remoti ab edib⁹. Ego fremebā spiritu indignans idignatione turbulentissima: qd non irē in placitū et pactū tecū deus meus: in qd eundū esse omnia ossa mea clamabant et in celum tollebant laudibus: et non illuc ibatur nauibus aut quadrigis aut pedibus: quantū saltē de domo in eū locum ieraȝ vbi sedebamus. Nam non solū ire: veꝝ etiā peruenire illuc: nihil erat aliud q̃ꝫ velle ire: sed velle fortiter et integre non semisauciā hac atqȝ hac versare et iactare voluntatem: parte assurgentē cū alia parte cadente luctantē. Deniqȝ tā multa faciebā corpore in ipsis cunctationis estibus que aliquando volunt homines et nō valent: si aut ipsa membra non haberent: aut ea vel colligata vinculis vel resoluta languore: vel quoquo modo impedita sint. Si auulsi capillum: si percussi frontem: si consertis digitis amplexatus suȝ genu: quia volui feci. Potui aūt velle et nō facere si mobilitas membroꝝ non obsequeretur. Tā multa ergo feci vbi non hoc erat velle qd posse: et nō faciebā qd et icōparabili affectu amplius mihi placebat: et mox vt vellē posseȝ: quia mox vt vellē vtiqȝ vellē. Ibi enim facultas ea que voluntas: et ipsum velle iā facere erat: et tamē nō fiebat: facilius obtēperabat corpus tenuissime volūtati anime vt ad nutū membra mouerētur: q̃ꝫ ipsa sibi anima ad voluptateȝ suā magnā in sola voluntate pficiendā. Unde hoc monstrum: et quare istuc? Luceat misericordia tua: et iterrogē si forte mihi respōdere possint latebre penaꝝ hominū et tenebrosissime contritiones filioꝝ adam. Unde hoc monstrum: et quare istuc? Imperat animus corpori et paretur statim: iperat animus sibi et resistitur. Imperat animus vt moueatur manus: et tāta est facilitas vt vix a seruitio discernatur iperium. Et animus animus est: manus autem corpus est. Imperat animus vt velit: et animus est: nec alter est nec facit tamē. Unde hoc mōstrū: et quare istuc? Imperat iquā vt velit qui nō iperaret nisi vellet: et nō fit qd iperat. Sed nō ex toto vult. Non ergo ex toto iperat. Nam i tātū imperat in quātū vult: et i tm̄ nō fit qd iperat. iquātū nō vult: quoniā voluntas imperat vt sit volūtas: nec alia sed ipsa. Nō vtiqȝ plena iperat: ideo non est qd iperat. Nam si plena esset: nec imperaret vt esset: quia iaȝ esset. Non igitur monstrum partim velle patim nolle: sed egritudo animi est: quia non totus assurgit veritate subleuatus: consuetudine pregrauatus. Et ideo sunt due voluntates: quia vna earum tota non est. et hoc adest alteri qd deest alteri. Pereant a facie tua deus sicuti pereunt vaniloqui et mentis seductores: qui cum duas voluntates in deliberādo animaduerterint duas naturas duarū mentium esse asseuerant: vnam bonam: alteram malam. Ipsi vere mali sunt cum ista mala sentiunt: et idem ipsi boni erunt si vera senserint: verisque consenserint: vt dicat eis apostolus tuus. Fuistis aliquādo tenebre: nunc autem lux in domino. Illi eniȝ dum volunt esse lux non in domino sed in seipsis: putando aīe naturā hoc esse qd deus est: ita facti sunt deteriores tenebre: quoniā longius a te re-

cesserunt horrenda arrogantia a te vero lumine illuminâte omnẽ homi/nem venientem ĩhunc mũdũ. Atten dite quid dicatis ⁊ erubescite: ⁊ acce/dite ad eũ ⁊ illuminamini: ⁊ vultus vestri nõ erubescent. Ego cũ delibe/rabã vt iã seruirez domino deo meo sicut diu disposuerã: ego eram qui vo lebã ego qui nolebã. Ego ego eram. Nec plene volebã: nec plene nolebã. Ideo mecum cõtẽdebã: ⁊ dissipabar a meipso. Et ipsa dissipatio me inuito quidẽ fiebat: nec tamẽ ostẽdebat na/turam mentis aliene: sed penam mee Et ideo non iã ego operabar illã sed quod habitabat in me peccatũ de sup plicio liberioris peccati: qa erã filius adam. Nam si tot sunt contrarie na/ture quot voluntates sibi resistunt: non iam due sed plures erunt. Si de liberet quisquam vtrũ ad cõuenticu lum eorum pergat an ad theatrũ: cla mant isti: Ecce due nature: vna bona hac adducit: altera mala illac reducit Naz vnde ista cunctatio sibimet ad/uersantiũ volũtatũ? Ego aũt dico ambas malas: ⁊ que ad illos ducit et que ad theatrũ reducit. Sed nõ cre/dũt nisi bonam esse qua itur ad eos. Quid si ergo quisquam nostrum de/liberet: vt secum altercantibus du/abus voluntatibus fluctuet vtrum ad theatrum pergat an ad ecclesiam nostram? Nonne ⁊ isti quid respon/deant fluctuabũt? Aut eniz fatebun tur qd volũt bona volũtate pergi in ecclesiã nostrã: sicut in eã pergũt qui sacramẽtis eius imbuti sunt atq; de/tinentur: aut duas malas naturas et duas malas mentes in vno homine confligere putabũt: ⁊ nõ erit verũ qd solent dicere vnã bonã ⁊ alterã ma/laz: aut cõuertentur ad verũ ⁊ nõ ne/gabũt cũ quisq; deliberat animã vnã diuersis voluntatibus estuare. Jam ergo non dicãt cũ duas volũtates in homine vno aduersari sibi sentiunt duas contrarias mentes de duabus contrariis substantiis et de duobus cõtrariis principiis contendere: vnã bonã alterã malã. Nã tu deus verax improbas eos ⁊ redarguis atq; conuin/cis eos sicut in vtraq; mala volũta/te: cũ quisq; deliberat vtrũ hominez veneno interimat an ferro: vtrũ fun/dum alienum: illum an illum inua/dat: quando vtrũq; non potest: vtrũ emat voluptatez luxuria an pecuniã seruet auaricia: vtrũ ad circũ pgat an ad theatrũ: si vno die vtrũq; exhibea tur: addo etiam tertiũ: an ad furtum de domo aliena si subest occasio: ad/do ⁊ quartũ: an ad cõmittendũ adul/teriũ si ⁊ inde simul facultas aperitur si omnia concurrant in vnũ articulũ temporis pariterq; cupiãtur omnia que simul agi nequeunt. Discerpunt enim animũ sibimet aduersantibus quatuor volũtatibꝰ vel etiã pluribus in tanta copia rerũ que appetuntur nec tamẽ tãtaz multitudinez diuersa rũ substantiarũ solent dicere. Ita et in bonis volũtatibus. Nã quero ab eis vtrum bonum sit delectari in le/ctione apostoli: et vtrum bonum sit delectari psalmo sobrio: ⁊ vtrum bo nũ sit euãgeliũ disserere. Responde bũt ad singula. Bonuz. Quid si ergo pariter delectent omnia simulq; vno tempore? Nonne diuerse volũtates distendunt cor hominis cum delibe/ratur quid potissimũ arripiamus? Et omnes bone sunt: ⁊ certant secũ do/nec eligatur vnum quo feratur tota volũtas vna que in plures diuideba tur. Ita etiaz cum eternitas delectat

superius: et temporalis boni voluptas retentat inferius: eadem anima est non tota voluntate illud aut hoc volens: et ideo discerpitur gravi molestia: dum illud veritate preponit: hoc familiaritate non ponit. Sic egrotabam et excruciabar accusans memetipsum solito acerbius nimis: ac voluens et versans me in vinculo meo: donec abrumperetur totum quo iam exiguo tenebar. Sed tenebar tamen et instabas tu in occultis meis domine severa misericordia flagella ingeminans timoris et pudoris: ne rursus cessarem et non abrumperetur id exiguum et tenue quod remanserat: et revalesceret iterum et me robustius alligaret. Dicebam enim apud me intus. Ecce modo fiat: modo fiat. Et cum verbo iam ibam in placitum: iam pene faciebam et non faciebam: nec relabebar tamen in pristina: sed de proximo stabam et respirabam. Et iterum conabar et paulominus ibi eram: et paulominus iam iamque attingebam et tenebam et non ibi eram nec attingebam nec tenebam hesitans mori morti et vite vivere. Plusque in me valebat deterius insolitum: quam melius insolitum: punctumque ipsum temporis quo aliud futurus eram quanto propius admovebatur: tanto ampliorem incutiebat horrorem: sed non recutiebat retro nec avertebat: sed suspendebat. Retinebant nuge nugarum et vanitates vanitatum antique amice mee: et succutiebant vestem meam carneam et submurmurabant. Dimittis ne nos et a momento isto non erimus tecum ultra in eternum: et a momento isto non tibi licebit hoc et illud ultra in eternum? Et que suggerebant in eo quod dixi hoc et illud? que suggerebant deus meus avertat ab anima servi tui misericordia tua: quas sordes suggerebant? que dedecora? Et audiebam eas iam longe minus quam dimidius non tanquam libere contradicentes eundo in obviam: sed veluti a dorso mussitantes et discedentem quasi furtim vellicantes ut respicerem: retardabant tamen me recunctantem abripere atque excutere ab eis et transilire quo vocabar: cum diceret mihi consuetudo violenta: putas ne sine istis poteris? Sed iam tepidissime hoc dicebat. Aperiebatur enim ab ea parte qua intenderam faciem: et quo transire trepidabam: casta dignitas continentie serena et non dissolute hilaris: honeste blandiens ut venirem neque dubitarem: et extendens ad me suscipiendum et amplectendum pias manus plenas gregibus bonorum exemplorum. Ibi tot pueri et puelle: ibi iuventus multa et omnis etas: et graves vidue et virgines anus: et in omnibus ipsa continentia nequaquam sterilis: sed fecunda mater filiorum gaudiorum de marito te domine. Et irridebat me irrisione exhortatoria quasi diceret. Tu non poteris quod isti et iste? An vero isti et iste in semetipsis possunt ac non in domino deo suo? Dominus deus eorum me dedit eis. Quid in te stas et non stas? Proiice te in eum: noli metuere: non se subtrahet ut cadas: proiice te securus: excipiet te et sanabit te. Et erubescebam nimis quia illarum nugarum murmur adhuc audiebam et cunctabundus pendebam. Et rursus illa quasi diceret. Obsurdesce adversus immunda illa membra tua super terram ut mortificentur. Narrant tibi delectationes sed non sicut lex domini dei tui. Ista controversia in corde meo non nisi de meipso adversus meipsum. At alipius affixus lateri meo inusitati motus mei exitum tacitus opperiebatur: Ubi vero a fundo archano alta consideratio contraxit et congessit totam miseriam meam in conspectu cordis mei. oborta est procella ingens ferens ingen-

tez ibrez lachrymarꝝ. Et vt totū effun
derez cū vocibus suis surrexi ab ali/
pio: solitudo mihi ad negocium flendi
aptior suggerebatur. Et secessi remo
tius ꝙ vt posset mihi onerosa esse
etiaz eius presentia. Sic tūc eraz: ⁊ il
le sensit. Nescio quid enī puto dixe/
raz: ī quo apparebat sonus vocis mee
iam fletu grauidus. ⁊ sic surrexeram
Mansit ergo ille vbi sedebamus ni/
mie stupens. Ego sub quadā fici arbo
re straui me nescio quomodo: ⁊ dimi/
si habenas lachrymis: ⁊ proruperūt flu
mina oculorū meorū: acceptabile sa/
crificiū tuū. Et nō quidez his verbis:
sed in hac sentētia multa dixi tibi. Et
tu domine vsquequo? Usquequo do
mine irasceris in finē? Ne memor fue
ris iniquitatū nostrarū antiquarꝝ. Sē
tiebaz enim ab eis me teneri. ⁊ iacta/
baz voces miserabiles. Quādiu quādiu
cras ⁊ cras. Quare nō modo? quare
non hac hora finis turpitudinis mee?
Dicebaz hec ⁊ flebaz amarissima con
tritione cordis mei. Et ecce audio vo
cez de vicina domo cū cantu dicētis
⁊ crebro repetentis quasi pueri an pu
elle nescio. Tolle lege: tolle lege. Sta
tique mutato vultu intentissimus co
gitare cepi: vtrum naz solerent pueri
in aliquo genere ludendi cantitare ta
le aliquid: nec occurrebat omnino au
diuisse me vspiaz. Repressoque īpe/
tu lachrymarum. surrexi nihil aliud ī
terpretans diuinitus mihi iuberi: nisi
vt aperirez codicez ⁊ legerez qđ pri/
muz capitulū īuenissez. Audierā eniz
de antonio ꝙ ex euangelica lectione
cui forte superuenerat admonit⁹ fue/
rit: tanquā sibi diceretur qđ legebat:
Uade vēde omnia que habes ⁊ da pau
peribus: ⁊ habebis thesaurū in celis:
⁊ veni sequere me: ⁊ tali oraculo cōfe
stiz ad te esse cōuersū. Itaque conci/
tus redii ad eū locum vbi sedebat ali
pius: ibi enim posueraz codicem apo
stoli cū inde surrexeraz. Arripui: ape
rui ⁊ legi in silētio capitulum quo pri
muz coniecti sūt oculi mei. Non in co
messationib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: nō ī cubili
bus ⁊ īpudiciciis: nō ī cōtētiōe ⁊ emu
latiōe: sꝫ īduite dominū iesū christū: ⁊
carnis prouidētiaz ne feceritis in con
cupiscentiis. Nec vltra volui legere
nec opus erat. Statim quippe cuz fi
ne huiusce sententie quasi luce securi
tatis infusa: cordi meo omnis dubita
tionis tenebre diffugerūt. Tuz īterie
cto aut digito aut nescio quo alio si/
gno: codicem clausi: ⁊ tranquillo iam
vultu indicaui alipio. At ille quid in
se ageretur qđ ego nesciebaz. sic indi
cauit. Petit videre quid legissez: ostē
di: ⁊ attēdit etiaz vltra ꝙ ego legeraz
⁊ ignorabaz qđ sequereī. Sequebatˀ
vero: īfirmū aūt ī fide recipite. Quod
ille ad se rettulit: mihiqꝫ aperuit. Sꝫ
tali admonitione firmat⁹ ē: placitoqꝫ
ac proposito bono ⁊ congruentissimo
suis moribus quib⁹ a me ī melius iaz
oliz valde longeque distabat: sine vl
la turbulēta cūctatione cōiunct⁹ est.
Inde ad matrem ingredimur: indica
m⁹: gaudet: narram⁹ quēadmodū ge
stuz sit: exultat ⁊ triumphat: ⁊ benedi
cebat tibi qui potens es vltra ꝙ peti
m⁹ aut ītelligim⁹ facere. qꝛ tāto āpli⁹
sibi a te cōcessū đ me videbat: ꝙto pe
tere solebat miserabilib⁹ eiulatib⁹ fle
bilibusqꝫ gemitib⁹. Cōuertisti enī ita
me ad te. vt nec vxorē q̄rerē: nec ali
ꝙ spez secłi hui⁹: stās ī ea r̄gula fidei
ī q̄ me añ tot ānos ei reuelaueras. Et
ꝯuertisti luctū ei⁹ ī gaudiū mł̄to vbe
ri⁹ ꝙ voluerat: ⁊ multo cari⁹ atqꝫ ca
sti⁹ ꝙ đ nepotib⁹ carnis mee regrebat

Explicit liber. viii^9. Incipit non^9.

Domine ego seruus tuus ego seruus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis. Laudet te cor meum et lingua mea: et oīa ossa mea dicāt: dñe quis similis tibi: dicāt et respōde mihi: et dic anime mee: salus tua ego sum. Quis ego et qualis ego? Quid non mali ego: aut facta mea aut si nō facta dicta mea: aut si nō dicta volūtas mea fuit? Tu aūt dñe bonus et misericors: et dextera tua respiciens profunditatē mortis mee: et a fundo cordis mei exhauriēs abyssuz corruptionis. Et hoc erat totum nolle quod volebam et velle quod volebas. Sed vbi erat tam annoso tempore et de quo vno altoqȝ secreto euacuatuz est in momento liberū arbitriū meū: quo subderez ceruicē leni iugo tuo: et humeros leui sarcine tue christe iesu adiutor meus et redēptor me^9? Quā suaue mihi subito factū ē carere suauitatibus nugaruz: et quas amittere metus fuerat: iā dimittere gaudium erat. Eiiciebas eniz eas a me vera tu et summa suauitas: eiiciebas et itrabas pro eis omni voluptate dulcior: sed nō carni et sanguini: omni luce clarior. sed omni secreto iterior: omni honore sublimior: sed nō sublimibus ī se Jaz liber erat animus meus a curis mordacibus ambiendi et acquirendi et volutādi atqȝ scalpēdi scabiē libidinū: et garriebā tibi claritati mee et diuitiis meis et saluti mee domino deo meo. Et placuit mihi in cōspectu tuo non tumultuose abripere: sed leniter subtrahere ministeriū ligue mee nūdinis loquacitatis: ne vlterius pueri meditātes non legē tuā non pacē tuā sed insanias mendaces et bella forensia mercarentur ex ore meo arma furori suo. Et opportune iam paucissimi dies supererant ad vindemiales ferias: et statui tolerare illos vt solenniter abscederem: et redemptus a te iam non redirem venalis. Consilium ergo nostrum erat coram te: coram hominibus autem nisi nostris nō erat. Et cōuenerat inter nos: ne passiz cuiqȝ effunderetur: qȝqȝ tu nobis a cōualle plorationis ascendentibus et cātantibus canticū graduuz dederas sagittas acutas: et carbōes vastatores aduersus linguaz subdolam velut consulendo contradicentem: et sicut cibum assolet amando consumentem. Sagittaueras tu cor nostrum charitate tua: et gestabamus verba tua transfixa visceribus et exempla seruorum tuoruz quos de nigris lucidos. de mortuis viuos feceras. Congesta in signum cogitationis nostre vrebāt: et assumebāt grauē torporē: ne ī ima vergeremur: et accēdebāt nos valde: vt oīs ex līgua subdola ꝯtradictiōis flat^9 iflāmare nos acrius posset. nō extinguere. Verūtamē quia propter nomē tuū quod sanctificasti per terras etiā laudatores vtiqȝ haberet votū et propositū nostrū: iactātie simile videbatur: nō opperiri tā proximū feriarum tempus: sed de publica professione atqȝ ante oculos omniū scita ante discederez: vt conuersa in factū meū ora cūctorū intuentiū qȝ vicinū vindemialiū diem preuenire voluerim: multi dicerent qȝ quasi appetissem magnus videri. Et quo mihi erat istud vt putaretur et disputaretur de aīo meo: et blassemaretur bonum nostrum? Quin etiā qđ ipsa estate litterario la

bori nimio pulmo meus cedere cepe/rat: et difficulter trahere suspiria dolo ribusque pectoris testari se sauciū: vocemque clariorē productioremue re/cusare: primo pturbauerat me: quia magisterii illius sarcinā pene iam ne/cessitate deponere cogebar: aut si cu rari et conualescere potuissem certe i/termittere. Sed vbi plena voluntas vacandi et videndi: quoniā tu es do/minus: oborta mihi est atque firmata: nosti deus meus: etiam gaudere cepi quod hec quoque suberat non mendax excusatio que offensionē hominū tē/peraret: qui propter liberos suos me liberū esse nunquā volebāt. Plenus igitur tali gaudio tolerabā illud inter/uallū tēporis donec decurreret. Ne scio vtrū vel viginti dies erāt: sed ta men fortiter tolerabantur: quia re/cesserat cupiditas que mecū solebat ferre graue negociū: et ego premen/dus remanserā nisi patientia succede ret. Peccasse me in hoc quisquam ser/uorum tuorum fratrū meorum dixerit: quod iam pleno corde militia tua passus me fuerim vel vna hora sedere in cathe/dra mendacii. At ego non contendo. Sed tu dn̄e misericordissime nonne et hoc peccatū cū ceteris horrendis et funereis in aqua sancta ignouisti et re misisti mihi? Macerabatur anxie/tudine verecundus de isto nostro bo no: quod propter vincula sua quibus te/nacissime tenebatur deseri se nostro consortio videbat nondū christianus coniuge fideli: ea ipsa tamen artiore pre ceteris compede ab itinere quod aggressi eramus retardabatur. Nec christianum esse alio modo se velle dicebat: quam illo quo non poterat. Be nigne sane obtulit: vt quamdiu ibi essē/mus in re eius essemus. Retribues illi domine in resurrectione iustorum: quia iam ipsam sortem retribuisti ei. Quamuis enim absentibus nobis cum rome iam essemus: corpora/li egritudine correptus et in ea christi/anus et fidelis factus ex hac vita mi/grauit. Ita misertus es non solū eius sed etiam nostri: ne cogitantes egregi am circa nos amici humanitatem: nec eum in grege tuo numerantes: dolo/re intolerabili cruciaremur. Gratias tibi dn̄e deus noster: tui sumus. In/dicant hortationes et consolationes tue fidelis promissor reddes verecun do pro rure illo eius cassiaco vbi ab estu seculi requieuimus in te: ameni/tatē sempiterne virentis paradisi tui quoniā dimisisti ei peccata super ter/ram in monte incaseato: mōte tuo: mō te vberi. Angebatur ergo tunc ipse. nebridius aūt colletabatur. Quāuis enim et ipse nondū christianus in illam foueā perniciosissimi erroris incide/rat: vt veritatis filii tui carnē phan/tasma crederet: tamen inde emergēs sic sibi erat nondū ībutus vllis eccle sie tue sacramentis: sed inquisitor ar dentissimus veritatis. Quē non mul to post conuersionē nostrā et regene/rationē per baptismū tuū: ipsum etiam fidelē catholicū castitate perfecta at/que continentia tibi seruientē: in afri/ca apud suos: postquam tota domus eius per eū christiana facta esset: carne sol uisti: et nunc ille viuit in sinu abrahe: quicquid illud est quod illo significa/tur sinu: ibi nebridius meus viuit: dul cis amicus meus: tuus aūt dn̄e ado/ptiuus ex liberto filius ibi viuit. Nā quis alius tali anime locus? Ibi viuit vnde me multa interrogabat homū/cionē inexpertū. Iam non ponit aurē ad os meū: sed spirituale os ad fontē

tuū:ꝛ bibit ꝗtū potest sapientiā pro
auiditate sua sine fine felix. Nec eū
sic arbitror inebriari ex ea vt obliui/
scatur mei:cū tu dn̄e:quē potat ille:
nostri sis memor. Sic ergo eram⁹ ve
recūdū consolantes tristē salua ami
cicia de tali conuersione nostra:ex/
hortantes ad fidem gradus sui: vite
scilicet coniugalis:nebridiū aūt oppe
rientes quando sequeretur quod de
tā proximo poterat:ꝛ erat iā iāq3 fa/
cturus:cū ecce euoluti sunt dies illi
tandē q iā longi ꝛ multi videbant̄
pre amore libertatis ociose ad cantā
dū de medullis omnibus. Tibi dixit
cor meū quesiui vultū tuū:vultū tuū
dn̄e requirā. Et venit dies i quo etiā
actu soluerer a ꝓfessione rhetorica:
vnde iā cogitatu solutus erā:ꝛ factū
est:ꝛ eruisti linguā meā vnde iā eru/
eras cor meū:ꝛ benedicebā tibi gau/
dens profectus in villā cū eis omni/
bus. Ibi quid egerim in litteris iam
quidē seruientib⁹ tibi:sed adhuc in su
perbie scolā tanquā in pausationem
anhelantibus:testant̄ libri disputati
cū presentibus ꝛ cū ipso me solo corā
te. Que aūt cū absente nebridio:te/
stant̄ epistole. Et quando mihi suffici
at tēpus cōmemorādi omnia magna
erga nos beneficia tua in illo tēpore:
presertim ad alia maiora properanti?
Reuocat eniz me recordatio mea: ꝛ
dulce mihi fit dn̄e confiteri tibi:qui/
bus internis me stimulis perdomue/
ris:ꝛ queadmodū me cōplanaueris
humiliatis montib⁹ ꝛ collib⁹ cogita/
tionū meaꝝ:ꝛ tortuosa mea direxe/
ris:ꝛ aspera lenieris: quoque modo
ipsū etiā alipiū fratrē cordis mei sub/
egeris nomini vnigeniti tui dn̄i ꝛ sal
uatoris nostri iesu xp̄i:qđ primo de/
dignabat̄ inseri litteris nostris. Ma
gis eniz eas volebat redolere gymna
siorum cedros: quas iam contriuit
dn̄s:q̄ȝ salubres herbas ecclesiasti/
cas aduersas serpētibus. Quas tibi
deus meus voces dedi cū legerem
psalmos dauid:cātica fidelia ꝛ sonos
pietatis excludentes turgidū spiritū
rudis i germano amore tuo cathecu/
minus in villa cū cathecumino alipio
feriatus:matre adherente nobis mu
liebri habitu:virili fide:anili securita
te.materna caritate:xp̄iana pietate?
Quas tibi voces dabā in psalmis il/
lis:ꝛ quomodo in te inflammabar ex
eis ꝛ accendebar eos recitare si pos/
sem toto orbe terraꝝ aduersus typum
generis humani? Et tamē toto orbe
cantant̄:ꝛ non est q se abscondat a ca
lore tuo. Quā vehementi ꝛ acri dolo
re idignabar manicheis:ꝛ miserabar
eos rursus: ꝙ illa sacramenta: illa
medicamenta nescirent ꝛ isani essent
aduersus antidotum quo sani esse po
tuissent. Vellē vt alicubi iuxta essent
tunc ignorante me vtrum audirent:
et me nesciente ꝙ ibi essent intue/
rentur faciem meam:ꝛ audirent vo/
ces meas quando legi quartum psal/
mum in illo tunc ocio:quid de me fe/
cerit ille psalmus. Cum inuocarem te:
exaudisti me deus iustitie mee:in tri/
bulatione dilatasti mihi. Miserere
mei domine:et exaudi orationem me/
am. Audirent ignorante me vtrum
audirent:ne me propter se illa dicere
putarent:que iter hec verba dixeriz
quia et reuera nec ea dicerem nec sic
ea dicerem si me ab eis audiri viderē/
que sentirē:nec si dicerē sic acciperēt
quō mecū ꝛ mihi corā te de familiari
affectu animi mei. Inhorrui timendo

ibidemq inferbui sperando ꝛ exultā do in tua misericordia pater: et hec oīa exibant per oculos meos et vocē meā: cū cōuersus ad nos spūs tuꝰ bonus ait nobis. Filii hoīum quousq graues corde. vt quid diligitis vanitatē et queritis mendaciū? Dilexerā enim vanitatē: et quesierā mēdaciū: et tu dn̄e iā magnificaueras sanctū tuū suscitās eū a mortuis: et collocās ad dexterā tuā vnde mitteret ex alto ꝓmissionē tuā paraclitū spiritū veritatis. et miserat iā eum: sed ego nesciebā. Miserat eū: qꝛ iā magnificatus erat resurgēs a mortuis: ꝛ ascendens i celū. Ante aūt spiritus nondū erat datus: quia iesus nondū erat clarificatus. Et clamat prophetia. Quousq graues corde? Ut quid diligitis vanitatē ꝛ q̄ritis mēdaciū? Et scitote q̄m dn̄s magnificauit sanctū suū. Clamat quousq: clamat scitote. Et ego nesciens tā diu vanitatē dilexi ꝛ mendaciū quesiui: ꝛ ideo audiui ꝛ cōtremui: quoniā talibus dicitur qualē me fuisse reminiscebar. In ꝓhātasiis enim quas pro veritate tenuerā: vanitas erat ꝛ mendaciū. Et insonui multa grauiter ac fortiter in dolore recordationis mee: que vtinā audissent qui adhucusq diligunt vanitatē ꝛ querunt mendaciū. Forte conturbarentur ꝛ euomuissent illud: et exaudires eos cum clamarent ad te: quoniā vera morte carnis mortuꝰ est pro nobis qui te interpellat ꝓ nobis. Legebam: irascimini ꝛ nolite peccare. Et quomodo mouebar deus meus: q iā didicerā irasci mihi de preteritis vt de cetero non peccarē? Et merito irasci quia non alia natura gentis tenebrarū de me peccabat: sicut dicūt qui sibi non irascūtur ꝛ thesaurizant sibi irā in die ire ꝛ reuelationis iusti iudicii tui. Nec iā bona mea foris erant nec oculis carneis in isto sole querebantur. Uolentes enim gaudere forinsecus facile euanescūt ꝛ effundūtur in ea que videntur ꝛ tēporalia sunt: ꝛ imagines eorꝫ famelica cogitatione lābūt. Et o si fatigentur inedia ꝛ dicant: quis ostendit nobis bona? Et dicamus ꝛ audiant: signatū est in nobis lumen vultus tui dn̄e. Nō enī lumen nos sumus quod illuminat omnē hominē: sed illuminamur a te: vt qui fuimus aliquando tenebre simus lux in te. O si viderent īternū lumen eternū: quod ego quia gustauerā frendebā: quoniā non eis poterā ostendere si afferrent ad me cor in oculis suis foris a te: ꝛ dicerēt quis ostendet nobis bona? Ibi enim: ibi mihi iratus erā intus in cubili: ibi cōpunctus erā. ibi sacrificauerā mactans vetustatem meam: ꝛ inchoata meditatione renouationis mee sperans in te: ibi mihi dulcescere ceperas ꝛ dederas leticiā in corde meo. Et exclamabā legēs hec foris ꝛ agnoscens intus: Nec volebam multiplicari terrenis bonis deuorans tēpora ꝛ deuoratus tēporalibus cū haberē in eterna simplicitate aliud frumentū ꝛ vinū ꝛ oleū. Et clamabā i consequēti versu clamore alto cordis mei O i pace. O i idipsū. O qd dixit: obdormiā ꝛ sōnū capiā: quoniā quis resistet nobis: cū fiet sermo qui scriptus est: absorpta est mors in victoria? Et tu es in idipsum valde qui non mutaris: ꝛ in te requies obliuiscens laborꝫ omnium: quoniam nullus alius tecū sed nec ad alia multa adipiscēda que nō sūt qđ tu: sꝫ tu dn̄e singulariter in spe ɔstituisti me. Legebā ꝛ ardebā:

nec inueniebam quid facerez surdis mortuis: ex quibus fueram pestis latrator amarus et cecus aduersus litteras de melle celi melleas et de lumine tuo luminosas: et super inimicis scripturis scripture huius tabescebam quando recordabar omnia dierum illorum feriatorum. Sed nec oblitus sum nec silebo flagelli tui asperitatem et misericordie tue mirabilem celeritatem. Dolore dentium tunc excruciabas me: et cum in tantum ingrauesceret vt non valerem loqui: ascendit in cor meum admonere omnes meos qui aderant vt deprecarentur te pro me deum salutis omnimode. Et scripsi hoc in cera. et dedi eis vt legeretur. Mox vt genua supplici affectu fiximus: fugit dolor ille. Sed quis dolor: aut quomodo fugit? Expaui fateor domine meus et deus meus: nihil enim tale ab ineunte etate expertus fueram. Et insinuati sunt mihi in profundo nutus tui: et gaudens in fide laudaui nomen tuum. Et ea fides me securum esse non sinebat de preteritis peccatis meis que mihi per baptismum tuum remissa nondum erant. Renunciaui peractis vindemialibus vt scolasticis suis mediolanenses venditorem verborum alium prouiderent: quod et tibi ego seruire delegissem: et illi professioni pre difficultate suspirandi ac dolore pectoris non sufficerem. Et insinuaui per litteras antistiti tuo viro sancto ambrosio pristinos errores meos et presens votum meum: vt moneret quid mihi potissimum de libris tuis legendum esset: quo percipiende tante gratie paratior aptiorque fierem. At ille iussit Esaiam prophetam: credo quod pre ceteris euangelii vocationisque gentium sit prenunciator apertior. Uerumtamen ego primam huius lectionem non intelligens: totumque talem arbitrans distuli repetendum exercitatior in dominico eloquio. Inde vbi tempus aduenit quo me nomen dare oporteret relicto rure mediolanum remeauimus. Placuit et alipio renasci in te mecum iam induto humilitate sacramentis tuis congrua et fortissimo domitori corporis: vsque ad italicum solum glaciale nudo pede obterendum insolito ausu. Adiunximus etiam nobis puerum adeodatum ex me natum carnaliter de peccato meo. Tu bene feceras eum. Annorum erat ferme quindecim et ingenio preueniebat multos graues et doctos viros. Munera tua tibi confiteor domine deus meus creator omnium et multum potens reformare nostra deformia. Nam ego in illo puero preter delictum nihil habebam. Quod enim et nutriebatur a nobis in disciplina tua: tu inspiraueras nobis nullus alius. Munera tua tibi confiteor. Est liber noster qui inscribitur de magistro. Ipse ibi mecum loquitur. Tu scis illius esse sensa omnia que inseruntur ibi ex persona collocutoris mei. Cum esset in annis sexdecim: multa eius alia mirabiliora expertus sum: Horrori mihi erat illud ingenium. Et quis preter te talium miraculorum artifex? Cito de terra abstulisti vitam eius et securior eum recordor non timens quicquam pueritie nec adolescentie nec omnino homini sociauimus eum coeuum nobis in gratia tua educandum in disciplina tua et baptizati sumus. et fugit a nobis sollicitudo vite preterite. Nec satiabar illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinem consilij tui super salutem generis humani. Quantum fleui in hymnis

Liber de magistro

ꝛ canticis tuis:suaue sonantis ecclīe
tue vocib⁹ cōmot⁹ acrit᷑. Uoces ille i/
fluebāt aurib⁹ meis:ꝛ eliquabat᷑ ve/
ritas tua ī coꝛ meū:ꝛ ex ea estuabat.
Inde affect⁹ pietatis:ꝛ currebāt la/
chꝛime:ꝛ bene mihi erat cū eis. Non
lōge ceperat mediolanēsis ecclīa ge/
nus hoc cōsolatiōis ꝛ exhoꝛtatiōis ce
lebꝛare magno studio fratrū cōcinen
tium vocib⁹ ꝛ coꝛdib⁹. Nimirū an/
nus erat aut nō multo amplius:cum
iustina valentiniani regis pueri ma/
ter hoīem tuū ambꝛosiū ꝑsequeretur
heresis sue cā:q̄ fuerat seducta ab ar
rianis. Excubabat pia plebs ī ecclīa
moꝛi parata cū epō suo s̄uo tuo. Ibi
mater mea ancilla tua sollicitudinis
ꝛ vigiliaꝝ primas partes tenens oꝛa/
tionibus viuebat. Nos adhuc frigidi
a caloꝛe spūs tui.excitabamur tn̄ ci/
uitate attonita atq3 turbata. Tunc
hymni ꝛ psalmi vt canerent᷑ ſm moꝛē
oꝛiētaliū partiū:ne ppl's meroꝛis te/
dio contabesceret:istitutū est:ꝛ ex il/
lo in hodiernū retentū:multis iā3 ac
pene omnib⁹ gregib⁹ tuis ꝛ p cetera
oꝛbis imitātib⁹. Tūc memoꝛato anti
stiti tuo p visū appuisti quo loco late/
rent martyꝝ coꝛpoꝛa ꝓtasij ꝛ gerua/
sij:q̄ p tot annos īcoꝛrupta ī thesauro
secreti tui recōdideras: vnde oppoꝛ/
tune ꝓmeres ad coercendam rabie3
femineā:s3 regiam. Cum enim ꝓpala
ta ꝛ effossa digno cū honoꝛe transfer
rentur ad ambꝛosianam basilicam:
non solum quos immundi vexabāt
spiritus confessis eisdem demonibus
sanabantur: verum etiam quidam
plures annos cecus ciuis ciuitatisq3
notissimus: cum populi tumultuātis
leticie causam quesisset atq3 audisset
exiliuit:eoq3 se vt duceret suū ducē
rogauit. Quo ꝑduct⁹:ipetrauit ad/
mitti vt sudario tāgeret feretrum ꝑ/
ciose in conspectu tuo moꝛtis sanctoꝝ
tuoꝝ. Qđ vbi fec̄ atq3 admouit ocul᷑
cōfestim apti sūt. Inde fama discur/
rens:inde laudes tue feruentes lucē
tes: inde illi⁹ inimice aīus ꝛ si ad cre/
dendi sanitatē nō applicatus:a ꝑseq̄n
di tn̄ furoꝛe cōpꝛessus ē. Gratias tibi
deus me⁹. Unde ꝛ quo eduxisti recoꝛ
dationē meā: vt hec etiam cōfiterer
tibi que magna oblit⁹ ꝑterierā? Et tn̄
tunc cum ita flagraret odoꝛ vnguen
toꝛum tuoꝝ:nō currebamus post te:ꝛ
ideo plus flebā int᷑ cantica hymnoꝛu3
tuoꝝ olim suspirans tibi ꝛ tādē respi/
rās q̄ntū patet aura in domo fenea.
Qui habitare facis vnanimes in do/
mo:cōsociasti nobis ꝛ enodiū iuuenē
ex nr̄o municipio. Qui cum agens in
reb⁹ militaret:pꝛioꝛ nobis ad te con/
uersus ē ꝛ baptizat⁹:ꝛ relicta militia
seculari:cōiunctus ī tuo simul eram⁹
simul habitabamus placito scō. Que
rebamus q̄snam locus nos vtilius ha
beret:ꝛ ſuientes tibi pariter remea/
bamus ī affricā. Et cū apd̄ ostia tibe/
berina essemus:mater defuncta est.
Multa pretereo:q꞉ multum festino.
Accipe cōfessiones meas ꝛ gratiaru3
actiones d̄s me⁹ de rebus inumera/
bilibus etiā ī silētio. S3 nō pꝛeteribo
quicq̄d mihi aīa ꝑturit de illa famula
tua que me ꝑturiuit ꝛ carne: vt ī hāc
tempoꝛalem:ꝛ coꝛde vt ī etnā lucem
renascerer. Nō ei⁹ s3 tua dicā dona ī
ea. Neq3 eni seipam fecerat aut edu
cauerat:sed ipa3. Tu creasti eā:nec pa
ter nec mater sciebat qualis ex eis fi
eret. Et erudiuit eam in timoꝛe tuo
ſga xp̄i tui regimē vnici filij tui ī do/
mo fideli bono membꝛo ecclesie tue.
Nec tātā erga suā disciplinā diligēti/
am matris ꝑdicabat: q̄ntā famule cu/

iusdā decrepite: q̄ p̄rem ei⁹ īfātē por/
tauerat: sic̄ dorso grādiuscularꝝ puel/
larum paruuli portari solent. Cui⁹ rei
grā ꝛ ꝓpt̄ senectā ac mores optimos
ī domo xp̄iana satis a dn̄is honoraba
tur. Unde etiā curā dn̄icarꝝ filiarꝝ cō/
missā sibi diligēter gerebat: ꝛ erat in
eis coercēdis cū op⁹ eēt scā seueritate
vehemens atq̧ in docēdis sobria pru
dentia. Nā eas p̄ter illas horas q̄bus
ad mēsā parētū adornatissime alebā/
tur: etiā si exardescerēt siti nec aquā
bibere sinebat: p̄cauēs cōsuetudinē
malā ꝛ addēs v̄bū sanū. Nō aquā
bibitis q̄ꝛ ī ptāte vinum nō habetis.
Cum aūt ad maritos veneritis: facte
dn̄e apothecarꝝ ꝛ cellariorum ꝛ aqua
sordebit: sꝫ mos potandi preualebit.
Hac ratiōe precipiendi ꝛ auctoritate
imp̄andi frenabat auiditatē tenerio/
ris etatis: ꝛ ip̄am puellarum sitim for
mabat ad honestū modū: vt iam nec
liberet qđ n̄ deceret. Et subrepserat
tn̄: sicut mihi filio famula tua narra/
bat: subrepserat ei vinolentia. Nam
cū de more tanq̄ puella sobria iubere
tur a parētib⁹ de cupa vinū d̄prome
re: sūmisso poculo qua desup̄ patet
priusq̄ ī laguncula fūderet merum
primorib⁹ labris sorbebat exiguū: q̄ꝛ
nō poterat amplius sensu recusante.
Nō enim vlla temulēta cupidine fa
ciebat hoc: sꝫ q̄busdā sup̄fluētib⁹ eta
tis excessib⁹: q̄ ludicris motib⁹ ebulli/
unt ꝛ ī puerilib⁹ animis maiorꝝ pōde
re premi solent. Itaq̧ ad illud modi/
cū quotidiana modica addēdo: q̄m̄ q̄
modica spernit paulatim decidit: ī ea
cōsuetudinē lapsa erat: vt ꝓpe iā ple/
nos mero caliculos inhianter hauri/
ret. Ubi tūc sagax anus ꝛ vehemens
illa ꝓhibitio? Nūq̄d valebat aliquid
aduersus latētē morbū nisi tua medi
cina domine vigilaret super nos? Ab
sente patre ꝛ matre ꝛ nutritorib⁹: tu p̄
sens: qui creasti: qui vocas. qui etiam
p̄ prepositos homines boni aliquid
agis ad animarum salutē: q̄d tūc egi
sti deus me⁹? Unde curasti? Unde sa
nasti? nōne protulisti durum ꝛ acutū
ex altera aīa cōuicium tanq̄ medicina
le ferrū ex occultis ꝓuisionibus tuis.
ꝛ vno ictu putredinē illam p̄cidisti?
Ancilla enim cū qua solebat accede/
re ad cupam litigans cū dn̄a minore:
vt fit: sola cū sola obiecit h̄ crim̄ ama
rissima insultatione vocans meri bi/
bulā. Quo illa stimulo p̄cussa respe/
xit feditatē suā: ↄfestiq̧ dānauit atq̧
exiuit. Sicut amici adulātes puertūt:
sic inimici litigantes plerūq̧ corrigūt
Nec tu qđ p̄ eos agis: sꝫ qđ ipi volu
erūt retribuis eis. Illa eni irata exa/
gitare appetiuit minorē dn̄am nō sa/
nare. Et iō clāculo: aut q̄ꝛ ita eas iue
nerat locus ꝛ tēpus litis: aut ne forte
ꝛ ip̄a p̄iclitaret̄ qđ tam sero ꝓdidissꝫ.
At tu dn̄e rector celitū ꝛ terrenorum
ad vsus tuos cōtorquēs ꝓfunda tor
rentis fluxū sclorꝝ ordinate turbulen
ta etiā de alteri⁹ aīe īsania sanasti alte
ram. Nec quisquam cū hoc aduertit:
potentie sue tribuat: si verbo eius ali
us corrigatur quē vult corrigi. Edu/
cata itaq̧ pudice ac sobrie potiusq̧ a
te subdita parētib⁹ q̧ a parētib⁹ tibi
vbi plenis annis nubilis facta ē: tra/
dita viro: seruiuit veluti domino: ꝛ sate/
git eum lucrari tibi: loquēs te illi mo
ribus suis: quibus eam pulchram faci
ebas: ꝛ reuerenter amabilem atq̧ mi
rabilem viro. Ita autem tollerauit
cubilis iniurias vt nullam de hac re
cum marito haberet vnquam simul/
tatem. Expectabat enim misericor
diam tuam sup̄ eū vt in te credēs ca/

stificaretur. Erat vero ille p̄terea si/
cut beniuolentia p̄cipuus:ita ira fer/
uidus:sed nouerat hec non resistere
irato viro:non tantū facto sed ne ver
bo q̄dē. Iā vero refractū ⁊ getū cum
opportunuꝫ viderat ratiōē facti sui
reddebat:si forte ille inconsideratius
ꝯmotus fuerat. Deniqꝫ cū matrone
multe:quarū viri māsuetiores erant
plagarū vestigia etiam dehonestata
facie gererēt.inter amica colloquia
ille arguebāt maritorū vitā:hec earū
linguam veluti per iocū grauiter ad/
monēs:ex quo illas tabulas que ma
trimoniales vocanť recitari audissēt
tanq̄ instrumēta:q̄bus ancille facte
essent deputare debuissent: proinde
memores cōditionis supbire aduer/
sus dominos non oportere. Cumqꝫ
mirarentur ille scientes q̄ ferocem
coniugeꝫ sustineret nūq̄ fuisse audi/
tuꝫ:aut aliquo indicio claruisse ꝙ pa
tricius ceciderit vxoreꝫ: aut ꝙ a se i/
uicē vel vnū diē domestica lite dissen
serint:⁊ causaꝫ familiariter quererēt
docebat illa īstitutū suū qđ supra me
moraui. Que obseruabāt ex pte gra
tulabanť:q̄ nō obseruabant subiecte
vexabantur. Socrū etiaꝫ suā primo
susurris malaꝝ ancillaꝝ aduersus se
irritatam sic vicit obsequijs pseuerās
tollerantia ⁊ māsuetudine: vt illa vl/
tro filio suo medias līguas famulaꝝ
pderet:q̄b⁹ īter se ⁊ nurū pax dome
stica turbabať:expeteretqꝫ vīdictā.
Itaqꝫ postea q̄ ille ⁊ matri obtēpe/
rans ⁊ curans familie disciplinā.⁊ cō
cordie suorū cōsulēs pditas ad pden
tis arbitriū verberib⁹ coercuit: pmi
sit illa talia de se premia spare debe
re q̄cunqꝫ de sua nuru sibi quo place
ret mali aliq̄d loquereť nulla q̄ iā au
dēte memorabili inter se beniuolen
tie suauitate vixerūt. Hoc quoqꝫ illi
bono mancipio tuo in cui⁹ vtero me
creasti deus meus misericordia mea
munus grande donaueras: ꝙ inter
dissidentes atqꝫ discordes quaslibet
aīas vbi poterat tā se prebebat pacifi
cam: vt cū ab vtraqꝫ multa de īuicē
audiret amarissima qualia solet eru
ctare turgēs atqꝫ īdigesta discordia:
quādo pn̄ti amice de absente inimica
per accida colloq̄a crudelitas exalať
odioꝝ:nihil tn̄ alteri de altera prode
ret:nisi ꝙ ad eas reconciliādas va/
leret. Paruū hoc bonuꝫ mihi videre
tur nisi turbas innumerabiles tristis
experirer nescio qua horrida pestilē
tia peccatoruꝫ latissime peruagante
nō solū iratoꝝ inimicorū iratis inimi
cis dicta prodere:sed ēt que nō dicta
sūt addere:cū contra aīo humano pa
ruꝫ eē debeat inimicitias hominum
nec excitare nec augere male loquē
do:nisi eas ēt extinguere bn̄ loquen/
do studuerit:qualis illa erat docente
te magistro intimo in scola pectoris.
Deniqꝫ etiā virum suum in extrema
vita tēporali ei⁹ lucrata ē tibi:nec in
eo iaꝫ fideli planxit qđ ī nonduꝫ fide
li tollerauerat. Erat etiā serua seruo
rū tuoꝝ. Quisqs eoruꝫ nouerat eaꝫ
multū ī ea laudabat ⁊ honorabat: et
diligebat te: qꝛ sentiebat pn̄tiā tuaꝫ
in corde eius scē cōuersatiōis fructi
bus testibus. Fuerat eniꝫ vnius viri
vxor:mutuā vicem parētib⁹ reddide
rat:domū suā pie tractauerat:ī operi
bus bonis testimoniū habebat. Nu
trierat filios totiēs eos parturiēs q̄/
tiēs a te deuiare cernebat. Postremo
nobis dn̄e oīb⁹ q ex munere tuo si/
nis loq seruis tuis q a n̄ dormitioneꝫ
ei⁹ ī te iā cōsociati viuebam⁹ pcepta
gr̄a baptismi tui:ita curā gessit qua/

si omnes genuisset:ita seruiuit q̄si ab
omnibus genita fuisset. Imminente
autem die quo ex hac vita erat exitu
ra:quē diē tu noueras ignorātib⁹ no
bis:prouenerat:vt credo: curante te
occultis tuis modis:vt ego ꝛ ipsa soli
staremus incūbentes ad quādā fene
stram:vnde ortus intra domum que
nos habebat ꝓspectabatur illic apd̄
ostia tiberina: vbi remoti a turbis
post longi itineris laborem instaura/
bamus nos nauigationi. Colloqueba
mur ergo soli valde dulciter: ꝛ prete
rita obliuiscentes:i ea q̄ ante sūt ex/
tēti q̄rebam⁹ int̄ nos apud p̄sentem
ꝟitatem qd̄ tu es qualis futura esset
vita et̄na scōꝝ:quā nec oculus vidit:
nec auris audiuit nec i cor hoīs ascen
dit. Sꝫ inhiabamus ore cordis i sup/
na fluēta fōtis tui. fōtis vite q̄ ē apd̄
te:vt īde ꝓ captu nr̄o aspersi:quoquo
mō rē tātā cogitarem⁹. Cūq3 ad eum
finem sermo ꝑduceret̄:vt carnalium
sēsuū delectatio quātalibet.i quāta/
libet luce corporea p̄ illius vite iocū/
ditate nō cōparatiōe: ſz ne cōmemo
ratione quidem digna videret̄:erigē
tes nos ardētiore affectu i idipꝫ per/
ambulauimus gradatim cuncta cor/
poralia ꝛ idipum celum vnde sol ꝛ lu
na ꝛ stelle lucent super terraꝫ. Et ad/
huc ascendebamus interius cogitan
do ꝛ loquendo te ꝛ mirando opa tua:
ꝛ venim⁹ i mētes nr̄as ꝛ trāscēdimus
eas vt attingerem⁹ regionē vberta/
tis indeficiētis:vbi pascis isrl̄ i et̄nuꝫ
ꝟitatis pabulo:ꝛ ibi vita sapiētia est
ꝑ quā fiūt oīa ista ꝛ q̄ fuerūt ꝛ q̄ futu
ra sunt. Et ipa nō fit:ſz sic ē vt fuit et
sic erit semp:quin poti⁹ fuisse ꝛ futu/
rū eē nō ē i ea:ſz eē solū:qm̄ eterna ē
Nā fuisse ꝛ futuꝝ eē nō ē i et̄nuꝫ. Et
dū loquimur et inhiam⁹ illi:attigim⁹
eaꝫ modice toto ictu cordis:ꝛ suspira
uim⁹ ꝛ reliqm⁹ ibi religatas primitias
spiritus:ꝛ remeauim⁹ ad strepitū oris
nostri:vbi ꝟbū ꝛ icipit̄ ꝛ finit̄. Et qd
simile ꝟbo tuo dn̄o nr̄o i se ꝑmanēti
sine vetustate atq3 oīa inouāti. Dice
bamus ergo. Si cui sileat tumultus
carnis sileant ꝓhātasie terre ꝛ aquaꝝ
ꝛ aeris:sileāt ꝛ poli:ꝛ ipa sibi aīa sile/
at ꝛ transeat se nō se cogitādo:sileant
sōnia ꝛ imaginarie reuelatiōes: oīs
lingua ꝛ omne signum:ꝛ quicqd tran
seundo fit si cui sileant omnino: qm̄
si quis audiat:dicunt hec omnia:non
ipsa nos fecimus: sed qui fecit nos
manet in eternū:his dictis si iā taceāt
qm̄ erexerūt aurem i eū q̄ fecit ea:ꝛ
loquatur ipe solus nō ꝑ ea:ſz ꝑ seipm:
vt audiam⁹ ꝟbum ei⁹ non ꝑ linguam
carnis neq3 ꝑ vocē angeli neq3 ꝑ so/
nitum nubis neq3 ꝑ enigma similitu
dinis:ſz ipꝫ quē i his amam⁹ ipm sine
his audiamus: sicut nunc extēdimus
nos ꝛ rapida cogitatione attingimus
eternam sapientiam sup oīa manētē
Si cōtinuetur hoc ꝛ subtrahant̄ alie
visiones longe imparis generis:et
hec vna ra piat ꝛ absorbeat ꝛ recōdat
in interiora gaudia spectatorē suum:
vt talis sit sēpiterna vita quale fuit h̄
momētū itelligētie cui suspirauimus
nōne hoc est.intra in gaudium domi/
ni tui. Et istud quando. An cum oēs
resurgem⁹:ſz nō oēs immutabimur.
Dicebamus talia ꝛ si non isto modo ꝛ
his verbis tamen dn̄e tu scis ꝙ illo
die cum talia loqueremur et mūdus
iste nobis inter verba vilesceret cum
oībus delectationib⁹ suis.tūc ait illa.
Fili quātū ad me attinet:nulla re iaꝫ
delector i hac vita. Quid hic faciam
adhuc ꝛ cur hic sim nescio iā ꝯsumpta
spe huius seculi. Unum erat propter

quod in hac vita aliquãtulũ imorari cupiebã: vt te xpianũ catholicum viderem priusq̃ morerer. Cumulatius hoc mihi deus meus pstitit: vt te etiã cõtempta felicitate terrena ꝟuum ei⁹ videaꝫ. Quid hic facio? Ad hec ei qd responderim nõ satis recolo. Cum interea vix intra qnq̃ dies aut nõ multo amplius decubuit febribus: ꝛ cum egrotaret quodam die defectum anime passa est et paululum subtracta a psentibus. Nos cõcurrimus. Sꝫ cito reddita est sensui: ꝛ aspexit astantes me ꝛ fratrem meũ: ꝛ ait nobis quasi querenti similis. Ubi eram? Deinde nos intuens merore attonitos: ponetis hic inquit matrem vestram? Ego silebam ꝛ fletũ frenabã: frater autem meus quiddã locutus est: ꝙ eã ñ pere gre: sꝫ in patriã defungi felicius optaret. Quo audito illa vultu anxio reuerberans eũ oculis ꝙ talia saperet atq̃ inde me intuens: vide ait qd dic. Et mox ambobus ponite inquit hoc corpus vbicũq̃: nihil vos eius cura conturbet: tãtum illud vos rogo: vt ad dñi altare memineritis mei vbi ibi fueritis. Cũq̃ hanc sẽtentiã ꝟbis q̃bus poterat explicasset. cõticuit: ꝛ ingrauescẽte morbo exercebat. Ego ꝟo cogitãs dona tua ds inuisibilis q̃ immittis i corda fideliũ tuoꝝ: ꝛ pueniunt inde fruges admirabiles: gaudebã ꝛ grãs agebã tibi recolens qd nouerã: quãta cura semp estuasset de sepulchro qd sibi prouiderat ꝛ ppara uerat iuxta corpus viri sui. Quia eni valde cõcordit̃ vixerant: id etiã volebat: vt ẽ animus humanus minus capax diuinorum. adiũgi ad illã felicitatẽ ꝛ cõmemorari ab hoibus: concessum sibi esse post transmarinam peregrinationem: vt cõiũcta terra amborum cõiugum terra tegeret. Qñ aũt ista inanitas plenitudie bonitatis tue ceperat i ei⁹ corde nõ esse: nesciebam ꝛ letabar admirans ꝙ sic mihi apparuisset: q̃q̃ ꝛ illo ꝟmone nostro ad fenestram cũ dixit: iã qd hic facio? non apparuit desiderare in patria mori. Audiui etiã postea ꝙ iã cũ ostijs essemus cũ quibusdã amicis meis. materna fiducia colloquebat̃ quodã die de cõtẽptu vite huius ꝛ bono mortis: vbi ipe non aderam. Illisq̃ stupentibus ꝟtutem femine quã tu dderas ei. querẽtibusq̃ vtrum ne formidaret tam longe a sua ciuitate corpus relinquere. nihil inquit longe est deo. neq̃ timendum ẽ ne ille nõ agnoscat in fine seculi vnde me resuscitet. Ergo die nono egritudinis sue. quinquagesimo ꝛ sexto ãno etatis sue. trigesimo ꝛ tertio etatis mee: anima illa religiosa ꝛ pia corpore soluta ẽ. Premebam oculos eius: ꝛ confluebat i precordia mea mestitudo ingẽs: ꝛ trãsfluebat in lachrymas. Ibidẽq̃ oculi mei violento ai ipio resorbebãt fontẽ suum vsq̃ ad siccitatẽ: ꝛ in tali luctamie valde male mihi erat. Tũc ꝟo vbi efflauit extremũ spm̃: puer adeodatus exclamauit i plãctũ: atq̃ ab oib⁹ nobis coercit⁹ tacuit. Hoc mõ etiã meũ qddã puerile qd labebat̃ i flet⁹ iuuenili voce cordis coercebatur ꝛ tacebat. Neq̃ enim decere arbitrabamur funus illud questibus lachrymosis gemitibusq̃ celebrare: qꝛ his plerũq̃ solet dplorari quedã miseria moriẽtiũ aut quasi omnimoda extictio. At illa nec misere moriebat̃. nec oĩno moriebat̃. Hoc ꝛ documẽtis moꝝ ei⁹ ꝛ fidẽ ñ ficta rõibusq̃ certis tenebam⁹. Quid erat ergo qd intus mihi grauiter dolebat nisi ex consuetudine simul viuẽdi dul

cissima ⁊ carissima repente simul di/
rupta: vulnus recens. Gratulabar q̄
dem testimonio eius qđ in ea ipsa vl/
tima egritudine obsequijs meis iter/
blādiens appellabat me pium: ⁊ com
memorabat grādi dilectiōis affectu.
nūꝙ̄ se audisse ex ore meo iaculatum
in se durum aut cōtumeliosū ſmonē
Sȝ tn̄ qd tale deus me⁹ q fecisti nos.
Quid cōparabile hēbat honor a me
delatus illi: ⁊ fuit⁹ ab illa mihi. Quo
niā itaqȝ deserebar tam magno eius
solatio sauciabaī aīa mea: ⁊ q̄si dilani
abaī vita que vna facta erat ex mea
⁊ illi⁹. Cohibito ergo a fletu illo pue/
ro psalteriū aperuit euodius: ⁊ cātare
cepit psalmū: cui respōdebamus oīs
dom⁹. misericordiā ⁊ iudicium cātabo
tibi domine. Audito aūt qd ageretur
conuenerunt multi fratres ac religio/
se femine: ⁊ de more illius quoꝝ offiñ
erat funus curātibus: ego ī parte vbi
decenter poterā cū eis q me non dese
rendum esse censebant: qđ erat tem/
pori cōgruum disputabā eoꝙ̄ fomē/
to veritatis mitigabam cruciatū tibi
notū: illis ignorantibus ⁊ intente au/
dientibus: ⁊ sine sēsu doloris me esse
arbitrātibus. At ego in auribus tuis
vbi eoꝝ nullus audiebat. increpabaȝ
molliciem affectus mei: ⁊ constringe
bam fluxum meroris: cedebatqȝ mi/
hi paululuȝ rursusqȝ impetu suo fere/
batur nō vsqȝ ad eruptionē lachryma
rum nec vsqȝ ad vultus mutationeȝ:
sed ego sciebā qd corde premerem.
Et quia mihi vehemēter displicebat
tantū ī me posse hec humana que or/
dine debito ⁊ sorte cōditionis nostre
accidere necesse est: alio dolore dole/
bam dolorem meum: ⁊ duplici tristi/
cia macerabar: cum ecce corpus ela/
tum est. Imus ⁊ redimus sine lachry
mis. Nā neqȝ ī eis ꝓcibus quas tibi
fudimus cum offerretur pro ea sacri/
ficium precij nostri: iam iuxta sepul/
chrū posito cadauere priusꝙ̄ depone
ret: sicut illic fieri solet: nec in eis er/
go precibus fleui: sȝ toto die grauiter
in occulto mestus eram ⁊ mente tur/
bata. Rogabā te vt poteram quo sa
nares dolorem meū: nec faciebas: cre
do: cōmēdans memorie mee: vel hoc
vno documento omnis cōsuetudinis
vinculuȝ etiam aduersus mentē que
iam non fallaci ỽbo pascitur. Visum
etiam mihi est vt irem lautum: q̄ au/
dieram inde balneis nomen indituȝ:
quia greci balamō dixerit: qđ anxie/
tateȝ pellat ex animo. Ecce ⁊ hoc cō
fiteor misericordie tue pater orphano/
rum quoniam laui: ⁊ talis eram qua/
lis priusꝙ̄ lauissem. Neqȝ enim exu/
dauit de corde meo meroris amaritu
do. Deinde dormiui ⁊ vigilaui: ⁊ non
ex parua parte mitigatum inueni do
lorem meum: atqȝ vt eram in lecto
meo solus: recordatus sum veridicos
versus ambrosij tui. Tu es enim de/
us creator omnium: poliqȝ rector: ve
stiens diem decoro lumine noctem so
poris gratia: artus solutos vt quies
reddat laboris vsui: mentesqȝ fessas
alleuet: luctusqȝ soluat anxios. Atqȝ
inde paulatim reducebam in pristinū
sensum ancillam tuaȝ: conuersationē
qȝ eius piam in te: ⁊ sancte in nos blā
dam atqȝ morigerā qua subito desti/
tutus sum: ⁊ libuit flere in conspectu
tuo de illa ⁊ pro illa qđ me ⁊ pro me.
Et dimisi lachrymas quas contine/
bam vt effluerent quātum vellent
substernens eas cordi meo: ⁊ requie/
uit in eis: quoniam ibi erant aures
tue: non cuiusquam hominis super/
be interpretantis ploratum meū. Et

nunc dñe confiteor t.bi.in litteris le/
gat qui volet:ꝛ interꝑtetur vt volet.
ꝛ si peccatũ īuenerit fleuisse me mĩrez
exigua parte hore:matrē oculis me/
is interī mortuā:que me multos an/
nos fleuerat vt oculis tuis viuerē:nō
irrideat:sꝫ poti⁹si ē grandi caritate ꝓ
peccatis meis fleat ip̃e ad te patrem
oīum fratrũ christi tui. Ego autēʒ iā
sanato corde ab illo vulnere ī quo po
terat redargui carnalis affect⁹: fũdo
tibi deus nr̃ de illa famula tua lon/
ge aliud lachrymaꝝ gen⁹: qđ manat
de concusso spũ ꝯsideratione pericu
lorũ omnis aīe que ī adaꝫ morit̃: q̃q̃
illa in xp̃o viuificata etiā carne non/
dũ resoluta sic vixerit vt laudetur no
men tuũ ī fide moribusqꝫ ei⁹. Nō ta/
men audeo dicere ex quo eā ꝑ bapti/
smũ regenerasti nullũ verbum exisse
ab ore ei⁹contra p̄ceptũ tuũ:ꝛ dictũ
ē a veritate filio tuo.si qs dixerit fra/
tri suo fatue:re⁹erit gehēne ignis: Et
ne etiā laudabili vite hoīum.si remo/
ta misericordia discutias eam. Quia
vero nō exqris delicta vehemēter:fi
ducialit̃ speram⁹aliquē apđ te locũ ī/
uenire īdulgētie. Quisqs autem tibi
enumerat vera merita sua:quid tibi
enumerat nisi munera tua? O si co
gnoscant se homines:ꝛ q gloriat̃ ī do
mino glorieẽ. Ego itaqꝫ laus mea et
vita mea đs cordis mei sepositis pau
lisper bonis ei⁹actib⁹. pro quib⁹ tibi
gaudēs gratias ago.nũc ꝓ peccatis
matris mee deprecor te.exaudi me ꝑ
medicinā vulnerũ nostrorũ que pepē
dit in ligno.ꝛ sedēs ad dexterā tuam
te interpellat ꝓ nobis. Scio mificor
diter operatā:ꝛ ex corde dimisisse de
bita debitorib⁹ suis:dimitte illi et tu
debita sua. Si qua etiaꝫ contraxit ꝑ
tot annos post aquaꝫ salutis.dimitte
domine dimitte obsecro ne intres cũ
ea in iudiciũ. Superexaltet mificor/
dia iudiciũ:quoniam eloqa tua vera
sunt:ꝛ promisisti misericordiā miseri/
cordib⁹. Quod vt essent tu dedisti eis
qui misereberis cui misertus eris: et
misericordiā prestabis cui misericors
fueris. Et credo iā feceris quod te ro
go:sꝫ volũtaria oris mei approba do
mine. Nāqꝫ illa iminente die resolu/
tionis sue:non cogitauit suũ corpus
sũptuose contegi:aut condiri aroma
tibus:aut monumētum electum con
cupiuit:aut curauit sepulchrũ patriũ
Non ista mandauit nobis:sed tantũ/
modo memoriā sui ad altare tuũ fie/
ri đsiderauit:cui nullius diei preter/
missione fuierat vnde sciret dispensa
ri victimaꝫ sanctam:qua deletũ ē cy
rographum quod erat contrariũ no/
bis:qua triũphatus est hostis:compu
tans delicta nostra ꝛ querēs qđ obij/
ciat:ꝛ nihil īueniēs in illo ī quo vinci/
mus. Quis ei refũdet inocētē sangui
nē? Quis ei restituet preciũ quo nos
emit.vt nos offerat ei ad cui⁹p̄cij no/
stri sacramētũ ligauit ancilla tua ani
mā suā vinculo fidei? Nemo a prote
ctione tua dirũpat eam. Non se in/
terponat nec vi nec insidijs leo ꝛ dra
co. Neqꝫ enī rñdebit illa nihil se de/
bere ne conuīcatur ꝛ obtineatur ab
accusatore callido:sed respōdebit di/
missa debita sua ab eo cui nemo red/
det qđ ꝓ nobis non debens reddidit.
Sit ergo ī pace cũ viro ante quē nul
li ꝛ post quē nulli nupta est:cui serui/
uit fructũ tibi afferēs cũ tolerantia:
vt eũ quoqꝫ lucrareẽ tibi. Et inspira
dñe me⁹đs me⁹:inspira fuis tuis fra/
trib⁹meis filijs tuis:dñis meis:qbus
ꝛ corde ꝛ voce ꝛ litteris seruio:vt qt/
quot hec legerint meminerint ad al/

tare tuum monice famule tue cuz patricio quondaz ei⁹ coniuge: per quoꝝ carnē introduxisti me in hanc vitam: quēadmoduz nescio. Meminerit cū affectu pio parentuz meorum in hac luce transitoria: ⁊ fratruz meoruz sub te patre in matre catholica. ⁊ ciuium meoruz in eterna hierusalē: cui suspirat peregrinatio populi tui ab exitu vsqz ad redituz. vt quod a me illa poposcit extremuz vberius ei prestet̄ i multoruz orationibus taz per confessiones q̄ꝫ per orationes meas. LEVS

Explicit liber nonus: icipit dcim⁹.

Cognoscā te cognitor meus: cognoscam te sicut ⁊ a te cognitus suz virt⁹ anime mee. Intra in eaz ⁊ coapta tibi: vt habeas et possideas sine macl'a ⁊ ruga. Hec ē mea spes: iō loq̄r: ⁊ i ea spe gaudeo: qn̄ sanū gaudeo. Cetera xo vite hui⁹ tāto min⁹ flenda q̄ꝫto magis flet̄: ⁊ tanto magis flēda q̄ꝫto min⁹ flet̄ in eis. Ecce enim veritatē dilexisti: quoniā q facit eaz venit ad lucē. Uolo eā facere i corde meo corā te in ꝯfessiōe: ī stilo autē meo coraz multis testib⁹. Et tibi quidez dn̄e cuius oculis nuda ē abyssus humane cōsciētie: qd occultū eēt etiā i me si nollē confiteri tibi: Te eniz mihi abscondere non me tibi. Nūc autem q̄ꝫ gemit⁹ meus testis est displicere me mihi. tu refulges ⁊ places: ⁊ amaris ⁊ desideraris: vt erubescā ꝺ me ⁊ abijciaz me atqz eligaz te: et nec tibi nec mihi placeā nisi de te. Tibi ḡ dn̄e manifestus sū qcūqz sim: ⁊ quo fructu tibi confitear dixi. Neqz enim id ago verbis carnis ⁊ vocib⁹: sꝫ verbis aīe ⁊ clamore cogitatiōis: quez nouit auris tua. Cū enim malus suz nihil ē aliud cōfiteri tibi q̄ꝫ displicere mihi. Cū vero pi⁹ nihil ē aliud confiteri tibi q̄ꝫ hoc nō tribuere mihi: quoniā tu dn̄e benedicis iustū: sed pri⁹ euz iustificas impiū. Confessio itaqz mea de⁹ meus in cōspectu tuo tibi tacite fit: ⁊ nō tacite. Tacet eniz strepitu: clamat affectu. Neqz eniz dico recti aliquid hominibus quod nō a me tu pri⁹ audieris: aut etiā tu aliqd tale audies a me quod non mihi tu pri⁹ dixeris. Quid mihi ergo ē cuz hoībus vt audiāt confessiones meas: quasi ipsi sanaturi sint oēs langores meos: Curiosū genus ad cognoscēdā vitaz alienā: desidiosū ad corrigēdā suā. Quid a me q̄rant audire q sim: qui volūt a te audire qui sint: Et vnde sciunt cuz a meipso de meipso audiūt. an veruz dicā: quandoqdez nemo scit hominuz que sunt in homine: nisi spiritus hoīs qui in ipo est: Si autez a te audiūt de seipsis: non poterunt dicere mentit̄ dominus. Quid est enim a te audire de se nisi cognoscere se: Quis porro cognoscit ⁊ dicit falsuz est: nisi ipe mentiatur: Sed quia caritas oīa credit inter eos vtiqz quos ꝯnexos sibimet vnum facit: ego quoqz dn̄e etiā sic tibi confiteor vt audiant hoīes quibus demonstrare non possum an vera cōfitear: sed credūt mihi: quorum mihi aures caritas aperit. Uerūtamen tu medice meus intime quo fructu ista faciam eliqua mihi. Nam confessiones preteritorum malorum meoruz que remisisti ⁊ texisti vt beares me i te. mutās animam meā fide ⁊ sacramento tuo cum leguntur ⁊ audiūtur excitant cor ne dormiat i desperatione ⁊ dicat: non possum. sed euigilet i amore misericordie tue ⁊ dulcedine gratie tue: qua potēs est omnis ifirmus qui sibi per ipam fit consci⁹ ifir-

mitatis sue: ⁊ delectat bonos audire
p̄terita mala eorū q iam carent eis.
nec ideo delectat q̄ mala sunt: sed q̄
fuerūt ⁊ non sunt. Quo itaq̄ fructu
dn̄e deus meus cui quotidie confite
tur conscientia mea: spe misericordie
tue securior: q̄ȝ inocētia sua: quo fru/
ctu q̄so etiā hoīb⁹ corā te confiteor
ꝑ has litteras adhuc q̄s ego sim: n̄ q̄s
fuerim? Nam illū fructū vidi ⁊ cōme
moraui. Sed quis adhuc sim ecce in
ip̄o tēpore confessionum mearum: et
multi hoc nosse cupiunt qui me noue
runt et non me nouerunt. qui ex me
vel de me aliquid audierunt: sed au/
ri eorū non est ad cor meum vbi ego
sū q̄cūq̄ sum. Volunt ergo audire cō
fitentem me quid ipse intus sim: qui
nec oculum: nec aurem: nec mentem
possunt intendere: credituri tamē vo
lunt: nunquid cognituri? Dicit enim
eis caritas qua boni sunt non menti/
ri me de me confitentē: ⁊ ip̄a ī eis cre
dit mihi. Sed quo fructu id volunt?
An congratulari mihi cupiunt cum
audierīt q̄ȝtū ad te accedam munere
tuo. ⁊ orare ꝓ me cū audierīt q̄ȝtū re
tarder pōdere meo. Indicabo talib⁹.
Nō enī paru⁹ ē fruct⁹ dn̄e d̄s me⁹ vt
a mltis tibi gratie agantur de nobis:
⁊ a multis rogeris ꝓ nobis. Amet in
me fraternus animus quod amādū
doces: ⁊ doleat in me quod dolendū
doces. Animus ille hoc faciat fratn⁹
nō extraneus: non filiorū alienorū:
quorum os locutū ē vanitatē: ⁊ dex/
tera eorū dextera iniquitatis. s3 fra/
ternus ille qui cū approbat me gau/
det de me. Cum autē ip̄robat me nō/
tristatur pro me: quia siue approbet
siue improbet. diligit me. Indicabo
me talibus. respirent in bonis meis.
suspirent in malis meis. Bona mea
īstituta tua sūt. ⁊ dona tua. mala mea
d̄licta mea sunt ⁊ iudicia tua. Respi/
rēt ī illis: suspirent ī his. Et hymn⁹ et
fletus ascēdāt ī conspectum tuum de
fraternis cordib⁹ thuribulis tuis. Tu
autē dn̄e delectatus odore sancti tē/
pli tui miserere mei secundū magnā
misericordiā tuam propter nomē tu/
um. ⁊ nequāq̄ȝ deserens cepta tua cō
suma imperfecta mea. Hic ē fructus
confessionū mearū: non qualis fuerim:
sed qualis sim: vt hoc confitear: non
tantum coram te secreta exultatiōe
cū tremore ⁊ secreto merore cū spe:
sed etiam in auribus credētiū filiorū
hominum: sociorum gaudij mei: ⁊ cō
sortium mortalitatis mee: ciuiū meoꝝ
⁊ mecum peregrinoꝝ precedentium
⁊ consequentium: ⁊ comitū vie mee.
Hi sunt serui tui fratres mei quos fi
lios tuos eē voluisti dn̄os meos: qui/
bus iussisti vt seruiā: si volo tecum de
te viuere. Et hoc mihi verbū tuū pa
rum erat si loquēdo preciperet: nisi ⁊
faciēdo p̄iret. Et ego id ago factis et
dictis: id ago sub alis tuis nimis cum
īgenti periculo: nisi q̄a sub alis tuis ti
bi subdita ē aīa mea: ⁊ īfirmitas mea
tibi nota ē. Paruulus sum: sed viuit
semper pater meus: ⁊ idoneus ē mihi
tutor meus. Idem ip̄e est enim qui ge
nuit me ⁊ tuet̄ me: ⁊ tu ip̄e es oīa bo/
na mea: tu omnipotens qui mecū es:
⁊ prius q̄ȝ tecū sim. Indicabo ergo ta
lib⁹ q̄libus iubes vt seruiā: non q̄s fu
erim: sed q̄s iā sim ⁊ quis adhuc sim:
sed neq̄ meip̄m dijudico. Sic itaq̄
audiar. Tu enim dn̄e dijudicas me:
q̄ etsi nemo scit hominum que sūt ho/
minis: nisi spiritus hominis qui in ip̄o
est. tamen est aliquid hominis q̄d nec

ipē scit spūs hominis q in ipso est. Tu
autem domine scis eius omnia qui fe
cisti eum. Ego vero ꝙuis pre tuo cō/
spectu me despiciā ꝛ estimem me ter
ram ꝛ cinerem: tamen aliquid de te
scio qđ đ me nescio. Et certe nunc vi/
demus per speculū in enigmate non/
dum facie ad faciē. Et ideo ꝙdiu pe
regrinor abs te mihi suz presentior ꝙ
tibi: ꝛ tamē te noui nullo modo posse
violari. Ego vero qbus tētationibus
resistere valeam: quibusue non valeā
nescio. Et spes est: quia fidelis es: qui
nos nō sinis tentari supra ꝙ possumꝰ
ferre: sed facis cū tentatione etiaz ꝓ/
uentum: vt possimꝰ sustinere. Confi/
tear ergo quid de me sciā: confitear ꝛ
quid de me nesciā: qđ ꝛ quod de me
scio: te mihi lucēte scio: ꝛ quod đ me
nescio: tam diu nescio donec fiant te/
nebre mee. sicut meridies in vultu tuo:
non dubia: sed certa conscientia. Do/
mine amo te. Percussisti cor meum
verbo tuo ꝛ amaui te. Sed et celum
et terra ꝛ omnia que in eis sunt ecce
vndiqz mihi dicunt vt te amem: nec
cessant dicere omnibus vt sint iexcu/
sabiles. Altius autez tu misereberis
cui misertus eris: ꝛ misericordiā ꝓsta
bis cui misertus fueris. Aliogn celuz
et terra surdis loquuntur laudes tu/
as. Quid autem amo cum te amo?
Non speciem corporis nec decus tē/
poris nec candorem lucis: ecce istis
amicuz oculis. non dulces melodias
suauiū cantilenaruz omnimodarum:
non florum ꝛ vnguentorum ꝛ aroma
tum suaue olentiū: nō manna ꝛ mel/
la: non membra acceptabilia carnis
amplexibus. non hec amo cum amo
deum meum: ꝛ tamen amo quandaz
lucem ꝛ quandam vocem: ꝛ quēdam
odorez ꝛ quēdā cibū: ꝛ quēdam am/
plexum cum amo deuz meuz: lucem
vocez. odorem. cibuz. amplexum īte/
rioris hominis mei: vbi fulget anime
mee quod non capit locus: ꝛ vbi so/
nat quod non rapit tēpus: ꝛ vbi olet
quod nō spargit flatus: ꝛ vbi sapit qđ
nō minuit edacitas: ꝛ vbi heret quod
non diuellit satietas. Hoc ē qđ amo
cuz deuz meuz amo. Et quid est hoc?
Interrogaui terrā ꝛ dixit non sum: ꝛ
quecunqz in eadem sunt: idem cōfes/
sa sunt. Interrogaui mare ꝛ abyssos:
ꝛ reptilia animarū viuarum: ꝛ respō/
derunt. Non sumus deus tuus: que/
re super nos. Interrogaui auras fla/
biles: ꝛ inquit vniuersus aer cū inco/
lis suis. fallitur anaximenes: non suz
anaximenes
đs. Interrogaui celū. solē: lunā. stel/
las: neqz nos sumus deus quez que/
ris inquiunt. Et dixi omnibus his q
circūstāt fores carnis mee. dicite mi/
hi de deo meo. qđ vos nō estis. dicite
mihi de illo aliqđ. Et exclamauerūt
voce magna. Ipse fecit nos. interro/
gatio mea: intentio mea. et responsio
eorum species eorum. Et direxi me
ad me ꝛ dixi mihi. Tu qs es? Et re/
spondi. Homo. Et ecce corpus ꝛ ani
ma in me mihi presto sunt. vnum ex/
terius et alterum interius. Quid
horum est vnde querere debui domi
num meum: quem iam quesiueram
per corpus a terra vsqz ad celū: quo/
usqz potui mittere nuncios radios
oculorum meorum? Sed melius qđ
interius. Ei quippe renunciabant
omnes nuncij corporales presidenti
ꝛ iudicanti de responsionibus celi et
terre: et omnium que in eis sunt di/
centium: non sumꝰ deus. et ipē fecit
nos. Homo interior cognouit hec

per exterioris ministeriuz. ego interior cognoui hec: ego animus per sensum corporis mei. Interrogaui mūdi molē de deo meo: ꝛ rn̄dit mihi. Nō ego sum: ſz ipe me fecit. Nōne oīb⁹ qbus integer sensus ē apparet hec species? Cur nō oīb⁹ eadē loqr? Animalia pusilla ꝛ magna vident eā: sed iterrogare nequeūt. Nō enim ꝑposita est i eis nunciātib⁹ sēsib⁹ iudex ratio. Homines autē possūt iterrogare: vt inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciātur: sed amore subdūt eis: ꝛ subditi iudicare nō possūt: nec rn̄dēt ista iterrogātib⁹ nisi iudicātib⁹. nec vocē suaz mutant idest specieȝ suā: si alius tm̄ videat: ali⁹ aūt videns iterroget: vt aliter illi appareat. aliter huic: sed eodē mō vtrisqꝫ apparēs: illi muta est huic loqr: imo ꝟo oīb⁹ loqr: ſz illi itelligūt qui eius voceȝ acceptā foris intus cū veritate cōferūt. Ueritas eniȝ dicit mihi nō ē deus tuus terra ꝛ celū neqꝫ oē corpus. Hoc dicit eoꝝ natura. videns molem minorem eē i pte q̄ꝫ in toto. Iaȝ tū melior es tibi dico aīa qm̄ tu vegetas molē corporis tui: ꝑbēs ei vitā: qđ nullū corp⁹ ꝑstat corpori. Deus aūt tuus: etiā tibi vita est. Quid ergo amo cū deū meū amo? Quid ē ille sup caput aīe mee? Per ipam aīam meā ascēdā ad illū. Transibo vi meā qua hereo corpori ꝛ vitaliter cōpagem ei⁹ repleo. Nō ea vi reperio deū meū. Nā repiret equus et mulus qbus nō ē itellectus: et est eadē vis qua viuūt etiā eoꝝ corpora. Est alia vis nō solū qua viuifico: sed etiam qua sēsifico carnē meā quā mihi fabricauit dn̄s iubēs oculo vt non audiat: ꝛ auri vt nō videat: ſz illi per quē videam: huic ꝑ quā audiā ꝛ ꝓpa singulatim ceteris sensibus sedib⁹ suis ꝛ officiis suis q̄ diuersa ꝑ eos ago: vnus ego animus. Transibo ꝛ istam vim meā. nā ꝛ hāc hēt equus ꝛ mulus Sentiūt enim etiā ipi ꝑ corp⁹. Transibo ergo istā vim nature mee gradibus ascēdēs ad eū q fecit me: ꝛ venio i cāpos ꝛ lata ꝑtoria mēorie mee vbi sunt thesauri inumerabiliū imaginuȝ de huiuscemodi rebus sensib⁹ iuentarum vbi recōditū ē qcqd etiā cogitamus: vl' augēdo vl' minuendo: vel vtcūqꝫ variādo ea q̄ sensus attigerit. Et si qd aliud cōmendatum ꝛ repositū ē: qđ nōdū absorbuit ꝛ sepeliuit obliuio ibi qn̄ sū posco vt ꝓferat' qcqd volo. Et quedā statim ꝓdeunt quedam reqrūtur diutius: ꝛ tāqꝫ de abstrusioribus quibusdā receptaculis eruūtur quedā cateruatim ꝓruunt: ꝛ dum aliud petitur ꝛ queritur: prosiliunt i mediū q̄si dicētia. Ne forte nos sum⁹? Et abigo ea manu cordis a facie recordationis mee: donec enubiletur illud qđ volo: atqꝫ i cōspectū ꝓdeat ex abditis: Alia facilit' atqꝫ iperturbata serie sicut poscūtur suggeruntur: ꝛ cedūt precedentia cōsequētib⁹. ꝛ cedendo recōduntur iterū cū voluero processura. Qđ totū fit cū aliqd narro memoriter. Ibi sūt oīa distīcte generatiqꝫ ꝟuata: que suo quęqꝫ aditu ingesta sunt: sicut lux atqꝫ omnes colores formeqꝫ corporum ꝑ oculos: ꝑ aures autem omnia genera sonoruȝ: oēsqꝫ odores per adituȝ narium: omnes sapores per oris aditum: ad sensuȝ autem totius corporis quid durum: qd molle: quid calidum frigidumue: lene aut asperum graue seu leue siue extrinsecus siue intrinsecus corpori. Hec omnia recipit recolenda cum opus est: et retractanda grandis memorie recessus et nescio qui secreti atqꝫ

ineffabiles sinꝰ eius: que oīa suis ꝗ3 foribꝰ itrāt ad eā ꝛ reponūtᷣ i ea. Nec ipa tamē intrāt: sed rerū sensatarum imagines pˀsto sūt illic cogitationi re miniscēti eas. Que quomodo fabri/cate sint qs dicit cū appareat qbꝰ sen sibꝰ rapte sūt iteriusq3 recōdite? Nā et in tenebris atq3 i silētio dū habito i memoriā meā ꝓfero si volo colores ꝛ discerno inter albū ꝛ nigrū: ꝛ inter quos alios volo. Nec incurrunt soni atq3 perturbāt qđ p oculos haustum cōsidero: cū ꝛ ipi ibi sunt ꝛ q̄si seorsu3 repositi lateāt. Nā ꝛ ipos posco si pla cet atq3 adsūt illico. ꝛ reqescēte ligua ac silēte gutture canto q̄tū volo: ima ginesq3 ille coloꝝ: que nihilominꝰ ibi sūt: nō se interponūt neq3 iterrupūt: cū thesaurus aliꝰ retractatᷣ qui isluxit ab auribꝰ. Ita cetera q̄ p sensus cete ros igesta atq3 cōgesta sunt recordor ꝓut libet: ꝛ aurā liliorū discerno a vi/olis nihil olfaciēs: ꝛ mel đ fruto lene aspero nihil tum gustādo neq3 cōtra/ctādo sed reminiscēdo antepono. In/tus hec ago i aula ingenti memorie mee. Ibi enī mihi celū ꝛ terra: ꝛ ma/re presto sunt cū oībus que in eis sen tire potui: preter illa q̄ oblitus sū. Ibi mihi et ipse occurro meq3 recolo: qd quando et vbi egeri3: quoq3 mō cu3 agerē affectus fueri. Ibi sūt oīa que siue experta a me siue credita memi/ni ex eadē copia etiā similitudines re rum vel expertaꝝ vel ex eis quas ex pertus sū creditaꝝ alias atq3 alias: ꝛ ipse cōtexo preteritis. atq3 ex his etiā futuras actiones: ꝛ euenta ꝛ spes: et hec oīa rursus quasi presentia medi/tor. Faciam hoc aut illud: dico apud me in ipso ingenti sinu animi mei ple/no tot ꝛ tātarū rerum imaginibus: et hoc aut illud sequatur. O si eēt hoc aut illud. Auertat deus hoc aut illud Dico apud me ista. Et cū dico. presto sunt imagines oīu3 q̄ dico ex eodem thesauro memorie: nec oīno aliqd eo rū dicerē si đfuissēt. Magna ista vis est memorie: magna nimis đus meus penetrale āplū ꝛ infinitū: qs ad fūdū eius peruēit? Et vis ē hec animi mei atq3 ad meā naturā pertinet: nec ego ipse capio totū quod su3. Ergo aius ad habēdū seipsū āgustus ē. vt ibi sit quod sui nō capiat. Nūqd extra ipsu3 ac non i ipso? Qūo ergo n̄ capit. Mul ta mihi sup hoc oboritur admiratio stupor apprehēdit me. Et eunt homi/nes admirari alta mōtiū: ꝛ ingentes fluctꝰ maris ꝛ latissimos lapsus flu/minū: ꝛ oceani ābitū: ꝛ gyros siderū ꝛ relinquūt seipsos nec mirātur. Qūo oīa hec cū dicerē: nō ea videbā ocul' nec tn̄ dicerē nisi mōtes ꝛ fluctꝰ ꝛ flu mina ꝛ sidera q̄ vidi ꝛ oceanū quem credidi: intus in mēoria mea videre3 spaciis tamen ingentibus quasi foris viderē? Nec ea tn̄ videndo absorbui quando vidi oculis: nec ipsa sūt apud me: sed imagines eorū. Et noui quid ex quo sensu corporis ipressū sit mihi sed non ea sola gestat imēsa ista capa citas mēorie mee. Hinc sūt ꝛ illa oīa que de doctrinis liberalibꝰ percepta nondū exciderūt quasi remota inte/riore loco nō loco: nec eoꝝ imagines s3 res ipas gero. Na3 quid sit littera/tura: quid peritia disputādi: quot ge/nera questionū: quid horu3 scio sic est in mēoria mea: vt non retenta imagi ne re3 foris reliqueri3 aut sonuerit ꝛ preterierit sicut vox impressa per au res vestigio quo recoleretur: quasi so naret: cum iam non sonaret aut sicut odor du3 transit ꝛ euanescit in vētos olfatum afficit: vnde traijcit in me/

morīā in imaginem sui:quam remini
scendo repetam⁹:aut sicut cib⁹ q cer/
te in ventre iā non sapit:et tñ ī memo
ria quasi sapit.aut sicut aliqd qđ cor/
pore tangēdo sentit qđ etiā separatū
a nobis imaginat memoria. Iste qp/
pe res non ītromittūtur ad eam: sed
earum sole imagines mira celeritate
capiūtur.⁊ miris tāq̄ȝ cellis reponun
tur:⁊ mirabiliter recordādo ꝓferun/
tur. At vero cū audio tria genera eē
q̄stionū:an sit:qd sit:quale sit: sonorū
qdem quibus hec verba confecta sūt
imagines teneo:⁊ eas per auras cum
strepitu transisse:ac iam non eē scio.
Res vero ipās que illis significātur
sonis neqȝ vllo sensu corporis attigi:
neqȝ vspiam vidi preter animū meū:
⁊ in memoria recondidi non imagīes
earum:sed ipās. Que vnde ad me in/
trauerint dicant si possūt. Nam ꝑcur
ro ianuas omnis carnis mee:nec īue/
nio q̄ eaꝝ īgressa sint. Q nippe oculi
dicunt. Si colorate sunt nos eas nū/
ciauimus. Aures dicūt. Si sonuerūt
a nobis iudicate sunt. Nares dicunt:
Si oluerūt per nos transierūt. Dicit
etiā sensus gustādi. Si sapor nō est:ni
hil me īterroges. Tact⁹ dicit. Si cor/
pulentum non est:non cotractaui. Si
non contractaui non iudicaui. Uide
vnde ⁊ qua hec ītrauerūt ī memori/
am meam nescio quomō. Nā cuȝ ea
didici non credidi alieno cordi:sed in
meo recognoui ⁊ vera eē approbaui:
⁊ cōmendaui ei tanq̄ȝ reponēs vnde
ꝓferre cū vellē. Ibi ergo erant.⁊ an/
teq̄ȝ ea didicissez:sed in memoria nō
erāt. Ubi ergo aut quare cū dicerē/
tur agnoui:⁊ dixi ita est ⁊ veruȝ ē:ni/
si qꝛ iam erant ī memoria:sed tam re/
mota ⁊ retrusa.quasi in cauis abditio
nibus:vt nisi admonēte aliquo erue
rentur ea fortasse cogitare nō possē:
Quocirca īuenimus nihil esse aliud
discere ista quoꝝ nō per sensus hau/
rim⁹ imagines:sȝ sine imaginib⁹ sicuti
sūt ꝑ seipā intus cernim⁹:nisi ea que
passim atqȝ indisposite memoria cōti
nebat cogitādo quasi colligere atqȝ
aīaduertēdo curarēt:tanq̄ȝ ad manū
posita ī ipā memoria: vbi sparsa pri⁹
⁊ neglecta latitabāt iā familiari iten
tiōe facile occurrāt. Et q̄ȝmlt̃a hi⁹ ge
stat memoria mea:que iā īuēta sunt:
⁊ sicut dixi quasi ad manū posita:q̄ ⁊
didicisse ⁊ nosse dicimur. Que si mo
destis tēpoꝝ interuallis recolere desi
uero:ita rursus demerguntur:⁊ quasi
in remotiora penetralia dilabuntur.
vt denuo velut noua excogitāda sint
in idē iteꝝ. Neqȝ eni ē alia regio eo/
rum:⁊ cogēda rursus sciri possūt:id/
est velut ex quadam dispersione col/
ligenda:vñ dictum est cogitare. Nā
cogo ⁊ cogito sic ē vt ago ⁊ actito:fa/
cio ⁊ factito. Uerūtamē sibi aīus hoc
verbū ꝓprie vēdicauit:vt non qđ ali
bi:sed quod in animo colligitur: idest
cogitur:cogitari proprie iam dicatur
Itē continet memoria numerorū:di/
mensionūqȝ rationes ⁊ leges īnume
rabiles:quarum nullam corporis sen
sus ipressit:qꝛ nec ipē colorate sūt aut
sonant:aut olent:aut gustate:aut cō/
tractate sunt. Audiui sonos verborū
qbus significantur:cuȝ de his disseri
tur:sed illi alij:isti autem alij sūt. Nā
illi aliter grece:aliter latine sonāt:iste
vero res nec grece nec latine sūt:nec
aliud eloquiorum genus. Uidi line
as fabroruȝ vel etiam tenuissimas:si
cut filum aranee:sed ille alie sunt:nō
sunt imagines earum quas mihi nun

ciauit carnis oculus. Nouit eas q̄s/
quis sine vlla cogitatione qualiscūq3
cordis ītuit⁹ agnouit eas. Sensi etiā̄
numeros oīb⁹ corporis sensibus q̊s
numeramus: sed illi alij sunt quib⁹ nu
meramus: nec imagines istorū̄ sunt: ꝛ
ideo valde sunt. Rideat me ista dicē
tem qui non eos videt: ꝛ ego doleā ri
dentem me. Hec omnia memoria te/
neo: ꝛ quoquomodo ea didicerī3 me
moria teneo. Multa etiam que ad/
uersus hec falsissime disputantur au/
diui ꝛ memoria teneo: que tāetsi fal/
sa sunt: tamen ea meminisse me nō ē
falsum: et discreuisse me inter illa ve
ra ꝛ hec falsa q̄ contradicuntur: ꝛ hec
memini. Aliterq3 nūc video discerne
re me ista. aliter autem memini sepe
me discreuisse cum ea sepe cogitarē.
Ergo et itellexisse me sepius ista me
mini: ꝛ q̄d nunc discerno ꝛ itelligo re
condo in memoria: vt postea me nūc
intellexisse meminerī. Ergo ꝛ memi/
nisse me memini: sić postea quod hec
reminisci nūc potui: si recordabor vti
q3 ꝑ vim memorie recordabor. Affe/
ctiones quoq3 animi mei eade3 me/
moria continet: non illo mō quo eas
habet ipe animus cum patitur eas: s3
alio multū̄ diuerso. sić sese habet vis
memorie. Nam ꝛ letatum me fuisse
reminiscor non letus: ꝛ tristicia3 me/
am preteritā recordor non tristis. Et
me aliquando timuisse recolo sine ti
more: ꝛ pristine cupiditatis sine cupi/
ditate sum memor aliquando. Et ecō
trario tristiciam meam transacta3 le/
tus reminiscor. et tristis leticiam: q̄d
mirandum non est: de corpore. Aliud
enim animus aliud corpus. Itaq3 si
preteritum dolore3 corporis gaudēs
memini: non ita mirum est: Hic vero

cum animus sit etiam ipa memoria.
Nam ꝛ cu3 mādam⁹ aliq̄d vt memori
ter habeat: dicim⁹: vide vt illud ī ani
mo habeas: ꝛ cū̄ obliuiscimur dicim⁹
non fuit ī animo: et elapsū̄ est animo:
ipa3 memoriā̄ vocantes animu3. Cu3
ḡ ita sit: quid est hoc ꝙ cum tristiciam
meā preterita3 letus memini aīus ha
bet leticiā ꝛ memoria tristiciā: letusq3
ē animus ex eo ꝙ inest ei leticia. me/
moria vero ex eo ꝙ īest ei tristicia tri
stis nō ē? Nū̄ forte n̄ pertinet ad ani
mum quis hoc dixerit? Nimiru3 er
go memoria quasi vēter est animi: le/
ticia vero atq3 tristicia quasi cib⁹ dul
cis ꝛ amar⁹ cū̄ memorie ↄmēdant̄. q̄si
traiecta in ventrē recōdi illic possunt
sapere nō possunt. Ridiculū̄ est hec
illis similia putare: nec tamen sūt oi/
modo dissimilia. Sed ecce de memo
ria ꝓfero cum dico quatuor esse per/
turbatiōes aī. cupiditatē. leticiā. me/
tū̄ tristiciā: ꝛ quicq̄d de his disputare
potero diuidēdo singula per species
sui cuiusq3 generis: ꝛ diffiniendo. Ibi
inuenio quid dicam atq3 inde profe/
ro. Nec tamen vlla earum pertur/
batione perturbor: cum eas remini/
scendo commemoro: ꝛ anteq̄̄3 recole
rentur a me ꝛ retractarentur ibi erāt
propterea inde per recordationem
potuere depromi: Forte ergo sicut
de vētre cibus ruminando: sic ista de
memoria recordando proferuntur.
Cur igitur in ore cogitationis nō sen
titur a disputāte: hoc est a reminiscē
te leticie dulcedo vel amaritudo me
sticie? An in hoc dissimile ē quod nō
vndiq3 simile est? Quis enim talia
volens loqueretur si quotiens tri/
sticiam metumue nomianius: toti/
ens merere vel timere cogeremur?

Et tamen non ea loqueremur nisi in memoria nostra non tantum sonos nominum secundum imagines impressas sensibus corporis. sed etiam rerum ipsarum notiones inveniremus. quas nulla ianua carnis accepimus. sed eas ipse animus per experientiam passionum suarum sentiens memorie commendavit: aut ipsa sibi hec etiam non commendata retinuit. Sed vtrum per imagines an non quis facile dixerit? Nomino quippe lapidem nomino solem cum res ipse non adsunt sensibus meis in memoria sane mea presto sunt imagines earum. Nomino dolorem corporis nec mihi adest dum nihil dolet Nisi tamen adesset imago eius in memoria mea nescirem quid dicerem: nec eum in disputando a voluptate discernerem. Nomino salutem corporis: cum saluo sum corpore adest mihi quidem res ipsa. veruntamen nisi et imago inesset in memoria mea nullo modo recordarer quid huius nominis significaret sonus. Nec egrotantes agnoscerent salute nominata quid esset dictum nisi eadem imago vi memorie teneretur: quamuis ipsa res abesset a corpore: Nomino numeros quibus numeramus: en adsunt in memoria mea non imagines eorum sed ipsi.

Nomino imaginem solis: et hec adest in memoria mea. Neque enim imaginem imaginis eius: sed ipsam recolo: ipsa mihi reminiscenti presto est. Nomino memoriam: et agnosco quod nomino. Et vbi agnosco nisi in ipsa memoria? Num et ipsa per imaginem suam sibi adest: ac non per seipsam? Quid cum obliuionem nomino atque itidem agnosco quod nomino? Unde agnoscerem nisi meminissem? Non eundem sonum nominis dico: sed rem quam significat. Quam si oblitus essem quid ille valeret sonus agnoscere vtique non valerem. Ergo cum memoriam memini per seipsam sibi presto est ipsa memoria: cum vero memini obliuionem et memoria presto est et obliuio. Memoria qua meminerim: obliuio quam meminerim. Sed quid est obliuio nisi priuatio memorie? Quomodo ergo adest vt eam meminerim quando cum adest meminisse non possum? Aut si quod meminimus memoria retinemus: obliuionem autem nisi meminissemus nequaquam possemus audito isto nomine rem que illo significatur sono agnoscere memoria retinetur obliuio. Adest ergo ne obliuiscamur que cum adest obliuiscimur: An ex hoc intelligitur non per seipsam inesse memorie cum eam meminimus: sed per imaginem suam: quia si per seipsam presto esset obliuio: non vt meminissemus: sed vt obliuisceremur efficeret? Et hoc quis tandem indagabit? Quis comprehendet quomodo sit? Ego certe domine laboro hic et laboro in meipso: factus sum mihi terra difficultatis et sudoris nimii. Neque enim nunc scrutamur plagas celi aut siderum interualla dimetimur vel terre libramenta querimus. Ego sum qui memini ego animus: non tam mirum si a me longe est quicquid ego non sum. Quid autem propinquius meipso mihi? Et ecce memorie mee vis non comprehenditur a me cum ipsum me non dicam preter illam. Quid enim dicturus sum: quando mihi certum est meminisse me obliuionem? An dicturus sum non esse in memoria mea quod memini? An dicturus sum ad hoc inesse obliuionem in memoria mea vt non obliuiscar? Utrumque absurdissimum est. Quid illud

tertiū? Quo pacto dicaȝ imaginem obliuionis teneri memoria mea non ipsaȝ obliuionē cū eaȝ memini? Quo pacto et hoc dicaȝ quandoquidem cū imprimitur rei cuiusque imago ī memoria: prius necesse est vt adsit res ipsa vnde illa imago possit imprimi? Sic eni carthaginis memini: sic oīuȝ locorū quibus iter fui: sic facies hominuȝ quas vidi et ceterorum sensuū nūciata: sic ipsi⁹ corporis salutē siue dolorez. Cum presto essent ista. cepit ab eis imagines memoria quas intuerē presētes et retractarem animo cū illa et absentia reminiscerer. Si ergo per imagineȝ suaȝ non per se ipsaȝ in memoria tenetur obliuio. ipsa vtiqȝ aderat vt eius imago caperet. Cū autē adesset. quomodo imaginē suaȝ ī memoria scribebat quando id etiā qđ iā notatū īuenit presentia sua delet obliuio? Et tamen quocūque modo licet sit modus iste incōprehēsibilis ⁊ inexplicabilis etiā ipsaȝ obliuioneȝ meminisse me certus sum. qua id qđ meminerimus obruitur. Magna ista vis est memorie. Nescioquid horrenduȝ de⁹ meus profunda et infinita multiplicitas. et hoc animus est. et hoc ego ipse suȝ. Quid ergo sū de⁹ me⁹? Que natura sū? Varia multimoda vita et imensa vehementer. Ecce in memorie mee cāpis et antris et cauernis innumerabilibus atque īnumerabiliter plenis īnumerabiliū rerū generibus siue per imagines sicut omniū corporuȝ siue per presentiaȝ sicut artiū. siue per nescio quas notiones vel notationes sicut affectionum animi quas ⁊ cū animus non patitur memoria tenet: cum in animo sit quicqđ est in memoria: Per hec omnia discurro ⁊ uolito hac atqȝ illac: penetro etiam quātuȝ possuȝ: ⁊ finis nusqȝ. Tāta vis est memorie: tanta vite vis est in homine viuente mortaliter. Quid igitur agā? Tu vera mea vita deus meus. Trāsibo ⁊ hanc viȝ meaȝ que memoria vocatur: transibo eaȝ vt perueniaȝ ad te dulce lumen. Quid dicis mihi? Ecce ego ascendens per animū meuȝ ad te qui desuper mihi manes: transibo ⁊ istam vim meaȝ que memoria vocatur: volens te attingere vnde attingi potes. ⁊ inherere tibi vnde inhereri tibi potest. Habent enim memoriam ⁊ pecora ⁊ aues. Alioquin non cubilia nidosue repeterent: non alia multa quibus assuescunt: neque eniȝ ⁊ assuescere valerent vllis reb⁹ nisi per memoriaȝ. Transibo ergo ⁊ memoriam vt attingā eū qui separauit me a quadrupedibus: ⁊ volatilibus celi sapientiorez me fecit. Transibo ⁊ memoriā Et vbi te inueniaȝ vera bona ⁊ secura suauitas? ⁊ vbi te inueniaȝ? Si preter memoriam meaȝ te inuenio: īmemor tui suȝ. Et quomodo iaȝ inueniā te: si memor non suȝ tui? Perdiderat eniȝ mulier dragmaȝ ⁊ quesiuit eā cū lucerna: ⁊ nisi memor eius esset non īuenisset eaȝ. cū eniȝ esset inuenta: vnde sciret utrū ipsa esset: si memor eius non esset? Multa memini me perdita quesisse atqȝ inuenisse. Inde istud scio: quia cum quererem aliquid eorum ⁊ diceretur mihi: num forte hoc est num forte illud? tam diu dicebam non est: donec id offerretur qđ querebam. Cuius nisi memor essem: quidqđ illud esset etiam si mihi offerretur non inuenirem: quia non agnoscereȝ Et semper ita fit cum aliquid perditum querimus ⁊ inuenimus. Verūtamen si forte aliquid ab oculis perit: nō a memoria veluti corp⁹ quod/

libet visibile tenetur imago eius: ⁊ q̃
riť donec reddatur aspectui. Quod
cuȝ inuentū fuerit: ex imagine que in
tus est recognoscitur. Nec inuenisse
nos dicimus qđ perierat si non agno
scimus: nec agnoscere possumus si nō
meminimꝰ. Sed hoc perierat quideȝ
oculis: memoria tenebatur. Et quid
cuȝ ipsa memoria perdit aliquid: sicut
fit cuȝ obliuiscimur ⁊ querimus vt re
cordemur: vbi tandeȝ querimꝰ nisi in
ipsa memoria? Et ibi si aliud pro alio
forte offeratur respuimꝰ donec illud
occurrat quod q̃rimꝰ. ⁊ cū occurrerit:
dicimꝰ hoc ē: qđ n̄ diceremꝰ nisi agno
sceremꝰ: nec agnosceremꝰ. nisi memi/
nissemꝰ. Certe ğ obliti fueramꝰ. an nō
totū exciderat: sed ex parte qua tene/
batur pars alia querebatur quia sen
tiebat se memoria non simul voluere
qđ simul solebat: ⁊ quasi detruncata
cōsuetudine claudicans reddi qđ de
erat flagitabat: tanq̄ȝ si homo notus
siue cōspiciatur oculis siue cogitetur
⁊ nomē eiꝰ obliti requiramꝰ quicquid
aliud occurrerit nō cōnectitur: q₂ non
cū illo cogitari cōsueuit ideoq̄ȝ respu
itur donec illud assit vbi simul assue/
facta notitia nō equaliter acquiescat
Et vnde adest nisi ex ipsa memoria?
Nā ⁊ cū ab alio cōmoniti recognosci
mꝰ ide adest. Nō eni quasi nouū cre/
dimꝰ sed recordātes approbamus hoc
esse qđ dictū ē. Si aūt penitꝰ abolea/
tur ex animo: nec admoniti reminisci
mur. Neq̄ȝ eni omnimodo adhuc obli
ti sumꝰ qđ vel oblitos nos eē memini
mꝰ. Hoc ergo nec amissū q̃rere pote
rimꝰ qđ oīno obliti fuerimꝰ. Quomō
ergo te q̃ro dn̄e? Cū eni te deū meuȝ
q̃ro vitā beatā quero. Querā te vt vi
uat aīa mea. Viuit eni corpꝰ meū de
aīa mea: ⁊ viuit aīa mea de te. Quo
modo ergo q̃ro vitā beatā? Quia nō
ē mihi donec dicā sat ē illic vbi opor/
tet vt dicā. Quomodo eā q̃ro vtrū p
recordationē tanq̄ȝ eā oblitꝰ sim obli/
tūq̄ȝ me eē adhuc teneā an p appetitū
discēdi icognitā: siue quā nūq̄ȝ scieri: si
ue quā sic oblitꝰ fueri vt me nec obli/
tū eē memieri? Nōne ipsa ē beata vi
ta quā omnes volūt ⁊ oīno q nolit ne
mo est vbi nouerūt eā qđ sic volūt eā?
Ubi viderūt vt amarēt eā? Nimirū
habemꝰ eā nescio quomodo. Et ē aliꝰ
quidā modus quo quisq̄ȝ cū habet eā
tūc beatꝰ ē. Et sūt q spe beati sūt. In
feriore modo isti habēt eā q̄ȝ illi q iaȝ
re ipsa bti sūt: sed tamē meliores q̄ȝ il
li q nec re nec spe bti sūt. Qui tn̄ etiaȝ
ipsi nisi aliquo modo haberēt eā non
ita vellēt beati esse qđ eos velle cer/
tissimū ē. Nescio quomodo nouerunt
eā ideoq̄ȝ habēt eā nescio qua notitia
de qua satago vtrū i memoria sit. Q₂
si ibi ē iā beati fuimꝰ aliquādo. Utrū
singillati oēs an i illo hoīe q primꝰ pec
cauit i quo ⁊ oēs mortui sumꝰ ⁊ đ quo
oēs cū miseria nati sumus non quero
nūc: sed quero vtrū i memoria sit bea
ta vita. Neqȝ eni amaremꝰ eā: nisi no
scemꝰ. Audiuimꝰ nomē hoc ⁊ rē ipsaȝ
oēs nos appetere fatemur. Nō eniȝ
sono delectamur: Naȝ hoc cū latine
audit grecꝰ nō delectat: q₂ ignorat qđ
dictū sit: nos auteȝ delectamur: sicut
etiā ille si grece hoc audierit quoniaȝ
res ipsa nec greca nec latina ē: cui adi
piscēde greci latiniq̄ȝ ibiant ceterarū
q̄ȝ liguarū hoīes. Nota est igiť oībꝰ q
vna voce si iterrogari possēt vtrū bti
eē vellēt: sine vlla dubitatiōe velle rn̄
derēt: quod n̄ fieret nisi res ipsa cuiꝰ
hoc nomē est: eoꝝ memoria teneret.

Nunquid ita vt meminit carthaginē
qui vidit? Non. Uita enī beata nō vi/
detur oculis: quia nō est corpus. Nū/
quid sicut meminimꝰ numeros? Nō.
hos eniz qui habet in noticia nō ad/
huc querit adipisci. Uitaz vero beatā
habemus in noticia: ideoqꝫ amamus
eaz: ⁊ tamen adhuc adipisci eaz volu/
mus vt beati simus. Nunquid sicut
meminimus eloquentiaz? Nō. Quā
uis eniz ⁊ hoc nomine audito recordē
tur ipsaz rez qui etiaz nōdum sunt elo
quētes: multique esse cupiāt vnde ap
paret eaz esse ī eoꝝ noticia: tamē per
corporis sensus alios eloquentes ani/
maduerterūt ⁊ delectati sūt: ⁊ hoc eē
desiderāt nisi ex īteriore noticia non
delectarentur. neque hoc esse vellent
nisi delectarentur. beataz vero vitaz
nullo sensu corporis ī aliis experimur
Nūquid sicut meminimus gaudiuz?
Fortasse ita: Naz gaudiuz meuz etiā
tristis memini sicut vitaz beatā miser
Neqꝫ vnquaz corporis sensu gaudiū
meuz vel vidi vel audiui vel odoratꝰ
suz vel gustaui vel tetigi: sed expertꝰ
suz ī aīo meo quādo letatꝰ suz: ⁊ adhe
sit eius noticia memorie mee vt id re
minisci valeaz aliquādo cū aspernatio
ne: aliquādo cū desiderio pro earum
reruz diuersitate de qbꝰ me gauisum
esse memini. nam ⁊ de turpibus gau
dio quodā perfusus suz: qđ nūc recor
dās detestor atqꝫ execror: aliquando
de bonis ⁊ honestis: qđ desiderās re/
colo: taz ⁊ si forte nō adsunt: ⁊ ideo tri
stis gaudiū pristinuz recolo. Ubi ergo
⁊ quādo expertus suz vitaz meaz bea
taz: vt recorder eaz ⁊ amem ⁊ deside
rem? nec ego tantuz aut cuz paucis
sed beati prorsus omnes esse volumꝰ
Quod nisi certa notitia noscēmus: nō
tam certa voluntate vellemus. Sed
quid est hoc? Quod si queratur a du
obus vtrum militare velint: fieri pos
sit vt alter eorū velle se: alter nolle re
spōdeat. Si autē ab eis queratur vtꝝ
eē beati velit: vterqꝫ statī se sine vlla
dubitatiōe dicat optare. Nec ob ali
ud velit ille militare: nec ob aliud iste
nolit: nisi vt beati sint. Nū forte quo
niaz alius hinc alius inde gaudet: ita
se omnes beatos esse velle consonāt
quēadmoduz consonarent si hoc iter
rogarentur se velle gaudere: atque
ipsuz gaudiuz vitaz beataz vocant?
Quod ⁊ si alius hinc alius illinc asse
quitur: vnuz est tamē quo peruenire
omnes nituntur vt gaudeant. Que
quoniaz res est quā se expertū ñ esse
nemo potest dicere: propterea reper/
ta in memoria recognoscitur: quando
beate vite nomen auditur: Absit do
mine: absit a corde serui tui q confiteꝛ
tibi: absit vt quocunque gaudio gau/
deaz beatū me putez. Est enī gaudiū
qđ non datur impiis: sed eis qui te gra/
tis colunt: quoruz gaudiuz tu ipse es
Et ipsa est beata vita gaudere ad te đ
te propter te: ipsa est ⁊ non est altera.
Qui autez aliaz putant esse: aliud se
ctantur gaudiū: neque ipsuz verum
Ab aliqua tamen imagine gaudii vo
luntas eoruz non auertitur. Non er/
go certū est ꝙ oēs esse beati volunt:
quoniaz qui non de te gaudere volūt
que sola vita beata est. non vtique vi
tam beatam volunt. An omnes hoc
volunt? Sed quoniaz caro concupi/
scit aduersus spiritum: ⁊ spiritus ad/
uersus carnem. vt non faciant qđ vo
lunt: cadunt in id qđ valent: eoque cō
tēti sūt qꝛ illud qđ ñ valēt: ñ tātū volūt
quātū sat est vt valeant. nam q̄ro ab

omnibus vtrūʒ malint de veritate q̄ꝫ de falsitate gaudere. Tamen nō dubitant dicere de veritate se malle q̄ꝫ non dubitāt dicere beatos esse se velle. Beata quippe vita est gaudiuʒ de veritate. Hoc est eniʒ gaudium de te qui veritas es: deus illuminatio mea salus faciei mee deus meus. Hanc vitaʒ beataʒ omnes volunt. hanc vitaʒ que sola btā est oēs volūt. Gaudium de veritate omnes volunt. Multos expertus suʒ qui vellent fallere: q aūt falli: nemineʒ. Ubi ergo nouerūt hāc vitaʒ beataʒ nisi vbi nouerunt etiam veritateʒ? Amant enim ꝛ ipsam: quia falli nolunt. Et cuʒ amant beataʒ vitaʒ: qđ nō est aliud q̄ꝫ de veritate gaudium: vtique amant etiaʒ veritatem nec amarent nisi esset aliqua notitia eius in memoria eoꝛuʒ. Cur ergo non de illa gaudent? Cur non beati sunt? Quia foꝛtius occupantur in aliis que potius eos faciūt miseros: q̄ꝫ illud beatos qđ tenuiter meminerunt. Adhuc eniʒ modicū lumen est in hominibus. ambulent: ambulent ne eos tenebꝛe cōpꝛehendant. Cur auteʒ veritas parit odiū ꝛ inimicus eis fact⁹ est homo tuus verū pꝛedicans: cū ametur beata vita que nō est nisi gaudiū de veritate: nisi quia sic amatur veritas vt quicunque aliud amant hoc qđ amāt velint esse veritateʒ? Et quia falli nolunt: nolūt cōuici ꝙ falsi sint. Itaque pꝛopter eaʒ reʒ oderūt veritateʒ quā pꝛo veritate amāt. Amāt eaʒ lucēteʒ oderunt eaʒ redarguēteʒ. Quia eniʒ falli nolūt: ꝛ fallere volūt: amant eaʒ cuʒ seipsaʒ indicat: ꝛ oderūt eaʒ cum eos ipsos indicat. Inde retribuit eis vt qui se ab ea māifestari nolūt ꝛ eos nolētes manifestet: ꝛ eis ipsa nō sit manifesta. Sic sic etiaʒ sic animus humanus etiaʒ sic cec⁹ ꝛ languidus turpis atque indecens latere vult: se auteʒ vt lateat aliquid nō vult. Contra illi redditur vt ipse nō lateat veritateʒ: ipsuʒ auteʒ veritas lateat. Tamē etiā sic dū miser est: veris mauult gaudere q̄ꝫ falsis. Beatus ergo erit: si nulla īterpellāte molestia de ipa: per quā vera sūt omnia sola veritate gaudebit. Ecce quātū spaciatus sū in memoꝛia mea querens te domine: ꝛ nō te inueni extra eā. Neque eniʒ aliquid de te īueni ꝙ nō meminissē ex quo didici te. Naʒ ex quo didici te nō suʒ oblit⁹ tui. Ubi eniʒ īueni veritateʒ: ibi īueni deū meuʒ: ipsaʒ veritateʒ quā ex quo didici nō suʒ oblitus. Itaque ex quo didici te manes ī memoꝛia mea: ꝛ illic te inuenio cū reminiscoꝛ tui ꝛ delectoꝛ in te. He sunt sancte delicie mee quas dōasti mihi: misericoꝛdia tua respiciens paupertateʒ meaʒ. Sed vbi manes in memoꝛia mea domine? vbi illic manes? Quale cubile fabꝛicasti illic tibi? quale sanctuariū edificasti tibi? Tu dedisti hanc dignationeʒ memoꝛie mee vt maneas in ea: sed ī qua eius parte maneas hoc cōsidero. transcendi eniʒ partes eius quas habēt ꝛ bestie cuʒ te recoꝛdarer: quia non ibi te īueniebaʒ inter imagines rerū coꝛpoꝛaliuʒ: ꝛ veni ad partes eius vbi cōmendaui affectiones animi mei: nec illic inueni te: ꝛ intraui ad ipsius animi mei sedē que illi est in memoꝛia mea: quoniā sui quoque meminit animus: nec ibi eras tu: quia sicut non es imago coꝛpoꝛalis nec affectio viuentis q̄ lis est cuʒ letamur contristamur cupimus metuimus meminimus obliuiscimur ꝛ quicquid huiusmodi est: ita nec ipse animus es: quia dominus deus animi tu es. Et cōmutātur hec omnia

tu autez incõmutabilis manes super
oĩa: ⁊ dignat⁹ es habitare ĩ memoria
mea ex quo te didici. Et qd q̃ro quo
loco eius habites quasi vero loca ibi
sint: Habitas certe in ea quoniaz tui
memini ex quo te didici: ⁊ in ea te ĩue
nio cuz recordor te. Ubi ergo te inue/
ni vt discerez te: Neque eniz iaz eras
in memoria mea prius q̃ȝ te discerez.
Ubi ergo inueni te vt discerez te nisi
in te supra me: Et nusq̃ȝ locus ⁊ rece
dimus ⁊ accedim⁹ ⁊ nusq̃ȝ locus. Ue
ritas vbiq̃ȝ presides oĩb⁹ consulentib⁹
te: simulque respondes oĩbus etiaz di
uersa consulẽtibus. Liquide tu respõ
des: sed non liquide omnes audiunt.
Omnes vnde volũt cõsulũt: sed non
sẽper qd̃ volũt audiũt. Optim⁹ mini
ster tuus est q̃ non magis intuetᷣ hoc
a te audire qd̃ ipse voluerit: sed poti⁹
hoc velle qd̃ a te audierit. Sero te
amaui pulchritudo taz antiq̃ ⁊ tã no
ua: sero te amaui. Et ecce intus eras
⁊ ego foris. Et ibi te querebaz: ⁊ ĩ ista
formosa que fecisti deformis irruebã
Mecũ eras ⁊ tecũ nõ erã. Ea me te
nebãt lõge a te: que si ĩ te nõ essẽt: nõ
essẽt. Uocasti ⁊ clamasti ⁊ rupisti sur/
ditatẽ meã. Coruscasti splẽduisti ⁊ fu/
gasti cecitatez meã. Flagrasti ⁊ duxi
spiritũ ⁊ anhelo tibi. Gustaui ⁊ esurio
⁊ sitio. Tetigisti me ⁊ exarsi ĩ pacẽ tuã
Cuz inhesero tibi ex oĩ me nusq̃ȝ erit
mihi dolor ⁊ labor: ⁊ viua erit vita
mea tota plena te. Nũc aũt q̃m quẽ
tu ĩples subleuas eũ: q̃m tui plen⁹ nõ
sũ oneri mihi sũ. Cõtẽdũt letitie mee
flẽde cũ letãdis merorib⁹: ⁊ ex qua
parte stet victoria nescio. Hei mihi do
mine miserere mei. Cõtẽdũt merores
mei mali cũ gaudiis bonis: ⁊ ex q̃ par
te stet victoria nescio. Hei mihi dñe
miserere mei. Hei mihi: ecce vulnera
mea ñ abscõdo. Medic⁹ es: eger sũ:
Misericors es miser sũ: Nũqd ñ tẽ/
ptatio ẽ vita hũana sup terrã: Quis
velit molestias ⁊ difficultates pati:
Tolerare iubes ea nõ amari. Nemo
qd̃ tolerat amat ẽt si tolerare amat.
Quãuis eni gaudeat se tolerare: ma
uult tamẽ nõ esse qd̃ toleret. Prospe
ra ĩ aduersis desidero. aduersa ĩ pro/
speris timeo. Quis ĩter hec medi⁹ lo/
cus vbi nõ sit humane vite tẽptatio:
Ueh p̃speritatib⁹ seculi semel ⁊ iteȝ
a timore aduersitatis ⁊ a corruptione
leticie. Ueh aduersitatib⁹ secli semel
⁊ iteȝ ⁊ tertio a desiderio prosperita/
tis. Et q̃ ipa aduersitas dura ẽ ⁊ nau
fragat tolerantia: nũquid ñ tẽptatio
ẽ vita humana super terrã sine vllo ĩ
terstitio: Et tota spes mea non nisi in
magna valde misericordia tua. Da qd̃
iubes: ⁊ iube qd̃ vis. Imperas nobis
cõtinẽtiaz. Et cũ scirez ait quidã quia
nemo potest esse cõtinẽs nisi de⁹ det.
Et hoc ipsũ erat sapiẽtie scire cui⁹ eẽt
hoc donũ: Per cõtinẽtiã quippe colli
gimur ⁊ redigimur ĩ vnũ a quo ĩ mul
ta defluximus. Minus eniȝ te amat
qui tecũ aliquid amat qd̃ ñ propter
te amat. O amor q̃ sẽper ardes ⁊ nun
quã extigueris: caritas de⁹ me⁹ accẽ
de me. Cõtinẽtiã iubes. Da qd̃ iubes:
⁊ iube qd̃ vis: Iubes certe vt cõtineã
a cõcupiscẽtia carnis ⁊ cõcupiscẽtia
oculorũ ⁊ ambitiõe secli. Iussisti a cõ
cubitu. ⁊ de ipso cõiugio meli⁹ aliqd
q̃ȝ cõcessisti: monuisti: Et quoniã dedi
sti factũ ẽ ⁊ anteq̃ȝ dispensator sacra/
mẽti tui fierẽ. Sed adhuc viuũt ĩ me
moria mea: de qua multa locut⁹ sũ: ta
liũ reȝ imagĩes q̃s ibi ꝯsuetudo mea
fluxit: ⁊ occursãt mihi vigilãti qdẽ ca/
rẽtes virib⁹: ĩ sõniis aũt nõ solũ vsq̃
ad delectationẽ sed etiã vsque ad con

sensionē factūque simillimuz. Et tan/
tū valet imaginis illusio ī anima mea
⁊ in carne mea: vt dormiēti falsa visa
persuadeant qđ vigilāti vera nō pos
sunt. Nūquid tūc ego non sū domine
deus meus? Et tamen tantuz īterest
inter meipsuz ⁊ meipsuz intra momē
tuz quo hinc ad soporez trāseo vel huc
inde retransco. Ubi est tūc ratio qua
talibus suggestionib⁹ resistit vigilās?
Et si res ipse īgerāt̄ īcōcussus maneo
nūqd claudit̄ cū oclis. Nūqd sopit̄ cū
sēsib⁹ corporis? Et vñ sepe etiā ī sōni
is resistim⁹: nostriq; propositi memo/
res atque in eo castissime permanen/
tes nullū talibus illecebris adhibem⁹
assensuz? Et tamē tantū īterest vt cū
aliter accidit euigilantes ad cōsciētie
requiez redeamus: ipsaque distantia
reperiamus nos non fecisse: qđ tamē
in nobis quoquo modo factuz esse do
leamus. Nunquid non potens est ma
nus tua deus omnipotēs sanare oēs
lāguores anime mee: atque abūdan/
tiore gratia tua lasciuos motus etiaz
meis soporib⁹ extinguere? Augebis
domine magis magisque ī me mune
ra tua: vt anima mea sequatur me ad
te concupiscentie visco expedita: vt
non sit rebellis sibi: atque vt ī somnis
etiaz nō soluz nō perpetret istas cor/
ruptelaꝝ turpitudines per imagines
animales vsque ad carnis fluxuz: sed
ne consentiat quidez. Naz vt nihil ta
le vel tātuluz libeat quantuluz possit
nutu cohiberi etiaz in casto dormien
tis affectu non tantuz in hac vita sed
etiaz in hac etate: nō magnū est omni
potēti qui vales facere supra q̃ peti/
mus ⁊ intelligimus. Nūc tamen quid
adhuc siz in hoc genere mali mei dixi
bono domino meo exultans cuz tre/
more in eo qđ donasti mihi: ⁊ lugens ī
eo qđ inconsumatus suz: ⁊ sperans ꝑ
fecturuz te in me misericordias tuas
vsque ad pacez plenariaz: quaz tecū
habebūt interiora ⁊ exteriora mea cū
absorta fuerit mors in victoriam. Est
alia malitia diei: que vtinam sufficiat
ei. Reficimus enim quotidianas rui/
nas corporis edendo ⁊ bibendo prius
q̃ escas ⁊ ventrez destruas cuz occi/
deris indigentiaz meaz satietate mi/
rifica ⁊ corruptibile hoc indueris in/
corruptione sēpiterna. Nunc autez su
auis est mihi necessitas: ⁊ aduersus
istaz suauitatē pugno ne capiar: ⁊ quo
tidianuz belluz gero in ieiuniis sepius
in seruitutez redigens corpus meuz:
⁊ dolores mei voluptate pelluntur.
Naz fames ⁊ sitis quidaz dolores sūt
Urunt ⁊ sicut febris necant nisi alimē
toruz medicina succurrat. Que quo
niaz presto est ex cōsolatione muneꝝ
tuoruz: in quibus nostre īfirmitati ter
ra ⁊ aqua ⁊ celum seruiunt: calamita/
tes delitie vocantur. Hoc me docui/
sti: vt quēadmoduz medicamenta sic
alimenta sūpturus accedaz. Sed dū
ad quietez satietatis ex īdigentie mo/
lestia trāseo: in ipso trāsitu insidiatur
mihi laqueus cōcupiscentie. Ipse eni
transitus voluptas est: ⁊ non est alius
qua transeat q̃ quo transire cogit ne
cessitas. Et cuz salus sit causa edendi
⁊ bibendi: adiungit se tanquā pedisse
qua periculosa iocunditas: ⁊ plerūq;
preire conatur vt eius causa fiat qđ
salutis causa me facere vel dico vel
volo: nec idez modus vtriusque est.
Nā qđ saluti satis est: delectatiōi pa/
ruz est. Et sepe īcertū fit vtruz adhuc
necessaria corporis cura subsidiū pe/
tat: an voluptaria cupiditatis fallacia
ministeriuz suppetat. Ad hoc incertū
hilarescit infelix anima: ⁊ in eo prepa

rat excusationis patrocinium gaudés
non apparere qđ satis sit moderatio
ni valitudinis: vt obtentu salutis ob/
umbret negocium voluptatis. His té
ptationibus quottidie conor resistere
⁊ inuoco dexteram tuam ad salutem me
am: ⁊ ad te refero estus meos: quia cõ
silium mihi de hac re nõdũ stat. Audio
vocem iubentis dei mei: nõ grauétur
corda vestra in crapula ⁊ ebrietate.
Ebrietas longe est a me: misereberis
ne appropinquet mihi. Crapula auté
nõnunquã surrepit seruo tuo: misere/
beris vt longe fiat a me. Nemo enim
potest esse cõtinẽs nisi tu des. Multa
nobis oratib⁹ tribuis: ⁊ qcqd boni an/
teq̃ oremus accipim⁹: ⁊ vt hoc postea
cognoscerem⁹ a te accepimus. Ebrio/
sus nũquã fui: sed ebriosos a te factos
sobrios ego noui. Ergo a te factũ ẽ vt
hoc nõ essẽt q nũquã fuerũt a quo fa/
ctũ ẽ vt hoc nõ sẽper esset q fuerũt a
quo etiã factũ ẽ vt scirẽt vtrũq; a quo
factũ est. Audiui ⁊ aliã vocẽ tuã: post
cõcupiscẽtias tuas nõ eas: ⁊ a volu/
ptate tua auertere. Audiui ⁊ illam ex
munere tuo quã multũ amaui: neq; si
mãducauerim⁹ abundabim⁹: neq; si ñ
mãducauerim⁹ deerit nobis. Hoc ẽ
dicere. nec illa res me copiosũ faciet:
nec illa erũnosũ. Audiui ⁊ alterã. Ego
eni didici i qbusdã sufficiẽs eẽ: ⁊ abũ/
dare noui: ⁊ penuriã pati noui: oĩa pos
sũ i eo q me confortat. Ecce miles ca
stror celestiũ nõ puluis qđ nos sum⁹
Sed memẽto dñe q puluis sum⁹ ⁊ de
puluere fecisti hominẽ: ⁊ pierat ⁊ iuẽ/
t⁹ ẽ. nec ille i se potuit q idẽ puluis fu
it: quẽ talia dicẽtẽ afflatu tue ĩspira/
tiõis adamaui. Omnia possũ ingt in
eo q me cõfortat. Cõforta me vt possim.
da qđ iubes ⁊ iube qđ vis. Iste se ac/
cepisse cõfitet: vt qđ gloriat i domino
glorietur. Audiui aliũ rogãtem vt ac/
cipiat. Aufer a me ingt cõcupiscentias
vẽtris. Unde apparet sancte de⁹ me
us te dare cum fit qđ iperas fieri. Do/
cuisti me pater bone oĩa mũda mun/
dis: sed malum esse homini qui per of/
fensionem mãducat: ⁊ omnem creaturã
tuam bonam esse. nihilque abiiciendum
qđ cũ gratiarum actione percipitur: ⁊
quia esca nos non cõmendat deo: ⁊ vt
nemo nos iudicet i cibo aut in potu: ⁊
vt qui manducat non manducantem
non spernat: ⁊ qui non manducat mã
ducãtẽ nõ iudicet. Didici hec: gratias
tibi: laudes tibi deo meo magistro meo
pulsatori auriũ meaꝝ: illustratori cor/
dis mei. Eripe me ab omni tẽptatiõe.
non ego imundiciam obsonii timeo:
sed imundiciam cupiditatis. Scio noe
omne carnis gen⁹ qđ cibo esset vsui
manducare permissũ: heliã cibo car/
nis refectum: ioãnem mirabili abstinen
tia preditum: animalibus hoc est locu/
stis i escã cedẽtibus nõ fuisse pollutũ:
⁊ scio esau lẽticule concupiscẽtia de/
ceptũ: ⁊ dauid propter aque desideri
um a seipso reprehẽsum: ⁊ regem nostrũ
nõ de carne sed de pane esse tẽptatũ
Ideoque ⁊ populus in heremo non
quia carnes desiderauit: sed quia esce
desiderio aduersus dominũ murmu/
rauit: meruit improbari. In his ergo
temptationibus positus certo quoti/
die aduersus cõcupiscentiã manducã
di ⁊ bibendi. non enim est qđ semel pre
cidere ⁊ vlterius non attigere decer
nam sicut de concubitu potui. Ita/
que freni gutturis temperata relaxa
tione ⁊ constrictione tenendi sunt. Et
quis est dñe qui nõ rapiatur aliquan
tulũ extra metas necessitatis? Quis

est magnus est:magnificet nomē tuū
Ego aūt nō suꝫ qꝛ peccatoꝛ homo suꝫ
sed ⁊ ego magnifico nomē tuū:⁊ iter/
pellat te pro peccatis meis qui vicit
seculū numerās me iter firma mēbra
corporis sui:qꝛ ⁊ iperfectū meū vide/
rūt oculi tui:⁊ i libro tuo oēs scribent
De illecebra odoꝝ nō satago nimis:
cū absint nō requiro:cū adsunt non
respuo:paratus eis etiā semper care
re. Ita mihi videor:fortasse fallor:
Sunt eniꝫ:⁊ iste plāgende tenebre in
quibus me latet facultas mea que i
me est:vt animus meus de viribus
suis ipse se iterrogās nō facile sibi cre
dēdū existimet:quia ⁊ qd iest plerū/
que occultū est nisi experiētia mani/
festetur. Et nemo securus esse debet
i ista vita que tota tēptatio nomina/
tur:vtrū qui fieri potuit ex deterio/
re melior:nō fiat etiā ex meliore de/
terior. Una spes vna fiducia vna fir/
ma promissio misericordia tua. Uolu
ptates auriū tenaci⁹ me iplicauerāt
⁊ subiugauerant:sed resoluisti ⁊ libe/
rasti me. Nūc i sonis quos animant
eloquia tua:cū suaui ⁊ artificiosa vo
ce cātātur:fateor aliquātulū acquie/
sco:nō quidē vt hereā sed vt surgam
cū volo. Attamē cum ipsis sentētiis
quibus viuunt vt admittātur ad me
querūt i corde meo nōnullius digni/
tatis locū:⁊ vix eis prebeo cōgruētē
Aliquādo enim amplius mihi videor
honoris eis tribuere q̄ decet:dū ipsis
sanctis dictis religiosius ⁊ ardentius
sentio moueri animos nostros i flam
ma pietatis cū ita cātātur q̄ si nō ita
cātarētur:⁊ omnes affectus spiritus
nostri non pro sui diuersitate habere
proprios modos i voce atq̄ cātu:quo
ruꝫ nescio qua occulta familiaritate
excitētur. Sꝫ delectatio carnis mee
cui mētē eneruādā non oportet dari
sepe me fallit:dū ratione sensus non
ita comitatur vt patiēter sit posterior
sed tātū quia propter illā meruit ad/
mitti etiā ꝑcurrere ac ducere conat
Ita i his pecco nō sentiēs:sed postea
sentio. Aliquādo aūt hāc ipsaꝫ falla/
ciā imoderatius cauēs erro nimia se/
ueritate. Sed valde iterdū vt melos
omne cātilenaꝝ suauiū quib⁹ dauiti/
cū psalteriū frequētatur ab auribus
meis remoueri veliꝫ atq̄ ipsius eccle
sie:tutiusq̄ mihi videtur qđ de alexā
drino episcopo athanasio sepe mihi
dictū cōmemini:qui tā modico flexu
vocis faciebat sonare lectorē psalmi
vt pronunciāti vicinior esset q̄ canē
ti. Uerūtamē cum reminiscor lachri/
mas meas quas fudi ad cātus eccle/
sie tue i primordiis recuperate fidei
mee:⁊ nūc ipsuꝫ cōmoueor nō cantu
sed rebus que cātātur cū liquida vo/
ce ⁊ cōueniētissima modulatione cā/
tātur:magnā istituti huius vtilitateꝫ
rursus agnosco. Ita fluctuo iter peri
culū voluptatis ⁊ experimentū salu/
britatis:magisq̄ adducor nō quideꝫ i
retractabileꝫ sententiā proferēs cā/
tādi cōsuetudinē approbare i ecclesia
vt per oblectamenta auriū isirmior
animus in affectū pietatis assurgat.
Tamen cū mihi accidit vt me ampli
us cātus q̄ res que canitur moueat:
penaliter me peccare cōfiteor:⁊ tunc
mallē nō audire cantātem. Ecce vbi
suꝫ. Flete mecum ⁊ pro me flete qui
aliquid boni nobiscū itus agitis vn/
de facta procedūt. Naꝫ qui nō agitis
nō vos hec mouēt. Tu aūt dn̄e deus
me⁹ exaudi respice ⁊ vide ⁊ miserere
⁊ sana me:i cui⁹ oculis mihi q̄stio fa/
ctus sum:⁊ ipse est languor me⁹. Re/
stat voluptas oculoꝝ istorum carnis

mee: de qua loquar confessiones quas audient aures tépli tui aures fraterne ac pie: vt cócludamus tétationes concupiscentie carnis que me adhuc pulsant igemiscétē ꝛ habitaculū meū qd̄ de celis est superidui cupientem. Pulchras formas ꝛ varias nitidos ꝛ amenos colores amāt oculi. Non teneāt hec animā meā: teneat eā deus qui hec fecit. Bona quidē valde: sed ipse est bonū meū nō hec. Et tangūt me vigilātē totis diebus: nec requies ab eis datur mihi sicut datur a vocibus canoris aliquādo ab omnibus i silētio. Ipsa eniꝫ regina celorū lux ista perfundēs cuncta que cernimus vbiubi per diē fuero multimodo allapsu blāditur mihi aliud agēti ꝛ eā nō aduertenti. Insinuat aūt se ita vehemēter vt si repente subtrahatur cū desiderio requiratur: ꝛ si diu absit cōtristat animū. O lux quā videbat tobias cū clausis istis oculis filiū docebat vite viam ꝛ ei preibat pede caritatis nusquā errans: aut quā videbat isaac pregrauatis ꝛ opertis senectute carneis luminibus: cum filios nō agnoscēdo benedicere: sed benedicēdo agnoscere meruit. aut quā videbat iacob cū ꝛ ipse pre grādi etate captus oculis in filiis presignata futuri populi genera luminoso corde radiauit: ꝛ nepotib⁹ suis ex ioseph diuexas mystice manus nō sicut pater eoꝝ foris corrigebat: sed sicut ipse it⁹ discernebat imposuit. Ipsa est lux: vna est ꝛ alia nō ē: et vnū oēs q videt ꝛ amāt eā. Et ista corporalis d̄ qua loqbar illecebrosa ac periculosa dulcedine cōdit vitā seculi cecis amatoribus. Qui autē et de ipsa laudare te norunt deus creator omniū assumūt eā in hymno tuo: non absumūtur ab ea in sōno suo. Sic esse cupio: Resisto seductionibus oculoꝝ ne implicentur pedes mei quibus igredior viam tuā: et erigo ad te inuisibiles oculos: vt tu euellas de laqueo pedes meos. Tu subinde euellis eos: nā illaqueantur. tu non cessas euellere: ego autem crebro hereo vbiqꝫ sparsis insidiis: quoniam nō dormies neqꝫ dormitabis q custodis israel. Et innumerabilia variis artibus ꝛ opificiis i vestibus calciamentis vasis ꝛ huiuscemodi fabricationibus: picturis etiam diuersisqꝫ figmentis atqꝫ his vsū necessarium atqꝫ moderatū ꝛ piam significationem longe transgredientibus addiderunt homines ad illecebras oculoruꝫ foras sequentes quod faciunt intus: relinquentes a quo facti sunt ꝛ exterminātes qd̄ facti sunt. At ego de⁹ meus et decus meū etiam hinc tibi dico hymnum ꝛ sacrifico laudē sanctificatori meo: quoniam pulchra traiecta per animas in manus artificiosas ab illa pulchritudine veniunt que super animas ē: cui suspirat anima mea die ac nocte: sed pulchritudinū exterioꝝ operatores ꝛ sectatores inde trahūt approbandi modū: non autem inde trahunt vtendi modū. Et ibi est ꝛ nō videns eum vt non eant longius et fortitudinē suam ad te custodiāt: nec eam spargant in delitiosas lassitudines. Ego autem hec loquens atqꝫ discernens etiam istis pulchris gressuꝫ innecto: sed tu euellis domine: euellis tu quoniaꝫ misericordia tua ante oculos meos est. Nā ego capior miserabiliter: et tu euellis misericorditer aliquando non sentientē quia suspensius inciderā aliquando cum dolore quia iam inheseram. Huc accedit alia forma temptationis multipli

eius piculosa. Preter eā eniz cōcupi
scētiā carnis que iest in delectatione
omniū sensuū ⁊ voluptatū cui serui/
entes depereūt qui longe se faciūt a
te:iest anime per eosdē sensus corpo/
ris quedā nō se oblectādi i carne:sed
experiēdi per carnez vana ⁊ curiosa
cupiditas nomine cognitionis ⁊ scien
tie palliata. Que quoniam ⁊ in appe
titu noscēdi est.oculi aūt sunt ad co/
gnoscēdū i sensibus principes:cōcu/
piscentia oculoꝝ eloquio diuino ap/
pellata est. Ad oculos eniz proprie vi
dere pertinet. Utimur aūt hoc verbo
etiam i ceteris sensibus cū eos ad co/
gnoscēdū itēdimus. Neqꝫ eniz dici/
mꝰ. audi quid rutilet:aut olfac q̄ ni/
teat :aut gusta q̄ splēdeat:aut palpa
q̄ fulgeat. Uideri eniz dicuntur hec
omnia. Dicimus aūt nō solū vide qd
luceat:qđ soli oculi sentire possunt:
sed etiam vide quid sonet:vide quid
oleat:vide quid sapiat:vide q̄ durū
sit. Ideoqꝫ generalis experiētia sen/
suū cōcupiscētia sicut dictū est oculo
rū vocatur:quia vidēdi officiū i quo
primatū oculi tenēt:etiā ceteris sen/
sibus sibi de similitudine vsurpāt cū
aliquid cognitionis explorāt. Ex hoc
aūt euidentius discernitur quid vo/
luptatis quid curiositatis agatur per
sensus:qđ voluptas pulchra canora
suauia sapida leuia sectatur:curiosi/
tas aūt etiā his cōtraria tēptādi cau/
sa nō ad subeūdā molestiā:sed ad ex/
periēdi noscēdiqꝫ libidinē. Quid eniz
voluptatis habet videre i laniato ca
dauere qđ exhorreas? Et tamē sicu/
bi iaceat cōcurrūt vt cōtristentur vt
palleāt. Timēt etiā ne i somnis hoc vi
deāt:quasi quisqꝫ eos vigilātes vide
re coegerit:aut pulchritudinis vlla
fama persuaserit. Ita ⁊ i ceteris sen/
sibus que persequi longū est. Et ex
hoc morbo cupiditatis in spectaculis
exhibētur queqꝫ mirabilia. Hinc ad
perscrutanda nature que preter nos
est operata proceditur:que scire nihil
prodest:⁊ nihil aliud q̄ scire homines
cupiūt. Hinc etiā si quid eodē peruer
se sciētie fine per artes magicas que
ritur:hinc etiā in ipsa religione deus
tēptatur cū signa ⁊ prodigia flagitā/
tur:nō ad aliquā salutē sed ad solā ex
periētiā desiderata. In hac tā imēsa
silua plena isidiaꝝ ⁊ periculorū ecce
tā multa preciderī ⁊ a meo corde di/
spulerī:sicuti donasti me facere de/
us salutis mee. Attamen quādo au/
deo dicere cū me circūquaqꝫ quoti/
dianā vitā nostrā tā multa huius ge
neris reꝝ circūstrepāt quādo audeo
dicere nulla re tali me itētuz fieri ad
spectanduz ⁊ vana cura capiendum?
Sane me iā theatra nō rapiūt:nec cu
ro nosce trāsitus siderum:nec anima
mea vnquā responsa quesiuit vmbra
rū:omnia sacrilega sacramēta dete/
stor. A te dn̄e deus meus cui humilē
famulatū ac simplicē debeo: quātis
mecū suggestionū machinationibus
agit inimicus vt signū aliquod petā?
Sed obsecro te per regē nostrū ⁊ pa
triā hierusalē simplicē castā vt queād
modū a me longe est ista cōsensio: ita
sit semper longe atqꝫ lōgius. Pro sa/
lute aūt cuiusquā cum te rogo.alius
multū differens finis est intentionis
mee:⁊ te facientē qđ vis das mihi et
dabis libēter sequi. Uerūtamē i quā
multis minutissimis ⁊ cōtēptibilibus
rebus curiositas cotidie nostra tē/
ptatur : ⁊ q̄ sepe labamur quis enu/
merat? Quotiens narrantes inania
primo quasi toleramus ne offenda/
mus infirmos:deinde paulati libēter

aduertimus. Canē currētē post lepo rez iā non specto cū i circo fit: at vero i agro si casu trāseā auertit me fortas se ꝛ ab aliqua magna cogitatione atq ad se cōuertit illa venatio non de uiare cogens corpore iumēti: sed cor dis iclinatione: ꝛ nisi iam mihi demō strata ifirmitate mea cito amoueas: aut ex ipsa visione tua per aliquā cō siderationē i te assurgere: aut totum contēnere atqꝫ transire vanus hebe sco. Quid cū me domi sedentē stellio muscas captans vel aranea retibus suis irruentes iplicās sepe itentū fa cit: Num quia parua sunt animalia ideo nō res eadē geritur: Pergo ide ad laudādū te creatorē mirificū atqꝫ ordinatorē reꝝ omniū: sed non inde esse intentus icipio. Aliud est cito sur gere aliud est non cadere. Et talibus vita mea plena est: ꝛ vna spes mea magna valde misericordia tua. Cum enim i huiusmodi rebus ꝯceptaculū fit cor nostrū ꝛ portat copiose vanita tis cateruas: hinc ꝛ orationes nostre sepe iterrūpūtur atqꝫ turbātur: ꝛ an te ꝯspectū tuū dū ad aures tuas vo cē cordis itēdimus: nescio vnde irruē tibus nugatoriis cogitationibus res tāta preciditur. Nūquid etiā hoc iter cōtēnēda deputabimus: aut aliquid nos reducet i spem nisi tota miseri cordia tua: quoniam cepisti mutare nos: Et tu scis quāta ex parte muta ueris: qui me primitus sanas a libidi ne vidicādi me: vt propitius fias etiā ceteris omnibus iniquitatibꝰ meis: ꝛ sanes omnes lāguores meos: ꝛ redi mas de corruptione vitā meā: ꝛ coro nes me i miseratōe ꝛ misericordia: et saties in bonis desideriū meū: q꞉ cō pressisti a timore tuo superbiā meam ꝛ māsuefecisti iugo tuo ceruicē meā: ꝛ nunc porto illud ꝛ leue est mihi: quo niam sic promisisti ꝛ fecisti ꝛ vere sic erat ꝛ nesciebā quādo id subire me tuebā. Sed nūquid dn̄e qui solus si ne typo dominaris quia solus verus dn̄s es qui nō habes dn̄ꝫ: nūquid hoc quoqꝫ tertiū tēptationis genus ces sauit a me: aut cessare i hac tota vita potest: timeri ꝛ amari velle ab homi nibus nō propter aliud: sed vt īde sit gaudiū qđ nō est gaudiū: Misera vi ta est ꝛ feda iactātia. Hinc fit vel ma xime non amare te nec caste time re te: ideoqꝫ tu superbis resistis humi libus aūt das gratiā: ꝛ itonas super ambitiones seculi ꝛ cōtremūt funda mēta mōtiū. Itaqꝫ nobis quoniā pro pter quedā humane societatis officia necessarium est amari ꝛ timeri ab ho minibus: istat aduersarius vere bea titudinis nostre vbiqꝫ spargens in la queis euge euge: vt dum auide colli gimus incaute capiamur ꝛ a verita te tua gaudium nostruꝫ deponamus atqꝫ in hominum fallacia ponamus: libeatqꝫ nos amari et timeri nō pro pter te sed ꝑ te: atqꝫ isto modo sui si miles factos secum habeat nō ad cō cordiam caritatis sed ad consortium supplicii: qui statuit sedem suam po nere in aquilonem: vt de peruersa et distorta via imitandi tenebrosi frigi diqꝫ seruirent. Nos autem dn̄e pusil lus grex tuus ecce sumus: tu nos pos side. Pretende alas tuas vt fugia mus sub eas. Gloria nostra tu esto: propter te amemur ꝛ verbum tuum timeatur in nobis. Qui laudari vult ab hominibꝰ vituperāte te nō defen det ab hoībus iudicāte te: nec eripie tur dānāte te: Cū aūt nō peccator lau datur i desideriis anime sue: nec qui iniqua gerit benedicitur: ſꝫ laudatur

homo propter aliqd donũ qd dedisti ei: at ille plus gaudet sibi laudari se ꝙ ipsũ donũ habere vnde laudat: etiaꝫ iste te vitupante laudat. Et melior iã ille q laudauit ꝙ iste q laudat᷒ ē. Illi eni placuit i hoīe donũ dei: huic ãpli᷒ placuit donũ hoīs ꝙ dei. Tẽptamur his tẽptationib᷒ q̃tidie dñe sine cessatione tẽptamur. Quotidiana fornax nostra ē hũana ligua. Impas nobis ꝛ i hoc genere ↄtinentiã. Da qd iubes ꝛ iube qd vis. Tu nosti de hac re ad te gemituꝫ cordis mei ꝛ flumina oculorũ meoꝝ. Neque eni facile colligo ꝙ siꝫ ab ista peste mundatior: ꝛ multũ timeo occulta mea que norũt oculi tui: mei aũt nõ. Est eniꝫ qualiscunque in aliis generibus tẽptationum mihi facultas explorandi me: in hoc penenulla est. naꝫ ꝛ a voluptatibus carnis ꝛ a curiositate superuacanea cognoscẽdi video quãtuꝫ assecut᷒ siꝫ posse refrenare animũ meũ cũ eis reb᷒ careo vl' volũtate vel cũ absũt. Tũc eniꝫ me iterrogo ꝙ magis min᷒ ve mihi molestũ fit nõ habere. Diuitie vo q̃ ob hoc expetunt vt alicui istaꝝ triũ cupiditatũ vl' duab᷒ eaꝝ vel oib᷒ seruiãt: si persẽtiscere nõ potest anim᷒ vtꝝ eas habẽs cõtẽnat: possũt ꝛ dimitti vt se probet. Laude vero vt caream᷒ atqꝫ in eo expiamur qd possum᷒ nũqd male viuẽdũ ē: ꝛ tã perdite atque imaniter vt nemo nos nouerit q nõ deteste tur? Que maior dementia dici aut cogitari potest? At si bone vite bonorũ ꝙ operũ comes ꝛ solet ꝛ debet eē laudatio: tã comitatũ ei᷒ ꝙ ipsaꝫ bonaꝫ vitaꝫ deseri nõ oportet. non auteꝫ sentio sine quo esse aut equo animo aut egre possiꝫ nisi cũ absuerit. Quid igitur tibi i hoc genere tẽptationis domine confiteor? Quid nisi delectari me laudib᷒? Sed amplius ipsa veritate ꝙ laudibus. nam si mihi proponatur vtruꝫ malim furens aut in oibus reb᷒ errans ab omnibus hominibus laudari: an cõstans ꝛ in veritate certissimus ab hominibus vituperari: video quid eligaꝫ. Uerũtamẽ nolleꝫ vt vel augeret mihi gaudiũ cuiuslibꝫ boni mei suffragio oris alieni. Sꝫ auget fateor non solũ sed ꝛ vituperatio minuit. Et cum ista miseria mea perturbor. subitrat mihi excusatio. Que qualis sit tu scis deus. nam me incertum facit. Quia eni nobis iperasti nõ tãtũ continentiã: idest a quib᷒ rebus amoreꝫ cohibeamus: verũ etiaꝫ iustitiã: idest quo eũ cõferamus: nec te tãtuꝫ voluisti a nobis verũ etiaꝫ proximũ diligi: sepe mihi videor de prouectu aut spe proximi delectari cũ bene intelligentis laude delector: ꝛ rursus eius malo contristari: cũ euꝫ audio vituperare qd aut ignorat aut bonũ ē. nam ꝛ contristor aliquando laudibus meis cũ vel ea laudant i me i quibus mihi ipse displiceo: vel etiã bona minora ꝛ leuia pluris extimãtur ꝙ extimãda sũt. Sed rursus vnde scio? An propterea sic afficior qꝛ volo de meipso a me dissẽtire laudatoreꝫ meuꝫ? non quia illius vtilitate moueor: sed qꝛ eadẽ bona que mihi i me placẽt iocũdiora mihi sũt ꝛ cuꝫ alteri placent. Quodãmõ eni nõ ego laudor cuꝫ de me sẽtẽtia mea nõ laudatur. quandoquidem aut illa laudantur que mihi displicent aut illa amplius que mihi minus placent. Ergo ne de hoc incertus sum mei? Ecce in te veritas video non me laudibus meis propter me sed propter proximi vtilitateꝫ moueri oportere. Et vtrũ ita sit nescio: min᷒ mihi in hac re not᷒ sũ ipse ꝙ tu.

Obsecro te deus meus & meipsũ mi hi idica: vt confitear oraturis pro me fratribus meis qd̃ ĩ me sauciũ cõpe/ rio. Iterũ diligentius interrogẽ. Si vtilitate proximi moueor i laudibus meis: cur minus moueor si quisquã alius iniuste vituperetur q̃ si ego? Cur ea contumelia magis mordeor que in me q̃ que i aliũ eadẽ iniquita/ te corã me iacitur? An & hoc ego ne/ scio? Etiã ne id restat vt ipse me sedu cã & verũ nõ faciã corã te i corde & lin gua mea? Insaniã istã dñe lõge fac a me: ne oleum peccatoris mihi sit os meũ ad ĩpinguãdũ caput meũ. Ege/ nus & pauper ego sũ: & melior i occul to gemitu displicens mihi & querens misericordiã tuã donec reficiatur de fectus meus et perficiatur vsq; i pa/ cẽ quã nescit arrogantis oculus. Ser mo aũt ore procedẽs et facta que in/ notescũt hoĩbus habẽt tẽptationem periculosissimã ab amore laudis: qui ad priuatã quãdã excellẽtia cõtrahit et emẽdicata suffragia tẽptat: et tem/ ptat cum a me ĩ me arguitur eo ipso quo arguitur. Et sepe homo de ipso vane glĩe cõtẽptu vnᵘ gloriatur: ideoq; nõ iã de ipso vane glorie cõtẽptu glo/ riatur. Non eniz eã cõtẽnit cũ gloriatur itus. Etiã itus est aliud i eodẽ gene/ re tẽptationis malũ: quo inanescũt q placẽt sibi de se q̃uis aliis vl' placeãt vel displiceãt nec placere affectẽt ce teris. Sed sibi placentes multũ tibi displicẽt nõ tãtum de nõ bonis quasi bonis: verũ etiaz de bonis tuis quasi suis: aut etiã sicut de tuis sed tãquaz et meritis suis: aut etiam sicut ex tua gratia sed nõ sua merita: nõ tamẽ so/ cialiter gaudẽtes sed aliis iuidentes ea. In his oĩbus atq; huiuscemodi pe riculis & laboribus vides tremorem cordis mei: & vulnera mea magis sub ide a te sanari q̃ mihi nõ ĩfligi sentio. Ubi nõ mecũ ambulasti veritas do/ cẽs quid caueã & quid appetã: cũ ad te referrẽ inferiora visa mea que po/ tui teq; cõsulerẽ? Lustraui mũdũ fo ris sensu quo potui: & attẽdi vitã cor/ poris mei de me sensusq; ipsos meos Inde igressus sũ i recessus memo/ rie mee multiplices amplitudines plenas miris modis copiarũ innume/ rabiliũ: & cõsideraui & expaui & nihil eorũ discernere potui sine te: & nihil eorũ esse te ĩueni. Nec ego ipse iuẽtor qui pagraui oĩa & distinguere et pro suis queq; dignitatibᵘ extimare co/ natus sum: excipiẽs alia nũciantibus sensibus & ĩterrogans: alia mecũ cõ mixta sentiens: ipsosq; nũcios digno/ scens atq; dinumerãs: iãq; i memo/ ria elatis operibus alia ptractãs alia recõdẽs alia eruẽs: nec ego ipse cum hec agerẽ idest vis mea q̃ id agebã: nec ipa eras tu q: lux es tu pmanẽs: quã d̃ oĩbᵘ cõsulebã an essẽt: qd essẽt: quãti pẽdẽda essẽt. Et audiebã dicẽ/ tẽ ac iubẽtem & sepe istud facio. Hoc me delectat & ab actionibus necessi/ tatis q̃tum relaxari possuz ad istam voluptatẽ refugio. Neq; ĩ iis oĩbus que pcurro cõsulẽs te ĩuenio tutũ lo/ cũ anime mee nisi ĩ te quo colligãtur sparsa mea: nec a te qcquã recedat ex me. Et aliqñ ĩtromittis me in affectũ mltũ ĩusitatũ ĩtrorsus ad nescio quã dulcedinẽ: q̃ si pficiatur in me nescio qd erit qd̃ vita ista nõ erit. Sed recido ĩ hoc erũnosis põderibus & resorbeor solitis & teneor: & multũ fleo: sed mul/ tũ teneor. Tantũ consuetudinis sar/ cina digna ẽ. Hic esse valeo nec volo: illic volo nec valeo. Miser vtrobiq; Ideoq; cõsideraui languores pecca/

toꝝ meoꝝ i cupiditatē triplici: ꝛ de/
xterā tuā iuocaui ad salutē meā. Ui/
di eniȝ splēdorē tuū corde saucio: ꝛ re
ꝑcussus dixi. Quis illuc potest? Pro
iect⁹ sum a facie oculoꝝ tuoꝝ. Tu es
veritas suꝑ oia ꝑsidēs. At ego ꝑ aua
ritiā meā nō amittere volui sed volui
tecū possidere mendaciū: sicut nemo
vult ita falsū dicere vt nesciat ipse qd
veꝝ sit: Itaqȝ amisi te qꝛ non digna/
ris cū mēdacio possideri. Quē iueni/
rē: q me recōciliaret tibi? Ambiendū
mihi fuit ad angelos? Qua ꝑce? qb⁹
sacramētis? Multi conātes ad te re
dire neqȝ ꝑ seipsos valētes: sicut au/
dio: tēptauerūt hec ꝛ iciderūt i desi/
deriū curiosaꝝ visionū: ꝛ digni habi/
ti sūt illusionib⁹: Elati eniȝ te q̄rebāt
doctrine fastu exerētes poti⁹ q̄ tōdē
tes pectora: ꝛ adduxerūt sibi ꝑ simili/
tudinē cordis sui cōspirātes ꝛ socias
suꝑbie sue potestates aeris huius a q
bus ꝑ potētias magicas deciperētur
q̄rētes mediatorē ꝑ quē purgarētur
ꝛ nō erat. Diabolus eniȝ erat trāsfigu
rās se i angelū lucis. Et multū illexit
suꝑbā carnē qḋ carneo corpore ipse
nō esset. Erāt eniȝ illi mortales ꝛ pec
catores: tu āt dn̄e cui recōciliari suꝑ/
be q̄rebant imortalis ꝛ sine peccato.
Mediator aūt iter deū ꝛ hoīes opor
tebat vt haberet aliqd simile deo ali/
qd simile hoīb⁹: ne i vtroqȝ hoībus si
milis lōge esset a deo: aut i vtroqȝ dō
similis lōge esset ab hoīb⁹ atqȝ ita me
diator nō esset. Fallax itaqȝ ille me/
diator quo ꝑ secreta iudicia tua suꝑ/
bia meret̄ illudi: vnum cū hoībus ha
bet idest peccatuȝ: aliud videri vult
habere cū deo: vt qꝛ carnis mortalita
te nō tegit̄ ꝓ imortali se ostētet. Sed
qꝛ stipendiū peccati mors est: hoc ha/
bet cōmune cum hoībus. vnde simul

dānet̄ i mortē. Uerax aūt mediator
quē secreta tua misericordia demon
strāsti humilibus ꝛ misisti vt eius exē
plo etiā ipsaȝ discerēt humilitatē me
diator ille dī ꝛ holuȝ homo xp̄s iesus
iter mortales ꝛ peccatores i mortalē
iustū apparuit mortalis cū hoībus iu
stus cū deo: vt quoniā stipēdiū iusti/
tie vita ꝛ pax est ꝑ iustitiā ꝯiūctā deo
euacuaret mortē iustificatoꝝ ipioruȝ
quā cū illis voluit habere cōmuneȝ.
Hic demonstratus est antiq̄s sanctis
vt ita ipsi ꝑ fidē future passionis eius
sicuti nos ꝑ fidē ꝑterite salui fierent.
In quātū eniȝ homo i tātū mediator:
i quātū aūt verbū nō medius qꝛ equa
lis deo ꝛ deus apud deū ꝛ simul cuȝ
spiritu sancto vnus deus. Quomo/
do nos amasti pastor bone q filio tuo
vnico nō pepcisti: sed ꝓ nobis impiis
tradidisti eū? Quomodo nos amasti
ꝓ qbus ille nō rapinā arbitratus est
esse se equalē tibi? Factus est subdi/
tus vsqȝ ad mortē mortē aūt crucis:
vnus ille i mortuis liber potestatē ha
bēs ponēdi animā suā: ꝛ potestatē ha
bēs iteꝝ sumendi eā. Pro nobis tibi
victor ꝛ victima: ꝛ ideo victor quia
victima: pro nobis tibi sacerdos ꝛ sa
crificiū: ꝛ ideo sacerdos quia sacrifi/
ciū: faciēs tibi nos de seruis filios: de
te nascēdo: nobis seruiēdo. Merito
mihi spes valida i illo est: qḋ sanabis
omnes languores meos per eū qui se
det ad dexterā tuā ꝛ te iterpellat pro
nobis. Alioquin desperarē. Multi
eniȝ ꝛ magni sunt idē languores mei:
multi sūt ꝛ magni sed amplior est me/
dicina tua. Potuimus putare verbū
tuū remotū esse a coniūctione homi/
nis ꝛ desperare de nobis: nisi caro fi/
eret ꝛ habitaret in nobis. Cōterritus
peccatis meis ꝛ mole miserie mee agi

tanerã i corde meditatusqz fuerã fu/
gã in solitudine:sed prohibuisti me ꝛ
cõfortasti me dicens. Jdeo ꝓ oĩbus
xp̃s mortuus est:vt qui viuũt iã non
sibi viuãt sed ei qui pro ipsis mortuus
est. Ecce dñe iacto in te curã meã vt
viuã:ꝛ cõsiderabo mirabilia de lege
tua. Tu scis iperitiã meã ꝛ ifirmitatẽ
meam:doce me ꝛ sana me. Jlle tuus
vnic⁹ i quo sunt oẽs thesauri sapiẽtie
ꝛ sciẽtie abscõditi redemit me sangui
ne suo:nõ calũniẽtur mihi supbi quo
niã cogito p̃ciũ meũ:ꝛ mãduco ꝛ bibo
et erogo:ꝛ pauper cupio saturari ex
eo iter illos qui edunt ꝛ saturantur:ꝛ
laudabunt dñm qui requirunt eum.

Explicit liber.x⁹. Incipit vndecim⁹

NUnquid dñe cum tua sit
eternitas ignoras que ti/
bi dico? Aut ad tẽpus vi
des qd fit i tempore? Cur
ergo tibi tot rex narratiões digero?
Nõ vtiqz vt per me noueris ea: sed
affectũ excito i te ꝛ eox q hec legũt
vt dicam⁹ oẽs:magn⁹ dñs ꝛ laudabi/
lis valde. Jã dixi ꝛ dicã:amore amo
ris tui facio istud. Nã ꝛ oram⁹ ꝛ tamẽ
veritas ait:nouit pater vester qd vo
bis opus sit prius ꝙ petatis a deo.
Affectũ ergo nostrũ patefacimus in
te confitendo,tibi miserias nostras ꝛ
misericordias tuas sup nos:vt libe/
res nos omnino quoniã cepisti:vt de
sinamus esse miseri i nobis ꝛ beatifi/
cemur i te:quoniã vocasti nos vt si/
mus pauperes spiritu ꝛ mites ꝛ lugẽ
tes ꝛ esuriẽtes ac sitiẽtes iustitiã:ꝛ mi
sericordes ꝛ mundi corde ꝛ pacifici.
Ecce narraui tibi multa que potui ꝛ
que volui:quoniã tu prior voluisti vt
confiterer tibi dño deo meo:quoniã
bonus es quoniã i seculũ misericor/
dia tua. Quãdo aũt sufficio lingua ca
lami enũciare omnia hortamẽta tua
ꝛ omnes terrores tuos ꝛ consolatio/
nes ꝛ gubernationes quibus me per/
duxisti predicare verbum tuum ꝛ sa/
cramentum tuum dispensare popu/
lo tuo? Et si sufficio hec enũciare ex
ordine caro mihi. valent stille tempo
rorum:et olim inardesco meditari in
lege tua et in ea tibi confiteri scien/
tiam et imperitiam meam primordia
illuminationis tue:et reliquias tene/
brarum mearum quousqz deuoretur
a fortitudine infirmitas. Et nolo in
aliud defluant hore quas inuenio li/
beras a necessitatibus reficiendi cor/
poris et intentionis animi et seruitu
tis:quam debemus hominibus et
quam non debemus:ꝛ tamen reddi/
mus. Dñe deus meus itẽde orationi
mee ꝛ misericordia tua exaudiat desi
deriũ meũ:qm̃ nõ mihi soli estuat sed
vsui vult esse fraterne caritati:ꝛ vi/
des i corde meo q sic est:vt sacrificẽ
tibi famulatum cogitationis ꝛ lingue
mee:ꝛ da qd offeram tibi: Jnops enĩ
ꝛ pauper sũ:tu diues in omnes inuo/
cantes te qui securus curam nostri
geris. Circuncide ab omni temerita
te ab omniuz mendacio interiora ꝛ
exteriora labia mea. Sint caste deli
cie mee scripture tue: Nec fallar in
eis nec fallam ex eis. Domine atten/
de ꝛ miserere domine deus me⁹ lux
cecorum ꝛ virtus infirmorum stati/
qz lux videntium ꝛ virtus fortium
attende animam meam ꝛ audi clamã
tem de profundo. Nam nisi adsint ꝛ
in profundo aures tue quo ibimus ꝛ
clamabimus? Tuus est dies ꝛ tua est
nox. Ad nutũ tuũ momẽta trãsuolãt

Largire ide spaciũ meditatõibus nostris in abdita legis tue: neqȝ aduersus pulsantes claudas eã. Neqȝ eniȝ frustra scribi voluisti tot paginarum opaca secreta. Aut nõ habẽt ille silue ceruos suos recipiẽtes se ĩ eas ⁊ resumẽtes ⁊ ambulãtes ⁊ pascẽtes recũbẽtes ⁊ ruminãtes? O dñe pfice me ⁊ reuela mihi eas. Ecce vox tua gaudiũ meũ: vox tua sup affluẽtiã voluptatũ: Da qđ amo. Amo eniȝ: Et hoc tu dedisti. Ne dona tua deseras: nec habẽdi tua spernas sitiẽtẽ: Cõfitear tibi qcqd ĩuenero ĩ libris tuis ⁊ audiã vocẽ laudis ⁊ te bibã ⁊ cõsiderẽ mirabilia de lege tua absqȝ principio in quo fecisti celũ ⁊ terrã vsqȝ ad regnũ tecũ ppetuũ sancte ciuitatis tue. Dñe miserere mei ⁊ exaudi desideriũ meũ Puto eniȝ qđ nõ sit de terra non de auro ⁊ argẽto ⁊ lapidibus aut decoris vestibus aut honoribus ⁊ potestatibus aut voluptatibus carnis neqȝ de necessariis corpori: ⁊ huic vite peregrinationis nostre: que oĩa nobis apponũtur querẽtibus regnũ ⁊ iustitiã tuã. Uide dñe deus meus vnde sit desideriũ meũ. Narrauerũt mihi iniusti delectationes suas sed non sicut lex tua dñe. Ecce vnde est desideriũ meũ dñe. Uide pater aspice ⁊ approba: ⁊ placeat ĩ cõspectu misericordie tue ĩuenire me gratiã ante te: vt aperiantur pulsanti mihi ĩteriora sermonũ tuoꝝ. Obsecro per dñȝ nr̃z iesum christũ filiũ tuũ viꝝ dextere tue filiũ hominis quẽ cõfirmasti tibi mediatorẽ tuũ ⁊ nostrũ per quẽ nos quesisti nõ querẽtes te: quesisti aũt vt quereremus te: verbũ tuum per qđ fecisti oĩa in quibus ⁊ me: vnicũ tuũ p quez vocasti in adoptionẽ populũ credentiũ: in quo ⁊ me: per eũ te obsecro qui sedet ad dexterã tuã ⁊ ĩterpellat pro nobis ĩ quo sunt omnes thesauri sapientie ⁊ sciẽtie abscõditi. Ipsuȝ quero in libris tuis. Moyses de illo scripsit. Hoc ipse ait hoc veritas ait. Audiã ⁊ ĩtelligã quomodo ĩ principio fecisti celũ ⁊ terrã. Scripsit hoc moyses scripsit ⁊ abiit: transiit hinc a te ad te: Neqȝ enim nũc ante me est. Nam si esset tenerẽ eũ ⁊ rogarẽ eum: ⁊ per te obsecrarẽ vt mihi ista pãderet: ⁊ prebẽrẽ aures corporis mei sonis erũpẽtibus ex ore eius. Et si hebrea voce loqueretur frustra pulsaret sensum meũ: nec ĩde mẽtẽ meã quicquã tãgeret. Si aũt latine: scirẽ quid diceret. Sed vnde scirẽ an veꝝ diceret? Qđ si ⁊ hoc scirẽ nũ ⁊ ab illo scirẽ? Intus vtiqȝ mihi ĩtus ĩ domicilio cogitationis nec hebrea nec greca nec latina nec barbara sine oris ⁊ lingue organis sine strepitu sillabaꝝ diceret: veꝝ dicit: ⁊ ego statiȝ certꝰ ɔfidẽter illi homini tuo dicerẽ: veꝝ dicis: Cũ ergo illum interrogare non possim: te quo plenus vera dixit veritas rogo: te deus meus rogo parce peccatis meis: ⁊ qui illo seruo tuo dedisti hoc dicere da ⁊ mihi hoc ĩtelligere. Ecce sunt celum ⁊ terra clamant quod facta sint: Mutãtur eniȝ atqȝ variãtur. Quicquid autem factum non est: ⁊ tamẽ est: non est in eo quicquaȝ qđ ante nõ erat qđ est mutari atqȝ variari. Clamant etiam qđ seipsa non fecerint. Ideo sumus quia facta sumus. Non ergo eramus anteq̃ essemus vt fieri possemus a nobis. Et vox dicentium est ipsa euidentia. Tu ergo domine fecisti ea q pulcher es: pulchra sunt enim: qui bonus es: bona sunt enim: qui es: sunt enim. Nec ita pulchra sunt: nec ita bona sunt. nec ita sũt

ſicut tu cõditoꝛ eoꝛuꝫ. Quo cõparato
nec pulchꝛa ſũt nec bona ſũt nec ſũt.
Scimꝰ hec: gratias tibi. Et ſciẽtia no
ſtra ſciẽtie tue cõparata ignoꝛãtia eſt
In pꝛincipio fecit deus celũ ⁊ terraꝫ
Quomodo enĩ feciſti celũ ⁊ terram?
⁊ que machina taꝫ grandis operatio
nis tue? non enim ſicut homo artifex
foꝛmãs coꝛpus de coꝛpoꝛe arbitratu
aĩe valẽtis ĩponere vtcũqꝫ ſpeciẽ quã
cernit in ſemetiṗa interno oculo: Et
vnde hoc valeret niſi quia tu feciſti
eaꝫ? Et ĩponit ſpecieꝫ iã exiſtẽti ⁊ ha
benti vt eſſet: veluti terre aut lapidi
aut ligno aut auro aut id genꝰ reruꝫ
cuilibet. Et vnde iſta eſſent niſi tu fe-
ciſſes ea? Tu fabꝛo coꝛpꝰ: tu animuꝫ
mẽbꝛis ĩperitanteꝫ feciſti: tu materiã
vnde facit aliqd: tu ĩgeniuꝫ quo artẽ
capiat ⁊ videat intus quid faciat fo-
ris: tu ſenſũ coꝛpoꝛis quo interpꝛete
traiiciat ab animo ad materiaꝫ id qd
facit ⁊ renũciet animo quid factũ ſit:
vt ille intꝰ cõſulat pꝛeſidẽteꝫ ſibi veri
tateꝫ an bene factũ ſit. Te laudãt hec
oĩa creatoꝛeꝫ omniũ: ſed tu quomodo
facis ea? Quomodo feciſti deus celũ
⁊ terraꝫ? non vtiqꝫ ĩ celo neqꝫ ĩ terra
feciſti celuꝫ ⁊ terraꝫ neque ĩ aere aut
in aquis: quoniam ⁊ hec pertinent ad
celuꝫ ⁊ terraꝫ. neque ĩ vniuerſo mũ-
do feciſti vniuerſuꝫ munduꝫ: quia nõ
erat vbi fieret ante qꝫ fieret vt eſſet:
nec manu tenebas aliquid vnde face
res celuꝫ ⁊ terraꝫ. naꝫ vnde hoc tibi
qd tu nõ feceras vnde aliqd faceres?
Quid enĩ eſt niſi qꝛ tu es? Ergo dixi
ſti ⁊ facta ſũt: atqꝫ ĩ verbo tuo feciſti
ea. Sed quomodo dixiſti. nũquid illo
modo quo facta eſt vox de nube di-
cẽs: hic ẽ filiꝰ meꝰ dilectꝰ? Illa enim
vox acta atqꝫ trãſacta ẽ cepta ⁊ fini-
ta. Sonuerũt ſillabe atqꝫ trãſierunt

ſecũda poſt pꝛimaꝫ. tertia poſt ſecũdã
atqꝫ ĩde ex oꝛdine donec vltima poſt
ceteras: ſilẽtiũque poſt vltimã. Unde
claret atqꝫ eminet qd creature motꝰ
expꝛeſſit eaꝫ ſuiẽs eterne voluntati
tue ĩpe tẽpoꝛalis. Et hec ad tẽpus fa-
cta verba tua nũciauit auris exterioꝛ
menti pꝛudenti: cuius auris interioꝛ
poſita eſt ad eternũ verbũ tuũ. At il-
la cõparauit hec verba tẽpoꝛaliter ſo
nãtia cũ eterno ĩ ſilentio verbo tuo ⁊
dixit. Aliud eſt lõge aliud eſt. Hec lõ
ge infra me ſũt nec ſunt quia fugiũt
⁊ pꝛetereũt: verbuꝫ autẽ domini mei
ſupꝛa me manet ĩ eternũ. Si ergo ver
bis ſonãtibꝰ ⁊ pꝛetereũtibꝰ dixiſti vt
fieret celũ ⁊ terra atque ita feciſti ce-
lũ ⁊ terraꝫ: erat iaꝫ creatura coꝛpoꝛa
lis ante celuꝫ ⁊ terraꝫ: cuius motibꝰ
tẽpoꝛalibꝰ tẽpoꝛaliter vox illa pꝛecur
reret. Nulluꝫ auteꝫ coꝛpꝰ ante celũ ⁊
terraꝫ. Aut ſi erat id certe ſine trãſito
ria voce feceras vnde trãſitoꝛiã vocẽ
faceres qua diceres vt fieret celuꝫ ⁊
terra. Quicquid eniꝫ illud eſſet vnde
talis vox fieret niſi abs te factũ eſſet
vnde omnino nõ eſſet. Ut ergo fieret
coꝛpꝰ vnde iſta verba fierẽt: quo ver
bo a te dictũ eſt? Uocas itaqꝫ nos ad
ĩtelligẽdũ verbũ deũ apud te deũ qd
ſẽpiterne dicit ⁊ eo ſẽpiterne dicũtur
oĩa. Neqꝫ enĩ finit qd dicebat: ⁊ dicit
aliud vt poſſint dici oĩa: ſed ſimul ac
ſẽpiterne oĩa. Alioquĩ iã tẽpꝰ ⁊ muta
tio: ⁊ nõ vera eternitas nec vera im-
moꝛtalitas. Hoc noui deꝰ meꝰ ⁊ gra-
tias ago q̃ noui. Cõfiteoꝛ tibi dñe: me
cũqꝫ nouit ⁊ benedicit te qſquis ĩgra
tꝰ nõ ẽ certe veritati. Nouimꝰ dñe no
uimꝰ qm̃ ĩquãtũ qcquid nõ ẽ qd erat
⁊ eſt qd nõ erat ĩ tãtuꝫ moꝛitur ⁊ oꝛi-
tur. Nõ ergo quicquã verbi tui cedit
atque ſuccedit: quoniaꝫ vere ĩmoꝛta

le atque eternũ est. Et ideo verbo tibi coeterno simul ꝛ sempiterno dicis omnia que dicis: ꝛ fit quicquid dicis vt fiat. Nec aliť ꝙ dicendo facis: nec tñ ꝛ simul ꝛ sẽpiterna fiũt omnia que dicẽdo facis. Cur queso te dñe deus meus vtcũque video: sed quomodo id eloquar nescio: nisi qꝛ omne qđ eẽ icipit ꝛ esse desinit tũc eẽ icipit ꝛ tunc desinit quãdo debuisse icipere vel desinere in eterna ratione cognoscitur: vbi nec icipit aliqđ nec desinit. Ipsuz est verbũ tuũ qđ ꝛ pricipiuz qui ꝛ loqtur nobis. Sic ĩ euangelio per carnẽ ait: ꝛ hoc ĩsonuit foris aurib⁹ hominũ vt crederetur ꝛ ĩtus quereretur ꝛ inueniretᷣ ĩ eterna veritate vbi omnes discipulos bonus ꝛ solus magister docet. Ibi audio domine vocez tuaz dicẽtis mihi: quoniaz ille loquitur nobis qui docet nos. Qui aũt nõ docet nos etiaz si loquitur non nobis loquitur. Quis porro nos docet nisi stabilis veritas? Quia ꝛ per creaturã mutabilẽ cũ admonemur ad veritatez stabilez ducimur: vbi vere discim⁹ cũ stamus ꝛ audim⁹ eũ: ꝛ gaudio gaudem⁹ propter vocez spõsi reddentes nos vnde sumus. Et ideo pricipiuz: quia nisi maneret cũ erraremus nõ esset quo rediremus. Cũ autez redim⁹ ab errore cognoscẽdo vtique redimus. Ut aũt cognoscamus docet nos. qꝛ pricipiũ est ꝛ loqtur nobis. In hoc pricipio deus fecisti celũ ꝛ terraz ĩ verbo tuo ĩ filio tuo ĩ virtute tua ꝛ ĩ sapiẽtia tua ĩ veritate tua miro modo dicẽs ꝛ miro modo faciẽs. Quis cõprehendet? Quis enarrabit? Quid est illud qđ interlucet mihi ꝛ percutit cor meũ sine lesiõe ꝛ inhorresco ꝛ inardesco? Inhorresco ĩquãtuz dissimilis ei suz: inardesco in quãtũ similis ei suz. Sapiẽtia ipsa est que ĩterlucet mihi: discidẽs nubilum meuz qđ me rursus cooperit deficientez ab ea caligine atque aggere penarũ mearũ: quoniaz sic ĩfirmatus est in egestate vigor meus: vt nõ sufferaz bonuz meuz donec tu domine q propiti⁹ factus es oĩb⁹ iniquitatib⁹ meis etiaz sanes lãguores meos: quia ꝛ redimes de corruptiõe vitaz meaz ꝛ coronabis me ĩ miseratione ꝛ misericordia: ꝛ saciabis ĩ bonis desideriũ meũ: quoniã renouabitur iuuẽt⁹ mea sicut aquile. Spe eniz salui facti sum⁹: ꝛ promissa tua per patiẽtiam expectamus. Audiat te ĩtus sermocinãtem qui potest: ego fidẽter ex oraculo tuo clamabo. Quaz magnificata sũt opera tua domine: omnia ĩ sapiẽtia fecisti: ꝛ illa pricipiuz ꝛ ĩ eo pricipio fecisti celũ ꝛ terraz. Nõne ecce pleni sunt vetustatis sue qui nobis dicũt: quid faciebat deus anteꝙ faceret celũ ꝛ terrã? Si eni vacabat ĩquiũt ꝛ nõ operabatur aliquid: cur nõ sic sẽper ꝛ deinceps quẽadmodũ retro sẽper cessauit ab opere? Si eniz vllus motus ĩ deo nouus extitit ꝛ volũtas noua vt cõderet creaturaz quã nũquaz ante condiderat: quomodo iaz vera eternitas vbi oritur volũtas que nõ erat? Neque eni volũtas dei creatura est sed ante creaturaz: quia nõ crearetur aliquid nisi creatoris volũtas pcederet. Ad ipsã ergo dei substãtiaz pertinet volũtas ei⁹. Quod si exortũ est aliqđ ĩ dei substãtia qđ pri⁹ nõ erat: nõ veraciter dicireᷣ eterna illi substãtia. Si autẽ volũtas dei sẽpiterna erat vt esset creatura: cur non sẽpiterna creatura? Qui hec dicũt nõdũ te ĩtelligũt o sapiẽtia dei lux mẽtiũ nõdũ ĩtelligũt quomodo

fiāt q̄ per te atq̄ ī te fiunt: ⁊ conantur
eterna sapere. sed adhuc ī preteritis ⁊
futuris rerū motib⁹ cor eorū volitat
⁊ adhuc vanū est. Quis tenebit illud:
⁊ affiget illud vt paululū stet ⁊ paulu
lū rapiat splēdorē sēper stātis eter/
nitatis: ⁊ cōparet eū tēporibus nunq̄
stātib⁹: ⁊ videat esse icōparabilē ⁊ vi
deat lōgū tēp⁹ nisi ex multis pretere
untib⁹ motib⁹ qui simul extēdi nō pos
sūt lōgū nō fieri: non autē preterire
quicquā ī eterno sed totū esse presēs:
nullū vero tēp⁹ totū esse presēs: ⁊ vi/
deat omne preteritū propelli ex fu/
turo ⁊ omne futurū ex preterito con
sequi ⁊ omne preteritū ac futurū ab
eo qd̄ sēper est presēs creari ⁊ excur
rere? Quis tenebit cor hominis vt
stet ⁊ videat quomodo stās dictet futu
ra et preterita tēpora nec futura nec
preterita eternitas? nunquid manus
mea valet hoc: aut manus oris mei ꝑ
loquelas agit tā grandē rē? Ecce
respondeo dicēti: quid faciebat deus
ante q̄ faceret celū ⁊ terrā: respon
deo nō illud qd̄ quidā respōdisse per
hibetur iocularīter eludēs questiōis
violētiā. Alta iquit scrutātib⁹ gehē/
nas parabat. Aliud est videre aliud
ridere. Hec non respondeo: libentius
enim responderī nescio: qd̄ nescio q̄
illud vnde irridetur qui alta interro/
gauit ⁊ laudat̄ q falsa respondit. Sed
dico te deus noster oīs creature crea
torē: ⁊ si celi terre nomine omnis cre
atura itelligit̄ audacter dico: ante q̄
faceret deus celū ⁊ terrā nō faciebat
aliqd. Si enī faciebat: quid nisi crea/
turā faciebat? Et vtinā sic sciā quic
qd vtiliter scire cupio queadmodum
scio q nulla fiebat creatura anteq̄
fieret vlla creatura. Aut si cuiusquā
volatilis sensus vagat̄ per imagines
retro tēporū ⁊ te deū omnipotētem
⁊ omnicreātē ⁊ omnia tenētē celi ⁊
terre artificem ab opere bono tanto
anteq̄ id faceres per inumerabilia se
cula cessasse miratur: euigilet atque
attendat quia falsa miratur. nam vn/
de poterāt inumerabilia secula trāsi/
re que ipse nō feceras cū sis omnium
seculorū auctor ⁊ conditor? Aut que
tēpora fuissēt que abs te condita nō
essent? Aut quomodo preterissent si
nunquā fuissent? Cū ergo sis opera
tor omniū tēporū si fuit aliqd̄ tēpus
ante q̄ faceres celū ⁊ terrā: cur di/
citur q ab opere cessabas? Id ipsum
q tēp⁹ tu feceras: nec ꝑterire potue
runt tēpora ante q̄ faceres tēpora.
Si autem ante celum ⁊ terram nul/
lum erat cur queritur qd tunc facie/
bat? non enim erat tunc vbi non tem
pus: nec tu tempore tēpora precedis:
alioquī nō omnia tēpora precederes:
sed precedis omnia tēpora preterita
celsitudine sēper presētis eternitatis
⁊ superas omnia futura: quia ⁊ illa fu
tura sūt ⁊ cū venerint preterita erūt:
tu autē idem ipse es ⁊ āni tui non de
ficiēt. Anni tui nec eunt nec veniunt:
isti enim nostri ⁊ eunt ⁊ veniunt. Ut
omnes veniant āni tui omnes simul
stant: quoniā stāt: nec eūtes a veniē/
tibus excludūtur quia non transeunt
Isti autē omnes nostri eunt cū oēs
non erunt. Anni tui dies vnus ⁊ dies
tuus nō quotidie sed hodie: quia hodi
ernus tuus non cedit crastino: neque
enim succedit hesterno. Hodiernus
tuus eternitas. Ideo coeternum ge/
nuisti cui dixisti: ego hodie genui te.
Omnia tempora tu fecisti. et ante
oia tempora tu es: nec aliquo tem/
pore non erat tempus. Nullo er/
go tempore non feceras aliquid quia

ipsũ tẽpus tu feceras: ⁊ nulla tẽpora
tibi coeterna sunt quia tu permanes.
At illa si permanerẽt nõ essẽt tẽpora
Quid est eniꝫ tẽp⁹? Quis hoc facile
breuiterque explicauerit? Quis hoc
ad verbũ de illo proferẽdũ vel cogi/
tatione cõprehẽderit? Quid autẽ fa/
miliari⁹ ⁊ notius i loquẽdo cõmemo/
ram⁹ q̃ tẽp⁹? Et itelligim⁹ vtiqꝫ cuꝫ
id loqmur: itelligimus etiaꝫ cũ alio lo
quẽte id audim⁹. Quid ẽ ergo tẽp⁹?
Si nemo ex me q̃rat scio: si q̃rẽti ex/
plicare veliꝫ nescio. Fidẽter tamẽ di
co scire me: Quod si nihil preteriret
nõ esset preteritũ tẽp⁹: ⁊ si nihil adue/
niret non esset futurũ tẽpus: ⁊ si nihil
eẽt nõ esset presẽs tẽp⁹. Duo ergo illa
tẽpora preteritũ ⁊ futuruꝫ quomodo
sũt quãdo ⁊ preteritũ iaꝫ nõ est ⁊ futu
ruꝫ nõdũ est? Presens auteꝫ si sẽper
esset presens nec i preteritũ transiret:
iaꝫ ñ esset tẽp⁹ sed eternitas. Si ergo
presens vt tẽp⁹ sit ideo fit quia i prete
ritũ transit: quomodo ⁊ hoc esse dici
m⁹ cui causa vt sit illa est qua nõ erit:
vt scilicet nõ vere dicam⁹ tẽp⁹ esse ni
si qꝛ tẽdit ñ eẽ? Et tamẽ dicim⁹ lõgũ
tẽp⁹ ⁊ breue tẽp⁹ neqꝫ hoc nisi de pre
terito aut futuro dicim⁹. Pretitũ tẽ/
p⁹ lõgũ verbi gratia vocam⁹ añ cẽtũ
ãnos: futuꝝ itidẽ lõgũ post cẽtũ ãnos
Breue aũt p̃teritũ sic vtputa dicim⁹
añ decẽ dies: ⁊ breue futuꝝ post decẽ
dies. Sꝫ q̃ pacto lõgũ ẽ aut breue qđ
ñ ẽ? Pretitũ eni iã nõ ẽ ⁊ futuꝝ nõdũ
ẽ. non itaqꝫ dicam⁹ lõgũ ẽ: sꝫ dicam⁹
de preterito lõgũ fuit ⁊ de futuro lõ/
gũ erit. Dñe de⁹ me⁹ lux mea nõne ⁊
hic veritas tua deridebit hoĩeꝫ? Q. đ
eni lõgũ fuit preteritũ tẽp⁹ cũ iã esset
preterituꝫ lõguꝫ fuit: an cũ adhuc pre
sens esset? Tũc eni poterat esse lõgũ
quãdo erat qđ esset lõgũ. Preteritũ
vero iaꝫ nõ erat vnde nec lõgũ eẽ po
terat qđ omnino nõ erat. Nõ ergo di
cam⁹ lõgũ fuit preteritũ tẽp⁹. neque
eni iueniem⁹ qd fuerit lõgũ quando
ex quo preteritũ est nõ est. Sed dica
mus lõguꝫ fuit illud presẽs temp⁹: qꝛ
cũ presens eẽt longũ erat. nondũ eni
preterierat vt nõduꝫ eẽt: ⁊ ideo erat
qđ longum eẽ posset. Postea vero q̃
preteriit simul ⁊ longũ eẽ destitit qđ
eẽ destitit. Uideam⁹ ergo o anima hu
mana vtrũ ⁊ presẽs tempus possit eẽ
longũ: Datũ eni tibi est sentire moras
atqꝫ metiri. Quid respondebis mihi?
An cẽtuꝫ ãni presẽtes lõguꝫ tẽp⁹ ẽ?
Uide prius vtruꝫ possint presẽtes eẽ
cẽtuꝫ ãni. Si eniꝫ primus coꝝ ãnus
agit̃ ipse presẽs est. nonaginta vero ⁊
noueꝫ futuri sunt ⁊ ideo nõduꝫ sunt.
Si autẽ secũdus ãnus agitur iã vnus
est preteritus alter presẽs ceteri futu
ri. Atque ita si medioꝝꝫ quẽlibet cẽ
tenarii huius numeri ãnuꝫ presẽtem
posuerimus: añ illum preteriti erunt
post illuꝫ futuri. Quocirca cẽtuꝫ an
ni presentes esse non poterunt. Uide
salteꝫ vtrũ qui agitur vnus ipse sit p̃/
sẽs. Et eius eniꝫ si primus agitur mẽ
sis futuri sũt ceteri. Si secũdus iam
⁊ primus preteriit ⁊ reliqui nondum
sũt. Ergo nec ãnus q agitur totus est
presẽs. Et si nõ totus est presẽs nõ est
ãnus presẽs. Duodeci eni mẽses ãnus
est. Quoꝝꝫ qlibet vnus mẽsis q agi
tur ipse presens est: ceteri aut preteriti
aut futuri quãquã neqꝫ mẽsis qui agi
tur presens est sed vnus dies. Si pri/
mus: futuris ceteris: si nouissim⁹ pre
teritis ceteris: si medioꝝ qlibet iter p̃
teritos ⁊ futuros. Ecce p̃sẽs tẽp⁹ qđ
solũ iueniebam⁹ lõgũ appellãdũ vix
ad vni⁹ diei spaciũ ɔtractũ ẽ. Sꝫ di/
scutiamus etiã ipsũ: qꝛ nec vnus dies

totus est presens. nocturnis enim et diurnis horis omnibus vigintiquatuor expletur. Quarum prima ceteras futuras habet: nouissima preteritas: aliqua vero interiectarum ante se preteritas: post se futuras. Et ipsa vna hora fugitiuis particulis agitatur. Quicquid eius auolauit preteritum est: quicquid ei restat futurum. Si quid intelligitur temporis quod in nullas iam vel in minutissimas momentorum partes diuidi possit: id solum est quod presens dicatur. Quod tamen ita raptim a futuro in preteritum transuolat: vt nulla morula extendatur. nam si extenditur diuiditur in preteritum et futurum. presens autem nullum habet spacium. Ubi est ergo tempus quod longum dicamus? An futurum? non quidem dicimus longum est quia nondum est quod longum sit sed dicimus longum erit. Quando igitur erit? Si enim et tunc cum adhuc futurum erit non erit longum quia quid sit longum nondum erit. Si autem tunc erit longum cum ex futuro quod nondum est esse iam cepit et presens factum erit vt possit esse quod longum sit: iam superioribus vocibus clamat presens tempus longum se esse non posse. Et tamen domine sentimus interualla temporum et comparamus sibimet: et dicimus alia longiora et alia breuiora. Metimur etiam quanto sit breuius aut longius illud tempus quam illud: et respondemus duplum esse hoc vel triplum: illud autem simplum aut tantum hoc esse quantum illud. Sed pretereuntia metimur tempora cum sentiendo metimur. Preterita vero que iam non sunt aut futura que non dum sunt quis metiri potest nisi forte audebit quis dicere metiri posse quod non est. Cum ergo preterit tempus sentiri et metiri potest: cum autem preterierit quoniam non est non potest. Quero pater non affirmo: deus meus presi de mihi et rege me: quisnam est qui dicat mihi non esse tria tempora: sicut pueri didicimus. puerosque docuimus. preteritum presens et futurum: sed tantum presens quoniam illa duo non sunt? An et ipsa sunt sed ex aliquo procedit occulto cum ex futuro fit presens: et in aliquid recedit occultum cum ex presenti fit preteritum? nam vbi ea viderunt qui futura cecinerunt si nondum sunt? neque enim potest videri id quod non est: et qui narrant preterita non vtique vera narrarent si animo illa non cernerent. Que si nulla essent cerni vtique non possent. Sunt ergo et futura et preterita. Sine me domine amplius querere. Spes mea non conturbetur intentio mea. Si enim sunt futura et preterita volo scire vbi sint. Quod si nondum valeo scio tamen vbicunque sint non ibi ea futura esse aut preterita sed presentia. Nam si et ibi futura sunt nondum ibi sunt. Si et ibi preterita sunt iam non ibi sunt. Ubicunque ergo sunt quecunque sunt non sunt nisi presentia: quamquam preterita cum vera narrantur ex memoria proferuntur: non res ipse que preterierunt sed verba concepta ex imaginibus earum: que in animo velut vestigia per sensus pretereundo fixerunt. Pueritia quippe mea que iam non est: in tempore preterito est: quod iam non est. Imaginem vero eius cum eam recolo et narro in presenti tempore intueor quia est adhuc in memoria mea. Utrum similis sit causa predicendorum futurorum vt rerum que nondum sunt iam existentes presentantur imagines: confiteor deus meus nescio. Illud sane scio nos plerunque premeditari futuras actiones nostras eamque premeditationem esse presentem: actionem autem quam premeditamur nondum esse quia futura est. Quam cum aggressi fuerimus et quod premeditabamur agere ce

perim⁹:tūc erit illa actio:qꝛ tūc nō fu
tura sed presens est. Quoquo modo
se itaqꝫ habeat archana presētia futu
rorū:videri nisi qd̄ ē ñ potest. Quod
aūt iaʒ ē nō futuruʒ sed presēs ē. Cuʒ
ergo videri dicūtur futura: nō ipsa q̄
nōduʒ sunt:idest que futura sūt sed eo
ruʒ cause vel signa forsitan videntur
que iaʒ sūt. Jdeo nō futura sed presē/
tia sūt iaʒ videntibus:ex quib⁹ futu/
ra predicūtur animo concepta: Que
rursus cōceptiones iaʒ sūt:ꝛ eas pre/
sētes apud se intuentur qui illa predi/
cunt. Loquat̄ mihi aliquod exēplum
tāta reruʒ numerositas. Jntueor au/
roraʒ:oritur̄ soleʒ pronuncio:quod i
tueor presēs:quod pronūcio futuruʒ
Nō sol futurus qui iam est sed ortus
ei⁹ qui nondū est. Tamen etiaʒ ortuʒ
ipsū nisi animo imaginat̄ sicut modo
cuʒ id loquor:nō eū posseʒ predicere
Sed nec ipsa aurora quā i celo video
solis ortus est:quāuis euʒ p̄cedat:nec
illa imaginatio in animo meo. Que
duo presentia cernuntur:vt futurus
ille ante dicatur. Futura ergo nōdū
sunt. Et si nonduʒ sūt:nō sunt. Et si nō
sunt:videri omnino non possunt; sed
predici possunt ex presentib⁹ que iam
sūt ꝛ vidētur. Tu itaqꝫ regnator crea
ture tue quis ē mod⁹ quo doces aīas
ea que futura sūt? Docuisti eni ꝓphe
tas tuos. Quis naʒ ille mod⁹ est quo
doces futura cui futur̄ qcquā nō est:
vel poti⁹ de futuris doces presentia?
Naʒ qd̄ nō est nec vtiqꝫ doceri potest
Nimis lōge ē mod⁹ iste ab acie mea.
Jnualuit ex me ñ potero ad illū: pote
ro autē ex te cū dederis tu dulce lu/
mē occultor̄ ocolor̄ meorum. Quod
autē nunc liquet ꝛ claret:nec futura
sūt nec preterita:nec proprie dicūtur
Tēpora sūt tria preteritū presēs ꝛ fu
turuʒ. Sed fortasse proprie diceretur
tēpora sūt tria: presens de p̄teritis p̄
sens de p̄sentib⁹:p̄sēs de futuris. Sūt
eni hec i aīa tria q̄dā:ꝛ alibi ea nō vi/
deo. Presēs de preteritis memoria:p̄
sens de presētib⁹ cōtuit⁹:presēs de fu
turis expectatio. Si hec permittimur
dicere tria tēpora video fateorqꝫ tria
sūt. Dicat̄ etiaʒ tēpora sūt tria preteri
tuʒ presens ꝛ futur̄:sicut abutit̄ con/
suetudo:dicat̄ ecce non curo nec resi/
sto nec reprehēdo:duʒ tamē itelligat̄
quod dicit̄ neqꝫ id qd̄ futur̄ est eē iaʒ
neqꝫ id qd̄ preterituʒ est. Pauca sunt
eni que proprie loqmur:plura nō pro/
prie: Sed agnoscit quid velim⁹. Dixi
ergo paulo ante qd̄ preterēūtia tēpo
ra metimur vt possim⁹ dicere duplū
esse hoc tēporis ad illud simpluʒ: aut
tantuʒ h̄ quantuʒ illud:ꝛ si qd de par
tib⁹ tēpor̄ aliud possum⁹ renunciare
metiēdo. Quocirca vt dicebā prete/
reuntia metimur tēpora. Et si qs mi/
hi dicat vnde scis:respondeaʒ scio: qꝛ
metimur. Nec metiri que nō sunt pos
sum⁹:ꝛ nō sūt preterita vel fut̄a. Pre
sēs vero tēp⁹ quomodo metimur quā
do nō habet spaciū? Metit̄ ergo duʒ
preterit. Cū autē p̄terierit nō metitur
Quid eni metiat̄ nō erit. Sed vnde ꝛ
qua ꝛ quo preterit cū metit̄? Unde ni
si ex futuro:qua nisi ꝑ presēs:quo nisi
in preteritū? Ex illo ergo qd̄ nondum
est per illud quod spacio caret in illud
quod iam non est. Quid autem meti/
mur nisi tempus in aliquo spacio? ne/
qꝫ eni dicim⁹ simpla ꝛ dupla ꝛ tripla ꝛ
equalia ꝛ si qd hoc modo i tēpore dici
m⁹ nisi iter spacia tēpor̄. Jn quo ergo
spatio metimur tēp⁹ preteriēs? Utrū
i futuro vnde preterit? Sed qd̄ non
duʒ ē nō metit̄. An i presēti qua prete
rit? Sed nullū spatiū non metimur.
An i preterito quo preterit? Sed qd̄
iā nō ē nō metimur. Exarsit animus

meꝰ nosse istud ĩplicatissimuz enigma
noli claudere domine deus meꝰ bone
pater: ꝑ christũ obsecro noli claudere
desiderio meo ista ⁊ vsitata ⁊ abdita
quo minꝰ ĩ ea penetret ⁊ dilucescãt a
lucẽte misericordia tua domĩe. Quẽ
ꝑcunctabor de his ⁊ cui fructuosius
cõfitebor ĩperitiã meã: nisi tibi cui nõ
sũt molesta studia mea flãmãtia vehe
mẽter ĩ scripturas tuas? Da qđ amo
amo eniz. Et hoc tu dedisti. Da pater
qui vere nosti data bona dare filiis
tuis. da quoniã sucepi cognoscere te:
⁊ labor est ante me donec aperias ꝑ
christuz: Obsecro ĩ nomine eiꝰ sancti
sanctoꝝ nemo mihi obstrepat. Et ego
credidi propter qđ ⁊ loquor. Hec est
spes mea: ad hanc viuo vt cõtempler
delectationes domini. Ecce veteres
posuisti dies meos ⁊ trãseũt ⁊ quomo
do nescio. Et dicimꝰ tẽpꝰ ⁊ tẽpꝰ: tẽpo
ra ⁊ tẽpora: quã diu dixit hoc ille: quã
diu fecit hͦ ille: ⁊ ꝙ longo tẽpore illud
nõ vidi: ⁊ dupluz tẽporis habet hec sil
laba ad illaz sillabaz breuez. Dicimus
hec ⁊ audimꝰ hec ⁊ ĩtelligimur ⁊ ĩtelli
gimus. Manifestissima ⁊ vsitatissima
sũt: ⁊ eadez rursus nimis latent ⁊ no
ua est ĩuẽtio eoꝝ. Audiui a quodã ho
mine docto ꝙ solis ac lune ac siderũ
motꝰ ipsa sint tẽpora ⁊ nõ ãni. Cur eni
nõ potiꝰ omniuz corporuz motꝰ sint tẽ
pora? An vero si cessarent celi lumi
na ⁊ moueret̃ rota figuli: nõ esset tem
pꝰ quo metiremur eos giros? ⁊ dicere
mꝰ aut equalibus morulis agi aut si
alias tardiꝰ: alias velociꝰ moueret̃ ali
os magis diuturnos esse: alios minꝰ?
Aut cuz hoc diceremꝰ vnde ⁊ nos in
tẽpore loq̃remur aut essent in verbis
nostris alie lõge sillabe alie breues ni
si qr ille lõgiori tẽpore sonuissent iste
breuiore? Deꝰ da hominibꝰ videre in

paruo cõmunes notitias reꝝ paruaꝝ
atqꝫ magnaꝝ. Sunt ⁊ sidera ⁊ lumi
naria celi in signis ⁊ ĩ tẽporibus ⁊ ĩ an
nis ⁊ ĩ diebus. Sũt vere: sed nec ego
dixerĩ circuitũ illius lineole rote diẽ
eẽ: nec tamen ideo tẽpus nõ eẽ ille di
xerit. Ego scire cupio viz naturãque
tẽporũ quo metimur corpoꝝ motꝰ: ⁊
dicimus illuz motuz verbi gratia tẽ
pore duplo eẽ diuturniorez ꝙ istũ. nã
quero quoniaz dies dicit̃ nõ tãtũ mo
rula solis super terram secundum ꝙ
aliud est dies aliud nox: sed etiã totus
eius circuitus ab oriẽte vsque ad ori
entem secundũ ꝙ dicimus tot dies
transierunt. Cũ suis enĩ noctibus di
cuntur tot dies: nec extra reputantur
spacia noctiũ. Quoniã ergo dies ex
pletur motu solis atqꝫ circuitu ab oriẽ
te vsqꝫ ad oriẽtez: quero vtruz motus
ipse sit dies an mora ipsa quãta pagi
tur an vtrũqꝫ. Si enĩ primũ: dies eẽt
dies ergo eẽt etiaz si tãto spacio tẽpo
ris sol cursuz illũ ꝑegisset quãtũ est ho
re vnius. Si secũdũ. ergo nõ eẽt dies
si ab ortu solis vsqꝫ in ortũ alteꝝ tam
breuis mora eẽt ꝙ est hore vnius: Sz
vicies quaterqꝫ circuiret sol vt exple
ret diez: Si vtrũqꝫ: nec ille appellare
tur dies: si hore spatio sol totuz suũ gi
rũ circuiret: nec ille si sole cessante tã
tũ tẽporis preteriret quãto peragere
sol totuz ambitum de mane ad mane
assolet. nõ itaqꝫ nũc queraz qd sit illud
qđ vocat̃ dies: sed qd sit tẽpꝰ quo me
tientes solis circuitum diceremus eũ
dimidio spatio temporis peractuz mi
nus ꝙ solet: si tanto spacio temporis
peractus esset quanto peraguntur
hore duodecim. Et vtrunque tẽpus
comparantes diceremꝰ illud simplũ
hͦ duplũ: etiã si aliquãdo illo simplo: ali
quãdo isto duplo sol ab oriẽte vsqꝫ in

oriētē circuiret. Nemo ergo mihi di/cat celestiū corpoꝝ motus esse tēpo/ra: qꝛ et cuiusdā voto cū sol stetisset vt victor iosue preliū peragerет sol sta/bat sed tēpus ibat. Per suū quippe spaciū tēporis qđ ei sufficeret illa pu/gna gesta atqꝫ finita ē. Uideo igitur tēpus quādā esse distēsionē. Sed vi/deo: an videre mihi videor? Tu dmō/strabis lux veritas. Jubes vt appro/bē si qs dicat tēpus esse motū corpo/ris. Nō iubes. Nā corpꝰ nullū mo/ueri nisi i tempore audio. Tu dicis. Ipsum aūt corporis motū tēpus esse nō audio. Nō tu dicis: Cū eniꝫ moue/tur corpus tēpore metior quādiu mo/neat̄ exquo moueri icipit donec desi/nat. Et si nō vidi exquo cepit: ꝛ pse/uerat moueri vt nō videā cū desinit: non valeo metiri nisi forte exquo vi/dere icipio donec desinam. Quod si diu video tm̄modo lōgū tēpꝰ eē renū/cio: ñ aūt q̄tū sit qꝛ ꝛ q̄tū cū dicimꝰ collatōe dicimꝰ: velut tātū hoc quā/tū illud: aut duplū hoc ad illud: ꝛ si qđ aliud isto modo. Si aūt notare potu/erimus locoꝝ spacia vnde et quo ve/niat corpus qđ mouet̄ vel partes eiꝰ si tāq̄ i torno mouet̄ possumꝰ dicere quātū sit tēporis exquo ab illo loco vsqꝫ ad illū locū motus corporis vel partis eius effectus est. Cū itaqꝫ ali/ud sit motꝰ corporis: aliud quo meti/mur: quādiu sit qs nō sentiat qđ hoꝝ potius tēpus dicēdū sit? Nā et si va/rie corpus aliquādo mouetur aliquā/do stat: nō solū motū eius sed etiā sta/tū tēpore metimur ꝛ dicimus tātuꝫ stetit quātū motuꝫ est: aut duplo aut triplo stetit ad id quod motū est: et si quid aliud nostra dimensio siue com/prehēderit siue existimauerit vt dici solet plus minus. Nō est ergo tēpus corporis motus. Et cōfiteor tibi dn̄e ignorare me adhuc qđ sit tēpus ꝛ rur/sus ↄfiteor tibi dn̄e scire me i tēpore ista dicere: ꝛ diu me iā loq̄ de tēpore: atqꝫ idipsum diu nō esse nisi morā tē/poris: Quomodo igitur hoc scio quā/do quid sit tēpus nescio? An forte ne/scio queādmodū dicam qđ scio? Hei mihi q̄ nescio saltē qđ nesciam. Ecce deus meus corā te qꝛ nō mētior: sicut loquor ita est cor meū. Tu illumina/bis lucernā meā dn̄e: deus meus illu/mina tenebras meas. Nōne tibi con/fitetur anima mea confessione veri/dica metiri me tempora? Itane deus meus metior et quid metiar nescio? Metior motū corporis i tēpore: iteꝫ ipsum tēpus nō metior? An vero cor/poris motū metirer quādiu sit ꝛ quā/diu hinc illuc pueniat nisi tēpus ī quo mouet̄ metirer? Ipsum ergo tēpus vnde metior? An tēpore breuiore me/timur lōgiꝰ: sicut spacio cubiti spaciū trāstri? Sic eniꝫ videmur spacio bre/uis sillabe metiri spaciū lōge sillabe: atqꝫ id duplū dicē. Ita metimur spa/cia carinū spaciis vsuū: ꝛ spacia vsuū spaciis pedū ꝛ spacia pedū spaciis silla/baꝝ: ꝛ spacia lōgaꝝ spaciis breuiū nō i paginis. Nā eo modo loca metimur ñ tēpora. Sꝫ cū voces pnūciādo trā/seūt ꝛ dicimus lōgū carmē est. nā tot versibus ↄtexūtur lōgi versus: nam tot pedibus cōstāt lōgi pedes: naꝫ tot sillabis tēdūtur lōge sillabe: nam du/pla est ad breuē sed neqꝫ ita cōprehē/ditur certa mēsura tēporis: quādoq̄/dē fieri pōt vt ampliori spatio tempo/ris psonet versus breuior si pductius pnūciet̄ q̄ lōgior si correptiꝰ: ita car/mē ita pes ita sillaba. Inde mihi visū est nihil esse aliud tēpus q̄ distēsionē sed cuius rei nescio: ꝛ miꝝ si nō ipsius

animi: Quid eniz metior obsecro de⁹ meus z dico. aut idefinite lõgi⁹ ē hoc tēpus ꝗ̃ illud: aut etiā definite duplū est hoc ad illud? Tēpus metior: scio. Sed nõ metior futuꝝ: qꝛ nõdū ē. Sz nõ metior p̃sens: qꝛ nullo spacio tēditur. Nõ metior p̃teritū: qꝛ iā non est. Quid ergo metior? An p̄tereūtia tēpora nõ p̃terita? Sic eniz dixerā. Jnsiste anime meus z attēde te fortiter. Deus adiutor noster ipse fecit nos et nõ ipsi nos. Attēde vbi albescit veritas. Ecce puta: vox corporis icipit sonare z sonat z adhuc sonat: z ecce desinit sonare: iāq̃ silētiū est: z vox illa p̃terita est: z nõ est iam vox. Futura erat ante ꝗ̃ sonaret: z nõ poterat metiri qꝛ nõdū erat: z nūc nõ potest qꝛ iā nõ est. Tūc ergo poterat cū sonabat: qꝛ tūc erat q̃ metiri posset: Sed z tūc nõ stabat: ibat eniz z p̄teribat. An ideo magis poterat? P̄teriēs eniz tēdebat̃ i aliquod spaciū tēporis quo metiri posset: quoniā p̃sens nullū habet spaciū. Si ergo tūc poterat: ecce puta altera cepit sonare: z adhuc sonat cõtinuato tenore sine vlla distinctõe. Metiamur eā dū sonat. Cū enī sõare cessauerit: iā p̃terita erit: z ñ erit q̃ possit metiri. Metiamur plane z dicam⁹ quāta sit. Sed adhuc sonat: nec metiri põt nisi ab initio sui quo sonare cepit vsq3 ad finē quo desiuit. Jp̄z q̄ppe iteruallum metimur ab aliquo initio vsq3 ad aliquē finē. Quap̄pt̃ vox que nõdū finita est metiri nõ põt vt dicatur ꝗ̃ lõga vel breuis sit: nec dici aut equalis alicui aut aliqua simpla vel dupla vel q̄d aliud. Cum aūt finita fuerit: iā ñ erit. Quo pacto igit̃ metiri poterit? Et metimur tamē tp̄a nec ea q̃ nõdū sūt: nec ea q̃ iā ñ sūt: nec ea q̃ nlla mora extēdunt̃: nec ea q̃ t̃minos nõ habēt. Nec futura ergo nec p̃terita nec p̃sētia nec p̄tereūtia tēpora metimur: z metimur tamē tēpora. De⁹ creator oīū: versus iste octo syllabaꝝ breuib⁹ z lõgis alternat syllabis. Quatuor itaq3 breues prima tertia quīta septima simple sunt ad quatuor lõgas secūdā quartā sextā octauā. He singule ad illas singulas duplū habēt tēporis: p̄nūcio z renūcio: z ita est quātū sentit̃ sensu manifesto quātū sensus manifestus est. Breui syllaba lõgā metior: eāq3 sentio habere bis tātū. Sed cū altera post alterā sonat: si prior breuis: longa posterior quomodo tenebo breuē: z quomodo eā lõgā metiēs applicabo: vt iueniaz q̄d bis tm̄ habeat: q̄ñquidē lõga sonare ñ icipit nisi breuis sonare d̄stiterit? Jpsā quoq3 lõgā nõ p̃sentem metior: quādo nisi finitā nõ metior. Ei⁹ aūt finitio p̃teritio est. Quid ergo ē q̄d metior? Ubi ē quā metior breuis? Ubi ē lõga quam metior? Ambe sonuerūt auolauerūt p̃terierūt iā nõ sūt z ego metior. Fidēterq3 respõdeo q̄ñ exercitato sēsu fidit̃ illā simplā esse illā duplā i spacio scilicet tēporis. Neq3 hoc possū nisi qꝛ p̃terierūt z finite sūt Nõ ergo ipsas q̃ iā nõ sūt s3 aliq̄d i memoria mea metior: q̄d ifixum manet ite aīa mea. Tēpora metior. Noli mihi obstrepe q̄d ē: noli tibi obstrepe turbis affectionū tuaꝝ. Jn te iquā tēpora metior: affectionē quā res p̄tereūtes i te faciūt: z cum ille p̃terierit manet. Jpsā metior p̃sētē: nõ eas q̃ p̄terierūt vt fieret. Jpsā metior cū tēpora metior. Ergo aut ipa sūt tēpora aut ñ tp̄a metior. quid cū metimur silētia: z dicim⁹ illõ silētiū tm̄ tenuisse tp̄is quātū illa vox tenuit? nõ ne cogitationē tēdim⁹ ad mēsurā vocis q̄si sonaret vt

aliqd ꝺ īteruallis silētioꝝ ī spacio tē
poris renūciare possim⁹. Naȝ ꝛ voce
atqȝ ore cessāte pagim⁹ cogitādo car
mina ꝛ ꝟsus ꝛ quēqȝ ꝭmonē: motio/
nūqȝ dimēsiones quaslibet: ꝛ ꝺ spa/
ciis tēpoꝝ ꝙtū illud ad illud sit renū/
ciam⁹: nō aliter ac si ea sonādo dice/
rem⁹. Si voluerit aliqs edere lōgius/
culā vocē: ꝛ ↄstituerit ꝑmeditādo ꝙ̄
lōgā futura sit: egit vtiqȝ iste spaciuȝ
tpis ī silētio: memorieqȝ cōmēdās ce/
pit edere illā vocē q̄ sonat: donec ad
ꝓpositū ēminū ꝑducat̄. Immo sonu/
it ꝛ sonabit. Nā qꝺ ei⁹ iā paratū ē vti/
qȝ sonuit: qꝺ aūt restat sonabit. Atqȝ
ita pagit̄: dū ꝑsens ītētio futuꝝ ī ꝑte
ritū traiicit diminutione futuri cre/
scēte ꝑterito: donec ↄsumatōe futuri
sit totū ꝑteritū. Sed quō minuit̄ aut
ↄsumit̄ futuꝝ qꝺ nōdū est? Aut quō
crescit ꝑteritū qꝺ iā nō ē: nisi qꝛ ī aīo
q illud agit tria sūt? Nā ꝛ expectat ꝛ
attēdit ꝛ meminit: vt id qꝺ expectat
ꝑ id qꝺ attēdit trāseat in id qꝺ memi/
nerit. Quis igit̄ negat futura nōduȝ
eē? Sȝ tñ iā est ī aīo expectatio futu/
roꝝ. Et qs negat ꝑterita iā non esse?
Sed tamē adhuc est in aīo memoria
ꝑteritoꝝ. Et qs negat ꝑsens tēp⁹ ca/
rere spacio qꝛ ī pūcto ꝑterit? Sed ta
mē ꝑdurat attētio ꝑ quā pagat adeē
qꝺ aberat. Nō igit̄ lōgū tēpus futuꝝ
qꝺ nō ē: sed lōgū futuꝝ lōga expecta
tio futuri est: Nec lōgū ꝑteritū tēpus
qꝺ nō est: sed lōgū ꝑteritū longa me/
moria ꝑteriti est. Dicturus suȝ cātitū
qꝺ noui: ante ꝙ̄ īcipiā ī totū expecta
tio mea extēdit̄. Cū aūt cepero: ꝙtuȝ
ex illo ī ꝑteritū ꝺcerpsero tēdit̄ ī me/
moria mea: atqȝ distēdit̄ vita huius
actōis mee ī memoriā ꝑpt̄ qꝺ dixi: ꝛ ī
expectationē ꝓpter qꝺ dicturus suȝ:
presens tñ adest attētio mea ꝑ quam
traiiciat̄ qꝺ erat futuꝝ vt fiat prete/
ritū. Qꝺ quāto magis agitur: tanto
breuiata expectatōe prolōgatur me
moria: donec tota expectatio ↄsuma
tur: cū tota illa actio finita transierit
ī memoriā. Et qꝺ ī toto cātico hoc in
singulis particulis ei⁹ fit: ꝛ qꝺ ī singu
lis syllabis eius hoc ī actōe longiore:
cuius forte particula est illud cāticū:
hoc ī tota vita hominis: cuius partes
sunt omnes actiones hominis: hoc in
toto seculo filioꝝ hominū: cuius par/
tes sunt oēs vite hominū. Sed quo/
niā melior est misericordia tua super
vitas: ecce distēsio est vita mea: ꝛ me
suscepit ꝺxtera tua ī dño meo media
tore filio hominis īter te vnum ꝛ nos
multos: ī multis per multa: vt per cū
apprehēdā ī quo ꝛ apprehēsus sum: ꝛ
a veteribus diebus colligar sequens
vnū: ꝑterita oblitus: nō ī ea que futu
ra ꝛ trāsitura sunt: sed in ea que ante
sunt nō distētus: sed ītētus. Nō secū/
dū distēsionē sed secūdū ītētionē se/
quor ad palmā superne vocationis:
vbi audiā vocē laudis tue ꝛ cōtēpler
delectationē tuā nec veniētē nec pre
tereūtē. Nūc vero anni mei ī gemiti
bus: ꝛ tu solatiū meū dñe pater me⁹
eternus es. At ego ī tempora dissilui
quoꝝ ordinē nescio. ꝛ tumultuosis va
rietatib⁹ dilaniātur cogitatōes mee:
ītima viscera aīe mee: donec ī te cō/
fluā purgat⁹ ꝛ liqdus igne amoris tui
et stabo atqȝ solidabor in te in forma
mea veritate tua: nec patiar questio
nes hoīuȝ q penali morbo plus sitiūt
ꝙ̄ capiūt ꝛ dicūt: qd faciebat ꝺs an/
teꝙ̄ faceret celū ꝛ terrā? aut qd ei ve
nit ī mētē vt aliqd faceret: cuȝ antea
nūꝙ̄ aliqd fecerit? Da illis dñe bene
cogitare qd dicāt: ꝛ īuenire qꝛ nō di/
citur nūquā vbi nō est tempus. Qui

ergo dicitur nunquā fecisse: qd aliud dicit nisi nullo tēpore fecisse. Uideāt itaqz nullū tēpus esse posse sine creatura tua: ⁊ desināt ipsaz vanitatē loq Extēdātur etiā i ea que ante sunt: et itelligāt te ante oīa tēpora eternum creatorē oīuz tēpoꝝ: neqz vlla tēpora tibi esse coeterna nec vllā creaturā etiā si est aliqua supra tēpora. Dñe ds me⁹ qs ille sin⁹ est alti secreti tui: ⁊ q̄ lōge īde me ꝓiecerūt consequētia delictoꝝ meoꝝ. Sana oculos meos ⁊ ꝯgaudeāt luci tue. Certe si est tā grādi sciētia ⁊ ꝑsciētia pollēs aīus cui cūcta preterita ⁊ futura ita nota sint sicut mihi vnū cāticū notissimū: nimirū mirabilis est animus iste atqz ad horrorē stupēdus: qppe quē ita nō lateat qcqd pactū: ⁊ quicquid relictum seculoꝝ est: quēadmodū me nō latet cātātē illud cāticū quid ⁊ quantū ei abierit ab exordio: quid ⁊ quantū restet ad finem. Sed absit vt tu conditor vniuersitatis conditor animaruz ⁊ corpoꝝ. absit vt ita noueris omnia futura ⁊ preterita. Longe tu lōge mirabilius lōgeqz secretius. Neqz eniz sicut nota cantantis notūue canticū audientis expectatione vocū futurarū ⁊ memoria preteritaruz variatur affectus sensusqz distenditur: ita tibi aliquid accidit incōmutabiliter eterno: hoc est vere eterno creatori mentiū. Sicut ergo nosti in principio celū ⁊ trā sine varietate notitie tue: ita fecisti i pricipio celū ⁊ trā sine distinctione actōis tue. Qui itelligit ꝯfiteat̄ tibi: et qui non intelligit confiteatur tibi. O q̄ excelsus es: et humiles corde sunt domus tua. Tu enim erigis elisos: ⁊ nō cadūt quoꝝ fortitudo tu es Amen. Explicit liber vndecimus.

Incipit duodecimus.

MUlta satagit cor meū dñe i hac iopia vite mee pulsatū verbis sancte scripture tue: ⁊ ideo plerūqz i sermone copiosa est egestas humane intelligentie: quia plus loquitur inquisitio q̄ inuentio: ⁊ longior est ipetratione petitio: ⁊ operosior est manus pulsans q̄ sumens. Tenemus promissum. Quis corrumpet illud? Si deus pro nobis quis contra nos? Petite ⁊ accipietis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: ⁊ querens inuenit: ⁊ pulsanti aperiet̄. Promissa tua sunt. Et quis falli timeat cum promittit veritas? Confitetur altitudini tue humilitas lingue mee: quoniam tu fecisti celum et terram: hoc celum qd video terramque quam calco. Unde est hec terra quam porto? Tu fecisti. Sed vbi est celū celi domino de quo audiuimus in voce psalmi: celum celi domino terram autem dedit filiis hominum? Ubi est celum qd non cernimus: cui terra est hoc omne qd cernimus? Hoc enim totū corporeuz non vbiqz totū ita cepit speciē pulchram in nouissimis: cui fundus est terra nostra: sed ad illud celum celi etiam terre nostre celum terra est: et hoc vtrūque magnum corpus nō absurde terra est ad illud nescio quale celum: qd domino est non filiis hominum. Et nimirum hoc terra erat inuisibilis ⁊ incomposita: ⁊ nescio que profunditas abissi super quā non erat lux: qz nulla species erat illi. Unde iussisti vt scriberetur qd tenebre erant super abissuz. Quid aliud q̄ lucis absentia. Ubi eni lux eēt: si eēt nisi supeēt eminēdo ⁊ illustrando. vbi ergo lux nōdū erat qd erat adesse tenebras nisi abesse lu

cez.' Super itaq3 erāt tenebre quia su
per lux aberat: sicut son⁹ vbi nō ē silē
tiū est: Et qd est esse ibi silētiū: nisi so/
nū ibi non esse.' Nōne tu dn̄e docui/
sti hanc animā q̄ tibi confitet.' Non
ne tu domine docuisti me q̄ prius q̄
istā īformē materiā formares atq3
distingueres nō erat aliquid: nō color
non figura non corp⁹ nō spiritus: non
tamen omnino nihil erat quedā īfor/
mitas sine vlla specie.' Quid ergo vo
caretur: quo etiā sensu tardiorib⁹ vt/
cunq3 īsinuaret nisi vsitato aliquo vo
cabulo.' Quid aūt in oībus mūdi par
tib⁹ reperiri potest propinqui⁹ infor/
mitati omnimode q̄ terra ⁊ abissus.'
Minus eniz speciosa sūt pro suo gra
du īfimo q̄ cetera superiora perluci/
da ⁊ luculēta omnia. Cur ergo nō ac/
cipiā informitatem materie quā sine
specie feceras: vnde speciosū mūdū
faceres ita cōmode hominib⁹ intima/
tā: vt appellaret terra inuisibilis ⁊ in
cōposita.' Et cū in ea querit cogita/
tio quid sensus attingat: ⁊ dicit sibi n̄
est itelligibilis forma sicut vita: sicut
iustitia quia materies ē corporū neq3
sensibilis: quoniā qd videat ⁊ qd sen/
tiat i inuisibili ⁊ icōposita nō est. Dū si/
bi hec dicit hūana cogitatio: conet eā
vel nosse ignorando vel ignorare no/
scēdo. Ego vero dn̄e si totū confiteor
tibi ore meo ⁊ calamo meo qcquid de
ista materia docuisti me. cui⁹ antea no
men audiēs ⁊ nō intelligens narranti
bus mihi eis qui nō itelligerent eam
cū specieb⁹ inumeris ⁊ variis cogita/
bā: ⁊ ideo n̄ eā cogitabā: fedas ⁊ hor/
ribiles formas pturbatis ordinib⁹ vol
uebat animus: sȝ formas tamē ⁊ īfor
me appellabā: nō q̄ careret forma:
sed q̄ talē haberet vt si appareret i
solitū ⁊ icongruū auersaretur sensus
me⁹ ⁊ conturbaret infirmitas homi/
nis: verū autē illud qd̄ cogitabā nō
priuatione omnis forme: sed cōpara/
tiōe formosiorū erat informe: ⁊ suade/
bat vera ratio vt omnis forme quales
cunq3 reliquias omnino detraherem
si vellē prorsus īforme cogitare ⁊ n̄
poterā. Citius eniz non esse censebā
qd̄ omni forma priuaretur: q̄ cogi/
tabā quiddā īforme ⁊ nihil formatū:
nec nihil īforme prope nihil. Et cessa/
uit mens mea interrogare hic spiritū
meū plenū imaginib⁹ formatorū cor
porum ⁊ eas pro arbitrio mutantem
atque variātē. Et itendi i ipsa corpo
ra: eorūque mutabilitatē alti⁹ īspexi:
qua desinūt esse qd̄ fuerant ⁊ incipi/
unt esse quod non erant. Eundemq3
transitum de forma i formam per in/
forme quiddā fieri suspicatus sum: nō
per omnino nihil. Sed nosse cupiebā
nō suspicari. Et si totū tibi confitear
vox ⁊ stilus meus qcquid de ista que
stione enodasti mihi: quis legētiū ca
pere durabit.' nec ideo tamē cessabit
cor meū dare tibi honorē ⁊ cāticū lau
dis de his que dictare nō sufficit. Mu
tabilitas enī rerū mutabiliū capax
ipsa ē formarū oīū i q̄s mutāt res mu
tabiles. Et hec qd est.' nunqd anim⁹
nunqd corp⁹.' nunqd species animi vl
corporis.' Si dici posset nihil aliqd est
⁊ nō est hoc eam dicerē ⁊ tamē iam vt/
cunque erat: vt species caperet istas
visibiles ⁊ compositas. Et vnde vtcū
que erat nisi esset abs te a quo sunt
omnia inquantumcunque sunt. Sed
tanto a te longius quanto dissimilius
Neque enim locis ista que tu domi/
ne qui non es alibi aliud ⁊ alias ali/
ter: sed ipsum ⁊ ipsum ⁊ ipsum. San/
ctus sanctus sanctus dominus deus
omnipotens in principio quod est de

te i sapiētia tua que nata est de sub/stantia tua fecisti aliquid ⁊ de nihilo. Fecisti eni celū ⁊ terrā nō de te. Nā esset equale vnigenito tuo: ac ꝑ hoc ⁊ tibi: ⁊ nullo modo iustū esset vt equale tibi esset qđ de te nō esset. Et aliud preter te nō erat vnde faceres ea ds vna trinitas ⁊ trina vnitas. Et ideo de nihilo fecisti celū ⁊ terrā magnū qddā ⁊ paruū qddā: quoniā oipotēs es ⁊ bonus ad faciēda oia bona: magnū celū ⁊ paruā terram. Tu eras: ⁊ aliud nihil vnde fecisti celū ⁊ terraꝫ: quo quedā vnū ꝓpe te: alteꝝ ꝓpe nihil. Unū quo superior tu esses: alteꝝ quo iferiꝰ nihil esset. Sed illud celū celi tibi dñe: terrā aūt quā dedisti filiis hominū cernēdā atqꝫ tāgēdā: non erat talis qualē nūc cernimus ⁊ tāgimus. Inuisibilis eniꝫ erat ⁊ icōposita ⁊ abyssus erat super quā nō erat lux: aut tenebre erant super abyssuꝫ: idest magis ꝙ̄ i abysso. Istā qppe abyssus aquaꝝ iā visibiliū etiā i profundis suis habet speciei sue lucē vtcūqꝫ sensibilē piscibus ⁊ repētibus i suo fundo animātibus. Illud aūt totuꝫ ꝓpe nihil erat. quoniā adhuc omnino iforme erat: Jā tamē erat qđ formari poterat. Tu eniꝫ dñe fecisti mundū de materia iformi quā fecisti de nulla re pene nullā rē: vnde faceres magna que miramur filii hominū. Ualde eni hoc mirabile celū corporeum: qđ firmamētū iter aquā ⁊ aquā secūdo die post cōditioneꝫ lucis dixisti fiat: ⁊ sic factū est. Quod firmamētū vocasti celū: sꝫ celū terre huius ⁊ maris que fecisti tertio die dādo speciē visibilē iformi materie quaꝫ fecisti ante oēm diē. Jam enim feceras ⁊ celum ante omnē diē: sed celū celi huius quia in pricipio feceras celū ⁊ terrā. Terra aūt ipsa quā feceras iformis materies erat: quia iuisibilis erat ⁊ icōposita ⁊ tenebre super abissū. De qua terra iuisibili ⁊ icōposita de qua iformitate de quo pene nihilo faceres hec oia: quibus iste mutabilis mūdus cōstat ⁊ nō cōstat: i quo mutabilitas apparet: i quo sentiri ⁊ dinumerari possunt tēpora: quia reꝝ mutationibus fiūt tēpora dū variātur ⁊ vertuntur species: quaꝝ materia ꝑdicta est terra visibilis. Ideoqꝫ spiritus doctor famuli tui cū te cōmemorat fecisse i pricipio celū ⁊ terrā. tacet de tēporibus silet de diebus. Nimiꝝ eniꝫ celū celi qđ i principio fecisti creatura est aliqua itellectualis: ꝙ̄ꝙ̄ nequaquā tibi trinitati coeterna: particeps tamen eternitatis tue. Ualde mutabilitatē suā pre dulcedine felicissime cōtēplationis tue cohibet: ⁊ sine vllo lapsu ex quo facta est inherendo tibi excedit omnē volubilē vicissitudinē tēporū. Ista vero iformitas terre iuisibilis ⁊ icōposite nec ipsa i diebus numerata est. Ubi eniꝫ nulla species nullus ordo: nec venit quicquā nec preterit. Et vbi hoc nō fit: nō sunt vtiqꝫ dies nec vicissitudo spatioꝝ tēporaliū. O veritas lumē cordis mei nō tenebre mee: loquātur mihi. Defluxi ad ista ⁊ obscuratꝰ suꝫ: sed hic etiā hic adamaui te. Errani ⁊ recordatus suꝫ tui. Audiui vocē tuā post me vt redirē: ⁊ vix audiui propter tumultus populoruꝫ: Et nunc ecce redeo estuās ⁊ anhelās ad fontē tuū. Nemo me prohibeat. hūc bibā ⁊ tūc viuā. Nā nō ego vita mea. Si male vixi ex me mors mihi fui: ⁊ i te reuiuisco. Tu me alloquere: tu mihi sermocinare. Credidi libris tuis: ⁊ verba eoꝝ archana valde. Jā dixisti mihi dñe voce forti i aurē ite/

riorē:q̄ȝ tu eternus es:solus habens īmortalitatē:q̄ȝ ex nulla specie motu ve mutaris. Nec tēporib⁹ variatᷣ volūtas tuas:q̄ȝ nō est imortalis volūtas que alia ꝛ alia est. Hoc ī ɔspectu tuo claret mihi:et magis magisq̄ȝ clarescat oro te:atq̄ȝ ī ea manifestatione persistā sobrius sub alis tuis. Itē dixisti mihi dn̄e voce forti ī aurē iteriorē:q̄ð oēs naturas atq̄ȝ substātias q̄ nō sunt q̄ð tu es et tamē sunt:tu fecisti:et hoc solū a te nō est q̄ð nō est:motusq̄ȝ voluntatis a te qui es ad id q̄ð minus est:q̄ȝ talis mot⁹ delictū atq̄ȝ peccatū est:ꝛ q̄ð nullius peccatū aut tibi nocet aut ꝑturbat ordinem iperii tui vel ī supremo vel ī imo. Hoc ī cōspectu tuo claret mihi:et magis magisq̄ȝ clarescat oro te atq̄ȝ in ea manifestatōe persistā sobrius sub alis tuis Itē dixisti mihi voce forti ī aurē iteriorē :q̄ nec vlla creatura tibi coeterna est:cuius volūtas tu solus es:teq̄ȝ ꝑseuerātissima castitate hauriēs mutabilitatē suā nusquā ꝛ nūquā exierit ꝛ te sibi semper presente toto affectu se tenet nō habēs futuꝝ q̄ð expectet nec ī preteritū traiiciēs q̄ð meminerit. Nulla vice variatur nec ī tēpora vlla distenditur. O beata si qua ista est iherēdo beatitudini:beata sempiterno ī habitatore te atq̄ȝ illustratore suo. Nec iuenio quid libentius appellādū existimē celū celi dn̄o. q̄ domū tuā cōtēplātē delectationē tuam sine vllo defectu egrediendi in aliud: mētē purā cōcordissime vnā stabilimēto pacis sanctoꝝ spirituū ciuium ciuitatis tue ī celestibus super ista celestia. Unde itelligat anima cuius peregrinatio peregrinatione lōginqua facta est.si iā sitit tibi:si iā facte sunt ei lachryme sue panis dū dicitur ei per singulos dies vbi est deus tuus:si iā petit a te vnā ꝛ hāc requirit vt ihabitet in domo tua per omnes dies vite sue. Et que vita eius nisi tu? Et q̄ dies tui nisi eternitas tua? Sicut anni tui qui nō deficiūt:quia idē ipse es. Hinc ergo itelligat anima mea que potest q̄ lōge super omnia tēpora sis eternus:quādo tua domus que peregrinata nō est quamuis nō sit tibi coeterna tamē idesinēter ꝛ ideficiēter tibi coherēdo nullā patitur vicissitudinē tēpoꝝ. Hoc ī ɔspectu tuo claret mihi:ꝛ magis magisque clarescat oro te:atq̄ȝ ī hac manifestatione persistā sobrius sub alis tuis. Ecce nescio q̄d iforme ī istis mutationibus reꝝ extremarū atq̄ȝ ifirmaꝝ:ꝛ quis dicet mihi nisi quisquis per inania cordis sui cū suis fantasmatibus vagatur ꝛ voluitur? Quis nisi talis dicet mihi q̄ diminuta atq̄ȝ cōsumpta omni specie si sola remaneat iformitas per quā de specie ī speciē res mutabatᷣ ꝛ vertebatur:possit exhibere vices tēporū? Omnino eniȝ nō potest:quia sine varietate motionū nō sunt tēpora:ꝛ nulla varietas vbi nulla species. Quib⁹ ɔsideratis quātū donas deus meus: quātū me ad pulsandū excitas.quātūq̄ȝ pulsanti aperis: duo reperio q̄ fecisti carētia tēporibus cū tibi neutrū coeternū sit:vnū q̄ð ita formatuȝ est vt sine vllo defectu cōtēplationis sine vllo interuallo mutationis q̄uis mutabile tamē nō mutatū tua eternitate atq̄ȝ icōmutabilitate perfruatᷣ: alteꝝ q̄ ita iforme erat vt ex qua forma ī quā formā vel motionis vel statiōis mutaretᷣ quo tempori subderetᷣ non haberet. Sed hoc vt iforme esset nō reliquisti:quoniā fecisti ante oēm diē ī principio celū ꝛ terram:hec duo

que dicebã. Terra aũt inuiſibiliſ erat
ꝛ icõpoſita: ꝛ tenebꝛe ſuper abyſſum
Quibus verbis iſinuatur iformitas
vt gradatiꝫ excipiãtur qui omnimo/
dã ſpeciei priuationẽ nec tamẽ ad ni/
hil peruẽtionẽ cogitare nõ poſſunt:
vnde fieret alteꝝ celũ ꝛ terra viſibi
lis atqꝫ compoſita ꝛ aqua ſpecioſa ꝛ
qcqd deiceps i cõſtitutiõe huius mũ
di nõ ſine dieb⁹ factũ cõmemoratur.
qꝛ talia ſunt vt i eis agãtur viciſſitu/
dines tẽpoꝝ propter oꝛdinatas cõmu
tationes motionuꝫ atqꝫ foꝛmarum.
Hoc interim ſentio deus meus: cũ au
dio loquẽtẽ ſcripturã tuã: i principio
fecit deus celũ ꝛ terrã: terra aũt erat
inuiſibilis ꝛ icõpoſita: ꝛ tenebꝛe erant
ſuper abyſſum: neqꝫ cõmemorãtẽ ꝗ
hodie feceris hec Sic interim ſentio
propter illud celũ celi: celũ itellectua
le vbi eſt itellectus noſſe ſimul nõ ex
parte: nõ i enigmate: nõ per ſpeculũ:
ſed ex toto i manifeſtatione facie ad
faciẽ: nõ modo hoc modo illud: ſꝫ qđ
dictũ eſt noſſe ſimul ſine vlla viciſſi/
tudine tẽpoꝝ: ꝛ propter inuiſibilẽ atqꝫ
icõpoſitã terrã ſine vlla viciſſitudine
tẽpoꝝ que ſolet habere modo hoc et
modo illud: qꝛ ibi nulla ſpecies: nuſ/
quam eſt hoc aut illud. Propter duo
hec primitus foꝛmatũ ꝛ penitus ifoꝛ/
me illud celũ ſed celuꝫ celi: hoc vero
terrã ſed terrã inuiſibilẽ ꝛ icõpoſitã: ꝓ
pter duo hec iteriꝫ ſentio ſine cõme/
moꝛatione dieꝝ dicere ſcripturã tuã:
i principio fecit deus celũ ꝛ terram.
Statim quippe ſubiecit quã terrã di
xerit. Et qđ ſecũdo die ꝯmemoꝛat̃ fa
ctũ firmamẽtũ ꝛ vocatũ celũ: iſinuat
đ quo celo pri⁹ ſine dieb⁹ ſmo locut⁹
ſit. Mira ꝓfunditas eloquioꝝ tuoꝝ:
quoꝝ ecce añ nos ſuꝑficies blãdiens
paruulis: ſꝫ mira ꝓfũditas đs me⁹ mi
ra ꝓfũditas. Horroꝛ ẽ itẽdere i eã hoꝛ
roꝛ honoꝛis ꝛ tremoꝛ amoꝛis. Odi ho
ſtes ei⁹ vehemẽt̃. O ſi occidas eos đ
gladio bis acuto ꝛ nõ ſint hoſtes ei⁹.
Sic eniꝫ amo eos occidi ſibi vt viuãt
tibi. Ecce aũt alii nõ repꝛehẽſoꝛes ſꝫ
laudatoꝛeſ libꝛi geneſeos. Nõ iquiũt
hoc voluit i his verbis itelligi ſpirit⁹
dei qui per moyſem famulũ eius iſta
cõſcripſit: nõ hoc voluit itelligi qđ tu
dicis: ſed aliud qđ nos dicimus. Qui
bus ego te arbitro deus omniũ no/
ſtroꝝ ita reſpõdeo. Nuꝫ dicetis falſa
eſſe que mihi veritas voce foꝛti i au/
rẽ iterioꝛem dicit de vera eternitate
creatoꝛis qđ nequaquã eius ſubſtã/
tia per tẽpora varietur: nec eius volũ
tas extra eius ſubſtãtiã ſit? vnde non
eũ modo velle hoc: modo velle illud:
ſꝫ ſemel ꝛ ſimꝉ ꝛ ſemꝑ velle oĩa q̃ vłt:
non iteꝝ ꝛ iteꝝ neqꝫ nũc iſta nũc illa:
nec velle poſtea qđ nolebat aut nolle
qđ volebat pri⁹: qꝛ talis volũtas mu/
tabilis ẽ ꝛ omne mutabile etnũ ñ eſt:
deus aũt noſter eternus eſt? Itẽ qđ
mihi dicitur i aurẽ iterioꝛẽ: expecta/
tio reꝝ vẽturaꝝ fit ꝯtuit⁹ cũ venerit
idẽqꝫ ꝯtuitus fit memoꝛia cũ preteri
erit: oĩs poꝛro itẽtio q̃ ita variat̃ mu/
tabilis eſt: ꝛ omne mutabile eternũ
nõ eſt: de⁹ aũt noſter etern⁹ eſt. Hec
colligo atqꝫ ꝯiũgo: ꝛ iuenio deũ meũ
eternũ nõ aliq̃ꝫ tali noua volũtate cõ
didiſſe creaturã: nec ſciẽtiã ei⁹ trãſito
riũ aliqd pati. Quid ergo dicetis cõ/
tradictoꝛes? An falſa ſũt iſta? Nõ in/
quiũt. Quid illud? Nũqd falſũ ẽ oẽꝫ
naturã foꝛmatã materiãue foꝛmabi/
lẽ nõ eẽ niſi ab illo q ſũme bonus ẽ qꝛ
ſũme ẽ? Neqꝫ h̃ negam⁹ iquiũt. Quid
igr̃. An illđ negatis ſublimẽ q̃ndã eẽ
creaturã tã caſto amoꝛe coherentem
deo vero ꝛ vere eterno: vt ꝛ quãuis

ei coeterna nõ sit:i nullã tamẽ tẽpoꝝ varietatẽ ꝛ vicissitudinẽ ab illo se re soluat ꝛ defluat:sed i eius solius veracissima cõtẽplatione requiescat? Quoniã tu deus diligẽti te quãtum precipis ostendis ei te:ꝛ sufficis ei: ꝛ ideo nõ declinat a te nec ad se. Hec est domus dei non terrena neqꝫ vlla celesti mole corporea sed spiritualis ꝛ particeps eternitatis tue: quia sine labe i eternũ. Statuisti eniꝫ eã i seculũ ꝛ i seculũ seculi:preceptũ posuisti ꝛ nõ preteribit. Nec tamen tibi dico coeterna:quoniã nõ sine initio:facta est eniꝫ. Nã ꝛ si nõ iuenimus tempus ante illã:prior quippe omniuꝫ creata est sapiẽtia:nec vtiqꝫ illa sapiẽtia tibi deus noster patri suo plane coeterna ꝛ equalis ꝛ per quam creata sunt omnia ꝛ i quo pricipio fecisti celum ꝛ terrã:sed profecto sapiẽtia que creata est itellectualis natura scilicet que cõtẽplatione luminis lumẽ est. Dicitˀ eniꝫ ꝛ ipsa quamuis creata sapientia. Sed quãtũ iterest iter lumẽ qđ illuminat ꝛ qđ illuminatur:tãtũ iter sapiẽtiã que creat ꝛ istã que creata est: sicut iter iustitiã iustificãtẽ ꝛ iusticiaꝫ que iustificatione facta est. Nã ꝛ nos dicti sumus iustitia tua. Ait eniꝫ quidã seruus tuus: vt nos simus iustitie dei i ipso. Ergo quia prior omniũ creata est quedã sapiẽtia que creata est: mẽs rationalis ꝛ intellectualis caste ciuitatis tue matris nostre que sursũ est ꝛ libera est ꝛ eterna i celis:quibus celis nisi qui te laudãt celi celorum? Quia hoc est ꝛ celũ celi dñõ:ꝛ si nõ iuenerimus tẽpus ante illã qꝛ ꝛ creaturã tẽporis antecedit que prior oĩuꝫ creata ẽ:ante illã tamẽ est ipsius creatoris eternitas a quo facta sumpsit exordiũ:quãuis nõ tẽporis.qꝛ nondũ erat tẽpus ipsius tamẽ ↄditionis sue: vnde ita est abs te deo nostro vt aliud sit plane q̃ tu ꝛ nõ idipsuꝫ:quoniã ꝛ si nõ solũ ante illã sed nec i illa iuenimus tẽpus qꝛ est idonea faciẽ tuaꝫ semper videre nec vspiã deflectitur ab ea.quo fit vt nulla mutatõe varietur:iest ei tamẽ ipsa mutabilitas vnde tenebresceret et frigesceret: nisi amore grãdi tibi coherẽs tãquã semper meridies luceret ꝛ ferueret ex te. O domus luminosa ꝛ speciosa dilexi decorẽ tuũ ꝛ locũ habitatiõis glorie dñi mei fabricatoris ꝛ possessoris tui. Tibi suspiret peregrinatio mea:ꝛ dico ei q fecit te: vt possideat ꝛ me in te qꝛ fecit ꝛ me. Erraui sicut ouis ꝑdita sed i humeris pastoris mei:structoris tui spero me reportari tibi. Quid dicitis mihi quos alloquebar ↄtradictores:q tamẽ ꝛ moysen piũ famulũ dei et libros eius oracula sancti spiritus creditis? Estne ista domus dei nõ q̄dẽ deo coeterna sed secũdũ modum suũ eterna i celis: vbi vices tẽporum frustra queritis:qꝛ nõ iuenietis. Supgreditˀ eniꝫ omnẽ distẽsioneꝫ ꝛ omne spatiũ etatis volubile cui semp ĩherere deo bonũ est? Est iquiunt. Quid igitˀ ex iis que clamauit cor meuꝫ ad deũ meũ vt audiret iteriꝰ vocẽ laudis eiꝰ qđ tãdẽ falsũ esse ↄtẽditis? An qꝛ erat iformis materies: vbi ꝓpter nullã formã nullus ordo erat? Ubi aũt nullus ordo erat:nulla esse vicissitudo tẽpoꝝ poterat:ꝛ tamẽ hoc pene nihil. Inquãtum nõ omnino nihil erat:ab illo vtiqꝫ erat a quo ẽ q̄cq̄d ẽ qđ vtcũqꝫ aliq̄d est. Hoc quoqꝫ aiũt nõ negamꝰ. Cũ his eni volo coram te aliq̄d colloq đs meꝰ:q hec oia q̃ itus i mẽte mea nõ tacet veritas tua vera esse ↄcedũt. Nam q hec negãt latrẽt

quãtũ volũt ꝛ obstrepãt. sibi persuadere conabor vt gescãt: ꝛ viaȝ prebeant ad se verbo tuo. Quod si noluerint ꝛ repulerint me: obsecro te deus meus ne tu sileas a me. Tu loquere ĩ corde meo veraciter. Solus eniȝ sic loquerís: ꝛ dimittã eos foris sufflãtes ĩ puluereȝ: ꝛ excitãtes terrã ĩ oculos suos: ꝛ intreȝ ĩ cubile meũ: ꝛ cãteȝ tibi amatoria gemẽs ĩenarrabiles gemitꝰ ĩ peregrinatione mea: ꝛ recordãs hierusaleȝ extento ĩ eã sursũ corde hierusalẽ patriaȝ meaȝ hierusaleȝ matrẽ meaȝ: teque super eaȝ regnatoreȝ illustratoreȝ patreȝ tutoreȝ maritũ castas ꝛ fortes delicias ꝛ solidũ gaudiũ ꝛ omnia bona ĩeffabilia simul omnia: qꝛ vnuȝ sũmuȝ ꝛ veꝝ bonũ: ꝛ non auertar do nec ĩ eiꝰ pacem matris carissime: vbi sũt primitie spiritꝰ mei: vnde mihi ista certa sunt: colligas totũ q̄ð sũ a dispersione ꝛ deformitate hac: ꝛ conformes atque cõfirmes ĩ eternũ deꝰ meꝰ misericordia mea. Cũ iis aũt q̄ cũcta illa que vera sũt falsa eẽ nõ dicunt: honorantes ꝛ ĩ culmine sequende auctoritatis nobiscũ cõstituẽtes illã per sanctũ moysen editaȝ sanctaȝ scripturaȝ tuaȝ: ꝛ tamen nobis aliq̄d cõtradicũt ita loquor. Tu esto deus noster arbitˀ ĩter cõfessiões meas ꝛ cõtradictiones eoꝝ. Dicũt enĩ. Quãuis vera sint hec: nõ ea tamẽ duo moyses intuebatˀ cũ reuelãte spiritu diceret. ĩ principio fecit deꝰ celũ ꝛ terrã. nõ celi nomine spiritualẽ vel ĩtellectualẽ illã creaturaȝ sẽper faciẽ dei cõtẽplãtẽ significauit: nec terre nomine ĩformẽ materiam. Quid igitˀ q̄ nos dicimꝰ ĩquiunt: hoc ille vir sẽsit: hoc verbis istis elocutus est. Quid illud est: nomine aiũt celi ꝛ terre totũ istũ visibilẽ mũdũ priꝰ vniuersaliter ꝛ breuitˀ significare voluit: vt postea digereret dieꝝ enumeratione q̄si articulatĩ vniuersa que sancto spiritui placuit sic enunciare. Tales quippe homines erãt rudis illa atq̃ carnalis populꝰ cui loquebatˀ: vt eis opera dei nõ nisi sola visibilia cõmendãda iudicaret. Terrã vero inuisibilẽ ꝛ ĩcõpositã tenebrosãq̃ abissũ: vnde cõsequentˀ ostenditˀ ꝑ illos dies facta atq̃ disposita eẽ cũcta ista visibilia q̄ nota sũt oĩbꝰ nõ ĩcõgruẽter ĩformem istã materiẽ ĩtelligẽdã eẽ consentiũt: Quid si dicat aliꝰ eãdẽ ĩformitatẽ cõfusionẽq̃ materie celi ꝛ terre nomĩe priꝰ ĩsinuataȝ: q̄ ex ea mũdꝰ iste visibilis cũ oĩbꝰ naturis q̄ ĩ eo manifestissime apparẽt: q̄ celi ꝛ terre nomĩe sepe appellari solet: conditꝰ ẽ atq̃ ꝑfectꝰ. Quid si dicat et aliꝰ celũ et terrã quidem visibilem inuisibilemque naturã nõ ĩdecẽtˀ appellatã: atq̃ ꝑ hoc vniuersaȝ creaturã quã fecit ĩ sapientia id est ĩ prĩcipio deꝰ huiuscemodi duobus vocabulis eẽ cõprehẽsã: verũtñ qꝛ nõ de ip̃a substãtia dei: sȝ ex nihilo cũcta facta sũt: qꝛ nõ sũt id ip̃m q̄ð deꝰ: ꝛ ĩest eis q̄dã mutabilitas oĩbus siue maneãt sicut eterna domꝰ dei: siue mutẽtˀ sicut aĩa hoĩs ꝛ corpꝰ: cõmunẽ oĩuȝ reꝝ ĩuisibiliũ visibiliũq̃ materie adhuc ĩformẽ: sȝ certe formabilẽ vnde fieret celũ ꝛ terra ideſt inuisibilis atq̃ visibilis iã vtraq̃ formata creatura his nominibꝰ enũciata q̄bꝰ appellaretˀ terra ĩuisibilis atq̃ ĩcõposita ꝛ tenebre sup abissũ ea distictione vt terra ĩuisibilis ꝛ ĩcõposita ĩtelligatur materies corporalis añ q̄litatẽ forme tenebre aũt sup abissũ spiritualis materies añ cohibitionẽ q̄si fluẽtis ĩmoderatiõis ꝛ añ illumiatioẽ sapiẽtie. Est adhuc q̄ð dicat si q̄s aliꝰ velit: nõ scilicet iã ꝑfectas atq̃ formatas ĩuisi

biles visibilesqꝫ naturas celi ꝛ terre nomine significari: cū legit̄. i pͥcipio fecit de⁹ celuꝫ ꝛ terraꝫ: sed ipaꝫ adhuc iformeꝫ incboationeꝫ reꝝ creabilem formabileqꝫ materiā his nominib⁹ appellataꝫ: qđ in ea iaꝫ essent ista cōfusa nōduꝫ qualitatib⁹ formisqꝫ distincta: que nūc iaꝫ digesta suis ordinib⁹ vocantur celū ꝛ terra: illa spiritualis: hec corporalis creatura. Quib⁹ oibus auditis ꝛ cōsideratis nolo verbis cōtendere. Ad nihil eni͂ vtile est nisi ad subuersioneꝫ audientium. Ad edificationeꝫ auteꝫ bona est lex si quis ea legitime vtatur: quia finis ei⁹ caritas de corde puro ꝛ conscientia bona ꝛ fide non ficta. Et nouit magister noster in quibus duobus preceptis totaꝫ legē prophetasque suspenderit. Que mihi ardenter confitenti de⁹ meus lumen oculoruꝫ meoruꝫ i occulto quid mihi obest cuꝫ diuersa in his verbis intelligi possint que tamen vera sint? Quid inquā mihi obest si aliud ego sensero ꝙ̄ sensit alius euꝫ sensisse qui scripsit? Omnes quideꝫ qui legimus nitimur hoc indagare atqꝫ cōprehendere qđ voluit ille quē legim⁹. Et cum eū veridicū credimus: nihil qđ falsuꝫ eē vel nouimus vel putamus audemus euꝫ existimare dixisse. Duꝫ ergo quisquis conatur id sentire i scripturis sanctis qđ in eis sensit ille qui scripsit: qd mali est si hoc sentiat qđ tu lux omniū veridicaꝝ mētiū ostendis verū esse: etiā si hoc non sensit ille quē legit: cū ꝛ ille veꝝ nec tamē hoc senserit? Uerū est eniꝫ dn̄e fecisse te celū ꝛ terraꝫ: ꝛ veꝝ eē principiū sapientiaꝫ tuaꝫ i qua fecisti omnia. Item verū est ꝙ mundus iste visibilis habet magnas partes duas celū ꝛ terrā breui cōplexiōe factarū omniū conditarūque naturarum. Et verū est ꝙ omne mutabile isinuat notitie nostre quandā iformitatē quā forma capit vel quia mutatur ꝛ vertitur. Uerum est nulla tēpora perpeti qđ ita coheret forme incōmutabili vt quāuis sit mutabile non mutetur. Uerū est informitateꝫ que prope nihil est vices tēporuꝫ habere non posse. Uerū ē ꝙ vnde fit aliqd potest quodā genere locutiōis habere iā nomē ei⁹ rei que inde fit: vnde potuit vocari celuꝫ ꝛ terra q̄libet iformitas vnde facta ē celū ꝛ terra. Uerū ē omniū formatorū nihil eē iformi vicini⁹ ꝙ̄ t̄rā ꝛ abissuꝫ. Uerū est ꝙ non solū creatū atque formatū sed etiā qcqd creabile atque formabile ē tu fecisti: ex quo sunt oia. Ueꝝ ē omne qđ ex iformi formatͬ prius eē iforme: deide formatuꝫ. Ex his oib⁹ veris de qb⁹ nō dubitāt quoꝝ iteriori oculo talia videre donasti: ꝛ qui moysen famulū tuū i spiritu veritatis locutū eē imobiliter credūt: ex his ergo oib⁹ aliud sibi tollit q dicit i principio fecit d̄s celū ꝛ terrā: idest i v̄bo suo sibi coeterno fecit de⁹ itelligibilē atqꝫ sēsibilē vel spiritualē corporalēqꝫ creaturā: aliud q dicit: i pͥcipio fecit de⁹ celū ꝛ terrā: id ē i v̄bo suo sibi coeterno fecit de⁹ vniuersam istā molē corporei mūdi hui⁹ cū oib⁹ q̄s ꝯtinet manifestis notisqꝫ naturis: aliud qui dicit i pͥcipio fecit de⁹ celū ꝛ terrā: idest in v̄bo suo sibi coeterno fecit deus iformē materiā creature spiritualis ꝛ corporalis: aliud q dicit: i pͥcipio fecit deus celū ꝛ terrā: id ē i v̄bo suo sibi coeterno fecit de⁹ iformē materiā creature corporalis vbi ꝯfusū adhuc erat celū ꝛ t̄ra q̄ nūc iā distīcta atqꝫ formata i isti⁹ mūdi mole sentim⁹: aliud q dicit i pͥcipio fecit de⁹ celū ꝛ terrā: id ē in ipo exordio faciēdi atqꝫ operādi fecit

de⁹ iformē materiā ↄfuse habentē ce/
lū ꝛ terrā: vnde formata nūc eminent
ꝛ apparēt cū oib⁹ q̄ i eis sūt. Itē qđ at
tinet ad itellectū verboꝝ sequētiū ex
his oibus veris aliud sibi tollit q dicit:
terra aūt erat iuisibilis ꝛ icōposita: ꝛ
tenebre erāt sup abissū: idest icorpora
le illđ qđ fecit ds adhuc materies erat
corporeaꝝ reꝝ iformis sine ordine si
ne luce: aliud q dicit: terra aūt erat in
uisibilis ꝛ icōposita: ꝛ tenebre erāt su·
per abissū: idest hoc totū qđ celū ꝛ ter
ra appellatū ē: adhuc iformis ꝛ tene/
brosa materies erat vnde fieret celuz
corporeū ꝛ terra corporea cū oibus q̄
i eis sūt corporeis sensib⁹ nota. aliud
qui dicit: terra aūt erat iuisibilis ꝛ in
cōposita ꝛ tenebre erāt sup abissū: id
ē hoc totuz qđ celū ꝛ terra appellatū
est: adhuc iformis ꝛ tenebrosa materi
es erat vñ fieret celū intelligibile qđ
alibi dicit̄ celū celi ꝛ terra scilicet ois
natura corporea: sub quo nomine itel
ligat̄ etiā hoc celū corporeū: idest vn/
de fieret omnis iuisibilis visibilisque
creatura: aliud q dicit: terra aūt erat
iuisibilis ꝛ icōposita ꝛ tenebre erāt su
per abissū: nō illā iformitatē nomine
celi ꝛ terre scriptura appellauit: sed iā
erat iquit ipa iformitas quā terrā iui
sibilez ꝛ icōpositā tenebrosāqꝫ abissū
nominauit: de qua celū ꝛ terrā deū fe
cisse ꝑdixerat: spiritualē scilicet corpo
ralēque creaturaz: aliud q dicit: terra
aūt erat iuisibilis ꝛ icōposita ꝛ tene/
bre erāt sup abissū: id ē iformitas que
dā iā materies erat vnde celū ꝛ terrā
deū fecisse scriptura ꝑdixit: totaz scili/
cet corporeā mūdi molē i duas maxi/
mas partes superiorē atqꝫ iferiorem
distributaz cū oib⁹ q̄ i eis sūt vsitatis
notisqꝫ creaturis. Cū eni duab⁹ istis
extremis sentētiis resistere q̄squā ita
tēptauerit: si nō vultis hāc iformitatē
materie celi ꝛ terre nomine appellatā
videri: erat ergo aliqd qđ ñ fecerat đ
us vnde celū ꝛ terrā faceret: neqꝫ eni
scriptura narrauit ꝙ istaz materiē de
us fecerit: nisi vt itelligamus eā celi ꝛ
t̄re aut soli⁹ terre vocabulo significatā
cū diceret̄. i pricipio fecit deus celū ꝛ
terrā: vt id qđ sequit̄. terra aūt erat in
uisibilis ꝛ incōposita: quāuis informē
materiā sic placuerit appellare: nō tñ
itelligamus nisi eā quā fecit dñs i eo
qđ scriptū ē fecit celū ꝛ t̄rā. Rñdebūt
assertores duaꝝ istaꝝ sētētiaꝝ q̄s ex/
trēas posuim⁹: aut illi⁹ aut illi⁹ cū hec
audierit: ꝛ dicēt. Informē qdē istā ma
teriā ñ negam⁹ a deo factā: a q̄ sūt oia
bona valde: qꝛ sic dicim⁹ ampli⁹ bonū
eē qđ creatū atqꝫ formatū ē: ita fate/
mur min⁹ bonū eē qđ factū ē creabi/
le atqꝫ formabile sꝫ tñ bonū: ñ aūt cō
memorasse scripturā ꝙ hanc iformita/
tē fecerit de⁹: sic alia multa ñ cōme/
morauit: sic cherubī ꝛ saphī ꝛ q̄ apl's
distincte ait: sedes dominatōes pricipa
tus potestates. q̄ tñ oia deum fecisse
māifestū ē. Aut si i eo quod dictū ē fe
cit celū ꝛ terrā cōprehēsa sūt oia: qd đ
aqs dicim⁹ sup q̄s ferebat̄ spirit⁹ đi:
Si eni terra nominata simul itelligū
tur: q̄mō iā terre nomine materies in
formis accipit̄: qñ tā speciosas aq̄s vi/
dem⁹? Aut si ita accipit̄: cur ex eadez
iformitate scriptū ē: factū ē firmamē
tū ꝛ vocatū celū: neqꝫ scriptū ē factas
eē aq̄s? Nō eni adhuc informes sūt ꝛ
inuise q̄s ita decora specie fluere cer/
nimus. Aut si tunc acceperunt istam
speciez cum dixit deus. congregetur
aqua que est sub firmamento vt con/
gregatio sit ipa formatio: quid respō
debit̄ đ aqs q̄ sup firmamētū sūt? Qꝛ
neqꝫ iformes tā honorabilez sedē ac/

cipere meruissẽt:nec scriptũ ẽ q̃ voce
formate sint. Unde si aliqd genesis ta
cuit deũ fecisse qd̃ tñ deũ fecisse nec
sana fides nec cert⁹ ambigit ĩtellect⁹:
nec ideo vlla sobria doctrina dicere
audebit istas aq̃s cocternas deo:qꝛ ĩ
libro geneseos cõmemoratas qdẽ au
diuim⁹:vbi aũt facte sint nõ ĩuenim⁹
Cur nõ ĩformẽ quoqꜫ illã materiã quã
scriptura hec terrã ĩuisibilẽ ꝛ ĩcõposi
tã tenebrosãqꝫ abissũ appellat:docẽ/
te veritate ĩtelligam⁹ ex deo factã eẽ
de nihilo ideoqꝫ illi nõ eẽ coeternã:q̃ꜫ
uis vbi facta sit omisit enunciare ista
narratio?¶ His ergo auditis atqꝫ pspe
ctis:p captũ ĩfirmitatis mee quã tibi
ꝯfiteor sciẽti dõ meo:duo video dissẽ
sionũ genera oboriri posse:cũ aliqd a
nũciis veracib⁹ p signa enũciat:vnuꝫ
si de veritate reꝝ:alteꝝ si de ipsi⁹ qui
ãnũciat volũtate dissẽsio ẽ. Aliť eni q̃
rim⁹ de creature ꝯditiõe qd veruꝫ sit:
aliter aũt qd ĩ his verbis moyses egre
gi⁹ domestic⁹ fidei tue ĩtelligere lecto
rẽ auditorẽqꝫ voluerit. In illo primo
genere discedãt a me oẽs q ea q̃ falsa
sunt se scire arbitrant:ĩ hoc itẽ altero
discedãt a me oẽs q ea q̃ falsa sũt moy
sen dixisse arbitrant. Cõiũgar aũt il/
lis dñe ĩ te ꝛ delecter cũ eis ĩ te q ve/
ritate tua pascunt ĩ latitudine carita/
tis:ꝛ accedamus simul ad verba libri
tui:ꝛ q̃ram⁹ ĩ eis volũtatẽ tuã p volũ
tatẽ famuli tui cui⁹ calamo dispẽsasti
ea. Sꝫ qs nostꝝ sic ĩueniet eã iter taꝫ
mlťa ṽba q̃ ĩ illis ṽbis aliter atqꝫ aliť
ĩtellectis occurrũt q̃rẽtib⁹:vt tã fi
dẽter dicat h̃ sẽsisse moysẽ atqꝫ h̃ ĩ illa
narratiõe voluisse intelligi:q̃ꜫ fident
dicit h̃ veꝝ esse siue ille h̃ senserit:siue
aliud?¶ Ecce eni de⁹ me⁹ ego seru⁹ tu⁹
q voui tibi sacrificiũ ꝯfessiõis ĩ his lit/
teris:ꝛ oro vt ex mĩsicordia tua reddã
tibi vota mea:ecce ego qꝛ fidẽter di/
co ĩ tuo ṽbo ĩcõmutabili oĩa te fecisse
ĩuisibilia ꝛ visibilia:nũqd tã fident di
co nõ aliud q̃ꜫ h̃ attẽdisse moysẽ cũ scri
berꝫ:ĩ pricipio fecit de⁹ celũ ꝛ terrã?
Qꝛ ñ sicut ĩ tua ṽitate video h̃ certũ
ita ĩ ei⁹ mẽte video id eũ cogitasse cũ
hec scriberet. Potuit eni cogitare in
ipo faciẽdi exordio cũ diceret:ĩ prici
pio potuit ꝛ celũ ꝛ terrã h̃ loco nullã
iã pfectã formatãqꝫ naturã siue spiri/
tualẽ siue corporalẽ:sꝫ vtrãqꝫ ĩchoatã
ꝛ adhuc ĩformeꝫ velle ĩtelligi. Video
qppe vere potuisse dici qcqd hoꝝ di/
ceret:sꝫ qd hoꝝ ĩ his ṽbis ille cogita/
uerit non ita video:quãuis siue aliqd
hoꝝ siue aliqd aliud qd̃ a me cõmemo
ratũ ñ ẽ:tãt⁹ vir ille mẽte ꝯspexerit cũ
hec ṽba pmeret:veꝝ eũ vidisse apte
qꝫ id enũciare ñ dubitẽ. Nemo mihi
iã molest⁹ sit dicẽdo mihi ñ hoc sensit
moyses qd̃ tu dicis sꝫ hoc sẽsit qd̃ ego
dico. Si eni mihi diceret vñ scis hoc
sẽsisse moysẽ:qd̃ de his ṽbis ei⁹ eloq̃
ris:equo aio ferre deberẽ:ꝛ respõde/
rẽ fortasse q̃ superi⁹ respondit vel ali/
quãto vberi⁹ si esseꝫ durior. Cũ ṽo di
cit nõ hoc ille sensit qd̃ tu dicis:sꝫ qd̃
ego dico:neqꝫ tñ negat qd̃ vterqꝫ no
strũ dicit:vtrũqꝫ veꝝ eẽ. O vita pau
peꝝ de⁹ me⁹ ĩ cui⁹ sinu ñ ẽ ꝯtradictio
plue mihi mitigationes ĩ cor vt patiẽ
ter tales ferã:q ñ mihi hoc dicũt.qꝛ di
uini sũt ꝛ ĩ corde famuli tui viderunt
qd̃ dicũt:sꝫ qꝛ supbi sũt:nec nouerũt
moysi sẽtẽtiã:sꝫ amãt suã:ñ qꝛ vera ẽ:
sꝫ qꝛ sua ẽ. Alioqui ꝛ aliã verã pariť
amarẽt:sicut ꝛ ego amo qd̃ dicũt quã
do veꝝ dicũt.nõ qꝛ ipsoꝝ est:sꝫ qꝛ veꝝ
est.ꝛ ideo iã nec ipsoꝝ est quia verũ
est. Si auteꝫ ideo amant illud quia ve
rum est:iam ꝛ ipsorum est:ꝛ mecum
est quoniam in cõmune est veritatis

omniū amatoꝝ. Illud aūt qđ conten
dunt nō hoc sensisse moysē qđ ego di
co: sed qđ ipi dicūt: nolo: non amo: qꝛ
ꝛ si ita ē: tamē ista temeritas nō scien/
tie sed audacie ē: nec visus sed typus
eā peperit. Ideoqꝫ domine tremēda
sūt iudicia tua: quoniam veritas tua
nec mea ē nec illi⁹ aut illi⁹ sed omniū
nostꝝ quos ad eius cōmunionē publi
ce vocas terribiliter admonēs nos vt
eā nolim⁹ habere priuatā ne priue/
mur ea. Nā quisquis id quod tu omni
bus ad fruēdū ꝓponis sibi proprie vi
dicat ꝛ suū vult esse qđ omniū ē; a cō
muni propellit ad sua: hoc ē a veritate
ad mēdaciū. Qui eniz loqtur menda
ciū de suo loquit. Attēde iudex opti/
me deus: ipa veritas attēde quid di/
cā cōtradictori huic attēde: corā te
eniz dico ꝛ corā fratribus meis q legi
time vtuntur lege vsque ad finez cari
tatis: attende ꝛ vide quid ei dicā si pla
cet tibi. Hanc enim vocez huic refero
fraternā ꝛ pacificā. Si ambo videm⁹
verꝝ esse quod dicis: ꝛ ambo videm⁹
verꝝ esse quod dico: vbi queso id vi/
demus? Nec ego vtique in te nec tu
in me: sed ambo in ipa que supra men
tes nostras est incōmutabili veritate
Cuz ergo de ipa domini dei nostri lu
ce nō cōtendamus: cur de proximi co
gitatione contendimus? Quā sic vi/
dere nō possumus vt videtur incōmu
tabilis veritas: qñ si ipe moyses appa
ruisset nobis atqꝫ dixisset hoc cogita
ui: nec sic eā viderem⁹ sed crederem⁹.
Nō itaqꝫ supra qꝫ scriptū est: vnus ꝓ
altero infletur aduersus alterꝝ. Diliga/
mus dominuz deuz nostꝝ ex toto cor
de ꝛ ex tota mente ꝛ ex tota anima: ꝛ
proximuz nostrum sicut nosmetipos.
Propter que duo precepta caritatis
sensisse moysen quicquid in illis libris:
sensit nisi crediderim⁹: mendacē facie
mus deū cuz de aīo consui aliter qꝫ
ille docuit opīamur: Iā vide qꝫ stultū
sit in tāta copia verissimaꝝ sententiaꝝ
que de illis verbis erui possunt teme
re affirmare quā eaꝝ moyses potissi
mum sensit: ꝛ perniciosis contentioni
bus ipā offendere caritatez propter
quā dixit omnia: cui⁹ dicta conamur
exponere. Et tñ ego deus meus cel/
situdo humilitatis mee ꝛ requies la/
boris mei qui audis ꝯfessiōes meas ꝛ
dimittis peccata mea: quoniā tu mi/
hi precipis vt diligā proximū meū si
cut me ipm: nō possuz minus credere
de moyse fidelissimo famulo tuo qꝫ
mihi optarē ac desiderarez abs te da
ri muneris: si tēpore illo nat⁹ essez quo
ille: eoqꝫ loco me cōstituisses vt per ser/
uitutez cordis ac ligue mee littere il/
le dispēsarent que tāto post essent oī/
b⁹ gentib⁹ profuture ꝛ per vniuersuz
orbez tāto auctoritatis culmine oīuz
falsaꝝ superbarūqꝫ doctrinaꝝ verba
superature. Vellez quippe si tūc ego
essez moyses: ex eadē nāqꝫ massa oēs
venimus: ꝛ qd est hō nisi qꝛ memor es
ei⁹? vellē ego si tūc ego eēm qđ ille ꝛ
mihi genesços abs te liber scribend⁹
adiūgeret: talez mihi facultatem elo/
quendi dari ꝛ eū extendi ſmonis mo/
dū vt neqꝫ illi q nōdū qūnt itelligere
queādmodū creet de⁹ tanqꝫ exceden
tia vires suas dicta recusarent: ꝛ illi q
hoc iā possūt i quālibet verā sententiā
cogitando venissent eā nō pretermissā
in paucis verbis tui famuli reperirēt
ꝛ si ali⁹ aliā vidisset in luce veritatis:
nec ipa i eisdē verbis itelligenda de:
eēt. Sicut enī fons i paruo loco vber/
rior est pluribusque riuis in ampliora
spatia fluxū ministrat qꝫ quilibet eoꝝ
riuoꝝ qui per multa locorū ab eodē

fonte deducitur.ita narratio dispen
satoris tui ſmocinaturis plurib⁹ pro
futura paruo ſmonis modulo scatet
flueta liquide veritatis: vnde sibi q̄s
que verum qđ de his rebus potest hic
illud ille illđ ꝑ lõgiores loq̄larũ anfra
ctus trahat. Alij eni cuȝ hec verba le
gunt vel audiunt: cogitant deuȝ qua
si hominē aut quasi aliquā molē im
mensa preditā potestate nouo quodā
ꝛ repentino placito extra se ipaȝ tan
quā locis distantib⁹ fecisse celuȝ ꝛ ter
raȝ duo magna corpora supra ꝛ ifra:
quib⁹ omnia cõtinerent. Et cũ audiũt
dixit deus fiat illud ꝛ factuȝ est illud:
cogitāt verba cepta ꝛ finita sonantia
temporibus atque trāseũtia: post quo
rum transitum statim existeret quod
iussum est vt existeret. Et si quid
forte aliud hoc modo ex familiarita
te carnis opinatur i quib⁹ adhuc par
uulis animalibus dũ isto humillimo
genere verboruȝ tanq̄ materno sinu
eorum gestatur infirmitas salubriter
edificatur fides: qua certum habe
ant ꝛ teneant deum fecisse omnes
naturas quas eorum sensus mirabili
varietate circũspicit. Quaruȝ si quis
piaȝ quasi vilitatem dictorũ asperna
tur: ꝛ extra nutritorias cunas super
ba imbecillitate se extenderit: heu ca
det misere. Et domine deus miserere
ne implumeȝ pullũ cõculcent qui trā
seunt viam: ꝛ mitte angelũ tuũ qui eũ
reponat in nido vt viuat donec volet.
Alii vero quib⁹ hec verba non iaȝ ni
d⁹ sed opaca fructeta sũt: vident i eis
latētes fruct⁹ ꝛ volitāt letantes ꝛ gar
riũt scrutātes ꝛ carpunt eos. Vident
eniȝ cũ hec verba legũt vł audiũt tua
deus eterna ꝛstabili permansione cũ
cta preterita ꝛ futura tēpora supera
ri: nec tamen quicquā eē temporalis
creature qđ tu non feceris: cui⁹ volũ
tas quia idest qđ tu: nullo modo muta
ta: vel que antea non fuisset exorta vo
lũtate fecisti omnia non de te similitu
dinem tuaȝ formaȝ omniũ: sed de nihi
lo dissimilitudineȝ informeȝ que for
maretur per similitudineȝ tuaȝ recur
rens i te vnuȝ pro captu ordinato quā
tuȝ cuique rerum in suo genere datũ
est: ꝛ fierēt omnia bona valde: siue ma
neāt circa te: siue gradatiȝ remotiori
distātia per tempora ꝛ loca pulchras
narratiões fiant aut patiātur. Vidēt
hoc ꝛ gaudēt i luce veritatis tue quā
tulũ hic valēt. Et alius eoruȝ intendit
in id qđ dictũ est: in principio fecit de
us: ꝛ respicit sapientiam principiũ: q̄
ꝛ loquitur ipa nobis. Alius itideȝ in
tendit in eadeȝ verba: ꝛ principiũ in
telligit exordiũ rerum conditarum: ꝛ
sic accipit in principio fecit: ac si dice
retur primo fecit. Atque eis qui intel
ligũt i principio qđ in sapientia feci
sti celũ ꝛ terraȝ: ali⁹ eorũ ipsum celuȝ
ꝛ terram creabilem materiam celi ꝛ
terre sic esse credit cognominataȝ. ali
us iāformatas distictasque naturas:
ali⁹ vnam formatam eandemque spi
ritualeȝ celi nomine aliam informem
corporalis materie terre nomie. Qui
auteȝ intelligũt i nominibus celi ꝛ ter
re adhuc informeȝ materiā de qua for
maretur celum ꝛ terra: nec ipsi vno
modo id intelligunt: sed vnde consu
maretur itelligibilis sēsibilisque crea
tura: alius tantũ vnde sensibus moles
ista corpora sinu grandi cõtinens per
spicuas promptasque naturas: Nec
illi vno modo qui iam dispositas dige
stasque creaturas celũ ꝛ terraȝ voca
ri hoc loco credũt: sed alius inuisibileȝ
atque visibileȝ: alius solaȝ visibileȝ in
qua lumino suȝ celũ suspicim⁹ ꝛ terrā

caliginosam queꝙ in eis sũt: At ille q
non aliter accipit in principio fecit ꝙ
si diceretur primo fecit: nõ habet quo
modo veraciter intelligat celũ ⁊ terrã
nisi materiã celi ⁊ terre intelligat: vi
delicet vniuerse: idest itelligibilis cor
poralisque creature. Si enĩ iã forma
tã velit vniuersam: recte ab eo queri
poterit si hoc primo fecit deꝰ qd fece
rit deinceps: ⁊ post vniuersitatẽ nõ in
ueniet: ac per hoc audiet iuitꝰ quomo
do illud primo si postea nihil. Cũ vero
dicit primo informẽ deinde formatã:
non est absurdũ si modo est idoneus
discernere quid precedat eternitate:
quid tẽpore: quid electione: quid origi
ne. Eternitate sicut deꝰ omnia: tẽpo
re sicut flos fructũ: electione sicut fru
ctꝰ florẽ: origine sicut sonꝰ cantũ. In
his quatuor primũ ⁊ vltimũ que com
memoraui difficillime intelliguntur:
duo media facillime. Nãque domine
rara visio est ⁊ nimis ardua conspice
re eternitatẽ tuã icõmutabiliter mu
tabilia facientẽ: ac p hoc priorẽ. Quis
deinde sic acuto cernat animo vt sine
labore magno dignoscere valeat quo
modo sit prior sonꝰ ꝙ cantꝰ: ideoꝙ qꝛ
cãtus est formatus sonꝰ: ⁊ esse vtique
aliqd nõ formatũ potest: formari aũt
qđ nõ est nõ potest: sic est prior mate
ries ꝙ id qđ ex ea fit. Non ideo prior
qꝛ ipsa efficit cũ potiꝰ fiat: nec prior in
teruallo tẽporis. neꝙ enĩ priore tẽpo
re sonos edimꝰ iformes sine cãtu ⁊ eos
posteriori tẽpore iformã cãtici coapta
mꝰ aut fingimꝰ: sicut ligna qbꝰ archa:
vel argẽtũ quo vasculũ fabricatur:
tales quippe materie tẽpore etiã pce
dũt formas rerũ que fiunt ex eis. at in
cãtu nõ ita est. Cũ enĩ cantatur: audi
tur sonꝰ eiꝰ. Non prius informiter so
nat ⁊ deinde formatur i cãtũ. Quod
enĩ primo vtcũque sonuerit preterit
nec ex eo quicquã reperies quod pre
sumptũ arte cõponas: ⁊ ideo cantus
in sono suo vertitur: qui sonus eius
materies eiꝰ est. Idẽ quippe formatꝰ
vt cantꝰ sit: ⁊ ideo sicut dicebã prior
materies sonãdi ꝙ forma cãtãdi non
per faciẽdi potẽtiã prior: neque enĩ
sonꝰ est cãtãdi artifex: sed cãtãti ani
me subiacet ex corpore de quo cãtũ
faciat. Nec tẽpore prior: simul enĩ cũ
cãtu editur. Nec prior electiõe nõ po
tior sonus ꝙ cantus: quando quidem
cãtus est nõ tantum sonꝰ verum etiã
sonus speciosus. Sed prior est origine
quia nõ cantus formatur vt sonus sit:
sed sonus formatur vt cãtus sit. Hoc
exemplo qui potest intelligat materi
am rerum primo factam ⁊ appellatã
celum ⁊ terrã. nec tẽpore primo factã
⁊ appellatam celum ⁊ terram: quia i
de facta sunt celum ⁊ terra. nec tem
pore primo facta quia forme rerũ ex
erunt tempora: illa autem erat infor
mis iãque in tẽporibus simul animad
uertitur. nec tamen de illa narrari ali
quid potest: nisi velut tẽpore prior sit
cũ pẽdatur extremior: quia profecto
meliora sunt formata ꝙ iformia: ⁊ p
cedunt eternitate creatoris vt essent
de nihilo vnde aliquid fieret. In hac
diuersitate sentẽtiarum verarum cõ
cordiã pariat ipa veritas: ⁊ deꝰ noster
misereatur nostri vt legitime lege vta
mur precepti fine pura caritate. Ac
per hoc si quis querit ex me qd horũ
moyses ille tuus famulus senserit: nõ
sunt hi sermones confessionum mea
rum si tibi confiteor: nescio: ⁊ scio ta
men illas veras esse sententias exce
ptis carnalibus de quibus quantũ
existimaui locutus sum: quos tamen
bone spei paruulos hec verba libri

tui nō territāt alta humiliter ꝛ pauca copiose. Sed oēs quos in eis verbis vera cernere ac dicere fateor. Diligamus nos inuicē pariterqꝫ diligam⁹ te deū nostrū fontē veritatis: si nō vanā: sed ipsaꝫ sitim⁹. Eūdēqꝫ famuluꝫ tuū scripture hui⁹ dispēsatorē spiritu sancto plenū ita honorem⁹ vt hoc eū te reuelāte cū hec scriberet attēdisse credam⁹ qđ ī eis maxime ꝛ luce veritatis ꝛ fruge vtilitatis excellit. Ita cū ali⁹ dixerit hoc sensit qđ ego ꝛ ali⁹ īmo illud qđ ego. religiosius me arbitror dicere cur non vtrūqꝫ potius si vtrūqꝫ verū est. Et si qd tertiū ꝛ si qd quartū ꝛ si qd aliud omnino veꝝ q̄spiā ī his verbis videt: cur non illa oīa vidisse credat per quē deus vnus sacras litteras vera et diuersa visuris multoꝝ sensib⁹ temperauit? Ego certe qđ īntrepidus de corde meo ꝓnūcio si ad culmē auctoritatis aliqd scriberē sic mallē scribere vt qđ veri q̄sqꝫ de his reb⁹ capere posset mea verba resonarēt: q̄̄ vt vnā verā sentētiā ad hoc apertius ponerē vt excluderē ceteras quaꝝ falsitas me nō posset offendere. Nolo itaqꝫ deus meus tā ꝑceps esse: vt hoc illū viꝝ de te meruisse nō credā: Sensit ille omnino ī his verbis atq̄ cogitauit cū ea scriberet qcqd hic veri potuim⁹ īuenire: ꝛ qcqd nos nō potuimus aut nōdū possum⁹: ꝛ tamē ī eis īueniri potest. Postremo dn̄e q deus es ꝛ nō caro ꝛ sanguis: si qd homo minus vidit. nūquid ꝛ spiritū tuū bonū q deducet me ī terrā rectā latere potuit quicquid eras ī eis verbis tu ipse reuelaturus legētib⁹ posteris etiā si ille per quē dicta sunt vnā fortassis ex multis veris sentētiā cogitauit? Quod si ita est: sit igit̄ illa quā cogitauit ceteris excellētior. Nobis aūt dn̄e aut ipsaꝫ demōstra aut quā placet alterā verā: vt siue nobis hoc qđ etiā illi homini tuo siue aliud ex eorūdē verborū occasione patefacias tu tamē pascas nō error illudat. Ecce dn̄e deus me⁹ q̄̄ multa de paucis verbis q̄̄ multa oro te scripsimus Que noster vires q̄ tēpora oībus libris tuis ad istū modū sufficiāt? Sine itaqꝫ me breuius ī eis cōfiteri tibi et eligere vnū aliqd qđ tu inspiraueris veꝝ certū ꝛ bonū etiā si multa occurrerint vbi multa occurrere poterūt ea fide cōfessionis mee: vt si hoc dixero qđ sensit minister tuus recte atqꝫ optime: id enim conari me oportet. Quod si assecutus nō fuero: id tamē dicā qđ mihi ꝑ ei⁹ verba veritas tua dicere voluerit: q̄ illi quoqꝫ dixit qđ voluit. Explicit liber duodecimus.

Incipit tredecimus.

INuoco te deus meus misericordia mea qui fecisti me: ꝛ oblitū tui nō oblit⁹ es. inuoco te ī aīaꝫ meaꝫ quā preparas ad capiēdū te ex desiderio qđ īspiras ei. Nūc īuocātem te ne deseras: qui prius q̄̄ īuocarē preuenisti ꝛ instituisti crebrescens multimodis vocibus vt audirē de longinquo ꝛ cōuerterer ꝛ vocātē me īuocarē te. Tu enim dn̄e deleuisti oīa mala merita mea ne retribueres manibus meis ī quibus a te defeci ꝛ preuenisti oīa bona merita mea vt retribueres manibus tuis quibus me fecisti quia et prius q̄̄ essem tu eras Nec eram cui prestares vt essem: et tamen ecce sum ex bonitate tua preueniente totū hoc qđ me fecisti ꝛ vnde me fecisti. Neqꝫ enim eguisti me aut ego tale bonū suꝫ quo tu adiuueris dn̄e meus ꝛ deus meus: nō vt ti

bi ste seruiã quasi ne fatigeris ĩ agen/
do aut ne minor sit potestas tua carẽs
obsequio meo: neqȝ vt sic te colaȝ qua/
si terrã vt sis ĩcultus si nõ te colã: sed
vt seruiã tibi ⁊ colaȝ te vt de te mihi
bene sit a quo mihi est vt sim cui bene
sit. Ex plenitudine quippe bonitatis
tue creatura tua subsistit vt bonũ qđ
tibi nihil prodesset nec de te equale
tibi esset: tamẽ quia ex te fieri potuit
nõ deesset. Quid enim te promeruit
celuȝ ⁊ terra que fecisti in principio?
Dicant quid te promeruerunt spiritu
ales corporalesqȝ nature quas fecisti
ĩ sapiẽtia tua: vt ĩde pẽderẽt etiã in/
choata ⁊ ĩformia queqȝ ĩ genere suo
vel spirituali vel corporali euntia in
ĩmoderationẽ ⁊ ĩ lõgĩquã dissimilitu
dinem tuam: spirituale informi pre/
stantius q̃ȝ si formatum corpus esset:
corporale autem informi. prestantius
q̃ȝ si omnino nihil esset: atqȝ ita pẽde/
rẽt ĩ tuo verbo ĩformia nisi per idem
verbũ reuocarẽtur ad vnitatẽ tuã ⁊
formarẽtur ⁊ essent ab vno te summo
bono, vniuersa bona valde. Quid te
promeruerãt vt essent saltẽ informia
que neqȝ hoc essent nisi ex te? Quid
te promeruit materies corporalis vt
esset saltẽ ĩuisibilis ⁊ incõposita: quia
neqȝ hoc eẽt nisi quia fecisti eã: ideo/
qȝ te quia nõ erat promereri vt esset
nõ poterat? Aut quid te promeruit ĩ/
choatio creature spiritualis vt saltez
tenebrosa fluitaret similis abisso tui
dissimilis nisi per idẽ verbũ cõuerte
retur ad ideȝ a quo facta est atqȝ ab
eo illuminata lux fieret: quãuis non
equaliter tamẽ cõformis forme equa
li tibi? Sicut eniȝ corpori nõ hoc est
esse qđ pulchrũ esse: alioquin defor/
me esse nõ posset: ita etiã creato spi/
ritui nõ id est viuere qđ sapiẽter viue
re: alioquin ĩcomutabiliter saperet.
Bonũ aũt illi herere tibi semper ne
qđ adeptus est cõuersione auersione
lumẽ amittat ⁊ relabatur ĩ vitã tene
brose abisso similẽ. Nã ⁊ nos qui secũ
dũ animã creatura spiritualis sumus
auersi a te nostro lumine ĩ ea vita fu
imus aliquãdo tenebre: ⁊ in reliquiis
obscuritatis nostre laboram⁹ donec
simus iustitia tua ĩ vnico tuo sicut mõ
tes dei. Naȝ iudicia tua fuimus sicut
abissus multa. Quod aũt ĩ primis cõ
ditionibus dixisti fiat lux ⁊ facta est
lux: nõ ĩcõgruẽter hoc ĩtelligo ĩ crea
tura spirituali: quia erat iã qualiscũqȝ
vita quã illuminares. Sed sicut non
te promeruerat vt esset talis vita que
illuminari posset: ita nec cũ iã esset p
meruit te vt illuminaretur. Neqȝ enĩ
eius informitas placeret tibi si non
lux fieret: nõ existẽdo sed ĩtuẽdo illu
minãtẽ lucẽ eiqȝ coherẽdo vt ⁊ qđcũ
qȝ viuit: ⁊ q̄ beatẽ viuit nõ deberet nisi
gr̃e tue ꝯuersa p cõmutationẽ melio
rem ad id qđ neque in melius neque
ĩ deteri⁹ cõmutari potest: qđ tu solus
es qr solus simpliciter es cui nõ est ali
ud viuere: aliud btẽ viuere: qr tua bti
tudo tu es. Quid ergo tibi deesset ad
bonum qđ tu tibi es etiam si ista vel
omnino nulla essent: vel informia re/
manerent: que non ex indigentia fe/
cisti sed ex plenitudine bonitatis tue
cohibens atque conuertens ad for/
mam non vt tanquam tuum gaudiũ
compleatur ex eis. Perfecto enim
tibi displicet eoruȝ imperfectio: vt ex
te perficiantur et tibi placeant: non
autem imperfecto tanquam et tu eo
rum perfectione perficiẽdus sis. Spi
ritus enim tuus bonus superfereba/
tur super aquas nõ ferebatur ab eis
tanquam in eis requiesceret: in qui/

ret ĩquibus eniz regescere dicit̃ spũs tuus bon⁹:hos ĩ se requiescere facit: sed superferebatur icorruptibilis ⁊ icõmutabilis volũtas tua ipsa ĩ se sibi sufficiẽs super eã quã feceras vitã: cui hoc nõ est viuere qd beate viuere:quia viuit etiã fluitãs ĩ obscuritate sua:cui restat ↄuerti ad eũ a quo facta est:⁊ magis magisq̧ viuere apud fonté vite ⁊ ĩ lumine eius videre lumẽ:⁊ perfici ⁊ beari ⁊ illustrari. Ecce apparet mihi ĩ enigmate trinitas qd es deus meus:quoniã tu pater ĩ principio sapiẽtie nostre:qd est tua sapiẽtia d te nata equalis tibi ⁊ coeterna: idest ĩ filio tuo fecisti celũ ⁊ terrã: Et multa diximus de celo celi ⁊ de terra iuisibili ⁊ icõposita ⁊ d abisso tenebrosa secũdũ spiritualis informitatis vagabũda deliquia:nisi ↄuerteret̃ ad eũ a quo erat qualiscũq̧ vita: ⁊ illuminatõe fieret speciosa vita:⁊ esset celũ celi eius qd iter aquaz ⁊ aquã postea factũ est:⁊ tenebã iã iã patrez in dei noĩe q fecit hec:⁊ filiũ ĩ principio ĩ noĩe ĩ quo fecit hec:⁊ trinitatez credẽs deũ meũ sicut credebã. Querebã ĩ eloquiis sanctis eius.⁊ ecce spiritus eius sup̃ferebat̃ sup aquas: Ecce trinitas deus meus pater ⁊ fili⁹ ⁊ spiritus scũs creator vniuerse creature sue. Sed q̃ causa fuerat o lumẽ veridicũ tibi admoneo cor meũ ne me vana doceat:discute tenebras ei⁹:⁊ dic mihi obsecro te p matrẽ caritatẽ:obsecro te dic mihi q̃ causa fuerat vt post nominatũ celũ ⁊ terrã iuisibilez ⁊ icõpositã ⁊ tenebras sup abissuz:tũ demũ scriptura tua noiaret spiritum tuũ. An q: oportebat sic eũ insinuari vt diceret̃ sup̃ferri ⁊ nõ posset hoc dici nisi pri⁹ illud cõmemoraret̃ cui superri spũs tu⁹ posset ⁊ intelligi: Nec patri eniz nec filio superferebat̃: nec superferri recte diceretur si nulli rei superferretur: Prius ergo dicẽdum erat cui superferret̃:⁊ deĩde ille quẽ nõ oportebat aliter cõmemorari nisi vt superferri diceretur. Cur ergo isinuari eũ aliter non oportebat nisi vt superferri diceretur: Jã hinc sequat̃ qui potest ĩtellectu apostolũ tuũ dicẽtẽ quia caritas tua diffusa est ĩ cordibus nostris per spiritũ sanctũ qui datus est nobis:⁊ de spiritualibus docẽtẽ ⁊ demõstrãtẽ supereminẽtẽ viã caritatis ⁊ flectentem genua pro nobis ad te vt cognoscamus supereminẽtẽ sciẽtiã caritatis xp̃i. Ideoq̧ ab initio supereminẽs sup̃ferebat̃ sup aquas Cui dicã quomodo dicã de pondere cupiditatis ĩ abruptã abissuz ⁊ de sublevatõe caritatis per spiritũ tuũ qui superferebatur super aquas: Cui dicã: quomodo dicam: Mergimur ⁊ ⁊ mergimus:neq̧ eniz loca sunt quibus mergimur ⁊ emergimus. Quid similius ⁊ quid dissimilius: Affectus sunt amores sunt ĩmunditia spiritus nostri defluẽs ĩferius amore curaꝝ: ⁊ sanctitas tua attollẽs nos superius amore securitatis vt sursuz cor habeamus ad te vbi spiritus tuus superfertur super aquas ⁊ veniamus ad supeminẽtẽ requiẽ cũ pertrãsierit aĩa nostra aquas que sunt sine substãtia. Defluxit angelus defluxit aĩa hoĩs: ⁊ ĩdicauerũt abissuz vniuerse spũalis creature ĩ pfũdo tenebroso:nisi dixisset ab initio fiat lux:⁊ fcã ẽ lux:⁊ ĩhereret tibi oĩs obediẽs ĩtelligẽtia celestis ciuitatis tue ⁊ requiesceret ĩ spiritu tuo qui superfertur ĩcõmutabiliter super omne mutabile. Alioquin ⁊ ipsum celum celi tenebrosa abissus esset ĩ se:nũc aũt lux est ĩ dño. Nã ⁊

ipsa misera ĩquietudine defluẽtium
spirituũ ꝛ iudicãtiũ tenebras suas nu
datas veste luminis tui:satis ostẽdis
ꝙ magnã creaturã rationalẽ feceris
cui nullo modo sufficit ad beatã regẽ
quicquid te minus est:ac per hoc nec
ipsa sibi. Tu eniꝫ deus noster illumi/
nabis tenebras nostras. Ex te oriunt̃
vestimẽta nostra:ꝛ tenebre nostre si/
cut meridies erunt. Da mihi te deus
meus:redde mihi:te eniꝫ amo:ꝛ si pa/
rũ est ameꝫ validius. Nõ possuꝫ me/
tiri vt sciã quãtũ desit mihi amoris ad
id qđ satis est: vt currat vita mea in
amplexus tuos nec auertatur donec
abscõdatur ĩ abscõdito vult⁹ tui. Hoc
tãtũ scio:q2 male mihi est preter te nõ
solũ extra me sed ĩ me ipso:ꝛ oĩs mi/
hi copia que deus meus non est ege/
stas est. Nũquid aut pater aut filius
nõ superferebat̃ sup aquas? Si tan/
ꝙ loco sicut corpus nec spiritus san/
ctus. Si aũt icõmutabilis diuinita/
tis eminẽtia super omne mutabile: ꝛ
pater ꝛ filius ꝛ spũs scũs superfereba
tur super aquas. Cur ergo tãtũ đ spi
ritu tuo dictũ est? Cur de illo tãtũ di
ctũ est:quasi locus ibi esset qui nõ est
locus :de quo solo dictũ est qđ sit do
nũ tuũ? In dono tuo requiescimus:
ibi te fruemur reges nostra locus no
ster. Amor illuc attollit nos: ꝛ spirit⁹
tuus bonus exaltat humilitatẽ no/
strã de portis mortis. In bona volũ/
tate pax nobis est. Corpus pondere
suo nititur ad locũ suũ. Põdus nõ ad
ima tãtũ est:sed ad locũ suum. Ignis
sursuꝫ tẽdit:deorsuꝫ lapis. Põderib⁹
suis cogũt̃:loca sua petũt. Oleũ ĩfra
aquã fusũ supra aquã attollit̃: aq̃ su/
pra oleũ fusa ĩfra oleũ đmergit̃. Põ/
derib⁹ suis cogũt̃:loca sua petũt. Mi
nus ordinata ĩquieta sunt:ordinãtur
ꝛ quiescũt. Põdus meũ amor meus
eo feror quocũq3 feror. Dono tuo ac/
cẽdimur ꝛ sursuꝫ ferimur :inardesci/
mus ꝛ imus:ascẽdimus:ascẽsiones in
corde ꝛ cãtam⁹ cãticũ graduũ. Igne
tuo:igne tuo bono ĩardescimus ꝛ im⁹
quoniã sursuꝫ imus ad pacẽ hierusa/
lẽ:quoniã iocũdatus suꝫ in iis que di
xerunt mihi in domũ domini ibimus
vbi nos collocauit voluntas bona vt
nihil velimus aliud ꝙ permanere il/
lic in eternum. Beata creatura que
non nouit aliud cum esset ipsa aliud
nisi dono tuo quod superfertur super
omne mutabile:mox vt facta est at/
tolleretur nullo interuallo temporis
in ea vocatione qua dixisti fiat lux ꝛ
facta est lux: In nobis eniꝫ distingui
tur tempore qđ tenebre fuimus ꝛ lux
efficimur:in illa vero dictum est quid
esset nisi illuminaretur:et ita dictum
est quasi prius fuerit fluxa ꝛ tenebro
sa vt appareret causa qua dictum est
vt aliter esset .idest vt ad lumen inde
ficiens conuersa lux esset. Qui po/
test intelligat:qui non potest a te pe/
tat. Ut quid mihi molestus est qua/
si ego illuminem vllum hominem ve
nientem in hunc mundum? Trini/
tatem omnipotenteꝫ quis intelligit?
Et quis non loquitur eam:si tamen
intelligit eam? Rara anima que cũ
de illa loquitur sciat quid loquatur.
Et contendunt et dimicant et nemo
sine pace vidit istam visionem. Uel/
lem vt hec tria cogitarent homines
in seipsis. Longe ad aliud sunt ista
tria quam illa trinitas. Sed dico
vbi se exerceant et probent et sen/
tiãt ꝙ lõge sũt. Dico aũt hec tria esse
nosse:velle. Sum enim ꝛ noui ꝛ volo

Sum sciens ꝛ volens ꝛ scio esse me ꝛ velle vt siz ꝛ volo eē ꝛ scire. In his igitur trib⁹ q̃ sit iseparabilis vita ꝛ vna vita ꝛ vna mens ꝛ vna essentia: q̃ denique iseparabilis distictio: ꝛ tamē distinctio videat qui potest. Certe corā se est: attēdat i se ꝛ videat ꝛ dicat mihi. Sed cū inuenerit in his aliqd ꝛ dixerit: nō iaz se putet iuenisse illud qđ supra ista est icōmutabile qđ est icommutabiliter ꝛ scit icommutabiliter ꝛ vult incōmutabiliter. ꝛ vtruz propter tria hec ꝛ ibi trinitas an i singulis hec tria vt terna singulorū sint. an vtrorūque miris modis simpliciter ꝛ multipliciter īfinito sibi i se fini qđ est ꝛ sibi notū est ꝛ sibi sufficit incōmutabiliter id ipm copiosa vnitatis magnitudie: qs facile cogitauerit: quis vllo modo dixerit: qs quolibet modo tēpore pronunciauerit? Procede i cōfessione fides mea dic domino deo tuo: Sācte sancte sancte domine deus me⁹ i nomine tuo baptizati sum⁹ pater ꝛ fili ꝛ spirit⁹ sancte, i nomine tuo baptizam⁹ pater ꝛ fili ꝛ spiritus sancte: qꝛ ꝛ apud nos i christo suo fecit deus celū ꝛ terrā spirituales ꝛ carnales ecclesie sue ꝛ terra nostra anteq̃ acciperet formaz doctrine inuisibilis erat ꝛ icōposita ꝛ ignorantie tenebris tegebamur. quoniaz pro iniquitate erudisti hominez ꝛ iudicia tua sicut multa abissus. Sed quia spiritus tuus superferebatur super aquaz: non reliquit miseriam nostram misericordia tua: ꝛ dixisti fiat lux. Penitentiam agite appropiquabit enim regnum celorum. Penitentiam agite: fiat lux. Et quoniā conturbata erat ad nos ipsos aīa nostra cōmemorati sum⁹ tui domine de terra iordanis ꝛ de monte equali tibi: sz paruo propter nos: ꝛ displicuerūt nobis tenebre nostre ꝛ conuersi sumus ad te ꝛ facta est lux: ꝛ ecce fuimus aliquando tenebre: nūc autez lux in domino: ꝛ tamen adhuc per fidez: nōdū per speciez ambulam⁹. Spe eni salui facti sumus. Spes autez que videtur non est spes. Abduc abissus abissuz inuocat: sed iā non in voce cataractaruz tuaruz. Adhuc ꝛ ille q dicit non potui vobis loqui quasi spiritualib⁹ sed quasi carnalib⁹: etiaz ipe nonduz se arbitratur cōprehendisse ꝛ que retro oblitus in ea que ante sunt extendit ꝛ ingemīscit grauatus ꝛ sitit anima ei⁹ ad dominuz viuuz queādmoduz ceruus ad fontes aquaruz ꝛ dicit quando veniaz: habitaculum suum quod de celo est superindui cupiens: ꝛ inuocat inferiorem abissum dicens. Nolite conformari huic seculo: sed reformamini in nouitate mentis vestre ꝛ nolite pueri effici mentibus: sed malitia paruuli estote in mentibus perfecti sitis Et o stulti galathe qs vos fascinauit? sed iam non in voce sua. in tua enim qui misisti spiritū tuuz de excelsis per euz qui ascendit in altuz: ꝛ aperuit cataractas donorum suoruz: vt fluminis impetus letificaret ciuitatez tuā. Illi eniz suspirat spōsi amicus habēs iam spiritus primitias penes eum: sed adhuc in semetipso ingemiscens adoptionem expectans redemptionē corporis sui: illi suspirat. Membrum est enim sponse ꝛ illi zelat: amicus est eni sponsi. illi zelat non sibi: quia in voce cataractarum tuaruz non in voce sua inuocat alteram abissum cui zelans timet ne sicut serpēs euā decepit astutia sua sic ꝛ eorū sēsus corrūpāt a castitate q̄ ē i sponso nr̄o vnico tuo. Que ē illa speciei lux cū videbim⁹ eū, sicuti ē: ꝛ trāsierit lachryme q̄ mihi facte sunt

panis die ac nocte cũ dicit mihi quotidie vbi est deus tuus? Et ego dico deus meus. Ubi es ecce vbi es? Respiro i te paululũ cũ effundo sup me aĩaz meã i voce exultatõis ꝛ cõfessionis soni festiuitatẽ celebrãtis: ꝛ adhuc tristis est: qꝛ relabitur et fit abissus vel potius sentit adhuc se esse abissuz. Dicit ꝛ fides mea quã accẽdisti in nocte ante pedes meos; Quare tristis es aĩa mea ꝛ quare cõturbas me? Spera i dño. Lucerna pedibus tuis verbũ eius. Spera ꝛ perseuera donec trãseat nox mater iniquoꝝ: donec transeat ira dñi cuius filii et nos fuimus aliquãdo tenebre: quaꝝ residua trahimus i corpore ꝑpter peccatũ mortuo donec aspiret dies ꝛ remoueant tenebre. Spera i dño. Mane astabo ꝛ cõtẽplabor: semper cõfitebor illi. mane astabo ꝛ videbo salutare vultus mei dñz meũ: q viuificauit ꝛ mortalia corpora nostra ꝑpter spiritũ qui habitat i nobis: quia super iterius nostrũ tenebrosũ ꝛ fluidũ misericorditer isuperferebat. Unde i hac peregrinatõe pignus accepimus: vt iaz sim⁹ lux dũ adhuc spe salui facti sumus: ꝛ filii lucis ꝛ filii diei: nõ filii noctis neqꝫ tenebraꝝ: qḋ tamen fuimus: iter quos ꝛ nos i isto adhuc icerto humane vite nostre tu solus diuidis q probas corda nostra ꝛ vocas lucẽ diem ꝛ tenebras noctẽ? Quis eni nos discernit nisi tu. Quid aũt habem⁹ qḋ nõ accepimus a te ex eadẽ massa vasa i honorẽ: ex qua sunt ꝛ alia facta in cõtumeliã? Aut qs nisi tu de⁹ noster fecisti nobis firmamẽtũ auctoritatis sup nos de scriptura tua diuina? Celũ enim plicabitur vt liber: ꝛ nũc sicut pellis extẽditur sup nos. Sublimioris enim auctoritatis est tua diuina scriptura cũ iã obierint ista mortẽ illi mortales ꝑ quos eã dispẽsasti nobis Et tu scis dñe tu scis queãdmodum pellib⁹ idueris hoĩes cũ peccato mortales fierẽt. Unde sicut pellẽ extẽdisti firmamẽtũ libri tui cõcordes vtiqꝫ sermones tuos: quos ꝑ mortaliũ ministeriũ supposuisti nobis. Nãqꝫ ipsa eoꝝ morte solidamẽtũ auctoritatis i eloquiis tuis ꝑ eos editis sublimiter extẽdit sup oĩa que subter sunt. Qḋ cũ hic viuerẽt nõ ita sublimiter extẽtũ erat: nõdũ sicut pellẽ celũ extẽderas nonduz mortis eoꝝ famã vsquequaqꝫ dilatauerãs. Uideam⁹ dñe celos opa digitoꝝ tuoꝝ disserena oculis nostris nubilũ quo subtexisti eos. Ibi est testimoniũ tuũ sapiẽtiã pstãs paruulis. Perfice ds me⁹ laudẽ tuaz ex ore ifantiũ ꝛ lactẽtiũ. Neqꝫ enim nouim⁹ alios libros ita destruẽtes superbiã: ita destruẽtes inimicũ ꝛ defẽsorẽ resistẽtẽ recõciliatõi tue defẽdẽdo peccata sua. Nõ noui dñe nõ noui alia tã casta eloqa q̃ sic mihi ꝑsuaderẽt cõfessionẽ. ꝛ lenirẽt ceruicẽ meã iugo tuo ꝛ iuitarẽt colere te gratis. Intelligam ea patere bone: da mihi hec subterposito qꝛ subterpositis solidasti ea. Sũt alie aque sup hoc firmamẽtũ credo imortales ꝛ a terrena corruptõe secrete laudẽt nomẽ tuũ: laudẽt te sup celestes populi angeloꝝ tuoꝝ: q nõ op⁹ habẽt suspicere firmamẽtũ hoc: ꝛ legẽdo cognoscere verbũ tuũ. Uidẽt eni faciẽ tuã semp: ꝛ ibi legũt sine syllabis tẽpoꝝ: qd velit eṫna voluntas tua: legũt eligũt ꝛ diligũt: semp legũt ꝛ nũqꝫ ꝑterit qḋ legũt. Eligendo eni ꝛ diligẽdo legũt ipaz icõmutabilitatẽ cõsilij tui. Nõ claudit codex eoꝝ nec plicabitur liber eoꝝ: qꝛ tu ipe illis hoc es ꝛ es i eternũ: qꝛ sup hoc firma-

mētū ordinasti eos qđ firmasti super īfirmitatē īferiorꝝ populorū vbi su/spicerēt ꝛ cognoscerēt misericordiaꝫ tuā tēporaliter enūciātē te q fecisti tē pora: In celo enim dñe misericordia tua: ꝛ veritas tua vsqꝫ ad nubes. Trā seūt nubes: celū aūt manet. Trāseūt pdicatores verbi tui ex hac vita ī aliā vitā: scriptura vero tua vsqꝫ ī finē se/culi super populos extēditur. Sed celū ꝛ terra trāsibunt: sermones aūt tui nō trāsibūt: quoniā ꝛ pellis plica/bitur: ꝛ fenū super qđ extēdebaẗ cuꝫ claritate sua preteriet: verbū aūt tuū manet ī eternū: qđ nūc ī enigmate nu biū ꝛ p speculū celi nō sicuti est appa/ret nobis: qꝛ ꝛ nos quāuis filio tuo di lecti simus nōdū apparuit qđ erimꝰ. Attēdit pretia carnis ꝛ blāditus est ꝛ inflamauit ꝛ cucurrimꝰ post odorē eiꝰ. Sed cū apparuerit: similes ei eri/mꝰ qm̄ videbimus eū sicuti est. Sicu ti est dñe videre nostrū qđ nondū est da nobis. Nā sicut omnino tu es: tu scis solus q es īcōmutabiliter: ꝛ vis ī/cōmutabiliter ꝛ essētia tua scit ꝛ vult īcōmutabiliter: ꝛ sciētia tua est ꝛ vult īcōmutabiliter: ꝛ volūtas tua ē ꝛ scit īcōmutabiliter. Nec videtur iustum esse corā te vt quēadmodū se scit lu/mē īcōmutabile ita sciatur ab illumi nato īcommutabili. Ideoqꝫ aīa mea tāquā terra sine aqua tibi: qꝛ sicut se illuminare de se nō potest: ita se satia re de se nō potest. Sic enim apud te fons vite quomodo ī lumine tuo vide bimus lumē. Quis cōgregauit ama/ricātes ī societatē vnā: idem nāqꝫ illis finis est tēporalis ꝛ terrene fellicita/tis: propter quā faciūt oīa quāuis inu merabili varietate curaꝝ fluctuent. Quis dñe nisi tu qui dixisti vt cogre/garētur aque ī cōgregationē vnam ꝛ apparereret arida sitiēs tibi: quoniam tuū est mare ꝛ tu fecisti illud ꝛ aridaꝫ terrā manus tue formauerūt. Neqꝫ eniꝫ amaritudo volūtatū: sed cōgre/gatio aquaꝝ vocatur mare. Tu eniꝫ coerces etiaꝫ malas cupiditates aīa/rū: ꝛ figis limites quousqꝫ pgredi si/nātur aque: vt ī se cōminuātur fluctꝰ eaꝝ: atqꝫ ita facis mare ordine īperii tui super oīa ad aīas sitientes tibi et apparētes tibi alio fine distīcta socie tate maris occulto ꝛ dulci fonte irri/gas: vt ꝛ terra det fructū suū: ꝛ te iu/bente dño deo suo germinet aīa no/stra opera misericordie secūdū genꝰ diligēs proximū ī subsidijs necessita/tū: carnaliū habēs ī se semē secūdū si/militudinē: quoniā ex nostra īfirmita te cōpatimur ad subueniēdū idigēti/bus: similiter opitulātes quēadmodū nobis vellemus opē ferri si codē mo do īdigeremꝰ: nō tātū ī facilibꝰ tanqꝫ ī herba seminali sed etiā in ptectiōe adiutorij forte robore sicut li gnū fru ctiferꝝ: idest beneficiuꝫ ad eripiēdum eū q iniuriā patitur de manu potētis ꝛ pbēdo protectōis vmbraculū vali/do robore iusti iudicij. Ita dñe ita oro te oriaẗ sicuti facis: sicuti das hilari/tatē ꝛ facultatē: oriaẗ de terra veri/tas ꝛ iustitia de celo respiciat: ꝛ fiāt ī firmamēto luminaria. Frangamus esurienti panē nostrū: ꝛ egenū sine te/cto īducamus ī domū nostrā. Nuduꝫ vestiamus: ꝛ domesticos seminis no stri nō despiciamꝰ: qbus ī terra natis fructibꝰ vide qꝛ bonū est: ꝛ erūpat tē poranea lux nostra: ꝛ de ista inferiore fruge actōis ī delicias cōtēplationis verbū vite superius obtinētes appa reamꝰ sicut luminaria ī mūdo coherē tes firmamēto scripture tue. Ibi enī nobiscū disputas vt diuidamus iter

itelligibilia z sensibilia tanq̄ iter diem z nocte: vel iter aias alias itelligibilibus alias sensibilibus deditas: vt iā nō tu solus in abdito diiudicationis tue sicut anteq̄ fieret firmamētū diuidas iter lucē z tenebras: sed etiam spirituales tui i eodē firmamēto positi atq̄ distincti manifestata p orbē gratia tua luceāt sup terrā z diuidāt iter diē z noctē z significēt tēpora: q2 vetera trāsierūt ecce facta sunt noua: z q2 ppior est nostra salus q̄ cū credidimus: z q2 nox pcessit dies autē appropinquauit. z q2 benedicis coronā anni tui mittēs operarios in messem tuā: i qua semināda alii laborauerūt mittētes etiā i aliā semētē cuius messis i fine est. Ita das vitā optāti z benedicis annos iusti: tu aūt idē ipse es z i annis tuis q nō deficiūt horreū pparas annis transeuntibus. Eterno qppe osilio ppriis tēporibus bona celestia das super terrā: quoniā qdē alii daī p spiritū sermo sapiētie tanq̄ luminare maius propter eos q pspicue veritatis luce delectātur tāq̄ i principio diei: alii aūt sermo sciētie secūdū eūdē spiritū tāquā luminare min⁹. alii fides: alii donatio curationū: alii operatōes virtutū: alij pphetia: alii iudicatio spirituū: alteri genera linguarum: z hec oia tāq̄ stelle. Omnia eni3 hec operatur vnus atq3 idē spiritus diuidēs ppria vnicuiq3 put vult z faciēs apparere sydera i manifestatione ad vtilitatē. Sermo aūt sciētie qua cōtinētur oia sacramēta que variātur tēporib⁹ tāq̄ luna z cetere notitie donoꝝ q̄ deīceps tāq̄ stelle cōmemorate sunt: quātū differūt ab illo cādore sapiētie quo gaudet pdict⁹ dies: tāq̄ i pricipia noctis sunt. His eni sūt necessaria qb⁹ ille prudētissimus seru⁹ nō potuit loq quasi spūalibus sed quasi carnalib⁹: ille q z sapiētiam loqtur iter pfectos. Aialis autē homo tāq̄ paruulus i xpo lacte potatur donec roboreī ad solidū cibū: z acie3 firmet ad solis aspectū. nō habeat desertā vocē suā: sed luce lune stellaꝝ q̄ cōtētus sit. Hec nobiscū disputās sapiētissime deus noster i libro tuo firmamēto tuo: vt discernam⁹ oia cōtēplatione mirabili: quāuis adhuc i signis z i tēporibus z i dieb⁹ z i annis. Sed prius lauamini: mūdi estote: auferte neqtiā ab animis vestris atq3 a cōspectu oculoꝝ meoꝝ: vt appareat arida. Discite bonū facere: iudicate pupillo z iustificate viduā: vt germinet terra herbā pabuli z lignū fructiferꝝ: z venite z disputem⁹ dicit dns vt fiāt luminaria in firmamēto celi z luceāt super terrā. Querebat diues ille a magistro bono qd faceret vt vitā eternam cōsequeretur. Dicat ei magister bonus quē putabat hominē z nihil amplius. Bonus est aute3 quia deus est. dicat ei vt si vult venire ad vitam seruet mandata. Separet a se amaritudinem malitie atq3 nequitie non occidat: non mechetur: non furetur. non falsum testimonium dicat: vt appareat arida et germinet honorem patris et matris et dilectionem proximi. Feci inquit hec omnia. Unde ergo tāte spine si terra fructifera est? Uade extirpa siluosa dumeta auaritie. vende que possides et imple re frugibus dando pauperibus et habebis thesaurum in celis: et sequere dominum si vis esse perfectus eis sociatus inter quos loquitur sapiētiā ille q nouit qd distribuat diei z nocti vt noris z tu vt fiāt z tibi luminaria i firmamēto celi: qđ nō fiet nisi fuerit:

illic coꝛ tuū:qđ item nō fiet nisi fuerit illic thesaurus tu⁹ sicut audisti a magistro bono. Sed cōtristata est terra sterilis ꝛ spine suffocauerūt verbum Uos aūt genus electū īfirma mundi q dimisistis oīa vt sequeremini dn̄m: ite post eū ꝛ cōfundite foꝛtia:ite post eū speciosi pedes:ꝛ lucete i firmamēto. vt celi enarrēt gloriā ei⁹ diuidētes īter lucē pfectoꝝ sed nōdū sicut angeloꝝ:ꝛ tenebras paruuloꝝ:sed nō despectoꝝ:lucete sup oēs terras:ꝛ dies sole cādēs eructet diei ꝟbū sapiētie: ꝛ nox luna lucēs annūciet nocti verbū sciētie. Luna ꝛ stelle nocti lucēt: sed nox nō obscurat eas:quoniā ille illumināt eā pro modulo eius. Ecce eniꝫ tāq̄ deo dicēte fiāt luminaria i firmamento celi.factus est subito de celo sonus quasi ferretur flatus vehemēs:ꝛ vise sūt ligue diuise q̄si ignis: q ꝛ isedit sup vnūquēqꝫ illoꝝ:ꝛ facta sunt luminaria i firmamēto celi verbum vite habētia. Ubiqꝫ discurrite ignes sancti ignes decoꝛi:Uos enim estis lumē mūdi nec estis sub modio. Exaltatus est cui adhesistis ꝛ exaltauit vos.Discurrite ꝛ īnotescite oībus gētib⁹.Cōcipiat ꝛ mare ꝛ pariat opa vestra.ꝛ pducāt aque reptilia aiaꝝ viuaꝝ. Separātes enī pciosum a vili facti estis os dei p qđ diceret: pducāt aque:nō aiaꝫ viuā quā terra pꝛocit:sed reptilia aiaꝝ viuaꝝ ꝛ volatilia volātia sup terrā. Repserūt eniꝫ sacramēta tua deus p opa seruoꝝ sanctoꝝ tuoꝝ iter medios fluctus tēptationū seculi ad ibuēdas gētes i noīe tuo i baptismo tuo. Et iter hec facta sunt magnalia mirabilia tāq̄ ceti grādes ꝛ voces nūcioꝝ tuoꝝ volitantes super terrā iuxta firmamētū libꝛi tui pꝛoposito illo sibi ad auctoꝛitatē sub quo volitarēt quocūqꝫ irent. Neqꝫ eniꝫ sūt loquele neqꝫ sermones quorū nō audiātur voces eoꝝ:quādo in omnē terrā exiit sonus eoꝝ ꝛ in fines oꝛbis terre verba eoꝝ:quoniā tu dn̄e benedicēdo multiplicasti hec. Nūqđ mētioꝛ aut mixtione misceo neqꝫ distinguo lucidas cognitiones hāꝝ reꝝ i firmamēto celi ꝛ opa coꝛpoꝛalia in vndoso mari ꝛ sub firmamento celi? Quarū eniꝫ rerū notitie sunt solide ꝛ terminate sine icremētis generationū tāq̄ lumina sapiētie ꝛ sciētie:earūdē reruꝫ sunt operatiōes coꝛpoꝛales multe ac varie:ꝛ aliud ex alio crescēdo multiplicāt i benedictōe tua deus q cōsolatus es fastidia sensuū moꝛtaliū: vt i cognitōe animi res vna multis modis per coꝛpoꝛis motiōes figurēt atqꝫ dicāt. Aque produxerūt hec sed i verbo tuo necessitates alienatoꝝ ab eternitate veritatis tue populoꝝ pduxerūt hec:sed i euāgelio tuo quoniā ipse aque ista eiecerūt:quarū amarus lāguoꝛ fuit causa vt i tuo verbo ista procederent. Et pulchꝛa sunt oīa faciēte te:ꝛ ecce tu īenarrabiliter pulchꝛioꝛ qui fecisti oīa. aquo si non esset lapsus adā non diffunderetur ex vtero eius salsugo maris genus humanum profunde curiosum ꝛ procellose tumidum instabiliter fluidum: atqꝫ ita non opus esset vt i aquis multis coꝛpoꝛaliter ꝛ sensibiliter operarētur dispensatoꝛes tui mystica facta ꝛ dicta. Sic enim mihi nunc occurrerunt reptilia et volatilia:quibus imbuti et initiati homines coꝛpoꝛalibus sacramentis subditi:non vltra proficerent nisi spiritualiter viuesceret anima gradu alio et post initiū verbum i consumatione respiceret:ac per hoc i verbo tuo nō maris pꝛofunditas:sed

ab aquarū amaritudine terra discre/ta eijcit nō reptilia animarū viuarū z volatilia:sed aīaz viuā.neq3 enī iam opus habet baptismo quo gētib⁹ op⁹ ē:sicut op⁹habebat cū aqs tegeretur: nō eniz itratur aliter i regnū celorū ex illo quo istituisti vt sic intretur:nec magnalia mirabiliū querit qb⁹ fides fiat.neque enim nisi signa z prodigia viderit non credit:cū iaz distincta sit terra fidelis ab aqs maris ifidelitate amaris:z līgue i signo sūt nō fidelib⁹ sed ifidelib⁹.nec isto igitur genere vo latili qđ verbo tuo ꝑduxerūt aq̄ op⁹ habet terra quā fūdasti sup aq̄s. Im mitte i ea verbū tuū per nūcios tuos. opera enī eorū narram⁹:sed tu es qui operaris i eis vt operet̄ aīam viuaz. Terra producit eaz:qz terra causa ē vt agant in ea:sicut mare fuit causa vt agerent reptilia animarum viuaꝝ z volatilia sub firmamēto celi:qb⁹ iā terra nō idiget quāuis piscē mandu cet leuatū de profūdo i ea mensa quā parasti i cōspectu credētiū. Ideo enī de profūdo leuat⁹ est:vt alat aridā:z aues marina progenies:sed tamen su per terrā multiplicant̄. Primaꝝ eniz vocū euangelizātiū ifidelitas holum causa extitit:sed z fideles exhortātur z benedicūtur ab eis multipliciter d die in diē. At vero anima viua de ter ra sumpsit exordiū:qz nō prodest iam nisi fidelib⁹ cōtinere se ab amore hui⁹ seculi:vt aīa eorū tibi viuat que mor tua erat in deliciis viuens deliciis domine mortiferis.naz tu puri cordis vitales delicie. Operent̄ ergo iaz in terra ministri tui nec sicut in aquis i fidelitatis annūciādo z loquendo per miracula z sacramenta z voces mysti cas:vbi itēta fit ignorātia mater ad mirationis i timore occultoꝝ signoꝝ

Talis enī ē itroit⁹ ad fidē filiis adam oblitis tui dū abscōdūt se a facie tua z fiunt abyssus:sed operent̄ etiam si/cut i arida discreta a gurgitib⁹ abys/si:z sint forma fidelib⁹ viuēdo coram eis z excitando ad imitationem. Sic enī nō tantuz ad audienduz verbum: sed etiaz ad faciēdū audiūt. Querite dominū z viuet aīa vestra:vt produ/cat terra animaz viuētez. Nolite con formari huic seculo:continete vos ab eo. Euitādo viuit anima q̄ appetēdo morit̄. Cōtinete vos ab imani ferita/te superbie:ab inerti voluptate luxu/rie:z a fallaci noīe sciētie:vt sit bestie mansuete z pecora edomita z inxoij ſpētes. Mot⁹ enī aīe sūt isti i allego ria:sed fast⁹ elationis z delectatio li/bidinis z venenū curiositatis motus sūt aīe moriture:quia nō ita moritur vt omni motu careat:quoniā discedē do a fōte vite morit̄:atq3 ita suscipit̄ a ꝑtereūte seculo z cōformat̄ ei. Uer bū autē tuū de⁹ fons vite eterne ē:z nō preterit:ideoq3 i verbo tuo cohibe tur ille discessus dū dicitur nobis:no lite cōformari huic seculo:vt produ/cat terra i fōte vite aīaz viuētez i ver bo tuo per euāgelistas tuos:aīaz con tinētē imitando imitatores christi tui. Hoc ē enī secūdū gen⁹:quoniā emu/latio viri ab amico ē. Estote inquit si cut ego:qz z ego sicut vos. Ita erūt i aīa viua bestie bone i mansuetudine actionis. Mādasti enī dicēs:i māsu/etudie opa tua pfice:z ab oī hoīe dili geris. Et pecora bona neq3 si māduca uerīt abūdātia:neq3 si nō māducaue/rint egētia:z ſpētes boni nō pnitiosi ad nocēdū:sed astuti ad cauēdū:z tā/tū explorātes tēporalē naturā quātū sufficit vt per ea q̄ facta sūt itellecta cōspiciat̄ eternitas. Seruiūt enī rati/

oni hec aīalia cū a progressu mortife/
ro cohibita viuunt: ⁊ bona sunt. Ecce
enī dn̄e deꝰ noster creator noster cū
cohibite fuerit affectiones ab amore
seculi qbꝰ moriebamur male viuēdo:
⁊ ceperit eē aīa viuēs bene viuēdo: cō
pletūque fuerit verbū tuū qđ ꝑ apo/
stolū tuū dixisti: nolite ꝯformari huic
seculo: ꝯsequit̄ ⁊ illud qđ adiūxisti sta/
tī3 ⁊ dixisti: sed reformamini ī nouita/
te mētis vestre: nō iā secūdu3 genꝰ tā
quā imitātes precedētē proximū nec
ex hoīs melioris auctoritate viuētes.
Neq3 enī dixisti. fiat hō scđ3 genꝰ: sed
faciamꝰ hominē ad imaginē ⁊ simili/
tudinē nostrā: vt nos probemꝰ q̄ sit vo
lūtas tua. Ad hoc enī dispensator ille
tuꝰ generās ꝑ euāgeliū filios: ne sem
per paruulos haberet quos lacte nu/
triret ⁊ tanq̄ nutrix foueret: reforma
mini iquit ī nouitate mentis vestre ad
probādū q̄ sit volūtas dei qđ bonū ⁊
beneplacitū ⁊ ꝑfectū. Ideoq3 nō di/
cis fiat hō s3 faciamꝰ hoīem: nec dicis
secūdū genꝰ s3 ad imaginē ⁊ similitu/
dinē nostrā. Mente q̄ppe renouatꝰ ⁊
cōspiciens ītellectu veritatē tuā: hoīe
demōstratore nō īdiget vt suū genus
imitet̄. s3 demōstrante te probat ip̄e q̄
sit volūtas tua qđ bonū ⁊ beneplaci/
tū ⁊ ꝑfectū: ⁊ facis eū iā capacē vide/
re trinitatē vnitatis vel vnitatē trini/
tatis. Ideoq3 pluralit̄ dicto: faciamꝰ
hoīe3: singulariter tñ īfert̄ ⁊ fecit deꝰ
hoīe3: ⁊ pluralit̄ dicto ad imaginē no/
strā: singulariter īfert̄ ad imaginē dei:
Ita hō renouat̄ ī agnitiōe dei secūdū
imaginē eiꝰ q creauit eū. Et spiritua/
lis effectꝰ iudicat oīa q̄ vtiq3 iudicāda
sūt: ip̄e aūt a nemine iudicat̄. Qđ aūt
iudicat oīa: hoc ē qđ habet potestate3
pisciū maris ⁊ volatiliū celi ⁊ oīu3 pe/
coꝝ ⁊ feraꝝ ⁊ oīs terre ⁊ oīu3 repētiū
q̄ repūt sup terrā. Hoc enī agit ꝑ mē/
tis ītellectū ꝑ quē ꝑcipit q̄ sūt spiritꝰ
dei. Alioqn hō ī honore positꝰ ñ ītelle
xit: cōparatꝰ ē iumētis īsēsatis ⁊ simi/
lis factꝰ ē eis. Ergo ī ecclesia tua deꝰ
noster scđm gratiā tuā quā dedisti ei:
qm̄ tuū sumꝰ figmētū creati ī opibꝰ bo
nis ñ solū q spiritualiter p̄sūt s3 etiā hi
q spiritualiter subdūt̄ eis q p̄sunt: ma/
sculū enī ⁊ feminā fecisti hoīe3 h̄ mō ī
gratia tua spirituali: vbi scđm sexum
corporis ñ ē masculꝰ ⁊ femina: q2 nec
iudeꝰ neq3 grecꝰ neq3 s̄uꝰ neq3 liber.
spirituales ḡ siue q p̄sūt siue q obtēpe
rāt spiritualiter iudicāt: ñ de cognitio
nibꝰ spiritualibꝰ q̄ lucēt ī firmamēto:
ñ enī oportet de tā sublimi auctorita/
te iudicare neq3 đ ip̄o libro tuo etiā si
qd ibi nō lucet: qm̄ si īmittimꝰ ei nr̄m
ītellectū: certūq3 habemꝰ ēt qđ clau/
sū est aspectibꝰ nr̄is recte veraciterq3
dictū eē: sic enī hō licet iā spiritualis ⁊
renouatꝰ ī agnitiōe dei secūdū imagi
nē eiꝰ q creauit eū: factor tñ legis de/
bet eē nō iudex: neque de illa distincti
one iudicare spiritualiū videlic3 atq3
carnaliū hoīu3 q tuis deꝰ noster ocu/
lis noti sūt ⁊ nullis adhuc nobis appa
ruerūt opibꝰ vt ex fructibꝰ eoꝝ cogno
scamꝰ eos s3 tu dn̄e ia3 scis ⁊ diuisisti
eos ⁊ vocasti ī occulto añ q̄ fieret fir/
mamētū: neq3 đ turbidis hiꝰ seculi po
pulis quēquā spiritualis hō diiudicat.
Quid enī ei đ iis q foris sunt iudicare
ignorāti: qs īde vēturꝰ sit ī dulcedinē
gr̄e tue: ⁊ qs ī ꝑpetua īpietatis amari
tudie remāsurꝰ. Ideoq3 hō quē fecisti
ad imaginē tuā nō accepit p̄tātē lumi
nariū celi neq3 ip̄iꝰ occulti celi neque
diei ⁊ noctis q̄ añ celi ꝯstitutiōe3 voca
sti neq3 ꝯgregatiōis aq̄rū qđ ē mare:
s3 accepit p̄tātē pisciū maris ⁊ volati
liū celi ⁊ oīum pecoꝝ ⁊ oīs t̄re ⁊ oīu3
repētiū q̄ repūt sup t̄rā. Iudicat enī ⁊
approbat q̄ recte: īprobat āt q̄ ꝑperā

iueneriit siue i ea solẽnitate sacramen
toꝝ qb⁹ initiant̃:quos puestigat i aqs
multis misericordia tua siue i ea q̃ ille
piscis exhibet̃ quẽ leuatũ de profũdo
t̃ra pia comedit siue i v̓boꝝ signis vo/
cibusq̃ȝ subiectis auctoritate libri tui
tãquã sub firmamẽto volitãtib⁹ iterp̃
tãdo exponẽdo disserẽdo disputando
benedicẽdo atqȝ iuocãdo te ore erũ/
pẽtib⁹ atqȝ sonãtib⁹ signis vt respõde
at populus amẽ. Quib⁹ oib⁹ vocibus
corporalit̃ enũciandis causa ẽ abissus
seculi ⁊ cecitas carnis q̃ cogitata non
possũt videri vt op⁹ sit istreperei auri
b⁹. Ita quãuis multiplicent̃ volatilia
sup terrã:ex aqs tñ originẽ ducũt. Ju
dicat etiã spiritualis approbãdo qd̃ re
ctũ. iprobãdo aũt qd̃ ꝑperã iueneriit i
opib⁹ moribusq̃ȝ fideliũ ⁊ elemosinis
tanq̃ȝ t̃ra fructifera ⁊ de aĩa viua mã
suefactis affectiõib⁹ i castitate i ieiu/
niis i cogitatiõib⁹ piis de iis q̃ p sẽsũ
corporis ꝑcipiunt̃. De his eñi iudica/
re nũc dicit̃ i qb⁹ ⁊ potestatẽ corrigen
di habet. Sȝ qd ẽ hoc ⁊ q̃le mysteriũ
ẽ? Ecce benedicis hoĩes o dñe vt mul
tiplicent̃ ⁊ ipleãt terrã. Nihilne nobis
ex hoc inuis vt itelligam⁹ aliqd cur
non ita benedixeris lucẽ quã vocasti
diẽ:nec firmamentũ celi nec lumina/
ria nec sidera nec terrã nec mare? Di
cerẽ te de⁹ noster q nos ad imaginẽȝ
tuã creasti:dicerẽ te hoc donũ benedi
ctionis hoĩ ꝑprie voluisse largiri nisi
hoc modo benedixisses pisces ⁊ ce/
tos vt crescerent ⁊ multiplicarentur
⁊ implerent aquas maris: ⁊ vola/
tilia multiplicarentur super terram.
Itẽ dicerẽ ad ea reꝝ genera ptinere
benedictionẽ hãc q̃ gignẽdo ex seme/
tipsis ꝑpagãtur:si eã repirẽ i arbustis
⁊ fructetis ⁊ i pecoribus terre. Nũc
aũt nec herbis ⁊ lignis dictũ ẽ nec be
stiis ⁊ s̃pẽtib⁹ crescite ⁊ multiplicami
ni:cũ hoc quoqȝ oĩa sic̃ pisces ⁊ aues
⁊ hoĩes gignẽdo augeãtur genusque
custodiãt. Quid igit̃ dicã lumẽ meum
v̓itas? Quia vacat hoc? Quia inanit̃
ita dictũ ẽ? Neq̃quã pat̃ pietatis: ab
sit vt hoc dicat seruus verbi tui. Et si
ego nõ itelligo qd hoc significet elo q
uȝ: vtant̃ eo melius meliores idest itel
ligẽtiores q̃ȝ ego suȝ vnicuiqȝ quãtuȝ
sapere dedisti deus me⁹. Placeat au
tẽ ⁊ cõfessio mea corã oculis tuis q̃ ti
bi ɔfiteor credere me deus nõ icassũ
te ita locutũ eẽ:neqȝ silebo cũ mihi le
ctiõis huius occasio suggerit. Uex ẽ
eñi nec video qd ipediat ita me senti/
re dicta figurata librorũ tuoꝝ. Noui
eñi multipliciter significari p corpus
qd̃ vno modo mẽte intelligit̃: ⁊ multi/
pliciter mẽte itelligi q̄ vno modo per
corpus significat̃. Ecce simplex dile/
ctio dei ⁊ ꝑximi q̃ȝ multiplicibus sa/
cramẽtis ⁊ inumerabilibus liguis ⁊ i
vnaquaqȝ ligua inumerabilibus lo/
cutionũ modis corporaliter enũciat̃.
Ita crescũt ⁊ m̃tiplicant̃ fetus aq̃rũ.
Attẽde iteꝝ quisquis hec legis. Ecce
qd̃ vno modo scriptura effert: ⁊ vox p
sonat. i pñcipio fecit de⁹ celũ ⁊ terrã.
nõne multipliciter itelligit̃? Nõ erro
rũ fallacia sȝ veraꝝ itelligẽtiaꝝ gene
ribus ita crescũt ⁊ multiplicant̃ fetus
hoĩuȝ. Itaqȝ si naturas ipas reꝝ ñ al/
legorice sȝ ꝑprie cogitem⁹: ad oĩa q̃ d̃
seminib⁹ gignũt̃ ɔuenit v̓bũ. crescite
⁊ m̃tiplicamini: si aũt figurate posita
ista tractem⁹ qd̃ poti⁹ arbitror itẽdisse
scripturã q̃ vtiqȝ ñ supuacue solis aq̃
tiliũ ⁊ hominũ fetib⁹ istã bñdictionẽȝ
attribuit: iuenim⁹ qdẽ m̃titudies ⁊ in
creatis spũalib⁹ atqȝ corporalib⁹ tãq̃ȝ
i celo ⁊ i t̃ra ⁊ i aĩs iustis ⁊ iniqs tãq̃ȝ
i luce ⁊ i tñbris ⁊ i scis auctorib⁹ p q̃s

lex ministrata ē tanquā i firmamento
qđ solidatū ē int̄ aquā ꝛ aquā: ꝛ i socie
tatez amaricātiū populoꝝ tāquā i ma
ri: ꝛ i studio aiaꝝ piaꝝ tāquā i arida: ꝛ
i operib⁹ misericordie secūduz p̄sentē
vitā tāquā in herbis seminalibus ꝛ li/
gnis fructiferis: ꝛ i spiritualib⁹ donis
manifestatis ad vtilitatē sicut i lumi/
narib⁹ celi ꝛ i affectib⁹ formatis ad tē
perātiā tāquā i aia viua. In hoib⁹ his
nāciscunt̄ multitudies ꝛ vbertates ꝛ i
cremēta. Sz q̄ ita crescat ꝛ multipli
cet̄ vt vna res m̄ltis modis itelligat̄ ꝛ
enūciet̄ ꝛ vna enūciatio multis modis
itelligat̄: n̄ iuenim⁹ nisi i signis corpora
lit̄ editis ꝛ reb⁹ itelligibilit̄ excogita/
tis. Signa cōporalit̄ edita generatio
nes aquaꝝ ꝑpter necessarias causas
carnalis ꝓfūditatis: res aūt itelligibi
liter excogitatas generationē hūanā
ꝑpter ratiōis fecūditatē intelligim⁹:
Et ideo credim⁹ vtiq3 hoꝝ generi di
ctū eē a te dn̄e: crescite ꝛ m̄ltiplicami
ni. In hac eni benedictiōe cōcessā no/
bis a te facultatē ac potestatē accipio
ꝛ m̄ltis modis enūciare qđ vno modo
itellectū tenuerit ꝛ m̄ltis modis itelli
gere qđ obscure vno mō enūciatū le
gerim⁹. Sic iplent̄ aque maris q̄ non
mouent̄ nisi a variis significationib⁹:
sic ꝛ fetib⁹ hūanis iplet̄ ꝛ terra cuius
ariditas apparet in studio ꝛ dominat̄
ei ratio. Uolo etiaz dicere dn̄e deus
me⁹ qđ me cōsequēs tua scriptura cō
mouet: ꝛ dicā nec verebor. Uera eniz
dicā te mihi īspirāte quod ex eis ver/
bis voluisti vt dicerē: neq3 eni alio pre
ter te īspirāte credo me veꝝ dicere: cū
tu sis veritas omnis aūt hō mendax.
Et ideo q loquitur mēdaciū de suo lo
quit̄. Ergo vt verū loquar: de tuo lo/
quar. Ecce dedisti nobis i escā oē fe/
nuz satiuum seminans semen qđ ē su
per omnē terrā: ꝛ omne lignū qđ ha/
bet i se fructū seminis satiui: nec no/
bis solis sed ꝛ oibus auib⁹ celi ꝛ besti
is terre atq3 serpētib⁹. piscibus aūt ꝛ
cetis magnis. Dicebam⁹ enim ex his
fructibus terre significari ꝛ i allego/
ria figurari opa misericordie q̄ hui⁹ vi
te necessitatibus exhibētur ex terra
fructifera. Talis terra erat pius one
siphorus cuius domui dedisti miseri/
cordiā: q frequēter paulū tuū refrige
rauit ꝛ catenā eius nō erubuit. Hoc
fecerūt ꝛ fratres ꝛ tali fruge fructifi
cauerūt: q qđ ei deerat suppleuerunt
ex macedonia: Quomodo autem do
let quedam ligna que fructum ei de/
bitū nō dederūt: vbi ait i prima mea
defēsiōe nemo mihi affuit: sed omnes
me dereliquerūt: nō illis iputet̄. Ista
eni d̄bent̄ eis q ministrāt doctrinā ra
tionalē p itelligētias: diuinoꝝ myste/
rioꝝ: ita eis debēt̄ tanquā hoib⁹. De
bēt̄ aūt eis sic̄ aie viue p̄bētib⁹ se ad
imitandum i omni continentia. Item
debent̄ eis tāquā volatilib⁹ ꝑpt̄ be/
nedictiones eoꝝ que multiplicāt̄ sup
terrā: quoniā i omnē terrā exiit sonus
eoꝝ. Pascunt̄ autē his escis q letant̄
eis. nec illi letant̄ eis quoꝝ de⁹ vēter
est. Neq3 eni ꝛ i illis q prebent ista ea
q̄ dant fruct⁹ est: sed quo animo dāt.
Itaq3 ille q deo seruiebat n̄ suo vētri:
video plane vnde gaudeat: video ꝛ cō
gratulor ei valde. Acceperat eni a phi
lippēsib⁹ q̄ p ephaffroditū miserāt. Sz
tamē vnde gaudeat video. Unde aūt
gaudet ide pascit̄: q2 i ꝟitate loquēs
gauisus sū iquit magnifice in dn̄o: q2
tandez aliquādo repullulastis sapere
pro me i quo ꝛ sapiebatis: tediū autē
habuistis. Isti autem diuturno tedio
marcuerant: ꝛ quasi exaruerant ab
isto fructu boni operis ꝛ gaudet eis

quia repullularunt non sibi. qz eius in digẽtie subuenerũt. Ideo secut⁹ ait. Nõ qd desit aliqd: dico. Ego eniz didici i qbus suz sufficiens esse. Scio et minus habere scio ꝛ abũdare i oib⁹ ibutus suz. Et satiari ꝛ esurire ꝛ abũdare ꝛ penuriã pati: oia possuz i eo q me confortat. Unde ergo gaudes o paule magne: vnde gaudes: vnde pasceris homo renouate i agnitione dei secũdũ imaginẽ ei⁹ q creauit te ꝛ aia viua tãta ↄtinẽtia ꝛ lingua volatilis loquẽs mysteria? Talibus qppe animãtibus esca ista debet. Quid est qd te pascit? Letitia. Quod sequit audiamus. Uei ũtamẽ iquit bene fecistis cõmunicãtes tribulationi mee. Hinc gaudet ꝛ hinc pascitur: quia illi bene fecerũt non qz ei⁹ angustia relaxata est q dicit tibi. i tribulatione dilatasti mihi. qz ꝛ abũdare ꝛ penuriã pati nouit i te qui ↄfortas eũ. Scitis eniz iquit etiã ꝛ vos philippẽses qm̃ i pricipio euãgelii cũ ex macedonia suz pfect⁹ nulla mihi ecclesia cõmunicauit i ratiõe dati ꝛ accepti nisi vos soli: qz ꝛ thessalonicã ꝛ semel ꝛ iterũ vsibus meis misistis. Ad hec bona opera eos redisse nũc gaudet ꝛ repullulasse letat tãquam reuirescẽte fertilitate agri. Nũquid propter vsus suos qz dixit vsib⁹ meis misistis: nunquid pptera gaudet? Nõ pptera. Et hoc vnde scimus? Sequit dicẽs. Nõ quia quero datũ sed requiro fructũ. Didici a te deus meus iter datũ ꝛ fructũ discernere. Datũ est res ipsa que datur ipartitur hec necessaria veluti est nũmus cib⁹ pot⁹ vestimẽtũ tectũ adiutoriũ. Fructus aũt bona ꝛ recta volũtas datoris est. Nõ eniz ait: magister bon⁹ q susceperit pphetã tãtum sed addidit in noie pphete: neqꝫ ait tãtũ q susceperit iustum: sed addidit i noie iusti. Ita qppe ille mercedez pphete: iste mercedem iusti accipiet. Nec solũ ait qui calicẽ aque frigide potuz dederit vni ex minimis meis: sed addidit tãtũ i noie discipuli: et sic adiũxit. amen dico vobis non perdet mercedẽ suã. Datũ est suscipere prophetã. suscipe iustũ. porrigere calicẽ aque frigide discipulo: fructus aũt i nomine prophete i noie iusti i nomine discipuli hoc facere. Fructu pascit helias a vidua sciẽte q hoiez dei pasceret: ꝛ pp̃ter hoc pasceret: p coruũ aũt dato pascebat. Nec iterior helias sed exterior pascebat: q posset etiã talis cibi egestate corrũpi. Ideoqꝫ dicã qd veꝝ est corã te dñe cum hoies idiote atqꝫ ifideles quibus initiãdis atqꝫ lucrandis necessaria sunt sacramẽta initioꝝ ꝛ magnalia miraculoꝝ: que nomine pisciũ ꝛ ceteroꝝ significari credidim⁹: suscipiũt corporaliter reficiẽdos: aut i aliquo presentis vite vsu adiuuãdos pueros tuos: cum id quare faciẽdũ sit ꝛ quo ptineat ignorẽt: nec illi istos pascũt: nec isti ab illis pascuntur: qz nec illi hoc sancta ꝛ recta volũtate operãtur: nec isti eoruz datis vbi fructũ nondũ vidẽt letãtur. Inde quippe animus pascit: vnde letatur. Et ideo pisces ꝛ ceti nõ vescũtur escis: quas nõ germinat nisi iam terra ab amaritudine marinoruz fluctuũ distincta atqꝫ discreta. Et vidisti de⁹ oia que fecisti: ꝛ ecce bona valde qz ꝛ nos vidimus ea ꝛ ecce oia bona valde. In singulis generibus operũ tuorum cũ dixisses vt fierent ꝛ facta essent: illud atqꝫ illud vidisti quia bonũ est. Septies cnumeraui scriptum esse te vidisse quia bonũ est qd fecisti ꝛ hoc octauũ est quia vidisti cia que

fecisti: ꝛ ecce nõ solũ bona sed etiam
valde bona tãquã simul oĩa. Nã sin/
gula tãtũ bona erant: simul aũt oĩa ꝛ
bona ꝛ valde. Hoc dicũtur etiã que/
qꝫ pulchra corpora: qꝛ lõge multo pul
chrius est corpus qđ ex mẽbris pul/
chris oibus cõstat q̃ȝ ipsa mẽbra sin/
gula quoꝝ ordinatissimo cõuẽtu cõ/
pletur vniuersuȝ quãuis ꝛ illa etiam
singulatiȝ pulchra sint. Et attẽdi vt i/
uenirẽ vtrũ septies vel octies videris
que bona sunt opa tua cũ tibi placu/
erũt: ꝛ ĩ tua iussione nõ iueni tẽpora
p que intelligerẽ ꝙ totiens videris q̃
fecisti: ꝛ dixi. O dñe nõne ista scriptu
ra tua vera est: quoniã tu verax ꝛ ve
ritas edidisti eã? Cur ergo tu mihi di
cis non esse in tua visione tempora: ꝛ
ecce scriptura tua mihi dicit p singu/
gulos dies ea que fecisti te vidisse qꝛ
bona sunt? Et cũ ea numerarẽ iueni
quotiẽs ad hec tu dicis mihi: quoniã
tu es deus meus ꝛ dicis voce forti in
aurẽ iteriorẽ seruo tuo prũpẽs meã
surditatẽ ꝛ clamãs. O homo nẽpe qđ
scriptura mea dicit ego dico. Et ta/
mẽ illa tẽporaliter dicit: verbo auteȝ
meo eterno tẽpus nõ accidit qꝛ equa
li mecũ eternitate consistit. Sic ea q̃
vos p spiritũ meũ videtis ego video
sicut ea que vos p spiritũ meũ dicitis
ego dico. Atqȝ ita cũ vos tẽporaliter
ea videatis nõ ego tẽporaliter video
quẽadmodũ cũ vos temporaliter ea
dicatis nõ ego tẽporalit̃ ea dico. Et
audiui dñe ds meꝰ ꝛ eluxi stillã dul/
cedinis ex tua veritate ꝛ ĩtellexi qm̃
sunt qdã qbꝰ displicẽt opa tua bona:
ꝛ multa eoꝝ dicũt te fecisse necessita
te cõpulsuȝ sicut fabricas celoꝝ ꝛ cõ/
positões sideꝝ: ꝛ hec nõ de tuo: sed iã
fuisse alibi creata ꝛ aliũde que tu cõ
traheres ꝛ cõpaginares atqȝ cõtexe/
res: cuȝ de hostibꝰ victis mũdana me
nia mollireris: vt ea ꝯstructõe deui/
cti aduersus te iteꝝ rebellare nõ pos
sent. Alia vero nec fecisse te nec oi/
no cõpegisse sicut oẽs carnes ꝛ minutis
sima queqȝ animãtia: ꝛ qcqd radicibꝰ
terrã tenet: sed hostilẽ mẽtẽ naturãqȝ
aliã nõ abs te cõditã tibiqȝ cõtrariã ĩ
ĩferioribꝰ mũdi locis ista gignere at/
qꝫ formare. Insani dicunt hec: quo/
niã nõ p spiritũ tuũ vidẽt opera tua
nec te cognoscũt ĩ eis. Qui autẽ per
spiritũ tuũ vident ea: tu vides in eis.
Ergo cũ vidẽt qꝛ bona sunt: tu vides
qꝛ bona sunt: ꝛ quecũqꝫ ꝓpter te pla
cẽt tu ĩ eis ꝯplaces: ꝛ q̃ p spm̃ tuũ pla
cẽt nobis tibi placẽt in nobis. Quis
eniȝ scit hoĩuȝ que sunt hoĩs nisi spi/
ritus hoĩs q ĩ ipso est? Sic ꝛ que dei
sunt nemo scit nisi spiritus dei. Nos
aũt ĩquit nõ spiritũ huius mũdi acce/
pimꝰ: sed spiritũ q ex deo ẽ: vt sciamꝰ
que a deo donata sunt nobis. Et ad/
moneor vt dicã. Certe nemo scit que
dei sunt nisi spiritus dei. Quomodo
ergo scimus ꝛ nos que a deo donata
sunt nobis? Respondetur mihi quo/
niã que p eiꝰ spiritũ scimꝰ etiã sic ne/
mo scit nisi spiritꝰ dei. Sicut enim re/
cte dictũ est: nõ enim vos estis q loq/
mini eis q ĩ spũ dei loquerẽt: sic recte
dicit̃ nõ vos estis q scitis eis q in dei
spiritu sciũt. Nihilominꝰ igit̃ recte di/
cit̃ nõ vos estis q videtis eis q ĩ spũ di
vidẽt. Ita qcqd ĩ spũ dei vidẽt: qꝛ bo
nũ est: nõ ipsi sed deꝰ videt qꝛ bonũ ẽ.
Aliud ergo est vt putet qsqꝫ malum
esse qđ bonum est quales supra dicti
sunt. aliud vt quod bonum est videat
homo qꝛ bonum est sicut multis tua
creatura placet qꝛ bona est qbus ta/
mẽ nõ tu places in ea vnde frui ma/
gis ipsa q̃ȝ te volunt: aliud aũt vt cuȝ

aliquid videt homo qꝛ bonū ē: deus i illo videat qꝛ bonū est: vt scilicet ille ameť i eo qđ fecit ꝗ nō amareť nisi ꝑ spiritū quē dedit: qꝛ caritas dei diffu sa est i cordib⁹ nostris ꝑ spiritū sanctū ꝗ dat⁹ est nobis ꝑ quē videm⁹: qꝛ bo nū est ꝗcꝗd aliquo modo est. Ab illo eniꝫ est ꝗ nō aliquo modo est: sed qđ ē est. Gratias tibi dn̄e: videmus celū ⁊ terrā siue corporalē partē superioreꝫ atqꝫ iferiorē siue spiritualē corpora/ lēqꝫ creaturā: atqꝫ in ordinatu haꝝ partiū ꝗb⁹ ꝯstat vel vniuersa mundi moles vel vniuersa omnino creatu/ ra videmus lucē factā diuisamque a tenebris: videmus firmamētū celi si/ ue iter spirituales aquas superiores ⁊ corporales iferiores primariū cor/ p⁹ mūdi sup hoc spatiū aeris qꝛ ⁊ hoc vocať celū ꝑ qđ vagātur volatilia ce/ li iter aquas q̄ vaporaliter eis supfe/ rūtur ⁊ serenis etiā noctibus rorāt ⁊ has que i terris graues fluitāt vide/ mus ꝯgregataꝝ aquaꝝ speciē ꝑ cā/ pos maris ⁊ aridā terrā vel nudataꝫ vel formatā vt esset visibilis ⁊ icōpo sita herbarūqꝫ atqꝫ arboꝝ materie: videm⁹ luminaria fulgere: desup so/ lē sufficere diei: lunā ⁊ stellas ꝯsolari noctē atqꝫ his oībus notari ⁊ signifi cari tēpora: videm⁹ humidā vsqꝫ qua qꝫ naturā piscib⁹ ⁊ beluis ⁊ alitib⁹ fe cūdatā qđ aeris corpulētia q̄ volat⁹ auiū portat aquaꝝ exalatōe ꝯcrescit videm⁹ terrenis aīalib⁹ faciem terre decorari hominēqꝫ ad imaginē ⁊ si/ militudinē tuā cūctis irrationalibus animātibus ipsa tua imagine ac simi/ litudine hoc est ratōis ⁊ intelligentie virtute ꝑponi: ⁊ quēadmodū i ei⁹ aīa aliud est qđ cōsulēdo dominať: aliud qđ subdiť vt obtēperet: sic viro factā esse etiā corporaliter feminā que ha/ beret ꝗdē i mēte ratōalis itelligētie parē naturā: sexu tamen corporis ita masculino sexui subiiceret quēadmo dū subiiciť appetit⁹ actōis ad ꝯcipiē/ dā de ratōe mētis recte agēdi soler/ tiā. Uidem⁹ hec ⁊ singula bona ⁊ oīa bona valde. Laudēt te opera tua vt amemus te: ⁊ amemus te vt laudēt te opera tua: que habēt initiū ⁊ fineꝫ ex tēpore ortū ⁊ occasuꝫ ꝓfectum et defectū speciē ⁊ priuationē. Habent ergo cōsequētia mane ⁊ vesperā par tiꝫ latēter partiꝫ euidenter. De nihilo enim a te non de te facta sunt. Non de te aliqua non de tua vel que an/ tea fuerit sed de concreata: idest simul a te creata materia: qui eius informi tateꝫ sine vlla temporis iterpositione formasti. Nam cum sit aliud celi et terre materies aliud celi et terre spe/ cies materiam quideꝫ de omnino ni hilo. mundi autem speciem de infor/ mi materia: simul tamen vtrunque fecisti vt materiam forma nulla mo/ re intercapedine sequeretur. Inspe/ ximus etiam propter quorum figura tionem ista vel tali ordine fieri vel ta li ordine scribi voluisti: et vidimus qꝛ bona sunt singula et omnia bona val de in verbo tuo in vnico tuo celum ⁊ terram caput et corpus ecclesie i pre destinatione ante omnia tempora si/ ne mane et vespera. Ubi autem cepē sti predestinata temporaliter exequi: vt occulta manifestares et incompo/ sita nostra componeres quoniam su per nos erant peccata nostra et in ꝓ/ fundum tenebrosum abieramus abs te et spiritus tuus bonus superfere/ batur ad subueniēdū nobis i tēpore opportuno ⁊ iustificasti ipios ⁊ diuisi sti eos ab iniqs ⁊ solidasti auctoritatē libri tui iter supiores ꝗ tibi docibiles

essent z īferiores qui eis subderētur z cōgregasti societatē īfideliū ī vnā conspirationē vt apparerent studia fideliū: vt tibi opera misericordie parerent distribuētes etiā pauperibus terrenas facultates ad acquirēda celestia: z inde accēdisti quedā luminaria ī firmamēto verbū vite habētes sanctos tuos z spiritualibus donis prelata sublimi auctoritate fulgētes: z inde ad imbuēdas īfideles gētes sacramēta et miracula visibilia vocesq; verboꝝ secūdū firmamētū libri tui: quibus etiam fideles benedicerentur ex materia corporali produxisti: z deinde fideliū animā viuā per affectus ordinatos cōtinētie vigore: formasti atq; inde tibi soli mētē subditā z nullius auctoritatis humane ad imitandū idigētē renouasti ad imaginē z similitudidinē tuā prestātiq; itellectui rationabilē actionē tāquā viro feminā subdidisti omnibusque tuis ministerijs ad perficiendos fideles in hac vita necessariis ab eisdem fidelibus ad vsus temporales fructuosa ī futuꝝ opera preberi voluisti. Hec omnia videmus z bona sunt valde: quoniam tu ea vides in nobis qui spiritū quo ea videremus z in eis te amaremus dedisti nobis. Domine deus pacē da nobis: omnia eniz prestitisti nobis pacē quietis pacē z sabbati pacē sine vespera. Omnis quippe iste ordo pulcherrimus reꝝ valde bonarum modis suis peractis trāsiturus ē: z mane quippe ī eis factū est z vespera. Dies autem septimus sine vespera est nec habet occasum: quia sanctificasti eū ad permansionem sempiternam: vt id qđ tu post opera tua bona valde quamuis ea quietus feceris: requieuisti septimo die hoc preloquatur nobis voꝝ libri tui: quod et nos post opera nostra: ideo bona valde: quia tu nobis ea donasti sabbato vite eterne. Requiescamus in te etiam. Tunc enim sic requiesces in nobis quemadmodum nunc operaris ī nobis: z ita erit illa requies tua per nos quemadmodum sunt ista opera tua per nos. Tu autē domine semper operaris z semꝑ requiescis nec vides ad tēpus: nec operaris ad tempus: nec moueris ad tempus: nec requiescis ad tempus: et tamen facis z visiones temporales et ipsa tempora z quietem ex tempore: Nos itaque ista que fecisti videmus quia sunt: tu autē quia vides ea sunt Et nos foris videmus quia sunt z int⁹ qꝛ bona sūt: tu aūt ibi vidisti facta vbi vidisti facienda. Et nos alio tpe moti sumus ad benefaciēdū postea, quam cōcepit de spiritu tuo cor nostrum: priori autem tempore ad male faciendum mouebamur deserentes te: tu vero deus summe bone nunquā cessasti benefacere. Et sunt quedam opera nostra ex munere quidez tuo: sed non sempiterna. Post illa nos requieturos in tua grandi sanctificatione speramus: tu autem bonuz nullo indigens bono semper quietus es: quoniam tua quies tu ipse es. Et hoc intelligere quis hominum dabit hominis: quis angelus angelo: quis angelus homini: A te petatur in te queratur ad te pulsetur: sic sic accipiet: sic inuenietur sic aperietur. Amen.

Aurelii Augustini Confessionum tertiusdecimus atque vltimus liber explicit.

Deo gratias.

Ex libro retractationum beati Augustini.

Libros de doctrina xp̄iana cū īperfectos cōpissē perfi/ re malui q̄ȝ eis sic relictis ad alia re/ tractanda transire. Compleui ḡ terti/ um qui script⁹ fuerat vsq̄ȝ ad eū locū vbi commemoratum ē ex angelis te/ stimoniū de muliere que abscondit fermentuȝ in tribus mensuris farine donec fermētaret totū. Addidi ēt no/ uissimum librum: et quatuor libris illud compleui. Quorum primi tres adiuuant: vt scripture intelligantur. Quartus autem quō que intelligim⁹ proferenda sunt. In secundo sane li/ bro de actore librique q̄ p̄les vocant sa/ pientiā salomonis idest ipum sicut ec/ clesiasticū non iesus filius sirach scri/ psit: non ita constare vt a me dictum est: postea didici: ⁊ omnino ꝓbabilius comperi non esse hunc eius libri au/ ctorem. Ubi autem dixi his quadragi/ taquatuor libris testamenti veteris terminatur auctoritas ex consuetu/ dine qua loq̄tur ecclesia vetus testa/ mentuȝ appellaui: apostolus autē nō videtur appellare vetus testamentū nisi qđ datum est in monte syna. Et ī eo q̄ dixi d̄ tp̄ꝛ historia scm̄ Ambro/ sium soluisse questionem tāq̄ȝ coeta/ nei fuerint plato ⁊ hieremias: me fe/ fellit memoria. Nā quid ille ep̄us de hac re senserit in libro eius legit̄ que de sacramentis siue de ph̄ia scripsit. Hoc opus sic incipit. Sunt precepta quedam.

Aurelij Augustini doctoris in li/ bros quatuor d̄ doctrina christiana. Prologus incipit.

Sunt precepta quedā tra/ ctandarum scripturaruȝ: que studiosis earuȝ video non incōmode posse tradi: vt non so/ lum legendo alios: qui diuinaruȝ lit/ terarum operta aperuerunt: sed et alijs aperiendo proficiant: h̄ trade/ re institui volētib⁹ ⁊ valētib⁹ discere si deus ac dn̄s nr̄ ea que de ac re co/ gitant solet suggerere etiaȝ scribenti mihi nō deneget. Sz anteq̄ȝ exordi/ ar: videt̄ mihi respōdēdū eē his q̄ hec rep̄hēsuri sūt aut rep̄hensuri vident̄. si eos non ante placarem⁹. Sz si non nulli etiā p̄mo ista rep̄hēderint saltē alios nō mouebūt nec ab vtili studio ad īperitie pigritiā reuocabūt: q̄s mo/ uere possēt nisi premōitos p̄paratosq̄ȝ inuenissēt. Quidā .n. rep̄hēsuri sūt hoc opus nostrū cū ea que preceptu/ ri sumus non intellexerint. Quidam vero cum intellectis vti noluerint co/ natiq̄ȝ fuerint scripturas diuinas s̄m hec precepta tractare: neq̄ȝ valuerit aperire atq̄ȝ explicare que cupiunt: inaniter me laborasse arbitrantur. Et quia ipsi nō adiuuabunt̄ hoc ope: nullū adiuuari posse censebūt. Ter/ tium genus est reprehensorum: qui diuias scripturas: vl̄ re vera bn̄ tractāt vel bn̄ tractare sibi vident̄. Qui qm̄ nullis hi⁹ obsuationib⁹ lectis: quales nunc tradere institui: facultatem ex/ ponendorum scōꝛ librorū se asecu/ tos vel vident vl̄ putant nemini esse ista precepta necessaria: sed potius to/ tuȝ: qđ de illarū litteraꝝ obscuritate laudabilit̄ aperitur diuino munere fi/ eri posse clamitabūt: q̄b⁹ oibus breui/ ter respondens. illis qui h̄ que scribi/ mus non intelligunt. h̄ dico me non ita esse reprehendenduȝ. q2 nō h̄ ītel/ ligunt: tāq̄ȝ si lunā veterem vel no/ uam sydus ve aliquod minime clarū vellent videre: qđ ego ītendo digito demonstrare: illis autem nec ad ipm

digitum meum vidēdū sufficiens eēt acies oculoꝝ: non ꝓpterea mihi succēsere deberēt. Illi vo q ēt istis pceptis cognitis atqꝫ pceptis ea q̄ in diuinis scripturis obscura sūt ītueri nequerit: arbitrēt se digitū: qdē meū ītueri posse: sydera vo qb⁹ demōstrādis intendit videre nō posse. Et illi ḡ ⁊ isti me rephēdere desinant: ⁊ lumē oculoꝝ diuinit⁹ sibi pberi depcent: nō. n. si possū mēbrū meū ad aliqd demonstrandū mouere. possū ēt oculos attēdere: qb⁹ vel ipa demōstratio mea vl' ēt illud q̄ volo demōstrare cernatur.

Jā vo eoꝝ q diuino munere exultant: ⁊ sine talib⁹ pceptis q̄lia nūc tradere institui se scōs libros intelligere atqꝫ tractare gliant: ⁊ ꝓptea supflua voluisse me scribere existimant: sic ē lenienda cōmotio: vt q̄uis dei magno munere iure letent: recordentur se tn̄ p hoīes didicisse vl' litteras: nec ꝓpterea sibi ab antonio scō ⁊ perfecto viro egyptio monacho īsultari debere: q sine vlla scia litterarum scripturas diuinas ⁊ memoriter audiendo tenuisse ⁊ prudent cogitādo ītellexisse pdicat: aut ab illo suo barbaro xpiano de quo a grauissimis. fideqꝫ dignissimis viris nuper accepimus q litteras q̄ꝫ ipas nullo docēte hoīe in plenā noticiā orando vt sibi reuelarētur accepit triduanis pcib⁹ ipetrans vt ēt codicē oblatū stupentib⁹ q aderāt legēdo pcurreret. At si h q̄sqꝫ falsa arbitret: nō ago pugnaciter. Certe cnī cū xpiāis qm̄ nobis res ē: q se scripturas scās sine duce hoīe gaudēt nosce: ⁊ si ita ē vo ⁊ nō mediocri gaudēt bono ɔcedāt necesse ē vnūquēqꝫ nr̄ꝫ vt ab ineunte pueritia cōsuetudīe audiēdi linguā suā didicisse. ⁊ aliā aliq̄s vel grecam vl' hebreā vl' q̄libet ceteraꝝ aut similiter audiēdo aut p hoīeꝫ preceptorē accepisse. Jā ḡ si placꝫ moneamus oēs frēs ne paruulos suos ista doceāt: qꝛ momēto vno tp̄is aduenīēte spū scō repleti apl'i oium gentiū linguis locuti sūt: aut cui talia nō ꝓuenerit nō se arbitret eē xpianum aut scm̄ spm̄ accepisse se dubitet. Jmmo vo ⁊ q̄ p hoīem discēdū ē sine superbie discat ⁊ p quē docet alius sine supbia ⁊ sine īuidia tradat qd̄ accepit. Nec tētemus eū cui credim⁹: ne talibus inimici versutijs ⁊ puersitate decepti ad ipm̄ q̄ꝫ euāgeliū audiēdū atqꝫ discendum nolumus ire in eccl'ias aut codicē legere. aut docēte pdicātē q̄ hoīeꝫ audire: ⁊ expectem⁹ rapi vsqꝫ i tertiū celū siue i corpore siue extra corpus sicut dicit apl'us. ⁊ ibi audire ieffabilia vba q̄ nō lꝫ hōi loq: aut ibi videre dn̄m ih̄m xp̄m ⁊ ab illo potiusq̄ ab hoīb⁹ audire euangelium.

Caueam⁹ tales tētationes superbissimas et periculosissimas: magisqꝫ cogitemus ⁊ ipsum apostolum paulū lꝫ diuina ⁊ celesti voce pstratū ⁊ īstructū ad hoīeꝫ tn̄ missū eē: vt sacra pciperet ⁊ copularet eccl'ie: ⁊ cēturionē corneliū q̄uis exauditas orōnes ei⁹ ⁊ el'ias respectas ei angelus nūciauerit: petro tamen traditum imbuendum: per quem non solum sacramenta perciperet: sed etiā quid credēduꝫ qd sperādū qd diligēdū eēt audiret. Et poterāt vtiqꝫ oīa geri p angeluꝫ. sꝫ abiecta eēt hūana ɔditio: si p hoīes hoīb⁹ vbū suū ds̄ ministrare nolle videret. Quō. n. veꝝ eēt qd̄ dcm̄ ē: tēplū. n. di scm̄ ē: qd̄ estis vos: si ds̄ d hūmano tēplo respōsa nō redderet: ⁊ totū qd̄ discēdum hoīb⁹ tradi vellet de celo atqꝫ p āgelos psonaret: Deinde ipa caritas q̄ sibi hoīes īuicē mō vni

tatis astrīgit:ñ hēret aditū refūdēdo
rū:⁊ q̄ſi miſcēdoꝝ ſibimet aīoꝝ:ſi ho
mies ꝑ hoīes nihil diſcererēt. Et cer
te ſpadonē illū q eſaiam ꝓphā legēs
ñ itelligebat. neq₃ ad apl̄ꝫ āgelus mi
ſit.nec ꝑ angelū ei qꝺ ñ itelligebat ex/
poſitū: aut diuinitus ī mēte ſine hoīs
miniſterio reuelatū ē:ſ₃ poti⁹ ſuggeſti
one diuina miſſus ē ad eū:ſeditq₃ cū
eo philippus q nouerat eſaiam ꝓhe/
tā:eiq₃ hūanis ꝟbis ⁊ ī ligua ⁊ ī ſcrip
tura illa qꝺ tectū erat apuit. Nō ne
cū moyſe dn̄s loq̄bat̄. Et tn̄ cōſilium
regēdi atq₃ adminiſtrādi tā magnū
ppl̄m a ſocero ſuo alienigena.ſ.hoīe:
⁊ maxime ꝓuid⁹ ⁊ minime ſupb⁹ ac/
cepit. Nouēat.n.ille vir ex q̄cūq₃ aīa
veꝝ cōſiliū ꝓceſſiſſet ñ ei:ſ₃ illi q ē ve
ritas icōmutabili dō tribuēdū eſſe.

Poſtremo q̄ſq̄s ſe nullis preceptis
īſtructū diuino munere q̄cūq₃ in ſcri
pturis ſcīs obſcura ſūt itelligē glīat̄
bn̄ q̄dē credit ⁊ veꝝ ē:nō eē illā ſuā
facl̄tatē q̄ſi a ſe ipo exn̄tem. ſ₃ diuio
munere traditā. Ita.n.dī glīaꝫ q̄rit ⁊
ñ ſuā:ſ₃ cū legit ⁊ nullo ſibi hoīuꝫ ex
ponēte itelligit:cur ipe alijs affectat
exponere:ac ñ poti⁹ eos remittit deo
vt ipi q₃ ñ ꝑ hoīeꝫ:ſ₃ illo it⁹ docēte i/
telligāt:ſ₃ videlicet timet ne audiat a
dn̄o. Serue nequā dares pecuniam
meā nūmularijs. Sic̄ ḡ hi ea q̄ itelli/
gūt ꝓdūt ceťis vl̄ loq̄ēdo vl̄ ſcribē
do:ita ego q₃ ſi ñ ſolū ea q̄ itelligo:ſed
ēt itelligēdo ea q̄ obſuēt ꝓdidero cul
pari ab eis ꝑfecto ñ d̄beo:q̄q̄ nemo
debeat aliq̄d ſic habere:q̄ſi ꝓpūꝫ niſi
forte mēdaciū. Nā oē veꝝ ab illo eſt
q ait. Ego ſū ꝟitas. Quid.n.hēm⁹ qꝺ
non accepimus. Et ſi accepimus q̄d
glīamur:q̄ſi nō accepim⁹. Qui legit
audiētib⁹ litteras vtiq₃ quas agſcit
enūciat. Qui aūt ipas l̄ras tradit:h̄
agit vt alij q₃ legere nouerint. vterq₃
tn̄ h̄ iſinuat qꝺ accepit. Sic ēt q ea q̄ i
ſcripturis itelligit exponit audiētib⁹
tāq₃ l̄ras q̄s agnoſcit: ꝓnūciat lecto/
ris officio. Qui aūt p̄cipit quō itelli/
gēdū ſit ſimilis ē tradēti l̄ras:h̄ ē pre/
cipiēti quō ſit legēdū: vt quō ille qui
legere nouit alio lectore nō idiget:cū
codicem iuenerit a quo audiat q̄d ibi
ſcriptū ſit:ſic iſte q p̄cepta q̄ conamur
tradere acceperit:cū in libris aliquid
obſcuritatis iuenerit q̄ſdā regl̄as. ve
lut l̄ras tenens itellectorē aliū nō re/
quirat. ꝑ quē ſibi qꝺ optū ē detegat̄
ſ₃ q̄buſdā veſtigijs idagatis ad ocul/
tū ſenſū ſine vllo errore ipſe ꝑueniat:
aut certe i abſurditatē praue ſn̄ie nō
incidat. Quapropter q̄q̄ ⁊ i ipo ope
ſatis apparere poſſit huic officioſo la
bori nr̄o nō recte aliquē cōtradicere
tn̄ ſi hi⁹ ꝓhemio q̄buſlibet obſiſtētib⁹
cōueniēter videt̄ eē reſpōſū hui⁹ vie
quā in h̄ libro igredi volum⁹ tale no/
bis occurrit exordiū. Explicit
ꝓlogus. Incipit liber p̄m⁹ bti Augu
ſtini de doctrina xp̄iana.

DUe ſūt res q̄b⁹ innuitur oīs
tractatio ſcripturarum:mo/
dus inueniendi q̄ itelligēda ſūt:⁊ mo
dus proferendi que intellecta ſunt.
de inueniendo prius: de proferendo
poſtea diſſeramus. Magnum opus
⁊ arduū:⁊ ſi ad ſuſtinēdum difficile.
vereor ne ad ſuſcipiēduꝫ temerariū.
Ita ſane ſi d̄ nobis ipis p̄ſumerem⁹
Nūc vero cū i illo ſit ſpes peragen/
di hi⁹ opis a quo nobis in cagitatiōe
multa de hac re iā tradita tenemus
non eſt metuendus ne dare deſinat
cetera:cū ea que data ſūt ceperimus
ipēdere. Oīs.n.res q̄ dādo ñ deficit
dū habet̄ ⁊ non datur:nec dū habet̄
quō hn̄da eſt. Ille eniꝫ ait:q habꝫ da/

dī fei. Dabit ergo habētib⁹.i. cū benignitate vtentib⁹ eo qđ acceperūt. adimplebit atqȝ cumulabit qđ dedit. Illi grāqȝ et illi septē erant panes ante q̄ inciperent dari esurientibus. Q̄ đ vbi fieri cepit cophinos et sportas saciatis tot hominum milibus impleuerunt. Sicut ergo ille panis dum frangeretur accreuit: sic ea que ad hoc op⁹ aggrediēdū iam dominus prebuit: cuȝ dispensari ceperint eo ipso suggerente multiplicabuntur. vt in ipō hoc nostro ministerio non solum nullam patiamur inopiā: sed de mirabili ēt abūdantia gaudeamus. Omnis doctrina vl' rerum ē vel signoꝝ: ȝ res p signa discutūr. ꝑprie āt nunc res appellaui: q̄ nō ad significādū aliqđ adhibētur: sicuti ē lignū lapis. pec⁹ atqȝ hi⁹ cetera: ȝ nō illđ lignū qđ i aquas amaras imissū legim⁹ a moyse vt amaritudīe carerēt. nec ille lapis quē iacob sibi ad caput posuerat. neqȝ illud pec⁹ qđ ꝑ filio imolauit abraaȝ. Hec nāqȝ ita res sunt vt aliaꝝ ēt signa sint reꝝ. Sūt aūt alia signa: quorum ois vsus i significādo ē: sicuti sūt verba. Nemo eni vtit̄ verbis: nisi aliqđ significādi grā. Ex quo itelligit̄ q̄ appellē signa: res eas videlicet q̄ ad significādū aliqđ adhibētur. Quāobreȝ oē signuȝ ēt res aliqua est. Qđ.n. nulla res ē: oino nihil ē. Nō eni ois res ēt signuȝ est. et iđ i hac diuisione rerum atqȝ signoꝝ. cuȝ de reb⁹ loquimur: ita loquimur: vt etiā si earum aliqua adhiberi ad significādū possūt nō impediāt ipartitionē: q̄ pri⁹ de reb⁹ postea de signis disserem⁹: memoriterqȝ teneamus. Id nunc in rebus considerandum esse q̄ sunt. non q̄ aliud etiam preter seipsas significant.

Res ergo alie sunt quib⁹ fruēduȝ est: alie quibus vtenduȝ: alie que fruuntur et vtūtur. Ille qb⁹ fruēdum est btōs nos faciūt. Istis qbus vtēdū ē: tēdētes ad beatitudinē adiuuamur: et q̄si adminiculamur: vt ad illas que nos beatos faciunt ꝑuenire: atqȝ his iherere possim⁹. Nos ꝟo q fruimur et vtimur iter vtrasqȝ constituti: si eis qbus vtēdū est frui voluerim⁹ ipedit̄ cursus nr̄: et aliquādo etiā đflectitur: vt ab his rebus quibus fruenduȝ est obtinēdis vel retardemur vl' ēt reuocemur: inferiorum amore prepediti. Frui eni est amore alicui rei inherere propter se ipam. Uti autem qđ in vsum venerit ad id quod amas obtinendum referre. si tame amādum ē. Nā vsus illicitus abusus poti⁹ vel abusio noianda ē. Quō ḡ si eēm⁹ peregrini: q beate viuere nisi i patria n̄ possemus: eaqȝ peregrinatione vtiqȝ miseri: et miseriā finire cupiētes i patriā redire vellemus. opus eēt vl' terrestrib⁹ vl' marinis vehiculis: qb⁹ vtēdū eēt: vt ad patriā qua fruēdū erat ꝑuenire valeremus: q̄ si amenitates itineris: et ipa gestatio vehiculoꝝ nos đlectaret. cōuersi ad fruēdū his qb⁹ vti debuimus nollemus cito viā finire: et ꝑuersa suauitate iplicati alienaremur a patria: cuius suauitas faceret btōs. Sic i h⁹ vita imortalitatis peregrinātes a dn̄o si redire i patriā volum⁹: vbi btī eē possimus. vtēduȝ est hoc mūdo nō fruēdū: vt inuisibilia dei ꝑ ea q̄ fcā sunt intellecta cōspiciantur: hoc ē de corꝑalib⁹: tꝑalibusqȝ reb⁹ eterna spūalia ꝯpem⁹. Res igitur qbus fruēduȝ ē pr̄ et fili⁹ et spūs scūs ē: eadēqȝ trinitas vna qđā sūma res coisqȝ oibus fruētib⁹ ea: si tn̄ res et nō omnium rerum cause. si tamen et causa. Nō eni facile nomen q̄ tā

te excellētie cōueniat pōt iueniri: nisi q̄ melius ita dr̄. Trinitas hec vnus ds ex q̄ oia: p quē oia: i q̄ oia. Ita pr̄ ꝛ filius: ꝛ spūs scūs. ꝛ singularis quisq̄ eoꝝ ds ꝛ simul ois vnus ds: ꝛ singulus qdē hoꝝ plena substātia: ꝛ simul ois vna substātia. Pater nec filius ē. nec spūs scūs: filius nec pr̄ ē nec spūs scūs ē. Spiritus scūs nec pr̄ ē nec filius: s3 pr̄ tātu3 pr̄: ꝛ filius tm̄ filius. et spūs scūs tm̄ spiritus sanctus. Eadē tribus eternitas eadē incōmutabilitas eadē maiestas eadē ptās. In p̄re vnitas: in filio eq̄litas: in spū scō eternitas: eq̄litatis itaq̄ cōcordia. Et tria h̄ vnū oia ꝑpter patrē: eq̄lia omnia ꝑꝑ filium: cōnexa omnia ꝑꝑ spm̄ scm̄. Diximusne aliqd ꝛ sonuimus aliqd dignū do? Immo ꝟo me nihil aliō q̄ dicere voluisse sētio. Si aūt dixi nō ē h̄ qō dicere volui: hoc vnū scio: q2 ds ineffabilis ē: q̄ aūt a me dictū ē: si ineffabile eēt dcm̄ nō eēt. Ac ꝑ hoc nec ineffabilis qdē dicēdus ē ds: q2 et h̄ cū dr̄ aliqd dr̄. Et sic nescio q̄ pugna ꝟboꝝ. qm̄ si illud ē ieffabile qō dici nō pōt. nō ē ineffabile: qō vl' ineffabile pōt. Que pugna ꝟboꝝ silētio cauēda potius: q̄ voce pacanda ē. Et tn̄ ds: cū de illo nihil digne dici possit: admisit humane vocis obsequium et ꝟbis nr̄is in laude sua gaudere nos voluit. Naz inde ē q̄ dicit ds. Non. n. re vera in strepitu istarū duaꝝ syllabaꝝ ipse cognoscit: s3 tn̄ oēs latine lingue socios cū aures eoꝝ sonus iste tetigerit mouet ad cogitādā quādā excellentiam immortalēq̄ naturā. Nā cū ille vnus cogitat deoꝝ ds ꝛ ab his etiā q alios suspicant ꝛ vocāt ꝛ colūt deos siue i celo siue in terra ita cogitat vt aliqd quo nihil melius sit atq̄ subtilius: illa cogitatio cauet attingere: sane qm̄ diuersis bonis mouet: ptim eis que ad corporis sensu3 partim eis que ad ai intelligētiā ptinēt. Illi q dediti sūt corporis sēsibus aut ip3 celū aut qō i celo fulgētissimū vidēt: aut ipm mūdū deū deoꝝ eē arbitrāt. At si extra mūdū ire ɔtēdūt aliqd lucidū imaginant: idq̄ vl' infinitū vl' ei formā q̄ optima videt inani suspitione cōstituūt: aut humani corporis figurā cogitāt: si ea3 ceteris anteponunt. Qz si vnū deum deoꝝ eē nō putāt vl' potius multos aut innumerabiles equalis ordinis deos: ēt eos tn̄ prout cuiq̄ aliqd corporis videtur excellere ita figuratos aio tenēt: illi aūt q ꝑ itelligētia3 pergūt videre q̄ ds ē oibus eū naturis visibilibus ꝛ corporalibus itelligibilibus etiā ꝛ spūalibus oibus mutabilibusq̄ p̄ferūt. Oēs tn̄ ꝓ excellētia dei certati dimicant. Nec quisq̄ iueniri pōt q hoc deū credat eē. q̄ melius aliqd ē. Itaq̄ hoc oēs deū ɔsētiūt eē qō ceteris rebus oibus anteponūt. Et qm̄ oēs q de deo cogitāt vnū aliqd cogitant: illi soli possūt nō absurda ꝛ idigna existimare de deo q vitā ipam cogitant ꝛ quecūq̄ illis forma occurrerit corporis eam vita viuere vel non viuere statuunt: ꝛ viuentem non viuenti anteponunt. eamq̄ ipsam viuentem corporis formam q̄talibet luce perfulgeat: q̄talibet magnitudine p̄mineat: q̄talib3 pulchritudine ornetur aliud esse ipsam: aliud vitam: qua vegetatur intelligunt: eāq̄ illi moli que ab illa vegetatur: ꝛ animatur dignitate incomparabili preferunt. Deide ipam vitam pergunt inspicere: ꝛ si eā sine sensu l vegetantem inuenerint: qualis est arborum: preponunt ei sentientem: qualis est pecorum: et huic rursus intelligentem: qualis est homi

num. Quam cum adhuc mutabilem
viderint: etiam huic aliq̄ incommu/
tabilem coguntur preponere: illam
scilicȝ vitā q̄ nō aliqñ desipit: aliqñ sa
pit: sȝ ē poti⁹ ipa sapia. Sapiēs enim
mens. i. adepta sapiam anteq̄ adipi/
sceret ñ erat sapiēs. At ꝟo ipa sapia
nec fuit vnq̄ insipiens nec esse vnq̄
pōt. Quā si nō viderēt nullo mō ple/
na fiducia vitā icōmutabilit̄ sapientē
cōmutabili vite anteponerent. Ipaȝ
qppe regl'am ꝟitatis q̄ illā clamāt eē
meliorē, incōmutabilē vident. Nec
vspiā nisi supra suā nām vidēt: qm̄ q/
dem se vidēt mutabiles. Nemo eniȝ
ē tā iprudēter isulsus q dicat: vnde
scis icōmutabilit̄ sapientē vitā muta
bili eē pferēdā? Idipȝ. n. ꝙ iterrogat
vnde scam oib⁹ ad cōtēplādū cōiter:
atq̄ icōmutabiliter presto ē. Et hoc
q nō videt ita ē q̄si cecus i sole: cui ni/
hil pdest ipis locis oculoꝝ ei⁹ tā clare
ac presentis lucis fulgor isusus. Qui
aūt videt ac refugit cōsuetudine vm
braꝝ carnaliū iualidā aciē mētis ge/
rit. Prauoꝝ igit̄ moꝝ: q̄si cōtrari⁹ fla
tibus ab ipa patria repcutiūt hoīes
posteriora atq̄ iferiora sectantes: q̄
illud ꝙ eē melius atq̄ pstāti⁹ cōfiten
tur. Quapropter cū illa ꝟitate pfru
endū sit q̄ icōmutabilit̄ viuit ⁊ i ea tri
nitas deus auctor ⁊ cōditor vniuersi/
tatis reb⁹ q̄s cōdidit cōsulat: purgan
dus ē aius: vt ⁊ pspicere illā lucē va
leat ⁊ iherere pfecte. Quā purgatio
nē: q̄si ambulationē q̄dam. ⁊ q̄si naui
gationē ad patriā arbitremur. Nō. n.
ad eū q vbiq̄ pñs ē: locis mouemur:
sȝ bono studio bonisq̄ moribus ꝙ nō
possemus: nisi ipa sapia tāte nr̄e ifirmi
tati cōgruere dignaret: ⁊ viuēdi nob
p beret exēplū: nō aliter q̄ i hoīe: qm̄
⁊ nos hoīes sumus: sȝ qꝛ nos cū ad il/
lam venimus sapienter facimus: ipa
cū ad nos venit ab hoīb⁹ supbis: q̄si
stulte fecisse putata ē. Et qm̄ nos cuȝ
ad illā venim⁹ cōualescimus: ipsa cū
ad nos venit q̄si ifirma existimata ē:
sȝ ꝙ stultū ē dei sapiētius ē hoībus: ⁊
ꝙ infirmum ē dei fortius ē hoībus.
Cū ḡ ipa sit patria viā se fecit q̄ȝ nob
ad patriā. Et cū sano interiori ⁊ puro
oculo vbiq̄ sit presens eorū q oculuȝ
illum ifirmū mūdūq̄ habent oculis
etiā carneis apparere: dignata ē. Qꝛ
eni isipientia dei nō poterat mūdus
p sapiam cognoscere deū: placuit d̄o
p stultitiā predicationis saluos facere
credentes. Nō igitur p locoꝝ spacia
veniendo: sȝ i carne mortali mortali/
bus apparendo venisse ad nos dr̄. Il
luc ḡ venit vbi erat: qꝛ i h̄ mūdo erat
⁊ mūdus p eū fcūs ē. sȝ qm̄ cupidita/
te fruēdi p ipo creatore: creatura ho
mines configurati huic mūdo: ⁊ mun
di noīe cōgruētissime vocati: non cū
cognouerūt, ppterea dixit euāgelista
⁊ mūdus eū nō cognouit. Itaq̄ insi/
pientia dei nō poterat mūdus p sapi
entiā cognoscere deū. Cur ḡ venit cū
hic eēt: nisi qꝛ placuit deo p stultitiā p
dicationis saluos facere credentes?
Quō venit nisi ꝙ ꝟbum caro fcm̄ est
⁊ habitauit i nobis? Sicuti cū loqui/
mur ad id pō i aīo gerim⁹ in audiētes
animū p aures carneas illabat̄. fit so
nus ꝟbū qd̄ corde gestam⁹ et locutio
vocatur. nec tñ i eūdē sonū cogitatio
nr̄a cōuertit̄. sȝ apud se manens inte/
gra: formā vocis qua se insinuat auri
bus sine aliqua labe sue mutationis
assumit: ita ꝟbū dei nō cōmutatū ca
ro tñ factū ē. vt habitaret in nobis.
Sicut aūt curatio via ē ad sanitatem
sic ista curatio peccōres sanādos inter
ficiendosq̄ suscepit. Et quēadmodū

medici etiam alligant vulnera: nō inↄposite:ſʒ apte id faciūt vt vinculi vtilitatē quedā ꝛ pulchritudo ↄſeq̄t: ſic medicina ſapīe ꝑ hoīs ſusceptionē nr̄is ē accōmodata vulnerib⁹ de quibuſdam cōtrarijs curans: ꝛ de quib⁹ dā ſimilib⁹ ſicut ēt ille q medetur vulneribus corporis adhibet quedā contraria: ſicut frigidum calido vel humidū ſicco vel ſi quid aliud hi⁹. Adhibʒ ꝛ q̄dā ſiſta ſiē lintheolū: vel rotundo vlneri rotūdū: vel oblōgum oblōgo. ligaturāq̄ ipaꝫ nō eādē mēbris oīb⁹ ſʒ ſimilē ſimilib⁹ coaptat. ſic ſapīa dī hoīem curās ſeipam exhibuit ad ſanādū: ipa medicus ipa medicina. Q2 ḡ ꝑ ſupbiaꝫ hō lapſus ē: humilitatem exibuit ad ſanandum. Serpentis ſapiētia decepti ſum⁹: dei ſtulticia liberamur. Quēadmodū illa ſapīa vocabaꝰ: erat aūt ſtulticia cōtēnentib⁹ deum. ſic iſta q̄ vocaꝰ ſtultitia ſapīa ē vincentib⁹ diabolū. Nos immortalitate vſi ſumus male: vt moreremur. xp̄s mortalitate bn̄ vſus ē vt viueremus. corrupto aīo femine ingreſſus ē morbus: integro corpore femine proceſſit ſalus ad eadē cōtraria pertinet: q̄ ēt exemplo ꝟtutū eius vicia nr̄a curāꝰ. Jā ꝟo ſimillima q̄ſi ligamēta mēbris ꝛ vulnerib⁹ nr̄is adhibita illa ſunt. q̄ ꝑ feminā ↄcept⁹: ꝑ feminā nat⁹: homo hoīes: mortalis mortales morte mortuos libauit. Multa q̄ʒ alia diligēti⁹ ↄſiderātib⁹ ↄfiniti opis pagēdi neceſſitas nos capit: vel a contrarijs vl'a ſimilibus medicine xp̄iane apparet inſtructio. Jā ꝟo credita dn̄i a mortuis reſurrectio: ꝛ in celū aſcēſio magna ſpe fulſit fidē nr̄aꝫ. Multuꝫ oſtēdi enim quā volūtarie ꝑ nobis aīam poſuit q ſic eā habuit ī ptāte ſumere. Quāta ḡ fiducia ſe ſpes credentiū conſolaꝰ conſiderāns q̄tus q̄ta ꝑ nōdū credentib⁹ paſſus ſit. Cū.n. iudex viuoꝝ atq̄ mortuorum expectaꝰ a celo magnū timorē icutit negligētib⁹ vt ſe ad indulgentiam conuertant: eūq̄ magis bene agendo deſiderent q̄ꝫ male agendo formident. Quibus.n. ꝟbis dici aut qua cogitatiōe capi pōt premium qđ ille ī fine daturus ē: q̄n ad conſolationē huius itineris tm̄ dedit de ſpiritu ſancto: quo in aduerſis vite hi⁹ fiduciam: caritatēq̄ tātā eius: quē nōdū videmus habeam⁹: ꝛ dona vnicuiq̄ propria ad inſtructionem eccl'e ſue: vt idq̄đ oſtendit eſſe faciēdū nō ſolū ſine murmure: ſʒ etiā cū delectatione faciam⁹. Eſt enim eccleſia corpus eius: ſicut apoſtolica doctrina cōmēdat: que ēt ↄiunx ei⁹ dicitur. Corpus ergo ſuum multis membris diuerſa officia gerentibus nodo vnitatis ꝛ caritatis tanq̄ ſanitatis aſtrigit. Exercet aūt hoc tp̄e et purgat. Quibuſdam moleſtijs vt erutā de h̄ ſc'lo ī eternū ſibi copulet cōiugeꝫ eccl'am n̄ habentē maculā aut rugā aut aliqđ hi⁹. Porro q̄m ī via ſum⁹ nec via iſta locoꝝ ē: ſʒ affectuū: quā includebat q̄ſi ſepta q̄dam ſpinoſa p̄teritoꝝ malicia pctōꝝ qđ liberalius ꝛ miſericordius facere potuit q ſeipm̄ q̄ redirem⁹ nob̄ ſubſternere voluit: niſi vt oīa donaret pccā cōuerſis: ꝛ grauiter fixa iↄterdicta aditus noſtri pro nobis crucifixus euelleretur. Has igiꝰ claues dedit eccleſie ſue vt q̄ ſolueret in t̄ra ſoluta eēnt ī celo: que ligaret ī terra ligata eſſent in celo: ſcilicet vt quiſquis in eccleſia eius dimitti ſibi peccata non crederet: non ei dimitterentur: ſeq̄ ab his correctus auerteret in eiuſdem eccleſie gremio conſtitutus eadē fide: atque correctione

ſanaret̄. Quiſqꝫ.n.non credit dimit/
ti ſibi poſſe peccata fit deteriorꝫ dſpe/
rādo: quaſi nihil illi meliꝰ q̄ꝫ malū eſſe
remaneat: vbi de fructu ſue cōuerſi
onis īfidus ē. Jā vero ſicut aī quedā
moꝛs ē vite pꝛioꝛis moꝛūqꝫ relictio:
que fit penitēdo: ſic ēt coꝛpis moꝛs ē
aīatiōis pꝛiſtine reſolutio. Et quomō
aīus p pniaꝫ q̄ pꝛiores moꝛes pditos
interimit: reformat̄ i meliꝰ. ſic ēt coꝛ/
pus poſt iſtā moꝛtē quā vīculo pecca
ti oēs dbemꝰ: credēdū ꝛ ſpandū ē re
ſurrectionis tp̄e i meliꝰ cōmutari. vt
nō caro ꝛ ſanguis regnū dei poſſide/
at qđ fieri ñ pōt. Sed coꝛruptibile h̄
induat icoꝛruptionē: ꝛ moꝛtale hoc i
duat īmoꝛtalitatē: nullāqꝫ faciēs mo
leſtiā: qꝛ nullā patiet̄ idigentiaꝫ a btā
pfectaqꝫ aīa. Cuiꝰ āt coꝛpꝰ nō mo/
ritur huic ſec̄lo: neqꝫ icipit cōfigura
ri veritati ī graujoꝛeꝫ moꝛtem moꝛte
coꝛpoꝛis trahit̄: ne ad ꝯmutationem
celeſtis bītudis: ſꝫ ad luēda ſupplicia
reuiuiſcit. hoc itaqꝫ fides habet atqꝫ
ita rem ſe habere credendum eſt: ne
qꝫ aīum neqꝫ coꝛpꝰ hūanū oīno inte
ritū pati: ſꝫ ipios reſurgere ad penas
īeſtimabiles: pios āt ad vitā eternam
Jn his oībꝰ rebꝰ ille tm̄ ſūt qbꝰ fru
enduꝫ ē: q̄s et̄nales ꝛ icōmutabiles
cōmemoꝛauimꝰ. Ceteris āt vtēduꝫ ē
vt ad illā pfruitionē puenire poſſimꝰ
Nos itaqꝫ q fruimur ꝛ vtimur: alijs
rebꝰ res aliq̄ ſumꝰ. Magna.n.q̄dā
res ē hō factus ad imaginē ꝛ ſimilitu
dinē dei: nō iq̄ꝫtū moꝛtali coꝛpoꝛe in/
cludit̄: ſꝫ iq̄ꝫtū beſtias rōnalis aīe ho
noꝛe pcellit. Jtaqꝫ magna queſtio ē:
vtrū frui ſe debeant hoīes: an vti: an
vtrūqꝫ. Preceptū ē eniꝫ nobis vt di
ligamꝰ inuicē: ſꝫ querit̄ vtrū pp ſe hō
ab hoīe diligēdus ſit: an pp aliđ. Si
enim pp ſe: fruimur eo. ſi pp aliđ vti/
mur eo. Uidetur āt mihi pp aliđ dili
gēdus. Qđ eni pp ſe diligēdꝰ ē in eo
cōſtituitur vita btā. Cuiꝰ ēt ſi nōdum
res: tamen ſpes eiꝰ nos hoc tēpoꝛe cō
ſolat̄. Maledictꝰ āt q ſpeꝫ ſuā ponit i
hoīe: ſꝫ nec ſeip̄o q̄ſq̄ꝫ frui debꝫ ſi liq
do aduertas: qꝛ nec ſeip̄ꝫ dbet pp ſe
diligere: ſꝫ pp illū q̄ fruēdū eſt. Tūc
q̄ppe eſt optimꝰ hō cū tota vita ſua p/
git in icōmutabileꝫ vitaꝫ: ꝛ toto affe
ctu inheret illi. Si āt ſe pp ſe diligit:
nō ſe refert ad deū: ſꝫ ad ſeip̄ꝫ ꝯuer/
ſus nō ad icōmutabile aliq̄d cōuerti
tur. Et ppterea iā cū defectu aliquo
ſe fruit̄. qꝛ meliorꝫ ē cū totꝰ heret atqꝫ
cōſtringit̄ incōmutabili bono: q̄ꝫ cuꝫ
vni vel ad ſeip̄m relaxatur. Si ḡ tei/
pſū ñ pp te debes diligere: ſꝫ pp illud
vbi dilectiōis tue rectiſſimꝰ finis eſt:
non ſuccedat aliꝰ hō ſi ēt ip̄m pp deū
diligis. hec.n. regl̄a dilectiōis diuitꝰ
cōſtituta ē. Diliges ꝓximū tuū ſicut
teip̄m. deū vo ex toto coꝛde ꝛ ex tota
mēte: ꝛ ex tota aīa: vt oēs cogitatio
nes tuas ꝛ oēm vitā ꝛ oēm intellectū
ī illū cōferas: a q̄ habes ea ip̄a ēt que
cōfers. Cū āt ait toto coꝛde. tota mē/
te: tota aīa: nullā vite nr̄e ptem reliq̄t
que vacare debeat: ꝛ quaſi locuꝫ da
re vt alia re velit frui. ſꝫ q̄cq̄d aliđ ve
nerit i aīum illuc rapiat̄. q̄ totiꝰ dile
ctionis ipetus currit. Quiſqꝫ ḡ recte
ꝓximū diligit. hic cum eo debet age
re. vt ēt ip̄e toto coꝛde: tota aīa. tota
mēte diligat deū. Sic.n. eū diligēs:
tāq̄ꝫ ſeip̄am totā dilectionem ſui ꝛ il
lius refert in illā dilectionē dei. que
nullū a ſe riuulū duci extra patitur
cuius deriuatione minuat̄. Nō āt
omnia quibꝰ vtendū eſt diligēda: ſꝫ
ea ſola que aut nobis cum ſocietate
q̄dā referūtur in deū. ſicut eſt hō vel
angelus. aut ad nos relata bn̄ficio di

p nos idigēt. sicuti ē corp⁹. Nā vtiqз martyres nō dilexerūt scelus psequētiū se: q̄ tñ vsi sūt ad pmerēdū deum. Cum ergo quatuor sūt diligēda: vnū qd̄ supra nos ē: alterū qd̄ nos sum⁹. tertiū qd̄ iuxta nos ē: quartū qd̄ intra nos ē. de secundo ⁊ quarto nulla pcepta dāda erāt. Quātūlibet eni hō excidat a veritate: remanet illi dilectio sui ⁊ dilectio corporis sui. Fugax eni animus ab icōmutabili lumine oīum regnatore id agit vt ipe sibi regnet ⁊ corpori suo: ⁊ iō non pōt. nisi ⁊ se ⁊ corpus suū diligere. Magnuз āt aliqd adeptuз se putat: si ⁊ socijs .i. alijs hoīb⁹ dñari potuerit. Inest eniз vitioso aīo id magis appetere: et sibi tāq̄ debitū vendicare: q̄ vni pprio debetur deo. Talis autē sui dilectio meli⁹ odiū vocat. Iniquū ē. n. qz vult sibi seruire: ⁊ q̄ infra se est: cū ipe superiori suire nolit. Rectissimeqз dictū ē. Qui āt diligit inīqtatē odit animā suā. et iō fit infirm⁹ aīus: ⁊ d̄ mortali corpore cruciat. Necesse ē enim vt illd̄ diligat: ⁊ ei⁹ corruptione pgrauetur. Immortalitas enim ⁊ incorruptio corporis d̄ sanitate aī existit: sanitas autē aī est firmissime inherere potiori: hoc est icōmutabili deo. Cū vero ēt eis qui sibi naturaliter pares sūt: hoc est hoīb⁹ dñari affectat: itolerabilis omnino superbia est. Nemo ergo se odit. Et huic qdem nulla cum aliqua secta q̄stio fuit: sed nec corpus suū q̄sq̄ odit. Verū est. n. qd̄ ait apl's. Nemo vnq̄ carnē suā odio habuit: ⁊ qd̄ nōnulli dicūt male se eē sin̄ corpore oīno fallūtur. Nō. n. corp⁹ suum: sз corruptiōes ei⁹ ⁊ pōdus oderūt. Nō itaqз nullū corp⁹: sз incorruptū ⁊ celerrimū voluit habere: sз putāt nullū cōp⁹ si tale fuerit qz tale aliqd eē aīaз

putāt. Q̄ āt ɔtinētia ē q̄dā ⁊ laborib⁹ q̄si psequi videtur corpora sua: q hoc certe vl' recte faciūt: nō id agūt vt habeant corp⁹: sз vt habeāt subiugatuз: ⁊ paratū ad opa necessaria. libidines .n. male vtētes corpore. i. cōsuetudines iclinationis aīe ad fruēdū iferioribus: p ipius corpis laboriosā q̄dāз militiā extinguere affectāt. Nā non se interimūt: sз curaз sue valitudinis gerunt. Qui āt puerse id agūt: quasi nāliter inimico suo corpi bellū ingerūt. In q̄ fallit eos qd̄ legūt. Caro cōcupiscit aduersus spūm: ⁊ spūs aduersus carnē. Hec. n. sibi iuicē aduersantur. Dictū ē eniз hoc pp idomitā carnalē cōsuetudinē aduersus quā spūs cōcupiscit: nō vt interimat corpus: sз vt cōcupiscētiā ei⁹. i. cōsuetudinem male edomitā faciat spūi subiugatā. quod nā ordo ɔ̄siderat: qz. n. erit h̄ p⁹ resurrectionē: vt corp⁹ oīno cuз gete summa spūi subditū imortaliter vigeat. hoc ēt in hac vita meditanduз est: vt cōsuetudo carnalis mutet in melius: nec inordinatis motibus resistat spūi. Qd̄ donec fiat caro cōcupiscit aduersus spūm: ⁊ spūs aduersus carnē: nō p odiuз resistēte spiritu: sз per principatuз: qz magis qd̄ diligit vult subdituз eē meliori: nec p odiuз resistente carne: sed p cōsuetudinis vīculum: qd̄ a parentuз etiā progenie iueteratuз nature lege inoleuit. Id ergo agit spūs i domanda carne: vt soluat male consuetudinis quasi pacta peruersa: ⁊ fiat pax cōsuetudinis bone: cū nec isti q falsa opiniōe ɔ̄prauati: corpora sua detestantur. parati essent vnū oculuз vl' sine sensu doloris amittere. etiam si in altero tantus cernendi sensus remaneret q̄tus erat in duob⁹: nisi aliqua res q̄ ppo-

nenda eēt vigeret. Isto atq3 hi⁹ docu
mētis satis ondit eis q sine pertinacia
ver̄ regrunt q̄ certa sit sentētia apo
stoli vbi ait. Nemo vnq̄ carnē suam
odio habuit. Addidit ēt: sed nutrit et
fouet eā sicut xp̄s ecclesiam. Mod⁹
ergo diligēdi p̄cipiēdus ē hoi. i. quo/
modo se diligat vt p̄sit sibi. Qm̄ autē
se diligat ⁊ pdesse sibi velit dubitare
dementis est. Precipiēdū ēt quō cor/
pus suū diligat: vt ei ordinate prudē
terq3 consulat. Nā q̄ diligat ēt cor/
pus suū. idq3 saluū habere atq3 inte/
grū velit, eque manifestum ē. Aliqd
itaq3 ampli⁹ diligere aliqs pōt: q̄ sa/
lutē atq3 itegritatē corporis sui. Nā
multi ⁊ dolores ⁊ amissiones nōnul/
lorū membror̄ volūtarias suscepisse
iueniūtur. sed vt alia q̄ ampli⁹ dilige/
bāt saltē cōsequerentur. Nō ergo p/
pterea dicēdū est: q̄sq3 nō diligere sa
lutē atq3 icolumitatē corporis sui qd̄
plus aliqd diligit. Naz ⁊ auar⁹ q̄uis
pecuniā diligat: tn̄ emit sibi panē: qd̄
cū facit: dat pecuniā quā mltū amat
⁊ augere desiderat. sed qr pluris exi/
stimat salutē corpis sui: q illo fulcitur
primo. Supuacaneū est diuti⁹ de
re manifestissima disputare. Qd̄ tn̄
plerūq3 nos facere cogit error ipior̄.
Ergo qm̄ p̄cepto nō est op⁹ vt se q̄sq3
⁊ corp⁹ suū diligat. i. qm̄ id qd̄ sum⁹: ⁊
qd̄ infra nos ⁊ ad nos tn̄ ptinet: incō/
cussa nature lege diligim⁹ q̄ in bestijs
ēt p̄mulgata ē. Nā ⁊ bestie se atq3 cor
pora sua diligūt. Restabat vt ⁊ d̄ il/
lo qd̄ supra nos est: ⁊ de illo qd̄ iuxta
nos est p̄cepta sumerem⁹. Diliges in/
quit dn̄s deū tuū ex toto corde tuo:
⁊ ex tota mēte tua: ⁊ ex tota aīa tua.
⁊ diliges p̄ximū tuū sicut teip̄m. In
his duob⁹ p̄ceptis tota lex pēdet ⁊ p/
phete. finis itaq3 p̄cepti ē dilectio: et
ea gemina. i. dei ⁊ p̄ximi. Qd̄ si te to
tū intelligis. i. animaz ⁊ corpus: ⁊ p/
ximū tuū. i. animū ⁊ corp⁹ eius. hō eni
ex aīa cōstat ⁊ corpore. nullū rer̄ dili
gēdar̄ genus i his duob⁹ p̄ceptis p̄/
termissū est. Cū eni p̄curratur dilectio
dī: eiusq3 dilectiōis modus p̄scit⁹ ap/
pareat: ita vt cetera i illū cōfluāt: d̄ di
lectione tua nihil dcm̄ videt: sed cum
dcm̄ ē. diliges proximū tuū sic teip̄z:
simul ⁊ tui dilectio nō p̄termissa ē. Il
le āt iuste ⁊ scē viuit. q rer̄ integer ex
timator ē. Ipe āt ē: q ordinatam dile/
ctionē habet: ne aut diligat qd̄ nō est
diligēdū: aut nō diligat qd̄ ē min⁹ di
ligēdū: aut ampli⁹ diligat qd̄ min⁹ est
diligēduz: aut eque diligat quod mi
nus vel amplius diligendum est. aut
min⁹ vl̄ ampli⁹ qd̄ eque diligendū ē.
Omnis peccator inq̄tum peccato/
est nō est diligendus. ⁊ ois hō inq̄tū
ē hō diligēdus ē pp̄ deū. De⁹ vero p
pter seip̄m. Et si d̄s oi hoie ampli⁹ di
ligendus ē: ampli⁹ q̄sq3 debz deū dili
gere q̄ seip̄m. Itē amplius alius hō
diligēdus est q̄ corpus nr̄m: qr p̄pt
deū oia ista diligēda sūt: ⁊ pōt nobis/
cū alius hō p̄frui: qd̄ nō pōt corp⁹ qd̄
p aīam viuit q̄ fruimur deo. Oēs
āt hoies eque diligēdi sūt. sed cuz oi/
bus pdesse non possis. his potissimū
cōsulēdū est: vl̄ q pro locor̄ vel tēpo
rum: vl̄ quorūlibet rer̄ opportunita
tib⁹ cōstrictius tibi quasi q̄dā sorte iū
gūtur: sicut. n. si tibi abūdaret aliqd:
qd̄ dari oporteret ei q n̄ haberet: nec
duob⁹ dari posses: si tibi occurrerēt
duo: quor̄ neuter aliū vl̄ indigentia:
vl̄ grā te aliq̄ necessitudie superaret
nihil iustius faceres q̄ vt sorte lege/
res: cui dādū eēt quod dari vtriq3 nō
posset: sic in hoib⁹ qbus oibus cōsule
re nequeas pro sorte habēduz ē pu/
q̄sq3 tibi colligatus tēporaliter adhe
rere potuerit. Omniū aūt q nobiscū

fruũtur deo: parti eos diligamus q̃s ipi adiuuam⁹: parti eos a q̃bus adiuuamur: parti quoq3 ꝛ idigemus adiutorio ꝛ idigẽtie subuenimus ꝓtim q̃bus nec aliq̃d ipi cõferimus cõmodi: nec ab eis vt nobis cõferatur attẽdimus. Uelle tñ debemus vt oẽs diligant nobiscũ deũ. ꝛ totum q̃d vl̓ eos adiuuamus vl̓ adiuuamur ab eis: ad vnum illũ finem referẽdũ. Si eni in theatris neqtie qui aliquẽ diligit histrionẽ: ꝛ tãq̃ magno vl̓ ẽt sũmo bono eius arte perfruitur: oẽs diligit q̃ eum diligũt secũ: nõ ꝑ illos: s3 ꝑ eum quẽ pariter diligũt: ꝛ q̃tũ est in eius amore feruẽtior: tãtũ agit q̃bus põt modis: vt a plurib⁹ diligat: ꝛ tantũ pluribus eũ cupit ostẽdere: ꝛ quẽ frigidiorẽ videt excitat eum q̃tũ potest laudib⁹ illi⁹. Si ãt cõtrauenientẽ iuenerit: odit in illo vehemẽter odiu3 dilecti sui: ꝛ q̃bus valet instat vt auferat: quod nos i societate dilectionis dei agere conuenit: quo ꝑfrui beate viuere ẽ. ꝛ a quo habent omnes q̃ eũ diligunt. de q̃ nihil metuim⁹. ne cuiq̃ possit cognitus displicere: ꝛ q̃ se vult diligi: nõ vt sibi aliq̃d: sed vt eis q̃ diligunt eternu3 ꝓmiu3 cõferatur. hoc est ipe quẽ diligunt hinc efficit̄ vt inimicos etiã nr̃os diligamus. Nõ eni3 eos timemus. q2 nobis q̃d diligimus possũt auferre. s3 miseramur potius q̃ tãto magis nos oderunt q̃to ab illo quem diligimus separati sunt. Ad quem si cõuersi fuerit. ꝛ illum tanq̃ beatificu3 bonu3: ꝛ nos tanq̃ socios tãti boni necesse ẽ vt diligãt. Oritur ãt hoc loco de angelis nõnulla q̃stio. Jllo eni fruentes ẽt ipi beati sũt. quo ꝛ nos frui desideram⁹. Et q̃to i hac vita fruimur. vl̓ ꝑ speculum vel i enigmate tãto nostram ꝑegrinationem ꝛ tolerabilius sustinemus: ꝛ ardentius finire cupimus. Sed vtrum ad illa duo p̃cepta etia3 dilectio ꝑtineat angeloꝝ. nõ irrationabiliter q̃ri põt. Nã q2 nullum hoĩum excepe rit q̃ p̃cepit vt ꝓximu3 diligamus. et ipe in euangelio dñs oñdit ꝛ paulus ap̄ls. Nãq3 ille cũ duo p̃cepta ꝓtulerat: atq3 i eis pẽdere totã lege3: ꝓphetasq3 omnes dixerat cu3 iterrogaret eu3 dicẽs. Et q̃s est meus ꝓximus: hoiem quẽdã ꝓposuit descẽdẽtem ab hierl̓m i hierico icidisse in latrones. ꝛ ab eis grauiter vulneratu3 sauciũ ꝛ semianime3 esse derelictu3. Cui ꝓximu3 nõ esse docuit. nisi q̃ erga illu3 recreãdũ atq3 sanãdu3 misericors extitit. ita vt q̃ hoc iterrogauerat interrogat⁹ ipe fateret̄. Cui dñs ait. Uade ꝛ tu fac siliter. vt videlicet eum esse ꝓximum itelligam⁹: cui vel exhibẽdum est officiu3 misericordie si idiget. vl̓ exhibẽdu3 esset si idigeret. Ex q̃ est iã cõsequens vt etiam ille a quo nobis hoc vicissim exhibẽdũ est ꝓximus videt̄. Proximi eni nomen ad aliquid est: nec q̃sq̃ esse ꝓximus nisi ꝓximo põt. Nullu3 aute3 exceptu3 ẽ cui misericordie denegetur officiũ. quis nõ videat qñ vsq3 ad inimicos etiã porrectu3 ẽ eode3 dño dicente. Diligite inimicos vr̃os: bñfacite his qui oderunt vos. Jta quoq3 apostolus paulus docet cum dicit. Nam non adulterabis: non homicidium facies: non furaberis. non concupisces. et si quod est aliud mandatum i hoc verbo recapitulatur: diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio ꝓximi malũ ñ opat̄. Q uisq̃s ẽ arbitrat̄ ñ de oĩ hoĩe ap̄l3 p̃cepisse: coget̄ fateri q̃d absurdissimũ ẽ ꝛ scelera tissimũ visũ fuisse ap̄lo ñ eẽ pccm̃.

si quis aut non xp̄iani aut inimici ad/
ulterauerit vxorem: aut eū occiderit
aut ei⁹ rez cōcupierit. Qꝛ si dementis
ē dicere manifestū ē oēm hoīem pro/
ximū eē deputādū: qꝛ erga neminez
opādū ē malū. Jā vo si vł cui p̄bēdū
vel a q̊ nobis p̄bēduz ē offiñ mīicoꝛ
die: recte ꝓxim⁹ dicit: manifestū est hꝰ
p̄cepto quo iubemur diligere ꝓximū
etiā scōs āgelos cōtineri: a qb⁹ nobis
tanta mīicordie officia īpēdūt quāta
multis diuinaruz scripturarum locis
aīaduertē facile ē. Ex q̊ ꝛ ip̄e dn̄s nr̄
ꝓximū se nr̄uz dici voluit: nā ꝛ seip̄z
significat dn̄s ih̄s xp̄s opitulatū esse
semiuiuo iacenti afflicto et relicto a
latronib⁹. Et ꝓpha ī orōne ait. sicut
proximū sicut frēm nr̄m ita cōplace/
bā. Sz qm̄ excellentior ac supra nāz
nr̄az ē diuina substātia: p̄ceptū q̊ dili
gam⁹ deū a ꝓximi dilectiōe distictū
ē. Jlle.n.nobis p̄bet mīicordiā ꝓpt̄
suā bonitatē: nos aūt nobis īuicez ꝓ/
pter illius.i.ille nobis mīetur vt illo
perfruamur: nos vo nostri inuicē mi
seremur vt illo perfruamur. Quapro
pter adhuc ambiguum esse vr̄. Cum
dicim⁹ ea re nos perfrui quā diligim⁹
pp̄ seip̄az: ꝛ ea re nob̄ fruēdū esse tm̄:
q̄ efficimur btī cetis vo vtēdū. diligit
enim nos deus ꝛ multū nobis dilecti
onem eius erga nos diuina scriptu/
ra cōmendat. Quomodo ergo di/
ligit: vt nobis vtatur aut fruat: sed si
fruitur eget bono nr̄o: qꝺ nemo sanus
dixerit. Oē enim bonū nr̄m: vel ip̄e
vel ab ip̄o ē. Cui aūt obscurū vel du/
biū ē: nō egere lucē rez haꝝ nitore
quas ip̄e illustrauerit: Dicit ꝛ apertis
sime ēt ꝓpha. Dixi dn̄o d̄s meus es tu
qm̄ bonoꝝ meoꝝ n̄ eges: nō ergo fru
itur nobis: sz vtitur. non inuenio quē/
admodū diligat. Sz neqꝫ sic vtitur
vt nos. Nam nos res quibus vtimur
ad hec referimus: vt dei bonitate ꝑ/
fruamur. Deus vero ad suam bonita
tem vsum nostrum referret. Quia
enim bonus est. sumus: ꝛ inquātuz su
mus: boni sumus: Porro quia etiam
iustus est. non impune sumus mali: ꝛ
inq̄tum mali sumus: intantum min⁹
etiam sumus. Jlle enim sūme ac pri/
mitus est qui omnino incōmutabilis:
ꝛ q plenissime dicere potuit. Ego suz
qui sum: ꝛ dices eis: qui ē misit me ad
vos. et ceterea que sunt ꝛ nisi ab ipso
esse non possunt. ꝛ intantuz bona sūt
inquātum acceperunt vt sint. Jlle igi
tur vsus qui dicit dei quo nobis vti/
tur: nō ad eius. sz ad nostram vtilita/
tem refertur: ad eius autem tantum
modo bonitatem. cuius autē nos mi/
seremur ꝛ cui consulimus ad ei⁹ qdē
vtilitatez id facimus: eāqꝫ intuemur.
sed nescio quomodo etiam nostra sit
consequens: cum eam misericordiaz
quam impēdimus egenti sine merce/
de non relinquit deus. Hec autem sū
ma est vt eo perfruamur et omnes q
eo fruimur: nobis etiam inuicem in
ipso perfruamur. Nam si in nobis id
facimus remanemus in via et spem
beatitudinis nostre in homine vel in
angelo collocamus. Qꝛ ꝛ homo sup/
bus ꝛ angelus superbus arrogant si
bi atqꝫ in se aliorum spez gaudent cō
stitui: sanctus autem homo ꝛ sanctus
angelus etiā fessos nos atqꝫ in se qe/
scere ꝛ remanere cupientes reficiūt
potius: aut eo sumptu quem propter
nos: aut illo etiam quem propter se
acceperunt: acceperunt tamen atqꝫ
ita refectos in illum ire compellunt:
quo fruentes pariter btī sumus. Nā
et apostolus clamat. Nunquid pau
lus pro vobis crucifixus est: aut in

noīe pauli baptizati estis. Et neq̄z q
plātat ē aliqd neq̄z q rigat: sz q incre/
mētū dat d̄s. Et āgelus hoīez se ado
rātē monet vt potiꝰ illū adoret: sub q̊
dn̄o ei ēt ipe cōseruꝰ ē. Cū aūt hoīe in
d̄o frueris: d̄o potiꝰ q̄ȝ hoīe frueris. Il
lo.n. frueris q̊ efficeris btūs: ⁊ ad euȝ
te ꝑuenisse letaberis: in quo spem po
nis vt venias. Inde ad philemonem
paulus. Ita fertur. ego te fruar ī do/
mino. Quod si nō addidisset in dn̄o: ⁊
te fruar tātū dixisset. ī eo cōstituisset
spem beatitudinis sue: q̄ȝq̄ȝ ēt dicit̄ vi
cinissime frui cū dilectiōe vti. Cū eni
adest qđ diligit̄ ēt dilectionē secū ne
cesse est gerat. Per quā si transieris:
eāq̄z ad illđ vbi ꝑmanēduȝ est rettule
ris: vteris ea ⁊ abusiue: non ꝓprie
diceris frui. Si vero inheseris atq̄z
ꝑmāseris: finē in ea ponens leticie tue:
tūc vere ⁊ ꝓprie frui dicēdus es. Qđ
nō faciēduȝ est: nisi in illa trinitate .i.
sūmo ⁊ icōmutabili bono. Uide quē/
admodū cū ipa veritas ⁊ v̄bū ꝑ qđ
sūt oīa: caro fcm̄ ē: vt habitaret ī no/
bis: ⁊n̄ ait apl's. Et si nouerimus s̄m
carnē xp̄m: sz iā nō nouimꝰ. Ille q̄ppe
q nō solū ꝑueniētibꝰ possessionē: sz ēt
viā p̄bere se voluit veniētibꝰ ad prin
cipiū viaꝝ: voluit carnem assumere:
vn̄ est etiam illud. Dn̄s creauit me in
initio viaꝝ suaꝝ: vt inde inciperent q
vellēt venire. Apl's igit̄ q̄uis adhuc
ambularet in via ad palmā sup̄ne vo
cationis sequeret̄ vocātē deū: tamen
ea q̄ retro sūt obliuiscēs: ⁊ ī ea q̄ ante
sunt extētus iā p̄cipiū viarū trāsie/
rat. hoc ē eo nō idigebat: a q̊ aggre/
diendū ⁊ exordiēduȝ iter ē oībus qui
ad veritatē ꝑuenire: ⁊ in vita eterna
ꝑmanere desiderāt. sic eniȝ ait. Ego
sū via. veritas ⁊ vita. hoc ē ꝑ me veni/
tur: ad me ꝑuenitur. ī me ꝑmanetur.

Cū eni ad ipm peruenitur: etiam ad
ipsuȝ patrem peruenitur: q̄z ꝑ equa/
lē ille cui ē eq̄lis agnoscit̄ vinciente: ⁊
tāq̄ȝ agglutināte nos spū scō: q̊ in sū/
mo atq̄z icōmutabili bono ꝑmanere
possimꝰ. Ex q̊ itelligit̄ q̄z nulla res in
via tenere nos deberet: quando nec
ipe dn̄s in q̄ȝtuȝ via n̄ra eē dignatꝰ ē:
tenere nos voluerit: sed trāsire: ne re/
bus tēporalibus q̄uis ab illo ꝓ salu
te n̄ra susceptis ⁊ gestis hereamus ī/
firmiter: sz ꝑ eas potiꝰ curramꝰ ala/
criter: vt ad eū ipm q viā n̄raȝ a tēpo
ralibꝰ liberauit ⁊ collocauit: ad dex/
terā p̄ris prouehi atq̄z ꝓuehi merea/
mur. Oīum igit̄ q̄ ꝑdicta sunt:
ex q̊ de rebꝰ tractamꝰ: hec summa ē:
vt intelligat̄ legis ⁊ oīum diuinaꝝ scri
pturaꝝ plenitudo: ⁊ finis eē dilectio
rei. q̄ fruēdum ē: ⁊ rei que nobiscum
ea frui pōt: q̄z vt se q̄sq̄z diligat p̄ce/
pto nō ē opꝰ. Hoc ergo vt noscerēmꝰ
atq̄z possemꝰ facta ē tota ꝓ salute no
stra ꝑ diuinā ꝓuidētiā dispēsatio tē/
poralis: q̄ debemꝰ vti: nō quasi māse/
rit q̄dā dilectione ⁊ delectatione: sed
trāsitoria potius tāq̄ȝ vie tāq̄ȝ vehicu
lorū ⁊ alioꝝ quorūlibet istrumētorū:
aut si q̄d cōgruētiꝰ dici pōt: vt ea q̄bꝰ
ferimur: ꝓpter illđ ad qđ ferimur di
ligamus. Quisq̄s igit̄ scripturas sa/
cras: vl' q̄ālibet eaꝝ partē itellexis/
se sibi videt̄: ita vt eo intellectu n̄ edi/
ficet istā geminā caritatē dei ⁊ ꝓximi
nōdū itellexit. Quisq̄s vero talē ide
sentētiā dixerit: vt huic edificāde ca/
ritati sit vtilis: nec tamē hoc dixerit:
q̄ ille quē legit eo loco sensisse ꝓba
tur: nō ꝑniciose fallit̄: nec oīno menti
tur. Inest q̄ppe in mētiēte voluntas
falsa dicēdi. Et iō multos iuenimus.
qui mētiri velint: q aūt falli nemīnē.
Cū igit̄ hec sciēs hō faciat illđ nesci/

ens patiat᷑:satis ī vna eadēq3 appet
illū ꝗ fallit᷑ illo ꝗ mētit᷑ eē meliorē:qn̄
ꝗdē pati meli᷒ ē iniqtatē ꝙ̄ facē. Ois
āt ꝗ mētit᷑ iniq3 facit:et si cuiq̄ꝫ videt᷑
vtile qn̄q3 eē mēdaciū.potest vide/
ri vtilē aliqn̄ eē iniqtatē.nemo.n.mē/
tiens ī eo ꝙ mētit᷑ ꝯuat fidē. Naz vti/
q3 h̄ vult,vt cui mentit᷑ fidē sibi habe
at:quā tn̄ ei mētiēdo nō seruat. Ois
aūt fidei violator iniquus ē. Aut igi/
tur iniqtas ē vtilis aliqn̄ ꝙ fieri non
pōt.aut mēdaciū semꝑ inutile ē.sed ꝗ
ꝗs ī scripturis aliō sentit ꝙ̄ ille ꝗ scri/
psit:illis nō mētientib᷒ fallit᷑.sed tn̄ vt
dicere cepam si ea sentētia fallitur:q̄
edificat caritatez:q̄ finis p̄cepti ē:ita
fallit᷑.at si ꝗsq̄ꝫ errore deserēs viā: eo
tn̄ ꝑ agrū ꝑgat:q̊ ēt via illa perducit.
Corrigēdus ē tn̄ ⁊ ꝙ̄ sit vtili᷒ viā n̄ de
serere demōstrādū ē:ne cōsuetudine
deuiādi ēt ī trāsuersū aut ꝑuersū ire
cogat᷑. Asserēdo.n.temere ꝙ ille nō
sentit q̄ legit.plerūq3 īcurrit ī alia: q̄
illi sentētie cōferre nequeat:q̄ si vera
⁊ certa eē cōsentit:illō nō possit verū
eē qō senserat. Fitq3 ī eo nescio quo/
modo vt amādo s̄niam suā scripture
īcipiat offēsor eē si vertit ꝙ̄ sibi. Qō
maluz sit serpē q̄ sciuerit euertet᷑ ex
eo. Per fidē ambulam᷒ n̄ ꝑ spēz. Ti/
tubat āt fides:si diuinaꝝ scripturaꝝ va
cillat auctoritas. Porro fide tituban
te caritas ēt ipa lāguescit. Nā si a fi/
de ꝗsq3 ceciderit:a caritate ēt neces/
se est cadat. Nō eniz pōt diligere qō
n̄ credit. Porro etsi credit ⁊ diligit
bn̄ agēdo:⁊ p̄ceptis bonoꝝ moꝝ ob/
tēperādo efficit vt ēt speret se ad id
qō diligit eē vēturuz. Jtaq3 tria hec
sūt ꝗb᷒ ⁊ scientia ois ⁊ prophia ois mi
litat. fides.spes.caritas.sed fidei suc/
cedit spes quā videbim᷒. Et spei suc/
cedit btitudo ipa:ad quā ꝑuēturi su/
m᷒. Caritas āt istis d̄cedētib᷒ augebi
tur poti᷒. Si.n.credendo diligim᷒ qō
n̄ videm᷒:ꝙ̄to magis cū videre cepi/
mus? Et sic sꝑando diligim᷒ q̊ nōduz
ꝑuenim᷒:ꝙ̄to magis cū ꝑuenerim᷒?
Inter tp̄alia ꝗppe ⁊ et̄nalia h̄ īterest:
ꝙ tp̄ale aliqd plus diligit᷑ an̄ ꝙ̄ habe
atur. Vilescit āt cū aduenerit. Nō.n.
satiat aiaz cui ꝟa ⁊ certa sedes ē et̄ni
tas. Eternuz aūt ardēti᷒ diligit᷑ ade/
ptū ꝙ̄ desideratū. Nulli eni desider/
rāti cōcedit᷑ plus d̄ illo existimare ꝙ̄
se hēt.vt ei vilescat cū min᷒ īuenerit.
s3 ꝙ̄tū ꝗsq3 veniēs existimare potue
rit.plus ꝑueniēs īuētur᷒ ē. Hō ita
q3 fide:spe ⁊ caritate subnixus: eaq3
incusse retinēs:n̄ īdiget scripturis:ni/
si ad alios īstruēdos. Jtaq3 mlti per
hec tria ī solitudīe sine codicibus vi/
uūt vn̄ illis ēt arbitror iā īpletum eē
qō dcm̄ ē:siue ꝓphie euacuabūt᷑: si/
ue lingue cessabūt:siue sciētia d̄strue᷑
Quib᷒ tn̄ quasi machinis tanta fides
⁊ spei ⁊ caritatis ī eis surrexerit īstru
ctio:vt ꝑfectū aliqd tenētes ea q̄ sūt
ex ꝑte n̄ querāt. Perfectū sane ꝙ̄tū
ī hac vita pōt minime repit᷑. Nā si cō
paratiōe future vite nulli᷒ iusti ⁊ sci ē
vita ꝑfecta. Jō manēt ingt fides:spes
caritas.tria hec.maior aūt horū ē ca/
ritas.q2 ⁊ cuz ꝗsq3 ad et̄na ꝑuenerit
duob᷒ istis d̄cedētib᷒.caritas aucti/
or ⁊ certior ꝑmanebit. Quapꝑ cū
ꝗsq3 cognouerit finē p̄cepti eē carita
tē de corde puro ⁊ cōscia bona ⁊ fidē
n̄ ficta oēz ītellectū diuinarū scriptu/
rarū ad ista tria relatur᷒ ad tractatio
nē libelloꝝ illoꝝ secur᷒ accedat. Cuz
eni diceret caritas.addidit d̄ corde n̄
puro:vt nihil aliō ꝙ̄ id qō diligēdum
diligat᷑. Cōsciam ꝟo bonā cōiūxit ꝑꝑ

spez. Ille.n.se ad id q̄ credit ⁊ diligit
puentuꝝ eē despat. cui male cōscien
tie scrupulus iest. Tertio ⁊ fide ingt
ñ ficta. Si eni fides nr̄a mēdacio ca/
ruerit: tūc ⁊ nō diligim⁹ qđ nō ē dili/
gendū. ⁊ recte viuēdo id opamur: vt
nullo mō spes nr̄a fallat̄. Propt̄ea đ
reb⁹ cōtinentib⁹ fidez q̄tū p tp̄e satis
eē arbitrat⁹ sū dicere volui: q̄ꝛ i aliis
volumib⁹ siue p alios siue p nos mul/
ta iā dicta sūt. Mod⁹ itaq3 sit iste li/
bri hui⁹. Ceťa de signis q̄tū đs dede
rit diserem⁹. Incipit liber secūdus

Uoniā đ reb⁹ cū scriberē
premisi cōmonens: ne qs
in eis attenderet: nisi qđ
sūt: ñ etiā si qd aliud p̄ter
se sigificant: vicissim de signis disse/
rens. Hoc dico ne qs i eis attēdat q̄
sūt: s3 poti⁹ q̄ signa sūt. i. q̄ significāt.
Signū ē.n. res p̄ter speciē quā igerit
sensib⁹ aliđ aliqd ex se faciēs i cogita
tionē venire. sic vestigio viso transisse
aīal: cui⁹ vestigiū ē cogitam⁹. ⁊ fumo
viso: ignē subesse cognoscim⁹. ⁊ voce
aīantis audita affectionē aīei⁹ aduer
tim⁹: ⁊ tuba sonante milites vł pgre/
di seu egredi vł regredi: ⁊ si qd aliud
pugna postulat oportere nouerunt.
Signoꝝ igit̄ qb⁹ iter se hoīes sua
sēsata coicāt. Alia sūt nālia. alia da/
ta. nālia sť q̄ siñ vlla volūtate atq3 vl
lo appetitu significādi: p̄ter aliqd ali
ud ex se cognosci faciūt: sicuti ē fum⁹
significās ignē. Nō.n. volens signifi
care id facit: s3 reꝝ exptaꝝ aīaduersi
one ⁊ notatione cognoscit̄ ignē sub/
esse. ēt si fum⁹ solus appareat. Sed ⁊
vestigiū trāseūtis adiuuātis ad h̄ per
tinet. Et vultus irati seu tristis: affli/
ctionez aī consignificat. etiam nulla
eius volūtate: q aūt iratus aut tristis
est. aut si qs alius motus aī vultu in/
dice pditur etiā nobis nō id agenti
bus vt pdatur. Sed đ h̄ toto genere
nūc disserere nō ē propositū. q̄ tñ i/
cidit i ptitionem nr̄am nō oīo potuit
atq3 h̄ id hacten⁹ notatuz esse suffece
rit. Data v̄o signa sūt que sibi que/
q3 viuentia iuicez dāt ad demōstran
dū q̄tū pōt motus aī sui vel sensata
aut intellecta quelibet. Nō vlla cau
sa est nobis significādi. i. signi dandi:
nisi ad depromendū ⁊ traiiciendū in
alteri⁹ aīuz id qđ aīo gerit is q signū
dat. Hoꝝ igitur signoꝝ genus q̄/
tū ad hoīes attinet considerare atq3
tractare statuimus. q̄ꝛ ⁊ signa diuini
tus data que i scripturis scis cōtinen
tur p hoīes nobis indicata sūt: qui ea
conscripserunt. Habent etiaz bestie
quedā inter se signa quibus pdūt ap
petitū aī sui. Nā ⁊ gallus gal linatius
reperto cibo dat signū vocis galline
vt accurrat. ⁊ columbus gemitu co/
lumbam vocat: vel ab ea vicissim vo
catur ⁊ multa huiusmodi animaduer
ti solent. Que vtruz sicut vultus aut
dolentis clamor sine significandi vo/
luntate sequantur motum animi an/
uere ad significandum dentur alia
questio est ⁊ ad remque nunc agitur
non pertinet. Quam partem ab hoc
opere tanq̄ non necessariam remo/
uemus. Signorum igitur quibus
inter se homines sua signa commu/
nicant quedam pertinent ad oculo/
rum sensum: quedam ad auriuz pau
cissima ad ceteros sensus. Nam cum
innuimus non damus signum . nisi
oclis ei⁹ quē volum⁹ p h̄ signū volū/
tatis nostre participē facere. Et qdā

per motus manuum pleraq3 signifi/cant. Et hystriones omnium mem/brorum motibus dant signa quedaz scientibus: et cum oculis eorum qua/si fabulantur. Et vexilla dracones3 militares per oculos insinuant volū/tatem ducum. Et sunt hec omnia quasi verba visibilia. Ad aures autez que pertinent vt dixi plura sunt et in ver/bis maxime. Nā et tuba et tibia et cy/thara dant plerūq3 non solum suauē sed etiam significantem sonum.

Sed omnia signa verbis cōparata paucissima sūt: verba enī prorsus int hoīes obtinuerūt pncipatū significādi quecūq3 animo concipiuntur: si ea p/dere quisq3 velit. Nam et odore vn/guenti dominus quo perfusi sunt pe/des eius signum aliquod dedit: et sa/cramento corporis et sanguinis sui p gustato significauit qđ voluit: et cum mulier tangendo fimbriam vestimen/ti eius: salua facta est: non nihil signi/ficat: sed innumerabilis multitudo si/gnorum quibus rudes cogitationes hoīes exercēt in verbis ɔstituta ē. Nā illa signa oīum quorū generationem breuiter attigi potui verbis enuncia/re: verba vero nullo modo possem. Sed quia verberato aere statim trā/seunt nec diutius manent q̄3 sonant: instituta sunt per litteras signa ver/borum: et ita voces oculis ostendūtur non per seipās: sed per signa quedaz sua. Ista igitur signa non potuerunt communia esse omnib9 gentib9: pec/cato quodam dissensionis humane: cum ad se quisq3 principatum rapit. Cuius superbie signum est: erecta il/la turris in celum vbi homines impij non solum animum: sed etiam voces dissonas habere meruerunt. Ex q̄ factum est: vt etiam scriptura diuina qua tantis morbis humanarum volū/tatum subuenitur ab lingua vna pfe/cta: quasi opportune potuit p orbez terrarum disseminari per varias in/terpretum linguas. longe lateq3 dif/fusa innotesceret gentibus ad salutē quā legētes nihil aliud appetunt q̄3 cogitationem voluntatēq3 illorum a quibus cōscripta est inuenire: et per il/las voluntatem dei: sm quā tales ho/mines locutos credimus. Sed mul/tis et multiplicibus obscuritatibus et ambiguitatibus decipiuntur q teme/re legunt aliud pro alio sentientes: q/busdam autem locis quid vel falso su/spicentur non inueniunt: ita obscura quedam dicta densissimā caliginem obducunt. Quod totum prouisum diui/nitus esse non dubito: ad edomandaz labore superbiam: et intellectum a fa/stidio reuocandum: cui facile inuesti/gata plerūq3 vilescunt. Quid enim ē: queso: q si quisq3 dicat sanctos eē ho/mines atq3 perfectos: quorum vita et moribus xpi ecclesia de quibuslibet superstitiōib9 pcidit eos: qui ad se ve/niunt: et imitatione bonorum sibimet quodammodo incorporat: qui boni fideles et vere dei serui deponentes onera seculi ad sanctum baptismi la/uacrum venerunt atq3 inde ascendē/tes conceptione sancti spiritus dant gemine caritatis idest dei et proximi. Quid est ergo q si hoc quisq3 dicat mi/nus delectat audientez q̄3 si ad eūdē sensum locum illum exponat de can/ticis canticorum vbi dictum est eccle/sie: cum tāq3 pulchra quedam femina laudaretur: dentes tui sicut grex tō/sarum ascendens de lauacro: q̄ oēs geminos creant. Et non est sterilis in eis. Nō aliud homo discernit q̄3 cū illud planissimis verbis. siue similitu

dinis huiusmodi aminiculo audiret et tamen nescio quomodo suauius intueor sanctos cum eos: quasi dentes ecclesie video precidere ab erroribus homines atque in eius corpus emolita duritia quasi demersos masosque transferre. Oues etiam animas iocundissime agnosco detonsas oneribus secularibus tanque velleribus positis et ascendentes de lauacro. i. de baptismate creare omnes gemios: duo precepta dilectionis: et nullam esse ab isto sancto fructu sterilem video. sed quare suauius videam quam si nulla de diuinis libris talis similitudo promeretur: cum res eadem sit eademque cognitio sit difficile est dicere: et alia questio est. Nunc tamen nemo ambigit et per similitudines libentius quam cognosci: cum aliqua difficultate quesita multo gratius inueniri. Qui. n. prorsus inueniunt quod querunt fame laborant. Qui autem querunt: quia in promptu habent fastidio sepe marcescunt. In vtroque autem languor cauendus est. Magnifice igitur et salubriter spiritus ita scripturas sanctas modificauit vt locis apertioribus fami occurreret obscurioribus autem fastidia detegeret. Nihil. n. fere de illis obscuritatibus eruitur: quod non planissime dictum alibi reperiatur.

Ante omnia igitur opus est dei timore conuerti ad cognoscendam eius voluntatem: quid nobis appetendum fugiendumque precipiat timor autem iste cogitationem de nostra mortalitate. et de futura morte necesse est incutiat et quasi clauatis carnalibus omnes superbie motus ligno crucis affigat. Deinde mitiscere opus est pietate neque contradicere diuine scripture: siue intellecte: si aliqua vicia nostra percutit. siue non intellecte quasi nos melius sapere meliusque precipere possumus. sed cogitare possumus et credere: id esse melius et verius: quod ibi scriptum est: etiam si late at: quam id. quod per nos ipsos sapere possumus. Post istos duos gradus timoris atque pietatis: ad tertium venitur scientie gradum: de quo nunc agere institui. nam in eo se exercet omnis diuinarum scripturarum studiosus: nihil aliud in eis inuenturus quam diligendum esse deum. propter deum et proximum propter deum: et illum quidem ex toto corde. ex tota anima ex tota mente: et proximum tanque seipsum. i. vt tota dilectio proximi: sicut etiam nostri referatur in deum de quibus duobus preceptis: cum de rebus ageremus in libro superiore tractauimus: necesse est ergo vt primo se quisque in scripturis inueniat huius seculi hoc est temporalium rerum implicitum longe seiunctum esse a tanto amore dei et tanto amore proximi. quantum scriptura ipsa prescribit. Cum vero ille timor dei qui cogitat de iudicio dei: et illa pietas qua non potest nisi credere: et concedere auctoritati sanctorum librorum. Cogit enim seipsum lugere. Nam ista scientia bone spei hominem non se iactantem: sed lamentantem facit. Quo affectu impetrat sedulis precibus consolationem diuini adiutorij. ne desperatione frangatur: et esse incipit quarto gradu: hoc est fortitudinis quo esuritur et sititur iusticia: hoc est affectu ab omni mortifera iocunditate rerum transeuntium se se extrahit: et inde se auertens conuertit ad dilectionem eternorum incommutabilem. scilicet. vnitatem eandemque trinitatem. Quam vbi aspexerit quantum potest. in longinqua radiantem: suique aspectus infirmitate sustinere se illam lucem non posse persenserit: in quinto gradu: hoc est in consilio misericordie purgat animam tumultuantem quodammodo atque obstrepentem sibi de appetitu inferiorum conceptis sordibus. hic vero si se in dilectione proximi gra

uiter exercet in eaq̄ perficitur. Et
spe iam plenus atq̄ integer viribus
cum peruenerit vsq̄ ad inimici dile/
ctionem ascendit: in sextū gradū vbi
iā ipm oculū purgat: quo videri de⁹
pōt q̄tum pōt ab eis q̄ huic seclo mo
riunt: q̄tū possūt. Nā intātum vidēt
inquātū moriūt huic seclo. In q̄tū eni
hic viuūt nō vidēt. Et iō q̄uis iā cer/
tior ⁊ nō solū tolerabilior: sȝ etiā iocū
dior spēs lucis illi⁹ incipiat apparere
i enigmate: tñ adhuc ⁊ p speculū vide
ri dicit: q̄r magis p fidē q̄ p specieȝ
ambulat: cū i hac vita peregrinamur
q̄uis ɔsiderationē habeamus i celis
In hoc aūt gradu ita purgat oculuȝ
cordis vt veritati nec ipm q̄dē prefe/
rat aut cōferat p̄ximū. ergo nec seipum:
q̄r nec illū quem diligit: sicut seipm.
Erit ergo iste scūs taȝ simplici corde
atq̄ mūdato: vt neq̄ hoibus placēdi
studio detorqueat a vo: nec respectu
deuitādoꝝ q̄rūlibet icōmodoꝝ suoꝝ
q̄ aduersātur huic vite. Talis filius
ascendit ad sapiam q̄ vltima et septi/
ma ē qua placat⁹. trāquillusq̄ pfrui/
tur. Initiū. n. sapie timor dñi: ab illo
eni vsq̄ ad ipaȝ p hos gradus tendit
⁊ venit. Sȝ nos ad tertiū gradū illū
cōsiderationē referam⁹: de quo disse
rere qd dñs suggesserit atq̄ tractare
statuim⁹. Erit igit diuinaꝝ scriptura
rū solertissimus indagator: q̄ p̄mo to
tas legerit notasq̄ habuerit: ⁊ si nō/
dū intellectu iā tñ lectione dūtaxat
eas q̄ appellāt canonice. Nā ceteras
securius leget fide v̄itatis istruct⁹: ne
p̄occupēt imbecillē aiuȝ ⁊ piculosis
mēdacijs: atq̄ phātasmaticis eluden
tes p̄iudicēt aliq̄d cōtra sanā doctri/
nā. In canonicis aūt scripturis eccle/
siaꝝ catholicaꝝ q̄plurium: diuinaruȝ
scripturarū solertissimus indagator

auctoritatē seq̄tur: iter q̄s sane ille sūt
que apostolicas sedes habere ⁊ eplas
accipere meruerunt. ¶ Tenebit igit
hūc modū in scripturis canonicis vt
eas que ab oib⁹ accipiūtur ecclesiis
catholicis p̄ponat eis quas q̄dā nō ac
cipiūt: In eis vero q̄ nō accipiunt ab
oib⁹: preponat eas q̄s plures grauio/
resq̄ accipiūt eis quas pauciores mi
norisq̄ auctoritas ecclie tenent. Si
aūt alias iuenerit a plibus: alias aūt
a grauiorib⁹ haberi: q̄q̄ hoc iueniri
nō possit: equalis tñ auctoritatis eas
habēdas puto. Totus aūt canon scri
pturaꝝ i q̄b⁹ istā cōsiderationē v̄san
dā dicimus his libris cōtinet. Qui/
q̄ moyseos. i. genesi. exodo. leuitico
numeri: deutronomio: ⁊ vno libro ie/
su naue: vno iudicū: vno libello q̄ ap/
pellat ruth q̄ magis ad regnoꝝ princi
pia videt ptinere. Deīde quatuor re/
gnoꝝ ⁊ duob⁹ paralipomenō: nō con
sequētib⁹: sȝ q̄si a latere adiūctis si/
mulq̄ pgētib⁹: hē historia q̄ sibimet
annexa tēpora cōtinet atq̄ ordinem
rerum. Sūt alie tāq̄ ex diuerso ordi
ne q̄ nec huic ordini. neq̄ int se con/
nectūt. sicut ē iob ⁊ thobias et hester
⁊ iudith ⁊ machabeorum libri duo: ⁊
hesdre duo q̄ magis subsequi vident
ordinatā illā historiā: vsq̄ ad regno/
rū: vel paralipomenō terminatā. De/
inde pphe in q̄bus. dd vn⁹ liber psal
moꝝ: ⁊ salomōis tres. puerbioꝝ. cā/
tica canticoꝝ: ⁊ eccliastes. nā illi duo
libri: vn⁹ q̄ sapiētia: ⁊ alius q̄ eccliasti
cus inscribit. de quadam similitudie
salomonis esse dicuntur. Nam iesus
filius syrac: eos scripsisse cōstātissime
phibetur. Qui tñ q̄m i auctoritatem
recipi meruerunt inter propheticos
numerādi sunt. Reliqui sūt eoꝝ libri
qui proprie pphe. appellātur. xij. p/

phetāꝝ libri singuli g cōnexi sibimet
sunt quoniā nunq̄ seiuncti sunt pro
vno habentur. Quorum pphāꝝ no
mina sūt hec. Osee. Joel. Amos. Ab
dias. Jonas. Micheas. naum. Aba/
cuch. Sophonias. Agge⁹. Zachari/
as. Malachias. Deinde quatuor p/
phete sūt maiorū voluminū: Esaias
Hieremias. Daniel. Ezechiel. his
64. libris vetis testamenti terminat̄
auctoritas. Noui aūt. iiij libris euā
gelij: ſm matheū: ſʒ marcū: ſm lucā:
ſm ioannē: quatuordecim epl̄is pau/
li ad romanos ad corintios duabus:
ad galathas. ad epheseos. ad philippē
ses: ad thesalonicenses duab⁹: ad col
locenses: ad thimoteuʒ duab⁹. ad ti/
tū: ad philemonem: ad hebreos: petri
duabus: trib⁹ ioħis: vna iude ꝛ vna ia
cobi: actibus apl̄oꝝ libro vno: ꝛ apo
calipsi ioannis libro vno. Jn his oīb⁹
libris timētes deū ꝛ pietate mansue/
tiſquerunt voluntatē dei. Cuius
operis laboris p̄ma obſuatio ē vt di
ximus: nosse istos libros ꝛ si nōdū ad
intellectū. legendo tñ vel mādare me
morie: vel omnino incognitos nō ha/
bere: Deinde illa que ī eis aperte po/
sita sunt vl̄ precepta viuendi vel re/
gule credēdi solertius diligentiusq̄
inuestiganda sunt. Que tanto quisq̄
inuenit q̄to ē intelligētia capacior ī
his. n. que aperte in scripturis posita
sūt inueniūtur illa oīa que cōtinent
fidē moresq̄ viuēdi: spem scilicet at/
q̄ caritatē de quibus libro superiore
tractauimus. Cū v̄o fcā q̄dā familia
ritate cū ipa ligua: diuinaꝝ scriptura
rū ī ea q̄ obscura sūt aperiēda ꝛ discu
tienda pgēdū ē: vt ad obscuriores lo
cutiones illustrādas: de manifestiori
bus sumātur exempla: et quedā ce/
teraꝝ scripturaꝝ testimonia dubita
tionem ī ceteris auferant. Jn qua re
memoria valet plurimū. Que si de/
fuerit nō pōt his p̄ceptis dari. Dua
bus autem causis non intelliguntur
que scripta sūt: si aut ignotis aut am
biguis signis obteguntur: sunt au/
tem signa vel propria vel translata.
Propria dicuntur. cum his rebus
significandis adhibentur propter q̄s
sunt instituta: sicut cum dicimus bo/
uem intelligimus pecus: qđ oēs no
biscum latine lingue homines h̄ no/
mine vocant. Translata sūt cū ꝛ ipe
res q̄s ppīis verbis significamus: ad
aliquid aliud significandum vsurpā
tur: sicut cum dicimus bouē ꝛ p has
duas sillabas intelligimus pecus qđ
isto noīe appellari solet: sed propter il
lud pecus rursus intelligimus euan/
gelistā quē significauit scriptura int̄/
pretante apl̄o dicens bouem triturā
tem nō infrenabis. Contra ignota
signa ꝛ propria magnum remedium
est linguaruʒ cognitio. Et latine qdē
lingue homines: quos nunc instituen
dos suscepimus duabus alijs ad scri
pturaꝝ diuinarum cognitionem hñt
opus: hebrea scilicet: et greca: vt ad
exemplaria p̄cedētia recurrat̄. Sed
quā dubitationem attulerit latinorū
ꝛ interpretum infinita varietas: q̄q̄
ꝛ hebrea verba non interpretata se/
pe inueniamus ī libris: sicut am̄. all̄a:
ꝛ racha ꝛ osāna: ꝛ si q̄ sūt alia. Quoꝝ
partim propter sciorem auctoritate:
q̄uis interpretari potuissent seruata
est antiquitas. sicut am̄. ꝛ all̄a: partiʒ
vero ī aliam linguā trāsferri nō potu
isse dicuntur: sicut alia duo que posu
imus: Sunt enim quedam: verba ce
terarum linguarum: que in vsū alte
ri⁹ ligue p intp̄tationē trāsire ñ pos/
sūt. Et hoc maxime interiectionibus

accidit: que verba potiꝰ motuz animi significant: q̄ȝ sententie cōcepte vllam particulā. Nā et hec duo talia eē ꝑhibentur. Dicuntur enī racha indignationis eē vocē. osāna letātis: sȝ nō ꝑꝑ hec pauca que notare aut īterrogare facillimū ē: sed ꝑꝑ diuersitates: vt dcm̄ ē interpretū illaꝝ linguaꝝ ē cognitio necessaria. Qui enī scripturas ex hebrea ī grecā verterūt numerari pn̄t. latini āt interp̄tes nullo modo. Ut. n. cuiqȝ primis fidei tp̄ibus ī manus venit codex grecus. ⁊ aliquantulū facultatis sibi vtriusqȝ ligue habere videbatur. ausus est interpretari. Que quidem res adiuuit intelligentiam quam impediuit: si modo legētes non sint negligentes. Nam nonnullas obscuriores sententias plurium codicū sepe manifestauit īspectio sicut illud esaie ꝓphete. Unus interpres ait ⁊ domesticos seminis tui ne despexeris. alius aūt ait ⁊ carnē tuā ne despexeris. vterqȝ sibimet īuicez attestantur. Nāqȝ alter ex altero exponitur: q̄ꝛ ⁊ caro posset accipi ꝓprie vt corpus suuz q̄sqȝ nō despiceret se putaret amōitū ⁊ domestici seminis translate xp̄iani possent intelligi ex eodē verbi semine nobiscū sp̄ūaliter nati. Nunc āt collato īterp̄tuz sensu probabilior occurrit s̄nīa ꝓprie de cō sanguineis non despiciendis eē p̄ceptum qm̄ domesticos seminis cū ad carnē rettuleris cōsāguinei potissimuz occurrūt. Unde eē arbitror illō ap̄l'i qō ait. Si quō ad emulationem educere potuero carnē meam vt saluos faciā aliquos ex illis. i. vt emulādo eos q crediderāt ⁊ ip̄i crederent. Carnez suaz dixit iudeos ꝑꝑ consanguinitatē. Itez illō eiusdez esaie: nisi credideritis ñ ītelligetis. aliꝰ īterp̄tatus est: nisi credideritis nō ꝑmanebitis. Quis horum vera secutus sit: nisi exemplaria lingue p̄cedentis legātur īcertum est. Sȝ tñ ex vtroqȝ magnū est aliqd insinuatᷣ scienter legentibꝰ. Difficile est enī ita diuersos a se interp̄tes fieri: vt nō se aliqua vicinitate cōtigāt. Ergo qm̄ intellectus in sempiterna spe est. fides vero in reꝝ tp̄aliū quibusdā cunabulis q̄si lacte alit paruulos: nūc āt ꝑ fidez ambulamꝰ: ñ ꝑ spēz. nisi āt ꝑ fidez ambulauerimꝰ ad spēm peruenire non possumus q̄ nō trāsit: sȝ ꝑmanet ꝑ ītellectū purgatū nobis coherētibꝰ veritati. ꝓpterea ille ait nisi credideritis ñ ītelligetis: ille vero nisi credideritis non ꝑmanebitis. Et ex ambiguo ligue p̄cedētis plerūqȝ īterp̄s fallitᷣ: cui nō bñ nota s̄nīa ē: cā significationē trāsfert q̄ a sensu scriptoris penitꝰ aliena: sicut qdaȝ codices hn̄t. Acuti pedes eoꝝ ad effūdēdū sanguinem. Ochic. n. apō grecos ⁊ acutū ⁊ velocē significat. Ille ꝟo vidit s̄nīaz qui trāstulit veloces pedes eoꝝ ad effundēdū sāguinē. Ille āt aliꝰ ancipiti sigᷣ ī aliā ꝑtē raptꝰ errauit. Et alia qdē nō obscura: sȝ falsa sūt: q̄ꝝ alia cōditio ē ñ. n. ītelligēdos: sȝ emēdādos tales codices potiꝰ p̄cipiēdū ē. Huic ē etiā illō qm̄ moschos grece vitulos dicitᷣ moscheumata: qdā ñ ītellexerūt plātatiōes. ⁊ vitulamina īterp̄tati sūt: q error tā m̄l'tos codices p̄occupauit: vt vix īueniatᷣ altier scriptū. Et s̄nīa ē: q̄ꝛ clarescit ī cōsequētibꝰ verb. Nāqȝ adulterine plātatiōes ñ dabūt radices altas: cōueniētiꝰ dr̄ q̄ȝ vitulamina: q̄ pedibꝰ ī t̄ra gradiuntᷣ: ⁊ ñ herent radicibꝰ hāc trāslationē ī eo loco etiā cetā ɔtexta custodiūt. Sȝ qm̄ ⁊ q̄ sit s̄nīa: quā plures īterp̄tes ꝑ sua facul

tate gſq᷎ atq᷎ iudicio conāť eloqui nō
apparet: niſi i ea ligua iſpiciať: quiam
interpretantur et plerūq᷎ a ſenſu au/
ctoris deuius oberrat, interpres ſi nō
ſit doctiſſimus: aut linguaꝝ illaꝝ ex
quibꝰ i latinā liguā puenit peritiſſimꝰ
petenda cognitio ē: aut habēde iter/
pretationes eoꝝ: q ſe ỽbis nimis ob/
ſtrinxerūt: nō q̄ ſufficiunt: ſ3 vt eo eis
ỽitas vel error dirigatur alioꝝ: q nō
magis ỽba q̄ ſnias iťpretādo ſeq ma
luerūt. Nā nō ſolū ỽba ſingula: ſed
ēt locutiones ſepe trāſferūtur. q̄ oio
i latine ligue, vſu: ſiqs cōſuetudinem
veterū q latine locuti ſūt tenere vo/
luerit trāſire nō pōt. Que aliqn̄ itelle
ctui nihil adimūt: ſ3 offendūt: tn̄ eos q
plus delectāť rebꝰ i earu3 ſignis ſua
q̄dam ſuaťitegritas. Nō ſoloeciſmꝰ
dř eē̄ntia. nihil aliud ē q̄ cū ỽba nō
ea lege ſibi coaptanť: q̄ coaptauerūt
qui ꝑores nobis non ſine auctoritate
aliqua locuti ſūt: vtꝝ. n. iter hoīes an
inter hoībꝰ dicať: ad reꝝ nō ptinet co
gnitionē. Jte3 barbariſmus gd aliud
ē: niſi ỽbū nō eis litteris vł ſono enū
ciatū: quo ab eis q latine ante nos lo
cuti ſūt enunciari ſolet: vtrū. n. igno
ſcere pducta tertia ſillaba vł corre/
pta dicať nō mł́tū curat q p pccis ſu
is deū vt ignoſcat petit. quolibet mo
do illud ỽbū ſonare potuerit. Quid ē
ḡ integritas locutionis. niſi antique
aliene cōſuetudinis obſuatio loquē
tiū veterū auctoritate firmata: ſ3 ma
gis tn̄ i eo offēdūtur hoīes q̄ infirmio
res ſūt. Et eo ſūt iſirmiores q̄ doctio
res volūt: nō reꝝ ſ. ia q̄ edificanť: ſed
ſignoꝝ: qua nō iflari difficile ē: cū ēt
rerū ſcia ſepe ceruicē erigat niſi do/
minico repmať iugo. Quid. n. obeſt
intellectori q ita ſcriptū ē q̄ eſt terra
in qua iſti inſidunt ſup eā: ſi bona aut

necq᷎: Et que ſūt ciuitates i qbꝰ ipi i/
habitāt i ipis: Quā locutionē magis
aliene ligue arbitror: q̄ ſēſū aliquem
altiorē. Jlludēt q iā auferre non
poſſumꝰ de ore cātātiū ppłoꝝ: ſuper
ipm aūt floriet ſāctificatio mea. nihil
pfecto ſnīe ōtrahit: auditor tn̄ pitior
mallet h̄ corrigi: vt nō floriet: ſ3 flore
bit diceretť: nec gcq̄ ipedit corruptio
nē niſi cōſuetudo cātātiū. Jſta ḡ faci/
le contēni poſſunt. ſi quis ea cauere
voluerit q̄ ſano intellectu nihil detra
hunt. At ỽo illud qd̄ ait apłs. qd̄
ſtultū ē dei ſapiētiꝰ ē hoībꝰ: ⁊ qd̄ infir
mū ē dei fortuis ē hoībꝰ. Si qs in eo
grecā locutionē ſuare voluiſſ3: vt di
ceret qd̄ ſtultū ē dī ſapiētiꝰ ē hoī: ⁊ qd̄
infirmu3 ē dei fortiꝰ ē hoī iret qdem
vigilātis lectoris itētio in ſnīe verita
tē: ſ3 tn̄ aliqs tardior aut nō itellige/
ret: aut ēt pueꝛſe itelligeret. Non. n.
tm̄ vicioſa locutio ē i latina ligua ta
lis: veꝝ ⁊ i ambiguitatē cadit: vt q̄ſi
hōi ſtultū vł hōi ifirmū ſapiētiꝰ vł for
tius videať eē q̄ dei. Quāq᷎ ⁊ illud
ſapiētiꝰ ē hoībꝰ nō caret ambiguo ēt
ſi ſoloeciſmo caret. vtrū. n. his hoībꝰ
ab eo qd̄ ē huic hoī an his hoībꝰ ab
eo quod ē ab hoc hoīe dcm̄ ſit non
apparet. niſi illuminatiōe ſnīe. Meli
us itaq᷎ dř ita. ſapiētius eſt q̄ homi/
nes. Et fortius eſt q̄ hoīes de ambi/
guis autem ꝑmo loquemur. Nūc
de incognitis agimus quorum due
forme ſūt. q̄tū ad ỽba ptinet. Nāq᷎
ignotū ỽbū facit errare locutionē aut
ignota locutio. Que ſi ex alienis lin/
guis veniūt aut q̄rēda ſūt ab eaꝝ lin
guaꝝ hoībꝰ: aut ligue eedē: ſi ⁊ ociu3
ē ⁊ igeniū ediſcēde: aut pluriū interp̄
tu3 faciēda collatio ē. Si aūt ipiꝰ lin/
gue nr̄e aliq̄ ỽba locutiōeſq᷎ ignora
mꝰ: legēdi cōſuetudie audiēdiq᷎ inno

rescũt. Nulla sane sũt magis mãdan
da memorie q̃ illa ꝟboꝝ locutionũ
q̃ genera q̃ ignoramus: vt cũ periti/
or occurrerit de quo q̃ri posset: vl' ta
lis lectio q̃ vel precedẽtibus vl' cõse
quẽtibus vel vtrisq̃ ondat quã vim
hẽat qdue significet: qd ignoram⁹: fa
cile adiuuãte me moria possum⁹ ani/
maduertere ꝛ discere: q̃q̃ tãta ẽ vis
cõsuetudinis etiã ad discẽdũ vt quid
ĩ scripturis scĩs q̃dammõ nutriti edu/
catiq̃ sũt magis alias locutiones mi
rãtur: easq̃ minus latinas putent: q̃
illas quas ĩ scripturis didicerũt: neq̃
ĩ latine ligue auctoribus reperiunt.

Plurimũ hic q̃z adiuuat interp̃tũ
numerositas collatis codicibus ĩspe
cta atq̃ discussa: tm̃ absit falsitas. nã
codicibus emẽdãdis p̃mitus debz ĩ/
uigilare solertia coꝝ: q scripturas di
uinas nosse desiderãt: vt emẽdatis ñ
emẽdati cedãt ex vno dũtaxat inter/
pretationis genere veniẽtes. In ip̃is
aũt int̃pretationibus: italla ceteris p̃
ferat. Nã ẽ ꝟboꝝ tenacior cũ p̃spicu
itate s̃nie. Et latinis qbuslibet emen/
dãdis greci adhibeãt: in qbus. lxx. in
terp̃tũ q̄ ad vet⁹ testamẽtũ attinet:
excellit auctoritas: q iam p oẽs p̃itio
res ecclesias tãta p̃sẽtia sacri sp̃us in/
terpretati eẽ dicũt: vt os vnũ tot ho
minũ fuerit. Qui si vt fert: mlti q̃ ñ
ĩdigni fide p̃dicãt: singulis cellis ꝛ sin
guli sep̃ati cũ iterp̃tati eẽnt vt nihil ĩ
alicuius eoꝝ codice inuẽtuz ẽ: qd nõ
hisdẽ ꝟbis eodẽq̃ ꝟborũ ordine ĩue
niret in ceẗis: q huic auctoritati cõfer
re aliqd nedũ p̃ferre audeat. Si aũt
sic cõtulerunt vt vna oĩuz cõi tracta
tu iudicioq̃ vox fieret: nec sic qdem
q̃q̃ vnũ hoiez q̃libz p̃itia ad emẽdã
dũ tot senioꝝ doctorũq̃ ↄsẽsũ aspira
re oz aut decet. Quãobrẽ ẽtsi aliqd
aliter in hebreis exẽplarib⁹ iuenit q̃
isti posuerint: cedẽdũ eẽ arbitror di/
uine dispẽsatiõi q̃ p eos fcã ẽ. vt libri
quos gens iudea ceteris pp̃lis vl' re
ligiõe vl' inuidia p̃dere nolebat cre/
dituris in dñz gẽtibus ministri regis
ptholemei potestate tãto ante p̃derẽ
tur. Itaq̃ fieri põt vt sic illi it̃pretati
sint. queadmõz cõgruere gẽtib⁹ ille
q eos agebat: ꝛ q os oĩbus vnũ fece/
rat sp̃us scũs iudicauit: sz tñ vt sup⁹
dixi horũ q̃z iterp̃tũ q ꝟbis tenacius
inheserũt collatio ẽ inutilis ad expla
nãdã sepe sẽtẽtiã. Latini g̃ vt dicere
cep̃am codices veteris testamenti si
necesse fuerit grecorum auctoritate
emẽdandi sũt: ꝛ eorũ potissimũ: q cũ
septuagita eẽnt ore vno iterp̃tati eẽ
p̃hibent. Libros aũt noui testamẽti.
Si qd in latinis varietatibus titubat
grecis credere oportere nõ dubiũ ẽ:
ꝛ maxie q apud ecclesias doctiores
ꝛ diligẽtiores reperiũt. In trãsla/
tis ꝟo signis si q̃ forte ignota cogũt
errare lectorẽ: p̃ti ligue notitia: p̃ti re
rũ inuestigãda sũt. aliqd. n. ad silitudi
nẽ valz ꝛ p̃culdubio secretũ aliqd ĩsi/
nuat siloa piscina vbi lauare faciẽ ius
sus ẽ cui oculos dñs luto de sputo fa
cto inũxerat. Q̃d tñ nomẽ ligue ico/
gnite: nisi euãgelista int̃pretat⁹ eẽt tã
magn⁹ intellectus lateret. sic ẽt mlta
q̃ ab auctorib⁹ eorũdẽ libroꝝ interp̃/
tata nõ sũt noĩa hebrea: nõ ẽ dubitan
dũ habere nõ paruã vim: atq̃ adiuto
riũ ad soluẽda enigmata scripturaꝝ:
si qs possit ea interp̃tari. Q̃z nõnulli
eiusdẽ ligue viri p̃iti nõ sane paruum
bñficiũ posteris contulerũt q sep̃ata
de scripturis eadẽ ꝟba oĩa interp̃tati
sũt: ꝛ qd sit adã: qd eua: qd abraaz. qd
moyses: siue etiam locoꝝ noĩa: qd sit
hierlz: vl' syon: vl' hierico: vl' syna vl'
liban⁹: vl' iordanus ꝛ q̃cũq̃ alia ĩ illa
ligua sunt ĩcognita nobis noĩa. qbus

apertis iterp̄tatio m̄ltē i ſcripturis fi
gurate locutiōēs manifeſtāt. Rez
aūt igrātia fac̄ obſcuras figuratasq̄
locutiōes: cū igram⁹ vł aiantiū vł ia/
pidū vł herbaꝝ nās: aliarūue reruʒ q̄
plerūq̄ i ſcripturis ſitudis alicuius
gr̄a ponūt. Nā ꝛ ƀ ſpēte qđ notū ē to
tū corp⁹ eū ꝑ capite obicē ferientib⁹:
q̄tū illuſtrat ſēſū illū q̄ dn̄s iubʒ aſtu
tos nos eē ſicut ſpentes: vt. ſ. ꝑ capi/
te nr̄o qđ ē xp̄s corp⁹ potius ꝑſequē
tibus offeram⁹ ne fides xp̄iana tāq̄
necet̄ i nobis ſi parcētes corpori ne/
gamus deū: vł illud qđ ꝑ caverne an
guſtias coartatus depoſita vetere tu
nica vires nouas accipe dr̄: q̄tū con/
ijcit ad imitādam ipam ſpētis aſtutiā
exuendūq̄ ipm veterez hoiem: ſicut
ap̄ls dicit: vt iduamur nouo: ꝛ exuen
dū ꝑ anguſtias dicēte dn̄o: itrate per
anguſtā portā q̄ duc̄ ad vitā. vt ḡ noti
cia nature ſerpentis illuſtrat multas
ſititudies q̄s de h̄ aiante ſcriptura da
re cōſueuit: ſic ignorantia nōnullorū
animalium: q̄ nō min⁹ ꝑ ſititudines
cōmemorat ipedit plimū itellectiōez
Sic lapidū vł herbaꝝ vł quecūq̄ te/
nent̄ radicib⁹. Nā et carbūculi noti/
cia qđ lucʒ i tenebris m̄lta illuiat ēt
obſcura libroꝝ vbicūq̄ ꝑ ſititudinez
ponit̄: ꝛ ignorātia berilli vł adamātis
claudit pleꝝq̄ itelligētie fores. Nec
aliam ob cām facile ē itelligere pacē
ꝑpetuam ſignificari olee ramuſculo
quē rediēs ad archā colūba rettulit: ni
ſi qꝛ nouim⁹ ꝛ olei lenē cōtactū non
facile alieno humore corrūpi: ꝛ arbo
rem ipam frōdere ꝑenniter. Multi
aūt ꝑꝑ ignorātiā iſopi dū neſciūt quā
vi3 hēat vł ad purgādū pulmonē: vł
vt dr̄: ad ſaxa radicibus penetranda
cū ſit herba breuis atq̄ humilis oio
inuenire non pōt q̄re dictū ſit. Aſper
ges me iſopo ꝛ mundabor. Nume

rorum ēt iperitia m̄lta facit nō itelli
gi trāſlate ac myſtice poſita i ſcriptu/
ris. Ingeniū q̄ppe vt ita dixeri igeni
um n̄ pōt approbari niſi moueat q̄d ſi
bi velit q̄ꝛ moyſeſ ꝛ helyas ꝛ ipe dn̄s
q̄dragita dieb⁹ ieiūauit: cui⁹ actiōis
figurat⁹ q̄dā nod⁹ niſi hui⁹ numeri co
gnitiōe ꝛ ꝯſideratiōe n̄ ſoluit̄: hʒ. n. q̄/
nariū q̄ter tāq̄ cognitionē oiuʒ reꝝ
intextā temporib⁹. Quatnario nāq̄
numero ꝛ diurna et annua curricula
ꝑagūtur. Diurna matutinis meridia/
nis veſpertinis nocturniſq̄ horarum
ſpacijs. annua v̄nis eſtiuis autūnali
bus hyemalib⁹q̄ʒ mēſibus. A tꝑoruʒ
aūt delectatiōe dū i tꝑorib⁹ viuimus
ꝑꝑ etnitatē i q̄ viuē volum⁹ abſtinēdū
ꝛ ieiunādū ē q̄uis tꝑoruʒ curſib⁹ ipa
nob iſinuet̄ dr̄ia cōtēnēdoꝝ corpoꝝ ꝛ
appetēdoꝝ etnoꝝ. Porro āt denari⁹
numer⁹ atqʒ create ſignificat ſciam.
Nā trinitas creatoris ē. Septenari⁹
aūt numer⁹ creaturā idicat ꝑꝑ vitā ꝛ
corp⁹. naʒ i illa tria ſtt: vn̄ ēt toto corđ
tota mēte tota aia diligēd⁹ ē đs. In
corꝑe āt q̄tuor māifeſtiſſima apꝑēt q̄/
b⁹ ꝯſtāt elem̄ta. In h̄ ḡ denario dū tē
poralit̄ nob iſinuat̄. i. q̄lit̄ ducit̄ caſte ꝛ
ꝯtinēt̄ a tꝑoꝝ đlectatiōe viuē h̄ ē q̄/
dragita dieb⁹ ieiunare monemur. h̄
lex c⁹ ꝑſōna ē i moyſe: h̄ ꝓꝑh̄ia c⁹ ꝑſo/
nā gerit helyas: h̄ ipe dn̄s monet q̄ tā
q̄ teſtimōiū. hn̄s ex lege ꝛ ꝓꝑh̄is me
di⁹ iīt illos i mōte trib⁹ diſcipul' vidē
tib⁹ atqʒ ſtupētib⁹ claruit. Deīde ita
q̄rit̄ quō q̄nq̄gēari⁹ đ q̄dragēario nu
mero exiſtat: q̄ n̄ mediocrit̄ i nr̄a religi
one ſact⁹ ē: ꝑꝑ pētecoſtē: ꝛ quō ter du
ct⁹ ꝑꝑ tria tꝑa an̄ legē ſub legē ſb gr̄a
vł ꝑꝑ nom̄ pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūs ſci: adiū
cta eminēti⁹ ipa trītate ad purgatiſſi
me eccl̄ie myſtiū rferat̄ ꝑueniatqʒ ad
153. piſces: q̄s retia poſt reſurrectio/
nē dn̄i in dexterā partē miſſa cepert

Ista multis alijs atq; alijs numero/rũ formis: quadã similitudine i libris scis secreta ponuntur. que pp numerorũ iperitiã legẽtib⁹ clausa sũt. Non pauca ẽt claudit atq; obtegit nõnullarũ rerũ iusitarũ ignorãtia. Naq; et de psalterij ꝛ cythare dña qdã nõ icõcinne aliq̃s rerũ figuras aguit: ꝛ decem chordarũ psalteriũ nõ iportune inter doctos querit: vtrũ habeat aliquam musice legẽ: que ad tãtũ neruorũ numeruz cogat. an vero si nõ habet eo ipo magis sacrate sit accipiẽdus ipse numer⁹: vł pp decalogũ legis: de q̊ itẽ numero si queratur nõ nisi ad creatorem creaturarũ referẽdus ẽ: vel pp supius expositũ ipm denariũ. Et ille numerus edificationis tẽpli q cõmemoratur i euãgelio quadraginta .s. ꝛ sex annorũ nescio quid musicuz sonat. ꝛ relatio ad fabricã dñici corporis pp quam tẽpli mẽtio facta ẽ: cogit nõnullos hereticos ɔfiteri filiũ dei nõ falso sz vo ꝛ humano corpe idutũ Et numerũ qppe ꝛ musicaz plerisq; locis i sanctis scripturis: honorabilit̃ posita iuenim⁹. Non eni audiẽdi sũt errores gẽtilium superstitionũ; q nouẽ musas iouis ꝛ mercurie filias esse finxerũt. Refellit eos varro quo nescio vtrũ apd eos q̃sq̃ taliuz rerũ doctior vel curiosior eẽ possit. Dicit eni ciuitatẽ nescio quã. nõ eni recolo nomen locasse apd tres artifices terna simulacra musarũ: q i tẽplo apollinis donũ poneret: vt q̃sq̃s artificũ pulchriora formasset ab illo potissimuz emerẽt. Itaq; contigisse vt opa sua q̃q; illi artifices eque pulchra explicarent: ꝛ placuisse ciuitati omnes vouere atq; omnes emptas esse: vt in apollinis templo dedicarentur. Quibus postea dicit hesiodum poetam iposuisse vocabula. Nõ ergo iupiter nouẽ musas genuit: sed tres fabri trinas crearũt. Tres at nõ ppterea illa ciuitas locauerat: quia i sõnis eas viderat: aut tot se cuiq̃ illorũ oculis demõstrauerat. sz q facile erat aiaduertere oẽm sonũ. q materies cãtilenarũ triformẽ eẽ. vera aut eni editur voce: sicut ẽ eorũ q faucib⁹ sine organo canũt: aut flatu sicut tubarum et tibiarũ: aut pulsu sicut i cytharis et tympanis ꝛ q̃buslibet alijs q̃ pcutiendo canora sunt. sed siue ita se habeat qd varro rettulit siue nõ ita. nos tamen nõ pp supstitionẽ pphanorũ debemus musicã fugere: si qd inde vtile ad itelligẽdas scãs scripturas rapere potuerimus. nec ad illorũ theatricas nugas cõuerti: si aliqd de cythara et de organis qd ad spũalia capiẽda valeat disputem⁹. Neq; eni ꝛ litteras discere nõ debem⁹: q earũ deum dicũt eẽ mercuriũ: aut q iusticie virtutiq; tẽpla dedicarũt: ꝛ q̃ corde gestãda sũt i lapidib⁹ adorare maluerunt. ppterea nobis iusticia vtusq; fugiẽda ẽ. Immo vo quisq̃s bon⁹ veruq; xpianus ẽ dñi sui eẽ itelligat vbicunq; iuenerit vitatẽ: quam conferẽs ꝛ agnoscẽs ẽt i lr̃is sacris supersticiosa figmẽta repudiet. doleatq; hoies atq; caueat q cog̃scẽtes deũ: nõ vt deuz glificauerũt. aut grãs egerũt: sz euanuer̃t i cogitatiõib⁹ suis ꝛ obscuratũ ẽ cor isipiẽs eorũ. Dicẽtes eni se esse sapiẽtes stulti facti sũt. ꝛ imutauer̃t gliã icorruptibilis di i silitudinẽ imaginis corruptibilis hois ꝛ volucrũ et quadrupedũ ꝛ serpẽtiũ. Sz vt totũ istũ locũ q nobis ẽ maxime necessarius. diligẽti⁹ ptractemus. duo sũt genera doctrinarũ que igẽtib⁹ ꝛ moribus exercent. vnũ earũ rerũ q̃s istituer̃t

bomines alteꝝ earum quas animad
uerterũt iã paratas aut diuini⁹ institu
tas. Illð qð ẽ ẽm istitutiones boĩuz.
ptĩ supstitiosũ ẽ ptĩ supstitiosũ nõ ẽ.
Supstitiosũ ẽ qcqd istitutũ ẽ ab boĩ/
bus ad faciẽda ⁊ colẽda idola perti/
nens: vł ad colẽdã creaturã sicut de/
um partẽue vllã creature: vł ad con/
sultatiões ⁊ pacta q̃dã significationũ
cũ demõib⁹ placita atq3 federata: q̃/
lia sũt volumia magicaꝝ artiũ: que q
dem ɔmemorare poti⁹ q̃ꝫ dicere asso/
lẽt poete. Ex q̊ genere sũt: s3 q̃si licen
tiore vanitate aurispicũ ⁊ augurum
libri. Ad h̃ gen⁹ pertinẽt ẽt ligature
atq3 remedia: q̃ medicorum q̊q3 disci
plina cõdẽnat: siue ĩ precantationib⁹
siue ĩ qbusdã notis q̃s caracteres vo/
cãt: siue ĩ qbusq3 rebus suspẽdendis
atq3 illigãdis vł ẽt saltandis q̊dã mõ
nõ ad tẽperationẽ corporu3: s3 ad q̃s/
dã significatiões: aut occultas etia3
aut manifestas. que mitiore noĩe phi
sica vocãt: vt q̃si nõ supstitionẽ iplica
re: s3 nature ꝓdesse videãtur: sicut sũt
ĩaures ĩ sũmo auriũ singłaꝝ aut de
structionũ ossib⁹. Ansule ĩ digitis: aut
cũ tibi dr̃ singłtiẽti vt dextera manu
sinistrũ policẽ teneas. his adiũgũtur
mĩlia imanissimarũ obseruationu3: si
mẽbrũ aliqð resilierit: si iũctis aĩan/
tib⁹ cunctis. canis aut lapis aut puer
medi⁹ ĩteruenerit. atq3 illð qð lapidẽ
calcãt: tãq̃ꝫ direptore3 amicitie min⁹
molestũ ẽ. q̃ꝫ cũ ĩnocẽtẽ puerũ cola/
pho pcutiũt. si parit ãbulãtib⁹ ĩtercur
rerit. S3 bellũ ẽ qð pueri vindicãt a
canib⁹. Nã plerũq3 supstitiosi sũt q/
dã: vt ẽt canẽ q medi⁹ ĩteruenerit fe/
rire audeãt ñ ĩpune. Nãq3 a vano re
medio cito ĩterdũ ille pcussorẽ suum
ad veꝝ medicũ mittit. Huic sũt ẽt illa
Limẽ calcare cũ añ domũ suã trãsit
redire ad lectũ. si qs dũ se calciat ster
nutauerit redire domũ si ꝓcedẽs of/
fenderit. cũ vestis a soricib⁹ rodit̃ plus
timere suspiciõe futuri mali q̃ꝫ dãnũ
dolere. Vñ illð elegant̃ dcm̃ ẽ catõis
q cũ eẽt cõsult⁹ a q̊dã: q sibi a soricib⁹
erosas caligas diceret. Rñdit illud
mõstrũ ñ eẽ: s3 vnũ mõstrũ bñdũ fuis/
se: si sorices a caligis roderẽt̃. Ne/
q3 illi ab h̃ gñe pniciose supstitiõis se
gregãdi sũt: q genethliaci pp natalũ
cõsiderationes dieꝝ. Nũc aũt vulgo
mathematici vocãt. Nam ⁊ ipi q̃ꝫuis
verã stellaꝝ positionẽ: qsqs nascit̃ cõ
sectẽtur ⁊ aliqñ ẽt puestigẽt: tñ q̃ ĩn/
de conãtur vł actiões nr̃as vel actio
nũ cuẽta ꝑdicere: nimiũ errant ⁊ ven
dũt ĩperitis hoĩb⁹ miſabilẽ ſuitute3
Nã qsqs liber cũ ad huiusmodi ma/
thematicu3 ĩgressus fuerit: dat pecu
niã vt ſuus exeat aut martis aut ve
neris: aut oĩum siderũ qb⁹ illi q primi
errauerunt. errorẽq3 posteris ꝓpina
rũt vł bestiaꝝ pp silitudinẽ vł hoĩu3
ad ipos hoĩes honorãdos ĩposuerũt
vocabula. nõ. n. mirãdũ ẽ cũ ẽt ꝓpio
rib⁹ recẽtioribusq3 tp̃ibus sid⁹ qð ap
pellam⁹ luciferꝫ honori ⁊ noĩ cesaris
romani dicare conati sũt. Et fortasse
fcm̃ esset atq3 ĩsset ĩ vetustate3: nisi a
via ei⁹ venus ꝑoccupasset. h̃ noĩs ꝑ
diũ neq3 iure vllo ad heredes traice
ret qð nũq̃ꝫ viua possederat atq3 pos
sidendũ petiuerat. Na3 vbi vacabat
locus neq3 alicuius prioꝝ mortuorũ
honore tuebat̃. Fcm̃ est q̃ ĩ rebus ta
libus fieri solet ꝓ qntili ⁊ sextili men
sibus. Iuliũ atq3 augustũ vocam⁹ ð
noĩb⁹ hoĩu3 iulii cesaris ⁊ augusti ce
saris nũcupatos. vt facile q voluerit
intelligãt etiã illa sidera ꝑus sine his
noĩbus celo vagata esse. Mortuis
ãt illł q̊ꝝ honorare memoriã vł cona

q̄ sũt hões regia ptãte vł placuit humana vanitate. nomina eorũ iponẽtes sideribus. eos ipos sibi mortuos i celum leuare videbantur: sed quomodolibet vocentur ab hoĩbus: sunt tamen sidera que istituit ⁊ ordinauit vt voluit. ⁊ est certus motus illorum quo tempora distinguuntur atq; variantur. Quem motum notare cum quisq; nascitur quomodo se habeat. facile est per eorum inuentas conscriptasq; regulas quos sancta scriptura condẽnat dicens. Si enim tantũ potuerunt scire vt possent estimare seculum. quomodo eius dominũ facilius non iuenerunt? sed ex ea notatione velle mores: actus euenta predicere. magnus error ⁊ magna demẽtia ẽ. Et apud eos quidem qui talia discẽda didicerũt sine vlla dubitatione refellitur superstitio. Constellatio nesq; eo⁊ quas vocãt notatio est siderum quomodo se habebant cũ ille nasceretur. de quo isti miseri a miserioribus consalluntur. Fieri ãt potest vt aliqui gemini sequaciter fundantur ex vtero vt iteruallum temporis inter eos nullum possit deprehendi. ⁊ cõstellationum numeris annotari. Unde necesse ẽ nonnullos geminos easdẽ habere cõstellationes cũ paria re⁊ vł quas patiuntur euẽta nõ habeãt: sed plerũq; disparia: ita vt ali⁹ felicissimus alius infelicissimus viuat: sicut esau ⁊ iacob geminos accepim⁹ natos. ita vt iacob qui posterior nascebaṫ manu plãtã p̄cedẽtis fris tenẽs inueniretur. Ho⁊ũ certe dies atq; hora nascentiũ aliter notari nõ posset: nisi vt ambo⁊ constellatio esset vna. Quãtum ãt intersit inter ambo⁊ũ mores: facta labores atq; successus scriptura testis ẽ: iaz ore oĩuz gẽtium peruagata. Neq; enĩ ad rez pertinet qđ dicunt ipm momẽtuz minimum atq; angustissimum temporis qđ geminorum partum distermi nat multum valere in rerum natura atq; celestium corporuz rapidissima velocitate. Et si enim concedam vt plurimum valeat: tamen in constellationibus a mathematico iueniri ñ põt quibus inspectis se fata dicere ꝑfitetur. Qđ ergo in constellationib⁹ non inuenit quas necesse est vna respiciat siue de iacob siue de eius fratre cõsolatur quid ei prodest si distat in celo quod temere securus pronuuciat: ⁊ hoc distat in tabula: quam frustra sollicitus intuetur. Quare iste quoq; opiniones quibusdam rerum signis humana presumptione institutis ad eadem illa quasi cum demonibus pacta ⁊ conuenta referenda sunt. Hinc enim fit vt occulto quodã iudicio diuino cupidi malarum rerũ homines tradantur illudendi ⁊ decipiendi ꝓ meritis voluntatũ suarum illudentibus eos atq; decipientibus preuaricatoribus angelis: quib⁹ ista pars mundi infirma ẜ; pulcherrimũ ordinem rerum diuine prouidentie lege subiecta est. Quibus illusionibus ⁊ deceptionibus euenit vt istis sup̄stitiosis ⁊ ꝑniciosis diuinationũ generib⁹ multa p̄terita ⁊ futura dicanṫ: nec aliṫ accidãt q̃ dicunṫ. mlťaq; obseruãtib⁹ ẜm obẜuatiões suas eueniant: q̃b⁹ iplicati curiosiores fiãt: ⁊ sese magis magisq; iserãt multiplicib⁹ laqueis perniciosi erroris. Hoc genus fornicatiõis aĩe salubriter diua scriptura non tacuit: ab ea sic deterruit aiam: vt ꝓpterea talia negaret eẽ sectãda: q: falsa dĩr a ꝓfessorib⁹ eoruz: sed ẽt si dixerint vobis ingt: et ita eue

uerit: nolite credere eis. Nõ enim qa imago samuel mortui sauli regi vera pnũciauit: ppterea talia sacrilegia qbus imago illa pñtata ẽ minus exe crãda sũt. aut qr i actibus aplorũ vẽ triloqua femina verũ testimoniũ per hibuit aplis dñi. iõ paulus pepcit il li spũi: ac nõ poti9 feminã illius dmo nij correptione atqz exclusiõe mũda uit. Omnes igit artifices hi9 vel nugatorie vl noxie supstitionis ex q̃ dã pestifera societate hoiũ r demo num: quasi pacta infidelis r dolose amicitie cõstituta penitus sũt repudi anda xpiano. nõ qr idolũ sit aliqd ait apl's. sed qr que imolãt: demõijs imo lãt r non deo. Nolo vos socios fieri demoniorũ. Qr aũt de imolationib9 r idolis que honori eorũ exhibẽtur di xit apl's. hoc de imaginariis signis sci endũ ẽ: qr que ad cultũ idolorũ vl cre aturarũ eiusqz partes tãq̃ deũ colen das trahũt: vel ad remediorum alia rũqz obsuationũ curã ptinẽt q̃ ñ sũt diuinitus ad dilectionẽ dei r pximi tã q̃ publice constituta: sed p priuatas appetitiones rerũ corporaliũ: corda dissipãt miserorũ. In omnib9 ergo istis doctrinis societas demonũ formidã da atqz vitãda est: q nihil cũ principe suo diabolo: nisi reditũ nr̃z claudere atqz obseruare conatur. Sicut autẽ de stellis quas cõdidit r ordinauit ds humane r deceptorie coniecture ab hoibus institute sunt: sic r de qbusdã nascẽtib9: vl quõ diuine puidẽtie ad ministratione existẽtib9 rebus: multi multa humanis suspitionibus: quasi regularit coniecta litteris mãdauerũt. Sz si fõte isolite acciderit tãq̃ si mu la pariat: aut flumẽ aliqd pcutiat: q̃ oĩa tm̃ valẽt q̃tũ psũptione aĩorũ: q̃si coĩ qdã lingua cũ demonib9 federa ta sunt. Que tamen plena sunt oĩa pestifere curiositatis. cruciatus solli citudis. mortifere suitutis. Nõ enim qr valebant aiaduersa sunt: sed ani maduertẽdo atqz seruando fcm ẽ: vt valerent. Et iõ diuerse diuersis pue niunt fm cogitationes r psũptiones suas. Illi enim spũs qui decipe volũt talia pcurãt cuiqz qualibet eũ irre titũ p suspitiones r consensiones ei9 vident. Sicut enim verbi gratia vna figura littere que decurtatim notat̃ aliud apud grecos: aliõ apud latinos valet: non natura. sed placito r cõsen tione significãdi: r iõ q vtranqz liguã nouit: si hoi greco illud aliquid signi ficare scribẽdo non in ea figuratiõe ponit hanc litteram in qua eam po nit cũ homini scribit latino. Et hleta vno eodẽqz sono apd grecos lr̃e. apõ latinos oleris nomen est r cum dico lege in his duabus sillabis. aliud gre cus aliud latinus intelligit. Sicut er go omnes he significationes pro sue cuiusqz societatis consensione aĩos mouent: r quia diuersa consensio est diuersa mouet: nec ideo consenserũt in eas homines: quia iam valebãt ad significationem: sed ideo valẽt: quia iam consenserunt in eas: sicut etiam illa signa quibus perniciosa demo num societas comparatur pro cuius qz obseruatione valent qd manife stissime ostendit ritus augurum: qui ante q̃ obseruent: r postea q̃ obser uata signa tenuerint id agunt ne vi deant volatus aut audiant voces auium: quia nulla ista signa sunt. nisi consensus obseruantis accedat.

Quib⁹ amputatis atq; eradicatis ab
aio xp̄iano. Deiceps vidēde sūt insti/
tutiones hoīuz nō superstitiose.i.non
cū demonib⁹: sꝫ cū ipis hoībus insti/
tute. Nāq; oīa q̄ iō valent int̄ hoīes
qꝛ placuit iter eos vt valeāt instituta
hoīum sunt: quoꝝ partim superflua lu/
xuriosaq; instituta sūt. partim cōmo
da ꝛ necessaria. Illa.n.signa q̄ sal/
tando faciūt histriones: si nā nō institu
ta ꝛ cōsensione hoīum valerēt nō pri/
mis tꝑorib⁹ saltāte pantomimo pre/
co p̄nūciaret pplo cartaginis: qd sal/
tator vellet intelligi. Qđ adhuc mul
ti meminerūt senes: quoꝝ hoc relatu so
lemus audire. Qđ iō credēdū ē: quia
nūc q̄ꝫ siq̄s theatrū taliū nugaꝝ ipe
ritus intrauerit nisi ei dicat̄ ab alte/
ro qd illi motus significēt frustra to/
tus itētus. Appetūt tn̄ oēs quādam
similitudinē in significando vt ipa si/
gna inq̄ꝫtum possūt rebus q̄ significā
tur similia sint. Sꝫ qꝛ multis modis
sile aliqd alicui pōt eē nō cōstāt talia
signa ꝑꝑ hoīes nisi cōsēsus accēdat.

In picturis ħo ꝛ statuis cerisq; hi⁹
simulatis oꝑib⁹ maxime ꝑitoꝝ artifi
cū nemo errat cū similia viderit: vt
agnoscat q̄b⁹ sint similia reb⁹. Et hoc
totū gen⁹ inter sup̄flua hoīum institu/
ta numerādū ē: nisi cū interesset qd eoꝝ
qua de cā ꝛ vbi ꝛ q̄n ꝛ cui⁹ auctorita
te fiat. Milia deniq; factaꝝ fabula/
rū ꝛ falsitatū quaꝝ mēdacijs homi/
nes delectāt hūana instituta sunt. Et
nulla magis hoīum ꝓpa q̄ a seipsis
hāt estimāda sunt q̄ q̄q; falsa atq; fal
sa mēdacia. Cōmoda ħo ꝛ necessa
ria hoīum cū hominibus instituta sūt
q̄cūq; in habitu ꝛ cultu corpis ad se/
xus vl' honores discernēdos dr̄ia pla
cuit ꝛ innumerabilia genera significa
tionū sine q̄b⁹ hūana societas: aut nō
omnino: aut m.n⁹ cōmode gerit̄. que
in pōderib⁹: atq; mēsuris ꝛ nūmoruz
impssionib⁹ vl' estimatiōib⁹ sua cuiq;
ciuitati ꝛ pplo sūt propria ꝛ cetā hi⁹.
Que nisi hoīuz istituta eēnt nec ꝑ di
uersos pplos varia eēnt nec in ipsis
pplis singulis ꝓ arbitrio suoꝝ p̄nci/
pū munirēt: sꝫ h̄ tota ps hūanoꝝ insti/
tutoꝝ q̄ ad vsū vite necessariū ꝓfici
unt. neq̄q̄ ē fugiēda xp̄iano: imo etiā
inq̄ꝫtuz satis ē instituēda memoriaq;
retinēda. Deumbrata.n.q̄dā ꝛ natura
lib⁹ vtcūq; silia hoīuz instituta sunt.
Quoꝝ ea q̄ ad societatē vt dem̄ ē per
tinent penit⁹ detestāda sūt ꝛ repudiā
da. Ea ħo q̄ hoīes cū hoīb⁹ hn̄t assu
mēda inq̄ꝫtū n̄ sūt luxuriosa atq; su/
perflua: ꝛ maxime litteraꝝ figure si/
ne q̄b⁹ legē n̄ possum⁹: liguaꝝq; vari
etas q̄ꝫtū satis ē de q̄ sup̄⁹ disputaui
mus. Et ex eo genere sūt etiam note
ꝛ quas qui didicerunt proprie iaꝫ no
tarij appellantur. vtilia sunt ista nec
discuntur illicite nec superstitiose im/
plicant nec luxu eneruant si tantum
occupent vt rebus maioribus quib⁹
seruire debent non sint impedimēto.

Jam vero illa que non instituēda
sed aut trāsacta tēporib⁹: aut diuini/
tus instituta inuestigando homines
prodiderunt vbicūq; discantur non
sunt hominum instituta existimanda
Quoꝝ alia sunt ad sensus corporis.
alia vero ad orationem animi ptinē/
tis. Sed illa que per sensus corporis
attinguntur vel narrata credimus:
vel demonstrata sentimus vel ex/
perta coniicimus. Quicquid igitur
de ordine tempoꝝ trāsactoꝝ indicat

ea q̄ appellaṫ historia plurimuȝ nos ad iuuat ad scōs libros itelligendos: ēt si propter ecclīam pueriliter eruditione discatur. Nā ⁊ p olympiadas ⁊ p cō/sulū nomina multa sepe querūtur a nobis ⁊ ignorātia cōsulatus: quo na/tus ē dn̄s: ⁊ q̄ passus ē: nōnullos coe/git errare passū eē dn̄m: q2 p tot an/nos edificatū eē tēplū dictū ē a iude is: q2 imaginē dn̄ici corpis habebat. Et annor q̄dē fere trigīta baptizatū eē retinemus auctoritate euāgelica Sed postea q̄t ānos vita egerit: q̄q̄ etiam textu ipō actionuȝ eius aiad/uerti possit: tn̄ ne aliūde caligo dubi/tationis oriatur de historia gētiū col lata cū euāgelio liquidius certiusq3 colligitur. Tūc eni videbiṫ nō frustra dictū eē q̄ quadragitasex annis tē/plū edificatū sit: cū referri iste nume rus ad etateȝ dn̄i non potuerit ad se/cretiorē istructioneȝ humani corpo/ris referatur: qđ indui pp nos nō de/dignatus est vnicus dei filius p ques facta sūt oia. De vtilitate āt histo/rie vt omittā grecos q̄tum videṫ am brosius questionē soluit calūniātib⁹ platonis lectorib⁹ ⁊ dilectorib⁹: q di/cere ausi sūt oēs dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i sen tentias quas onerari ⁊ pdicare cogū tur de platonis libris eum didicisse: quoniam longe ante humanū aduen tū platonē fuisse: negari nō pōt nōne melius memoratus ep̄s considerata historia gētiū cuȝ platonē reperisset hieremie pphete tēporibus pfectuȝ fuisse i egyptū. vbi tūc ille propheta erat pbabilius esse ondit: q̄ plato po tius nostris litteris p hieremiā fuerit imbutus: vt illa posset docere vl' scri bere que iure laudantur. Ante litte/ras eni gentis hebreor in qua vnus dei cultus emicuit: ex qua ſm carnē venit dn̄s noster nec ipse pitagoras fuit: a cui⁹ posteris platonē theologi am didicisse isti asserunt: ita conside ratis tēporibus fuit multo credibili⁹ istos poti⁹ d̄ litteris nostris habuisse, quecūq3 bona ⁊ vera dixerunt. q̄ d̄ platonis dominum nostrū iesuȝ xp̄m qđ demētissimuȝ ē dicere Narra/tione aūt historica cuȝ preterita etiā hominū instituta narrant: nō iter hu mana instituta ipā historia numeran da est: q2 que iā trāsierūt: nec ifecta fi eri possūt nec in ordine tempor habē da sūt quor ē cōditor ⁊ admīstrator ds. Aliud est eni facta narrare: aliud docere faciēda historia facta narrat fideliter atq3 vtiliter. Libri āt auru spicū ⁊ q̄cūq3 similes littere faciēda atq3 obseruāda intēdūt docere mo nitoris audacia n̄ iudicis fide. Est ēt ratio demonstrationi similis: qua non preterita s3 p̄ntia indicanṫ igna ris. In quo genere sūt qnecūq3 d̄ lo cor situ naturisq3 aīaliū. lignor. her barū: lapidū: aliorue corpora scripta sunt. de quo genere superi⁹ egimus. eāq3 cognitionē valere ad enigmata scripturar soluēda docuim⁹: non vt pro quibusdā signis adhibeanṫ: tanq̄ ad remedia vel machinamēta supsti tionis alicui⁹. Nā et illud gen⁹ iaȝ di stractuȝ ab hoc licito ⁊ libero supaui mus. Aliud est enim dicere tritā istā herbā: si biberis venter non dolebit. ⁊ aliud ē dicere. istā herbaȝ collo si su spenderis venter nō dolebit. Ibi eniȝ pbatur contēperatio salubris. hic si gnificatio supsticiosa dānatur. Q̄q̄ vbi pcationes ⁊ inuocationes ⁊ cara cteres nō sūt. plerūq3 dubiū ē vtruȝ res que alligaṫ aut quodāmodo ad/iungitur: sanādo corpora i vi nature valeat q̄ libere adherēdū ē: an sign i ficatiua q̄dā obligatiōe pueniat. Q̄ d̄ tāto prudenti⁹ oporteat cauere xp̄ia/

nū. q̄to efficati⁹ ꝓdesse videbit̄: sed
vbi latet; q̄ cā quid valeat: q̄ aīo q̄sq̄z
vtat̄ iterest. idē ē dūtaxat i sanandis
vł tēperādis corporib⁹ siue i medici/
na siue i agricultura. Sydeꝝ āt co
gnoscēdoꝝ ñ narratio: ſ; ōmōstratio
ē: q̄ꝝ ꝑ pauca scriptura cōmemorat.
Sic āt ṗlimis not⁹ est lune cursus: q̄
ēt ad passionē dn̄i anniuersarie cele/
brādā solēnit̄ adhibet̄: sic paucissimis
q̄ꝝ ceteroꝝ sideꝝ: vł ortus vel occa/
sus: vł alia q̄libet mome̅ta sine vllo
errore sūt notissima: q̄ ꝑ seipa cogni/
tio q̄q̄ superstitiose nō alleget: ñ mul
tū tn̄ ac ꝓpe nihil adiuuat tractatio
nē dīnaꝝ scripturaꝝ: ⁊ ifructuosa i̅/
tentiōe plus ipedit. Et q̄ familiaris
ē pniciosissimo errori fatua fata cātā
tiū: cōmodi⁹ honestiusq̄z ɔtēnitur. ha
bet āt p̄ter demōstrationē p̄ntiū ēt
p̄teritoꝝ narratiōi simile aliq̄d: q̄d a
p̄nti positiōe motuq̄z sideꝝ iter p̄teri
ta eoꝝ vestigia regl̄arit̄ l; recurrere
licēt ⁊ ēt futuroꝝ regulares cōiectu
ras nō sup̄sticiosas: ſ; ratas ⁊ certas.
ñ vt ex eis aliq̄d trahere i nr̄a fact̄a/
te ⁊ euēta tēptem⁹: q̄lia genethliaco/
rū d̄lirame̅ta sūt: ſ; q̄tū ad ipa perti
net sect̄a. Nā sic̄ is q̄ cōputat lunā cū
hodie ispexerit q̄ta sit: ⁊ añ q̄slibz an/
nos q̄ta fuerit: ⁊ p⁹ quoslibz ānos fu
tura sit. pōt dicere: sic d̄ vno q̄z sideꝝ
q̄ ea perite cōputāt rn̄dere cōsueuert
d̄ q̄ tota cognitiōe q̄tū ad ei⁹ vsū atti
net q̄d mihi videbat̄ apui. Artiū ēt
ceteraꝝ: vł q̄b⁹ aliq̄d fabricat̄: vł q̄d
remaneat p⁹ opationē artificis effe/
ctū: sicut dom⁹ ⁊ scamnū: ⁊ vas aliq̄d
huiuscemodi: vł q̄ mysteriū quoddā
exhibēt opāti d̄o. sic̄ medicina ⁊ agri
cultura ⁊ gubernatio: vł q̄ꝝ oīno ef/
fect⁹ ē actio. sic̄ saltationū ⁊ cursionū
⁊ luctaminū. harū q̄ cūctaꝝ artiū de

preteritis expime̅ta faciunt etiā fu
tura conijci. Nā nullus eaꝝ artifex
membra mouet i operādo: nisi p̄teri/
toꝝ memoriā cū futurorum expecta
tione contexat. Haruz aūt cognitio
tenuiter inter ipa humana vita: cur/
sūq̄z vsurpāda est: non ad operandū
nisi forte officium aliquod cogat: d̄ q̄
nūc agim⁹: ſ; ad iudicanduz: ne oīno
nesciam⁹ q̄d scriptura velit insinuare
cū de his artib⁹ aliq̄s figuratiōes ise
rit. Restāt ea que non ad corporis
sensus: ſ; ad rōnē aī ptinēt: vbi disci/
plina regnat disputationis ⁊ numeri
ſ; disputatiōis disciplina ad oīa gene
ra questionū: que in litteris scīs sunt
penetrāda ⁊ dissoluēda plurimū va/
let: tantuz cauēda ē libido rixandi. ⁊
puerilis quedaz ostentatio decipien/
di aduersariuz: sicut eniz multa q̄ ap/
pellātur sophismata false ɔclusiones
rationū: ⁊ plerūq̄z ita verū imitātes:
vt nō solū tardos: ſ; ingeniosos etiā
minus diligenter attētos decipiant.
Proposuit. n. q̄dā dicēs ei cū quo lo/
quebat̄. Q̄d ego sum tu nō es. at ille
consensit. Verū eni erat ex parte vel
eo ipo q̄ iste insidiosus: ille simplex
erat. Tūc iste addidit. Ego autez ho
mo suz: hoc quoq̄z cū ab illo accepis/
se clausit dicēs. tu igit̄ nō es hō. Q̄d
genus captiosarū cōclusionū scriptu
ra q̄tū existimo detestatur illo loco:
vbi dcm̄ est. Qui sophistice loquitur
odibilis est. q̄q̄ ēt sermo non captio
sus: ſ; tn̄ abūdātius q̄ grauitatē de/
cet verboꝝ ornamenta consectās so/
phisticus dicitur: Sūt ēt vere con
nexiones ratiocinationis falsas habē
tes sentētias: que consequūtur erro
rem illius cū quo agitur. Que tamē
adhuc iferūtur a bono ⁊ docto hoīe:
vt i his erubescamus: cui⁹ errorē cō/

sequūtur:eundem relinquat errorez
q si in eodem manere voluerit:neces
se est vt etiā illa que dānat tenere co
gatur. Non eniz vera inferebat apo
stolus cum dicebat.neqʒ ⁊ christus
surrexit: et illa alia inanis est predi
catio nostra.ergo qui dormierunt in
christo perierunt ⁊ deinceps alia que
omnino falsa sunt:quia ⁊ christus re/
surrexit.et non erat inanis predica/
tio eorum qui hoc annūciabāt:nec fi
des eorum qui hoc crediderūt.sʒ ista
falsa verissime coniectabātur illi sen/
tētie qua dicebat nō esse resurrectio
nē mortuoꝝ. Istis āt. falsis repudia/
tis quoniā vera erāt si mortui nō re/
surgūt.consequens erit resurrectio
mortuoꝝ. Cū vere ꝗ sint ɔnexiones
nō solū veraꝝ.sed ēt falsaꝝ sentētia/
rum:facile ē veritatē connexionum:
etiaʒ i scolis illis discere:que preter
ecclesiam sunt.sententiarum aūt ve/
ritas in sanctis libris ecclesiasticis i/
uestigāda est.ipa tamē veritas conne
xionū non instituta sed aīaduersa est
ab hominibus ⁊ notata: vt eam pos/
sent vel discere vel docere. Nam est
in rerum perpetua ⁊ diuinitus istitu
ta.sicut enim qui narrat ordinē tem
porum.nō eni ipe componit ⁊ locorū
aut naturas animaliū vel stirpiū vel
lapidum qui ostendit:non ostēdit ab
hominibus institutas: ⁊ ille qui dmō
strat sidera:eorumqʒ motus nō se vl
ab homine aliquo rē institutam dmō
strat.sic ēt qui dicit ꝙ falsuʒ est qd se
quitur:necesse est vt falsū sit quod p
cedit:ṽissime dicit:neqʒ ipe facit vt
ita sit.sed tamen illa esse demonstrat
Ex hac regula illd est quod d apo
stolo commemorauimus.pcedit eniʒ
non esse resurrectionem mortuoruʒ
ꝙ dicebāt illi:quorū errorem destru
ere volebat apostolus. Porro illā sen
tentiam precedentem:qua dicebant
non eē resurrectionē mortuoruʒ:ne/
cessario sequitur neqʒ christus resur
rexit:hoc autem quod sequitur falsū
est.christus enim resurrexit.falsuʒ er
go ⁊ qd.precedit. Precedit aūt nō eē
resurrectionem mortuorum. Est er
go resurrectio mortuorum. Qd totū
ita breuiter dicitur.si non est resurre
ctio mortuorum neqʒ christus resur
rexit.christus autem resurrexit. Est
ergo resurrectio mortuoꝝ. Hoc er/
go vt consequenti ablato auferatur
etiam necessario qd procedit non in
stituerūt homines. sed ostenderunt:
Et hec regula pertinet ad connexio
num veritatem:non ad veritatez sen
tentiarnm.sed in hoc loco de resurre
ctione cum ageretur. ⁊ regula conne
xionis vera est ⁊ ipa inclusione ꝑntē
tia. In falsis autez sententiis cōnexio
nis veritas est isto modo.faciam⁹ ali
quē concessisse:si aīal est coclea vocē
habet. Hoc cōcesso cū ꝓbatū fuerit
vocē cocleā nō habere. quoniā con
sequēti ablato illud qd ꝑcedit aufe
retur.cōcluditur nō eē aīal cocleaʒ:
Que cōclusio falsa ē.sʒ cōcesso falso
vera ē cōclusiōis connexio. Ueritas
itaqʒ snie ꝑ seipaʒ valet. veritas aūt
ɔnexionis ⁊ ei⁹ cū q agit opinione vl
ɔcessiōe ɔstat. Jō āt vt sup̄ dixim⁹ in/
ferſ ṽa ɔnexiōe qd falsū ē. vt eū cu
ius errorez corrigere volum⁹ penite
at sensisse precedētia quorum conse
quētia videt eē respuēda. Jā hinc in
telligere facile ē.sic i falsis snījs ṽas
sic ṽis snīis falsas ɔclusiones eē pos
se. Fac.n.aliquē ꝓposuisse.si iust⁹ ē il
le bon⁹ ē ⁊ eē ɔcessū. Deiñ assūpsisse ñ
ē āt iust⁹. Quo itez ɔcesso itulisse ɔ/
clusionez.ñ est igitur bon⁹. Que etsi
vera sunt omnia:non est tamen i ve
ra regl'a ɔclusionis. Nō.n.sic ablato

ɔsequēti: auferet necessario qđ procedit: ita ēt ablato p̄cedēti auferetur necessario qđ sequitur: qꝛ verū ē cū dicimus. Si oratorē bō ē. Ex qua ꝓpositione si assumam⁹ nō est āt orator nō ē cōsequēs cū īntuleris: nō ē igitur bō. Q uapp aliđ ē nosse regulas connexionnm: aliud sentenarum veritatem. In illis dicitur quicquid fit cōsequens: qd nō cōsequēs: qd repugnās Consequens est: si orator est: homo ē: Inconsequens: si homo est orator ē: Repugnās. Si homo est quadrupes est: hic ergo de ipsa cōnexione iudicatur. In veritate autem sententiarum ipe p se sententie nō eaꝝ cōnexio ɔsideranda est. Sed veris certisqꝫ sentētiis cum incerte vera cōnexione iunguntur etiam ipe certe fiant necesse est. Q uidā aūt sic se iactant cū veritatē cōnexiōuz didicerūt: quasi ipa sit sententiarum v̄itas. Et rursus plerūqꝫ retinentes veram sententiam: ꝛ male se contēnunt: quia leges conclusionis ignorant. Cum melior sit q nouit esse resurrectionem mortuoꝛuz q̄ ille qui nouit consequēs esse: vt si resurrectio mortuorum non est nec christus resurrexit. Item scientia diffiniendi. i. diuidendi atqꝫ partiendi q̄q̄ rebus falsis plerūqꝫ adhibeatur. ipa tñ falsa non est. neqꝫ ab hominib⁹ instituta: sed in rerum ratione cōpta. Non enim quia ꝛ fabulis suis eā poete et opinionibus erroris sui vel falsi phi vel etiam heretici: hoc est falsi christiani adhibere consueuerunt ꝓpterea falsuz est: neqꝫ in diffiniendo neqꝫ in diuidendo aut partiendo aliquid complectendo eē qđ ad rē ipaz nū pertinet aut aliquid qđ pertinet pretereundum: hoc verum etiaz si ea que diffiniuntur aut distribuūtur vera non sunt. Nam ꝛ ipsum falsum diffinitur cum dicimus: falsum esse significationem rei non ita se habentis: vt significatur siue aliquo alio modo. Que diffinitio vera est: q̄uis falsum verū esse non possit. Possumus etiā diuidere dicentes: duo eē genera falsi: vno eorum que omnino esse nō possunt: alterum eoꝛuz que non sunt q̄uis esse possint. Naz qui dicit septez ꝛ tria vndecim esse id dicit qđ omnio esse non potest. Qui v̄o calendis: dicit verbi gratia. Januarium pluisse tñ ꝛ si factum non sit: id tamen dicit qđ fieri potuit. Diffinitio igitꝛ ꝛ diuisio falsorum potest esse verissima q̄uis falsa ipa vtiqꝫ vera non sint. Sūt etiam quedam precepta vberioris disputationis que iaz eloquentia nominatur que nihilominus vera sunt q̄uis eius possint etiam falsa persuaderi: sed quia et vera eē possunt: nō est facultas ipsa culpabilis: sed ea male vtentium peruersitas. Nam neqꝫ h̄ ab hominibus institutum est vt caritatis expressio conciliet auditorē: aut vt facile qđ itendit insinuet breuis ꝛ aperta narratio: ꝛ veritas eius sine fastidio teneat attentos: ꝛ certe huiusmodi obseruationes que siue i falsis siue in veris causis vere sunt: tñ in q̄tum sciri vel credi aliud faciūt aut appetendum fugiendumue animos mouent: ꝛ iuente poti⁹ q̄ ita se hēant quoniaz vt ipa se haberent institute. Sꝫ hic arguas cum dr̄ magis vt proferamus ea que intellecta sunt q̄ vt intelligamus adhibenda est. Illa vero conclusionum: et diffinitionum et distributionum plurimum intellectorem adiuuat: tñ absit error quo videntur homines sibi ipam btē vite veritatem didicisse cum ista didicerint. Q̄

q̄ plerūq̄ accidat: vt facilius homi/
nes res eas assequātur propter quas
assequēdas ista discunt: q̄ taliū pre/
ceptorum nodosissimas ⁊ spinosissi
mas disciplinas. Tanq̄ quispiam da
re volens precepta ambulandi mo/
neat non eē leuandū pedem posterio
rem: nisi cum posueris priorem. dein
de minutatim quemadmodum arti/
culorum ⁊ poplitū cardines oporteat
mouere describat. Uera enī dicit nec
aliter ambulari potest. sed facilius ho
mines hoc faciendo ambulant. q̄ ani
maduertunt cū faciunt aut intelligūt
cū audiunt. Qui autē ambulare nō
possunt multo minus ea nō curant q̄
nec experiēdo possūt attendere. Ita
plerūque citius ingeniosius videt non
eē ratā cōclusionem q̄ precepta eius
capit. tardus autē non eā videt. sed
multo min⁹ qd̄ de illa precipit. magis
que i his omnibus spectacula verita
tis sepe delectāt: q̄ ex eis in disputan
do aut iudicando adiuuamur. nisi for
te q̄ exercitatiora reddunt ingenia. si
etiā maligniora atq̄ inflatiora n̄ red/
dunt. hoc ē vt aut decipe verisimili ser
mone atq̄ iterrogatiōibus amēt: aut
aliq magnū. quo se bonis atq̄ innocē
tibus anteponāt. se assecutos putēt q̄
ista didicerūt. Iā vero nūeri disci
plina cuilibet tardissimo clarū ē q̄ nō
sit ab hominibus instituta sed potius
indagata ⁊ inuēta. non enī sicut pri/
ma sillabā italie quā breuē pronūcia
uerūt veteres. nouit virgilius ⁊ longa
facta est. ita quisq̄ potest efficere cū
voluerit. vt ter tria aut non sint nouē
aut non possint efficere quadratā fi/
gurā. aut non ad ternariū numerum
tripla sint: aut ad senarium sexcupla:
non ad ternariū numerū tripla sint q̄
ad nullū dupla: q̄ itelligibilis nume/
ri semissem nō habēt. siue ergo i seipis
cōsiderentur siue ad figurarū aut ad
sonorū aliarūue motionū leges nume
ri adhibeantur incōmutabiles leges
habēt regulas: Neque vllo modo ab
hominibus īstitutas sed īgeniorū saga
citate cōpertas. Que tamē omnia qs
quis ita dilexerit vt iactare se inter i/
peritos velit. ⁊ nō potius querere vn
de sūt vera que tātummodo vera esse
persenserit: ⁊ vnde quedā nō solū ve
ra: sed etiā icōmutabilia: q̄ incōmu/
tabilia esse cōprehēderit. ac si i spē cor
porū vsq̄ ad humanā mētē perueniēs
cū ⁊ ipsā mutabilē iuenerit. q̄ nūc do
cta nūc idocta sit cōstituta. tamē imu
tabilē supra se veritatē ⁊ iter mutabi
lia ifra se cetera ad vnius dei laudem
atque dilectionē cūcta conuertere: a
quo cuncta esse cognoscit: doctus vi/
deri potest. sapiēs autē nullo modo.
Quāobrem videtr̄ tria studiosis ⁊ in
geniosis adolescentibus ⁊ timentib⁹
deū beatāque vitā querentibus sa/
lubriter precipi vt nullas doctrinas q̄
preter ecclesiā christi exercent tanq̄
ad beatam vitam capescendā sequi
audeant: sed eas sobrie diligenterque
diiudicēt: ⁊ si quas iuenerint ab hoi/
bus institutas varias propter diuersā
volūtatē istituentiū ⁊ ignotas propt
suspiciones errātiū: maxime si habent
etiā cū demonib⁹ initā societatē per
quarūdā significationū q̄si quedam
pacta atq̄ cōuēta: repudiēt penit⁹ de
testent: alienēt etiā studiū a superfluis
⁊ luxuriosis hominū istitutis. Illa ve/
ro instituta hominū que ad cōtinētiā
cōuiuētiū valēt pro ipsa hui⁹ vite ne/
cessitate non negligāt. In ceteris aūt
doctrinis que apud gentes inueniun
tur preter historiam rerum vel prete
riti temporis vel presentis ad sensus

corporis pertinētium qbus etiā vtiliū artiuz corporaliū experimēta ⁊ coniectare annumerātur ⁊ preter rationez disputationis ⁊ numeri nihil vtile esse arbitror. In quib⁹ tenēdū est ne quid nimis ⁊ maxime i his que ad corporis sensus pertinētia voluūtur tēporibus ⁊ cōtinētur locis. Sicut aūt quidā de verbis oībus ⁊ nominib⁹ hebreis syris ⁊ egyptiis: vel siqua alia līgua i scripturis sanctis iueniri potest: que i eis sine iterpretatione sunt posita fecerunt. vt ea separatī iterpretarentur ⁊ ꝙ eusebius fecit de temporuz historia propter diuinorū librorum questiōes q̄ vsum eius flagitant. ꝙ ergo hi fecerunt de his reb⁹ vt nō sit necesse christiano i multis propter pauca laborare. sic video posse fieri si quē eorum q possunt benignaz sane operā fraterne vtilitati delectet īpendere vt quoscunque locos terrarūque vł animalia vel herbas atque arbores siue lapides vel metalla īcognita: speciesque quaslibet q̄ scriptura cōmemorat ea generatī digerens sola exposita litteris mandet. Potest etiaz de numeris fieri vt eorum tātūmodo numerorū exposita ratio conscribatur quos diuina scriptura meminit. Quoruz aliqua aut omnia forte iaz facta sūt. sic multa que a bonis doctisque christianis elaborata atque cōscripta nō arbitrabamur iuenim⁹. sed siue propter turbas negligentiuz siue propter īuidorū occultationes latent. Quod vtrum de ratione disputationis fieri possit ignoro. Et videtur mihi non posse: quia per totuz textuz scripturarum colligata est neruorum vice: ⁊ ideo magis ad ambigua ⁊ explicanda de quibus primo loquimur legentes adiuuat q̄ ad incognita signa de quibus nunc agimus cognoscenda. Philosophi autez qui vocantur si qua forte vera ⁊ fidei nostre accōmoda dixerunt. maxime platonici nō solū formidāda nō sunt: sed ab eis etiā tanq̄ iniustis possessoribus in vsuz nostruz vendicāda. Sic eniz egyptii non soluz idola habebant ⁊ onera grauia que populus israel detestaretur ⁊ fugeret: sed etiaz vasa ⁊ ornamēta de auro atque argento ⁊ vestem q̄ ille populus exiens de egypto sibi potius tanq̄ ad vsum meliorez clanculo vindicauit: nō auctoritate propria: sed precepto dei ipsis egyptiis nescienter cōmodantibus. quib⁹ nō bene vtebātur. Sic doctrine omnes gentiliū non soluz simulata ⁊ superstitiosa figmēta. grauesque sarcinas superuacanei laboris habent que vnusquisque nostrū duce christo de societate gentiliū exiens debet ⁊ abhominari atque deuitare: sed etiā liberales disciplinas vsui veritatis aptiores. ⁊ quedā morū precepta vtilissima cōtinēt: de q̄ ipo vno deo colendo nonnulla vera īueniunt apud eos: quia certū tanq̄ aurū ⁊ argentū ꝙ non ipsi instituerunt: sed de quibusdaz quasi metallis diuine prouidētie que vbique īfusa est eruerūt: ⁊ quo peruerse atque iniuriose ad obsequia demonū abutuntur cum ab eorum miseria societate se separat. Debet ⁊ ab eis auferre christian⁹ ad vsuz iustum predicandi euangelium. vestē quoque illorū idest hominū quidem īstituta: sed tamen accōmodata humane societati: qua in hac vita carere nō possumus: accipere atque habere licuit i vsuz cōuertenda christianum. Nam quid aliud fecerunt multi boni ⁊ fideles viri? None aspicimus quāto auro

⁊ argento ⁊ veste suffarcinatus exie/
rit de egypto? Cyprianus doctor sua/
uissimus ⁊ martyr beatissimus. quan
to lactanctius. Quanto victorinus?
Optatus hylarius. vt de viuis tace/
am quãto inumerabiles greci? Qđ pri
or ille fidelissim⁹ dei famulus moyses
fecerat de quo scriptũ est. ꝙ erudit⁹
fuit omni sapientia egyptiorum. Qui
bus omnibus viris superstitiosa igen
tium consuetudo ⁊ maxime illis tem/
poribus cum christi iugum recutiens
christiãos persequebatur. disciplinas
quas vtiles habebat. nunꝗ̃ cõmoda/
ret. si eas i vsum colendi dei vni⁹. quo
vanus idolorum cultus excideretur:
conuersum iri suspicaretur. Sed dede
runt aurum ⁊ argentum ⁊ vestem suam
exeunti populo de egypto. nesciẽtes
quẽadmodum illa que dabant in chri
sti obsequiũ redderentur. Illud enim i
exodo factũ sine dubio figuratum est
vt hoc presignaret ꝙ sine preiudicio
alterius aut paris aut melioris intel/
ligentie dixerim. sed hoc modo istruct⁹
diuinarum scripturarum studiosus cum
ad eas perscrutandas accedere cepe
rit illud apostolicum cogitare nõ cesset
Sciẽtia iflat caritas edificat. Ita eni
sentiet quãuis đ egypto diues exeat
tamẽ nisi pasca egerit: saluum se esse
non posse. Pasca autem nostrum im/
molatus est christus. Nihilque magis
imolatio christi nos docet ꝗ̃ illud qđ
ipse clamat ad eos quos i egypto sub
pharaone videt laborare. Uenite ad
me qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego
reficiam. Tollite iugum meum super
vos ⁊ discite a me omnes. quoniam
mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenie/
tis requiem animabus vestris: Iugum
enim meum suaue est. et onus meum
leue. Quibus nisi mitibus ⁊ humili/
b⁹ corde quos non inflat scientia: sed
caritas edificat. Meminerint ergo
eorum qui pasca illo tempore per vm
brarum imaginaria celebrabant: cum
signari postes sanguine agni iuberen
tur isopo fuisse signatos: Hec herba
humilis ⁊ mitis est: nihil fortius ⁊ pe/
netrabilius eius radicibus. vt in cari
tate radicati ⁊ fundati possimus cõ/
prehendere cum omnibus sanctis: q̃
sit latitudo ⁊ longitudo ⁊ altitudo ⁊ ꝓ
fundum. ⁊ crucem domini cuius lati/
tudo dicitur in trãsuerso ligno quo ex
tenduntur manus. longitudo a terra
vsque ad ipam latitudinem quo a ma
nibus ⁊ infra totum corpus affligitur
altitudo a latitudine sursum vsque ad
summum quo adheret corpus. profũ
dum vero quod terre infixum abscon
ditur. Quo signo crucis omnis actio
christiana describitur bene operari i
christo. ⁊ ei perseuerãter inherere spe
rare: celestia sacramenta non propha
nare per hanc actionẽ purgati valebi
mus cognoscere etiã supereminẽtem
scientiam caritatis christi qua equa/
lis est patri: per quem facta sunt omnia
vt impleatur in omnem plenitudinem
dei: Est etiam in isopo vis purgatoria
ne inflante scientia de diuitiis ab egy
pto sublatis: supbe aliqd pulmo tumi/
d⁹ anhelet: Asperges me iquit isopo
⁊ mũdabor. lauabis me. ⁊ sup niuẽ de
albabor. Auditui meo dabis gaudium
⁊ leticiam. Deinde annectit consequẽ
ter vt ostendat purgationem a super/
bia significari isopo: ⁊ exultabũt ossa
humiliata. Quantũ autẽ minor auri
argẽti vestisque copia quã de egypto
secum ille populus abstulit i cõpara/
tione diuitiarum q̃s postea hierosolyme

conſecutus eſt q̄ maxime in Salomo/
ne rege oſtenduntur. tāta ſit cūcta ſci
entia que quidez eſt vtilis collecta de
libzis gentiū ſi diuinarum ſcriptura/
rum ſciētia cōparetur. Naz quidquid
homo extra didicerit ſi noxiū eſt ibi
damnatur: ſi vtile eſt ibi īuenitur. Et
cum ibi īuenerit oīa que vtiliter alibi
didicit multo abūdantius ibi īueniet
ea que nuſquā oīo alibi. ſed ī illarum
tātūmodo ſcripturarum mirabili alti
tudine ⁊ mirabili humilitate diſcūtur
Hac igitur īſtructiōe predituz cuius
ſigna incognita lectozez īpedierīt mi
tem ⁊ humilē cozde ſubiugatū leniter
chziſto ⁊ oznatum ſarcina leui funda/
tū: ⁊ radicatum: ⁊ edificatum ī carita
te quem ſciētia īflare non poſſit: acce
dat ad ambigua ſigna ī ſcripturis cōſi
derāda ⁊ diſcutiēda de quibꝰ iā tertio
volumine dicere aggrediar: q̄ʒ domi/
nꝰ dignabit̄ dōare: Incipit liber t̄ciꝰ
Homo timēs deum q̄ voluūta/
tez dei ī ſcripturis ſāctis dili/
gēter īquirit. ⁊ amat certami
na pietate māſuetus. primitus etiā ſci
entia līguaꝝ. ne ī verbis ⁊ locutiōibꝰ
ignotis hereat. primitus etiā cognitio
ne quarūdā reruz neceſſariarū: ne in
de naturā que earū que propter ſimili
tudinē adhibētur ignozet. adiuuante
etiā codicū veritate quā ſolers emēda
tiōis diligētia procurauit. Ueniat au
tez īſtructus ad ambigua ſcripturarū
diſcutiēda atque ſoluēda. Ut aūt ſi/
gnis ambiguis nō decipiātur q̄ʒtuʒ ꝑ
nos inſtrui poteſt: fieri aūt pōt vt iſtas
vias quas oſtendere volumus tanq̄
pueriles vel magnitudīe īgenij vel ſu
blimiozis illuminatiōis claritate deri
deat: ſed tamē vt dicere ceperam per
nos īſtitui valet. ſciat ābiguitatē ſcri/
pture aut ī verbis propꝛiis eſſe: aut in
trāſlatis: que genera ī ſecūdo libro de
mōſtrauimus. Sed cū verba propꝛia
faciūt ambiguitatez ſcripture. primo
prouidēduz eſt ne tale diſtinxerimus
aut pronūciauerimus. Cum ergo ad
hibita ītētio īcertū eē prouiderit quō
diſtīguēdum aut quomodo pronūciā
duz ſit. cōſulat regulam quaz de ſcri
pturaꝝ planiozibꝰ locis ⁊ eccleſie au/
ctozitate percepit de qua ſatis egimꝰ
cuz de rebus ī libzo loqueremur. Qz
ſi ambe vel etiam omnes ſi plures fu
erint partes ambiguitatem ſecūdum
fidem ſonuerūt: ipſe ſermonis a prece/
dētibus ⁊ cōſequētibus partibꝰ que
ambiguitatem illam in medio poſue/
rūt: reſtat ꝯſulēdus: vt videamus cui
nam ſiñe de pluribꝰ que ſe oſtēdūt ſe
rat ſuffragium. eamque ſibi contexi
patiatur: iam nūc exempla conſidera
Illa heretica diſtinctio. In principio
erat verbum ⁊ verbum erat apud de
um. ⁊ deus erat verbum. vt alius ſen
ſus ſit verbum hoc erat in principio.
apud deum: nō vult verbum deuz cō
fiteri. Sed hec regula fidei refellen/
da eſt: quia nobis de trinitatis equali
tate preſcribitur. vt dicamus. ⁊ deus
erat verbum. deinde ſubiungamus:
hoc erat in principio apud deum. Il
la vero diſtictionis ambiguitas. neu
tra parte reſiſtit fidei. ⁊ ideo textu ipſo
ſermonis diiudicanda eſt vbi ait apo
ſtolus. Et quid eligam ignozo. Com
pellor autem ex duobus concupiſcē
tiam habens diſſolui ⁊ eſſe cum chzi
ſto. multo enim magis optimum ma
nere in carne neceſſariū propter vos
lucrum eſt enim. vtrum ex duobus
concupiſcentiam habens: an compel
loz: aut ex duobus. vt illud adiunga
tur concupiſcentiam habens diſſolui
⁊ eſſe cum chziſto. ſed quoniam ita ſe

quitur.multo enim magis optimum
apparet cum eius optimi dicere se ha
bere concupiscentiā vt cum ex duobꝰ
compellatur alterius tamen hēat cō
cupiscentiam:alterius necessitatem.
Concupiscentiam scilicet esse cum
christo.necessitatem manere in carne
Que ambiguitas vno conuerti ver/
bo diiudicatur.qđ compositū est enī
Quam particulam qui abstulerint in
terpretes illa potiꝰ sentētia ducti sunt
vt non soluꝫ compelli ex duobus. sed
etiam duorum habere concupiscen/
tiam videretur. Sic ergo distinguen/
dum est. Et quid eligam ignoro. Com
pellor autem ex duobus. Quā distin
ctionem sequitur.concupiscentiā ha/
bens dissolui esse cum christo. Et tan
q̄ꝫ quereretur quare hiꝰ rei potiꝰ ha/
beat cōcupiscentiā.multo enī magis
optimum inquit:cur ergo ex duobus
compellitur. Quia est nascēdi necessi
tas.quā ita subiecit Manere in car/
ne necessariū propter vos. Vbi autē
neqꝫ prescriptio fidei neque ipius ser
monis textu ambiguitas:explicari po
test.nihil obest secundum q̄lꝫlibet ea/
rum que ostendūtur sentētiam distin
guere. veluti est illa ad corīthios. has
ergo promissiones habentes charissi
mi mundemus nos ab omni inquina
mento carnis ⁊ spiritus. Perficite sā
ctificationem in timore domini capi/
te nos nemini nocuimus. Dubium est
quippe vtrum mundemus nos ab oī
coinquinatione carnis. vt alius sit sē
sus.⁊ spiritus perficientes sanctifica/
tionem in timore domini capite nos.
tales igitur distinctionum ambiguita
tes in potestate legentis sunt. Que
cunque auteꝫ de ambiguis distincti/
onibus diximus eadeꝫ obseruāda sūt
⁊ in ambiguis pronūciationibus. Nā
⁊ ipse vbi nimia lectoris vicientur in
curia aut regulis fidei corrigūtur:aut
precedentis vel consequentis conte/
xione s̄monis:aut si neutruꝫ horuꝫ ad
hibetur ad correctioneꝫ nihilominus
dubie remanebūt. vt quolibet modo
pronunciauerit lector nō sit in culpa
Nisi enī fides reuocet qua credimus
deū nō accusaturū aduersus electos
suos:christuꝫ cōdēnaturū electos su/
os.potest illud sic prenunciari. Quis
accusabit aduersus electos dī: vt hāc
interrogationē.quasi responsio subse
quatur. Deus qui iustificat. ⁊ iterū in
terrogaretur. Quis est qui cōdēnet?
Et respondeatur.iesus christus q mor
tuꝰ est.ꝙ credere demētissimū est.ita
pronunciabitur vt precedat percūcta
tio.sequatur interrogatio. Inter per
cūctationeꝫ auteꝫ ⁊ iterrogationem
hoc veteres iterresse dixerūt ꝙ ad ꝑ
cūctationeꝫ multa responderi possūt
ad iterrogationē vero.aut nō aut etiā
pronunciabitur ita. vt post percūcta/
tionē qua dicimus quis accusabit ad
uersus electos dei? Illud ꝙ sequitur
sono iterrogātis enūcietur. deꝰ qui iu
stificat: vt tacite respondeatur nō. Et
iteꝫ percunctemur. Quis est qui con/
dēnet? rursusqꝫ iterrogemꝰ.iesus chri
stus qui mortuꝰ est.magis aūt qui re/
surrexit.q est ī dextera dei.q etiā iter
pellat ꝓ nobis. vt vbiqꝫ tacite respō/
deat̄ nō aut vo ī illo loco. Quid ergo di
cemꝰ q2 gētes q̄ nō sectabāt̄ iusticiā ni
si primo ꝑcūctationē q̄ dicit̄. Quid ḡ
dicemꝰ. Respōsio subiiciat̄.q2 gētes
q̄ nō sectabant̄ iusticiā apphēderūt iu/
sticiā:textꝰ ꝯsequēs nō coherebit.
Qualibꝫ aūt voce ꝓnūciet̄ qđ Natha
nael dixit . a nazareth pōt aliqđ boni
eē siue affirmātis vt illud solū ad iter/
rogationē pertineat ꝙ ait nazareth:

siue cũ dubitatione iterrogãtis quomodo non video discernatur. vterqȝ autẽ sẽsus fidẽ ñ ipedit. Est etiã ãbiguitas in sono dubio sillabaruȝ ⁊ hoc vtique ad pronũciationeȝ pertinens. Naȝ qḋ scriptũ est: non est abscõditũ os meũ: ꝙ fecisti in abscondito non enucet legenti. vt correpta littera os ꝓnunciet an producta. Si eni corripiat ab eo ꝙ sũt ossa: intelligitur numerꝰ singularis sed talia lingue precedentis inspectione diiudicãtur. Nã i greco non sed positũ est. Unde plerũque loquẽdi consuetudo vulgaris vtilior est significandis rebus ꝙ̃ integritas litterata. Malleȝ quippe cum barbaris modo dici non est abscõditũ autẽ ossum meum: ꝙ̃ vt ideo esset minus apertuȝ quia magis latinuȝ est. Sȝ aliquando dubius sillabe sonus etiaȝ vicino verbo ad eandem sñiam pertinẽte diiudicaẽ. sicut est illud apostoli Que predico vobis sicut ꝑdixi: quoniam qui talia agunt regnum dei nõ possidebũt. sed tantũmodo dixisset ꝙ̃ predico vobis: nec subiũxisset sicut ꝑdixi. nõ nisi ad codiceȝ precedẽtis lingue recurrẽdum esset: vt cognosceremꝰ vtrum i eo ꝙ dixit predico. producenda an corripienda esset media sillaba. Nũc autem manifestum est producendaȝ esse. nõ enim ait. sicut predicaui. sed sicut predixi. Nõ soluȝ auteȝ iste sed ille ambiguitates que non ad distictionem vel ad prenũciationẽ pertinẽt. simil'r cõsiderande sũt. qualis illa est ad thesalonicẽses. preterea cõsolati sumꝰ fratres i vobis. Dubiuȝ ẽ enim vtrũ o fratres an vos fratres. neutrum auteȝ horũ est contra fideȝ: sed greca lĩgua hos casus pares non habet. Et ideo illa ĩspecta renunciaẽ vocatiuus o fratres. Qz si voluisset iꝑpres dicere ꝓptea ɔsolationẽ habuimꝰ fr̃es i vobis. minus seruitũ eẽt ṽbis. sed niñꝰ de sentẽtia dubitaret: aut certe si adderetur. nostri: nemo fere ambigeret vocatiuũ eẽ casũ cuȝ audiret. propterea cõsolati sumꝰ fratres nostri i vobis. si hoc iam periculosius permittitur. Ita factuȝ est in illa ad corin. cũ ait apostolꝰ. Quotidie morior per vestraȝ gloriaȝ fratres quã habeo in christo iesu. Ait eni quideȝ iterpres Quotidie morior ꝑ vestrã iuro gloriam. quia i greco vox iurantis manifesta est sine ambiguo sono. Rarissime igitur ⁊ difficillime iueniri potest ambiguitas i propriis verbis. Q̃tuȝ ad libros diuinarũ scripturarum pertinet quã nõ ait circũstantia ipsa sermonis qua cognoscitur intentio aut interpretuȝ collatio aut precedẽtis lingue salua inspectio. Sed verborũ translatorũ ambiguitates. de quibꝰ deiceps loquenduȝ est. non mediocrem curaȝ industriãque desiderant. Nam in principio cauendũ est ne figurataȝ locutionem ad litteras accipias. Et ad hoc eni pertinet qḋ ait apostolus. Littera occidit. spiri tus aũt viuificat. Cũ eniȝ figurate dictũ sic accipitur tanꝙ̃ proprie dictũ sit carnaliter sapitur. neqȝ vlla mors anime cõgruentiꝰ appellatur ꝙ̃ cũ etiam qḋ i bestiis antecellit. hoc est intelligentia carnis subiicitur sequendo litteraȝ. Qui eniȝ sequitur litteram translata verba sicut propria tenet illud ꝙ proprio verbo significatur refert ad aliaȝ significationẽ: sed si sillabarum audierit verbi gratia

non intelligit nisi vnuz diem de septē qui continuo volumine repetuntur. Et cū audierit sacrificium. non excedit cogitatione illud qđ fieri de victimis pecorum terrenisque fructibus solet. Ea demum est miserabilis anime seruitus signa pro rebus accipere: ꝛ supra creaturaz corporeaz oculū mentis ad hauriendum eternum lumen leuare non posse. que tamen seruitus in iudeorum populo longe a ceterarum gentium more distabat. quādoquidem rebus temporalibus ita subiugati erant. vt vnus eis in omnibus commendaretur deus ꝛ tanꝗ̄ signa rerū spiritualium pro ipsis rebꝰ obseruarēt nesciētes quo referrent: id tamen insitum habebant ꝙ vnionē quā ñ videbāt placeret deo. Quā custodiam tanꝗ̄ sub pedagogo paruulorum fuisse scribit apl's. Et ideo qui talibus signis pertinaciter inhesērūt contēnentem ista dñm cum iam tempus reuelationis eorū inuenisset. ferre non potuerunt: atqꝫ inde calūnias ꝙ sabbato curaret: molliti sūt principes eorum: populusqꝫ signis illis tantis rebus astructus nō credebat deum esse: vel a deo venisse: quia ea sūt sicut a iudeis obseruabantur nollet attendere: sed qui crediderunt ex q̄bus facta est prima ecclesia hierosolymitana satis ostenderunt quanta vtilitas fuerit: eo modo sub pedagogo custodiri vt signa que temporalīt imposita erant fuientibus ad vnius dei cultum: qui fecit celum ꝛ terram opinionem obseruantium religarēt nāqꝫ illi quia proximi spiritualibus ꝛ carnalibus votis atqꝫ signis: quomodo spiritualiter essent intelligenda nescirent: quia vnum didicerant venerari eternuz deum taz capaces extiterunt spiritus sancti vt omnia sua venderent eorūqꝫ precium indigentibus distribuerent: ꝛ ante apostolorum pedes ponerent: seqꝫ totos dedicarent deo: tanꝗ̄ templum nouū: cuius terrene imagini. hoc est tēplo veteri seruiebant: non hoc vllas ecclesias gentium fecisse scriptū est: quia non tam prope inuenti erāt qui simulacra manifesta deos habebant. Et si quando aliqui eorum illa tanꝗ̄ signa interpretari conabantur: ad creaturam colendam venerandā qꝫ referebant. Quid enim mihi prodest simulacra verbi gratia neptunni non ipsum habendum deum. sed eo significari vniuersum mare vel etiam omnes aquas cetera queque fontibꝰ proruunt sicut a poeta quodaz illoruz describitur: si bene recolo: ita dicente Tu neptūne pater cui timpora cana crepanti: Cincta salo resonant. magnꝰ cui perpete mento. Profluit oceanus ꝛ flumina crinibus errant. Hec siliqua intra dulce tectorium sonātes capillos: non est hominum sed porcorum cibus. nouit quid dicam qui euangelium nouit. quid ergo mihi prodest ꝙ neptūni simulacrum ad illam significationez refertur nisi forte vt neutrum colam? Tam enim statua quelibet: ꝗ̄ mare vniuersum: non est deus. fateor tamen altius demersos esse qui opera hominum deos putant ꝗ̄ hos quorum illi hec simulacra venerantur vel tanꝗ̄ deos vel tanꝗ̄ signa ꝛ imagines deorum: Si ergo signum vtiliter institutū pro ipa re seq cui significāde istitutū ē. carnalis

est seruitus. Quanto magis inutilium rerum signa instituta pro rebus accipere: qui si rettuleris ad ea ipsa que his significantur eisque colendis animum obligaueris. nihilominus seruili carnalique onere atque velamine non carebis. Quamobrem christiana libertas eosque quos inuenit sub signis vtilibus tanquam prope iunctos interpretatis signis quibus subditi erant eleuatos eos ad eas res quarum illa signa sunt liberauit. Et his facte sunt ecclesie sanctorum israelitarum. Quos autem inuenit sub signis inutilibus non solum seruilem operationem sub talibus signis. sed etiam ipsa signa frustrauit remouitque omnia vt a corruptione multitudinem simulacrorum deorum quam sepe ac proprie scriptura fornicationem vocat. ad vnius dei cultum gentes conuerterentur: nec sub ipsis iam signis vtilibus seruiture: sed exercitature potius animum in eorum intelligentia spirituali. Sub signo enim seruit qui operatur aut veneratur aliquam significationem nesciens quid significet. Qui vero aut operatur aut veneratur vtiliter signum diuinitus institutum cuius vim significationemque intulit. non hoc veneratur quod videtur et transit: sed illud potius quo talia cuncta referenda sunt. Talis autem spiritualis et liber est etiam tempore seruitutis. quo carnalibus animis nondum oportet signa reuelari: quorum iugo edomanda sunt. Tales aut spirituales erant patriarche et prophete omnesque in populo israel per quos nobis spiritus scilicet ipsa scripturarum auxilia et solacia ministrauit. hoc vero tempore posteaquam resurrectione domini nostri manifestissimum iudicium nostre libertatis illuxit. ne eorum quidem signorum que iam intelligimus operatione graui onerati sumus: sed quedam pauca pro multis eademque factu facillima: intellectu augustissima et obseruatione castissima ipse dominus et apostolica tradidit disciplina. sicuti est baptismi sacramentum et celebratio corporis et sanguinis domini. Que vnusquisque cum percipit quo referatur imbutus agnoscit vt ea non carnali seruitute: sed spirituali potius libertate veneretur. Ut autem litteram sequi et signa pro rebus que his que significantur accipere seruilis infirmitatis est. ita inutiliter signa interpretari male vagantis erroris est. Qui autem intelligit quid significet signum et tamen esse signum intelligit nec ipse premitur seruitute. Melius est autem vel primis incognitis sed vtilibus signis quam inutiliter ea interpretando a iugo seruitutis eductam seruitutem laqueis erroris inserere. Huic autem obseruationi qua cauemus figuratam locutionem idest translatam. quasi propriam sequi adiungenda est etiam illa ne propriam quasi figuratam velimus accipere. Demonstrandus est igitur primus modus inueniende locutionis propria ne an figurata sit. Et iste ideo modus est vt quidquid in sermone diuino neque ad morum honestatem neque ad fidei veritatem proprie referri potest figuratum esse cognoscas. Morum honestas ad diligendum deum et proximum. Fidei veritas ad cognoscendum deum et proximum pertinet. Spes autem sua cuique est in conscientia propria. quemadmodum se sentit ad dilectionem dei et proximi cognitionemque proficere. De quibus

omnibus primo libro dictum est. sed
quoniã procliue est humanum genus
non ex momentis ipsius libidinis sed
potius sue cõsuetudinis estimare pec
cata. fit plerũqz vt quisqz hominum
ea tantum culpanda arbitretur que
sue regionis ꝛ tẽporis homines vitu
perare atqz donare cõsueuerũt. Et
ea tantũ probãda atqz laudãda. que
consuetudo eorũ cũ quibus viuit ad
mittit. Eoqz cõtingit. vt si quid scri/
ptura vel preceperit qđ abhorret a
consuetudine audientiũ. vel qđ ab/
horret culpauerit. sed animũ eoꝝ iaz
verbi iunxit auctoritas figuratã lo/
cutionem putent. Non aũt precipit
scriptura nisi caritatẽ. neqz culpat ni/
si cupiditatẽ. ꝛ eo modo isormat mo/
res hominũ. Itẽ si animũ preoccu/
pauit alicuius erroris opinio quid/
quid aliter asseruerit scriptura figu/
ratum homines arbitrantur: Non
autem asserit nisi catholicam fidem
rebus preteritis presentibus ꝛ futu/
ris. Preteritorum narratio: est futu/
rorum prenunciatio. ꝛ presentium de
monstratio. sed hec omnia ad eandez
caritatem nutriendam atque fouen
dam et cupiditatem vitandam atqz
extinguendaz valent: Caritatem vo
co motum animi ad fruenduz deo ꝑ
pter seipsum: et se atque proximo ꝑ
pter deum. Cupiditatem autem mo
tũ animi ad fruendum se et proximo
et quolibet corpore non propter de/
um. Quod autez agit indomita cupi
ditas ad corrumpendum corpus et
animum suum flagitium vocatur su
um. Quod autem agit vt alteri no/
ceat facinus dicitur: et hec sunt duo
genera omnium peccatorum: sed fla
gitia priora sunt. Que cum exinanie
rint animum et in quandam egestatẽ
perduxerint in facinora prosilitur
quibus remoueantur impedimenta
flagitiorum aut adiumenta queran/
tur. Item qđ agit caritas ꝙ sibi prosit
vtilitas vocatur. Quod autem agit
vt prosit proximo beneficentia no/
minatur. Et precedit vtilitas. quia
nemo potest ex eo qđ non habet pre/
cedere alteri: Quãto aũt magis re/
gnũ cupiditatis destruit tãto carita/
tis augetur. Quicqđ ergo asperũ ꝛ
quasi seuũ factu dictuqz i sanctis scri
pturis legitur ex persona dei vel san
ctorum eius ad cupiditatis regnum
distribuendum valet: Quod non per
spicue sonat non est ad aliud referen
dum: quasi figurate dictum sit: sicut
est illud apostoli. Thesaurizas tibi
ram in die ire ꝛ reuelationis iusti iu
dicii dei: qui reddet unicuiqz secũdũ
opera sua: his quidem qui secundum
sustinentiam boni operis gloriam ꝛ
honorem ꝛ incorruptionez querenti
bus vitam eternam: his qui ex contẽ
tõe sũt ꝛ diffidũt veritati: credũt aũt ini
qtati: ira ꝛ idignatio: tribulatio ꝛ angu
stia i oẽz aiaz hoĩs opãtis malũ iudei
primũ: ꝛ greci sed hoc ad eos cũ qb⁹
euertitur ipsa cupiditas qui etiaz vin
cere voluerunt. Cum autem in homi
ne cui dominabantur regna cupidita
tis subuertuntur illa aperta est locu/
tio. qui autem iesu christi sunt carnez
suam crucifixerunt cum passionibus
et concupiscentiis nisi quia et hic que/
dam verba translata tractantur sicu
ti est ira dei et crucifixerunt. sed non
tam multa sunt vel ita posita sunt vt
obtegant sensum ꝛ allegoriam: uel
enigma faciant quam proprie figura
tam locutionem voco. Quod autem

hieremie dicit. Ecce cõstitui te hodie supra gentes et regna vt euellas et destruas et disperdas et dissipes. non dubium quin figurata locutio tota sit ad eum finem referenda: quem diximus. Que autem: quasi flagitiosa imperitis videntur siue tantum dicta: siue etiam facta sint vt ex dei persona vel ex hominum quorum sanctitas nobis commendatur tota figurata sunt quorum ad caritatis pastum enucleanda secreta sunt. Quisquis autem rebus pretereuntibus restrictius vtitur quam sese habent mores eorum cum quibus viuit aut intemperans aut superstitiosus est. Quisquis vero eis sic vtitur vt metas consuetudinis bonorum inter quos versatur excedat. aut aliquid significat aut flagitiosus est. In hominibus enim talibus non vsus rerum. sed libido vtentis in culpa est: neque vllo modo quisquam sobrius crediderit domini pedes ita vnguento precioso a muliere perfusos: vt luxuriosorũ: vt nequam hominum solent: quorum talia cõuiuia detestamur. Odor enim bonus fama bona est. Quam quisquis bone vite operibus habuerit dum vestigia christi sequitur. quasi pedes eius in preciosissimo odore perfudit. Ita quod in aliis personis plerunque flagitium est in diuina vel prophetica persona magne cuiusdam rei signũ est. Alia quippe est in perditis moribus. alia in osee prophete vaticinatione coniunctio meretricis. Nec si flagitiose in conuiuiis temulentorum et lacunorum nudantur corpora: propterea in balneis nudum esse flagitiosum est. Quid igitur locis temporibus et personis conueniat diligenter attendendum est: ne temere flagitia reprehendamus. fieri enim potest vt sine aliquo vicio cupidinis vel voracitatis preciosissimo cibo sapiens vtatur. insipiens autem fedissima gule flamma in uilissimum olus ardescat. et sanus quisque maluerit more domini pisce vesci quam lenticula more esau nepotis abraham: aut ordeo more iumentorum. Non enim propterea continẽtiores nobis sũt plereque bestie quia vilioribus alũtur escis: Nam in omnibus huiuscemodi rebus non ex earum rerum natura quibus vtimur, sed ex causa vtendi et modo appetendi vel probandũ vel improbandũ quod facimus. Regno terreno veteres iusti: celeste regnum imaginabantur et prenunciabant: sufficiende prolis causa erat vxorum plurium simul cum viro habendarum inculpabilis consuetudo. Et ideo vnam feminam maritos habere plurimos honestum nõ erat. Non enim mulier eo est fecundior: sed meretrica potius turpitudo est vel questum vel liberos vulgo querere. In huiuscemodi moribus quidquid illorum temporum nõ libidinose faciebant quamuis ea facerent que hoc tempore nisi per libidinem fieri non possunt non culpat scriptura etiam quicquid ibi tale narratur non solum historice ac propriе: sed etiam figurate ac prophetice acceptum interpretandum est. vsque in finem illum caritatis siue dei siue

proximi: siue vtriusque. sicut eniz talares ac manicatas tunicas habere apud romanos veteres flagitium erat. Nunc autem honesto loco natis cum tunicati sunt non eas habere flagitium est. sic animaduertendum est in cetero quoque vsu rerum ab esse oportere libidinem: Que non solum ipsa eorum inter quos viuit consuetudine nequiter abutitur. sed etiam super fines eius egressa. feditatem suam que inter claustra morum solennium latitabat flagitiosissima eruptione manifestat. Quicquid autem congruit consuetudini eorum cum quibus vita esse regenda vel necessitate imponitur vel officio suscipitur a bonis et malis hominibus ad vtilitatem et beneficentiaz referendum est. vel proprie sicut et nos debemus. vel etiam figurate sicut prophetis licet. In que facta legenda cum incurrunt indocti alterius consuetudinis: nisi auctoritate reprimantur flagitia putant: nec possunt animaduertere totam conuersationem suam vel in coniugiis: vel in conuiuiis vel in vestitu: ceteroque humano victu atque cultu aliis gentibus et aliis temporibus flagitiosum videri. Qua varietate innumerabilium consuetudinum commoti quidam dormitantes: vt ita dicā: qui neqz stulticie somno sopiebant. nec in sapientie lucem poterant euigilare. putauerunt nullam esse iusticiam per seipam: sed vnicuiqz genti cōsuetudinē suā iustā videri. Que cū sit diuersa omnibus gentibus. debeat autem incommutabilis manere iusticia. manifestum est nullam vnq̄ eē iusticiam. non intellexerunt ne m̄lta commemorē. Quod tibi fieri nō vis aliis ne feceris. nullo modo posse vlla eorum gētili diuersitate variari Que sententia cū refertur ad dilectionem dei: omnia flagitia moriūtur cum ad proximi omnia facinora: nemo enim vult corrumpi habitaculuz suum. non ergo debet corrumpere di seipm. s. Et nemo vult sibi a quoq̄ noceri. nec ip̄e igit̄ cuiq̄ nocuerit. Sic euersa tyrannide cupiditatis caritas regnat iustissimis legibus dilectiōis dei. et propter dei ⁊ sui ⁊ proximi propter deum. Seruabitur ergo in locutionibus figuratis reg̃la huiusmodi. vt tam diu versetur diligenti consideratione qd̄ legitur. donec ad regnum caritatis interpretatio perducatur. Si autem hoc proprie iam sonat, nulla putetur figurata locutio: si preceptiua locutio est. aut flagitium aut facinus vetans. aut vtilitatē aut beneficentiam iubens non est figurata. Si autem flagitium aut facinus videtur iubere. aut vtilitatez aut beneficentiam vetare figurata est. Nisi manducaueritis inquit carnē filij hominis et sanguinem biberitis non habebitis vitam in vobis. facinus vl' flagitium videtur iubere. Figura ē ergo precipiens passioni deum esse communicandum: et saniter atqz vtiliter recondendum in memoria: quod pro nobis caro eius crucifixa

z vlnerata sit. Ait scriptura. Si esuri erit inimicus tuus ciba illum. Si si tit da potum illi. hoc nullo dubitan te beneficentiam precepit: sed q se quitur. hoc enim faciens carbones ignis cōgeres sup caput ei⁹ maliuolē tie facim⁹ putes iuberi. Nō igit dubi taueris figurate dictū. z cū possit du pliciter iterpretari. vno modo ad no cendū altero ad prestandū ad benefi cētiaz te poti⁹ caritas reuocet. vt itel ligas carbones ignis esse vrentes pe nitentie gemit⁹ quib⁹ superbia sana tur ei⁹. q dolet se inimicū fuisse homi nis a quo ei⁹ miserie subuenit. Itē cū ait domin⁹. q amat animaz suam per dit eaz non vtilitatez vetare putand⁹ est qua debet quisque cōseruare ani maz suaz idest perimat atque amittat vsum eius quem nūc habet peruersū atque preposterum q inclinatur tem poralib⁹ vt eterna non querat. Scri ptum est. da misericordiā z ne suscipias peccatorem: Posterior pars senten tie huius videtur vetare beneficenti am. Ait enim suscipias peccatorem: Intelligas eni peccatorem figurate positum pro peccato. vt peccatum ei⁹ non suscipias. Sepe autem accidit vt quisquis in meliore gradu spiritu alis vite vel est vel esse se putat. figu rate dictum esse arbitratur que infe rioribus gradibus precipiuntur. Ut verbi gratia. Si celibem amplexus ē vitaz z se castrauit propter regnū ce lorum quicqd de vxore diligenda z re genda sancti libri precipiunt: non pro prie: sed translate accipi oportere cō tendat. Et qsqs statuit suare inuptaz virginem suam tanq figurataz locu tionez conetur iterpretari. quia dictū est. Trade filiam tuam z magnū op⁹ pfeceris: Erit etiaz tibi hoc in obs uationibus intelligendarū scriptura rum vt sciamus alia omnibus cōmu niter: precipi alia singulis: quib⁹ gene ribus personarum vt non solū ad vni uersū statū valitudis. sz etiā ad suā cu iusque mēbri propriam infirmitatem medicina pertineat. in suo quippe ge nere curandum est. q ad melius gen⁹ non potest exigi. Item cauendum est ne forte q i scripturis veteribus pro il lorum temporum conditione etiam si non figurate sed proprie intelligat non est flagitium neque facinus: ad ista etiam tempora quis putet in vsuz vite posse transferri. q nisi dominan te cupiditate z ipsarū quoq scriptura rum euertenda est satellitum queren te non faciet. Nec intelligit miser ad hāc vtilitatem illa esse posita vt spei bene homines salubriter videant z consuetudinem quā aspernantur pos se habere vsum bonuz. z eamquā am plexantur esse posse damnabilem: si z ibi caritas vtentium: z hic cupidi tas attendatur. Nam si multis vxori bus caste vti quisq pro tempore po tuit. potest alius vna libidinose. ma gis eniz probo multarum fecundita te vtentē propter aliud: q vnius car ne fruente propter ipsam. Ibi eni queritur vtilitas temporum opportu nitatibus congrua hic satiatur cupidi tas temporalibus voluptatibus im plicata. Inferiorisque gradus apud deum sunt quibus secundum veni am concedit apostolus carnalem cuz singulis coniugibus consuetudinem propter itēperātiā eorū quā illi q plu res singuli cū haberēt sic sapiēs i cibo

z potu nō nisi salutē corporis. sed i cō cubitu nō nisi procreationē filiorꝫ i/ tuebātur. Itaqꝫ si eos in hac vita iue nisset adiūctus dn̄i aduētus cum iaꝫ non mittendi sed colligendi lapides etiā esset tēpus statiꝫ seipsos castra/ rēt ꝑpter regnū celorꝫ. Nō est ergo i carēdo difficultas nisi cum est i ha bendo cupiditas. Nouerant quippe illi hoies etiā i ipsis ꝯiugibus luxuriā esse itēperātiā abutēdi qd̄ tobie testa tur oratio. quādo est copulatus vxo/ ri. Ait eniꝫ. benedictꝰ es dn̄e deus pa trū nostrorꝫ z benedictū nomē tuuꝫ sanctū i secula seculorꝫ. Benedicāt te celi z oīs creatura. tu fecisti adā z de disti illi adiutoriū euaꝫ. Et nunc dn̄e tu scis quoniā nō luxurie causa acci pio sororē meam: sed ipsa veritate vt miserearis nostri dn̄e. Sed q effrena ta libidine vel p multa stupra diffluē/ tes euagātur. vel i ipsa vna ꝯiuge nō solū excedūt ad liberorꝫ ꝓcreationē ꝑtinētē modū: sed etiā i maioris itē/ perantie sordes iuerecūdia omnino seruilis cuiusdaꝫ libertatis accumu/ lāt: nō credūt fieri potuisse: vt tēpe/ rāter multis feminis antiqui vteren/ tur viri. nihil seruātes in vsu illo nisi cōgruū tēpori propagāde prolis offi/ ciū. Et qꝛ ipsi laqueis libidinis obstri cti vel i vna nō faciunt nullo modo in multis fieri posse arbitrantur. sed isti possunt dicere. nec honorari quidem atqꝫ laudari oportere viros bonos z sanctos. q ipsi cū honorant̄ atqꝫ laudā tur intumescūt superbia tāto auidio/ res inanissime glorie. quāto eos fre/ quentius atqꝫ latius lingua blandior ventilauerit. Qua ita leues fiunt vt eos rumoris aura siue que prospera siue que aduersa existimantur i qua/ libet inuenit voragines flagitiorum aut i facinorꝫ etiā saxa collidat: vide/ ant ergo q̄ sibi arduū sit atqꝫ diffici/ le. nec laudis esca illici: nec contume/ liarum acculeis penetrari. z nō ex se alios mentiātur. Credant potius apo stolos nostros. nec cum susciperētur ab hominibus inflatos fuisse nec cū despicerentur elisos. Neutra quippe temptatio defuit illis viris. nā z cre/ dētiū celebrabantur preconio z per/ sequentium maledictis infamaban/ tur. sicut ergo isti pro tempore vtebā tur. sic illi veteres vsum feminarum ad sui temporis conuenientiam refe rentes non patiebantur eaꝫ domina tionem libidinis cui seruiunt qui ista non credunt. Et ideo isti nullo modo cohiberēt ab iexpiabili filiorum odio a quibus vel vxores vel concubinas suas attemptatas aut attractatas esse cognoscerent. si eis forte tale ac cidisset. Rex autem dauid cum hoc ab impio atque immani filio passus esset non solum ferocientem tolera/ uit. sed etiam planxit extinctum. Nō eniꝫ carnali zelo irretitus tenebatur quem nullo modo iniurie sue: sed pec cata filii commouebāt. Nam ideo si vinceretur eum occidi prohibuerat: vt edomito seruaretur penitendi lo/ cus. Et quia non potuit: non orbita/ tem doluit in eius interitu. sed quia nouerat in quas penas tam impia et adultera et paricidalis anima rape/ retur. Nāque alio prius filio qui īno cens erat. pro quo egrotante afflige/ batur moriente letatus est. Et hoc maxime apparet qua moderatione ac temperantia illi viri feminis vte/ bantur. qꝛ cum in vnam illicite irru/ isset rex idem estu quodam etatis et temporalium rerum prosperitatibus arreptus. Cuius etiam maritum oc/

cidendum preceperat accusatus est per prophetam. Qui cum ad eum venisset conuincendu3 de peccato: proposuit ei similitudinem de paupere qui habebat ouem vnam cuius vicinus multas cũ haberet ad aduentũ hospitis sui. vnicam potius vicini sui pauperis ouiculam exhibuit epulandam. In quem commotus dauid occidi eum iussit et quadruplicari oue3 pauperi: vt sese nesciens condemnaret: qui peccauerat sciens. Quod cũ ei manifestatum esset: ⁊ diuinitus denunciata vindicta diluit penitendo peccatum. sed tamen in hac similitudine stuprum tantummodo designatum est de oue vicini pauperis. De marito autẽ mulieris. hoc est de ipso paupere: qui vna3 ouem habebat: occiso non est per similitudinem interrogatus dauid. vt in solum adulterium diceret sententia3 damnationis sue. Ex quo intelligitur quanta temperãtia multas mulieres habuerit. quando de vna i qua excessit modum a seipso puniri coactus est: sed in isto viro immoderate huius libidinis non permansio sed transitus fuit. Propterea enim ab arguente propheta ille illicitus appetitus hospes vocatus est. Non enim eum dixit regi suo sed hospiti suo. vicini pauperis ouem ad epulandum exhibuisse. At vero in eius filium salomonem non quasi hospes transitum habuit: sed regnu3 ista libido possedit. De quo scriptura non tacuit culpans eum fuisse amatorem mulierum. Cuius tamẽ initia desiderio sapientie fragrauerunt. quam cum amore spirituali adeptus esset amore carnali amisit. Er

go q̃q̃ omnia que in veteris testamenti libris gesta continentur. non solum proprie. sed etiam figurate accipienda sint tamen etiam illa que proprie lector acceperit: sed laudati sunt illi qui ea fecerunt. sed tamen ea abhorrent a consuetudine bonorum qui primo aduentum domini diuina precepta custodiunt figuram ad intelligentiam referat; factum vero ipsum ad mores transferat. Multa enim sunt que illo tempore officiose facta sunt. que modo nisi libidinose fieri non possunt. Si qua vero peccata magnorum virorum legerint. tamen et si in aliquam figuram rerum futurarum animaduertere atque indagare poterint. rei tamen geste proprietatem ad hunc vsum assumant. vt se nequaqua3 recte suis factis iactare audeant: et pre sua iusticia ceteros tanquam peccatores contemnant. cum videant tantorum virorum et cauendas tempestates et flenda naufragia. Ad hoc enim etiam ipsa peccata illorum hominum scripta sunt. vt apostolica illa sententia vbique tremenda sit qua ait. Quapropter qui videtur stare videat ne cadat. Nulla enim fere pagina est sanctorum librorum in qua non sonet q superbis resistit deus. humilibus autem dat gratiam. Maxime itaque inuestigandum est vtrum propria sit an figurata locutio qua intelligere conantur. Nam comperto q figurata sit adhibitis regulis rerum quas in primo libro digessimus facile est eam versare omnibus modis donec perueniamus ad sententiam veritatis. presertim cum vsus acces

serit pietatis exercitatione robora- tus. Inuenimus autem vtrum pro- pria sit an figurata locutio illa intu- entes que supradicta sunt. Quod cum apparuerit verba quibus con- tinentur aut a similibus rebus du- cta inueniuntur. aut ab aliqua vici- nitate attingentibus. Sed quoni- am multis modis res similes rebus apparent non putemus esse prescri- ptum. vt ꝙ in aliquo loco res aliqua per similitudinem significauerit. hoc eam semper significare credamus. Nam et in uituperationez posuit fer mentum dominus cum diceret caue te a fermento phariseorum: ⁊ in lau- dem cum diceret. simile est regnum celorum mulieri que abscondit fer- mentum in tribus mensuris farine donec fermentaretur totum. Hu- ius igitur varietatis obseruatio du- as habet formas sic eniz aliud atque aliud res queque significant. vt aut contraria. aut tantummodo diuersa significent. Contraria scilicet cum alias in bono alias in malo res eadez per similitudines ponitur. sicut hoc ē qđ de fermēto supra diximus. Tale est etiam ꝙ leo significat christum vbi dicitur. vicit leo de tribu iuda. significat diabolum: vbi scriptum est aduersarius vester diabolus tan- quam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Ita serpens in bono est. astuti. vt serpentes. In malo aūt. serpens euam seduxit astutia sua. In bono panis. ego sum panis vi- uus qui de celo descendi. In malo panis. Panes occultos libenter edi- te. Sic et alia plurima. Et hec qui- dem que commemoraui minime du- biam significationem gerunt. quia exempli gratia commemoraui. non nisi viam manifesta debuerunt.

Sunt autem que incertum sit in quam partem accipi debeant sicut calix in manu domini vini meri ple- nus mixto. Incertum est enim vtruz iram dei significet si vsque ad nouissi mam penam idest vsque ad fecem potius scripturarum gratiam a iu- deis ad gentes transituram. quia in- clinauit ex hoc in hoc remanentibus apud iudeos obseruationibus quas carnaliter sapiunt. quia fex eius non est exinanita. Cum vero res ea- dem non in contraria. sed tantum in diuersa significatione ponitur: illud est in exemplum ꝙ aqua et populum significat. sicut in apocalipsi legimus et spiritum sanctum. sicut est illud. flu mina aque viue fluent de ventre eius: et si quid aliud atque aliud pro locis in quibus ponitur aqua signifi- care intelligitur. sic et alie res non sin gule: sed vnaqueqꝫ earum non soluz duo aliqua diuersa: sed etiam non nunquam multa significat pro loco sententie sicut posita reperiuntur. vbi autem apertius reperiuntur ibi discendum est quomodo in locis in- telligantur obscuris. Neque enim melius potest intelligi ꝙ deo dictum est. apprehende arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi. ꝙ̄ ex illo loco vbi dictum est: Domine vt scu to bone voluntatis tue coronasti nos Nec tamen ita iā vt vbicunque scu- tum pro aliquo munimento legeri- mus positum non accipiamus nisi

bonā volūtatē dei. Dictū est enim et scutū fidei i quo possitis sagittas maligni ignitas extīguere. nec rursū iō debemus i armis huiuscemodi spiritualibus scuto tātūmodo fidē tribuere: cū alio loco etiā lorica dicta sit fidei. iduti īquit lorica fidei ꝛ caritatis

Quādo autē ex eisdem scripture verbis nō vnū aliquid. sed duo vel plura sequūtur etiā si latet quid senserit ille qui scripserit: nihil periculi est. si q̄dlibet eoꝝ cōgruere veritati. ex aliis locis sanctaꝝ scripturaꝝ doceri potest. id tamē eo conāte qui diuina scrutatur eloquia. vt ad veritatē perueniatur auctoris. per quē scripturā illā sanctus operatus est spiritus. siue hoc assequatur siue aliā sententiā de illis verbis que fidei recte nō refragatur exculpat testimonium habens a quocūq3 alio loco diuinoꝝ eloquioꝝ. Ille quippe auctor i eisdē verbis que intelligere volumus et ipsā sentētiam forsitan vidit. ꝛ certe dei spiritus qui per eū hoc operatus est etiā ipsā occursurā lectori vel auditori sine dubitatōe preuidit: imo vt occurreret: q2 ꝛ ipsa est veritate subnixa ꝓuidit: nā quid i diuinis eloquiis largius et vberius potuit diuinitus prouideri. q̄3 vt eadē verba pluribus itelligātur modis quos alia nō minus diuina ɔstātia faciat approbari. Ubi aūt sensus eruitur cuius icertū certis sanctaꝝ scripturarū locis non possit aperiri. restat vt reddita ratione manifestus appareat etiā si ille cuius verba itelligere querimus eū forte nō sensit. sed hec cōsuetudo periculosa est. per scriptutas enim diuinas multo tutius ambulatur. quas verbis trāslatis opacatas cōscrutari volum⁹. aut hoc ide exeat q̄d nō habet cōtrouersiā aut si habet ex eadē scriptura vbiq3 ex eius iuētis atque adhibitis testibus terminetur. Sciant aūt litterati modis omnibus locutionis quos grāmatici greco noīe tropos vocāt: auctores nostros vsos fuisse. et multiplicius atq3 copiosius q̄3 possit existimare vel credere qui nesciunt eos ꝛ i aliis ista didicerunt. Quos tamē tropos q nouerūt agnoscūt i litteris sanctis eorūq3 sciētia ad eas itelligēdas aliquātū adiuuātur: sed hoc eos ignaris tradere nō decet ne artē grāmaticā docere videamur Extra sane vt discātur ammoneo nemo q̄3uis superi⁹ id iā ammonuerim idest i secūdo libro. vbi de linguarū necessaria cognitiōe disserui: nam littere a quibus ipsa grāmatica nomē accepit. gramatica enim greci litteras vocāt. signa vtiq3 sonoꝝ sūt ad articulatā vocē quā loquimur pertinētiū. Istoꝝ aūt tēporū nō solū exēpla sicut omniū sed quorūdā etiā nomina i diuinis libris legūtur. sicut allegoria enigma parabola. Quāuis pene omnes tropi qui liberali dicuntur arte cognosci etiā in eoꝝ reperiamur loquelis qui nullos grāmaticos audierūt. ꝛ eo quo vulgus vtitur sermone cōtēti sunt: Quis enim non dicit sic floreas. qui trop⁹ methaphora nominatur. Quis non dicit piscinam eā que non habet pisces. nec facta est ꝓpter pisces. Et tamen a piscibus nomen accepit. qui tropus caratresis dicitur. Longum est isto modo ceteros persequi. nam vsq3 ad illos peruenit vulgi locutio. Qui propterea mirabiliores sunt quia circa quam dicitur significant. sicuti est que appellatur ironia vel antifrasis. sed ironia pronunciatione indicat quid velit

intelligi: vt cum dicimus homini ma
la facienti res bonas facis: Antifrasis
vero vt contraria significet non voce
pronunciantis efficitur: sed aut verba
aut sua quorum origo econtrario est.
sicut appellatur lucus ꝙ minime lu/
ceat: aut ita dici cōsueuit aliqd ꝗuis
etiaꝫ nō econtrario: veluti cum que/
rimus accipere ꝙ ibi non est: ⁊ respō
detur abundat: aut adiunctis verbis
facimus vt a contrario intelligat̄ qd̄
loquimur: velut si dicamus caue illū
quia bonꝰ homo est. Et quis talia nō
dicit indoctus nec omnino sciens qd
scit vł quid vocetur itropius. Quo/
rum cognitio ꝓpterea scripturarum
ambiguitatibus dissoluendis est ne/
cessaria: quia cum sēsus ad proprieta
tem verborum sic accipiatur absur/
dus est. Querendū ē vtiqꝫ ne forte
illo vel illo tropo dcm̄ sit ꝙ nō itelli/
gimus: ⁊ sic pleraqꝫ inuēta sūt que la
tebant. Ticonius quidā q contra
donatistas iuectissime scripsit cū fue
rit donatista ⁊ illic inuenit absurdis/
simi cordis. vbi eos nō ex oī parte re/
linquere voluit: fecit libꝝ queꝫ voca
uit regularꝝ: qꝛ in eo quasdam septeꝫ
regulas executꝰ ē qbꝰ q̄si clauibꝰ di/
uinarꝝ scripturarꝝ aperirent̄ occulta:
quarꝝ p̄mā ponit de dn̄o ⁊ eiꝰ corpore
scd̄am. de dn̄i corpore bipartito. Ter
tiā de ꝓmissis ⁊ lege. Quartā d̄ spe/
cie ⁊ genere. Quintaꝫ de temporibꝰ.
Sextam de recapitulatione. Septi/
mam de diabolo ⁊ eiꝰ corpore. Que
quidem considerata sicut ab illo ap/
periuntur parum adiuuant ad pene
trandum que recta sunt diuinorum
eloquiorum: nec tn̄ omnia que ita scri
pta sunt vt non facile intelligāt̄: pos/
sunt his regulis iueniri. Sꝫ alijs mo/
dis plurimis quos numero septeno
quo adeo non est iste ꝯplexus: vt idē
ip̄e multa exponat obscura: i quibus
harꝝ regularum adhibet nullam: qm̄
nec opus est. Neque enim aliqd tale
illic versatur aut querit̄: sicut i apo/
calipsi ioannis querit quemadmodū
itelligendi sunt angeli ecclˈiarꝝ septē
quibus scribere iubetur: ⁊ ratiocina
tur mł̄tipliciter: ⁊ ad hoc peruenit vt
ip̄os angelos itelligamus ecclesias.
In qua copiosissima disputatione ni
hil istarꝝ ē regularum: vtiqꝫ ⁊ res il
lic obscurissima queritur ⁊ exempli
gratia satis dictum sit. nam collige/
re omnia nimis longum ⁊ nimis ope
rosum est que obscura sunt in scriptu
ris canonicis: vt nihil istorum septeꝫ
ibi requirendum sit. Iste aūt cū has
velut regulas commendaret: tm̄ eis
tribuit quasi omnia que in lege. i. in
diuinis libris obscura posita inueni/
remus his bene cognitis: atqꝫ adhibi
tis intelligere valeamus. ita quippe
exorsus est eundem librum cum di/
ceret. Necessarium duxi aut oīa
que mihi videntur libellum regula
rum scribere ⁊ secretorum legis ve/
luti claues ⁊ lumiaria fabricare: sūt
enim quedam mystice que vniuerse
legis recessus obtinent: et veritatis
thesauros aliquibus inuisibiles faci
unt. Quarum si ratio regularum si/
ne inuidia: vt communicamus acce/
pta fuerit clausa queqꝫ patefient. et
obscura dilucidabuntur: vt quisqꝫ
prophetie immensam siluam per/
ambulans his regulis quodammodo
q̄si lucis tramitibꝰ deductꝰ ab erro
re defendat̄. Hic si dixisset. Sūt
enim quedaꝫ regule mystice que nō
nł̄los legis recessus obtinēt. aut cer/
te que legis magnos recessus obti/
nent: non aūt ꝙ ait. vniuersos legis

recessus neq3 dixisset: clasa queq3 pa
tefient: sed clausa multa patefient: ve
rum dixisset: nec tã laborato: atq3 vti
li operi suo plus q̃3 res postulat dan/
do in spem falsam lectorẽ ei⁹ misisset.
Quod ideo dicendum putaui vt ⁊ li/
ber iste legat̃ a studiosis: q2 plm̃ adiu/
uat ad scripturas intelligendas: ⁊ non
de illo speretur tm̃ q̃3tum non habet.
Caute sane legendus est non soluz ꝓ
pter illa q̃ sic̃ donatista heretic⁹ loq̃t.
Quid ãt doceãt vl̃ admoneãt iste se/
ptẽ regule breuit̃ ostendã. Prima
de domino ⁊ eius corpore ĩ qua sciẽ/
tes aliqñ capitis ⁊ corporis .i. christi ⁊
ecclesie vnam personam nobis ĩtima
ri: neq3 eñi frustra dcm̃ fidelib⁹ ĝ ha/
brahe semẽ estis: cũ sit semẽ vnũ ha
brahe qδ ẽ xp̃s. ñ hesitemus qñ a ca/
pite ad corpus vel ad caput transit̃ a
corpore: ⁊ tm̃ ñ recedit̃ ab vna eadẽq3
ꝑsona. Una .n. ꝑsona loq̃t̃ dicens. Si
cut sponso ĩposuit mihi mitrã ⁊ sicut
sponsam ornauit me ornamẽto: ⁊ ta/
men qd hoꝝ diuini capiti: qd corpo/
ri .i. qd xp̃o. qd eccl̃ie cõueniat: vtiq3
ĩntelligẽdũ ẽ. Secunda de dñi cor
pore biptito: q̃ qdẽ non ita debuit ap
pellare. Non enim. reuera corp⁹ dñi
ẽ: q̃ cũ illo nõ erit ĩ eternũ: s3 dicen/
dum fuit de dñi corpore xp̃o atq3 per/
mixto: aut vero atq3 simulato vel qd
aliud: q2 nõ solũ ĩ eternũ: verum etiã
nũc hipocrite nõ cũ illo eẽ dicẽdi sũt
q̃3uis ĩ eius eẽ videant̃ ecclesia. Un/
de poterat regula ista sic appellari vt
diceretur de ꝑmixta eccl̃ia. Que re/
gula lectorẽ vigilãtem requirit. quã/
do scriptura iã ad alios loq̃tur tãq̃3
ad eos ipsos ad quos loquebat̃ vide
tur loqui: vl̃ de ipsis cũ de alijs iã lo
quitur tãq̃3 vnum sit vtrũq3 corpus
ꝓpter tp̃alẽ ꝯmixtionẽ ⁊ cõmunionẽ
sacramẽtoꝝ ad h̃ ꝑtinet in cãticis cã/
ticoꝝ. Fusca sũ ⁊ speciosa vt taber/
nacula cedar speciosa sũ vt pelles sa
lomonis: Nõ .n. ait. fusca fui vt taber
nacula cedar: ⁊ speciosa sũ: vt pelles
salomõis. s3 vtrũq3 se eẽ dixit. ꝓpter
temporalem vnitatem intra vna re/
tia piscium bonorum ⁊ malorũ. Ta/
bernacula .n. cedar ad ismaelem ꝑti/
nent: q nõ erit heres cũ filio libere.
Itaq3 cũ de bona ꝑte dicat deus du
cã cecos ĩ viã quã nõ norũt calcabũt
⁊ faciã illis tenebras ĩ lucẽ ⁊ praua ĩ/
directũ. Nec verba faciã ⁊ nõ: de/
relinquã eos mox de illa ꝑte q̃ mala
ꝑmixta ẽ dicit: ipi aũt sũt cõuersi re
trorsũ. Q̃3uis alij significent̃ his v̄bis:
sed qm̃ nunc in vno sunt tãq̃3 de ipsis
loquitur de q̃bus loq̃batur: nõ tñ sẽ/
per in vno erunt. Ipe ẽ q̃ppe ille ser/
uus cõmemoratus in euãgelio. cui⁹
dñs cũ venerit diuidet eũ ⁊ partem
eius cuz hipocritis ponet. Tertia
regula est de ꝓmissis ⁊ lege: que alio
modo dici põt de spiritu ⁊ littera: si/
cut nos eam appellauimus cum de
hac re scriberemus. Potest etiam
sic dici de gratia ⁊ mandato. hec aũt
mihi magis videtur magna questio
q̃3 regula: que soluendis questionib⁹
adhibenda est. hec est quã non intel/
ligentes pelagiani vel condiderunt
suã heresi3 vel hauserunt. Laborauit
in ea dissoluenda Tichonius bene: s3
non plane. Disputans .n. de fide ⁊ ope
ribus: oꝑa nobis dixit dari a deo me
rito fidei: ipsam vero fidem sic esse ex
nobis vt nobis non sit a deo: Nec at/
tendit apl̃m dicentem: pax fratrib⁹ ⁊
caritas cum fide a deo patre ⁊ domi/
no iesu christo: sed non erat expertus

hanc heresim: que nostro tempore ex
orta | multũ nos vt gloriam dei que
per dominum nostrum iesum christũ
est aduersus eã defenderemus exer
cuit. ẜm id ꝙ ait apostolus. Oportet
hereses esse vt probati manifesti fiãt
in nobis. multo vigilantiores diligen
tioresq̃ reddidit. vt aiaduerterem⁹
i scripturis sanctis ꝙ istum ticboniũ
minus attentum sollicitũq̃ minus si
ne hoste sollicitum fugit etiam ipsam
scilicet fidem domini illius eē qui mē
suram vnicuiq̃ partitur: ex qua sen/
tentia quibusdam dictum est. Uobis
datum est pro xp̄o non solum vt i eũ
credatis: verum etiam vt pro eo pa
tiamini. Unde quis dubitet vtrũq̃
esse dei donum qui fideliter atq̃ in/
telligenter audit vtrũqz donatũ. pl'a
sunt ⁊ alia testimonia quibus id ostē/
ditur si hoc nunc nō agimus: alibi au/
tem atq̃ alibi sepissime egimus ista.

Quarta ticbonij regula est de spe
cie ⁊ genere. sic enim esse vocat vo/
lens intelligi speciem partem: genus
autem totum: cuius ea pars est quaz
nũcupat spēm: sicut vna queq̃ ciui/
tas pars est vtiq̃ vniuersitatis genti
um: hãc ille vocat speciem: genus au/
tez omnes gẽtes. Neq̃ hic ea disserē
di subtilitas adhibenda est que a dia
leticis trahitur: qui inter partez ⁊ spe
ciem quid intersit acutissime dispu
tant. Eadem ratio est: si non de vna
quaq̃ ciuitate. sed de vnaquaq̃ pro
uintia vel gente vel regno tale ali/
quid in diuinis reperiatur eloquijs:
non solum enim. verbi gratia. de hie/
rusalē vl' de aliqua gentiuz ciuitate:
siue tyro: siue babylonia: siue aliqua
qualibet dicitur aliquid in scripturis
sanctis qđ moduz eius excedat ⁊ cō
ueniat potius omnibus gentibus. ve
rum etiam de iudea ꝺ egypto de assy
ria ⁊ quacũq̃ alia gente in qua sunt
plurime ciuitates: non tamen totus
orbis: sed pars eius dicitur ꝙ transe/
at ei⁹ modum congruat. ⁊ potius vni
uerso cuius h̄ pars est: vel sicut iste
appellat generi cui⁹ h̄ species ē. Un/
de ⁊ in noticiam vulgi verba ista ve/
nerunt: vt etiam idiote intelligãt qđ
spālit' qđ gn̄alit' i quocũq̃ p̄cepto īpe
riali sit constitutum. Fit etiam hoc ꝺ
hominibus sicut ea que de salomone
dicuntur excedunt eius medium et
potius ad christum vel ecclesiam cu/
ius ille ps est relata clarescunt. Nec
species semper exceditur. sepe enim
talia dicuntur que vel ei quoq̃ vel
ei fortasse tantummodo apertissime
congruat: sed cum a specie transitur
ad genus quasi adhuc de specie loq̄n
te scriptura ibi vigilare debet scripto
ris intentio ne querat in specie qđ in
genere potest melius et certius inue
niri: facile quippe est illud qđ ait pro/
pheta ezechiel. domus israel habita/
uit in terra. ⁊ poluerunt illam in via
sua ⁊ i idolis suis: ⁊ peccatis suis. ẜm
immundiciam menstruate: facta est
via eorum ante faciem meam: ⁊ ef/
fudi iram meam super illos ⁊ dispersi
illos inter nationes ⁊ ventillaui eos
inē regiōes ẜz vias eoꝝ. ẜz pctã eorũ
iudicaui eos: facile ē inq̃ h̄ itelligere
de illa domo isrl': ꝺ q̄ dic apl's videte
isrl' ẜz carnē: qz hec oīa carnalis po/
pulus israel et fecit et passus est: alia
etiam que sequuntur eidem intelli/
guntur populo cōuenire: sed cum ce/
perit dicere ⁊ sanctificabo nomē me/
um scm̄ illud magnũ ꝙ pollutũ ē inē
nationes ꝙ polluistis i medio eaꝝ: ⁊

ſciẽt gẽtes quoniã ego ſũ dñs.iã itẽ/
tus debet eẽ q legit quẽadmodũ ſpe
cies excedatur ⁊ adiũgat̃ gen⁹:ſequi
tur.n.⁊ dicit.Cuz ſcificabor in vobis
ante oculos eoꝝ.et accipiã vos d̃ gẽ
tib⁹.et cõgregabo vos ex oĩbus ter
ris.⁊ inducam vos in terram veſtraz.
⁊ aſpergã vos aqua mũda.⁊ munda
bimini ab oĩbus ſimulacris vr̃is. et
mundabo vos:et dabo vobis cor no
uum ⁊ ſpũm nouuz dabo in vobis.et
auferã cor lapideũ de carne veſtra.
⁊ dabo vobis cor carneum.⁊ ſpiritũ
nouuz ponã ĩ vos.⁊ faciã vt in iuſtici
is meis ambuletis.⁊ iudicia mea cu
ſtodiatis ⁊ faciatis ⁊ habitetis ĩ ter/
ra quaz dedi patribus veſtris.et eri/
tis mihi ĩ populũ:et ego ero vobis in
deum.et mũdabo vos ex oĩbus ĩmũ
diciis veſtris.hoc de nouo teſtamen/
to eẽ prophetatũ ad quod pertinet ñ
ſolũ illa vna gens in reliquiis ſuis:d̃
quibus alibi ſcriptuz ẽ.Si fuerit nu
merus filioꝝ iſrael:quaſi harena ma
ris reliquie ſalue fient.Uerum etiaz
cetere gentes que promiſſe ſunt pa/
tribus eorum qui etiã veſtri ſunt:nõ
ambigit qſquis intuetur ⁊ lauacrum
regenerationis huic eſſe promiſſũ qd̃
nunc videmus omnibus gentib⁹ red/
ditum. Et illud quod ait apoſtolus:
cum noui teſtamenti gratiã commẽ/
daret:vt in comparatiõe veteris emi
neret.epl'a nr̃a vos eſtis ſcripta:non
atremẽto:ſz ſpũ dei viui non ĩ lapide
is tabulis:ſed in tabulis cordis car/
nalibus.hinc eẽ reſpicit ⁊ pſpicit du/
ctũ vbi iſte propheta dicit:⁊ dabo vo
bis cor nouũ.⁊ ſpũm nouũ ponam in
vos.⁊ auferam cor lapideũ de carne
veſtra ⁊ dabo vobis cor carneũ.Cor
qppe carneum. Unde ait apl's.tabu
is cordis carnalib⁹.a corde lapideo

voluit vita ſentiente diſcerni.⁊ per vi
tam ſentientẽ ſignificauit intelligen
tẽ.ſic fit iſrael ſpiritualis nõ vni⁹ gen
tis:ſed omniuz que promiſſe ſunt pa
tribus in eoꝝ ſemine qd̃ eſt chriſtus.
Hic ergo iſrael ſpũalis ab illo iſrae
le carnali:q eſt vnius gẽtis nouitate
gratie nõ nobilitate patrie et mente
non genere diſtinguitur.ſed altitudo
prophetica dum de illo vel ad illum
loquitur latenter tranſit ad hunc.Et
cũ iam de iſto vel ad iſtuz loquitur.
adhuc de illo vel ad illum q videtur
nõ intellectũ ſcripturarum nobis q̃ſi
hoſtiliter inuidens.ſed exercens me
dicinaliter veſtrum.Unde ⁊ illud qd̃
ait.et inducam vos in terram veſtrã.
⁊ paulo poſt tãq̃ idipm repetẽs:⁊ ha
bitetis inquit in terra quam dedi pa
tribus veſtris.non carnaliter.ſic̃ car
nalis iſrael ſed ſpiritualiter.ſicut ſpi
rituales debemus accipere. Eccle
ſia quippe ſine macula ⁊ ruga ex oĩ/
bus gẽtibus congregata.atq̃ʒ in eter
nũ regnatura cũ chriſto ex ipa ẽ ter
ra beatorum terra viuentium ipa in
telligenda patribus data: quando
eis cetera immutabili dei volũtate
promiſſa eſt:quoniam ipa promiſſio/
nis vel predeſtinationis firmitate iaz
data eſt que danda ſuo tẽpore a pa/
trib⁹ credita eſt.ſicut de ipa q̃ ſactis
dat̃.ſcribens ad thimoteuz apl's ait.
Nõ ſꝫ opa nr̃a:ſꝫ ſm ſuũ ꝓpoſitũ et
graz q̃ data ẽ nobis ĩ ihu xp̃o añ ſecu
la etna:manifeſtata ãt nũc p aduẽtũ
ſaluatoris nr̃i.Dataz dixit gr̃am.qñ
nec erãt adhuc qb⁹ dareť:qm̃ ĩ diſpo
ſitione ac p̃deſtinatiõe dei iã factum
erat quod ſuo tempore futuruz erat:
quod ipe dicit manifeſtatum. Q̃uis
hec poſſint intelligi.et d̃ futura eccle
ſia et de terra futuri ſeculi quando

erit celum nouum ꝛ terra noua in q̄ iniusti habitare non poterunt. Et io dicitur recte pijs ꝙ ipsa sit terra eorum: que vlla ex parte non erit impiorum: quia ꝛ ipsa similiter data ē: q̄ñ danda firmata est. Quintaz ticho nius regulam ponit quam de temporib⁹ appellat qua regula plerūq₃ inueniri vl' coniici possit latēs ī scripturis sanctis quantitas temporuz. Duob⁹ autem modis vigere dicit hanc regulam: aut tropo sinedoche aut legitimis numeris. Tropus sinedoche aut a parte totuz. aut a toto partem facit intelligi: sicut vnus euangelista post dies octo factū dicit q̄d alius post dies sex. quando in monte discipulis tātum tribus presentibus facies domini fulsit vt sol ꝛ vestimenta eius sicut nix. Utrūq₃ enim verum esse nō posset q̄d de numero dierū est nisi ille qui dixit post dies octo intelligat partem nouissimam dici ex quo id xp̄s predixit futurum: ꝛ partem primam diei q̄ mihi ostendit impletuz pro totis diebus duobus atq₃ integris posuisse. Is vero qui dixit post dies sex integros omnes ꝛ totos: sed solos medios cōputasse: hoc modo locutionis q̄ significatur a parte totum etiam illa de resurrectione christi soluitur questio. pars eniz nouissima diei quo die passus est nisi pro toto die accipiatur idest adiuncta etiam nocte preterita ꝛ nox in cuius parte vltima resurrexisset nisi totus dies accipiatur adiūcto. s. die illucescente dominico non possunt esse tres dies ꝛ tres noctes q̄bus se ī corde terre predixit futurum. Legitimos autez numeros dicit q̄s eminentius diuina scriptura cōmendat: sicut septenarium vel denarium vel duodenarium ꝛ quicūq₃ alij sint quos legēdo studiosi libēt' agnoscūt. Plerūq₃ enī numeri hi⁹ pro vniuerso tp̄e ponūtur. sicut septies ī die laudē dixi tibi: nihil ē aliud q̄₃ semꝑ laus ei⁹ in ore meo. Tātūdē enī valent et cū multiplicātur sicut ꝑ denarium sicut septuagita ꝛ septingēti: vnde possūt ꝛ septuaginta anni. Hieremie ꝓ vniuerso tp̄e spāliter accipi q̄ ē apud alienos eccl'ia siue ꝑ seipos sicut. x. ꝑ. x. centum sūt. xij. ꝑ. xij. cētū. xliiij. ī apocalipsi. Unde apparet non solas temporum questiones istis numeris esse soluēdas: sed laicis patere significationes, eoruz ꝛ in multa prosperere. Neq₃ enim numerus iste in apocalipsi ad tempora pertinet: sed ad hoīes.

Sextam regulā tichoni⁹ recapitulationē vocat ī obscuritate scripturarū vigilāter satis īuentam. Sicut enī dicunt̄ quedā quasi sequātur in ordine temporis vel rerum continuatione narrentur cum ad ꝑora pretermissa fuerāt latēter narratio reuocetur. Qd nisi ex hac regula intelligatur erratur sicut in genesi. Et plantauit irquit dn̄s d̄s paradisum ī eden ad orientem ꝛ posuit ibi hoīem quez formauit: ꝛ ꝑduxit deus adhuc de t̄ra oēm lignum speciosum ꝛ bonū ī escaz. Ita videtur dictum tāq̄₃ id fcm̄ sit postea q̄₃ hoīem fcm̄ posuit in paradiso cum breuiter vtroq₃ cōmemorato. i. ꝙ plātauit deus paradisum ꝛ posuit ibi hominem quē formauit recapitulando redeat ꝛ dicat q̄d ꝑtermiserat: q̄modo. s. paradisus fuerat plantatus: q̄a produxit deus adhuc de terra omne lignum speciosum ꝛ bonum in escam. Deniq₃ secutus adiunxit lignum vite in medio paradisi: et lignum scientie boni ꝛ mali. Deinde flumen quo paradisus diuisū in q̄tuor ꝑncipia fluuioꝝ

quatuor explicatur: qđ totum ptinet ad istitutionem paradisi. Q đ vbi terminauit repetiuit illđ qđ iã dixerat: et reuera hec seqbãt atqȝ ait. Et sũpsit dñs deus hoiem quem fecit ꝛ posuit eum in paradiso ꝛc. Post ista eni facta ibi ē positus homo sicut nũc ordo ipse demonstrauit nõ post hominem factum ibi facta sũt ista sicut prius dictum est videri potest: nisi recapitulatio illic vigilanter intelligatur qua reditum est ad ea que fuerant ptermissa. Itēqȝ i eodē libro cũ memorarētur generationes filiorum noe dctm̃ est: hi filij cham in tribubus suis secundum linguas suas in regionibꝰ ꝛ in gentibus suis. Et numeratis q̃ȝ filijs sem dictum est: hi filij sem in tribubus ƀm linguas suas in regionibꝰ ꝛ in gentibus suis. Et annectitur de omnibus. He tribus filiorum noe: secundum generationes eoruȝ: secũdũ gentes eorum: ab his disperse sunt insule gentium super terram post diluuium. Et erat omnis terra labium vnum ꝛ vox vna omnibus. Hoc itaqȝ ꝙ adiunctum est: ꝛ erat omnis terra labium vnum ꝛ vox vna omnibus. i. lingua vna omnium: ita dictum videtur tãqȝ eo etiam trmpore quo dispsi fuerunt super terram: etiam secũdũ insulas gentium vna fuerit omnibus lingua communis qđ ꝓculdubio repugnat superioribus verbis. Neqȝ enim dicerentnr habuisse iam liguas suas singule tribꝰ que gentes singulas fecerant: quando erat omnibus vox vna communis: at per hoc recapitulando adiunctum est: et erat oĩs terra labium vnum ꝛ vox vna oĩbus: latenter narratione redeunte: vt diceretur: quomodo factum sit: vt ex vna omnium lingua fuerint diuisi p multas: Et continuo illa turris edificatione narratur vbi h eis iudicio diuino igesta est pena superbie: per qđ factum dispersi sunt super terram ƀȝ linguas suas. Fit ista recapitulatio etiam obscurius sicut i euangelio dicit dñs. Die quo exiit loth a sodomis pluit de celo igneȝ ꝛ perdidit omnes. scđm h erit dies filij hominis quo reuelabitur ꝛ illa hora que erit in tecto ꝛ vasa eius in domo non descendat tollere illa. Et qui i agro similiter nõ reuertatur retro: meminerit vxoris loth. Nũquid cũ dñs fuerit reuelatꝰ tunc sunt ista seruanda ne quisqȝ retro respiciat. i. vitam pteritam cui renunciauit inquirat: ꝛ potius isto tempore: vt cum dñs fuerit reuelatus retributionem pro eis qui ipse ƀuauit vel cõtẽpsit inueniatur. Et tñ qꝛ dcm̃ est in illa hora tunc putantur ista seruanda: cuȝ fuerit dñs reuelatus nisi ad intelligendam recapitulationem sensus legentis iuigilet: adiuuante illa scriptura que ipoꝝum apostoloꝝ adhuc tempore clamabat: fili nouissima hora est. tempus ergo ipsum quo euangelium predicatur: quousqȝ dñs reueletur: hora est: in qua oportet ista ƀuari. quia ꝛ ipsa reuelatio dñi ad eãdem horam pertinet que die iudicij terminabitur. Septima ticbonij regula est eadēqȝ postrema de diabolo ꝛ eius corpore: Ecce enim ꝛ ipē caput impiorum: qui eius sunt quodãmodo corpus ituri cum illo i supplicium eterni ignis: sicut xp̄s caput ē ecclesie quod est corpus eiꝰ futuꝝ cum illo in regno ꝛ glĩa sempit̃na. Sicut ergo in prima quã vocat de dño ꝛ eiꝰ corpore vigilandum est: vt intelligat̃ quãdo đ vna eadēqȝ ꝑsona scriptura loquitur: quid conueniat capiti: quid

corpori: sic et in ista nouissima aliquando in diabolum dicitur: quod non in ipso sed potius in eius corpore possit agnosci quod habet non solum in eis qui manifestissime foris sunt: sed in eis etiam qui cum ad ipsum tamen ad tempus permiscentur ecclesie donec vnusquisque de hac vita exeat. vel a frumento palea ventilabro vltimo separetur. Quod. n. scriptum est apud esaiam quomodo cecidit de celo lucifer mane oriens et cetera que sub figura regis babylonie de eadem persona vel ad eandem personam dicta sunt in ipsa contextione sermonis de diabolo vtique intelliguntur: et tamen quod ibi dictum est contritus est in terra qui mittit ad omnes gentes. non totum ipsi capiti congruit. Nam et si mittit ad omnes gentes diabolus angelos suos: non in terra corpus eius non ipse conteritur: nisi quia ipse est in corpore suo quod contritum fit vt puluis quem proiicit ventus a facie terre. He autem omnes regule excepta vna que vocatur de promissis et lege: aliud ex alio faciunt intelligi. Quod est proprium tropice locutionis quod latius patet quam vt possit: vt mihi videtur ab aliquo vniuersa comprehendi. Nam vbicunque aliud dicitur: vt aliud intelligatur et si nomen ipsius tropi in loquendi arte non inuenitur tropica locutio est. Que cum fit vbi fieri solet sine labore sequitur intellectus: cum vero vbi non solet laboratur vt intelligatur ab alijs magis ab alijs minus: sicut magis minusue dona dei sunt in ingenijs hominum vel adiutoria tribuuntur. Proinde sicut in verbis proprijs de quibus superius disputauimus vbi res vt dicuntur intelligende sunt: sic in translatis que faciunt tropicas locutiones vbi aliud ex alio intelligendum: de quibus hucusque quantum visum est satis egimus: non solum admonendi sunt studiosi venerabilium litterarum: vt in scripturis sanctis genera locutionum sciant: et quomodo apud eas aliquid dici soleat vigilanter aduertant memoriterque retineant: verum etiam: quod est precipuum et necessarium: orent vt intelligant. In eis quippe litteris quarum studiosi sunt legant quoniam dominus dat sapientiam et a facie eius scientia et intellectus a quo et ipsum studium si pietate predictum est acceperunt. Sed hec satis etiam de signis quantum ad verba pertinet dicta sunt. Restat vt de proferendis eis que sensimus sequenti volumine que dominus donauit disseramus.

Incipit liber quartus.

Hoc opus nostrum quod inscribitur de doctrina christiana in duo quedam fueram prima distributione partitus. Nam post prohemium quo respondi eis qui hoc opus fuerant reprehensuri: due sunt res inquam quibus nititur omnis tractatio scripturarum: modus inueniendi que intelligenda sunt: et modus proferendi que intellecta sunt. De inueniendo prius de disserendo postea disseremus. Quia ergo de inueniendo multa iam diximus: et tria de hac vna parte volumina absoluimus: adiuuante domino deo proferenda pauca dicemus: vt si fieri poterit vno libro cuncta claudamus: totum hoc opus quatuor voluminibus terminetur. Primo itaque expectationem legentium qui me forte putant rhetorica daturum esse precepta: que in scolis secularibus et didici et docui ista prelocutione prohibeo: atque vt a me non expectent amoneo: non quod nihil habeant vtilitatis: sed quod si quid habeant seorsum discendum esse. Sicui fortassis bono viro etiam hoc vacat

discere nō autem a me: vel in hoc opere: vel in aliquo alio requirēdū. Nā cum per artem rhetoricam et vera suadeantur falsa: quis audeat dicere adversus mendaciū in defensorib⁹ suis inermem debere consistere veritatem: ut videlicet illi qui res falsas persuadere conantur noverint auditorē vel benivolum vel intentum: vel docilem prohemio facere. isti autem nō noverint. illi falsa breviter aperte verisimiliter: et isti vera sic narrāt: ut audire tedeat: intelligere nō pateat. credere postremo nō libeat. Illi fallacibus argumentis veritatē oppugnēt: asserūt falsitatē. isti nec vera defēdere nec falsa valeāt refutare. Illi aīos audientium in errorem movētes impellentesqȝ dicēdo terreāt cōtristēt exhilarēt exhortētur ardenter. Isti pro veritate lēti frigidiqȝ dormitent. Quis ita desipiat ut hoc sapiat. Cum ergo sit ī medio posita facultas eloquij que ad persuadenda seu prava seu recta valet plurimum: cur nō bonorum studio comparatur: ut militāt veritati: si eā mali ob tenendas perversas variasqȝ causas in usus iniquitatis et erroris usurpant. Sed quecūqȝ sunt de hac re observationes atqȝ precepta: quibus cū accedit ī verbis plurimis ornamentisqȝ verborū exercitationis lingue solertissima cōsuetudo fit illa: que facundia vel eloquentia nominat extra litteras istas nostras seposito ad hoc congruo temporis spacio apta et convenienti etate discenda sunt eis qui hoc celeriter possunt. Nam et ipsos romane principes eloquentie non piguit dicere qȝ hanc artem nisi cito quis possit nūqȝ omnino possit perdiscere. Quod utrūqȝ verū sit quid opus est querere? Nō enī etsi possunt hec a tardioribus tādem aliquando perdisci. nos ea tanti pendimus ut eis discendis natura vl' etiam graves hominum etates velimus impendi satis est ut adolescentiorum ista sint studia: nec ipsoꝝ oīum quos utilitati cupimus erudiri: sȝ eorum quos nondum magis urgens: et huic sine dubio rei preponēda necessitas occupavit: quoniam si acutum et fervens assit ingenium facilius adheret eloquentia legentibus eloquētes: qȝ eloquentie precepta sectantibus. Nec desunt ecclesiastice litere etiam preter canonem in auctoritatis arte salubriter collocatū: qs legendo homo capax. et si id non agit sed tantūmodo rebus que ibi dicuntur intentus sit: etiam eloquio quo dicuntur verum in his versatur imbuitur accedente: vel maxime exercitatione sive scribendi sive dictandi. postremo etiam divina ꝑm pietatis ac fidei regulam sentit. Si autem tale desit ingenium: nec illa rhetorica ꝑcepta capiuntur. nec si magno labore inculcata qȝtulacunqȝ ex parte capiantur aliquid prosint quandoquidē et ipsi ea que didicerunt: et copiose ornateqȝ dicunt. Non omnes ut ꝑ ipsa dicāt postea cogitare cum dicunt si non de his disputant. Immo vero vix illos eorum esse existimo q utrūqȝ possint et dicere bene. Et ad hoc faciendum precepta illa dicendi cogitare cum dicunt. Cavendum enim est ne refugiant ex animo que dicenda sunt: dum attenditur ut arte dicantur. Et tamen in ꝑmonibus atqȝ dictionib⁹ eloquētiū ipleta reperiūtur ꝑcepta eloquētie: de quib⁹ illi ut eloquerentur vel cum eloquerentur nō cogitaverūt: sive illa didicissent sive

ne attigissent quidem. Implent quip
pe illa: qꝛ eloquentes sunt non adhi/
bent vt sint eloquentes. Quapropter
cuz ex infantibus loquentes: ne fiant
nisi locutiones discendo loquentium
cur fieri non possunt eloquentes nul
la eloquendi arte tradita: sed elocu/
tiones eloquentium legendo ꝛ audi/
endo: ꝛ q̄ꝫtum assequi conceditꝰ imitā
do. Quid quod ita fieri ipis quoqꝫ
experimur exemplis. Nam sine pre/
ceptis rhetoricis nouimus plurimos
eloquentiores plurimis qui ista didi/
cerunt: sine lectis vero ꝛ auditis elo/
quentium disputationibus vel dictio
nibꝰ neminē. nā neqꝫ ipā arte gram
matica qua disciꝰ īegritas locutio/
nis indigerent pueri: si eis inter ho/
mines q integre loquerētur crescere
daretur ꝛ viuere. Nescientes qppe
nulla nomina viciorum more cuiusqꝫ
loquentis audirent sana sua consue/
tudine reprehenderent ꝛ cauerent si
cut rusticos vrbani reprehenderunt
etiam qui litteras nesciunt. Debet
igitur diuinarum scripturarum tra/
ctator ꝛ doctor. defensor recte fidei
ac debellator erroris: ꝛ mala dedoce
re ꝛ bona docere: atqꝫ in hoc opere
sermonis conciliare aduersos: remis/
sos erigere nescientibus qd̄ agitꝰ qd
expectare debeant intimare. Ubi au
tem beniuolos: intentos. dociles aut
inuenerit aut ipē fecerit. cetera pera
genda sunt sicut postulat causa. Si
docendi sunt qui audiunt narratiōe
faciendum est. Si tamen indigeat vt
res de qua agitur innotescat: vt autē
que dubia sunt certa fiant documen
tis adhibitis ratiocinandum est: si ve
ro qui audiunt monendi sunt potius
q̄ꝫ docendi: ne in eo quod iam sciunt
agendo non torpeant: ꝛ rebus assen

sum: quas veras eē fatentur accom
modent maioribus dicēdi viribꝰ opꝰ
est: vt obsecrationes ꝛ increpationes
concitationes ꝛ coertiones: ꝛ quecū
qꝫ alia valent ad commouendos ani
mos necessaria sunt. Et hec quidem
cuncta que dixi omnes fere hoīes in
his que loquendo agūt facere nō ge
scunt. non negligunt. Sed cum faci
ant alij deformiter obtense frigide:
ali i acute ornate vehementer illum
ad hoc opus vnde agimus iam opor
tet accedere qui potest disputare vꝰ
discere sapienter etiam si non potest
eloquenter vt prosit audientibus eti
am si minus est q̄ꝫ prodesset: et si elo
quenter posset dicere. Qui vero af
fluit insipienti eloquentia tanto ma
gis cauendus est q̄ꝫto magis ab eo i
his que inaudire inutile est delectaꝰ
auditor: ꝛ cum discere dicere audit
eam vere dicere existimat. Hec aūt
sententia nec illos fugit qui artē rhe
toricam docendaz putarunt. Fassi
sunt enim sapientiam sine eloquen
tia: partim prodesse ciuitatibus. elo
quentiā vero sine sapientia nimium
obesse plerūqꝫ. prodesse nūq̄ꝫ. Si er
go hoc illi q precepta eloquentie tra
diderunt in eisdem libris in qbus id
egerūt veritate instigante coacti sūt
confiteri. Nam hocē supernam que
a patre luminū descendit. sapientiam
nesciētes: q̄ꝫto magis nos non aliud
sentire debemꝰ: q huiꝰ sapiētie filij et
ministri sumꝰ? Sapiēter aūt dicit tā
to magis ꝛ minꝰ hō: q̄ꝫto in scripturis
scīs magis minusue profecit: nō dico
i eis multū legēdis: memorieqꝫ mādā
dis: sed bene intelligendis. Sunt. n.
qui eas legunt ꝛ negligunt. legūt vt
teneant: negligunt vt intelligant.
Quibꝰ longe sine dubio preferendi

sũt q verba earũ minus tenẽt: et corearꝫ sui cordis ocl'is vidẽt. Sed vtrisqꝫ ille melior: qui et cum vult eas discit: ꝛ sicut oportet intelligit. Huic ergo qui sapienter debet dicere etiam qđ non potest eloquenter verba scripturarũ tenere maxime necessariuꝫ est. Quanto enim se pauperiorẽ cernit in suis. tanto eum oportet in istis eẽ ditiorem. vt quod dixerit suis verbis probet ex illis. Et q propriis verbis minor erat magnorꝫ testimonio quodammodo crescat. Probãdo enĩ delectat q min' potest delectare dicẽdo. Porro q ñ solũ sapiẽter: verũ etiam eloquẽter vult dicere quem profecto plus proderit si vtrũqꝫ potuerit ad legẽdos vel audiẽdos ꝛ exercitatione imitãdo eloquẽtes mitto eũ libẽti' q̃ magistris artis rhetorice vacare precipio. si tamen hi qui legũtur ꝛ audiũtur non solũ eloquenter: sed etiam prudẽter dixisse vel dicere veraci predicatione laudantur. qui. n. eloquẽter dicũt suauiter. qui sapienter salubriter audiuntur: propter qđ non ait scriptura. multitudo eloquẽtiũ sanitas est orbis terrarũ. Sicut autem sepe sumende sunt ꝛ amara salubria: ita semper vitanda est perniciosa dulcedo: sed salubri suauitate quid dulcius est? Q̃to enim magis illa appetitur suauitas: tanto salubrius salubritas prodest. Sunt ergo ecclesiastici viri q diuina eloquia nõ solum sapienter: sed eloquẽter etiã tractauerũt. quib' legendis magis non sufficit tempus q̃ deesse ipi studentibus ꝛ vacantibus possunt. Hic aliqs forsitan querit vtrum auctores nri: quorum scripta diuinitus inspirata canonem nobis saluberrima auctoritate fecerunt: sapientes tantũmodo an eloquentes etiam nuncupãdi sũt. Que qdem questio apud meipsum ꝛ apud eos qui mecum quod dico sentiunt: facillime soluitur. Naꝫ vbi eos itelligo: non solum nihil eis sapienti' verũ etiam nihil eloquentius mihi videri potest. Et audeo dicere. omnes qui recte intelligũt qđ illi loquuntur simul intelligere non eos aliter loqui debuisse. Sicut enim quedam ẽ eloquentia que magis etatem iuuenileꝫ decet: est que senilem. nec iaꝫ dicẽda est eloquentia si persone nõ cõgruat eloquẽtis: ita est quedam qua viros summa auctoritate dignissimos: planeqꝫ diuinos decet. Hac illi locuti sunt: nec ipos decet aliam: nec alias ipa. ipis eniꝫ cõgruit. alios autẽ q̃to videtur humilior: tãto aliquis nõ vẽtositate: et soliditate transcẽdit. Ubi vero nõ eos itelligo: minus quidẽ mihi apparet eorũ eloquentia: sed eam esse non dubito talem qualis est vbi itelligo. Ipa quoqꝫ obscuritas diuinorum salubriũqꝫ dictorũ talis eloquentie miscenda fuerat: in q̃ proficere videtur itellectus: nõ solũ inuentione: verũ etiam exercitatione deberet. Possem siqdem si vacaret oẽs virtutes ꝛ ornamenta eloquentie: đ quibus inflantur isti qui linguam suam nostrorꝫ auctorum lingue: non magnitudine. sed tumore preponũt: ostendere i istorũ litteris sacris: quos nobis erudiẽdis: ꝛ ab hoc paruo seculo in beatũ seculũ trãsferendis ꝓuidẽtia diuina prouidit. sed non ipa me plus q̃ dici potest delectant in illa eloquẽtia: q̃ sũt his viris cum oratoribus gẽtiliũ poetisue communia. Illud magis miror ꝛ stupeo q̃ ista vra eloquentia ita vsi sũt per alterã quãdam eloquẽtiam: vt nec deesset eis

nec emineret in eis: q̄ eam nec ipro/
bari ab eis: nec ostentari oportebit.
Quorũ alterũ fieret si vitaretur. Al/
terũ putari posset si facile agnoscere
tur. Et ĩ quibus forte locis agnoscit̃
a doctis tales res dicũtur vt verba
q̄bus dicũtur non adiacẽte adhibita
s ipis rebus velut spõte subiũcta vi/
deantur: quasi sapiẽtiã d̄ domo sua:
idest de pectore sapientis procedere
ĩtelligas: tãq̄ ĩseparabilem familiaꝫ
etiam non vocatam seq eloquẽtiam.
Quis enim non videat q̄d dicere
voluerit: ⁊ q̄ sapienter dixerit apl's.
gloriamur ĩ tribulationibus: sciẽtes
q tribulatio patiẽtiam operatur. pa
tientia autem probationeꝫ: probatio
vero spem. spes aũt non cõfundit: q̄a
caritas dei diffusa est in cordibus no
stris per spiritũ sanctũ q̄ datus ẽ no/
bis. Hic si q̄s: vt ita dixeriꝫ: imperi/
te peritus artis eloquentie precepta
apostolum secutũ fuisse contendat.
nonne a christianis doctis indoctisq
ridebit̃? Et tamen agnoscitur huic fi
gura que dimax grece: latine vero a
quibusdam est appellata gradatio:
quoniam scalam dicere voluerũt: cũ
verba vel sensa cõnectũtur. sicut alte
rum ex altero: sic his ex tribulatione
patientiã. ex patientia probationem
ex probatione spem connexam vide/
mus. Agnoscit̃ ⁊ aliud genus: quoni
am post aliq̃ pronũciationis voce sin
gula finita que nostri membra: ⁊ ce/
sa. greci auteꝫ cola ⁊ cõmata vocant.
sequit̃ ambitus siue circuitus: quem
periodon illi appellant. cuiꝰ membra
suspẽdũtur voce dicentis donec vlti/
mo finiantur. Nam eorum q̄ prece/
dũt circuitũ membrũ est illud proxi/
mũ: quoniam tribulatio patientiam
operatur. s'm. patiẽtia aũt probatio/
nem. tertiũ vero. probatio spem. Dei

de subiũgitur iste circuitꝰ q̄ tribꝰ per/
agitur membris: quorum primum ẽ
spes aũt nõ cõfundit. s'm. qm̃ caritas
dei diffusa ẽ ĩ cordibꝰ nr̃is. tertiũ. per
spiritũ q̄ datꝰ est nobis. Et hec atq
hiꝰ ĩ elocutiõis arte tradũtur. Sicut
ergo apostolũ p̄cepta eloquẽtie secu
tũ eẽ dicimꝰ: ita q̄ eiꝰ sapiẽtiã secuta
sit eloquẽtia nõ negamꝰ. Scribens
ad corinthios ĩ secũda ep'la redargu/
it quosdaꝫ q̄ erant ex iudeis pseudo
apostoli eiq detrahebãt. Et quoniã
seip̄m predicare cõpellit̃: hanc sibi ve
lut insipientiã tribuẽs q̄ sapiẽter di/
cit: q̄q eloquenter. Sed comes sa/
pientie: dux eloquẽtie illam sequẽs
ista precedens ⁊ sequẽtem non respu
ens: iterum dico ĩquit ne q̄s me existi
met insipiẽtẽ eẽ: alioquin velut ĩsipiẽ
tẽ suscipite me. vt ⁊ ego modicuꝫ q̄si
glorier. Quod loquor nõ loquor: se/
cũduꝫ deum. sed quasi in stulticia in
hac substantia glorie. quoniam qui/
dem multi gloriantur secundum car
nem ⁊ ego gloriabor. Libenter enim
sustinetis insipientes cum sitis ip̄i sa/
pientes. Toleratis enim si quis vos
in seruitutem redigit. Si q̄s deuo/
rat. si q̄s accipit. si q̄s extollit̃. si q̄s ĩ fa
ciem vos cedit s'ꝫ ignobilitatem dico
q̄si nos ĩfirmati sumꝰ. In q̄ aũt q̄s au
det in ĩsipiẽtia dico: audeo ⁊ ego. he
brei sũt ⁊ ego. israelite sũt ⁊ ego. Se
mẽ abrahe sũt ⁊ ego. ministri xp̄i sũt
⁊ ego. Insipiẽs dico sũ ego. In labo
ribꝰ plimis ĩ carceribꝰ abũdantiꝰ. in
plagis sup̄ modũ. In mortibꝰ freq̄nt̃.
A iudeis quinquies quadraginta vna
minus accepi. ter virgis cesus sum.
semel lapidatus sum. ter naufragiuꝫ
feci. nocte ac die in profundo maris
fui. In itineribꝰ sepe: piculis latronũ
piculis ex genere: periculis ex genti
bus: periculis in ciuitate. periculis ĩ

deserto: periculis i mari: periculis in falsis fratribus: in labore ꝛ erumna: in vigilijs sepius: in fame ꝛ siti: in ieiu nijs multis i frigore ꝛ nuditate. Preter illa que extrinsecus sunt instantia mea quotidiana: sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur ꝛ ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non vror? Si gloriari oportet: in his que sunt infirmitatis mee gloriabor. Quanta sapientia ista sint dicta vigilantes vident. Quanto eloquētie cucurrerint flumie et q stertit aduertit. Porro autem et qui nouit agnoscit ꝙ ea cesa que comata greci vocant: ꝛ membra circuitus de quibus paulo ante disserui: cuȝ ꝺ certissima veritate interponerentur totaȝ illam speciem dictionis: et quasi eius vultum ꝙ indocti delectantur mouē turꝗ fecerunt. Nam vnde cepimus hunc locum inserere circuitus sūt primis minimus hoc est bimembris: minus enim ꝙ̄ duo membra circuitus habere non possunt: plura vero possunt: ergo ille primus. Iterū dico ne quis me existimet insipientem eē. Sequitur alius trimembris: alioquin velut insipientem suscipite me: vt ꝛ ego modicum ġd glorier. Tertius q seq̄ membra habet quatuor. Qꝺ loquor non loquor ꝑm deū: sed quasi in stultitia in hac substantia glīe. Quartus duo hȝ: qm̄ ġdē mlti glianť ꝑm sclȝ et ego gliabor. Et qnt⁹ duo libēť sustietis insipientes cum sitis ipsi sapiētes Etiam sextus bimembris est. Tolleratis enim si quis vos in seruitutē redigit. Sequuntur tria cesa: si quis deuorat: siquis accipit: siquis extollitur deinde tria membra. Siquis in faciē vos cedit: secundum ignobilitateȝ dico: quasi nos infirmati sumus. addiť trimembris circuitus. In quo auteȝ quis audet? nō i insipientia dico audeo ꝛ ego. Hic iam singulis quibusꝗ cesis inťrogādo positis: singula itidē cesa responsione redduntur: tria tribus: hebrei sunt ꝛ ego. Israelite sunt ꝛ ego. Semen habrahe sunt et ego. Quarto autem ceso simili interrogatione posito non alterius cesi: sed mēbri oppositione respondet. Ministri christi sunt ꝛ ego. insipiens dico plus ego. Nam cesa quatuor sequentia remota decentissima interrogatione fūduntur. In laboribus plurimis: i carceribus abundantius: in plagis supra modum in mortibus frequenter. Deinde interponitur breuis circuit⁹: qm̄ suspēsa ꝑnūciatiōe distiguēdū ē. A iudeis qnqes: vt ħ sit vnū mēbruȝ cui cōnectitur alterū. xl. vna minus accepi. Indereddiť ad cesa ꝛ ponūtur tria. Ter virgis cesus sū. Semel lapidat⁹ sū. Ter naufragiū feci. Seqť mēbrū. Nocte ac die i ꝑfūdo maris fui. Deide. xiiij. cesa ꝺcētissimo ipetu ꝓfluūt. i itinerib⁹ sepe: picul' fluminū piculis latronū. picul' ex gñe: picul' ex gētib⁹: picul' i ciuitate. picul' i deserto: picul' i mari: picul' in falsis frib⁹ i labore ꝛ erūna: i vigilijs sepi⁹: i fame ꝛ siti: i ieiunis mltis: i frigore ꝛ nuditate. Post ħ inťponit trimēbrē circuitū: ꝑter illa ꝙ̄ extrisec⁹ sť. icursus me⁹ ꝗtidian⁹ sollicitudo oīuȝ ecclīaꝝ. Et hic duo mēbra ꝑcūctatiōe subiūgit. Quis ifirmať ꝛ ego non ifirmor? Quis scādalizať ꝛ ego vror? Si gliari oȝ i is ꝙ̄ ifirmitatis sť gl'abor. Qta sapia ista sint dicta vigilātes vident Quāto ꝟo eloquētie cucurrerit flumina ꝛ q stertit aduertit. Postremo totus iste ꝗsi locus bimēbri circuitu terminať. Sȝ si gliari oportet in his

que infirmitatis mee sunt gloriabor Q vero post hunc impetum interposita narratiuncula quodammodo cōquiescit & requiescere facit auditorez. quid decoris & delectationis habeat satis dici nō pōt: Sequit̄ eni dicēs. Deus & pater dn̄i nr̄i scit: q ē benedictus in secula: q2 non mentior: ac deinde quō piclitatus fuerit & quomō euaserit breuissime narrat. Lōgū ē cetera psequi. vl̄ i alijs scripturarū locis ista mōstrare. Quid si etiā figuras locutionis que illa arte tradūtur. i bis saltē q̄ de apl̄i elōq̄o commemoraui ostēdere voluissē: Nōne facili⁹ grauies hoīes me nimiū q̄ꝫ q̄sq̄ꝫ studiosorū sibi sufficiētē putarent: Hec oia qn̄ a magistris docent̄ p magno habētur: magno emūtur. magna iactatione vēduntur. Quā iactationez ēt ego redolere vereor. dū ista sic ōdisserui: s3 male doctis hoīb⁹ rn̄dendum fuit: q nr̄os auctores cōtēnendos putāt. nō q2 nō habēt: sed q2 nō ostentāt: q̄ꝫ nimis isti diligūt eloquētiam: sed forte q̄s putat tāq̄ꝫ eloquētē nr̄m elegisse me apl̄m paulū: videt̄ enim vbi ait: et si iperitus sermone: s3 nō sciētia: quasi cōcedendo obtrectatorib⁹: sic locut⁹: nō tāq̄ꝫ id verum agnosceret cōfitendo. Si autem dixisset iperitus quidem s̄mone: sed non sciētia: nullo modo aliō posset intelligi. Scientiam plane nō concatus ē pfiteri sine qua decor cē gētium nō valeret Certe si quid eius proferim⁹ ad exemplum eloquētie ex illis epistolis vtiq3 proferimus: quas ēt ipi obtrectatores eius: qui s̄monem presentis cōtemptibilē videri volebant graues & fortes eē confessi sunt. Dicendum ergo aliquid mihi esse video: & de eloquentia prophetarum: vbi per tropologiam multa obteguntur. que q̄ꝫto magis translatis verbis videtur operiri: tāto magis cum fuerint apta dulcescunt: sed hoc loco tale aliquid cōmemorare debeo: nisi que dicta sunt non cogar exponere: sed commendē tantum quomodo dicta sunt. Et ex illius prophete libro potissimum hoc faciam: qui se vel armentariuz fuisse dicit: atq3 inde diuinitus ablatū atq3 missum: vt dei populo prophetaret. Non enim s̄m septuaginta interpretes q etiaz ipi diuino spiritu interpretati ob hoc aliter videntur nonnulla dixisse: vt ad spiritualez sensum scrutandum magis admoneretur lectoris intentio. Unde etiam obscuriora nonnulla: que magis tropica sunt eorum. sed sicut ex hebreo in latinū eloquium presbytero hieronymo vtriusq3 lingue perito interpretante trāslata sunt. Cum igitur argueret impios. superbos. luxuriosos & fratne omnino negligētissimos caritatis: rusticus vel ex rustico iste propheta exclamauit dicens. Ueh qui opulenti estis in syon: et confiditis in monte samarie. optimates capita populorum ingredientes pompatice domū israel. Transite in calampne & videte: et ite inde in emath magnam: et descendite in geth palestinorum: & ad optima queq3 regna horum. si latior t̄minus eorum termino vr̄o est. Qui separati estis in diem malum: & appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis & lasciuitis i stratis vestris. Qui comeditis agnuz de grege & vitulos de medio armenti. Qui canitis ad vocez psalterij. Sicut dauid putauerunt se habere vasa cātici bibentes in phialis vinu3: & optimo vnguēto delibuti: & nihil opa

tiebãt sup ɔtritionē ioseph. Nūqd nam isti qui prophetas nostros tāq̄ ineruditos ⁊ elocutionis ignaros velut docti disertiq; contēnunt: si aliquid eis tale vel in tales dicendum fuisset. aliter voluissent dicere qui tamen eorum insanire voluissēt? Quid enī ē quod isto eloquio aures sobrie plus desiderent. primo ipa intentio: quasi sopitis sensibus vt euigilarent: quo fremitu illisa est? Ueh qui opulenti estis in syon ⁊ confiditis ī mōte samarie optimates capita populorū ingrediētes pompatice domū israel Deinde vt beneficiis dei. qui eis ampla spacia regni dedit ostendat ingratos. quoniam confidebāt ī monte samarie: vbi vtiq; idola colebant. Trāsite inquit ī calāne ⁊ videte: et ite īde ī emath magnā. et descēdite ī seth palestinorū. et ad optima queq; regna horum si latior terminus eorum termino vestro est. Simul etiam cū ista dicantur locorum nominibus tāq̄ luminibus ornatur eloquiū que sūt syon. Samaria. calāne. emath magna Seth palestinorum. Deinde verba que his adiūgūtur locis decentissime variātur. opulēti estis confiditis. transite. ite. descēdite. Cōsequenter futura denunciantur. sub iniquo rege propinquare captiuitatem cū adiūgitur qui separati estis in diem malum: ⁊ appropiquatis solio iniquitatis. Tūc subiiciuntur merita luxurie Qui dormitis in lectis eburneis ⁊ lasciuitis in stratis vestris. qui comeditis agnum de grege ⁊ vitulū de medio armēti. Ista sex membra tres bimēbres circuit⁹ reddiderūt. Nō enī ait. qui appropinquatis solio iniquitatis. Qui separati estis in diē malum: qui dormitis in lectis eburneis: qui lasciuitis in stratis vestris. qui comeditis agnū de grege: qui vitulos de medio armenti. Quod si ita diceretur eēt quidem hoc pulchrum: vt ab vno ꝓnomine repetito omnia sex membra decurrerēt: ⁊ pronunciātis voce singula finirentur: sed pulchri⁹ factum est vt eidem pronomini eēnt bina subnexa: que tres sententias explicarēt. vnam ad captiuitatis ꝓnunciationem: qui separati estis in diem malum ⁊ appropinquatis alterutrū ad libidinem. Qui dormitis ī lectis eburneis ⁊ lasciuitis ī stratis vestris Ad voracitatē vero certam pertinētes: qui comeditis agnum de grege: ⁊ vitulos de medio armenti: vt in potestate pronunciantis vtrum singula finiat ⁊ membra sint sex. An primum ⁊ tertiū ⁊ quintum voce suspendat: ⁊ secundum primo: quartum tertio: sextū quinto connectendo tres bimēbres circuitus decentissime faciat. vnum quo calamitas imminens: alterum quo lectus impurus. tertium quo ꝓdiga mensa mōstret. Deinde luxuriosā remordet auriū voluptatē: Ubi cum dixisset qui canitis ad vocē psalterij: quoniam potest exerceri sapienter a sapiētibus musica mirabili decore dicendi inuectiōis impetu relaxando. ⁊ si non ad illos. sed de illis iam loquens: vt nos musicam sapientis a musica luxururiantis distinguere commoneret. non ait qui canitis ad vocem psalterij: ⁊ sicut dauid putatis vos habere vasa cantici: sed cū illud ad illos dixisset quod luxuriosi audire deberent qui canitis ad vocē

psalterij. imperitiam quoq3 illorum
aliis quodammodo indicauit. adiun/
gentis sicut dauid putauerunt se ha/
bere vasa cantici bibentes in phialis
vinum ⁊ optimo vnguento delibuti.
Tria hec melius pronunciantur .si
duobus prioribus membris suspen/
sis circuitus tertio terminatur: Jam
vero quod his omnibus adiicitur: et
nihil compatiebantur super cõtritio
ne ioseph: siue continuatum dicatur
vt vnum sit membrum. siue decenti⁹
suspendatur ⁊ nihil patiat̃: ⁊ post hãc
distractionem inferatur super contri
tione ioseph: atq3 sit bimembris cir/
cuitus miro decore non dictum est:
nihil compatiebantur sup contritio/
ne fratris: sed positus est pro fratre
ioseph: vt quicũq3 frater ꝓprio signi/
ficare eius nomine: cuius ex fratrib⁹
fama preclara est. vel ĩ malis que pẽ
det: vel in bonis que rependet. Jste
tropus certe vbi ioseph quẽcũq3 fra
trẽ facit intelligi nescio vtru3 illa quã
diximus ⁊ docuimus arte tradatur.
Q3 sit tamen pulcher ⁊ quẽadmodũ
afficiat legentes atq3 intelligentes
non opus est cuiq3 si ipe non sentit.

Et plura quidem que pertineant
ad precepta eloquentie in hoc loco:
quem pro exemplo posuimus possũt
reperiri. sed bonum auditorem nõ tã
si diligenter discutiatur instruit q3 si
ardenter pronuncietur accẽdit. Ne/
q3 enim humana industria composi/
ta: sed diuina mente sunt infusa: ⁊ sa/
pienter ⁊ eloquenter non intenta in
eloquentiam sapientia non recedẽte
eloquentia. si enim sicut quidam di/
sertissimi atq3 acutissimi viri videre
ac dicere potuerunt ea que velut ora
toria arte discuntur non obseruaren
tur ⁊ non vocarentur: ⁊ in hanc do/
ctrinam non redigerentur: nisi prius
in oratorum inuenirentur ingenijs.
quid mirum et si in istis inueniuntur:
quos ille misit q fecit igeniũ? Qua/
propter et eloquentes quidem non
solum sapientes canonicos nostros
auctores doctoresq3 fateamur tali
eloquentia qualis personis eiusmo/
di congruebat. sed nos si de litteris
eorum que sine difficultate intelligũ
tur nonnulla sumimus elocutionis
exempla. nequaq3 tamen putare de
bemus imitandos a nobis eos eẽ in
his q̃ ad exercendas ⁊ eliminandas
quodãmodo mentes legentium: ⁊ ad
rumpenda fastidia atq3 acuenda stu
dia discere volentium celandos q̃q3
siue vt ad pietatem conuertantur: si/
ue vt a ministris se claudantur aĩos
impiorum vtili ac salubri obscurita/
te dixerũt. Sic quippe illi locuti sũt
vt posteriores qui eos recte intellige
rent: et exponerent alteram gratia3
dispare qdẽ: verũtñ subsequentẽ in
dei ecclesia reperirent. Non ergo ex
positores eorum ita loqui debent vt
tãq3 seipsi hos exponendos simili au/
ctoritate proponant. sed in oĩbus ser
monibus suis primitus ac maxime vt
intelligantur elaborarent ea q3tum
possunt perspicuitate dicendi. vt aut
multum tardus sit qui non intelligit:
aut in rerũ quas explicare atq3 ostẽ
dere volumus difficultate atq3 subti
litate non in nostra locutione sit cau
sa: quo minus tardiusue quod dicim⁹
possit intelligi. Sunt eni quedam
que in sua non intelliguntur q3toli/
bet ⁊ q3tumlibet: q3uis planissime
dicentis versentur eloquio: que in
populi audientiã: vl' raro si aliqd vr/

get: vel nūq̄ꝫ oīno imitāda sūt. In li/
bris aūt q̄ ita scribunt, vt ipi sibi q̊dā
mō lectorē teneāt cū itelligunt: cū āt
non intelligunt nō sunt molesta nolē/
tibus legere: ⁊ in aliquoꝝ collocutio
nibꝰ non ē h̄ offm̄ disserendū: vt vera
q̄uis difficillima ad intelligēdum q̄
ipsi pcepimus cū q̄tocūq̄ꝫ labore di/
sputationis ad alioꝝ itelligētiā ꝑdu/
camꝰ: si tenet auditorē vel collocuto
rem discēdi cupiditas nec mētis cupi
ditas desit que quoquo modo intima
ta possit accipere: nō curāte illo q do/
cet q̄ta eloquētia doceat: ſʒ q̄ta eui
dentia: cuiꝰ euidentie diligens appeti
tus aliq̄n negligit verba cultiora: nec
curat qd bene sonet: ſʒ quid bene iu/
dicet atq̄ꝫ intimet ꝙ ostēdere inten/
dit: vnde ait quidā cum de genere ta
lis elocutionis ageret eē i ea q̄dā di/
ligentē negligentiam. Hec tñ sic de/
trabit ornatū vt sordes nō cōtrabat.
Quāuis in bonis doctoribus tāta do
cendi cura sit vel esse debeat vt v̄bū
ꝙ nisi obscurū sit vel ambiguum la/
tinum esse non pōt: vulgi autem mo
re sic dr̄ vt ambiguitas obscuritasq̄ꝫ
vitet: nō sic dicatur vt a doctis potiꝰ:
vt ab indoctis dici solet. Si eniʒ non
piguit dicere interpretes nr̄os: non
cōgregabo conuenticula eorum ꝺ sā
guinibus qm̄ senserunt ad rem perti/
nere vt eo loco pluraliter enumera/
retur hoc nomen ꝙ in latina lingua
tantūmodo singulariter dicitur. Cur
pietatis doctorem pigeat imperitis
loquentem ossum potius dicere q̄ꝫ os
ne ista sillaba non ab eo qꝺ sūt ossa: ſʒ
ab eo ꝙ sunt ora intelligat: nisi vafre
aures de corruptione vocaliū vl̄ ꝓ/
ductione non idicant. Quid enim ꝓ/
dest locutionis integritas quā non se/
quitur intellectus audientis cum lo
quēdi omnino causa nulla sit: si ꝙ lo
quimur non intelligunt: propter q̊s
vt intelligant loquimur. Qui ḡ doceʒ
vitabit v̄ba omnia q̄ non docent: ⁊ ꝓ
eis alia que intelligantur integra po
test dicere id magis eliget. Si auteʒ
non pōt siue qꝛ nō sūt: siue qꝛ in p̄sen/
tia nō occurrunt vtetur etiam v̄bis
minus integris dum tamē res ipa do
ceatur: atq̄ꝫ discatur itegre. Et h̄ qdē
non solum in locutionibus siue fiant
cum aliquo: siue cū pluribꝰ: verū etiā
multo magis i pplis q̄n s̄mo promit̄
vt intelligatur instanduʒ ē: qꝛ i collo
cutionibus est cuiq̄ꝫ interrogandi po
testas: vbi autem omnes tacent: vt
audiatur vnus ⁊ in eum intenta ora
conuertunt ibi ⁊ requirat qsq̄ꝫ ꝙ non
intellexit: nec mos est nec decoris ac
per hoc debet maxime tacenti subue
nire cura dicentis. Solet aūt mo/
tu suo significare vtrū intellexerit co
gnoscendi auida multitudo. Qꝺ do/
nec significet versandum ē: ꝙ agitur
multimoda varietate dicendi. Qꝺ i
potestate non habent qui sperata et
ad verbum memoriter retenta ꝓnū
ciant. Mox autem vt intellectuʒ eē
constiterit aut s̄mo finiendus aut in
alia transeundum est. Sicut eni gra
tus ē q cognoscēda enucleat: sic one
rosus qui cognita inculcat: eis dun/
taxat quorum tota expectatio indis/
soluenda eorū q̄ panduntur difficul
tate pendebat. Nam delectandi gra
tia etiam nota dicuntur: vbi non ipa
sed modus quo dicūtur attenditur.
Qꝺ si ⁊ ipse iam notꝰ est atq̄ꝫ audito
ribus placet: pene nihil interest vtꝝ
is q dicē dictor an lector sit. Solēt.n.
ea que cōmode scripta sūt nō solū ab

bis quib⁹ primit⁹ īnotescūt iocūde le
gi. Uerū ab his quib⁹ iam nota sunt.
neque adhuc illa de memoria deleuit
obliuio: non solū iocunditate relegi.
vel ab vtrisque libenter audiri. Que
autem iam oblitus est cū cōmouetur
dicentur. Sed de modo delectandi
nō nūc ago: de modo quo dicendi sūt
qui discere desiderant ago. Is autez
est optim⁹ quo fit vt qui audit verū au
diat: ꝛ ꝙ audit itelligat. Ad quem fi/
nez cū ventū fuerit nihil tūc amplius
de ipsa re tanꝙ diutius docēda labo
randū est: sed forte de commēdanda
vt ī corde figatur. Qd si faciēdū vide
bitur ita modeste faciēdum est. ita ne
perueniatur ad tediuz. Prorsus est
hoc ī docendo eloquētia qua fit dicē
do nō vt libeat qd horrebat. Qd tamē
si fiat īsuauiter ad paucos quidem stu
diosissimos su⁹ peruenit fruct⁹ qui ea
que discenda sūt ꝙuis abiecte īculte
que dicantur scire desiderant. ꝙ cuz
adepti fuerint ipsa delectabiliter veri
tate pascūtur. Bonorumque ingenio
rum insignis est indoles in verbis ve/
rū amare nō verba. Quid eniz ꝓdest
clauis aurea si aperire qd volumus
non potest: aut qd obest lignea si hoc
potest quando nihil querim⁹ nisi pate
re ꝙ clausū est: sed quoniam inter se
habent nonnullam similitudinem ve
scentes atque discentes propter fasti
dia plurimorum etiam ipsa sine quib⁹
viui non potest alimenta condienda
sunt. Dixit ergo quidam eloquens ꝛ
verum dixit ita dicere debere elo/
quentem vt doceat: vt delectet: vt
flectat: Deinde addidit docere ne/
cessitatis: est delectare suauitatis est:
flectere victorie. Horuz trium qd pri
mo loco positum est. hoc est docēdi ne
cessitas in rebus est constituta quas
dicimus. reliqua duo in modo quo di
cimus. Qui ergo docere vult cum di
cit ꝙ diu non intelligit nonduz se exi
stimet dixisse qd vult ei quez vult do
cere. Quia ꝛ si dixit ꝙ ipse intelligit:
nondū illi dixisse putandus est. a quo
intellectus non est. Si vero intellect⁹
est quomodo dixerit: ꝙ si etiam dele
ctare vult eum cui dixit aut flectere
non quocunque modo dixerit faciet:
sed interest quomodo dicat vt faciat. si
cut est autem vt teneatur ad audiēdū
delectandus auditor ita flectendus
est vt moueatur ad agendum. Et si/
cut dlectatur si suauiter loquaris ita
flectitur si amat ꝙ polliceris timeat
ꝙ minaris. oderit ꝙ arguis qd com/
mendas amplectatur. qd dolendum
exaggeras doleat: cum quid letandū
predicas gaudeat. misereatur eorum
quos ante oculos miserandos dicen
do constituis: fugiat eos quos cauen
dos terrendo proponis. Et quidquid
aliud grandi eloquētia fieri potest ad
cōmouēdos animos auditorū nūqd
agenduz sit nesciant: sed vt agant qd
agendū esse iam sciunt. Si autem ad
huc nesciūt pri⁹ vtique docendi sunt
ꝙ mouendi. Et fortasse reb⁹ ipsis co/
gnitis ita mouebūtur vt eos nō opus
sit maiorib⁹ eloquentie virib⁹ iā mo/
ueri. Qd tamen cū op⁹ est faciendum
est. Tūc autem op⁹ est quando cum
scierint quid agendū est. vt non agūt
ac per hoc docere necessitatis ē. Pos
sunt eniz homines agere ꝛ non agere
qd sciūt. Quis autez dixerit eos age/
re debere ꝙ nesciunt. ꝛ ideo flectere
non est necessitatis. quia non semper
op⁹ est. si tamen docenti vel etiam de
lectāti ꝯsētit auditor. Ideo autē victo
rie est flectere qꝛ fieri pōt. ꝛ vt doceat̄
ꝛ vt delectet̄ ꝛ nō assentiat. Quid aūt

illa duo proderūt si desit hoc tertiuz: sed neque delectare necessitatis est quandoquidem cū dicendo vera mōstrant. Qđ ad officiū docēdi pertinet non eloquio agit. Neque hoc attenditur vt vel ipsa vel ipsuz delectet eloquium: sed per se ipsa quoniam vera sūt manifestata delectant: Unde plerūque etiam falsa patefacta atque cōuicta delectant: Neque enim delectant quia fasa sunt: sed quia falsum esse verum est. Delectet ꝛ dicto quia hoc verum esse monstratū est. propter eos autem quibꝰ fastidientibꝰ nō placet veritas. si alio quocunque modo nisi eo modo dicatur vt placeat ꝛ sermo dicentis datꝰ est in eloquentia nō paruꝰ etiam delectationi locꝰ: Que tamen addita non sufficit dictis: quos nec intellexisse nec docentis elocutione delectatos esse profuerit. Quid enim hec duo conferunt homini qui ꝛ confitetur verum ꝛ collaudat eloquium. nec inclinat assensū propter quē solū cū aliqd suadetur rebꝰ que dicuntur inuigilat dicentis intentio. Si enim talia docentur decenter que tradere vel nosse sufficiat nihil aliud est eis cōsentire nisi cōfiteri vera eē. Cū vero id docetur ꝙ agendū est ꝛ ideo docetur vt agitur frustra placet modus ipse quo dicitur si nō ita discit vt agat Oportet igit eloquentē ecclesiasticū quādo suadet aliqd qđ agēdū est: nō solū docere vt īstruat ꝛ delectare vt teneat. Uerum etiam flectere vt vincat. Ipse quippe iam remanet ad consensionem flectendꝰ eloquentie grauitate. in quo id nō agit vsque ad eius confessionem demōstrata veritas adiuncta etiam suauitate dictionis. cui suauitati tm̄ opere impensum est ab hominibus vt non soluz facienda: verum etiam fugienda ac detestāda tot ꝛ tanta mala atque turpia que malis ꝛ turpibus disertissime persusa sunt si vt eis consentiatur. sed sola delectationis gratia lectitentur. Auertat autez deus ab ecclesia sua qđ đ synagoga iudeorum hieremias propheta cōmemorat dicens. Pauor ꝛ horrenda facta sunt super terram. prophete prophetabant iniqua ꝛ sacerdotes plausuz dederūt manibꝰ suis ꝛ plebs mea dilexit sic. Et quid facietis in futurū? De eloquētia tanto terribilior quāto purior. ꝛ quanto solidior tanto vehementior. O vere securis concidēs petras. huic enim verisimile verbuz suū qđ per prophetas sanctos fecit: ꝛ per hunc ipsum prophetam deus ipse dixit. Absit itaque absit a nobis vt sacerdotes iniqua dicentibus plaudant. ꝛ plebs diligat sic. Absit a nobis ītā tāta dementia. nā qd facie mꝰ ī futurū? Et certe minꝰ ītelligāt. minꝰ placeāt minus moueant que dicūtur vera tamen dicantur ꝛ iusta non iniqua libenter audiantur. Quod vtique non fieret nisi suauit dicerentur. In populo autem graui de quo dictum est deo. In populo graui laudabo te. nec illa suauitas delectabilis est. quia qdem non iniqua diligūtur: sed exigua ꝛ fragilia bona spumeo verborum ambitu ornantur. quali nec magna nec stabilia decenter ꝛ grauiter ornarentur. Est tale aliquid in epistola beati cypriani. Quod iō puto accidisse vel cōsulto factum esse vt sciretur a posteris quā linguam doctrine christiane sanitas ab ista redundantia reuocaue-

rit ⁊ ad istam eloquentiam grauio/
rez modestiorē que restrinxerit. qua/
lis i ei⁹ consequentibus litteris secu
re amatur religiose appetitur. sed dif
ficillime impletur. Ait ergo quodam
loco. Petamus hanc sedem dant se/
cessum vicina secreta vbi dum erra
tici palmitum lapsis pendulis nexib⁹
per harundines baiulas repunt re/
periunt interea porticum frondea te
cta fecerunt. Non dicuntur ista ni
si mirabiliter affluentissima fecundi
tate facūdie: sed profusiōe nimia gra
uitati displicent. Qui vero hoc amāt
profecto eos qui non ita dicunt sed ca
stigatius eloquuntur non posse ita elo
qui existimant non iudicio ista deuita
re. Quapropter vir iste sanctus ⁊ pos
se se ostendit sic dicere quia dixit ali/
cubi ⁊ nolle quem postmodum nusq̄
Agat ita ꝙ iste noster eloquēs cū ⁊ iu
sta ⁊ sancta dicit. neque eni alia debet
dicere. agat ergo quantum potest cū
ista dicit vt intelligenter ⁊ libenter au
diatur. ⁊ hoc se posse si potuerit tanq̄
potuerit pietate magis orationum q̄
oratorum facultate non dubitet: vt
orando pro se ⁊ pro illis quos est allo/
cuturus fiat orator anteq̄ dictor.
Ipsa hora iam vt dicat accedens pri/
usq̄ exeat proferentem linguam ad
deum leuet animaz sitientem: vt eru
ctet qd̄ biberit vel qd̄ impleuerit fun
dat. Cum eniz de vnaquaque re que
secundum fidem ⁊ delectationem tra
ctanda sunt que dicuntur ⁊ multi mo
di quibus dicantur ab eis qui sciunt
quis nouit quid ad presens tempus
vel nobis dicere vel per nos expediat
audiri nisi qui corda omnium videt:
Et qs facit vt ꝙ oportet: quēadmodū
edicat oportet a nobis nisi in cui⁹ ma
nu sunt ⁊ nos ⁊ sermones nostri. ac
per hoc discat quidem omnia que do
cenda sunt qui ⁊ nosse vult ⁊ doce/
re facultatemque docendi vt decet
viruz ecclesiasticum comparet: Ad
horam vero ipsius dictionis illud po/
tius bona mente cogitet cōuenire ꝙ
dominus ait. Nolite cogitare quomo
do aut quid loquamini. dabitur enim
vobis in illa hora quid loquamini nō
enim vos estis qui loquimini: sed spi/
ritus patris vestri qui loquitur in vo/
bis. Si ergo loquitur in eis spiritus
sanctus qui persequentibus tradun/
tur pro christo. Cur non est in eis qui
tradunt discentibus christum. Quis/
quis autem dicit non esse precipien/
dum hominibus quid vel quemadmo
dum doceant si doctores sanctus effi
cit spiritus. potest dicere nec orandū
nobis esse quia dominus ait. Scit pa
ter vester quid vobis necessarium sit
priusq̄ petatis ab eo: aut apl'z paulū
thimoteo ⁊ Tito n̄ debuisse p̄cipe qd
vel quēadmodū p̄cipent aliis. Quas
tres apostolicas epistolas ante ocu/
los habere debet cui est i ecclesia do
ctoris persona imposita: Nonne in
prima ad thimoteū legitur. Annūcia
hec ⁊ doce. Nōne ibi est. seniorez ne
increpaueris. sed obsecra vt patrez.
Nōne i scd̄a ei dicit. formam habe sa
noꝝ verborū que a me audisti. nōne
ibi ei dicitur. Satis age teipsum pro
babilem operariū exhibens deo nō
erubescentem verbū veritatis recte

tractantē. ibi est illud. predica verbū īsta opportune. iportune. argue. obsecra. īcrepa ī omni longanimitate ꝛ doctrina. Jtē ꝗ ad thitū. nōne dicit episcopum iuxta doctrinā fidelis verbi perseuerātē esse debere. vt potēs sit exhortari ī doctrina ꝛ ꝯtradicētes redarguere. Jbi ꝛ illud. Tu vero loquere que decet sanā doctrinā. senes sobrios esse. ꝛ que sequūtur: ibi etiā dicit. loquere ꝛ exhortare ꝛ icrepa cuȝ omni iperio. nemo te cōtēnat. ammone illos pricipibus ꝛ potestatibus subditos esse. ꝛc. Quid ergo putamꝰ. nūquid contra seipsuȝ sentit apostolus qui cū dicat doctores fieri operatōe sancti spiritus. ipse illis precepit ꝛ qd ꝛ queadmodū doceāt. an itelligendū est ꝛ hominū officia ipso sancto spiritu largiēte i docēdis etiā ipsis doctoribus nō debere cessare ꝛ tamē neqȝ qui plantat esse aliquid neqȝ qui rigat: sed deū qui icremētū dat. Unde ipsis quaqȝ ministris sanctis hominibus vel etiā angelis operātibꝰ nemo recte discit que pertinēt ad viuendū cū deo. nisi fiat adeo docilis cui dicit̄ inpˢ. Doce me facere volūtateȝ tuā. dn̄e quoniā tu es deus meus. vnde ꝛ ipsi thimoteo idē dicit apostolus. Tu aūt perseuera ī his que didicisti ꝛ tradita sunt tibi. sciens a quo didiceris. Sicut enī corporis medicamēta que hominibus ab hominibus adhibētur nō nisi eis prosunt quibus deus operatur ad salutē qui ꝛ sine illis mederi potest. cū sine ipso illa nō possint. ꝛ tamē adhibentur. ꝛ si hoc officiose fiat. īter opera misericordie vel beneficētie deputantur. ita ꝛ adiumenta doctrine tūc prosūt anime adhibita per hominē cū deus operatur vt prosint qui potuit euangelium dare homini etiā non ab hominibus neqȝ per hominem. Qui ergo dicendo nititur persuadere ꝗ bonū est: nihil horꝝ triū spernens vt scilicet doceat vt delectet vt flectat: oret atqȝ agat vt quēadmodū supra diximus: diligēter libēter obediēterqȝ audiatur. Quod cū aperte ꝛ cōueniēter facit. non immerito eloquens dici potest ꝛ si nō eū sequatur auditoris assensus. Ad hoc enim tria idest vt doceat. vt delectet vt flectat etiā illa tria videntur pertinere voluisse. Jdē ipse romani auctor eloquii cū itidē dixit: Js igitur erit eloquēs qui poterit parua summisse: modica tēperate magna grauiter dicere. Tanꝗ̄ si adderet etiam illa tria. ꝛ sic explicaret vnā eandēꝙ sententiā. dicens. Js igitur erit eloquens q vt doceat potuit parua summisse. vt delectet modica temperate. vt flectat magna dicere. Hec autem tria illa sicut ab eo dicta sunt i causis forensibus posset ostēdere Nō auteȝ hoc est in ecclesiasticis questionibus in quibus huiusmodi quem volumꝰ īformare sermo versatur. Jn his parua dicūtur vbi de rebus pecuniariis iudicandū est. Ea magna vbi de salute ac de capite hominum. Ea vero vbi nihil suorū iudicandū est nihilꝙ agitur vt agat siue decernat. sed tantūmodo vt delectetur auditor inter vtrūqȝ quasi media ꝛ ob hoc modica hoc est moderatā dixerūt. Modicis enim modus nomen imposuit. Nam ꝛ modica pro paruis abusiue non ꝓprie dicimꝰ. Jn istis aūt vestris quādoquidem omnia maxime queꝙ de loco superiore populis dicimꝰ ad hominū salutem nec temporariam: sed eternam referre debemꝰ vbi etiaȝ cauendꝰ est eternꝰ interitus omnia ma

gna sunt que dicimus vsqueadeo vt nec de ipsis pecuniariis rebus vel acqrēdis vel amittēdis pua videri de beāt. q̄ doctor ecclesiastic⁹ dicit. siue sit illa magna siue sit pua pecūia. neqȝ .n. parua ē iusticia quā profecto ꝛ in parua pecunia custodire dbem⁹ dicē te domino. Qui in modico fidelis est ꝛ in magno fidelis est. Qꝛ ergo minimum est: minimum est. sed magnum est i minimo fidelem esse. Nam sicut ratio iocūditatis. i. vt a puncto medio omnes linee partes in extrema ducā tur eadem est in magno disco quem i nummulo exiguo ita vbi parua iuste gerūtur non minuitur iusticie magnitudo. De iudiciis denique seculari b⁹ vtique nisi pecuniariis cum loqueretur apostolus audet quisq̄ vestruȝ inquit aduersus alterum negociū habens iudicari apud iniquos ꝛ n̄ apud sanctos. An nescitis quia sancti mundū iudicabūt? ꝛ si in vobis iudicatur mundus indignis de minimis iudiceris. Nescitis quoniam angelos iudicabimus nedum secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis eos q contemptibiles sūt in ecclesia hos cōstituite ad iudicandum. Ad reuerentiam vobis dico sic non est inter nos qsq̄ sapiens qui possit inter fratreȝ suū iudicare. sȝ frater cum fratre iudicat ꝛ hoc apud ifideles. Iam qdem omnino delictum est q̄ iudicia habetis vobiscum. Quare non magis inīqtatem patimini? Quare nō poti⁹ fraudamini. sed vos inīqtatem facitis ꝛ fraudatis. Et hoc fratres. An nescitis qꝛ iniusti regnū dei nō hereditabūt? Quid est q̄ sic corripit sic exprobat: sic iprobat: sic minatur quid est. q̄ sui animū taȝ crebra ꝛ taȝ aspera vocis testatur mutatiōe? Quid est postremo q̄ de rebus minimis tam granditer dicit. Tantum ne de illo negocia secularia meruerunt? absit. Sed hoc facit propter iusticiam caritatem pietatem: q̄ nulla sobria mente dubitante etiam i reb⁹ q̄tūlibet paruulis magna sunt Sane si monerem⁹ homines quemadmodum ipsa negocia secularia vel p se vel pro suis apud ecclesiasticos iudices agere deberent. recte ammoneremus tanquam parua summisse. Cum vero de illius viri disseramus eloquio quem volumus earum rerū esse doctorem quibus liberamur ab eternis malis atque ad eterna perueni m⁹ bona vbicūqȝ agunt hec siue ad populū siue ad priuatū siue ad plures siue ad amicos siue ad inimicos siue i ppetua dictiōe. siue i collocutionib⁹ siue in tractatiōibus. siue in epistolis lōgissimis vel breuissimis magna sūt: vbi forte quoniam calix aque frigide res minima atque villissima est: ideo minimum atque villissimum domin⁹ ait. q̄ eum qui dederit discipulo eius non perdet mercedem suam. aut vere quādo iste doctor i ecclesia facit inde sermonem parum debet aliquid existimare se dicere. ꝛ ideo non temperate non granditer. sed sūmisse sibi esse docendū. nōne quando accidit vt de hac re loqueremur ad populum ꝛ deus affuit vt ↄgrue dicerem⁹ tanq̄ de illa aqua frigida quedaȝ flamma surrexit que etiam frigida hominum pectora ad misericordie opa facienda spe mercedis accenderet? Et tn̄ cū doctor iste debeat reꝝ doctor eē magnarū nō sēper debet eas grādit dicere: sȝ sūmisse cū aliqd docet. tēperate cū aliqd vituperat vel laudat: Cū vo aliqd agēdū ē ꝛ ad eos loqmur q h agere debēt: nec tn̄ volūt tūc ea que magna

sūt. dicēda sūt grādiť ⁊ ad flectendos aīos ɔgruenť. Et aliqñ d̄ vna eadēꜛ re magna ⁊ sumisse diciť si doceť: ⁊ tē perate si predicatur. ⁊ grāditer si ad/ uersus ide aius vt ɔuertať ipellitur: Quid eniȝ deo ipso maius est. Nun/ quid ideo non dicitur. aut qui docet vnitatem trinitatis debet nisi sum/ missa disputatōe agere. vt res ad no scēdū difficilis quātū datur possit in/ telligi. Nūquid hic ornamēta ⁊ nō do cumenta queruntur/ nūquid vt aliud agat est flectēdus auditor ⁊ nō poti⁹ vt discat istruēdus: Porro cū lauda tur deus siue de seipso siue de operi: bus suis quāta facies pulchre ac splē dide dictionis oboritur: ei qui potest quātū potest laudare. quoniaȝ nemo cōueniēter laudat. nemo quomodo/ cūꜛ laudat nō. At si nō colatur aut cū illo vel etiā pre illo colātur idola si ue demonia siue quecunqȝ creature ꜛtū hoc malū sit atqȝ vt ab hoc ma/ lo auertātur hoīes debet vtiꜛȝ grādi ter dici. Sūmisse dictionis exēplū est apud apostolū paulum vt planius aliquid cōmemorē. vbi ait. Dicite mi bi sub lege volētes esse. legē nō legi/ stis: Scriptū est eni ꝙ abrahā duos filios habuit. vnū de ancilla ⁊ vnū de libera: sed ille qui de ancilla secūduȝ. carnē natus est. Qui aūt de libera ꝑ repromissionē. que sūt ꝑ allegoriā di cta. Hec enim duo sunt testamenta vnū quidē i mōte synai i seruitutē ge nerās que est agar: syna eniȝ mōs est i arabia qui ɔiūctus est ei que nūc est hierusalē. ⁊ seruit cū filiis suis. Que aūt sursuȝ est libera est hierusalē que est mater nostra. ⁊c. Itēꜛȝ ibi ratio/ cinatur ⁊ dicit. Fratres. secūdū ho/ minē dico. tamē hominis cōfirmatū testamētū nemo irritū facit. aut sup/ ordinat. Abrahe dicte sunt promissio nes ⁊ semini eius. Nō dicit i semini/ bus tāꜛ i multis sȝ tāꜛ i vno semine tuo qd̄ est xp̄s. Hoc aūt dico testamē tū ɔfirmatū a deo que post. cccc.xxx. annos facta est lex. nō ifirmat ad eua cuādas ꝓmissiones. Si enim ex lege hereditas iā ñ ex repromissione: abra he aūt ꝑ repromissionē donauit de⁹. ⁊ qr occurrere poterit audiētis cogi/ tatōi: vt qd ergo data est lex: si ex illa nō est hereditas. ipse sibi hoc obiecit atqȝ ait velut iterrogās: Quid ergo lex: deide respōdit. Transgressionis gratia posita est. nec veniret semen cui promissuȝ est disposita ꝑ angelos i manu mediatoris. Mediator autē vnius nō est. deus vero vnus est: ⁊ hic occurrebat ꝙ sibi ipse ꝓposuit. Lex ergo aduersus promissa dei: Et re/ spōdit. absit. redditꜛȝ rationē dicēs. Si eniȝ data esset lex que posset vi/ uificare omnino ex lege esset iusticia sȝ ɔclusit scriptura oīa sub pctō vt ꝓ missio ex fide iesu xp̄i daretur credē/ tibus. ⁊c. vel siquid huiusmodi est. Pertinet ergo ad docēdi curā nō so/ lū aperire clausa ⁊ nodos soluere: q/ stionū: sed etiā dū hic agiť aliis que/ stionibus que forte iciderint ne id qd̄ dicim⁹ iprobeť ꝑ illas aut refellatur occurrere. Si tamē ipsa eoꝝ solutio pariť occurrerit: nec moueam⁹ qd̄ au ferre nō possum⁹. Fit eniȝ vt cū ici/ dētes questionē alie questiōes. ⁊ alie rursus icidētib⁹ icidētes ꝑtractāť. at/ qȝ soluūťi eā lōgitudinē ratiocinatōis extēdať oratio vt nisi memoria pluri mū valeat atqȝ vigeat ad caput vnde agebať disputator redire non possit: Ualde āt bonū ē vt qcqd ɔtradici pōt occurrerit refuteť: ne ibi occurrat vbi ñ erit q rñdeat. aut p̄sēti qdē sed tacē/

ti occurrat:⁊ min⁹ sanatus abscedat.
In illis aūt apostoli verbis dictio
tēperata est. seniorē ne icrepaueris
sed obsecra vt patrē. iuniores vt fra/
tres:anus vt matres: adolescētulas
vt sorores. Et ī illis obsecro aūt vos
fratres ꝑ misericordiā dei vt exhibea
tis corpora vestra hostiā viuā sanctā
deo placētē. Et tot⁹ ipsi⁹ exhortatōis
loc⁹ tēperatū habet elocutōis genus
vbi illa pulchriora sunt i ꝗbus ꝓpria
ꝓpriis tāq̄ debita reddita decenter
excurrūt. sicuti est. habētes dona di/
uersa secūdū gratiā que data est no
bis siue ꝓphetia secūdū regulā fidei
siue mysteriū i ministrādo: siue ꝗ do/
cet i doctrina. Qui exhortat ī exhor
tatōe. qui tribuit ī simplicitate. Qui
preest i sollicitudine. Qui miseretur ī
hilaritate. Dilectio sine simulatione.
Odiētes malū adherētes bono. Ca/
ritatē fraternitatis īuicē diligentes.
honore mutuo ꝑuenientes: studio non
pigri: spiritu feruētes. Dn̄o seruiētes
spe gaudētes ī tribulatione patiētes
orationi istātes. Necessitatibus san/
ctoꝝ cōmunicātes: Hospitalitatē se/
ctātes. benedicite ⁊ nolite maledice/
re. Gaudete cū gaudētibus. flete cū
flētibus. id ipsum sentiētes: Et q̄ pul
chre ista oīa sic effusa bimēbri circui/
tu terminātur. nō alta sapientes: sed
humilibus cōsentiētes. Et aliquanto
post. ī hoc ipso inquit perseuerantes.
Reddite omnibus tributū debitum.
cui tributū tributū. cui vectigal vecti
gal: cui timorē timorē: cui honorē ho/
norē: Que mēbratiꝫ fusa clauduntur
etiā ipsa circuitu quē duo mēbra con
texerūt. Nemini quicq̄ debeatis. ni
si vt īuicē diligatis ⁊ post paulū. Nox
precessit: dies autē appropinquauit.
Abiiciamus ergo opera tenebrarū ⁊
id uamur arma lucis. sic vt ī die ho/
neste ambulemus. nō ī comessationi/
bus ⁊ ebrietatibus. nō ī cubilibus ⁊ ī/
pudiciciis. nō ī ꝯtētione ⁊ emulatiōe:
sed īduimini dn̄m iesum xp̄ꝫ. ⁊ carnis
prouidētiā ne feceritis ī cōcupiscen/
tiis sine dubio aures clausula nume
rosiore mulceret: sꝫ grauior īterpres
etiā ordinem maluit tenere verboꝝ.
Quō aūt hoc in greco eloquio sonet
ꝙ est locutus apostolus viderit eius
eloquij vsque ad ista doctiores: mihi
tamē ꝙ nobis eodeꝫ verboꝝ ordine
īterpretatū est: nec ibi videt currere
numerose. Sane hūc elocutionis
ornatū ꝗ numerosis fit clausulis deesse
fatēdū est auctoribus nostris: Qꝫ vtꝝ
ꝑ īterpretes factū sit. an qđ magis ar
bitror ꝯsulto illi hec plausibula deui/
tauerūt affirmare non audeo q̄m me
fateor ignorare. Illud tamē scio ꝙ si
ꝗsq̄ huiusmodi numerositatis perit⁹
illorū clausulas eorūdem numeroꝝ
lege componat ꝙ facillime fit muta/
tis quibusdam verbis que tantundē
significatione valent vel mutato eoꝝ
que inuenerit ordine. nihil eoruꝫ que
velut magna in scolis grāmaticoruꝫ
rhetorum didicit in illis diuinis viris
ꝯfuisse cognoscit. Et multa reperiet
locutionis genera tanti decoris. que
quidē ī nostra: sed maxime in sua lin/
gua decora sunt. quoꝝ nullū ī eis ꝗ/
bus isti īflātur litteris īuenitur. Sed
cauēdū ē ne diuinis grauibusq̄ꝫ sētē/
tiis dū addit numer⁹ pōdus ꝯtrahat.
Nā illa musica disciplina vbi numer⁹
iste plenissime discit adeo n̄ ꝯfuit au/
ctorib⁹ n̄ris. vt vir doct⁹ Hieronym⁹
q̄rūdā etiā metra ꝯmemorat ī hebrea
dūtaxat ligua: cui⁹ vt v̄itatē suaret
ī v̄bis h̄ ide n̄ trāstulit. Ego āt vt ꝯ sē
su meo loq̄r ꝗ mihi q̄ aliis ⁊ q̄ alioꝝ ē

vtiqꝫ notior.sicut in meo eloquio q̄
modeste fieri arbitror.nō ꝑtermitto
istos numeros clausularū ita i auctori
b⁹ nr̄is hoc mihi plus placet ꝙ ibi eos
rarissime iuenio. Grāde aūt dili/
gēdi genus hoc maxime distat ab isto
genere tēperato.ꝙ nō tā verborū or/
natibus acceptum q̄ violētis animi
affectibus. Nā capit etiā illa ornamē
ta pene oīa.sed ea si habuit nō requi
rit. Fertur quippe ipetu suo ꝛ elocu
tiōis pulchritudinē si occurrerit itē
capit.nō cura decoris assumit Satis
est eniꝫ ei propter qđ agitur vt verba
cōgruētia nō oris eligātur industria:
sed pectoris sequātur ardorē. nam si
adiūcto geminatoqꝫ ferro vir fortis
armetur itētissimus pugne agit qui/
dē illis armis ꝙ agit:nō quia specio/
sa:sed quia arma sunt.idē ipse est ta/
mē ꝛ valet plurimū etiā cū rimāti
telo mira facit. Agit apostolus vt
ꝓ euāgelico ministerio patiēter ma/
la huiusmodi tēporis solatio donorū
dei oīa tollerētur. Magna res est ꝛ
grāditer agitur.nec desunt ornamē/
ta dicēdi. Ecce iquit nūc tēpus acce.
ptabile. ecce nunc dies salutis. Ne/
mini in quoq; dantes offensionem.
vt nō reprehēdatur ministeriū nostrū
sed i omnibus commēdātes nosmet/
ipsos sicut dei ministros in multa pa/
tientia in tribulationib⁹ i angustiis.i
plagis.i carceribus.in seditionibus i
laboribus i ieiuniis i vigilijs i castita
te i sciētia i lōganimitate.i benignita
te in spiritu scō in caritate nō ficta.i
verbo veritatis i virtute dei.per ar/
ma iusticie a dexteris ꝛ a sinistris per
gloriā ꝛ ignobilitatē: ꝑ ifamiā ꝛ bo/
nā famā. vt seductores a veraces. vt
qui ignorātur ꝛ cognoscuntur. quasi
moriētes ꝛ ecce viuimus. vt coerciti
ꝛ nō mortificati. vt tristes semper aūt
gaudētes.sicut egeni.multos aūt di/
tātes:tanq̄ nihil habētes ꝛ oīa possi/
dētes. Uide adhuc ardētem. Os
nostrū patet ad vos o corinthi:cor no
strū dilatatū est.ꝛ cetera q̄ ꝑseq lōgū
est. Itēq; ad romanos agit vt ꝑsecu/
tiones huiusmodi tēporis caritate vi/
cātur spe circa i adiutorio dī.agit aūt
grāditer ꝛ ornate. Scimus iquit quo
niā diligētibus deū omnia cooperā/
tur i bonū his qui secūdū propositū
vocati sunt sancti.quoniā quos pre/
sciuit ꝛ predestinauit conformes fieri
imaginis filii sui: vt sit ipse primogeni
tus i multis fratrib⁹. Quos aūt pre/
destinauit illos ꝛ vocauit. Et quos
vocauit ipsos ꝛ iustificauit. Quos au
tem iustificauit ipsos ꝛ glorificauit.
Quid ergo dicemus ad hoc? Si de/
us pro nobis quis ↄtra nos? Qui fi/
lio proprio nō pepercit:sed pro nobis
omnibus tradidit illū. Quomodo nō
cuꝫ illo nobis omnia donauit? Quis
accusabit aduersus electos dī? Deus
qui iustificat. Quis est qui condē/
net? christus iesus qui ꝓ nobis mor/
tuus est magis aūt qui resurrexit qui
est in dextera dei: et qui interpellat
pro nobis. Quis nos separabit a cari
tate christi? Tribulatio an angustia
an ꝑsecutio.an fames an nuditas an
periculū an gladius:sicut scriptū est.
Quia propter te morte afficimur to/
ta die estimati sumus vt oues occisi/
onis. sed in his omnibus superuin
cimus propter eum qui dilexit nos.
Certus suꝫ eniꝫ quia neq; mors neq;
vita neq; presentia neq; futura neq;
virtus neq; altitudo neq; profundus
neq; creatura aliqua nos poterit se/
parare a caritate dei que est in chri/
sto iesu dn̄o nostro. Ad galathas aūt

Q̄uis tota ipsa epistola summisso di/
cẽdi genere scripta sit nisi ĩ extremis
partibus vbi est eloquiũ tẽperatũ. ta
mẽ iterponit quẽdã locũ eo motu ani
mi vt sine vllis quidez talibus orna/
mẽtis qualia sunt ĩ illis que modo po
suimus nõ posset tamẽ nisi granditer
dici. Dies inquit obseruatis ꝛ an/
nos ꝛ mẽses ꝛ tẽpora: timeo vos ne
forte sine causa laborauerĩ ĩ vobis.
Estote sicut et ego: qꝛ ꝛ ego sicut vos
fratres precor vos. nihil me lesistis.
Scitis quia per ĩfirmitatẽ carnis iã
pridẽ euãgelizaui vobis ꝛ tẽptatõẽs
nostras ĩ carne mea nõ spreuistis ne/
ꝙ respuistis: sed sicut angelũ dei me
accepistis sicut christũ iesum. Que
ergo fuit beatitudo nostra: testimo/
niũ vobis perhibeo quoniam si fieri
posset oculos vestros eruissetis ꝛ de
dissetis mihi: ergo inimicus fact⁹ suz
vobis verum predicans. Emulãtur
vos nõ bene. sed excludere vos vo/
lũt: vt eos emulemini. Bonũ est aũt
emulari ĩ bono semper. ꝛ nõ solũ cuz
presens suz apud vos. filioli mei quos
iteꝝ parturio donec formetur chri/
stus ĩ vobis. Vellẽ aũt nũc esse apud
vos ꝛ mutare vocẽ meã quia cõfun/
dor ĩ vobis. Nunquid hic aut con/
traria cõtrariis verba sunt reddita.
aut aliqua gradatione sibi subnexa
sunt: aut cesa ꝛ mẽbra circuitus vt
sonuerũt. ꝛ tamẽ nõ ideo tepuit grã/
dis affectus quo eloquiũ feruere sen
tim⁹. Sed apostolica ista sicut cla
ra sunt vt profunda sint atꝗ ita con/
scripta memorieꝗ mãdata vt nõ so/
lũ lectore vel auditore: sed etiã expo
sitore opus habeãt si quis ĩ eis nõ su/
perficie cõtẽtus altitudine querat.
quapropter videamus ista genera di
ctionũ in eis qui istoꝝ lectione ad re/
rũ diuinarũ atꝗ salubrius doctrinã
profecerant eadẽꝗ ecclesie ministra
runt. Beatus cyprianus summisso
dicẽdi genere vtitur ĩ eo libro vbi de
sacramẽto calicis disputat. Soluit
quippe ibi questio in qua queritur
vtrũ calix dominicus aquã solã an vi
no mixtã debeat habere. sed verbi
gratia aliquid ide ponẽdũ est. Post
principiũ ergo epistole iã soluere ici/
piens propositam questionẽ. ammo/
nitos aũt vos sciatis ĩquit vt in cali/
ce offerẽdo dominica traditio serue/
tur neqꝫ aliud fiat a vobis ꝙ pro vo/
bis dñs prior fecit. vt calix qui ĩ com
memoratione eius fertur mixtus vi/
no offeratur. Nam cũ dicat christus
ego suz vitis vera sanguis christi nõ
aqua est vtiqꝫ sed vinũ. nec potest ui
deri sanguis eius quo redẽpti ꝛ viui
ficati sumus esse ĩ calice quãdo vinũ
desit calici quo christi sanguis ostẽdi
tur: qui scripturaꝝ omniũ sacramẽto
ac testimonio predicatur. Inuen m⁹
enim ĩ genesi circa sacramẽtum noe
hoc idẽ precurrisse ꝛ signũ dominice
passionis extitisse. ꝙ vinũ bibit ꝙ in/
ebriatus est: ꝙ ĩ domo sua nudat⁹ est
ꝙ fuit recũbẽs nudis ꝛ patẽtibus fe
moribus. ꝙ nuditas illa patris a me
dio filio denotata est. a maiore vero
ꝛ minore contecta. ꝛc. que necesse nõ
est exequi cum satis sit hoc solum cõ/
plecti ꝙ noe typum future veritatis
ostendens. non aquam: sed vinum bi
berit. ꝛ sic imaginem dominice pas/
sionis expresserit. Item in sacerdote
melchisedech dominicum sacramen/
tum prefiguratum videmus. sm̃ ꝙ
dominica scriptura testatur dicens.
ꝛ melchisedech rex salem protulit pa
nem ꝛ vinum. fuit enim sacerdos dei
summi ꝛ benedixit abraham. Qꝫ au/

tē melchisedech typū christi portaret đclarat i psalmo spūs sanct⁹ ex psona pr̄is ad filiū dicēs. Añ luciferꝫ genui te tu es sacerdos i etnū scđꝫ ordinē mel chisedech. h̄ ꝛ alia q̄ sequūt̄ bi⁹ epl̄e sū misse dictōis modū s̄uāt: qđ facile est explorare legētib⁹. Sctūs q̄ꝫ ābrosi⁹ cū agat rē magnā đ spū scō vt eū pr̄i ꝛ filio đmōstraret eq̄lē: sūmisso tū dicē di gn̄e vtit: qm̄ res suscepta nō arma/ mēta v̄boꝝ aut ad flectēdos aīos cō/ monitiōis affectū. sꝫ reꝝ documēta đ siderat. Ergo i pricipio b⁹ opis ita ait Cōmot⁹ oraculo gedeō cū audissꝫ ꝙ đficiētib⁹ licꝫ pplo ꝫ milib⁹ i vno viro dn̄s plebē suā ab hostib⁹ liberaret: ob tulit edū ca praꝫ cui⁹ carnē: sꝫ p̄cepta āgeli ꝛazima sup̄ petrā posuit ꝛ eā iure ƥfudit. Que simil̄ vt v̄ge cacumie quā gerebat āgel⁹ dī attigit đ pet̄ ignis eru pit atq̄ ita sacrificiuꝫ ꝙ offerebat ab sūptū ē Quo iudicio declaratū videt̄ ꝙ pet̄ illa typū habuerit corporis xp̄i q: scriptū ē, bibebāt đ ꝯsequēti petra petra aūt erat xp̄s. ꝙ vtiq̄ n̄ ad diuita tē eius. sꝫ ad carnē relatū ē. q̄ sciētiuꝫ corda pploꝫ perenni riuo sui sāguinis i undauit. Jā tūc ḡ i ministerio đclara/ tū ē. q: dn̄s iesus i carne sua toti⁹ mū di peccata crucifix⁹ aboleret. nec so/ lū đlicta factoꝫ sꝫ etiā cupiditates aīo rū. Caro. n. edi ad culpā fcī refert̄. aīus ad illecebras cupiditatū. sic scriptū ē. q: ꝯcupiuit populus cupiditatē pessi/ mā. ꝛ dixerūt. Quis nos cibabit pa/ ne? Q igit̄ extēdit angel⁹ virgā ꝛ te/ tigit petrā de q̄ ignis exijt. ostendit ꝙ caro dn̄i spiritu repleta diuio peccata oīa hūane ꝯditiōis exuerꝫ. Vn̄ ꝛ dn̄s ait. Jgnē veni mittere i terrā. Et ĉtra i gb⁹ rei docēde ac ƥbāde marīe lcum bit. De genere tēperato ē apud cypria nū virginitatis illa laudatio. Nūc no/ bis ad v̄gies s̄mo ē quaꝫ q̄ sublimioꝛ glīa ē: maioꝛ ꝛ cura ē. flos ē ille eccle siastici germinis dec⁹ atq̄ ornamētū grē spiritalis leta īdolis laudis ꝛ hono ris. op⁹ itegrū atq̄ icorruptū dei ima go respondens ad sanctimoniam do/ mini illustrioꝛ portio gregis christi. Gaudet per ipsas atque inipsas. largi ter floret ecclīe matris glīosa fecūdi tas: q̄ntoq̄ pl⁹ copiosa v̄ginitas nūe/ ro suo addidit tāto gaudiū mr̄is auge scit. Et alio loco ī fine epl̄e. Quō iquit portauim⁹ imaginem ĉreni q de limo ē portem⁹ ꝛ imaginē eius qui de celo est. hanc imaginem portat virginitas portat integritas. sāctitas portat ꝛ veri tas. portāt disciplinē dī memores iu/ sticiā cū religiōe retinētes stabiles i fi de hūiles i timore. ad oēs tolerantias fortes. ad sustinēdas iiurias mites. ad faciēdā misericordiā faciles. fraterna pace vnanimes atq̄ cōcordes. Que vos singula obone virgines obsua/ re diligere iplere đbetis q̄ deo ꝛ xp̄o vacātes ad dn̄m cui vos dicastis ma/ iore ꝛ meliore pte p̄ceditis ƥuecte an nis iūnioꝛib⁹ magisteriū facite: Mi/ nores natu. p̄bete cōparib⁹ icitamētū hortamētis vos mu u s excitate emul̄ đ v̄tute documētis ad glīā ƥuocate durate fortit̄. spiritualit̄ ƥgite ƥuenite felicit̄. tm̄ memētote tūc v̄ri: cū icipiet i vobis v̄ginitas honorari. Ambrosi⁹ ēt dicēdi gn̄e tēpato ꝛ ornato ƥfessis v̄ginib⁹ ƥponit tāq̄ sub exēpli forma ꝙ morib⁹ mitteret̄ ꝛ dicit. Virgo erat n̄ solū corpore. sꝫ ēt mēte q̄ nullo doli ābitu sincerū adulteraret affectū. cor de hūilis: v̄bis grauis: aī prudēs: lo/ quēdi parcioꝛ: legēdi studiosioꝛ. n̄ i icer to diuitiaꝛ. sꝫ i p̄ce paupis spēꝫ ponēs lēta opi fecūda s̄moni arbitriū mētis n̄ hoīs. sed deū q̄rere: nullū ledere bn̄

velle:oib⁹ assurgere maiorib⁹ natu:eq̃ lib⁹ ñ iuidere:fugere iactātiā:rōez se/ qui:amare virtutem. Quoniam ista vultu lesit parentes. quando dissen/ sit a propinquis. quando fastidiuit hu milē. quādo irrisit debilē:qñ vitauit i opē. Eos solos sollicita cet⁹ boīnū īui sere quos mīsicordia nō erubesceret neque preteriret verecundia. Nihil toruum:in oculis nihil in verbis pro/ cax. nihil i actu iuerecūdū. ñ gest⁹ fra ctior. nō incessus solutior neq̧ vox pe/ tulātior. vt ipa corporis species simu lacrū fuerit mētis ꝛ figura probitatis Bona qppe dom⁹ i ipo vestibulo d̃bz agnosci ac prio' ꝑtēdit igressu nihil in t⁹ latere tenebraꝝ. tāq̧ lucerne lux in t⁹ posita foris luceat. Quid ḡ exegē ci boꝝ parsimoniā officioꝝ redūdātiā al teꝝ vltra nāz supfuisse:alterū ipi nate pene defuisse. Illic nulla itermissa tē pora hic ꝯgeminati ieiunio dies: Et si qñ reficiēdi successisset volūtas cibus plerūque obui⁹ qui mortē arceret nō d̃licias ministraret. Hec aūt ꝓpter ea i exēplo hi⁹ tēperati gn̄is posui qꝛ hic ñ agit vt virginitatē voueāt q̄ ñ voue runt. sed quales esse debeant que iaz vote sunt. nam vt aggrediatur anim⁹ tantum ac tale propositum grandi vti que dicendi genere debet excitari ꝛ accendi. sed martyr cyprianus de ha/ bitu virginum non de suscipiendo vir ginitatis ꝓposito scribit. Iste vero epi scopus etiam ad hoc eas magno accē dit eloquio. Veruz ex eo ꝙ ambo ege runt dictionis grandis exemplo com memorabo. Ambo quippe inuecti sūt causas que formam pigmentis colo/ rant. quorum prior ille cum hoc age/ ret ait inter cetera. Siquis pingen/ do artifex vultum alicuius ꝛ spetiem ꝛ corporis qualitatez emulo colore si gnasset. ꝛ signato iam consumatoque simulacro man⁹ alius inferret vt iaz formata iam picta quasi peritior re/ formaret grauis prioris artificis in/ iuria ꝛ iusta indignatio videretur. Tute existimas impune laturam taz improbe temeritatis audaciam: dei artificis offensam: Et si impudica cir ca homines ꝛ incesta fucis lenocinan tibus non sis corruptis violatisque ḡ dei sūt peior adultera detineris. Q̄ō ornari te putas. ꝙ putas comi:impu/ gnatio ē ista diuini opis ꝑuaricatio ē veritatis. monentis apl'i vox est. Ex purgate vetus fermentum vt sitis noua conspersio sicut estis azimi. Et enim pasca nostrum imolatus est chri stus. Itaque festa celebremus non in fermento veteri neque in fermen/ to malicie ꝛ nequicie. sed i azimis sin ceritatis ꝛ veritatis. Nunquid since/ ritas perseuerat ꝛ veritas. quādo que sincera sunt polluuntur colorum adul teriis: medicaminum fucis. in menda cium vera mutantur. Dominus tu/ us dicit. non potest facere capillum vnum album aut nigrum: ꝛ tu ad vin cendam domini tui vocem vis te esse potiorem: Audaci conatu ꝛ sacrilego contemptu. crines tuos inficis: malo presagio futurorum capillos iam tibi flammeos auspicaris. longum est inse rere omnia que sequuntur. Ille ve ro posterior vt i tales diceret: huic illa inquit nascuntur incentiua viciorum. aut quesitis coloribus ora depingant aut dum viris despicere formidant ꝛ de ad ulterio vultus medicantur adulteri/ um castitatis. Quante hoc amant iaz effigiē mutare nature picturaz quere re. ꝛ dum verentur maritale iudiciuz ꝑdidere suū. prior eni de se pronūciat quē cupit mutare ꝙ nata ē. Ita dum

alii studet placere. pri⁹ ipa sibi displicet. Q̄ṁ indicē mulier priorē regrimᵒ deformitatis tue q̄ teipaz q̄ videri times. Si pulchra es qd absc̄oderis si deformis cur te formosā eē mētiris nec tue ɔscie nec alieni erroris gr̄az habiturā. Jlle eni alterā diligit. tu alteri vis placere: ⁊ irasceris si amet alterā q̄ adulterare ide docet. Mala magistra es iiurie tue lenocinari refugit ēt q̄ passa ē lenonez: ac licet vilis mulier nō alteri tn̄: sȝ si peccāt tollerabiliora ꝓpemodū i adulterio crimia sūt. Jbi enīȝ pudicicia hic natura adulterat̄. Satis vt existio apparȝ femias ne suā adulterēt formā ⁊ ad pudorez ⁊ ad timorē hac facūdia vehementer ipelli. Pro ide nec sūmissū neq̄ tempatū. sȝ grāde oio gen⁹ ħ elocutonis agnoscimᵒ. Jn his āt q̄s duos ex oib⁹ ꝓponere volui ⁊ i aliis eccl̄iasticis viris ⁊ bono ⁊ bene. i. sic res postulat. acute ornate ardēterq̄ dicētib⁹ p multa eoꝝ scripta p⁹ hec tria repiri ⁊ assidua lectione vł auditiōe admixta exercitatōe studētib⁹ inolescere. Nec q̄sq̄ ꝑter disciplinam eē existimet ista miscere. imo quātū cōgrue fieri pōt oib⁹ generib⁹ dictio variāda ē. Nā qn̄ ꝓlixa ē i vno genere min⁹ detinet auditorē. Cū vero fit i aliud ab alio trāsit⁹ etiā si lōgi⁹ eat decēti⁹ procedit oratio: q̄uis hēant singula genera varietates suas i sermōe eloquiū qb⁹ nō sinūtur i eoꝝ q audiūt frigescere vel tepescere sensib⁹. verūtamē facili⁹ sūmissū solū q̄ solū grāde tollerari pōt. Cōmotio qppe animi quāto magis excitāda ē vt a nobis assentiat̄ auditor: tāto min⁹ i ea diu teneri pōt cū fuerit quātū satis ē excitata: ⁊ iō cauēdū est ne dū volum⁹ alti⁹ erigere q̄ erectū ē etiā ide decidat quo fuerat excitatiōe per

ductū. Jnterpositis vero q̄ sūt dicēda sūmissi⁹ ad ea q̄ op⁹ ē grādit̄ dici bene redit̄. vt dictiōis ipet⁹ sic maris estus alternet. Ex quo fit vt grādis dictōis gen⁹ si diuti⁹ ē dicēdū. n̄ debeat eē solū. sȝ alioꝝ geneꝝ dictione variet̄. Et tn̄ ei generi dictio tota tribuit̄ cui⁹ copia ꝑualuerit. Jnterest. n. q̄ gen⁹ cui generi iterponat̄ vel adhibeat̄ certis ⁊ necessariis locis. Nā ⁊ i grādi genere sēper aut pene sēper tēperata debēt eē pricipia Et i potestate ē eloq̄ntis vt dicāt̄ nōnulla sūmisse etiā q̄ possēt dici grādit̄: vt ea q̄ dicūt̄ grādit̄ ex illoꝝ fiāt cōparatiōe grādiora ⁊ eoꝝ tanq̄ verbis luminosiora reddāt̄. Jn quocūq̄ aūt genere aliq̄ q̄stionū vincula soluēda sūt a cacumie op⁹ ē q̄ sibi sūmissū gen⁹ ꝓprie mēdicat. Ac p hoc eo genere vtēdū ē. ⁊ i aliis duob⁹ generib⁹. qn̄ eis ista icidūt sic laudandū aliqd vel vituperādū vbi nec dānatio nec cuiusq̄ liberatio nec ad actionē quamlibet assensio regrit̄ iquocūq̄ alio genere occurrerit gen⁹ adhibēdū ⁊ iterponēdū ē temperatū. Jn grādi. n. iueniūt locos suos: duo cetera ⁊ i sūmisso similit̄. Tēperatū aūt gen⁹ nō qdē semp sȝ tn̄ aliqn̄ sūmisso idiget. si vt dixi q̄stio cui⁹ nod⁹ ē soluēd⁹ icurrat vł qn̄ nōnulla q̄ ornari possēt ideo n̄ ornant̄: sȝ sūmisso ꝟmone dicuntur. vt q̄busdā q̄si thoris ornamētoꝝ ꝑbeāt eminētiorē locū. Grāde aūt gen⁹ tēperata dictio nō regrit. Ad delectādos qppe aios n̄ ad monēdos ipa suscipit̄. non sane si dicēti crebri⁹ ⁊ vehemēti⁹ acclametur ideo grāditer putandus ē dicere: hoc eni ⁊ accumie sūmisse generis ⁊ ornamēta faciūt tēperati. Grande autem genus plerunque pondere suo voces premit sed lachrymas exprimit. Deniq̄ cū apud

cesaream mauritanie dissuaderem populo pugnam ciuilem vel potius plusq̄ ciuilem quā cateruā vocabāt. neq̄ eniȝ ciues tātūmodo veꝝ etiam ꝓpinqui fratres. Postremo parētes ac filij lapidib⁹ īter se in duas partes diuisi per aliquos dies cōtinuos cer to tēpore anni solenniter dimicabāt ꝛ quisq̄ vt quēq̄ poterat occidebat: Egi qdē grāditer quātū valui. vt taȝ crudele ꝛ inueteratū malū de cordi bus ꝛ moribus auellereȝ pelleremq̄ dicēdo. nō tn̄ egisse aliqd me putaui cū eos audirē acclamātes. sed cū flē tes viderē. Acclamationibus quippe se doceri ꝛ delectari. flecti aūt lacbri mis iudicabāt. Quas nisi aspere im manē illā consuetudinē a patribus ꝛ auis lōgeq̄ a maioribus traditā. que pectora eoꝝ hostiliter obsidebat. vel potius possidebat: initam ante q̄ re ipsa id ostēderēt credidi. hostiliter ob sidebat. Morque sermone finito ad agēdas deo gratias corda atq̄ ora cō uerti. Et ecce iaȝ ferme octo vel am plius anni sunt propicio xp̄o exquo illic nihil tale temptatū est. Sunt et alia experimēta multa quibus didi cimus homines quid in eis sapiētis grāditas dictiōis nō clamore potius q̄ gemitu: aliquādo etiam cū lacbry mis postremo vite mutatione mon strasse. Summisso etiā dicēdi ge nere sunt pleriq̄ mutati: sed vt qđ nō sciebāt scirēt. aut qđ eis videbatur i credibile crederent. non aūt ut age rēt agēdū iam nouerūt ꝛ agere no lebāt. Ad huiusmodi nāq̄ duriciam flectēdam debet grāditer dici. Nam ꝛ laudes ꝛ vituperationes quādo elo quēter dicūtur: cū sint i genere tēpe rato sic afficiūt quosdā vt nō solū in laudibus ꝛ vituperationibus eloquē

tie delectētur. veꝝ etiā ipsi delecta biliter appetāt fugiātq̄ vituperabi liter viuere: sed nunquid omnes qui delectātur imitātur. sicut i grādi ge nere. Omnes qui flectuntur agūt ꝛ i summisso genere omnes qui docē tur sciūt: aut credunt veꝝ esse qđ ne sciunt. Unde colligit illa duo genera qđ efficere itendūt hoc eis esse maxi mū necessariū q sapiēter ꝛ eloquēter volūt dicere. Illud vero qđ agit ge nere tēperato idest vt eloquētia ipsa delectet. nō est ꝓpter seipsuȝ vsurpā dū. sed vt rebus que vtiliter honeste q3 dicūtur. si nec docēte idigēt elogo nec mouēte: q2 ꝛ sciētes ꝛ fauētes au ditores habēt aliquanto ꝓ̄ptius ex delectatōe ipsa elocutionis accedat vel tenaci⁹ adhereat assensus. Nam cum eloquētie sit vniuersale officiū i quocūq̄ istoꝝ triū generum dicere apte ꝑsuasionē. finis aūt id qđ itēdis ꝑsuadere dicēdo. in quocūq3 istorum triū generū dicit quidē eloquēs apte ad persuasionē. sed vbi persuadet ad finē nō venit eloquētie. Persuadet aūt i summisso genere vera esse que dicit: persuadet in grandi vt agantur que agenda esse sciūtur: nec agūtur. persuadet in genere temperato pul chre ornateq̄ dicere. Quo fine no bis quid opus est. Appetant eū qui lingua gloriantur ꝛ se impune gentis talibusq̄ dictionibus iactant vbi nec docēdus auditor. nec ad aliquid agē dum mouendus: sed tantummodo est delectandus auditor. Nos vero istum finem referamus ad alterum fi nem vt scilicet qđ efficere volumus cum granditer dicimus. hoc etiam isto modo velimus idem vt bonoꝝ moꝝ diligantur vel deuitētur ma la: si ab hac actione non sic alieni sint

hoīes. vt ad eā grādi genere dictiōis
videātur accēdi. aut si iam id agūt vt
agāt studiosius atqꝫ ī eo firmiter per
seuerēt. Ita fit etiā vt tēperati gene
ris ornatu nō iactāter: sed prudēter
vtamur nō eius fine cōtēti quo tātū/
modo delectatur auditor: sed hoc po/
tius agētes vt etiā ipso cū ad bonum
ꝑsuadere volumus adiuuetur. Il/
la itaqꝫ tria que supra posuimus eum
qui sapiēter dicit. si etiā eloquenter
vult dicere id agere debere vt ītelli/
gēter. vt libēter vt obediēter audiat̄.
nō sic accipiēda sunt tāqꝫ singula illis
tribus dicēdi generibus ita tribuā/
tur vt ad summissuz ītelligēter. ad tē
peratū libenter: ad grande pertineat
obediēter audiri. sed sic potius vt hec
tria semper intendat q̄tum potest et
agat. etiam cū in illoꝝ singulo quoqꝫ
versatur. Uolumus eniꝫ fastidiri etiā
cū summisse dicimus. ac per hoc non
solū volumus ītelligēter veꝝ etiam
libēter audiri. Quid aūt agimus di/
uinis testimonijs docēdo ꝗ dicimus
nisi vt obedienter audiamur idest vt
credamus eis. opitulāte illo cui dictū
est. Testimonia tua credibilia facta
sunt valde. Qui etiā cupit nisi credi ꝗ
aliquid licet summisso eloquio discen
tibus narrat. Quis velit eū audire ni
si auditorē. nōnulla etiā suauitate de
tineat. Nam si non intelligatur quis
nesciat nec libenter eū posse nec obe
dienter audiri. Plerūqꝫ dictio ipsa
summissa dissoluit difficillimas que/
stiones: ꝛ inopinata manifestatōe de/
monstrat duꝫ sententias acutissimas
de nescio quibusdā cauernis vnde nō
sperabantur eruit ꝛ ostēdit. de aduer
sario conuincit errorē ꝛ docet falsuꝫ
esse: qd̄ ab illo dici videbatur īuictū:
maxime quādo adest ei quoddā dec⁹
non appetitū sed quodāmodo natu/
rale. ꝛ quādo nōnulla iactaciuncula
sed quasi necessaria. atqꝫ vt ita dicā
ipsis rebus exorta numerositas clau/
sulaꝝ tantas acclamationes excitat
vt vix intelligatur esse summissa. Nō
eniꝫ quia neqꝫ incedit ornata neque
armata. sed tanqꝫ nuda congreditur
ideo nō aduersariū neruis lacertisqꝫ
collidit. ꝛ obsistentē subruit ac destru
it mēbris fortissimis falsitatē. Unde
auteꝫ multū ꝛ crebro acclamatur ita
dicētib⁹. nisi qꝛ veritas sic d̄mōstrata
sic d̄fēsa sic īuicta d̄lectat. Et ī hoc igr̄
genere sūmisso iste doctor ꝛ dictor id
agere debet. vt non solū intelligēter
veꝝ etiā libenter ꝛ obedienter audia
tur. Illa quoqꝫ audientia generis tē/
perati apud eloquentē ecclesiasticuꝫ
nec inornata relinquitur nec indecen
ter ornatur. nec solum hoc appetit vt
delectet qd̄ solū apud alios ꝓficetur
veꝝ etiā in his que laudat siue vitu/
perat istis appetēdis vel firmius te/
nendis. illis aūt deuitandis vel respu
endis vult vtiqꝫ obedienter audiri.
Si aūt non auditur ītelligenter nec
libenter potest. Proinde illa tria vt i/
telligant qui audiunt vt delectentur
vt obediant etiā: in hoc genere agen
dū est etiā vbi tenet delectatio prin/
cipatū. Iā vero vbi mouere ꝛ flecte
re grādi genere opus est auditore. ꝗ
tūc est opus quādo ꝛ veraciter dicit.
ꝛ suauiter ꝯfitet̄. ꝛ tamē nō vult face
re qd̄ dicit̄. dicēdū ē ꝓculdubio grā/
diter. sed qs mouet̄ si nescit qd̄ dicit̄
aut qs tenet̄ vt audiat si nō delectat̄.
Unde ꝛ in isto genere vbi ad obediē/
tiā cor duꝝ grāditate dictōis flecten
dū ē: nisi ꝛ ītelligēter ꝛ libēter ꝗ dicit
audiatur nō potest obediēter audiri.
Habet aūt vt obediēter audiat̄ q̄ta/

cũqȝ grãditate dictõis mai⁹ pondus
vita dicẽtis: Nã q sapiẽter τ eloquẽ/
ter dicit. viuit autẽ nequiter: erudit
quidẽ multos discẽdi studiosos. Quis
aie sue sit iutilis sicut scriptũ ẽ. Scri/
be τ pharisei in cathedra moysi sede/
rũt que dicũt facite. que aũt faciunt
facere nolite. Dicũt eniȝ τ nõ faciũt.
Vñ ait apostolus. Sine occasione si/
ne veritate xp̄s annũciet. xp̄s aũt veritas
est. τ tamẽ etiã nõ veritate annũciari
veritas potest: idest vt a prauo τ falla
ci cordeque recta τ vera sũt pdicent
Sic quippe annunciatur iesus xp̄s ab eis
q querũt nõ que iesu xp̄i: sed quoniaȝ
boni fideles nõ quẽlibet hominũ sed
ipsuȝ deũ obedienter audiũt. qui ait.
Que dicũt facite que aũt faciũt face
re nolite. dicũt eniȝ τ non faciũt ideo
audiũtur vtiliter: etiã q vtiliter non
agũt. sua eniȝ querere studẽt: sed do/
cere sua nõ audẽt. De loco scilicet su/
periore sedis ecclesiastice quem sana
doctrina istituit. propter q ipse dñs
prius q̄ȝ de talibus quos cõmemora
ui diceret: pmisit. sup cathedrã moy/
si sederũt. Illa ergo cathedra nõ eorum
sed moysi cogebat eos bona dicere
etiã nõ bona faciẽtes. Agebat ergo
sua i uita sua: docere autẽ sua cathe/
dra illos nõ permittebat. sed aliena.
Multis itaqȝ psunt dicẽdo que non
faciũt. sed longe pluribus pdessent
faciẽdo q dicũt. Abũdãt eniȝ q male
vite sue defensionẽ ex ipsis suppositis
τ doctoribus querũt respõdẽtes
corde suo: aut etiam si ad hec erũpũt
ore suo atqȝ dicẽtes. Qd mihi preci/
pis cur ipse nõ facis? Ita fit vt eũ nõ
obedienter non audiãt q se ipse non
audit. τ dei verbuȝ qd eis pdicat. si/
mul cũ ipso pdicatore cõtẽnãt: deniqȝ
apostolus scribẽs ad thimoteũ cũ di/
xisset. nemo adolescẽtiã tuã cõtẽnat:
subiecit vnde nõ cõtẽneret atqȝ ait:
Sȝ forma esto fideliũ: i sermone: i cõ/
uersatõe: i dilectõe: i fide: i castitate.
Talis doctor vt obediẽter audia
tur nõ iprudẽter. nõ solũ summisse ac
tẽperate. Verum etiã grãditer dicit q
nõ cõtẽptibiliter viuit. sic nãqȝ eligit
bonã vitã. vt bonã nõ negligat famã
sed puideat bona corã deo τ hoibus
q̄ȝtũ potest illũ timẽdo. his cõsulendo.
In ipso etiã sermone malit rebus pla
cere q̄ȝ verbis. nec existimet dici me
lius nisi q dicit verius. Nec doctor
verbis seruiat: sed verba doctori.
hoc enim q apostolus ait. nõ i sapien
tia verbi ne euacuet crux xp̄i. ad hoc
valet etiã quod ait ad thimoteũ. No
li verbis cõtẽdere. ad nihil eniȝ vtile
est. nisi ad subuersionẽ audiẽtiũ. Ne/
qȝ eni hoc dictũ ẽ. vt aduersariis op
pugnãtib⁹ veritatẽ nihil nos p verita/
te dicam⁹: τ vbi erit: q cũ oñderet q̄/
lis eẽ ep̄s d̄beat. ait iter cetera vt potẽs
sit i doctria sana. τ cõtradicẽtes redar
guere verbis. n. cõtẽdere ẽ ñ curare quõ
error veritate vicat: sȝ quõ tua dictio di
ctõi pferat alteri⁹. Porro q nõ verbis
cõtẽdit siue sũmisse siue tẽperate siue
grãdit dicat id agit verbis vt veritas mo
ueat. qñ nec ipa q pcepti finis τ pleni
tudo ẽ legis. caritas nllo mõ recta eẽ
põt. si ea q diligũt ñ vera: sȝ falsa sunt.
Sic ãt cui⁹ pulchrum ẽ corp⁹: τ d̄formis ẽ
aius magis dolẽdũ ẽ: q̄ȝ si d̄forme ha
beret corp⁹. ita q eloqnt ea q falsa sũt
dic magis miserãd⁹ ẽ q̄ȝ si talia d̄for/
mit dicet. Quid ẽ q ñ solũ eloquẽter
verum sapiẽter dicere nisi verba i sũmis/
so gñe sufficiẽtia: i tẽpato splẽdẽtia: i
grãdi vehemẽtia veris tamẽ rebus
q̄s audiri oporteat adhibere. Sȝ qui
vtrũqȝ nõ põt dicat sapiẽter q nõ di

eit eloquēter potiꝰ q̄ dicat eloquent̄
qđ dicit isipiēter. Si aūt nec hoc qdē
pōt: ita cōuerset vt non solū sibi p̄miū
cōparet. sed etiā p̄beat aliis exēplū. ꝛ
sit eiꝰ quasi copia dicēdi forma viuen
di. Sūt sane quidā q bene pronunci
are possunt: quid autem pronuncient
excogitare nō possūt. Q si ab aliis su
mānt eloquēter. sapiēterqꝫ conscriptū:
memorieqꝫ cōmēdāt atqꝫ ad populū
proferūt. sꝫ eā p̄sonā gerūt nō iprobe
faciūt. Sic eni qđ p̄fecto vtile ē mul
ti p̄dicatores fiūt. nec multi magistri.
sꝫ vniꝰ veri magistri ad ipsū dicēt oēs
ꝛ nō sint i eis scismata. nec deterrēdi
sūt isti voce hieremie prophete p̄ quā
dn̄s arguit eos q furantur verba eiꝰ
vnusqsqꝫ proximo suo. Qui eni furan
tur alienū auferūt. verbū aūt dei nō
ē alienū ab eis q obtēperāt ei. potius-
qꝫ ille dicit aliena q cū dicat bene vi-
uit male. Quecūqꝫ eni bona dicit eiꝰ
excogitari vident ingenio. sed ab eiꝰ
motibꝰ aliena sūt. Eos itaqꝫ dicit deꝰ
furari verba sua q boni volunt videri
loquēdo q̄ dei sūt cū sint mali facien-
do q̄ sua sūt. Nec sane ipsi dicūt si dili
genter attēdas. Quomodo eni dicūt
v̄bis q negāt factis? Nō eni frustra
de talibꝰ ait apl's. Cōfitent se nosse de
um. factis aūt negāt. Modo ergo qn̄
ipsi dicūt. ꝛ rursus alio modo ipsi non
dicūt. quoniā vtrūqꝫ verꝝ est qđ ait v̄i
tas. De talibꝰ eni loquēs. q̄ dicūt in-
qt facite. q̄ aūt faciūt facere nolite: h
ē qđ ex ore illorū auditis. facite: qđ ex
ope videtis facere nolite dicūt eniꝫ ꝛ
nō faciūt. Inqt ḡ q̄uis n̄ faciāt dicūt
tn̄: sꝫ alio loco tales arguēs. Hipocri
te inqt. non potestis bona loq cū sitis
mali: ac p̄ hoc ea q̄ dicūt nō ipsi dicūt
volūtate. s. atqꝫ ope negādo qđ dicūt
Unde cōtingit vt hō disertꝰ ꝛ malus
sermonē quo veritas predicet dicen-
duꝫ ab alio nō diserto sꝫ bono ipse cō-
ponat: Quod cū fit ipse a se ip̄o tradit
alienū. ille ab alio accipit suū. Cū ve-
ro boni fideles bonis fidelibꝰ hāc ope
rā cōmēdāt vtrīqꝫ sua dicūt qr ꝛ deus
ipsoꝝ ē cuiꝰ sūt illa q̄ dicūt ꝛ ea q̄ faci
unt q̄ nō ipsi cōponere poterūt. q scđꝫ
illa cōposite viuūt. Siue aūt apud
populū vel apud q̄slibet iā iāqꝫ dictu-
rꝰ. siue qꝫ apud populū dicēdū vel ab
eis q noluerūt: aut potuerūt legēdū ē
dicturꝰ: oret deū vt s̄monē bonū do-
net i os eius. Si eni regina orauit he
ster, pro sue gētis tēporali salute locu
tura apud regeꝫ vt i os eiꝰ deꝰ ꝯgruū
s̄monē daret. quāto magis orare de-
bet vt tale munꝰ accipiat q pro eterna
hoīuꝫ salute i verbo ꝛ doctrina labo-
rat? Illi vero q ea dicturi sūt q̄ ab ali
is acceperūt ꝛ anteq̄ accipiāt orēt p̄
eis a qbꝰ accipiūt vt eis det qđ p̄ eos
accipe volūt. ꝛ cū acceperit orēt vt be
ne ꝛ ipi profuerāt. ꝛ illi ad q̊s proferūt
sumāt. ꝛ de prosp̄o exitu dictiōis eidē
gratias agāt. a q se id accepisse nō du
bitāt: vt q nō gloriat̄ i illo gloriet̄ i cuiꝰ
manu sūt ꝛ nos ꝛ s̄mones nostri. Lō
gior euasit liber hic q̄ volebaꝫ q̄que
putauerā. sꝫ legēti. vl' audiēti cui gra
tꝰ ē. lōgꝰ nō ē. Cui aūt lōgꝰ ē p̄ partes
eū legat. q habere vult cognitū. Quē
vero eiꝰ cognitiōis piget de lōgitudi
ne nō q̄rat. Ego tn̄ dn̄o n̄ro iesu xp̄o
gr̄as ago q i his q̄tuor libris nō q̄lis
ego cui m'lta desūt eēm. sꝫ q̄lis eē de
beat q i doctrina sana. i. i xp̄iana nō so
lū sibi. sed aliis etiaꝫ laborare studet
q̄tulacunqꝫ potui facultate disserui.

Aurelii augustini egregii doctoris d̄
doctrina xp̄iana liber q̄rtꝰ q ē vltimꝰ
libroꝝ istoꝝ felicit̄ expletꝰ. Amē.

Diui aurelij Augustini Hipponēsis
epi de fide ad petrū liber icipit. Ca. i.
Epistolam fili petre tue ca
ritatis accepi. In qua te
significasti velle hieroso/
lymam pergere: et postu/
lasti te litteris nr̄is instrui quā debe/
as in illis partibꝰ vere fidei regulam
tenere: vtte nullus possit sensus he/
reticis subripere falsitatibus. Gau/
deo qdem ꝙ ꝓ fide vera sine vllo ꝑ/
fidie vitio custodiēda sollicitudinem
geris: sine qua nulla pōt ꝓdesse imo
nec esse cōuersio. Apl'ica quippe di/
cit auctoritas ꝙ sine fide impossibile
est placere deo. Fides nāqꝫ est bono/
rum oīum fundamentum. Fides est
humane salutis initium. Sine hac fi/
de nemo ad filioꝝ dei numerum pōt
pertinere. Quia sine ipa nec in hoc
seculo qsq̄ iustificationis grām con/
sequitur: nec in futuro vitam posside
bit eternam. Et siquis hic nō ambu/
lauerit ꝑ fidē non ꝑueniet ad spēm.
Sine fide omnis laborhoīs vacuus
est. Tale quippe ē: vt sine vera fide
quisqꝫ velit deo per cōtēptum seculi
placere: quale si qsq̄ tendēs ad patri
am: in qua se scit btē victurum: relin
quat itineris rectitudinem ꝛ iꝓui/
de sectetur errorē: quo nō ad beataꝫ
ciuitateꝫ ꝑueniat: sꝫ i p̄cipitiū cadat:
vbi nō gaudiū ꝑueniēti datur. sed ca
denti interitus inferat̄. verūtamen
vt de fide sufficiens ſmo ꝓmat̄: nec
temporis suffragatur spatium: qꝛ ce/
leriter meum cupis habere responsū
Et tā magnum est huiꝰ disputatiōis
opus: vt a magnis vix possit impleri.
Neqꝫ enim poposcisti sicte debere d̄
fide instrui: vt vnā quālibet heresim
designares cōtra quā spāliter nr̄e di
sputationis vigilaret intentio. Sed
cum indefinite diffinitioneꝫ fidei pe/
tis eāqꝫ cupis sub breuitate cōcludi
Uides proculdubio q̄ꝫ sit nobis im/
possibile: vt reꝫ tātam in breui plene
cōprehendamus. Cui sufficiētes esse
non possumus: etiam si tantum spa/
cium temporis: ꝛ tale nobis eēt ige/
niū vt multa volumina de hoc quod
a nobis expetis facere valeremus.
Sꝫ quia deus prope est omnibꝰ in/
uocantibus eū i veritate. qui v̄bum
consumās ꝛ abbreuiās fecit sup ter/
rā: spero qꝛ sicut tibi d̄dit huius fidei
scām sollicitudinē: sic etiam mihi vt
tuo tam bono tāqꝫ laudabili ſuiam
desiderio: sufficiētē tribuet faculta
tem: vt ꝛ si nō potuero cūcta dicere:
qbus oīs error hereticus possit agno
sci ꝛ agnitus vel conuinci valeat vel
vitari: tn̄ i noīe atqꝫ adiutorio scē tri/
nitatis: q̄ vnus solus ꝛ verus ꝛ bonꝰ
est deus: ea dicā i qbus salteꝫ magna
ex parte rōnem fidei catholice cōstet
sine aliqua erroris caligine cōtineri.
Quibus retentis poteris etiā illa de
p̄hēdere atqꝫ fugere q̄ ꝛ si i h̄ ope nō
vident̄ spāli disputatiōe ꝯuici: tn̄ ex
his q̄ hic gn̄alit̄ atqꝫ absolute ponēt̄
appeāt illa q̄ ifideles hoīes auribꝰ vo
lūt susurare fideliū n̄ regl'a diuine v̄ita
tis tradita: sꝫ negtia hūani erroris i/
uenta. ij. Quocūqꝫ igit̄ loco fueris
constitutus. qꝛ ſm regulā nr̄i saluato/
ris impio ꝓmulgatā nosti te i nomīe
p̄ris ꝛ filij ꝛ spūs scī baptizatū: p̄ncipa
lit̄ atqꝫ idubitāter toto corde retine
p̄rem deū: filiū deū: spūm scm̄ deū. i. de s t̃initate
scām atqꝫ ieffabilē trinitatē vnū esse
deū naturalit̄: de q̄ i deuteronomio
dr̄. Audi isrl'. dn̄s deꝰ tuꝰ deꝰ vnꝰ ē: ꝛ
dn̄m deū tuū adorabis ꝛ illi soli ſui/
es. Uerūtn̄ qꝛ istū vnū deū: q solus ē
verꝰ nālit̄ d̄s: nō p̄rem solū: neqꝫ filiū

solū. nec solū spm̄ scm̄: sȝ sil' p̄rem ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄ dicim⁹ eē. Cauēdū ē: ne sic p̄reȝ ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄ vnū deuȝ eē q̄ntū ad naturalē attinet vnitatē / vaciē dicimus: sic eū q p̄r est: eūdē vel filiū vel spm̄ scm̄: aut eū q spūs scūs ꝓpe i cōfessione hui⁹ trinitatis dr̄. vl' p̄reȝ vl' filium p̄sonalit̄ dicere siue credere qd̄ oīo nefas ē audeamus. Fides eī i quā sci p̄riarche atq ꝓphe ante incarnationē filij dei diuinit⁹ acceperunt: quā etiā ipi apl̄i ab ipo dn̄o i carne posito audierūt: ꝛ spūs sci magisterio istructi: n̄ solū s̄mone p̄dicauerūt: verū ēt ad istructionē salubrimā posteroꝝ scriptis suis īditā reliq̄rūt: vnū deū p̄dicat trinitatē. i. p̄rem ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄. Sȝ trinitas vera n̄ esset. si vna eadēq p̄sona diceret̄ p̄r ꝛ fili⁹ ꝛ spūs scūs. Si. n. sicut ē p̄ris ꝛ filij ꝛ spūs sci vna substantia sic esset vna p̄sona: nihil oīno eēt i q̄ veracit̄ trinitas diceret̄. Rursus q̄dē trinitas eēt vera: sȝ vn⁹ ds̄ trinitas ipa n̄ eēt si q̄ēadmodū p̄r ꝛ fili⁹ ꝛ spūs scūs p̄sonaꝝ sūt ab iuicē ꝓp̄etate distincti: sic fuissent q̄ȝ naturaꝝ diuersitate discreti. Sȝ q2 i illo vno v̄o dō trinitate n̄ solū q vn⁹ ē de⁹: sȝ ēt q trinitas ē nālit̄ veꝝ ē: ꝓpterea ipē verus ds̄ i p̄sonis trinitas ē: ꝛ i vna nā vnus est. Per hāc vnitatē nālē tot⁹ p̄r in filio ꝛ spū scō ē: tot⁹ fili⁹ i p̄re ꝛ spū scō: totusq spūs scūs i p̄re ꝛ filio ē. Nullus hoꝝ extra quēlibet ipoꝝ ē: q2 nemo aliū aut p̄cedit eternitate: aut excedit magnitudie: aut superat p̄tāte: q2 nec filio nec spū scō q̄ntū ad nature diuine vnitatē p̄tinet: aut anterior aut maior p̄r est. nec filij eternitas atq imensitas: velut anterior aut maior spūs sci imensitatē eternitatēq aut p̄cedere aut excedere naturalit̄ pōt Sicut ḡ nec fili⁹ posterior aut minor est patre: ita nec spūs scūs posterior aut minor ē filio. Eternū q̄ppe ꝛ sine initio ē: q spūs scūs de nā p̄ris filijq ꝓcedit. Ob hoc ergo tres vnū recte credim⁹ ꝛ dicim⁹ deū. q2 vna prorsus eternitas vna imensitas: ꝛ vna ē naturaliter triū p̄soaꝝ diuinitas. Tenem⁹ igit̄ patrē ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄ vnuȝ esse nāliter deū: nec tn̄ ipm̄ patrem eē qui filius ē: nec filiū eē ipm̄ q pater ē: nec spm̄ scm̄ ipm̄ esse qui pater aut filius est: vna enim ē patris ꝛ filij ꝛ spūs sancti essentia: quā greci homosion vocāt in qua non ē aliud pater. aliud filius: aliud spūs scūs: q̄uis p̄sonaliter sit alius p̄r alius fili⁹ alius spūs scūs. Qd̄ nobis maxime in ipo scārum scripturarum initio demonstratur: vbi dn̄s dicit: faciamus hominem ad imaginem ꝛ similitudinē nostrā. Cū. n. i singulari numero dic̄ imaginē: ondit vnā naturā eē. ad cui⁹ imaginē hō fieret. Cum v̄o dicit p̄laliter nr̄am: ondit eūdē deū ad cui⁹ imaginē hō fiebat: n̄ vnā eē p̄sonā. Si. n. i illa vna nā p̄ris ꝛ filij ꝛ spūs sci vna eēt p̄sona: nō diceret̄ ad imaginē nr̄am: sȝ ad imaginē meā. Nec dixisset faciamus: sȝ faciam. Si v̄o in illis tribus p̄sonis: tres eēnt itelligēde vl' credēde substātie: nō diceret ad imaginem nostrā: sȝ ad imagines nr̄as. Una eni imago triū nārū iequaliū eē nō possȝ Sȝ dū ad vnā imaginē vni⁹ di hō factus dr̄. vna scē trinitatis eēntialiter diuinitas itimat̄. Deniq ꝛ paulo post p eo qd̄ sup̄i⁹ dixerat. faciam⁹ hominē ad imaginē ꝛ silitudinē nostrā: sic hoiem scm̄ scriptura narrauit vt diceret. Et fecit ds̄ hoieȝ ad imaginē dei fecit illū. Hāc trinitatē p̄sonaꝝ ꝛ vnitatē nāe ꝓp̄ha esaias reuelatā sibi n̄ tacuit: cū se dicit seraphin vidisse clamātia. scūs scūs scūs dn̄s ds̄ sabaoth

Ubi p̱rsus ī eo qđ dicit̃ tertio scũs p̱sonaꝝ trinitatē. ī eo ꝟo qđ dicit̃ dñs ds̃ sabaoth diue naťe cognoscim⁹ vnitatē. In illa igit̃ scã trinitate q̃ idõ a nobis repetit̃: vt nostro cordi tenaci⁹ infigat̃ vn⁹ ē de⁹ pater: qui solus essētialit̃ de seip̄o vnũ filiũ genuit: ⁊ vn⁹ filius q̄ de vno patre solus ē essētialiter nat⁹: ⁊ vn⁹. s. s. q̄ solus essētialit̃ de patre filioq̧ p̱cedit. Hoc aũt totũ vna persona non posset scilicet ⁊ gignere se: ⁊ nasci de se et procedere de se.

Quia igitur aliud est genuisse q̄ȝ natũ eē: aliudq̧ ē p̱cedere q̄ȝ genuisse vł natũ eē: manifestũ ē: qm̃ ali⁹ ē pať ali⁹ fili⁹ ali⁹ spũs scũs. Trinitas itaq̧ ad p̱sõas patris ⁊ filij ⁊ spũs sci reuertit̃: vnitas ad nã̃z: sic ḡ s̄m illã diuinitatē: q̃ vnũ sũt pať: ⁊ filius: ⁊ sp̄s scũs neq̧ patrē natũ credim⁹: neq̧ sp̄m sãctũ: sȝ solũ filiũ: sic ēt s̄ȝ carnē solũ filium natũ catholica fides ⁊ credit ⁊ p̄dicat. Neq̧. n. ī illa trinitate p̱p̄ũ eēt soli⁹ patris: qȝ nõ ē nat⁹ ip̄e: sȝ vnũ filiũ genuit: neq̧ p̱p̄ũ soli⁹ filij. qȝ ñ genuit ip̄e: sȝ de patris essētia genit⁹ est: neqȝ p̱p̄uȝ spũs sci: qȝ nec nat⁹ ē ip̄e nec genuit: sȝ sol⁹ đ patre filioq̧ p̱cedit. Si s̄ꝺm gdē nã̃z diuinã ds̃ pať de nullo nasceret̃ deo: s̄ȝ carnē tñ ip̄e nasceret̃ de ꝟgie: Si. n. pať nasceret̃ ex ꝟgie: vna p̱sõa cēt pať ⁊ fili⁹. Ip̄a aũt vna p̱sõa p̱ eo q̄ ñ đ dõ: sȝ tm̃ đ ꝟgie nasceret̃: ñ di fili⁹: sȝ tm̃ hois fili⁹ veracit̃ diceret̃. Ip̄e aũt di fili⁹ dic̃. qȝ sic dilexit ds̃ mũdũ: vt filiũ suũ vnigenitũ daret. Et iteꝝ. Nõ. n. misit ds̃ filiũ suũ ī mũdũ: vt iudicet mũdũ: sȝ vt saluet̃ mũd⁹ p̱ ip̄ȝ. Nec btũs dixissȝ ioãnes. Qui diligit genitorē: diligit ⁊ eũ q̄ genit⁹ ē ex eo. Nec ip̄e fili⁹ dixissȝ. Pať me⁹ vsq̧ mõ opať ⁊ ego opor. Ip̄e. n. q̄ fili⁹ dicit̃. si idē cēt ⁊ pať ñ veracit̃ di fili⁹ diceret̃: qȝ nõ đ deo: sȝ de sola ꝟgie nasceret̃. Ad extremũ ꝟo nec ip̄e pať đ celo testaret̃: ⁊ suũ corporali voce filiũ demõstrasset: dicēs. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ī q̃ mihi bñ cõplacui. Ap̄ls q̄ȝ ñ dixissȝ đ dõ patre: q̄ p̱p̄o filio suo ñ pep̱cit: sȝ p̱ nobis oĩb⁹ tradidit illũ. Sȝ qm̃ oĩa ista ⁊ diuinitus ad nostram doctrinã dicta sũt. ⁊ quia diuina dicta sunt: vtiq̧ vera sũt. verum ē qđ fides catholica p̄dicat. ⁊ s̄m diuinitatē de patre natũ eē solũ filiũ eternũ cũ prē. ĩmortalē atqȝ ĩpassibilē atqȝ ĩcõmutabilē. ⁊ s̄ȝ carnē ñ prē̃z. sȝ vnigenitũ ei⁹ filiũ. salua eťnitate sua t̄palit̃ natũ. salua ĩpassibilitate sua passum: salua ĩmortalitate sua mortuum. salua incommutabilitate sua q̃ ds̃ ver⁹ ⁊ vita eťna ē veraciter suscitatũ. Qui totũ hȝ cõe cũ prē q̄ eťn⁹ nãťr sĩ initio habuit ⁊ nihil hȝ cõe cuȝ prē eoꝝ q̃ ĩ suã p̱sõaȝ t̄palit̃ atqȝ hũilit̃ ille eťn⁹ ⁊ excelsus accepit. Rursus si ñ ille q̄ p̱p̄us atqȝ vnigenit⁹ di fili⁹ ē. sȝ. s. s. nasceret̃ đ ꝟgie ñ ip̄m q̄ fcũs ē ex muliere fcũs sub lege. natum de spũ sācto ex maria virgine ī symbolo acceptũ. ⁊ corde ad iusticiã crederet. ⁊ ore ad salutē scã ecclesia cõfiteret̃. Sȝ ⁊ si ip̄e spũs scũs q̄ patris ⁊ filij sp̄us ē: formã s̄ꝺui acciperet. nõ ip̄e spũs scũs sup̱ seip̄um hominē fcm̃ ī colũbe specie celit⁹ aduenirer. Pať ḡ ds̃ de nullo genit⁹ dõ semel đ sua nã sine initio genuit filiũ đm sibi eq̄lē. ⁊ eadē q̃ ip̄e naturaliter eťn⁹ ē diuinitate coeťnum. Sed ideȝ dei fili⁹ cũ sit eťn⁹ ⁊ ver⁹. ⁊ cũ prē naturalit̃ s̄ȝ diuinitatē vn⁹ ds̃. s̄ȝ q̄ dic̃. ego et pať vnũ sum⁹: idēqȝ p̱ nobis ē hõ fcũs ver⁹ et plen⁹. In eo verus qȝ verã hȝ ds̃ ille hũanã naťaȝ: ī eo ꝟo plen⁹. qȝ ⁊ carnē hũanã suscepit ⁊ animã rõalē. Idē tñ vnigenit⁹ ds̃ solũ mõ nat⁹ ē semel ex prē semel ex mře. nat⁹

est eniz de⁹ p̄re dei verbū natus ē:de
matre verbū caro factū. Unus ergo
ē atq3 idem d̄s dei filius nat⁹ ante se
cula ⁊ nat⁹ i seclo:et vtraq3 natiuitas
vni⁹ est filij dei. Diuina ſm quā crea
tor i forma dei coetern⁹ patri d̄s est.
hūana:ſm quā semetip̄m duz hō fie
ret eadē ſuilis forme susceptiōe for/
mauit. verū ēt de eodē matris vtero
idē d̄s hō factus exiuit:et i cruce idē
d̄s hō factus pepēdit: ⁊ in sepulchro
idem deus hō factus iacuit:⁊ ab infe
ris idē d̄s homo factus tertia die re/
surrexit:sed in sepulchro secūdū solā
carnem idē d̄s iacuit. et i infernū ſm
solā animam descēdit. Qua de infe/
ris ad carnem die tertio reuertente:
idē deus ſm carnē qua in sepulchro
iacuit: d̄ sepulchro resurrexit:⁊ q̄dra
gesimo post resurrectionē die idē d̄s
hō fact⁹:i celū ascēdēs i dextera dei
sedit. Inde i fine seculi ad iudicādum
viuos ⁊ mortuosq3 vētur⁹. Uerbū er
go caro fcm̄ vnus est fili⁹ dei dn̄s ie/
sus xp̄s mediator dei ⁊ hoīum. Idcir
co aūt mediator. q2 idē ē d̄s atq3 ho/
mo verus habēs cū patre vnā diuinita
tis naturā:⁊ humanitatis vnam cum
m̄re substātiā:habens ex nobis vsq3
ad mortē iniq̄tatis nostre penaz. hn̄s
incōmutabilem de deo p̄re iusticiam
ꝓp̄t iniq̄tatez n̄ram tēporaliter mor/
tuus. propter iusticiā suā ⁊ ip̄e viuus
semꝑ ⁊ imortalitatē mortalib⁹ largi/
turus. Qui ꝑfectā q̄dē humanitatez
suā i ip̄a diuinitatis sue ꝑfectione ſua/
uit. Ueritatem vero mortalitatis sue
ꝑ susceptionē mortis veritate atq3 i/
commutabilitate sue immortalitatis
absorbuit. Hoc est qd̄ testat̄ btūs pe
trus:q2 xp̄s deglutiuit mortē: vt vite
eterne heredes efficeremur. Beat⁹
quoq3 paulus docet:q2 xp̄s mortem
deglutiuit:illuminauit autē vitaz ⁊
icorruptionē. Christus ergo mortem
gustauit:q2 ver⁹ hō ē. idē q̄q3 mortez
deglutiuit:q2 ver⁹ d̄s ē. Idē q̄ppe sic̄
dicit ap̄ls crucifixus ē ex ifirmitate:
sed viuit ex virtute dei vn⁹ atq3 idez.
Qui ſ3 ꝓphiam bti dauid ⁊ hō fact⁹
ē i syon:⁊ ip̄e fūdauit eā altissimus.
Itaq3 nec diuinitas xp̄i aliena ē a na/
tura patris. ſm id qd̄ i pricipio erat
verbū:⁊ verbū erat apd̄ deum:⁊ d̄s
erat verbū. Hoc erat i pricipio apud
deū. Oia per ip̄z facta sūt:⁊ sine ip̄o
fcm̄ ē nihil. Nec humanitas eius alie
na ē a natura matris ſm id qd̄ verbū
caro factū ē. ⁊ habitauit i nobis: Il/
la eni natura q̄ semper genita manet
ex p̄re nostrā naturā sine pccō susce
pit vt nasceret̄ ex virgine. Neq3 enim
natura eterna atq3 diuina tēporaliter
concipi:⁊ tp̄aliter nasci ex natura hu
mana vllatenus posset:nisi ſm susce
ptionez nature hūane veritatis verā
temporaliter conceptionē atq3 nati/
uitatem ineffabilis i se diuinitas acce/
pisset:sic est d̄s eternus atq3 ver⁹. ve
raciter ſm tēpus ⁊ concept⁹ ⁊ natus
ex virgine. Dū eni venit plenitudo tē
poris misit d̄s filiū suum natū ex mu
liere. factū sub sole. vt eos q̄ sub lege
erāt redimeret: vt adoptionē filiorū
reciperemus. Illo. s. deo naturaliter
facto filio hoīs q̄ vnus ē naturaliter
filius dei patris vnigenitus. Hoc vti
q3 ioānes euāgelista ↄfirmās postq̄
dixit:et verbū caro factum est:⁊ ha/
bitauit i nobis. subsequenter ait. ⁊ vi
dimus gloriā eius gloriam quasi vni
geniti a p̄re:plenū gratie ⁊ veritatis
Sic ille omnium spirituū. omniuzq3
corporuz. i. oīum naturaruz creator
⁊ dn̄s. creauit virginē creādus ex vir
gine:⁊ cuius ip̄e factor est: matrem

sibi fecit quando de eius carne conci
piendus atq3 pariendus. verā natu/
rā carnis ds imensus ac sēpitern⁹ ac/
cepit. vt ⁊ ꝭm ꝟitatē forme ꝭuilis ds
hō misericorditer fieret. ⁊ ꝭm formam
dei naturali deitatis ꝟitate idē de⁹
hō ꝑmanens nō careret. Sic igit̄ xp̄3
dī filiū. i. vnā ex trinitate ꝑsonā deū
verū crede. vt diuinitatē ei⁹ ōnā p̄ris
naťa eē non dubites. Et sic eū veru3
hoiē3 crede. vt ei⁹ carnē nō celestis.
ñ aeree. ñ alťi⁹ cuiusq3 putes eē nē: s3
ei⁹ cui⁹ ē oiu3 hoiu3 caro. i. quā ipe ds
hōi pmo de ťra plasmauit: ⁊ cetis hoi
b⁹ plasmat quos ē p propagationē ex
hoibus creat. Sed licet caro xp̄i et
oīum hoīum vnius eiusdēq3 nature
sit: hec tñ quā deus ꝟbū ex maria ꝟ/
gine sibi vnire dignat⁹ ē sine pctō cō
cepta: sine pctō nata ē: vtpote ꝑ3 quā
ds eternus et iustus misericorditer ⁊
cōceptus ⁊ nat⁹ ē: ⁊ dn̄s glīe crucifi/
xus ē. Quib⁹ autē ꝟbis explicabitur
carnis illi⁹ excellētia singularis cui⁹
diuina ē ex ip̄a sui cōceptiōe ꝑsōa: cu
ius origo natiuitatis isolita: q̄ sic ꝟbū
caro fcm̄ ē: vt vna ꝑsona eēt cum car
ne sua vnigenitus atq3 sēpitern⁹ ds
ip̄a sue carnis cōceptus cōceptione
Istā ꝟo ceteroꝝ hoīum carnē: p hu/
manū certū ē nasci cōcubitū: viro se/
mināte: femina ꝟo cōcipiente atq3 pa
riente. Et q2 dū sibi inuicē vir mľier
q3 miscenť vt filios generent: sine libi
dine nō ē parētū cōcubitus: ob hoc fi
lioꝝ ex eoꝝ carne nascētiū: nō potest
sine pctō eē conceptus: vbi peccatu3
in paruulos non transmittit propaga
tio: sed libido. Nec fecunditas huma
ne nature fecit hoies cum pctō nasci
sed feditas libidinis quā hoies hn̄t ex
illius p̄mi iustissima condemnatione
peccati. Ideo beatus dd. Quis ō le/
gitimo nasceret̄ iustoq3 cōiugio i quo
scilicet non infidelitatis culpa: nō for/
nicatiōis macula poterat inueniri. p
pter originale tñ pctm̄ quo naturalit̄
obstricti sunt filij ire: nō solū impioꝝ
filij: sed oēs etiam q de iustoꝝ sanctifi
cata carne nascunť exclamat ⁊ dicit.
Ecce in iniqtatibus cōceptus sū: ⁊ in
pctīs cōcepit me mater mea. Scūs
etiā iob dicit: mūdū a sorde nō eē ho
minem nec si vnius diei sit vita eius
super terram. Dei ergo filius vnige/
nitus q ē in sinu patris vt carnem ani
māq3 mūdaret susceptione carnis at
q3 aīe rōnalis incarnatus ē: ⁊ q ē ver⁹
de⁹ verus hō fcūs ē: nō vt alter de⁹
esset alter homo: sed ide3 deus idem
homo. Qui vt illud peccatum qđ in
cōcubitu mortalis carnis genus hu/
manum contraxit auferret concept⁹
est nouo more deus incarnatus i ma
tre virgine: sine coitu viri: sine libidi
ne cōcipientis ꝟginis. vt p deū homi
nem quem absq3 libidine conceptum
inuiolatus edidit virgineus vterus:
ablueret pctm̄: qđ nascentes trahunt
omnes homines: quibus in corpore
mortis huius talis est nascendi condi
tio: vt matres eorum fecūditatis op⁹
implere non possint: nisi prius virgi/
nitatem carnis amiserint. Solus igit̄
abstulit peccatum conceptionis atq3
natiuitatis humane deus vnigenitus
qui dum conciperetur. veritate3 car
nis accepit ex virgine: ⁊ cum nasce/
retur: integritatem virginitatis ꝭua/
uit in matre. Ista causa est qua deus
factus est filius virginis: ⁊ maria vir
go facta est mater vnigeniti dei: vt
quem pater genuit ex eternitate: ip̄3
virgo conceptum proferret ex tem/
pore. Illa vtiq3 est virgo quā deus q
de ea fuerat nasciturus: ita singulari

gratia preuenit atqꝫ repleuit: vt ip̄m
haberet, ventris sui fructum. quez ab
initio habuit vniuersitas dn̄m: ⁊ ip̄m
sibi videret nascendi solennitate sub/
ditum quez i vnitate p̄rne substātie.
nō solū humana: sed etiā angelica cre
atura cognoscit ⁊ orat altissimū. Sic
ḡ pctm̄ ⁊ pena pctī que p scelus cor/
rupte mulieris itrauit i mūdū: p inui/
olate ꝟginis partū auferṫ a mundo.
Et qꝛ in cōditiōe generis hūani per
mulierem q̄ de solo hoīe vl' viro facta
ē: scm̄ ē vt mortis vinculo teneremur
astricti hoc i redēptiōe generis hūani
diuina bonitas egit: vt p virū q ō so/
la muliere natus ē vita hoīb⁹ redde/
reṫ. Illic hūanā naturā neqssima de/
ceptione sibi diabol⁹ i pcti similitudi/
nem sociauit. hic ds hūanā naturā in
vnitate psōe suscepit. Ibi femina d/
cepta ē vt fieret filia diaboli: hic vir/
go gratia repleta ē vt fieret mr̄ sūmi
atqꝫ incōmutabilis vnigeniti dī. Ibi
angelus diect⁹ p supbiā seducte muli
eris aīum obtinuit: hic ds humiliās se
p mīam icorrupte mlieris ꝟgis vtez
ex ea nasciturus impleuit. Dei. n. fili⁹
ih̄s xp̄s q i forma dī qd erat nisi ex nā
p̄ris nat⁹ eēt: ēt n̄ posset ipē ꝫ aplicā
doctrinā semetipꝫ exinanire: formaz
ꝟui accipiens. formā igiṫ ꝟui. i. naturā
ꝟui i suā accepit ille ds psonā: atqꝫ ita
hoīuz factor i similitudinē hoīum fa/
ctus habitu ē inuētus vt hō. Ipse hu
miliauit semetip̄m fcūs obediēs vsqꝫ
ad mortē: mortē aūt crucis. Intente
igiṫ hāc apl'i sētētiā cogita: ⁊ in ea co/
gnosces quō dn̄m ih̄m xp̄ꝫ eūdē deū
atqꝫ hoīez credas. Nec tn̄ i eo ꝟitatē
vtriusqꝫ nē i vna psōa autꝯfūdas aut
diuidas. Cū ḡ pmo audis de dn̄o ihu
xp̄o qꝫ in forma dei erat oportet te
agnoscere firmissimeqꝫ tenere in illo
forme noīe naturalez plenitudinē d/
bere intelligi. In forma igitur dei do
minus ih̄s erat q in natura dei p̄ris sē
per erat: de q̄ natus ē. Unius ḡ natu
re cū p̄re ē: eq̄liter imortalis ⁊ icōmu
tabilis equaliṫ inuisibilis ⁊ inenarra
bilis: equaliter bon⁹ ⁊ iust⁹. eq̄liṫ mise
rator ⁊ misicors patiens ⁊ multū mi
sericors ⁊ verax: equaliṫ fortis ⁊ sua/
uis: equaliter sapiens atqꝫ oīpotēs.
Proinde hec oīa q dixim⁹ de filio dī
firmissima fide retine: q h̄ vtiqꝫ oīa
i vnitate nature habēs cum p̄re sine
dubio equal' est p̄ri: ꝑp̄ qd ⁊ apl'us
cōtinuo adiungens ait. Non rapinaz
arbitratus ē esse se equalē deo. Non
enī rapina fuit illa filij cū p̄re diuini/
tatis equalitas: sꝫ nature ēt illa que
consequenter subiungit apl's dicēs
qꝫ semetip̄m exinaniuit formā ꝟui ac/
cipiens in similitudinem hominum fa
ctus: ⁊ habitu inuentus vt homo: hu
miliauit semetip̄m factus obediens
vsqꝫ ad mortē: mortez āt crucis. Oia
hec de illo deo vnigenito dei filio de
illo verbo deo de quo dicit euange
lista: In principio erat verbum ⁊ ver
bum erat apud deum ⁊ deus erat ꝟ/
bum: de illa dei virtute deiqꝫ sapien/
tia: de quo dicitur. Oia in sapientia
fecisti: de illo principio cū quo vnum
est pater ipē principium ⁊ in quo sibi
coeterno fecit celum ⁊ terram. i. oēm
spūalem corporaleqꝫ naturam: d ho
vnigenito: qui est in sinu patris vt di
xit: omnia hec personaliter accipe: sal/
ua tamen eternitate: immensitate: i/
mortalitate: incōmutabilitate: inuisi
bilitate deitatis eius. Que ita natu/
raliter atqꝫ equaliter: in cōe cum deo
patre habet dei filius: vt licet ꝑ nob
fuerit homo veraciter factus: permā
serit tamen equalis vero patri: d quo
natus est verus: ⁊ veritas deus. Se
metip̄m igitur exinaniuit: sed de ple/

nitudine eius nos omnes accepimus Quā plenitudinē: et si exinanit⁹ amitteret. qđ de ea nobis daret: vtiqȝ nō haberet. Eodē aūt nō hñte nos vtiqȝ nihil possemus accipe: de plenitudīe ĝt eius nos omnes accepim⁹. Ex eo autem ꝙ nobis de plenitudīe sua dedit ondit etiam cū se exinaniuit plenitudinē ñ amisisse quā habuit: qȝ si plenitudinē suaȝ amitteret dare de illa nullatenus posset. formam ergo serui accepit. Neqȝ eniȝ aliud fuit illa sūmi dei exinanitio nisi forme seruilis. i. humane nature acceptio. Utraqȝ igit̄ē i xp̄o forma: qȝ vtraqȝ et vera et plēa est in xp̄o substantia. Jdeo scūs euāgelista plenū eū gr̄e et veritatis predicat: qȝ in diuina natura in qua deus veritas est plenus est. et in humana natura i qua homo verus gratia factus est plenus est. Jn illa plenitudine deus est: in forma dei: equalis deo. Jn ista plenitudine fu⁹ i forma fui: qȝ in similitudinem hominum factus: habitu est inuent⁹ vt homo. Exinaniens ergo seipm̄ formam fui accepit vt fieret seru⁹: sed forme dei plenitudinē non amisit i qua semp̄ ē eternus atqȝ incōmutabil'r ds fact⁹ ꝫ formam serui hō verus eiusdem nature cuius est ancilla mater: et manēs i forma dei deus verus eiusdem nature cuius est etiam deus pater in forma dei cum patre et sp̄ū scō. Unus ē solus formator omnium deus: ꝫ formam fui solus ip̄e sua et p̄ris et sp̄ūs sancti operatione formatus. Qȝ creator est: cōe habens natural'r cū p̄re et spiritu sancto. Qđ autem creatus est habēs solus personaliter in seipso: cuius et natiuitatem futuram secundum carnem et mortem et resurrectionem: atqȝ in celo ascēsionem: lex et ꝓphete ꝓnunciare nūq̄ destiterūt: ꝓut ip̄e ꝑ cipiebat obedientes et verbis et factis Nam et in sacrificijs carnalium victimaruȝ que sibi ip̄a scā trinitas q̄ vn⁹ est deus noui et veteris testamenti a patribus nostris precipiebat offerri illius sacrificium significabatur gratissimum munus: qđ pro nobis seipm̄ dei filius secundum carnem: esset misericorditer oblaturus. Jp̄e. n. scđm apostolicam doctrinā obtulit semetipm̄ ꝓ nobis oblationem et hostiā đo in odorem suauitatis. Jp̄e verus deus et pontifex: qui pro nobis ñ i sāguine taurorum et hyrcorum: sed in sāguine suo introiuit i scā. Qđ tunc pontifex ille significabat: qui cum sanguine in sancta sanctorum per annos singulos introibat. Jste igitur est q in se vno totuȝ exhibuit qđ cē necessariū ad redēptionis nr̄e sciebat effectum Jdem. s. sacerdos et sacrificium: idem deus et templum. Sacerdos per quē sumus reconciliati. sacrificium q̄ reconciliati: tēplū i q̄ recōciliati. ds cui recōciliati. Solus tñ sacerdos: sacrificiū et templū: et hec oīa deus secundum formam serui. Non autem solus deus filius: quia hoc cum patre et spiritu sancto secundum formam dei Reconciliati igitur sumus per soluȝ filium secundum carnem: sed non soli filio secūdum diuinitatem. trinitas enim: nos sibi reconciliauit: per hoc qđ solum verbum carnem ipsa trinitas fecit. Jn quo sic veritas incōmutabilis manet humane diuineqȝ nature vt sicut vera semper est eius diuinitas quā de patre incommutabilem habet: ita vera semper atqȝ incommutabilis sit eius humanitas: quā sibi vnitā sūma diuitas gerit. iii.

Hec pauca de fide sancte trinitatis que solus et verus est naturaliter de⁹ q̄tū breuitas tp̄is et s̄mōis ꝑmisit

inserui. Nūc de creatura q̄ absq3 du bitatione credere debeas intimabo. Principaliter itaq3 tene oēz naturā que nō ē trinitas d̄s ab ip̄a scā trinitate: que solus d̄s eternus ⁊ verus ē: creatā ex nihilo. Ac sic vniuersa in celis ⁊ in terra visibilia ⁊ inuisibilia: siue throni siue dn̄atiōes: siue pn̄cipatus siue potestates. opus atq3 creaturā3 eē scē trinitatis: que est vnus d̄s rex omniū creator et dn̄s eternus op̄s ⁊ bonus. habēs naturaliter vt semp sit: ⁊ vt mutari aliquādo nō possit. Et hic d̄s q sine initio semper est: qa summe est: dedit rebus a se creatis vt sint: n̄ tamen sine initio: q2 nulla creatura eiusdem nature ē. cui⁹ ē trinitas vn⁹ verus ⁊ bonus d̄s: a quo creata sunt oīa. Et q2 sūme bonus est. dedit oībus naturis quas fecit vt bone sint: n̄ tamen tantū bone q̄ntum creator oīum bonoꝝ. Qui nō solum sūme bonus: sed etiam sūme bonum atq3 incōmutabile bonū est: q2 eternus bonum est: nullū habēs defectū. q2 non est ex nihilo factū. nullū habens pfectum: q2 nullū habet initiū. Ideo q̄ppe nature a deo facte pficere possūt q2 eē ceperunt. ideo deficere. q2 ex nihilo facte sūt. Ad defectū eas conditio ducit originis: ad pfectū vero ea pducit operatio creatoris. In eo igit̄ primū trinitatis que de⁹ ver⁹ ē eternitas sine initio naturalis agnoscitur q2 quedā ita fecit: vt cum eē quidem ceperit. tamē nō eē aliquando n̄ possint. In eo vero eius omnipotentia intelligitur: q2 omnē creaturam visibilem atq3 inuisibilem: idest corporalem atq3 spiritualem de nihilo fecit i quibus ip̄a reꝝ diuersitas multo magis cōmendat bonitatem atq3 oīpotentiā creatoris. Nisi enim omnipotens eēt non vna ⁊ eadem facilitate sūma atq3 īma fecisset. Et nisi sūme bonus eēt: nō se gubernandis rebus q3 īfimis pstitisset. Igitur tā i magnis q̄ in paruis q̄buscūq3 rebus cōditis magna ē bonitas atq3 oīpotētia cōditoris. Oīa enim sapienter fecit sūma veraq3 sapiētia: cui naturaliter hoc ē eē q̄ sapientē eē. hoc facere q̄d sapiēter facere. Simplicitas itaq3 multiplicis sapie dei magnitudinē3 celsitudinis sue: nō solū i magnitudīe sublimiū creaturarū: veꝝ ēt in īfimarū paruitate cōmēdat: du3 bona oīa que creauit: nō solū inferius dissimiliusq3 suo creatore sunt. vtpote non prolata de ip̄o: sed scā prorsus ex nihilo: veꝝ ēt inter se non equaliter sūt sed vnaqueq3 res ita permanet. sicut a deo vt eēt ac cepit: alia q̄dē sic. alia aūt sic. Neq3 enim sic datū ē corporibus. vt sint: sicut spūs acceperūt: cu3 ip̄a quoq3 corpora nō equaliter sint: et i ip̄is celestib⁹ atq3 terrestrib⁹ ineniat̄ nōnulla diuersitas: cū tā celestia q̄ terrestria nō solū impari distēt q̄ntitate molis: veꝝ ēt dissimili splendēt claritate. Alia nāq3 ē sicut dicit apostolus claritas celestiū corporu3 alia trestriū. In ip̄is q̄3 celestib⁹ alia claritas solis alia claritas lune: alia claritas stellaꝝ. stella enī differt a stella in claritate. Corporaliū igitur naturaꝝ diuersitas ōndit vnāquāq3 eaꝝ n̄ hoc eē q̄d ex se semper habere potuerit: s3 ⁊ q̄d ex dispositiōe atq3 ope oīpotētissimi atq3 icōmutabilis ⁊ sapiētissimi creatoris accepit. Q̄ d̄ si vnius eiusdēq3 nature eēt q̄libet creatura corpalis: cui⁹ ē scā trinitas: q̄ vn⁹ ē d̄s: nec localit̄ i loco eēt: nec tp̄is mutationē aliq̄n sentiret: nec de loco ad locū transiret: nec circūscriberet̄ mole

q̃titatis sue. Que oia oñdũt hi⁹ nãrũ illũ esse opificẽ: cui⁹ nullus locus aut angustus est locus: qr nõ min⁹ i angustis q̃ȝ i latis tot⁹ ẽ. Nec mutat̃ tpe q solus põt volumina tpoꝝ nõ tpali volubilitate: sȝ etña stabilitate mirabil̃r ordinare. Neqȝ eni i tpe cogitat quẽadmodũ tpoꝝ series reꝝ decessione: aut successiõe trãseat: nec aliq̃ mobili q̃titate t̃minat̃: qr nullo ↄcludit̃. Neqȝ p mũdi partes partibus suis ẽ ipe diffusus: vt maiores mũdi ptes suis maiorib⁹ ipleat: ⁊ minores minoribus iplẽdo. nusq̃ȝ tñ tot⁹ se ifũdat. Ipe. n. ẽ ds q ait. Celũ ⁊ t̃rã ego ipleo. Oia igit̃ q̃ fecit. i. spũs ⁊ corpa. sũma ⁊ ima celestia atqȝ terrestria. viuẽtia ⁊ qb⁹ viuendi facltatẽ ñ ðdit. ieffabil̃r vbiqȝ tot⁹ dñs ds: ⁊ iplet ⁊ cõtinet. Nec i his q̃ diuidunt̃ ipe diuidit̃: nec in his q̃ mutãt̃ vlla mutatiõe variat̃. nisi. n. nãliter icõmutabilis ipe eẽt. nũq̃ȝ in rebus mutabilib⁹ ordo qdẽ cõsilij ac dispositiõis eius icõmutabil̃ pmaneret. De⁹ igit̃ reꝝ corporearũ atqȝ icorporeaꝝ creator imẽsus: eo primuȝ se nullũ esse corp⁹ oñdit: qr qbusdã corporib⁹ vitã nõ dedit: cuȝ corpora ipe creauerit. Ipe aũt nãliter vita est: qr si vita nõ eẽt: nõ viuentia corpora fecisset. Neqȝ eni facit rẽ non viuenteȝ nisi res viuẽs. Nõ igit̃ vnius nature sũt cũ deo corpora que viuere oino ñ pñt. Ac sic neqȝ illa corpa vni⁹ nature cũ do sũt: qbus singulis singulos brutos atqȝ irrationabiles spũs: qb⁹ eadem corpa viuificarent̃ ac sensificarẽtur infuit. Sȝ nec ipi bruti spũs vni⁹ nature cũ deo sũt: quos licet viuificãdis sẽsificãdisqȝ ifuisset corpib⁹: ipis tñ spiritib⁹ nullũ intelligẽdi largit⁹ ẽ lumen: quo suũ possent aut cognoscere aut diligere creatoreȝ. Ipos q̃qȝ spũs: quos rõnales atqȝ intellectuales esse non dubiũ est: qs audet blasphemo spũ ⁊ ceco corde eiusdeȝ nature cuius est ds. vl̃ putare vel dicere: cũ ds vtiqȝ nãliter icõmutabilis sit. oino et immensus. Qui cũ i se diuersitateȝ vllaȝ habere nõ possit: i eisdeȝ tñ spiritibus quos rõnales atqȝ itellectuales fecit: diuersitateȝ sue opationis oñdit. In qbusdã eni idest terrenis atqȝ mortalibus sunt infti corporib⁹: et si nullus est eis localis motus: qr p locoꝝ corporaliũ partes cũ ipi i corpibus sint. nõ particulati sũt sed sicut in totis corporibus toti sic i eorũdeȝ corporũ partibus toti sunt. Tamen cogitationũ varietas diuersitatem in eis cuiusdã tpalis motiõis ac mutationis oñdit: dũmodo aliqd nesciũt mõ sciũt. mõ desipiũt: modo iniq ex iustis. mõ iusti ex iniqs: modo pietatis illustrãtur lumine. mõ dpranant̃ tenebroso ipietatis tempore. Illos q̃ȝ quos terrenoꝝ corpũ grauat: nulla lutulenta materies. i. ãgelicos spũs: qs nõ videat ñ vnius nature eẽ cũ deo: sȝ fcõs ex nihilo: quoruȝ naturalis mutabilitas in eo agnoscit̃. qa eiusdeȝ nature pars est in deteri⁹ cõmutata. Deĩde q̃ hij q deprauati nõ sunt: licet illius dono. a quo cũ non essent facti sũt. indefessa: ⁊ icõtrũ creature angelice gratis datũ est. pfecta dilectiõe: cõtemplatiõe atqȝ exultatione multitudineȝ dulcedinis dñi isessabiliter sentiant: nec ab eo' naturali conditione deficiant. ⁊ si iherentibus deo nihil inest de variete temporis. qa collato sibi eterne incorruptionis atqȝ icommutabilitatis munere nihil i se sentiant immutationis Inest tamen singl̃s naturalis terminus. quo a se inuicẽ discernũtur.

quia nullus eorum in alio ē: Et cum vni eorum opus quodlibet iniungitur alius quoqꝫ alteri operi implendo: diuine potestatis deputatur arbitrio. Hec omnia ostendunt etiam sctōs angelos opa eē scē trinitatis: cuius p singlas res quas vtiqꝫ sicut voluit fecit: apparet mirabilis ꝛ sapientia in dispositiōe: ꝛ virt⁹ i ope. Quosdam igit spūs sic ds creauit: vt semp eēnt. quosdā vero vt eē spūs q̄nqꝫ dsinerent. Illos itaqꝫ desituros quosdā ex aqua: quosdā vero sicut voluit ops pduxit e terra. Supiores ỽo spirit⁹ nullū cū corporeis elemētis habere fecit naturale cōsortiū quos ꝛ eternos creauit: ꝛ eis facultatē atqꝫ itelligentiam cogitande: ꝛ cognoscende diligendeqꝫ diuinitatis infuit. Quos tñ ita creauit: vt etiam pre seipis illū diligerent: cui⁹ se tales creatos opere cognouissent: cū eoꝝ vt tales fierent nulla merita precessissent. Ut āt hec dilectio haberet iustā ꝛ cōgruaꝫ laudē volūtatis queqꝫ eis tribuit libertatem: vt eēt eis possibile siue ad eū q supra ipos ē: itētionem scē dilectionis erigere: siue ad se vel ad ea q̄ īfra eos sūt. praue cupiditatis semetipos pōdere declinare. Nō ē igit natura que i etnū possit siue viuere siue bñ viuēdo subsistere: nisi que pōt de deo ipi⁹ dei munere cogitare. Hec āt nā intellectualis i aīabus ē hoīum: ꝛ spiritib⁹ angeloꝝ. Deus qppe diligendi ꝛ cognoscēdi se nō nisi angelis ꝛ hominibus indidit facultatē. Quib⁹ pp arbitrij libertatē: que maxime dbuit intellectuali creature: creatoris benignitate cōferri: ita cognoscēdi ꝛ diligēdi se facultatē voluntatēqꝫ donauit. vt ēt eā vnusqꝫ ꝛ habere posset ꝛ pdere. Si qs tñ spōte eā pderet: eā deiceps arbitrio resumere nō valeret: vt illius eēt scē cogitatiōis initiū gratuitate dono bonitatis denuo reuocādis: qbus vellet ifūdere: cui⁹ fuit i ipo creatoris exordio nullis precedentib⁹ meritis: spūs ꝛ corpora locis atqꝫ affectionib⁹ p eo vt ipe sapiens voluit cōgruit mirabiliter ordinare. Angeli ergo atqꝫ hoīes p eo φ rōnales sūt facti eternitatis ac beatitudis donū: i ipa nature spiritualis creatione diuinitus acceperūt. ita. s. vt si dilectioni creatoris sui iugiter ihesissent simul eterni btiqꝫ mansissent. Si ỽo ppie libertatis arbitrio cōtra summi creatoris imperiū: suā niterentur facere volūtatē: prin⁹ a cōtumacib⁹ btitudo discederet. ꝛ ad suppliciū eis relinqueret eternitas misa: erroib⁹ doloribusqꝫ cruciāda. Et de angelis qdē hoc disposuit ꝛ ipleuit: vt si quis eoꝝ bonitatē volūtatis pderet: nūq̄ꝫ eā diuino munere repararet. Pars itaqꝫ angeloꝝ que a suo creatore do quo solo bono beata fuit: volūtaria prorsus auersione discessit eqtatis superne iudicio: initiū sue dānationis i ipa auersione volūtatis iuenit: vt nō adesset ei incipere iam puniri: q̄ꝫ illi⁹ beneficij boni dilectione dstitui: quā deus in eterno sic pcepit totā remanere supplicio: vt ēt ignē ei eternum ppararet. in quo oēs illi puaricatores angeli nec mala possent vnq̄ꝫ volūtate carere nec pena: sed pmanēte in eis iniuste auersionis malo: permaneret etiam iuste retributionis eterna damnatio. Horum malorū princeps diabolus primos homines quos ad peccati precipitiuꝫ iuidus duxit. non eis tantum: sed vniuerse propagi

ni eorum cum vitio peccati meritum
mortis inseruit. Deus autem miseri/
cors ⁊ iustus sicut diabolo atqꝫ ange
lis eius propria volũtate cadentibus
ceteros angelos ĩ sue dilectiõis eter
nitate firmauit: sic etiam humani ge/
neris massam non totam in sempiter
num perire permisit: sed quos voluit
eius gratuita bonitas repulsis tene/
bris: in quibus omnis humana natiui
tas peccati originalis condẽnatione
versatur: reducendos predestinauit
ad lucem. In eo precipue demõstrãs
q̃ istos originalis peccati vinculis in
debita gratia saluatoris absolueret:
cum alios ⁊ q̃ maxime paruulos: q/
bus nulla possunt vel bona vel mala
inesse propria merita voluntatis inso
lubili nexu eterna damnatione reti/
neret. Bone quoqꝫ volũtatis ⁊ cogi/
tationis initiũ: non homini ex seipso
nasci: sed diuinitus ⁊ preparari ⁊ tri/
bui. In eo deus euidenter ostendit:
quia neqꝫ diabolus neqꝫ aliquis an/
gelorum eius: ex quo ruine illiꝰ meri
to: in hanc ĩferiorẽ sũt detrusi caligi/
nem: bonam potuit aut poterit resu/
mere volũtatem. Quia si possibile
esset vt humana natura postq̃ a deo
auersa est: bonitatẽ perdiderit volun
tatis ex seipsa rursus eam habere po
tuisset: multo possibilius hoc natura
haberet angelica: que q̃to minꝰ gra
uatur terreni corporis pondere: tan/
to magis hac esset predita facultate.
Sed ostendit deus vnde bona volun
tas hominibus detur: quã sic amise/
runt angeli cum haberẽt: vt amissaz
deinceps habere non possent. Quo
niam igitur digna est eadem volũtas
bona per dei gratiam eterne beati
tudinis premio: ⁊ iniquitas angelica
atqꝫ humana nõ debet eẽ impunita·
·propter hoc ſm catholice fidei regu
lam venturum esse filium dei ad pu
niendũ oẽs peccõres angelos: ⁊ ad iu
dicandos homines viuos ⁊ mortuos
fideliter expectamus. Testatur eniz
beatus petrus: qꝛ deus angelis pec
cantibus non pepercit: sed carceribꝰ
caliginis inferni detrudens tradidit
in iudicio puniendos reseruari. De
hominibus quoqꝫ viuis ac mortuis
iudicandis hoc ait btũs paulus. Te
stificor coram deo ⁊ christo iesu: qui
iudicaturus est viuos ⁊ mortuos per
aduentum ipsius ⁊ regnum eiꝰ: in cu
ius aduentum ab illo primi hominis
corpore quod deus de terra plasma
uit vsqꝫ ad oium hominum corpora
que animata quandoqꝫ viuere cepe
runt ab illo resuscitabuntur: a q̃ ope
rante creata sunt. Singula vero cor
pora illis singulis suis animabus in
resurrectione reddentur. quas in ma
ternis vt viuere inciperent ventribꝰ
habere ceperunt. vt. s. anime in illo
examine iusti iudicis in eisdem singu
lis corporibus suis accipiant retribu
tionem siue regni siue supplicij. In
quibus siue bonam siue malam qua
litatem vite p̃sentis habuerit. Qua
litas autem male vite ab infidelibus
incipit: que ab originalis peccati rea
tu initium sumit. In quo quisqꝫ viue
re ita incipit: vt ante finiat vitam: q̃
ab eius obligatiõe soluatur: si vnius
diei vel vnius hore spatio anima illa
vixit in corpore: necesse est eam cuz
eodem corpore interminabilia gehẽ
ne sustinere supplicia: vbi diabolus
cum angelis suis in eternuz arsurus
est: q et primꝰ peccauit: ⁊ peccm̃ ꝑ̃mis
hoibꝰ ꝑsuasit. Ubi cũ eo ẽt fornicarij

idolis seruientes adulteri:molles ma
sculoꝝ cōcubitores:fures auari.ebri
osi:maledici:rapaces ⁊ oēs q opa car
nis agunt:de qbus dic̄ apl's: qm̄ re/
gnū dei nō cōsequent̄:si ante huius
vite terminū a vijs suis malis cōuer
si nō fuerint:eternis ignibus exurēt̄
Oīs.n.hō q in hoc seculo vsq ad finē
iniquitatū delectatiōe: ⁊ cordis obdu
ratiōe pmāserit: sicut hic eum noxia
criminū delectatio tenuit:sic eū sine
fine sempiterna crutiatio retinebit.
Erit.n.etiā iniquoꝝ resurrectio:sꝫ si/
ne imutatione quā solis fidelib⁹ ⁊ ex
fide iuste viuentib⁹ daturus ē deus.
Hoc ē.n.qđ ait apl's paulus. Oēs q/
dem resurgem⁹:sꝫ nō oēs immutabi
mur. Ondit aūt iustos diuino munere
ꝯmutādos cū ait.⁊ nos imutabimur
Habebunt ergo iniqui cū iustis resur/
rectionē carnis cōem : imutatiōis tn̄
grām nō habebūt q̄ dabit̄ iustis. Qm̄
a corporib⁹ ipioꝝ non auferet̄ corru/
ptio ⁊ ignobilitas ⁊ īfirmitas i qbus
seminat̄. Que ob hoc morte nō extin
guentur: vt illud iuge tormentū cor
pori atq aīe sit mortis eterne suppli
cium. Juste vero anime quas hic re/
demptor deus gratis ex fide iustifica
uit.⁊ iustificatis bn̄ viuendi vsq in fi
nem perseuerantiā tribuit.i ipsis cor
porib⁹ i quibus hic iustificationis gra
tiā diuinitus acceperunt ⁊ in quibus
iustificate p fidem:in caritate dei p/
ximiq vixerunt:regni celestis eter/
na beatitudīe potientur glorificatis
etiā corporibus suis:que sine dubio
carnis natura quam deus creauit ve
raciter permanente:non sicut hic ani
malia sed spiritualia tunc habebunt.
Sanctorum seminatur corpus aīale
surget corpus spūale. Jn his p illā im

mutationem q̄ solis dabitur iustis im
plebit̄:qđ oportere dicit apl's: vt cor/
ruptibile hoc iduat icorruptionē: et
mortale hoc induat immortalitatem
in qb⁹ sexus masculinus ⁊ femininus
sicut eadē corpora creata sūt:rema/
nebit. Quoꝝ glīa erit p factoꝝ bono
rū diuersitate diuersa. Oīa tn̄ corpo
ra siue masculoꝝ siue feminaꝝ q̄cūq
i regno illo erūt:gl'iosa erūt. Jlle aūt
iudex nouit q̄tā vnicuiq sit daturus
gl'iam:qui i hac vita p misericordiam
gratis iustificādo pueniṫ q̄s illic p iu/
sticiā gl'ificare disposuit. Tps vo ac
quirendi vitam eternā:in ista tm̄ vita
ds hominibus dedit: vbi voluit esse
etiā penitentiā fructuosā. Jdō autem
hic penitētia fructuosa est: q2 pōt hic
hō ꝯposita mollitia bn̄ viuere:⁊ mu/
tata volūtate iniusta : merita sit opa
q mutare: ⁊ i timore dei ea agere q̄
placeāt deo. Q q i hac vita n̄ fecerit
habebit qdem penitentiam in futuro
seculo de malis suis:sꝫ indulgentiam
in conspectu dei non inueniet:quia ⁊
si erit ibi stimulus penitudinis nulla
ibi erit correctio voluntatis. A tali/
bus enim iniquitas sua ita culpabi/
tur: vt nullatenus possit ab eis vl' di
ligi vel desiderati iusticia. Uoluntas
enim eorum talis erit. vt habeant in
se semper malignitatis sue supplici/
um:nūq tamen percipere possit be/
nignitatis affectum. Quia sicut illi
qui cum christo regnabunt:nullas in
se male voluntatis reliquias habe/
bunt.ita illi q erunt in supplicio ignis
eterni cum diabolo ⁊ ei⁹ angelis de/
putati: sicut nullam vlterius habe/
bunt requiem:sic bonam nullatenus
habere poterunt voluntatem. Et
sicut coheredibus christi dabitur

pfectio grē ad eternā gloriā: sic cōsor tibus diaboli cumulabit ipā maligni tas penā: quādo exterioribus depu tati tenebris: nullo illuminabuntur īteriori lumine veritatis. Proinde oīs boī in hac vita pōt eē vtilis pnia: qua quocūqz tpe hō egerit qualibet ini quus: qualibet annosus. si toto corde renūciauerit pccīs pteritis. et p eis in cōspcū dei nō solū corporis: sed et cor dis lachrymas fuderit. et maloꝝ ope rum maculas bonis opib⁹ diluere cu rauerit. oium pccōꝝ idulgentiā mox habebit. Hoc. n. nobis deus ,pphetī co pmittit eloqo dicēs. Si cōuersus fuerit et igemuerit saluus erit. Et alio loco dicit. fili peccasti: ne adiicias ite rum: sz de pteritis depcare: vt tibi di mittantur. Nūq̄ peccāti eēt indicta pro pccīs deprecatio: si depcāti ñ eēt remissio cōcedēda: sed et pnia pecca tori tūc pdest: si eā in ecclesia catholi ca gerat. Cui deus i psona btī petri ligādi soluēdiqz tribuit ptāte dicens. Que alligaueris sup terram erūt li gata et in celis: et que solueris sup ter ram erūt soluta et in celis. In q̄cunqz igitur etate hō verā pccōꝝ suorū pe nitētiā egerit: et vitā suā deo illuminā te correxerit: nō priuabit indulgētie munere: qz ds sic per prophetā dicit. non vult mortez morientis: sed vt re uertat a via sua mala et viuat aia ei⁹. Uerūtñ nullus hoīum debet sub iu re misericordie dī i suis diuti⁹ rema nere pccīs: cū ēt i ipo corpore nemo velit sb spe salutis future diuti⁹ egro tare. Tales eni q ab inīqtatib⁹ suis re cedere negligūt: et sibi de deo idulgē tiaz repromittūt. nōnūq̄ ita pueniūt repentino dei furore: vt nec conuer sionis tēpus: nec beneficium repro missionis iueniāt. Ideo vnunquēqz nostrum sacra scriptura benigne pre monet dicens. Ne tardaueris cōuer ti ad deum: et ne differas de die i diē subito eni veniet ira eius: et in tempo re vindicte disperdet te. Dicit etiam beatus dauid. Hodie si vocē eius au dieritis: nolite obdurare corda vr̄a: Cui btūs quoqz paulus ɔcordat his verbis. Uidete fratres: ne forte sit i aliquo nostrum cor malum increduli tatis discedendi a deo viuo. sz adhor tamini vosmetipos per singulos di es: donec hodie cognominatur: vt nō obduret quis ex vobis fallacia pec cati. Obduratus igitur viuit: siue q non conuertitur desperās d indulgē gia suorum peccatorum. siue qui sic misericordiam dei sperat: vt vsqz i fi nem vite presentis i suorum criminū peruersitate permaneat. Proinde diligentes misericordiā dei: metuen tesqz iusticiam: nec de remissione pec catorū desperemus: nec remanea mus i pccīs: scientes qz illa oium ho minuz debita sit exactura equitas iu stissimi iudicis que nō dimiserit mise ricordia clemētissimi redēptoris. Si cut enim misericordia suscipit absol uitqz conuersos. ita iusticia repellet punietqz obduratos. Hi sunt q pec cantes i spūm sanctum: neqz i hoc se culo neqz i futuro remissionē accipi ent peccatoruz. Iō aūt hoīs aia itel lectualis spūs est: vt q̄rat agnoscat atqz discernat: et tempus operū suo rum p quib⁹ receptura ē in iudicio q̄ ordinauit diuina iusticia: et eiusdē re tributionis tēpus quo nunq̄ licebit aut opa mutare: aut remissionē pec catoruz suoruz de diua misericordia vtiliter postulare. Ceteri vero spūs oium aialiū qbus non est intellectus qz quidam eorum de terra: quidam

de aquis originē ducūt. De aqs enī3 sunt volatilia ꝛ reptilia. De terra ve/ro quedam que reptāt: q̄dam vero q̄ gradiūtur exorta sunt. Tā diu spirit⁹ sunt q̄ diu in corporib⁹ viuūt. Aīa ꝙp pe que rationis capax diuinitus facta non ē cū carne sua incipit ꝛ desinit vi uere. q̄ qñ corpori vita3 nō tribuit: et ip̄a nō viuit. Atq3 ita miro modo cu3 oī carni aīa sit causa viuendi: spiritus tñ irrationalis tādiu viuit. q̄diu ī car ne manere potuerit: ꝛ dū a carne sua separat̄ extinguit̄. Ita fit vt cum ip̄e vita carnis sue sit: viuere ip̄e neque/at: qñ vita3 carni subministrare desti terit. Et si nō sit caro cui vitam dare valeat: ip̄e quoq3 eā protinus nō ha/bebit. Ideo nec eternitas irrationa/bilibus spiritibus data est. nec aliqd̄ eis iudiciū p̄paratur: in quo eis vl' be atitudo ꝓ bonis vl' dānatio ꝓ malis reddat̄ operibus. Ideo aūt ī eis nul/la operum discretio requiret̄: qꝛ nul/lam ītelligendi facultatē diuinitus ac/ceperūt. Propterea ergo eoꝝ corpo ra resurrectura nō sunt: qꝛ nec ipsis aīalib⁹ aut eq̄tas aut iniquitas fuit: ꝓ qua eis aut eterna btītudo sit tribuē da vel pena. Illa igitur aīalia presen tis seculi cursū atq3 ornatū fm crea/toris incomprehēsibilē peragūt volū tatē: que de suis factis nullam rōnē reddituura sunt: qꝛ irrationabilia sūt. Nūqd enim de bobus cura est deo? Homines vero quia rationales facti sunt: ꝛ de se ꝛ de omnib⁹ rebus quas in vsum vite presentis acceperunt: rationem reddituri sunt deo: ꝛ pro su rum actuum qualitate recipient aut penam aut gloriam. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribu/nal xp̄i: vt referat vnusquisq3 pro/pria corporis ꝓut gessit. siue bonu3 si ue malū. Tūc. s. cum fz ip̄ius meritū ꝛ nostri creatoris ꝛ redēptoris elogū omnes qui ī monumentis sunt audi/ent vocē eius. Procedēt q bona fece runt in resurrectionez vite: qui vero mala egerunt ī resurrectionē iudicij vt. s. qui mala egerūt eāt ī combustio nem eternam cum diabolo principe omnium maloru3 semper arsuri. q ve ro bona fecerūt: eant ī vitam eternā regnaturi sine fine cum christo rege omniū seculorum. Illi aūt cū christo regnabunt quos deus gratuita bo/nitate sua predestinauit ad regnum. Quia enim eos tales predestinando preparauit: vt regno dī digni eēnt. preparauit vtiq3 secūdu3 propositu3 vocandos vt obediāt. preparauit iu/stificandos: vt accepta grā recte cre dant ꝛ bene viuāt. preparauit etiam glorificandos: vt xp̄i coheredes effe cti: regnū celorum sine fine posside/ant. Ad quod regnū per sacramenta diuersis tēporibus que ad fidē īcar/nationis sue xp̄s īstituit. illi peruene runt quos de⁹ gratis nullo bone vo/lūtatis vel boni operis merito p̄ce/dēte saluauit. quēadmodū ꝛ ex illo tē pore quo saluator noster dixit. Si qs renatus nō fuerit ex aqua ꝛ spū san/cto nō p̄ōt intrare in regnum celoru3 absq3 sacramēto baptismatis: preter eos q in ecclesia catholica sine baptis mate sanguinem fundunt. nec regnū celorum p̄ōt q̄sq̄ accipere: nec vita3 eternam. Qꝛ siue in catholica fide: si/ue ī heresi quacūq3 vel scismate: q̄sq̄ ī nomine pr̄is ꝛ filij ꝛ spiritus sancti baptismi sacramentum acceperit: in/tegrum sacramentum accepit: sed sa lutem que virtus est sacramenti non habebit: si extra catholicam ecclesiā ipsum sacramentum habuerit. Ergo

ideo debet ad ecclesiã redire:non vt
sacramẽtum baptismatis iterum ac/
cipiat:quod nemo debet ĩ aliquo ho
mine baptizato repetere.sed vt ĩ ca
tholica societate vitam eternam ac/
cipiat: ad quam obtinendam nunq̃
potest esse idoneus qui cum sacramẽ
to baptismatis ab ecclesia catholica
remanserit alienus. Qui si elemosy/
nas largas faciat:ꝛ pro nomine chri/
sti ꝛ sanguinẽ fundat:pro eo ꝙ in hac
vita nõ tenuit ecclesie catholice vni/
tatem:non habebit eternam salutem
Ubi enĩ vnicuiq; prodesse potest ba/
ptismus:ibi prodesse ꝛ elemosyna po
test. Baptismus autem extra ecclesi
am quidem eẽ potest:sed nisi in eccle
sia prodesse nequit. Jn ecclesia igit̃
catholica tantũmodo potest prodes/
se:ꝛ perceptio baptismatis ꝛ opera
misericordie.ꝛ nominis christi glorio
sa confessio:si tamen ĩ ecclesia catho/
lica bene viuatur. Sicut enim sine ec
clesie catholice societate:nec baptis/
mus alicui potest prodesse.nec opera
misericordie:nisi forte mitius torque
atur:nec tamen vt inter filios dei re
putetur:sic intra ecclesiã catholicam
per solũ baptismum vita eterna non
acquiritur.si post baptismuz male vi
uatur. Nam ꝛ illi q̃ bene viuũt debẽt
opib⁹ misericordie indesinent̃ insistere:
scientes se leuia nõnulla tamen quo/
tidie contrahere peccata:pro quib⁹
et sancti ꝛ iusti in hac vita semp̄ deo
dicere debẽt. Dimitte nobis debita
nostra:sicut ꝛ nos dimittimus debi/
toribus nostris. Que peccata q̃to etiã
in rebus licitis ꝛ a deo concessis fre/
quenter hominib⁹ subrepunt. ꝛ q̃to
magis fortioribus cibis corpus imple
tur:et carnalibus cor hominis actib⁹
implicatur.tanto frequenter culpa ĩ
hac mortalitate contrahit̃. Propte
rea humiles serui xp̄i qui cupiunt do
mino suo sine impedimento: ꝛ absq;
aĩe noxia occupatione seruire:conu
gia omnino non appetunt:et a carni
bus ꝛ vino abstinẽt. inq̃tũ corporis
valitudo p̄mittit. Nõ q2 peccatũ est
aut coniugẽ habere aut vinum car
nesue percipere. Nam ꝛ beatus ap̄ls
dicit ꝙ omnis creatura dei bona:et
nihil reijciendũ qđ cũ gratiarũ actio
ne percipit̃. Sanctificatur enim per
verbũ dei:ꝛ orõnẽ. Coniugiũ quoq;
ĩ primis hominibus deus instituit et
benedixit. ꝑpter quod ap̄ls ait. Ho
norabile cõnubiuz in omnibus:ꝛ tho
rus immaculatus. Jdeoq; serui dei
in eo qđ a carnibus ꝛ a vino abstinẽt
non tanq̃ res immũdas refugiunt:sed
mũdioris vite instituta sectant̃. Et in
eo ꝙ coniugia non habent:non nu/
ptiaruz bonũ crimen eẽ existimant:
sed continentiã iugem bonis nuptijs
meliorem eẽ nõ dubitant. Jsto q̃ma
xime tempore quando dicitur de cõ
tinẽtia. qui potest capere capiat. De
nuptijs vero dicit̃: q̃ se non continet
nubat. Jn vna enim oratione virtus
exoritur:in altera infirmitas reme/
dio subleuatur. Unde q2 egritudini
semper est consulẽdum. Propterea
si cui primo contigerit priuari coniu
gio si voluerit secundas vel tertias
inire nuptias nullũ de illis peccatũ
habebit.si eas caste seruauerit.idest si
vnus ꝛ vna legitime dũtaxat coniũ/
cti fidem seruent. vt nec ille mulieri
preter vxorez.nec illa viro preter ma
ritum nullatenus misceatur. Jn tali
h⁹et si fuerit aliq̃s ꝯiugalis excessus
q̃ tñ legitimũ ñ violet thorũ habebit

nomnullam:sed veniale peccatum.
Sed hec illorum sunt:qui nullam vo/
uerunt continentiam deo. Ceteꝝ qͥ/
quis seipm castrauit propter regnuz
celorum:ꝛ in corde suo continentiam
deo vouerit: non solum si mortifero
fornicationis vulnere maculetur:ve
rumetiam si aut vir vxorem accipe/
re: aut mulier nubere voluerit se/
cundum apostoli sententiam dãnatio/
nem habebit:quia primam fidem irri
tam fecit. Sicut ergo secunduz apl̃i
sententiam:dignum est vt vxori vir
debitum reddat:sicut ꝛ vxor viro:qꝛ
si quis acceperit vxorem non peccat
ꝛ si virgo nupserit non peccat: ita ſm
eiusdem apostoli dictum qui statuit
in corde suo firmus nõ habens neces/
sitatem:potestatem aũt habẽs sue vo
luntatis:ꝛ vouit continentiam deo:
debet etiam vsqꝫ in finem tota men/
tis sollicitudine custodire ne dãnati/
onem habeat: si primam fidem irri/
taz fecerit. Similiter ꝛ ꝯiugati viri ꝛ
coniugate mulieres si ex ꝯsensu pen/
nem deo vouerint continentiam:no/
uerint se sui voti obnoxios detineri:
nec iam sibi habere cõmixtionez car
nis:quã licitã primitus habuerant: ſꝫ
deo debere continentiam quã voue/
runt. Tunc enim vnusquisqꝫ regnuz
celorum qd̃ sanctis promittitur possi
debit:si obliuiscens que retro sunt et
in anteriora extendens seipm.secun
dum ꝙ in ps.dr̃. Vouete ꝛ reddite
domino dõ nostro.qd̃ scit esse licituz
ꝛ ad profectum melioris vite pertine
re cognoscit:ꝛ libenter voueat: ꝛ ce/
leriter reddat: ꝛ in hoc quod votum
reddit meliore semper conatu profi/
ciat. Omni enim vouenti deo ꝛ red/
denti quod vouit ipe qͦꝫ deus cele/
stis:reddet regni pmia q̃ ꝓmisit. iiii.

Firmissime tene ꝛ nullatenus du/
bites:patrem ꝛ filium ꝛ spiritum san/
ctum vnum esse naturaliter deum in
cuius noie baptizati sumus. Cũ eniz
aliud nomen sit pater:aliud filius ali
ud spiritus sanctus:hoc est vtiqꝫ natu
rale nomen omnium horum triuz qd̃
dicitur deus. Qui dicit ĩ deuterono/
mio. Videte qm̃ ego sum deus ꝛ non
est alius preter me. Et de quo dicit̃
audi israel: dominus deus tuus deus
vnus est. Et dominum deũ tuũ ado/
rabis ꝛ illi soli seruies. v. Firmis/
sime tene:ꝛ nullatenus dubites pr̃ez
ꝛ filium ꝛ spiritum scm̃.i.sanctaz trini
tatem:esse solum naturaliter verum
deum:quia cum tres deos nobis co/
lere non liceat:nisi vnum solum ve/
rũ deum:tñ sicut pr̃ verus deus dicit̃
testãte apostolo:qui ait. Cõuersi estis
ad deum a simulacris:seruire deo vi
uo ꝛ vero:ꝛ expectare filium eius d̃
celis: quem suscitauit a mortuis ihꝫ:
ita quoqꝫ filium verum deum ioan/
nes cõmendat apostolus dicẽs. Sci/
mus quia filius dei venit: ꝛ dedit no
bis intellectum vt cognoscamus vir
tutem ꝛ simus in vero filio eius iesu
christo. Hic est verus deꝰ ꝛ vita eter/
na. Qui vtiqꝫ quia verus deus ẽ.etiã
veritas est:sicut ipe docens ait. Ego
sum via veritas ꝛ vita. De spiritu qꝫ
sancto:ioãnes apostolus ait. Qꝛ spũs
est veritas. Et vtiqꝫ non potest natu
raliter deus verus non esse qui veri/
tas est.quem etiam deuz:paulus apo
stolus confitetur dicens. Membra
vestra templum sunt spiritus sancti
qui in vobis est:quem habetis a deo
ꝛ non estis vestri. Empti enim estis
precio magno.glorificate et portate
deum in corpore vr̃o. vj. Firmissi
me tene.ꝛ nullatenus dubites:pr̃em

z filium z spm scm̄.i.scām trinitatem vnum verum deum sine initio sempiternū eē. ꝑpter qđ scriptū ē. In principio erat vbū z vbū erat apud deū z deus erat vbū. Hoc erat in principio apud deū. Hec denuo sēpiternitas itimať in ps. vbi dr. Deus aūt rex noster ante secula. z alio loco. sempiterna q̄z virtus ei⁹ z diuinitas: vij.

Firmissime tene z nullatenus dubites scām trinitatē solū verū deum sicut eternū: ita solum naturalir incōmutabilem esse. Hoc.n.significat cū dicit seruo suo moysi: ego sum q sum. Hinc z in ps. diciť. In principio tu domine terrā fundasti z opa manuū tuarum sūt celi. Ipsi peribunt tu autē pmanes: z oēs sicut vestimētū veterascent. Et sicut opertoriū mutabis eos z mutabūtur. tu autem idem ipse es z anni tui nō deficient. viij.

Firmissime tene z nullatenus dubites scām trinitatē solū esse verum deū rex oīum visibiliū et inuisibiliū creatorē de quo i ps. diciť. Beatus cuius deus iacob adiutor eius: spes eius in dño deo ipsius q fecit celuz z terraz, mare z omnia que in eis sunt. de quo etiam apl's dicit: qm̄ ex ipo z p ipm z in ipo sunt omnia ipsi gloria i secula. .ix. Firmissime tene z nullatenus dubites patris z filij et spiritus sancti vnam qdem esse naturam tres vo esse personas. patrēq̄z solum eē q dixit: hic ē filius meus dilectus in quo mihi complacui. z filium soluz etiā sup quē vox illa solius pris insonuit: qn̄ in iordane sm carnem baptizatus ē vnigenitus deus qui carnez solus accepit atq̄z spm scm̄ patris z filij soluz esse. qui in specie columbe super christum baptizatum z ascendentem ab aqua descendit. et quiquagesimo die post resurrectionem christi: fideles in vno loco positos in lingua rum ignearum visione aduenienś repleuit. Illam vocem qua solus locutus est deus pr: z illam carnez qua solus homo factus est vnigenitus de⁹ z illam columbam in cuius specie spiritus sanctus super xpm descendit. illasq̄z linguas igneas in quorum visione fideles in loco vno constitutos repleuit. opera esse totius sancte trinitatis. idest vnius dei qui fecit oīa in celo z in terra visibilia z inuisibilia. x.

Firmissime tene z nullatenus dubites solum deum filium. i. vnam ex trinitate personam solius patris esse filium. spm̄ vo scm̄ ipsū quoq̄z vnā ex trinitate personam non solius patris sed simul patris z filij esse spiritum. Ostendens enim dei filius se solum esse de patre genitū. ait. Sic deus dilexit mundum: vt filium suum vnigenitum daret. z paulo post. qui autem non credit. iam iudicatus est: q2 non credit in nomine vnigeniti filij dei. Spiritum autem sanctum z patris z filij esse spm̄ apostolus docet qui diċ Vos autem in carne non estis: sed in spiritu: si tn̄ spūs dei habitat i vobis. z sequitur. Si quis autem spiritum christi non habet: hic nō ē ei⁹. xi.

Firmissime tene z nullatenus dubites eundem spiritum scm̄ qui pris z filij vnus est spiritus ex patre z filio procedere. Dicit enim filius: cū venerit spiritus veritatis qui a patre procedit: vbi suū spiritum esse docuit: q2 ipse ē veritas. De filio quoq̄z procedere spiritum sanctum ꝓphetica atq̄z apostolica doctrina nobis cōmendat esaias. n. dicit de filio. Percutiet terram virga oris sui z spū labiox suox interficiet ipiū: d quo apl's ait. Quē

interficiet dominus ihs spiritu oris
sui. Quem etiam ipe vnicus dei fili/
us spiritum oris sui esse significans:
post resurrectionem suaz insufflans
in discipulos ait. Accipite spirituz sã/
ctum. De ore vero ipsius dñi iesu:
ait ioannes in apocalipsi. Quia gladi
us ex vtraqz parte acutus procede/
bat. Ipe vero spiritus oris eius: ipse
est gladius qui de ore eius procedit.
xij. Firmissime tene ⁊ nullatenꝰ
dubites trinitatem deum immensuz
esse virtute ⁊ omnem creaturam spi/
ritualem atqꝫ corporalem virtute eiꝰ
⁊ presentia contineri. Dicit enim deꝰ
pater: celum ⁊ terram ego impleo. Di
citur etiaz de sapientia dei que filius
est eius: ꝙ attingit a fine vsqꝫ ad finé
fortiter ⁊ disponit omnia suauiter.
De spiritu quoque sancto legimus:
quia spiritus domini repleuit orbem
terrarum. Et dauid propheta dicit.
Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie
tua fugiaz: si ascendero in celum tu il
lic es. si descendero in infernuz ades:
xiii. Firmissime tene ⁊ nullate/
nus dubites: vnam ex trinitate perso
nam. idest deum filium: qui de natu/
ra dei patris solus natus est: et vnius
eiusdẽqꝫ nature cum patre est: ipsum
in plenitudine temporis secunduz su
sceptionẽqꝫ forme seruilis voluntarie
in virgine conceptum ⁊ de virgie na
tum: verbum carnem factum ipsũqꝫ
esse qui essentialiter natus est de pa/
tre: ⁊ essentialiter conceptus natusqꝫ
de virgine ipsũqꝫ vnum esse: ⁊ vnius
nature cum virgine qui ait. De dõ pa
tre. Ante secula fundauit me et ante
omnes colles generauit me. De quo
etiam dixit apostolus: quia cuz venit
plenitudo temporis misit deus filiuz
suum natum ex muliere factũ sub le
ge. xiiii. Firmissime tene ⁊ nulla/
tenus dubites. christum filium dei si/
cut de deo patre plenum perfectũqꝫ
deum ita de virgine matre: veruz p/
fectũqꝫ hominem genitum. idest ver/
bum deum habentez. scilicet sine pec
cato veram virginis carnem ⁊ aiam
rationalem. Quod ipse dei filius eui/
denter ostendit dicens de carne sua.
Palpate ⁊ videte: quia spiritus car/
nem ⁊ ossa non habet sicut me vide/
tis habere. Animam quoqz se habe/
re his verbis ostendit dicens propte
rea me pater diligit: qꝛ ego pono ani/
mam meam: ⁊ iterum sumo eam. In
tellectuz quoqz anime se habere ostẽ
dit in eo qd ait. Discite a me quia mi/
tis sũ ⁊ humilis corde. Et de ipso de/
us per prophetam dicit. Ecce intelli
get puer meus ⁊ exaltabitur ⁊ subli/
mis erit valde. Nam ⁊ beatus petrꝰ
sm sancti dauid prophetiam in chri/
sto carnem ⁊ animam confitetur. De
ipso enim beatus dauid loquens ait.
Propheta igitur cuz esset ⁊ sciret ꝙ
iureiurando iurasset illi dominus de
fructu lumbi eius sedere super sedem
eius: prouidens locutus est de resur/
rectione christi: quia neqꝫ derelicta
est anima eius in inferno: neqz caro
eius vidit corruptionem. xv.
Firmissime tene ⁊ nullatenus du
bites vnum filium atqꝫ ipsum etiam
deum verum: qui cum patre deo et
spiritu sancto fecit omnia tempora: ⁊
in monte synai legem moysi dedit or
dinatam per angelos et ipsum deum
verbum carnem factum: qui venien
te plenitudine temporis: missus a pa/
tre ⁊ a spiritu sancto: solus factus est
sub lege quã dedit. xvi Firmis/
sime tene ⁊ nullatenus dubites: dei
verbum qd caro factum est in duas

naturas incōfusibilit̄ ꝑmanere. Unā naturam diuinam. quā habet cū pa tre cōem secundum quā dicit. Ego ⁊ pr̄ vnū sumus: ⁊ qui me videt: videt ⁊ patrem: ⁊ ego in patre: ⁊ pater in me est: secundum quā eum dicit apostolus splendorē glorie ⁊ figurā substā tie dei. Alteram vero humanam secundum quā ipse deus incarnatus dicit. pater maior me est. xvii.

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites deum verbum carnem factum vnam habere diuinitatis sue carnisq; personam. Deus enim verbum plenam naturam humanam ita sibi veraciter vnire dignatus est: ⁊ permanente diuinitate sua: ita verbum caro factum est: vt q̄uis naturalit̄ non hoc sit verbum qđ caro: quia duarū naturarum veritas manet in christo secundum vnam tñ personam idem verbum caro ab ipso fieret materne conceptionis initio. Deus enim verbum non accepit personam hominis: sed naturam: ⁊ in eternam personam diuinitatis accepit temporalem substantiam carnis. Unus est ergo christus verbum caro factum: qui etiā ex patribus ſm carnem: et super oīa deus benedictus in secula. Unus iesus: cui ⁊ pater dicit. Ex vtero ante luciferum genui te. Ubi significatur ante omne tempus sine initio eterna natiuitas. Unus iesus de quo euangelista dicit. Quia vocatum est nomen eius iesus: qđ vocatum est ab angelo priusq; in vtero conciperetur.

xviii. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites non carnem christi sine diuinitate conceptā in vtero virginis priusq; susciperet̄ a verbo: sed ipm ṽbū deū sue carnis acceptione conceptum. ipamq; carnem verbi incarnatione conceptam. xix.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites ipm vnigenitum deum verbū carnē fcm̄: se ꝓ nobis obtulisse sacrificiū ⁊ hostiā deo ī odorē suauitatis cui cū p̄re ⁊ spū scō a patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ sacerdotibus tp̄e veteris testamenti aīalia sacrificabant̄. Et cui nunc. idest tempore noui testamenti: cū p̄re ⁊ spū scō: cū qb⁹ illi ē diuinitas vna: sacrificiū panis et vini in fide et caritate scā ecclesia catholica ꝑ vniuersum orbē terre offerre non cessat. Jn illis. n. carnalibus victimis figuratio fuit carnis christi. que ꝓ peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblatur⁹. ⁊ sanguinis quē erat effusurus in remissionē peccatoꝝ nr̄oꝝ. Jn isto aūt sacrificio grarū actio atq; cōmemoratio ē carnis christi quā pro nobis obtulit: ⁊ sanguinis quem pro nobis ip̄e deus effudit. De quo beatus paulus dicit ī actibus apl̄orum. Attendite vobis ⁊ vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus posuit ep̄os regere ecclīā dī quā acqsiuit sāguine suo. Jn illis ḡ sacrificijs qđ nobis esset donādū figurate significabat̄. Jn hoc āt sacrificio qđ nobis donatum sit euidenter ostendit̄. Jn illis sacrificijs prenunciabatur filius dei ꝓ impijs occidendus: in hoc autē ꝓ impijs ānūciatur occisus. testante apostolo: qꝛ xp̄s cū adhuc īfirmi eēmus ſꝫ tempus. ꝓ impijs mortuus ē ⁊ quia cū inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filij eius

xx Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites verbū carnem factum. candem humanam carnem semper verā habere qua de ṽgine verbum deus natus est: qua crucifixus ⁊ mortuus est: qua resurrexit et in celum

ascendit: et in dextera dei sedet: qua etiã ventur⁹ ē iudicare viuos ꝛ mortuos: propter qđ apostoli ab angelis audierũt: sic veniet queadmodũ vidistis eũ ascēdentez in celuz. Et beatus ioānes ait. Ecce venit cum nubibus: ꝛ videbit eum oīs oculus ꝛ qui eum cõfixerũt. et videbunt eum oēs tribus terre talem. .xxi. Firmissime tene: ꝛ nullatenus dubites trinitatē deũ. i. patrem ꝛ filiuz ꝛ spiritum sanctuz esse naturaliter sũmũ ꝛ incõmutabile bonũ. ꝛ ab ipo creatas esse omnes naturas. bonas quidem: qm̄ a sũmo bono facta sunt: sed mutabilesq̄ de nihilo facte sunt: nullamqz eē malam naturam: quia oīs natura inq̄tũ natura est bona est. Sed quia in ea bonũ ꝛ augeri ꝛ minui pōt in tātũ mala dicitur: inq̄tũ bonũ eius diminuit. Malũ enim nihil aliud est: nisi boni priuatio. Vñ geminum constat eē creature rõnalis malũ. Unuz quo volũtarie ipa deficit a sũmo bono creatore suo. Alterũ quo i vita punietur ignis eterni supplicio illud passura iuste: quia hoc amisit iiuste. et qz ordinem in se non huauit: ipa diuine institutionis ordinem diuine nõ effugiat vltiõis. xxii Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites neqz angelos neqz quãlibet aliam creaturam eiusdez nature eē: cui⁹ ẽm naturalem diuinitatez suã ē sũma trinitas: qui ē vnus naturaliter deus pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spiritus scũs. Neqz eni vnius nature esse poterant ille q fecit ꝛ ea que fecit. xxiij. Firmissime tene ꝛ nullaten⁹ dubites omnē creaturã naturaliter mutabilez a deo icõmutabili factam nec tñ posse quẽlibet scõꝝ angelozuz in deterius mutari: qz sic acceperunt eternã beatitudinem: qua deo stabiliter perfruũtur: vt ea carere nõ possint. Sed hoc ipm qđ ab illo statu beatitudinis in quo sũt mutari i deterius nullatenus possũt: nõ ē eis naturaliter isitum: sed postq̄ creati sunt gratie diuine largitate colatũ. Si eniz angeli naturaliter icomutabiles fierent: nũq̄ de eoꝝ consortio diabolus ꝛ eius angeli cecidissēt. xxiiii. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites i oī creatura: quã spũalem atqz corporalē sũma trinitas fecit solos spiritus angelicos ꝛ hũanos itelligēdi facultatē diuinitus accepisse: et ēt hoc oīno habere nõ posse. Ceteros vero spiritus brutoꝝ aīaliũ rõnalē intelligentiã nõ accepisse. ꝑpter qđ dr̄ hoībus Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus q̄bus nõ ē itellectus. Et iõ aīas hoīuz ꝛ aīas pecoꝝ vni⁹ nature non eē: nec aīas pecoꝝ in animas hominum: nec animas hominum in pecora posse aliquãdo trãsire. xxv. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites primos homines. i. adam ꝛ mulierē eius bonos ꝛ rectos ꝛ sine peccato creatos eē cũ libero arbitrio quo possent si vellent humili ꝛ bona volũtate seruire atqz obedire: quo arbitrio etiã possent si vellent propria voluntate peccare. eosqz nõ necessitate sz propria voluntate peccasse: illoqz peccato sic i deterius mutatã humanã naturaz. vt nõ solũ in ipis primis hominibus ꝑ peccatuz mors obtinere regnũ. sed etiaz in oēs hoīes transiret peccati mortisqz dñiũ. xxvi. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites oēm hoīem qui ꝑ cõcubitũ viri ꝛ mulieris concipitur cũ pccõ originali nasci. ipietati subditũ mortiqz subiectũ: ꝛ ob hoc natura ire filiũ nasci. de quo dicit apostolus. eramus ꝛ nos natura filij ire sic

ꝛ ceteri. A q̃ ira nullus liberať nisi ꝑ fidē meditatoris dei ꝛ hominū hoīs iesu xp̄i. q sine pccō cōcept⁹. sine pec cato nat⁹: sine peccō mortu⁹ peccatū ꝓ nob̄ factus. i. sacrificiū factus ē ꝓ pccīs nr̄is. In veteri qppe testamē/ to pccā dicebanť sacrificia q̃ ꝓ pccō offerebāť i qbus oībus fuit significa tio xp̄i: qꝛ ipe ē agn⁹ dī q tollit pecca ta mūdi. xxvii. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites: nō solū hoīes iam rōne vtētes: veꝝ etiā paruulos q siue in vteris matrum viuere incipi ant ꝛ ibi moriāť: siue iā de matrib⁹ na ti sine sacramento baptismatis sci qđ dať in noīe p̄ris ꝛ filii ꝛ sp̄us sci: de h̄ sc'lo trāseunt ignis et̄ni sempit̄no sup plicio puniendos. qꝛ ꝛ si ꝓpe actiōis pccm̄ nullū habuerūt originalis ta/ mē peccati dānationē: carnali cōce/ ptiōe ꝛ natiuitate traxerunt. xxviii. Firmissime tene ꝛ nullatenus du bites. iō xp̄m filiū dei ad iudicanduꝫ viuos ꝛ mortuos venturum vt homi nes quos hic dono sue gratie gratis ꝑ fidem iustificat eisq; iustificatis in fi de ꝛ caritate sancte matris eccl'e vsq; i finē ꝑseuerātiā donat in suo aduen/ tu resuscitet ꝛ glorificet: ꝛ ƀm promis/ sionem suam equales sanctis angelis faciat: ꝛ ad eum statum ꝑducat i quo ꝑfecte q̄trum vnicuiq; donat de⁹ bo/ ni sint ꝛ ab ipsa perfectiōe deinceps mutari non possint. Ubi diuersa erit sanctorum gloria. sed vna erit omniū vita eterna. Diabolum vero ꝛ ange/ los eius in ignem eternum a christo esse mittendos vbi nūq; carebunt pe na: quā eis preparauit diuina iusticia cū ipso aūt diabolo ipios ꝛ iniquos homines de quibus scriptura dicit. Imitātur autem euꝫ q sunt ex parte illius: pro eo ꝙ eū in malis operibus imitati sunt: et ante finem p̄ntis vite congruam p̄niam non egerū: resum/ ptis corporibus supplicio eterne cō/ bustionis arsuros. xxix. Firmissi me tene et nullatenus dubites. oīb⁹ hominibus bonis ꝛ malis resurrecti/ onem carnis in aduentu domini fu/ turam esse cōem: retributionem ꝟo iusticie dei esse bonis malisq; dissimi lem. secundum ꝙ apostolus ait: quia omnes resurgem⁹: sed non omnes im mutabimur. Immutabuntur autem iusti qui ibunt in vitam eternam. Qđ apostol⁹ ostendit dicēs. Et mor/ tui resurgent incorrup. ꝛ nos immu tabimur. Et ostendens que erit im/ mutatio ipa adiecit. oportet eniꝫ cor/ ruptibile hoc induere incorruptio/ nem et mortale hoc induere immor/ talitatem. In iustorum corporibus fiet qđ ipse ap̄ls ait. Semiať i corru ptiōe: surgꝫ i icorruptione: seminať i ignobilitate. surget i gl'a. seminať in infirmitate. surget in virtute. semiať corpus aiale surgꝫ corpus spirituale qđ ꝓpea sp̄uale dixit n̄ qꝛ ipsū corp⁹ sp̄s erit. ſꝫ qꝛ viuificāte sp̄ū i mortale atq; icorruptibile ꝑmanebit. Sic āt tūc dr̄ sp̄uale corpus cū sp̄us nō sit ſꝫ ꝑmaneat corp⁹: sicut nūc aiale dr̄ cū tn̄ inueniať nō aīa eē sed corpus.

xxx. Firmissime tene ꝛ nullate nus dubites exceptis illis q ꝓ noīe xp̄i suo sanguine baptizanť: nullū ho minē accepturꝫ vitā eternā: q non hic a malis suis fuerit ꝑ penitētiā fideq; cōuersus: ꝛ ꝑ sacramentū fidei et pe nitētie: idest ꝑ baptismū liberatus: ꝛ maioribus qdeꝫ necessariū est penitē tiam de malis suis agere: ꝛ fidem ca tholicā ƀꝫ regulā veritatis tenere ꝛ sa cramentū baptismatis accipere. par uulis vero q nec ꝓpa voluntate cre

dere. nec penitentiã p pctõ qd origi/naliter trahũt agere possũt: sacramẽtũ fidei ⁊ penitentie qd ẽ sacramẽtũ baptismi vel sanctum baptisma q̃diu rationis etas eorum capax esse non potest sufficere ad salutem.

xxxi. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites neminez hic posse hominũ penitentiã agere nisi quẽ deus illuminauerit ⁊ gratuita sua miseratiõe cõuerterit. Apl's. n. dicit ne forte det illis deus penitentiã ad cognoscẽdaz veritatez ⁊ resipiscãt a diaboli laq̃is

xxxij. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites. posse qdez hoiez quẽ nec ignorãtia litteraꝝ. nec aliqua prohibet ĩbecillitas vl' aduersitas verba sacre legis ⁊ euãgelij siue legere siue ex ore cuiusq̃ predicatoris audire: sꝫ diuinis mandatis obedire neminem posse nisi quẽ deus gratia sua preuenerit vt qd audit corpore ẽt mente p̱cipiat ⁊ accepta diuinitus bona voluntate atq꜄ virtute mandata facere ⁊ velit ⁊ possit. Neq꜄. n. q plantat est aliqd neq꜄ q rigat. sꝫ q icremẽtũ dat deus qui etiam operatur in nobis et nolle ⁊ pficere p bona volũtate.

xxxiii. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites: do incõmutabili nõ solũ pterita ⁊ pñtia: sꝫ ẽt futura oia incõmutabilit' eẽ notissima. cui dr. De⁹ q occl'toꝝ es cognitor q nosti oia ãte q̃ fiãt. xxxiiii. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites trinitatẽ deũ incõmutabilẽ. reꝝ oiu꜄ atq꜄ opũ tã suoꝝ q̃ humanoꝝ certissimũ cognitorẽ ante oia scl'a scire q⁹ eẽt p fidẽ grãs largiturus: sine q̃ nemo põt ex initio mũdi vsq̃ in finẽ a reatu pcti tã originalis q̃ actualis absolui. Quos. n. ds psciuit: ⁊ pdestinauit: cõformes fieri imaginis filij sui. xxxv. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites oẽs q̃ vasa misericordie gratuita bõitate ds fecit ante constitutionez mundi i adoptionem filioꝝ dei predestinatos a deo. Neq̃ perire posse aliquez eoꝝ quos deus pdestinauit ad regnum: nec quẽq̃ eoꝝ quos deus nõ pdestinauit ad vitam: vlla posse rõne saluari. Predestiatio. n. illa gratuite donationis est pparatio: qua nos apl'us ait predestinatos in adoptionem filiorum per iesum christum in ipsum.

xxxvi. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites sacramentu꜄ baptismatis non solũ intra ecclesiam catholicã sed etiam apud hereticos q in nomie pris ⁊ filij ⁊ spũs sci baptizãt eẽ posse sed extra ecclesiam catholicã pdesse nõ posse. Immo sicut itra ecclesiã recte credẽtib⁹ p sacramentũ baptismi cõferri salutẽ: sic extra ecclesiã baptizatis: si ad ecclesiam nõ redierit: eodẽ baptismo accumlari pniciẽ. Tãtũ. n. valet ecclesiastice societatis vnitas ad salutẽ: vt baptismo non saluet' cui nõ ibi dat' vbi op꜄ vt det'. Inesse tñ hõi baptismũ etiã extra ecclesiam baptizato: sꝫ ad iudiciũ ineẽ ab ecclesia sepato. Et q2 manifestũ est vbicũq̃ datũ fuerit hoc baptisma semel esse danduz. ideo ⁊ si ab hereticis in noie patris ⁊ filij ⁊ spũs sci fuerit datu꜄ venerabiliter agnoscendum: et ob hoc nullatenus iterandum. Saluator. n. dicit. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet. xxxvii. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites omnez extra ecclesiaꝫ catholicam baptizatum participem fieri non posse vite eterne si ante finem vite huius: catholice non fuerit redditus: atq̃ incorporatus ecclesie. Quia si habeam ingt apl's oẽm fidem: ⁊ nouerim oia sacra

menta: caritatem autem non habeaꝫ nihil sū. Naꝫ et in diebus diluuij ne minem legim⁹ extra archaꝫ potuisse saluari. xxxviii. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites: nō solum oēs paganos: sed etiā oēs iudeos ꝛ here/ticos oēs atq̄ scismaticos q extra ec clesiā catholicam pn̄tem finiūt vitaꝫ in ignem eternū ituros: q ē parat⁹ dia bolo ꝛ angelis eius. xxxix. Fir/missime tene et nullatenus dubites quēlibet hereticū siue scismaticū i no mine pr̄is ꝛ filij ꝛ sp̄us sci baptizatuꝫ si ecclesie catholice n̄ fuerit aggrega tus quātascūqꝫ elyÿnas fecerit ꝛ si ꝑ xp̄i noīe ēt sanguinē fuderit nullate/nus posse saluari. Qi. n. hōi q ecclesie catholice nō tenet vnitatem: neq̄ ba ptismus neq̄ elyna q̄tūlibꝫ copiosa: neq̄ mors pro noīe christi suscepta ꝓ ficere poterit ad salutē quando in eū heretica vel scismatica prauitas pse/uerat que ducit ad mortem. xxxx. Firmissime tene ꝛ nullatenus du bites non omnes qui intra ecclesiam catholicaꝫ baptizātur accepturos eē vitā eternā: sꝫ eos qui ꝑcepto bapti/smate recte viuūt. i. q abstiuerūt se a vicijs ꝛ cōcupiscētijs carnis. Regnū enim celorum sicut infideles hereti/ci atqꝫ scismatici nō habebunt: sic ca/tholici criminosi possidere n̄ poterūt. xxxxi. Firmissime tene ꝛ nulla/ten⁹ dubites: etiā iustos ꝛ scōs hoīes exceptis his q baptizati paruuli sunt sine peccato hic neminem viuere pos/se. semperqꝫ omni homini esse necessa rium: vt peccata sua vsq̄ in finem vi/te huius presentis elynis diluere et remissionem a deo humiliter atq̄ ve raciter postulare. xxxxii. Fir/missime tene et nullatenus dubites omnem creaturam dei bonam esse: ꝛ nihil reiiciendū qđ cū grāꝝ actione ꝑcipit ꝛ di seruos q a carnibus ꝛ a vi no abstinent nō tāq̄ immunda que a deo facta sūt respuere: sꝫ a fortiori ci bo ꝛ potu pro sola castigatiōe corpo ris abstinere. Nuptias quoqꝫ diui/nitus institutas ꝛ benedictas ꝛ meli us quidē si quis q̄ sine coniugio sit vt liberius atqꝫ plenius cogitet q̄ sunt dei. quō placeat deo tn̄ illis qui cōtinētiā nō vouerūt nullū eē pcc̄m si vel mulier nubat: vel vir vxorem ducat. Nec solas primas nuptias a/dn̄o constitutas sꝫ ēt secūdas ꝛ t̄tias ꝑ eoꝝ qui se continere nō possūt īfir mitate cōcessas. His vero q sūt cōiu/gati siue a cōiugio liberi ꝛ cōtinētiā dn̄o vouerūt: admodū eē dānabile: si vel coniugale opus illi voluerint appetere: quo se nō accessuros. vel il li repetere: a quo se recessuros illi li/bera: illi cōmuni ꝑfessi sūt volūtate xxxxiij. Firmissime tene ꝛ nul/laten⁹ dubites areā dei eē ecc̄liā ca tholicā ꝛ ītra eā vsqꝫ in finem seculi frumento mixtas paleas contineri. i. bonis malos sacramētoꝝ communi one misceri ꝛ in omni professione si/ue cleri corum siue monachorum si/ue laicorum bonos esse simul ꝛ ma/los. Nec pro malis bonos d̄scrēdos sꝫ pro bonis malos inquātū exigit fi dei et caritatis ratio tolerādos. idest si vel in ecclesiam nullius perfidie se/mina spargunt: vel fratres ad aliqđ malum opus mortifera imitatiōe nō ducunt. Nec posse aliquem intra ec/clesiam catholicam recte ardentem: bene q̄ viuentem: alieno vnq̄ macu lari peccato: si cuiq̄ peccanti nec cō/sensum prebeat nec fauorem. Utilis/q̄ malos a bōis ītra ecc̄liā tolerari: si hoc cū eis bn̄ uiuēdo ꝛ bn̄ monēdo

agant: vt et videntes et audientes que bona sunt: mala sua respuant: iudicandos se a deo pro suis malis operibus contremiscant: atque ita prouenientes dono gratie: de suis iniquitatibus confundantur: et ad bonam vitam per dei misericordiam conuertantur. Bonos vero et malos intra ecclesiam dumtaxat catholicam constitutis non debere: nisi operum dissimilitudine separari: vt cum quibus diuina communicant sacramenta non habeant mala opera: quibus illi sunt criminosi comia. In fine vero seculi bonos a malis etiam cum corpore separandos: quando veniet christus habens ventilabrum in manu sua. et permundabit aream suam: et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem comburet igni inextinguibili: quando per iudicium iustum segregabit iustos ab iniustis bonos a malis: rectos a peruersis. bonos constituet a dextris: malos a sinistris. et ex eius ore iusti eternique iudicii sempiterna atque incommutabili prolata sententia iniqui omnes ibunt in combustionem eternam cum diabolo semper arsuri. Iusti autem in vitam eternam sine fine cum christo domino regnaturi. xliiii Hec interim quadraginta capitula ad regulam vere fidei firmissime pertinentia fideliter crede: fortiter retine: et veraciter patienterque defende Et si quem contraria his dogmatizare cognoueris tanquam pestem fuge: et tanquam hereticum abiice. Ita. n. ista que proposuimus fidei catholice congruunt: vt si quis non solum omnibus: sed etiam singulis voluerit contraire in eo quod singulis horum contumaciter repugnat: eisque contraria docere non dubitat hereticus et christiane fidei inimicus atque ex omnibus catholicis anathematizandus appareat. Quamuis igitur et angustia temporis. et festinatio portitoris compulerit: nos aliqua que pro diuersis heresibus agnoscendis atque vitandis fuerant inserenda: preterire silentio: tamen si omnia que in hoc opusculo continentur recensere et notissima prolixus breui non negligas: ex his poteris cauta discretione: etiam de ceteris spiritualiter iudicare. Apostolus .n. dicit quod spiritualis iudicat omnia: quod si nec vnusquisque nostrum perueniat in eo quo peruenit ambulet. i. in eo quod certum accepit fideliter perseueret. Quod si quid aliter sapit: hoc quoque illi deus reuelabit. Explicit liber augustini de fide ad petrum. Incipit de vita et moribus clericorum.

Propter quod volui et rogaui hesterno die: vt hodie frequentius conueniretis: cum hoc est quod dicturus sum. Uobiscum hic viuimus: et propter nos viuimus: et intentio votumque nostrum est: vt apud christum vobiscum sine fine viuamus. Credo autem ante oculos vestros esse conuersationem nostram: vt et nos fortassis dicere audeamus. Quamuis multum illi impares: quod dixit apostolus. Imitatores mei estote sicut et ego christi. Et ideo nolo vt aliquis de vobis inueniat male viuendi occasionem. Prouidemus enim bona ait idem apostolus. non solum coram deo: sed etiam coram hominibus. Propter nos conscientia nostra sufficit nobis: propter vos fama nostra non pollui: sed pollere debet in vobis. Tenete quod dixi atque distinguite. Due res sunt: conscientia et fama. Conscientia tibi. fama proximo tuo. Qui fidens conscientie: negligit famam suam: crudelis est maxime in loco isto positus de quo dicit apostolus scribens ad discipulum suum. Circa omnes teipsum bonorum operum prebens exemplum. Ut ergo non vos diu teneam: presertim quia ego sedens loquor: vos stando laboratis. Nostis. n. omnes aut pene omnes sic nos viuere in ea domo que dicitur domus episcopi: vt quantum possumus imitemur eos sanctos de quibus loquitur liber actuum apostolorum. Nemo dicebat aliquid proprium sed habebant omnia communia. Quia forte aliqui vestrum non sunt tam diligentes vite nostre scrutatores: vt hoc sic nouerint: quomodo volo vos nosse. Dico quid sit quod breuiter dixi. Ego quem deo propitio videtis episcopum vestrum

iuuenis veni ad istā ciuitatē: multi ve stri noverūt. Querebā vbi cōstituerem monasteriū τ viuerē cuꝫ fribus meis: Speꝫ quippe oēꝫ secli reliqrā. τ qđ eē potui nolui. Non q̄siui tñ qđ sū. Elegi in domo dei abiect⁹ eē magis q̄ᵬ hitare in tabernaclis pccōꝝ. Ab eis q diligūt seclꝫ segregaui me: ſꝫ eis q p̄sūt pplis nō me coeq̄ui: nec ī cōuiuio dñi mei ſupiorē locū elegi: ſꝫ inferiorē τ abiectū. Et placuit illi dicere mihi. ascēde sursū. Usqueadeo āt timebā epatū: vt qm̄ cepat eē iam alicuius momēti inter dī ſuos fama mea: τ in q̄ loco sciebā nō eē epꝫ non illo accederē. Cauebā h̄ τ agebā q̄ᵬtū poterā: vt in loco hūili saluarer: ne in alto piclitarer. Sꝫ vt dixi: dño ſeruus cōtradicere non debet. veni ad istā ciuitatē pp vidēdū amicū: quem putabā me lucrari posse deo: vt nobiscū eēt in monasterio q̄si secur⁹: qꝛ loc⁹ hēbat epm. Apphēsus p̄ſ br fcūs sū. τ p hūc gradū ad epatū puēi. Nō attuli aliquid: nō veni ad hāc ecclīaꝫ nisi cū his idumētis: quib⁹ illo tp̄e vestiebar. Et qꝛ h̄ disponebā eē in monasterio cū fribus cognito instituto: τ voluntate mea. btē memorie senex valeri⁹ dedit mihi hortū illū: in quo ē nc̄ mōasteriū. Cepi boni ꝑpositi frēs colligere cōpares meos: nihil hn̄tes: sic̄ nihil hēbā. Et imitātes me: vt quō ego tenuē pauptaculā meā vēdidi: et paupib⁹ erogaui: sic facerent et illi q mecū eē voluissēt: vt de coī viuereꝫ. Cōe āt nobis eēt magnū τ vberrimū pmiū: ipē d̄s. Perueni ad epatū. vidi necesse habere episcopū. exhibere humanitateꝫ assiduā quibusqꝫ veniētib⁹ siue transeūtib⁹: qđ si ñ fecisset: ep̄s inhūanus diceret. Si āt ista cōsuetudo in monasterio missa esse. indecens eēt. Et volui hēre in domo ista epī mecū monasteriū clericoꝝ. Ecce quō viuim⁹. nulli licet ī societate nr̄a hēre aliquid ꝑpriū. ſꝫ forte aliqui hn̄t. nulli lꝫ. ſi qui hn̄t faciūt qđ ñ lꝫ. Bñ āt sentio de frib⁹ meis. τ semp bñ credēs. Ab hac inqsitione dissimulaui. qꝛ τ ista q̄rere quasi male sentire mihi videbaꝫ. Nouerā eniꝫ τ noui oēs qui mecū viuerent nosse ꝑpositū nr̄m. nosse legē vite nostre. Uenit ad nos ēt p̄sbyter ianuari⁹: q̄ videbaꝫ habere honeste erogādo: quaꝫ cōsūpsit τ nō nō cōsūpsit. Remāsit illi q̄dā pecunia: idē argētū qđ diceret eē filie sue. filia ipius deo ꝑpitio in monasterio feminaꝝ τ bone spei est. gubernat illā dñs: vt impleat qđ de illa speram⁹: in illi⁹ miꝫicordia nō ī ei⁹ meritis. Et qꝛ ānos erat infra τ de sua pecunia nihil facere poterat q̄ᵬuis eniꝫ viderem⁹ fulgoreꝫ ꝑfessionis: tñ lubricū timebam⁹ etatis. Factū est vt ipꝫ argētū quasi puelle seruaret: vt cū ad legitimos annos veniret: faceret inde qđ virginē xp̄i decere: qñ optime iā facere posset. Dum hec expectareꝫ cepit ille morti propiquare. que diu tāq̄ᵬ de suo iurās: qa ipius erat nō filie testamentuꝫ facit. Testamentū inq̄ᵬ fecit presbyter socius noster nobiscū manens. de ecclesia viuens. coēꝫ vitā ꝑfitens. testamētū fecit. heredes istituit. O dolor illius societatis: o fruct⁹ nat⁹ ñ de arbore quā plātauit dñs: ſꝫ ecclīā scripsit heredē. Nolo mūera ista. ñ amo amaritudīs fructū. Ego illū deo q̄rebaꝫ. societateꝫ ꝑfessus erat. Hāc teneret hāc exhiberet. nihil habebat. testim̄ ñ faceret. hēbat aliqd nō se nostrū ſocium: q̄si dei paupē fingeret. Magn⁹ mihi inde dolor est frēs. dico carita-

ri vestre. Propter hūc dolorez statui hereditatē ipam i ecclia non suscipe. filioꝝ ipius sit qđ reliquit: ipsi ide faciāt qđ voluerint. Videt. n. mihi quia si eā suscepo in isto facto qđ mihi displicet. z qđ doleo ei⁹ particeps ero. Hoc volui nō latere caritatē vestrā. Filia ipius i monasterio feminaꝝ ē. Fili⁹ ipsius in monasterio viroꝝ est. Ambos exheredauit. Illā cuz laude istū cū elogio. i. cū vitupatione. Commendauit aūt ecclie vt nō accipiant ipas portiūculas: que ptinēt ad exheredatos: nisi cū ad legitimā etatez puenerit. hoc eis refuat ecclia. Deinde litē dimisit inter filios suos: in qua laboro. Puella dicit meum est. Nostis qz h dicebat sēp pr̄ me⁹. Puer dicit. Credat pr̄i meo: qz moriēs mentiri n̄ potuit: Et ista cōtētio quale malum ē? Sz si pueri ipi fui di sūt: litē hanc īter illos cito finim⁹. Audio illos vt pater z foꝛe meli⁹ q̄ pr̄ ipoꝝ. Videbo gđ fit in re: sicut dn̄s voluerit cuz paucis frib⁹ fidelibus honoratis dō ppitio de numero vr̄o. idē de. plebe ista. Audio inter illos cām. z sicut dn̄s donauerit finio. Tn̄ rogo vos nemo me rephēdat: qz ei⁹ hereditatez nolo suscipiat ecclia. Primo qz fcm̄ illi⁹ detestoꝛ. Deide qz istitutū meū mlti laudāt qđ dictur⁹ sū. sz aliq z rephēdūt. Vtrisqz facē satis valđ difficile ē. Audistis mō cū euāgeliū legeret. Cātaui m⁹ vob z n̄ saltastis. planxim⁹ z nō luxistis. Veit iohes baptista n̄ mādicās nz bibēs: z dn̄t d̄mōiū hz. Veit fili⁹ hois mādicās z bibēs. z dn̄t. ecce hō vorax potatō vini z amic⁹ publicāoꝝ. Quid g facio int illos g parāt me rephēdē: z dētes i me ducē? Suscepo heredita tes eoꝝ g filios suos irati exheredāt. Iteꝝ qd factur⁹ sū eis qb⁹ canto z nolūt saltare. Qui dicūt ecce q̄re nemo donat ecclie hipponēsi aliqd. Ecce q̄ re nō eā faciūt q moriūtur heredē. q̄ eps augustin⁹ de bonitate sua laudādo eni moꝛdēt labijs: mulcēt z dentē figūt. donat totū: nō suscipit. Plane suscipio. pfiteoꝛ me suscipe oblationes bonas. oblationes scās. Si qs ꝯ irascit i filio suo: z moriēs exheredat eū. si viueret eū n̄ placaret: nō ei filiuz recōciliari deberē? Quō g cum filio suo volo vt hēat pacē cui⁹ appeto hereditatez? Sz plane si faciat qđ sepe hoꝛtat⁹ sū: vnū filiū habet: putet xp̄z alteꝝ. Duos hz. putet xp̄m tertiū. Decez hz: vndecimum faciat z suscipio. Qz g feci h in qbusdam reb⁹ iam volunt bonitatez meaz vel cōmēdationē fame mee i aliō v̄tere vt i alio modo me rephēdant: qz oblatiōes duoꝝ boium nolo suscipe. Cōsiderent q̄ mltas suscepim: qd op⁹ ē ea numerare? Ecce vnā dico. Filij iuliāi hereditatē suscepi. Quare? quia sine filiis defūctus ē. Bonifacij hereditatez suscipe nolui. nō m̄ificoꝛdia: sz timoꝛe Nauiculariam nolui eē eccliam epi. Mlti sūt qdē g ēt de nauib⁹ acgrūt. tn̄ vna tēptatio si eēt: si iret nauis et naufragaret hoies ad toꝛmēta datu ri eram⁹: vt de submersiōe nauis fz cōsuetudinez q̄rerent z toꝛquerent a iudice: g eēnt ō fluctib⁹ liberati. sed n̄ eos darem⁹. nullo pacto eni h facere deceret ecclā. On⁹ g fiscale psolueret: sz vn̄ psolueret? Enthecā nob h̄re n̄ lz. Nō est epoꝝ suare auꝝ z reuocare a se mendicantis manū. Quotidie tā mlti petūt: tā mlti gemūt: tam mlti nos iopes iterpellāt: vt pl'es tristes reliquam⁹. Qz qđ dare oib⁹ n̄ habem⁹: n̄ hēm⁹ g enthecā: Propt nau fragiū g h vitādo feci: nō donādo. nemo ibi me laudet: sz nemo z vitupet. Plane qn̄ donaui filio qđ irat⁹ pr̄ abstulit moriēs. hn̄ feci. laudēt q volūt. pareāt g laudare nolūt. Quid ꝑ lib⁹

frēs mei. Quicūqȝ vult exheredato filio heredē facere ecclīā: q̄rat alterū q suscipiat. n̄ augustinū: imo deo ꝓpi tio neminē inueīet. O laudabile fcm̄ sci et venerādi epi aurelij carthaginē sis quō impleuit oībꝰ q sciūt oēs laudibꝰ dei. Quidā cū filios n̄ hēret nec spa ret. res suas oēs retēto sibi vsufructu donauit ecclie. Nati sūt illi filij: et red didit eps: nec opinātī q̄ illi donaue rat. In ptāte hēbat eps n̄ reddere: sȝ iure fori: n̄ iure celi. Sane ēt h̄ noue rit caritas vr̄a: dixisse me fribꝰ meis: q mecū manēt: vt qcūqȝ hȝ aliqd aut vēdat: aut eroget: aut donet: aut cō mune illō faciat. Ecclīā hȝ: p quā nos d̄s pascit. et d̄di dilationē vsqȝ ad epi phaniā pp eos. q vl cū fribꝰ suis n̄ di uiserīt. Et dimiserīt qd̄ hēbāt apd̄ fra tres suos vl nōdū de re sua aliqd ege rūt: qz expectabat etas legitima. fa ciāt ide qd̄ voluīt. Dū tn̄ sint paupes mecū simul expectemꝰ mīſicordiā d̄i Si āt noluīt q forte noluīt. certe ego sū q statuerā: sic nostis nullū ordiare clericū: nisi q mecum vellet manere: vt si vellet discedere a ꝓposito: recte illi tollerē clericatū: qz deſeret sācte societatis ꝓmissū ceptūqȝ cōsortiuȝ Ecce i cōspcū dei et vr̄o muto cōsiliū. Qui voluīt hr̄e aliqd ꝓpriū qbꝰ n̄ suf ficit d̄s et ecclia eiꝰ: maneāt vbi voluīt. et vbi ꝑnt: n̄ eis aufero clericatū. No lo hr̄e hipocritas. malū ē. Quis nesci at: Malū est cadere a ꝓposito: sȝ pe ius ē simulare ꝓpositū. Ecce dico au dite: q societatē cois vite iā susceptā q̄ laudat̄ i aplor̄ actibꝰ: deſit: a voto suo cadit: a pfessiōe scā cadit. obſuet iudicē: sȝ d̄m: nō me. Ego ei n̄ aufero clericatū. Quātū sit piculū: an̄ oclos eiꝰ posui: faciat qd̄ vult. Noui. n. qz si aliquē h̄ faciētē d̄gradare voluero: n̄ ei deērt patrōi: n̄ ei deērt suffragatōes et hic et apd̄ epos. Qui dicāt qd̄ mali fec: Nō pōt tecū tolerare istā vitā. Extra epȝ vult manere: de ꝓpo viue re: iō n̄ dȝ ꝑdere clericatū. Ego scio q̄ti mali sit ꝓfiteri scm̄ aliqd nec iple re. Vouete inqt et reddite dn̄o d̄o ve stro: et meliꝰ ē nō vouere. q̄ vouere et nō reddere. Virgo. ē si nūq̄ fuit i mo nasterio. Et virgo sacra ē: nubere illi n̄ lȝ. Esse i monasterio n̄ cōpellit. Si āt cepit eē i monasterio et deseruit: et tn̄ v̄go ē dimidia ruit. Sic et clericus duas res ꝓfessus ē: et scitatē et cleri catū. Interi scitatē. nā clericatū per ppl̄ȝ suū d̄s iposuit ceruicibꝰ ipiꝰ ma gis onus ē q̄ honor. Sȝ qs sapiens et intelligit h̄: Ergo ꝓfessus ē scitatē: ꝓfessus ē coīter viuēdi societatē: ꝓ fessus ē q̄ bonū et q̄ iocūdū habita re frēs i vnū. Si ab h̄ ꝓposito cecide rit et extra manēs clericus fuerit. di midiꝰ et ipe cecidit. Quid ad me: Nō eni iudico: si foris s̄uat scitatē: dimi diꝰ cecidit: Si intus habuerit simula tionē: totꝰ cecidit. Nolo hēat necita tē simulādi. Scio quō hoīes amēt cle ricatū. nemini eū tollo. nolēti mecū coīter viuere. hȝ dn̄ q mecū manere vult. Si paratꝰ ē pasci a deo p ecclīā ipiꝰ n̄ hr̄e aliqd ꝓpriū: sȝ aut erogare pauperibꝰ aut i coē mutare maneat mecū. Qui h̄ n̄ vult hēat libertatē. sȝ videat vtrū hr̄e possit felicitatis here ditatē. Sufficiāt. hec nc̄ iteri caritati vr̄e qd̄ egero cū fribꝰ meis. Spo. n. bona q̄ oēs mihi libēt obediāt. Nec iuētur⁹ sū aliqs hr̄e aliqd: nisi aliq̄ ne cessitate rligiōis n̄ occasiōe cupidita tis. Qd̄ ḡ egero pꝰ ephiā caritati vr̄e i dn̄i volūtate nūciabo. Et quō litem finiero int̄ duos frēs filios p̄bi ianua rij n̄ vob tacebo. Multa locutꝰ sū. Da te veniā loq̄ci senectuti: sȝ timidō ifir mitati. Ego sic videtis p etatē z mō se

nui ꝑ ĩfirmitatẽ corꝑis oli sũ senex. tñ
si d̃o placꝫ qd̃ dixi mõ ip̃e dat vires. ñ
vos d̃ko orate ꝓ m̃ vt ꝯtũi est aia ĩ h̃
corpore ⁊ qualescũqꝫ vires supperũt
in verbo dei seruiant nobis. Amen.
Itẽ ſmo 2ꝰ d̃ vita ⁊ moribꝰ clericoꝝ.

Aritati vr̃e hodie d̃ nobisipis
ſmo reddẽdꝰ est. Qd̃ eni ait
apl̃s. expectaculũ fci sumus
mũdo ⁊ ãgel' ⁊ hoibꝰ. Qui nos amãt
q̃rũt qd̃ laudãt ĩ nob. q aũt nos ode
rũt d̃trahũt nob. Nos ãt ĩ vtroqꝫ me
dio cõstituti adiuuante dño d̃o nr̃o et
vitã nr̃az ⁊ famã nr̃am sic custodire
debemꝰ: vt nõ erubescãt detractori
bꝰ laudatores. Quõ viuere velimus
quõ d̃o ꝓpitio iã viuamꝰ. Quãuis de
scriptã scã mltũ noueritis tñ ad ꝯme
morãdũ vos ip̃a d̃ libro actuũ aploꝝ
vob lectio r̃citabit̃. vt videatis vbi d̃
scripta sit fors ng quã desideramꝰ iplẽ
Dũ g̃ recitat̃: vos ĩtẽtissimos volo vt
post eiꝰ recitationẽ qd̃ ĩstitui loquar
dño donãte ĩtẽtiõi vr̃e cũqꝫ diaconꝰ
lazarꝰ legeret: cũ orassẽt motꝰ ẽ locꝰ
ĩ q̊ erãt ꝯgr̃gati ⁊ ipleti st̃ oẽs spũ scõ
⁊ loq̃bãt̃ v̄bũ d̃i cũ fiducia omni volẽ
ti. Mlt̃itudis ãt erat credentiũ aia ⁊
cor vnũ: ⁊ nẽo eoꝝ q̃ possidebat dice
bat aliqd suũ eẽ: sꝫ erãt ill' oia cõia: ⁊
v̄tute mag̃ reddebãt testimoniũ apl̃i
resurrectiõis dñi ihũ. gr̃aq̧ mag̃ erat
sup oẽs illos neqꝫ enim egẽs q̄sq̧ fuit
int̃ illos. Q uotq̊t. n. possessores ꝑcioꝝ
l' domoꝝ erãt vẽdẽtes afferebãt ꝑcia
illoꝝ ⁊ ponebãt añ pedes aploꝝ. Di
stribuebãt̃ ãt vnicuiqꝫ ꝓut cuiq̧ opꝰ
erat. Cũq̧ lazarꝰ diaconꝰ recitaret. ⁊
ep̃o codicẽ tradidissꝫ. augꝰ ep̃s dixit.
⁊ ego legere volo plus. n. me d̃lectat
huiꝰ v̄bi eẽ lectorẽ q̧ v̄bi mei dispu
tatorẽ. Cũ orassẽt motꝰ ẽ locꝰ ĩ q̊ erãt
ꝯgregati ⁊ ipleti oẽs scõ spũ loq̃bant̃
v̄bũ d̃i cũ fiducia omni volẽti. Mlt̃
titudis ãt erat credẽtiũ aia ⁊ cor vnũ
et nemo eoꝝ. q̃ possidebat dicebat ali
qd suũ eẽ: sꝫ erãt ill' oia cõia. Et v̄tute
mag̃ reddebãt testimoniũ apl̃i resur
rectiõis dñi ihũ gr̃aqꝫ mag̃ erat sup
oẽs illos: neqꝫ. n. egẽs q̄sq̧ fuit ĩter
illos. Quotq̊t. n. possessores domorũ
vl' ꝑdioꝝ erãt vẽdẽtes afferebãt ꝑcia
eoꝝ ⁊ ponebãt ante pedes aploꝝ. Di
stribuebãt̃ aũt vnicuiqꝫ prout cuiqꝫ
opꝰ erat. Cũqꝫ ep̃s legeret dixit: Au
distis qd velimꝰ: orate vt possimꝰ. cõ
tigit ãt q̃dã necessitas: vt h̃ diligẽtiꝰ
agerẽ. Qm̃ sic iã nostis p̄sbr ĩ nr̃a so
cietate ꝯstituit̃. Quali societati ꝓhibꝫ
testimoniũ lectio quã mõ cũ recitare
mꝰ audistis: moriẽs testm̃ fec̃: qꝛ hũit
vñ faceret. Erat qd̃ dicẽt suũ: cũ ĩ ea
societate viueret: vbi nemi licebat di
cere aliqd suũ: sꝫ eẽ ill' oia cõia. Siqs
dilector ⁊ laudator nr̃ apd̃ d̃tractorẽ
nr̃m ꝑdicarꝫ ĩstã societatẽ ⁊ dicẽt. Cũ
ep̃o aug. sic viuũt oẽs cohitatores eiꝰ
quõ scriptũ ẽ ĩ actibꝰ aploꝝ: ꝯtinuo il
li d̃tractor caput mouẽs dentẽ ꝓmo
uẽs dicẽt. Ita v̄o sic ibi viuit̃: quõ di
cis. q̃re mentiris. q̃re falsa laude ho
noras ĩdignos: nõne ibi ĩ domo ĩ eoꝝ
societate positꝰ p̄sbr testm̃ fec̃. ⁊ qd̃ ha
buit quõ voluit disposuit ⁊ r̃ligt. Cer
te oia st̃ coia. Certe nẽo dic̃ aliqd suũ:
Sb his v̄bis qd agerꝫ laudator m̃s:
Nõn eos eꝰ q̃ plũbo opilarꝫ ille d̃tra
ctor: nõne illũ laudasse penitẽt: nõne
reuerẽtia ꝑfusus: ⁊ illiꝰ ſmõe ꝯfusꝰ vl'
nob vl' testatõi illi maledicẽt. hec fuit
nccitas vt ad istã diligẽtiã veniremꝰ
Nũcio g̃ vob vñ gaudeatis. oẽs fr̃es
⁊ clericos meos q mecũ hitãt presbi
teros diaconos subdiaconos ⁊ patri
cium nepotem meum tales inueni
quales desideraui. Sed quia de sua

q̃licũq3 paupꝑtate qȝ statuerãt nõdũ
fecerũt. Hi duo sũt valẽs sbdiacon⁹
ꝛ paulo añ dicũt nepos me⁹ sbdiaco/
n⁹ ꝛ m̃ris vita ĩpediebat. qꝛ inde viue/
bat. Expectabat̃ ĩ illo ẽt legitime eta
tis accessus: vt qȝ facẽt firmissime fa
ceret. Nõdũ ãt fec: qꝛ ipos agellos b3
cũ suo frẽ coẽs: ꝛ sub ĩdiuiso possidẽt.
Si ãt coscupit eccl'ie ↄferre: vt iñ alã
tur q sc̃i ĩ ꝑposito scitatis q̃usq3 ĩ hac vi
ta degũt. Scriptũ ẽ.n. ꝛ h̃ ap̃ls loq̃t.
Quisqs ãt suis: ꝛ maxie domesticis ñ
ꝓuidet fidẽ ↄ̃negat: ꝛ ẽ ĩfideli deťioꝛ
Hec ãt mãcipia sũt ei sil'r cũ frẽ coĩa
nõdũ diuisa. Dispõit ea mãumittere.
ñ põt añq̃ȝ diuidãt̃. Q uid.n. Ad quẽ
ꝑtinet. adhuc ĩgrant. ad ip3 sane. qꝛ ad
ip3 ꝑtinet diuisio: ꝛ ad frẽz ei⁹ electio
ꝛ ipe frat̃ ei⁹ ↄ̃o fuit. Sbdiacon⁹ ẽ cũ
scõ frẽ m̃o ꝛ coep̃o seuero ĩ eccl'ia mi
leuitana. Hoc agit̃. h̃ siñ dilatiõe pa/
gẽdũ ẽ: vt illi fuili diuidãt̃: mãumittã
tur ꝛ sic det eccl'ie vt eoꝝ excipiat ali
mẽtũ. Nepos ãt me⁹ ex q̊ ↄuersus ẽ ꝛ
mecũ eẽ cepit ĩpediebat̃ et ipe aliqd
ↄ̃ agellul' suis agere vite vsu fructua
rio m̃ris sue. h̃ ãno ↄ̃fũcta ẽ: Int̃ ipm
ꝛ sorores ei⁹ sũt q̃dã ĩ xp̃i adiutorio ci
to fiẽda vt ipe faciat qȝ ↄ̃i fuũ ↄ̃cet.
Qȝ ipa ꝑfessio: ꝛ ista exigit lectio di
acon⁹ faustin⁹: sic pene oẽs nostis: hic
ↄ̃ militia sc̃li ad mõasteriũ ↄuersus ẽ.
hic baptizat⁹ ide diacon⁹ ordinat̃. S3
qꝛ exiguũ ẽ qꝛ videt̃ possidere: sic viri
ꝑiti loquũt̃: iure: ñ corꝑe reliq̃rat illȝ
ꝛ ab ei⁹ frib⁹ tenebat̃. Nũq̃ȝ ide cogi
tauit ex q̊ cõuersus ẽ: nec ipe aliqd q̃si
uit a frib⁹ suis: nec ab illo aliqd ẽ q̃si/
tũ. Mõ qꝛ vẽtũ ẽ ad h̃ articl'3 tp̃is cũ
cõsilio meo diuisit ipa3 rẽ ꝛ dimidia3
donauit frib⁹ suis dimidiã eccl'ie pau
peri loco ĩ eodẽ cõstitute. Diacon⁹ se/
uer⁹ sb q̃ ↄ̃i disciplina ꝛ flagello sit no
stis: lumẽ tñ ñ ꝑdidit mẽtis. Una3 do

mũ hic emerat ꝑꝑ m̃rẽz ꝛ sororẽ suã:
q̃s ↄ̃ sua p̃ria huc ↄ̃siderabat adduce
re. Emerat ãt ñ sua pecũia quã ñ ha/
bebat: s3 ex collatiõe religiosoꝝ viro
rũ: q̊s mihi q̃rẽti ẽt noĩans indicauit.
De ipo ñ possũ dicere qd fecerit aut
qd disponat: nisi qꝛ totũ ꝛ ipe ĩ m̃a po
suit volũtate. vt qcqd ipe vellẽ h̃ inde
fieret. S3 hẽt q̃sdã cãs cũ m̃re sua: q̃/
rũ cãꝝ me iudicẽ poscit: vt cũ ille cau
se fuerit t̃minate fiat ↄ̃ ipa domo qȝ
ego voluero. Q uid ãt velle poťo ↄ̃o
regẽte: nisi qȝ iusticia iubet et pietas
postulat? Hẽt ẽt ĩ p̃ria sua aliq̊s agel
los. dispõit eos sic distribuere: vt etiã
illic ĩ ipo loco posite paupi largiat̃ ec
clesie. diacon⁹ hipponẽsis hõ paup ẽ
qd alicui ↄferat ñ hẽt. tñ ↄ̃ laborib⁹ su
is anteq̃ȝ eẽt cleric⁹ emerat aliq̊s ser/
uulos. Hodie illos ĩ cõspcũ vr̃o ma/
numissurus ẽ ep̃alib⁹ gestis. diacon⁹
eracli⁹ añ ocl'os vr̃os versat̃: opa eius
lucẽt corã ocl'is nr̃is. De ope ei⁹ expẽ
sa3 pecuniã memoriã sc̃i martyris ha
bem⁹. De pecunia sua emit ẽt posses/
sione3 ex cõsilio meo. Nã ipa3 pecu/
niã volebat ꝑ manus meas erogari:
sicuti mihi placeret. Ego si pecunie
auid⁹ essẽ aut necessitates ipas me/
as: q̃s ꝑ paupib⁹ habeo in hac cã plus
curarẽ pecuniã accipe. Quare dicit
aliqs qꝛ possessio illa q̃ ab illo empta
ꝛ eccl'ie donata est adhuc nihil p̃stat
eccl'ie. Minus.n. hẽbat ad p̃ciũ: ꝛ qꝛ
mutuat⁹ fuerat. Hoc ↄ̃ ei⁹ adhuc fru/
ctib⁹ reddit̃. Hõ sũ senex. Quãtũ mi
bi de illa possessiõe põt fruct⁹ accede
dere. Nũqd ꝑmitto mihi tot ãnos eẽ
victuꝝ: donec suũ p̃ciũ illa ꝑsoluat?
Qȝ g̊ vix diu ꝑtib⁹ reddet ↄ̃ ꝑxio ha
berẽ totũ si accipe voluissẽ. Nõ feci
aliȝ attẽdi. Fateor.n. vob: ꝛ ipi suspe
cta mihi adhuc eius etas fuit: ꝛ vere/
bar ne forte vt sint hoĩes m̃ri ei⁹ h̃ di/

splicerct et diceret iductū a me fuisse adolescētē: vt bona ei⁹ patna ɔsume rē, et eū egētē relinquerē. Jō volui ei⁹ pecuniā i illa possessiōe seruari: vt si aliqd. qđ ds auertat. aliť ꝙ volumus euenissꝫ redderet villa: ne culparet epi fama. Scio.n. ꝙtū vob sit necessaria fama mea. Nā mihi sufficit ɔsciētia mea. Emit ēt spatiū ab ista postera ecclia. Notū vobis. a sua pecunia edificauit domū. et h nostis. Añ paucos dies pri⁹ ꝙ ꝑmonē ď hac re habe rē vobiscū eā donauit ecclie. Expectabat.n. vt eā pficeret et pfectā donaret. Fabricādi āt domū necessitas illi nulla erat:nisi qz cogitauit mřem suā huc eē vēturā. Si añ venissꝫ, inire filij sui hitassꝫ. Nō si venerit i ope filij sui hitabit. Testimoniū ei phibeo. paup remāsit:sꝫ i caritatis possessiōe pmāsit. Aliq ꝑuuli ei reliq fuerāt: iaꝫ qdē i monasterio viuētis: qs tñ gestis eccl'iasticis māumissur⁹ē hodie. Nemo ergo dicat diues est:nemo existimet. nemo male loqtur. nemo seipꝫ et aiaꝫ suā suis dētib⁹ laniet. Pecuniā nullā hꝫ ꝑuatā. vtinā quā hꝫ restituat Ceñ.i. sbdiacōes paupes sūt deo ppitio mīicordiā dei expectāt. Uñ ipi sciāt ñ hñt. Nullas hñtes facltates finiert mūdi cupiditates. Uiuūt nobcū i societate coi. nemo eos distiguit ab eis q aliqd attulert. Caritatis vnitas ppōnēda ē ťrene cōmodo hereditatis. restāt pſbyťi. Sic.n. ad eos gradati ascēdere volui. Cito dixeri. pauperes ďi sūt. nihil ad domū societatis nře attulert:nisi ipaꝫ:q̄ nihil ē carius caritatē. Uerūtñ qm̄ scio natos fuisse rumores de diuitijs ipoꝝ:ñ a me aliqd cōpellēdi:sꝫ vob meo ꝑmōe purgādi sūt. Vob dico q forte nescitis. nā vestri pīmi sciūt pſbyteꝝ leporiū: ꝙuis sc'ti inatalib⁹claꝝ: et apđ suos honestissimo loco natū. tñ iā do ꝑuiētē ɔctis q̄ hēbat relictis iopē suscepi. ñ qz nihil habuit:sꝫ qz iā fecerat qđ lectio ista p suadet. Hic ñ fec. sꝫ nos scim⁹ et vbi fecit. Unitas xpi ē. ecclia vna ē. vbicūqꝫ fecit op⁹ bonū ptinet et ad nos:si cōgaudeam⁹. Ortus ē vn⁹ vbi nostis vbi mōasteriū suū cōstituit. qz et ipi do ꝑuiunt. Jlle ort⁹ ad eccliā ñ ptinet nec ad ipꝫ et ad quē dixerit: Aliq gđ ad illud qđ ibi ē mōasteriū. sꝫ qđ verū ē vsqꝫ ad h tps curā p ill' ita gerebat vt sūpticl'os qb⁹ sustētanť apđ se hēret: et eis ipe vt videbať ipēderet. Sꝫ ne pp h daret loc⁹ hoib⁹ suspitiōes suas rodētib⁹ et vētrē nō iplētib⁹ h placuit: et mihi et ipi: vt sic se illi trāsigāt: q̄si iste iaꝫ de sc'lo exierit. Nūqd.n. cum obierit ipe ill' dispēsatur⁹ est aliqd. Meli⁹ ē vt videāt illos beneuersantes regente do i disciplina xpi: sic viuentes vt de illis tantummō gaudeat: nō eoꝝ necessitatib⁹ occupetur. Pecuniaꝫ ñ habebat: quā suaꝫ dicere possit. habꝫ xenodochiū edificādū qđ mō videtis edificatū. Ego illi iussi. ego iussi. Obtempauit mihi libētissime: et sicut videtis opatus ē. Q uō meo iussu ēt basilicā ad octo martyres fabricauit: de his q̄ p vos ds donat. Cepit eni de pecunia q̄ data erat ecclie pp xenodochiū. Et cū cepisset edificare: vt sint religiosi ďsiderātes opa sua ī celo scribi adiuuerūt: put qsqꝫ voluit et fabricauit. Op⁹ añ ocl'os hēm⁹. ois hō qd fcm̄ sit videt. de pecūia qz nō hꝫ mihi credat. Dētē ɔpescāt: ne frāgāt. Emerat de ipa pecūia xenodochij quādā domū i carraria: quā sibi existimabat pp lapides futurā. Sed lapidis ei⁹ dom⁹ fabrice necessarij ñ fuert: qm̄ aliūde puisi st. Dom⁹ ģ ipa sic remāsit. pēsionē pstat. sꝫ ecclie ñ psbytro. Nemo āpli⁹ dicat i domū psbi ad domū psbi.

añ domũ p̃sbi. Ecce vbi ẽ dom⁹ p̃sbi. vbi ẽ dom⁹ mã ibi ẽ dom⁹ p̃sbi. alibi ñ hʒ domũ: ſʒ vbicũqʒ hʒ dm̃. Quid am pli⁹ q̃ritis: niſi, qꝛ me illõ memi ẽt ꝓmi/ ſiſſe vt ad vos ꝑferrẽ gd egiſſẽ int̃ du os: frẽʒ. ſ. ⁊ ſororẽ. filios ianuarij p̃ſbi qꝛ orta iter illos fuerat ꝯtrouerſia pe cũiaria. Sʒ tñ ſic iter frẽs: ſalua deo ꝓpitio caritate. ꝓmiſerã ego audire iter illos: ⁊ qcqd eẽt iudicãdo finire. ꝑarauerã me iudicẽ: ſʒ añq̃ iudica/ rẽ: ipi vñ iudicatur⁹ fuerã finierũt. non iueni vñ iudicarẽ: ſʒ vñ letarer. Acge uerũt oĩno ꝯcordit̃ volũtati mee ⁊ cõſi lio meo vt ꝑes eẽnt i pecũia quã reli/ gt pr̃ eoꝝ ecc̃lia renũciãte p⁹ ſmonez meũ locuturi ſũt hoĩes. Sʒ ⁊ q̃libet hoĩes loquãtur. Qualecũqʒ aura ſtã te ꝑducet̃: inde aliqd ad aures meas et ſi fuerit tale vt ſit nos iterũ neceſſe purgare. rñdebo maledicis: rñdebo detractorib⁹. rñdebo icredul̃. nõ nob credẽtib⁹ ꝑpoſitis ſuis. rñdebo vt po/ tero qd dñs dederit. Intim mõ nõ ẽ neccẽ: qꝛ nihil forte dicturi ſunt. q nos amãt libe gaudeãt. q nos oderũt taci/ te dolebũt: tñ ſi liguis exeruerit: audi ent deo ꝓpitio vobiſcũ rñſionẽ meã: ñ litẽ meã. Nõ. n. hoĩes noĩatur⁹ ſũ ⁊ dictur⁹. Iſte h̃ dixit: ille ſic detraxit: cũ fortaſſe ẽt ad me falſa: qꝛ ⁊ h̃ põt fi eri ꝑferãt. Uerũtamẽ q̃cũqʒ ꝑlata fu erit: ſi oportere videbit̃ loq̃r ide cari/ tati vr̃e. añ oc̃los vr̃os volo ſit vita no ſtra. Scio qꝛ q̃rẽtes licẽtiã male faciẽ di q̃rũt ſibi exẽpla male viuẽtiũ ⁊ m̃l tos iſamãt: vt ſocios iuẽiſſe videant̃. Iõ qd nr̃ʒ ẽ plus gd faciam⁹ ñ hẽmus añ vr̃os oc̃los ſum⁹. nulli⁹ aliqd ꝯſide ram⁹: niſi bona opa vr̃a. Et vos exhõ tor frẽs mei ſi aliqd vultis clericis da re ſciatis qꝛ ñ debetis q̃ſi vitia eoꝝ fo uere cõtra me. Oib⁹ offerte qd vl̃tis.

offerte de volũtate vr̃a. Qd coẽ erit diſtribuet̃ vnicuiqʒ: ſic cuiqʒ op⁹ erit. Hazophilaciũ attẽdite: ⁊ oẽs hẽbim⁹ Ualde me delectat ſi ipʒ fuerit p̃ſepe nr̃ʒ: vt nos ſim⁹ iumẽta dei: vos ager dei. Nemo. n. dʒ birrũ lineã tunicaʒ: niſi i coẽ. De coĩ accepi: ⁊ mihi ipi cum ſciã coẽ me velle hr̃e q̃cqd hẽo nolo talia offerat ſcitas vr̃a: q̃b⁹ ego ſolus q̃ſi decẽti⁹ vtar. Offerat̃ mihi v̾bi. g. birrũ p̃cioſũ. forte decet epʒ: q̃uis ñ deceat auguſtinũ. i. hoĩeʒ paupeʒ de paupib⁹ natũ. Mõ dicturi ſũt hoĩes qꝛ iueni p̃cioſã veſteʒ: quã ñ poſſeʒ ha bere. vl̃ i domo pr̃is mei: vl̃ i illa ſe/ culari poſſeſſiõe mea. ñ decet. talem debeo q̃leʒ poſſũ: ſi ñ habuerit fratri meo dare: q̃leʒ põt hr̃e p̃ſbr: q̃leʒ põt hr̃e decenter diacon⁹ ⁊ ſbdiacon⁹: ta leʒ volo accipe: qꝛ i cõmune accipio. Si qs melioreʒ dederit vendo qd fa cere ſoleo: vt qñ ñ põt veſtis eẽ cois: p̃ciũ veſtis põt eẽ coẽ. vendo ⁊ erogo paupib⁹. Si h̃ eũ delectat: vt ego ha/ beã: taleʒ det de qua ñ erubeſcã. Fa teor. n. vobis: de p̃cioſa veſte erube/ ſco: qꝛ nõ decet hãc ꝓfeſſioneʒ: nõ de cet hãc ãmonitionem. non decet hec membra. nõ decet hoſ canos. etiã illõ dico: ſi forte i nr̃a domo: i nr̃a ſocieta te eger eſt aliqs: vl̃ p⁹ egritudineʒ vt neceſſe ſit eũ hora prãdij reficere nõ ꝓhibeo religioſos vl̃ religioſas mit/ tere eis quod eis videt̃ vt mittãt. Prã diũ tamen ⁊ cenaʒ extra nemo habe/ bit. Ecce dico audiſtis: audiũt. Qui habere voluerit proprium: ⁊ de ꝓprio viuere: ⁊ contra precepta iſta noſtra facere parum eſt: vt dicam non me/ cum manebit: ſed clericus erit. Dixe raʒ. n. ⁊ ſcio me dixiſſe vt ſi nollent ſu ſcipere ſocialeʒ vitam mecũ: non illis tollerẽ clericatũ. Seorſũ manerent

leorsum viuerent. Quomodo nossent deo viuerent: et tamen ante oculos posui quantum mali sit a proposito cadit. Malui tamen habere vel claudos. quam plangere mortuos Qui enim hipocrita est: mortuus est. Quo ergo quicunque voluisset extra manere: contra suo viuere: non ei tollerem clericatum. Ita modo quia placuit illis deo propitio socialis hec vita: quisquis cum hipocrisi vixerit. quisquis inuentus fuerit habens proprium. non illi permitto vt inde faciat testamentum: sed delebo eum de tabula clericorum. Interpellet contra me mille concilia: nauiget contra me quo voluerit: sit certe vbi potuerit. Adiuuabit me dominus: vt vbi ego episcopus sum: ille clericus non possit. Audistis? Audierunt. sed et spero in deum nostrum: et misericordiam eius: quia sic dispositionem meam istam hylaritate acceperunt: sic eam pure fideliterque seruabunt. Dixi aliquid suum non habere presbyteros cohabitatores meos: inter quos est presbyter barnabas: sed et de illo audiui quedam fuisse iactata. Quoniam omnia quia emit villam a dilecto et honorabili filio meo eleusino: hoc falsum est. Monasterio donauit ille: non vendidit. ego sum testis donauit illi non vendidit Sed dum non creditur donare potuisse: creditur vendidisse. Beatus homo qui tam bonum opus fecit. vt non crederetur. Tamen vel modo credite et detractores audistis: libenter desinite. Iam dixi. Ego sum testis. Dictum est de illo: quod anno prepositus fuerat: per industria debita fecerit: vt dum nolo ego reddi debita dare illi poscenti fundum victorianensem: tamquam dixisset mihi: vt reddam debita mea. da mihi in decem annos fundum victorianensem. Et hoc falsum est: sed fuit unus rumor nascere. Fecit debita reddendo a nobis reddita sunt partim: unum potuerunt. Remansit aliquid quod non debebatur etiam monasterio illo: quod prius ipse des instituit. Cum ergo remansisset: cepimus querere: unum debitum redderemus. Ad conductionem istius fundi nullus accessit: nisi quadragita solidos offerens pensionem. Sed vidimus fundum amplius posse dare vt celerius debitum redderemus: et commisi fidei: et vt de ipsa conductione lucra non requirerent fratres sed quicquid daret fundus: de ipsis fructibus imputarent ad debitum. fide agitur. Paratus est presbyter vt alium constituam: quod de fructibus fratribus reddat. Ex numero nostro sit aliquis cui hoc committam: ex numero ipsorum qui ad nos talia pertulerunt. Sunt enim in nobis homines religiosi: si qui eum rumore falso reprehensum esse voluerunt: et tamen crediderunt factum. Ex ipsis ergo aliquis veniat ad nos. suscipiat possessionem: omnes fructus preciis suis fideliter vendat: vt reddi possit facilius quod debetur: et hodie recedit inde cura presbyteri: Locus etiam ipse vbi monasterium constitutum est: a memorato honorabili filio meo eleusino ipsi presbytero Bernardo donatus est. Antequam ordinaretur presbyter in ipso loco monasterium instituit. Sed tamen quia nomine ipsius donatus erat locus: mutauit instrumenta vt nomine monasterii possideatur. De fundo victorianensi ego rogo et hortor ego peto: vt si quis religiosus est: fide agat: et exhibeat ecclesie istam operam vt cito debita reddam. Quod si nemo de lucis fuerit inuentus. ego prepono alium. iste illuc non accedit. Quid vultis amplius? nemo laceret seruos dei: quia non expedit lacerantibus. Seruus dei quidem merces falsis detractionibus crescit: sed crescit etiam pena detrahentium. Nam non sine causa dictum est. Gaudete et exultate quando detrahunt de nobis: dicentes falsa: quia merces vestra magna est in celis. Nolumus cum detrimento nostro: magnam habere mercedem. Minus ibi habeamus: et tamen ibi regnemus. Finis.

Ex libro retractationũ beati Augu
stini in librũ de vera religiõe eiusdẽ.

De vera religiõe libꝝ scripsi in
quo multipliciter ꝛ copiosissi
me disputat᷑. vnũ verꝝ dꝫ .i.
trinitatẽ patrẽ ꝛ filiũ ꝛ spm̃ scm̃ religi
one vera colẽdũ. ꝛ quãta misericordia
ei⁹ p tẽporalẽ dispẽsationẽ cõcessa sit
hoĩb⁹ christiana religio q̃ vera religio
ẽ ad eũdẽ cultũ dei quemadmodũ sit
hõ quadã sua vita coaptãd⁹. Maxie
tñ ꝯ duas naturas manicheorũ liber
sic loq̃r i hoc libro quodã loco. Sit i
quã tibi mãifestũ atqꝫ perceptũ nullũ
errorẽ i religiõe eẽ potuisse si aĩa pro
deo suo nõ coleret aĩaꝫ aut corp⁹ aut
fãtasmata sua: h̃ aĩaꝫ p vniuersa cre
atura icorporali posui ñ loquẽs mor
scripturarũ q̃ aĩaꝫ qñ ñ trãslato vbo
vtũt᷑ nescio vtꝝ velint itelligi nisi ea
q̃ viuũt aĩalia mortalia in qb⁹ ꝛ hoĩes
st. q̃diu mortales sũt. Paulo post au
teꝫ eũdẽ sensuꝫ meli⁹ sũ breuiusqꝫ cõ
plexus. Ubi dixi. Nõ ergo creature
poti⁹ q̃ creatori fuiam⁹. Nec euane
scam⁹ in cogitatiõib⁹ nostris ꝛ pfecta
r̃ligio ẽ. Creaturã qppe vno noĩe vtrã
qꝫ .i. spiritualẽ corporalẽqꝫ significa
ui. Restat qđ ibi dixi aut fantasmata
sua pp̃ter qđ hic dixi. nec euanesca
m⁹ i cogitatiõib⁹ nostris. Itẽ dixi. Ea
ẽ nr̃is tẽporib⁹ christiana religio quã
cognoscere ac seq securissima ꝛ certis
sima salus ẽ. secũdũ hoc nomẽ dictũ
ẽ nõ ſm ipaꝫ rẽ cui⁹ hoc nomẽ ẽ. nam
res ipa q̃ nec christiana religio nũcu
pat᷑ erat ꝛ apđ antiquos nec ꝯfuit ab
initio generis humani quousque ipe
christ⁹ venit i carne vñ vera religio q̃
iã erat cepit appellari christiana. Cuꝫ
eni eũ p⁹ resurrectionẽ ascẽsionẽqꝫ i
celũ cepissẽt apostoli p̃dicare: ꝛ pluri
mi crederẽt primũ apud anthiochiaꝫ
sicut scriptũ ẽ appellati sunt discipuli
christiani propterea dixi: hec ẽ nostris
tẽporib⁹ christiana religio. nõ q2 prio
rib⁹ tẽporib⁹ nõ fuit: sed q2 posteriori
b⁹ hoc nomẽ cepit. Alio loco. Intẽde
igr̃ iq̃ i h̃ q̃ sequũt᷑ diligẽt᷑ ꝛ pie q̃tũ
potes. tales. n. adiuuat de⁹: qđ nõ ita
itelligẽdũ ẽ: q̃si tm̃modo tales adiu
uat cũ adiuuet ẽt ñ tales: vt sint tales
.i. vt diligent᷑ ꝛ pie q̃rãt. Tales ãt ad
iuuat vt iueniãt: Itẽqꝫ alibi. Deinde
inq̃ iã erit ꝯsequẽs: vt post mortẽ cor
poralẽ quã ꝯhem⁹ prio pccõ. tẽpore
suo atqꝫ ordine suo restituat᷑ prĩe sta
bilitati. Qđ sic accipiẽdũ ẽ q2 etiã pri
stina stabilitas corporis: quã peccãdo
amisim⁹ habebat tãtã felicitatẽ. vt in
defectũ nõ vergeret senectutis. Hu
ic g̃ p̃stine stabilitati restituet᷑ hoc cor
p⁹ i resurrectionẽ mortuoꝝ. Sꝫ habe
bit ampli⁹: vt nec alimẽtis corporali
b⁹ sustẽtet᷑. sꝫ ad sufficiẽtiã viuificetur
solo spũ. cũ resurrexerit i spm̃ viuificã
teꝫ. Qua causa etiã spirituale erit. Il
lud aũt qđ primũ fuit: q̃uis nõ mori
turũ. nisi hõ peccasset. tñ aĩale scm̃ h̃
ẽ i aĩaꝫ viuẽtẽ. Et alibi. Usq̃adeo in
q̃ pccm̃ volũtariũ malũ est. vt nullo
mõ sit peccatum. si non sit volunta
riuꝫ. Potest videri falsa hec diffinitio
sꝫ si diligent᷑ discutiat᷑. iuenie᷑ esse ve
rissima. Pccm̃ qppe illđ cogitãdũ ẽ.
qđ tm̃mõ pccm̃ est. nõ qđ est etiã pena
pcci: sicut superius ostẽdi: cũ quedaꝫ
cõmemorarẽ ex libro tertio de libero
arbitrio. Quãuis ꝛ illa: q̃ non imerito
nõ võlũtaria pccã dicũt: q2 vel a nesci
entib⁹ vel a coactis ppetrãt᷑: nõ omni
mõ possũt sine volũtate cõmitti: qm̃ ꝛ
ille q peccat ignorãs: volũtate vtique
facit: qđ cũ faciẽdũ nõ sit: putat eẽ fa
ciẽdũ. Et ille q cõcupiscẽte aduersus
spꝫ carne: ñ ea q̃ vlt fac᷑: ꝯcupiscit qdẽ
nolẽs: ꝛ i eo ñ fac᷑ qđ vlt. Sꝫ si vicit᷑: ꝯ
cupiscẽtie ꝯsẽtit volẽs: ꝛ i eo ñ fac᷑: nisi
qđ vlt liber. s. iustitie: fu⁹qꝫ pcci ꝛ illđ
qđ i paruulis dicit᷑ originale pccm̃: cũ

adbuc nõ vtat̃ arbitrio volũtatis:ñ ab
surde vocat̃ etiã volũtariũ:q2 ex p̃mi
hois mala volũtate cõtractũ.: factũ ẽ
q̃dãmodo hereditariũ. Nõ itaq3 falsũ
ẽ qđ dixi. vsq3 adeo pccm̃ volũtariu3
malũ ẽ: vt nullo mõ sit pccm̃ si ñ sit vo
lũtariũ. Jõ gr̃a đi ñ solũ reat⁹ oiu3 p̃/
teritorũ soluit̃ i oib⁹ q baptizãt̃ i xp̃o.
qđ fit spũ regeneratõis. vex̃ ẽt igrãdi
b⁹ volũtas ip̃a sanat̃: ꝛ p̃parat̃ a dnõ:
qđ fit spũ fiđi ꝛ caritatis. Alio loco in
eo qđ dixi đ dñõ iesu xp̃o. nihil egit vi
s3 oia suadẽdo ꝛ monẽdo:ñ mihi ocur
rerat: qđ vẽdẽtes ꝛ em̃tes flagellãdo
eiecit đ tẽplo. S3 qd hoc aut q̃tũ ẽ q̃
uis ꝛ đmõesnolẽtes ab hoib⁹:ñ s̃mõe
suasiõis: s3 vi potestatis eiecerit. Jtẽ
loco alio. Pri⁹ iq̃ isti seq̃ndi sũt: q vnũ
deũ sũmũ solũ v̾u3 deũ: ꝛ solũ colẽdũ
eẽ dicũt: si iapđ hos v̾itas nõ eluxerit
tũc đmũ migrãdũ ẽ: qđ ita põt videri
dictũ q̃i đ hui⁹ religiõis v̾itate dubita
ueri. Dixi ãt sic ei ꝯgruebat: ad quem
scribebã. Sic.n.dixi: Si apđ hos v̾itas
ñ eluxerit: nihil dubitãs: qđ apđ eos
elucesceret: quẽadmodu3 ait apl's. si
xp̃s ñ resurrexit: ñ vtiq3 dubitãs q̃ re
surrexerit. Jtẽ qđ dixi. Nec miracl'a
illa nr̃a tp̃a durasse p̃missa st̃: ne aia sẽ
p̃ visibilia q̃reret: ꝛ eox̃ ꝯsuetudie fri
gesceret gen⁹ hũanũ: q̃rũ nouitate fla
grauit. Uex̃ ẽ qdẽ. Nõ.n. nũc vsq3: cũ
man⁹ ipõit̃ baptizatis. sic accipiũt. s.s.
vt loquãt̃ liguis oiu3 gẽtiũ. atq3 nũc
vsq3 ad vmbrã trãseũtiũ p̃dicatox̃ xp̃i
sanãt̃ ifirmi. ꝛ si q̃ talia facta sũt q̃ po
stea cessasse mãifestũ ẽ. S3 ñ sic accipi
ẽdũ ẽ qđ dixi. vt nũc in xp̃i noie fieri
miracl'a nll'a credãt̃: nã ego ip̃e q̃n istũ
ip̃3 libx̃ scripsi ad mediolanẽsiũ cõp̃a
martyx̃. i eadẽ ciuitate cecũ illũinatũ
fuisse iã nouerã: ꝛ alia nõnulla q̃lia tã
mlt'a ẽt istis tp̃ib⁹ fiũt. vt nec oia cog̃
scer̃. nec ea q̃ cog̃scim⁹ enũerar̃ possu
m⁹. Et alio loco illud qđ dixi. Sic ait
apl's: ois ordo a đo ẽ: nõ eisdẽ v̾bis h̾
dixit q̃uis eadẽ videat̃ esse s̃nia. Ait
q̃ppe ille. Que ãt sũt a deo ordiata sũt
Et alibi. prorsus iq̃ nemo nos fallat.
Quicq̃d recte vitup̃at̃. i melioris ꝯp̃a
tiõe respuit̃. h̾ đ s̾bstãtijs atq3 natis di
ctũ ẽ. ide.n. disputabat̃. ñ đ hõis actõi
b⁹ atq3 peccatis. Jtẽq3 alibi. nec sic
iq̃ ab hoie hõ diligẽd⁹ ẽ vt diligunt̃
carnales frẽs vl' filij vl' ꝯiuges vl' q̃cũ
q3 cognati aut affines aut ciues. nã ꝛ
ista dilectio tp̃al'ẽ. ñ.n. vllas tales ne
cessitudies hẽrem⁹. q̃ nascẽdo ꝛ moriẽ
do ꝯtigũt. si nat̃a nr̃a i p̃ceptis. ꝛ imagi
ne đi manẽs i istã cõruptionẽ ñ r̃liga
ret̃. hũc sẽsũ p̾rsus iprobo. quẽ iã ꝛ su
p̃i⁹ iprobaui. i p̊ li. đ genesi ꝯ mãiche
os. Ad h̾.n. ducit vt credãt̃ illi ꝯiuges
p̃mi nõ generaturi posteros hoies ni
si peccassẽt: tñq3 necesse fuerit vt mo
rituri gignerẽt: si de cõcubitu maris
ꝛ femie gignerẽt. Nõdũ.n. viderã fi
eri potuisse vt nõ morituri đ nõ mo
rituris nascerẽt: si pccõ illo magno ñ
mutaret̃ i đterius hũana natura. Ac
p̃ hoc si i p̃ẽtib⁹ ꝛ i filiis fecũditas fe
licitasq3 mãsisset: vsq3 ad certũ scõx̃
numex̃: quẽ p̃destiauit đus nascerẽt̃
hoies: ñ p̃ẽtibus successuri morienti
bus. s3 cũ viuẽtib⁹ regnaturi. Eẽnt q̃
etiã iste cognationes ꝛ affinitates. si
nullus đliqueret. nullusq3 moreret̃.
Jtẽ alio loco. Ad vnũ đu3 tẽdẽtes in/
quã ꝛ ei vni religãtes aĩas nr̃as. vnđ
religio dicta credit̃. oi sup̃stitiõe care
am⁹. in his v̾bis rõ q̃ reddita ẽ. vnde
sit dcã religio. plus mihi placuit. Nã
ñ me fugit aliã nois hui⁹ originẽ ex/
posuisse latini sermonis auctores. q̃
inde sit appellata religio q̃ religatur.
Qđ v̾bũ cõpositũ ẽ a legẽdo. i. eligẽ
do: vt ita latinũ vidat̃ religo sic eligo
h̾ lib sic icipit. Cũ ois vite hõe ac btẽ

Incipit liber augustini de vera religione:

Cum omnis vite bone ac beate via in vera religione sit constituta: in qua vnus deus colitur: et purgatissima pietate cognoscitur: principium naturarum omnium. a quo vniuersitas omnis inclinatur et perficitur et continetur. Hic euidentius error deprehenditur eorum populorum qui multos deos colere quam vnum vel deum et dominum omnium maluerunt. quod eorum sapientes quos philosophos vocant scolas habebant dissentientes et templa communia. Non enim vel populos vel sacerdotes latebat de ipsorum deorum natura quam diuersa sentirent. cum suam quisque opinionem publice confiteri non formidat: atque omnibus si posset persuadere molliretur. Omnes tamen cum sectatoribus suis diuersa et aduersa sentientibus. ad sacra communia nullo prohibente veniebant. Nunc vero agitur quis eorum verius senserit. Sed certe illud satis qualiter mihi videtur apparet. Aliud eos in religione suscepisse cum populo. et aliud eodem ipso populo audiente defendisse priuatim. Socrates autem audacior ceteris fuisse perhibetur. Iurando per canem quemlibet et lapidem quemlibet et quicquid iuraturo esset in promptu: et quasi ad manum occurrisset. Credo intelligebat qualiacunque opera nature que administrante diuina prouidentia gignerentur. multo quam hominum et quorumlibet opificum esse meliora. et ideo diuinis honoribus digniora quam ea que in templis colebantur. Non quia vere lapis et canis essent colenda sapientibus. sed vt hoc modo intelligerent qui possent tanta superstitione demersos esse homines: vt emergentibus hic esset tam turpis demonstrandus gradus ad quem venire si puderet viderent quanto magis pudendum esset in turpiore consistere. Simul et illos qui mundum istum visibilem: summum deum opinabantur. admonebat turpitudinis sue docens esse consequens vt quilibet lapis tanquam summi dei particula iure coleretur: Quod si execrarentur mutarent sententiam et vnum deum colerent quem solum supra mentes nostras et a quo omnem animam et totum istum mundum fabricatum. Postea suauius ad legendum quam potentius ad persuadendum scripsit plato. Non enim sic isti idest socrates et plato nati erant vt populorum ipsorum opinionem ad verum cultum veri dei et simulacrorum superstitione atque ab huius mundi vanitate conuerterent. Itaque et ipse socrates cum populo simulacra venerabatur et post eius damnationem mortemque: nemo ausus est iurare per canem nec appellare quemcunque lapidem iouem: sed hoc tantummodo memorie litterisque mandare. Quod vtrum timore seueritatis an aliqua cognitione temporum fecerint iudicare non est meum. Illud tamen fidentissime dixerim pace horum omnium qui eorum libros peruicaciter diligunt: christianis temporibus: que nam religio potissimum tenenda sit: et que ad veritatem ac beatitudinem: via est. non est dubitandum. Si enim ipse plato viueret et me interrogantem non aspernaretur. vel potius si quis eius discipulus eo ipso tempore quo viuebat eum interrogaret cum sibi ab illo persuaderetur non corporeis oculis. sed pura mente veritatem videri. Cui quecunque anima inhesisset eam beatam fieri atque perfectam. Et ad quam per-

cipiēdam nihil magis īpedire q̄ vitā libidinib⁹ deditā: et falsas imagines rerū sensibiliū que nobis ab hoc sensi bili mūdo per corpus impresse varias opiniones erroresque generare. Quā obrem sanandū eē animū ad intuen/ dū icōmutabilē rerū formā et eodē modo semper se habentem atque vn/ dique sui similē pulchritudinem ne/ que distentam locis neque tempore variatā. sed vnum atque idem omni ex parte seruantē quā non crederent eē homines. cū ipsa vere sūmeque sit Cetera nasci occidere fluere. labi. et tamē īquantū sunt ab illo eterno deo per eius veritatē fabricata constare In quib⁹ anime tantum rationali et in tellectuali datum est. vt ei⁹ eternita/ tis contemplatione perfruatur atque afficiatur. orneturque ex ea: eternā que vitā possit mereri. sed dū nascē tiū atque transeūtiū rerū amore ac dolore sautiatur et dedita consuetu/ dini huius vite atque sensib⁹ corpo/ ris i qb⁹ euanescit imaginibus irridet eos qui dicūt eē aliquid qd̄ nec istis videatur oculis nec nullo fantasmate cogitetur. sed mēte sola et itelligentia cerni queat. Cū hec igi̅ a magistro p̄ suaderent̄. si ex eo quereret ille disci pulus. vtrū si quisq̄ existeret vir ma/ gnus atq̄ diuin⁹. q̄ talia populis per/ suaderet credēda saltē. si pcipere nō valerēt: Aut si qui possēt percipere n̄ prauis opinioinib⁹ multitudinis īplicā ti: vulgarib⁹ obruerent̄ erroib⁹: eum diuinis honorib⁹ dignū iudicaret. Re spōderet credo ille nō posse hoc ab ho mine fieri nisi quē forte ipa dei virtus atque sapientia ab ipa rerū natura ex cepit. nec hominū magisterio sed inti/ ma illuminatione ab incunabilis illu stratum tanta honestaret gratia: tāta firmitate roboraret: tātā denique ma iestate subueheret. vt omnia contem nendo: que praui hoīes cupiūt et oīa p̄ spiciēdo que horrescūt: et omnia faciē do que mirantur. genus humanū ad tam salubrem finē sūmo amore atq̄ auctore converteret. De honorib⁹ ve ro eius frustra se consuli cū facile pos sit existimari quanti honores debean tur sapientie dei. qua gestāte et guber nāte illum: pro vera salute generis hu mani: magnum aliquid propriū et qd̄ supra homines esset meret̄. Que si fa cta sūt: si litteris munimētisq̄ celebrā tur. si ab vna regione terrarū: i qua so la vnus celebratur deus. et vbi talem nasci oportebat per totū orbem terra rū missi electi viri: virtutib⁹ atq̄ sermo nib⁹ diuini amoris icendia concitarēt si confirmata saluberrima disciplina illumiatas terras posteris reliquerūt et ne de p̄teritis loquar que licet cui/ q̄ non credere: si hodie per gētes po pulosq̄ predicat̄. In pricipio erat ver/ bū. et verbū erat apud deū et de⁹ erat verbū: hoc erat in principio apud deū omnia per ipsū facta sūt. et sine ipso fa ctū est nihil. si ad hoc percipiendū dili gendū perfruendū vt anima sanare/ tur. et tante luci hauriende mentis aci es conualescat. dicitur auaris. Nolite vobis thesauros condere i terra: vbi/ tinea et erugo exterminat et vbi fures effodiūt et furant̄. sed thesaurizate vo bis thesauros i celo vbi neque rubigo exterminat neque fures effodiūt ne/ que furant̄: vbi est eni thesaur⁹ tu⁹ ibi est et cor tuū. Dicit̄ luxuriosis. q̄ semi/ nāt i carne de carne metēt corruptio/ nes. Qui semināt i spiritu metēt vitā de spiritu eternā. Dicit̄ superbis: q̄ se exaltat humiliabit̄ et qui se humiliat exaltabit̄. Dicit̄ iracūdis: accepisti ala

paꝫ:para alteraꝫ maxillã.Dicit̃ discoꝛ
diosis.diligite inimicos vestros:Dicit̃
superstitiosis:regnũ dei ĩtra vos est.
Dicitur curiosis.nolite querere que vi
dentur.sed que non videntur.que enĩ
videntur temporalia sunt.que auteꝫ
non videntur eterna sunt. Postre/
mo dicitur omnibus. Nolite dilige
re mundum neque ea que in mundo
sũt.quia omne qđ in mũdo est concu
piscẽtia carnis ẽ ⁊ concupiscentia ocu
loꝛum ⁊ ambitio seculi.si hec iam per
totum oꝛbem in populis legũtur ⁊ cũ
veneratione libentissime audiuntur:
si post tantum sangnineꝫ:tãtos ignes
tot cruces martyrũ.fertiliꝰ ⁊ vberiꝰ vſ
qꝫ ad barbaras natiões ecclesie pulu
larũt si tot iuuenũ ⁊ ꝟginũ milia ꝯtinẽ
tiũ nuptias:casteque viuentium iam
nemo miratur.qđ cũ fecisset plato vſ
queadeo peruersam temporum suo/
rum timuit opinionem:vt perhibeat
sacrificasse nature.naturam execratꝰ
⁊ vt tanꝙ̃ peccatum illud aboleretur
si hec sic accipiũtur.vt quomodo an/
te ea contra talia disputare:sic nunc
ꝗ̃ disputare mõstruosũ sit:sꝫ tali polli/
citationi atq̃ spõsiõi per omẽs terra/
rũ partes quas homines ĩcolũt sacra
christiana tradũt̃.si hec quotidie legũ
tur ĩ ecclesijs:a sacerdotibꝰ exponũt̃:
si tũdũt pectoꝛa q conãt̃ hec ĩplere:si
tam ĩnumerabiles aggrediũtur hanc
viã:vt desertis diuitijs ⁊ honoꝛibꝰ hu
ius mũdi ex omni genere hominũ deo
sũmo totã vitã dicare volẽtiũ deserte
quõdã ĩsule ac mltaꝝ ĩraꝝ solitudo ꝯ/
pleat̃.si deniq̃ ꝑ vrbes atꝫ oppida ca
stella vicos:⁊ agros:etiã in villas que
qꝫ priuatas in tantũ aperte suadetur
⁊ appetitur a terrenis auersio:⁊ ĩ vnũ
deum verumque cõuersio:vt quoti/
die per vniuersum oꝛbem humanum

genus vna pene voce respondeat sur/
sũ coꝛ se habere ad dominũ.quid ad
huc oscitamus crapulaꝫ extraneam
⁊ in moꝛtuis pecudibus diuina eloqa
perscrutamur:Si quando auteꝫ ad
disputationẽ venit̃:platonico nomĩe
oꝛa crepantia:ꝙ̃ pectus non deo ple
nuꝫ magis habere gestimus. Qui er
go sensibilem istum mundum contẽ/
nere ⁊ animaꝫ virtute purgandaꝫ sũ
mo deo subijcere atqꝫ subiugare va
num aut malũ putant:alia ratione re
fellẽdi sũt:si tamen cũ his dignum est
disputare.Qui autem bonum ⁊ appe
tendum fatentur:cognoscant deum
⁊ credant deo.per quem populis iam
omnibus hec credẽda persuasa sũt.ꝙ
vtique ab ipsis fieret si tamẽ valerẽt:
aut si nõ fieret crimẽ ĩuidẽtie intrare
nõ possẽt.Ergo cedãt ei a quo factuꝫ
est.nec curiositate aut inani iactantia
impediantur:quo minus cognoscant
quid intersit inter paucoꝛum tumi/
das coniecturas:⁊ manifestam salu/
tem:coꝛreptionemque populoꝛum.il
li enim si reminiscerentur quoꝛum isti
nominibus gloꝛiantur:⁊ inuenirent
refertas ecclesias:templaque deser/
ta:⁊ a cupiditate bonoꝛum tempoꝛa/
lium:ad spem vite eterne:⁊ bona spi
ritualia ⁊ intelligibilia vocari:⁊ curre
re humanum genꝰ.dicerent foꝛtasse
si tales essent quales fuisse memoꝛan
tur.hec sunt ꝙ̃ nos ꝑ suadere populis
nõ ausi sumꝰ:⁊ coꝝ potiꝰ consuetudi/
ni cessimꝰ ꝙ̃ illos in nostraꝫ fidem vo
luntatemq̃ traduximꝰ.Itaq̃ si hanc
vitam illi viri nobiscũ rursũ agere po
tuissent.viderẽt pꝛofecto cuiꝰ aucto/
ritate faciliꝰ cõsuleretur hominibꝰ:⁊
paucis mutatis verbis atq̃ sentẽtijs:
christiani fierẽt:sicut pleriq̃ recentiũ
nostroꝛũq̃ tempoꝝ platonici fecerũt

aut si hoc nō faterent̄: nec̄ facerēt: in superbia ꝛ inuidia remanētes: nescio vtruȝ possent ad ea ipsa que appetenda ꝛ desiderāda esse dixerant cū istis sordib⁹ viscoq̄ȝ reuolare. Nam tertio vicio curiositatis ī percūctandis demonib⁹: quo isti maxime: cum quibus nūc agit̄ pagani a christiana salute reuocātur: qđ min⁹ puerile est. Nescio vtrū tales illi ꝑpedirētur viri. Sed hēat quoq̄ modo se philosophoꝝ iactātia. illud cui vis ītelligere facile ē: religionē non ab eis eē querendam. qui eadem sacramēta suscipiebant cū populis ꝛ de suorū deorum natura ac sūmo bono: diuersa cōtrariasque sentētias ī scolis suis eadē teste multitudīe personabāt. Que si hoc vnū tantū viciū christiana disciplina sanatū viderem⁹ inefabili laude: predicādā eē: neminē negare oporteret. Hereses nāq̄ tam inumerabiles a regula christianitatis auerse: testes sūt nō ad mittēdi ad cōmunicāda sacramēta eos qui đ patre deo: ꝛ sapiētia ei⁹: ꝛ spiritu sācto: munere diuino: aliter sētiūt ꝛ hoīb⁹ ꝑsuadere conātur. quā veritas postulat. sicut eni credit̄ ꝛ docet̄: q̄ ē humane salutis caput: nō aliā eē prophetiaȝ. i. sapientie studiū: ꝛ aliā religioneȝ. cū hiquoꝝ doctrinaȝ non approbam⁹: nec sacramenta nobiscū cōmunicant: qđ ī illis min⁹ mirandū est: qui eoruȝ quoque sacramentorum ritu dispars esse voluerūt. sicut nescio qui serpentini appellant̄: sicut manichei: sicut alii nō nulli. sed ī illa magis animaduertendum hoc magisque predicandum: qui paria sacramenta celebrantes tamen quia sententia dispares sunt ꝛ q̄ errores suos animosius defendere q̄ȝ cautius corrigere maluerunt: exclusi a catholica communione ꝛ participatione parium sacramentoruȝ propria vocabula. propriosque conuentus non ī sermone tantum: sed etiam in superstitione meruerunt vt photiniani Arriani: multique preterea. Nam de his qui scismata fecerūt: alia q̄stio est. posset eniȝ eos area dominica vsque ad temp⁹ vltime ventilationis vt paleas sustinere. nisi superbie nimia leuitate cessissent ꝛ sese a nobis vltro separassent. Judei vero. q. omnipotenti deo supplicent sola tamē temporalia ꝛ inuisibilia bona de illo expectantes rudimenta noui populi ab humilitate surgentia ī ipsis suis scripturis nímia securitate voluerunt auertere: atque ita in ueteri homine remāserūt. Que cum ita sint neque in confusione paganorum: neque in langore scismaticorum. neque in cecitate iudeorū querenda est religio. sed apud eos solos qui christiani sunt catholici: vel ortodoxi nominantur: idest integritatis custodes: ꝛ recta sectantes. Hoc enim ecclesia catholica per totum orbem valde lateque diffusa omnibus errantibus vtitur ad ꝓfect⁹ suos ꝛ ad eorum correctionem cum vigilare voluerint. Utitur enim gentibus ad numerum operationis sue. hereticis ad probationeȝ doctrine sue: scismaticis a documētis stabilitatis sue. Judeis ad operatiōeȝ pulchritudinis sue. Alios ergo iuitat alios excludit. alios relinquit: alios antecedit. omnibus autem gratie dei participande dat potestatem. siue illi sint formandi adhuc siue reformandi: siue recolligēdi: siue admittendi. Carnales autem suos. i. viuentes aut sentientes carnaliter tanq̄ȝ paleas tollerat. quibus in arca frumenta tutiora sunt donec talibus tegminibus exuantur. sed quia ī hac

area pro volūtate quilibet vel palea. vel frumentū est: tam diu sustinetur pecū; aut error cuiuslibet: donec aut accusatorez īueniat: aut prauā opinionez pertinaci animositate defendat. Exclusi autem aut penitendo redeunt. aut nequicie male liberi defluūt ad admonitionem nostre diligentie: aut scisma faciūt ad exercitationem nostre patientie: aut heresim aliq̄ gignunt ad examen siue occupationez nostre itelligētie. hi sunt exitus christianorum carnaliū qui non poterunt corrigi aut sustineri. Sepe etiā sinit diuina prouidētia: per nōnullas nimiū turbulētas carnaliū hominum seditiones: expelli de congregatione christiana: etiā bonos viros qui contumeliā vel iniuriam suaz patientissime pro ecclesie pace tulerūt. neque vllas nouitates vel scismatis vel heresis molliti fuerunt docebūt homines q̄to affectu ꝛ q̄ta sinceritate caritatis deo seruiēduz sit. Talium ergo virorum propositū est aut sedatis remeare turbinibus: aut si id non sinātur vel eadez tempestate perseuerante. vel ne suo reditu talis: aut senior oriatur. tenent voluntatem consulendi etiam eis ipsis quorum motibus perturbationibusque cesserunt: sine vlla conuenticulorum segregatione vsque ad mortem defendentes: ꝛ testimonio adiuuantes eam fidem: quā in ecclesia catholici p̄dicare sciūt hos coronat ī occulto pr: ī occulto videns. Rarū hoc videt̄ genus sed tamen exēpla nō desunt: imo plura sunt q̄ credi potest. Ita omnib⁹ generibus hominum ꝛ exemplorum ad animarum curationem ꝛ ad institutiones spiritualis populi vtitur diuina prouidentia. Quaobrez cum ante paucos annos promisim tibi scribere charissime mihi Romaniane: quid de vera religiōe sentirez: tempus nūc esse arbitrat⁹ sum. Postq̄ tuas acerrimas iterrogationes sine vllo certo fine fluctuare: ea caritate qua tibi obstrictus sum: diuti⁹ sustinere nō possū. Repudiatis igit̄ omnib⁹ q neque in sacris philosophantur nec ī philosophia cōsecrātur: ꝛ his qui vel praua opinione: vel aliqua simulatione superbientes: a regula ꝛ cōmunione ecclesie catholice declinarūt: ꝛ his qui sāctarū scripturarum lumē ꝛ spiritualis populi gratiā: q̄ nouū testamentū vocatur habere noluerūt quos quanta vt potui breuitate perstrinxi tenēda ē nobis christiana religio: ꝛ ei⁹ ecclesie cōmunicatio. q̄ catholica est ꝛ catholica nominat̄: non solū a suis. verū etiam ab hominibus inimicis. Velint enim nolintue ipī quoq; ꝛ heretici ꝛ scismatici quādo non cum suis sed cum extraneis loquuntur: catholicam nihil aliud q̄ catholicam vocant. non eniz possunt itelligi nisi hoc eam nomine discernant: quo ab vniuerso orbe nuncupatur. huius religionis sectāde caput est historia ꝛ prophetia: dispensationis temporalis diuine prouidentie pro salute generis hūani ī eternaz vitā reformādi atq; reparādi. Que cuz credita fuerit mētem purgabit vite mod⁹: de diuinis preceptis cōsiliat⁹ ꝛ idoneā faciet spiritualib⁹ p̄cipiēdis: q̄ nec preterita sūt nec futura. s; eodez mō sēper manētia nulli mutabilitati obnoxia. i. vni ipī deo pr̄i ꝛ filio ꝛ spiritui scō. Qua trinitate: quātū in hac vita datum ē cognita: ois itellectualis ꝛ aialis ꝛ corporalis creatura: ab eadē trinitate creatrice: eē īq̄tū ē ꝛ speciē suā habere ꝛ ordinatissime administrari: sine vlla dubitatiōe p̄spici

tur: nō vt aliā partē toti⁹ creature fe
cisse intelligatur pater ⁊ aliam fili⁹:
⁊ aliam spiritus sanctus: sed ⁊ simul
oīa ⁊ vnāquāque naturā patrem fecisse
per filiū: i dono spirit⁹ sancti. Omnis
.n. res vel substātia vl' essētia vel natu
ra: vel si quo alio verbo meli⁹ enūciatˀ
simul hec tria habet. vt ⁊ vnū aliquid
sit ⁊ specie: proprie discernatur a cete
ris. ⁊ rerum ordinē nō excedat. Quo
cognito satis apparebit: quātū homo
assequi potest: q̄ necessarijs: ⁊ iuictis
⁊ iustis legib⁹ deo ⁊ domino suo cun/
cta subiecta sint: ex quo illa omnia que
primo credim⁹ nihil nisi auctoritatē
secuti: partim sic intelligunt: vt videa/
m⁹ eē certissima: parti sic vt videamus
fieri posse: atq̄ ita fieri oportuisse. De
leamusq̄ illos non credētes hec: qui
nos ante credētes irridere: q̄ nobiscū
credere maluerūt. Nō enim iam illa
hominis sacrosancta susceptio: ⁊ virgi
nis part⁹: ⁊ mors filii dei pro nobis: ⁊
resurrectio a mortuis: ⁊ i celū ascēsio: ⁊
cōsessus ad dexteram patris ⁊ pecca
toruꝫ abolitio: ⁊ iudicij dies: ⁊ corpo/
ruꝫ resuscitatio: cognita eternitate tri
nitatis: ⁊ mutabilitate creature cre/
dūtˀ tātū: ⁊ ñ etiā iudicātˀ ad sūmi dī mi
sicordiā quā generi humāo exhibet p
tinere. Sed quoniam verissime dictū
est: oportet multas hereses eē. vt pro
bati manifesti fiāt inter vos. Utamur
etiam isto diuine prouidētie benefi/
cio. Ex his enim hominib⁹ heretici fi
unt: qui etiam si essent i ecclesia: nihi/
lominus errarēt. cū aūt foris sūt pluri
mum prosūt: nō verū docēdo q̄ nesci
unt: sed ad verū querēdū carnales: ⁊
ad verū aperiēdū spūales catholicos
excitādo: Sūt. n. i ecclesia sācta deo p
bati viri. sed manifesti viri nō sūt iter
nos: q̄ diu iperitie nostre tenebris de

lectati dormire maluim⁹: q̄ lucem ve
ritatis ītueri. Quapropter multi vt
diem dei videant ⁊ gaudeāt per here/
ticos de somno excitantur: Utamur
igitur etiā hereticis: nō vt eorū appro
bem⁹ errores: sed vt catholicam disci
plinaꝫ aduersus eorꝫ isidias asserētes
vigilātiores ⁊ cautiores sim⁹ etiaꝫ si
eos ad salutem reuocare nō possum⁹
Credo autēꝫ affuturū deū: vt ipa scri
ptura precedēte pietate legētib⁹ bo/
nis: ñ aduersus vnā aliquā. sed aduer
sus omnes prauas ⁊ falsas opiniones
possit valere. Cōtra eos tamē potissi/
muꝫ est istituta: qui duas naturas: vel
substātias singulis pricipijs aduersus
iuicem rebelles eē arbitrātur. Offen
si enim quibusdam rebus: ⁊ rursus q
busdam delectati non earum quibus
offendūtur. sed earum quib⁹ delectā
tur: volūt esse auctorem deum. Et cū
cōsuetudinem suam vincere nequeāt
iam carnalibus laqueis irretiti: duas
animas eē i vno corpore est existimāt
Unaꝫ de deo que naturaliter hoc sit
qđ ipse alteram de gēte tenebrarum
quā de⁹ nec genuerit nec fecerit nec
protulerit nec abiecerit sed que suaꝫ
vitam: suaꝫ terraꝫ suos fetus ⁊ anima
lia. suū postremo habuerit regnū igeni
tumque principiū. sed quodaꝫ tēpore
aduersus deuꝫ rebellasse. Deum autē
qui aliud quod faceret non haberet ⁊
quomodo aliter posset hosti resistere
nō iueniret: necessitate oppressuꝫ mi/
sisse huc animaꝫ bonaꝫ. ⁊ quādaꝫ par
ticulaꝫ sue substātie: cui⁹ cōmixtione
atque miseria: hostem temperatuꝫ eē
somniāt ⁊ mūdum fabricatum. Neq̄
nūc opiniōes eorꝫ refellim⁹: qđ parti
iā fecim⁹: parti quātū de⁹ siuerit facie
mus. sed i hoc opere quomodo aduer
sus eos fides catholica tuta sit: ⁊ quo

modo nō perturbēt animū ea qb⁹ cō
moti homines i eoꝝ cedūt sētētiam:
rationib⁹ quas domin⁹ donare digna
tur quātū possum⁹ demōstram⁹. Illis
sane i pmis tenere te volo: q bene no/
sti animuz meū: nō hec fugiēde arro/
gātie grā: quasi solēniter dicere qcqd
i his litteris erroris inueniri poterit hō
solum mihi eē tribuēdū. Quicqd aūt
veꝝ ꝛ congruenter expositum: vni oī
uz bonorum muneruz largitori deo.
Quāobrez sit tibi manifestū atqꝫ per
ceptū nullum errorē i religiōe eē po/
tuisse: si aīa pro deo suo non coleret
animaz: aut corp⁹ aut fantasmata sua
aut hoꝝ aliqua duo cōiūcta. aut certe
simul omnia. sed in hac vita societati
generis humani: sine dolo tēporaliter
cōgruēs: eterna meditaretur: vnū de
um colēs: q nisi permaneret icōmuta
bilis: nulla mutabilis natura remane
ret. Mutare aūt animam posse nō q/
dez localiter: sed tamē tēporaliter su
is affectiōib⁹ qsque cognoscit. Corp⁹
aūt ꝛ tēporib⁹ ꝛ locis eē mutabile cer
nis aduertere facile est. fantasmata
porro nihil sūt aliud qꝫ ō specie corpo
ris corporeo sensu attracta figmēta:
que memorie mādare vt accepta sūt
vel partiri vel multiplicare vel cōtra
here vel distēdere: vel ordinare vel p
turbare: vel quolibet modo figurare
cogitādo facillimuz est: Sed cuz verū
queritur cauere ꝛ vitare difficile. Nō
ergo creature poti⁹ qꝫ creatori serui
amus: nec euanescam⁹ i cogitatiōib⁹
nostris ꝛ hec perfecta religio est. Eter
no eni creatori adherētes: ꝛ nos eter/
nitate afficiamur necesse est: Sed qꝛ
hoc anima peccatis suis obruta ꝛ ipli
cata per seipaz videre ac tenere non
posset: nullo i reb⁹ humanis ad diuina
capessēda iterposito gradu: per quez
ad dei similitudinez a terrena vita ho
mo mitteret: ieffabili mīsicordia dei
ꝛ tēporali dispēsatione: per creaturaz
mutabilē: sed tñ eternis legib⁹ seruiē
tē: ad cōmemorationē prime sue per/
fecteqꝫ nature parti singulis homini/
b⁹. parti vero ipsi hominū generi sub
uenitur. Ea est nostris tēporib⁹ chri/
stiana religio: quā cognoscere aut seq
securissima ꝛ certissima salus est. De/
fendi autē aduersus loquaces: ꝛ ape/
riri querētib⁹: multis modis potest oī
potente deo ipo: per seipsū demōstrā
te: que vera sūt: ꝛ ad hec ituēda ꝛ per
cipiēda: ꝛ bonas voluntates ꝛ bonos
angelos: ꝛ quoslibet homines adiuuā
te. Eo modo autē quisque vtitur quē
videt cōgruere his: cū qb⁹ agit: Ego
itaque diu multūque cōsiderās: qua/
les oblatrātes. ꝛ quales querētes ex
pert⁹ sū vel q̄lis ipe cū latrarē siue cū
q̄rerē fueri. Hoc mō mihi vtēdū puta
ui. Que vā eē pspexeris tene: ꝛ eccle
sie catholice tribue: Que falsa rīpue:
ꝛ mihi q hō sū ignosce: Que dubia cre
de: donec aut respuēda eē. aut vā eē:
aut sēper credēda eē vl' ratio doceat:
vel precipiat auctoritas. Intēde igi/
tur i hec que sequuntur diligenter ꝛ
pie quantum potes. Tales enim ad
iuuat deus. Nulla vita est: que nō sit
ex dō. qꝛ de⁹ vtiqꝫ sūma vita est ꝛ ipe
fōs vite: nec aliq vita iquātū vita est:
malū ē. sed iquantū vergit ad mortē:
Mors āt vite: nī ē nisi negcia: q̄ ab eo
qꝫ nec qsqꝫ sit dicta est. Et iō negssimi
hoīes: nihil hoīes appellāt. Uita ḡ vo
lūtario ōfectu ōficiēs: ꝛ ab eo q eā fe
cit: ꝛ cui⁹ eēntia fruebat: ꝛ volēs ō dei
legez: frui corporib⁹ qb⁹ eā de⁹ pfecit:
vergit ad nihilū. ꝛ hec ē negcia. Nō
qꝛ corp⁹ iaz nihil est. nā ꝛ ipz habet ali
quā cōcordiā ptiū suaꝝ: sine q̄ oīo eē

nō posset: Ergo ab eo factū est ꝛ cor-
pus: qui oīs cōcordie caput est. habet
corp⁹ quādam pacem sue forme: sine
qua prorsus nihil esset. ergo ille est et
corporis conditor: a quo pax omnis
est: ꝛ qui forma est infabricata: atqꝫ
omniū formosissima. habet aliquam
speciē sine qua corpus nō est corpus
Si ergo queritꝰ qs instituerit corpus:
ille queratur: qui est oīuz speciosissi-
mus. Omnis eniz species ab illo est.
Quis est aūt hic nisi deus vnus vna
veritas: vna salus oīuz: ꝛ prima atqꝫ
summa essentia: ex qua est omne qđ
quid ē īquātū est: quicquid est inqꝫtū
est bonum est. Et ideo ex deo nō est
mors. nō enim deus mortē fecit. nec
letatur i perditionē viuoꝝ. quoniam
summa essentia fecit esse omne qđ est
vnde ꝛ essentia dicitur. Mors autē
nō esse cogit quicquid moritur: iquā-
tū moritur. Nam si ea que moriūtur
penitus morerētur: ad nihilū sine du-
bio peruenirēt. Sed tātū moriuntur
quātū minus esse participāt. Quod
breuius ita dici potest. tanto magis
moriunt̄. quāto minus sunt. Corpus
aūt minus est: qꝫ vita quelibet: qm̄
qꝫtulūcūqꝫ manet i specie: per vitam
manet: sine qua vnuz quoqꝫ aial: sine
q̄ vniuersa mūdi natura administra-
tur. Corp⁹ ergo magis subiacet mor-
ti: ꝛ ideo vicinius est nihilo. Quapro-
pter vita que fructu corporis delecta-
ta negligit deū: iclinatur ad nihilū: ꝛ
ista est nequitia. hoc autem facto vi-
ta carnalis ꝛ terrena efficit̄: ꝛ ob hoc
etiā caro ꝛ terra nominatur: ꝛ qꝫ diu
ita est: regnū dei nō possidebit ꝛ eri-
pietur ei qđ amat. Id enim amat qđ
ꝛ minus est qꝫ vita quia corpus est: ꝛ
propter ipsum peccatū qđ amatur fit
corruptibile: vt fluēdo deserat ama-
torē suū. quia: ꝛ ille hoc amādo dese-
ruerit deū. Precepta. eniz ei⁹ negle-
xit dicētis. hoc manduca. ꝛ hoc noli.
Trahitur ergo ad penas quia iferio-
ra diligendo i egestate voluptatum
suaꝝ ꝛ in doloribus apud iferos ordi-
natur. Quid est enim dolor: qui dicit̄
corporis: nisi corruptio repētina salu-
tis eius rei: quā male vtēdo animalia
corruptionibus obnoxiauit. Quid
est aūt dolor qui dicitur animi: nisi ca-
rere mutabilibus rebus. quibus fru-
ebatur aut frui se posse sperabat. Ex
hoc est totū qđ dicitur malū idest pec-
catū ꝛ pena peccati. Si aūt dū i hoc
stadio vite humane anima degit: vi-
cat eas quas aduersum se nutriuit cu-
piditates: fruēdo mortalib⁹. ꝛ ad eas
vincēdas gratia dei se adiuuari cre-
dat: mēte illi seruiens: ꝛ bona volun-
tate sine vlla dubitatione reparabi-
tur ꝛ a multis mutabilibus ad vnuz
commutabile reuertetur: reformata
per sapientiam non formatā. sed per
quam formantur uniuersa: fruetur
qꝫ deo per spiritum sāctū: qui ē donū
dei. Ita fit homo spiritualis oīa iudi-
cans: vt ipse a nemine iudicetur: dili-
gēs dominum deum suuz i toto cor-
de suo ꝛ i tota aīa sua i tota mēte sua
ꝛ diligens proximū suū non carnali-
ter: sed tanqꝫ seipsū: se autem spiritua-
liter diligit. qui ex toto quod i eo vi-
uit: deū diligit. In his enim duobus
preceptis, tota lex pendet ꝛ prophete
inde iam erit consequēs vt post mor-
tem temporalem quā debemus pri-
mo peccato tempore suo: atqꝫ ordine
suo hoc corpus restituat̄ pristine sta-
bilitati quā non per se habebit: sed p
animā stabilitā in deo que rursus nō
per se stabilitur: sed per deū quo frui-
tur. Ideoqꝫ amplius qꝫ corpus uige-

bit.corpus eniz p ip̄az uigebit.ꝛ ip̄a p
icōmutabilē veritatē q fili⁹ dei vni/
cus est:atq̄ ita ꝛ corp⁹ p ip̄z filiū dei
vigebat:qꝛ oia p ip̄z.Dono etiā eius
q̄ aie dat̄ idest scō spūi:nō solum aia
cui dat̄ vt salua:ꝛ pacata.ꝛ scā sit:sed
ip̄m etiā corp⁹ viuificabit̄.eritq̄ i na/
tura sua mūdissimum.Ipe eniz dixit
mūdate que itus sunt:ꝛ ea que foris
sunt mūda erūt.Dicit ꝛ apostolus.vi
uificabit ꝛ mortalia corpora vestra p
spiritū manētez i vobis.Ablato ergo
peccato auferet̄ ꝛ pena peccati:ꝛ vbi
est malū:˝vbi est mors cōtentio tua:˝
vbi est mors acculeus tuus:˝ Uincit
enim essentia nihilū:ꝛ sic absorbetur
mors in victoria.nec aliqd scificatis
malus angelus oberit:q diabolus di
cit̄.quia ꝛ ip̄e iquātū angelus est:non
est malus.sed iquātū peruersus pro/
pria volūtate.Fatēdū est eniz ꝛ an/
gelos natura esse mutabiles.si solus
deus est icōmutabilis.sed ea volū/
tate qua magis deū q̄ se diligūt.fir
mi ꝛ stabiles manēt in eo ꝛ fruuntur
maiestate illi⁹:ei vni libētissime sub/
diti.Ille aūt angelus magis seip̄z q̄
deū diligēdo:subdit⁹ ei esse noluit ꝛ
itumuit p supbiaz:ꝛ a sūma essentia
defecit ꝛ lapsus est.Et ob hoc minus
est q̄ fuit qꝛ eo quo minus erat frui
noluit.cū magis voluit sua potentia
frui q̄ dei.Quāq̄ enim nō sūme ta/
mē amplius erat:quādo eo qō sūme
est fruebat̄ quoniā de⁹ solus summe
est.Quicqd aūt minus est q̄ erat:nō
iquātū est:sed iquātū min⁹ est:malū
est.Eo enim q̄ minus est q̄ erat:tē/
dit ad mortē.Quid aūt mirū si ex de
fectu iopia:ꝛ ex iopia iuidentia:qua
diabolus:vtiq̄ diabolus est.Defe/
ctus aūt iste q peccatū vocat̄:si tanq̄
febris iuituz occuparet:recte iniusta

pena videret̄:que peccātē cōsequit̄:
ꝛ que dānatio nūcupat̄.Nunc vero
vsq̄ adeo ita peccatū volūtariū est
malū:vt nullo modo sit peccatū si nō
sit volūtariū.Et hoc qdē ita manife/
stū est:vt nulla hic doctoꝝ paucitas:
nulla illinc i doctoꝝ turba dissentiat
Quare aut negādū est peccatū cō/
mitti.aut fatendum est voluntate cō
mitti.Non aūt recte negat peccasse
aiaz:q ꝛ penitēdo eā corrigi fatet̄:ꝛ ve
niā penitēti dari ꝛ pseuerātē i pecca/
tis:iusta lege dei dānari.Postremo
si nō volūtate male facim⁹:nemo ob
iurgādus est omnino:aut monēdus.
Quib⁹ sublatis xp̄iana lex ꝛ discipli/
na ois religionis auferat̄ necesse est
Uolūtate ergo peccat̄.ꝛ quoniā pec/
cari nō dubiū est.nec hoc qdē dubitā
dū video:habere aias liberꝝ volūta
tis arbitriū.Tales eniz seruos suos
meliores esse de⁹ iudicauit:si ei serui
rent liberaliter.Qō nullo modo fi/
eri posset:si nō volūtate.sed necessita
te seruirēt.liberaliter igit̄ deo ange/
li seruiūt:nec hoc deo:sed ipsis pdest
Deus enim bono alterius nō indiget
qa a seip̄o est:q̄ aūt ab ipso genitum
est idipsuz est.qꝛ nō est factū sed geni
tū.Illa vero que facta sunt:eius bo/
no idigent:summo scilicet bono idest
summa essentia.Minus aūt sunt q̄
erāt:cū p anime peccatum minus ad
illū mouētur.nec tamē penitus sepa/
rātur.nā omnino nulla essent:qō aūt
affectibus contingit anime hoc locis
corpori.Nā illa mouetur voluntate:
corpus aūt spacio.Qō autez homini
a peruerso angelo persuasum dicitur
ꝛ ad hoc vtiq̄ volūtate ꝯsensit.Nā
si necessitate id fecisset nullo peccati
crimine teneret̄.Qꝛ vero corp⁹ hois
cū ante pctm̄ factū esset:i suo genere

optimū. post pctm̄ factū ē ībecillosū:
⁊ morti destinatū: ꝙꝙ iusta vīdicta
peccati sit: plus tamē clemētie dei ꝙ
seueritatis ostendit. Ita enim nobis
suadet a corporis voluptatibus ad
eternā essentiā veritatis amorē no/
strū oportere ɔuerti. Et ē iusticie pul
chritudo cū benignitatis gratia con/
cordās: vt quoniā boꝝ īferioꝝ dul
cedine decepti sumus: amaritudine
penaꝝ erudiamur. Nā ita etiā nostra
supplicia diuina ꝓuidētia moderata
sunt. vt ⁊ in hoc corpore corruptibili
ad iustitiā tendere liceret: ⁊ deposita
omni superbia: vni deo vero collum
subdere: nihil de seipo fidere: illi vni
se regēdū tuēdūqꝫ cōmittere. Ita ipo
duce homo bone volūtatis molesti/
as huius vite ī vsuz fortitudinis ver/
tit. In copia vero voluptatū prospe/
risqꝫ successibus: tēporaliū tēperan/
tiā suā probat ⁊ roborat: acuit ī tem/
ptationibus prudentiā. vt nō solū in
eas nō īducatur. sed fiat etiā vigilan/
tior ⁊ ī amorē veritatis: que sola non
fallit ardētior. Sed cū omnibus mo/
dis medeatur animis deus: ꝑ tēporum
opportunitatibus que mira sapiētia
eius ordinātur. De qbus autez nō est
tractādum: aut īter pios perfectosqꝫ
tractādū est: nullo modo beneficen/
tius cōsuluit generi humano ꝙ cum
ipa sapiētia dei idest vnicus filius cō
substātialis prī: ⁊ coetern⁹ totū hoīez
suscipere dignatus est. ⁊ verbū caro
factū est. ⁊ habitauit ī nobis. Ita eni
demōstrauit carnalibus: ⁊ nō valēti
bus ītueri mente veritatē: corporeis/
qꝫ sensibus deditis: ꝙ excelsum locū
īter creaturas habebat humana natu
ra: ꝙ nō solū visibiliter. nā id poterat
⁊ ī aliquo ethereo corpore ad nostroꝝ
aspectuū tolerātiā tēperato: sed ho/
minibus ī vero hoīe apparuit. Ipsa
eniz natura suscipiēda erat: que libe
randa. Et ne quis forte sexus a suo
creatore se cōtēptū putaret virū su/
scepit natū ex femina. Nihil egit vi:
sed omnia suadēdo ⁊ monēdo. Vete
ri quippe seruitute trāsacta: tēpus li/
bertatis illuxerat: ⁊ opportune iam
homini suadebatur: atqꝫ salubriter ꝙ
libero creatus esset arbitrio: miracu
lis cōciliauit fidem deo: qui ī eo erat
passione hoīs quē gerebat. Itaqꝫ lo/
quēs ad turbas vt deus: nūciatā sibi
matrem negauit: ⁊ tamē ī euāgeliuz
loquitur. Puer parētibus subditus
erat: Doctrina eniz deus apparebat:
etatibus homo. Idē aquā ī vinū cō/
uersurus vt de⁹ dicit: Recede a me
mulier iquit: quid mihi ⁊ tibi est: nō/
dū venit hora mea: Cū autē venisset
hora: qua vt homo moreretur: de cru/
ce cognitā matrē cōmēdauit discipu
lo quē pre ceteris diligebat. satellites
voluptatū diuitias: perniciose popu/
li appetebāt. pauper esse voluit. hono
ribus ⁊ īperiis īhiabāt. rex fieri volu/
it. Carnales suos filios magnū bonū
putabāt: tale ɔiugiū prolēqꝫ ɔtēpsit:
contumelias superbissime horrebāt:
omne genus ɔtumeliaꝝ sustinuit. In
iurias ītolerabiles esse arbitrantur.
Que maior iniuria est ꝙ iustū īnocē/
tē dānari: Dolores corporis execra/
bātur: flagellatus atqꝫ cruciatus est.
Mori metuebāt, morte mactatus est
Ignominiosissimū mortis gen⁹ cru/
cē putabāt. crucifix⁹ est. Omnia qꝫ ha/
bere cupiētes: nō recte viuebamus:
carēdo vilia fecit. Omniaqꝫ vitare
cupiētes: a studio deuiabam⁹ verita
tatis: perpetiēdo deiecit. Non enim
vllū pctm̄ ɔmitti potest nisi dū appe
titur ea que ille ɔtēpsit: aut fugiūtur

que ille sustinuit. Tota itaq; vita ei⁹ i terris per hominē quē suscipere di/ gnatus est disciplina nobis mo⁊ fuit. Resurrectio ei⁹ vero a mortuis: ni/ hil hoīs perire nature. cum oīa salua sint deo: satis idicauit: vt queadmo/ dū cūcta seruiāt suo creatori siue ad vidictā peccato⁊ siue ad hominis li/ berationē: q̄q; facile corpus anime seruiat cū ipse subiicitur deo. Qui/ bus perfectis: nō solū nulla substātia malū est: q̄ fieri nūq̄ potest: sed etiā nullo malo afficitur. Quod fieri per peccatum ⁊ vidictam potuit. Et hec est disciplina naturalis xp̄ianis: mi/ nus itelligētibus: plena fide digna. itelligētibus aūt oīuz erro⁊e purga/ ta. Jaz vero ip̄e totius doctrine mo/ dus: partim apertissimis rationibus partiz similitudinib⁹ ī dictis: ī factis: ī sacramētis: ad oēz aīe istructionem: exercitationē q̄ accōmodatus. quid aliud q̄ ratōalis discipline regulā i/ pleuit? Nā ⁊ mysterio⁊ expositio: ad ea dirigit que apertissime dicta sunt. Et si ea tātū essent: que facile itelligū tur nec studiose q̄rerēt: nec suauiter iuenirēt veritas. Neq; si essēt ī scri/ pturis sacramēta: ⁊ ī sacramētis non essēt signacula veritatis: satis cū co/ gnitōe actio dueniret. Nūc vero q̄m pietas timo⁊e icboat: caritate perfici tur: populus timo⁊e cōstrictus tem/ po⁊e seruitutis in veteri lege: multis sacramētis onerabatur. Hoc eniz ta libus vtile erat: ad desiderādam gra tiā dei: que per prophetas vētura ca nebatur. Que vt venit ab ip̄a dei sa/ piētia: homine assumpto: a quo in li/ bertatē liberati sumus: pauca sacra/ mēta saluberrima cōstituta sunt que societatem xp̄iani populi. hoc est sub vno deo libere multitudinis cōtine/ rēt. Multa vero que populo hebrai co: hoc est sub vno eodē deo cōpedi/ te multitudini erāt iposita: ab actiōe remota sunt: ī fide atq; iterpretatiōe remāserūt. Jta nūc nec seruiliter alli/ gāt sed exercēt liberaliter animum. Quisquis aūt ideo negat vtrūq; sa/ cramētū ab vno deo esse posse. q2 nō eisdē sacramentis tenet populus no/ ster: quib⁹ iudei tenebātur: vel adhuc tenētur potest dicere nō posse fieri: vt vnus paterfamilias iustissim⁹. aliud iperet his: quibus seruitutē durio⁊ē vtilē iudicat. Aliud eis quos ī filio⁊ gradū adoptare dignatur. Si aūt p̄/ cepta vite mouent: quasi ī ueteri lege mino⁊a sūt: ī euāgelio maio⁊a: ⁊ ideo putātur nō ad vnū deū vtraq; perti nere: potest qui hoc putat perturba/ ri. si vnus medicus: alia per ministros suos imbecillio⁊ibus. alia per semet/ ipsuz valētio⁊ibus precipiat. ad repa rādā vel obtinēdā salutē. Ut eniz ars medicine: cū eadez maneat. nec vllo pacto ipsa mutetur: mutat tamē p̄re/ cepta lāguētibus: quia mutabilis est nostra valitudo. Jta diuina prouidē/ tia: cū sit ipsa omnino icōmutabilis: mutabili tamē creature varie subue nit: ⁊ p̄ diuersitate mo⁊bo⁊: aliis alia iubet aut vetat: vt a uicio vnde mo⁊s icipit: ⁊ ab ipsa mo⁊te ad naturā suā: ⁊ essentiā: ea que deficiūt ⁊ ad nihilū tendunt reducat ⁊ firmet. Sed dicis mihi. Quare deficiūt? quia mutabi lia sūt. quare mutabilia sūt? q2 nō sū/ ma sūt. Quare n̄ sūma sūt? q2 inferi/ o⁊a sunt eo a quo facta sūt. Quis ea fecit? qui summe est. Quis hic est? Deus icōmutabilis trinitas: quoniā ⁊ per summā sapiētiā ea fecit: ⁊ sum/ ma benignitate dseruat. Cur ea fecit? vt essent. Jp̄z eniz quātulūcūq; esse:

bonum est quia summum bonum est
summe esse. Unde fecit ex nihilo
quoniā quicqd ē:q̄tulacūque specie
vt sit:necesse est. Ita ꝛ si minimū bo/
nū tamē bonū erit:ꝛ ex deo erit. Naȝ
quoniā sūma species sūmū bonū est.
minima species:minimū bonū ē. Oē
aūt bonū:aut de⁹:aut ex deo est. er/
go ex deo ē minima species etiaȝ. Sa
ne aūt qd̄ de specie. hoc etiam de for
ma dici potest. neque eni frustra tam
speciosissimum:q̄ etiaȝ formosissimū
i laude ponitur. Id ergo est vnde fe/
cit de⁹ omnia:q̄ nullaȝ speciē habet
nullamque formā:q̄ nihil est:est aliud
q̄ nihil. Naȝ illud qd̄ i comparatione
perfectorū iforme dicitur:si habet ali
quid forme:q̄uis exiguū:q̄uis icboa
tum mundum est nihil: ac per hoc id
quoque iquātum est:nō est nisi ex d̄o
Quapropter etiā si de aliqua iformi
materia fact⁹ est mundus. hec ipa fa
cta est de omnio nihilo. Nā ꝛ qd̄ mun
dum formatum est:tamē aliquo mo/
do vt formari possit icboatum est dei
beneficio formabile est. Bonum est
eniȝ eē formatuȝ. Nullū ergo bonuȝ
est : ꝛ capacitas forme:ꝛ ideo bono/
rū omniaȝ actor:qui prestitit formaȝ:
ipe fecit etiā posse formari. Ita omne
qd̄ est iquātum est. ꝛ omne qd̄ nōduȝ
est iquātū eē potest:ex deo habet. Q
alio modo sic dicitur. omne formatū
iquātū formatū est. ꝛ omne qd̄ non/
duȝ formatū est: iquātū formari pōt
ex deo habet. Nulla autē res obtinet
itegritatē nature sue:nisi i suo gene/
re salua sit. Ab eo aūt ē ois salus a q̄
est omne bonū:ꝛ oē bonū ex d̄o est. sa
lus igit̄ ois ex deo. Hic aūt cui oculi
mentis patent:nec pernicioso studio
vane victorie caligant:atq̄ turbātur
facile itelligit oia. que viciātur ꝛ mori
untur:bona eē:q̄q̄ ipȝ vicium ꝛ ipsa
mors malū sit. Nisi eniȝ salute aliqua
priuarētur nō eis noceret vicium vel
mors. sed si nō noceret viciū vel mors
nullomodo eēt vitium. Si ergo salu/
ti aduersat̄ vicium. ꝛ nullo dubitante
salus bonū est bona omnia sūt quibus
aduersatur viciuȝ. Quib⁹ autē aduer
sat̄ vitiū itātū ipa viciātur. bona sūt ꝙ
q̄ viciant̄:sed ideo viciāt̄. q꞉ non sūma
bona sūt. Que igit̄ bona sūt ex d̄o sūt
Quia nō sūma bona sūt. non sūt de⁹.
bonū ergo qd̄ viciari nō pōt de⁹ ē. Ce
tera aūt bona ex ipo sūt:q̄ per seipsa
possūt viciari. q꞉ per seipa nihil sunt.
Per ipsū aūt parti nō viciāt̄. parti vi/
ciata sanant̄:ē aūt itātum primuȝ aie
rationalis volūtas ea faciēdi:que ve
tat sūma ꝛ itima veritas. Ita homo d̄
paradiso i hoc seculum expulsus est. i.
ab eternis ad temporalia:ꝛ a copiosis
ad egena: a sumitate ad iferna. Non
ergo a bono substantiali ad malū sub
stātiale:quia nulla substātia malū est.
sed a bono eterno ad bonuȝ tēporale
a bono spirituali ad bonuȝ carnale:a
bono itelligibili. ad bonū sēsibile:a bo
no sūmo ad bonū ifimū. Est igit̄ quod
dā bonū qd̄ si diligat aia ratōalis pec
cat. q꞉ ifra illā ordinatū ē. quare ipm
peccatū malū est nō ea substātia que
peccādo diligit. Non ergo arbor illa
malū est. que i medio paradisi plāta
ta scribitur:sed diuini precepti⁹ trans
gressio. Que cum consequentem iu/
stam habet damnationem : contigit
ex illa arbore que contra vetitum fa
cta est dignoscentia boni ꝛ mali. quia
cum suo peccato anima fuerit impli
cata:luendo penas discit. quid inter/
sit inter preceptum quod custodire
noluit. ꝛ peccatum quod fecit. at/
que hoc modo malum quod caue/

do non didicit. discit sentiēdo. ⁊ bonū qđ nō obtēperādo min⁹ diligebat: ardenti⁹ diligit cōparādo. Viciuȝ ergo anime est ꝙ fecit ⁊ difficultas pena ē ex vicio: quā patit̄. ⁊ hoc ē totū malū. facere autem ⁊ pati non est substantia. Quapropter substantia non est maluȝ. sic enim nec aqua malum est: nec aīal qđ viuit in aere nam iste substantie sunt. sed malum est precipitatio voluntaria in aquam: ⁊ suffocatio quam mersus patitur. Stillus ferreus alia parte qua scribimus: alia qua deleam⁹ a fabro fact⁹ est. ⁊ in suo genere pulcher est: ⁊ ī vsum nostrum accōmodat⁹. ac si quispiaȝ ea parte scribere: qua deletur: ⁊ ea velit delere q̄ scribitur. nullo modo stillum malū fecerit. cū ipȝ factū iure vituperet̄. Qđ si corrigat̄ erit malum. Siqs repēte meridianū solē ītueat̄: repercussi oculi turbabunt̄. Non ideo autē sol mal⁹ erit. aut oculi nullo modo. sūt eni substantie. sed malum est inordinat⁹ aspectus: ⁊ ipa que consequitur perturbatio. Qđ malum non erit cum oculi fuerint recreati: ⁊ lucem suam congruenter aspexerint: Neque cum eadeȝ lux que ad oculos pertinet: pro luce sapientie que ad mentem pertinet colitur: ipa fit maluȝ. sed superstitio malum est: qua creature potius ꝙ creatori fuitur. Qđ malum omnino nullum erit: cum anima recognito creatore: ipi vni se subiecerit. ⁊ cetera per eum subiecta sibi esse subiecta persenſit. Ita omnis corporea creatura si tātū modo possideat ab anima: que diligit deum. bonum est infimum: ⁊ ⁊ ī gener̄ suo pulchrior: ꝙ forma ⁊ specie contineat̄. Si autē diligat̄ ab aīa que negligit deū: nec siquidē malum fit ipsa. sed quoniā peccatuȝ malum ē quo ita diligitur: fit penalis dilectori suo: ⁊ euȝ īplicat erūmis: ⁊ pascit fallacib⁹ voluptatibus: quia neque permanēt: neque satiant: ⁊ torquēt dolorib⁹. Quia cū ordinē suū peragit pulchra mutabilitas tēpoꝝ: deserit amātez: species concupita. ⁊ per cruciatū sentientis discedit a sensib⁹: ⁊ errorib⁹ agitat: vt hāc eē primā specieȝ putet: que oīum īfima est natura. s. corporea: quā per lubricos sēsus caro male data nūciauerat. ⁊ cū aliqd cogitat ītelligere se credat vmbris illusus fantasmatū. quādo aūt non tenēs ītegre diuine prouidētie disciplinā: sed tenere se arbitrās: carni resistere conatur vsque ad īuisibiliū reꝝ imagines peruenerit: ⁊ lucis huius quā certis terminis circūscriptaȝ videt: īmensa spacia cogitatiōe format inaniter: ⁊ hāc specieȝ sibi future ībabitationis pollicet̄. nesciens oculoꝝ cōcupiscentiā se trahere: ⁊ cū hoc mūdo ire velle extra mūdū: quem propterea ipsum esse nō putat. quia eius clariorē partē p īfinitū falsa cogitatione distēdit. Qđ ñ soluȝ de hac luce. sed etiaȝ de aqua: postremo de vino: de melle: de argento de auro de ipsis denique pulpis. vel sanguine: vl' ossib⁹: quorūlibet animaliū: ⁊ ceteris huiuscemodi reb⁹ facillime fieri pōt. Nihil. n. ē corporis: ꝙ nō vel vnū visū possit īnumerabilit̄ cogitari. vl' ī paruo spacio visū possit eadē imaginādi facultate p īfinita diffūdi: ſȝ facillimū ē execrari carnē. difficillimū aūt: n carnalit̄ sapere. Hac ergo p uersitate aīe. q̄ diligit pccō: atqꝫ supplicio: fit oīs natura corporea: illđ ꝙ p salomonem dicitur. Vanitas vanitatum ⁊ omnia vanitas que abundantia est homini ī omni labore eius quē ipse laborat sub sole. Neque enim

frustra est additũ: vanitatum. quia si
vanitates detrahas. qui tanq̃ prima
sectantur extrema: nõ erit corpus va
nitas: sed in suo genere: q̃uis extre/
mam pulchritudinez sine ullo errore
monstrabit. Temporaliũ eniz specie
rũ multiformitas ab vnitate dei: ho/
minem lapsuz per carnales sensus di
uerberauit. ꝛ mutabili varietate im/
plicauit eius affectũ. Ita factum est
abundantia laboriosa: ꝛ si dici potest
copiosa egestas. duz aliud ꝛ aliud se/
quitur: ꝛ nihil cum eo permanet. sic a
tẽpore frumẽti: vini ꝛ olei sui multipli
catus est. vt nõ inueniat id ip̃m idest i
veritatem commutabilẽ: ꝛ singula/
rem: quam secutus non erret: ꝛ asse/
cutus nõ doleat. Habebit enim etiã
consequentem redẽptionem corpo/
ris sui: q̇ iam non corrũpetur. Nunc
vero corpus q̇ corrũpitur aggrauat
animaz: ꝛ deprimit terrena ĩhabita/
tio sensuz multa cogitantem: quia ra
pitur in ordinem successionis: extre/
ma corporũ pulchritudo. Nam ideo
extrema est: quia simul non potest ha
bere omnia. sed alia cedunt. alia suc/
cedũt temporaliũ formarum numeros i
vnã pulchritudinem complent. ꝛ hoc
totũ non propterea malũ quia transit
Sic ꝛ versus i suo genere pulcher est
quãuis due syllabe simul dici nullo
modo possint. Nec eniz secũda ãnũci
atur: nisi prima transeat: atq̃ ita per
ordinẽ peruenitur ad finem: ꝛ cũ sola
vltima sonat: non secũ sonantibus. su
perioribus. formã tamẽ ꝛ decus me/
tri cũ preteritis ꝯtexta perficiat. nec
ideo tamen ars ip̃a qua versus fabri
catur sic tẽpori obnoxia est vt pulchri
tudo eius per mensuras morarum dige
ratur: sed simul habet omnia quibus
efficit versum: non habentem simul
omnia: sed posterioribus priora tollẽ
tẽ: propterea tamẽ pulchrũ. quia ex/
terma vestigia eius pulchritudinis
ostẽdit: quã cõstãter atq̃ ĩcõmutabi/
liter ars ipsa custodit. Itaque vt non
nulli peruersi magis amant versum:
q̃ artem ip̃az qua conficitur versus:
quia plus se auribus q̃ intelligentie
dederũt. Ita multi tẽporalia diligũt
conditricem vero ac moderatricem
temporum diuinam prouidentiam non
requirũt: atq̃ in ip̃a dilectione tẽpo/
raliũ nolũt transire. q̇d amant ꝛ tam
sunt absurdi q̃ si quisq̃ in recitatiõe
preclari carminis vnam aliquã silla/
bam solaz perpetuo vellet audire. sed
tamen auditores carminũ non inue/
niũtur. talibus aũt rerum auditoribus:
plena sunt omnia. propterea quia ne
mo est qui non facile non modo totũ
versum. sed etiam totũ carmen possit
audire. Totum aũt ordinem seculo/
rum sentire nullus hominum potest:
Huc accedit q̇ carminis non sumus
partes. seculorum vero partes damna
tione facti sumus. Illud ergo canitur
sub iudicio nostro: transeũt ista de la/
bore nostro. Nulli autem victo ludi
agonistici placent. sed tamen cũ eius
dedecore decori sũt. Et per hoc eniz
quedaz imitatio veritatis est: nec ob
aliud a talibus prohibemur spectacu
lis: nisi ne vmbris rerum decepti: ab his
rebus quarũ ille vmbre sunt aberre
mus. Ita vniuersitatis huius condi/
tio atq̃ administratio: solis impiis ani/
mis: dãnatisq̃ non placet. sed etiã ani
mabus sanctis cũ miseria earum: multis
q̃ i terra victricibus. vel in celo sine
periculo spectãtibus placet. nihil eni
iustũ displicet iusto. Quocirca cum
oĩs aĩa rationalis: aut peccatis suis
misera sit: aut recte factis btã. Ois

aũt irrationalis aut cedat potẽtiori:
aut pareat meliori: aut comparetur
equali: aut certãtẽ exerceat. aut dã-
nato noceat: et omne corpus sue aie
seruiat quãtũ pro eius meritis. et pro
rerum ordine sinitur. nullũ malũ esse na
ture vniuerse sed sua culpa cuiqz sit ma
lũ. Porro cũ anima per dei gratiã re
generata: et in itegrum restituta. et illi
subdita vni a quo est creata. Instau-
rato etiam corpore in pristinam firmi
tatem non cum mundo possideri. sed
mundum possidere ceperit. nullum
eniz malum erit: quia ista ĩfima pul-
chritudo tẽporaliũ vicissitudinũ: que
cũ ipsa peragebatur. sub ipsa perage-
tur. et erit vt scriptũ est: celuz nouũ et
terra noua. nõ in parte laborantibus
animis: sed ĩ vniuersitate regnãtibus
Oĩa eniz ĩquit nostra apostolus. vos
aũt christi: christus autẽ dei. et caput
mulieris vir. caput viri xp̃s. caput
aũt xp̃i deus. Quoniã igitur vitium
aie ĩtãtũ nõ natura eius. sed contra
naturem eius est. nihil aliud est q̃z
peccatũ et pena peccati. Inde intelli-
gitur nullã naturaz. vel si melius ita
dicitur nullã substãtiã: siue essentiam
malũ esse. Neqz de peccatis penisqz
aie efficitur: vt vniuersitas nulla de-
formitate turpet. Quia ratiõalis sub
stãtia: que ab omni peccato mũda est
deo subiecta: subiectis sibi ceteris
dominatur. Ea vero que peccauit:
ibi ordinata est: vbi esse tales decet:
vt deo conditore atqz rectore vniuersi
tatis: decora sint: oĩa. Et est pulchri-
tudo vniuerse creature: per hec tria ĩ
culpabilis dãnatiõe peccatorum: exer-
citatiõe iustorum: perfectione beatorũ
Quãobrẽ ipa quoqz aie medicina:
que diuina prouidẽtia: et ĩeffabili be-
neficẽtia geritur: gradatiz distincte-

qz pulcherrima est. Distribuitur eniz
ĩ auctoritatẽ. atqz ĩ rationez: auctori-
tas fidem flagitat: et rationi preparat
hominẽ. Ratio ad ĩtellectũ cognitio
nẽqz producit. Quãq̃z neqz auctori-
tatẽ ratio penitus deserat. cũ cõside-
ratur cui sit credẽdũ. et certe summa
est ipsius iã cognite atqz perspicue ve
ritatis auctoritas. sed q2 ĩ temporalia
deuenimus: et eorum amore ab eternis
ĩpedimur q̃dã tẽporalis medicina: q̃
ñ sciẽtes sed credẽtes ad salutẽ vocat
nõ nature excellẽtia. sed ipsius tẽporis
ordine prior est. Nã ĩquẽcũqz locuz
quisqz ĩciderit: ibi debet incumbere.
vt resurgat. Ergo ipis carnalib9 for
mis qb9 detinemur vtẽdũ ẽ. ad eas
agnoscẽdas q̃s caro nõ nũciat: Eas
eniz carnales voco: q̃ p carnẽ sentiri
possũt. i. p oc'os. p aures: ceterosqz
corporis sensus. In his ergo carnali-
b9 vel corporalib9 formis ĩherere amo
re pueros necesse est. adolescẽtes q̃o
ppe necesse ẽ. Hic iã pcedẽte etate
nõ ẽ necesse. Quoniã igit' diuina pui
dẽtia nõ solũ singlis hoib9: q̃si priua
tiz: sed vniuerso generi humano tãq̃z
publice cõsulit. Quid cũ singlis agat:
ds scit q agit: atqz ipi cũ qb9 agit' sciũt
Quid aũt agat' cuz genere humano
p historiã cõmẽdari voluit: et p pphe-
tiã. Tẽporaliũ aũt rerũ fides: siue p-
teritarũ: siue futurarũ magis credẽ-
do q̃z ĩtelligẽdo valet: sed nostruz est
cõsiderare: quibus vel hominibus vel
libris credẽdum sit. ad colẽdũ recte
deũ: que vna salus est huius rei pri-
ma disceptatio est. vtrum his poti9 cre-
dam9 q ad m'tos dos: an his q ad vnũ
deũ colẽdũ nos vocãt. qs dubitet cos
potissimũ sequẽdos. q ad vnũ vocãt.
pserti cũ illi m'torum cultores: de hoc
vno deo cũctorũ et rectore cõsentiãt

enti :ꝛ certe ab vno numerus icipit
prius ergo isti sequēdi sunt. qui vnuꝫ
deū summū ꝛ veꝝ ꝛ solū deū ꝛ soluꝫ
colēdū esse dicūt si apud hos veritas
nō eluxerit tū demū migrādum est.
sicut eniꝫ i ipsa reꝝ natura: maioꝛ est
auctoꝛitas vnius ad vnū oīa redigē/
tis: nec i genere humano. multitudi/
nis nulla potētia est nisi consentiētis
idest vnū sentiētis: ita i religione qui
ad unū vocāt: eoꝝ maioꝛ ꝛ fide digni
oꝛ esse debet auctoꝛitas. altera ꝯside
ratio est dissensionis: que de vnius
dei cultu inter homines orta est.
sed accipim⁹ maioꝛes nostros: eo gra
du: quo a tēpoꝛalibus ad eterna ꝯscē
ditur. visibilia miracula: nō eniꝫ ali/
ter poterunt: secutos esse per quos id
actū est: vt necessaria nō essent poste
ris. Cū eniꝫ ecclesia catholica per to/
tū oꝛbeꝫ diffusa atqꝫ fundata sit. nec
miracula illa i nostra tēpoꝛa durare
permissa sunt: ne aīa semper visibilia
quereret. eoꝝ ꝯsuetudine frigesceret
genus humanū. quoꝛū nouitate fla/
grauit. nec iā nobis dubium esse de/
bet: his esse credēdū qui cū ea predi/
cēt que pauci assequūtur: se tamē se
quēdos populis persuadere potue/
rūt. Nūc eni agitur quibus credēdū
sit: aut q̄ꝫ quisqꝫ sit idoneus ineunde
rationi: de diuinis ꝛ de iuisibilib⁹ re/
bus. Nā ipsi rationi purgatioꝛis aīe:
que ad perspicuā veritatē peruenit:
nullo modo auctoꝛitas humana pre/
ponitur: sed ad hāc nullā superbia hu
mana perducit. Que si nō esset: non
essent heretici: neque scismatici: nec
carne circūcisi nec creaturaꝝ simul/
acrorūqꝫ cultoꝛes: hii aūt si non essēt
ante perfectionē populi: que pꝛomit/
titur: multo pigrius veritas querere
tur. Dispensatio ergo tēpoꝛalis ꝛ me
dicina diuine pꝛouidētie: erga illos q
peccato moꝛtalitatem meruerūt sic
traditur. Primo vnius hominis cu/
iuslibet nascentis naturarū eruditio
cogitatur: Prima huius etas infan/
tia i nutrimētis coꝛpoꝛalibus agitur:
penitus obliuiscēda crescenti. Eā pu
er ita sequitur: vnde incipimus aliq̄d
meminisse. Huic succedit adolescen/
tia: cui iā ꝑpagationē ꝓlis natura ꝑ
mittit: ꝛ patrē facit. poꝛro adolescen/
tiam iuuentus excipit: iā exercēda
muneribus publicis: ꝛ domanda sub
legibus: in qua vehementioꝛ pꝛohibi
tio peccatoꝛum: ꝛ pena peccantium
seruiliter coercens: carnalibus ani/
mis attrocioꝛes impetus libidinis gi
gnit: ꝛ omnia commissa cōgeminat.
non enim simplex peccatum est so/
lum malum: sed etiaꝫ vetitū admitte
re. Post laboꝛes aūt iuuētutis senio
ri pax nō nulla conceditur. Inde vsqꝫ
ad moꝛtem deterioꝛ etas ac decoloꝛ
decrepitas. et moꝛbis subiectioꝛ de
bilisqꝫ ꝑducit. Hec ē vita hominis
viuentis ex coꝛpoꝛe: ꝛ cupiditatib⁹ re
rū tēpoꝛaliū colligati. Hic dicitur ve
tus homo exterioꝛ: ꝛ terrenus: etiā si
obtineat eā quā vulgus vocat felici
tatē: i bene cōstituta terrena ciuita/
te: siue sub regibus siue sub pꝛincipi/
bus siue sub legibus siue sub his oī/
bus. Aliter enim bene constitui po/
pulus non potest etiā qui terrena se/
ctatur. habet quippe et ipse modum
quēdā: pulchꝛitudinis sue. Hunc aūt
hominē quē veterē ꝛ exterioꝛē ꝛ ter
renū descripsimus: siue i suo genere
moderatum: siue etiam seruilis iusti/
tie modū excedentem: nō nulli agūt
totum ab istius vite oꝛtu: vsqꝫ etiam
ad occasum. Nonnulli autem istam
vitam necessario ab illo incipiūt. sed

renascũtur iterius: ⁊ ceteras ei⁹ par/
tes suo robore spirituali: ⁊ icremẽtis
sapiẽtie corrũpũt ⁊ necant. ⁊ i cele/
stes leges donec post visibilẽ legem
mẽte totũ restauretur astringũt. Iste
dicit̃ nouus homo ⁊ iterior ⁊ celestis
habẽs ⁊ ipse proportiones nõ annis
sed ꝓfectibus distictas: quasdã spiri
tuales etates suas: primã i vberibus
vtilis historie que nutrit̃ exẽplis: secũ
dã iã obliuiscẽtẽ humana ⁊ ad diuina
tẽdẽtẽ. In qua nõ auctoritatis huma
ne sinu cõtinet̃: sꝫ ad summã ⁊ icõmu
tabilẽ legẽ passibus rationis inititur
Tertiã iã fidẽtiorẽ: ⁊ carnalẽ appeti/
tũ rationis robore maritãtẽ: gaudẽ/
tẽqꝫ itrisecus i quadã dulcedine diu
gali cum aia mẽti copulatur: ⁊ vela/
mẽto pudoris obnubitur: vt iã recte
viuere nõ cogatur: sed etiã si oẽs cõ/
cedãt peccare nõ libeat. Quartã iaꝫ
multo firmius ordinatiusqꝫ faciẽtẽ ⁊
emicãtẽ i viꝝ perfectũ atqꝫ aptam ⁊
idoneã oĩbus etiã persecutionibus ⁊
mũdi huius tẽpestatibus ac fluctib⁹
sustinẽdis atqꝫ frãgẽdis. Quintã pa
catã atqꝫ ex omni parte trãquillã vi
uẽtẽ i operibus ⁊ abũdãtiã incõmu/
tabilis regni: summe atqꝫ ieffabilis
sapiẽtie. Sextã omnimode mutatio
nis: i eternam vitaꝫ: ⁊ vsqꝫ ad totam
obliuionẽ vite tẽporalis: trãseũtẽ in
perfectã formã: que facta est ad ima
ginẽ ⁊ similitudinẽ dei. Septima eni
iã quies: quies eterna est: ⁊ nullis eta
tib⁹ distiguẽda beatitudo perpetua
Ut enim finis veteris hoĩs mors est:
sic finis hoĩs noui vita eterna: Ille
homo peccati est: iste iusticie. Sicut
aũt isti ambo nullo dubitãte: ita sũt:
vt vnũ eoꝝ idest veterẽ atqꝫ terrenũ
possit i hac tota vita vn⁹ homo age/
re: nouũ vero ⁊ celestẽ nemo i hac vi
ta possit nisi cũ vetere: nã et ab ipso i/
cipiat necesse est: ⁊ vsqꝫ ad visibileꝫ
mortẽ cũ illo: quãuis eo deficiẽte: se
proficiẽte perduret. Ita proportione
vniuersuꝫ genus humanũ cuius tanqꝫ
vnius hominis vita est. ab adam vsqꝫ
ad finẽ huius seculi sub diuine proui
dẽtie legibus administratur. vt i duo
genera distributũ appareat. Quoꝝ
i vno est turba ipioꝝ terreni hominis
imaginẽ ab initio seculi: vsqꝫ ad finẽ
gerẽtiũ. In altero series populi: vni
deo dediti: sed ab adã vsqꝫ ad ioãneꝫ
baptistã terreni hominis vitã gerẽtis
seruili quadã iusticia. Cuius historia
vetus testamẽtũ vocat̃: ꝙ quasi ter/
renũ pollicẽs regnũ: tota nihil est ali/
ud: ꝙ imago noui populi ⁊ noui testa
mẽti pollicẽtis regnũ celoꝝ. Cuius
populi vita iteriꝫ temporalis icipit a
dñi aduẽtu i humilitate: vsqꝫ ad dieꝫ
iudicii quãdo i claritate vẽturus est.
Post qđ iudiciũ vetere homine exti
ncto: erit illa mutatio que angelicam
vitã pollicetur. Omnes eniꝫ resurge
mus. sed non omnes immutabimur.
Resurget ergo pi⁹ populus vt vete
ris hoĩs sui reliquias trãsformet i no
uũ. Resurget aũt ipius populus: qui
ab initio vsqꝫ ad finẽ veterẽ hoĩem
gesserit: vt i secundã mortẽ ꝑcipitet̃
Etatũ aũt articulos qui diligẽter le/
gũt iueniunt nec zizania nec paleas
perhorrescũt. Impius nãqꝫ pio viuit
⁊ peccator iusto: vt eoꝝ cõparatione
alacrius donec perficiãtur assurgãt
Quisquis aũt populi terreni tẽpori/
bus vsqꝫ ad illuminationẽ interioris
hominis meruit peruenire: genus hu
manũ pro tẽpore adiuuit: exhibẽs ei
ꝙ etas illa poscebat: ⁊ per prophetiã
intimans id qđ exhibere opportunuꝫ
erat: quales patriarche ac ꝓphete i/

veniūtur ab his q̄ nō pueriliter īsili-
unt: sed pie diligēterq; pertractāt di
uinarū ⁊ humanaꝝ reꝝ: tā bonū ⁊ tā
grāde secretū. Qđ etiā tēporibus no
ui populi: a magnis ⁊ spiritualibus vi
ris ecclesie catholice alumnis video
cautissime prouideri: nequid popula-
riter agāt: ꝙ nodū esse tēporis: vt cū
populo agatur: itelligūt alimēta la-
ctea large auidis: ifirmioribus pluri-
bus atq; istāter ifundūt. Ualidioribꝰ
aūt cibis cū sapiētibus paucis vescū
tur. sapiētiā enī loquūtur iter perfe-
ctos: carnalibus vero ⁊ animalibus
q̄uis nouis hoibus: adhuc tamē par
uulis nōnulla obtegūt. sed nulla mē
tiūtur. Nō enī honoribus suis vanis
cōsulūt: ⁊ inanibus laudibus: sed vti
litati eoꝝ cū quibus societatem vite
huius inire meruerūt. Hec enim lex
est diuine prouidētie: vt nemo a supe
rioribus adiuuetur ad cognoscēdā ⁊
percipiēdā gratiā dei. qui nō ad eādē
puro affectu iferiores adiuuerit. Ita
de peccato nostro: qđ i hoie peccato-
re: ipsa natura nostra cōmisit ⁊ genꝰ
humanū: factū est magnū decꝰ orna-
mētūq; terraꝝ: ⁊ tā decenter diuine
prouidētie procuratione administrā-
tur vt ars ineffabilis medicine ipsam
vicioꝝ feditatē i nescio quā sui gene
ris pulchritudinē vertat. Et quoniā
de auctoritatis beneficētia: quātū in
presētia satis visū est: locuti sumus:
uideamus: quatenus ratio possit ꝓ-
gredi a visibilibus ad inuisibilia: ⁊ a
tēporalibus ad eterna cōscēdēs. Nō
enī frustra ⁊ inaniter intueri opor-
tet pulchritudinē celi. ordinē syderū:
cādorē lucis: dieꝝ ⁊ noctiū vicissitu-
dines. lune menstrua: curricula anni:
quadrifariā tēperationē quadripar-
tis elemētis cōgruētē. tātā vī semi-
num species numerosque gignen-
tiū. ⁊ omnia in suo genere modū pro
priū naturāq; seruātia. In quoꝝ cō
sideratione nō vana ⁊ peritura curi-
ositas exercenda est: sed gradus ad ī
mortalia ⁊ ꝑmanētia semper facien-
dus. ꝓximū enī est attēdere: que ista
sit natura vitalis. que cuncta ista sen
tit. Que profecto quoniā vitam dat
corpori: prestantior eo sit necesse est.
Nō enī qualiscūq; moles q̄ūq̄ ista vi
sibili luce prefulgeat: si vita careat:
magni estimāda est. Quelibet nāq;
viua substātia. cuilibet nō viue substā-
tie: nature lege preponit. Sed quia
irrationabilia quoq; animātia viue-
re atq; sentire nemo ambigit. Illud
in animo humano prestatissimum est
non quo sentit sensibilia. sed quo iu-
dicat de sensibilibus. nā ⁊ videt acu
tius ⁊ ceteris corporis sensibus acriꝰ
corpora attingunt plereq; bestie q̄
homines. sed iudicare de corporibus
non sentientis tantum vite: sed etiam
ratiocinantis est: qua ille carent: nos
excellimus. Iam vero illud videre fa
cillimū est: prestantiorem esse iudi-
cantem: q̄ illa res de qua iudicatur.
Non solum autem rationalis vita de
sensibilibus: sed de ipsis quoque sen
sibus iudicat. Cur in aqua remū fra-
ctum oporteat apparere: cū rectus
sit: ⁊ cur ita per oculos sentire neces-
se sit. Nam ipse aspectus oculorum
renunciare id potest. iudicare autem
nullo modo. quare manifestum est.
vt sensualem vitam corpori: ita ra-
tionalem vtrique prestare: Itaque
si rationalis vita per seipsam iudi-
cat. iam nulla ē natura ꝑstātior: sꝫ q̄
clarū est eā esse mutabilē nunc pe-
rita nunc iperita īuenitur: tāto autē
melius iudicat quanto est peritior:

ꝛ tanto eſt ꝑitioꝛ ꝗ̃to alicuius artis
vel diſcipline ꝛ ſapiẽ particeps ẽ: ipi/
us artis natura querenda eſt. Neqꝫ
nũc artem intelligi volo que vocatur
experiendo: ſꝫ que ratiocinando ĩda/
gat. Qđ enim preclarum nouit: g no/
uit ea impẽſa: que calce ꝛ arena coſi/
citur: tenacius lapides coherere ꝗ̃ lu
to: aut g tã elegãter edificat: vt q̃ plu/
ra ſũt: paria parib⁹ reſpõdeãt: q̃ autẽ
ſingula mediũ locũ teneãt. Quãꝗ̃
iſte ſenſus iã ſit rõni veritatiqꝫ vici/
nioꝛ: ſꝫ certe q̃rẽdũ ẽ cur nos offẽdat
ſi duab⁹ feneſtris collocatis ñ ſ̃ iuicẽ
ſꝫ iuxta inuicẽ vna eaꝝ maioꝛ minoꝛ
ve ſit: cuꝫ equales eẽ potuerint: ſi ve
ro ſupra inuicem fuerint: ambeqꝫ di/
midio ꝗ̃uis impares: nõ ita offẽdat il
la ĩequalitas. ꝛ cur nõ multum cure/
mus: quãto ſit vna eaꝝ aut maioꝛ aut
minoꝛ. quia due ſũt. In trib⁹ aũt ſen/
ſus ipẽ videt̃ expetere: vt aut ĩpares
nõ ſint: aut ĩtra maximã ꝛ minimam
ita ſint media. vt tãto ꝑcedat mioꝛẽ
ꝗ̃to a maiore ꝑcedit̃. Ita. n. ꝓmo q̃ſi
natura ipa cõſulit̃ qd ꝓbet. Ubi notã
dũ potiſſimũ. queadmodũ qđ ſolum
ĩſpectũ minus diſplicuerit: ĩ melioꝛis
cõparatiõe reſpuat̃. Ita reperit̃ nihil
eẽ aliud artẽ vulgarẽ. niſi reꝝ exper/
taꝝ placitarũꝗ̃ memoriã: vſu quodã
coꝛpoꝛis atꝗ̃ operationis adiuncto.
Quo ſi careas iudicare de opib⁹ poſ
ſis. Qđ mĺto ẽ excellẽti⁹. ꝗ̃uis opari
artificioſa nõ poſſis: ſꝫ cũ ĩ oĩb⁹ artib⁹
conuenientia placeat: qua vna ſalua
pulchꝛa ſũt oĩa. Ipa vero cõueniẽtia
equalitatẽ vnitatẽꝗ̃ appetat vel ſi/
militudine pariũ vel gradatione di/
ſpariũ: Quis ẽ q ſũmã equalitatẽ vĺ
ſimilitudinẽ ĩ coꝛpoꝛib⁹ ĩueniat? au/
deatꝗ̃ dicere cum diligent̃ cõſidera
uerit quodlibꝫ coꝛpus vere ac ſimpli
citer vnũ eẽ. cũ oĩa vel đ ſpecie ĩ ſpe
ciem: vel de loco ĩ locum: trãſeundo
mutẽtur: ꝛ partibus cõſtent: ſua loca
obtinentib⁹: p que ĩ ſpacia diuerſa di
uidũtur. Porro ipa ṽa equalitas ac
ſimilitudo: atqꝫ ipa vera ꝛ ꝓma vni/
tas: nõ oculis carneis: neqꝫ vllo tali
ſẽſu: ſꝫ mẽte ĩtellecta cõſpicit̃. Unde
enim qualiſcũꝗ̃ ĩ coꝛpoꝛib⁹ appete/
ret̃ eq̃litas: aut vñ cõuinceret̃ lõge
plurimũ differre a ꝑfecta: niſi ea q̃ ꝑfcã
ẽ mẽte videret̃: ſi tñ q fcã nõ ẽ ꝑfecta
dicẽda ẽ. Et cũ oĩa q̃ ĩſẽſibilit̃ pulchꝛa
ſũt: ſiue nã edicta: ſiue artib⁹ elaboꝛa
ta: locis ꝛ tpoꝛib⁹ ſint pulchꝛa: vt cor
pus ꝛ corporis mot⁹. Illa eq̃litas ꝛ
vnitas mẽti tñmõ cognita: ſm quaꝫ
de corporea pulchritudiẽ ſenſu inter
nuncio iudicat̃: nec loco tumida eſt:
nec mutabilis tpe. Non. n. recte dici
põt: ſm eã iudicari rotũdũ cãtũ: ꝛ nõ
ſm eam rotũdũ vaſculũ: aut ſm eam
rotũdũ denariũ: ſimiliter in tempoꝛi
bus. atqꝫ in motib⁹ corpoꝝ: ridicu/
cule dicit̃: ſꝫ eã iudicari eq̃les ãnos ꝛ
ñ ſꝫ eã eq̃les mẽſes: aut ſm eã eq̃les
mẽſes ꝛ ñ ſꝫ eaꝫ equales dies. ſꝫ ſiue
per hec ſpacia: ſiue per horas: ſiue
per breuioꝛa momenta: conuenien/
ter moueatur aliquid: eadem vna ĩ/
cõmutabili eq̃litate iudicat̃. Quod
ſi minora ꝛ maiora ſpacia figuraruꝫ
atꝗ̃ motionũ: ſm eãdem legem pari
litatis vel ſĩltudinis vel congruen/
tie iudicantur. Ipſa lex maior eſt oĩ/
bus his. ſed potentia. Ceterum ſpa/
cio aut loci aut temporis nec maior
nec minor: quia ſi maior eſſet: non ſm
eam iudicaremus minora. Si auteꝫ
minor eſſet: non ſecundum eam iudi
caremus maiora. Nunc vero cuꝫ ſe/
cundum totam quadrature legem iu
dicetur ꝛ forum quadratum: ꝛ lapis

quadratus: et tabella: et gemma quadrata. rursus secundum totam equalitatis legez iudicentur conuenire sibi motus pedum currentis formice: et scdm eam gradientis elephantis. Quis eam dubitet locorũ interuallis ac temporum: nec maiorem esse nec minorem: cum potentia superet omnia. Hec autẽ lex omnium artiuz cũ sit omnino incõmutabilis. mens vero humana cui talem legem videre concessum est: mutabilitatem pati possit erroris. satis apparet supra mẽtem nostram esse legem: que veritas dicitur. nec iam illud ambigendũ est. incõmutabilẽ nãm que supra rõnalẽ animam scit deum esse: et ibi esse primam vitã et pmã essentiam: vbi ẽ prima sapia. Nã hec est illa icõmutabilis veritas. que lex omnium artium recte dicitur. et ars omnipotentis artificis. Itaqꝫ cum se anima sẽtiat nec corporum speciem motũqꝫ iudicare scdm seipsam simul. oportet agnoscat prestare suam naturam ei nature de qua iudicat. prestare autem sibi eam naturã scdm quã iudicat. et de qua iudicare nullo modo põt. possum eni dicere. quare similia sibi ex vtraqꝫ parte respõdere membra cuiusqꝫ corporis debeant quia summa equalitate delector. quam non oculis corporeis sed mentis contueor. quapropter tanto meliora esse iudico que oculis cerno: qꝫto pro sui natura viciniora sunt his que animo intelligo. quare aũt illa ita sũt. nullꝰ põt dicere. Nec ita debere esse. quisqꝫ sobrie dixerit quasi possint eẽ non ita. quare autez nobis placeant hec. et cur ea quanto melius sapimus. vehementissime diligamus. ne id quidem quisqꝫ si ita rite intelligit dicere audebit. Ut eni nos et omnes anime rationales. scdm veritatem de inferioribus recte iudicamus sic de nobis qꝫtum eisdem coheremꝰ. sola ipsa veritas iudicat. De ipa vero nec pater. nec enim minꝰ ẽ qꝫ ipe. et ideo que pater iudicat per ipsam iudicat. Omnia enim que appetunt vnitatem: hanc habent regulam: vel formam. vel exemplum vel si aliquo alio verbo dici se sinit. quoniam solam eius similitudinem a quo esse accepit impleuit. si tamen accepit non incongrue dicitur. Pro ea significatione qua filius appellatur. quia non de seipso est. sed de primo summoqꝫ principio. qui pater dicitur ex quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur. Pater ergo non iudicat queqꝫ. sed omne iudiciuz dedit filio. et spiritualis homo iudicat oia. ipse autez a nemine iudicatur. i. a nullo homine. sz a lege sola ipa. scdm quaz iudicat oia. qm̃ et illud verissime dcm̃ ẽ oportet nos oẽs exhiberi ante tribunal christi. Omnia ergo iudicat. quia super omnia est. quando cũ deo est. Cũ illo autem est. quando purissime intelligit. et tota caritate qꝫ intelligit diligit. Ita etiam quãtum põt. lex ipsa etiã ipe fit. secundum quam iudicat omnia. et de qua iudicare nullus potest. sicut in istis temporalibus legibus. qꝫqꝫ de his homines iudicẽt. cuz eas instituunt: tamen cum fuerint institute atqꝫ firmate: non licebit iudici de ipsis iudicare. sed secundum ipsas conditor tamen legum temporalium. si vir bonus. est et sapiens. illam ipsam consulit eternam. de qua nulli anime iudicare datum est. Ut secundum eius incommutabiles

regulas:quid sit ꝑ tempore iubendū
vetandūq3 discernat. Eternā igitur
legē mūdis aīs fas ē cognoscere: iu
dicare āt nō fas est. hoc āt interest ꝙ
ad cognoscendū satis ē. vt videam⁹
ita eē aliqd: vl' nō ita. ad iudicādū ꝟo
addim⁹ aliqd quo significemus posse
eē ⁊ al'r: velut cum dicimus. ita eē ď
bet: aut ita eē debuit: aut ita eē ďbe
bit: vt in suis opibus artifices faciūt:
s3 multis finis est humana ďlectatio:
nec volūt attendere ad supiora: vt iu
dicent: cur ista visibilia placeāt. Ita
q3 si queram ab artifice vno arcu cō
structo: cur alterum parez cōtra: ī al/
terā ptez moliat᷑. Respōdebit credo
vt paria paribus edificij mēbra re/
spōdeāt: porro si pgā querere: idipsū
cur eligat. dicet hoc decere: hoc esse
pulchꝛ: ħ delectare cernentes. Ni/
hil audebit amplius. Inclinatus enī
recūbit oculis: et vnde pendeat non
intelligit. At ego virū itrīsecus ocu/
latuz: ⁊ inuisibiliter videntez. nō desi
nā commouere. cur ista placeant. vt
iudex esse audeat ipsius delectatiōis
humane. ita enim supra fertur illi nec
ab ea tenet᷑: dū non ꝼ3 ipsam iudicat
Et si prius q̄rā vtrū ideo pulchra sint
q2 delectant: an ideo delectent: quia
pulchra sunt. hic mihi sine dubitatiōe
respōdebit᷑: ideo delectare q2 pl'chra
sunt. Querā ergo deīceps quare sūt
pulchra: ⁊ si titubabitur subiiciā vtꝝ
ideo q2 sil'es sibi ptes sunt. ⁊ ī aliqua
appellatione ad vnā conuenientiam
rediguntur. Qđ cū ita esse cōperit in
terrogabo vtrū hanc ipsaz vnitatem
quaz cōuincuntur appetere summe
īpleāt: an lōge īfra iaceāt ⁊ eā q̄dāmō
mētiant᷑. Qđ si ita ē: nā qs nō admoni
tus videat: neq3 vllā spēm: neq3 vllū
oīno eē corp⁹: qđ nō hēat vnitatis q̄

lecūq3 vestigiū: q2 q̄tūuis pulcherri
mū corpus: cū iteruallis locoꝝ: neces
sario alibi atq3 alibi eē hēat non pōt
asseq eā quā seqt᷑ vnitatē: q̄re si ħ ita ē
flatigabo vt respōdeat vbi videat ipe
vnitatē hāc: aut vn̄ videat: quā si n̄ vi
deret: vn̄ cognosceret. et qd imitaret᷑
corpoꝝ spēs: ⁊ qd īplere nō poss3. nūc
ꝟo cū dicē corpib⁹: vos qdē nisi aliq̄
vnitas cōtinēr: nihil essetis: ⁊ rursus
si vos essetis ipa vnitas corpora non
essetis. Recte illi dr: vn̄ nosti illā vni
tatē: ꝼm quā iudicas corpora: quā nisi
videres iudicare nō posses: ꝙ eā non
īpleāt. Si āt his corporeis oculis eaz
videres. n̄ ꝟe diceres. quāq3 ei⁹ vesti
gio teneāt᷑. lōge tn̄ ab eo distare: naz
istis ocul' corpeis n̄ nisi corpalia vidꝫ
Mēte igit᷑ eā videm⁹: s3 vbi videm⁹
si hoc loco eēt. vbi corpus nr̄z ē. n̄ eā
videret. q hoc mō ī oriēte de corpori
bus iudicat. Nō g̊ ista cōtinētur loco
⁊ cū adest vbicūq3 iudicāti. nusq3 est
p spacia locoꝝ. et p potētiā nusq3 n̄ ē.
Qđ si ea corpora mentiuntur. non est
credendum mentientibus. ne incida
mus in vanitates vanitantium. sed
q̄rēdū potius est cuz iđ mentiūt᷑: quia
eā videt᷑ ostendere oculis carneis. cū
illa mēte pura videat᷑. vtꝝ intantum
mentiuntur inquantum ei similia sūt
īquantum eam non assequuntur. nā
si assequerentur ꝙ imitantur imple/
rent. Si autem īplerent omnino essēt
similia: si omnino essent similia nihil
īter illam naturam ⁊ istam interesset
ꝙ si ita esset non eam mentirentur.
id enim essent si qđ illa est: nec tamen
mentiuntur diligentius consideranti
bus. Quia ille mentitur: qui vult vi/
deri id qđ non est. Qꝛ autem non vo
lens aliud putat q̄3 est. non mentitur
sed fallit tantum. Nam ita discernit᷑

mentiens a fallente: q inest oi mẽtienti voluntas fallendi: etiam si nõ ei credatur: fallens aũt eẽ non põt. q nõ fallit: si g corporea spẽs: q nullã voluntatem habet. non mentitur: Si vero etiam non putetur eẽ qđ non ẽ nõ fallit: s ne ipsi qdẽ oculi fallunt. Nõ enim renunciare possunt animo: nisi affectionem suam. Qr si nõ solũ ipi: s omnes corporis sensus: ita nunciant vt afficiant. qd ab eis amplius exigere debeamus ignoro. Tolle itaq vanitantes: z nulla erit vanitas: si quis remum frangi in aqua opinatur: et cum inde aufertur integrari: non malum habet internũcium: sed malus ẽ iudex. Nam ille pro sua natura non potuit aliter i aqua sentire: nec aliter debuit: si eniz aliud ẽ aer aliud aqua iustum est vt aliter in aere: aliter in aqua sentiatur: quare oculus videt: Ad hoc enim factus est: vt tm̃ videat s animus puerse iudicat: cũ ad contemplandam sũmam pulchritudinez mens non oculus factus est. Ille aũt vult mẽtẽ cõuertere ad corpora: oculos ad deum. Querit aũt intelligere carnalia: z videre spiritualia qđ fieri non potest: quare ista puersitas corrigenda est: quia nisi fecerit qđ sursum ẽ deorsum. et qđ deorsum ẽ sursum: regno celorum aptus non erit. Non ergo sũma queramus in infimis: nec ipsis infimis inhereamus. Judicemus ea: ne cum ipsis iudicemur. i. tm̃ eis tribuamus q̃tum spẽs meret extrema. ne cum in nouissimis prima querimus a primis inter nouissima numeremur: Qr nihil ipis nouissimis obest sed nobis plurimum. Nec ideo diuine prouidentie administrãtia minus decora fit. q z iniusti iuste: z fedi pulchre ordinantur. Et si ppẽ a nos fallit rex visibiliũ pulchritudo: q vnitate cõtinet: z non implet vnitatẽ. Intelligamus si possumus non ex eo qđ est nos falli: s ex eo qđ nõ est. Oẽ qppe corpus verum corpus est: s falsa vnitas. Nõ enim sũme vnũ est: aut itantum inutat: vt impleat: z tñ nec corpus ipm esset: nisi vtcũq vnũ esset. Porro vtcũq vnũ eẽ ñ posset: nisi ab eo qđ sũme vnum est id haberet. O aie peruicaces date mihi qui videat sine vlla imaginatione visorum carnalium. Date mihi qui videat omnis vnius principium: non eẽ nisi vnum solũ: a quo sit omne vnũ: siue illud impleat siue nõ impleat. Qui videat date: nõ q litiget: nõ q videri velit se videre q nõ videt: date q resistãt sensibus carnis z plagis: quibus p illos in anima vapulauit. Qui resistat consuetudini hominum: qui resistat laudibus hominũ. Qui cõpũgatur i cubili suo: qui respuat suum spiritum: q non foris diligat vanitates: z querat mendacia: q iam sibi nouerit dicere. Si vna roma est: que circa tiberim ẽ nescio qs romulus dicitur cõdidisse: falsa est ista quã cogitãs fingo. nõ. n. est ipa nec ibi sum mõ. Nam quid ibi agatur mõ vtiq scirem: si vnus ẽ sol falsus est iste: quem cogitans fingo. Nam ille curricula sua certis locis z temporibus pagit. Istum vero quãdo volo. z vbi volo constituo. Si vnus est ille amicus meus: falsus ẽ iste quẽ cogitans fingo. Nam ille vbi sit nescio: iste ibi fingitur vbi volo. ego ipe certe vnus sum. z hoc loco esse sentio corpus meũ. z tñ figmento cogitationis pergo quolibet. z loquor cum quolibet. falsa sunt hec nec quisq̃ intelligit falsa. Non ergo intelligo cuz ista contemplor. z istis credo. quia ve

rum eē oportet ꝙ intellectum contē
plor. nūquid forte sūt ista que fanta/
smata dici solent? Unde ergo imple/
ta est anima mea illusionibus. Ubi ē
verum. qđ mēte cōspicitur? Ita cogi
tanti iam dici potest. illa lux vera est:
qua h oīa non eē vera cognoscis. Per
hāc illud vnū vides q̄ iudicas vnū eē
quidqd aliud vides. Nec tñ esse hoc
qđ illud est quicqd mutabile vides.
Qđ si h intueri palpitat mētis aspe/
ctus. quiescite nolite certare. nisi cū
cōsuetudine corporum. Ipsam vinci/
te. victa erūt oīa. vnum certe quera
mus quo simplicius nihil ē. Ergo in
simplicitate cordis queramus illum.
Agite. n. inquit et recognoscite. quia
ego sum dominus: ⁊ etiam vacate ⁊
videte qm̄ ego sum deus. nō ocium
desidie quero. sed otium cogitatiōis
vt a locis ⁊ temporibꝰ vacetis. h. n.
fantasmata tumoris ⁊ volubilitatis
cōstātē vnitatē vidē n̄ sinūt. loca offe/
rūt qđ amamꝰ. tpa surripiūt qđ ame
mꝰ ⁊ relinquūt i aīa turbas fātasmatū
in aliud atq in aliud cupiditas incite
tur. Ita fit inquietus ⁊ erūnosus ani
mus frustra tenere a quibus tenetur
exoptās. Uocatur ergo ad ocium. i.
vt ista non diligat: que diligi sine la
bore non possunt. Sic enim eis domi
nabitur. sic non tenebitur: sꝫ tenebit.
Jugum enim meum leue. huic iugo
qui subiectus est: subiecta habet ce
tera. non ergo laborabit. nō enim resi
stit qđ subiectum est. sed miseri amici
huiꝰ mundi. cuiꝰ erant dñi. si filij dī eē
noluerint. qm̄ dedit eis ptātem filios
dei fieri. Amici ḡ huiꝰ mūdi tā timent
ab hiꝰ amplexibus separari. vt nihil
eis sit laboriosius q non laborare.
sed cui saltem illud manifestum est.
falsitatē eē. qua id putat esse. qđ nō
est. intelligit eam esse veritatem que
ostendit id qđ est. At si corpora intā/
tum fallunt. inquantum non implent
illud vnum qđ conuincūtur imitari. a q̄
principio vnum est qcquid est. Ad cu
ius similitudinem quicquid nititur.
naturaliter approbamus: quia natu/
raliter improbamus quicqd ab vni/
tate discedit. atq in eius dissimilitu/
dinem tendit. datur ergo intelligi eē
aliquid qđ vnius solius. a quo princi
pio vnum est. quicquid aliquo modo
vnum est. Ita simile sit. vt hoc oīno
impleat ac sit idipm. Et hoc est veri/
tas ⁊ verbum in principio ⁊ verbum
deus apud deū. Si enim falsitas ex
his est que imitantur vnum. non in/
quātum id imitantur. sed inquātum
id implere nō possunt. illa ē veritas q̄
id iplere potuit ⁊ id eē qđ illđ ē. Ipa ē
que illud ostendit sicut ē. vnde ⁊ ver
bum eiꝰ. ⁊ lux eius rectissime dicitur
cetera vnius illius similia dici possūt
inquantū sunt itātum eniꝫ. ⁊ vera sūt
hoc est autem ipa eiꝰ similitudo. ⁊ iđ
veritas. vt enim veritate sunt vera.
q̄ vera sūt. ita similitudine similia sūt
quecūq similia sūt. Ut ergo veritas
forma verorum est. ita similitudo for
ma similium est. Quapropter qm̄ ve
ra itm̄ vera sūt. inq̄tū sī. Intm̄ aūt sūt
iq̄tū principaliꝰ vniꝰ silia sūt. ea for/
ma ē oīū q̄ sūt. q̄ ē sūma silitudo pri/
cipij. ⁊ vitas ē. q sine vlla dissimilitu
die ē. Un̄ falsitas orit n̄ rebꝰ ipis fallē
tibꝰ. q̄ nihil aliđ ondūt sētiēti. q spēs
suā. quā psue pulchritudinis acceperūt
gradu. neq ipis sensibus fallentibꝰ. q
pro natura sui corporis affecti nō ali
ud q suas affectiōes psidēti aīo nū/
ciāt. sꝫ pccā aīas fallūt cū vez q̄runt
relicta ⁊ neglecta veritate. nam qm̄
opera magis q artificem atq ipsam

artez dilexerũt hͦ errore puniunt᷑:vt i opib⁹ artificẽ arteq̃z cõgrãt:⁊ cum iuentre nequerint:ds.n.nõ corporis sensib⁹ subiacet:ſ3 ipi menti supemi/net.ipa opa existimẽt eẽ ⁊ artẽ ⁊ artificẽ: Hinc oritur omnis impietas nõ mõ peccãtiũ:ſ3 ẽt dãnatorum ꝑ peccatis suis. Non eniz tm̃ scrutari creaturaz contra preceptũ dei:ſ3 ea frui potius q̃ ipa lege ⁊ veritate volũt q̃ primi hominis pccm̃ deprehenditur: male vtẽtis libero arbitrio. sed hoc quoq3 in ipa dãnatione addunt:vt ñ mõ diligant:sed ẽt seruiant creature potius q̃ creatori: et eam colant per partes eius:a sũmis vsq3 ad ima venientes:sed aliqui se in hoc tenent:vt ꝑ sũmo deo animã colant:⁊ primã intellectualẽ creaturã quã ꝑ veritatez pater fabricauit:ad ipam veritatem semp intuẽdam ⁊ se per ipaz.q2 ei oĩmõ sibi similis ẽ.Deinde veniũt ad vitã genitalẽ:per quã creaturã visibilia ⁊ temporalia gignentia deus etern⁹ ⁊ incõmutabilis operat᷑. Hinc ad animalia ⁊ inde ad ipa corpora colenda dilabũtur.⁊ in his primo eligunt pulchriora.in quib⁹ celestia maxime excellunt. Ergo in primis solis corpus occurrit:⁊ in eo nonnulli remanẽt.et al qui ⁊ lune splẽdorẽ religiõe dignũ putãt. Est.n.nobis vt perhibet᷑ propiquior vñ viciniorẽ spẽz habere sentit᷑ Alij ẽt ceteroꝝ syderũ corpora adiũgũt ⁊ totũ celũ cũ stellis suis. Alij celo ethereo copulãt aerẽ.⁊ istis duob⁹ supiorib⁹ elemẽtis corpeis subijciũt aĩas suas.ſ3 int᷑ hos illi sibi videntur religiosissimi:q vniuersã sibi creaturã.i.mũdũ totũ cũ oib⁹ q̃ i eo sũt ⁊ vitaz qua spirat᷑ ⁊ aĩat᷑.quã qdã corporeã eẽ:qdã icõporeã eẽ crediderũt hoc q̃ totũ simul vnũ deũ magnum eẽ arbitrãtur.cui⁹ ptes sunt cetera. Nõ.n.vniuerse creature auctorẽ cõditorẽq3 nouerũt. Inde ẽ q simulacra ꝑcipitãt:⁊ ab opib⁹ ei⁹ in opa sua demergũtur:q̃ tñ adhuc visibilia sũt. Est.n.ali⁹ deterior ⁊ iferior cult⁹ simulacroꝝ:q̃ fãtasmata sua colũt.⁊ q̃cq̃d aĩo errãte cũ supbia vl' tumore cogitãdo imaginati fuerit:religiõis noĩe obſuãt:donec fiat i aĩa nihil oĩno colẽdũ eẽ:⁊ errare hoĩes q supstitione se inuoluũt:⁊ misa se iplicãt ſuitute: ſ3 frustra hͦ sentiũt:non. .efficiũt vt ñ ſuiãt:remanẽt qppe ipa vitia:qb⁹ vt illa colẽda opinarentur: attracti sũt ſuiũt.n.cupiditati triplici:vl' voluptatis vl' excellẽtie vl' spectaculi. Nego eẽ quẽq̃ istoꝝ:q nihil colẽdum existimãt:q ñ aut carnalib⁹ gaudijs ſ bdit⁹ sit:aut potẽtiã vanã foueat: aut aliq̃ spectacl'o delectat⁹ isaniat. Ita nescientes diligũt tẽporalia:vt ĩde beatitudinẽ expectẽt. His ãt reb⁹ qb⁹ q̃sq3 beat⁹ vult effici ſuiat necẽ ẽ:velit nolit. Nã q̃cũq3 dixerit seq̃t:⁊ q̃sq̃s ea vi sus fuerit auferre posse metuit. Pñt autẽ auferre ista:⁊ sintilla ignis ⁊ aliq̃ bestiola. Postremo vt omittã innumerabiles aduersitates:tẽp⁹ ipm auferat:necesse ẽ oĩa trãseuntia. Itaq3 cũ omnia tẽporalia trãseũtia mũdus iste cõcludat.omnibus mũdi partib⁹ ſuiũt:qui ppea putãt nihil colẽdum eẽ:ne ſuiãt. Uerũtamen q̃q̃ in hac reꝝ extremitate miseri iaceãt:vt vitia sua sibi dominari patiantur:vel superbia vel libidine:vel curiositate damnati.vel duoꝝ horum.vel omnibus q̃diu sunt in hoc stadio vite humane.licet eis congredi ⁊ vincere.si prius credunt quod intelligere non

dum valent. ꝛ non diligant munduz:
qm̄ omne qđ ī mūdo ē. ſicut diuinitꝰ
dictum eſt: concupiſcentia carnis eſt
et concupiſcentia oculoꝛum et anibi
tio ſeculi. Hoc modo tria illa ſunt no
tata. nam cōcupiſcentia carnis volu/
ptatis infime amatoꝛes ſignificat: cō
cupiſcētia oculoꝝ curioſos. Ambitio
ſcl̄i ſupbos. Triplex ē̄t temptatio in
hoīe quā veritas ip̄a ſuſcepit: cauen
da monſtrata eſt. dic inquit tempta/
toꝛ lapidibꝰ iſtis panes fiant. At ille
vnus ſolus magiſter: nō ī ſolo pane
viuit homo: ſʒ ī oī v̄bo dei. Ita enim
domitā docuit eē̄ opoꝛtere cupidita/
tē voluptatis: vt nec fami cedenduz
ſit: ſʒ foꝛte dominationis tempoꝛalis
faſtu d̄cipi poterat: q carnis volupta
te nō potuit: oīa ergo regna mundi
mōſtrata ſūt vt dictū ē: oīa tibi dabo
ſi pꝛoſtratus adoꝛaueris me. Cui re/
ſpōſum ē. dn̄m deū tuū adoꝛabis ꝛ il
li ſoli ſuies: ita calcata ē ſupbia: ſub/
iecta eſt extrema curioſitatis illece/
bra. nō enim vt ſe de faſtigio tēpli p̄/
cipitaret vrgebat: niſi cauſa tm̄ ali/
quid expiendi: ſed neq̄ hic victus ē
ꝛ iō ſic reſpondit. vt intelligeremus
opus eē̄ ad cognoſcēdū deū tētatio/
nibꝰ viſibiliter diuina explorare mo/
liētibꝰ. nō tētabis inquit dn̄m deum
tuū. Quāobꝛem qſq̄s intus verbo d̄i
paſcit̄ nō q̄rit ī iſta heremo volupta/
tem. Qui vni deo tm̄ ſubiectus ē. nō
q̄rit ī monte. i. ī terrena elatione ia/
ctātiam. Quiſq̄s eterno ſpectaculo ī/
cōmutabilis veritatis adhereſcit. nō
faſtigium huiꝰ coꝛpoꝛis. i. per hos ocu
los p̄cipitatur. vt tp̄alia ꝛ inferioꝛa
cognoſcat. Quid igit̄ reſtat vnde nō
poſſit aīa recoꝛdari p̄mā pulchꝛitudi
nez quā reliq̄t: qn̄ de ip̄is ſuis vitijs
pōt. Ita enim ſapiā dei ptēdit vſq̄ ī
finem fortit̄. Ita p̄ hanc ſūmꝰ ille ar/
tifex op̄a ſua ī vnū finem decoꝛis oꝛ
dinata cōtexuit. Ita illa bonitas a ſū
mo ad extremū nulli pulchꝛitudini q̄
ab ip̄o ſolo eē̄ poſſet inuidet. vt nemo
ab ip̄a veritate deijciatur. q nō exci/
piat̄ ab aliqua effigie v̄itatis. Q ue/
re ī coꝛpoꝛis voluptate qđ teneat. ni
hil aliud īuenies q̄ʒ conueniētiā. naz
ſi reſiſtentia pariunt doloꝛem cōueni
entia pariunt voluptatez. Recogno
ſce ḡ que ſit ſūma cōueniētia. noli fo/
ras ire. ī teip̄m redi. In interioꝛe ho/
mine hītat veritas. ꝛ ſi tuā naturam
mutabilē inueneris tranſcēde teip̄z:
Sʒ memēto cū te trāſcēderis ratioci
nantem aīaz te trāſcēdere. Illuc er/
go tende. vnde ip̄m lumē rationis at/
tendit̄. Quo. n. p̄uenit oīs ratiocina/
toꝛ bonꝰ niſi ad v̄itatē: cū ad ſeip̄am
veritas nō vtiq̄ ratiocinādo p̄ueiat.
ſʒ qđ rōcinātes appetūt ip̄a ſit. Uide
ibi cōueniētiā: q̄ ſuperioꝛ eē̄ nō poſ/
ſit. Et ip̄e conueni cū ea. Cōfitere te
nō eē̄. qđ ip̄a ē. ſiq̄dē ſeip̄a nō querit.
Tu aūt ad ip̄az querēdā veniſti. nō
locoꝝ ſpacio: ſʒ mētis affectu: vt ipſe
interioꝛ hō: cū ſuo īhabitatoꝛe non ī
īfima ꝛ carnali: ſʒ ſūma ꝛ ſpirituali vo
luptate cōueniat. Aut ſi nō cernis q̄
dico ꝛ an v̄a ſint dubitas. cerne ſaltē
vtrū te de his dubitare nō dubites. ꝛ
ſi certū ē te eē̄ dubitantez: quere vn̄
ſit certū. Nō illic tibi nō oīno ſolis hu
ius mūdi lumē occurreret: ſʒ lumen
verum quod illumīat oēm hominem
venientem ī hunc mundum. Qđ his
oculis videri nō pōt: nec illis q̄bꝰ fan/
taſmata cogitāt: p̄ eoſdē oculos aīe ī
pacta: ſʒ illis q̄bꝰ ip̄is fātaſmatibꝰ dr̄.
Non eſtis vos q̄ ego q̄ro neq̄ʒ illud
eſtis vn̄ ego vos oꝛdio: eſtis ꝛ q̄ mihi
inter vos dum occurrerit īpꝛobo: et

qd̄ pulchrū approbo. Quare hoc ipz
magis approbo: ⁊ non soluz vobis:
sz illis oib⁹ corporib⁹: vnde vos ausi
antepono. Deinde regulam ipaz quā
vides cōspice hoc mō. Ois q se du/
bitātē itelligit veꝝ intelligit: ⁊ d̄ hac
re quā itelligit certus ē. Ois igit̄ qui
vtrum sit v̄itas dubitat i seipo hz ve/
rum vnde nō dubitat: nec nullū ve/
rum nisi veritate verum ē. Nō itaq̃
oportet eū de v̄itate dubitare q potu
it vndecūq̃ dubitare. Ubi videt̄ hec
vbi ē lumē sine spacio locoꝝ: ⁊ tēpoꝝ
⁊ sine vllo spacioꝝ taliū fātasmate.
Nūgd ista ex aliqua parte corrumpi
possūt: ēt si ratiocinator ois intereat:
aut poti⁹ apud carnales inferos ve/
terescat. Nō. n. ratiocinatio talia fa/
cit: sz inuenit: ḡ añq̃ inueniāt i se manēt
⁊ cum inueniūt: nos inouant: ita rena
scitur iterior hō. ⁊ exterior corrumpit̄
de die i diē: sz interior exteriorē re/
spicit: ⁊ in sua cōparatiōe fedū videt
In p̄p̄o tñ genere pulchrum ⁊ corᵐ:
conuenientia letantē ⁊ corrūpentem
qd̄ in bonū suū conuertit: alimēta. s.
carnis: que tñ corrupta. i. amittentia
formā suā: i membroꝝ istoꝝ fabricam
migrāt: ⁊ corrupta reficiūt in aliā for/
mam: p cōuenientiam trāseuntia: ⁊ p
vitalē motū dijudicant quodāmō: vt
ex eis in structuram hi⁹ visibilis pul/
chri: que apta sūt assumātur. nō apta
v̄o p cōgruos meatus eijciant̄. Q uo
rū aliud feculētissimuz reddit̄ t̄re: ad
alias formas assumēdas: aliud p to/
tum corpus exalat: aliō totius aīalis
vi latentes neruos accipit ⁊ icboatur
i plem ⁊ siue cōueniētia duū corpoꝝ
siue tali aliquo fantasmate cōmotum
p genitales vias: ab ipo v̄tice defin
it i isima voluptate. Jā v̄o in matre p
certos nūeros tp̄oꝝ: ⁊ locoꝝ numeꝝ

coaptatur: vt suas regiōes queq̃ mē
bra occupēt ⁊ si modū parilitatis sua
uerit: luce corpis adiūcta: nascit̄ cor/
pus: qd̄ formosū vocat̄: ⁊ a suis dile/
ctorib⁹ amat̄ acerrime: ñ tñ i eo plus
placz forma q̄ mouet̄. q̃ vita que mo
uet. Nam illud animal si nō amet alli
cit violentius: si oderit autem succen
semus: ⁊ ferre nō possum⁹: ēt si formā
ipam p̄beat fruenti: hoc totū ē volu/
ptatis regnū: ⁊ ima pulchritudo. sub/
iacet. n. corruptioni. Qd̄ si nō cēt sū/
ma putaret̄. Sz adest diuina p̄uiden
tia q̄ hāc ostēdit: ⁊ nō malā: p̄pter tā
manifesta vestigia p̄morū numeroꝝ
i qb⁹ sapie dei nō ē numer⁹: ⁊ extre/
mā tñ esse: miscens ei dolores ⁊ mor/
bos ⁊ distortiones membroꝝ: ⁊ tene/
bras coloris ⁊ aioꝝ simultates ac di/
scensiones: vt ex eis āmoneamur: in
commutabile aliqd esse querēdū: ⁊ h̄
facit p infima ministeria eoꝝ: quibus
id agere voluptatis ē: q̊s extermia/
tores ⁊ angelos iracūdie diuine scri
pture nomināt. Quāuis ipsi nesciant
qd d̄ se agat̄ boni. his siles sūt hoies
q gaudent miserijs alienis: ⁊ risus si/
bi ⁊ ludicra spectacula exhibent vel
exhiberi volunt euersionibus ⁊ erro
ribus alioꝝ: atq̃ ita i his oibus boni
amonēt̄ ⁊ exercent̄: ⁊ vincūt: ⁊ tri/
umphāt ⁊ regnāt. Mali v̄o decipiū/
tur crucianť vincūtur dānantur: ⁊ ser
uiunt: nō vni oīum sūmo dño. sz vlti/
mis v̄uis illis videlicet āgelis: q do/
lorib⁹ ⁊ miserijs dānatoꝝ pascuntur
⁊ p ista maliuolētia bonoꝝ libatōe
torquētur. Ita ordinant̄ oēs officijs
⁊ finib⁹ suis: i pulchritudinē vniuersi
tatis: vt q̃ horrem⁹ i parte si cū toto
cōsideremus plurimū placeat. Quia
nec in edificio iudicādo vnum tñ an
gulū iudicare debem⁹: nec i hoīe pul

ebro solos capillos:nec in bene ꝓnun ciante soliū digitoꝝ motū:nec i lune cursu aliquas tridui tm̄ figuras. Ista enim q̄ ꝓpterea sūt isima: ꝙ partib⁹ impfectis tota pfecta sūt:siue i statu siue in motu:pulchra sentiantur tota cōsideranda sūt.si recte volum⁹ indi care. vm .enim nr̄m iudiciū:siue de to to siue ō parte iudicet:pulchrū ē: vni/ uerso quippe mūdo supferf. nec ali/ cui parti ei⁹ iq̄tū veꝝ iudicam⁹ adhe rem⁹. Error aūt nr̄ parti adherēs ei⁹ ipe p se fedus ē. ſʒ sicut niger color in pictura cū toto sit pulcher. sic totum istū agonē decēter dedit icōmutabi/ lis dina ꝓuidētia. aliō uictis aliō cer tātibus. aliud victorib⁹. aliud specta/ torib⁹. aliud quietis ꝛ solū deū cōtē/ plātibus tribuens cū i bis oīb⁹ n̄ sit malū nisi pccm̄ ꝛ pena peccati. hic est defectus volūtarius. a sūma essētia. ꝛ labor in vltima nō volūtarius. Qō alio mō sic dici pōt. libertas a iusticia ꝛ suit⁹ sub pccō. Corrūpif aūt hō ex/ terior aut ꝓfectu interioris aut de/ fectu suo. profectu iterioris ita corrū pitur vt totus i melius reformef:ꝛ re stituaf i itegrū in nouissima tuba vt nō iā corrūpaf nec corrūpat. Defectu āt suo i pulchritudīes corruptibiles. i. i penarū ordinē precipitaf. nec mire/ mur ꝙ adhuc pulchritudīes noīo ni hil. n. ē ordiatū ꝙ nō sit pulchrū. ꝛ sic ait ap̄ls oīs ordo a deo ē. necesse ē āt fateamur meliorē eē hominē plorātē q̄ letātē vermiculū. Et tm̄ vermiculū laude dignū sine vllo mēdacio copio se possū dicere: cōsiderās nitorē colo/ ris: figurā treni corporis: priora cum medijs: media cū posteriorib⁹ ꝯgruē tia: ꝛ vnitatē appetētia pro sue natu re hūilitate ꝑuātia. nihil ē eorū vna p te formatū: ꝙ nō ex altera pili dimēsī

one respondeat. Quid iam de ani/ ma ipsa dicam: vegetātē modulū cor poris sui: quō eū numerose moueat quō appetat cōuenientia: quō vicat aut caueat obsistētia: quātū pōt ꝛ vt ad vnū sensū icolumitatis referens oīa: vnitatē illā cōditricē naturarū oīuz: multo euidentius q̄ corpora i/ sinuetur. loquor ō vermiculo animā te qualicūq. Cineris ꝛ stercoris lau/ deʒ: verissime atq liberrime pleriq dixerūt. Quid ergo mirum est si ho/ minis aīam: que vbicūq sit ꝛ qualis/ cūq omni corpore est melior. dicam pulchre ordinari: ꝛ de penis eius ali/ as pulchritudines fieri cum ibi non sit qn̄ misera ē. vbi eē beatos decet. Sʒ ibi sit vbi eē miseros decet. pror sus nos nemo fallat. Quidqd recte vituperaf in melioris cōparatione re spuitur. Omnis autem natura quā/ uis extrema. q̄uis infima i cōpara/ tione nihil iure laudatur ꝛ tunc cuiq nō est bene. si melius esse pōt. Qua/ re si nobis pōt bene esse cum ipa ve/ ritate. male sum⁹ cū quolibʒ vestigio veritatis. Multo ḡ deterius cū ex/ tremitate vestigij. qn̄ carnis volupta tibus adherem⁹. Uincam⁹ ḡ hui⁹ cu/ piditatis molestias vel blādicias. sub iugem⁹ nobis hāc feminā. si viri sum⁹ Nobis ducibus. ꝛ ipa erit melior. nec iā cupiditas. sed temperantia nomi/ nabitur. Nā cū ipa ducit: nos autem sequimur. cupiditas illa ꝛ libido. nos vero temeritas ꝛ stulticia nūcupa/ mur. Sequamur xp̄m caput nr̄z. vt ꝛ nos sequaf. cui caput sum⁹. hoc ꝛ fe/ minis pcipi pōt. nō maritali: sʒ frater no iure. Quo iure i xp̄o nec mascu/ lus nec femina sum⁹. Habent enim et ille virile quoddam. vnde femi/ neas subiugent voluptates: vnde

xp̄o fuiāt ⁊ iperēt cupiditati. Q ꝺ in
multis viduis ⁊ virginibꝰ dei i multis
ēt maritatis. ſꝫ iā fraterne cōiugalia
iura fr̄ātibꝰ xp̄iani pp̄li diſpēſatione
manifeſtū ē. qꝺ ſi ab ea p̄te cui dn̄ari
nos deꝰ iubet: atqꝫ vt i nr̄am poſſeſſi
onē reſtituamur: ⁊ hortat̄ ⁊ opitulat̄.
Si ergo ab hac parte p̄ negligētiam
⁊ ipietatē vir ſubditꝰ fuerit. i. mēſ ⁊ rō
erit q̄dē vir turpis ⁊ miſ. ſed deſtinat̄
i hac vita: ⁊ poſt hāc vitā ordinat̄. quo
eū deſtinari: et vbi ordinari ſūmus il
le rector et dn̄s iudicat. Nulla itaqꝫ
feditate vniuerſā creaturā maculari
p̄mittit̄. ambulemꝰ ergo dū diē habe
mus. i. dū rōne vti poſſumꝰ: vt ad dm̄
cōuerſi: verbo eiꝰ qꝺ verū lumē ē: il
luſtrari mereamur: ne nos tenebre
cōprehēdāt. Dies eſt eni p̄n̄tia illiꝰ lu
minis: qꝺ illuminat oēꝫ hoīeꝫ venien
tē in hūc mūdū. hoīeꝫ dixit q̄ rōne vti
pōt. Et vbi cecidit ibi incūbere vt ſur
gat nccē ē: Si ergo voluptas carnis
diligitur: ea ip̄a diligētiꝰ cōſideretur
⁊ cū ibi recognita fuerit quorūdā ve
ſtigia numeroꝝ querēdū eſt vbi ſine
tumore ſint. Ibi eni magis vnū ē qꝺ
ē. Et ſi tales ſūt i ip̄a motiōe vitali: q̄
i ſeminibus operatur. Magis enim
ibi mirādi ſūt q̄ꝫ i corpore. Si eni nu
meri ſeminū ſic ip̄a ſemina tumerēt
de dimidio grano fici arbor dimidia
naſceret̄. neqꝫ de aīaliū ſeminibꝰ etiā
nō totis aīalia tota ⁊ itegra gignerē
tur. Neqꝫ tātillū et vnū ſemen vim
haberet fici cuiuſqꝫ inumerabilē. De
vno q̄ppe ſc̄m ſuā nām p̄n̄t vł ſegetes
ſegetū: vł ſilue ſiluaruꝫ: vel greges
gregū: vel populi pp̄ł oꝝ p̄ ſecła p̄pa
gari. vt nullū folium ſit vł nullus pi
lus p̄ tā numeroſā ſucceſſionē: cuius
nō rō i illo p̄mo ⁊ vno ſemine fuerit.
Deīde illꝺ cogitādū ē q̄ꝫ numeroſas

q̄ꝫ ſuaues ſonoꝝ pulchritudines ver
beratus aer traijciat: cantāte luſinia
q̄s illiꝰ auicule aīa: nō tā libere: cū li
bere fabricaretur: niſi i tali motu in
corporalit̄ haberet ipreſſas. H̄ ⁊ i cete
ris aīantibꝰ: q̄ rōne carētia: ſenſu tn̄
nō carēt aīaduerti pōt. Nullū eni bo
rū ē qꝺ nō vł in ſono vocis vł i cete
ro motu atqꝫ op̄atiōe membroꝝ nu
meroſū aliqꝺ atqꝫ i ſuo genere mo
deratū gerat. nō aliqua ſcīa: ſꝫ tn̄ iti
mis nature terminis ab illa icōmuta
bili numeroꝝ lege modulatis. Rede
amus ad nos ⁊ omittamꝰ ea q̄ cū ar
buſtis ⁊ beſtijs hēmꝰ cōmunia. Uno
nāqꝫ mō irūdo nidificat: ⁊ vnū quod
qꝫ auiū genꝰ vno aliq̊ ſuo mō. Quid
ē ergo i nob̄: q̄ ⁊ de illis oībꝰ iudica
mus: quas formas appetāt: ⁊ quate
nus ipleāt? Et nos in edificiis alijſqꝫ
corporeis op̄ibus tāq̄ꝫ deū oīuꝫ taliū
figurarū inumerabilia machinamur
Quid ē in nobis quod intus itelligit
has ip̄as viſibiles corporū moles pro
portiōe magnas eſſe vł paruas: ⁊ oē
corpꝰ habere dimidiū q̄ꝫtulūcūqꝫ ſit:
⁊ ſi dimidiuꝫ innumerabiles partes?
Itaqꝫ oē granū milij: paruitate ſua:
q̄ꝫtā in hoc mūdo nr̄m corpꝰ tenet. tā
magnū eē q̄ꝫ mūdus ē nob̄: totumqꝫ
iſtū mūdū figurarū ratione pulchrū
eē: nō mole. magnū āt videri: nō pro
ſua q̄ꝫtitate: ſed p̄ breuitate noſtra. i.
aīaliū: q̄bꝰ ē plenus. Que rurſus cuꝫ
habeāt ifinitatē diuiſionis nō ip̄a per
ſe: ſꝫ in aliorum ⁊ maxime ip̄ius vni
uerſi cōparatiōe tā parua ſūt. Nec in
ſpacio tp̄ꝝ alia rō ē. qꝫ vt oīs loci ſic
oīs tēporis lōgitudo hēt dimidiū ſui.
Quāuis eniꝫ ſit breuiſſima: ⁊ incipit
⁊ p̄gredit̄ ⁊ deſinit: Itaqꝫ nō pōt niſi
hēre dimidiū: dū ibi diuidit̄ qua trā
ſit ad finē. Ac p̄ hoc ⁊ breuis ſillabe

tps:in cōparatione lōgioris breue:et hora brumalis estiue hore cōparata: minor ē:sic mora vnius hore ad diē: ꝛ diei ad mēsē:ꝛ mensis ad ānū:ꝛ anni ad lustrū:ꝛ lustri ad maiores circuitus:ꝛ ipi ad vniuersū tēpꝰ relati breues sūt:cū illa ipa vniuersa successio ꝛ q̄dā gradatio:siue localiū siue temporaliū spacioꝝ:nō tumore vel mora:sꝫ ordinata consciētia pulchra iudicet. Ipe aūt ordinis modus viuit i veritate ꝑpetua:nec mole vastꝰ: nec protractione volubilis:sꝫ potētia super oēs locos magnus eternitate super oīa tp̄alia immobilis:sine quo tñ nec vllius molis vastitas i vnū redigi:nec vlliꝰ tp̄is ꝑductio pōt ab errore ꝓhiberi:ꝛ aliqd cē vl' corpus vt corpus sit. Ipꝫ est vnū pricipale:nec ꝑ finitū nec ꝑ infinitū crassuꝫ mutabile. Nō eni habet aliud hic aliō alibi:aut aliō nūc:aliō postea:qꝛ sūme vnꝰ ē pater veritatis:pater sue sapie:q̄ nulla ex parte dissimilis.silitudo eiꝰ dicta ē ꝛ imago:qꝛ de ipo ē. Itaqꝫ et filiꝰ recte dr̄ ex ipo cetera per ipꝫ. Precessit eni forma oiuꝫ sūme iplēs vnū de quo ē. vt cetera q̄ sūt i q̄tū sūt vni siliā ꝑ eā formā fierēt. Horū alia sic sūt per ipam: vt ad ipam ēt sint: vt ois rōnalis ꝛ intellectualis creatura i qua bō rectissime dicit̄ fcūs ad imaginē ꝛ silitudinē dei. Nō.n.al'r icommutabilē veritatē possꝫ mēte cōspicere. Alia vero ita sūt per ipam fcā: vt non sint ad ipam:ꝛ iō rōnal' aīa si creatori suo seruiat a quo facta est:ꝛ ꝑ quē facta ē:ꝛ ad quē facta ē.cūcta ei cetera seruiēt:ꝛ vita vltima que tā vicia ē illi:ꝛ ē adiutoriū eiꝰ:ꝑ qō iperat corpori:ꝛ ipm corpꝰ extrema natura ꝛ essentia: cui oīmodo cedenti ad arbitriū dn̄abit:nullā de illo sētiens molestiaꝫ:qꝛ iā non ex ipo nec ꝑ ipm queret beatitudinem:sed ex do per seipam ꝑcipiet. Reformatum ergo corpus ac scīficatū sine detrimento corruptionis:ꝛ sine onere difficultatis administrabit. In resurrectiōe enim nec nubent neqꝫ nubentur:sed erunt sicut angeli in celis. Esca vero ventri ꝛ venter escis. Deus āt ꝛ hūc et illas destruet:q̄m non est regnum dei esca ꝛ potꝰ.sꝫ iusticia ꝛ pax ꝛ gaudiū. Quapꝑ etiā in ipa corporis voluptate:inuenimus vnde commonemur eā contēnere:nō qꝛ malū ē natura corporalis.sed quia i extremi boni dilectione turpiter volutatur. cui primis inherere fruiqꝫ cōcessū ē. Cōtrabit auriga. ꝛ sue temeritatis dat penas.qcqꝑ illō ē quo vtebatur accusat. sꝫ imploret auxiliuꝫ. iubeat dn̄s rerū. obstatur equis.alia iā spectacula de illiꝰ ꝑcipitatione faciētibus. et nisi subueniatur de morte facturis. Restituatur i locuꝫ.super rotas collocetur habenaꝝ iura reddātur. Regat cautiꝰ obtēperātes. et edomitas bestias. Tūc sentiat q̄ꝫ bene currus et tota illa iunctio fabricata sit.q̄ ruina eius.et ipm afflixerat:et cursum decentissime moderationis amisat. quia ꝛ huic corpori imbecillitatē peperit aīe male vtētis.auiditas i paradiso vsurpās vetitum cibū cōtra medici disciplinam qua sempiterna cōtinetur salus. Si ergo in ista ipa carnis ibecillitate: vbi beata vita eē nō potest: inuenitur āmonitio brē vite propter spēm dc sūmo bono vsqꝫ ad ima veniētēꝫ.q̄to magis i appetitione nobilitatis et excellentie.et in oi superbia vanaqꝫ pōpa huius mūdi? Quid enim aliud in ea homo appetit.nisi solus esse si fieri possit,cui cū

eta subiecta sint: peruersa .s. imitatio
ne oipotentis dei: quē si subdit⁹ imita
retur: fm̄ pcepta ei⁹ viuēdo: p eū ha/
beret subdita cetera: nec ad tātaȝ de/
formitatē veniret vt bestiolam time/
at q vult hoibus imperare. Habet ḡ
ꝛ supbia quēdā appetitū vnitatis et
omnipotentie: sȝ in rerū tēporalium
pricipatu: que oia trāseūt sicut vm/
bra inuicti eē volumus: ꝛ certe. habȝ
eniȝ hoc ai nostri natura post deuȝ: a
quo ad eius imaginē fact⁹ ē: sȝ ei⁹ pce
pta erāt suanda: qbus suatis nemo
nos viceret. nūc vero dū ipa cui⁹ ver
bis turpiter consensus domaṫ dolo/
re periēdi: ꝛ nos in terra laboramus:
ꝛ cū magno dedecore superamur ab
omnibus: que nos cōmouere ac per/
turbare potuerūt. Itaqȝ nolum⁹ ab
hoibus vinci. ꝛ irā nō possumus vice
re. Qz turpitudine qd exacrabili⁹ di/
ci pōt? Fateamur hoiem hoc esse qđ
nos sumus: qui tn̄ ꝛ si habeat vitia: n̄
est tamē ipe vitium. Quanto igitur
honestius homo nos vicit ꝙ̄ vitiuȝ?
Quis aūt dubitet inane vitiū eē iui/
dētiā. qua necesse est torqueaṫ ꝛ subij
ciatur: q non vult in talibus reb⁹ vin
ci. Melius est ergo vt homo nos vin
cat ꝙ̄ iuidētia: vel quodlibet aliđ vi
tiū. Sed nec ab hoie vinci potest qui
vitia sua vincit. Nō enim vinciṫ nisi
cui eripiṫ ab aduersario quod amat.
Qui ergo amat id solū qđ amāti eri/
pi nō pōt: ille indubitanter iuictus ē.
nec vltra cruciatur iuidia. Id. n. dili/
git ad qđ diligendū ꝛ percipiēdum:
ꝙ̄to plures venerit: tanto ei⁹ vberi⁹
gratulaṫ. Diligit. n. deū ex toto corde
ꝛ ex tota aia: ꝛ ex tota mēte. ꝛ diligit
pximū tāꝙ̄ seipm. Nō ergo illi inui/
det vt sit qđ ipse est. sȝ imo adiuuat:
ꝛ ꝙ̄tū pōt nec pōt amittere pximum

quē diligit tāꝙ̄ seipm: qz neqȝ in se/
ipso ea diligit que oculꝭ subiacēt: aut
vllis alijs corporis sensib⁹. Ergo apđ
semetipm hēt quē diligit tāꝙ̄ seipsū.
Ea āt est regła dilectionis vt que si/
bi vult homo puenire: ꝛ illi velit ꝛ q̄
accidere sibi mala nō vult ꝛ illi nolit.
Hāc volūtateȝ erga oēs hoies suat.
nam erga neminē opādū ē malum: ꝛ
dilectio pximi malū nō operaṫ. Dili/
gamus ergo vt preceptum ē ēt inimi
cos nr̄os: si vere iuicti eē volum⁹. non
eniȝ p seipm qsꝙ̄ hoium iuictus ē. sȝ
p illā incōmutabilē legē: cui quicun/
qȝ seruiūt soli sūt liberi. Sic. n. eis q
diligūt auferri nō pōt. Que res vna
inuictos facit ꝛ pfectos viros. Nam
si vel ipsū hoiem hō dilexerit: nō tāꝙ̄
seipm: sȝ tāꝙ̄ iumētū vꝭ belluas aut
auiculaȝ: pictā vꝭ garulaȝ. i. vt ex eo
aliqd tēporaꝭ voluptatis: aut cōmodi
capiat: suiat necesse ē non hoi: sed qđ
ē turpi⁹ tā fedo ꝛ destabili vitio: quo
non amat hominē: sicut hō amādus ē
Quo vitio dn̄ante vsqȝ ad extremaȝ
vitā: vꝭ poti⁹ mortē deduciṫ. Sȝ nec
sic qdem ab homine hō diligēdus est.
vt diligūtur carnales frēs: vꝭ filij vꝭ
coniuges: vꝭ qqȝ cognati vel affines:
aut ciues. nam ꝛ dilectio ista tēporaꝭ
ē. nō eni vllas tales necessitudies ha/
beremus: q̄ nascendo ꝛ moriendo cō
tigunt. si natura nostra i preceptis et
imagine dei manēs. in istā corruptio
neȝ non religaretur. Itaqȝ ad pristi/
nam perfectāqȝ naturā nos ipa veri/
tas vocās: precipit vt carnali consue
tudini resistamus. docens neminem
aptū eē regno dei. q non istas carna/
les necessitudines oderit. neqȝ hoc
cuiꝙ̄ inhumanū videri debet. Ma/
gis eni ē inhumanū non amare homi
nē ꝙ homo est. sed amare ꝙ filius ē.

hoc est enim non in eo amare illud qđ ad deum pertinet. sed amare illud qđ ad se pertinet. Quid ergo mirū si ad regnum nō peruenit. q non cōmunē: sed priuatā rē diligit? Immo vtrūqꝫ ait q̄spiā immo illud vnum dicit dn̄s. Dicit verissime veritas. Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire. nemo enim pōt pfecte diligere quo vocamur. nisi oderit vnde reuocamur. Vocamur aūt pfecte ad naturā humanā: qualē aū peccatum nostrum deus fecit. Reuocamur āt ab ei⁹ dilectione: quā peccando meruimus. Quare oderim⁹ oportet vnde vt liberemur optam⁹. Oderimus ergo temporales necessitudines. si eternitatis caritate fragramus: diligat homo proximum tāq̄ seipsū. Certe enim sibiipsi nemo ē pater aut filius. aut affinis. aut aliqđ huiusmodi. sed tantū homo. Qui ergo diligit aliquē tāq̄ seipm. hoc in eo debet diligere qđ ipe sibi est. corpa ꝟo n̄ sunt qđ nos sumus. non ergo in hoīe corpus est expectandū aut desiderādū Valet enim ad hoc ēt quod preceptū est. Non concupiscas rē proximi tui. Quappꝛ q̄squis in proximo aliud diligit q̄ sibi ipse est non eum diligit tāq̄ seipm. Ipa igitur natura humana sine carnali conditione diligēda ē: siue sit perficiēda siue perfecta. Oēs sub vno dō patre cognati sūt: qui eū diligunt ꝛ faciūt volūtatem ipsius. ꝛ inuicem sibi sunt ꝛ patres cū sibi consulūt: ꝛ filij cū sibi obtēperant. ꝛ fratres maxime: q eos vnus pater testamento suo ad vnam hereditatem vocat. Quapropter cur iste non inuict⁹ sit hominē diligendo. cū in eo nihil preter hominem diligat: idest creaturam dei ad eius imaginem factā. nec ei possit deesse perfecta natura quā diligit: cū ipe perfectus est. Sicut. n. verbigratia. si q̄sq̄ diligat canentem non hūc aut illū. sed tantū bene cantantem quēlibet. cū sit cantator ipe perfectus. Ita vult omnes tales eē. vt tn̄ ei nō desit quē diligit. q2 ipe bene cantat. Nam si cuiq̄ inuidet bene cantanti non iā illud diligit. sꝫ laudē: aut aliquid aliud: quo bene cantādo vult peruenire. ꝛ pōt ei minui vl' auferri: si ꝛ alius bene cātauerit. Qui ergo inuidet bene cantanti: nō amat bene cantantem. sed rursus quia eo indiget non bene cantat. quod mul⁹to accōmodati⁹ de bene viuente dici pōt. q2 ꝛ inuidere nulli pōt. quo enī perueniunt bene viuentes. tātūdem est omnibus: nec vnius fit cū plures habuerit. ꝛ potest esse tempus q̄ bonus cantor cantare nō decēter queat: ꝛ indigeat voce alterius. qua sibi exhibeatur qđ diligit tāq̄ si alicubi conuiuetur vbi eū cantare turpe sit. sed deceat audire cantātē. Bene autem viuere semper decet. quare quisq̄s hoc diligit ꝛ facit. n̄ solū n̄ inuidet imitantibus. sed eis se p̄bet libentissime atqꝫ humanissime q̄tum potest. nec tamen eis indiget. nam quod in illis diligit. in seipo habet totū atqꝫ pfectum. ita cum diligit p̄ximū tāq̄ seipsum nō inuidet ei. q2 nec sibiipi prestat ei qđ pōt. q2 ꝛ sibiipi nec eo indiget. q2 nec seipo tantū dō idiget: cui adherēdo btūs ē. Nemo āt illi eripit deū. ille āt verissime atqꝫ pfecte certissime inuict⁹ hō ē q coheret deo. n̄. vt ab eo aliqđ boni extra mereat. sꝫ cui nihil aliud q̄ ipsū herere deo bonū est. hic vir q̄diu est in hac vita vtitur amico ad rependendam gratiā. vtitur inimico ad patientiam. Vtitur quibus potest ad beneficentiam.

vtitur omnibus ad beniuolentiam:
⁊ q̄ꝫ tpalia nō diligat: ipse recte vtit̄
tpalibus: ⁊ pro eoꝝ sorte hoībus cō/
sulit: si equaliter nō pōt oībus. Qua/
re si aliquē familiariū suoꝝ prompti/
us: q̄ꝫ quēlibet alloquit̄: nō eū magis
diligit: sꝫ ad eum hꝫ maiorē fiduciam
⁊ apertiorem tpis ianuā. Tractat. n.
tpi deditos tāto melius q̄ꝫto min⁹ ipe
obligat⁹ ē tpe. cū itaqꝫ oīb⁹ quos pa
rit̄ diligit ꝓdesse nō possit: nisi cōiun/
ctiorib⁹ ꝓdesse malit iniustus ē: ani/
mi āt cōiūctio: maior est q̄ꝫ locoꝝ: aut
tpm: qbus in hoc corpore iungimur:
sꝫ ea maxima ē que oīb⁹ p̄ualet. Nō
ḡ iste affligit̄ morte cuiusq̄ꝫ: qm̄ q to/
to aīo deū diligit: nouit nec sibi peri/
re qđ dō nō perit. Deus āt dn̄s ē ⁊ vi
uoꝝ ⁊ mortuoꝝ: non cuiusq̄ꝫ miseria
miser est. qꝛ nec cuiusq̄ꝫ iniusticia: fit
iniustus: ⁊ vt nemo illi iusticiā: ⁊ deū
sic nemo auferet btitudinē: ⁊ si aliqn̄
forte alicuius ꝑiculo vel errore vel
dolore ꝯmouet̄: vsqꝫ ad illius auxili/
um: aut correctionē: aut cōsolationez
non vsqꝫ ad suā subuersionē valere
patitur. In oīb⁹ aūt officiosis labori/
bus future qetis: certa expectatione
nō frangit̄. Quid. n. ei nocebit: q bene
vti etiam inimico pōt? Eius. n. p̄sidio
atqꝫ munimēto inimicitias non ꝑti/
mescit: cuius p̄cepto et dono diligit
inimicos: huic vero ī tribulationibus
parū ē n̄ cōtristari: nisi etiā gaudeat
sciēs ꝙ tribulatio patiētiā opat̄: pati
entia ꝓbationē: ꝓbatio spem: spes āt
nō cōfūdit: qm̄ caritas dei diffusa est
ī cordib⁹ nr̄is: ꝑ spm̄ scm̄ q datus est
nobis. quis huic nocebit? qs hūc sub
iugabit hoīez? q ꝓsperis reb⁹ ꝓficit:
asperis qđ ꝓfecerit discit. Cū. n. mu/
tabiliū bonoꝝ adest copia: nō ī eis cō
fidit. sꝫ cū subtrahunt̄ agnoscit: vtrū

ceperint eū: qꝛ plerūq̄ꝫ cū assūt nob:
putam⁹ ꝙ n̄ ea diligam⁹: sꝫ cū abesse
ceperint inuenimus qđ sum⁹: h̄. n. sine
amore nr̄o aderat: qđ sine dolore di/
scedit: videtur ergo vincere cū vin/
catur: qꝛ supādo ad id ꝑuenit: qđ cū
dolore amissurus est: ⁊ vincit cū vinci
vide at̄ q̄sq̄s cedēdo ad id ꝑuenit: ꝙ
non amittit inuitus. Quē ḡ delectat
libertas: ab amore mutabiliū rerum
liber eē appetat: ⁊ quē regnare dele
ctat: vni oīum regnatori deo subdit⁹
hereat: plus eū diligendo q̄ꝫ seipm: ⁊
hec ē ꝑfecta iusticia: qua potius po/
tiora: ⁊ minus minora diligamus.
Sapiētē aīam atq̄ꝫ perfectam talez
diligat: qualē illā videt: nō stultā talē
sꝫ qꝛ eē ꝑfecta ⁊ sapiēs pōt. qa nec se/
ipm dꝫ stultū diligere. Nā qui se dili
git stultū: nō ꝓficiet ad sapiētiā nec si
et q̄sq̄ꝫ qualis cupit eē: nisi se oderit
q̄lis ē. sꝫ donec ad sapientiam ꝑfecti/
onēq̄ꝫ veniat̄: eo aīo ferat stulticiam
proximi: quo suaz ferret: si stult⁹ eēt:
⁊ amaret sapientiam. Quapropter
si ⁊ ipsa superbia vere libertatis: ⁊ ve
ri regni vmbra est: et per ipsam nos
cōmemorat diuina prouidentia. qđ
significemus viciosi ⁊ quo debeam⁹
redire correcti. Jam vero cuncta spe
ctacula: ⁊ omnis illa que appellatur
curiositas: quid aliud querit q̄ꝫ de re
rum: cognitione leticiam? Quid er/
go admirabilius? quid speciosius ipa
veritate? ad quam omnis spectator
se cupere confitetur cum vehemen/
ter ne fallat̄ iuigilat: et inde se iactat
si quid acutius ceteris: ⁊ viuaci⁹ spe/
ctando cognoscat ⁊ iudicet. Ipm̄ de
niq̄ꝫ p̄stigiatorem: nihil aliud q̄ꝫ falsa
profitentem diligenter intuentur:
⁊ cautissime obseruant ⁊ si eludunt̄:
qꝛ suā nō ꝑn̄t: illi⁹ delectātur scientia

qui eos eludit. Nã ꝛ si ille nesciret q/ bus ausis fallanť ĩtuẽtes: vľ nescire credereť: pariter errãti nullus plau/ deret. Si quis aũt de populo vnᵒ eũ deprehenderit maiorez illo laude me reri se putat: nõ ob aliđ. nisi qꝛ decipi falliqꝫ nõ potuit. Si aũt multis aper tius sit. nõ ille laudať. sed irridentur ceteri: q talia deprehẽdere nequeũt. Ita eis palma cognitioni datur. ꝛ ar tificio ꝛ cõprehẽsiõi veritatis: ad quã nullo mõ ꝑueniũt q foris eã querũt. Itaqꝫ in tantas nugas ꝛ turpitudi/ nes mersi sumus vt interroganti qd sit meliᵒ verũ vel falsũ: ore vno rñdea mus. verũ eẽ melius iocis ꝛ ludis: tñ vbi nos vtiqꝫ non vera: sꝫ ficta dele/ ctãt: multo ꝓpẽsius q̃ ꝑceptis ipsius veritatis herem9 errore: ita nr̃o iu dicio ꝛ punimur. aliđ rõne approban tes: aliud vanitate sectantes. Tãdiu ãt est ludicruz ꝛ iocularе aliqđ: q̃diu nouimᵒ cuiᵒ veri cõparatione rideať. Sed diligẽdo talia excidimᵒ a vero: ꝛ nõ iam inuenimᵒ: quaꝝ reꝝ incita/ menta sint. Quibus tãq̃ primis pul/ chris inhiamᵒ: ꝛ ab eis recedẽtes am plexamur nr̃a fantasmata. Nã rede/ untibus nobis ad inuestigãdam veri tatem: ipa in itinere occurrũt: ꝛ nos transire nõ sinũt nullis viribus: sꝫ ma gis insidijs latrocinãtia: nõ ĩtelligen/ tibus q̃ late pateat qđ dĩcm̃ ẽ. Caue/ te a simulacris. Itaqꝫ alii per innume rabiles mũdos vaga cogitatione vo/ lutati sunt. Alii deũ esse non posse: ni si corpus igneũ putauerũt: alii cãdo rem lucis immẽse. per infinita spatia vsquequaqꝫ porrectũ: ex vna tñ ꝑte quasi nigro quodã cuneo fissuz: duo aduersa regna opinãtes: ꝛ talia rebᵒ constituentes principia: cũ sui fantas/ matibus fabulati sunt: quos si iura/ re cogã vtruz hec vera eẽ sciant: for/ tasse non audiant: sed vicissim dicant Tu igitur ostende quid verũ sit: qbᵒ si nihil respondere ẽ. nisi vt illam lucez querant qua eis apparet ꝛ certuz est aliđ eẽ credere. aliud intelligere iu/ rarẽt ꝛ ipi. nec oculis videri posse istã lucẽ. nec cũ aliqua locoꝝ vastitate co gitari: ꝛ nusq̃ nec presto eẽ queren/ tibus: ꝛ nihil ea certius atqꝫ sereniᵒ inueniri. Que rursus oĩa que de hac luce mẽtis nũc a me dicta sũt. nulla aliqua q̃ eadez luce manifesta sunt. Per hãc ergo intelligo vera eẽ que dicta sunt. ꝛ hec me intelligere ꝑ hãc rursus intelligo. ꝛ h rursus ꝛ rursus est. cũ quisqꝫ se aliquid intelligere i/ telligit: ꝛ idipm̃ rursum intelligit in infinituz pergere intelligo. Et nulla hic eẽ spacia cuiusq̃ tumoris aut vo lubilitatis intelligo. Intelligo etiaz non me posse intelligere nisi viuam. ꝛ me viuaciorem intelligendo fieri in telligo certius. Eterna eni vita vitaz tẽporalẽ viuacitate ipa superat. nec qđ sit eternitas nisi intelligendo con spicio. mentis quippe aspcũ oẽm mu tabilitatẽ ab eternitate seiungo. ꝛ in ipa eternitate nulla spatia tp̃is cer/ no. qꝛ spatia tp̃is. qꝛ preteritis ꝛ futu ris reꝝ motibᵒ cõstãt. Nihil ãt ꝑterit i et̃no ꝛ nihil futurũ ẽ: qꝛ ꝛ qđ ꝑterit eẽ desinit. ꝛ qđ futuꝝ ẽ nõdũ eẽ ce/ pit. Eternitas ãt tantũmodo ẽ. nec fuit. quasi iã nõ sit. nec erit q̃si adhuc nõ sit. Quare sola ipa verissime dice re potuit hũane mẽti. ego sũ qui suz. ꝛ de illa verissime dici poterat. Qui est misit me. Cui si nõdũ pcsumᵒ ihe rere. obiurgemᵒ saltẽ nr̃a fãtasmata ꝛ tã nugatorios ꝛ dceptorios ludos de spectacło mẽtis eiiciamᵒ. Utamur gradibᵒ qs nob dĩna ꝓuidẽtia fabri/

care dignata ē. cū.n. figmentis lud/
cris nimiū delectati euanescеremꝰ i
cogitatiōibꝰ nr̄is. ⁊ totā vitā nr̄am in
q̄dā vana sōnia verteremus. rōnali
creatura seruiēte legibꝰ suis p̲ sonos
ac lr̄as ignē. fumū. nubē. colūnā: q̄si
q̄dā verba visibilia: cū īfātia nr̄a pa/
rabol' ac sil'tudibꝰ: q̄dā mō ludere: ⁊
interiores oculos nr̄os luto huiusce/
modi curare n̄ asp̲nata ē ieffabil' mi/
sericordia d̄i. Distiguamꝰ ḡ quā fidez
debeamꝰ historie: quā fidē debeamꝰ
itelligētie. Quid mādemꝰ memorie:
veꝝ eē nesciētes. sꝫ credētes. tn̄ ⁊ vbi
sit veꝝ qđ n̄ venit ⁊ trāsit: sꝫ semp̲ eo
dē mō manet. Quid sit modꝰ iterp̄/
tāde allegorie: q̄ p̲ sapiam dicta cre/
dit' i spū scō: vtrū a visibilibꝰ antiqo/
ribus ad visibilia recētiora. eā p̲du/
cere sufficiat: an vsqꝫ ad aīe affectio/
nes atqꝫ nām: an vsqꝫ ad icommuta
bilē eternitatē: an alie visibilia gesta
significent: alie motꝰ aīoꝝ. alie legē
eternitatis: an aliq̄ iueniāt: i qbꝰ hec
oīa iuestigāda sūt: Que sit stabil' fi/
des. siue historica ⁊ t̄pal': siue spūal'
⁊ et̄na: ad quā oīs iterp̄tatio auctori
tatis dirigēda ē. ⁊ qđ p̲sit ad itelli/
gēda ⁊ obtinēda eterna. vbi finis est
oīuꝫ bonaꝝ actionū: fides rerū t̄pa/
liū: ⁊ qđ intersit iter allegoriā historie
⁊ allegoriā facti: ⁊ allegoriā ꝓmōis: ⁊
allegoriā sacramēti. Et quō ip̄a locu
tio dinaꝝ scripturaꝝ ꝓm cuiusqꝫ lin/
gue p̲p̲rietatē accipiēda sit. Hēt.n.
oīs ligua sua q̄dā p̲p̲ria gn̄a locutio/
nū: q̄ cū i aliā ligu[a]m trāsferūtur: vidē
tur absurda. Quid p̲sit tāta loquēdi
humilitas: vt non solū ira dei ⁊ tristi/
tia: ⁊ a somno expergefactio: ⁊ me/
moria ⁊ obliuio: ⁊ alia nōnulla que i
bonos hoīes cadere p̄nt: sꝫ ēt p̄nie ze
li: crapule noīa: ⁊ alia hꝰ i sacris libris

iueniant. Et veꝝ ocl'i dei ⁊ manꝰ ⁊ pe
des: ⁊ alia hꝰ generis mēbra: q̄ i scri
pturis noīant' ad visibilē formā hūa/
ni corp̲is referēda sint: an ad signifi/
catiōes itelligibiliū ⁊ spūaliū poten
tiaꝝ: sicut galea ⁊ scutuꝫ: ⁊ gladiꝰ: et
cigulū. ⁊ cetera talia. Et qđ maxime
querendū ē qđ p̲sit generi hūano: qꝫ
sic nob̄ p̲ rōnalē ⁊ genitalē ⁊ corp̲alē
creaturā sibi ꝓuiētē dina p̲uidētia lo
cuta ē. Quo vno cognito: oīs ab aīo
p̲teruitas pueril' excludit': ⁊ itrodu/
citur sacroscā religio. Omissis igit' ⁊
repudiatis nugis theatricis ⁊ poeti/
cis dinaꝝ scripturaꝝ cōsideratiōe ⁊
tractatiōe pascamꝰ aīuꝫ: atqꝫ pote/
mus vane curiositatis fame ac siti: fes
sū ⁊ estuātē. ⁊ inanibꝰ fātasmatibꝰ: tā
q̄ꝫ pictis epul': ⁊ frustra refici saciari/
qꝫ cupiētē. Hoc ꝟo liberali ⁊ igenuo
ludo salubriter erudiamur: si nos mi
racl'a spectacl'oꝝ ⁊ pulchritudo dele
ctat. illā desideremꝰ videre sapiam: q̄
p̄tēdit a fine vsqꝫ ad finē fortit': ⁊ di/
sponit oīa suauiter. Quid.n. mirabi/
lius: vi incorporea mūdū corporeuꝫ
fabricāte ⁊ administrante: Aut qđ pul
chrius ordināte ⁊ ornāte: Si āt hoīes
fatētur p̲ corpꝰ ista sentiri: ⁊ aīaꝫ me
liorē eē q̄ꝫ corpus: nihil ne p̲ se animꝰ
ip̄e cōspiciet aut qđ cōspiciet. pōt eē.
nisi multo excellentiꝰ lōgeqꝫ p̄stātiꝰ:
Immo vero cōmemorati ab his q̄ iu
dicamꝰ itueri qđ sit ꝓm q̄ iudicamus
⁊ ab op̲ibꝰ artiū ꝯuersi ad legē artiū
eā spēm mēte ꝯtuebimur: cuius ꝯpa
ratiōe feda sūt q̄ ip̄iꝰ benignitate sūt
pulchra. Inuisibilia eniꝫ dei a creatu
ra mūdi p̲ ea q̄ facta sūt itellecta con
spiciūtur: ⁊ sempit̄na eiꝰ virtꝰ ⁊ dini/
tas. H est a t̄palibus ad eterna regres
sio: ⁊ ex vita veteris hoīs in nouū ho/
minē reformatio. Quid ē āt vn̄ hō cō

memorari nō possit ad ꝟtutes cape/
scēdas: qñ de vitiis pōt.' Quid.n. ap
petit curiositas. nisi cognitionē q̄ cer
ta eē n̄ pōt. nisi reꝝ eternaꝝ. ⁊ eodez
mō se semꝑ hn̄tiū.' Quid appetit su/
perbia nisi potētiā. q̄ refertur ad agē
di facilitatē. quā nō inuenit. nisi aīa ꝑ
fecta ⁊ deo subdita. ⁊ ad eius regnū
sūma caritate cōuersa.' Quid appe/
tit voluptas corporis. nisi q̄etē. q̄ non
ē: nisi vbi nulla ē indigētia ⁊ nulla cor
ruptio.' Cauēdi sunt ḡ īferiores īferi
.i. pᵒ hanc vitam pene grauiores. vbi
nulla pōt eē cōmemoratio veritatis.
q̄ nulla rōcinatio. Jō nulla rōcina/
tio. q̄ nō eā ꝑfudit lumē verū. qđ illu
minat oēz hoīem veniētē ī hūc mun
dū. Quare festinemᵒ ⁊ ambulemᵒ cū
dies ꝑsto ē. ne nos tenebre cōpreben
dāt. Festinemᵒ a secunda morte libe
rari. vbi nemo ē q̄ memor đi sit: ⁊ ab
inferno vbi nemo cōfitebit̃ deo. Sȝ
miseri hoīes. q̄bus cognita vilescunt
⁊ nouitatibᵒ gaudēt. libētius discunt
q̄ norūt: cū cognitio sit finis discēdi:
⁊ q̄bus vilis ē facilitas actionis liben
tius certāt q̄ vicūt. cuȝ victoria sit fi/
nis certādi. Et q̄bus vilis ē corporis
salus: malūt vesci q̄ satiari. ⁊ malūt
frui genitalibus membris: q̄ nullaȝ
talem cōmotionē pati. Jnueniuntur
et qui malunt dormire q̄ non dormi
tare: cum omnis illius voluptatis sit
finis. non esurire ac sitire ⁊ nō desi/
derare cōcubitū: ⁊ n̄ eē corpore fati/
gato. Quare q̄ fines ip̄os desiderant
priᵒ curiositate carēt. recognoscētes
eā eē certā cognitionē q̄ intus ē: ⁊ ea
ꝑfruētes. q̄tū ī hac vita queant. inde
accipiūt actionis facilitatē ꝑuicacia
posita. sciētes maiorez eē faciliorē q̄
victoriā: nō resistere aīositati cuiusq̄.
Et h̄ q̄tū ī hac vita queunt sentiunt.
Postremo ēt q̄etē corporis abstinen

do ab his rebᵒ. sine q̄bᵒ agi hec vita
pōt. Jta gustāt q̄ suauis ē dn̄s. nec ē
eis dubiū q̄d pᵒ hāc vitā futuꝝ sit. qui
ꝑfectionis sue fide. spe. caritate nutri
untur. Post hāc āt vitā ⁊ cognitio ꝑfi
ciet̃. q̄ ex parte nūc scimᵒ. cū autem
venerit qđ ꝑfectū ē. nō erit ex parte
⁊ pax oīs aderit. Nunc āt alia lex in
membris meis repugnat legi mētis
mee. sȝ liberabit nos de corpore mor
tis huiᵒ gr̄a dei. ꝑ ih̄ȝ xp̄ȝ dn̄ȝ nostrū:
q̄a ex magna parte cōcordamᵒ cum
aduersario. dū cū illo sumᵒ ī via. Et
tota sanitas. ⁊ nulla īdigētia. ⁊ nulla
fatigatio aderit corpori. q̄ corrupti/
bile hoc tēpore atq̄ ordine suo. quo
resurrectio carnis futura ē īduet̃ in/
corruptiōe. Nō mirū si cū hec dabū
tur his q̄ in cognitione solā veritatez
amāt: ⁊ in actione solā pacē. ⁊ in cor/
pore solā sanitatez. h̄ in eis ꝑficietur
post hāc vitā tantū qđ ī hac vita plus
diligunt. Qui ergo male vtūtur. tāto
mētis bono. vt extra eā visibilia ma
gis appetant. quibus ad concupiscē/
da ⁊ dilgēda intelligibilia cōmemo
rari debuerūt. dabūt̃ eis exteriores
tenebre. Hoꝝ quippe initiuȝ ē. ⁊ car
nis prudētia. ⁊ sensuū corporeorum
imbecillitas. Et q̄ certaminibᵒ dele
ctant̃. alienabunt̃ a pace. ⁊ sūmis dif
ficultatibᵒ implicabuntur. Jnitium
eniȝ sūme difficultatis ē belluȝ atq̄
cōtētio. et hoc signari arbitror q̄ li/
gantur ei manᵒ ⁊ pedes. i. facilitas oīs
auferet̃ opādi: ⁊ q̄ sitire ⁊ esurire vo
lūt. ⁊ ī libidinē ardescere ⁊ ꝯfatigari
vt libent̃ edāt ⁊ bibāt ⁊ ꝯcubēt ⁊ dor
miāt. amāt īdigētiā. qđ ē initiū sūmo
rū doloꝝ. Perficiet̃ ḡ ī eis qđ amāt.
vt eis ibi sit ploratᵒ ⁊ stridor dētium.
Plēs. n. sūt q̄ hec oīa simᵗ vitia diligūt
⁊ q̄ꝝ vita ē spectare. ꝯtēdere: mandu
care. bibere. ꝯcubere dormire. et in

cogitatione sua nihil aliud q̄ fanta/
smata q̄ de tali vita colligūt āplexari
ꝛ ad eorum fallacia superstitionis. vł
impietatis regulas fingere: quibus
decipiunt: ꝛ quibus inerent: etiā si ab
illecebris carnis abstinere conentur
quia non bene vtuntur talento sibi
cōmisso: idest mentis acie qua videt
omnes qui docti: aut vrbani: aut fa/
ceti nominant excellere: sed habēt eā
in sudario ligatam: aut in terra obru
tam idest delicatis et superfluis re/
bus: aut terrenis cupiditatibus inuo
lutam: ꝛ oppressam. Ligabūtur ḡ his
man⁹ ꝛ pedes: ꝛ mittent in tenebras
exteriores: ibi erit ploratus ꝛ stridor
dētiū. Nō q2 ipa dilexerūt. Quis.n.
hec diligat: sed quia illa que isti dile/
xerunt initia sūt istoꝝ ꝛ necessario di
lectores suos ad istā ꝑducūt. Qui.n.
magis amant ire q̄ redire: aut perue
nire: i longinquiora mittendi sunt q̄a
caro sunt spiritus ambulans ꝛ nō re
uertens. Qui ꝟo bene vtitur: vł ipis
quinq3 sensibus corporis ad creden
da vł ꝑdicanda opa dei: ꝛ nutriēdaȝ
caritatē ipius: vel actiōe vł cognitio
ne ad pacificādā naturā suā: ꝛ ad co/
gnoscēdū deū intrāt i gaudiū dn̄i sui
ꝓpterea talētū qđ male vtēti aufer/
tur: illi dat: q̄ talentis q̄nq3 bene vsus
est: nō q2 transferri pōt acumē intel/
ligētie: sed ita significatū ē posse hoc
amittere negligētes: ꝛ ipios ingenio/
sos: ꝛ ad eā ꝑuenire diligētes et pios
q̄uis ingenio tardiores. Nō.n. datū
ē illud talētū ei q̄ accepat duo. habet
eni ꝛ hoc q̄ iā i actiōe ꝛ cognitiōe bn̄
viui: sed ei q̄ accepat q̄nq3. nōdū.n.
h3 ad eťna cōtēplāda: idoneam men
tis aciem: qui visibilib⁹ tm̄.i. tꝑalib⁹
credit: s3 hr̄e pōt: q̄ hoꝝ oiu3 sēsibiliū
deū artificem laudat: ꝛ eū ꝑsuadēte
fide: ꝛ expectat spe ꝛ q̄rit caritate. q̄
cū ita sint hortor vos oēs hoies carís
simi ꝛ ꝓximi mei: m eq3 ipz hortor vo
biscū: vt ad id q̄ nos ꝑ sapiam suā ds
hortat: q̄ta possum⁹ celeritate curra
mus. non diligam⁹ mūdū. qm̄ oia q̄ i
mūdo sūt cōcupia carnis. ꝛ ɔpia ocu
loꝝ ē. ꝛ ābitio scłi. non diligam⁹ per
carnis voluptatē corrūpere atq3 cor
rūpi: ne ad mirabiliorē corruptioneȝ
doloꝝ tormētorūq3 veniam⁹. non di
ligam⁹ certamina ne angeł q̄ talibus
gaudēt i ꝑtātez demur: humiliādi: vi
cendi: ꝟberādi: nō diligam⁹ visibilia
spectacula: ne ab ipa ꝟitate aberrā
do: ꝛ amādo vmbras: i tenebras ꝓij/
ciamur. n̄ sit nob̄ religio i fātasmatib⁹
nr̄is. Meli⁹ ē.n. q̄lecūq3 veꝝ: q̄ oē
q̄cq̄d ꝓ arbitrio fingi pōt. Et tn̄ aiaȝ
ipam: q̄uis aia vera sit: cū falsa ima
ginat: colere nō debem⁹. Melior est
ꝟa stipula q̄ lux inani cogitatiōe pro
suspicātis volūtate formata: ꝛ tn̄ sti/
pulā quā sētim⁹: ꝛ tāgim⁹: dmentis ē
credere colēdam. Nō sit nob̄ religio
hūanoꝝ oꝑum cultus. Meliores.n.
sūt ipsi artifices q̄ talia fabricāt q̄s tn̄
colere nō debemus. Nō sit nob̄ reli/
gio cult⁹ bestiaꝝ. Meliores.n. sūt ex
tremi hoies q̄s tn̄ colere nō debem⁹.
Nō sit nobis religio cultus hominuȝ
mortuorum: quia si pie vixerint: non
sic habentur vt tales querant hono/
res: sed a nobis illum coli volunt: quo
illuminante letantur meriti sui nos
esse conseruos. honorandi ergo sunt
propter imitationem: nō adorādi ꝓ/
pter religionē. Si autem male vixe/
rint: vbicūq3 sint non sunt colendi.
Non sit nobis religio cultus demo/
num: quia omnis superstitio: cum sit
magna pena hominuȝ: ꝛ periculosis/
sima turpitudo honor est ac triūphus

illoꝝ.non sit nobis religio terrarum
cultus ⁊ aquaꝝ.qꝛ istis lucidioꝛ ⁊ pu
rioꝛ est aer:ēt caliginosus:quē tñ co
lere nō debemus. Non sit nobis reli/
gio purioris aeris:⁊ serenioris cultꝰ:
qꝛ luce absente iumbratur:⁊ purioꝛ il
lo ē fulgoꝛ ignis:⁊ hiꝰ.quē quoniaz ꝓ
volūtate accēdimus ⁊ extiguimꝰ:co
lere vtiqꝫ nō debemus.nō nobis re/
ligio cultus coꝛpoꝝ etbereoꝝ atqꝫ ce
lestiū:q̄ q̄uis oībꝰ ceteris coꝛpoꝛibus
recte pꝛeponāt:melioꝛ tñ ipis ē q̄cū/
qꝫ vita: Quapꝛopter si aīata sūt:me
lioꝛ ē q̄uis aīa ꝑ seipam:q̄ coꝛpꝰ qd̄li/
bet aīatū:⁊ tamē aīam viciosā nemo
colēdā eē cēsuerit. Nō sit nob̄ religio
cultus illius vite:qua dr̄ arboꝛes vi
uere:qm̄ nullꝰ sensus ī ea est. ⁊ ex eo
genere ē ista:qua nostri ēt coꝛpis nu/
merositas agitur:qua ēt capilli ⁊ os/
sa viuūt:q̄ sine sensu pꝛecidūtur. Hac
āt melioꝛ ē vita sentiēs:⁊ tñ vitā besti
arū colere ñ debemꝰ.non sit nob̄ reli/
gio:vl' ipa ꝑfecta ⁊ sapiens aīa rōnal'
siue ī ministerio vniuersitatis: siue in
ministerio partiū stabilita:siue que in
sūmis hoībus expectat commutatio
nem refoꝛmationemqꝫ poꝛtiōis sue.
Quoniā oīs vita rōnalis:si ꝑfecta est
incōmutabili veritati secū intrinsecꝰ
sine strepitu loquēti obtēperat:ñ ob/
temperās autē vitiosa fit.non ergo ꝑ
se excellit:sed ꝑ illā cui libēter obtem
perat.Quod ergo colit sūmus ange/
lus id colēdū ē ēt ab hoīe vltimo: qa
ipa hoīs natura ī id nō colēdo fcā est
vltima. Non ḡ aliūde sapiēs ange/
lus.aliūde hō:aliūde ille verax.aliū/
de hō:sꝫ ab vna icōmutabili sapiētia
⁊ veritate. Nā idipꝫ actū est tꝑali di/
spēsatione ad salutē nr̄am ⁊ naturam
humanā. Ipa.n.dei virtus ⁊ dei sapiē
tia i cōmutabil' ⁊ cōsubstātialis patri

⁊ coeterna suscipere dignaret:ꝑ quē
nos doceret id eē hoī colēdum:quod
ab oī creatura intellectuali ⁊ rōnali
colendū ē. Et hoc ēt ipos optimos an
gelos.⁊ excellētissima dei ministeria
velle credamus.vt vnū cū ipis cola/
mus deū:cuiꝰ contemplatione beati
sunt. Neqꝫ eni ⁊ nos viden do ange/
los beati sumus:sed vidēdo veritatē.
qua ipos ēt diligimꝰ angelos:⁊ his cō
gratulamur.nec inuidemus q̄ ea pa
ratioꝛes:⁊ null' molestijs iterpediēti
hꝰ ꝑfruūt:sꝫ magis eos diligimꝰ: qm̄
⁊ nos tale aliqd spare a coī dño ius/
si sumꝰ.Quare honoꝛamꝰ eos carita
te:nō seruitute:nec eis tēpla construi
mus.nolūt eni se sic honoꝛari a nob̄.
qꝛ nos ipos cū boni sumus:tēpla sum
mi dei nos eē nouerūt. Recte itaqꝫ
scribitur hoīem ab angelo pꝛohibitū
ne se adoꝛaret:sed vnū deū: sub quo
ei eēt ille conseruus:Qui āt nos iui/
tant vt ibi seruiamus:⁊ tāq̄ deos co/
lamus:similes sūt superbis hoībꝰ:q/
bus si liceat similiter coli volunt: sed
istos hoīes perpeti minꝰ:illos vero co
lere magis periculosū ē. Oīs eni ho
minum dñatus i hoīes:aut dominan
tiū:aut seruientiū moꝛte finitur.Seruitus
autez sub angeloꝝ maloꝝ superbia:
ꝑꝑ ipm tempus quod est post moꝛtez
magis metuēda est. Illud ēt cui vis
cognoscere facile est:q̄ sub hoīe do/
minante liberas cogitatiōes habere
concessū ē. Illos āt dños in mētibus
ipis foꝛmidemus:qꝛ vnꝰ ē ocl's ituen
de ac percipiende veritatis.quare si
omnibꝰ ꝑtātibus que dātur hoībꝰ ad
regēdam rempublicā:ꝓ nostro vicu
lo subditi sumꝰ:reddētes cesari qd̄ ce
saris ē:⁊ deo qd̄ dei ē:nō ē metuēdū:
ne h̄ post moꝛtem nr̄am aliqs exigat.
Et aliud ē seruitus aīe:aliud seruitus

corporis. Iusti āt hoīes: ⁊ in vno deo
habentes oīa gaudia sua: quādo per
eoꝝ facta deus benedicitur. cōgra/
tulanᷓ laudantibus. Cū vero ipi tāq̄
ipsi laudantur: corrigūt quos possūt.
q̄s āt nō pñt non eis gratulanᷓ: ⁊ ab
eo vitio corrigi volūt. quibus similes
vel etiam mūdiores atq3 sanctiores
si sūt boni angeli: ⁊ oīa sancta dī mini
steria: quid metuimus ne aliquē illo/
rum offendamꝰ: si nō superstitiosi fue
rimus: cū ipis adiuuātibꝰ: ad vnuz de
um tendētes: ⁊ ei vni religantes aīas
nostras: vnde religio dicta crediᷓ oī
supstitione careamus. Ecce vnū deū
colo: vnū omnium principium ⁊ vnā
sapientiā: qua sapiens est quecunq3
anima sapiens est: ⁊ ipm munus: quo
beata sunt quecunq3 beata sunt. q̄sq̄s
angelorum diligit hūc deum certus
sum q̄ etiam me diligit. quisq̄s in illo
manet: ⁊ potest humanas preces sen
tire: ī illo me exaudit. Quisq̄s in ipo
hēt bonū suuz: ī ipo me adiuuat: nec
mihi eiꝰ participationē pōt īuidere.
dicāt q̄ mihi adoratores aut adulato/
res partiū mūdi: q̄d nō optimū sibi cō
ciliat. q̄ hoc vnū colit qd̄ oīs optimꝰ
diligit. ⁊ cuius cognitione gaudet: et
ad quod pricipiū recurrēdo fit opti/
mus. Quisq̄s vero angelus excessus
suos diligit ⁊ veritati eē subditꝰ n̄ vult
⁊ priuato suo letari cupiēs. a coī oīuz
bono ⁊ vera btītudine lapsus est: cui
oēs mali subiugādi ⁊ premēdi sunt.
Nullus āt bonus nisi exercēdus ī po
testatē datur nullo dubitāte non est
colendus: cuius leticia nr̄a ē miseria:
⁊ cuius dānū est nr̄a reuersio. Reli/
get ergo nos religio vni oīpotēti dō:
q3 inter mētē nr̄am qua illū intelligi
mus p̄rez ⁊ veritatē. i. lucē īteriorem
per quā illū ītelligimus nulla īterpo/
sita creatura ē. Quare ipam quoq3
veritatē nulla ex parte dissimilez: in
ipo ⁊ cū ipo veneremur: que forma ē
omniū q̄ ab vno facta sūt ⁊ ad vnū ni
tūtur. Vñ apparet spūalibꝰ aīs pro/
pter hanc formā eē facta oīa: q̄ sola
implet: qd̄ appetūt oīa: que tñ omnia
neq3 fierēt a p̄re p̄ filiū: neq3 suis fi/
nibus salua essent: nisi ds̄ sūme bonꝰ
eēt. Qui ⁊ nulli nature: q̄ ab ipo bo/
na eē pōt: inuidit: ⁊ in bono ipso alia
q̄tū vellēt: alia q̄tum possent vt ma
nerēt dedit. quare ipsum donum dei
cū patre ⁊ filio eque īcōmutabile co/
lere ⁊ tenere nos cōuenit: vniꝰ substā
tie trinitatē. vnum deum a quo su/
mus: per quez sumꝰ: in quo sumus: a
quo discessimus: cui dissimiles facti
sumus. a q̄ perire n̄ p̄missi sumꝰ. Prici/
piū ad qd̄ recurrimꝰ. formā quā seq̄/
mur: ⁊ grām qua recōciliamur. vnuz
deum quo auctore cōditi sumꝰ: ⁊ simi
tudinem eius: per quam ad vnitatez
reformamur: ⁊ pacem: q̄ vnitati ad/
heremꝰ: Deū q̄ dixit: fiat verbū: p̄ qd̄
fcm̄ est oē qd̄ substātialiter ⁊ nālr fa
ctū ē et donū benignitatis eiꝰ q̄ pla/
cuit et recōciliatū ē auctori suo: vt n̄
interiret q̄cq̄d ab eo per verbum fa/
ctū ē. vnuz deū q̄ creatore viuimꝰ: p̄
quē reformati sapiēter viuimꝰ: quez
diligētes et quo fruentes beate viui
mus. vnū deuz ex q̄ oīa: p̄ quē oīa: in
quo oīa: ipi glīa in sec̄la sec̄loꝝ. amē

Explicit liber augustini de vera
religione. Venetiis p̄ Octauia
nū Scotū Modoetiensez. Anno in/
carnationis salutifere. Millesimo
quadrigētesimo octuagesimo tertio.
q̄nto Kalendas iunias. Ioāne Mo/
cenico inclyto Venetiarum Ducc.

Tabula i meditatiões per capitulá:

Diui Augustini Episcopi Hipponensis soliloquiorum.

Sci Augustini episcopi hipponēsis. d̄ duodeciz abusionū gradib⁹ libellus.
Duodeci abusiua sunt seculi: hoc est.

Tabula in librum de vera ꝛ falsa penitentia ad christi deuotam.

Registrum

a
vacat
Meditatiões
Quot
vice
b
tue
veni
Flos
habitationis
c
que
ant
Miserere
verba
d
quantum
Omnipotens
piendas
tantum
e
me
qui
querens
terram
f
meis
munda
paterne
mulat
g
Qualis
subiecit
bonum
est
h
cunque
multa
est ad
eternaz
i
etiam
potentia

tam
boni
k
aliud
Assignatis
teor
iste
l
vndique
incenduntur
bras
neat
m
remur
qz sacre
non ad
manifestauerit
n
pultis
defunctus
ossa
palinurus
o
iam
tamen
cessa
qui ei
p
miseri
est in
pitis
Aurelii
A
Ex libro
vel
stabam
erant
B
Nunc
la sed
naturã
tuo
C

proderat
mihi
carum
meis
D
batur
distribuantur
hoc
quid
E
non solum
tenuerant
fortia
audiêtes
F
nec
iusdam
si omnes
cissima
G
tertium
Nunquid
tu autem
rat
H
sicut
fiant
totus
meus
I
quantum
deus
omnium
caliginosam
K
ab aquarum
inuenerit
L
ex libro
tatis
te excellentie
medici
M

dinis
phetarum
tate
apertis
N
Qꝫ plerunque
ꝛ argento
quitur
non
O
intelligi
hanc
erit
corpori
P
his
rit et
gna
ti occurrat
Q
Diui
Ubi
sibi
situdine
R
et filium
naturas
et ceteri
menta
S
Ex libro
Incipit
pam
area
modo
T
et tanto
regulas
rum
dum
chro

Hi sunt libri q̄ i hoc volumine ɔtinent.

Liber ad lectorem.

Barbara quid prodest vel q̄d romana trophea
Nosse: q̄d ethereas solis adire vias:
Quid leges: quid iura iuuat quid cuncta tenere:
Si tibi nulla aīe cura salutis erit:
Nil facit ex istis ad verā crede salutē
Nec sapiūt anime noxia verba deo
Quere igitur virtutis opus quod ad etherā dūcat
Quod doceat mācāt gaudia cōta piis
Ipse ego sum qui te superas comitabor ad arces.
Me lege q rectū dirigo qua sit iter.
Finis.

BIBLIOTHECA ... CRACOVIENSIS

[illegible] [illegible]

[illegible]

sba postac
quantitas wyelkosc
qualitas yakosc
ad aliquid kprzeczemv
actio & zpalanye
situs slozenye
habitus wnok nalog
ubi gdzye
qn kyedi

Bibl. Jag.

dimētisq̧ habebūt In estate. vo atq̧ autūnali tpe felicio[...]
sorcientur conditionē Eminendi naq̧ cupiditate ducen[...]
[...]tis et arduis se intromittentes incepta comode pfici[...]
[...]emū aduerso exponent fato. qd et annis sequētib⁹ mol[...]

Illustrissimus princicep[...]

[...] Sidera a[...]

preterea hostiū insidias
incomoda. infirmitates i[...]
habuit. hec et in huius
[...]ontaus Ungarie Bo[...]

[illegible]
1183